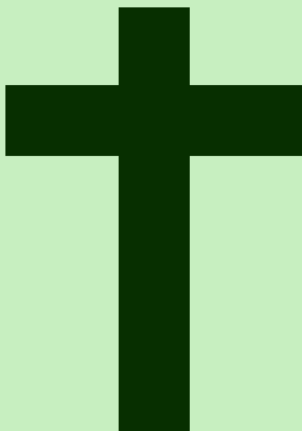


Tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> yă  
ndiöxí xito cùu uú



New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

# Tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> yă ndiöxí xito cùu uú

## New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

### Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

#### The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022  
872f7754-0986-5ecd-a059-925a708a6939

## Contents

SAN MATEO . . . . .	1
SAN MARCOS . . . . .	84
SAN LUCAS . . . . .	135
SAN JUAN . . . . .	214
LOS HECHOS . . . . .	269
ROMANOS . . . . .	339
1 CORINTIOS . . . . .	371
2 CORINTIOS . . . . .	403
GÁLATAS . . . . .	424
EFESIOS . . . . .	435
FILIPENSES . . . . .	446
COLOSENSES . . . . .	453
1 TESALONICENSES . . . . .	460
2 TESALONICENSES . . . . .	466
1 TIMOTEO . . . . .	470
2 TIMOTEO . . . . .	479
TITO . . . . .	485
FILEMÓN . . . . .	489
HEBREOS . . . . .	491
SANTIAGO . . . . .	516
1 PEDRO . . . . .	523
2 PEDRO . . . . .	532
1 JUAN . . . . .	538
2 JUAN . . . . .	545
3 JUAN . . . . .	546
JUDAS . . . . .	548
APOCALIPSIS . . . . .	551

## TNÚHU NÍ CHÍDÓ TǸUNÍ TÈ M̀ATEÚ

*Nchaa cue tée ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá vátá quixí-gă Xítóhó Jesucristú (Lc. 3:23-38)*

<sup>1</sup> Te ñani tnàhá Xítóhó Jesucristú ní cuu ndí Dàvíí ndíhi ndí Àbráhám, cue tée ní xíndecu ndéé sanaha v́hi-gá ñuyíú-a. Te duha ndúu cuendá dava-gá cue tée ní cuu ñani tnàhá-gă ní xíndecu ndéé sanaha.

<sup>2</sup> Ndí Àbráhám ní xóo ì<sup>n</sup> déhe ndí, te ndí-á<sup>n</sup> ní xínani ndí Isàác. Te déhe ndí Isàác-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jàcób, te déhe ndí Jàcób-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jùdá, te ñu-ni ndí Jàcób-á<sup>n</sup> ní cuu t́tá dava-gá cue ñani ndí Jùdá-á<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te déhe ndí Jùdá-á<sup>n</sup> ndíhi ñadihí ndí, ndí Tàmár ní cuu ndí Fàrés ndíhi ndí Zàrá. Te déhe ndí Fàrés-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Èsróm, te déhe ndí Èsróm-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àrám. <sup>4</sup> Te déhe ndí Àrám-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Aminàdáb, te déhe ndí Aminàdáb-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Nàsón, te déhe ndí Nàsón-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Sàlmón. <sup>5</sup> Te ñadihí ndí Sàlmón-á<sup>n</sup> ní xínani-a<sup>n</sup> Ràháb, te ní xóo ì<sup>n</sup> déhe-yu ní xínani-dě Bòóz. Te ñadihí ndí Bòóz-á<sup>n</sup> ní xínani-a<sup>n</sup> Rùt, te ní xóo ì<sup>n</sup> déhe-yu ní xínani-dě Òbéd, te déhe ndí Òbéd-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Isàí. <sup>6</sup> Te déhe ndí Isàí-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Dàvíí tée ní xíndaha ñaha xii cue ñáyiú isràél. Te déhe ndí Dàvíí-á<sup>n</sup> ndíhi ñadihí ndí ní cuu ndí Salòmón. Te díhna-gá ndí Ùriás ní cándeca ndí ñadihí-á<sup>n</sup> te dàtnùní ní naquehe<sup>n</sup> ñaha ndí Dàvíí-á<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te déhe ndí Salòmón ní cuu ndí Ròboám, te déhe ndí Ròboám-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àbíás, te déhe ndí Àbíás-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àsá. <sup>8</sup> Te déhe ndí Àsá-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Josáfát, te déhe ndí Josáfát-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jòrám, te déhe ndí Jòrám-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Ùziás. <sup>9</sup> Te déhe ndí Ùziás-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jòtám, te déhe ndí Jòtám-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àcáz, te déhe ndí Àcáz-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Ezèquiás. <sup>10</sup> Te déhe ndí Ezèquiás-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Manàsés, te déhe ndí Manàsés-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àmón, te déhe ndí Àmón-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jòsiás. <sup>11</sup> Te déhe ndí Jòsiás-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jecóniás. Te ñu-ni ndí Jòsiás-á<sup>n</sup> ní cuu t́tá nchaa dava-gá cue ñani ndí Jecóniás-á<sup>n</sup>. Te dàvá-á<sup>n</sup> ní quide yica cuè tée ñuú Babiloniá ndécá-güedé ñáyiú isràél cuhá<sup>n</sup> ñuú-güedé cuendá yàcá<sup>n</sup> cundecú-yu.

<sup>12</sup> Te sáta ní yáha duca<sup>n</sup> ní cuu, te ndí Jecóniás ní xóo ì<sup>n</sup> déhe ndí ndíhi ñadihí ndí, te tée-á<sup>n</sup> ní xínani-dě Salàtiél. Te déhe ndí Salàtiél-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Zorobàbél. <sup>13</sup> Te déhe ndí Zorobàbél-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àbiúd, te déhe ndí Àbiúd-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Eliàquím, te déhe ndí Eliàquím-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àzór. <sup>14</sup> Te déhe ndí Àzór-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Sàdóc, te déhe ndí Sàdóc-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Àquím, te déhe ndí Àquím-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Èliúd. <sup>15</sup> Te déhe ndí Èliúd-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Eleàzár, te déhe ndí Eleàzár-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Mátán, te déhe ndí Mátán-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Jàcób. <sup>16</sup> Te déhe ndí Jàcób-á<sup>n</sup> ní cuu ndí Chéé tée ní cuu yíi tá Màriá xíchí ní cuu náná Jèsús Yáá ní tendaha Dütú Ndiõxí ní quixi ñuyíú-a.

<sup>17</sup> Te sa ní cuu úxúú tnàhá cue tée cùu ñani tnàhá ndí Àbráhám ndécú dàvá-á<sup>n</sup>, te dàtnùní ní cacu ndí Dàvíí ñu-ni ñani tnàhá ndí. Te núú tnàhá méé ndí Àbráhám ndíhi ndí Dàvíí ní cuu úxícumí tnàhá-güedé. Te duca<sup>n</sup> te sa ní xínu úxícumí-gă tucu-güedé ní cacu, te dàtnùní ní tñi ñaha cuè tée ñuú Babiloniá xii ñáyiú isràél ndécá ñaha-güedé xii-yu cuhá<sup>n</sup> ñuú-güedé cuendá yàcá<sup>n</sup> cundecú-yu. Te sáta ní yáha sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te ní cacu úxúní tucu cue

tée ní cuu ñani tnáhá ndíi Àbrahám ndíi ndíi Dàvií, te dàtnùni ní cacu Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a. Te núú tnáhá meé-gã ní cuu úxícúmi tnáhá-güedé.

*Ní cacu Jèsús  
(Lc. 2:1-7)*

<sup>18</sup> Te duha ní cuu cúnàhá ní cacu Xítóhó Jesucristú, chi dàvá-á<sup>n</sup> ní xíndecu ñ<sup>n</sup> xíhí cuéché ní xínani Màriá. Te xíhí-á<sup>n</sup> sa ní cundáa tnúhu sá tnándaha-xi ndíi ñ<sup>n</sup> tée ñani Cheé. Te cùmání-gã tnándaha-xi ndíi tée-á<sup>n</sup> te Espíritú Yá Ndióxí ní quide ní ngúhu<sup>n</sup> déhe-xi. <sup>19</sup> Te té Chèé tée cuini candeca ñaha xii xíhí-á<sup>n</sup> ní cutnùni iní-dé sá ñúhú déhe-xi. Te cùu-dé ñ<sup>n</sup> tée quide ndáá, núu xíá<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní sani iní-dé sá vã tnándaha-gã-dé ndíi-xi, te dícó-ni sá ñà túú ní cãhá<sup>n</sup>-dé chi ní cuini-dé sá vã càhá<sup>n</sup> cuéhé càhá<sup>n</sup> duha ñáyiú cuendá-xi. <sup>20</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní sani iní-dé te ní ngáva-dé ní xídí-dé, te núú sàni-dé ní sáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxí ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Yòhó té Chèé tée cùu ñani tnáhá ndíi Dàvií, yúhú càhí tnúhu-í xii-n sã ñà túú ní cani iní-n, tnándaha nahi-ni-n ndíi tá Màriá cuéi ñúhu déhe-xi, chi mee Espíritú Yá Ndióxí ní quide-xi duca<sup>n</sup> ní ngúhu<sup>n</sup> déhe-xi. <sup>21</sup> Te na càcu déhe-xi-á<sup>n</sup> te danàni-n-dé Jèsús. Te duca<sup>n</sup> cùnani-dé, chi tée-á<sup>n</sup> cada-dé cuendá sá vã cündecu-gã cue ñani tnáhá-dé ñáyiú isràél ichi cuéhé ichi duha —duha ní xáha<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup> xii té Chèé-á<sup>n</sup> núú sàni-dé.

<sup>22</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxí xii ñ<sup>n</sup> tée ní càhá<sup>n</sup> tnúhu-gã ndéé sanaha. Te tée-á<sup>n</sup> ní chídó tnùni-dé núú tütú-gã nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã:

<sup>23</sup> Cundecu ñ<sup>n</sup> xíhí cuéché ndéé cuèé-gã.

Te òré ndécú íí-xi vátá ñíhí-gã yíi-xi te ngúhu<sup>n</sup> déhe-xi.

Te òré ná cécú déhe-xi te danàni ñaha-yu Emànuél.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii tée-á<sup>n</sup> ní chídó tnùni-dé núú tütú-gã. Te tnúhu Emànuél-á<sup>n</sup> queé-xí: Yá Ndióxí ndécú ndíi-o. Núu xíá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní cuu vitna.

<sup>24</sup> Te òré ní ndíquíú iní té Chèé-á<sup>n</sup> te ní quide-dé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup> xii-dé chi ní tnándaha-dé ndíi tá Màriá. <sup>25</sup> Dico ndí díí<sup>n</sup> ní xíndecu-yu ndéé ní sáa nduu ní cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-á<sup>n</sup> te ní dánání ñaha-dé Jèsús.

## 2

*Cue tée cuángoto ñaha xii Jèsús*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní cacu-gã ñ<sup>n</sup> ñúu nání Bèlén, te ñúu-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvá-á<sup>n</sup> cúnùu té Hèrodes yíndàha-dé ñáyiú. Te ñúu Jerusalén ní quexio cue tée véxi ndáa xio nàcuáa quène nchíanchii, cue tée túha dàcuaha cuendá ncha sá ndéé andíu. <sup>2</sup> Te ndúcu tnúhu-güedé núú ñáyiú ñúu-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Vá cündèe iní-ndó càhí tnúhu-ndo ndéé ndécú tée quíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-á<sup>n</sup>? Chi ní xini-ndí ní quene chódíni-dé ndáa xio nàcuáa quène nchíanchii, núu xíá<sup>n</sup> véxi-ndí chi cuini-ndí quini-ndí-dé te chiñuhu-ndí-dé —càhí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

<sup>3</sup> Te òré ní ñíhí tée cùnunu nani Herodés tnúhu sá ndúcú tnúhu cue tée-á<sup>n</sup> ndéé ndécú tée quíndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te ñà túú tnàhí ní cùu váha iní-dé, te díu-ni duca<sup>n</sup> ñà túú ní cùu váha iní tnàhà ñáyiú ñúu-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te ní cana-dé cue tée cùu dútú cúnùu, ndíi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncha tnúhu ní chídó tnùni ndíi Moisés, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-güedé núu xini-güedé ndéé cacu Cristú tée tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyúú-a. <sup>5</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—H<sup>n</sup> ñuú yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ñuú-án nání-xí Belén, chi quee ndáá-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha. Te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùnì-dé núú tütù-gá:

6 Ñuú Belén cúu-xí ì<sup>n</sup> ñuú lìhi yíndehu distritú Jùdeá, te ío-gá cúnùu-xi dacúuxí dàva-gá ñuú cúnùu yíndehu distritú-án,

chi ñuú-án quee ì<sup>n</sup> téé ío cúnùu.

Te téé cunuu-án quindaha-dě ñáyiú cùu cuendá-í ñáyiú isràél.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> ní chídó tnùnì-dé núú tütù-gá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii té Hèrodés.

7 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te té Hèrodés dayuhu nǐ cana-dé cue téé ndècu tnúhu núu ndéé ní cacu téé quindaha ñàha xii ñáyiú isràél, te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dě núú-güedě ná nduu cùu-xi nduu díhna nuu ní xiní-güedé chódíní. 8 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> ñuú Belén te nducu tnúhu váha-ndo núu ndéé ní cacu téé duca<sup>n</sup> quindaha ñàha xii ñáyiú isràél. Te òré ná náníhí-ndó-dě te quixi-ndo càchí tnúhu-ndo cuendá quíhí-í tnàhá-í chíñuhu-í-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

9 Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tǐ Hèrodés-án te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé. Te chódíní nǐ xiní-güedé ní quene ndàa xio nacuáa quène nchíanchii-án yòdo nuu-di núú-güedé cuáhá<sup>n</sup>. Te ní ngüñí chódíní-án, te núú nǐ ngüñí-di-án yíndáá núu ndécú Jèsús. 10 Te òré ní xiní cue téé-án nǐ ngüñí chódíní-án núú yíndáá ndécú-gá, te ní cudíí víhí ínì-güedé. 11 Te duca<sup>n</sup> te ní quexìo-güedé ndéé núú cáa vèhe ndecu Jèsús. Te òré cuánguihu-güedé xití vèhe te ní xiní-güedé Jèsús ndécú-gá ndihí náná-gá Màriá. Te ní ngüñí xití-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ío càhnu cuu Jèsús. Te dátñuní ní nacaá<sup>n</sup>-güedé cájá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, ndihí dúsa sá ío váha sàhá<sup>n</sup> tnámí nàni insiensú, ndihí yúcu sá nání mirra ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuendá cuu-xi ì<sup>n</sup> táhú sá cúu-xí-gá. 12 Te Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup>-gá núú sàni-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé sá vǎ náyáha-gá-güedé cáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé té Hèrodés. Núu xíá<sup>n</sup> cue téé-án cuánuhú-güedé ingá ichi, te ñá túú-gá ní náyáha-güedé núú ndécú tǐ Hèrodés.

### *Cuáhá<sup>n</sup>-yu ndihí Jèsús nàció<sup>n</sup> Ègíptú*

13 Te sáta nǐ yáha cuánuhú cue téé ní sángoto ñàha xii Jèsús, te ní quexìo ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú sàni té Chèé, te xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Véxi-í càchí tnúhu-í xii-n sá ndácóo-n, te ndee-n ñuú-a ndihí Jèsús, ndihí náná-gá cunu-ndo quíhí<sup>n</sup>-ndó nàció<sup>n</sup> Ègíptú, chí té Hèrodés tendaha-dě cue téé quixi nanducu ñàha xii Jèsús cuendá cahni ñàha-güedě. Te yácá<sup>n</sup> cundecu-ndo ndéé cachí tnúhu-í xii-n ndùu ndixi-ndo —cachí espíritú-án xáha<sup>n</sup>-xi xii té Chèé núú sàni-dé.

14 Te té Chèé-án nǐ ndácóo-dé, te niú ní xica-dé ndihí tá Màriá ndécá-yu Jèsús cuáhá<sup>n</sup> nàció<sup>n</sup> Ègíptú. 15 Te nàció<sup>n</sup> Ègíptú-án ndécú-yu ní xihí té Hèrodés. Te duca<sup>n</sup> ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha nǐ quide-dé núú-gá ní cáhá<sup>n</sup>-dé yuhu-gá, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gá ní cáhá<sup>n</sup>-dé: “Nàció<sup>n</sup> Ègíptú ndécú Dèhe-í ní cùu, te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-dé sá ndéé-dě ñuú-án vǎ cündècu-gá-dě”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ní quide-dé núú-gá.

### *Té Hèrodés ní táuchúú<sup>n</sup>-dě cahni-güedé cue landú*

16 Te cue tée ní sángoto ñaha xii Jesús ní dándàhú-güedé té Hèrodés, chi ñà túú ní nàyáha-güedé cúñaha-güedé sá ní naníhí-güedé Jèsús. Te sáta ní cutnùni iní té Hèrodés sá ní dándàhú ñáhá-güedé xii-dé te ní cudéé<sup>n</sup> víhí-dé, te ní tendaha-dé cue tée cuáhá<sup>n</sup> ñuu Bèlén, ndihi nchaa dava-gá ñuu cáá yàtni xiá<sup>n</sup> cuendá cahni-güedé mee-ni cuè landú tée. Te ndéé cue landú íchí ní cacu, ndihi ndéé cue landú sa ní nútahá úú cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáha<sup>n</sup>-dè. Te duca<sup>n</sup> ní quide-dé chi ní quide cuendá-dé nàcuáa nduu tnúhu ní xáha<sup>n</sup> cuè tée ní sángoto ñaha xii Jesús nduu ní xiní-güedé chódíní, núu xiá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní táuchíú<sup>n</sup>-dè ní quide cue tée-á<sup>n</sup>. 17 Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ndí Jeremías tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí:

18 Ní tecú ndàhí víhí ñáyiú ñuu Rámá sá ndíhú iní-yu, te ñáyiú xíndáhyú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñaní tnáhá tã Ràquél, te ndáhyú-yu cuendá sá ní xíhí déhe-yu.

Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ñà túú ní cuíní-yu dàñá-yu sá ndíhú iní-yu cuendá sá ní xíhí déhe-yu.

Duha ní cachí ndí Jeremías.

19 Te sáta ní xíhí té Hèrodés te ní sáhá<sup>n</sup> tucu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú sàni té Chèé òré ndécú-dé nació<sup>n</sup> Ègíptú, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

20 –Véxi tucu-í cachí tnúhu-í xii-n sã ndácóo-n, te núhú-n ndihi Jesús ndihi náná-gá ñuu cue ñaní tnáhá-n ñáyiú isráél cundecu-ndo, chi sa ní xíhí cue tée cuíní cahni ñaha xii Jesús ní cuu –cachí espíritú-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii té Chèé núú sàni-dé.

21 Te té Chèé-á<sup>n</sup> ní ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndihi Jèsús ndihi náná-gá cuánuhú-yu ñuu cue ñáyiú isráél ñáyiú cuu ñaní tnáhá-yu. 22 Te té Chèé ní níhí-dé tnúhu sá tã Arquelaú ní nucúnutnii-dé núú tãtá-dé té Hèrodés distritú Júdeá yíndàha-dé ñáyiú. Te ní yùhú té Chèé-á<sup>n</sup>, te ñà túú ní cuíní-dé quíhí<sup>n</sup>-dé cundecu-dé distritú-á<sup>n</sup>. Te Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup>-gá núú sàni-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé sá quíhí<sup>n</sup>-dé distritú Galiléá, núu xiá<sup>n</sup> yacá<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-yu. 23 Te òré ní quexió-yu distritú Galiléá, te ní sáhá<sup>n</sup>-yu ñ<sup>n</sup> ñuu nání Nàzarét ní xíndecú-yu. Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gá tée ñuu Nazàrét.

### 3

*Té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndióxi xití yucu (Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

1 Te ní xica nduu sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te tée nàni Juaá tée dacuandute ñaha xii ñáyiú ní quexio-dé yucu distritú Júdeá càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú xití yucu-á<sup>n</sup>. 2 Te xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu:

–Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndécu-ndo, te daña-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo –cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

3 Te diu cuendá té Juáá-á<sup>n</sup> ní chídó tnùní ndí Chàíá tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha nduu tnúhu ní chídó tnùní ndí cuendá-dé:

Técú càhá<sup>n</sup> níhí ñ<sup>n</sup> tée yíhí xití yucu, te càchí-dé:

“Chí dàñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndécu-ndo, te tnii-ndo ìchi váha, Te duca<sup>n</sup> càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo chí véxi Yaá ío cùnunu”, duha quesaha tée-á<sup>n</sup>.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnúní ndíi Chàíá-án cuèndá té Juàá.

<sup>4</sup> Te té Juàá-án nǐ xóo cuihnu-dé dóó idi caméyu, te ìn ñì ní cuu pañú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéchi. <sup>5</sup> Te ñáyíu ñúú Jerusalén, ndíhi ñáyíu nchaa ñúú yíndèhu distritú Jùdeá, ndíhi ñáyíu nchaa ñúú cáá yátni yúte Jòrdán ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní xíndedóho-yu nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> té Juàá. <sup>6</sup> Te ní ngúita-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núú Yá Ndióxi. Te òré duca<sup>n</sup> ní náhmá-yu te ní dácuañdute ñaha té Juàá xii-yu yúte Jòrdán.

<sup>7</sup> Te vài cue tée cùu fariséú ndíhi cue tée cùu saducéú cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú té Juàá cuini-güedé dacuandute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexio-güedé núú ndécú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—¡Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ìn cóo dèé<sup>n</sup> chi ío cuihna ìní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnáhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cada-ndo cácu nihnu-ndo núú tnúndòho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-í? <sup>8</sup> Te chí cádá vaha vitna cundecu-ndo cuèndá duca<sup>n</sup> cùtnuní sá ní dáñá-ndó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. <sup>9</sup> Te vā cāchí-ndó sá ío cāhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñàní tnáhá ndíi Abrahám. Chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndióxi ndada-gá ñáyíu te cuú-yu ñaní tnáhá ndíi Abrahám. <sup>10</sup> Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcá<sup>n</sup> ñà túú cāváha sávidí-xi-án, chi nchaa yutnu-án tēhndé-xi te cuánee-xi núú ñuhú càyú-xi. Te duha sātñahá-xi ndoho nchaa ñáyíu ñá túú quide váha-án chi nchaa ñáyíu ñá túú quide váha cúú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñá túú cāváha sávidí-xi. <sup>11</sup> Te na cāchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú dácuañdute-í mee-ni ñáyíu ní dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha. Dico nchicú<sup>n</sup> tucu ingá téé véxi, te téé-án taxi-dé Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndíhi-ndo. Te cùu-xi dàtná ìn ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi ìní-ndó. Te téé-án ío-gá cúnú-dé dácúúxí yúhú, chi yúhú cúú-í ìn téé duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú tàú cuita nehe ní chàú-dé dico quide-í chiú<sup>n</sup>-dé. <sup>12</sup> Te téé-án sa véxi túha-dé sá cádá ðí<sup>n</sup> ñaha-dé xii-o dàtná quidé ñáyíu ndáda ndoo triú, chi ñáyíu-án sa nèhe túha-ná-yu yaxí<sup>n</sup>-yu òré náñani cuèndá ndada ndoo-yu. Te òré ndadá ndòó-yu triú-án te dàquee ðí<sup>n</sup>-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-ná triú-án te sàhmí-yu mihi-xi-án. Te dàtná quidé-yu mihi triú-án duca<sup>n</sup> sātñahá-xi cada ñaha téé-án xii nchaa ñáyíu ñá túú quide váha, chi daquihí<sup>n</sup> ñáhá-dé xii-yu núú ñuhú núú càyú, te ñuhú-án ñá túú tnáhí ndàhvá —cāchí-dé xāha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

### Sàndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

<sup>13</sup> Te Jèsús ní quee-gá distritú Galileá cuáhá<sup>n</sup>-gá yúte Jòrdán núú ndécú té Juàá cuèndá dacuandute ñaha-dé xii-gá. <sup>14</sup> Te òré ní quexio Jesús núú ndécú té Juàá, te ñá cuini-dé dacuandute ñaha-dé xii-gá ní cùu, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Yúhú tàú-í sá dácuañdute ñaha-n xii-í, te ñá díú dà yúhú dacuandute ñaha-í xii-n —cāchí-dé xāha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>15</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Quehe<sup>n</sup> dañá, chi dacuítí xini ñuhu-xi duca<sup>n</sup> cada-o nacuáa cundáá-ó núú Yá Ndióxi —cāchí-gá xāha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te té Juàá-án nǐ sáhá<sup>n</sup> uu<sup>n</sup>-dé tnúhu ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé. <sup>16</sup> Te ní dácuañdute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xití ndute te ní xiní-gá nchii andíu, te ní quee Espíritú Yá Ndióxi véxi cuu<sup>n</sup>-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ìn lómá cáá Espíritú-án véxi cuu<sup>n</sup>-xi. <sup>17</sup> Te òré-án nǐ tecú ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ndéé andíu, te xáha<sup>n</sup>-gá xii Jèsús:



—Yòhó cúu-n Dèhe-í tée ío cùu iní-í te ío cùdíí ìní ñáhà-í xii-n —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii Jèsús.

## 4

*Sácuíhná quidé yíca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu*  
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

<sup>1</sup> Te Espíritú Yá Ndióxi ndécá-xí Jèsús cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xití yucu cuendá yàcá<sup>n</sup> cundecu tnaa-gá, te yàcá<sup>n</sup> quexío sácuíhná coto ndeé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vǎ cádá-gǎ ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-gá cada-gá.

<sup>2</sup> Te Jèsús ñà ní xèxi-gá údico nduu údico níú, te duca<sup>n</sup> te dàtnùni ní xícá<sup>n</sup> iní-gá caxi-gá. <sup>3</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní quexío sácuíhná quidé yíca-xi cada Jesús ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-gá cada-gá, te xǎha<sup>n</sup>-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Dèhe Yá Ndióxi te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xǎha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>4</sup> Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiu ñuyúú, chi tnàhá nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi.

<sup>5</sup> Te dàtnùni sácuíhná-á<sup>n</sup> ndécá ñàha-xi xii-gá cuáhá<sup>n</sup> ñúú Jerusálén, te yàcá<sup>n</sup> ní xǎha<sup>n</sup>-xi xii-gá cuásá-gá díquí véñúhu càhnu sá ío cùnuu núú ñáyiu isráél, <sup>6</sup> te dàtnùni ní xǎha<sup>n</sup> tucu-xi xii-gá:

—Te núu ndisa cùu-n Dèhe Yá Ndióxi te cuandèe ndava núú ñúhú cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi cuendá coto ñàha-xi xii-n, te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vǎ dánícuèhé yúú sáhá-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná-á<sup>n</sup> xǎha<sup>n</sup>-xi xii Jèsús.

<sup>7</sup> Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndióxi: “Vá cání ìní-n còto ndeé-n Dütú Ndióxi Yáá cùú Ndióxi-n cuendá-ní sá cuíni-n sǎ dácácu nihnu ñàha-gǎ xii-n ì<sup>n</sup> sá sání ìní-n càda-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi.

<sup>8</sup> Te sácuíhná ndécá tucu-xi Jesús cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> núú tìndúú dùcú<sup>n</sup>, te uu<sup>n</sup>ni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandi túhú nàció<sup>n</sup> cáá ñúyúú, ndihi nchaa sá vǎha ló ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> nàció<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te ní xǎha<sup>n</sup>-xi xii-gá:

—Te núu yòhó ngúíñí xití-n núú-í chiñuhu ñàha-n xii-í ñá, te taxi cuendá-í nchaa sá ní dánèhé ñáhà-í-a cuu cuendá-n —càchí-xi xǎha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>10</sup> Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Xocuíñí yòhó sácuíhná núú ndécú-í-a, chi vǎ cúú càda-í nàcuáa càchí-n, chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndióxi Yáá cúú Ndióxi-ndó, te díu-ni-gá cada-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-gǎ”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi.

<sup>11</sup> Te dàtnùni sácuíhná ní dáñá-xí Jesús ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní quexío cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní xinu cuechi-xi núú Jèsús.

*Distritú Galiléa ní chisaha Jèsús chiú<sup>n</sup> ní táhú Tǎtá-gǎ Dúú Ndióxi cada-gá*  
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

<sup>12</sup> Te òré ní níhí Jesús tnúhu sá ní ngava té Juáá tée dàcuandute ñàha xii ñáyiu vecaá, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gǎ distritú Galiléa. <sup>13</sup> Te ní ñà túú ní xíndecu-gá ñúú Nazàrét, chi ní yáha-gá cuáhá<sup>n</sup>-gǎ ndeé ñúú Capèrnaúm yàcá<sup>n</sup> ní xíndecu-gá, te ñúú-á<sup>n</sup> cáá yatni yuhu lagúná, te yatni xiá<sup>n</sup> cáá ñúhu nani Zabulón, ndihi ñuhu

nàni Neftalí. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñuní ndí Chàia té ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

<sup>15</sup> Ñuhu nàni Zabulón, ndihi ñuhu nàni Neftalí, ñuhu-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Galileá,

te xiá<sup>n</sup> xíndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl,

te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ìngá xio yúte Jòrdán cúú-xí.

<sup>16</sup> Te cue ñáyiú-á<sup>n</sup> ndécú-yu ì<sup>n</sup> núú néé chi ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, te sáá nduu te cada iní-ndó sã ñáyiú-á<sup>n</sup> queé-yu núú ditó chi vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

Te diu-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ta xíta nihnu duu<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>,

dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gá-yu.

Duha ní chídó tñuní ndí núú tütú-gá.

<sup>17</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ní ngüíta Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiú, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sã ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te daña-ndo nchàa ichi cuèhé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-ndo —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cúmí tñàhá cue téé tñì chácá*

*(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)*

<sup>18</sup> Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá tá yãha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá úú tñàhá cue téé xídáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute tñì-güedé chácá, chi quiti tñàhí-á<sup>n</sup> cúú chùu<sup>n</sup>-güedé tñì-güedé-di. Te ì<sup>n</sup>-dé nání-dè Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndihi-dé te téé-á<sup>n</sup> nání-dè Ndríxí.

<sup>19</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí dáña chùu<sup>n</sup> quide-ndo-á<sup>n</sup> te quixi-ndo chìtnahá ñàhá-ndó xii-í, te taxi-í ìngá núú chùu<sup>n</sup> cada-ndo chi quihí<sup>n</sup>-ndó dàcahá<sup>n</sup>-ndó ñáyiú cuendá tuha ñàhá-yu xii-í —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>20</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní dáña cuè téé-á<sup>n</sup> ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

<sup>21</sup> Te ní xica tucu Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá luha-gá, te ní xiní tucu-gá úú-gá tñàhá cue téé tñì chácá. Te ì<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup> nání-dè Jàcobó, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndihi-dé te téé-á<sup>n</sup> nání-dè Juáá, te ndi ndùú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú. Te xixínucóo-güedé ndihi tãtá-güedé xití bàrcú xínaticu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñàha-gã xii-güedé.

<sup>22</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní dándõo-güedé bàrcú-güedé, ndihi tãtá-güedé, te ní tuha ñàha-güedé xii-gá.

*Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhí ñáyiú*

*(Lc. 6:17-19)*

<sup>23</sup> Te Jèsús tá xica ndodo-gá nihí distritú Galileá cuáhá<sup>n</sup> tá dānehé-gá ñáyiú tñúhu váha tñúhu sá sánú ichi ñàha xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xií-yu. Te ndi tñàhá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñuú sáá-gá te duca<sup>n</sup> cuānguihu-gá xití veñúhu dānehé-gá ñáyiú tñúhu-á<sup>n</sup>. Te ndi díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> núú cuèhé tñàhá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáyiú dico nchaa-ni-yu ta quide tátna-gá cuáhá<sup>n</sup>. <sup>24</sup> Te ndéé nchaa ñáyiú yíndèhu distritú Sìriá ní níhí-yu tñúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús. Te ní queé-yu ñuú-yu te ndécá-yu nchaa ñáyiú tñàhá ndi díí<sup>n</sup> núú cuèhé cuáhá<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús. Te cuèí ñáyiú xiyíhí, ndihi ñáyiú ñá túú-gá càndá nihnu, ndihi ñáyiú yíhí ñàha espíritú cùndíhi yucu ñávàha ndécá-yu cuáhá<sup>n</sup> núú-gã, te ncháa-yu ní quide tátna ñàha-gã xií-yu. <sup>25</sup> Te ío vãi ñáyiú ní chinchícú<sup>n</sup> ñàhá xii Jèsús, chi ní

chinchícú<sup>n</sup> ñáhá ñáyi distritú Galileá, ndihí ñáyi nchaa ñuú xĩndáa Dècápolis, ndihí ñáyi ñuú Jerusálén, ndihí cue ñáyi nchaa ñuú yĩndèhu distritú Jùdeá, ndihí ñáyi xĩndecu yatni yúte Jòrdán ndàa xio quene nchícanchii.

## 5

*Jèsús núcõo-gá ì<sup>n</sup> núú tĩndúú dánèhé-gá ñáyi*

<sup>1</sup> Te sáta ní xini Jèsús sá cuèhé víhí ñáyi nchícú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá, te ní xica-gá cuásaá-gá ì<sup>n</sup> núú tĩndúú te xíá<sup>n</sup> ní ngóo-gá, te cue téé xica cuu ndihí-gá ní nadúcú<sup>n</sup> ndèé ñáhá-güedé xii-gá. <sup>2</sup> Te ní ngüíta-gá dánèhé ñáhá-gá xii-güedé ndihí cue ñáyi-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-gá:

*Cuèndá ñáyi ío váha táhú-xi*  
(Lc. 6:20-23)

<sup>3</sup> –Váha táhú nchaa ñáyi cùtnuní iní-xi sá ìo-gá cúmāñi-yu cudíú-yu núú Yá Ndióxi, chí ñáyi-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu.

<sup>4</sup> Váha táhú nchaa ñáyi ndàhyú sá ndíhú iní-yu, chí Yá Ndióxi cuañaha-gá tnúhu ndee iní cundecu ndihí-yu.

<sup>5</sup> Váha táhú nchaa ñáyi ndàhú iní-xi, chí ñáyi-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu cundecú-yu ì<sup>n</sup> xichi núú cuañaha Yá Ndióxi xii-yu.

<sup>6</sup> Váha táhú nchaa ñáyi ío cuiní cada nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, chí ñáyi-á<sup>n</sup> ío nduu vétú iní-yu.

<sup>7</sup> Váha táhú nchaa ñáyi cùndahú iní tnàha ñáyi-xi, chí ñáyi-á<sup>n</sup> ñu-ni duca<sup>n</sup> càda ñaha Yá Ndióxi xii-yu cundàhú iní ñáhá-gá.

<sup>8</sup> Váha táhú nchaa ñáyi ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chí cue ñáyi-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi.

<sup>9</sup> Váha táhú nchaa ñáyi càhá<sup>n</sup> dóho tnàha ñáyi-xi nàcuáa cundecu ndihí váha tnàhá-yu, chí cùtnuní sá ñáyi-á<sup>n</sup> cuú-yu déhe Yá Ndióxi.

<sup>10</sup> Váha táhú nchaa ñáyi ío ndòho ndecu ñuyúú-a sá cuèndá sá quidè-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, chí ñáyi-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu.

<sup>11</sup> Te cùu-ndo ñáyi ío váha táhú-xi te núu na cūcuèhé ñáhá ñáyi, àdi cada úhú ñáhá-yu xii-ndo, àdi dacao díquí ñáhá-yu nándi cuéchi neñuú xii-ndo sá cuèndá-í. <sup>12</sup> Te òré duca<sup>n</sup> na càda ñáhá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chí ío váha càa sá ndécú àndíu nduu táhú-ndó cùndecu ndihí-ndo nduu na saá-ndó yàcá<sup>n</sup> cundecu-ndo, chí ñu-ni duca<sup>n</sup> ní xóo cada ñaha cuè ñaní tnàhá-yu xii cue téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ní xĩndecu ndéé sanaha.

*Cuèndá ñí ndihí cuèndá ñuhú*  
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

<sup>13</sup> Te nchòhó cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ñí cuèndá ñuyúú-a. Te ñí chí nándíhi-xi dico núu na ndúu víxi<sup>n</sup>-xi, te ñá túú-gá nándíhi-xi chí dāngoyo-ná-ó, te yáha ñáyi xènihnú-yu. Te duca<sup>n</sup> sātnahá-xi cùu nchòhó chí cùu-ndo datná ñí váha te núu na càda váha-ndo, te núu vá cadá váha-ndo te quee tíhú-ndó.

<sup>14</sup> Te nchòhó cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ì<sup>n</sup> sá dáyèhé ndécú ñuyúú-a, chí sànu ichi-ndo ñáyi ichi váha. Te nchòhó xini-ndó sá ñu ì<sup>n</sup> ñuú cáá ì<sup>n</sup> núú tĩndúú te vá cúú càchí-ó sá nguiváha-xi. <sup>15</sup> Te ñá túú xini-ó ì<sup>n</sup> ñáyi teñuhú-yu ì<sup>n</sup> lintèrná te chiváha-yu xití ì<sup>n</sup> cájá, chí tàxi ndecú-yu núu ñnu cuèndá cutnùní núu nchàa ñáyi ndècu vehe. <sup>16</sup> Te duca<sup>n</sup> càda nchòhó

cada váha-ndo datná quidé ñ<sup>n</sup> ñuhú dayèhe-xi núú ñáyiú, te duca<sup>n</sup> quini ñáyiú nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te tnàhá-yu cachí-yu sá ño càhnu cuu Dútú Ndióxi Yáa cúú Tátá-ndó ndècu andiú chi quini-yu sá quidé váha-ndo ndècu-ndo.

*Cuendá tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés*

17 Te va cáni iní-ndó sá yúhú véxi-í xocani-í tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ni vā cáni iní-ndó sá véxi-í xocani-í tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, chí yúhú véxi-í sá cáda-í nàcuáa cáhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu-án. 18 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ío ndáá cáhá<sup>n</sup>-xi, chí dacuití cùu nchaa nacuáa cáhá<sup>n</sup>-xi. Te yáchí-gá naa andiú ndíhi ñuyúú dácúúxí sá quée cáva ñ<sup>n</sup> tnúhu-án. 19 Núú xiá<sup>n</sup> nchaa ñáyiú na càchí sá dáva tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ñá túú xini ñuhu-xi chí ñá túú cùnuu-xi, te ñáyiú-án ñiú-ni duca<sup>n</sup> dànehé-yu nchaa dáva-gá tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te vā cúnúu vihi-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùní-gá, chí cuú-yu datná ñ<sup>n</sup> ñáyiú nchicú<sup>n</sup> cuií-ná. Dico nchaa ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu quide nchaa nacuáa cáhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu-án, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> dànehé-yu nchaa dáva-gá tnàha ñáyiú-yu, te ñáyiú-án ío cunúú-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùní-gá. 20 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáa cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te vā cáda-ndó datná xíquide cue tée dànehé ñáhá xì ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndíhi datná xíquide cue tée cùu fariséú, chí núu na càda-ndo datná xíquide cue tée-án ñá, te vā ndúú tǎhú-ndó ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-ndo.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá ñáyiú cùdéé<sup>n</sup>*  
(Lc. 12:57-59)

21 Te nchòhó sa xini-ndó sá ncháá ñáyiú ní cuu ñani tnàhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ñí ñíhi-yu tnúhu sá vā cúú càhni-yu tnàha ñáyiú-yu, chí núú duca<sup>n</sup> na cáda-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. 22 Dico vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ndédani càa-ndo na cudéé<sup>n</sup>-ndó núú tnàha ñáyiú-ndo, te nacháhu-ndo sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo, àdi núu na cùcuéhé-ndó-yu te núú chítú núú tàcá cundáá cuéchi-ndo te núú duca<sup>n</sup> na càda-ndo, àdi núu nà cùu-ndo tnàha ñáyiú-ndo ñ<sup>n</sup> tnúhu vée vihi, te cucuéchi vihi xii-ndo chí quíhí<sup>n</sup>-ndó núú úhú núú ndàhú.

23 Te xiá<sup>n</sup> núu nchòhó òré ndécú ndíhi-ndo ñ<sup>n</sup> sá cuií-ndó cuáha-ndo Yá Ndióxi nduu tǎhú-gá, te òré cuáhá<sup>n</sup>-ndó cuáñaha-ndo xii-gá, te òré ní quexiú-ndo núú dúcá<sup>n</sup> cuáñaha-ndo xii-gá sá ndúú tǎhú-gá, te ní ndacu iní-ndó sá ndécú ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo cuendá ñ<sup>n</sup> sá ñí cumání núú tnàhá-ndó. 24 Te dǎndóo-ndo sá dúcá<sup>n</sup> nèhe-ndo cuáhá<sup>n</sup> nduu tǎhú Yá Ndióxi, te díhna-gá quíhí<sup>n</sup>-ndó nàcahá<sup>n</sup> cáhnú iní tnàhá-ndó ndíhi ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo-án, te datnùni duca<sup>n</sup> te quíhí<sup>n</sup>-ndó cuáha-ndo Yá Ndióxi sá ndúú tǎhú-gá.

25 Te núu ío ñ<sup>n</sup>-ndo ñí sáhá<sup>n</sup> ñáyiú núú tée cùchiu<sup>n</sup> ní sacá<sup>n</sup> cuéchi-yu cuendá-ndó cuendá ñ<sup>n</sup> sá ñí quide-ndo, te òré ní naníhi tnàhá-ndó ndíhi-yu cuáhá<sup>n</sup>-ndó núú tée cùchiu<sup>n</sup>-án, te nacáhá<sup>n</sup> cáhnú iní tnàhá-ndó ndíhi-yu cuendá sá vā cuáha cuendá ñáhá-gá-yu xii-ndo núú tée cùchiu<sup>n</sup>, chí núú duca<sup>n</sup> na cáda-yu te tée cùchiu<sup>n</sup>-án cuáha cuendá ñáhá-dé xii-ndo núú cue tée cùu poleciá, te cue tée-án chíhi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. 26 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vā cǎcu-ndo te núu na ngáva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo ncháa sá tǎu-ndó.

*Cuendá cue ñáyiú ñá túú quide váha*

<sup>27</sup>Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Nchaa cue téé vá cúú cáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te ñu-ni duca<sup>n</sup> tùcu nchaa cue ñáyiú dihi vá cúú cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé”, duha ní cachí-güedé. <sup>28</sup>Dico yúhú cáhí tnúhu-í xii-ndo sá ndéda-ni càa cue téé na cùndehe ì<sup>n</sup> ñadihí te núu na càni iní-güedé cundecu díí iní-güedé ndihí-yu te cada iní-ndó sá dàtná sá sá ní cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-güedé xí-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní sani iní-güedé.

<sup>29</sup>Te núu ì<sup>n</sup> xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sá ná cuíta te ñá díú ñihí ní ndúú yìqui cuñú-ndó quihí<sup>n</sup>-xi núú ùhú núú ndàhú. <sup>30</sup>Te núu ì<sup>n</sup> xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te quehdé-ndó, chi váha-gá sá ná cuíta ì<sup>n</sup> xio ndaha-ndo te ñá díú sá ñihí ní ndúú yìqui cuñú-ndó quihí<sup>n</sup>-xi núú ùhú núú ndàhú.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá cue ñáyiú dàña tnaha*

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

<sup>31</sup>Te nchòhó sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cáhá<sup>n</sup> tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Te núu ì<sup>n</sup> téé na dàña tnaha-dé ndihí ñadihí-dé, te xini ñuhu-xi cadúha-dé ì<sup>n</sup> tutú cuañaha-dé núú cáhá<sup>n</sup>-xi sá ñí dàña ñaha-dé”, duha ní cachí-güedé. <sup>32</sup>Dico yúhú cáhí tnúhu-í xii-ndo sá cúú dàña ì<sup>n</sup> téé ñadihí-dé, te núu cùtnuní ndáá iní-dé sá cáhá<sup>n</sup> ndihí-a<sup>n</sup> ingá téé. Dico núu ñá túú ñuca<sup>n</sup> quide-a<sup>n</sup> te ñá túú ndùu váha-xi dañá ñaha-dé. Te núu ñá túú dùca<sup>n</sup> quide ñadihí-dé, te cada iní-ó sá méé-dé ní sanu ichi ñaha-dé xii-a<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndihí-a<sup>n</sup> ingá téé te núu na dàña ñaha-dé. Te téé na nàquehe<sup>n</sup> ñaha xii ñaha ní dàña ñaha yìi-xi-á<sup>n</sup>, te ñu-ni ñá túú ní quide váha-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní nàquehe<sup>n</sup>-dé ñaha-á<sup>n</sup>.

*Ñáyiú càcunehe ñaha xii Yá Ndióxi cuendá cutnùní iní tnàha ñáyiú-yu sá ndáá cada-yu ì<sup>n</sup> sá sání iní-yu cada-yu*

<sup>33</sup>Te sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cáhá<sup>n</sup> tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-á<sup>n</sup> ní cachí-güedé: “Te núu càcunehe-ndo Yá Ndióxi núú tnàha ñáyiú-ndo nàcuáa cutnùní iní-yu sá ndáá cada-ndo ì<sup>n</sup> sá sání iní-ndó càda-ndo, te cada-ndo”, duha ní cáhá<sup>n</sup> dóho tnàha-güedé. <sup>34</sup>Dico yúhú cáhí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú nà cacunehe-ndo sá ndáá cada-ndo ì<sup>n</sup> sá sání iní-ndó càda-ndo. Te ni vá cácu ñèhe-ndo andiu chi yáca<sup>n</sup> cúú-xí núú núcò Yá Ndióxi táxi tnùní-gá. <sup>35</sup>Te ni vá cácu ñèhe-ndo ñuyúú-a, chi tnàhá ñuyúú-a ndècu-gá, te ni vá cácu ñèhe-ndo ñuú Jerusalén chi ñuú-á<sup>n</sup> cúú cuendá-gá, te ñu-gá cúú-gá Yáá ío cùnuu. <sup>36</sup>Te ni vá cácu ñèhe-ndo díquí-ndó chi ñaha-ndo sá ni ì<sup>n</sup> idi díquí-ndó ñá ndácú-ndó ndàda cuixí<sup>n</sup>-ndó àdi ndada tnuu-ndo. <sup>37</sup>Te váha-gá sá núu ì<sup>n</sup> sá sání iní-ndó càda-ndo, te cachí-ni-ndo: “Cuu cada-ndí, àdi vá cúú càda-ndí”, cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sá chídó-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó òrè duca<sup>n</sup> sání iní-ndó càda-ndo ì<sup>n</sup> sá cadá-ndó cùu-xi sá dácàhu iní ñáhá yùcu ñávàha.

*Cuendá ñáyiú nàchinaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-xi*

(Lc. 6:29-30)

<sup>38</sup>Te sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cáhá<sup>n</sup> tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-á<sup>n</sup> ní cachí-güedé: “Ñáyiú na càda ñaha tnaha ñáyiú-xi ì<sup>n</sup> sá ñá

túú vâha, te nanchòcáva-yu nachinaá-yu sá ní quide ñaha tnâha ñáiyú-yu", duha ní cachí-güedé. <sup>39</sup> Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sã ñà túú nã cada-ndo nchâa cue ñáiyu cuihna ñí-xi te núu quide ñahá-yu ñí sã ñà túú vâha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu ñí xito te cuíni tucú-yu canihá-yu ingá xito te dañá-ndo na cànihá-yu. <sup>40</sup> Àdi ní sacá<sup>n</sup> cuéchi-yu núu cuè tée cùchiu<sup>n</sup> cuendá-ndó, te cuíni-yu quendeé-yu dúhnú-ndó te dañá-ndo na canehé-yu quíhí<sup>n</sup>, te tnàhá-ni dóó ndíxí ndòdo-ndo dañá-ndo na canehé-yu quíhí<sup>n</sup>. <sup>41</sup> Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndàchiú<sup>n</sup>-yu ña, te chido-ndo úú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndàchiú<sup>n</sup>-yu. <sup>42</sup> Te núu ío ñí sã xicá<sup>n</sup>-yu núu-ndó te cuáñaha-ndo, àdi ío ñí sã sánúú-yu núu-ndó te cuáñaha nùu-ndo.

*Cuu iní-ó nchâa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ó*  
(Lc. 6:27-28, 32-36)

<sup>43</sup> Te sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cachí tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue tée-á<sup>n</sup> ní cachí-güedé: "Cuu iní-ndó cuè ñáiyu ndècu ndíhi váha-ndo, te cuu úhú iní-ndó cuè ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo", duha ní cachí-güedé. <sup>44</sup> Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sã cúu iní-ndó cuè ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáhá<sup>n</sup> váha-ndo cuèndá cue ñáiyu càhá<sup>n</sup> úhú ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vâha sá cúu-xí cuè ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo Yã Ndióxi cuèndá cue ñáiyu xícuèhé ñáhá xii-ndo, ndíhi cuèndá cue ñáiyu quide úhú ñáhá xii-ndo. <sup>45</sup> Te núu na càda-ndo nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup>-í-a, te duca<sup>n</sup> te cutnùní sá cúu-ndó dèhe Tãtá-ndó Dütú Ndióxi Yaá ndécú àndiu. Te ñiu-gá cúu-gã Yaá quidé quène nchícanchii, te ñiu-ni-gá cúu-gã Yaá dácùu<sup>n</sup> dáú ñuyú-a, te duca<sup>n</sup> quidé-gã cuèndá cuu-xí sã vâha sá cúu-xí cuè ñáiyu quide váha, ndíhi sá cúu-xí cuè ñáiyu ñã túú quide váha. <sup>46</sup> Te núu nchòhó ná cúu iní-ndó mèe-ni ñáiyu na cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá cächí-ndó sã Yã Ndióxi taxi-gá sã ndúú tãhú-ndó sã dúcá<sup>n</sup> quide-ndo, chi cuèi cue tée cuihna ñí-xi quide cobrá ñáhá xii cue ñáiyu cuèndá impuèstú duca<sup>n</sup> xiquide-güedé. <sup>47</sup> Te núu mee-ni ñáiyu ndècu ndíhi váha-ndo ío váha càhá<sup>n</sup> ndíhi-ndó-yu, te vá cächí-ndó sã ío váha quide-ndo sã dúcá<sup>n</sup> quide-ndo, chi cuèi ndéé nchaa ñáiyu ñã túú xini dana cuèndá Yã Ndióxi duca<sup>n</sup> xiquidé-yu. <sup>48</sup> Te duha ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í cuèndá sã nchòhó cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná quidé ndáá méé Tãtá-ndó Dütú Ndióxi Yaá ndécú àndiu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáiyu.

## 6

*Jèsús dánèhé-gá ñáiyu nàcuáa cadá-yu sã vâha*

<sup>1</sup> Te Jèsús ndécú-ní-gã dánèhé-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáiyu, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—Te òré quidé-ndó sã vâha te vá cadá-ndó núú ñáiyu cuèndá-ni sá cuíni-ndó càhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá-ndó, chi núu núú ñáiyu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te Dütú Ndióxi Yaá cúu Tãtá-ndó vã táxi-gã sã ndúú tãhú-ndó. <sup>2</sup> Te xíã<sup>n</sup> núu nchòhó òré chindèe-ndo ñáiyu ndàhú, te vá cùñaha-ndo xii cue ñáiyu sã chindèe-ndo cue ñáiyu ndàhú-á<sup>n</sup> dàtná xiquide cue ñáiyu dàndahú méé-xí sã quidé ndáá te ñã ndáá sã quidé ndáá-yu, chi ñáiyu-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> xiquidé-yu òré sàhá<sup>n</sup>-yu veñúhu, chi dàteçú tnúhu-yu nchaa ñáiyu òré duca<sup>n</sup> chindèe-yu ñáiyu ndàhú. Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> quidé-yu xãhã<sup>n</sup>-yu xii cue ñáiyu sã chindèe-yu cue ñáiyu ndàhú-á<sup>n</sup> nchaa núu xicá cùu-yu, te duca<sup>n</sup> xiquidé-yu cuèndá cuíni-yu càhá<sup>n</sup> váha ñáiyu cuèndá-yu. Te yúhú na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñà túú nã nduu tãhú

ñäyiu-á<sup>n</sup> núú Yá Ndiöxí sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyíu-yu cùdíu-yu. <sup>3</sup> Te nchòhó òré chindèe-ndo ñáyiu ndàhú, te cuéi ñáyiu ío-gá váha ndècu ndihi-ndo dico vá cùñaha-ndo sá dúcá<sup>n</sup> chindee-ndo cue ñáyiu ndàhú-á<sup>n</sup>, te ni cué dava-gá ñáyiu vá cùñaha-ndo. <sup>4</sup> Chi váha-gá sá iní mée-ní-ndó ná cùhu<sup>n</sup> sá dúcá<sup>n</sup> chindee-ndo cue ñáyiu ndàhú-á<sup>n</sup>. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo ña, te Dútú Ndiöxí Yáa cùú Tátá-ndó tàxi-gá sá ndúú tãhú-ndó chi ñiu-ni mee-gá ndéhé-gá nàcuáa quide-ndo.

*Jèsús dánèhé-gá ñáyiu nàcuáa cáhá<sup>n</sup> ndihi-yu Yá Ndiöxí  
(Lc. 11:2-4)*

<sup>5</sup> Te nchòhó òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te vá cáda-ndó dàtná xíquide cue ñáyiu dàndahú mée-xí càchí sá quidé ndáá te ña ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáyiu-á<sup>n</sup> tnàhá iní-yu cunutñi-yu càhá<sup>n</sup> ndihi-yu Yá Ndiöxí òré yíhi-yu veñúhu. Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> xíquide-yu nchaa núú xicá cùú-yu, te duca<sup>n</sup> quidé-yu cuendá sá cuini-yu quini ñáyiu nàcuáa xíquide-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ña túú nã nduu tãhú ñáyiu-á<sup>n</sup> núú Yá Ndiöxí sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyíu-yu cùdíu-yu. <sup>6</sup> Te nchòhó òré cuini-ndó càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xiti vehe-ndo, chi ñiu-gá cùú Tátá-ndó te ndècu ndihi ñaha-gá xii-ndo, te ñiu-ni mee-gá ndéhé ñaha-gá xii-ndo nàcuáa quide-ndo, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

<sup>7</sup> Te òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí te vá sùúni cuendá-ni dacáa-ndó tnúhu cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo-gá dàtná xíquide cue ñáyiu ña túú xini tnúhu-gá, chi ñáyiu-á<sup>n</sup> sání iní-yu sá tédòho ñaha vihi-gá Yá Ndiöxí xii-yu sá dúcá<sup>n</sup> sùúni dàcaá-yu tnúhu càhá<sup>n</sup> ndihi ñàhá-yu xii-gá dico ñàhá. <sup>8</sup> Dico nchòhó, vá cáda-ndó dàtná xíquide cue ñáyiu-á<sup>n</sup>, chi mee Tátá-ndó Dútú Ndiöxí sa naha-gá ná cùú nchaa sá xini ñúhu-ndo cuéi òré vátá càcá<sup>n</sup>-gá-ndó núú-gá. <sup>9</sup> Te duha cáhá<sup>n</sup>-ndó òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí:

Yòhó Tátá-ndí Dútú Ndiöxí Yáa ndécú àndíu,  
nchaa ñáyiu na càhá<sup>n</sup>-yu sá cùú-n Yáa ío yíñúhu.

<sup>10</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhú-ndí núú-n sá ná saá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.  
Te cada-n dàtná càchí iní-n ñùyíu-a dàtná quidé-n àndíu.

<sup>11</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhú-ndí núú-n sá táxi-n sá cóhó-ndí sá cáxi-ndí ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu.

<sup>12</sup> Te cada càhnu iní-n nchaa yicá cuéchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiu-ndí.

<sup>13</sup> Te vá dáñá-n dàcahá<sup>n</sup> ñàhá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ña túú vãha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuendá sá vá dúcá<sup>n</sup> càda ñaha-xi.

Te ñiu-n cùu-n Yáa ío cùnuu nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-n, te ñiu-ni-n quindaha ñaha-n xii-ndí ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

Duha dànehé ñàhá-í xii-ndo càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí.

<sup>14</sup> Te núu nchòhó quidé càhnu iní-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiu-ndo, te duca<sup>n</sup> te Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yáa ndécú àndíu cada cahnu iní-gá nchaa sá ña túú vãha quide-ndo tucu. <sup>15</sup> Dico núu nchòhó vá cáda càhnu iní-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiu-ndo ña, te ni Dútú Ndiöxí Yáa cùú Tátá-ndó vá cáda càhnu iní-gá nchaa sá quidé-ndó tucu.

*Cuendá ñáyiu ña túú tnàhí ná xéxi áma càhá<sup>n</sup> ndihi-yu Yá Ndiöxí*

<sup>16</sup> Te nchòhó, nduu ña túú tnàhí ná xéxi-ndó càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te vá cùndíyí-ndó dàtná xíquide nchaa ñáyiu dàndahú mée-xí càchí sá quidé ndáá



te ñá ndàá sá quidé ndàá-yu, chi ñáyii-án duca<sup>n</sup> xíquidé-yu cuendá sá cuini-yu cutnùní iní ñáyii sá ñà túú tnàhí ná xéxi-yu càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te yúhu càchí tnúhu-í xii-ndo sá sà dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te ñá túú ná chindee ñaha-xi xií-yu cuendá nihí-yu ñ<sup>n</sup> sá ndúú tãhú-yu núú Yá Ndiöxí. <sup>17</sup> Dico nchòhò, nduu dùca<sup>n</sup> quide-ndo ñá túú tnàhí ná xéxi-ndó càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te váha váha naquete-ndo núú-ndó, te váha váha chihi-ndo cücá <sup>18</sup> cuendá sá vã cùtnùní iní ñáyii sá ñà túú ná xéxi-ndó nduu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Yá Ndiöxí. Te Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tãtá-ndó ndècu ndihí-ndo ñiu-ni mee-gã ndéhé-gã nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ñiu-gã taxi-gã sá ndúú tãhú-ndó.

*Cuendá nchaa sá váha nduu tãhú-ó*  
(Lc. 12:33-34)

<sup>19</sup> Te vã caní iní-ndó cùu-ndo ñáyii cuica nãndi sá cùndècu ndihí-ndo ñuyúú-a chi vã cùdii-xi, chi dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñúhu, àdi quíhu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedè. <sup>20</sup> Te váha-gã chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuendá duca<sup>n</sup> ngündecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te xiã<sup>n</sup> cudii-xi cundecu ndihí-ndo ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>, chi yàcá<sup>n</sup> vã quée-gã tíquidi, te ni vã caxí-gã cudi ñúhu, te ni vã quini-gã-ndó ñadúhú duhu-güedè ndachiu<sup>n</sup>-ndo. <sup>21</sup> Te núu cùu-ndo ñáyii cuica ndècu ñuyúú-a, te ñiu-ni nchaa sá ndécú ndihí-ndo ñuyúú-a ñúhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáyii quide nacúaa ngündecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te ñiu-ni sá ndúú tãhú-ndó ndècu andiu-án ñúhú iní-ndó.

*Núú-ó cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> ñuhú*  
(Lc. 11:34-36)

<sup>22</sup> Te cada iní-ndó sá núú-ndó cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> ñuhú. Te núu núú-ndó càváha te cùtnuní iní-ndó nã cúú sá ndécú núú-ndó. <sup>23</sup> Dico núu cùhú núú-ndó ñà túú cùtnuní cundehe-ndo ña, te ñá túú cùtnuní iní-ndó nã cúú sá ndécú núú-ndó. Te sá dúcá<sup>n</sup> cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sá ndécú-ndó datná ñ<sup>n</sup> núú néé. Te duha nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í chí núu sàni váha iní-ndó cuendá Yá Ndiöxí ñá, te cùu vii cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Á<sup>n</sup> te núu ñá túú sàni váha iní-ndó cuendá-gã ñá, te ñá túú tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñà túú sàni váha iní-ndó cuendá-gã te cada iní-ndó sá ndécú-ndó datná ñ<sup>n</sup> núú néé.

*Vã ndácú ñ<sup>n</sup> téé cunu cuechi-dè núú úú patróó<sup>n</sup>*  
(Lc. 16:13)

<sup>24</sup> Te ni ñ<sup>n</sup> téé xinu cuechi vã ndácú-dè cunu cuechi-dè núú úú patróó<sup>n</sup>, chi téé-án cuu váha iní-dé núú ñ<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-dè te tnií-dé nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup> téé cunu váha iní-dé núú-xi-án. Te núú ñngá tucu patróó<sup>n</sup>-dè vã cúú váha iní-dé, te ni vã tnií-dè tnúhu càhá<sup>n</sup> ñngá téé-án. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchohó chí vã ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndiöxí te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó nchàa sá ío ñuyúú-a.

*Yá Ndiöxí xító-gã nchaa ñáyii cùu déhe-gã*  
(Lc. 12:22-31)

<sup>25</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vã ño caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sá cóhó sá caxí-ndó, te ni vã ño caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dõó cuihnu-ndo, chí cùnuu-gã méé-ndó dàcúxí sá nchító-ndó, te duca<sup>n</sup> cùnuu-gã yiqui cùñú-ndó dàcúxí dõó sácúihnu-ndo. <sup>26</sup> Te chí cáda cuendá sá ncháá quiti ndava ñá túú tnàhí ná xítú-güedi, te ni ñà túú ndèè cuáhá<sup>n</sup>-güedi nàtahu-güedi, te ni ñà túú ná nátaxúha-güedi, te ni ñà túú ndèè cáá yàcá-güedi, chí mee Tãtá-ó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu xito ñaha-gã xii-güedi nihí-güedi sá xéxi-güedi. Te núu



cue quiti-án duca<sup>n</sup> xito ñaha-gá xii-güedi, jte uu<sup>n</sup>-gá xító ñaha-gá xii nchòhó, chi nchòhó ío-gá cúnüu-ndo dacúuxí cuè quiti-án!<sup>27</sup> Te cuèi nándi sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó cada-ndo nacuaá cuehnu-ndo cuèdicó ì<sup>n</sup> yiqui-gă.

<sup>28</sup> Te vá ío cani iní-ndó núu nása níhí-ndó dõõ cuihnu-ndo. Te chí cáda cuendá nacuaá sahnu nchaa itá ío yucu, chí nchaa itá-án ñà túú quide chiu<sup>n</sup>-xi, te ni ñà túú quèhe<sup>n</sup>-xi idi. <sup>29</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ndíi Salòmón cuèi ío vii ní xínduu dóó ní xóo cuihnu ndíi, dico ñá túú nùtnahá-xi nacuaá càa nchaa itá, chí ío-gá vii càa nchaa itá. <sup>30</sup> Te nchaa itá ío yucu tnaa-ni cùdíi-xi, te yíchí-xi te sàhmi ñáyiu. Te cuèi duca<sup>n</sup> dico mee Yá Ndióxi quidé-gă ío vii sácúnduu-xi. Te núu nchaa itá-án duca<sup>n</sup> quide-gă xító-gă sácúnduu vii-xi, te xiá<sup>n</sup> cùtnùni sá ío-gá coto ñaha-gă xii-ndo, dicó-ni sá ñà túú sàndáá váha iní-ndó-gă. <sup>31</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu ñá túú xini ñuhu vihi-xi cani iní-ndó núu nása níhí-ndó sá cóhó sá caxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dõõ cuihnu-ndo. <sup>32</sup> Chí nchaa ñáyiu ñá túú xini nacuaá càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi mee-ni nchaa xiá<sup>n</sup> ñúhú iní-yu. Dico nchòhó chí mee Tátá-ndó Dütú Ndióxi sa ñaha-gá ná cúú sá xini ñuhu-ndo. <sup>33</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu ío xini ñuhu-xi sá cúhú<sup>n</sup> iní-ndó sá Yá Ndióxi yíndàha ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> càda-ndo nchaa nacuaá cuiní-gă, te duca<sup>n</sup> te taxi-gă nchaa sá xini ñuhu-ndo. <sup>34</sup> Núu xiá<sup>n</sup> vá ío cani iní-ndó nása cundecu-ndo ndùu tneé, chí cani iní-ndó nacuaá cada-ndo cundecu-ndo vitna, chí nduu tneé-án te óré-nà te cutnùni núu nása cada-ndo cundecu-ndo. Chí nchòhó sa ñaha-ndo sá ío titni núú sá quidé-xi ì<sup>n</sup> nduu ì<sup>n</sup> nduu —duha ní dánèhè ñahá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gă ndihí nchaa ñáyiu.

## 7

### *Vá càhá<sup>n</sup> cuèhé-ó cuendá tnàha ñáyiu-o (Lc. 6:37-38, 41-42)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ndèccu-ni-gá dánèhè-gá cue téé xica cuu ndihí-gă ndihí nchaa ñáyiu, te xàha<sup>n</sup>-gă:

—Vá càhá<sup>n</sup> cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo, te duca<sup>n</sup> te Yá Ndióxi ñá túú nã tnúhu cúñaha-gă xii-ndo. <sup>2</sup> Chí núu na càhá<sup>n</sup> cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo, te Yá Ndióxi ío ì<sup>n</sup> sá cáda ñaha-gá xii-ndo. Te núu nchòhó ná càhá<sup>n</sup> cuèhé víhí-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo te Yá Ndióxi ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. <sup>3</sup> ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ì<sup>n</sup> sá ñà túú váha quide tnaha ñáyiu-ndo te mee-ndo vihi-gă quidé-ndó-í? Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te cada iní-ndó sá ndéhé-ndó dàtná ì<sup>n</sup> mihi líhli ñuhu núú tnàha ñáyiu-ndo te mee-ndo ñuhu ì<sup>n</sup> mihi cahnu-gá núú-ndo te ñá túú quide cuendá-ndó. <sup>4</sup> Te núu na nacanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te mee-ndo vihi-gă quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xàha<sup>n</sup>-ndo xii tnaha ñáyiu-ndo sá nátáva-ndo mihi líhli ñuhu núú-yu sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo, te mihi cahnu ñuhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. <sup>5</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te ío dandahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te xini ñuhu-xi díhna-gă daña-ndo nchaa sá ñà túú váha quide-ndo, te dàtnùni duca<sup>n</sup> te cuu nacanu ichi-ndo tnàha ñáyiu-ndo cuendá nchaa sá ñà túú váha quidé-yu.

<sup>6</sup> Te nchaa ñáyiu ío sàá iní-xi, te vá cáda yica-ndó-yu cundedóho-yu tnúhu Yá Ndióxi, chí núu na càda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñahá-yu xii-ndo. Te ñáyiu-án cúú-yu dàtná iná chí quiti-án núu na cuañaha-o ì<sup>n</sup> sá cuañaha-o, te núu ñá túú cùtnùni iní-di ná cúú xiá<sup>n</sup> te tní ñaha-di xii-o. Te cùu tucú-yu dàtná

cùchí chi quitì-án nũu na chùcu-o núú-di yúú vãha sá ïo vii cãa nani perlá, te dicó-ni cùnu sáhã-di chi ñã túú cùtnuní iní-di sá cúú-xí yúú vãha.

*Cácã<sup>n</sup>-ó núú Yã Ndióxi núu ná cuiní-ó*  
(Lc. 11:9-13; 6:31)

<sup>7</sup> Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã cãcã<sup>n</sup>-ndó núú Yã Ndióxi te núu ná cuiní-ndó te taxi-gã, te vã ðãñã ndéè-ndó cãcã<sup>n</sup>-ndó núú-gã núu ná cuiní-ndó te duca<sup>n</sup> te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sã ní quexio-ndo vehe ì<sup>n</sup> tnaha ñãyiu-ndo te ní cãhá<sup>n</sup>-ndó, te ñãyiu-án ní tedóho ñãhá-yu xii-ndo te ní nacaá<sup>n</sup>-yu yuyèhe. Te duca<sup>n</sup> càda iní-ndó chi Yã Ndióxi tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gã sã ná cãcã<sup>n</sup>-ndó núú-gã. <sup>8</sup> Chi nchaa ñãyiu duca<sup>n</sup> xiquide, te Yã Ndióxi tédóho ñaha-gã xii-yu te níhí-yu sá cuiní-yu. Te ðiu-ni duca<sup>n</sup> tucu nchaa ñãyiu na cãcã<sup>n</sup> núú-gã ì<sup>n</sup> sá cuiní-yu, chi sãñaha-gã sã xicã<sup>n</sup>-yu núú-gã. Te ðiu-ni duca<sup>n</sup> tucu nchaa ñãyiu ñã túú ðãñã ndéè xicã<sup>n</sup> núú Yã Ndióxi sã cuiní-yu chi níhí-yu.

<sup>9</sup> Te nchòhó cue tée cùu tãtã, ñã túú cùndee iní-ndó cuãñaha-ndo xii cue déhe-ndo ì<sup>n</sup> yúú caxi-güexi òré xicã<sup>n</sup>-güexi ì<sup>n</sup> pãã núú-ndó cãxi-güexi. <sup>10</sup> Te ní ñã túú cùndee iní-ndó cuãñaha-ndo ì<sup>n</sup> cóó caxi-güexi òré xicã<sup>n</sup>-güexi ì<sup>n</sup> chãcã núú-ndó cãxi-güexi. <sup>11</sup> Te nchòhó cuèi ndéè dau-na sãã iní-ndó dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vãha xèxi-güexi oré ná cúú sã xicã<sup>n</sup>-güexi núú-ndó cãxi-güexi. Te núu nchòhó duca<sup>n</sup> quide-ndo, ìte uu<sup>n</sup>-gã duca<sup>n</sup> quide Tãtã-ndó Dütú Ndióxi Yã ndécú àndiu, chi taxi-gã sã vãha sã cúú-xí-ndó te núu na cãcã<sup>n</sup>-ndó núú-gã!

<sup>12</sup> Te nchaa sã vãha cuiní-ndó càda tnaha ñãyiu-ndo, te cada-ndo tnãhá-ndó ndìhí-yu, chi duca<sup>n</sup> sãnu ichi ñaha tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ðiu-ni duca<sup>n</sup> sãnu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndióxi ndéè sanaha.

*Yuyèhe cuiñi*  
(Lc. 13:24)

<sup>13-14</sup> Te xini ñuhu-xi nducu-ndo nacuáa cada-ndo tnì-ndo ichi Yã Ndióxi. Te ichi-gã-án cúú-xí ðãtnã ì<sup>n</sup> ichi cuiñi, àdi ðãtnã ì<sup>n</sup> yuyèhe cuiñi. Te duha cãhá<sup>n</sup>-í chi ïo úhú xínu iní-ndó tnì-ndo ichi Yã Ndióxi, te sacú-ni nchòhó cue ñãyiu ndècu ñuyúú-a tnì-ndo ichi-gã. Te nchaa ñãyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnú-yu cuáhã. Te ichi ndécú-yu-án cada iní-ndó sã cúú-xí ì<sup>n</sup> ichi cahnu ichi quehé, àdi ì<sup>n</sup> yuyèhe quehé. Te duha cãhá<sup>n</sup>-í chi ïo vãi ñãyiu ndécú-yu ichi-án.

*Ndi ðã<sup>n</sup> núú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendã sã sãvidí-xi*  
(Lc. 6:43-44)

<sup>15</sup> Te cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ïo quihí iní-ndó cùndecu-ndo cuendã sã vã ðãndãhú ñãhá cue tée cãchí sã cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndióxi te ñã ndãã sã cãhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gã. Chi cue tée-án sãnuu sã quidé-güedé ðãtnã quidé mbéé quitì ïo vãha iní-xi, dico ñã ndãã chi ñã túú ñuhu vãha iní-güedé, chi quide-güedé ðãtnã quidé quitì déé<sup>n</sup> quitì nani yíhí. <sup>16</sup> Te òré quexio-güedé núú ndécú-ndó te cada cuendã-ndó nãcuáa quide-güedé cuendã duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndó nã ñãyiu cùu-güedé. Te nchòhó xini-ndó sã ñã túú cùu<sup>n</sup> ndéhé yoho yãha stilé tnu ìñu, te ní ñã túú xini-ndó cùu<sup>n</sup> ngúxí ì<sup>n</sup> tnu ìñu. <sup>17-18</sup> Te xini tucu-ndo sã nchãã yutnu vãha cùu<sup>n</sup> sãvidí vãha, te nchaa yutnu vãha-án ñã túú cùu<sup>n</sup> sãvidí sã ñã túú vãha. Te nchaa yutnu sã ñã túú vãha ñã túú cùu<sup>n</sup> sãvidí vãha, chi mee-ni sãvidí sã ñã túú vãha cùu<sup>n</sup>. <sup>19</sup> Te nchaa yutnu sã ñã túú cùu<sup>n</sup> sãvidí vãha xèhndé-güedé, te cuãnguee-xi núú ñuhú cãyú-xi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahã-xi

yáha nchaa cue tée dàndahú ñáhá cächí sá cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxi te ñá ndää sá cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá, chí quíhí<sup>n</sup>-güedé núú ñùhú núú càyú. <sup>20</sup> Te nchòhó cutnùní iní-ndó nã ñáyíu cùu cue téé-á<sup>n</sup> cuèndá nchaa sá quidé-güedé.

*Ñá ncháá ñáyíu ngúndecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxi táxi tnùní-gá  
(Lc. 13:25-27)*

<sup>21</sup> Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ïo vãi ñáyíu cachí-yu sá yùhú cùu-í Xítohó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhù-yu cundecú-yu núú ndécú Tàtá-í Dútú Ndiöxi táxi tnùní-gá, chí mee-ni ncháa ñáyíu na càda nchaa nacuaa cáhá<sup>n</sup>-gá ñáyíu-á<sup>n</sup> nduu táhù-yu cundecú-yu núú ndécú-gá táxi tnùní-gá. <sup>22</sup> Te na sã nduu càda ndáá Yá Ndiöxi cuéchi nchaa ñáyíu, te vãi-yu cùñhá-yu xii-í: “Yòhó Xítohó Jesucristú nchúhú cúu-ndí ñáyíu ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-n nàcuáa ní cachí-n, te ñíu-ni-n ní cacunehe-ndí te ní sándáá iní ñáhá ncháa espíritu cùndíhi yucu ñáváha xii-ndí ní quee-xi yiqui cùñú ñáyíu, te ñíu-ni yòhó ní chindee ñàha-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí títní núú sã vã yòo tnàhí ndàcu cada”, duha cùñhá-yu xii-í dàvã-á<sup>n</sup>. <sup>23</sup> Dico yúhú cùñhá-í xii-yu: “Ñá túú tnàhí xini ñáhá-í xii nchòhó núú ndéé ñáyíu cùu-ndo, te chí xócuñí nchaa nchòhó ñáyíu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndécú-í-á”, duha cùñhá-í xii-yu.

*Í<sup>n</sup> vehe ndècu cimientú-xi ndíhi #<sup>n</sup> vehe ñá túú cimientú-xi  
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)*

<sup>24</sup> Te nchaa ñáyíu sácúndedóho tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í te núu na tnè-yu, te ñáyíu-á<sup>n</sup> cúu-yu dàtná #<sup>n</sup> téé ïo váha cùtnuní iní-xi. Chí téé-á<sup>n</sup> ní dácáá-dé #<sup>n</sup> vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxi<sup>n</sup> te dàtnuní ní tava-dé cimientú-xi. <sup>25</sup> Te òré ní cuu<sup>n</sup> dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xi ndéé núú cáá vèhe-á<sup>n</sup>, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuidu-xi. Te ní quene tucu táchí ñíhi dico ñá túú ní ndàcu-xi cuidu-xi vehe-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> chí téé ní dácáá vèhe-á<sup>n</sup> ní tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxi<sup>n</sup>. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyíu tnè tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>26</sup> Dico nchaa ñáyíu sácúndedóho tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í te ñá túú cuíni-yu tnè-yu, ñáyíu-á<sup>n</sup> cúu-yu dàtná #<sup>n</sup> téé ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. Chí téé-á<sup>n</sup> ní dácáá-dé #<sup>n</sup> vehe núú yúcu mèe-ni ñuhu cùchí. <sup>27</sup> Te òré ní cuu<sup>n</sup> dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xi ndéé núú cáá vèhe-á<sup>n</sup>, te ní quene táchí ñíhi te íi-ni ní xido-xi vehe-á<sup>n</sup> cuèndá sá núú ñuhu cùchí ní sáá. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyíu sácúndedóho tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í te ñá túú cuíni-yu tnè-yu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyíu.

<sup>28</sup> Te òré ní ndíhi Jèsús sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te nchaa ñáyíu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ïo ní cuñúhu-yu nacuaa ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu. <sup>29</sup> Chí ní cáhá<sup>n</sup>-gá dàtná cáhá<sup>n</sup> cue téé cùnno, te cùnno ndisa-gá, te ñá túú ní cáhá<sup>n</sup>-gá dàtná cáhá<sup>n</sup> nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés.

## 8

*Jèsús quidé tãtna-gá #<sup>n</sup> téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó  
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní xica-gá cuánuu-gá ñíhi tindúú núú dúcá<sup>n</sup> ní xíndecu-gá ní dánèhé-gá ñáyíu-á<sup>n</sup>, te cuéhé víhí ñáyíu nchícú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá cuánuu. <sup>2</sup> Te ní quexio #<sup>n</sup> téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní nguñí xítí-dé núú-gá, te xàha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n càda tátna ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xócuíñí cuéhé tnàhá-dé. <sup>4</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-dé:

—Te vitna cuanùhú te vá yõo ñ<sup>n</sup> cúñaha-n sã yùhú ní quide tátna ñaha-í xii-n, núú dùtú-ni cuahá<sup>n</sup> cuendá sá ná quini ñáhá-dè xii-n sã ní ndúha-n, te cuañaha-n sã ndúú tãhú Yã Ndiõxí dàtná ní cachí ndí Moisés. Te duca<sup>n</sup> càda-n cuendá cutnùní iní ñáyiu sá ní ndúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii téé ní quide tátna-gá-á<sup>n</sup>.

*Jèsús quidé tátna-gá ñ<sup>n</sup> téé xínu cuechi núú ñ<sup>n</sup> téé cùu capitá<sup>n</sup>*  
(Lc. 7:1-10)

<sup>5</sup> Te Jèsús ní xica-gá cuahá<sup>n</sup>-gá ñuú Capèrnaúm. Te òré cuánguihu-gá ñuú-á<sup>n</sup> te ní quexio ñ<sup>n</sup> téé cùu capitá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé núú-gã, <sup>6</sup> te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n càda tátna-n ñ<sup>n</sup> téé xínu cuechi núú-í, chi cùhú-dé te càhú víhí tnàhá-dé, te ío ndòho-dé te ní ñã cùndèe-gá-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>7</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Te na quíhí<sup>n</sup>-ó càda tátna-í-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>8</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, ñã túú tàú-í sá quíhu-n ndéé xití vehe-í, chi cùu-í ñ<sup>n</sup> téé cùtèxínu sá cúú-xi-n, te càhá<sup>n</sup>-ni sá ndúha téé xínu cuechi núú-í te ndúha-dé. <sup>9</sup> Chi yúhú ndècu cue téé tàxi tnuní ñáhá xii-í, te duca<sup>n</sup> yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnùn-í. Te òré xáha<sup>n</sup>-í xii ñ<sup>n</sup>-dé quíhí<sup>n</sup>-dé ñ<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> te cuahá<sup>n</sup>-dé, te òré xáha<sup>n</sup>-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáha<sup>n</sup>-í xii ñ<sup>n</sup> téé xínu cuechi núú-í cada-dé ñ<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> te quide-dé. Núu xiã<sup>n</sup> yòhó càhá<sup>n</sup>-ni sá ndúha téé xínu cuechi núú-í te ndúha-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús.

<sup>10</sup> Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> téé cùu capitá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii nchaa ñáyiu nchícú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vátá quini-gá-í ní ñ<sup>n</sup> ñáyiu isràél, ñáyiu súúni ío váha sàndáá iní ñáhá xii Yã Ndiõxí dàtná sàndáá iní ñáhá tée-a xii-gá.

<sup>11</sup> Te na càchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ío cuéhé ñáyiu quixi ndáa xio nacuaá quène nchíanchii, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ío cuéhé tucú-yu quixi ndáa xio nacuaá quée tucu nchíanchii. Te nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> naníhí tnàhá-yu ndihí té Abrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnùn-í-gá te yàcá<sup>n</sup> cundecu ndihí ñáhá-yu xii-güedé. <sup>12</sup> Te nchaa ñáyiu tàú nduu táhú cundecu núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnùn-í-gá ní cùu, ñáyiu-á<sup>n</sup> quée tíhù-yu, chi quíhí<sup>n</sup>-yu ñ<sup>n</sup> xichi núú néé núú ío ndohó-yu cundecú-yu, te yàcá<sup>n</sup> ío ndáhí-yu, te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá satú iní-yu cuendá sá ndohó-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>13</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii téé cùu capitá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>:

—Yòhó téé ndècu ndihí té cùhú cuanùhú vehe-n vitna chi ndúha-dé chi ní sàndáá iní-n Yã Ndiõxí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te ñiu-ni òré duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii téé cùu capitá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní ndúha téé xínu cuechi núú-dé.

*Jèsús quidé tátna-gá nãñá ñadhí té Pèlú*  
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá vehe té Pèlú, te òrè ní quexìo-gá vehe-dé te ní xiní-gá cáá náná ñàdìhí-dé cùhú-a<sup>n</sup> ñùhu vihi-a<sup>n</sup> cahni. 15 Te Jèsús ní tñii-gá ndaha ñaha cùhú-á<sup>n</sup>, te òrè-ni-á<sup>n</sup> ní nchíco-a<sup>n</sup> cahni te ní ndacóo-a<sup>n</sup> ní xinu cuechi-a<sup>n</sup> núú-güedé ndihi-gá.

*Jèsús quidé tātna-gá vài ñáyiu cùhú*  
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Te òrè ní dáhu nchícanchii te ní quexìo ñáyiu núú ndécú Jèsús, te ndécá-yu vài ñáyiu yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávàha ní sáá núú-gá te ndèca tucú-yu vài ñáyiu tñhá dava-gá núú cuéhé. Te ì<sup>n</sup>-ni tñùhu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús ní tenáá-gá nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup>, te ní quee-xi yiqui cuñú-yu cuáhá<sup>n</sup>-xi. Te tñhá nchaa dava-gá ñáyiu cùhú-á<sup>n</sup> ní quide tātna-gá. 17 Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndii Chàìá téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñùhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndii: “Mee-gá cada tātna ñaha-gá xii-o, chi ñiu-gá xocàni-gá nchaa sá quidé ùhú yiqui cuñú-ó”, duha ní cachí ndii.

*Ñáyiu cuìní tuha ñaha xii Jèsús*  
(Lc. 9:57-62)

18 Te òrè ní xiní Jèsús sá ìo cuéhé ñáyiu xixúcu núú ndécú-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá quèe-gá ndihi-güedé bàrcú cuendá téhndé-gá ndihi-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná. 19 Te mei òrè-á<sup>n</sup> ní quexìo ì<sup>n</sup> téé dàcuaha ñaha xii cue ñáyiu nchaa tñùhu ní chídó tñùní ndii Moisés, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-í canchicú<sup>n</sup> ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quihí<sup>n</sup>-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

20 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Nchaa ñúcuii chi ndècu yaú cúú vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa cue quiti ndàva caa tacá-güedi diquí yutnu. Dico yúhú Téé cùu ñani tñhá-ndó nchaa-ndo chi ñá túú ndèé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

21 Te ì<sup>n</sup> téé ní chitnahá ñáhá xii Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Jèsús, dañà na nùhú-í cundetu-í cuú tātà-í te chindúxi-í-dé dàtñùní quixi-í chitnahá ñáhá dùca<sup>n</sup>-ná-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

22 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Daña ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tñaha meé-yu, chi ñáyiu-á<sup>n</sup> cúú-yu dàtná ñáyiu ní xihí cuéi ndècu-ni-yu núú ñuyíú-a, te yohò canchicú<sup>n</sup> ñáhá-ni xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

*Jèsús ngání-gá táchí ndihi ndute làgúná*  
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xica bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-xi. 24 Te ñini ñùhu bàrcú-á<sup>n</sup> ichi cuáhá<sup>n</sup>-xi núú ndute ní xidí Jèsús, te ní ngúíta-xi níhi vihi quene táchí, te ta nadachitú-xi ndute xiti bàrcú cuáhá<sup>n</sup>. 25 Te cue téé xica cuu ndihi-gá cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú cáá-gá xidí-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú ìní chi dàcácu ñaha-n xii-o chi quée naa-o cuìní-xi! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

26 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ndéé duca<sup>n</sup> ïo yùhú-ndó? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-ã<sup>n</sup>? —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te Jësús ní ndacóo-gá te ní tenàá-gá táchí-ã<sup>n</sup> ndihi ndute-á<sup>n</sup>, te ní ngüíñí táchí-ã<sup>n</sup> te ní nucúndecu nahi-ñá ndute làgúná-á<sup>n</sup>. <sup>27</sup> Te nchaa cue téé ñùhu xití bàrcú-á<sup>n</sup> ñí cuñùhu-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-gá ní xiní-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu duha ní cáhá<sup>n</sup>-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndüte làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

*Cue téé ñuú Gàdará cue téé yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha*  
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

<sup>28</sup> Te òré ní quèxio Jësús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará, te úu tnàhá cue téé quide vehe núu yíndùxi ndíyí; ní quee-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé núu ndécú Jësús, te ndi ndúu-güedé yíhí ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha xii-güedé, te ío màñá-güedé chí vá yóo tnàhí dàña-güedé yáha yatni núu ndécú-güedé. <sup>29</sup> Te cue espíritú yíhí ñaha xii-güedé-á<sup>n</sup> ñí quide-xi níhi ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Ná cuèndá véxi-ò Jësús Déhe Dútú Ndiòxi chidácá ñáhá-n xii-ndí? ¿Á<sup>n</sup> sàma véxi-n dàndoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gá nduu dùca<sup>n</sup> cada-n —cachí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>30</sup> Te yatni xíá<sup>n</sup> xìxica cuu vai cuchí xìxexi-güedi. <sup>31</sup> Te cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii cue téé-á<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núu Jësús, te xãha<sup>n</sup>-xi:

—Te núu vá dàñá-gã-n quíhi-ndí yiqui cùñú cue téé-a, te cáhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núu-n sã dàña-n na quíhí<sup>n</sup>-ndí quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ã<sup>n</sup> —càchí cue espíritú-á<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>32</sup> Te Jësús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-á<sup>n</sup>:

—Chí táquée yiqui cùñú cue téé-á<sup>n</sup> te quíhí<sup>n</sup>-ndó núu ndèé ichi quíhí<sup>n</sup>-ndó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii nchaa espíritú-á<sup>n</sup>.

Te cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-á<sup>n</sup> ñí quee-xi yiqui cùñú cue téé-á<sup>n</sup>, te cuáhá<sup>n</sup>-xi cuánguihu-xi nchaa cùchí-á<sup>n</sup>. Te cue quiti-á<sup>n</sup> ñí xinu-güedi duha ní quee-güedi ndàa núu dèhvá yuhu làgúná-á<sup>n</sup>, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute, te ní ndihi-güedi ní cáhá.

<sup>33</sup> Te cue téé xito ñaha xii nchaa cuchí-á<sup>n</sup> ñí yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní cani-güedé cuèndú núu cuè ñáyíu ndècu xití ñuú nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá cue téé ní xíhi ñaha nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha-á<sup>n</sup>. <sup>34</sup> Te nchaa ñáyíu ñuú-á<sup>n</sup> ñí quee-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu núu ndécú Jësús. Te òré ní quèxió-yu núu ndécú-gá te ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núu-gá sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

## 9

*Jësús quidé tãtna-gá ìñí téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu*  
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ñí cuu te Jësús cuándeé-gá bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-gá ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xíá<sup>n</sup> ñí ndexio-gá ñuú núu quidé ñuú-gá. <sup>2</sup> Te xíá<sup>n</sup> ndécú-gá ní quèxio cue téé nchido-güedé ìñí téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu ñùhu-dé xito, te Jësús ní cutnùni iní-gá sá sàndáá ndisa iní ñáhá-güedé xii-gá núu ní xáha<sup>n</sup>-gã xii téé cùhú-á<sup>n</sup>:

—Yòhó téé cùhú vá ndìhú-gá iní-n, chi sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>3</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá nũu xíá<sup>n</sup> cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés ní sani iní-güedé: “Tée-a càhá<sup>n</sup> cuèhé-dé cuendá Yá Ndióxí”, duha ní sani iní-güedé. <sup>4</sup> Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nũu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> sàni cuehé sání dùha iní-ndó? <sup>5</sup> Te sá dúhá ní xáha<sup>n</sup>-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xíá<sup>n</sup> nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó nũu ndáá càhá<sup>n</sup>-í àdi ñá ndáá. Dico núu cúu-í-dé sá ndácõo-dé te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó nũu ndáá càhá<sup>n</sup>-í àdi ñá ndáá, chi cundehe nũu-ndó nàcuáa cada-í. <sup>6</sup> Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndìhí-í tnúhu ndee iní ñuyíú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii té cùhú-á<sup>n</sup>:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñũhu-n véxi-á<sup>n</sup> te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>7</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní ndúha téé cùhú-á<sup>n</sup> te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xito ñũhu-dé ní quexio-á<sup>n</sup> te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé. <sup>8</sup> Te nchaa ñáyiú xíndecu-á<sup>n</sup> ïo ní cuñúhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní quide Jèsús ní xiní-yu, te ní cachí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndióxí cuendá sá ní sáñaha-gá xii Jèsús tnúhu ndee iní cada-gá nchaa sá vá yõo tnáhi ndàcu cada.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> téé nàni Mateú chitnahá ñáhá-dé xii-gá  
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)*

<sup>9</sup> Te Jèsús ní nucúhu<sup>n</sup> tucu-gá ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá, te ichi ñũhu-gá ní xiní-gá núcõo ì<sup>n</sup> téé nàni Mateú quidé còbrá-dé ñáyiú chí cobràdór impuèstú cúu-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te té Màteú-á<sup>n</sup> ní ndacuíñí-dé ní chitnahá ñáhá-dé xii-gá.

<sup>10</sup> Te ì<sup>n</sup> xito ndècu Jesús ì<sup>n</sup> vehe, te yíhi-gá mèsá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá xéxi ndìhi ñaha-gá xii-güedé. Te tnáhá cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú yíhi ndìhi-gá mèsá, te tnáhá tucu dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha yíhi ndìhi-gá mèsá. <sup>11</sup> Te sá ní xiní cue téé cùu farisèú xéxi Jèsús ndìhi nchaa cue téé-á<sup>n</sup>, te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núu cuè téé xica cuu ndìhi-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndìhi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndìhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>12-13</sup> Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndũu tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue téé xica cuu ndìhi-gá, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chí ñá túú xini ñũhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chí xini ñũhu-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í cáhá<sup>n</sup>-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndècu cuéchi-xi cuendá dañá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidè-yu, te ñá túú véxi-í cáhá<sup>n</sup>-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi. Te chí cáda cuendá váha nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxí núu tütú-gá núu càchí-xi: “Yúhú cuini-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo, te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quiti nduu táhú-í”, duha càchí-gá núu tütú-gá —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.



*Cue tée ndücu tnúhu núú Jèsús cuèndá ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxí áma càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndióxi*

*(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)*

<sup>14</sup> Te cue tée xica cuu ndihí té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú Jèsús, te xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n ñá cuèndá nchúhú, ndihí cue tée cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxí-ndí áma càhá<sup>n</sup> ndihí-ndí Yá Ndióxi, te cue tée xica cuu ndihí-n ñá túú òuca<sup>n</sup> quide-güedé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>15</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sã vã cúú cùñaha-o xii ñáyiú ñùhu vico tnándaha sã vã cúú càxí-yu nini ndècu ndihí ñaha tée tnándaha xii-yu, dico sáá nduu vã cùndècu ndihí ñaha-gã tée tnándaha-án xii-yu, te dàvã-án te cahni iní-yu vã càxí-yu cuèndá sã ndihú iní-yu.

<sup>16</sup> Te ni vã yõ dandée luha dóó sáá ì<sup>n</sup> dóó sa ní cuu tühú víhí, chi dóó sáá-án nàndiyi-xi te uu<sup>n</sup>-gã ndata-xi dõó sã ñi cuu tühú-án. <sup>17</sup> Te ni vã yõ chihí ndidí sáá xití ì<sup>n</sup> lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo duca<sup>n</sup> na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-án chi ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án te núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu, núu xíá<sup>n</sup> xini ñùhu-xi quée ndidí sáá-án xití ì<sup>n</sup> lamba saa cuèndá duca<sup>n</sup> ñá túú ñá cuu cováha-xi —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndihí cuèndá ì<sup>n</sup> ñaha ní tnándeé dóó Jèsús*

*(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)*

<sup>18</sup> Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní quexìo ì<sup>n</sup> tée cùnuu núú ndécú-gã, ì<sup>n</sup> tée tàxi tnuñi veñúhu, te ní ngüñí xití-dé núú-gã càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gã:

—Véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n núu vã cùndèe iní-n quíhí<sup>n</sup>-ó vèhe-í dandòto-n déhe yoco-í chi ní xihí-xi tnàvíí, te yúhú cùtnùni iní-í sã núu quíhí<sup>n</sup>-n tèndaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gã.

<sup>19</sup> Te Jèsús ní xica-gã cuáhá<sup>n</sup>-gã ndihí-dé ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã.

<sup>20</sup> Te ichi ñùhu-gã cuáhá<sup>n</sup>-gã ní sáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñadihí ní tnándeé-a<sup>n</sup> yuhu dõó-gã ndàa sátá-gã, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-a<sup>n</sup> ngòyo ñaha níñí xii-a<sup>n</sup>. <sup>21</sup> Te duca<sup>n</sup> ñi quide-a<sup>n</sup> chi ní sani iní-a<sup>n</sup> sã núu ndacu-a<sup>n</sup> tnándeé-a<sup>n</sup> cuèdicó luha yuhu dõó Jèsús te ndúha-a<sup>n</sup> ní sani iní-a<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te Jèsús ní nchócótó-gã ndàa sátá-gã te ní xiní-gã ñadihí-án, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, vã ndihú-gã iní-n vitna chi sa ní ndúha-n, chi ní sándáá iní ñáhá-n xii-í —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

Te òré-ni-án ní ndúha ñaha cùhú-án.

<sup>23</sup> Te òré ní quexìo Jèsús vehe tée cùnuu taxi tnuñi veñúhu-án, te ní xiní-gã xindáhí víhí ñáyiú, te xindècu müsicú. <sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Chí táquèe xití vehe-a, chi xíchí-a ñá túú ní xihí-xi chi dícó xidí-xi —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

Te ní sácú ndéé ñáhã-yu xii-gã sã dúcá<sup>n</sup> ñi càhá<sup>n</sup>-gã, chi sã cúú-xi mèe-yu te ní xihí ndisa xíchí-án. <sup>25</sup> Te ñáyiú-án ñi quee-yu te cuànguìhu Jèsús núú cándòdo xíchí ñi xihí-án, te ní tnuñ-gã ndaha-xi te òré-ni-án ñi ndacóo-xi. <sup>26</sup> Te nchaa ñuu cáá yàtni xíá<sup>n</sup> ñi níhi ñáyiú tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

*Jèsús quidé tãtna-gã núú úú tnàhá cue tée cuàá*



27 Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñùhu-gá ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá ùú tnháá cue téé cuàá xii-gá, te níhi càhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, téé cùu ñaní tnháá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñáhá xii-ndí — càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

28 Te òré ní nasáá Jèsús núú quidé vèhe-gá, te cue téé cuàá-á<sup>n</sup> ní quexio-güedé ndéé núú-gá, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—¿Sàndáá iní-ndó sá yùhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó-á<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Sàndáá iní-ndí sá díú yòhó Jèsús ndacu-n càda tátna-n núú-ndí — càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

29 Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te vitna, ndúha núú-ndó chi ní sàndáá iní-ndó sá díú yùhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

30 Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní ndúha núú-güedé, te Jèsús ní càhá<sup>n</sup> víhí-gá dóho-güedé cuendá sá vā càhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

31 Te cue téé-á<sup>n</sup> òré ní ndee-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúíta-ni-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha-gá xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñuú cáá yàtni xía<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

### *Jèsús quidé tátna-gá ì<sup>n</sup> téé ñìhí*

32 Te íchí ní ndee cue téé ní ndúha núú-xi-á<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús, te ní quexio ì<sup>n</sup> úú ñáyiú ndécá-yu ì<sup>n</sup> téé ñìhí yìhí ñàha espíritú cùndìhí yucu ñávàha. 33 Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cùndìhí yucu ñávàha yìhí ñàha xii téé-á<sup>n</sup>, te òré-ni-á<sup>n</sup> ní cuu ní nacáhá<sup>n</sup>-dé. Te nchaa ñáyiú xíndecu-á<sup>n</sup> ìo ní cuñùhu-yu, te ní xítnàhá-yu:

—Ñá túú tnháí xini-ó ì<sup>n</sup> téé duha cada ñuú nchoo cué ñáyiú isràél ní cùu — cachí-yu xítnàhá-yu.

34 Te cue téé cùu fariséú ní ngúíta-güedé xítnàha-güedé:

—Téé-a chi sácúlnhá chíndèe ñaha-xi xii-dé queñùhu-dé nchaa espíritú yìhí ñàha xii ñáyiú te ñuú-ni sácúlnhá-á<sup>n</sup> táxi tnùnì-xi nchaa espíritú-á<sup>n</sup> — càchí-güedé xítnàha-güedé.

### *Jèsús cùndàhú iní-gá ñáyiú*

35 Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá nchaa ñuú náhnú ndìhí nchaa ñuú líhli, te ndi tnháá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñuú sáá-gá te duca<sup>n</sup> cuànguihu-gá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> veñùhu càa nchaa ñuú-á<sup>n</sup> dánèhé-gá ñáyiú tnúhu vaha, tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-yu. Te duca<sup>n</sup>-ni ta quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú cuáhá<sup>n</sup> cuéi ndi dí<sup>n</sup> ndí dí<sup>n</sup> núú cuéhé tnháá-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu. 36 Te sá ní xini Jèsús sá ìo vai ñáyiú nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá, te ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-yu chi ìo ndíhú iní-yu, te vā yòo nèhe cuendá ñáhá xii-yu, te cùu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ñá túú tóli-xi. 37 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cue téé ndìhí-gá:

—Nchòhó xini-ndó sá òré ná sàá nduu cùu nchaa sá xítú ñáyiú te ìo vai cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná ìo vai sá xítú ñáyiú cùu, duca<sup>n</sup> ìo vai ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu-í, te ìo sacú ñáyiú dàcuaha ñaha xii-yu. 38 Núu

xíã<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi cá cá<sup>n</sup>-ndó núú Yá Ndióxi Yaa cúu Xitohó-ndó ndíhí-yu cuèndá sá ná dàcahá<sup>n</sup>-gá iní-yu cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá núú ncháa dava-gá tnàha ñáyíu-yu cùmání cundedóho tnúhu-gá —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

## 10

*Jèsús sãñaha-gã tnúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá*  
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

<sup>1</sup> Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuèndá queñuhu-güedé ncháa espíritú cúndíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyíu, ndíhi cuèndá sá cáda tátna-güedé ncháa dava-gá ñáyíu cùhú cuèi nándi núú cuèhé tnàhá-yu.

<sup>2</sup> Te duha xínani ndi ùxúú cue téé-á<sup>n</sup>: téé cùnuu-gá nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú òu-dé, te ñaní-dé cúú tã Ndríxi, te tnàhá téé-á<sup>n</sup> cúú-dé téé xica cuu ndíhi Jèsús, ndíhi té Jácobó ndíhi ñaní té Jácobó-á<sup>n</sup> téé nàni Juaá, te ndi ndúú cue téé-á<sup>n</sup> cúú-güedé déhe té Zebèdeú. <sup>3</sup> Te tnàhá té Lìpé xícá cùu ndíhi-gá, ndíhi té Bartolomé, ndíhi té Mǎxí, ndíhi té Mǎteú téé cùu cobrador impuèstú ní cùu, ndíhi té Jácobó déhe té Àlfeú, ndíhi té Lèbeú téé dãnani-güedé Tàdeú, <sup>4</sup> ndíhi té Xímú téé ní cundíhi cue téé canànistá, ndíhi té Jüdás Iscarioté téé ní sáá nduu ní sáha cuèndá ñáhá xii Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

*Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá quíhí<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá núú ñáyíu*

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

<sup>5-6</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá sá quíhí<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá núú ñáyíu, te cùmání-gã caca-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã méé-ní ñùú núú xíndecu cue ñáyíu isràél quíhí<sup>n</sup>-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-í, te vá quíhí<sup>n</sup>-ndó ní ì<sup>n</sup> ñúú yíndèhu distritú Sámariá, te ni vá quíhí<sup>n</sup>-ndó dàva-gá ñúú núú xíndecu ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél. Te cue ñáyíu isràél-á<sup>n</sup> cúú-yu dàtná cue mbéé cue quiti ní xíta chí ta xíta nihnú-yu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te cúñaha-ndo xíí-yu sá sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-yu. <sup>8</sup> Te cada tátna-ndo ncháa ñáyíu cùhú cuèi ñáyíu tnàhá cuèhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, te queñuhu-ndo ncháa espíritú cúndíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyíu, te dandòto-ndo cue ñáyíu sa ní xíhí, te vá cá cá<sup>n</sup>-ndó yáhu-ndo núú ñáyíu òré cada-ndo ncháa chiú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, chí sa nàha-ndo sá dicó duca<sup>n</sup> ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

<sup>9</sup> Te vá cánèhe-ndo díhú<sup>n</sup> cuu ichi-ndo, <sup>10</sup> te ni vá cánèhe-ndo ñunu cuhu<sup>n</sup> ndachiú<sup>n</sup>-ndo, te ni vá cánèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó nàdáma-ndo, te ni vá cánèhe-ndo úú-gá chàú-ndó chí òu-ni chàú yíhí-ndó-á<sup>n</sup> xíã<sup>n</sup>-ni quíhi-ndo, te ni vá cánèhe-ndo tatnu, te duca<sup>n</sup> càda-ndo chí nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyíu quidè chiú<sup>n</sup> te òu-ni cuèndá chiú<sup>n</sup> quidè-yu nihí-yu sá xéxi-yu.

<sup>11</sup> Te ndi tnàhá ñúú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáyíu cùtnuní iní-ndó sá cúú-yu ñáyíu váha, te vehe ñáyíu-á<sup>n</sup> cundecu-ndo ndèé sáá nduu ndèe-ndo ñúú-á<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te òré quèxio-ndo vehé-yu te cùñaha-ndo xíí-yu: “Yá Ndióxi chíndèe chítú ñaha-gã xii-ndo ndècu-ndo”, duha cúñaha-ndo xíí-yu. <sup>13</sup> Te núu ní cáhá<sup>n</sup> váha ndíhi ñáhá-yu xii-ndo, te cuu-xí sá váha sá cúú-xí-yu cuèndá tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-ndo-á<sup>n</sup>, dico núu ñá túú ní cáhá<sup>n</sup> váha ndíhi ñáhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo xíí-yu sá vá cúú-xí sá váha xii-yu tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-ndo-á<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te núu

ní sáá-ndó ìᵐ ᵐúú àdi ìᵐ vehe, te núu ñá túú ní cǎhá<sup>n</sup> ndihí ñaha vǎha-yu xii-ndo te ni ñá túú ní cuíní-yu cundedóho-yu tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ndó te ndee-ndo ᵐúú-á<sup>n</sup> àdi vehe-á<sup>n</sup>, te naquidi-ndo tǐcǎ chǔhmá ní tnúí sǎhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñá túú quíde váha-yu. <sup>15</sup> Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáá nduu te ío-gǎ dandóho ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú duca<sup>n</sup> na càda ñaha xii-ndo-á<sup>n</sup> dàcúúxi ñáyiú ní xíndecu ᵐúú Sòdomá ndihí ᵐúú Gòmorrá.

### *Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú*

<sup>16</sup> Te cada iní-ndó sǎ cúu-ndó dàtná cue mběé cue quití cuhá<sup>n</sup> núú ío yíhí. Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhí<sup>n</sup>-ndó núú xíndecu cue ñáyiú cuihna iní-xi, te ío váha cuhá-ndo cuendá nǎcuáa cada-ndo dàtná quíde cǒo, dico cunduu váha iní-ndó ñá túú ná cada-ndo dàtná quíde lómá. <sup>17</sup> Te quihí iní-ndó chi cue ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cuháha cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup>, te caniha-güedé xii-ndo xití veñúhu-güedé. <sup>18</sup> Te dava tucu ñáyiú cuu úhú iní ñáhá xii-ndo candeca ñahá-yu xii-ndo quíhí<sup>n</sup> núú cuè téé cùnuu yíndaha nació<sup>n</sup>, àdi núú dàva-gǎ cue téé cùnuu sá cuendá-í. Te nchòhó níhí-ndó nǎcuáa cada-ndo cǎhá<sup>n</sup> váha-ndo cuendá-í núú-güedé ndihí núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel. <sup>19-20</sup> Dico òré cuháha cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo núú nchaa cue téé-á<sup>n</sup>, te vá cání iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ndó núú-güedé, chi òré-nǎ te níhí-ndó tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ndó. Te ñá díú mèe-ndo cahu iní-ndó tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ndó, chi mee Espíritú Yá Ndióxi Yáá cúú Tǎtá-ndó dàcǎhú iní ñáhá-xí xii-ndo nacuáa cunduu tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ndó.

<sup>21</sup> Te dava cue téé cuháha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup> cuendá cahní ñaha-güedé, te dava cue téé cùu tǎtá ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-güedé déhe-güedé, te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda ñaha dava cue ñáyiú cùu déhe xii tǎtá-yu ndihí nǎnǎ-yu, chi cuháha cuendá ñáhǎ-yu núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup> cuendá cahní ñaha-güedé xii-yu. <sup>22</sup> Te nchòhó chi nchaa ñáyiú ngúita-yu cuu úhú iní ñáhǎ-yu xii-ndo sǎ cuendá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndó cǎnchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ichi-í cuéí nǎndí sá ná càda ñahá-yu xii-ndo ndéé ná sáá nduu vǎ cùndecu-gǎ-ndó ñuyíú-a ña, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ni caa ni quíhí<sup>n</sup> ndihí Yá Ndióxi. <sup>23</sup> Te núu ìᵐ ᵐúú cuíní-güedé tnúí ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñáhǎ-güedé sá cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedé quíhí<sup>n</sup>-ndó ìngǎ ᵐúú. Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ cùmání-gǎ quíhí<sup>n</sup>-ndó nchaa dava-gǎ ᵐúú núú xíndecu ñáyiú isráel cǎhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Téé cùu ñaní tnahá-ndó nchaa-ndo ñuyíú-a.

<sup>24-25</sup> Te nchòhó xini-ndó sǎ ñi ìᵐ téé dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúúxi mèstrú-dé, te núu mèstrú téé-á<sup>n</sup> nǎndí yǎha-dé ndécú-dé te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yǎha-dé dàtná yǎha mèstrú-dé-á<sup>n</sup>. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> sǎtnahá tucu-xi cùu ìᵐ téé xínu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxi pǎtróo<sup>n</sup>-dé, te nchaa sá yǎha pǎtróo<sup>n</sup>-dé-á<sup>n</sup> te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yǎha-dé dàtná yǎha pǎtróo<sup>n</sup>-dé-á<sup>n</sup>. Te núu yúhú Yáá tǎxí tnuní ñáhá xii-ndo cǎchí-yu sá cùu-í sǎcuíhná, te uu<sup>n</sup>-gǎ duca<sup>n</sup> cǔñahá-yu xii nchòhó cue téé cùndihí-í.

### *Vá yùhú-ó cuendá nchaa sá cáda ñaha ñáyiú xii-o* (Lc. 12:2-7)

<sup>26</sup> Te nchòhó vá yùhú-ndó núú ñáyiú. Chi nchaa tnúhu sá cúú yùhu ni cuu vá cúú yùhu-gǎ, chi nchaa dacuítíí sǎ queé tǔu-xi núú ñáyiú. <sup>27</sup> Te nchaa tnúhu

sá cächí tnúhu-í xii-ndo núú mée núú ññ-ó, cùu-xi tnúhu sá ndúú yùhu ni cuu datúu-ndo núú cuè ñáyiu cuèi núú chítú núú tàcá. <sup>28</sup> Te xini ñuhu-xi sá vǎ yùhú-ndó cuè ñáyiu cuèi na cǎhni ñahá-yu xii-ndo, chí ñiu-ni yiqui cùñú-ndó ndácú-yu cahní-yu, dico ñá túú nǎgǎ ndacú-yu cada ñahá-yu xii-ndo. Te tàú-ndó sǎ Yǎ Ndióxi yùhú-ndó chí Yaá-á<sup>n</sup> ndacu-gǎ danǎa-gǎ yiqui cùñú-ndó, te ndacu-gǎ daquihí<sup>n</sup> ñahá-gǎ xii-ndo núú ùhú núú ndàhú.

<sup>29</sup> Te nchóhó xini-ndó sǎ ndéè úú tnàhá tǎlaá cùyǎhu-di núú ññ-ní ñihú<sup>n</sup>, te ni ññ-di ñá túú xihí cùtèxínu-di chí ndéè núu mee Yǎ Ndióxi Yaá cùú Tǎtǎ-ndó ná cächí-gǎ te xihí-di. <sup>30</sup> Dico nchóhó chí ío-gǎ néhé cuèndǎ ñahá Yǎ Ndióxi xii-ndo chí ndéè idi ñiquí-ndó yìndehu. <sup>31</sup> Núú xiǎ<sup>n</sup> cächí-í sǎ vǎ yùhú-ndó chí cùnuu-gǎ-ndó dàcúúxí tǎlaá cuèi vǎi vihi-güedi.

*Nchaa ñáyiu dàtúu núú tnàha ñáyiu-xi sǎ ndécú ndihí-yu Xítóhó Jesucristú*  
(Lc. 12:8-9)

<sup>32</sup> Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiu na dàtúu núú tnàha ñáyiu-xi sǎ ndécú ndihí ñahá-yu xii-í, te duca<sup>n</sup> te tnàhá yùhú dàtúu-í núú Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi Yaá ndécú àndiu sǎ ndécú ndihí-í-yu. <sup>33</sup> Dico nchaa ñáyiu na cùñaha xii tnaha ñáyiu-xi sǎ ñà túú ndècu ndihí ñahá-yu xii-í, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> càda yùhú tucu chí cùñaha-í xii Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi Yaá ndécú àndiu sǎ ñà túú ndècu ndihí-í-yu.

*Ñá túú cùu ññnuu ñáyiu*  
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

<sup>34</sup> Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ cání ñni-ndó sǎ yùhú véxi-í ñuyúú-a te cuu ññnuu-gǎ ñáyiu cundecú-yu, chí da ngüita-yu vǎ cùú ññnuu-gǎ-yu cundecú-yu, te duca<sup>n</sup> chí nchaa ñáyiu vǎ quindáá ñni ñahá xii-í ñáyiu-á<sup>n</sup> ngóo-yu cuu úhú ñni-yu nchaa ñáyiu quindáá ñni ñahá xii-í. <sup>35</sup> Te dava cue tée xíndecu tǎtǎ-xi te ngóo-güedé cuu úhú ñni-güedé tǎtǎ-güedé, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> càda cue ñáyiu ñihí xíndecu nǎná-xi, chí ngóo-yu cuu úhú ñni-yu nǎná-yu, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> càda tucu cue ñáyiu cùu sǎnu, chí ngóo-yu cuu úhú ñni-yu nǎná yí-yu. <sup>36</sup> Te ndi mèè-yu vehé-yu ngóo-yu vǎ cùú ññnuu-gǎ-yu cundecú-yu.

<sup>37</sup> Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiu ío-gǎ ná cùu ñni tǎtǎ-xi àdi nǎná-xi dàcúúxí yùhú, te ñáyiu-á<sup>n</sup> ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í, te nchaa ñáyiu ío-gǎ ná cùu ñni déhe ducu<sup>n</sup>-xi, àdi déhe yoco-xi dàcúúxí yùhú, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í. <sup>38</sup> Te nchaa ñáyiu vǎ cǎnchícú<sup>n</sup> nihnu ñaha xii-í cuèndǎ sǎ yùhú-yu ndohó-yu dàtnǎ ndoho-í ñáyiu-á<sup>n</sup> ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í. <sup>39</sup> Te cue ñáyiu na yùhú cuú sǎ cuèndǎ-í te ñáyiu-á<sup>n</sup> cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiu vǎ yùhú cuú sǎ cuèndǎ-í, te ñáyiu-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu cundecú-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup> ndihí Yǎ Ndióxi.

*Cuèndǎ sǎ ndúú tǎhú-ó*  
(Mr. 9:41)

<sup>40</sup> Te nchaa ñáyiu na quèhe<sup>n</sup> cuèndǎ ñahá xii-ndo te cada ñni-yu sǎ tnàhá yùhú ní quehe<sup>n</sup> cuèndǎ-yu. Te nchaa ñáyiu na quèhe<sup>n</sup> cuèndǎ ñahá xii-í, te cada ñni-yu sǎ tnàhá Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní quehe<sup>n</sup> cuèndǎ-yu. <sup>41</sup> Te nchaa ñáyiu na quèhe<sup>n</sup> cuèndǎ ñni tée cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Yǎ Ndióxi cuèndǎ sǎ quidé-dé chùu<sup>n</sup>-gǎ, te dàtnǎ-ni càa táhú cuñaha-gǎ nduu táhú tée duca<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup> tnúhu-gǎ-á<sup>n</sup>, ñiu-ni duca<sup>n</sup> cùnduu táhú cuñaha-gǎ

nduu táhú ñáyiú duca<sup>n</sup> na quèhe<sup>n</sup> cuendá ñáhá xii-dé. Te nchaa ñáyiú na quèhe<sup>n</sup> cuendá ì<sup>n</sup> téé quide váha cuendá sá dúcá<sup>n</sup> quide váha-dé, te dàtná-ni cãa táhú nduu táhú tèe-á<sup>n</sup> ñiú-ni duca<sup>n</sup> cùnduu táhú nduu táhú ñáyiú na quèhe<sup>n</sup> cuendá ñáhá xii-dé. <sup>42</sup>Te nchaa ñáyiú na cuãñaha ì<sup>n</sup> yaxi<sup>n</sup> ndute coho ì<sup>n</sup> ñáyiú cùu cuendá-í cuendá sá ñi tuha ñáhá-yu xii-í cuèí ñá túú cùnuu vihi-yu, te ñáyiú duca<sup>n</sup> na cuãñaha ndùte-á<sup>n</sup> ñihí-yu sá ndúú tãhũ-yu núú Yã Ndióxi — cãchí Jèsús xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

## 11

*Jèsús cãhá<sup>n</sup> ndihi-gá cue téé xica cuu ndihi té Juää  
(Lc. 7:18-35)*

<sup>1</sup> Te sátá ñi yáha duca<sup>n</sup> ñi xáha<sup>n</sup> Jèsús xii ñi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá, te ñi xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá nchaa ñuú cáá yàtni xiá<sup>n</sup> dánèhé-gá ñáyiú tnúhu-gá.

<sup>2</sup> Te té Juää yihí-dé vecaá te ñi ñihí-dé tnúhu nchaa nãcuáa quide Xitohó Jesucristú. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ñi tendaha-dé ì<sup>n</sup> úú cue téé xica cuu ndihi-dé cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú Jèsús. <sup>3</sup> Te òré ñi quexiò-güedé núú ndécú-gã, te xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã nãcuáa ñi xáha<sup>n</sup> tã Juää xii-güedé, te xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—Véxi-ndí xicá<sup>n</sup> tnúhú-ndí núú-n ñuú sá díú-n cùu-n Cristú Yáá ñi tendaha Yã Ndióxi véxi ñuyiú-a, àdi sá cùndetu nahi-ñi-ndí mei Yáá-á<sup>n</sup> —cãchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>4</sup> Te Jèsús ñi xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuèndú núú tã Juää nchaa sá ñi xiní-ndó quide-í, ndihi nchaa nãcuáa nduu tnúhu ñi cãhá<sup>n</sup>-í ñi xíndedóho-ndo. <sup>5</sup> Te cúñaha-ndo xii-dé sá quidé tãtna-í núú cuè ñáyiú cuáá, te quide tãtna-í cue ñáyiú yacua, ndihi cue ñáyiú tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñũ-yu, ndihi cue ñáyiú doho, nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> quidé tãtna-í, te ndũha-yu, te ndéé tnàhá cue ñáyiú sa ñi xihí dándòto-í cúñaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá ndécuu-í dánèhé-í nchaa ñáyiú ndàhú, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nãcuáa naníhí tãhú-yu. <sup>6</sup> Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá Ìo váha táhú nchaa ñáyiú ñá túú quide sáá iní-xi nchaa tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í, duha cúñaha-ndo xii-dé —cãchí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>7</sup> Te sátá ñi yáha-güedé cuánuhú-güedé te ñi ngúita Jèsús ñi cãhá<sup>n</sup>-gá núú ñáyiú cuendá té Juää, te xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Nchòhó ñi sãhá<sup>n</sup> ndéhé-ndó ì<sup>n</sup> téé ndècu xití yucu, te téé-á<sup>n</sup> ñá túú sàni ì<sup>n</sup> sàni úú iní-dé, chí ñá túú quide-dé dàtná quidé nchaa ité nãhnú cuáhá<sup>n</sup>-xi duha cuáhá<sup>n</sup>-xi dàcá<sup>n</sup> òré quéné tãchí. <sup>8</sup> Te ñi ñá túú ñi sãhá<sup>n</sup> ndéhé-ndó ì<sup>n</sup> téé ñihnu dóó váha dóó vii cãa. Te nchòhó xiní-ndó sã ncháá ñáyiú ñihnu dóó váha dóó vii cãa xíndecú-yu vehe cue téé cùnuu yindaha ñáyiú. <sup>9</sup> Dico nchòhó chí ñi sãndéhé-ndó ì<sup>n</sup> téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndióxi, te ndáá sá díú ì<sup>n</sup> téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu-gá cúú-dé, te cùnuu-gã-dé dàcúúxi dàva-gá cue téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu-gã. <sup>10</sup> Te ñiú cuendá té Juää-á<sup>n</sup> cãhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yã Ndióxi nãcuáa ñi xáha<sup>n</sup>-gã xii Cristú, te duha ñi xãha<sup>n</sup>-gã:

Tendaha-í ì<sup>n</sup> téé cãhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-í codonù-dé núú-n,

cuendá dàtúha-dé ñáyiú cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ñi xáha<sup>n</sup>-gã, te duca<sup>n</sup> ñi ngódó tnùní núú tütú-gã. <sup>11</sup> Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñi ì<sup>n</sup> cue téé ñuyiú-a ñá túú cùnuu-güedé dàtná cùnúú té Juää téé dàcuandute ñaha xii ñáyiú. Te nchaa ñáyiú sa ta ndíhu ndaha ñaha Yã Ndióxi

vitna cuáhá<sup>n</sup> cúnnu-gá-ni tucú-yu dàcúúxí tẽ Juàá cuẽi cùú-yu ñáyiu ñá túú cúnnu dacúúxí dàva-gá ñáyiu yìndaha-gá.

<sup>12</sup> Te ndéé cútñàhá ní ngúíta té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndióxi ñuyúú-a, ndéé dàvá-án nĩ ngúíta ñáyiu cuíní-yu sá ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xií-yu te ndùcu ndeé-yu quidé-yu nàcuáa ndĩhu ndaha ñaha-gá xií-yu. <sup>13</sup> Te nchaa cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha nĩ cáhá<sup>n</sup>-güedé sá díú-gã ndĩhu ndaha-gá cue ñáyiu, te ñu-ni duca<sup>n</sup> nĩ cáhá<sup>n</sup> tucu ndíi Moisés ní ngódó tnùní núú tütú ndíi. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> cúnnu nchaa tnúhu-án càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ndĩhu ndaha Yá Ndióxi ñáyiu ndéé ní sáá nduu nĩ ngúíta té Juàá càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá ñuyúú-a. <sup>14</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cáda cuendá-ndó, chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi sá ndíxí tẽ Èliás, te ñu núú tẽ Èliás-án nĩ quide té Juàá. <sup>15</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiu ndédòho nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a te ío váha chí cuãha cuendá.

<sup>16</sup> Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahá-xi cùu ñáyiu ndècu vitna. Chí ñáyiu-án cùú-yu dàtná cue landú sácõo núú yãhu dàdiqui-güexi te níhi càhá<sup>n</sup>-güexi, te xĩtnàha-güexi ndi mee landú-güexi: <sup>17</sup> “Ní tíú-ndí yaá ndĩhi vĩlu te ñá túú ní cuíní-ndó càta-ndo. Te ío yica ínĩ ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xĩtnàha-güexi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu ñáyiu ndècu vitna, <sup>18</sup> chi té Juàá ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ní ñá túú ní xõ coho-dé ndudí ndéhé yoho yãha stilé sá sá ní nduu-xi ndidí, te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ xóo cada-dé te ní cachí-yu sá nĩ xĩndecu ndihí-dé espíritú cúndihí yucu ñávãha. <sup>19</sup> Te sátá ní quexio yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te xèxi-í xihí-í quidè-í, te càchí-yu sá yũhú cùú-í ñn tée xèxi vihi te xihí vihi, te càchí tucú-yu sá cùú-í tée xica cuu ndihí cue tée cuihna ínĩ-xi quide cobrá ñáhá xií-yu cuendá impuestú ndihí nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-yu. Te ñáyiu ní tnahá tnúhu ndihí Yá Ndióxi, ñáyiu-án quidè-yu sá váha nàcuáa cutnùní sá méé-gã ío ndècu ndihí-gá sá xìní tnùní-gá —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

*Cuendá ñáyiu dava ñuú ñá túú sàndáá ínĩ tnúhu Xitohó Jesucristú  
(Lc. 10:13-15)*

<sup>20</sup> Te Jèsús ní ngúíta-gá càhá<sup>n</sup>-gá dóho nchaa ñáyiu ñuú núú ío-gá vãi núú sã vã yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chi nchaa ñáyiu ñuú-án ñá túú cuíní-yu ndíxi túu ínĩ-yu sã ñá túú quide váha-yu ndècú-yu, te xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu:

<sup>21</sup> —ñdàhú nchòhó cue ñáyiu ñuú Corazín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyiu ñuú Betsaidá! Chí núú dícõ ñuú Tírú ndihí ñuú Sídón ní quide-í nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á nĩ xini-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndàhú te cunu cóo-yu núú yáa cuendá sá ndíxí cuèchi ínĩ-yu sã ñá túú quide váha-yu ni cùu. <sup>22</sup> Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúúxí ñáyiu ñuú Tírú ndihí ñáyiu ñuú Sídón. <sup>23</sup> Te nchòhó cue ñáyiu ñuú Capernaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide ínĩ-ndó sã sã cuándaa-ná-ndó àndiú, dico ñáhá chí núú ùhú núú ndàhú nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. Te núú dícõ ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó nĩ xini-ndó ñá, te ñáyiu-án vã nãá-yu chi cundecu-ní-yu ndéé vitna ni cùu. <sup>24</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúúxí ñáyiu ñuú Sòdomá —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii nchaa ñáyiu ñuú-án.

*Jèsús cuiní-gá sá túhá ñàha ñáyiu xii-gá*

*(Lc. 10:21-22)*

<sup>25</sup> Te sáta xiá<sup>n</sup> te Jèsús ní ngúíta-gá càhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tàtá-gã Dútú Ndiöxí, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Yòhó Tàtá-í Dútú Ndiöxí, ío chíñuhu ñaha-í xii-n chí ñu-n tàxi tnuní-n àndiu ndihi ñuyíú-a, te ñànehé-n cuè ñáyiu nchaa tnúhu váha, te ñu-ni ñáyiu-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> cue téé càchí sá ío túha, te nchaa tnúhu váha-á<sup>n</sup> ñá túú dàtúu-n núú ñáyiu càchí sá ío túha te ío váha sáá díquí-xi. <sup>26</sup> Chi duca<sup>n</sup> cuiní-n cùnduu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii Tàtá-gã.

<sup>27</sup> Te xáha<sup>n</sup>-gã xii nchaa ñáyiu xíndecu-á<sup>n</sup>:

—Mee Tàtá-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cùnùu-í núú nchàandi túhú sá ío. Te vá yòo ñ<sup>n</sup>-gá xini nácuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chí ñ<sup>n</sup>díí ní mee-gá xini-gá nácuáa sàni iní-í, te mee-í xini-í nácuáa sàni iní meé-gã. Te nchaa ñáyiu càchí iní-í sá quiní-yu nácuáa sàni iní Tàtá-í Dútú Ndiöxí te xítnúhu-í-yu, te vá yòo ñ<sup>n</sup>-gá xini chí ñu-ni ñáyiu duca<sup>n</sup> xítnúhu-í-á<sup>n</sup> xini-yu. <sup>28</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiu ñá túú ndècu váha, ñáyiu ñá túú ñihí nácuáa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo túha ñaha-ndo xii-í nácuáa duca<sup>n</sup> cundecu váha iní-ndó. <sup>29</sup> Te cuu vii cuu váha iní-ndó tní-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te ío dacuáha-ndo, te duca<sup>n</sup> càda-ndo chí yúhú ío càhnu iní-í, te ío ndáhú iní-í. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. <sup>30</sup> Te tní-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í chí ñá túú cùu-xi ñ<sup>n</sup> sá vèe, chí cada iní-ndó sá cúú-xí dàtná ñ<sup>n</sup> chíu<sup>n</sup> ñamá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

## 12

*Cue téé xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñáyiu*

*(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)*

<sup>1</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu cùu-xi nduu ndetatú ñáyiu ñuhu Jèsús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ta yáha-gá ndihi-güedé ñ<sup>n</sup> xichi núú cáá triú te xixihí-güedé docó núu xiá<sup>n</sup> ní ngúíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-á<sup>n</sup>, te ndihi ndaha-güedé quíí<sup>n</sup>-güedé quèé triú-á<sup>n</sup> tá xèxi-güedé cuáhá<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Te cue téé cùu fariséú ní xini-güedé nácuáa quide cue téé xica cuu ndihi Jèsús, núu ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Ná cuèndá duca<sup>n</sup> quide cue téé xica cuu ndihi-n sàhnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetatú-í? Te ñá túú tàú-güedé duca<sup>n</sup> càda-güedé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Ná ñá túú dàcuaha-ndo núú tùtú Yá Ndiöxí núú càhá<sup>n</sup>-xi nácuáa ní quide ndíí Dàvíí cùtnàhá ní xihí ndíí docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíí-á<sup>n</sup>? <sup>4</sup> Chí ndíí-á<sup>n</sup> ní quíhu ndíí vehe Yá Ndiöxí ní quehe<sup>n</sup> ndíí pàá ní cuu íí ndécú-á<sup>n</sup> ní xexi ndíí ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíí, te ñá túú tàú ndíí sá dúcá<sup>n</sup> càda ndíí ndihi cue téé-á<sup>n</sup> ní cùu, chí mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàà-á<sup>n</sup> ní cùu. <sup>5</sup> Te náa ñá túú xini-ndó nácuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú ndíí Moisés sá ncháá cuè dútú vã ndètatú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetatú-á<sup>n</sup>? Te ñá díú ñ<sup>n</sup> cuèchi cùu-xi sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú ndètatú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetatú. <sup>6</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú cùu-í téé ío-gá cùnùu ndecu ndihi-ndo dacúxí vèñúhu sá ío cùnùu. <sup>7</sup> Dico nchòhó chí ñá tècú tnùn-ndó nácuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí núú tùtú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuiní-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiu-ndo te ñá díú mèe-ni sá càhní-ndó quíiti nduu táhù-í”, duha càchí-gá núú tùtú-gã. Te núu dicó nchòhó tècú tnùn-ndó ñá, te vá càhá<sup>n</sup> cuèhé-ndó cuèndá nchaa ñáyiu ñá túú ndècu cuèchi-xi. <sup>8</sup> Te yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó



nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndìhi-í tnúhu ndee ìní sá cùu-í nchaa ñáiyu nàcuáa cada-yu nduu ndetátú-ó-á –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*È<sup>n</sup> téé ní yichí è<sup>n</sup> xio ndaha-xi  
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

9 Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá, te cuánguihu-gá xití è<sup>n</sup> veñúhu. 10 Te xiá<sup>n</sup> ndécú è<sup>n</sup> téé ní yichí è<sup>n</sup> xio ndaha-dé. Te dava cue téé xíndecu-á<sup>n</sup> ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuèndá-gá núú cuè téé cùnno, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

–Cachí tnúhu xii-ndí nùu cuu cada tátna-o è<sup>n</sup> téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetátú-ó à<sup>n</sup> ñhá –càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

11 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

–Te nchòhó òré ná ngàunihnu è<sup>n</sup> mbéé-ndó è<sup>n</sup> déhvá cùnú te nàtava-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó. 12 Te è<sup>n</sup> ñáiyu ío-gá cúnúú-yu dàcúúxí è<sup>n</sup> mbéé, núu xiá<sup>n</sup> tàù-ó sá cadá-ó sá vâha sá cúú-xi-yu cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

13 Te dàtnùní ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé cùhú ndaha-xi-á<sup>n</sup>:

–Ndacani ndaha-n –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te téé-á<sup>n</sup> ní ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná cáá ìngá xio ndaha-dé. 14 Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xití veñúhu, te ní ngúita-güedé ndátnúhu-güedé nùu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

*Nàcuáa sa ndéé tnuni cuèndá Jèsús*

15 Te sáta ní cutnùní ìní Jèsús nàcuáa cuíni-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá, te ío vai ñáiyu nchìcú<sup>n</sup> ñhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te tnàhá cue ñáiyu cùhú nchìcú<sup>n</sup> ñhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te ní quide tátna-gá cue ñáiyu-á<sup>n</sup>. 16 Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu sá vâ càhá<sup>n</sup>-yu yoo cùu-gá. 17 Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndíi Chàiaí téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi nùú tütú-gá, te duha ndùu tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-gá:

18 Téé-a cùu-dé téé ní sani ìní-í sá cùnú cuéchi-dé nùú-í, te ío cùu ìní-í-dé, te cùdí ìní-í-dé.

Te yúhú cuáñaha-í Espiritú-í cundecu ndìhi-dé, te diu-dé cùñaha-dé xii nchaa ñáiyu ñuyúú sá yúhú ío ndáá quidè-í.

19 Te vá dàcáá-dé tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé ndìhi ñáiyu, te ní vâ cáná sàa-dé òré cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní vâ yóo níhi tnúhu nása cáhá<sup>n</sup>-dé cuhu<sup>n</sup>-dé ichi.

20 Te ní ñà túú ná cada-dé cue ñáiyu cùu datná è<sup>n</sup> tnu ndóó sá cuíni-xi tnáhnú, te diu-ni ñáiyu-á<sup>n</sup> cúú tucú-yu dàtná è<sup>n</sup> mèchá càndíl sá ío quène ñúhmá te cuíni-xi ndahvá.

Te duca<sup>n</sup> sàtnhá-xi cùu ñáiyu-á<sup>n</sup> chi ñà túú níhi ndéé-yu cundecú-yu sá cúú-xi-í, te mee-ni sá vâha cada ñaha-dé xii-yu,

te diu-ni duca<sup>n</sup> càda-dé ndéé sáá nduu cùtnuní ìní nchaa ñáiyu sá ío ndáá quidè-dé.

21 Te nchaa ñáiyu níhi ñuyúú ío cundee cùu cahnu ìní ñáhá-yu xii-dé. Duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíi Chàiaí ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá.

*Càchí-güedé sá ndécú ndìhi Jèsús espíritú cùndìhi yucu ñávâha  
(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)*

22 Te ní quexìo è<sup>n</sup> úú cue téé núú ndécú Jèsús, te ndéca-güedé è<sup>n</sup> téé ñìhi te cuáá-dé, te yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávâha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cùndìhi yucu ñávâha yìhi ñaha xii-dé, te òré-ni-á<sup>n</sup> ní cuu ní



nacáhá<sup>n</sup>-dé te ní ndúha núú-dě. <sup>23</sup> Te nchaa ñáyiú xĩndecu-á<sup>n</sup> ïo ní cuñúhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-gá, te ní xĩtnàhá-yu:

–Váa téa-cùu-dé ñaní tnàhá ndíi Dàvíí téa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíú-a –càchí-yu xĩtnàhá-yu.

<sup>24</sup> Te cue téa cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nàcuáa ndùu tnúhu xĩtnàhá-yu, núu xíá<sup>n</sup> ní xĩtnàha-güedé:

–Téa ndeñuhu-dé nchaa espíritú cùndíhi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyiú, chí diu-ni sácúíhná-á<sup>n</sup> chĩndèe ñaha-xi xii-dé te diu-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-á<sup>n</sup> –duha ní xĩtnàha-güedé.

<sup>25</sup> Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xĩtnàha-güedé, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

–Te nchòhó xìnì-ndó sã núu ì<sup>n</sup> téa yĩndaha ì<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> vá cúú ì<sup>n</sup>nuu-dé ndíhi cue téa cùndíhi-dé, te vá cùdíi-dé cunuu-dě. Te diu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá tucu-xi cùu tucu cue téa cùchiu<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñuú, chí núu vá cúú ì<sup>n</sup>nuu-güedé cundecu-güedé, te vá cùdíi-güedé cundecu-güedé taxi tnuní-xi. Te diu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá tucu-xi cùu cue ñáyiú xĩndecu ì<sup>n</sup>-ni vèhe, chí núu vá cúú ì<sup>n</sup>nuú-yu cundecú-yu te vá cùdíi-yu cundecu càhnú-yu. <sup>26</sup> Te núu sácúíhná duca<sup>n</sup> quide-xi queñuhu-xi cue espíritú cùndíhi-xi yíhí ñàha xii ñáyiú ña, te ñá túú cùu ì<sup>n</sup>nuu-xi ndecu-xi te núu duca<sup>n</sup>, te vá cùdíi sácúíhná-á<sup>n</sup> cundecu-xi taxi tnuní-xi te núu duca<sup>n</sup> quide-xi. <sup>27</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chí nchòhó càchí-ndó sã chĩndèe ñaha sácúíhná xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndíhi-xi yíhí ñàha xii ñáyiú. Te núu yúhú quidé cuendá-ndó sã sácúíhná chĩndèe ñaha-xi xii-í, te xìnì ñuhu-xi cada cuendá-ndó yòo chĩndee ñaha xii cue téa xica cuu ndíhi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávàha yíhí ñàha xii ñáyiú. Te mee-güedé càchí-güedé sã nchòhó ñá túú càhá<sup>n</sup> ndáá-ndó sã dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó. <sup>28</sup> Dico yúhú chí Espíritú Yá Ndióxi chĩndèe ñaha-xi xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndíhi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyiú, te sá dúcá<sup>n</sup> chĩndee ñaha Espíritú-gá xii-í, xíá<sup>n</sup> cutnùnì sá sã ní sáá nduu cuiní-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo.

<sup>29</sup> Te nchòhó xìnì-ndó sã cuè ñadúhú chí vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vèhe ì<sup>n</sup> téa ïo ndee, chí díhna-gá xìnì ñuhu-xi tní-güedé téa-á<sup>n</sup> dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùnì duca<sup>n</sup> te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sã ndécú ndíhi-dé.

<sup>30</sup> Te nchaa ñáyiú ñá túú cùndíhi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhã-yu. Te nchaa ñáyiú ñá túú chĩndee ñaha xii-í, te dàquee tíhũ-yu chiu<sup>n</sup> quide-í.

<sup>31</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyiú quide nchaa sã cuèhé sá dúhá cuu cada càhnu iní ñáhã Yá Ndióxi xii-yu, te diu-ni duca<sup>n</sup> cùu cada cahnu iní-gá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-yu. Dico cue ñáyiú na càhá<sup>n</sup> úhú cuendá Espíritú-gá, te ñáyiú-á<sup>n</sup> vá cáda càhnu iní ñáhã tnàhí-gá xii-yu. <sup>32</sup> Te nchaa ñáyiú na càhá<sup>n</sup> úhú cuendá yúhú Téa cùu ñaní tnàhá-yu ncháá-yu, te cuu cada càhnu iní ñáhã Yá Ndióxi xii-yu. Dico cue ñáyiú na càhá<sup>n</sup> úhú cuendá Espíritú-gá te vá cáda càhnu iní ñáhã tnàhí-gá xii-yu cuèi vitna ndècu vívũ-yu, te cuèi na cùu-yu.

*Ndi díí<sup>n</sup> núú yutnu xìnì-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi (Lc. 6:43-45)*

<sup>33</sup> Te nchòhó xìnì-ndó sã ndí díí<sup>n</sup> núú yutnu xìnì-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi, te xìnì-ó sã ncháá yutnu váha cùu<sup>n</sup> mee-ni sãvidí váha, dico nchaa

yutnu sá ñà túú vâha te cùu<sup>n</sup> mee-ni sávìdí sá ñà túú vâha. Te duha càhá<sup>n</sup>-í cuèndá cada cuèndá váha-ndo nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> quide-ndo ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo cuendá duca<sup>n</sup> cùtnuní ná ñáyiú cùu-ndo. <sup>34</sup> Dico nchòhò cúú-ndó òtátná ì<sup>n</sup> cóó dèé<sup>n</sup> chi ío cuihna ìní-ndó, te vá cáni ìní-ndó sá ndácú-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó ì<sup>n</sup> tnúhu váha, chi ío cuihna ìní-ndó. Te nchòhò xìní-ndó sá ncháá ñáyiú càhá<sup>n</sup>-yu nani véxi ìní-yu. <sup>35</sup> Te nchaa ñáyiú váha ìní-xi càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu váha, chi ñu-ni tnúhu váha-á<sup>n</sup> ñúhú ìní-yu. Te nchaa ñáyiú cuihna ìní-xi càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha, chi ñu-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha-á<sup>n</sup> ñúhú ìní-yu. <sup>36</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ná sàá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa nchòhò ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-ndó càhá<sup>n</sup>-gá sá ñà túú ní quide váha-ndo sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>37</sup> Te nàcuáa ndùu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo, te duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí te núu ndècu cuéchi-ndo àdi ñá túú ndècu cuéchi-ndo. Te núu ñá túú cuéchi-ndo te càcu-ndo, dico núu ndècu cuéchi-ndo te vá càcu-ndo —càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii cue tée cùu fariséú-á<sup>n</sup>.

*Cue tée cuíní sá cádá Jèsús ì<sup>n</sup> sá vâ yõ tñàhí ndàcu cada*  
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

<sup>38</sup> Te cue tée cùu fariséú, ndìhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xâha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cuíní-ndí cada-n ì<sup>n</sup> sá vâ yõ tñàhí ndàcu cada cuendá duca<sup>n</sup> cùtnuní ìní-ndí sá Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-n —càchí-güedé xâha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>39</sup> Te Jèsús ní xâha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha ñá túú cuíní-yu tñá-yu tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cuíní-yu cada-í ì<sup>n</sup> sá vâ yõ tñàhí ndàcu cada nacuéa cutnùní ìní-yu núu ndáá sá Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chi ñá túú nágá cada-í quíní-yu, chi sa ñihí-yu tnúhu nàcuáa ní yâha ndí Jònás tée ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te ñu-ni duca<sup>n</sup> yâha yúhú tucu.

<sup>40</sup> Chi ndí Jònás-á<sup>n</sup> ní xúhu<sup>n</sup> ndí úní nduu úní níú xití ì<sup>n</sup> chácá cáhnú vîhi nani ballená. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> yâha yúhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó ncháa-ndo, chi úní nduu úní níú cuhu<sup>n</sup>-í xití ñuhu. <sup>41</sup> Te na sàá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te dàvá-á<sup>n</sup> cachí nchaa ñáyiú ñuú Nínivé sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyiú ndècu vitna, te duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu chi mèe-yu ní dáñá-yu ichi cuèhé ichi duha cútnáhá ní sáhá<sup>n</sup> ndí Jònás ñuú-yu ní càhá<sup>n</sup> ndí tnúhu Yá Ndiòxí núú-yu. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñu-í ío-gá cúnú-í dàcúxí ndí Jònás. <sup>42</sup> Te nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa ñáyiú, te dàvá-á<sup>n</sup> quíní-ndó ì<sup>n</sup> ñadihí ñaha ní xíndaha ì<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> cáá ndàa xio datní núú quené nchíanchii, te ñaha-á<sup>n</sup> ío xica ní xíndecu-a<sup>n</sup> te ní sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ní xíndédoho-a<sup>n</sup> nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup> ndí Salómón, chi ndí-á<sup>n</sup> ío ní sáá sá xini tnùní ndí. Te tñáhá ñaha-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyiú ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñu-í ío-gá cúnú-í dàcúxí ndí Salómón.

*Espíritú cúndìhi yucu ñávâha sá nánchòcáva xito cùu uú*  
(Lc. 11:24-26)

<sup>43</sup> Te òré ná quée ñaha ì<sup>n</sup> espíritú cúndìhi yucu ñávâha xii ì<sup>n</sup> ñáyiú, te cuáhá<sup>n</sup>-xi ndùcu-xi ì<sup>n</sup> xichí núú cúndècu-xi te ñá ñihí-xi te ní sani ìní-xi: <sup>44</sup> “Vâha-gá núhú tucu-í núú ní xíndecu-í”, duha ní sani ìní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xini-xi sá cáá ñí ñáyiú-á<sup>n</sup> òtátná cáá-ná ì<sup>n</sup> vehe ní natíhú ní nduu víí-ná te vá yõ-gá ndécú. <sup>45</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xica-xi

cuáhá<sup>n</sup>-xi cuándúcú-xí ũsá tnàhá espíritú cündìhi-xi sá nèhé víhí-gã xĩquide. Te òré ní níhí-xi cue espíritú-án te ndèca ñaha-xi cuáhá<sup>n</sup> cuendá ngúndecu ndìhi-xi ñáyíu-án. Te ñáyíu-án uu<sup>n</sup>-gá nándi yáha-yu dàcúúxí ndéé ðìhna. Te ðíu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi yáha nchaa ñáyíu cuihna ìní-xi ndècu ñuyíú-a vitna —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cue ñaní Jèsús ndìhi nãná-gã*

*(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

<sup>46</sup>Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní quexìo náná-gã ndìhi cue ñaní-gã cuíní-yu cáhá<sup>n</sup> ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ní ngúnu tnúí-yu ndàa quehé vehe núú ndécú-gã. <sup>47</sup>Te ìí<sup>n</sup> cue ñáyíu xĩndecu-án ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Ní quexìo náná-n ndìhi cue ñaní-n xĩnutnúí-yu quehé, te cuíní-yu cáhá<sup>n</sup> ndìhi ñàhá-yu xii-n —càchí ñáyíu-án xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>48</sup>Te ní xáhã<sup>n</sup>-gã xii ñáyíu duca<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup> xii-gá-án:

—Te cachí tnúhu yóndi-gã ñáyíu cùu datná nãná-í ndìhi datná cue ñaní-í —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii ñáyíu-án.

<sup>49</sup>Te ní dánéhé ñàhá-gã nchaa cue téé xìca cuu ndìhi-gã, te ní xáhã<sup>n</sup>-gã xii ñáyíu-án:

—Cue téé-a cùu-güedé datná nãná-í, ndìhi datná cue ñaní-í. <sup>50</sup>Te nchaa ñáyíu na càda nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup> Tãtà-í Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndíu, te ñáyíu-án cùú-yu datná nãná-í, ndìhi datná cue ñaní-í, ndìhi datná cue cúhá-í —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii ñáyíu duca<sup>n</sup> ní dáyãha tnúhu núú-gã-án.

## 13

*Nàcuáa quide téé cuángacá<sup>n</sup> triú*

*(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)*

<sup>1</sup>Te ðíu-ni nduu-án ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gã, te ní xica-gá cuáhã<sup>n</sup>-gã ní ngóo-gá yuhu làgúná. <sup>2</sup>Te ío cuéhé ñáyíu ní tacá núú ndécú-gã. Te sá dúcã<sup>n</sup> ío cuéhé ñáyíu núú ní quee-gá xití ìí<sup>n</sup> bàrcú nútnúí xití ndute làgúná-án, te núú xãã<sup>n</sup> ní ngóo-gã, te nchaa ñáyíu-án xixúcu-yu yuhu làgúná-án. <sup>3</sup>Te Jèsús ní ngúíta-gã ní caní-gã titní cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tnúní-yu nchaa nàcuáa ndúhu tnúhu-gã, te xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Íí<sup>n</sup> téé cuángacá<sup>n</sup>-dé triú, <sup>4</sup>te òré ní ngúíta-dé dãngoyo-dé triú-án, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xíní cue tílaá te ní nadatácá-güedi.

<sup>5</sup>Te dava ní ngava ñúhu yadi núú yíhí víhí yúú, te ndìhi-ni ní xínu-xi chí ñá túú càvìhi ñúhu. <sup>6</sup>Dico òré ní nayahé te ñá túú ní cùndee ìní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñá túú ní níhí quíhí<sup>n</sup> cùnú yóho-xi. <sup>7</sup>Te dava ní ngava núú yúcu ndíquín<sup>n</sup> tnu ìíhu, te ìí<sup>n</sup>nuu-ni ní xínu-xi ndìhi tnu ìíhu. Te tnu ìíhu-án ní sahnu-xi te ní dánáá-xi nchaa triú sá ní xínu-án. <sup>8</sup>Dico dava-gã triú ní ngava núú ndécú ñúhu coco<sup>n</sup>

te xãã<sup>n</sup> ío váha ní cuu, chí núú ìí<sup>n</sup>-ní triú-án te dava yoco-xi ní nguíhi ócò úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi ìí<sup>n</sup> cièndú triú-xi. <sup>9</sup>Te vitna nchaa nchòhó ñáyíu ní xíndedóho tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í-a, te ío váha chí cuãha cuèndá —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Cue téé xìca cuu ndìhi Jèsús ndúcú tnúhu-güedé núú-gã ná cuèndá caní-gã cuèndú núú ñáyíu*

*(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

<sup>10</sup>Te cue téé xìca cuu ndìhi Jèsús ní sáhã<sup>n</sup>-güedé ndéé núú-gã, te xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—Ndücu tnúhu-ndí núú-n núu ná cuendá duca<sup>n</sup> mée-ni cuendú caní-n núú ñáiyu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>11</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhó chi sa càchí tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo ñí<sup>n</sup> sá vátá quini-gá-ndó, chi càchí tnúhu-gá nàcuáa quide-gá ndíhu ndaha-gá ñáiyu, dico dava-gá ñáiyu chi ñá túú ná xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu. <sup>12</sup> Te nchaa ñáiyu sa tècú tnúni te uu<sup>n</sup>-gá cuita tecú tnúni-yu quíhí<sup>n</sup>, te nchaa ñáiyu ñá túú tècú tnúni te uu<sup>n</sup>-gá vá tècú tnúni-yu. <sup>13</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu duha caní-í mee-ni cuendú núú-yu, chi cuéi na quini-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cútñuni iní-yu ná cuendá duca<sup>n</sup> cuu, te cuéi na cundedóho-yu dico ní vá tècú tnúni-yu. <sup>14</sup> Te ñi cuendá ñáiyu-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí Chàia téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha ní chidó tnúni ndí núú tütú-gá núú càchí-xi:

Nchaa nchòhó cundedóho-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, dico ní vá tècú tnúni-ndó, te cuéi na quini-ndó nchaa nàcuáa cada-xi, dico ní vá cútñuni iní-ndó ná cuendá duca<sup>n</sup> quide-xi.

<sup>15</sup> Te duca<sup>n</sup> chi cùu-ndo ñáiyu ío sáá iní-xi,

te cùu-ndo ñáiyu ñá túú tècú tnúni tnúhu càhá<sup>n</sup>-í,

te cùu tucu-ndo datná cue ñáiyu cuáá chi ñá túú cuini-ndó cada cuendá-ndó tnúhu-í,

te ní ñá túú cuini-ndó cundedóho-ndo,

te ní ñá túú cuini-ndó tècú tnúni-ndó,

te ní ñá túú cuini-ndó nàtuha ñaha-ndo xii-í cuendá cada càhnu iní-í nchaa yíca

cuèchi-ndo nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí Chàia ní chidó tnúni ndí núú tütú-gá.

<sup>16</sup> 'Dico nchòhó chi ío váha táhú-ndó chi cútñuni iní-ndó nchaa nàcuáa quide-í, te cútñuni tucu iní-ndó nchaa nàcuáa ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. <sup>17</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío vài cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ndíhi nchaa dava-gá ñáiyu váha iní-xi ní cuini-yu cundehé-yu nchaa sá ndéhe-ndó vitna quide-í dico ñá túú ní xini-yu, te ní cuini tucu-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu ndedóho-ndo vitna cáhá<sup>n</sup>-í te ñá túú ní xindedóho-yu.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa quèe-xi cuendá téé cuángacá<sup>n</sup> triú*

*(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

<sup>18</sup> Te vitna cundedóho váha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuendú téé cuángacá<sup>n</sup> triú ní caní-í núú-ndó. <sup>19</sup> Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xiá<sup>n</sup> cúu-xí datná ñáiyu ní xindedóho tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, dico ñá túú ní cuini-yu tñí-yu, chi sácúhna cuhá<sup>n</sup>-xi nàdatuhú-xi iní-yu cuendá sá vá cànchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cúu-xí datná ñáiyu ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te díí iní ní tñí-yu tnúhu-gá, <sup>21</sup> dico óré ná ngúita ñáiyu cúcuèhé ñáhá-yu xii-yu àdi nándi-gá sá yáha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá cundèe iní-yu chi dañá-yu tnúhu-gá cuendá sá ñá túú nihí ndéé-yu. <sup>22</sup> Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquí<sup>n</sup> tnu ñhu-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cúu-xí datná ñáiyu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndióxi dico cuéé cuéé ní nacuanáa-yu tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sá ío ñuyú-a ñuhu iní-yu, ndíhi cuendá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, te mee-ni nchaa xiá<sup>n</sup> ñúhú iní-yu te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá ní xindedóho-yu-á<sup>n</sup> nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. <sup>23</sup> Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu coco<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cúu-xí datná ñáiyu ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te quidé-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. Te cada iní-ndó

sã ñăyiu-á<sup>n</sup> cùu-yu dàtná triù sá nĩ nguĩhi yoco-xi ócò úxí triù-xi, ndĩhi triù sá nĩ nguĩhi yoco-xi únidico triù-xi, ndĩhi triù sá nĩ nguĩhi yoco-xi ì<sup>n</sup> cièndú triù-xi. Duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-yu chi ío váha quidé-yu —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cuèndá nchaa cùhú sã ñà túú vãha xñnu xití triù*

<sup>24</sup> Te Jèsús ní cani-gá ì<sup>n</sup> cuèndú núú ñăyiu nàcuáa tecú tñuní-yu tñuhu-gá, te xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Te vitna ña càni-í ì<sup>n</sup> cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òrè ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñăyiu. Ì<sup>n</sup> tée ío váha triù ní sacá<sup>n</sup>-dè núú ñúhú-dè. <sup>25</sup> Dico xití niú ní sáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tée cùu úhú iní ñáhá xii-dé, te ní dǎngoyo-dé ndíquí<sup>n</sup> yúcú sã ñà túú vãha núú ní sacá<sup>n</sup>-dè triù-á<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te òrè vitna váha váha ní nguíta-xi quène yoco nchaa triù-á<sup>n</sup>, te ní xínu coyo nchaa yúcú sã ñà túú vãha-á<sup>n</sup>. <sup>27</sup> Te cue tée xínu cuechi núú tée ní sacá<sup>n</sup> triù-á<sup>n</sup> ní xitnúhu ñaha-güedé xii-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní xínu cùhú sã ñà túú vãha-á<sup>n</sup> núú triù-dé, te xãha<sup>n</sup>-güedé: “Pàtróon, ¿nása ní cuu núú ní xínu cùhú sã ñà túú vãha núú triù-n, te ío váha càa triù ní sacá<sup>n</sup>-n ní cùu?”, cachí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé. <sup>28</sup> Te tée cùu patrón-güedé-á<sup>n</sup> ní xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé: “Ì<sup>n</sup> tée cùu úhú iní ñáhá nãhi xii-í duca<sup>n</sup> ní quide-dé ní sáhá<sup>n</sup>-dè ní dǎngoyo-dé ndíquí<sup>n</sup> cùhú sã ñà túú vãha-á<sup>n</sup> núú triù-í nũ duca<sup>n</sup> ní xínu coyo-xi”, càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé. Te cue tée xínu cuechi núú-dè ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé: “Te núú cuiní-n te quíhí<sup>n</sup>-ndí tnuhu-ndí nchaa cùhú sã ñà túú vãha ní xínu núú triù-n”, càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé. <sup>29</sup> Te tée cùu xitohó triù-á<sup>n</sup> ní xãha<sup>n</sup>-dè xii cue tée xínu cuechi núú-dè-á<sup>n</sup>: “Ñáhá, vá quíhí<sup>n</sup>-ndó tñuhu-ndo, chi òrè tnuhu-ndo te tñahá-ni triù quene chi càa vihi cùhú-á<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Vãha-gá chí dáñá ná cuĩhu nahi ndéé ná cùu triù, te dàtnùni nducu-í cue tée quíhí<sup>n</sup>-güedé tnuhu-güedé nchaa cùhú sã ñà túú vãha-á<sup>n</sup>, te dacùtu nuhni-güedé te cahmi-güedé, te dàtnùni nàquehndé-güedé triù nacani-güedé te nataxúha-güedé xití yacá-í”, càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé —duha ní cani Jèsús cuèndú núú-yu.

*Cuèndá ndíquí<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá*

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

<sup>31</sup> Te Jèsús ní cani tucu-gá ingá cuèndú núú ñăyiu nàcuáa tecú tñuní-yu tñuhu-gá, te xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Na càni-í ì<sup>n</sup> cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òrè ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñăyiu. Ì<sup>n</sup> tée ní quehe<sup>n</sup>-dè ndíquí<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáhá<sup>n</sup> ní sacá<sup>n</sup>-dè núú ñúhú-dè. <sup>32</sup> Te ndíquí<sup>n</sup> yutnu-á<sup>n</sup> ìo chàhu, dico òrè ná xínu-xi te sãhnu-gá-xi dàcúúxí nchaa cùhú, te cue quití ndàva núú tàchí càdũha-güedé tacá-güedé núú dìtè-xi —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Nàcuáa quide levadurá*

(Lc. 13:20-21)

<sup>33</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup> tucu-gá xii ñăyiu:

—Te na càchí tñuhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-xi òrè ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñăyiu. Ì<sup>n</sup> ñadhíhí ní chihi-a<sup>n</sup> levadurá úní arróbá yuchi triù, te levadurá-á<sup>n</sup> ní quide-xi ní ndaa nihíi yusa<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñăyiu*

(Mr. 4:33-34)

<sup>34</sup> Te mee-ni cuëndú ní cani Jèsús núú ñáyiú ndi tnahá òré ní dánèhè ñáhá-gã xii-yu tnúhu-gá. <sup>35</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

Mee-ni cuëndú cani-í núú ñáyiú òré danèhé-í-yu tnúhu-í cuëndá tecú tnùní-yu, te nchaa tnúhu sá vátá yóo-gá cundedóho danèhé-í-yu, te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ndúú yùhu-xi ndéé cútñahá ní ngáva ñuyúú.  
Duha ní chídó tnùní téé-á<sup>n</sup> núú tütú-gá.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa quèe-xi cuendá cùhú sã ñà túú vãha càa xití triú*

<sup>36</sup> Te Jèsús ní dándácá-gã ñáyiú te cuánuhú-gá vehe, te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nása quèe-xi cuendá cùhú sã ñà túú vãha càa xití triú —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>37</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Tée càchí-í ní sacá<sup>n</sup> triú cávãha-á<sup>n</sup> cúú yùhú Tée cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo. <sup>38</sup> Te nchaa núú ní sacá<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup> triú cúú-xí ñùyúú. Te tatá váha-á<sup>n</sup> cúú-xí cuè ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndiòxí. Te nchaa cùhú sã ñà túú vãha-á<sup>n</sup> cúú-xí ñáyiú yindaha ñaha sácúíhná. <sup>39</sup> Te téé ní dängoyo ndíquì<sup>n</sup> cùhú sã ñà túú vãha núú triú-á<sup>n</sup> cúú-dé mee sácúíhná. Te nduu nàtehndé-nã triú-á<sup>n</sup> cúú-xí ndúu ndihi nihnu-ná nchaa sá ío ñuyúú-a. Te nchaa ñáyiú nàquehndé triú-á<sup>n</sup> cúú-yu mee-ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí. <sup>40</sup> Te dàtná cada cue téé quihí<sup>n</sup> tnuhu nchaa cùhú sã ñà túú vãha-á<sup>n</sup> dacúu nuhni-güedé te cahmi-güedé, duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi yáha nchaa ñáyiú cündihi yucu ñávãha na sáa nduu. <sup>41</sup> Te yùhú Tée cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo tendaha-í nchaa espíritú xínú cuèchi núú-í quihí<sup>n</sup>-xi nadatácá-xi nchaa ñáyiú sànu ichi cue tñaha ñáyiú-xi ichi cuèhé ichi duha, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ñà túú quide váha, te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> xíndecú-yu nchaa núú ndécú cuè ñáyiú yindaha-í. <sup>42</sup> Te cue espíritú-á<sup>n</sup> daquihí<sup>n</sup>-xi cue ñáyiú-á<sup>n</sup> núú ñùhú núú càyú, te yácá<sup>n</sup> ío ndáhyú-yu te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhó-yu. <sup>43</sup> Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuaá cuíní Tãtã-yu Dútú Ndiòxí, ñáyiú-á<sup>n</sup> ío cunúú-yu cundecú-yu núú ndécú-gã táxí tnùní-gá, chi cúú-yu dàtná nchíanchii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gã. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndedóho nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a, te ío váha chí cuãha cuendá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cuendá ì<sup>n</sup> sá ío ndèyáhu*

<sup>44</sup> Te Jèsús xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. Ì<sup>n</sup> téé ní naníhí-dé ì<sup>n</sup> sá ío ndèyáhu yíndúxi ì<sup>n</sup> xichi, te ní nachíndúxi tucu-dé ñu-ni núú ní naníhí-dé-á<sup>n</sup>, te ío ní cudíí iní-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní naníhí-dé xíã<sup>n</sup>. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndíhí-dé, te ní nacuaa<sup>n</sup>-dé ñuhu núú dúcá<sup>n</sup> ní naníhí-dé xíã<sup>n</sup>.

*Cuendá ì<sup>n</sup> sá ío ndèyáhu nàni pèrlá*

<sup>45</sup> Te na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. Ì<sup>n</sup> téé quide ndáhu ndúcú-dé sá nání pèrlá sá ío ndèyáhu. <sup>46</sup> Te ní naníhí-dé ñáyiú ndècu ndihi

ii<sup>n</sup> perlá sá ïo-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndìhi-dé, te ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní saa<sup>n</sup>-dé perlá sá ïo-gá ndèyáhu-á<sup>n</sup>.

### *Cuèndá ñunu tñi-güedé chácá*

47 Te na canì tucu-í ingá cuèndú núu-ndó nàcuáa tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndìhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyi. Cue téé tñi chácá ñi dáquëe-güedé ñunu-güedé xití ndute lámár tñi-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuánguee-güedi xití ñunu-á<sup>n</sup>. 48 Te òré ní cutnùní iní-güedé sá ñi chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu lámár, te ní ngüita-güedé nácaxi-güedé nchaa chácá-á<sup>n</sup>. Te nchaa chácá vâha dàquëe-güedé-di xití tídihi, te nchaa chácá nèhé dängoyo-güedé-di. 49 Te dàtná ní quide cue téé-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> càda cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ná sàá nduu vâ cùndècu-gá nchaa sá ío ñuyíú-a, chi cue espíritu-á<sup>n</sup> daquëe ðii<sup>n</sup>-xi nchaa ñáyi ní quide váha tnuú nchaa ñáyi ñá túú ní quide váha. 50 Te nchaa ñáyi ñá túú ní quide váha-á<sup>n</sup> daquihí<sup>n</sup> ñáhá-xí xii-yu núú ñùhú núú càyú, te yàcá<sup>n</sup> ío ndáhyú-yu, te ðicó rùhñú-nâ cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndóhó-yu –càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndìhi-gá.

### *Cuèndá cue téé ndècu ndìhi sá ñi quee túu ðihna ndìhi sá ñi quee túu saa*

51 Te Jèsús ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-gã núu-güedé, te xâha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:  
–¿Ní tecú tñuní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-í-á<sup>n</sup>? –càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní xâha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

–Ní tecú tñuní-ndí –càchí-güedé xâha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

52 Te ní xâha<sup>n</sup> tùcu Jèsús xii-güedé:

–Te núu ii<sup>n</sup> téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés ná cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiõxí ndìhu ndaha-gã ñáyi, te téé-á<sup>n</sup> cúú-dé dàtná ii<sup>n</sup> téé cùu xitohó vehe. Te téé cùu xitohó vehe-á<sup>n</sup> ñi queñuhu-dé nchaa sá ñi quee túu ðihna ndècu ndìhi-dé, ndìhi nchaa sá ñi quee túu saa. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu téé-á<sup>n</sup> te núu na cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiõxí ndìhu ndaha-gã ñáyi –càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

### *Jèsús ndécú-gã ñuu núú ñi sahu-gá*

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Te sàtá ñi yáha duca<sup>n</sup> ñi canì Jèsús cuèndú núu-güedé, te ní xica-gá cuánuhú-gá. 54 Te ní ndexio-gá ñuu núú cúú ñuú-gá, te cuánguihu-gá xití veñuhu càa ñuu-á<sup>n</sup> te ní ngüita-gá dánèhé-gá ñáyi. Te nchaa ñáyi ndédóho nchaa tñuhu càhá<sup>n</sup>-gá xicufñuhu-yu, te xitnahá-yu:

–¿Nása ní cuu núú ío váha cùtnuní iní téé-a nàcuáa cunduu tñuhu cáhá<sup>n</sup>-dé, te quide-dé nchaa sá vâ yóo tñahí ndàcu cada-í? 55 Te ðicó ðéhe téé cùu carpinterú ndìhi tá Màriá cúú-dé, te ñaní-dé cúú tã Jàcobó, ndìhi té Chéé, ndìhi té Xímú, ndìhi té Jüdás. 56 Te cue cúha-dé ndécú ndìhi ñáhá-yu xii-o ñuú-a. ¿Te nása ní quide-dé núu ndéé dàcá<sup>n</sup> ío váha cùtnuní iní-dé nàcuáa cunduu tñuhu cáhá<sup>n</sup>-dé-í? –càchí-yu xitnahá-yu.

57 Te ñá túú ní cuñi-yu cáhá<sup>n</sup> ndìhi váha-yu Jèsús, ðico mee-gã ní xâha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

–Te núu ii<sup>n</sup> téé cáhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiõxí ná nàsáá-dé ñuu-dé, te nchaa ñáyi ñuu-dé-á<sup>n</sup> ndìhi nchaa ñáyi cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú-dé,



dico cue ñáiyu nchaa dava-gá ñúú chi nèhè-yu sá yíñùhu núú-dě —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>58</sup> Te ñá túú ní quide Jesús títní núú sã vã yõ tnàhí ndàcu cada ñúú-án, chi ñá túú ní cuini-yu quindáá iní ñáhà-yu xii-gá.

## 14

*Ñàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu  
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)*

<sup>1</sup> Te ñúú-ni dàvã-án ní níhí tẽ Hèrodés tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te tẽ Hèrodés-án cúú-dě téee tàxi tnuní distrítu Galileá. <sup>2</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii nchaa cue téee ndècu ndihí-dẽ:

—Tée dii cuendú-xi níhí-ó-án cùu-dé té Juàá téee dàcuandute ñaha xii ñáiyu, téee ní xíhí ní cùu te ní ndoto-dé nũu dàcã<sup>n</sup> ndácú-dẽ quidè-dẽ nchaa sã vã yõ tnàhí ndàcu cada —càchí-dẽ xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-güedé.

<sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Hèrodés chi mee-dẽ ní táuchíú<sup>n</sup>-dẽ ní tññ ñaha-güedé xii té Juàá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chíhí ñaha-güedé vecaá. Te duca<sup>n</sup> ní quide té Hèrodés-án sã cuendá ñaha nani Herodiás, ñaha ní cándeca ñani-dé té Lipé, te ní naquehe<sup>n</sup> ñaha-dẽ xii-a<sup>n</sup> ndèca ñaha-dé. <sup>4</sup> Te té Juàá ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii té Hèrodés:

—Ñá túú ní quide váha-n ñaha ní naquehe<sup>n</sup>-n ñaha ní cándeca ñani-n —duha ní xáha<sup>n</sup> tẽ Juàá xii té Hèrodés.

<sup>5</sup> Te sã dúcã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tẽ Juàá-án xii té Hèrodés, te ní cuini té Hèrodés-án cahni-dé té Juàá-án, dico ñá túú ní cùyi-dé chi ní yùhú-dé núú cue ñáiyu, chi ncháa-yu ní cutnùni iní-yu sã tẽ Juàá cúú-dẽ ññ tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndiõxí. <sup>6</sup> Te ññ nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te ndècu ññ déhe yoco ñaha nani Herodiás-án, te xíchí-án ní quíhu-xi xití vehe núú cúú vico-án ní xita saha-xi. Te nùcòo té Hèrodés ndihí cue tée ní cáhá<sup>n</sup>-dẽ ndéhe-güedé, te io ní cudíí iní-dé nàcuáa ní xita xíchí-án. <sup>7</sup> Te té Hèrodés-án ní cacunehe-dé ndéé Yã Ndiõxí nàcuáa cutnùni iní xíchí-án sã ndáa cuáñaha-dé nũu ná cúú sã ná càcã<sup>n</sup>-xi núú-dẽ. <sup>8</sup> Te xíchí-án ní dácáhú iní ñáhá náná-xi xii-xi ná cúú sã càcã<sup>n</sup>-xi núú tẽ Hèrodés, núu xíã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Cuini-í quehndé-n díquí tẽ Juàá téee dàcuandute ñaha xii ñáiyu te taxi-n, dico na cùhu<sup>n</sup> ññ xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>9</sup> Te sã dúcã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi, te ní cundiýí té Hèrodés, dico ñá túú ní níhí-dẽ nása cada-dé, chi ndèdóho ñáiyu òré ní cacunehe-dé Yã Ndiõxí sã ndáa cuáñaha-dé ññ sã ná càcã<sup>n</sup>-xi núú-dẽ. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-xi. <sup>10</sup> Chi ní táuchíú<sup>n</sup>-dẽ ní sáhã<sup>n</sup> cue tée ní xehndé-güedé díquí tẽ Juàá òré yíhí-dẽ vecaá. <sup>11</sup> Te ní chíhí-güedé díquí-dẽ ññ xití cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-án, te xíchí-án ní nacuáñaha-xi xii náná-xi.

<sup>12</sup> Te cue tée xica cuu ndihí té Juàá-án ní sáhã<sup>n</sup>-güedé ní naquehe<sup>n</sup>-güedé yiqui cùñú-dé ní chindúxi-güedé, te dàtnùni ní sáhã<sup>n</sup>-güedé ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jesús nàcuáa ní cuu.

*Jesús dácãxi-gá úhú<sup>n</sup> mĩl cue tée te ññ ñáiyu ñihí ndihí landú  
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)*

<sup>13</sup> Te Jesús ní níhí-gã tnúhu nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá. Te sátã xíã<sup>n</sup> te cuánguee-gã ññ bàrcú cuáhã<sup>n</sup>-gã ññ xichi núú ñà túú ñáiyu ndècu, dico nchaa ñáiyu xĩndecu nchaa ñúú cáa yàtni xíã<sup>n</sup> ní níhí-yu tnúhu sã cuáhã<sup>n</sup>-gã, te ní queé-yu ñúú-yu xica sahã<sup>n</sup>-yu cuáhã<sup>n</sup> núú quidè-yu cuendá quexio Jesús. <sup>14</sup> Te



òré ní quexìo Jesús núú cuahá<sup>n</sup>-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyiú xíxúcu-yu xíá<sup>n</sup>, te ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú ndihí-yu. <sup>15</sup> Te sáta ní cuaa te ní sáhá<sup>n</sup> cue téé xica cuu ndihi Jesús núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dándàca-n nchaa ñáyiú-a chi sa ní cuaa, te na quèhí<sup>n</sup>-yu nchaa ñúú cáá yàtni iha cuaa<sup>n</sup>-yu sá caxí-yu, chi núú ndécú-ó iha ñá túú tnàhí ná ló —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>16</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ñáhá, vá dándàca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuañaha sá ná càxí-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>17</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihi-ndí, chi úhú<sup>n</sup> duha-ná pàá ndihi úú-ná chácá ndécú ndihi-ndí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>18</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Chí cánèhe paá-á<sup>n</sup> ndihi chácá-á<sup>n</sup> táquixi iha —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>19</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii nchaa ñáyiú sá ná ngòo-yu nchaa<sup>n</sup>-yu núú ité cuí cáa xíá<sup>n</sup>, te ní quehe<sup>n</sup>-gá ndi ùhú<sup>n</sup> pàá-á<sup>n</sup> ndihi ndi ndúú chácá-á<sup>n</sup> te ní ndacoto-gá andiú, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dātnūnī ní táhú cuèchi-gá pàá-á<sup>n</sup> te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácāhñu-güedé cue ñáyiú ní xexí-yu. <sup>20</sup> Te nchaa<sup>n</sup>-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sáta ní túhú còhò-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo. <sup>21</sup> Te nchaa ñáyiú ní xexi-á<sup>n</sup> ní xínu úhú<sup>n</sup> mīl mee-ni cuè téé chi mee-ni cuè téé-á<sup>n</sup> ní quiúndehu, te ñí<sup>n</sup> cue ñáyiú ñíhi ndihi cue landú.

*Jèsús xícá-gá núú ndute*  
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

<sup>22</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá quèe-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te mee-gá quendóo-gá cada ndee ìní tnàhá-gá ndihi cue ñáyiú. <sup>23</sup> Te sáta ní yáha ní quide ndee ìní tnàhá-gá ndihi cue ñáyiú, te medli-gá ní xica-gá cuásaá-gá ñ<sup>n</sup> tìndúú cáá yàtni xíá<sup>n</sup> cuèndá cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Yá Ndióxi, te ñiú-ni medli-gá ndécú xíá<sup>n</sup> ní cundiqui<sup>n</sup>. <sup>24</sup> Te bàrcú sá ñúhú cuè téé xica cuu ndihi-gá-á<sup>n</sup> sa cuahá<sup>n</sup>-xi ndéé cuádava xití làgúná-á<sup>n</sup>, te níhi víhi quene táchí ndàa ichi cuahá<sup>n</sup>-xi, te dàcandau ndeé-xi ndute nchaa ñíhi-xi. <sup>25</sup> Te tàcuihndá váhi-gá tá xica Jesús núú ndute cuahá<sup>n</sup> tá cùyatni-gá bàrcú-á<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xiní ñáhá-güedé xii-gá tá xica-gá núú ndute cuahá<sup>n</sup>, te ní yùhú-güedé te ñíhi ní cáhá<sup>n</sup>-güedé te xitnaha-güedé:

—jñ<sup>n</sup> àlmá! —càchí-güedé xitnaha-güedé.

<sup>27</sup> Te Jèsús ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ñí<sup>n</sup> cunduu-ndo vā yùhú-ndó, chí yùhú cùú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>28</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá:

—Mèstrú, te núú ñiú-n te tauchìu<sup>n</sup> sá tnàhá-í ná càca-í núú ndute quixi tnàhá ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Taquixi —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te té Pèlú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngúíta-dé tá xica-dé núú ndute cuáhán cuátnahá ñáhá-dě xii-gá. <sup>30</sup> Te ní cutnùní iní-dé sá ìo níhi xico táchí, te ní ngúíta-dé yùhú-dé. Te òrè-ni-án tá quèe naa-dé xití ndute cuáhán ní cùu, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii Jèsús:

—jMèstrú, vá dáñá-n quèe naa-í xití ndute! —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>31</sup> Te òrè-ni-án ní tñi Jèsús ndaha-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—¿Ná cuèndá ñá túú sàndáá ndisa iní ñáhá-n xii-í sàni ì<sup>n</sup> sani úú iní-n-i? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>32</sup> Te òrè cuánguee Jèsús ndihi té Pèlú xití bàrcú, te òrè-ni-án ní ngúíñí táchí.

<sup>33</sup> Te cue téé ñùhu xití bàrcú-án ní ngúíñí xití-güedě núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—Sá ndàá sá cuítí sã díú yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiöxí —càchí-güedě xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

*Jèsús quidé tãtna-gã ñáyiu cùhú ì<sup>n</sup> xichi núú nání Gènesarét*

*(Mr. 6:53-56)*

<sup>34</sup> Te ní quexìo Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã ndàa ingá xio yuhu làgúná, te núú ní quexìo-gã ndihi-güedé-án nání-xí Gènesarét. <sup>35</sup> Te nchaa ñáyiu xĩndecu xíá<sup>n</sup> ní cutnùní iní-yu sá díú-gã ní quexìo, te ní dátécú tñuhu-yu nchaa dava-gã ñáyiu xĩndecu yatni xíá<sup>n</sup> sã ní quexìo-gã. Te ndècá-yu nchaa ñáyiu cùhú ndécú ndihí-yu cuáhán núú ndécú Jèsús. <sup>36</sup> Te nchaa ñáyiu cùhú-án ní ngúíta-yu cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú Jèsús sá ná ñáha-gã tnándeé-yu cuèdicó luha yuhu dǒó-gã cuèndá ndúha-yu, te cue ñáyiu cùhú, ñáyiu ní tnándeé yuhu dǒó-gã ní ndúha-yu.

## 15

*Cuèndá nchaa sá quidé-xí ngündecu cuèchi ñáyiu*

*(Mr. 7:1-23)*

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú ní quee-güedé ñúú Jerusalén, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tñuhu ní chídó tñùní ndíi Moisés ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

<sup>2</sup> —¿Ná cuèndá cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òrè caxi-güedé nàcuáa ní cachí cue ñaní tnáhá-ó ní xĩndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Te nchòhó tucu, ¿ná cuèndá ñá túú quide-ndo nacuáa ní cachí Yã Ndiöxí cada-ndo, núu da nàcuáa ta quide cue téé ñuyúú-a quide-ndo-i? <sup>4</sup> Te Yã Ndiöxí càchí-gã núú tütú-gá: “Canehe-ndo sã yíñùhu núú tãtá-ndó ndihí núú náná-ndó”, càchí-gã. Te càchí tucu-gã ingá xichi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyiu na cáhá<sup>n</sup> úhú tãtá-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedě xii-yu”, duha càchí-gã núú tütú-gá. <sup>5</sup> Dico nchòhó càchí-ndó sã cuè ñáyiu chí cuu cùñàhá-yu xii tãtá-yu àdi náná-yu: “Vá cúú chĩndee ñaha-ndí xii-n, chí sá táxí-ndí xii-n ni cùu, xíá<sup>n</sup> ní nduu cuèndá Yã Ndiöxí”, cuu duha cùñaha ñáyiu xii tãtá-yu àdi náná-yu càchí-ndó. <sup>6</sup> Te càchí-ndó sã cuè ñáyiu duca<sup>n</sup> na cùñaha xii tãtá-xi àdi náná-xi te ñá túú-gã tàú-yu chindèé-yu ní tãtá-yu ní náná-yu. Te duca<sup>n</sup> quide-ndo chí ní dáquéé tìhú-ndó nàcuáa ní cachí Yã Ndiöxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyúú-a véxi nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo. <sup>7</sup> Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu ìo dándahú mée-xí, chí càchí-ndó sã quidé ndáá-ndó te ñá ndàá sá quidé

ndáá-ndó! Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ndí Chàíá téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tùtú-gá núú càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

<sup>8</sup> Ñáyiú-a càchí-yu sá ío càhnu cuu-í dico dícó-ni yuhu càhá<sup>n</sup>-yu, chi duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú ñúhu iní ñáhá-yu xii-í.

<sup>9</sup> Te áú<sup>n</sup> nã cuu chĩñuhu ñahá-yu xii-í chi ñá túú vëdana ndéé nándĩhi-xi, chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càhá<sup>n</sup>-yu.

Duha ní chídó tnùnì ndí Chàíá núú tùtú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá-ndó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>10</sup> Te ní xãha<sup>n</sup>-gã xii cue ñáyiú:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í, te ío váha cuáha-ndo cuendá. <sup>11</sup> Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nã quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó nchaa xiã<sup>n</sup> quidé-xí ndècu cuèchi-ndo —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>12</sup> Te cue téé xica cuu ndĩhi-gá ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ndéé núú-gã, te xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-n sã cuè téé cùu fariséú ñá túú cùu váha iní-güedé cuendá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>13</sup> Te ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùu cuendá Tãtà-í Dútú Ndiòxí cuíta nihnú-yu, chi ñáyiú-án<sup>n</sup> cúú-yu dàtná nchaa cúhú sã ñà túú nándĩhi te tnúhu ñáyiú. <sup>14</sup> Te vá cádá cuendá-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> cue téé-án, chi cùu-güedé dàtná cue ñáyiú cuàá sácúita nehe tnàha. Te nchòhó xìní-ndó sã núú ì<sup>n</sup> ñáyiú cuàá ná cuítá nèhe tucú-yu ingá ñáyiú cuàá, te ndi ndúú-yu quee-yu déhvã —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>15</sup> Te té Pèlú ní xãha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n-ã<sup>n</sup> —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>16</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã:

—¿Náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùnì-ndó nàcuáa ndúu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í núú ñáyiú-ã<sup>n</sup> ñã? <sup>17</sup> Nchaa sá xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dàtnùnì náyãha ñaha-xi xii-yu. <sup>18</sup> Dico nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-yu xiã<sup>n</sup> véxi quene-xi iní-yu, te ñu nchaa xiã<sup>n</sup> quidé-xí ndècu cuèchi-yu. <sup>19</sup> Te iní-yu-án<sup>n</sup> cácu nihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuèhé sàni dùha iní-yu, te sàhni-yu tnàha ñáyiú-yu, te cue téé càhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñáyiú dìhí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> quide cue ñáyiú dìhí càhá<sup>n</sup> ndihí-yu cue téé te ñá díú yĩ<sup>n</sup>-yu cùu-güedé, te cuèí téé te cuèí ñadihí mee-ni ìchi díí iní cúdíí iní-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiu<sup>n</sup> tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu. <sup>20</sup> Te nchaa xiã<sup>n</sup> quidé-xí ndècu cuèchi-yu, dico ñá díú sã ñà túú ndàhá-yu dàtná ní cachí cue téé ndéé sanaha, chi xiã<sup>n</sup> ñá túú quide-xi cuendá ngúndecu cuèchi-yu —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Ì<sup>n</sup> ñadihí ñaha cùu ñani tnàhá ñáyiú canàneá ní sándáá iní-a<sup>n</sup> Jèsús (Mr: 7:24-30)*

<sup>21</sup> Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ní sáá-gá yucu cue téé ñuú Tírú, ndihí yucu cue téé ñuú Sidón. <sup>22</sup> Te ì<sup>n</sup> ñadihí ñaha cùu ñani tnàhá ñáyiú canàneá ndécú yàtni-a<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup>, te níhi ta càhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ní quexio núú ndécú Jèsús, te xãha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá:

—¡Mèstrú, ñani tnáhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñáhá xii-í cada tátna-n dèhe yoco-í! Chi yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávãha xii-xi te ío dândoho ñaha-xi —cachí-a<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup> xii-gá.

<sup>23</sup> Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cãhá<sup>n</sup>-gá, te cue tée xica cuu ndíhi-gá ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú-gá, te xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cũñaha xii ñaha-á<sup>n</sup> ná nùhú-a<sup>n</sup>, chí ío níhi cãhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> nchicú<sup>n</sup> ñáhá-á<sup>n</sup> xii-o —cachí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>24</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñúú núú xíndecu cue ñáyiu isráel, chí ñáyiu-á<sup>n</sup> cúú-yu dàtná cue mbéé cue quití ní xíta, chí ta xíta nihnú-yu cuáhá<sup>n</sup> —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>25</sup> Te ñadíhi-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ndéé núú Jèsús ní ngüíñi xítí-á<sup>n</sup>, te xãha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá:

—¡Mèstrú, chindee ñaha xii-í! —cachí-a<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

<sup>26</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>:

—Vá cúú chindee-í cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isráel, chí ñú-ni cùu-xi núu na quèhe<sup>n</sup>-o paá cúú cuendá cue landú te cuáha-o iná caxi-di —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>27</sup> Dico ñaha-á<sup>n</sup> ní xãha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá:

—Ndáá cãhá<sup>n</sup>-n, dico cue iná chí nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóho xítotoh-güedi —cachí-a<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

<sup>28</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>:

—¡Yòhó ñaha cùhú déhe-xi, ío váha sàndáá iní ñáhá-n xii-í! Te na càda-í nàcuáa cuíni-n —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní ndúha déhe-a<sup>n</sup>.

### *Jèsús quidé tátna-gá vãi ñáyiu cùhú*

<sup>29</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galiléa, te cuásaá-gá ñú tinduú te xía<sup>n</sup> ní ngóo-gá. <sup>30</sup> Te xía<sup>n</sup> núcôo-gá ní quexio cuéhé víhi ñáyiu, te ndécá-yu ñáyiu yacua, ndíhi ñáyiu ní yíchi ñú xio ndaha-xi, ndíhi ñáyiu cuáá, ndíhi ñáyiu ñíhi, te vãi dava-gá cue ñáyiu cùhú tnáhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexio núú ndécú-gá. Te ní taxi ndecu ñáhá-yu núú Jèsús te ní quide tátna ñaha-gá xii-yu te ní ndúha-yu. <sup>31</sup> Te nchaa ñáyiu xíndecu-á<sup>n</sup> ío ní cuñúhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní xini-yu ní cuu ní nacáhá<sup>n</sup> nchaa ñáyiu ñíhi, ndíhi cuendá sá ní ndúha nchaa cue ñáyiu yacua, ndíhi cuendá sá ní ndúha cue ñáyiu ní yíchi ñú xio ndaha-xi, ndíhi cuendá sá ní ndúha núú cue ñáyiu cuáá. Te nchaa-yu ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yáa cúú Ndióxi cue ñáyiu isráel.

### *Jèsús dácaxi-gá cúmí mîl cue tée te ñú ñáyiu dîhi ndíhi landú*

(Mr: 8:1-10)

<sup>32</sup> Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Yúhú cundàhú iní-í nchaa ñáyiu-a, chí sa ní cuu úní nduu ndècu ndíhi ñáhá-yu xii-o íha, te ñá túú tnàhí-gá sá caxí-yu, te ñá túú cuíni-í naten-daha-í-yu núhú tnámã-yu vehé-yu, chí ná ndéé cuáhá<sup>n</sup> cuneé-yu docó ichi —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>33</sup> Te ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé níhi-ó sã cuañaha-o càxi nchaa ñáyiu-a, te ío cuéhé-yu te ñá túú ná ío íha chí cùu-xi xítí yucu-í? —cachí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú-güedé, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—¿Ná daha-gá paá ndécú ndíhi-ndo-í? —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—Ndècu ndihi-ndí úsá-gá tñahá pàá ndihi ì<sup>n</sup> úú-gá chácá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

<sup>35</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii nchaa ñáyiú sá ná ngõo-yu nchaa<sup>n</sup>-yu, te ní ngóo-yu. <sup>36</sup> Te ní quehe<sup>n</sup>-gá ndí úsá pàá-á<sup>n</sup> ndí ì<sup>n</sup> úú-gá chácá-á<sup>n</sup>, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gá núú Yá Ndiõxí, te dátñuní ní táhú cuèchi-gá pàá-á<sup>n</sup> ndihi chácá-á<sup>n</sup> te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácáhñu-güedé nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup>.

<sup>37</sup> Te nchaa<sup>n</sup>-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sáta ní tühú cohó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tñahá tídihi mee-ni sá ní quendóo-á<sup>n</sup>. <sup>38</sup> Te núú ncháá ñáyiú ní xexi te ní xínu cúmí míl mee-ni cuè téé chi diu-ni cue téé-á<sup>n</sup> ní quiúndehu, te di<sup>n</sup> cue ñáyiú di<sup>n</sup> ndihi cue landú. <sup>39</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te Jèsús ní dándácá ñaha-gá xii-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-gá yucu cue téé ñuú Màgdalá.

## 16

*Cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú xáha<sup>n</sup>-güedě xii Jèsús cada-gá ì<sup>n</sup> sá vǎ yõ tñahí ndàcu cada*

*(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)*

<sup>1</sup> Te cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú ní sáá-güedé núú ndécú Jèsús xitó ndèé ñahá-güedě xii-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedě sá ná cáda-gá ì<sup>n</sup> sá vǎ yõ tñahí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutñuní iní-güedé núu ndáá sá Yá Ndiõxí ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. <sup>2</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhó chi òré tá cuàa cuáhá<sup>n</sup> te ndàcoto-ndo andiu, te càchí-ndó: “Ío váha cada-xi tneé chi càa vícò tícuèhé andiu”, duha càchí-ndó. <sup>3</sup> Te òré dátneé ndàcòto tucu-ndo andiu, te càchí-ndó: “Vá cáda váha-xi nduu vitna chi tícuèhé andiu, te càa vícò”, duha càchí-ndó. ¡Dico nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío dándahú mée-xí sǎ quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te cutñuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiu, dico ñá tóú cutñuní iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaa sá quidé Yá Ndiõxí vitna. <sup>4</sup> Dico nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñá tóú cuñí-ndó càda ndáá-ndó núú Yá Ndiõxí, te cuñí-ndó càda-í ì<sup>n</sup> sá vǎ yõ tñahí ndàcu cada dico ñá tóú nǎgá cada-í, chi diu-ni nàcuáa ní quide Yá Ndiõxí ndí Jónás diu-ni duca<sup>n</sup> càda tucu-gá vitna —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te duca<sup>n</sup> te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá.

*Cuèndá cue téé cùu fariséú ndihi cuèndá cue téé cùu saducéú*

*(Mr. 8:14-21)*

<sup>5</sup> Te òré ní quexìo ndihi ñaha-gá xii-güedé ndàa íngá xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sá ní cunaa-güedé canehe-güedé pàá qui<sup>n</sup> caxi-güedé. <sup>6</sup> Te Jèsús ní cáhá<sup>n</sup>-gá dóho-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na càchí tñuhu-í xii-ndo sǎ ío qui<sup>n</sup> iní-ndó cùndecu-ndo, te vǎ cáda cuèndá tñahí-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihi cue téé cùu saducéú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>7</sup> Te ní ngüíta-güedé xitñaha-güedé:

—Cuèndá sá ñá tóú ní cànehe-o pàá qui<sup>n</sup> xǎ<sup>n</sup> duha càhá<sup>n</sup>-gá —càchí-güedé xitñaha-güedé.

<sup>8</sup> Te Jèsús ní cutñuní iní-gá nàcuáa ndúu tñuhu xitñaha-güedé, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhò chi ñá túú sàndáá iní ñáhá vǎha-ndo xì-í nùu xíǎ<sup>n</sup> da sá ñà túú ní cǎnehe-ndo pǎá quixi cǎhá<sup>n</sup>-ndó. <sup>9</sup> ¿Te nǎa ñá ndácú iní-ndó sǎ nùu ùhú<sup>n</sup>-ní pǎá, te ní taxi-í ní dǎcǎhǎu-ndo ní xexi ùhú<sup>n</sup> mǐl cue tée, chi ñu-<sup>n</sup>i cue tée-á<sup>n</sup> ní quíúndehu, te sátá ní túhú cóhó-güedé te ní chítú tǐtǐ tídihi mee-ni sǎ ní quendóo-ǎ<sup>n</sup>? Te ñá tēcú tnúní-ndó nǎcuáa quèe-xi nacuáa ní quide-í. <sup>10</sup> ¿Te nǎa ñá ndácú tucu iní-ndó sǎ nùu úsá-ni pǎá te ní taxi-í ní dǎcǎhǎu tucu-ndo ní xexi cǐmǐ mǐl cue tée, chi ñu-<sup>n</sup>i cue tée-á<sup>n</sup> ní quíúndehu, te sátá ní túhú cóhó-güedé te ní nadatǎcá-ndó nchǎa sǎ ní quendóo, te ní chítú tǐtǐ tídihi mee-ni sǎ ní quendóo-ǎ<sup>n</sup>? <sup>11</sup> Dico nchòhò chi ñá túú ní quide cuendá-ndó nǎcuáa ndùu tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-í òré ní cachí-í sǎ vǎ quéhé<sup>n</sup> cuendá-ndó lèvadurá cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú, chi ñá ñúu cuendá pǎá ní cǎhá<sup>n</sup>-í —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>12</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gǎ, te ní tecú tnúní-güedé sǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé sǎ vǎ tñí-güedé tnúhu cǎhá<sup>n</sup> cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú, te ñá ñúu cuendá levadurá sǎ quíhu yuchi cuǎha pǎá ní cǎhá<sup>n</sup>-gǎ.

*Té Pèlú xǎha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús sǎ ñúu-gǎ cùu-gǎ Crístú  
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)*

<sup>13</sup> Te Jèsús ní quexio-gǎ yucu cue tée ñuú Cèsareá Filipú, te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gǎ nùu cuè tée xica cuu ndihi-gǎ, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchǎa-ndo cachí cue ñáyiu-va? —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>14</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gǎ:

—Davá-yu cǎchí-yu sǎ cùu-n ndí Juàá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu, te davá-yu cǎchí-yu sǎ cùu-n tē Èliás, te davá-yu cǎchí-yu sǎ cùu-n ndí Jeremiás tée ní xóo cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, àdi cuu-n ingá tée ní xóo cǎhá<sup>n</sup> tnúhu-gǎ ndéé sanaha, ñuha cǎchí-yu —cǎchí-güedé xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-gǎ.

<sup>15</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú tucu-gǎ nùu-güedé, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>16</sup> Te té Xímú, àdi Pelú chi úu ñu-dé, ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ:

—Yòhó cùu-n Crístú Yá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a, te ñu Yá Ndióxi cùu-gǎ Yá ndécú nchǎa nduu nchaa quíú, te yòhó cùu-n Dèhe-gǎ —cǎchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

<sup>17</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Yòhó té Xímú déhe té Jónás, ío váha táhú-n chi mee Tǎtá-í Dútú Ndióxi ní dǎcáhú iní ñáhá-gǎ xii-n nǎcuáa cunduu tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-n, te ñá ñúu ñáyiu ñuyíú-a duca<sup>n</sup> ni dǎcahu iní ñáhǎ-yu xii-n tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te yúhú xǎha<sup>n</sup>-í Pèlú xii-n, te tnúhu-á<sup>n</sup> quée-xí yúú, chi quèe ndáá-xi nǎcuáa nàni-n, chi cuu-n ñúu tée vá cǎni ñúu caní úu iní-xi canu ichi-n cuè ñáyiu nǎcuáa cundecu ndihi ñáhá-yu xii-í. Te nchaa ñáyiu cùu cuendá-í vá ndácú yucu ñávǎha dacuítá nihnu ñaha-xi xii-yu. <sup>19</sup> Te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní cundecu ndihi-n cuendá cunuu-n nùu cuè ñáyiu yindaha ñaha Yá Ndióxi, te nchaa sǎ ná cǎhá<sup>n</sup>-n sǎ cùu-xí sǎ vǎha, te ñu-ni duca<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te nchaa sǎ ná cǎhá<sup>n</sup>-n sǎ ñá túú cùu-xi sǎ vǎha, te ñu-ni duca<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup> tucu-gǎ, chi quide-n nǎcuáa cuñí-gǎ —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

20 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue tée xica cuu ndihí-gá sá vǎ yǎo cúñaha-güedé sá díú-gǎ cúú-gǎ Crístú Yáá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyúú-a.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gǎ*  
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Te ndéé dàvá-á<sup>n</sup> nǐ ngúíta Jèsús xáha<sup>n</sup>-gǎ xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Dacui<sup>tí</sup> sǎ quìhí<sup>n</sup>-í ñúú Jerusalén, te yàcá<sup>n</sup> cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiu israél, ndihí cue dútú cúnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnúní ndíi Moisés, nchaa cue tée-á<sup>n</sup> ío dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

22 Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús ì<sup>n</sup> xio, te ní ngúíta-dé ténàá ñáhá-dě xii-gǎ, te xáha<sup>n</sup>-dě:

—¡Sǎ vǎ càchí Ndiǒxí sá dúcá<sup>n</sup> ndòho-n chi ñá túú tàú-n sǎ dúcá<sup>n</sup> ndòho-n! —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gǎ.

23 Te ndàa sáta Jèsús nútñí té Pèlú òrè duca<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dě xii-gǎ núu ní nchòcuìhnu-gǎ, te xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—¡Xocui<sup>ñí</sup> yòhó yucu ñǎvǎha núú-í-a chi dìcò quidé tneñu-n! Chi ñá túú sàni ínì-ò dàtná sání lní Yǎ Ndiǒxí chi ì<sup>n</sup>-ni sàni ínì-ò ndihí dava-gǎ cue ñáyiu ndècu ñuyúú-a —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

24 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii nchaa cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Nchaa ñáyiu cuìní chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi dañá-yu vá cáda-gǎ-yu sá sání lní mèe-yu, te ío cada ndee lní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndohó-í. 25 Te nchaa ñáyiu cuìní sǎ ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiu ñá túú tnàhí yùhú cuèi nándi sǎ ná yáha-yu cundecú-yu ñuyúú-a sǎ cuendá-í, te ñáyiu-á<sup>n</sup> naníhí tàhú-yu. 26 Te cuèi nchaandi túhú sǎ ío ñuyúú-a na nihí ñáyiu cundecu ndihí-yu, dico núu díu nchaa xíǎ<sup>n</sup> ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vǎdana nàndíhí-xi sǎ dúcá<sup>n</sup> ndècu ndihí-yu nchaa xíǎ<sup>n</sup>. Te ní ì<sup>n</sup> sǎ ío ñuyúú-a vá chindèe ñaha-xi xii-yu cuendá naníhí tàhú-yu. 27 Te ndáá quée-xí tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, chi na quìxi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhǎ-yu ncháa-yu, te dàvá-á<sup>n</sup> quini-yu sǎ ío càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tàtá-í Dútú Ndiǒxí, te quixi-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ, te dàvá-á<sup>n</sup> cuáha-í nchaa ñáyiu sǎ ndúú tàhú-yu nàcuáa ndùu sǎ nǐ quidé-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu. 28 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ío dava nchòhò ñáyiu ndècu íha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhǎ-ndó ncháa-ndo taxi tnuní-í nchaa ñáyiu —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

## 17

*Ní nadáma dóo Jèsús ndihí núú-gǎ*  
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Te núú lnú nduu sǎ dúcá<sup>n</sup> nǐ cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní xica-gǎ cuásaá-gǎ ì<sup>n</sup> yucu dúcú<sup>n</sup>, te ndèca-gǎ té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juáá ñani té Jàcobó-á<sup>n</sup> cuásaá. Te úní tnàhí-ni cue tée-á<sup>n</sup> ndéca-gǎ cuásaá. 2 Te yucu-á<sup>n</sup> ndécú-gǎ ní nadáma núú-gǎ ndihí dóo-gǎ, te núú-gǎ súúni dátasa<sup>n</sup>-xí dàtná quidé-xí núú nchíanchii, te dóo-gǎ súúni nǐ nduu cuìxí<sup>n</sup> dàtná cáá ñùhú cuìxí<sup>n</sup>. 3 Te òrè-ni-á<sup>n</sup> nǐ xiní-güedé ndíi Moisés ndihí té Èliás nútñí-güedé ndihí-gǎ ndátnúhu ndihí ñaha-güedé xii-gǎ. 4 Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dě xii Jèsús:



—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó ìha vitna! Te núu cuíní-n, te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixí, te ì# cuu cuèndá-n, te ì# cuu cuèndá té Moisés, te ì# cuu cuèndá té Èliás —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>5</sup> Te nini dùca<sup>n</sup> cahá<sup>n</sup> té Pèlú ní quexìo ì# vícò núú ndécú-güedè ní dádáhu ñaha-xi xii-güedé te súúni chàhnchí. Te xití vícò-á<sup>n</sup> ní tecú ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdíí ìní-í-dé, te cundedóho-ndo ncháa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dè —duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>6</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí ní tecú dóho cue tée xica cuu ndihi Jesús te ío ní yuhú-güedé, te ní ngüíñí xití-güedé te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñúhú. <sup>7</sup> Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá núú xíndecu cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní tendaha ñaha-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Chí ndácuíñí, vá yuhú-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>8</sup> Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñá túú-gá ní xini-güedé cue tée úú-á<sup>n</sup> chi mee-ná Jèsús. <sup>9</sup> Te òré cuánuu ndihi ñaha Jèsús xii-güedé tindúú-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Vá yõo cúnaha-ndo ní ì# sá ní xini-ndó núú ní sáá-ó-á, te cuu cáhá<sup>n</sup>-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yuhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó ncháa-ndo sá cùú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>10</sup> Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní xáha<sup>n</sup>-güedè xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n ná cuèndá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés càchí-güedé sá díhna-gá té Èliás quixi, te dàtnúni quixi Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyú-a —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedè xii-gá.

<sup>11</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ndáá sá códo núu ì# tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás te tée-á<sup>n</sup> cada ndáá-dé ncháa nàcuáa cùu. <sup>12</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiú ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú-dè, te ní quide ñahá-yu xii-dé ncháa nàcuáa ní quixi iní-mé-yu, te díu-ni duca<sup>n</sup> càda ñaha tucú-yu xii yuhú Tée cùu ñaní tnàhá-yu ncháá-yu, chi dandóho ñahá-yu xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>13</sup> Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní cùtnuní iní-güedé sá cuèndá ndí Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup>-gá.

*Jèsús quidé tãtna-gá ì# tée cuechi tnàhá cuéhé xiyíhí*

*(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)*

<sup>14</sup> Te Jèsús ní nasáa-gá ndihi cue tée ní sáá ndihi-gá tindúú-á<sup>n</sup> núú xíndecu vai ñáyiú, te ní quexìo ì# tée núú-gá ní ngüíñí xití-dè, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

<sup>15</sup> —Mèstrú, cundáhu iní déhe-í chi tnàhá-dé cuéhé xiyíhí, te ío dándoho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vai xito daquéé ñaha-xi núú ñúhú xii-dé, te ní cuu vai tucu xito dangauñihu ñaha-xi ndute xii-dé. <sup>16</sup> Te sa ndéca-í-dé ní quixi núú cuè tée xica cuu ndihi-n dico ñá túú ní ndàcu-güedé cada tátna ñaha-güedè xii-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>17</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ncháa ñáyiú xíndecu-á<sup>n</sup>:

—Ncháa nchòhò ñáyiú ndècu ñuyú-a, ío sáá iní-ndó chi ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í ncháa sá quidé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcá<sup>n</sup>-gá cada-ndo-í? Te chí cándèca tée cùhú-á<sup>n</sup> táquixi iha —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.



18 Te Jèsús ní tenàá-gá espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii téé-án, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-án ní ndúha-dé.

19 Te sá tá dúcá<sup>n</sup> te òré ndécú mée Jesús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuendá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii téé-án —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

20 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Te ñá túú ní ndàcu-ndo, chi ñá túú sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi cuèdicó luha líí dàtná líhli ndíquí<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá, te duca<sup>n</sup> te cuu cúñaha-ndo xii ì<sup>n</sup> tindúú xocuíñí-xi núú ndécú-xí te xocuíñí-xi. Te nchaa núú sã vaha ndacu-ndo càda-ndo te núu na quíndáá iní ndisa-ndo Yá Ndióxi. 21 Te xini ñuhu-xi sá ïo cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo-gã te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo-gã, te duca<sup>n</sup> te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiu, dàtná cúú espíritú sá yíhí ñaha xii téé-án ní cuu —cachí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup> tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá*

*(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)*

22 Te nini xica cuu Jesús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá distritú Galilea, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Yúhú Téé cuu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo sáá ì<sup>n</sup> nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cuu úhú iní ñáhá, 23 te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cuú-í te ndoto-í —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé, te ïo ní ndíhú iní-güedé.

*Díhú<sup>n</sup> cuendá veñúhu*

24 Te òré ní quexio Jesús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ñuu Capèrnaúm, te cue téé quide cobrá díhú<sup>n</sup> cuendá veñúhu ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní cáhá<sup>n</sup> ndìhi-güedé té Pèlú, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Cháhu mèstrú-ndó úú díhú<sup>n</sup> sã nání drácmá cuendá veñúhu ãñ ñáhá? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

25 Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dë:

—Cháhu-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-güedé.

Te té Pèlú cuánguihu-dé xití vehe núú ndécú Jèsús, te díhna-gá ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Xímú, ¿nása sàni iní-n, ná cúú ñáyiu quide cobrá ñáhá cuè téé yíndaha ñáyiu ndécu ñuyiú-a cuendá nchaa sá ndúú yáhu ñuu-güedé ndìhi cuendá nchaa díhú<sup>n</sup> sã ngáútnàha, cue ñáyiu ñuu-güedé ã<sup>n</sup> cuè ñáyiu véxi xica quide cobrá-güedé? —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

26 Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—Cue ñáyiu véxi xica quide cobrá-güedé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te cue ñáyiu ñuu-güedé ñá túú ná cháhu-yu te núu duca<sup>n</sup>.

27 Dico cuendá sá vã yõ dasátú-ó iní-xi, te cuáhá<sup>n</sup> làgúná te dàquee-n sã tníí-n chácá xití ndute, te chácá díhnanuu na tàva-n te cundehe-n yúhu-di, chi yìhi ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>. Te díhú<sup>n</sup>-ãñ canehe-n quíhí<sup>n</sup> cháhu-n cuendá-í ndìhi cuendá-n, chi díhú<sup>n</sup>-ãñ sa tnahá quéyáhu cuendá-ó ndí ndúú-ó —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

## 18

*Cue téé ndücu tnúhu núú Jèsús yoo ío-gá cúnüu*

*(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú-gã, te xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

–Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ío-gá cúnüu núú cué ñáyüu yìndaha ñaha Yá Ndiöxí  
–cächí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>2</sup> Te Jèsús ní cana-gã ì<sup>n</sup> té lihli te ní sanutnî ñaha-gã xii-dé cuádava tnuú-güedé. <sup>3</sup> Te xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

–Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nüu vá dáñá-ndó nchãa sã ñã túú vãha quide-ndo, te nduu ndàhú iní-ndó dàtná ndàhú iní té lihli-a, te vá ndúú tãhú-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo. <sup>4</sup> Te ñáyüu quide datná quidé té lihli-a ndàhú iní-yu, te ñã túú quide cahnú-yu mèé-yu, ñáyüu-á<sup>n</sup> ïo cunüú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùnì-gã. <sup>5</sup> Te nchaa ñáyüu na quèhe<sup>n</sup> cuendá ì<sup>n</sup> landú dàtná té lihli-a cuendá sá cúú iní ñãhã-yu xii-í ñã, te cada iní-yu sá yùhú ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu –cächí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Quihi iní-ó vá cündecu-o ichi cuehé ichi duha*

*(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)*

<sup>6</sup> Te Jèsús xãha<sup>n</sup> tucu-gã xii-güedé:

–Te núu ì<sup>n</sup> téé na dàcahá<sup>n</sup>-dé cue ñáyüu sàndáá iní ñãhá xii-í cadá-yu nándi sá cuehé sá dúhá, te váha-gã sá ná dàcutu ndeé-güedé ì<sup>n</sup> yúú yódó dücú<sup>n</sup>-dè, te dàquèe ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñã díú sã cündecu-dé duca<sup>n</sup> càda-dé. <sup>7</sup> ¡Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyüu xindecu ñuyúú-a, chi coo cue téé dacàhá<sup>n</sup> ñãhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuehé sá dúhá te dacuití sã dúcá<sup>n</sup> càda-xi! ¡Dico ndàhú ní cuu cue téé duca<sup>n</sup> na dàcahá<sup>n</sup> ñãhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuehé sá dúhá!

<sup>8</sup> Te núu ì<sup>n</sup> xio ndaha-ndo àdi ì<sup>n</sup> xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuehé sá dúhá, te quehndé-ndó ná cuíta, chi váha-gã sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ì<sup>n</sup> xio ndaha-ndo àdi ì<sup>n</sup> xio sáhá-ndó, te ñã díú sã quihí<sup>n</sup>-ndó ñihíí ní ndúú-ndó núú ñùhú núú càyú. <sup>9</sup> Te núu ì<sup>n</sup> xio tinüu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuehé sá dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chi váha-gã sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ì<sup>n</sup> xio tinüu-ndo, te ñã díú sã ndí ndúú xio núú-ndó quihí<sup>n</sup>-ndó núú ñùhú núú càyú.

*Cuendá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní xíta*

*(Lc. 15:3-7)*

<sup>10</sup> Te vá dáquèe tihú-ndó cué ñáyüu cùu cuendá-í cuèi cùú-yu ñáyüu ío ndàhú iní-xi. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã cué espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, cue espíritú néhé cuendá ñãhá xii-yu ñuyúú-a, nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ndécú-xí núú Tãtä-í Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndü. <sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> chi yùhú Téé cùu ñani tnãhá-ndó nchãa-ndo véxi-í ñuyúú-a dàcácu nihnu-í ñáyüu núú ùhú núú ndàhú, ñáyüu ta xíta nihnu cuáhã.

<sup>12</sup> ¿Te nása sàni iní-ndó cuendá ì<sup>n</sup> téé ndècu ì<sup>n</sup> ciendú mbéé-xi?, chi núu na cuíta ì<sup>n</sup>-di te dàndóo-dé cúmídícó sãhú<sup>n</sup> cúmí-di cundecu-di ì<sup>n</sup> yucu te quihí<sup>n</sup>-dé cúnúndúcú-dé quiti ní xíta-á<sup>n</sup>. <sup>13</sup> Te núu na nánihí-dè-di, te nchòhó sa cùnnumi iní-ndó sã ío-gã cudíí iní-dé cuendá quiti ní xíta-á<sup>n</sup> òré naníhí-dè-di dàcúúxí cúmídícó sãhú<sup>n</sup> cúmí quiti ñã túú ní xíta-á<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi

quide Tátá-ó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndiü, chi cuiní-gá sá vǎ cuíta ni ññ cue ñáyiü cùu cuendá-gá.

*Cada càhnu iní-ó sǎ quidé ñàha tnaha ñáyiü-ó  
(Lc. 17:3)*

<sup>15</sup> Te núu ññ ñáyiü ndècu ndihi-ndo ní quidé-yü ññ sá ñà túú tàü-yü cadá-yü sá cúú-xí-ndó, te cáháñ-ndó dôho-yü núú méé núú ññ-ndó ndihí-yü cuendá sá ná ndixi cuéchi iní-yü sá ñà túú quide váha-yü. Te núu ní tní-yü tnúhu ní xáhañ-ndo xii-yü, te ní ndacu-ndo ní nacanu ichi-ndö-yü. <sup>16</sup> Te núu ñá túú ní cuiní-yü tní-yü tnúhu xǎhañ-ndo xii-yü, te nducu-ndo ññ àdi úú tnàhá cue téé canehe núú-güedé cuendá cundedóho-güedé nàcuáa ndüu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndihi-yü. <sup>17</sup> Te tnàhá cue téé-án cáháñ-güedé dôho-yü, dico núu ní tnúhu cáháñ cue téé-án ñà túú ní cuiní-yü tní-yü, te dátüu-ndo núú dàva-gá ñáyiü ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú cuendá cutnùní iní-yü nàcuáa quide ñáyiü-án. Te núu ñáyiü ndècuéchi-án ñà túú ní cuiní-yü tní-yü tnúhu sá ní xáhañ dàva-gá cue ñáyiü ndècu ichi-gá, te cada-ná iní-ndó sǎ cúú-yü ñáyiü ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí dàtná cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñàhá xii ñáyiü cuendá impuèstú.

<sup>18</sup> Te na càchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ núu nchòhó ná càchi-ndó sǎ ndécú cuéchi ñáyiü, te ññ-ni ducañ cáháñ Yá Ndiöxí, àdi càchi-ndó sǎ ñà túú cuéchi-yü te ññ-ni ducañ cáháñ tucu-gá, te ducañ chi nchòhó quidé-ndó nàcuáa cáháñ-gá.

<sup>19</sup> Te na càchi tnúhu-í xii-ndo sǎ núu úú tnàhá-ndó cùu ññnuu-ndo cáháñ ndihi-ndo Tátá-í Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndiü xicáñ-ndó núú-gǎ núu ná cúú sǎ cuiní-ndó, te taxi-gá núu ná cúú sǎ xicáñ-ndó núú-gǎ. <sup>20</sup> Te núu úú tnàhá-ndó àdi úní tnàhá-ndó ní natacá-ndó ññ xichi cuendá sǎ ññhú iní ñàhá-ndó xii-í, te xíañ ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo —càchi-gá xǎhañ-gǎ xii-güedé.

<sup>21</sup> Te té Pelú ní saháñ ndehe yatni-dé núú Jèsús, te xǎhañ-dě xii-gá:

—Mèstrú, càchi tnúhu xii-í ná daha xito cada càhnu iní-í tnàha ñáyiü-í te núu ññ sǎ ná cada ñàhá-yü xii-í. ¿Cuédicó úsá xito-án? —càchi-dé xǎhañ-dě xii-gá.

<sup>22</sup> Te Jèsús ní xáhañ-gǎ xii-dé:

—Yúhú càchi-í sǎ ñà díú-ní úsá xito cada càhnu iní-n-yü, chi únidico úxí xito ndihi úsá ndihi úsá xito cada càhnu iní-n-yü —càchi-gá xǎhañ-gǎ xii-dé.

*Cuendá téé ñà túú quide cahnu iní tnàha ñáyiü-xi*

<sup>23</sup> Te xǎhañ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ññ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùn-ndó nàcuáa cada-xi òrè ndiü ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiü. ññ téé yindaha ñaha xii ñáyiü ní sani iní-dé sǎ cadá ndáá-dé ndihi cue téé xinu cuechi núú-dě cuendá nchaa sǎ tàü-güedé núú-dě. <sup>24</sup> Te òrè sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexio ññ téé xinu cuechi núú-dě. Te téé-án tàü-dé cuéhé víhí díhúñ núú-dě, chi tàü-dé úxí mǐl díhúñ sǎ nání tàlentú. <sup>25</sup> Te téé xinu cuechi-án ñà túú díhúñ ndécú ndihi-dé nacháhu-dé sǎ tàü-dé núú patróón-dě-án, núu xiǎñ ní táuchíñ téé cùu patróón-dě-án dico ñàha-güedé xii-dé ndihi ñàdihí-dé ndihi cue déhe-dé ndihi nchaa sǎ ndécú ndihi-dé cuendá ncháa-yü cuú-yü ñáyiü ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiúñ patróón-xi, te ducañ te ndéyáhu sǎ tàü-dé núú patróón-dě.

<sup>26</sup> Te téé xinu cuechi-án ní ngúññí xití-dě núú patróón-dě, te xǎhañ-dě: “Patróón, cáháñ ndàhú-í núú-n sǎ ño ndee ño càhnu cada iní-n sǎ dúhá tàü-í núú-n, te ñá túú nǎ caní iní-n chi nacháhu-í nchaa sǎ tàü-í núú-n”, càchi-dé xǎhañ-dě xii patróón-dě. <sup>27</sup> Te téé cùu patróón-dě-án ní cundáhu iní ñàhá-dě xii-dé, te

ní quide càhnu iní ñáhá-dě, te ní dáńá ñàha-dé cuánuhú-dé. <sup>28</sup> Te téé xìnu cuechi-á<sup>n</sup> ní naníhí-dě ì<sup>n</sup> téé xìnu cuechi ndìhi-dé ichi cuánuhú-dé, te téé ní naníhí-dě-á<sup>n</sup> tàú-dé sacú-ní dìhú<sup>n</sup> núú-dě chí ì<sup>n</sup> cièndú-ní dìhú<sup>n</sup> denàriú tàú-dé. Te ní tñi-dé téé tàú núú-dě-á<sup>n</sup> dácuehñé ñáhá-dě xii-dé, te xàha<sup>n</sup>-dè: “Nacháhu sá tàú-n núú-í”, cächí-dé xàha<sup>n</sup>-dè. <sup>29</sup> Te téé tàú-á<sup>n</sup> ní ngüñí xítí-dé núú tēe dii núú-xi tàú-dé-á<sup>n</sup>, te xàha<sup>n</sup>-dè: “Cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sá cáda càhnu iní ñáhá-n xii-í sá tàú-í núú-n, te nacháhu cuèé-í nchaa sá tàú-í núú-n”, cächí-dé xàha<sup>n</sup>-dè. <sup>30</sup> Dico téé dii núú-xi tàú-dé-á<sup>n</sup> ñà túú ní cuiní-dé cada ndee iní-dé cundetu-dé nacháhu cuèé téé-á<sup>n</sup> sá tàú-dé, chí ní chihí ñàha-dé vecaá cuèndá yáca<sup>n</sup> quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé. <sup>31</sup> Te dava-gá cue téé xìnu cuechi ní xini-güedé nàcuáa ní quide téé-á<sup>n</sup>, te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé núú-dé, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní xítñuhu-güedé téé cùu patróó<sup>n</sup>-güedé sá dúca<sup>n</sup> ní quide-dé. <sup>32</sup> Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-güedé-á<sup>n</sup> ní cana-dé téé duca<sup>n</sup> ní quide-á<sup>n</sup>, te ní xàha<sup>n</sup>-dè: “Yòhò cúú-n ì<sup>n</sup> téé ío cuihna iní-xi xìnu cuechi núú-í, chí yúhú ní quide càhnu iní ñàhà-í xii-n cuèndá nchaa sá tàú-n núú-í òrè ní cáhán ndàhú-n. <sup>33</sup> Te tñahá yòhò tàú-n dùca<sup>n</sup> cada-n cada cahnu iní-n tēe xìnu cuechi ndìhi-n núú-í cuèndá nchaa sá tàú-dé núú-n dàtná ní quide ñàha-í xii-n ní quide càhnu iní-í cuèndá nchaa sá tàú-n”, cächí téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xàha<sup>n</sup>-dè xii téé duca<sup>n</sup> ní quide-á<sup>n</sup>. <sup>34</sup> Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup> víhí-dè sá dúca<sup>n</sup> ní quide téé-á<sup>n</sup>, te ní táuchíú<sup>n</sup>-dè dandòho ñàha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé —duha ní cani Jèsús cuèndú núú-güedé.

<sup>35</sup> Te xàha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Dàtná ní quide téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní dándóhó-dè téé tàú núú-dě-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cáda ñàha Tàtà-í Dútú Ndióxi Yáa ndécú àndiú xii-ndo, te núu vá ní yùhu ní iní-ndó cáda cahnu iní-ndó sá quidé ñàha tñaha ñáyiu-ndo xii-ndo —cachí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 19

*Jèsús càhán-gá cuèndá cue ñáyiu dàña tñaha*

*(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)*

<sup>1</sup> Te sáta ní yàha duca<sup>n</sup> ní cáhán Jèsús, te ní ndee-gá distritú Galileá cuáhán-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán yucu distritú Jüdeá. <sup>2</sup> Te ío cuéhe ñáyiu nchícú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá cuáhán, te yáca<sup>n</sup> ní quide tátña-gá nchaa ñáyiu cùhú.

<sup>3</sup> Te ní quexio ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá núu nása cunduu tñuhu cáhán-gá, te xàha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicá<sup>n</sup> tñuhú-ndí núú-n, ¿cuu daña ì<sup>n</sup> téé ñadihí-dé núu ndédani càa ì<sup>n</sup> sá ñà túú cundáá-yu-á<sup>n</sup>? —cächí-güedé xàha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>4</sup> Te Jèsús ní xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿náa ñà túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndióxi, te diu núú tütú-gá cáhán-xi sá cùtnàhà ní cadúha-gá ñáyiu, te téé ñadihí ní cadúha-gá-á<sup>n</sup>?

<sup>5</sup> Te duha cächí tucu-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáhán-gá: “Cue téé na nihí ñadihí-xi te dñi<sup>n</sup>-ná cada-güedé tátá-güedé ndihí náná-güedé, chí ñadihí-ná-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te cada iní-ndó sá ì<sup>n</sup>-ná yiqui cùñú cuú-yu cundecú-yu”, duha cächí Yá Ndióxi núú tütú-gá. <sup>6</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu cada iní-ndó sá cuè ñáyiu úú-á<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ná yiqui cùñú cúú-yu, te ñà túú-gá ndi dñi<sup>n</sup> ndí dñi<sup>n</sup> yiqui cùñú cúú-yu. Núu xíá<sup>n</sup> ñà túú ndùu váha-xi daña cuè téé ñadihí-güedé, chí mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu —cächí Jèsús xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

7 Te ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii Jèsús:

—Te núu duca<sup>n</sup>, ¿te ná cuendá ndíi Moisés ní cachí ndíi sá núu ì<sup>n</sup> téé cuíní-dé daña-dě ñadihí-dé, te cuu cadúha-dé ì<sup>n</sup> tutú núú càhá<sup>n</sup>-xi sá ní dáñá-dě ñadihí-dé, te duca<sup>n</sup> te cuu daña ñaha-dé ní cachí ndíi vā<sup>n</sup>? —càchí-güedě xāha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

8 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gā xii-güedé:

—Te duca<sup>n</sup> ní cachí ndíi Moisés sá cúú dàña-ndo ñadihí-ndó, chi nchòhó ío sáá iní-ndó, dico ndéé díhna chi ní tecú tnúhu nchaa cue téé sá vā dáñá-güedě ñadihí-güedé. 9 Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ì<sup>n</sup> téé na dàña-dé ñadihí-dé te naquehe<sup>n</sup>-dé ingá ñadihí te ío nèhé quídé-dě, te núu ñá díú cuendá sá càhá<sup>n</sup> ndihí-a<sup>n</sup> ingá téé duca<sup>n</sup> na dàña ñaha-dé. Te sá dúcá<sup>n</sup> cuendá-ni na dàña ì<sup>n</sup> téé ñadihí-dé, te ì<sup>n</sup>-ni cuéchi cùu-xi ndihí cuéchi quide téé ndèca ñadihí te càhá<sup>n</sup> ndihí-dé ingá ñadihí —càchí-gá xāha<sup>n</sup>-gā xii-güedé.

10 Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—Te núu duca<sup>n</sup> cùu cuendá cue téé ndihí ñadihí-güedé, te váha-gá sá vā cándèca cue téé ñadihí —càchí-güedé xāha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

11 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gā xii-güedé:

—Ñá ncháá ñāyiu duca<sup>n</sup> ndùu táhū-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñāyiu ní cachí Yá Ndióxi sá dúcá<sup>n</sup> tnàhí nduu táhú cundecu mee. 12 Te ío cue téé duca<sup>n</sup> tnàhí ní nduu táhú-güedě ndéé òré ní cacu-güedé sá vā cándèca-güedé ñadihí. Te ío cue téé ñá ndácú-güedě candeca-güedé ñadihí cuendá sá ní quide ñaha dāva-gá cue tnàha téé-güedě xii-güedé. Te dāva-güedé ñá túú cāndeca-güedé ñadihí chi cuíní-güedé sá vā dáñá ndéé-güedé cunu cuechi-güedé núú Yá Ndióxi. Te nchaa cue téé duca<sup>n</sup> ní nduu táhú núú Yá Ndióxi cundecu mee, te váha-ni te núu na cūndecu mee-güedé —càchí-gá xāha<sup>n</sup>-gā xii-güedé.

*Jèsús xicá<sup>n</sup> táhú-gā núú Yá Ndióxi cuendá landú*

*(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)*

13 Te ì<sup>n</sup> úú ñāyiu ndècá-yu landú líhli cuáhá<sup>n</sup> núú Jèsús, chi cuíní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te cācá<sup>n</sup> táhú-gā núú Yá Ndióxi cuendá-güexi. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní ngúita-güedé ténàá ñáhá-güedé xií-yu, te xāha<sup>n</sup>-güedé sá vā dúcá<sup>n</sup> cadá-yu. 14 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gā xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú líhli-á<sup>n</sup> núu-í-a, te vā cadí-ndó ìchi-güexi, chi dátna cúú váha iní cue landú líhli-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cùu váha iní cue ñāyiu yìndaha ñaha Yá Ndióxi —càchí-gá xāha<sup>n</sup>-gā xii-güedé.

15 Te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicá<sup>n</sup> táhú-gā núú Yá Ndióxi cuendá-güexi, te sátá dúcá<sup>n</sup> ní quide-gá te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gā.

*Ì<sup>n</sup> téé cuica càhá<sup>n</sup> ndihí-dé Jèsús*

*(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)*

16 Te ì<sup>n</sup> téé cuechi ní quexio-dé núú ndécú Jèsús, te xicá<sup>n</sup> tnúhú-dě núú-gā, te xāha<sup>n</sup>-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuíní-í núu vā cündèe iní-n càchí tnúhu-n ná cúú sá váha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhí<sup>n</sup> —càchí-dé xāha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

17 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gā xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n sá yúhú váha iní-ā<sup>n</sup>?, chi ì<sup>n</sup>ndii díí-ni Yá Ndióxi ío váha iní-gá. Te núu cuíní-n nàníhí táhú-n te tni<sup>n</sup>-n

nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, tnúhu sá sánú lchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>18</sup> Te tée cuechi-ã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—¿Te ndëndida càa tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí cada-í-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Te duha ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiu: “Vá cáhni-ndo tnàha ñáyiu-ndo, vá càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchòhó cue ñáyiu dìhí tucu vá càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te vá dúhú-ndó sã ndécú ndihi tnaha ñáyiu-ndo, vá dácacu-ndo cuéchi neñùú sá cúú-xí tnàha ñáyiu-ndo. <sup>19</sup> Te canehe-ndo sã yíñùhu núú tãtá-ndó ndihi núú nãná-ndó, te cundàhú iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cundàhú iní-ndó mèe-ndo”, duha ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>20</sup> Te tée cuechi-ã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—Nchaa xíã<sup>n</sup> ní ngúita-í quidè-í ndéé cútñahá cúú làndú-í, ¿te vitna nágá cùmání cada-í-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>21</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Te núu cuñi-n cùu-n ì<sup>n</sup> téé ío váha cada ndáá, te cuahá<sup>n</sup> dico-n nchàa sá ndécú ndihi-n, te díhú-n cuàha táhú-n cuè ñáyiu ndàhú, te duca<sup>n</sup> te nduu táhú-n ngündecu váha-n núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùni-gá. Te sáta ná yàha duca<sup>n</sup> càda-n te quixi-n chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>22</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé te ío ní cundiýí-dé, chi ío cuica-dë, te ní xica-dé cuahá<sup>n</sup>-dë.

<sup>23</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío úhú quíndáá iní ñaha cuè ñáyiu cuica xii Yá Ndiöxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu. <sup>24</sup> Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã yáchí-gá yáha ì<sup>n</sup> càméyu yaú ì<sup>n</sup> yiqui ticú dàcúúxí sã quíndáá iní ì<sup>n</sup> ñáyiu cuica Yá Ndiöxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>25</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> Jèsús, xíã<sup>n</sup> ío ní cuñùhu cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní ngúita-güedé xitñaha-güedé:

—¿Yoo naníhí tãhú te núu duca<sup>n</sup> vaí? —càchí-güedé xitñaha-güedé.

<sup>26</sup> Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-güedë, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñuyíú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu, dico mee-gá chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu chi nchaandi túhú sá váha ndàcu-gá quidè-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>27</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—Nchúhú ní dándö-ndí nchaa sá ndécú ndihi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cúú sã ñihí-ndí nduu táhú-ndí sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-ndí-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>28</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ná sàá nduu, ndùu saa nchaa sá ío andiu ndihi ñuyíú-a, te dàvá-á<sup>n</sup> cunucóo yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ì<sup>n</sup> núú xilé váha, te nchaa ñáyiu quini-yu sá ío càhnu cuu-í, te nchòhó cue téé ní tuha ñàha xii-í tnàhá-ndó cùnucóo-ndo núú ì<sup>n</sup> caa xilé váha ndí ùxúú tnàhá-ndó, te xíã<sup>n</sup> cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndí ùxúú xichi cue ñáyiu isráél. <sup>29</sup> Te nchaa ñáyiu na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, àdi cúha-xi,

àdi tátá-xi, àdi náná-xi, àdi ñadihí-xi, àdi déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu duca<sup>n</sup> na cãdá-yu sã cuendá-í te ío-gã cuéhé sã cuãñaha Yã Ndiõxí cundecu ndihí-yu, te ñã díú-ní xĩã<sup>n</sup> chi tnàhá nduu táhũ-yu cundecú-yu ndihí-gã nĩ caa nĩ quíhí<sup>n</sup>.  
 30 Te dava ñáyiu cùnuu ndecu ichi Yã Ndiõxí vitna, ñáyiu-án sãã nduu te vá ío-gã cunúu-yu dàtná cùnúu-yu vitna, te dava ñáyiu nchícú<sup>n</sup> ñã túú cùnuu vitna, ñáyiu-án sãã nduu te ío cunúu-yu —càchí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

## 20

### *Cuendá cue tée quide chiù<sup>n</sup>*

1 Te xãha<sup>n</sup> tucu Jesús xii cue tée xica cuu ndihí-gã:

—Na cãni-í ñ<sup>n</sup> cuëndú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó nãcuáa cada-xi òrè ndíhu ndaha ñaha Yã Ndiõxí xii ñáyiu. ñ<sup>n</sup> tée ní xitu-dé yoho yàha stilé, te ñ<sup>n</sup> nduu ní quee-dé nehé-ni cuándúcú-dé cue tée cada chiù<sup>n</sup> núú dúcá<sup>n</sup> nĩ xitu-dé yoho yàha stilé-án. 2 Te òrè ní nihí-dé cue tée cada chiù<sup>n</sup>-án, te ní quide ndáá-dé ndihí-güedé sã cháhu ñaha-dě xii-güedé ñ<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> denàriú ñ<sup>n</sup> nduu. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé cada chiù<sup>n</sup>-güedé núú dúcá<sup>n</sup> nĩ xitu-dé yoho yàha stilé-án. 3 Te dàtnùní ní xica tucu-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé dàtná òrè caá ñ<sup>n</sup> dàtnéé cuándúcú-gã-dé cue tée cada chiù<sup>n</sup> núú nĩ xitu-dé yoho yàha stilé-án, te ní xiní-dé xĩnutnĩ ñ<sup>n</sup> úú cue tée núú yãhu te ñã túú nã chiù<sup>n</sup> xiquide-güedé. 4 Te ní xãha<sup>n</sup>-dě xii-güedé: “Ñã túú cùdana cuyáchi-ndó càda-ndo chiù<sup>n</sup>-í te cháhu ñaha-í xii-ndo nãcuáa tàú-xi cunduu-án”, càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dě xii-güedé. Te cue tée-án nĩ sãha-güedé tnúhu cada chiù<sup>n</sup>-güedé te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé. 5 Te tée ní xitu yoho yàha stilé-án nĩ xica tucu-dé dàtná òrè caúxúú nduu cuándúcú-gã-dé cue tée cada chiù<sup>n</sup>-dè, te ní nihí tucu-dé cue tée cada chiù<sup>n</sup>. Te ní quee tucu-dé dàtná òrè caá úní sacuaa, te diu-ni duca<sup>n</sup> nĩ quide tucu-dé. 6 Te ní quee tucu-dé dàtná òrè caá úhú<sup>n</sup> sacuaa cuándúcú-gã-dé cue tée cada chiù<sup>n</sup>-dè, te ní xiní-dé xĩnutnĩ ñ<sup>n</sup> úú cue tée diu-ni núú yãhu-án te ñã túú nã chiù<sup>n</sup> quide-güedé, te ní xãha<sup>n</sup>-dě xii-güedé: “Sànuu sã nchòhò ní cuu nchàca vitna ñã túú nihí-ndó chiù<sup>n</sup> cada-ndo”, cachí-dé xãha<sup>n</sup>-dě xii-güedé. 7 Te cue tée-án nĩ xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé: “Ñã túú nihí-ndí chiù<sup>n</sup> cada-ndí chi vá yò ndùcu ñaha xii-ndí”, càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé. Te ní xãha<sup>n</sup>-dě xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiù<sup>n</sup> cada-ndo, te quíhí<sup>n</sup>-ndó núú nĩ xitu-í yoho yàha stilé yacá<sup>n</sup> cada chiù<sup>n</sup>-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nãcuáa tàú-xi cunduu”, càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dě xii-güedé. 8 Te sátá nĩ dáhu nchíanchii, te tée dii chiù<sup>n</sup>-xi-án nĩ xãha<sup>n</sup>-dě xii tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée quide chiù<sup>n</sup>-án: “Cúñaha xii nchaa cue tée quide chiù<sup>n</sup>-án ná quíxí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gã cue tée nchícú<sup>n</sup> cuií-nã cuánguihu núú chíú<sup>n</sup> ngüita-n cháhu-n, te ndéé núú nĩ ndihí-ná cháhu-n cuè tée cuánguihu díhna nuu-gã núú chíú<sup>n</sup>”, càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dě xii tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée quide chiù<sup>n</sup>-án. 9 Te díhna-gã cue tée cuánguihu caá úhú<sup>n</sup> sacuaa ní quexio-güedé cuendá cháhu ñaha-dě, te ní cháhu ñaha-dě ñ<sup>n</sup> caa díhú<sup>n</sup> denàriú xii ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-güedé. 10 Te sátá nĩ cháhu-dé dava-gã cue tée ní quide chiù<sup>n</sup>. Te ndéé núú nĩ ndihí-ná ní cháhu-dé cue tée cuánguihu díhna nuu-gã núú chíú<sup>n</sup>. Te cue tée-án nĩ sani iní-güedé sã vái-gã cháhu ñaha-dě xii-güedé, dico ñáhá chi ñ<sup>n</sup> caa-ní díhú<sup>n</sup> denàriú ní cháhu ñaha-dě xii ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-güedé. 11 Te cue tée-án nĩ quehe<sup>n</sup> cuendá-güedé díhú<sup>n</sup>-güedé dico ñã túú ní quide váha-xi iní-güedé. 12 Te ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii tée dii chiù<sup>n</sup>-xi ní quide-güedé: “¿Ñã cuendá cue tée nchícú<sup>n</sup> cuií-nã cuánguihu núú chíú<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ni



ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndihi-güedé, te ñndi oré duha ní quide chiun-güedé? Te nchúhú nchàca nchaa ní sahní iní-ndí ní quide chiun-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te ñni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndihi-güedé”, càchí-güedé xáha-güedé xii téé dii chiun-xi ní quide-güedé. <sup>13</sup> Te téé dii chiun-xi ní quide-güedé-án ní xáha-dé xii ñ téé-án: “Yòhó, ñá túú quide-í ñ sá ñà túú tàù-í cada-í sá cúú-xí-n, chi ní quide ndáá-ó sá díú-ní ñ díhú<sup>n</sup> denàriú cháhu ñaha-í xii-n ñ nduu. <sup>14</sup> Te vitna quehe<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> cuendá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuení-í sá ñni-í cháhu ñaha-í xii-n ndihi cue téé nchicú<sup>n</sup> cuíi-ná cuánguihu núú chíú<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Chi yúhú cuu-ni cada-í náni cuení-í ndihi díhú<sup>n</sup>-í, ¿adi dico ñá túú quide váha-xi iní-n sá dúhá cündahú iní-í cue téé-án duca<sup>n</sup> cháhu-í-güedé?”, càchí téé cùu patróó<sup>n</sup>-án xáha-dé xii téé-án. Duha ndùu cuendú caní-í núú-ndó. <sup>16</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi dava ñáyiú cùnùu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna sáá nduu te vá cùnùu vihi-gá-yu dàtná cùnùú-yu vitna, te dava ñáyiú ñá túú cùnùu vitna sáá nduu ò cùnùú-yu. Te ío cuéhé ñáyiú càhá<sup>n</sup> ñahá Yá Ndióxi xií-yu dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup> tucu-gá sá càhni ñaha-güedé xii-gá*

*(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)*

<sup>17</sup> Te ñuhu Jèsús ichi cuásaá-gá ñuú Jerusalén ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní cana ñaha-gá xii-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihi-gá, te ta ndàtnúhu ndihi ñaha-gá xii-güedé cuhá<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

<sup>18</sup> —Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuú Jerusalén, te yàcá<sup>n</sup> cuáha cuendá ñahá-güedé xii yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cué téé cùu dútú cùnùu, ndihi núú cué téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndi Moisés. Te diu cue téé-án cùñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá càhni ñaha-güedé xii-í. <sup>19</sup> Te cuáha cuendá ñahá-güedé xii-í núú cué téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cue téé-án cudíquí ndéé ñahá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihi ñi, te dàtnùní cata caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí te núú cùrúxí-án cuú-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Náná té Jàcobó ndihi té Juàá cuení-a<sup>n</sup> sá cùnùu-güedé ndihi Jèsús*

*(Mr. 10:35-45)*

<sup>20</sup> Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihi té Juàá ndécá ñaha náná-güedé xii-güedé cuhá<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús, te òré ní quexio-a<sup>n</sup> ndihi-güedé núú ndécú-gá te ní ngúñí xítí-án núú-gá cuendá cuení-a<sup>n</sup> ndàtnúhu ndihi ñaha-a<sup>n</sup> xii-gá cuendá sá cúú-xí cué déhe-a<sup>n</sup>. <sup>21</sup> Te cùmání-gá càhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú Jèsús núú-a<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—¿Ná cuení-n? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá:

—Véxi-í càhá<sup>n</sup> ndahú-í núú-n nùu vá cündèe iní-n cùnucóo ñni déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cùnucóo-dé xio dàtni-n na sá nduu cùnucóo-n núú táxi tnùní-n —càchí-án xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

<sup>22</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii úú cue téé-án:

—Nchòhó, ñá túú cùnùní váha iní-ndó nàcuáa ndùu sá xicá<sup>n</sup>-ndó nùú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná cahni ñahá-yu xii-í-án? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-n-án —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.



<sup>23</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Ndáá sá cündèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuaá ndoho-í, dico sá dúcá<sup>n</sup> cuíní-ndó sá ìí<sup>n</sup>-ndó cùnucóo-ndo xio cuha-í, te ìí<sup>n</sup>-ndo cùnucóo-ndo xio datní-í, te xiá<sup>n</sup> chi ñá díú yùhú tàù-í cachí-í nùu sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vã cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tàtà-í Dútú Ndiòxí cachí-gã te núu ná cúú ñyáiu nduu táhú cùnucóo dñí-í dàvã-á<sup>n</sup> —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>24</sup> Te òrè ní níhí úxí-gã cue téé xica cuu ndihí-gã tñúhu nàcuáa ndùu sá cuíní cue téé úú-á<sup>n</sup>, te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé núú cuè téé úú-á<sup>n</sup>. <sup>25</sup> Te Jèsús ní cana-gã nchaa cue téé xica cuu ndihí-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sá cuè téé yìndaha nació<sup>n</sup> quidé-güedé sá ìo cùnuu-güedé, te nchaa dava-gã cue téé cùnuu ndihí-güedé quidé-güedé tñáhá-güedé sá ìo cùnuu-güedé. <sup>26</sup> Dico nchòhó chi vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo, chi núu dava-ndo cuíní-ndó cùnuu-ndo, te xìní ñuhu-xi cunu cuechi núú tñáhá-ndó te vá cáda-ndó sá cùnùu-ndo. <sup>27</sup> Te núu dava-ndo cuíní-ndó quèné cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñyáiu ñá túú tñáhí dañá quee núú chiú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi cunu cuechi núú tñáhá-ndó. <sup>28</sup> Te cada-ndo dàtná quidé yùhú Téé cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo, chi yùhú véxi-í ñuyúú-a dico ñá díú sá cúnú cuèchi ñyáiu núú-í chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyúú-a cuendá vãi-yu cácu nihnú-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús quidé tãtna-gã núú úú tñáhá cue téé cuàá*

*(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)*

<sup>29</sup> Te òrè ní quee Jèsús ñuú Jericó ndihí cue téé xica cuu ndihí-gã, te cuéhé víhí ñyáiu nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gã cuáhá<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te yuhu ìchi cuáhá<sup>n</sup>-gã xìnucóo úú tñáhá cue téé cuàá, te cue téé-á<sup>n</sup> ní cutnùní iní-güedé sá Jèsús ñuhú-gã ichi-á<sup>n</sup> te ní ngüíta-güedé níhi càhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—ÿYòhó Mèstrú, ñaní tñáhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>31</sup> Te cue ñyáiu tēnaá ñáhá-yu xii-güedé, te xáhá<sup>n</sup>-yu sá ná càdí-güedé yuhu-güedé, dico uu<sup>n</sup>-gã níhi ní càhá<sup>n</sup>-güedé, te xáhá<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—ÿYòhó Mèstrú, ñaní tñáhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>32</sup> Te ní ngüíñí Jèsús te ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-gã núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—¿Ná cuíní-ndó càda ñaha-í xii-ndo-í? —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>33</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—Mèstrú, cuíní-ndí sá cáda tãtna-n núú-ndí cuendá cundehe-ndí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-güedé, te ní tendaha-gã núú-güedé. Te òrè-ni ní ndúha núú-güedé, te nchicú<sup>n</sup> ñáhá-güedé xii-gã cuáhá<sup>n</sup>.

## 21

*Jèsús cuànguihu-gã ñuú Jerusalén*

*(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

<sup>1</sup> Te òrè sa ta cùyatni Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gã ñuú Jerusalén, te ní quexio-gã ndihí-güedé yatni víí-nã ñuú Bèttagé, te xiá<sup>n</sup> cáá yùcu nani Olivú. Te ní ndatnúhu-gã ndihí úú cue téé xica cuu ndihí-gã, <sup>2</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> ñúú cáá yàtni yacá<sup>n</sup>, te òré quexio-ndo yacá<sup>n</sup> te nanihí-ndó ì<sup>n</sup> búrru dìhí ndètní-dí ndihí déhe-di, te nandaxi-ndo-güedi te candeca-ndo-güedi quixi. <sup>3</sup> Te núú íó ñáyíu dàdaha<sup>n</sup> ñaha xii-güedi, te cùñaha-ndo xii-yu sá yùhú Yaá xicá cùu ndihí-ndo xini ñuhu-í-güedi, te ndihí-ni natendaha-í-güedi núhú-güedi cùñaha-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

<sup>5</sup> Chí cùñaha cuè ñáyíu ñúú Sión ná cádá cuèndá-yu, chí véxi téé yíndaha ñaha xii-yu yòdo-dé ì<sup>n</sup> búrru líhli déhe ì<sup>n</sup> búrru quiti sa xido,

te cùu-dé ì<sup>n</sup> téé ío ndàhú iní-xi.

Duha ní chídó tnùní ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá.

<sup>6</sup> Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé cada-güedé. <sup>7</sup> Te ní ndexio-güedé ndecá-güedé ì<sup>n</sup> búrru dìhí ndihí déhe-di, te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-güedé dóo-güedé sátá-güedi,

te dātnùní cuásaá Jèsús sátá ì<sup>n</sup>-dí ní ngódó ñaha-gá xii-dí. <sup>8</sup> Te ío cuéhé ñáyíu ta sàcá<sup>n</sup>-yu dóo-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá núú dōō-yu-á<sup>n</sup> yáha-gá ndihí quiti yòdo-gá. Te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ñúú tá sàcá<sup>n</sup>-yu cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>9</sup> Te nchaa ñáyíu yòdonuu núú-gá ndihí nchaa ñáyíu nchicú<sup>n</sup> ndàa sátá-gá ní ngüíta-yu níhi càhá<sup>n</sup>-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndíi Dàvíil! ¡Te Yá Ndióxi ío na chindee ñaha-gá chí cùu-gá Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núú-gá! ¡Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

<sup>10</sup> Te òré cuánguihu Jèsús ñúú Jerusálén, te nchaa ñáyíu ñúú-á<sup>n</sup> ní ngüíta-yu xícuaá-yu, te davá-yu ní ngüíta-yu xitnàhá-yu:

—¿Yoo cùu téé-á<sup>n</sup>? —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>11</sup> Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Téé-á<sup>n</sup> cúú-dé Jèsús téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi, te cùu-dé téé ñúú Nazàrét ñúú yíndèhu distritú Galilea —càchí-yu xitnàhá-yu.

*Jèsús ñá túú tnáhá iní-gá nàcuáa xíquide ñáyíu xití veñúhu*

*(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

<sup>12</sup> Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-á<sup>n</sup> xíndecu ñáyíu quide ndáhú nácíco-yu, ndihí ñáyíu xísaa<sup>n</sup>, te nchaa<sup>n</sup>-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándüá-gá mèsá nchaa ñáyíu dàma díhú<sup>n</sup>, ndihí nchaa xilé sácóo nchihí ñáyíu dico lómá xíndecu xití veñúhu-á<sup>n</sup>.

<sup>13</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Núú tütú Yá Ndióxi càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní càhá<sup>n</sup>-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xi núú càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha ñáyíu xii-í”, duha ní càhá<sup>n</sup>-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>14</sup> Te xía<sup>n</sup> ndécú Jèsús ní quexio cue téé cuáa ndihí cue téé yacua, te ní quide tátna ñaha-gá xii-güedé te ní ndúha-güedé. <sup>15</sup> Te cue dütú cùnùu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xini-güedé ní quide Jèsús sá vā yóo tnáhi ndàcu cada, te ndèdóho tucu-güedé níhi xicáhá<sup>n</sup> cue landú xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu-á<sup>n</sup>, te càchí-güexi: “Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndíi Dàvíil”, càchí-güexi. Te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé, <sup>16</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—¿Ndèdóho-n nàcuáa càhá<sup>n</sup> cue landú-ã<sup>n</sup> ñã? —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedë xii-gá.

Te Jësús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Ndèdóho-í, te nchòhó náa ñã túú dàcuaha-ndo núú tùtú Yã Ndióxí núú càhá<sup>n</sup>-xi cuendá cue landú-ã<sup>n</sup>, te duha càchí-xi:

Yòhó ní quide-n sã cuè landú vitna sãdi, ndìhi cue dava-gá landú, chiñuhu ñaha-güexi xii-n nàcuáa tàú-xi cunduu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>17</sup> Te xiá<sup>n</sup> ní dándõ ñaha Jësús xii-güedé, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Bètaniá, yacá<sup>n</sup> ní índecu-gá niú-á<sup>n</sup>.

### *Jësús xãha<sup>n</sup>-gã xii yutnu ngüxí sá vã cuú<sup>n</sup>-gã sávidí-xi*

(Mr. 11:12-14, 20-26)

<sup>18</sup> Te nduu tnéé-á<sup>n</sup> nehé-ni cuáhá<sup>n</sup> tucu Jësús ñuú Jerusálén, te ichi ñuhu-gá ní xihí-gá docó. <sup>19</sup> Te ní xiní-gá ñ<sup>n</sup> yutnu ngüxí nútñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xio yuhu ichi, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup> ndéhé-gã núu ndéé sávidí-xi, dico ñã túú nã ndéé chi mee-ni ndàha-xi ndeé. Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii yutnu ngüxí-á<sup>n</sup>:

—¡Vitna te vã ñ<sup>n</sup> ndüu-gá cuu<sup>n</sup> sávidí-n! —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-xi.

Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní yíchí yutnu ngüxí-á<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu ní xiní cue téé xica cuu ndìhi Jësús, te ío ní cuñuhu-güedé, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedë núú-gã, te xãha<sup>n</sup>-güedë:

—¿Ná cuendá ndéé dàcá<sup>n</sup> ío ndìhi ní yíchí yutnu ngüxí-ã<sup>n</sup>-í? —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedë xii-gá.

<sup>21</sup> Te Jësús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yã Ndióxí, te vã cáni ñ<sup>n</sup> cani úú iní-ndó, te ñã díú-ní sã ní quide-í-a ní xiní-ndó ndacu-ndo cada-ndo, chi ndéé tándúú-a xocuñí-xi núú ndécú-xí te núu cúñaha-ndo sã xócuñí-xi te quíhí<sup>n</sup>-xi quée-xi xití lámár. Te ñu duca<sup>n</sup> càda-xi te núu na quíndáá iní-ndó. <sup>22</sup> Te nchaa sá ná càcá<sup>n</sup>-ndó núú Yã Ndióxí òré càhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo-gã te taxi-gá te núu sándáá ndisa iní-ndó sã táxí-gã sá xicá<sup>n</sup>-ndó núú-gã —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

### *Jësús ndécú ndìhi-gá tnúhu ndee iní*

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

<sup>23</sup> Te Jësús cuánguihu-gá xití veñuhu càhnu sá ío cùnuu danehé-gá ñãyiu, te xiá<sup>n</sup> ndécú-gã ní quexio cue dútú cúnuu ndìhi cue téé cùu sacuéhé núú ñãyiu isràél, te xãha<sup>n</sup>-güedë xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndüu tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-n núu quide-n nánda sá quidé-n, ¿te yoo duca<sup>n</sup> ní taxi tnúhu ndee iní-á<sup>n</sup> xii-n-í? —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedë xii-gá.

<sup>24</sup> Te Jësús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Yúhú tnáhá-í cuíní-í càcá<sup>n</sup> tnúhu-í ñ<sup>n</sup> sá càcá<sup>n</sup> tnúhu-í núú-ndó, te núu na càchí tnúhu-ndo te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í. <sup>25</sup> Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíú<sup>n</sup> ní dácúandüte ndí Juáá ñãyiu, ¿Yá Ndióxí ã<sup>n</sup> cuè téé ñuyíú-a ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní quide ndí?, te chí càchí tnúhu —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cññaha-o sã Yã Ndióxí ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní quide ndí Juáá ñã, te quesaha-dë: “¿Ná cuendá ñã túú ní sándáá iní-ndó tnúhu

ní cáhá<sup>n</sup> ndíi vài<sup>n</sup>?", quesaha-dě. <sup>26</sup> Te núu na cǔñaha-o sǎ cuè ñáyiú ñuyúú-a ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní quide ndíi ña, te cudéé<sup>n</sup> ñáyiú núú-ó, chi nchaá-yu cǎchí-yu sá Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii ndíi sá cáhá<sup>n</sup> ndíi tnúhu-gǎ núú ñáyiú —cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé.

<sup>27</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xini-ndíi yoo ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní dácuañdute ndíi Juáá ñáyiú —cǎchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gǎ.

Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te ni yúhu vá cǎchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìni ñuha quide-í —cǎchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Cuèndá ñ<sup>n</sup> téé ndihi úú dèhe-dé*

<sup>28</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tucu-gǎ xii-güedé:

—Na cǎni-í ñ<sup>n</sup> cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùni-ndó tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-í. ñ<sup>n</sup> téé ndècu úú dèhe-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii dèhe-dé téé sacuéhé-gǎ: “Yòhó dèhe-í, véxi-í cǎhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-n núu vá cùndèe ìni-n cuánùndaha ñaha-n xii-í cada chiù<sup>n</sup>-o núú ní xitu-í yoho yàha stilé”, cǎchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě. <sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> dèhe-dé xii-dé: “Vá quíhí<sup>n</sup>-í cada chiù<sup>n</sup>-í núú chíú<sup>n</sup>-n”, cǎchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii tátá-dé. Dico cuèé ní nacani ìni-dé te ní sǎhá<sup>n</sup>-dé ní quide chiù<sup>n</sup>-dé núú chíú<sup>n</sup> tátá-dé.

<sup>30</sup> Te téé-á<sup>n</sup> ní sǎhá<sup>n</sup> tucu-dé ní xáha<sup>n</sup>-dě xii dèhe-dé téé ìhli-gǎ núu vá cùndèe ìni-dé cuánùndaha ñaha-dé, te ní xáha<sup>n</sup> dèhe-dé-á<sup>n</sup> xii-dé: “Cuu cuánùndaha ñaha-í xii-n”, cǎchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě. Dico ñá túú ní sǎhá<sup>n</sup>-dé cada chiù<sup>n</sup>-dé. <sup>31</sup> Te vitna chí cǎhá<sup>n</sup> núu ndédacàa cue téé úú-á<sup>n</sup> ní quide-güedé sá cuini tátá-güedé —cǎchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gǎ:

—Téé cùu sacuéhé-gǎ, téé ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé díhna —cǎchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gǎ.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchaá cuè téé cuihna ìni-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuèndá impuèstú, ndihi cue ñáyiú ñíhí xñdecu ichi ñí ìni yáchí-gǎ ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii cue téé-á<sup>n</sup> ndihi cue ñáyiú ñíhí-á<sup>n</sup> dácúúxí nchòhó. <sup>32</sup> Chi ndíi Juáá téé ní xóo dácuañdute ñaha xii ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup> ndíi nàcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chi ñá túú cuini-ndó quèndáá ìni-ndó nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, dico cue téé cuihna ìni-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuèndá impuèstú, ndihi cue ñáyiú ñíhí xñdecu ichi ñí ìni, chi sàndáá ìni-güedé ndíhí-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi. Te nchòhó cuèi ndèhe-ndo sá sàndáá ìni cue ñáyiú-á<sup>n</sup> nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, dico ñá túú cuini-ndó ndíxi cuéchi ìni-ndó cuèndá nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhǎ quide-ndo cuèndá tñ<sup>n</sup>-ndo tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi —cǎchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Cuèndá cue téé cuihna ìni-xi*

*(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

<sup>33</sup> Te xáha<sup>n</sup> tucu Jèsús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na cǎni tucu-í ñgǎ cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tnùni-ndó tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-í. ñ<sup>n</sup> téé ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuèndá sǎ vá cùú ñáñú, te ní cadúha-dé núú quíhí-dé ndéhé yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> òré ná cùu, te ní cadúha-dé ñ<sup>n</sup> xító dùcú<sup>n</sup> núú cáúndòdo cue téé coto nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup>.

“Te ní sǎá ñ<sup>n</sup> nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé te ní dándòo ndaha-dé sǎ ní xitu-dé-á<sup>n</sup> xii ñ<sup>n</sup> úú cue téé xini tnáhá ndihi-dé cuèndá cada chiù<sup>n</sup>-güedé,

te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé, te duca<sup>n</sup> te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>34</sup> Te sáta ní sáá nduu ní cuu ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ní xítu-dé-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii ì<sup>n</sup> úú cue téé xínu cuechi núú-dè: “Chí cuáhá<sup>n</sup> cacá<sup>n</sup>-ndó sá cúú cuendá-í núú cuè téé ní dándóo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá ní xítu-í”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé. <sup>35</sup> Te cue téé ní dándóo ndaha-dè nchaa yoho yàha stilé sá ní xítu-dé-á<sup>n</sup> ní tñi-güedé cue téé xínu cuechi núú-dé-á<sup>n</sup>, te ì<sup>n</sup>-dé ní caní-güedé, te ì<sup>n</sup>-dé ní sahní ñaha-güedé, te ingá-dé ní sáñaaha-güedé yúú. <sup>36</sup> Te téé ní xítu yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ní tendaha-dé titní-gá tucu cue téé xínu cuechi núú-dé cuáhá<sup>n</sup>-güedé cuángacá<sup>n</sup>-güedé sá cúú cuendá-dé núú cue téé ní dándóo ndaha-dé sá ní xítu-dé-á<sup>n</sup>, dico ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide ñaha cue téé-á<sup>n</sup> xii cue téé xínu cuechi núú-dé-á<sup>n</sup>.

<sup>37</sup> Te téé cùu xítohó nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ní sani iní-dé: “Vàha-gá ñuu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quiní ñáhá-güedé xii-dé te canehe-güedé sá yíñuhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé. <sup>38</sup> Dico òré ní xiní cue téé quide chiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> déhe téé cùu xítohó nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup>, te ní xítñaaha-güedé: “Téé-á<sup>n</sup> téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndíhi nchaa sá cáá ñúú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táhú-ó sá ndúú táhú-dé”, cächí-güedé xítñaaha-güedé. <sup>39</sup> Te ní tñi-güedé téé-á<sup>n</sup> te ndéca ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xio yuhu ñuhu-á<sup>n</sup>, te ní sahní ñaha-güedé xii-dé —duha cuáhá<sup>n</sup> cuendú ní caní Jèsús núú-güedé.

<sup>40</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Jèsús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó ñása cada ñaha xítohó ñuhu-á<sup>n</sup> xii cue téé-á<sup>n</sup> ñá? —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>41</sup> Te cue téé-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Téé cùu xítohó ñuhu-á<sup>n</sup> núhú-dé, te vá cùndáhú iní-dé cue téé cuihna iní-xi-á<sup>n</sup> chí cahni ñaha-dé xii-güedé, te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá cuendá ndi tnahá cúú<sup>n</sup> ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ní xítu-dé-á<sup>n</sup> te cuáñaaha-güedé xii-dé sá cúú cuendá-dé —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>42</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndióxi núú cächí-xi: Yúú sá ní dáquéé tñíhú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna. Chí mee Dütú Ndióxi duca<sup>n</sup> ní cächí-gá cunduu, te cùu-xi ì<sup>n</sup> sá ïo cùñúhu-o vitna.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. <sup>43</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chí Yá Ndióxi cada-gá te vá ñíhí-ndó tñíhu ndee iní cundecu ndíhi-ndo cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, chí tñíhu ndee iní-á<sup>n</sup> cundecu ndíhi cue ñáyiú cada ndáá cuendá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. <sup>44</sup> Te yúú sá cúnùu-á<sup>n</sup> cúú-xí yùhú, te nchaa ñáyiú ñá túú tñí tñíhu-í cùu-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiú ndúá núú yúú-á<sup>n</sup> te tñàhnú duú<sup>n</sup>-yu, àdi núu na tàú ñáhá-xí xii-yu, te dacächi duu<sup>n</sup> ñaha-xi —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>45</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ndùu cuendú ní caní Jèsús te cue téé cùu dütú cúnùu-á<sup>n</sup>, ndíhi cue téé cùu fariséú ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>46</sup> Te ní cuiní-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá òré-á<sup>n</sup> dico ñá túú ní cùyi-güedé, chí ní yùhú-güedé cue ñáyiú, chí ní cutnùní iní-yu sá cúú-gá ì<sup>n</sup> téé càhá<sup>n</sup> tñíhu Yá Ndióxi.

1 Te Jèsús ní ngúíta tucu-gá cání-gă ingá cuèndú núú-güedë, te xăha<sup>n</sup>-gă:

2 —Na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tnùni-ndó năcuáa cada-xi òrè ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiu. Ìn<sup>n</sup> téé yìndaha ñaha xii ñáyiu ní quide-dé ìn<sup>n</sup> vico ní dátñandaha-dé déhe ducu<sup>n</sup>-dé. 3 Te ní tendaha-dé cue téé xìnu cuechi núú-dé cuáhá<sup>n</sup>-güedé cuàngana-güedé cue ñáyiu sa ní cáhá<sup>n</sup>-dé cuhu<sup>n</sup> vico, dico ñáyiu-án ñà túú ní cuini-yu quíhí<sup>n</sup>-yu. 4 Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-dé xii dava-gá cue téé xìnu cuechi núú-dé: “Quíhí<sup>n</sup>-ndó cǔñaha-ndo xii cue ñáyiu sa ní cáhá<sup>n</sup>-í cuhu<sup>n</sup> vico sá sà ní quide túha-í sá cáxí-yu, te sa ní sahni-í ndicutu ndíhi nchaa dava-gá quití ní dánúcuìhnu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhú<sup>n</sup>-yu vico càchí-í cǔñaha-ndo”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii cue téé xìnu cuechi núú-dé-án. 5 Dico ní ìn<sup>n</sup> ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup>-dé-án ñà túú ní cuini-yu quíhí<sup>n</sup>-yu cuhú<sup>n</sup>-yu vico. Chi ìn<sup>n</sup>-yu ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní quide chiú<sup>n</sup>-yu núú ñùhũ-yu, te ingá-yu ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní nadicó-yu núú nándi cùu ndáhú quidë-yu. 6 Te dava-gá-yu ní tñí<sup>n</sup>-yu dava cue téé xìnu cuechi núú tée quide vico-án, te ní canihá-yu ndéé ní sahni ñahá-yu xii-güedé. 7 Te téé yìndaha ñaha xii ñáyiu quide vico-án ní cudéé<sup>n</sup> víhí-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní quidë-yu, te ní tendaha-dé cue sandàdu-dé ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní sahni-güedé cue ñáyiu duca<sup>n</sup> ní quide-án, te ní sahmi-güedé nchaa vehe càa ñuú-yu. 8 Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii dava-gá cue téé xìnu cuechi núú-dé: “Nchaa sa ndëcu túha, te cue ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup>-í cuhu<sup>n</sup> vico-a ní cùu ñà túú-gă tàu-yu sá cùhũ<sup>n</sup>-yu. 9 Te chí cuáhá<sup>n</sup> ndëni ní cuu te cáhá<sup>n</sup>-ndó nchàa ñáyiu na nàníhí-ndó ìchi na quixí-yu cuhú<sup>n</sup>-yu vico-a”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-güedé. 10 Te cue téé xìnu cuechi-án ní quee-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní cáhá<sup>n</sup>-güedé nchaa ñáyiu ní naníhí-güedé ìchi, te cuéi ñáyiu váha iní-xi, te cuéi ñáyiu cuihna iní-xi, te ní chítũ-yu núú cúú vico-án.

11 Te sátá dúcá<sup>n</sup> te téé yìndaha ñáyiu quide vico-án ní quíhu-dé xití vehe ní xindéhé-dé cue ñáyiu ñùhu vico-án, te ní xini-dé ìn<sup>n</sup> téé ñùtnahá tnuu-yu te ñà túú càa dóó-dé dátñá cáá dđó ñíhñú cuè ñáyiu ñùhu vico-án. 12 Te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii téé-án: “¿Táta, nása ní cuu cuànguihu-ò iha, te ñà túú càa dóó-n dátñá cáá dđó ñíhñú cuè ñáyiu ñùhu vico tnándaha-í?”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii téé-án. Dico téé-án ñà túú ní ñíhí-dé tñúhu cáhá<sup>n</sup>-dé. 13 Te téé yìndaha ñáyiu quide vico-án ní xáha<sup>n</sup>-dë xii cue ñáyiu xìnu cuechi núú mësá: “Chí tñí tée-án te dacùtu-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dë ná quíhí<sup>n</sup>-dé cundecu-dé ìn<sup>n</sup> xichi núú néé núú ò ndoho-dé, te yàcá<sup>n</sup> ò ndáhyú-dé te dicó rúhñú-nă cuu núhu-dé sá sàtú iní-dé sá ndóhó-dë”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii cue ñáyiu xìnu cuechi núú mësá-án. 14 Te duha ndùu cuendú càhá<sup>n</sup>-í chí ò cuéhé ñáyiu càhá<sup>n</sup> ñahá Yá Ndiòxí xii-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhũ-yu cundecu-yu ndíhi-gă —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

### *Cuèndá impuèstú*

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Te cue téé cùu fariséú ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ìn<sup>n</sup> xichi ní ndatnúhu-güedé năcuáa cada-güedé daticánuu-güedé Jèsús núú tñúhu cáhá<sup>n</sup>-gă cuèndá duca<sup>n</sup> ñíhí-güedé năcuáa cada-güedé cacá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuèndá-gă. 16 Te ní tendaha-güedé ìn<sup>n</sup> úú cue téé cùndíhi-güedé, ndíhi cue téé cùndíhi té Hèrodés cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú Jèsús. Te òrè ní quexio-güedé núú ndécú-gă, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gă:

—Mèstrú, nihí-ndí tnúhu sá ïo ndáá càhá<sup>n</sup>-n, te càhá<sup>n</sup> ndáá-n nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi cundecu-o ñùyíu-a, te cuèi ndéda-ni càa ñáyiú ì<sup>n</sup>-ni càhá<sup>n</sup>-n ndíhí-yu chi ñá túú quíde cuendá-n cuèi ná ñáyiú cùú-yu. <sup>17</sup> Te cachí tnúhu xii-ndí, núu váha-ni quíde-ndí sá chãhu-ndí té Cèsár téé ïo cùnnuu cuendá impuèstú á<sup>n</sup> ñáhá —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>18</sup> Dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchòhò cue téé dándahú mée-xí sã quíde ndáá te ñá ndáá sá quíde ndáá-ndó, ¿ná cuendá xító ndèé ñáhá-ndó xii-í? <sup>19</sup> Chí dánèhé ñáhá xii-í ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> sã chãhu-ndo cuendá impuèstú núu nása càa —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> sã nánì dènaríu. <sup>20</sup> Te òré ní xiní-gá díhú<sup>n</sup>-ã<sup>n</sup> te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gã núú-güedé, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—Chí càchí tnúhu yoo núú-xi ndèé ndíhí yoo diu-xi ndeé —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>21</sup> Te ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndèé ndíhí diu-dé —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá méeé Yá Ndióxi te xiã<sup>n</sup> nacuáha-ndo-gã —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>22</sup> Te cue téé-á<sup>n</sup> ïo ní cuñúhu-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní natnii-güedé ichi cuánuhú-güedé.

### *Cuendá cue ñáyiú ndoto*

*(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)*

<sup>23</sup> Te diu-ni nduu-ã<sup>n</sup> ní quexìo ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue téé-á<sup>n</sup> ñà túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñáyiú ní xíhí, te ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

<sup>24</sup> —Mèstrú, ndíi Moisés ní cachí ndíi sá núu ì<sup>n</sup> téé ndècu ñadíhí-xi cuú-dé te quendóo ñadíhí-dé, te núu ñá túú dèhe-dé ní xõ ndíhí-a<sup>n</sup> te téé cùu ñaní-dé naquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup> cuendá coo déhe-dé ndíhí-a<sup>n</sup> cuendá ñaní-dé téé ní xíhí-á<sup>n</sup>. <sup>25</sup> Te ñuú-ndí-a ní xíndecu úsá tnàhá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadíhí-dé te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chí ní xíhí-dé, te ní ì<sup>n</sup> déhe-dé ñá túú ní xõ ndíhí ñadíhí-dé-á<sup>n</sup>. Te téé cùu uú ní nàquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Dico ní xíhí tucu-dé, te ní ì<sup>n</sup> tucu déhe-dé ñá túú ní xõ ndíhí ñaha-á<sup>n</sup>, te diu-ni duca<sup>n</sup> ní yáha téé cùu uní, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-á<sup>n</sup> dico diu-ni duca<sup>n</sup> ní xíhí-güedé. <sup>27</sup> Te ndéé núú ní ndíhí-ná te ní xíhí tnàhá ñadíhí-á<sup>n</sup>. <sup>28</sup> Te na sàá nduu ndòto-güedé ndíhí ñaha-á<sup>n</sup>, ¿te ndédacàa-güedé ñadíhí-güedé cuu-a<sup>n</sup>-í? Chí ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-a<sup>n</sup> —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Ní xíta nchòhò tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó, chí ñá túú xiní-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi núú tütú-gá, te ní ñá túú cùtnunì iní-ndó sã díú-gã ndácú-gã quíde-gã nchaandí túhú sá váha. <sup>30</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xíhí, te dàvá-á<sup>n</sup> vá yõo-gá dasa<sup>n</sup> dèhe yoco-xi chí vá yõo-gá cándeca tnàha, chí cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndióxi.

<sup>31</sup> ¿Te náa ñá túú quíde cuendá-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi núú tütú-gá núú



càhá<sup>n</sup>-gá cuendá cue ñáyiú ní xihí-ǎ<sup>n</sup>? Te duha càchí-gá: <sup>32</sup> “Yúhú cùú-í Ndiǒxí tē Àbrahám, ndihí tē Isàác, ndihí tē Jàcób”, duha càchí-gá núú tütú-gá. Te cue tée-án chí cuēi ní xihí-güedé núú ñuyíú-a, dico sá cùú-xí Yá Ndiǒxí chí ndècu vívú-ni-güedé. Chí diu-gá cùú-gá Ndiǒxí mee-ni cuē ñáyiú xindecu vívú, te ñá túú cùú-gá Ndiǒxí cue ñáyiú ñá túú ndècu vívú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>33</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-gá ní xii-gá cue tée-án, te ío ní cuñuhu nchaa ñáyiú cuendá sá ío váha ndúu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-gá.

### *Tnúhu sá ío-gá cúnúu*

*(Mr. 12:28-34)*

<sup>34</sup> Te cue tée cùú fariséú ní xiní-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue tée cùú saducéú, chí ñá túú ní níhí-gá-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gá, te cue tée cùú fariséú-án ní nataká-güedé te cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú Jèsús. <sup>35</sup> Te ñ<sup>n</sup> tée cùú fariséú-án ío váha cùtnuní iní-dé nàcuáa ndúu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés te xito ndeé-dé Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá:

<sup>36</sup> —Mèstrú, cachí tnúhu ndédacàa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés ío-gá cúnúu cada-o —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>37</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Duha càhá<sup>n</sup> tnúhu sá ío-gá cúnúu: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiǒxí Yaá cùú Ndiǒxí-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó cada-ndo datná cúní mée-gá, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó nàcuáa cuu víi cuu váha-ndo núú-gá”, <sup>38</sup> duha càhá<sup>n</sup> tnúhu sá ío-gá cúnúu. <sup>39</sup> Te duha càhá<sup>n</sup> tucu ingá tnúhu cùu uú sá ío cúnúu, te sa yatni ñ<sup>n</sup>-ni cùu-xi ndihí tnúhu díhna nuu, te càchí-xi: “Cuu iní-ndó tnáha ñáyiú-ndo datná cùú iní-ndó mée-ndo”, duha càhá<sup>n</sup> tnúhu cùu uú-án. <sup>40</sup> Te cuendá úú tnúhu-a ní cáá nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup> ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te diu-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáá tnúhu ní càhá<sup>n</sup> nchaa cue tée ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

### *Yoo cùú Xítohó Jesucristú*

*(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)*

<sup>41</sup> Te ndècu duca<sup>n</sup>-ni cue tée cùú fariséú núú ndécú Jèsús. <sup>42</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Cuíní-í cachí tnúhu-ndo yóo déhe-xi cùú Cristú Yaá tendaha Yá Ndiǒxí quixi ñuyíú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Déhe ndíi Dàvíí cùú Yàá-án —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>43</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-ndo sá déhe ndíi Dàvíí cùú Cristú Yaá tendaha Yá Ndiǒxí quixi ñuyíú-a, te mee ndíi Dàvíí-án ní dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiǒxí xii ndíi, te ní cachí ndíi sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiǒxí quixi ñuyíú-a cùu-gá Xítohó ndíi? Te duha ní cachí ndíi:

<sup>44</sup> Dütú Ndiǒxí ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Yaá cùú Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sá cùú ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu núú-n.”

Duha ní xáha<sup>n</sup> Dütú Ndiǒxí xii Yaá cùú Xítohó-í, càchí ndíi. <sup>45</sup> ¿Te nása cùú Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cùú-gá Xítohó ndíi? —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>46</sup> Te ní ñ<sup>n</sup>-güedé ñá túú-gá ní níhí-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gá. Te ndéé nduu-án ñá túú-gá ní cùyíi-güedé ná tnúhu cacá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá.



## 23

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cuèndá cue téé cùu fariséú ndihì cuèndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu*

*(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)*

1 Te Jèsús ní càhá<sup>n</sup> ndodo-gá núú nchàa ñáiyu, ndihì núú cuè téé xica cuu ndihì-gá, te xàha<sup>n</sup>-gá:

2—Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihì cue téé cùu fariséú ndécú ndihì-güedé tnúhu ndee iní càhá<sup>n</sup>-güedé nchaa tnúhu sá ní chídó tnùnì ndíi Moisés-á<sup>n</sup>. 3 Te cada-ndo nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, dico vá cádá-ndó dàtná xiquide-güedé, chí tucu ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-güedé, te tucu quide-güedé. 4 Te quide-güedé dàtná quidé ñáiyu dàcuido ì<sup>n</sup> tnahá ñáiyu-xi ì<sup>n</sup> sá ïo véé, te mée-yu ní lùha ñá túú cuínì-yu cuidó-yu. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-güedé chí dànehé ñáhá-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chí ní lùha ñá túú cuínì-güedé cada-güedé nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo. 5 Te mee-ni ndúcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuèndá quini ñáiyu sá ïo cùu cahnu-güedé. Te ndèé xindá sá ndèé ì<sup>n</sup> úú tnúhu Yá Ndióxi tneé-güedé ndihì ndaha-güedé, te tnàhá iní-güedé sá ïo-gá cunduu quèhé<sup>n</sup> xindá-á<sup>n</sup> dàcúúxi xindá dava-gá ñáiyu. Te tnàhá tucu iní-güedé sá ïo-gá cunduu nàni núú dóó sácúihnu-güedé dàcúúxi dóó sácúihnu dava-gá-yu. 6 Te ndi tnahá òré sácóo núú, òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé te ïo-gá cúdí ìní-güedé cunucóo-güedé núú xilé núú sácóo cue téé cùnuu-gá, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide tucu-güedé cuèi xiti veñúhu. 7 Te nchaa núú xíca cùu-güedé cuínì-güedé sá ndihì tnúhu yíñúhu càhá<sup>n</sup> ndihì ñaha ñáiyu xii-güedé, te cuínì tucu-güedé sá cùñàhá-yu xii-güedé mèstrú.

8 Dico nchòhó vá cùñaha-ndo xii ñáiyu sá cùñàhá-yu mèstrú xii-ndo, chí nchòhó ì<sup>n</sup>-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chí duca<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-dii-ni yúhú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a cùu-í Mèstrú ndécú ndihì ñaha-í xii-ndo. 9 Te ì<sup>n</sup>-dii-ni Dútú Ndióxi Yaá ndécú àndiu cuu-gá Tátá-ndó, núú xiá<sup>n</sup> vá càhá<sup>n</sup>-ndó sá dàva cue téé ñuyú-a cùu-güedé tátá-ndó. 10 Te ní vá cánì ìní-ndó càda-ndo nacuáa càhá<sup>n</sup> ñáiyu sá cùnù-ndo, chí ì<sup>n</sup>-dii-ni yúhú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a cùnùu-í. 11 Te ñáiyu ïo-gá cùnùu ndecu ndihì-ndo, ñáiyu-á<sup>n</sup> cùú-yu ñáiyu xinu cuechi núú-ndó. 12 Te nchaa ñáiyu quide cahnu mee-xi ñáiyu-á<sup>n</sup> vá cùú-yu ñáiyu cùnuu, te nchaa ñáiyu ñá túú quide cahnu mee-xi ñáiyu-á<sup>n</sup> cùnùu-yu.

13 Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihì nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndo cue téé ïo dàndahú mée-xi sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chí sàdí-ndó ìchi ñáiyu ñá dáñá-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xií-yu, te ní mée-ndo ñá túú quide-ndo nacuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, te ní dàva-gá cue ñáiyu cuínì sá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu ñá dáñá-ndó.

14 Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihì nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndo cue téé ïo dàndahú mée-xi sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chí quèndé-ndó vèhe cue ñáiyu quèé, te ïo naha càhá<sup>n</sup> ndihì-ndo Yá Ndióxi cuèndá cuínì-ndó sá vá yóo cutnùnì iní-xi nàcuáa quide-ndo. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te ïo-gá ndoho-ndo núú ùhú núú ndàhú dàcúúxi dàva-gá ñáiyu.

15 "Te nchòhò cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndihi nchòhò cue tée cùu fariséú, cúú-ndó cuè tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chí sàhni iní-ndó cuáhá<sup>n</sup>-ndó ndèni ní cuu dàcahá<sup>n</sup>-ndó ñáiyu cuèndá cuiní-ndó tní-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xínu iní-yu tní-yu ichi ndècu-ndo-án te uu<sup>n</sup>-gá cuíta nihnú-yu dàcúxí mèe-ndo.

16 Te nchòhò cúú-ndó dàtná cue ñáiyu cuàá, chí ñá cùtnùnì iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, te ndáhú ní cuu-ndo chí cächí-ndó: "Í<sup>n</sup> ñáiyu na càcunehe veñúhu càhnu sá ío cùnnu oré cuiní-yu cutnùnì iní tnàha ñáiyú-yu sá ndáá cadá-yu í<sup>n</sup> sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cúú cuèchi xí-yu cuèi vá cadá-yu. Dico núu na càcu nehé-yu díhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup> yíhí xítí veñúhu-án te cuu cuèchi xí-yu te núu vá cadá-yu sá ní cachí-yu cadá-yu", duha cächí-ndó.

17 "Nchòhò cúú-ndó cuè tée ío ní díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuàá chí ñá tècú tnùnì-ndó! Te vá cächí-ndó sá ío-gá cùnnu díhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup> dàcúxí veñúhu, chí díu cuèndá veñúhu-án ní cuu í díhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>-án. 18 Te cächí tucu-ndo: "Í<sup>n</sup> ñáiyu na càcunehe xíto núú sácódó sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi óré cuiní-yu cutnùnì iní tnàha ñáiyú-yu sá ndáá cadá-yu í<sup>n</sup> sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cúú cuèchi xí-yu cuèi vá cadá-yu, dico núu na càcu nehé-yu sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi yódó núú xíto-án te cuu cuèchi xí-yu te núu vá cadá-yu sá ní sání iní-yu cadá-yu", duha cächí-ndó. 19 "Te cùu-ndo cue tée ío ní díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuàá chí ñá tècú tnùnì-ndó! Te vá cánì iní-ndó sá ío-gá nándíhi sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi sácódó núú xíto núú sácódó tnàhí sá ndúú tǎhú-gǎ-án dàcúxí mèe xíto-án. 20 Chí nchaa ñáiyu duca<sup>n</sup> càcunehe xíto-án, te tnàhá-ni sá yódó veñú-xi càcu nehé-yu óré duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu. 21 Te nchaa ñáiyu duca<sup>n</sup> càcunehe veñúhu càhnu sá ío cùnnu te ñá díú mèe-ni veñúhu càcu nehé-yu óré duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu, chí tnàhá-ni Yá Ndióxi Yáa cúú cuèndá veñúhu-án cácu nèhé-yu óré duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu. 22 Te nchaa ñáiyu càcunehe andíu cuèndá cutnùnì iní tnàha ñáiyú-yu sá ndáá cadá-yu í<sup>n</sup> sá sání iní-yu cadá-yu, te ñá díú mèe-ni andíu cacu nehé-yu chí tnàhá-ni núú núcòo Yá Ndióxi táxi tnùnì-gá cácu nèhé-yu óré duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu, te tnàhá méé-gǎ cácu nèhé-yu óré duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu.

23 Te nchòhò cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndihi nchòhò cue tée cùu fariséú, cúú-ndó cuè tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te cuèi núú úxí xichi yúcu mèntá nihí-ndó, te sǎñaha-ndo í<sup>n</sup> xichi xii Yá Ndióxi, te díu-ni duca<sup>n</sup> quide-ndo yúcu nání ànis, ndihi yúcu nání còminú, dico ndáhú ní cuu-ndo chí ñá túú quide cuèndá-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu sá ío-gá cùnnu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tnúhu-án cächí-xi sá ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo, te cùndáhú iní-ndó cue tnàha ñáiyu-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, te cada-ndo nchaa nacuáa ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó, te nchaa tnúhu-án cúú-xi tnúhu sá ío cùnnu xini ñuhu-xi cada-ndo nacuáa càhá<sup>n</sup>-xi, dico vá dáñá ndéé-ndó cada-ndo nchaa dāva-gá nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo. 24 "Te nchòhò cúú-ndó dàtná cue ñáiyu cuàá, chí ñá túú cùtnùnì iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, chí quide cuèndá-ndó mèe-ni nchaa tnúhu sá ñá túú ío cùnnu, dico nchaa tnúhu sá ío-gá cùnnu xini ñuhu-xi cada cuèndá-ndó ñá túú quide cuèndá-ndó!

25 "Te nchòhò cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndihi nchòhò cue tée cùu fariséú, cùu-ndo cue tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cùu-ndo

datná cue ñáyiú nàquete sátá-ni tàsá<sup>n</sup> ndihi sátá-ni cõhó te xití-xi càndehe caduha-ni. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-ndo chi mee-ni sã ndécú ndihi tñaha ñáyiú-ndo ñùhu iní-ndó, te nãndi dãndahú-ndó-yu te quèhe<sup>n</sup>-ndo sã ndécú ndihí-yu. <sup>26</sup> Te nchòhó cue tée cùu fariséú, cúú-ndó datná cue ñáyiú cuáá, chi ñã túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa nduu sã quidé-ndó. Te ío xini ñuhu-xi sã cáda-ndó nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuendá ndacu-ndo cáda-ndo sã váha, te xiá<sup>n</sup> núu chí cáda datná xiquide ñáyiú nàquete ndaa xití tàsá<sup>n</sup> ndihi ndaa xití cóhó.

<sup>27</sup> Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cùu fariséú, cùu-ndo cue tée ío dãndahú mée-xí sã quidé ndáá te ñã ndáá sã quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná núú yíndüxi ndíyí núú ní cuáha vii te ní nacáhyú sã cuixí<sup>n</sup>, dico xití yaú-án chi càndehe caduha chi mee-ni yiqui ndíyí ñùhu. <sup>28</sup> Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-ndo chi sãnuu sã cúú-ndó cuè tée váha dico iní-ndó chi mee-ni sã cuèhè sã dúhá ñùhu, te ío dãndahú-ndó mée-ndo sã quidé ndáá-ndó te ñã ndáá sã quidé ndáá-ndó.

<sup>29</sup> Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cùu fariséú, cúú-ndó cuè tée ío dãndahú mée-xí sã quidé ndáá te ñã ndáá sã quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi càdúha-ndo nchaa núú ní nguindüxi cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, te ío vii quide-ndo nchaa núú sã ní cuáha núú yíndüxi cue ñáyiú ní quide váha ní xíndecu ñuyúú-a. <sup>30</sup> Te càchí-ndó: “Te núu dicó nchoo ní xíndecu-o cùtnahá ní xíndecu cue ñani tnáhá-ó ndéé sanaha, te vá chítnahá-ó-güedé cahni-o cuè tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí dàvá-án ní cùu”, duha càchí-ndó.

<sup>31</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndó, te xiá<sup>n</sup> cùtnuní sã íí<sup>n</sup>-ní cùu-ndo ndihi cue ñani tnáhá-ndó cuè tée ní xíndecu ndéé sanaha, cue tée ní sañi ñaha xii cue tée ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí dàvá-án. <sup>32</sup> Te núu duca<sup>n</sup> te chí dáxínu cava chiú<sup>n</sup> ní tausaha-güedé.

<sup>33</sup> Te nchòhó cúú-ndó cuè tée ío cuihna iní-xi, chi cùu-ndo datná cóó dèé<sup>n</sup>! Te nchòhó vá ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo càcu nihnu-ndo núú ùhú núú ndàhú. <sup>34</sup> Te cuendá xiá<sup>n</sup> núu tendaha-í cue tée cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí quixi núú-ndó, ndihi cue tée cùu mestrú danehé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá, ndihi cue tée ío váha cùtnuní iní-xi cuendá cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá núú-ndó. Dico nchòhó chi da cùu ùhú iní-ndó-güedé, chi dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé núú cùrúxí, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñúhu, te ndi tñahá ñuu ndi tñahá ñuu quihí<sup>n</sup>-ndó nãnducu-ndo-güedé cuendá cada ùhú iní-ndó-güedé. <sup>35</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> ná cáda-ndo, te ndadíquí-ndó cuè tée ní quide ndáá ní xíndecu ní xihí ní sañi ñaha cuè ñani tnáhá-ndó. Te ndéé ndíi Àbél tée ío váha ní quide ndáá ní xíndecu ní sañi-güedé ndadíquí-ndó, ndihi nchaa dava-gá cue tée ní sañi-güedé, ndihi ndéé ndíi Zacàriá déhe ndíi Berèquiás tée ní sañi-güedé ndéé núú ní ndihi-ná ndadíquí-ndó, te ndíi-án ní sañi-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sã ío cùnuu ndihi xito núú sácódó sã ndúú tãhú Yá Ndiõxí, te nchaa cue tée-án ndadíquí-ndó chi datná tnúhu mee-ndo ní sañi-ndo cuè tée-án, chi diu-ni ñani tnáhá mée-ndo duca<sup>n</sup> ní sañi ñaha xii-güedé. <sup>36</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa cue tée ní quide ndáá ní xíndecu ní sañi-güedé, nchaa cue tée-án ndadíquí nchaa ñáyiú ndècu vitna –càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cuendá ñáiyu ñuú Jerusàlén*  
(Lc. 13:34-35)

<sup>37</sup> Te xáha<sup>n</sup> Jèsús xii ñáiyu ñuú Jerusàlén:

—Nchòhó ñáiyu ñuú Jerusàlén sàhni-ndo cue téé ní tendaha Yá Ndiòxí véxi càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú-ndó, te mee-ni ndihi yúú sáhní-ndó dàva-güedé. ¡Te yúhú titní xito ní cuiní-í coto ñaha-í xii-ndo dàtná quidé nchùxi xito-güedé déhe-güedé sàquíhi-güedé xití ndíxí<sup>n</sup>-güedé, dico nchòhó ñá túú ní cuiní-ndó, te ñuú-ndó duca<sup>n</sup> sàni iní-í ndéé vitna! <sup>38</sup> Te na càhí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáá nduu te ío ndàhú yáha ñuú-ndó, te vá cündecu-gá-ndó. <sup>39</sup> Te na càhí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vâ quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico sáá nduu quini ñáhá tucu-ndo, te dàvá-á<sup>n</sup> cachí-ndó: “Ío càhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndiòxí véxi”, duha cachí-ndó —càhí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

## 24

*Jèsús càhí-gá sá ngóyó veñúhu*  
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

<sup>1</sup> Te Jèsús ní quee-gá veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te mei òré ní quehe<sup>n</sup>-gá ichi quíhí<sup>n</sup>-gá ñ<sup>n</sup> xichi, te ní sàndehe yatni cue téé xica cuu ndihi-gá dñi-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cundehe veñúhu-a nâ ío váha ní sáá —càhí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>2</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na càhí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá ndéhe-ndó-á vitna saá nduu te vá cünduu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chí ní ñ<sup>n</sup>-gá yúú vá códó nchihí tnahá-xi chí ndihi ngoyo —càhí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Nacuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyú-a*  
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

<sup>3</sup> Te Jèsús ní sáá-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá yucu Òlívú, te xía<sup>n</sup> ní ngóo-gá te núú núcóo-gá-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup> cue téé xica cuu ndihi-gá, te dayuhu ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n nâ nduu duca<sup>n</sup> cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ío cùnuu, ndihi nándi cùu sá cádá-xí òré sa ta cùyatni nduu quixi tucu-n ñuyú-a, ndihi òré sa ta cùyatni naa-xi —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>4</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cündecu-ndo cuendá sá vâ yóo dandàhú ñáhá xii-ndo.

<sup>5</sup> Chí ío cuéhé cue téé coo ñuyú, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nání-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-güedé te ío vâi ñáiyu dandàhú-güedé.

<sup>6</sup> Te níhí-ndó tnúhu nàá-güedé ndéni ní cuu, dico vá yúhú-ndó chí dacuití sá dúcá<sup>n</sup> càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyú òré duca<sup>n</sup> càda-xi. <sup>7</sup> Chí cue téé ñ<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> nàá-güedé ndihi cue téé ingá nació<sup>n</sup>, te titní ñuú ngúita-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyú quixi cuéhé, te titní tucu xichi ñuyú ío níhi tuáa. <sup>8</sup> Te nchaa xíá<sup>n</sup> cuu-xi tnúndòho sá vitná vâha váha quèsaha sá cúú-xí cue ñáiyu xíndecu ñuyú.

<sup>9</sup> Te cue ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu núú cue téé cùchiu<sup>n</sup> cuendá caniha-güedé xii-ndo, te dava-ndo càhni ñaha-güedé, te nchaa ñáiyu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá-í. <sup>10</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ío vâi ñáiyu dàhá-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí, te ngóo-yu cuu úhú iní tnahá-yu,

te cuáha cuendá tnáhã-yu núu cuè téé cùchiu<sup>n</sup>. <sup>11</sup> Te ío vai cue téé cachí-güedé sá cãhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiõxí te ñã ndàá sá cãhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> ío vai ñáyiú dandáhú-güedé. <sup>12</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> cunuú mée-ni nchaa sá cuèhé sá dùhá càdã-yu, te vai-yu vá cúú iní-gã-yu tnàha ñáyiú-yu. <sup>13</sup> Dico nchaa ñáyiú na càda ndee-ni iní canchicú<sup>n</sup> nihnu ñaha-ni xii-í, ñáyiú-á<sup>n</sup> naníhí tãhú-yu. <sup>14</sup> Te ñihí ñuyíú quíhí<sup>n</sup> ñáyiú cãhá<sup>n</sup>-yu tnúhu váha, tnúhu sá cãhá<sup>n</sup> nãcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiú, te sátá ná ñihí nchaa ñáyiú tnúhu-á<sup>n</sup> te naa ñuyíú.

<sup>15</sup> Te ndí Dániel téé ní xóo cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñi chídó tnùnì ndí cuendá ñi sá dáquèe tihú Yá Ndiõxí cundecu ñi xichi núu ní cuu íí, te xiã<sup>n</sup> cada-xi sá vã cündecu-gã ní ñi ñáyiú xiã<sup>n</sup>. Te cada cuendá váha-ndo nãcuáa ní cãhá<sup>n</sup> ndí, chí nduu na quini-ndó xiã<sup>n</sup> cundecu-xi núu dúcã<sup>n</sup> ní cuu íí, <sup>16</sup> te dàvá-á<sup>n</sup> nchaa ñáyiú xĩndecu distritú Júdeá xini ñuhu-xi cunú-yu quíhí<sup>n</sup>-yu xití yucu. <sup>17</sup> Te nchaa ñáyiú ndáa ndódó díquí véhé-xí vã ndíhu-gã-yu vehé-yu quehé<sup>n</sup>-yu ñi ndachíu<sup>n</sup>-yu canehé-yu quíhí<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te nchaa ñáyiú cuáhã<sup>n</sup> yucu vá ñuhú-gã-yu vehé-yu cúnúquehé<sup>n</sup>-yu dóó-yu. <sup>19</sup> Te ndáhú ní cuu nchaa ñáyiú ñihí ñuhú dèhe-xi, ndíhi cue ñáyiú ñihí xĩndeca dèhe vitna sàdi na saá nduu dùca<sup>n</sup> cada-xi! <sup>20</sup> Te nchóhó, chí càcã<sup>n</sup> tãhú núu Yá Ndiõxí cuendá sá vã dúcã<sup>n</sup> ndòho-ndo yóo quídé víxi<sup>n</sup>-xi, te ní vã dúcã<sup>n</sup> ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatú-ndó. <sup>21</sup> Chí dàvá-á<sup>n</sup> coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátã ñi nduu-gã coo tnúndòho cahnu vihi-á<sup>n</sup> ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú, chí ñi-ndi-ndi dàvá-á<sup>n</sup> coo tnúndòho cahnu vihi-á<sup>n</sup>, te ní núu cuáhã<sup>n</sup> núu véxi vá cóo-gã tnúndòho-á<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te Yá Ndiõxí cãchí-gã sá vã ío vai nduu coo tnúndòho cahnu vihi-á<sup>n</sup> sá cuendá nchaa ñáyiú ní cãhá<sup>n</sup>-gã cundecu ndíhi-gã. Chí núu vai nduu na coo tnúndòho-á<sup>n</sup> te vá yóo cácu nihnu.

<sup>23</sup> Te núu ío ñáyiú cãchí-yu xii-ndo: “Chí cündèhe iha, chí iha ní quexío Cristú Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cündèhe yacã<sup>n</sup> chí yacã<sup>n</sup> ndécú-gã”, cãchí-yu ña. Te vá quindáá iní-ndó tnúhu cãhá<sup>n</sup>-yu. <sup>24</sup> Chí coo cue téé cachí-güedé sá cúú-güedé Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cúú-güedé cue téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí dico ñã ndàá sá cúú-güedé cue téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu-gã, te cada-güedé titní núu sã vã yóo tnáhí ndacu cada cuendá dandáhú-güedé ñáyiú. Te caní iní-güedé dandáhú-güedé ndéé cue ñáyiú ní cãhá<sup>n</sup> Yá Ndiõxí cundecu ndíhi-gã. <sup>25</sup> Te duha nduu tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í dátúha ñaha-í xii-ndo. <sup>26</sup> Te núu cãchí-yu xii-ndo: “Xití yucu-ã<sup>n</sup> ní quexío Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a”, cãchí-yu. Te vá quindáá iní-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó, àdi cachí-yu: “Vehe-ã<sup>n</sup> ndécú Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a”, cãchí-yu. Te vá quindáá iní-ndó tnúhu cãhá<sup>n</sup>-yu. <sup>27</sup> Chí dátã xini nchaa ñáyiú quide-xi oré sãá ndúté dàyehé-xi ní càa xico ñuyíú duca<sup>n</sup> càda-xi oré quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnáhã-ndó nchãa-ndo chí nchãã-yu quini ñãhá-yu xii-í. <sup>28</sup> Te nchóhó xini-ndó sã nchãã núu yúcu yiqui cuñú ní xihí te yacã<sup>n</sup> tacã nchaa ndixí xéxi-güedi.

*Nãcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñani tnáhã cuè ñáyiú*

*(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

<sup>29</sup> Te na yãha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-á<sup>n</sup>, te vá dàyehé-gã nchícanhii, te ní vã dàyehé-gã yóo, te ngoyo nchaa chódini ndéé andíu, te quidi-xi andíu <sup>30</sup> nãcuáa cutnùnì iní ñáyiú sá sã véxi yúhú Téé cùu ñani tnáhã-yu nchãã-yu.

Te cue ñáyiú ñihí ñuyú ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu òré duca<sup>n</sup> càda-xi, te nchaá-yu quini ñáhà-yu xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícò, te quini-yu sá ïò càhnu cuu-í, te quide-í nchaá sá vâha. <sup>31</sup> Te tauchiu<sup>n</sup>-í cue espíritú xínú cuèchi núú-í níhi túú-xi cútú nadatácá-xi nchaá ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup>-í chitnahá ñáhà xii-í xíndecu ní càa xico ñuyú.

<sup>32</sup> Te nchòhò sa xini-ndò nàcuáa quide yutnu ngúxí, chi yutnu-á<sup>n</sup> ndúú yúte núú dité-xi te nàtáhu ndaha-xi. Te òré duca<sup>n</sup> quide-xi te càchí-ndó sá sà ní cuyatni nuu cahni. <sup>33</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cada-xi ñuyú-a òré ná quini-ndó càda-xi nchaá nacuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í, te cutnuni iní-ndó sá sà ní cuyatni vii-ná nduu nà ñuyú. <sup>34</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cùú-gá nchaá ñáyiú xíndecu ñuyú-a vitna, te cada-xi nchaá nacuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>35</sup> Te andiu ndihí ñuyú-a chi ndihí nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndíhi nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá cuiti.

<sup>36</sup> Dico ñá túú cùtnuni ná nduu quixi tucu-í, te ni ñà túú cùtnuni ná òré chi vá yòo xini, te ni cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxi ñá túú xini-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú Tée cùú Déhe Dútú Ndiòxi ñá túú xini-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñ<sup>n</sup>dií díí-ni mee-gá xini-gá núu ná nduu quixi-í.

<sup>37</sup> Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùú ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyú-a te cada-xi dátá ní quide-xi cùtnáhá ní xíndecu ndíi Nòé. <sup>38</sup> Chi nchaá ñáyiú ní xíndecu dàvá-á<sup>n</sup> òré vátá ndáá-gá ndute ñuyú, te xèxi-yu xihí-yu quide-yu, te davá-yu ïó-yu vico tnándaha, te davá-yu dàsá-yu déhe yòcò-yu candeca ñaha tée, te duca<sup>n</sup>-ni xiquidé-yu ndéé ní sáá nduu cuánguee té Nòé xití bàrcú. <sup>39</sup> Te ñá túú ní cùtnuni iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyú ndéé ní sáá nduu ní ngúíta-xi ní cuu<sup>n</sup> dáú ní ndaa ndute ñuyú ní dánáá ñàha-xi xii-yu. Te diu-ni duca<sup>n</sup> sàtnahá tucu-xi cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùú ñani tnáhà-yu nchaá-yu ñuyú-a, chi nduu ñà túú ná yihí iní-yu te quixi tucu-í. <sup>40</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> núu úú tnáhá cue tée yihí-güedé xití yucu, te ñ<sup>n</sup>-dé ndanchita te ñ<sup>n</sup>-dé quendóo. <sup>41</sup> Adi úú ñáyiú ñihí nchicò-yu ñ<sup>n</sup>-ni vèhe, te ñ<sup>n</sup>-yu ndanchita te ñ<sup>n</sup>-yu quendóo.

<sup>42</sup> Te duha ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í cuèndá nchòhò cundecu túha-ndo, chi ñá túú xini-ndó ná òré quixi tucu yúhú Yáá cùú Xitohó-ndó. <sup>43</sup> Te nchòhò xini-ndó sá núu ñ<sup>n</sup> tée cùú xitohó vehe xini-dé ná òré cùú-xi niú quíhu ñadúhú vehe-dé duhu-güedé, te quihí iní-dé cundecu-dé cuèndá sá vâ dáñá-dé quíhu ñadúhú-á<sup>n</sup> vehe-dé duhu-güedé, dico ñá túú xini-dé. <sup>44</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi nchòhò xini ñúhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáhá<sup>n</sup> òré ñá túú ná yihí iní-ndó quèxio yúhú Tée cùú ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo.

*Cuèndá ñ<sup>n</sup> tée xínu cuechi*  
(Lc. 12:41-48)

<sup>45</sup> Te na càni-í ñ<sup>n</sup> cuèndú núú-ndó. ñ<sup>n</sup> tée xínu cuechi núú ñ<sup>n</sup> patróón<sup>n</sup> cùú-dé ñ<sup>n</sup> tée ïò váha tècú tnúni, te quide ndáá-dé ndécú-dé. Te ñ<sup>n</sup> xito ní dánđò ndaha ñàha patróón<sup>n</sup>-dè xii-dé nchaá cue ñáyiú ndècu vehe-dé cuèndá coto ñàha-dé xii-yu cuáñaha-dé sá cáxi-yu òré tàú-xi cáxi-yu, te tée cùú patróón<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dè. <sup>46</sup> Te váha táhú tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> te núu ndècuu-dé quide-dé nchaá nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> patróón<sup>n</sup>-dè cada-dé mei òré ní nasáá patróón<sup>n</sup>-dè-á<sup>n</sup>. <sup>47</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tée cùú patróón<sup>n</sup>-dè-á<sup>n</sup> cùñaha-dé xii-dé sá quíndàha-dé nchaá sá ndécú ndihí-dé. <sup>48</sup> Dico núu tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> ní cùu-dé ñ<sup>n</sup> tée cuihna iní-xi, te ngóo-dé cani iní-dé sá cùyàa patróón<sup>n</sup>-dè vá násáá ndihí-dé. <sup>49</sup> Te ngúíta-dé cani-dé nchaá dava-gá

cue ñáiyu xínu cuechi ndihi-dé, te ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndihi nchaa cue téé quihu. <sup>50</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu òré ñá túú yíhi iní-dé nasáá pàtróo<sup>n</sup>-dë. <sup>51</sup> te ío dandòho ñaha patróo<sup>n</sup>-dë xii-dé, chi daquih<sup>n</sup> ñáhá-dë xii-dé núú xíndecu cue ñáiyu ní cachí sá ní quide ndáá te ñá ndáá sá ní quide ndáá-yu. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi dandòho ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, chi daquih<sup>n</sup> ñáhá-gã xii-yu ñ<sup>n</sup> xichi núú ío ndohó-yu te yacá<sup>n</sup> ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá sátú iní-yu sá ndóhó-yu —càchí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

## 25

### *Cuëndá úxi ñáiyu ñáí*

<sup>1</sup> Te xãha<sup>n</sup> tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni-í ñ<sup>n</sup> cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu. Te úxi tnáhá ñáiyu ñáí ñáiyu cuechi ní quehé<sup>n</sup>-yu lintérná-yu, te cuahá<sup>n</sup>-yu ñ<sup>n</sup> xichi núú cóo víco tnándaha cuëndá cundetú-yu quexio téé tnándaha. <sup>2</sup> Te ùhú<sup>n</sup> ñáiyu cuechi-ã<sup>n</sup> ío váha cùtnuní iní-yu, te ùhú<sup>n</sup>-yu ñáhá. <sup>3</sup> Te ndi ùhú<sup>n</sup> ñáiyu cuechi ñáí ñáí túú cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup> ñá túú ní cànehé-yu sá ndëe lintérná-yu. <sup>4</sup> Dico ndi ùhú<sup>n</sup> ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup> néhé-yu sá ndëe lintérná-yu. <sup>5</sup> Te téé tnándaha-á<sup>n</sup> cùyaa-dé quexio-dé núú ndétú ñáhá-yu-á<sup>n</sup>, te nini ñáiyu cuyaa-dé ní tnã ñaha sání xii-yu ní xidí-yu. <sup>6</sup> Te cùu-xi datná dava niú níhi ní cáhá<sup>n</sup> dava-gã ñáiyu, te càchí-yu: “Sa véxi téé tnándaha, chí táquèe quehé quehé<sup>n</sup> cuëndá-ndó-dë”, càchí-yu. <sup>7</sup> Te ndi úxi ñáiyu cuechi-ã<sup>n</sup> ní ndacóo-yu quide túha-yu lintérná-yu. <sup>8</sup> Te ndi ùhú<sup>n</sup> ñáiyu cuechi ñáí túú cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup> ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii cue ndi ùhú<sup>n</sup> ñáiyu cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup>: “Chí táxi núu luha sá ndëe lintérná-ndó ná ndëe lintérná-ndí chí ñá cùní-xi cáyú mee-ni ndáhvá”, càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu. <sup>9</sup> Te cue ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup> ní xáhã<sup>n</sup>-yu: “Vá táxi núu-ndí chí vá tnáhá canehe chiú<sup>n</sup> mee-ndí, te váha-gã chí cuahá<sup>n</sup> cuaa<sup>n</sup>-ndo núú cuè ñáiyu xidíco cuëndá sá vã cùmání xii-ndo, te vá cùmání xii nchúhú tucu”, càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu. <sup>10</sup> Te nini cuahá<sup>n</sup> ndi ùhú<sup>n</sup> ñáiyu duca<sup>n</sup> ñá túú cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup> cuãguaá<sup>n</sup>-yu sá ndëe lintérná-yu ní quexio téé tnándaha. Te ndi ùhú<sup>n</sup> ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-á<sup>n</sup> ní quehé<sup>n</sup> cuëndá ñáhã-yu xii-dé, te cuãguihu ndihi ñáhã-yu xii-dé núú cóo víco tnándaha, te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní nandedí yuyèhe. <sup>11</sup> Te òré ní nasáá cue ñáiyu cuechi ñáiyu ní sãguaa<sup>n</sup> sá ndëe lintérná-xi-á<sup>n</sup>, te ní ngúita-yu càhá<sup>n</sup>-yu xínutnã<sup>n</sup>-yu ndàa sáta yuyèhe ndaa quehé, te xáhã<sup>n</sup>-yu xii téé tnándaha-á<sup>n</sup>: “¡Tãta, nacaá<sup>n</sup> yuyèhe na quihu-ndí!”, càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé. <sup>12</sup> Te téé tnándaha-á<sup>n</sup> ní xáhã<sup>n</sup>-dë xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó ñá túú tàú-ndó quihu-ndo víco-a, chí ñá túú tnáhá tnúhu ndihi ñaha-ndo xii-í”, càchí-dé xáhã<sup>n</sup>-dë xii-yu —càchí Jesús xáhã<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>13</sup> Te xãha<sup>n</sup> tucu Jesús xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chí ñá túú xíní-ndó nã nduu, te ni ñá túú xíní-ndó nã òré quixi tucu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gã xáhã<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

### *Cuëndá cue téé ní ndóo ndaha ñáí*

(Lc. 19:11-27)

<sup>14</sup> Te xãha<sup>n</sup> tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu. ñ<sup>n</sup> téé sa ñúhu ichi-ná-dé sá cacá-dë



quíngaca cuu xica-dé, te ní cana-dé cue téé xínu cuechi núú-dé cuèndá dándóo ndaha ñaha-dé díhú-dé xii-güedé.

15 "Te nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> quide ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-güedé te duca<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> ní sáñaha-dé xii-güedé, te ì<sup>n</sup>-dé ní sáñaha-dé úhú<sup>n</sup> tnàhá díhú<sup>n</sup> sá ío yahu nàni talentú, te ingá-dé ní sáñaha-dé úú tnàhá díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te ingá-dé ní sáñaha-dé ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te dàtnùni ní quee-dé cuáhá-dé. 16 Te téé ní quehe<sup>n</sup> cuèndá úhú<sup>n</sup> tnàhá díhú<sup>n</sup> sá nání talentú ní quide-dé ndáhú ndíhí-xi te ní níhí tucu-dé úhú<sup>n</sup>-gá tucu tnàhá díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. 17 Te díu-ni duca<sup>n</sup> ní quide tucu téé ní níhí úú díhú<sup>n</sup> sá nání talentú-á<sup>n</sup>, chí ní quide-dé ndáhú te ní níhí tucu-dé úú-gá tucu tnàhá. 18 Dico téé ní níhí ì<sup>n</sup>-ni díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> chí da ní chiváha-dé díhú<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-dè, chí ní xete-dé ì<sup>n</sup> yaú te ní chindúxi-dé.

19 Te ní cuu cuéhe nduu sá ní quee patróó<sup>n</sup>-güedé-á<sup>n</sup> ní sángaca cuu-dé, te ní nasáá-dé te ní ngúíta-dé quidé ndáá-dé ndíhí-güedé cuèndá díhú<sup>n</sup> sá ní dándóo ndaha ñaha-dé xii-güedé. 20 Te téé ní quendóo ndaha úhú<sup>n</sup> tnàhá díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii patróó<sup>n</sup>-dè: "Patróó<sup>n</sup>, náú úhú<sup>n</sup> tnàhá díhú<sup>n</sup> sá ní dándóo ndaha ñaha-n xii-í-a, te ní sáhá<sup>n</sup>-í ní quide-í ndíhí-xi ndáhú te ní chídó-xí úhú<sup>n</sup>-gá tucu tnàhá, te náú-a naquehe<sup>n</sup> cuèndá-n", cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii patróó<sup>n</sup>-dè.

21 Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-dè-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé: "Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ì<sup>n</sup> téé váha téé quide ndáá, te sá sàcú díhú<sup>n</sup> ní dándóo ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-n te vai-gá taxi cuèndá ñaha-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n nùú ndécú-í, te ío cudí<sup>n</sup> íní-ó cundecu ndíhí tnaha-o", cachí téé cùu patróó<sup>n</sup>-dè-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé. 22 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te téé ní quendóo ndaha úú tnàhá díhú<sup>n</sup> sá nání talentú-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii patróó<sup>n</sup>-güedé: "Patróó<sup>n</sup>, náú úú tnàhá díhú<sup>n</sup> sá ní dándóo ndaha ñaha-n-a, te ní sáhá<sup>n</sup>-í ní quide-í ndíhí-xi ndáhú, te ní chídó-xí úú-gá tucu tnàhá, te náú-a naquehe<sup>n</sup> cuèndá-n", cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii patróó<sup>n</sup>-güedé. 23 Te ní xáha<sup>n</sup> tée cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-dé: "Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ì<sup>n</sup> téé váha téé quide ndáá, te sá sàcú díhú<sup>n</sup> ní dándóo ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-n te vai-gá taxi cuèndá-í. Te vitna cuu cundecu-n nùú ndécú-í, te ío cudí<sup>n</sup> íní-ó cundecu ndíhí tnaha-o", cachí téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé. 24 Te téé ní ndóo ndaha ì<sup>n</sup>-ni díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii téé cùu patróó<sup>n</sup>-dè-á<sup>n</sup>: "Patróó<sup>n</sup>, yúhú sa ñaha-í sá yòhó cùú-n ì<sup>n</sup> téé ndùcu mee-ni sá cùú-xí mèe-xi te tàhu-n chiu<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> nchúhú cue téé xínu cuechi núú-n sàcá<sup>n</sup>-ndí tríú, te òré ná nàtaxi tnaha-ndí, te yòhó dicó-ná náquehe<sup>n</sup> cuèndá-n tàxúha-n. 25 Te núu xíá<sup>n</sup> ní yùhú-í cada-í ndáhú ndíhí díhú<sup>n</sup>-n, te ní sáhá<sup>n</sup>-í ní xete-í ì<sup>n</sup> yaú te ní chindúxi-í, te náú díhú<sup>n</sup>-n-á<sup>n</sup> naquehe<sup>n</sup> cuèndá-n", cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. 26 Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè: "Yòhó cùú-n ì<sup>n</sup> téé cuihna íní-xi xínu cuechi núú-í te cuhndu-n, te núu yòhó sání íní-n sá cùú-í ì<sup>n</sup> téé tàchiu<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-ndó sàcá<sup>n</sup>-ndó tríú te òré nàtaxi tnaha-ndo, te yúhú dicó-ná náquehe<sup>n</sup> cuèndá-í nàtaxúha-í. 27 Te núu sání íní-n sá dúcá<sup>n</sup> quide-í, te dasa<sup>n</sup> nùu-n díhú<sup>n</sup>-í te cùñaha-n cháhu-yu díquí-xi ni cùu, te òré ndexío-í te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naquehe<sup>n</sup>-í ní cùu", cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii téé xínu cuechi-á<sup>n</sup>. 28 Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii dava-gá cue téé ndècu ndíhí-dé: "Chí quéndè ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> sá nání talentú néhé tée-á<sup>n</sup>, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tnàhá díu-ni díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. 29 Chí cue téé sa ndècu ndíhí te níhí-gá-güedé cundecu ndíhí-güedé, te ní vâ níhí-gá-güedé ndèè cundecu nchaa sá cùndècu ndíhí-güedé. Te cue téé ñá túú ná ndécú ndíhí vai, te nchaa sá ndécú ndíhí-güedé vá cùndècu ndíhí-gá-güedé. 30 Te téé xínu cuechi ñá



túu vědana nàndíhi-án, chí tníí-dě te daquihí<sup>n</sup>-ndó-dě ì<sup>n</sup> xichi núu néé núú ïo ndoho-dé, te yàcá<sup>n</sup> ndáhyú-dé, te dicó rúhñú-nă cuu núhu-dé sá sätú iní-dé sá ndóhó-dě”, cächí tée cùu patróó<sup>n</sup>-án xăha<sup>n</sup>-dě xii-güedé. Duha sätnahă-xi ndoho nchaa ñăyiu ñă túú quide váha –cächí-gă xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

*Cuendă cue ñăyiu ní quide váha ndihî cuendă cue ñăyiu ñă túú ní quide váha*

<sup>31</sup> Te xăha<sup>n</sup> tucu Jesús xii-güedé:

–Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñanî tnăhá-ndó nchăa-ndo, te quixi-î ndihî nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú-î, te nchaa ñăyiu quini-yu sá ïo căhnu cuu-î, te dăvă-án cunucóo-î núú táxi tnùnî-î, te ïo cuñúhu ñăyiu sá ïo căhnu cuu-î. <sup>32</sup> Te dăvă-án natakă nchaa ñăyiu xñdecu ni căa xico ñuyúu ndecucú-yu núú-î, te cada-î-yu dătnă quidé ì<sup>n</sup> toli oré táú dîñ<sup>n</sup>-dé nchaa mbéé ndihî nchaa chivă chí dîñ<sup>n</sup> taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te dîñ<sup>n</sup> taxi ndecu-dé nchaa chivă. <sup>33</sup> Te duca<sup>n</sup> sätnahă-xi cada-î chí nchaa ñăyiu ní quide ndăá núú-î ñăyiu-án taxi ndecu-î-yu xio cûha-î, te nchaa ñăyiu cuihna inî-xi ñă túú ní cuinî cada ndăá núú-î ñăyiu-án taxi ndecu-î-yu xio dătnî-î. <sup>34</sup> Te duca<sup>n</sup> te yúhú tée ïo cùnuu cûñaha-î xii ñăyiu na cùndecu xio cuha-î: “Nchaa nchòhó ñăyiu ní quide váha ñaha Tătă-î Dútú Ndiöxi, chí nèhè chí vitna ní sáá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gă táxi tnùnî-gă, chí ndéé cùtnăhă ní ngăva ñuyúu sa ndecu túha tnăhî núú ndécú-gă-án să nchòhó nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. <sup>35</sup> Te duca<sup>n</sup> chí oré xihî-î docó te ní taxi-ndo să ñă xexi-î, te oré yichî-î ndute te ní taxi-ndo ndute ní xihî-î, te oré ñùhù-î ichi te ní taxi-ndo vehe ní ndetatú-î. <sup>36</sup> Te oré xínî ñùhu-î dóó cuihnu-î te ní taxi-ndo, te oré ní cuhú-î te ní quixi coto ñaha-ndo xii-î, te oré ní xihî-î vecaá te ní quixi tucu-ndo ñă quixi coto ñaha-ndo xii-î”, duha cûñaha-î xii nchaa ñăyiu-án. <sup>37</sup> Te nchaa ñăyiu duca<sup>n</sup> ñă quide ndăá-án cûñahă-yu xii-î: “Yòhó Yáá cúú Xitohó-ndí, ni ì<sup>n</sup> xito ñă túú ní tàxi-ndí sá căxi-n oré xihî-n dócó, te ni ì<sup>n</sup> xito ñă túú ní tàxi-ndí ndute coho-n oré yichî-n. <sup>38</sup> Te ni ñă túú ní tàxi-ndí vehe ndetatú-n oré ñùhù-n ichi, te ni ñă túú ní tàxi-ndí dóó cuihnu-n oré xínî ñùhu-n. <sup>39</sup> Te ni ñă túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n oré ní cuhú-n, te ni ñă túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n oré ní xihî-n vecaá”, duha quesăhá-yu cûñahă-yu xii-î. <sup>40</sup> Te yúhú tée cùnuu cûñaha-î xii-yu: “Na cächí tnúhu ndăá-î xii-ndo să nchăá să váha ní quide-ndo să cúú-xi nchăa ñăyiu xñdecu ichi-î cuèi ïo ndăhú xñdăa-yu, te sá dúcă<sup>n</sup> ní quide-ndo să váha sá cúú-xi-yu, te cada iní-ndó să mée-î duca<sup>n</sup> ní quide-ndo ñă xito ñaha-ndo xii-î”, duha cûñaha-î xii-yu.

<sup>41</sup> Te dătnùnî cûñaha-î xii ñăyiu na cùndecu xio datnî-î: “Nchaa nchòhó ñăyiu ní xíta nihnu chí xócuiñî núú ndécú-î-a, chí nchòhó ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú ñùhù núú càyú, dîu-ni núú ñă quide túha-î cundecu sácuihă ndihî nchaa espíritú cùndihî-xi, te yàcá<sup>n</sup> cundecu-ndo ni căa ni quihî<sup>n</sup>. <sup>42</sup> Chi yúhú oré xihî-î docó te ñă túú ní tàxi-ndo sá căxi-î, te ni oré yichî-î ndute te ñă túú ní tàxi-ndo ndute coho-î. <sup>43</sup> Te ni oré ní xúhu<sup>n</sup>-î ichi ñă túú ní tàxi-ndo vehe ndetatú-î, te ni oré xínî ñùhu-î dóó cuihnu-î te ñă túú ní tàxi-ndo, te ni oré ní cuhú-î te ñă túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-î, te ni oré ní xihî-î vecaá te dîu-ni duca<sup>n</sup> ní quide-ndo ñă túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-î”, duha cûñaha-î xii-yu. <sup>44</sup> Te ñăyiu-án cûñahă-yu xii-î: “Yòhó Yáá cúú Xitohó-ndí ni ì<sup>n</sup> xito ñă túú ní xínî-ndí oré xihî-n dócó cuendă taxi-ndí sá căxi-n, te ni ì<sup>n</sup> xito ñă túú ní xínî-ndí oré yichî-n ndute cuendă taxi-ndí ndute coho-n, te ni ì<sup>n</sup> xito ñă túú ní xínî-ndí cuhu<sup>n</sup>-n ichi cuendă taxi-ndí

vehe ndetatú-n, te ni ì<sup>n</sup> xito ñá túú ní xìní-ndí òrè xíní ñùhu-n dóó cuèndá taxi-ndí dóó cuihnu-n, te ni ì<sup>n</sup> xito ñá túú ní xìní-ndí òrè cùhú-n cuèndá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ni ì<sup>n</sup> xito ñá túú ní xìní-ndí quihi-n vècaá cuèndá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesáhá-yu cúñahá-yu xii-í. <sup>45</sup> Te yúhú cúñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sá cuèndá sá ñà túú ní quide-ndo ì<sup>n</sup> sá vâha sá cúú-xí cuè ñáyiu ndècu ichi-í cuèí ío ndàhú xĩndáa-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-ndo ñà túú ní quide-ndo sá vâha sá cúú-xi-yu, te cada iní-ndó sá mèe-í duca<sup>n</sup> ní quide-ndo ñà túú ní quide-ndo sá vâha sá cúú-xi-í”, duha cúñaha-í xii-yu. <sup>46</sup> Te nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te nchaa ñáyiu ní quide ndáá núú-í ní xĩndecu ñuyúú-a, ñáyiu-á<sup>n</sup> nduu táhú-yo ío vâha cundecú-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup> —càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 26

*Cue téé cùu úhú iní ñáhá xii Jesús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá*

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

<sup>1</sup> Te sáta ní yâha duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

<sup>2</sup> —Nchòhó sa xìní-ndó sá cùmání úú-gá nduu te coo vico pàscuá, te càchí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo tñi ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuèndá ñáhá-güedé núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí te núú cùrúxí-á<sup>n</sup> cuú-í —càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>3</sup> Te ñu-ni òrè càhá<sup>n</sup> ndihi Jèsús cue téé xica cuu ndihi-gá ní nataká cue téé cùu dútú cúnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu israhél. Te mei quèhé vehe núú cúú vèchiu<sup>n</sup> té Caifás téé cùu dútú ío-gá cúnùu ní nataká-güedé. <sup>4</sup> Te xíá<sup>n</sup> ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuèndá tñi ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. <sup>5</sup> Te ní xitnáha-güedé:

—Vâha-gá sá vâ tñí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-o te ío ñuáa càda ñáyiu —càchí-güedé xitnáha-güedé.

*Ì<sup>n</sup> ñadìhí chíhí-á<sup>n</sup> àcítí díquí Jèsús*

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

<sup>6</sup> Te ndècu Jesús ñuú Bètaniá vehe ì<sup>n</sup> téé nàni Xímú, téé ní tnáhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. <sup>7</sup> Te xíá<sup>n</sup> ndécú-gá ní quexio ì<sup>n</sup> ñadìhí néhé-á<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ní cuáha yúú vâha nàni alabastrú, te xití xíá<sup>n</sup> ñúhú àcítí sàhá<sup>n</sup> tnámí sá ío ndèyáhu. Te yìhi Jesús mèsá xéxí-gá, te ñaha-á<sup>n</sup> ní sàhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ní sódó-a<sup>n</sup> àcítí ñúhú xití xíá<sup>n</sup> díquí-gá. <sup>8</sup> Te òrè ní xìní cue téé xica cuu ndihi Jesús sá dúcá<sup>n</sup> ní quide ñaha-á<sup>n</sup> te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé, te ní ngúita-güedé xitnáha-güedé:

—Ñá túú quide vâha ñaha-á<sup>n</sup> dàcá<sup>n</sup> quidé-á<sup>n</sup> dacuíta-a<sup>n</sup> acítí-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Chi vâha-gá núu cuyáhu acítí-á<sup>n</sup> ní cùu chí ío ndèyáhu, te díhú<sup>n</sup> cuyáhu acítí-á<sup>n</sup> cuu cuèndá cue ñáyiu ndàhú ní cùu —càchí-güedé xitnáha-güedé.

<sup>10</sup> Te Jesús ní cutnúni iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xitnáha-güedé, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Vá dásatú-ndó iní ñadìhí-a, chi sá ní quide ñaha-a<sup>n</sup> xii-í cúú-xí ì<sup>n</sup> sá vâha.

<sup>11</sup> Chi cue ñáyiu ndàhú duca<sup>n</sup>-ni cùtnahá ñáyiu-á<sup>n</sup> tnuú-ndó, dico yúhú chí vá ncháá ndùu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ñuyúú-a. <sup>12</sup> Te sá ñuhá ní quide

ñaha ñàdihí-a xii-í ní sódó-a<sup>n</sup> àcítí díquì-í, te xiá<sup>n</sup> cada iní-ndó sã sã quide túha-a<sup>n</sup> yiqui cùñú-í cuendá nguindúxi-xi. <sup>13</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu nihí ñuyú ná càhá<sup>n</sup> ñáyiu tnúhu-í, te càhá<sup>n</sup>-yu tnàhá cuendá ñadihí-a cuendá quini nchaa ñáyiu nàcuáa ní quide-a<sup>n</sup> te duca<sup>n</sup> vã nàcuanaá-yu –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Té Jüdás ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá*

*(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)*

<sup>14</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te té Jüdás Iscarioté ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téé cùu dútú cúnú. Te núú tnàhá té Jüdás-á<sup>n</sup> cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihi Jèsús. <sup>15</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii cue téé cùu dútú cúnú-á<sup>n</sup>:

—¿Ndédau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jèsús xii-ndo-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

Te cue dútú-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé sã cuñaha-güedé ócò úxí dñú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní sáñaha-güedé xii-dé. <sup>16</sup> Te ndéé òré ní quehe<sup>n</sup> cuendá té Jüdás-á<sup>n</sup> dñú<sup>n</sup>, te ní nguíta-dé ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

*Cùdini Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá*

*(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

<sup>17</sup> Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexi ñáyiu pàá sã ñà túú yìhi levadurá ñu-ni vico pàscuá, te cue téé xica cuu ndihi Jèsús ní sàndehe yatni-güedé dñí-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicá<sup>n</sup> tnúhú-ndí núú-n nñu ndéé cuini-n càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>18</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> xití ñuú-á<sup>n</sup>, te yacá<sup>n</sup> naníhí-ndó ñ<sup>n</sup> téé cùtnuní iní-ndó sã sã xini ñáhá-dě xii-o, te cuñaha-ndo xii-dé: “Yaá cúú Mèstrú càchí-gá sã sã ní cuyatni nduu vã cùndècu-gá ñuyú-a, te vehe-n cuini-gá cada-gá vico pàscuá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá”, duha cuñaha-ndo xii-té-á<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>19</sup> Te cue téé xica cuu ndihi-gá-á<sup>n</sup> ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé, te ní quide túha-güedé sã cùdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-á<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te òré sa ní cundiqui<sup>n</sup> te cuanguihu Jèsús ndihi ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá mèsá cuendá cudini-gá ndihi-güedé. <sup>21</sup> Te nini xèxi-gá ndihi-güedé ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã díú ñ<sup>n</sup> nchohó cue téé xica cuu ndihi-í cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>22</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé te nchaa-güedé ní nguíta-güedé cùndiyí-güedé, te da ñ<sup>n</sup> da ñ<sup>n</sup>-güedé ní nguíta-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ñá díú yúhú duca<sup>n</sup> sàni iní-n càda-í-u? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Téé nacaxi ndihi-í ñ<sup>n</sup>-ni cóhó caxi-ndí, téé-á<sup>n</sup> cuáha cuendá ñáhá-dě xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá. <sup>24</sup> Te yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáhá<sup>n</sup>-í yáha-í nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yã Ndióxi, dico ndàhú ní cuu téé duca<sup>n</sup> na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, chí

váha-gá sá vǎ cǎcú tǎe-á<sup>n</sup> cundecu-dé ní cùu, te ñǎ díú sǎ ñǎ cacu-dé te duca<sup>n</sup> càda-dé —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>25</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní cǎhá<sup>n</sup> té Jùdás tée cuáha cuèndá ñǎhá xii-gá, te xǎha<sup>n</sup>-dǎ:  
—Mǎstrú, ¿te náa sǎni iní-n sǎ yúhú cuáha cuèndá ñǎhá-í xii-n núu cuè tée cùu úhú iní ñǎhá xii-n-á<sup>n</sup>? —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá.

Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Diu-n —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>26</sup> Te nini cùdini cue tée xica cuu ndihi Jesús ní quehe<sup>n</sup>-gá pàá, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gǎ núu Yǎ Ndiǒxí, te dàtnùni ní táhú cuèchi-gǎ te ní ngúita-gá dǎcǎhñu-gá cue tée xica cuu ndihi-gá-á<sup>n</sup>, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Chí quéhé<sup>n</sup> pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sǎ yìqui cuñú-í cúu-xí —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>27</sup> Te ní quehe<sup>n</sup>-gá vǎsú ñúhú ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gǎ núu Yǎ Ndiǒxí, te dàtnùni ní ngúita-gá sǎñaha-gǎ xii-güedé cuèndá coho-güedé luha luha sǎ ñúhú xití-xi, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Chí cóhó nchàa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xití vǎsú-a. <sup>28</sup> Te cada iní-ndó sǎ cúu-xí dàtná ñíñí-í sǎ cǎtí òrè cahni ñaha-güedé xii-í, te sǎ dúcá<sup>n</sup> cǎtí ñíñí-í xǎá<sup>n</sup> cutnùni ndáá sǎ Yǎ Ndiǒxí cada-gá ingá núu sǎ váha sǎ cúu-xí vǎi ñáyiu dàtná ní cachi-gá cada-gá, te ío vǎi ñáyiu cada cǎhnu iní-gá cuèchi-yu. <sup>29</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vítná-nǎ duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vǎ cóhó ndihi ñaha-gá-í xii-ndo, dico na sǎá nduu nànihí tnáhá-ó núu ndécú Tǎtǎ-í Dútú Ndiǒxí táxi tnùni-gá te dǎvǎ-á<sup>n</sup> cada iní-ndó sǎ dàtná sǎ cóhó ndihi ñaha tucu-í xii-ndo chí ío cudíí iní-ó —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Te Pèlú cúñaha-dé xii ñáyiu sǎ ñà túu xini-dé Jèsús*

*(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

<sup>30</sup> Te Jèsús ní xita-gá ñ<sup>n</sup> ndudú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te dàtnùni ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gǎ ndihi-güedé yucu Òlívú. <sup>31</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá-ndó dǎndóo ñaha-ndo xii-í níu vítna, chí quee ndáá-xi nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup>-xí núu tütú Yǎ Ndiǒxí núu càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé tée cùu toli, te nchaa mbéé-dé ndihi-güedé cuténuu”, duha càchí-xi núu tütú-gá. <sup>32</sup> Dico na ndòto-í te codonùu-í núu-ndó quíñí<sup>n</sup> distritú Galiléa —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>33</sup> Te té Pèlú ní xǎha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá:

—Te cuéi nchaa-güedé ná dǎndóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chí vǎ dǎndóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ nù vitna cùmání-gǎ cana ñ<sup>n</sup> líhi, te úní xito cǎhá<sup>n</sup>-n núu ñáyiu sǎ ñà túu xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>35</sup> Te té Pèlú ní xǎha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá:

—Cuéi na cùu ndihi ñaha-í xii-n dico vǎ cǎhá<sup>n</sup>-í núu ñáyiu sǎ ñà túu xini ñáhá-í xii-n —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue tée xica cuu ndihi-gá diu-ni duca<sup>n</sup> ñǎ xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

*Jèsús cǎhá<sup>n</sup> ndihi-gá Yǎ Ndiǒxí ñ<sup>n</sup> xichi núu nání Gètsemaní*

*(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)*

36 Te Jèsús ní quexìo-gá ndihi cue téé xìca cuu ndihi-gá ì<sup>n</sup> xichi núú nání Gètsemaní, te xíá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí cúnúçõo iha cundetü-ndo na quihí<sup>n</sup>-í yàcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndihi-í Yã Ndiõxí — càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

37 Te ndèca-gá té Pèlú, ndihi ndi ndúú déhe té Zebèdeú cuáhá<sup>n</sup>, te ní ngüita-xi súúni ndihú iní-gá. 38 Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii cue téé úní-á<sup>n</sup>:

—Súúni ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quèndõo nchòhó iha te vá cùdú-ndó chi yúhú vá cùdú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

39 Te sa ñũnchí luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngüíñí xítí-gá te ní nuu núú-gã ndàa núú ñúhú, te ní ngüita-gá cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Yòhó Tãtá mèé-í, cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n nõu vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuèndá sá vá ndóhò-í ná sáá òré, dico vá cadá-n nàcuáa càchí iní mèé-í, chí cada-n nàcuáa càchí iní mèé-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii Tãtá-gã Dútú Ndiõxí.

40 Te sáta ní yáha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú-gá núú ní dándõ-gá cue téé úní-á<sup>n</sup> te xíxíí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii té Pèlú:

—¿Náa ñá cùndèe iní-ndó vá cùdú-ni-ndo cuèdicó ì<sup>n</sup> òré ñini cáhá<sup>n</sup> ndihi-í Yã Ndiõxí-á<sup>n</sup>? 41 Te chí quèndõo tucu te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó vá cùdú-ndó, te cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yã Ndiõxí cuèndá sá vá dácáhá<sup>n</sup> ñáhá yùcu ñáváha xii-ndo cada-ndo sá ñà túú tau-ndó càda-ndo. Te xini ndáá-í sá nchòhó cuini-ndó cada-ndo nchaa nacuáa cáhá<sup>n</sup>-í dicó-ni sá ñà túú ñihí ndéé-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

42 Te xito cùu uú cuáhá<sup>n</sup> tucu Jèsús cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Yòhó Tãtá mèé-í, te núu vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuèndá sá vá ndóhò-í, te cada nàcuáa càchí iní mèé-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii Tãtá-gã Dútú Ndiõxí.

43 Te òré ní yáha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá núú xĩndecu cue téé úní xíca cùu ndihi-gá-á<sup>n</sup>, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé chí súúni ñuhu saní núú-güedé. 44 Te ní dándõ ñaha tucu Jesús xii-güedé xíá<sup>n</sup>, te cuáhá<sup>n</sup> tucu-gá xito cùu úní cáhá<sup>n</sup> ndihi tucu-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te diu-ni tnúhu sá sá ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, diu-ni tnúhu-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá. 45 Te sáta ní yáha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá núú ndécú cuè téé xica cuu ndihi-gá-á<sup>n</sup>, te òré ní nasáá-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo? Te sa ní sáá òré cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha. 46 Dico vitna chí ndácõo na quihí<sup>n</sup>-ó, chí sa véxi téé cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup>*  
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Te cáhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní quexìo té Jüdás. Te núú tñáhá téé-á<sup>n</sup> cùú ùxúú tñáhá cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu te duca<sup>n</sup> ní quide-dé. Te ndihi-dé vai cue téé ní quexìo te dava-güedé xĩnehe-güedé machití, te dava-güedé xĩnehe-güedé carrutí. Te cue téé-á<sup>n</sup> ní tendaha ñaha cue dútú cúnú, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñäyiu israhél. 48 Te té Jüdás téé cuáha cuèndá ñáhá xii-gá-á<sup>n</sup> sa ní xitñuhu-dé cue téé-á<sup>n</sup> nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedé, te duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo tõe na tøyuhu-í te tée-án tñii-ndo-dě chi tée-án cúu-dě tée ndèé iní-ndó —duha ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

<sup>49</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé, te ní sándehe yatni-dé núú Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá:

—¡Ràció<sup>n</sup> Mèstrú! —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

Te ní tøyuhu ñaha-dé xii-gá. <sup>50</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Yòhó tée ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuini-n núu véxi-n núu-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te òrè-ni-án ní tñii ñaha cuè tée ndihi té Jùdás-án xii Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>51</sup> Te ì<sup>n</sup> cue tée ndihi Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ì<sup>n</sup> xio lóho ì<sup>n</sup> tée xinu cuechi núú dütú cúnúu te ní quendeé duu<sup>n</sup> lóho-dé. <sup>52</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii tée duca<sup>n</sup> ní xehndé lóho tée-án:

—Nachihi machití-n ñii-xi, chi nchaá cue tée na nàa ndihi machití cahni-güedé tñaha ñáyiü-güedé te ñiu-ni ndihi machití cuú méé-güedé tucu.

<sup>53</sup> Te na cächí tñuhu-í xii-ndo sã núu yúhú cuini-í cácu-í te cáhá<sup>n</sup> ndihi-í Tãtà-í Dütú Ndiöxí, te tendaha-gã cuéhé víhí espíritu xínú cuèchi núu-gã quixi-xi dácácu ñaha-xi xii-í. <sup>54</sup> Dico núu duca<sup>n</sup> na càda-í te vá queé ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Tãtà-í Dütú Ndiöxí núú ndèé tñuní sá dácuití xini ñuhu-xi nãndi ndoho-í —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>55</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii cue tée duca<sup>n</sup> ní tñii ñaha xii-gá-án:

—Nchaá-ni nduu ní xiní-ndó ní xóo cunucóo-í xití veñúhu càhnu sã ìo cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyiü, te ñã túú ní tñii ñaha-ndo xii-í, ¿te ná cuendá vitna quide ñaha-ná-ndó xii-í dätná quidé-ndó ì<sup>n</sup> ñadúhú, nèhe-ná-ndó màchití nèhe-ná-ndó càrrutí ní quexìo ní tñii ñaha-ndo xii-í-i? <sup>56</sup> Dico dácuití sã dúhá càda-xi nàcuáa quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní ngódó tñuní núú tütú-gá —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te nchaá cue tée xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándõ ñaha-güedé xii-gá.

### *Jèsús ndécú-gã jündá*

*(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

<sup>57</sup> Te cue tée ní tñii ñaha xii Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> núú tẽ Caifás tée cùu dütú cúnúu-gá. Te núú ndécú dütú cúnúu-gá-án sã ní tacá cue tée dácuaa ñaha xii ñáyiü nchaá tñuhu ní chidó tñuní ndí Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiü isràèl cuendá cada-güedé jündá. <sup>58</sup> Te té Pèlú xica xica-ni nchicú<sup>n</sup> ñáhá-dě xii-gá cuáhá<sup>n</sup> ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tõe cùu dütú cúnúu-gá-án, te xiá<sup>n</sup> ní ngóo-dé ndihi cue tée cùu poleciá cuendá cuini-dé quini-dé nása cada ñaha-güedé xii Jèsús.

<sup>59</sup> Te cue tée cùu dütú cúnúu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiü isràèl, ndihi nchaá dava-gá cue tée xĩndecu jündá ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dácáa-güedé ì<sup>n</sup> cuèchi díquí Jèsús cuèi cùu-xi ì<sup>n</sup> sã ñã ndáa cuendá níhi-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá. <sup>60</sup> Te vai cue tée ní ngüita-güedé dácáa-güedé cuèchi díquí-gã, dico ñã túú ní cündee tñuhu-güedé chi mee-ni tñuhu ndehnde cùu-xi. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní quexìo tucu úú tñahá cue tée dácuandehnde-güedé, <sup>61</sup> te xáha<sup>n</sup>-güedé xii nchaá cue tée xĩndecu jündá:

—Véxi-ndí cächí tñuhu-ndí xii-ndo sã tõe-a cächí-dé sã dãngoyo-dé veñúhu càhnu sã ìo cúnúu núú chíñuhu-o Yá Ndiöxí, te dandaa-dé ingá veñúhu saa,

diu-ni núú cáá tnáhi veñúhu-ǎ<sup>n</sup>, te xití úní-ni nduu sa nadaxĩnu-dé, duha càchí-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>62</sup> Te téé cùu dútú cúnùu-gá-á<sup>n</sup> ní ndacuĩní-dé, te xáha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús:

—Ñá cuendá duha ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup> cue téé-a cuendá-n? Te cáhá<sup>n</sup> núu nása cunduu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>63</sup> Dico Jèsús ñá túú tnáhi ní cǎhá<sup>n</sup>-gá. Te téé cùu dútú cúnùu-gá-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tucu-dé xii-gá:

—Yúhú, cǎcu nèhe-í Yá Ndióxi chi cuení-í sá càchí tnúhu ndáá-n xii-ndí núu sá díú Cristú Déhe Yá Ndióxi Yáá ní tendaha-gǎ véxi ñuyúú-a cùu-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>64</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Diu Yáá-á<sup>n</sup> cùú-í dàtná càchí-n-ǎ<sup>n</sup>, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ sǎá nduu te quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndióxi Yáá ndácu quide nchaandi túhú sá váha. Te dàvá-á<sup>n</sup> quini ñáhá-ndó xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícú —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>65</sup> Te dútú cúnùu-gá-á<sup>n</sup> ní ndátá-dé dóo níhú-dé cuendá sǎ ñá túú ní tnáhá iní-dé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii nchaa cue téé xĩndecu jundá:

—Téé-a càhá<sup>n</sup> úhú-dé cuendá Yá Ndióxi, te vitna ñá túú-gǎ xini ñúhu-xi cue téé cáhá<sup>n</sup> ndáá núu ndáá sǎ ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé, chi sa ní tecú dóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé ní cáhá<sup>n</sup> úhú-dé cuendá Yá Ndióxi.

<sup>66</sup> Te nchaa-ndo chí càhá<sup>n</sup> vitna núu nása sǎni iní-ndó cunduu cuendá téé-a —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii nchaa cue téé-á<sup>n</sup>.

Te cue téé-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Nchúhú càchí-ndí sǎ tàú-xi cuú-dé chi ndècuéchi-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>67</sup> Te ní ngúita-güedé ní tiú díí ñáhá-güedé xii-gá te ní caniha-güedé, te tnáhá núú-gǎ ní cani-güedé. <sup>68</sup> Te ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Yòhó Téé càchí sǎ cúu Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a, cáhá<sup>n</sup> ná còto yoo ní caniha xii-n —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

*Té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii ñáyúu sǎ ñá túú xini-dé Jèsús*

*(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)*

<sup>69</sup> Te ñini núcóo té Pèlú quehé, te ní sáhá<sup>n</sup> ìí xíchí xínú cuèchi vehe-á<sup>n</sup> núú-dé, te xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Yòhó tnáhá-n cùu-n téé xica cuu ndihí Jèsús téé distritú Galiléa —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>70</sup> Te té Pèlú ñá túú ní nūnuu-dé, te ndèdóho nchaa ñáyúu xĩndecu-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii xíchí-ǎ<sup>n</sup>:

—Yúhú, ñá túú cùnuni iní-í nása ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-xi.

<sup>71</sup> Te ní xica té Pèlú cuáhá<sup>n</sup>-dé ndáa nacuáa nchúí yuyèhe vehe-á<sup>n</sup>, te ní xini ñáhá tucu ingá xíchí xínú cuèchi vehe-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-xi xii nchaa ñáyúu xĩndecu-á<sup>n</sup>:

—Téé-a tnáhá-dé xicá cùu-dé ndihí Jèsús téé ñúú Nazàrét —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-yu.

<sup>72</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Nchàcuii Yá Ndióxi sǎ ñá túú xini-í téé càcunehé-ndo-á<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>73</sup> Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñáyúu xĩndecu xíá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tucú-yu xii té Pèlú:



—Ndáá sá tñhá-n xica cuu-n ndihi té ndèca-güedé cuánguihu-áñ, chi ñáyúhú càhá-n —càchí-yu xǎháñ-yu xii-dé.

<sup>74</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu:

—Nchàcuiti Yá Ndiöxí sá yǎhú càhá<sup>n</sup> ndáá-í sá ñà túú xini-í té cacunehé-ndo-áñ —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

Te òré-ni-áñ ní cana ññ líhi. <sup>75</sup> Te ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé sá cùmání-gá cana ññ líhi te ní xito càhá<sup>n</sup>-dé sá ñà túú xini ñáhá-dé xii-gá. Te ní quee-dé tnuú ñáyiu-áñ cuáhá<sup>n</sup>-dé ññ xio ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

## 27

### *Ndèca-güedé Jèsús cuáhá<sup>n</sup> núú tǎ Pilatú*

*(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)*

<sup>1</sup> Te sáta ñí tundaá te nchaa cue té cùu dútú cúnùu, ndihi cue té cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús. <sup>2</sup> Te ní dácútú ñaha-güedé xii-gá, te ndèca ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> núú tǎ Pilatú té cùu gobiernú.

### *Ní xihí té Jüdás*

<sup>3</sup> Te té Jüdás té ní sáha cuèndá ñáhá xii Jèsús ní cutnùni iní-dé sá cahni ñaha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-dé ní sáha cuèndá ñáhá-dé xii-gá núú cuè té cùu úhu iní ñáhá, te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé danchòcáva-dé ócò úxí dǎhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup> núú cuè dútú cúnùu-áñ, ndihi núú cuè té cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél, chi ñiu cue té-áñ ní sáñaha-güedé dǎhú<sup>n</sup> xii-dé. <sup>4</sup> Te òré ní quexio té Jüdás-áñ núú ndécú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Yúhú, ñà túú ní quide váha-í sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-í ní taxi cuèndá-í ññ téé ñà túú tñhí cuéchi-xi cahni-ndo-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

Te cue té-áñ ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñà túú ñágá cuèndú cuini-ndí càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-ndí xii-n, te mee-n ñaha núu nása sàni iní-n càda-n —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>5</sup> Te té Jüdás ní dǎngoyo-dé dǎhú<sup>n</sup>-áñ xiti veñuhu càhnu sá ño cúnuu, te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ní dácùèhné-dé mée-dé.

<sup>6</sup> Te cue dútú cúnùu ní naquehe<sup>n</sup>-güedé dǎhú<sup>n</sup>-áñ, te ní xitñaha-güedé:

—Dǎhú<sup>n</sup>-a ní quéyáhu cuèndá sá cùu ññ ñáyiu, núu xǎñ vá cúu nàchihi-o xiti càjá núú ñúhú sá cúu cuèndá Yá Ndiöxí —càchí-güedé xitñaha-güedé.

<sup>7</sup> Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ññnuu-güedé cuèndá nacuaa<sup>n</sup>-güedé ññ xichi núú cáá ñùhu danani-güedé Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te xía<sup>n</sup> ñí saa<sup>n</sup>-güedé cuèndá xía<sup>n</sup> nguindǎxi nchaa ñáyiu véxi xica. <sup>8</sup> Te ní nadáma ñiu ñuhu-áñ, te vitna dǎnani-güedé Ñuhu Yáhu Níñí, duha dǎnani-güedé. <sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> ndí Jeremiás téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue téé isràél ní cachí-güedé sá ócò úxí dǎhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup> cháhuhü-güedé cuèndá ññ téé quehe<sup>n</sup> cuèndá-güedé. Te dǎhú<sup>n</sup>-áñ nàquehe<sup>n</sup>-güedé, <sup>10</sup> te cuaa<sup>n</sup>-güedé ññ xichi núú nání Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te duca<sup>n</sup> càda-xi chi duca<sup>n</sup> ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremiás-áñ.

### *Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú*

*(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

11 Te Jèsús ndécú-gã núú tẽ Pilatú tée cùu gobiernú, te tée-án nĩ xicá<sup>n</sup> tnúhú-dẽ núú-gã, te xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ã<sup>n</sup>? —càchí-dẽ xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

Te Jèsús ní xãhá<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Diu-í yíndàha-í-yu —càchí-gá xãhá<sup>n</sup>-gã xii-dé.

12 Te cue dútú cúnúu ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél sàcá<sup>n</sup> cuéchi-güedé núú tẽ Pilatú cuendá Jèsús, dico mee-gã ní ñ<sup>n</sup> tnúhu ñá túú ní cãhá<sup>n</sup>-gá. 13 Te tẽ Pilatú ní xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-gá:

—Cãhá<sup>n</sup>, ná cuendá ñá túú cãhá<sup>n</sup>-n, te cundehe nã ndéé duha titní cuéchi dàcaa cue tée-a díquí-n —càchí-dẽ xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

14 Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cãhá<sup>n</sup>-gá, te tẽ Pilatú tée cùu gobiernú-án ño ní cuñúhu-dé sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú tnàhí ní cãhá<sup>n</sup>-gá.

*Ní quide ndáá-güedé sá cãhni-güedé Jèsús  
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

15 Te ndi tnahá nduu víco pascuá dácãcu tẽ Pilatú tée cùu gobiernú-án ñ<sup>n</sup> tée yihí vecaá chi duca<sup>n</sup> tnàhí quide-dé, te mee ñáyiú cãhá<sup>n</sup>-yu te núu ndëdacaá tée yihí vecaá-án cãcu-dé te tée-án dácãcu-dé. 16 Te dàvá-án yihí ñ<sup>n</sup> tée nani Barrabás vecaá, te tée-án ío cuendú-dé sá ño nèhé ní quide-dé. 17 Te ní nataká nchaa ñáyiú, te tẽ Pilatú ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dẽ núú-yu, te xãhá<sup>n</sup>-dẽ:

—¿Ndëdacaá núú úú cue tée-a cuíni-ndó dácãcu-í-güedé-í? ¿Té Barrabás ã Jèsús tée nani Cristú? —càchí-dẽ xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

18 Te duca<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup> tẽ Pilatú, chi ní cutnùni iní-dé sá dicó sá cuèdú iní-güedé duca<sup>n</sup> ní quide-güedé ní sãha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dẽ.

19 Te nini núcóo tẽ Pilatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñàdihí-dé tnúhu cuáhá<sup>n</sup> núú-dẽ, te duha ndùu tnúhu ní tendaha-a<sup>n</sup>: “Vã cãní iní-n nã cada-n tée ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n, tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi icuini ío nèhé ní dácóto ñaha saní-í cuendá-dé”, duha ndùu tnúhu ní xãhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii tẽ Pilatú.

20 Dico cue tée cùu dútú cúnúu, ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél ní xãhá<sup>n</sup>-güedé xii ñáyiú sá ná cũñáhá-yu xii tẽ Pilatú dácãcu-dé tẽ Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quidé-yu nãcuáa ní xãhá<sup>n</sup>-güedé. 21 Te tẽ Pilatú-án ní xãhá<sup>n</sup> tucu-dé xii-yu:

—¿Ndëdacaá núú úú cue tée-a cuíni-ndó dácãcu-í? —càchí-dẽ xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

Te ní xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—Té Barrabás dácãcu-n —càchí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

22 Te tẽ Pilatú ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dẽ núú-yu, te xãhá<sup>n</sup>-dẽ:

—¿Te ná cuíni-ndó càda-í Jèsús tée nani Cristú tée cãchí sá Yã Ndiõxí ní tendaha ñaha xii-dé véxi-dé ñuyíú-a-í? —càchí-dẽ xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

Te nchaa-yu ní cãhá<sup>n</sup>-yu, te xãhá<sup>n</sup>-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxí —càchí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

23 Te tẽ Pilatú ní xãhá<sup>n</sup> tucu-dé xii-yu:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé núu duca<sup>n</sup> cuíni-ndó càda-í-dé-í? —càchí-dẽ xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

Dico nchaa-yu uu<sup>n</sup>-gá níhi ní cãhá<sup>n</sup>-yu, te xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

24 Te tẽ Pilatú ní cutnùni iní-dé sá vã ñihí-dé nãcuáa cada-dé, chi uu<sup>n</sup>-gá ní ngúita ñáyiú xicuaá-yu, te xíã<sup>n</sup> ní xicá<sup>n</sup>-dẽ ndute ní ndáhá-dẽ núú nchaa ñáyiú, te ní xãhá<sup>n</sup>-dẽ xii-yu:

—Tée-a cùu-dé ì<sup>n</sup> tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te nchòhò cuìní-ndó sã cùu-dé, dico ñi-u-ni mee-ndo cuidò yáhu-ndo-dé chi yúhú vá cuidó yáhu-í-dé —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

25 Te nchaá-yu ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—jDiu nchúhú ndihí cue déhe-ndí cuidò yáhu-ndí-dé! —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu.

26 Te sátá dúcá<sup>n</sup> te té Pilatú ní dácãcu-dé té Barrábás, te ní táúchíú<sup>n</sup>-dë ní cani-güedé Jèsús. Te sátá dúcá<sup>n</sup> ñi quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táúchíú<sup>n</sup>-dë candeca ñaha-güedé xii-gá quíhí<sup>n</sup> cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

27 Te cue tée cùu sandadú té Pilatú ndécá-güedé Jèsús cuánguihu xítí vehe càhnu cuu cuendá-dé, te cue tée cùu sandadú-án ñi cana-güedé dava-gá cue sandadú núú dúcá<sup>n</sup> ndéca-güedé Jèsús cuánguihu-án. 28 Te xía<sup>n</sup> ñi taunuu-güedé dóó-gã, te ní dácuihnú ñaha-güedé xii-gá ì<sup>n</sup> dóó tícuèhé víhí. 29 Te ní cadúha-güedé ì<sup>n</sup> coróná ñi ní chihi-güedé díquí-gã, te ní chitní-güedé ì<sup>n</sup> carrutí ndaha cùha-gá, te ní ngúíñí xítí-güedé núú-gã cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xãha<sup>n</sup>-güedé:

—jÍo càhnu cuu yohó tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

30 Te ní tíú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní quehe<sup>n</sup>-güedé carrutí sá ñi sãñaha-güedé xii-gá te ní ducu<sup>n</sup>-güedé díquí-gã. 31 Te sátá ñi yáha ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóó tícuèhé víhí sá ñi dácuihnú ñaha-güedé xii-gá, te ní dándíúnuu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gã, te dàtnúni ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> núú catá càa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

*Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí*  
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Te ñúhu-güedé ndihí-gá ichi, te ní nanihí-güedé ì<sup>n</sup> tée ñúu Crené nání-dë Xímú, te tée-án ñi quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

33 Te ní sáá-güedé ndihí-gá ì<sup>n</sup> xichi núú nání Gólgotá, te tnúhu-án quée-xí: Núú nání yíquí díquí ndéyi, duha quèe-xi tnúhu-án. 34 Te xía<sup>n</sup> sãñaha-güedé ndudí úa coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xihí-gá chi dico-ni ní xito ndeé-gá.

35 Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te sátá dúcá<sup>n</sup> te cue tée cùu sandadú-án ñi xito ndeé-güedé núu ndèdacã-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gã. Te duca<sup>n</sup> ñi cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndeé sanaha yòdo tnuní núú tütú-gá, te duha càchí-xi: “Ní xito ndeé-güedé núu ndèdacã-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gã”, duha ní cachí tée-án te duca<sup>n</sup> ñi ngódó tnuní núú tütú-gá. 36 Te sátá dúcá<sup>n</sup> ñi quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndeé ñáhá-güedé xii-gá. 37 Te ní taxi ndecu-güedé ì<sup>n</sup> sá ndeé lètrá ndàa díquí-gã. Te lètrá-án cáhá<sup>n</sup>-xi ná cuendá duca<sup>n</sup> ñi quide ñaha-güedé xii-gá, te duha cáhá<sup>n</sup> lètrá-án: “Tée-a cùu-dé tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél!”, duha càchí-xi. 38 Te tnáhá úú cue tée cùu ñadúhú ñi sata caa-güedé ñi-ni núú cùrúxí tucu, te ì<sup>n</sup>-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. 39 Te nchaá ñáyiú yãha yatni núú tácãa-gá-án, te dàcuicó-yu díquí-yu ndehe ñáhá-yu xii-gá, te xícuèhé ñáhã<sup>n</sup>-yu. 40 Te xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Yòhó càchí-n sã dàngoyo-n veñúhu càhnu sá Ío cùnuu, te dandãa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-n, te vitna tanùu núú cùrúxí-án

dàcàcu-n mèe-n te núu ndisa sá Dêhe Yá Ndiöxí cúu-n —càchí-yu xähá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

41 Te ðiu-ni duca<sup>n</sup> cùdiquí ndeé ñáhá cuè tée cùu dútú cùnùu xii-gá, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu fariséú, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, te xitnáha-güedé:

42 —Tée-a ní ndacu-dé ní dàcàcu-dé dava ñáyiú, te mee-dé ñá ndácú-dé dàcàcu nihnu-dé meé-dé. Te núu ndisa sá cúu-dé tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núu cùrúxí-a cuèndá quíndáá iní-ó-dé. 43 Te cächí-dé sá sándáá iní-dé Yá Ndiöxí, te mee-gá ná dàcàcu ñaha-gá xii-dé te núu cùndahú iní ñáhá-gá, chí mee-dé cächí-dé sá Dêhe-gá cúu-dé —cächí-güedé xitnáha-güedé.

44 Te ndeé tnàhá cue tée cùu ñadhú tácaà xio xio ðiñi-gá xícuehé ñáhá-güedé xii-gá.

### *Ní xihí Jèsús*

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee ñihí ñuyúú, te duca<sup>n</sup>-ni càa ní cuu caá úní sacuaa. 46 Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuaa-á<sup>n</sup>, te níhi ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te cächí-gá:

—Èlí, Èlí, ¿láma sabàctaní? —cächí-gá.

Te tnúhu-á<sup>n</sup> queé-xí: Ndiöxí meé-í, Ndiöxí meé-í, ¿ná cuèndá ní dáñá ñaha-n xii-í?, duha queè-xi tnúhu-á<sup>n</sup>.

47 Te dava cue tée xíndecu yatni núu tácaà-gá-á<sup>n</sup> ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní xitnáha-güedé:

—Tée-a càna-dé té Èliás —cächí-güedé xitnáha-güedé.

48 Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní quene cunu ñ<sup>n</sup> cue tée xíndecu-á<sup>n</sup> ní quehe<sup>n</sup>-dé luha cächí, te ní chindóyo-dé xití ndudí íá, te ní chinenu-dé ðiquí ñ<sup>n</sup> yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihi-dé yuhu-gá. 49 Te dava-güedé ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii téé-á<sup>n</sup>:

—Cundetú tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èliás dàcàcu ñaha-dé xii-dé —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii téé-á<sup>n</sup>.

50 Te Jèsús níhi ní cana saa-gá, te ní xihí-ni-gá. 51 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní ndátá dǒó cúu còrtiná xití veñúhu càhnu sá ño cùnnu ní queé dava ndáá, te ndàa núu ññu ní ngúita-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nàhnu ní táhú. 52 Te dava yaú núu yíndúxi ñáyiú ní xihí ní sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ní nacaá<sup>n</sup> te ní ndotó-yu. 53 Te sáta ní yáha ní ndoto Jèsús, te cue ñáyiú ní ndoto-á<sup>n</sup> cuànguihú-yu xití ñuú Jerusálén, te cue ñáyiú ñuú-á<sup>n</sup> ño vai-yu ní xiní-yu cue ñáyiú duca<sup>n</sup> ní ndoto-á<sup>n</sup>.

54 Te sá dúcá<sup>n</sup> nãndi ní quide-xi, ndihi sá dúcá<sup>n</sup> ní tnáa xíá<sup>n</sup> ño ní yùhú tée cùu capitá<sup>n</sup> ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ndihi-dé ndeé-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xitnáha-güedé:

—Sá ndàa ndisa sá ðíú téé-a cùu-dé Dêhe Yá Ndiöxí ní cùu —cachí-güedé xitnáha-güedé.

55 Te xica xínutní vai ñáyiú ðihí ndéhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ní chindèé-yu Jèsús, te ndeé ðistrítú Galiléa ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá-yu xii-gá. 56 Te tnuú ñáyiú-á<sup>n</sup> tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndihi tá Màriá nãná té Jàcobó ndihi té Chèé, ndihi nãná cue déhe té Zebèdeú.

*Chindúxi-güedé Jèsús**(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*

<sup>57</sup> Te ndècu ìᵐ tée cuica nàni-dé Chèè te cùu-dé tée ñuú Arimàtea, te tnàhà-dé ní tnahá tnúhu-dé ndihì Jèsús. Te òrè sa ní cuaa, <sup>58</sup> te ní sáhà<sup>n</sup>-dé núú tē Pilatú, te xàha<sup>n</sup>-dè núu vá cùndèe iní-dé daña-dè chindúxi-dé yìqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-án ní sàha-dé tnúhu, te ní táuchíú<sup>n</sup>-dè sá cuàha cuèndá-güedé té Chèè-án yìqui cùñú-gá. <sup>59</sup> Te té Chèè-án ní quehe<sup>n</sup> cuèndá-dé yìqui cùñú-gá, te ní chidúcú<sup>n</sup>nuu-dé ìᵐ dóo cuixí<sup>n</sup> dóo cándò. <sup>60</sup> Te sa nchìí ìᵐ yaú sáá ní caá<sup>n</sup> té Chèè-án ìᵐ yìqui naha càva te xiá<sup>n</sup> cúú cuèndá-dé, te yaú-án ní chíhi-dé yìqui cùñú Jèsús, te dàtnùní ní sadí-dé ìᵐ yúú cáhnú yúú quèhè<sup>n</sup> yuhu yaú-án, te ní xica-dé cuánuhú-dé. <sup>61</sup> Te tnàhà tá Màriá Magdalèná, ndihì ingá xíchí nání Màriá ní quexió-yu ní ngóo-yu yatni núú nchìí yaú-án.

*Cue tée ndèé yaú núú yíhì yìqui cùñú Jèsús*

<sup>62</sup> Te sáta ní yáha ní quide túha ñáyíu nchaa sá nándihì-yu nduu tnèé nduu ndètátú-yu-án, te diu-ní nduu ndètátú-yu-án ní sáhà<sup>n</sup> cue dútú cùnuu, ndihì cue tée cùu fariséú ní cáhá<sup>n</sup> ndihì-güedé té Pilatú. <sup>63</sup> Te xàha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Yòhó tée cùnuu, véxi-ndí càchí tnúhu-ndí sá ní ndacu iní-ndí sá tē ndehnde ní xihí-án càchí-dé òrè ndécú-gá-dé sá nduu úní sá yúu-dé, te ndoto-dé. <sup>64</sup> Te tendaha-n cue tée na quíhì<sup>n</sup>-güedé cundeé-güedé yuhu yaú núú ní chíhi-güedé yìqui cùñú-dé, chí na cuáhá<sup>n</sup> quíhì<sup>n</sup> cue tée ní xica cuu ndihì-dé duhu-güedé yìqui cùñú-dé, te cúñaha-güedé xii ñáyíu sá ní ndoto-dé. Chí núu duca<sup>n</sup> na càda-güedé te ío-gá dandàhú-güedé cue ñáyíu dàcúúxí dàtná ní quide mee tēe ní xihí-án —càchí-güedé xàha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>65</sup> Te té Pilatú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Náu cue sandàdú-a candeca-ndo-güedé quíhì<sup>n</sup>, te cadí váha-ndo ndihì-güedé yuhu yaú-án nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cùndeé-güedé nàcuáa sàni iní-ndó cùnduu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>66</sup> Te cue tée-án ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní tee-güedé ìᵐ sèñá yúú ndèdí yèhe yaú-án, te ní dándòo-güedé cue sandàdú-án ndèé-güedé yaú-án, te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé cuèndá sá vā yòo quíhì<sup>n</sup> nacaá<sup>n</sup> yaú-án.

**28***Ní ndoto Jèsús**(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

<sup>1</sup> Te sáta ní yáha nduu ndètátú ñáyíu, te ndumìngú nehé víhì-ní ní xica tá Màriá Magdalèná ndihì ingá xíchí nání Màriá cuángotó-yu yaú núú ní chíhi-güedé yìqui cùñú Jèsús. <sup>2</sup> Te uu<sup>n</sup> ní níhì víhì ní tnáa, te òrè duca<sup>n</sup> ní quide-xi chí ìᵐ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quexió-xi núú dúcá<sup>n</sup> nchìí yaú núú ní chíhi-güedé yìqui cùñú Jèsús, te ní xócáni espíritú-án yúú ndèdí yèhe yaú-án te ní ngóo-xi núú yúú-án. <sup>3</sup> Te dàtná dátàsa<sup>n</sup>-xi òrè sàá ndúté dúcá<sup>n</sup> dátàsa<sup>n</sup>-xi núú espíritú-án, te dóo níhnú-xí cuixí<sup>n</sup> quiyí. <sup>4</sup> Te òrè duca<sup>n</sup> ní quide-xi te cue sandàdú ndèé yaú-án ní quidi ñaha-xi xii-güedé sá ní yùhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xíta sá xíní tnùní-güedé. <sup>5</sup> Te espíritú-án ní xáha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyíu ñhìí cuángoto yaú-án:

—Nchòhó ñáyíu ñhìí véxi coto yaú-a, vá yùhú-ndó chí yùhú cùtnùní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yìqui cùñú Jèsús Yaá ní xihí núú cùrúxí. <sup>6</sup> Dico

Yaá-án chi ñá túú-gă ndécú yiqui cuñú-gá iha, chi sa ní ndoto-gă, te diu duca<sup>n</sup> ní cachí-gă sá ndótó-gă cútñahá vátá cùú-gă, te chí táquixi cundehe-ndo núú ní sacá<sup>n</sup>-güedé yiqui cuñú-gă ní cùu te quini-ndó nă ñá túú-gă. <sup>7</sup> Te vitna ío ndíhi chí cuahá<sup>n</sup> núú xĩndecu cue téé ní xica cuu ndíhi-gă, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jèsús Yaá ní xihí ní cùu, te codonùu-gă núú-ndó quihí<sup>n</sup> distritú Galileá te yacá<sup>n</sup> quini-ndó-gă”, duha cúñaha-ndo xii-güedé. Duha ndùu tnúhu ní cachí tnúhu-í xii-ndo —càchí espíritú-án xáha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyiú dñí-án.

<sup>8</sup> Te cue ñáyiú dñí-án ní natnii-yu ichi, te súuní ndíhi cuánuhú-yu núú xĩndecu cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús cuendá nacani tnúhu-yu núú-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> espíritú-án xii-yu, te cuéi ní yuhú-yu dico súuní cùdí iní-yu. <sup>9</sup> Te ichi ñuhú-yu cuánuhú-yu, te na iní-yu ní quexio Jèsús núú-yu ní dándácóo váha ñaha-gă xii-yu. Te ñáyiú-án ní ngüíñí xití-yu núú-gă, te ní numi ñahá-yu xii-gă, te ní chiñuhu ñahá-yu. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-yu:

—Vá yuhú-ndó, chí cuahá<sup>n</sup> cúñaha-ndo xii cue téé ní xica cuu ndíhi-í sá ná quihí<sup>n</sup>-güedé distritú Galileá, te yacá<sup>n</sup> quini ñahá-güedé xii-í —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-yu.

### *Nàcuáa ndùu tnúhu ní nacani cue sandádú*

<sup>11</sup> Te nini ñuhu cue ñáyiú dñí-án ichi cuánuhú-yu, te dava cue sandádú cue téé ndéé yaú-án ní cùu ní xica-güedé cuánuhú-güedé ñuú cuendá nacani tnúhu-güedé núú cuè téé cùu dútú cùnùu nàcuáa ní cuu. <sup>12</sup> Te cue téé cùu dútú cùnùu-án ní quide-güedé jundá ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel, te ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé, te ní quide ndáá-güedé ndíhi cue sandádú-án sá cuañaha-güedé vai dñí<sup>n</sup> cuendá dacuàndehnde-güedé. <sup>13</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue sandádú-án:

—Cúuní-ndí sá vă cãhá<sup>n</sup> ndáá-ndó núú ñáyiú nàcuáa ní cuu, chí cúñaha-ndo xii-yu sá òré xidí-ndó ní quixi cue téé ní xica cuu ndíhi-dé ní dúhú-güedé yiqui cuñú-dé néhé-güedé cuahá<sup>n</sup>, duha cúñaha-ndo xii-yu. <sup>14</sup> Te núu na nihí té Pilatú téé cùu gobiernú tnúhu nàcuáa cúñaha-ndo xii ñáyiú, te nchúhú cada ndáá-ndí ndíhi-dé cuendá sá ñá túú nă cada ñaha-dě xii-ndo —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue sandádú-án.

<sup>15</sup> Te cue sandádú-án ní quehe<sup>n</sup> cuendá-güedé dñí<sup>n</sup>, te ní xica-güedé cuahá<sup>n</sup>-güedé te ní cãhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> cuè téé-án cãhá<sup>n</sup>-güedé. Te nchaa ñáyiú isráel ní nihí-yu tnúhu ní cãhá<sup>n</sup>-güedé-án, te diu-ni tnúhu-án cãhá<sup>n</sup>-yu ndéé vitna.

### *Jèsús xáha<sup>n</sup>-gă xii cue téé ní xica cuu ndíhi-gă nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> cada-güedé (Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

<sup>16</sup> Te ndi ùxí ñ<sup>n</sup> cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús ní xica-güedé cuahá<sup>n</sup>-güedé ñ<sup>n</sup> yucu cãa distritú Galileá núú ní xáha<sup>n</sup>-gă naníhí tnáhá-güedé ndíhi-gă. <sup>17</sup> Te òré ní xiní-güedé Jèsús te ní chiñuhu ñaha-güedé xii-gă, dico dava-güedé sàni ñ<sup>n</sup> saní úú iní-güedé núu diu-gă àdi ñá díú-gă. <sup>18</sup> Te Jèsús ní sãndehé yatni-gă ndéé núú-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndíhi-í tnúhu ndee iní táxí tnùn-í cuéi andíu te cuéi ñuyúyú-a. <sup>19</sup> Te vitna táuchiu-í sá quihí<sup>n</sup>-ndó nihí<sup>n</sup> ñuyúyú cãhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-í núú ñáyiú cuendá tuha ñahá-yu xii-í, te dacuàndute-ndó-yu. Te òré duca<sup>n</sup> cãda-ndo, te cacunehe-ndo tátá-ó Dútú Ndióxi ndíhi yuhú Yaá cúú Dëhe-gă ndíhi Espíritú-gă. <sup>20</sup> Te cúñaha-ndo xii-yu sá ná cãdá-yu nchaa nàcuáa sa ní dánhé

ñáhà-í xii-ndo càda-ndo. Te na càchí tnúhu-í sá cúndècu ndihí ñaha-ni-í xii-ndo ñùyíú-a ndéé ná sàá nduu nàa-xi —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.



## TNÚHU NÍ CHÍDÓ TǸNÍ TÈ MĂCÚ

*Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiù càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí xití yucu*  
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

<sup>1</sup> Duha ní quesaha tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ó tnúhu Xítóhó Jesucristú Dèhe Yá Ndiòxí.

<sup>2</sup> Te ndíj Chàíá téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní chídó tǹní ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xii Dèhe-gá, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gá:

Tendaha-í ì<sup>n</sup> téé codonùu-dé núú-n,

te dàtúha-dé ñáyiù cuèndá tñí-yu tnúhu-n.

<sup>3</sup> Te téé-án quihi-dé xití yucu te níhi càhá<sup>n</sup>-dé cúñaha-dě xii ñáyiù:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñí-ndo ichi váha, te duca<sup>n</sup> càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaá ío cùnùu”, duha cúñaha-dě xii-yu.

Duha ndúu tnúhu ní chídó tǹní ndíj Chàíá nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xii Dèhe-gá. <sup>4</sup> Te téé dii cuèndá-xi ní ngódó tǹní-á<sup>n</sup> nání-dě Juàá, te téé-án ní xíhí-dé xití yucu ní càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te ní xóo dacuàndute-dé ñáyiù, te duha ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañá-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te duca<sup>n</sup> te Yá Ndiòxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo —duha ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

<sup>5</sup> Te nchaa ñáyiù distritú Jùdeá, ndíhi ñáyiù ñúú Jerusalén ní sáhá<sup>n</sup>-yu ndéé yúte Jòrdán núú ndécú tè Juàá ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-dé. Te cue ñáyiù ní náhmá nchaa yíca cuèchi-xi te ní dácuàndute ñaha-dé xii-yu.

<sup>6</sup> Te té Juàá-án ní xíhnu-dé dóó idi càméyu, te ì<sup>n</sup> ñí ní cuu pàñú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéchi. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-dé xii ñáyiù:

—Nchicú<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> téé véxi, te téé-án ío-gá cùnùu-dé dàcúúxí yùhú, chí yùhú cùu-í ì<sup>n</sup> téé duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú tàù-í ngúnundeyi-í nandaxi cuédicó ñí ñihnu chàù-dé dico quide-í chiù<sup>n</sup>-dé. <sup>8</sup> Te yùhú dácuàndute ñaha-í xii-ndo, dico mee-dě taxi-dé Espiritú Yá Ndiòxí cundecu ndíhi-ndo —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

*Sàndute Jesús*

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

<sup>9</sup> Te dàvá-án ní quee Jèsús ñúú Nazàrét ì<sup>n</sup> ñúú yíndèhu distritú Galiléa cuáhá<sup>n</sup>-gá yúte Jòrdán. Te yàcá<sup>n</sup> ní dácuàndute ñaha té Juàá xii-gá. <sup>10</sup> Te òrè ní nene-gá xití ndute, te ní xini-gá nchí andíu, te ní quee Espiritú Yá Ndiòxí véxi cuu<sup>n</sup>-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ì<sup>n</sup> lómá cáá Espiritú-án véxi cuu<sup>n</sup>-xi. <sup>11</sup> Te òrè-án ní tecú ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ndéé andíu, te xáha<sup>n</sup>-gá xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í te ío cùdíí iní ñáhà-í xii-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

*Sáculhá quidé yíca-xi cada Jesús sá ñà túú tàù-gá cada-gá dico ñá túú ní quide-gá*

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Te Espiritú Yá Ndiöxí ndécá-xí Jèsús cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xití yucu. 13 Te xití yucu-án ió víhí quití déé<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> ndécú Jèsús ní ngüíta sácuihná quidé yìca-xi cada-gá ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní sàndáá iní-gá. Te cue espíritu xínu cuèchi núú Yá Ndiöxí ní xinu cuechi-xi núú-gá. Te ní xíndecu-gá údico nduu xití yucu-án.

*Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiú<sup>n</sup> ní tǎhú Tǎtá-gǎ Dútú Ndiöxí cada-gá (Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

14 Te sátá ní ngava té Juáá vecaá, te Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá distritú Galileá dǎnehé-gá ñáyiú tnúhu váha, tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. 15 Te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, te chí dáñá ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quíndáá iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tǎhú-ndó —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cúmí tnàhá cue téé tnì chácá (Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)*

16 Te Jèsús ñúhú-gǎ ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá tá yǎha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá té Xímú ndíhi ñaní-dé té Ndríxí xídáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute tnì-güedé chácá, chi quití tnàhí-án cúú chiú<sup>n</sup>-güedé tnì-güedé-dí. 17 Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Chí dáñá chiú<sup>n</sup> quide-ndo-án, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í te taxi-í ingá núú chiú<sup>n</sup> cada-ndo chi quíhí<sup>n</sup>-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó ñáyiú cuèndá dacuàhá-yu tnúhu-í —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

18 Te òré-ní-án ní dáñá cuè téé-án ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

19 Te cuáhá<sup>n</sup>-gá luha-gá, te ní xiní-gá té Jàcobó ndíhi ñaní-dé té Juáá ñúhú-güedé xití bàrcú-güedé náticu-güedé ñunu-güedé, te ndí ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebedeú. 20 Te ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní dándóo-güedé tǎtá-güedé ndíhi cue téé xinu cuechi núú-güedé xití bàrcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

*È<sup>n</sup> téé yìhi ñaha espíritu cúndìhi yucu ñávǎha (Lc. 4:31-37)*

21 Te ní quexio Jèsús ndíhi cue téé-án ì<sup>n</sup> ñúú nání Cǎpernaúm, te yácán ndécú-gǎ ní tnàhá nduu ndètatú ñáyiú, te cuánguihu-gá veñúhu ñáyiú isràél dǎnehé ñáhá-gǎ xií-yu. 22 Te xícuñúhu víhí-yu ncháa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, chi quide-gá sá cúú-gǎ ì<sup>n</sup> Yáá táxí tnùní víhí, te ñà túú dǎcuaha ñaha-gǎ xií-yu dátá dǎcuàha ñaha cue téé dǎcuaha ñaha xií-yu ncháa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. 23 Te xití veñúhu-án ndécú tnàhá ì<sup>n</sup> téé yìhi ñaha ì<sup>n</sup> espíritu cúndìhi yucu ñávǎha, te espíritu-án ní quide-xi níhi ní càhá<sup>n</sup> téé-án, te xǎha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús:

24 —¿Te ná cuíní yòhó Jèsús téé ñúú Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí núu véxi-n núú ndécú-ndí-i? ¿Á<sup>n</sup> vèxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xiní ñáhà-í xii-n sǎ cúú-n ì<sup>n</sup> téé ñà túú tnàhí cuèchi-xi, chi núú Yá Ndiöxí ní quee-n vèxi-n ñúyíú-a —cǎchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

25 Dico Jèsús ní tenáa-gǎ espíritu cúndìhi yucu ñávǎha-án, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ:

—¡Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-án! —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii espíritu-án.

26 Te espíritú cúndihí yucu ñávãha-án nĩ dácũyihí ñáhá-xí xii téé-án, te ní dácáná sãa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cùñú-dé cuáhá<sup>n</sup>-xi. 27 Te nchaa ñáyiu xĩndecu-án ío ní cuñúhu-yu, te ní xĩtnáhá-yu:

—¿Te nása ndũu-tu sã quidé tée-a? ¿Ndudú sáá càhá<sup>n</sup>-tu-dé sánũu? Te quide-dé dàtná quidé ì<sup>n</sup> tée cùnũu vihi, chi càhá<sup>n</sup>-ni-dé te sàndáá iní ñáhá nchaa espíritú cúndihí yucu ñávãha —càchí-yu xĩtnáhá-yu.

28 Te ío ndĩhi ní níhí nchaa ñáyiu dava-gá ñũu yĩndèhu distritú Galileá tnúhu nchaa nãcuáa càhá<sup>n</sup> Jèsús ndihí nchaa sã quidé-gá.

*Jèsús quidé tãtna-gá nãná ñadĩhí té Xímú*  
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Te òré ní ndee Jèsús veñúhu cue ñáyiu isràél, te cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihí té Jàcobó ndihí té Juáa vehe té Xímú ndihí té Ndrĩxí. 30 Te nãná ñadĩhí té Xímú cùhú-a<sup>n</sup> ñũhu vihi-a<sup>n</sup> cahni, te ndihí-ni ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús sã cùhú-a<sup>n</sup>. 31 Te ní sáhá<sup>n</sup>-gá núú cáá ñaha cuhú-án te ní tñi-gá ndaha-a<sup>n</sup> ní ndocani ñaha-gã xii-a<sup>n</sup>. Te òré-ni-án nĩ nchĩco-a<sup>n</sup> cahni, te ní ngúita-a<sup>n</sup> xĩnu cuechi-a<sup>n</sup> núú-güedé ndihí-gá.

*Jèsús quidé tãtna-gá vài ñáyiu cùhú*  
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Te òré sa cuñi-xi cundiqui<sup>n</sup> te ní quexìo ñáyiu núú ndécú Jèsús, te nchaa ñáyiu cùhú ní dàtácá-yu ndecá-yu ní sáá núú-gã, te tnáhá cue ñáyiu yìhí ñaha espíritú cúndihí yucu ñávãha ndecá-yu ní sáá núú-gã. 33 Te nchaa ñáyiu ñũu-án nĩ chítú níhñú-yu yuyèhe vehe núú nĩ quexìo Jèsús. 34 Te Jèsús ní quide tãtna-gá nchaa ñáyiu cùhú cuèi ndi dĩí<sup>n</sup> ndi dĩí<sup>n</sup> núú cuèhé tnáhá-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cúndihí yucu ñávãha yìhí ñaha xii ñáyiu, te ñã túú ní dàña-gá càhá<sup>n</sup> cue espíritú cúndihí yucu ñávãha-án ni ì<sup>n</sup> tnúhu, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi cue espíritú-án sa ximí-xi yoo cùu-gá.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá tnúhu Yá Ndióxi distritú Galileá*  
(Lc. 4:42-44)

35 Te òré vátá tũndaá váha-gá ní ndacóo Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> xio yuhu ñũú núú ñà túú ñáyiu ndècu cuendá yacá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndihí-gá Yá Ndióxi. 36 Te té Xímú ndihí cue tée cùndihí-dé nándũcu ñaha-güedé xii-gá. 37 Te òré ní naníhí ñáhá-güedé xii-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Nchaa ñáyiu nãnducu ñáhá-yu xii-n —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

38 Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí ná quihí<sup>n</sup>-ó nchaa ñũu xĩndáa yatni-a, chi danèhé-í ñáyiu tnúhu Yá Ndióxi chi diu chũu-án vèxi-í —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

39 Te Jèsús tá xica ndodo-gá cuáhá<sup>n</sup> nchaa ñũu yĩndèhu distritú Galileá dánèhé-gá ñáyiu, te ndi tnáhá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñũu sãá-gá te duca<sup>n</sup> cuãnguìhu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gã xii-yu tnúhu Yá Ndióxi, te cue ñáyiu yìhí ñaha espíritú cúndihí yucu ñávãha ta queñuhu-gá nchaa espíritú-án yiqui cùñú-yu cuáhá<sup>n</sup>.

*Jèsús quidé tãtna-gá ì<sup>n</sup> tée tnáhá cuèhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó*  
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Te ní quexìo ì<sup>n</sup> tée tnáhá cuèhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngúihí xití-dé núú-gã càhá<sup>n</sup> ndáhú-dé, te xãha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-n núu vá cùndèe iní-n càda tátna ñaha-n xii-í chi cùtnuni iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>41</sup> Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-dé te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>42</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xócuñí cuéhé tnàhá-dé. <sup>43-44</sup> Te Jèsús ní càhá<sup>n</sup> víhí-gá dóho-dé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Vitna cuanùhú-na, dico vá yõ ñ<sup>n</sup> cúñaha-n sà ní quide tátna ñaha-í xii-n, te núú dütú-ni cuáhá<sup>n</sup> cuendá sá ná quini ñáhá-dé xii-n sà ní ndúha-n te cuáha-n-dé sá ndúú táhú Yá Ndióxí dàtná ní cachí ndii Moisés cuendá ná quini ñáyiú sá ndáá ní ndúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>45</sup> Te téé ní cùhú-á<sup>n</sup> ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé, te ní ngüita-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii nchaa ñáyiú ta nàñíhí-dé nàcuáa ní quide Jèsús ní quide tátna ñaha-gá xii-dé. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xíté nuu téé-á<sup>n</sup> cuendú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tátna ñaha-gá ní ndúha-dé, te xiá<sup>n</sup> núu dayuhu ní xóo quíhu-gá dava ñuu núú ïo vâi ñáyiú ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xiti yucu núú ña túú ñáyiú ndècu. Te nchaa ñuu ní quee ñáyiú ní sáhá<sup>n</sup>-yu núú ndécú-gá ní càhá<sup>n</sup> ndihí ñáhá-yu xii-gá.

## 2

*Jèsús quidé tátna-gá ñ<sup>n</sup> téé cùhú ñá cúú-gá candá nihnu*  
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

<sup>1</sup> Te sátá ní cuu ñ<sup>n</sup> úú nduu sá ní quee Jèsús ñuu Capèrnaúm te ní nasáa tucu-gá, te cue ñáyiú ní ñíhí-yu tnúhu sá ní ndexio-gá núú quidé vèhe-gá.

<sup>2</sup> Te ndíhi-ni ní tacá cuéhé víhí-yu, te ní chítú víhí-yu ndéé yuyèhe te ñá ní tnàhá-gá-yu. Te ní ngüita-gá ní dánèhé ñáhá-gá xií-yu tnúhu Yá Ndióxí. <sup>3</sup> Te òré-á<sup>n</sup> ní quexio cúmí tnàhá cue téé núú ndécú-gá nchídó-güedé ñ<sup>n</sup> téé cùhú ñá cúú-gá candá nihnu-dé. <sup>4</sup> Dico ñá túú ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé núú-gá chi ïo cuéhé ñáyiú ndècu. Te xiá<sup>n</sup> núu ní sáá-güedé díquí véhé núú yíhí-gá-á<sup>n</sup> ní caá<sup>n</sup>-güedé, te ichi ndàa díquí véhé-á<sup>n</sup> ní dáquèe-güedé téé cùhú-á<sup>n</sup>, te ñúhu-dé ñ<sup>n</sup> xító ní dáquèe ñaha-güedé ndéé núú-gá. <sup>5</sup> Te Jèsús sa ní cutnuni iní-gá sá sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé cùhú-á<sup>n</sup>:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>6</sup> Te xiá<sup>n</sup> xincúo ñ<sup>n</sup> úú cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnuni ndii Moisés, te sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> Jèsús núú cue téé-á<sup>n</sup> ní sani iní-güedé: <sup>7</sup> “Téé-a càhá<sup>n</sup> cuéhé-dé cuendá Yá Ndióxí duha càhá<sup>n</sup>-dé, chi vá yõ ñ<sup>n</sup> ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuèchi ñáyiú chi ñ<sup>n</sup> dií dí-ñi Yá Ndióxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé. <sup>8</sup> Dico òré-ni-á<sup>n</sup> ní cutnuni iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Te ná cuendá duca<sup>n</sup> sàni iní-ndó-í? <sup>9</sup> Te sá dúhá ní xáha<sup>n</sup>-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xiá<sup>n</sup> nchòhó ñá túú cùtnuni iní-ndó núu ndáá càhá<sup>n</sup>-í àdi ñá ndàa. Dico núú cúu-í-dé sá ndácõ-dé, te ndocani-dé xító ñúhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnuni ndáá iní-ndó núu ndáá càhá<sup>n</sup>-í àdi ñá ndáa chi cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. <sup>10</sup> Te vitna na càda-í ndàcu cutnuni iní-ndó nchaa-ndo sá yúhú Téé cúu ñani tnàhá-ndo nchaa-ndo ndecu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuèchi ñáyiú ñuyúú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé cùhú-á<sup>n</sup>:

11 —Ndacóo te ndocani-n x̄ito ñùhu-n véxi-án, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá x̄aha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

12 Te òré-ni-á<sup>n</sup> ñ ndacóo-dé, te ní ndocani-dé x̄ito ñùhu-dé ní quexio-á<sup>n</sup>, te ndèhe nchaa ñáyiu x̄índecu-á<sup>n</sup> ñ ndee-dé tnuú-yu cuáhá<sup>n</sup>-dé. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñ quide Jèsús ní quide tátna-gá téé-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> ío ní cuñúhu nchaa ñáyiu, te ní x̄itnáhá-yu:

—Càhu vihi cuu Yá Ndióxí, chi ñá ñ<sup>n</sup> ndùu quini-ó dùha cuu datná ní cuu vitna —cachí-yu x̄itnáhá-yu.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá ñ<sup>n</sup> téé nàni Leví  
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

13 Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup> tucu-gá yuhu làgúná, te ío cuhé ñáyiu ní sátnhá ñháá xii-gá, te ní dánèhé ñháá-gã xii-yu tñúhu Yá Ndióxí. 14 Te òré ní yáha ní dánèhé ñháá-gã xii-yu, te ní naquehe<sup>n</sup>-gá ichi, te ní yáha yatni-gá ñ<sup>n</sup> xichi núú núcóo ñ<sup>n</sup> téé nàni Leví déhe ñ<sup>n</sup> téé nàni Alfeú quidé còbrá-dé ñáyiu cuendá impuèstú chi còbrádor cúú-dé. Te òré ní xini ñháá-gã xii-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Néhe chitnahá ñháá-n xii-í —cachí-gá x̄aha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te té Lèví-á<sup>n</sup> ñ ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gá.

15 Te té Lèví-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-dé ndihi Jèsús vehe-dé. Te yihi Jèsús mèsa xéxi-gã ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te tnáhá vai cue téé cuihna iní-xi quide còbrá ñháá xii ñáyiu cuendá impuèstú, ndihi dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha núcóo ndihi ñaha-güedé xii-gá xéxi ndihi ñaha-güedé, te duca<sup>n</sup> chi ío vai ñáyiu nchicú<sup>n</sup> ñháá xii-gá. 16 Te sá ñ xini cue téé dàcuáha ñaha xii-yu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu fariséú xéxi Jèsús ndihi nchaa cue téé-á<sup>n</sup> núu ní xicá<sup>n</sup> tñúhú-güedé núú cuè téé xica cuu ndihi-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndihi cue téé cuihna iní-xi quide còbrá ñháá xii ñáyiu cuendá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —cachí-güedé x̄aha<sup>n</sup>-güedé.

17 Te Jèsús ní tecú dóho-gá ñacuáa ndùu tñúhu ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue téé xica cuu ndihi-gá, núu ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñá túú cùhu chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiu cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càhá<sup>n</sup>-í ñáyiu cùtnuní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi te ñá túú véxi-í càhá<sup>n</sup>-í ñáyiu cachí sá ñá túú ndècu cuèchi-xi —cachí-gá x̄aha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cuendá cue ñáyiu ñá túú tnàhí ná xéxi áma càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndióxí  
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)*

18 Te cue téé xica cuu ndihi té Juáá, ndihi cue téé xica cuu ndihi cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càhá<sup>n</sup> ndihi-güedé Yá Ndióxí. Te ñ<sup>n</sup> nduu duca<sup>n</sup> x̄iquide-güedé, te ní sáhá<sup>n</sup> ñáyiu ní xicá<sup>n</sup> tñúhú-yu núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Cuñí-ndí cachí tñúhu-n ñá cuendá cue téé xica cuu ndihi té Juáá, ndihi cue téé xica cuu ndihi cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càhá<sup>n</sup> ndihi-güedé Yá Ndióxí, te cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú dùca<sup>n</sup> quide-güedé —cachí-yu x̄aha<sup>n</sup>-yu xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Nchòhó xini-ndó sá vã cúú cūñaha-o xii ñáyiu ñùhu vico tnándaha sá vã cúú càxi-yu ñini ndècu ndihi ñaha téé tnándaha xii-yu. 20 Dico sáá nduu te

vá cùndècu ndihi ñaha-gá téé tnãndaha-án xii-yu, te dàvá-án te cahni iní-yu vá cáxí-yu cuendá sá ndihú iní-yu.

<sup>21</sup> Te vá yõo ìn dandée luha dóo sáá ìn dóo sa ní cuu tühú víhí, chi dóo sáá-án nãndiyi-xi te uu-gá ndata-xi döó sà ní cuu tühú-án. <sup>22</sup> Te ni vã yõo ìn chìhi ndidí sáá xití ìn lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo duca<sup>n</sup> na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-án, chi ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án te núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu. Núu xíá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi queé ndidí sáá-án xití ìn lamba saa —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Cue téé xica cuu ndihi Jesús sãhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiu*  
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

<sup>23</sup> Te ìn nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiu ñùhu Jesús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ta yãha-gá ndihi-güedé ìn xichi núu cáá triú, te ní ngüíta-güedé sãhnú-güedé yoco triú-án. <sup>24</sup> Te cue téé cùu fariséú ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Nã cuendá duca<sup>n</sup> quide cue téé xica cuu ndihi-n sãhnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndetátú-i? Te ñá túú tàù-güedé duca<sup>n</sup> càda-güedé —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácua<sup>n</sup> tnahi-gá-ndó núú tütú Yã Ndiõxí núú càhá<sup>n</sup>-xi nácuáa ní quide ndíi Dãvíi cúnãhá ní xihí ndíi docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi-án? <sup>26</sup> Te dàvá-án ní xíndecú ìn téé ní xínani Abiãtár ní cuu-dé dútú cúnùu, te ndíi Dãvíi ní quihu ndíi xití vehe Yã Ndiõxí ní quehe<sup>n</sup> ndíi pãá ní cuu íi ndécú-án ní dácãhñu ndíi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi ní xexi ndíi ndihi-güedé, te mee-ni cué dútú tàù-güedé caxi-güedé pãá-án ní cùu —cachí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>27</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Jesús xii-güedé:

—Mee Yã Ndiõxí ní taxi ndecu-gá nduu ndetátú ñáyiu, te ñá túú ní càchí-gá sá méé-yu nándi cani iní-yu cadá-yu canehe íi-yu nduu ndetátú-yu-án. <sup>28</sup> Te yúhú Téé cùu ñani tnãhá-ndó nchãa-ndo, tnãhá-í ndécú ndihi-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiu nácuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-án —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

### 3

*Ìn téé ní yíchí ìn xio ndaha-xi*  
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

<sup>1</sup> Te Jesús cuãnguihu tucu-gá xití veñúhu, te xití veñúhu-án ndécú ìn téé ní yíchí ìn xio ndaha-dé. <sup>2</sup> Te xíá<sup>n</sup> ndécú cué téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núu cada tátna-gá téé cùhú-án nduu cùu-xi nduu ndetátú-güedé ndihi ñáyiu, cuendá duca<sup>n</sup> te níhi-güedé nácuáa cada-güedé cacá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuendá-gá.

<sup>3</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii téé cùhú ndaha-xi-án:

—Ndacuíñi te ngúnutñi-n cuãdava iha —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>4</sup> Te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gã núú-güedé, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—Chí càchí tnúhu ná cúú sã cúú càda-o nduu ndetátú-ó. ¿Sá vãha ñã sá cuèhé? ¿Sá cadá tátna-o ñáyiu cùhú ñã sã cáhni-ó-yu? —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Dico ní ìn-güedé ñá túú tnãhí ni càhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>5</sup> Te Jesús ní xíndéhé vãha-gá núu nchãa-güedé te ní cudéé<sup>n</sup>-gã, te ní ndihú iní-gá chi ío sáá iní-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii téé cùhú ndaha-xi-án:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-á<sup>n</sup> ní ndúha. <sup>6</sup> Te cue téé cùu fariséú ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú ní naníhí tnáhá-güedé ndìhì cue téé cùndìhì té Hèròdés cuendá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

### *Cuéhé víhí ñáyiú ní quexio yuhu lagúná*

<sup>7</sup> Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndìhì cue téé xica cuu ndìhì-gá yuhu làgúná distrítú Galileá, te ío cuéhé ñáyiú distrítú-á<sup>n</sup> nchìcú<sup>n</sup> ñáhǎ-yu xii-gá cuáhá<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te núú ní quexio-gá-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup> ñáyiú distrítú Jùdeá, ñáyiú ñuú Jerusálén, ñáyiú distrítú Idùmeá, ñáyiú xíndecu ndaa ingá xio yúte Jòrdán, ndìhì ñáyiú xíndecu yatni ñuú Tírú ndìhì ñuú Sídón, te duca<sup>n</sup> ío vai-yu ní sáhá<sup>n</sup> núú ndécú-gǎ chí ní níhì-yu tnúhu nchaa nácuáa quide-gá. <sup>9</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii cue téé xica cuu ndìhì-gá sá cadá tǔha-güedé ì<sup>n</sup> bàrcú cuendá caa-gá núú-xi cuendá sá vǎ dádèhnde ñahá-yu xii-gá chí ío cuéhé-yu. <sup>10</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní níhì-yu tnúhu sá quidé tǎtna-gǎ ñáyiú cùhú, núú xíá<sup>n</sup> nchaa dava-gá ñáyiú cùhú súúni dícò ngòncihì tnáhá-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu núú ndécú-gǎ cuíní-yu tnándeé ñáhǎ-yu xii-gá cuendá sá cuíní-yu ndúha-yu. <sup>11</sup> Te cue ñáyiú yìhì ñaha espíritú cùndìhì yucu ñávǎha ní sanu xiti ñaha-xi xii-yu núú Jèsús òré ní xini ñáhá-xi xii-gá, te xíá<sup>n</sup> ní quide níhì ní cáhá<sup>n</sup>-yu, te xǎhá<sup>n</sup>-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúú-n Dèhe Yá Ndiòxí! —càchí-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>12</sup> Te Jèsús ní tenáá-gá nchaa espíritú cùndìhì yucu ñávǎha-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii nchaa ñáyiú ní xihì-xi-á<sup>n</sup> sǎ vǎ càhá<sup>n</sup>-yu núú ñáyiú yoo cùu-gá.

### *Jèsús cǎxi-gá úxúú tnáhá cue téé dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá* (Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

<sup>13</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu te Jèsús ní sáá-gá ì<sup>n</sup> yucu, te xíá<sup>n</sup> ndécú-gǎ ní cana-gá nchaa cue téé càchí iní-gá. Te òré ní quexio nchaa cue téé-á<sup>n</sup> núú-gǎ, <sup>14</sup> te ní cǎxi-gá úxúú tnáhá cue téé caca cuu ndìhì-gá, te ñuú-ni cue téé-á<sup>n</sup> tendaha-gǎ quíhì<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú. <sup>15</sup> Te ní sáñaha-gǎ xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndìhì-güedé cuendá cada tǎtna-güedé ñáyiú cùhú, ndìhì cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndìhì yucu ñávǎha yìhì ñaha xii ñáyiú. <sup>16</sup> Te duha xìnani ndi úxúú cue téé-á<sup>n</sup>: Ì<sup>n</sup>-dé nání-dé Xímú, te mee-gǎ ní taudiú ñaha-gá xii-dé sá cúnani-dé Pèlú. <sup>17</sup> Te ingá-dé nání-dé Jàcóbó, te ingá-dé nání-dé Juáá, te ñani té Jàcóbó-á<sup>n</sup> cúú tǎ Juáá te ndi nduú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi nduú cue téé-á<sup>n</sup> ní dánání ñaha Jèsús xii-güedé Boànergés, te tnúhu-á<sup>n</sup> quée-xi: Cue téé ío yáchí cùdèé<sup>n</sup>, duha quèe-xi tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te duha xìnani dàva-gá-güedé: Té Ndríxí, té Lipé, té Bartolomé, té Mâteú, té Mǎxí, té Jàcóbó déhe té Alfeú, té Tàdeú, té Xímú téé ní cundìhì cue téé canànístá ní cùu, <sup>19</sup> ndìhì té Jùdás Iscarioté téé ní sáá nduu ní sáha cuendá ñáhá xii Jèsús núú cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xìnani cuè téé ní cǎxi Jèsús ní xica cuu ndìhì-gá.

### *Càchí-güedé sá ndécú ndìhì Jèsús yucu ñávǎha dico ñá ndàá* (Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sáta dúcá<sup>n</sup> te cuáhá<sup>n</sup>-gá ndìhì-güedé núú quidé vèhe-gá. <sup>20</sup> Te ío vai ñáyiú ní tacá-ni tucú-yu xíá<sup>n</sup>, te ní ñǎ ní níhì-gǎ nása cada-gá cǎxi-gá ndìhì cue téé xica cuu ndìhì-gá cuendá sá ío vai-yu. <sup>21</sup> Te cue ñáyiú cùu ndi mee Jèsús ní níhì-yu tnúhu nchaa nácuáa cùu, te nchaa ñáyiú ñá cùtnuní váha iní-xi ní



cachí-yu sá nǐ nduu lùcú-gá nǔu xǐǎ<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> ñáiyu cùu ndi mee Jesús núu ndécú-gǎ cuendá candeca ñahá-yu xii-gá núhú ní cùu.

<sup>22</sup> Te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndíi Moisés véxi ndéé ñuú Jerusalén ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé cuendá Jesús, chí ní xítñaha-güedé:

—Tée-a ndècu ndihi-dé sácuihná, te diu xǐǎ<sup>n</sup> chíndèe ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú cündihi-xi yihi ñaha xii ñáiyu, te diu-ni-xi tàxi tnùnǐ-xi nchaa espíritú-á<sup>n</sup> —duha ní xítñaha-güedé.

<sup>23</sup> Te Jèsús ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní cani-gá ñ<sup>n</sup> cuendú núu-güedé ñacuáa tecú tnùnǐ-güedé tnúhu-gá, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—¿Te nása cada sácuihná queñuhu-xi cue espíritú cündihi-xi yihi ñaha xii ñáiyu-i? <sup>24</sup> Te nchòhó xìnǐ-ndó sǎ nǔu ñ<sup>n</sup> tée yíndaha ñ<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> vá cúú ñ<sup>n</sup>nuu-dé ndihi cue tée cündihi-dé, te vá cúdii-dé cunuu-dé. <sup>25</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu tucu ñáiyu xíndecu ñ<sup>n</sup>-ni véhe, chí núu vá cúú ñ<sup>n</sup>nuu-yu, te vá cúdii-yu cundecu càhnú-yu. <sup>26</sup> Te núu sácuihná ñà túú cùu ñ<sup>n</sup>nuu-xi ndihi cue espíritú cündihi-xi, te vá cúdii-xi cundecu-xi taxi tnùnǐ-xi te núu duca<sup>n</sup> quide-xi.

<sup>27</sup> Te nchòhó xìnǐ-ndó sǎ cuè ñadúhú chí vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ñ<sup>n</sup> tée ío ndee, chí díhna-gá xínǐ ñuhu-xi tnii-güedé tée-á<sup>n</sup> dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùnǐ duca<sup>n</sup> te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndihi-dé.

<sup>28</sup> Te na càchǐ tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá sǎ cuèhé sá dúhá quide ñáiyu, ndihi nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-yu cuendá Yá Ndióxi cuu cada càhnu iní-gá. <sup>29</sup> Dico cue ñáiyu na càhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá Espíritú Yá Ndióxi, ñáiyu-á<sup>n</sup> vá cadá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xií-yu, chí cundecu-ni cuèchi-yu núu-gǎ ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup> —càchǐ-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>30</sup> Te duca<sup>n</sup> nǐ cáhá<sup>n</sup>-gá chí càchǐ-güedé sá ndécú ndihi-gá espíritú cündihi yucu ñáváha.

### *Náná Jèsús ndihi cue ñani-gá (Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)*

<sup>31</sup> Te ní quexio náná Jèsús ndihi cue ñani-gá núu ndécú-gǎ xínutnii-yu quehé, te ní xǎhá<sup>n</sup>-yu xii ñ<sup>n</sup> ñáiyu xíndecu-á<sup>n</sup> sǎ dáyáha-yu tnúhu núu-gǎ cuendá quee-gá ndatnúhu ndihi ñaha-gǎ xií-yu. <sup>32</sup> Te cue ñáiyu xíñucóo ñi càndéé díñi-gá ní xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Náná-n ndihi cue ñani-n ndécú-yu quehé nándùcu ñahá-yu xii-n —càchǐ-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>33</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu:

—Te cachí tnúhu-ndo yòndi-gá ñáiyu cùu datná nǎnà-í ndihi dàtná cue ñani-í —càchǐ-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu.

<sup>34</sup> Te dàtnùnǐ ní xíndéhe vǎha-gá núu ncháa ñáiyu xíñucóo ñi càndéé díñi-gá-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu:

—Nchaa ñáiyu-a cúu-yu dàtná nǎnà-í ndihi dàtná cue ñani-í. <sup>35</sup> Chí nchaa ñáiyu quide nacúa cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, ñáiyu-á<sup>n</sup> cúu-yu dàtná cue ñani-í, ndihi dàtná cue cúha-í, ndihi dàtná nǎnà-í —càchǐ-gá xǎha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu.

## 4

*Nàcuáa quide téé cuángacá<sup>n</sup> triú**(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní ngúíta-gá dácuaàhà tucu-gá ñáyiu yuhu làgúná. Te cuéhé víhí-yu ní tacá xíá<sup>n</sup> núu cuásaá-gá núú ì<sup>n</sup> bàrcú nún<sup>n</sup>hì xítí ndute làgúná-á<sup>n</sup>, te núú xíá<sup>n</sup> ní ngóo-gá te ní ngúíta-gá dánèhé ñáhá-gá xíí-yu, te nchaá-yu xixúcu-yu yuhu làgúná-á<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Te ní ngúíta-gá ní caní-gá titní cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tñuní-yu tñuhu-gá, te xàha<sup>n</sup>-gã xíí-yu:

<sup>3</sup> —Chí cùndèdóho váha ì<sup>n</sup> cuèndú ná càni-í-a. Ì<sup>n</sup> téé cuángacá<sup>n</sup>-dé triú. <sup>4</sup> Te òré ní ngúíta-dé dāngoyo-dé triú-á<sup>n</sup>, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xíní cue tílaá te ní nadatàcá-güedi. <sup>5</sup> Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhí yúú, te ndíhì-ní ní xínu-xi cuèndá sá ñà túú cāvihì ñuhu. <sup>6</sup> Dico òré ní nayehé ñá túú ní cùndee iní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñá túú ní ñíhí quíhí<sup>n</sup> cùnú yóho-xi. <sup>7</sup> Te dava ní ngava núú yúcu ndíquí<sup>n</sup> tnu ìñu, te ì<sup>n</sup>nuu-ní ñí xínu-xi ndíhì tnu ìñu, te tnu ìñu-á<sup>n</sup> ñí sahnu-xi te ní dánáá-xí nchàa triú sá ñí xínu-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Dico dava triú-á<sup>n</sup> ñí ngava-xi núú ndécú ñuhu coco<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> ní xínu-xi te ní sahnu-xi te ío váha ní cuu, chí núú ì<sup>n</sup>-ní triú-á<sup>n</sup> te dava yoco-xi ní nguíhì ócú úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhì únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhì ì<sup>n</sup> cièndú triú-xi —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gã xíí-yu.

<sup>9</sup> Te xàha<sup>n</sup> tucu-gá xíí-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho nchaa tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-í-a, te ío váha chí cuàha cuèndá —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gã xíí-yu.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá ná cuèndá duca<sup>n</sup> càni-gá cuèndú**(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)*

<sup>10</sup> Te sáta ñí ndaca ñáyiu-á<sup>n</sup> te ní quendóo mee-nã Jèsús ndíhì cue téé xica cuu ndíhì-gá, ndíhì ì<sup>n</sup> úú-nã ñáyiu. Te ñáyiu-á<sup>n</sup> ndíhì cue téé-á<sup>n</sup> ñí xicá<sup>n</sup> tñuhú-yu ndíhì-güedé núú-gã, núu nása quèe-xi cuèndú ní caní-gá núú-yu ndíhì-güedé. <sup>11</sup> Te ní xàha<sup>n</sup>-gã:

—Nchòhó chí sa càchí tñuhu Yá Ndiòxí xii-ndo ì<sup>n</sup> sá vátá quíni-gá-ndó, chí càchí tñuhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gã ñáyiu, dico dava-gá ñáyiu càni-í mee-ní cuèndú núú-yu. <sup>12</sup> Chí cuéi na quíni-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vã cútñuní iní-yu ná cuèndá duca<sup>n</sup> cùu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vã tecú tñuní-yu. Te duca<sup>n</sup> ndòhò-yu cuèndá sá vã quíndáá iní-yu Yá Ndiòxí, ndíhì cuèndá sá vã cáda càhnu iní-gá nchaa yicá cuèchi-yu —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gã xíí-yu ndíhì-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá téé cuángacá<sup>n</sup> triú**(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)*

<sup>13</sup> Te ní xàha<sup>n</sup> tucu Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhì-gá, ndíhì cue ñáyiu-á<sup>n</sup>:

—Nchòhó, ñá túú ní tècú tñuní-ndó cuèndú ní caní-í núú-ndó, te núu duca<sup>n</sup>, ¿te nása tecú tñuní-ndó dàva-gá cuèndú caní-í núú-ndó-í? Te na càchí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuèndú ní caní-í núú-ndó. <sup>14</sup> Te téé cuángacá<sup>n</sup> triú-á<sup>n</sup> cúu-dè dàtná ì<sup>n</sup> téé cuáhá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiòxí núú ñáyiu. <sup>15</sup> Te triú-á<sup>n</sup> cúu-xí dàtná tñuhu Yá Ndiòxí, te triú sá ñí quene ndava ní ngava ndéé ichi, xíá<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáyiu ní tnahá iní-xi tñuhu Yá Ndiòxí, dico sácúihná cuáhá<sup>n</sup>-xi xòceni-xi tñuhu-gá iní-yu cuèndá sá vã cānchícú<sup>n</sup> niñnú-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> tñuhu-á<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te triú sá ñí ngava ñuhu yadi núú yíhí víhí yúú, xíá<sup>n</sup>

cúu-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te díí ìní ní tní-yu tnúhu-gá. <sup>17</sup> Dico òré ná ngüita ñáyiú cúcuèhé ñáhã-yu xií-yu àdi nándi-gá sá yãha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá cùndèe ìní-yu chí dàñã-yu tnúhu-gá cuendá sá ñã túú ñihí ndéè-yu. <sup>18</sup> Te triú sá ní ngava núú yúú ndíquí<sup>n</sup> tnu ìñu xíã<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiöxí, <sup>19</sup> dico cuèé cuèé ní nacuaa-yu tnúhu-gá, chí cuendá mee-ni sá cúu-xí mèè-yu ñùhu ìní-yu, ndihí cuendá sá ïo sàni ìní-yu cuu cuicá-yu, ndihí cuendá sá ïo cùdíí ìní-yu nchaa sá ïo ñuyíú-a, te ñã túú ñùhu ìní-yu tnúhu sá ní xíndedóho-yu-á<sup>n</sup> nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. <sup>20</sup> Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñùhu cocó<sup>n</sup>, xíã<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>. Te cada ìní-ndó sá ñáyiú-á<sup>n</sup> cúu-yu dàtná triú sá ní ngúihí yoco-xi ócò úxí triú-xi, ndihí triú sá ní ngúihí yoco-xi únidico triú-xi, ndihí triú sá ní ngúihí yoco-xi ì<sup>n</sup> ciendú triú-xi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùú-yu chí ïo váha quidé-yu –càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí cue ñáyiú-á<sup>n</sup>.

*Cuendá ití  
(Lc. 8:16-18)*

<sup>21</sup> Te xãha<sup>n</sup>-gá xii nchaa ñáyiú:

–Ñã túú ñi ì<sup>n</sup> ñáyiú tẽñuhú ití te chiváha-yu ì<sup>n</sup> xití quídi, àdi chiváha-yu ì<sup>n</sup> caha camá, chí tàxi ndecú-yu ì<sup>n</sup> núú dùcú<sup>n</sup> cuendá cutnùni núú nchaa ñáyiú.

<sup>22</sup> Te ñi ì<sup>n</sup> tnúhu sá ñã tècú tnùni ñáyiú vitna cachí-ó sã vã tècú tnùni-yu chí dacutíí sã tècú tnùni-yu, te ñi ì<sup>n</sup> tnúhu sá càchí-ó cùu yuhu vitna vá cúú yùhu chí dacutíí sã quèé tũu-xi núú ñáyiú. <sup>23</sup> Te nchòhó cue ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-í-a, te ïo váha chí ná cuãha cuendá –càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

<sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá:

–Ío váha chí cùndedóho tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí, te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xii-ndo, te uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> càda-gá sá cúu-xí-ndó. <sup>25</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú tècú tnùni tnúhu Yá Ndiöxí, uu<sup>n</sup>-gá cuita tecú tnùni-ndó tnúhu-gá quíhí<sup>n</sup>. Te nchaa nchòhó ñáyiú ñã túú tècú tnùni tnúhu-gá, te uu<sup>n</sup>-gá vá tècú tnùni-ndó –càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

*Nàcuáa sãhnu triú*

<sup>26</sup> Te Jësús xãha<sup>n</sup> tùcu-gá:

–Na càni-í ì<sup>n</sup> cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùni-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ì<sup>n</sup> téé cuángacá<sup>n</sup>-dé triú. <sup>27-28</sup> Te sátá ní yáha ní sacá<sup>n</sup>-dé triú-á<sup>n</sup>, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétátú-dé. Te duca<sup>n</sup>-ni ta xica nduu cuáhã<sup>n</sup> te ní xínu triú-á<sup>n</sup>, te nàcuáa ta sãhnu-xi cuáhã<sup>n</sup> te ta quèe ndaha-xi, te duca<sup>n</sup>-ni cùu ní sáá nduu ní quene yoco-xi te ní ngúihí triú-xi, dico téé ní sacá<sup>n</sup> triú-á<sup>n</sup> ñã túú xini-dé nása ní sahnú-xi, chí mee ñùhu ní quide-xi ní sahnú triú-á<sup>n</sup>. <sup>29</sup> Te òré sa ní ndihí ní cuaa<sup>n</sup> te ní ngúita téé ní sacá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> náquèhndé-dé nátaxi tnahã-dé –càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

*Cuendá ndíquí<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá  
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)*

<sup>30</sup> Te xãha<sup>n</sup> tùcu Jësús xií-yu:

–Na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùni-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. <sup>31</sup> Ì<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá cúu-xí

ɨn yutnu sá líhli vîhi-gá ndíquín-xi dàcúxí ndíquín nchaa cúhú, <sup>32</sup> dico òré ná càcá<sup>n</sup>-güedé núú ñúhú-güedé, te na xînu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúxí nchaa cúhú, te nchaa dité-xi ío cùu cahnu-xi, te ndéé cue quiti ndàva núú tàchí sácóo-güedi nchaa núú dité-xi xînu ndeti-güedi –càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Ío titrí cuendú ní caní Jèsús núú ñàyiú*

*(Mt. 13:34-35)*

<sup>33</sup> Te ío-gá vai cuendú ní caní Jèsús núú ñàyiú cuendá tecú tnùnî-yu tnúhu Yá Ndiòxí, dico dava cuendú ñá túú ní càni-gá núú-yu, chí ní cutnùnî iní-gá sá vâ tècú tnùnî-yu nchaa. <sup>34</sup> Te mee-ni cuendú ní caní Jèsús núú ñàyiú ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu-gá. Te òré ndécú mèe Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé nàcuáa quèe-xi ɨn cuendú ní caní-gá núú ñàyiú.

*Jèsús ngánî-gá táchí ndihi ndute làgúná*

*(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

<sup>35</sup> Te ñiú-ni nduu-án òré sa ta cùndiquín cuáhán ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

–Chí ná quíhî-ó ndàa íngá xio yuhu làgúná –càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>36</sup> Te ní quide ndee ínî-gá nchaa ñàyiú xixúcu-án, te ñiú-ni bàrcú sá ñúhú-gá òré ní dánèhé-gá ñàyiú tnúhu-gá ñiú-ni xíán ní dácácá cuè téé xica cuu ndihi-gá ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáhán, te tnahá ɨn úú-gá bàrcú ní xica-xi nchícú<sup>n</sup>-xi bàrcú ñúhú-gá-án cuáhán. <sup>37</sup> Te ñúhu bàrcú ñúhú-gá-án ichi cuáhán-xi núú ndute, te ní quexìo ɨn táchí ñhi, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-án cuáhán, te sa cuinî-ná-xi quée naa bàrcú-án xití ndute ni cùu. <sup>38</sup> Te Jèsús cáá-gá xidí-gá ɨn xichi ndàa sáta bàrcú-án, te yínchihî ɨn dóo díquî-gá. Te sá dúcán cuinî-xi quée naa bàrcú-án núú ní sáhán-güedé ní ndocani ñàha-güedé xii-gá, te xàha<sup>n</sup>-güedé:

–¡Mèstrú, ndiquíú ínî! ¿Náa ñá túú ndihú ínî-n sá tá quée naa-o cuáhán-án? –càchí-güedé xàha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>39</sup> Te Jèsús ní ndiquíú ínî-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenàá-gá táchí-án, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndute làgúná:

–¡Tnavíî-ná cuhu<sup>n</sup>, chí ío dusa<sup>n</sup>! –càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii ndute-án.

Te òré-ni ní ngúíñî táchí-án te ní nucúndecu nahi-ná ndute làgúná-án. <sup>40</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

–¿Ná cuendá ndéé dúcán yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá túú sàndáá ínî ñáhá ndisa-ndo xii-í-án? –càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>41</sup> Dico mee-güedé chí ío ní yùhú-güedé sá duca<sup>n</sup> ñí quide-gá ní xinî-güedé, te ní xitnàha-güedé:

–¿Te ná téé cùu téé-a núú ní cáhá<sup>n</sup>-ni-dé, te ní ngúíñî táchí te ní nucúndecu nahi ndute làgúná-a-í? –càchí-güedé xitnàha-güedé.

## 5

*ɨn téé yîhî ñàha espíritú cùndihî yucu ñávàha*

*(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)*

<sup>1</sup> Te ní sáá Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ndàa íngá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñúú Gàdará. <sup>2</sup> Te òré ní quene-gá xití bàrcú te ɨn téé yîhî ñàha espíritú cùndihî yucu ñávàha ní quée-dé núú yíndüxi ndíyi cuáhán-dé núú-gá.

<sup>3</sup> Te mee-ni núú yíndüxi ndíyi-án quidé vèhe-dé, te cuèi dàcutu ñàha-güedé

cadená xii-dé dico ñá túú tnàhí ndàcu-güedé núú-dě. <sup>4</sup> Te ío titní xito ní dácútú-güedě cadená sáhá-dě ndihí ndaha-dé dico ní dándává-ni-dě, te ní xóo dacàchi-gá-dé nchaa cadená-án, te ñá túú tnàhí ní ndàcu-güedé núú-dě. <sup>5</sup> Te cuěi nduu cuěi niú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xití yucu ndècu-dé àdi núú yíndũxi ndíy; dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dānícuehé-dé méé-dě ndihí yúú. <sup>6</sup> Te òré ní xiní-dé Jèsús te xínu-dé ní sáhá<sup>n</sup> núú-gă, te ní ngũíí xití-dě, <sup>7</sup> te espíritú yíhí ñaha xii-dé-án ní quide-xi níhí ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te xăha<sup>n</sup>-dě xii-gă:

—¿Ná cuendá véxi yòhó Jèsús Déhe Dútú Ndióxí sàdí-n ìchi-í? Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú Ndióxí yuhu núú-n sá vă dándòhò ñaha-n xii-í —càchí-dé xăha<sup>n</sup>-dě xii-gă.

<sup>8</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé cuendá sá Jèsús ní xăha<sup>n</sup>-gă xii espíritú cúndihí yucu ñávăha yíhí ñaha xii-dé-án să queé ñaha-xi xii-dé.

<sup>9</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gă núú-dě, te xăha<sup>n</sup>-gă:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gă xăha<sup>n</sup>-gă xii-dé.

Te ní xăha<sup>n</sup>-dě:

—Văi Sandadú, duha nàni-í chí ío cuéhé-ndí —càchí-dé xăha<sup>n</sup>-dě xii-gă.

<sup>10</sup> Te cue espíritú cúndihí yucu ñávăha-án ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú Jèsús sá vă téndàha ñaha-gă xii-xi quíhí<sup>n</sup>-xi íngá xichi. <sup>11</sup> Te diu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-án yíhí vâi cuchí xixexi-güedi. <sup>12</sup> Te nchaa cue espíritú-án ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú-gă, te xăha<sup>n</sup>-xi xii-gă:

—Càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núú-n să dăñá-n quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ăn —càchí-xi xăha<sup>n</sup>-xi xii-gă.

<sup>13</sup> Te Jèsús ní xăha<sup>n</sup>-gă sá cúú quíhu-xi yiqui cùñú-güedi, te xínu dàtná úú mîl-güedi yíhí yucu-án. Te nchaa espíritú cúndihí yucu ñávăha yíhí ñaha xii téé-án ní quee ñaha-xi xii-dé, te cuánguihu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-án, te nchaa-güedi ní xinú-güedi duha ní queé-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihí-güedi ní cáhá.

<sup>14</sup> Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-án nàcuáa ní cuu te ní xinú-güedé, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní cani-güedé cuendú núú cué ñáyíu ndècu xití ñúú, ndihí núú cué ñáyíu ndècu xití yucu. Te nchaa ñáyíu ní níhí tnúhu ní xicá-yu cuáhá<sup>n</sup> ndéhé-yu nàcuáa ní cuu. <sup>15</sup> Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xihí ñaha cué espíritú cúndihí yucu ñávăha-án núcòo-dé núú sáhá Jèsús, te nihnu-ná-dé dóó-dě te núcòo-ná-dé dàtná íp<sup>n</sup> ñáyíu váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhă-yu xii-dé. <sup>16</sup> Te nchaa ñáyíu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhí ñaha cue espíritú cúndihí yucu ñávăha-án ní cùu ní caní-yu cuendú núú nchaa ñáyíu ní quexio-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndihí nàcuáa ní cuu cuendá nchaa cùchí-án. <sup>17</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní níhí ñáyíu-án tnúhu nàcuáa ní cuu núu ncháa-yu ní ngúíta-yu càhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quèe-gă yucu ñúú-yu núhú-gă.

<sup>18</sup> Te ní xica-gă cuáhá<sup>n</sup>-gă núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gă bàrcú-án nùhú-gă ní ngúíta téé ní xihí ñaha cué espíritú cúndihí yucu ñávăha-án càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé núú-gă núu vă cùndèe íní-gă quíhí<sup>n</sup> ndihí ñaha-gă xii-dé. <sup>19</sup> Dico ñá túú ní sâha-gă tnúhu quíhí<sup>n</sup> ndihí ñaha-gă xii-dé, te ní xăha<sup>n</sup>-gă xii-dé:

—Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú cuè ñáyiú sá Yá Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-n, te ío càhnu cuu nchaa sá vâha ní quide-gá sá cúú-xí-n —càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>20</sup> Te téé-á<sup>n</sup> ní xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáhá<sup>n</sup>-dé ndi úxí ñúú nání Dècápolis, te ní cani-dé cuèndú núú nchâa ñáyiú sá ío càhnu cuu nchaa sá vâha ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te nchaa-yu ío ní cuñúhu-yu.

*Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndìhi cuèndá ì<sup>n</sup> ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

<sup>21</sup> Te Jèsús cuándeé-gá bàrcú, te ní natehndé-gá ndâa ingá xio yuhu làgúná, te ío vâi ñáyiú ní tacá núú ní quexìo-gá-á<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> ndécú-gá <sup>22</sup> ní quexìo ì<sup>n</sup> téé tàxi tñuní veñúhu núú-gá, te téé-á<sup>n</sup> nání-dé Jàirú, te ní ngüñí xítí-dé núú-gá. <sup>23</sup> Te ní ngüíta-dé càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé núú-gá, te xâha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Ío càhú tnàhá déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cúú-xi, te véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n nûu vá cùndèe iní-n quìhí-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuèndá ndúha-xi, te cundecu-xi —càchí-dé xâha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>24</sup> Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndìhi téé-á<sup>n</sup>, te ío vâi ñáyiú nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu. <sup>25</sup> Te tnuú nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ñútnàhá ì<sup>n</sup> ñaha cùhú, te ñaha-á<sup>n</sup> sa ní cuu úxúú cuiá sá cùhú-a<sup>n</sup> ngòyo ñaha níñí xii-a<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te ío ta ndòho-a<sup>n</sup> véxi, te ío cuéhé ñátátná ní cuu ta quide tátna ñaha xii-a<sup>n</sup>, te sa ní ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-a<sup>n</sup> ní nadico-a<sup>n</sup> cuèndá ní níhí-a<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> ní quehe<sup>n</sup> nchaa ñáyiú ní quide tátna ñaha xii-a<sup>n</sup> dico ní ì<sup>n</sup>-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-a<sup>n</sup>, chi da uu<sup>n</sup>-gá tá cùu càhú-a<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>. <sup>27</sup> Te òré ní níhí-a<sup>n</sup> tñúhu cuèndá Jèsús, te ní xica-a<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> núú ndécú-gá. Te òré ní quexìo-a<sup>n</sup> núú ndécú-gá te ní sáhá<sup>n</sup> ndehe yatni-a<sup>n</sup> ndâa sátá-gá ní tnándeé-a<sup>n</sup> dóó-gá. <sup>28</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-a<sup>n</sup> chi ní sani iní-a<sup>n</sup> sá nûu ndacu-a<sup>n</sup> tnándeé-a<sup>n</sup> cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-a<sup>n</sup> ní sani iní-a<sup>n</sup>. <sup>29</sup> Te òré duca<sup>n</sup> ní quide-a<sup>n</sup> te ñá túú-gá ní ngòyo ñaha-gá níñí xii-a<sup>n</sup>, te òré-á<sup>n</sup> ní cutnùní iní-a<sup>n</sup> sá ní ndúha-a<sup>n</sup> cuéhé tnàhá-a<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá ì<sup>n</sup> ñáyiú ní ndúha sá cuèndá-gá, núú ní nchócótó-gá ndâa sátá-gá te ní xíca<sup>n</sup> tñúhú-gá núú nchâa ñáyiú nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá, te xâha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—¿Ndédacâa-ndo ní tnándeé ñáhá xii-í? —càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>31</sup> Te cue téé xica cuu ndìhi-gá ní xâha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vâi ñáyiú nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-n, te texio texio dàdehnde ñahá-yu xii-n te xíca<sup>n</sup> tñúhú-gá-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xâha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>32</sup> Te Jèsús ní xíndéhé vâha-gá xio xio dññi-gá nûu ndédacâa ñáyiú ní tnándeé ñáhá xii-gá. <sup>33</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cutnùní iní ñadìhí-á<sup>n</sup> nâcuáa ní cuu, núu yùhú yùhú-a<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ní ngüñí xítí-á<sup>n</sup> nûú Jèsús, te ní xâha<sup>n</sup> ndâá-a<sup>n</sup> xii-gá nâcuáa ndùu cuèndá-a<sup>n</sup>. <sup>34</sup> Te Jèsús ní xâha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanùhú te vá ndìhú-gá iní-n, chi vá dúcá<sup>n</sup>-gá ndoho-n —càchí-gá xâha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

<sup>35</sup> Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní sáá cue téé xinu cuechi vehe té Jàirú téé tàxi tñuní veñúhu-á<sup>n</sup>, te xâha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chíchiu<sup>n</sup>-gá-n Mèstrú —càchí-güedé xâha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>36</sup> Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue tée-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii tée tàxi tnuní veñúhu-á<sup>n</sup>:

—Ñá túú nă cani iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í—càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>37</sup> Te Jèsús vá yõo-gá ní cuiní-gá canchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá quiñí<sup>n</sup>, chi té Pèlú-ni, ndihí té Jácobó-ni, ndihí ñani-ni-dé té Juáá cuáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-gá xii-güedé.

<sup>38</sup> Te òré ní quexìo-gá ndihí-güedé vehe tée tàxi tnuní veñúhu-á<sup>n</sup>, te ní xiní-gá sá ïo vâi ñáyiú xĩndecu, te súuní dùsa<sup>n</sup> quidé-yu te níhi xícáhá<sup>n</sup>-yu te xĩndáhí-yu.

<sup>39</sup> Te òré cuánguihu-gá xití vehe, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—¿Ná cuendá ndéé dúcá<sup>n</sup> ïo dusa<sup>n</sup> quide-ndo, te ndàhyú-ndó? Te xíchí-a ñá túú ní xihí-xi chi dicó xidí-xi—càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>40</sup> Te ní sácú ndéé ñáhá-yu xii-gá sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, chi sá cúu-xí mèe-yu chi ní xihí ndisa xíchí-á<sup>n</sup>. Te òré-á<sup>n</sup> ní queñuhu-gá nchaá-yu quehé, te cuánguihu-gá núú cándòdo yiqui cuñú xíchí ní xihí-á<sup>n</sup>. Te ndeca-gá tátá xíchí ní xihí-á<sup>n</sup> ndihí náná-xi cuánguihu, te tnàhá cue tée úní ndihí-gá-á<sup>n</sup> cuánguihu ndihí-gá. <sup>41</sup> Te ní tñii-gá ndaha xíchí ní xihí-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Tálíta, cúmí—càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te tnúhu-á<sup>n</sup> queé-xi: Yòhó xíchí cuéchí yúhú càchí-í sá ndácõo-n, duha quee-xi tnúhu-á<sup>n</sup>.

<sup>42</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní ndoto xíchí cuéchí-á<sup>n</sup> ní ndacóo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndècu-xi úxúú cuíá-xi. Te ïo ní cuñúhu nchaa ñáyiú sá dúcá<sup>n</sup> ní dándótó ñaha Jèsús xii-xi. <sup>43</sup> Te Jèsús ní cáhá<sup>n</sup> vihí-gá dóho tátá-xi ndihí náná-xi sá vâ yõo ïi<sup>n</sup> cúñáhá-yu sá ní dándótó ñaha-gá xii-xi. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu sá cuañáhá-yu xii-xi sá caxí-xi.

## 6

### *Jèsús ndécú-gá ñuú Nazàrét (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní ndee-gá ñuú núú ní dándótó-gá xíchí ní xihí-á<sup>n</sup>, te cuánuhú-gá núú cúu ñuú-gá, te tnàhá cue tée xica cuu ndihí-gá cuánuhú ndihí-gá. <sup>2</sup> Te ndècu Jèsús ñuú-gá ní tnàhá nduu ndètatú ñáyiú. Te nduu-á<sup>n</sup> cuánguihu-gá xití veñúhu dàcuaha ñaha-gá xii-yu. Te vâi ñáyiú ndédóho nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, te xicunúhu vihí-yu, te xitnàhá-yu:

—¿Ndéé ní sáhá<sup>n</sup> dácuhá tée-a núu ndéé duha váha càhá<sup>n</sup>-dé, nása ní quide-dé núu ndéé duha ïo váha cùtnuní iní-dé, te ndàcu-dé quidé-dé nchaa sá vâ yõo tnàhí ndàcu cada-i? <sup>3</sup> Te dicó carpintèrú cúu-dé, dicó déhe tá Màriá cúu-dé, te ñani-dé cúu té Jácobó, ndihí té Chèé, ndihí té Júdás, ndihí té Xímú, te diu-ni cue cùha-dé cúu ñáyiú ndècu ndihí-o ñuú-a—càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ñá túú ní cuiní-gá-yu cáhá<sup>n</sup> ndihí váha ñahá-yu xii-gá. <sup>4</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Te núu ïi<sup>n</sup> tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí ná nàsáá-dé ñuú-dé dacuàha-dé ñáyiú tnúhu-gá, te nchaa ñáyiú ñuú-dé-á<sup>n</sup>, ndihí nchaa ñáyiú ndècu ndihí-dé vehe-dé, ndihí nchaa ñáyiú cùu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu sá yĩñúhu núú-dé, dico cue ñáyiú nchaa dava-gá ñuú chi nèhé-yu sá yĩñúhu núú-dé—càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>5</sup> Te ñá túú ní quide tátna Jèsús vâi ñáyiú cuendá sá ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, dico ní quide tátna-gá ïi<sup>n</sup> úú ñáyiú cùhú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te ní tendaha ñaha-ni-gá xii-yu te ní ndúha-yu. <sup>6</sup> Te ïo ní cuñúhu-gá sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú ní cuiní-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní



xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá nchaa dava-gá ñúú líhli càa yatni xiá<sup>n</sup> cuendá dacuàha-gá ñáiyu tnúhu-gá.

*Jèsús táuchìu<sup>n</sup>-gá quíhí<sup>n</sup> cue téé xica cuu ndihì-gá cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáiyu*

*(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)*

7 Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihì-gá, te ní sáñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihì-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihì yucu ñávãha yíhì ñaha xii ñáiyu. Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé sá ndi ndúú ndi ndúú-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáiyu.

8-9 Te cùmání-gã caca-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Vá cánèhe-ndo ñunu cuhu<sup>n</sup> ndachiu<sup>n</sup>-ndo, te ní vã cánèhe-ndo sá cáxi-ndó, te ní vã cánèhe-ndo díhú<sup>n</sup>, chí ì<sup>n</sup> caa-ni tàtnu canehe-ndo, te chàú yíhí-ní-ndó-ã<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup>-ni quíhì-ndo, te vã cánèhe-gá-ndó ìngá ichi dóó-ndó chí ðiu-ni dóó ñíhú-ndó-ã<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup> tnàhí-ni cuihnu-ndo te ñá túú tnàhí-gá ná canehe-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

10 Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá:

—Te òré ná sàà-ndó ì<sup>n</sup> ñúú, te ió ñáiyu cáhá<sup>n</sup> ñãhã-yu xii-ndo vèhé-yu, te xiá<sup>n</sup>-ni cundecu-ndo ndèè ná sàà nduu ndèe-ndo ñúú-á<sup>n</sup>. 11 Te núú ió dava ñúú ñá túú cùnì-yu cáhá<sup>n</sup> ndihì ñaha yaha-yu xii-ndo, te ní ñá túú cùnì-yu cundedóho-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó, te ndee-ni-ndo ñúú-á<sup>n</sup> te naquidi-ndo ticáchúhmá ní tní sáhá-ndó cuendá ná cùtnunì iní-yu sá ñã túú quide váha-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàà nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa ñáiyu, te cue ñáiyu duca<sup>n</sup> na càda ñaha xii-ndo-á<sup>n</sup> ìo-gá ndohó-yu dàvá-á<sup>n</sup> dàcúúxí dàtná ndoho cue ñáiyu ñúú Sòdomá ndihì cue ñáiyu ñúú Gòmorá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

12 Te cue téé-á<sup>n</sup> ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé te ní ngüíta-güedé dácuàha-güedé cue ñáiyu tnúhu Yá Ndiòxí, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñã túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañà-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

13 Te vai espíritú cündihì yucu ñávãha yíhì ñaha xii ñáiyu ta queñuhu-güedé yiqui cùnù-yu cuáhá<sup>n</sup>, te vai tucu ñáiyu cùhú tá quide tàtna-güedé cuáhá<sup>n</sup> chíhì ñaha-güedé acitì xii-yu te ndüha-yu.

*Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáiyu*

*(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)*

14 Te nchaa xichi ní níhì ñáiyu tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te tnàhá té Hèrodés téé yíndaha ñaha xii ñáiyu ní níhì-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juàá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáiyu ní ndoto núú dàcá<sup>n</sup> ndácú-dé quidé-dé nchaa sá vã yóo tnàhì ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

15 Te dava ñáiyu càchí-yu sá tẽ Èlías téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúú-gã dàtná ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. 16 Te té Hèrodés ní níhì-dé tnúhu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-yu, te ní cachí-dé:

—Diu té Juàá téé ní táuchìu<sup>n</sup>-í ní xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

17-18 Te duha ní cuu cùtnàhá ní sahni té Hèrodés té Juàá, chí dàvá-á<sup>n</sup> ní naquehe<sup>n</sup> té Hèrodés-á<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñaha nani Herodiás ndécá-dé, te ñaha-á<sup>n</sup> sà ní

cándeca ñaha ñani-dé té Lìpé. Te té Juàá ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Hèrodés sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní naquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní cándeca ñani-dé, núu sá cuèndá ñaha-á<sup>n</sup> ní táúchíú<sup>n</sup> té Hèrodés ní tñi-güedé té Juàá ní chihi ñaha-güedé vecaá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te duca<sup>n</sup> ní quide-dé cuèndá sá ndécá ñaha-dé xii-a<sup>n</sup>.

19 Te ñaha nàni Herodiás ndécá tē Hèrodés-á<sup>n</sup> ïo ní cuu úhu iní-a<sup>n</sup> té Juàá, te ní cuini-a<sup>n</sup> cahni-a<sup>n</sup>-dé, dico ñá túú ní níhí-a<sup>n</sup> nàcuáa cada-a<sup>n</sup>. 20 Te mee tē Hèrodés chi ní cutnùnì ndáá iní-dé sá tē Juàá cúu-dé ï<sup>n</sup> tée quide mee-ní sá váha, te quide ndáá-dé núu Yá Ndióxi, te ní xóo yúhú ñahá-dé núu xiá<sup>n</sup> ñá túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha ndeca-dé-á<sup>n</sup> xii té Juàá. Te té Hèrodés-á<sup>n</sup> ïo ní cudíí iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní xáha<sup>n</sup> tē Juàá xii-dé, dico ñá túú ní sàni iní-dé duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> tñi-dé tnúhu-á<sup>n</sup>. 21 Te ï<sup>n</sup> nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide càhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te nduu-á<sup>n</sup> ní níhí ñaha nàni Herodiás-á<sup>n</sup> nàcuáa cada-a<sup>n</sup> cuèndá cuú té Juàá. Te nduu-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Hèrodés nchaa cue tée cùchiu<sup>n</sup>, ndihi nchaa cue tée tàxi tnunì ñahá xii cue sandadú, ndihi nchaa cue tée cuica ndècu distritú Galileá cuèndá cudini ndihi ñaha-dé xii-güedé nduu-á<sup>n</sup>. 22 Te ndècu ï<sup>n</sup> déhe yoco ñaha nàni Herodiás-á<sup>n</sup>, te xíchí-á<sup>n</sup> ní quíhu-xi vehe núu cúu víco-á<sup>n</sup> ní xita saha-xi mèi oré yíhí té Hèrodés mèsá ndihi nchaa cue tée ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ío ní cudíí iní-dé ndihi nchaa cue tée-á<sup>n</sup> nàcuáa ní xita xíchí-á<sup>n</sup>. Te té Hèrodés ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-xi:

—Cáca<sup>n</sup> núu-í núu ná cuini-n te taxi-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-xi.

23 Te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndióxi nàcuáa cutnùnì iní xíchí-á<sup>n</sup> sá ndàá cuáñaha-dé núu ná cúu sá ná cáca<sup>n</sup>-xi núu-dé cuèi ndéé cuádava nchaa sá ndécú ndihi-dé, te núu ná cáca<sup>n</sup>-xi. 24 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáha<sup>n</sup>-xi xii náná-xi:

—Náá, ¿ná cúu sá cáca<sup>n</sup>-í núu té Hèrodés? —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-a<sup>n</sup>.

Te náná-xi-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-xi:

—Cuàhá<sup>n</sup> cáca<sup>n</sup>-n díquí tē Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu —càchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>.

25 Te ndíhi-ni cuándihu xíchí-á<sup>n</sup> xití vehe núu yíhí tē Hèrodés-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Cuini-í sá mèi nduu vitna quehndé-n díquí tē Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu te taxi-n, dico na cùhu<sup>n</sup> ï<sup>n</sup> xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

26 Te té Hèrodés ní ngúita-dé ndihú víhí iní-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé, dico ñá túú ní cùyi-dé cuñaha-dé xii-xi sá vā cúu cuáñaha-dé sá xicá<sup>n</sup>-xi, chi cuèndá sá núu nchaa ñáyiu ní xáha<sup>n</sup>-dè sá cúu cuáñaha-dé núu ná cúu sá ná cáca<sup>n</sup>-xi, te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndióxi nàcuáa cutnùnì iní-xi sá ndàá cuáñaha-dé sá ná cáca<sup>n</sup>-xi núu-dé. 27 Te té Hèrodés-á<sup>n</sup> ndihi-ni ní xáha<sup>n</sup>-dè xii ï<sup>n</sup> sandadú sá quíhí<sup>n</sup>-dé quehndé-dé díquí tē Juàá. 28 Te sandadú-á<sup>n</sup> ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé vecaá núu yíhí tē Juàá-á<sup>n</sup>, te ní quexìo-dé te ní xehndé-ni-dé díquí tē Juàá, te ní chihi-dé ï<sup>n</sup> xití cóhó te nèhe-dé cuánuhú ní sáha-dé xíchí xicá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te xíchí-á<sup>n</sup> ní nacuáha-xi náná-xi. 29 Te òré ní níhí nchaa cue tée ní xica cuu ndihi ndí Juàá-á<sup>n</sup> tnúhu sá dúcá<sup>n</sup> ní sahni ñaha-güedé xii ndíi, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní ndocani-güedé yiqui cùñú ndíi te ní chindúxi-güedé.

*Jèsús dácaxi-gá úhú<sup>n</sup> mĩ cue tée te ðí<sup>n</sup> ñáyiu ðíhí ndihi landú*  
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Te nchaa cue tée ní táúchíú<sup>n</sup> Jèsús cuáhá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi núu ñáyiu ní ndexìo-güedé núu-gá te ní ngúita-güedé nácani tnúhu-güedé nchaa nàcuáa

ní quide-güedé ndihi nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá-güedé xii-yu. <sup>31</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí nèhé ná quíhí<sup>n</sup>-ó ì<sup>n</sup> xichi núú ñà túú ñáyiú ndetatú-ó —càchí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé, chi ío cuéhé ñáyiú cuáhá<sup>n</sup> véxi-yu cuú-yu núú ndécú-gã. Te ní ñã ñihí-gã nása cada-gã caxi-gã ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã. <sup>32</sup> Te Jèsús cuánguee-gã bàrcú ndihi mee-ni cuè téé ní táuchúú<sup>n</sup>-gã cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gã, te cuáhá<sup>n</sup>-gã ndihi-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu.

<sup>33</sup> Dico vâi ñáyiú ní cutnùni iní-yu sá díú-gã ñúhú bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã, te nchaa ñúú cáá yàtni xía<sup>n</sup> ní quee ñáyiú xixínú-yu cuáhá<sup>n</sup> núú ní quidé-yu cuèndá quexio Jèsús, te sa ndécú-yu xía<sup>n</sup> ní quexio-gã.

<sup>34</sup> Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú, te ní xini-gã cuéhé víhí ñáyiú xixúcu núú ní quexio-gã-á<sup>n</sup>, te ní cundáhú iní ñáhá-gã xii-yu chi ndécú-yu dàtná xíndecu cue mbéé cue quiti ñà túú tòli-xi, te ío vâi núú sã ní ngúita-gã ní dácúháá ñàha-gã xii-yu. <sup>35</sup> Te sáta tá cuáa cuáhá<sup>n</sup> te ní sáhá<sup>n</sup> cue téé xica cuu ndihi Jèsús núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—Sa ní cuaa te ñà túú ñáyiú ndècu yatni iha. <sup>36</sup> Váha-gã dandàca nchaa ñáyiú-a chi na quíhí<sup>n</sup>-yu nchaa vehe càa xití yucu-a, ndihi nchaa ñúú cáá nchaa yatni iha cuaá<sup>n</sup>-yu sá caxí-yu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>37</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Mee-ndo chí cuãñaha sã ná caxí-yu —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—¿Te nása cada-ndí, chi xìni ñúhu-xi datná úú cièndú díhú<sup>n</sup> denàriú cuèndá cuaa<sup>n</sup>-ndí sá caxí-yu? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>38</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> cundehe-ndo núu ná daha pàá ndécú ndihi-ndo te cachí tnúhu-ndo —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní sáhá<sup>n</sup> ndéhé-güedé núu ná daha pàá ndécú, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—Úhú<sup>n</sup> duha-ná pàá ndihi úú-nã chácá ndécú —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>39</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii nchaa ñáyiú sá ná ñihí tnáhã-yu cuu titní xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cùhú cuíí càa xía<sup>n</sup>. <sup>40</sup> Te nchaá-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo ì<sup>n</sup> cièndú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxí-yu. <sup>41</sup> Te sáta ní ndihí-yu ní ngóo, te ní quehe<sup>n</sup> Jèsús ndi ùhú<sup>n</sup> pàá ndi úú chácá-á<sup>n</sup>, te ní ndacoto-gã andíu te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gã núú Yã Ndiòxí, te dàtnùni ní táhú cuèchi-gã pàá-á<sup>n</sup> te ní sãñaha-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gã ní dácãhñu-güedé nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ní xexí-yu. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide tucu-gã úú chácá-á<sup>n</sup>.

<sup>42</sup> Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. <sup>43</sup> Te sáta ní túhú cóhõ-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnáhã tídihi mee-ni sã ní quendóo núú ùhú<sup>n</sup>-ni pàá, ndihi núú ùú-ni chácá. <sup>44</sup> Te nchaa ñáyiú ní xexi-á<sup>n</sup> chi xínu ùhú<sup>n</sup> mĩl mee-ni cuè téé chí ñu-ni cue téé-á<sup>n</sup> ní quíúndehu, te ñúú ñáyiú ñihí ndihi cue landú.

*Jèsús xicá-gã núú ndute*  
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

<sup>45</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gã sá quèe-güedé bàrcú codonuu-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé ì<sup>n</sup> ñúú nání Bètsaidá cáá ndaa ingá xio

yuhu làgúná núú ndécú-güedě-á<sup>n</sup>, te mee-gă quendóo-gá cada ndee iní tnáhá-gă ndihí cue ñáyiú. <sup>46</sup> Te sátá ní yáha ní quide ndee iní tnáhá-gă ndihí-yu, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> tindúú cáá yàtni xiá<sup>n</sup> cuendá cáhá<sup>n</sup> ndihí-gá Yă Ndiöxí. <sup>47</sup> Te òré sa ní cundi<sup>n</sup>quì<sup>n</sup> te bàrcú sá ñùhú cuè téé xica cuu ndihí-gá sa cuáhá<sup>n</sup>-xi ndéé cuádava xití làgúná-á<sup>n</sup>, te mee-gă ndécú-gă ì<sup>n</sup> núú tindúú. <sup>48</sup> Te túu ndèhe-gá sá sũúni ndòho-güedé tá dàcaca-güedé bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>, chi cuendá ndàa nacuáa cuáhá<sup>n</sup>-xi-á<sup>n</sup> duha véxi táchí te nàtúndaha-xi. Te ingá nduu-á<sup>n</sup> tàcuíhndá-gá sa ní cuyatni vií-nà Jèsús bàrcú ñùhú-güedě-á<sup>n</sup>, dico núú ndute tá xica-gá cuáhá<sup>n</sup> te luha-ná te yáha ñaha-gă xii-güedé ní cùu. <sup>49-50</sup> Te òré ní xiní ñáhá cuè téé ñùhu bàrcú-á<sup>n</sup> xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chi ní sani iní-güedé sá ì<sup>n</sup> almá cúu-gă. Te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—ĭñí cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chi yùhú cúu-í! —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

<sup>51</sup> Te Jèsús cuánguee-gá xití bàrcú ñùhú-güedě-á<sup>n</sup>, te sátá cuánguee-gá te òré-ni ní ngüíñí táchí, te ní cuñùhu vihi-güedé. <sup>52</sup> Te duca<sup>n</sup> chi cue téé-á<sup>n</sup> ñà túú ní cùtnuní iní-güedé nása quide-gá, chi ñá túú ní cùtnuní váha iní-güedé nàcuáa ndùu sá ní quide-gá òré ní nadacàya-gá pàá, chi ío ñi ñíquí-güedě.

### *Jèsús quidé tãtna-gă ñáyiú cùhú ñuú Genesàrét*

*(Mt. 14:34-36)*

<sup>53</sup> Te ní yáha-güedé ndihí-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáa-güedé ndihí-gá yucu cue téé ñuú Genesàrét. Te yàcá<sup>n</sup> ní dàcútú ndéé-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná. <sup>54</sup> Te òré ní quene Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá xití bàrcú, te nchaa ñáyiú xĩndecu-á<sup>n</sup> ní cutnùni iní-yu sá díú-gă. <sup>55</sup> Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ndihí-ni ní sáhá<sup>n</sup>-yu nchaa núú xĩndecu cue ñáyiú cùhú, te cue ñáyiú cùhú-á<sup>n</sup> ní quée-yu xító nchido ñahá-yu cuáhá<sup>n</sup> ndi tnáhá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xichi núú nihí-yu tnúhu quèxio Jèsús. <sup>56</sup> Te nchaa ñuú náhnú ndihí nchaa ñuú lihli núú cuáhá<sup>n</sup> Jèsús, duca<sup>n</sup> xĩndecá-yu nchaa ñáyiú cùhú cuáhá<sup>n</sup> xití ñuú sàcá<sup>n</sup> ñáhă-yu núú-gă cuendá cada tátna ñaha-gă xií-yu. Te ñuú-ni duca<sup>n</sup> xĩquidé-yu nchaa dava-gá xichi núú cuáhá<sup>n</sup>-gá núú xĩndecu cue ñáyiú, te cáhá<sup>n</sup> ndáhú-yu núú-gă sá ná dáñá-gă tnándeé cue ñáyiú cùhú-á<sup>n</sup> cuèdicó luha yuhu dóo-gă cuendá ndúha-yu. Te nchaa ñáyiú cùhú ní tnándeé yuhu dóo-gă ní ndúha-yu.

## 7

### *Cuendá nchaa sá quidé-xí ngĩndecu cuèchi ñáyiú*

*(Mt. 15:1-20)*

<sup>1</sup> Te ñuú Jerusálén ní quee cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndí Moisés, te ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te tnáhá cue téé cùu fariséú ní quexio ndihí-güedé. <sup>2</sup> Te cue téé-á<sup>n</sup> ní xiní-güedé sá dàva cue téé xica cuu ndihí Jèsús ñá túú ndàha-güedé dàtná ndáhá mée cue téé cùu fariséú-á<sup>n</sup> òré caxi-güedé. Te xiá<sup>n</sup> ñuú cue téé ní quexio-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé cuendá cue téé xica cuu ndihí-gá. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> chi nchaa cue téé cùu fariséú-á<sup>n</sup> ndihí nchaa ñáyiú isràél nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñani tnáhá-yu ní xĩndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> vá caxí-yu te núu vá ndáhă-yu dàtná ní xóo ndaha nchaa cue ñani tnáhă-yu ní xĩndecu ndéé sanaha-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ndi tnáhá òré cuáhá<sup>n</sup>-yu núú yáhu te nàsáa-yu, te ndáhă-yu nàcuáa sàni iní-yu ndüvétú iní Yă Ndiöxí, te núu vá dúcá<sup>n</sup> cãdá-yu te vá caxí-yu. Te tnáhá náquètè-yu vãsú sá sácùhu<sup>n</sup> sá

xíhí-yu, ndihi lítu, ndihi cóhó càá, ndihi càamá. Te nchaa xéhé náqueté-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yá Ndiòxí. Te ío-gá titní sá ní xóo cada nchaa ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha-á<sup>n</sup> nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu quidé-yu. <sup>5</sup> Te cue téé cùu fariséú-á<sup>n</sup>, ndihi cue téé òcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—¿Ná cuendá cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha-í? — cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>6</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhó cúu-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí chi cächí-ndó sã ío quide ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàíá téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú cáhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

Ñáiyu-a cächí-yu sá ío càhnu cuu-í, dico dicó-ni yuhu cáhá<sup>n</sup>-yu, chi ñá túú ñuhu iní ñáhã-yu xii-í.

<sup>7</sup> Te àú<sup>n</sup> nã cuu chiñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túú vèdana ndéé nándíhi-xi, chi cue ñáiyu-a òcuahá-yu cue tnàha ñáiyú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáiyu ñuyúú-a cáhá<sup>n</sup>-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàíá núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá-ndó. <sup>8</sup> Te nchòhó ní dàñá-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo nacuáa ní cahu iní cue ñáiyu ñuyúú-a, chi nàquete-ni-ndo lítu, te nàquete-ni-ndo vasú sácúhu<sup>n</sup> sá xihí-ndó nàtava-ndo nacuáa ní xóo cada ñáiyu-á<sup>n</sup> ní xóo naqueté-yu nchaa xiã<sup>n</sup>, te nándi-gá nchaa núú sã quidé-ndó —cächí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>9</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túú cuini-ndó càda-ndo nacuáa cuini Yá Ndiòxí, chi mee-ni nàcuáa ní cachí cue téé ní xíndecu ndéé sanaha nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo.

<sup>10</sup> Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ncháá ñáiyu canehé-yu sá yíñuhu núú tãtä-yu ndihi núú nãñã-yu. Te nchaa ñáiyu na cáhá<sup>n</sup> úhú cuendá tãtä-yu àdi cuendá nãñã-yu te cahni ñaha-güedé xii-yu ní cachí ndíi. <sup>11</sup> Te nchòhó cächí-ndó sã núu ñ<sup>n</sup> téé na cùñaha-dé xii tãtä-dé ndihi nãñã-dé sá sã ní sàni iní-dé cuãñaha-dé xii-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gá xini ñuhu-xi sá cuãñaha-dé xii-yu, te tnúhu Corbán-á<sup>n</sup> quée-xí: Sá cúu cuendá Yá Ndiòxí. <sup>12</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ná cáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup> te nchòhó chindéé tnúhu-ndo-dé cuendá sã vã chindéé-gá-dé tãtä-dé ndihi nãñã-dé. <sup>13</sup> Te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi ní dáquéé tihú-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyúú-a véxi nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo, te òcuaha duca<sup>n</sup> ta sànu ichi tnaha-ndo véxi, te nándi-gá nchaa sá cáhú iní-ndó quide-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>14</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii cue ñáiyu xíndecu-á<sup>n</sup>:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a te ío váha cuáha-ndo cuendá. <sup>15</sup> Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nã quidé-xi iní-ndó, dico nchaa sã cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó quide-ndo, nchaa xiã<sup>n</sup> quidé-xi ndécu cuéchi-ndo. <sup>16</sup> Te nchaa nchòhó ñáiyu ndéédoho nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í-a ío váha chí cuáha cuendá —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>17</sup> Te Jèsús ní dándóo-gá nchaa ñáiyu núú xixúcu-yu-á<sup>n</sup> te cuándihu-gá xití vehe. Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá núu nása quée-xi cuendú ní caní-gá núú ñáiyu-á<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchòhò ñá túú ní tècú tnùnì-ndó cuèndú ní cani-í núú ñáiyu-á? Nchaa sá xéxi-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xi iní-yu nàcuáa ngúndecu cuéchi-yu. <sup>19</sup> Chi ñá díú iní-yu cuánguee-xi chi cuánguee ndáá-xi xití-yu, te nàyáha ñaha-xi xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá te ní dátúu-gá sá cúú càxi-o nchaa núú sá cúú càxi-o.

<sup>20</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáiyu xiá<sup>n</sup> cáciu nihnu-xi iní-yu, te nchaa xiá<sup>n</sup> quidé-xi ndècu cuéchi-yu. <sup>21</sup> Te iní-yu-án cáciu nihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuèhé sání dùha iní-yu. Te cue téé càhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñadihí te ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide cue ñáiyu dihí càhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te sàhni-yu cue tnàha ñáiyú-yu, te mee-ni ìchi díí ìní cúú<sup>hí</sup> iní-yu cundecu-yu. <sup>22</sup> Te dùhu ndachiu<sup>n</sup> tnahá-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihí tnaha ñáiyú-yu, te ío quide úhú iní-yu sá cúú-xí tnàha ñáiyú-yu, te ío dándahú tnáhã-yu, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cúú<sup>hí</sup> iní-yu quidé-yu, te ío cuédú iní-yu, te ío yiti yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèé-yu, te quidé-yu nándi-gá sá ñá túú tàu-yu cadá-yu. <sup>23</sup> Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-á<sup>n</sup> cáciu nihnu-xi iní-yu, te nchaa xiá<sup>n</sup> quidé-xi ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá vaha sá cúú-xí iní-yu.

*Íi<sup>n</sup> ñadihí véxi ñuú xicá ní sándáá iní-a<sup>n</sup> Jèsús*

*(Mt. 15:21-28)*

<sup>24</sup> Te ní xica Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ndéé yucu cue téé ñuú Tírú, ndihí yucu cue téé ñuú Sidón. Te óré ní quexio-gá xiá<sup>n</sup> te cuánguihu-gá íi<sup>n</sup> vehe te xiá<sup>n</sup> cundecu-gá, te cuíni-gá sá vã quíni ñáiyu sá xiá<sup>n</sup> ndécú-gã ní cùu, dico dai ní níhí-yu tnúhu. <sup>25</sup> Te íi<sup>n</sup> ñadihí ndécú íi<sup>n</sup> déhe yoco-a<sup>n</sup>, te yíhi ñaha espíritu cündihí yucu ñávaha xii-xi, te ñaha-án ío ndihí ní níhí-a<sup>n</sup> tnúhu sá ní quexio Jèsús xiá<sup>n</sup> núu ní sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> núú ndécú-gã, te ní ngüíñí xití-án núú-gã. <sup>26</sup> Te ní ngüíta-a<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-a<sup>n</sup> núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> sã núu vá cündèe iní-gá queñuhu-gá espíritu cündihí yucu ñávaha yíhi ñaha xii déhe-a<sup>n</sup>. Dico ñá díú ñaha israél cúú-án chi ñaha ñuú Sirofènicía cúú-án te tnúhu griégú cúú tnúhu-a<sup>n</sup>. <sup>27</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-a<sup>n</sup>:

—Daña na càxi tnaa nchaa landú chítú xití-güexi, te dàtnùnì caxi cue iná, chi ñá túú ndùu váha-xi quehe<sup>n</sup>-o sã xéxi làndú te cuáha-o iná —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni cáhá<sup>n</sup>-n, dico iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóho làndú —càchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>:

—Ío váha ní cáhá<sup>n</sup>-n, te cuanúhú te ñá túú-gã ná cani iní-n, chi sa ní quee espíritu cündihí yucu ñávaha yíhi ñaha xii déhe-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>30</sup> Te ñaha-án ní nasáá-a<sup>n</sup> vehe-a<sup>n</sup> te càa déhe-a<sup>n</sup> núú camá, dico ñá túú-gã espíritu cündihí yucu ñávaha yíhi ñaha xii-xi chi sa ní quee ñaha-xi.

*Jèsús quidé tãtna-gá íi<sup>n</sup> téé ñá cúú càhá<sup>n</sup> váha te doho-dé*

<sup>31</sup> Te Jèsús ní ndee-gá yucu cue téé ñuú Tírú te ní yáha-gá yucu cue téé ñuú Sidón, ndihí yucu ndi úxí ñuú nání Dècápolis, te ní sáá-gá ndéé yuhu làgúná distrítú Galileá. <sup>32</sup> Te xiá<sup>n</sup> ndécú-gã ní quexio ñáiyu ndéé núú-gã ndécá-yu íi<sup>n</sup> téé ñá cúú càhá<sup>n</sup> váha-dé te doho-dé. Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú-gã sá ná

tëndaha ñaha-gá xii-dé cuëndá ndúha-dé. <sup>33</sup> Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gã xii-dé tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xio, te ní dáquìhu-gá díquí ndáhá-gã yaú lóho-dé, te ní dácánù-gá díí-gá díquí ndáhá-gã, te ní tendaha-gã yàa-dé. <sup>34</sup> Te ní ndacoto-gá andiu te ní sánuu iní-gá, te ní cáhá<sup>n</sup>-gá tnúhu mee-gã, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—jĕfatá! —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te tnúhu-á<sup>n</sup> queé-xí: Nacaá<sup>n</sup> yòhó lóho. <sup>35</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> nĩ nacaá<sup>n</sup> lóho-dé, te ní nduu váha yàa-dé, te ní cuu cáhá<sup>n</sup> váha-dé. <sup>36</sup> Te Jèsús ní cáhá<sup>n</sup> víhí-gã dóho ñáyiú ndihí ñaha xii téé ní quide tátna-gá-á<sup>n</sup> sã vã yòo ì<sup>n</sup> cúñàhá-yu sã ní quide tátna ñaha-gã xii-dé, dico uu<sup>n</sup>-gá ní quidé-yu ní cáhá<sup>n</sup>-yu núú ñáyiú sã ní quide tátna-gá téé-á<sup>n</sup>. <sup>37</sup> Te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te ní xítnahá-yu:

—Váha víhí quide-dé, chi nchaá-ni ndàcu-dé quidé-dé, chi quide tátna-ni-dé ñáyiú doho, te quide tátna-ni-dé ñáyiú ñìhí —càchí-yu xítnahá-yu.

## 8

### *Jèsús dácàxi-gá cúmí mìl ñáyiú* (Mt. 15:32-39)

<sup>1</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu tucu ío cuhéé ñáyiú ní tacá núú ndécú Jèsús, te ñá túú tnàhí sá cãxi-yu. Te ní cana-gá cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

<sup>2</sup> —Yúhú, cundahú iní-í nchaá ñáyiú-a chi sã ní cuu únú nduu ndècu ndihí ñahá-yu xii-o iha, te ñá túú tnàhí ná sá cãxi-yu. <sup>3</sup> Te núu na nàtendaha-í-yu núhú tnámã-yu vehé-yu, te cuneé-yu docó ichi, chi davá-yu ío xica ndécú-yu —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>4</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé níhí-ó sã cuãñaha-o càxi nchaá ñáyiú-a, te iha ñá túú nã ío chi cùu-xi xití yucu-i? —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>5</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gã núú-güedé, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—¿Ná daha-gá pàá ndécú ndihí-ndo-i? —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihí-ndí úsá-gá tnàhá —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>6</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii nchaá ñáyiú sã ngóo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu, te ní quehe<sup>n</sup>-gá ndí úsá pàá-á<sup>n</sup>, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gã núú Yã Ndióxí. Te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá te ní sãñaha-gã xii cue téé xica cuu ndihí-gá ní dácãhñu-güedé nchaá ñáyiú-á<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te ndècu ndihí-güedé ì<sup>n</sup> úú chácá lihli, te ñu-ni duca<sup>n</sup> nĩ quide-gá ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gã núú Yã Ndióxí. Te dàtnùní ní táúchíú<sup>n</sup>-gã ní dácãhñu ñaha-güedé xii-yu. <sup>8</sup> Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá nĩ túhú cóhõ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaá sã ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sã ní quendóo-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te núú ncháá ñáyiú ní xexí-á<sup>n</sup> xĩnu dàtná cúmí mìl-yu. Te sátá nĩ yáha ní dácáxí ñaha Jesús xii-yu te ní dándácá ñaha-gã. <sup>10</sup> Te dàtnùní cuanguee-gã bàrcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihí-güedé yucu cue téé ñuú Dalmànutá.

### *Cue téé cùu fariséú xãha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús cada-gá ì<sup>n</sup> sã vã yòo tnàhí ndàcu cada* (Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

<sup>11</sup> Te núú nĩ quexio Jesús xiá<sup>n</sup> nĩ sáá cue téé cùu fariséú, te ní ngúita-güedé nándi tnúhu xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá xító ndéé ñahá-güedé. Te xáha<sup>n</sup>-güedé sã ná cadá-gã ì<sup>n</sup> sã vã yòo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní



iní-güedé nũu ndáá sá Yã Ndiõxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a.

<sup>12</sup> Te ní sánuu iní-gá te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ñuyíú-a cuiní-ndó càda-í ì<sup>n</sup> sá vã yõ tnahí ndàcu cada nacuáa cutnùní iní-ndó nũu ndáá sá Yã Ndiõxí chindèe ñàha-gá xii-í. Dico na càchí tnũhu ndáá-í xii-ndo sã vã càdà-í sá cuiní-ndó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>13</sup> Te ní dándõ-o-gá ñáiyu xĩndecu-án, te cuánde-gá bàrcú ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá te cuáhán-gá ndihí-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná.

*Nacuáa quide cue tée cùu fariséú*  
(Mt. 16:5-12)

<sup>14</sup> Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá caxí-güedé quíhí<sup>n</sup>, te ì<sup>n</sup>dìi-ni paá ndécú xití bàrcú-án nĩ naníhí-güedé. <sup>15</sup> Te Jèsús ní cáhán-gá dóho-güedé, te xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Na càchí tnũhu-í xii-ndo sã ìo quíhí iní-ndó cùndecu-ndo te vã càdá cuèndá tnahí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséú, ndihí levadurá cue tée cùndihí té Herodés —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>16</sup> Te ní ngúita-güedé xĩtnàha-güedé:

—Cuèndá sá ñã túú ní cànehe-o paá quixi núu xíã duha càhán-gá —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

<sup>17</sup> Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnũhu xĩtnàha-güedé, núu ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Ná cuèndá da sá ñã túú ní cànehe-ndo paá quixi càhán-ndó? Te ñã díú cuèndá paá-án ní cáhán-í, te dicó-ni sá méé-ndó ñã túú quide cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu tnũhu càhán-í, te ni ñã tècu tnùní-ndó chí ìo nĩ díquí-ndó. <sup>18</sup> Te cuèi ndèhe-ndo dico ñã túú cùtnuní iní-ndó nã cuú nchàa sá quidè-í, te cuèi ndèdóho-ndo nchàa tnũhu càhán-í dico ñã cùtnuní iní-ndó nãsa ndùu-xi, te ni ñã ndácú ìní-ndó nchàa sá tá quide-í véxi. <sup>19</sup> Te chí dándàcu iní cùtnàhá ní táhú cuèchi-í úhú<sup>n</sup>-ni paá te ní xexí úhú<sup>n</sup> mìl mee-ni cuè tée chí ñu-ni cue tée-án nĩ quíúndehu. Te chí càchí tnũhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo òré ní nadatàcá-ndó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Úxúú tnahá tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te xãha<sup>n</sup> tucu-gá:

<sup>20</sup> —Te cùtnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnahá paá ní xexi cúmí mìl ñáiyu, te chí càchí tnũhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Úsá tnahá tídihi ní chítú mee-ni sã nĩ quendóo —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>21</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecu tnùní-ndó tnũhu ní cáhán-í à<sup>n</sup> ñháhá? —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús quidé tãtna-gá ì<sup>n</sup> tée cuàá ñuú Bètsaidá*

<sup>22</sup> Te Jèsús ní sáá-gá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá ñuú Bètsaidá. Te ñuú-án ndécú-gã ní quexìo ñáiyu núú-gã tánèhé-yu ì<sup>n</sup> tée cuàá, te càhán ndàhú-yu núú-gã nũu vã cùndèe iní-gá tendaha ñàha-gá xii-dé cuèndá ndúha núú-dé.

23 Te Jèsús ní tñi-gá ndaha téé cuàá-án, te ní queñuhu ñaha-gã tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáhán ìn xio yuhu ñúú. Te yàcán ní dácánù-gá dí-gá núú-dě te ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te dàtnùní ní xícán tñuhú-gã núú-dě, te xãha-gã:

—¿Cùtnuní núú-n-án? —càchí-gá xãha-gã xii-dé.

24 Te téé cuàá-án ní ndonehe núú-dě, te xãha-dě xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhè-í nchaa cue téé-án, dico dà ndáa yutnu cui ndáa-güedé te xica-güedé —càchí-dé xãha-dě xii-gá.

25 Te Jèsús ní tendaha tùcu-gá núú-dě te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-án ní ndúha núú-dě. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dě ní cutnùní váha núú-dě nándi cùu nchaa xián. 26 Te ní xãha Jèsús xii-dé:

—Vitna te núhú-n, dico ndáá ichi vehe-n nùhú-n te ñá díú dà xití ñuú quíhí-n, te vá yõ ìn cúñaha-n sá yùhú ní quide tátna-í núú-n ní ndúha —càchí-gá xãha-gã xii-dé.

### *Té Pèlú xãha-dě xii Jèsús sá díú-gã cúu-gã Cristú*

*(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)*

27 Te Jèsús ní xica-gá cuáhán-gã ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã nchaa ñuú líhli cãa ñuú Cèsareá Filipú, te òré ñuhú-gã ndihi-güedé ichi te ní xícán tñuhú-gã núú-güedé, te xãha-gã xii-güedé:

—Chí càchí tñuhu nása càháñ ñáyiú cuendá-í. ¿Yoo cùu-í càchí-yu-va? —càchí-gá xãha-gã xii-güedé.

28 Te ní xãha-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúu-n ndii Juáá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu càchí-yu sá cúu-n tẽ Èliás, te dava tucú-yu càchí-yu sá cúu-n ìn téé ní xóo càháñ tñuhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xãha-güedé xii-gá.

29 Te ní xícán tñuhú tùcu-gá núú-güedé, te xãha-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —càchí-gá xãha-gã xii-güedé.

Te té Pèlú ní xãha-dě xii-gá:

—Yòhó cúu-n Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyú-a —càchí-dé xãha-dě xii-gá.

30 Te Jèsús ní càháñ-gá dóho-güedé, te xãha-gã:

—Vá yõ ìn cúñaha-ndo yòo cuu-í —càchí-gá xãha-gã xii-güedé.

### *Jèsús càháñ-gá sá càhni ñaha-güedé xii-gá*

*(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)*

31 Te Jèsús ní ngüita-gá xitñuhu-gá cue téé xica cuu ndihi-gã nàcuáa yáha-gá, te xãha-gã xii-güedé:

—Yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ío ndoho-í, chi daquèe tíhú ñáhá nchàa cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihi cue dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñuhu ní chídó tñuní ní chídó tñuní ndíi Moisés, nchaa cue téé-án dàquèe tíhú ñáhá-güedé xii-í. Te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xãha-gã xii-güedé.

32 Te ducañ ní càháñ Jèsús núú cuè téé xica cuu ndihi-gã nàcuáa tecu tñuní váha-güedé tñuhu càháñ-gá. Te té Pèlú ní cana ñaha-dě xii-gá ìn xio, te ní ngüita-dé ténàá ñáhá-dě xii-gá ní cùu. 33 Dico Jèsús ndihi-ni ní nchócuñhu-gá ní ndàcoto-gá núú nchàa-güedé chi ndàa sátá-gã xĩndecu-güedé, te ní ngüita-gá ténàá-gá té Pèlú, te xãha-gã xii-dé:

—¡Xocuiñí yòhó núú-í-a, chi dàtná càhá<sup>n</sup> yucu ñávàha càhá<sup>n</sup>-n! Chi ñá túú sàni iní-ò dàtná sání iní Yá Ndiòxí, chi ì<sup>n</sup>-ni sàni iní-ò ndihí dava-gá cue ñáiyu ndècu ñuyúú-a —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá, ndihí nchaa ñáiyu xĩndecu-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Nchaa ñáiyu cuiñi chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cáda-gá-yu sá sání iní mée-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuéi na ndohó-yu dàtná ndoho-í. <sup>35</sup> Te nchaa ñáiyu cuiñi sá ñá túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáiyu ñá túú tnàhí yùhú cuéi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyúú-a sá cuendá-í, ndihí sá cuendá tnúhu-í, te ñáiyu-á<sup>n</sup> nanihí tãhú-yu. <sup>36</sup> Te cuéi nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a na nihí ñáiyu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xíá<sup>n</sup> ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nàndihí-xi sá dúcá<sup>n</sup> ndècu ndihí-yu nchaa xíá<sup>n</sup>. <sup>37</sup> Te ní ì<sup>n</sup> sá ío ñuyúú-a vá chĩndèe-xi ñáiyu cuendá nanihí tãhú-yu. <sup>38</sup> Te nchaa ñáiyu na cùcaha<sup>n</sup> núú-xi cáhá<sup>n</sup> váha cuendá-í, ndihí cuendá tnúhu-í núú nchaa ñáiyu dàquee tihú ñáhá xii Yá Ndiòxí, ñáiyu xĩndecu ichi cuèhé ichi duha, te tnàhá yùhú Téé cuu ñani tnàhá-yu nchaa-yu cucaha<sup>n</sup> núú-í núú-yu òré ná quixi tucu-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú Tãtã-í Dútú Ndiòxí. Te mee-gá cada cutnùnì iní nchaa ñáiyu sá yùhú ío càhnu cuu-í.

## 9

<sup>1</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáiyu xĩndecu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáiyu, te dàvá-á<sup>n</sup> quini-ndó sá ndácú-gá quidè-gá nchaandi túhú sá vaha —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí cue ñáiyu-á<sup>n</sup>.

*Jèsús ní nadama dóó-gá ndihí núú-gá*  
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

<sup>2</sup> Te núú ìñú nduu sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús te ní xica-gá cuásaá-gá ì<sup>n</sup> yucu òcú<sup>n</sup>, te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá cuásaá, te únì tnàhí-ni cue téé-á<sup>n</sup> ndècá-gá cuásaá. Te yucu-á<sup>n</sup> ndécú-gá ní nadama núú-gá, <sup>3</sup> te ní nadama dóó-gá. Te dóó-gá-á<sup>n</sup> sũúni ní nduu cuixí<sup>n</sup> quiyí te tãsa<sup>n</sup>, te ní ì<sup>n</sup> ñáiyu ñuyúú-a ñá túú ndácú-yu naqueté-yu ì<sup>n</sup> dóó nduu cuixí<sup>n</sup> dàtná ní nduu dóó-gá. <sup>4</sup> Te ní xiní-güedé té Moisés ndihí té Èliás nùtnñ-güedé ndihí-gá ndátnúhu ndihí ñaha-güedé xii-gá. <sup>5</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí únì tnàhá vehe tnuvixi<sup>n</sup>, te ì<sup>n</sup> cuu cuendá-n te ì<sup>n</sup> cuu cuendá té Moisés te ì<sup>n</sup> cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xàha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé chi ío ní yùhú-güedé, te cuendá-ni ní cuu yáchí-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní mèe-dé ñá túú ní cùtnunì iní-dé nása nduu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>7</sup> Te òré-á<sup>n</sup> ní quexìo ì<sup>n</sup> vícò núú ndécú-güedé ndihí Jèsús ní dádãhu ñaha-xi xii-güedé ndihí-gá, te xití vícò-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ní tecú dóho-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Téa cùu-dé Déhe-í téé ío cùu iní-í, te cundèdóho-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>8</sup> Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gá ní xiní-güedé cue téé úú-á<sup>n</sup> chi mee-ná Jèsús ndécú.

9 Te òré cuánuu ndihi ñaha-gã xii-güedé yucu-án, te ní cáhá<sup>n</sup>-gá dóho-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Vá yõo ñ<sup>n</sup> cúñaha-ndo nchàa sá ñí xiní-ndó núú ñí sáá-ó-á, te cuu cáhá<sup>n</sup>-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yúhú Tée cuu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo sá cuú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

10 Núu xíá<sup>n</sup> cue tée-á<sup>n</sup> ñí xúhu<sup>n</sup> nahi-ñí ñí-ñí-güedé nchaa sá ñí xiní-güedé núú ñí sáhá<sup>n</sup>-güedé ndihi Jèsús te ñá túú tnáhi ñí cáhá<sup>n</sup>-güedé, dico ní ndúcú tnúhu núú tnáhá-güedé ná cuendá duca<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-gá sá ndèé ná yáha ndoto-gá sá cuú-gá te dàtnúni cáhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ñí xiní-güedé. 11 Te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Cuñí-ndí cachí tnúhu-n nã cuendá càchí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés sá ðìhna-gá té Èliás ndixi-dé te dàtnúni quixi Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyú-a? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

12 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ndáá sá códo núu ñ<sup>n</sup> tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te tée-á<sup>n</sup> cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cuu. Dico núú tútú Yá Ndiòxí cáhá<sup>n</sup>-xi cuendá yúhú Tée cuu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo sá ño ndoho-í, te daquèe tihú ñáhá ñáyiu xii-í. 13 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi ñ<sup>n</sup> tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiu ñá túú ní cànehé-yu sá yíñuhu núú-dé, te ní quide ñáhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi ñí meé-yu. Te núú tútú Yá Ndiòxí sa ndèé tnúni nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xíá<sup>n</sup> sa ní quide ñaha ñáyiu xii-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús quidé tãtma-gá ñ<sup>n</sup> tée cuechi yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávãha*  
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Te Jèsús ní ndexio-gá ndihi cue tée úní-á<sup>n</sup> núú xíndecu dava-gá cue tée xica cuu ndihi-gá, te vai vihi ñáyiu ndècu núú ndécú-güedé-á<sup>n</sup>, te tnáhá cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés xíndecu, te cue tée-á<sup>n</sup> nãndi tnúhu xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue tée xica cuu ndihi Jèsús. 15 Te òré ní xiní-yu ní ndexio-gá, te ncháa-yu ío ní cuñúhu-yu, te xiní-yu ní sáhá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñáhá-yu xii-gá. 16 Te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gã núú cuè tée xica cuu ndihi-gá núu ná tnúhu ndátnúhu-güedé ndihi cue tée-á<sup>n</sup>. 17 Te ñ<sup>n</sup> ñáyiu xíndecu xíá<sup>n</sup> ñí xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndèca-í déhe-í véxi nànducu ñaha-í xii-n, chi yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávãha xii-dé, te ðiu xíá<sup>n</sup> ní quide ní cuu ñíhí-dé. 18 Te ío ndòho-dé chi sùúni ndèni ní cuu ngòtni ñaha-xi xii-dé, te òré duca<sup>n</sup> quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrúhñú ñuhu-dé, te ndàda ruú<sup>n</sup> ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáha<sup>n</sup>-í xii cue tée xica cuu ndihi-n sá queñuhu-güedé espíritú cúndíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé queñuhu-güedé-xi —càchí ñáyiu-á<sup>n</sup> xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—¿Nchaa nchòhò ñáyiu ndècu ñuyú-a ío sáá ñí-ndó, chi ñá túú cuñí-ndó quíndáá ñí-ndó Yá Ndiòxí, te ní cuu vai nduu quide ndee ñí-í nchaa sá quidé-ndó! ¿Te ná ndéé ama vá dúcá<sup>n</sup>-gã cada-ndo-i? Te chí cándèca tée cùhú-á<sup>n</sup> táquixi iha —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

20 Te ñáyiu ndihi ñaha xii tée yíhi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávãha-á<sup>n</sup> ndéca ñáhá-yu xii-dé cuáhá<sup>n</sup> ndéé núú Jèsús, te òré ní xiní ñáhá espíritú cúndíhi yucu ñávãha-á<sup>n</sup> xii-gá, te ní ngúita-ñi-xi sãhni yíhi ñáhá tucu-xi xii-dé, te ní dànduá

ñáhá-xí xì-dé, te ní ngúíta-dé xíchí ñùhu-dé, te quène tínú yuhu-dé. <sup>21</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gǎ núú tátá-dě, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngúíta-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé. Te tée-á<sup>n</sup> nǐ xǎha<sup>n</sup>-dě xii-gá:

—Ndéé cútñáhá cúú líhli-dé ní ngúíta espíritú cúndìhi yucu ñávàha duha quide ñaha-xi xii-dé. <sup>22</sup> Te ní cútìtní xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cútìtní tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé ndute cuíní-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndèca-í-dé véxi núú-n te núú ndacu-n càda tátna-n-dě, te cundàhú iní ñáhá-n xì-ndí chindee ñàha-n —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>23</sup> Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ:

—Te ná cuèndá càchí-n nùu ndacu-í cada tátna-í déhe-n, chi nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xì-í te ñihí-yu sá ná càcá<sup>n</sup>-yu núú-í —càchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>24</sup> Te tátá tée cuechi-ǎ<sup>n</sup> ñihí ní cáhá<sup>n</sup>-dé xǎha<sup>n</sup>-dě xii-gá:

—Sàndáá iní ñàhà-í xii-n, dico chindee ñàha xii-í cuèndá ná quíndáá iní ñáhá-gǎ-í xii-n —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>25</sup> Te Jèsús ndéhé-gǎ sá ïo vǎi ñáyiu ta tàcá núú ndécú-gǎ-á<sup>n</sup>. Te ní tenàá-gǎ espíritú cúndìhi yucu ñávàha-á<sup>n</sup>, te xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Yòhó espíritú cúndìhi yucu ñávàha, ní quide ñihí-n nǐ quide doho-n tée-a, dico vitna yúhú càchí-í sá queé-n yìqui cuñú-dé te vǎ ndìhu-gǎ-n —càchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii espíritú cúndìhi yucu ñávàha-á<sup>n</sup>.

<sup>26</sup> Te espíritú cúndìhi yucu ñávàha-á<sup>n</sup> nǐ dácáná sàa ñaha-xi xii tée-á<sup>n</sup>, te ní sahni yìhi ñáhá tùcu-xi xii-dé, te dàtnùnì ní quee ñaha-xi xì-dé cuáhá<sup>n</sup>-xi, dico tée-á<sup>n</sup> chi dacàa-ni ndíyì càa-dé càtùu-dé. Te nchaa ñáyiu xíndecu xiá<sup>n</sup> càchí-yu sá nǐ xíhí-dé ní cùu. <sup>27</sup> Te Jèsús ní tnùú-gǎ ndaha-dé ní ndocani ñaha-gǎ xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucúnutnùú-dé.

<sup>28</sup> Te Jèsús cuándìhu-gǎ xití vehe ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gǎ, te òré ndéhé-güedé ñá túú-gǎ ñáyiu, te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gǎ, te xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuèndá ñá túú ní ndacu-ndí queñuhu-ndí espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii tée-ǎ<sup>n</sup> —càchí-güedé xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nùu òré cuíní-ndó queñuhu-ndo espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiu dàtná cúú espíritú cúndìhi-xi yìhi ñaha xii tée-á<sup>n</sup> ní cùu ña, te xìni ñuhu-xi sá ïo cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo Yà Ndióxi te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo-gǎ, te duca<sup>n</sup> te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiu —càchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup> tucu-gǎ sá cáhni ñàha-güedé xii-gǎ  
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)*

<sup>30</sup> Te Jèsús ní quee-gǎ núú ndécú-gǎ-á<sup>n</sup> ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gǎ cuáhá<sup>n</sup>-gǎ ndìhi-güedé distritú Galileá, te cuíní-gǎ sá vǎ quínì ñáyiu ndèè ichi cuáhá<sup>n</sup>-gǎ. <sup>31</sup> Te duca<sup>n</sup> nǐ sani iní-gǎ, chi mee-gǎ sa ñaha-gǎ sá ndáá cada-xi ñacúaa xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii cue tée xica cuu ndìhi-gǎ, te duha xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñanì tnáhá-ndó nchàa-ndo sǎá ì<sup>n</sup> nduu te cuàha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu únì sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>32</sup> Dico ñá túú tnàhí ní tècú tnùnì-güedé nása ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ni ñà túú ní cùyì-güedé cáca<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá.

*Cue téé ndücu tnúhu núú tnáhá núu ndédacàa-güedé ío-gá cúnüu*  
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

<sup>33</sup> Te Jësús ní quexíio-gá ndihi cue téé xíca cuu ndihi-gá ñúú Capèrnaúm, te òré sa ndècu-gá ñ<sup>n</sup> vehe te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé: —¿Nándi cuu tnúhu ta xítñaha-ndo véxi? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>34</sup> Dico ñá túú tnàhí ní cáhá<sup>n</sup>-güedé cúñaha-güedé xii-gá núu ná tnúhu xítñaha-güedé òré ñúhú-güedé ichi. Te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé chí cuendá tá ndàtnúhu-güedé núu ndédacàa-güedé ío-gá cúnüu. <sup>35</sup> Te Jësús ní ngóo-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihi-gá:

—Chí táquixi iha te cundedòho-ndo tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. Te núu ío dava-ndo cuíní-ndó cùnüu-ndo, te cada-ndo sá cúú-ndó ñáyiü nchicú<sup>n</sup> cuiñ-ñá, te cuu cuechi-ndo núú tnàha ñáyiü-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>36</sup> Te Jësús ní sanutñi-gá ñ<sup>n</sup> té líhli cuádava tnuú-güedé, te dàtnùni ní nguídèhé ñáhá-gá xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

<sup>37</sup> —Nchaa ñáyiü na quèhe<sup>n</sup> cuendá ñ<sup>n</sup> té líhli dàtná té líhli-a cuendá sá ñúhú ñí ñáhá-yu xii-í ñá, te cada ñí-yu sá yùhú ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu. Te nchaa ñáyiü na quèhe<sup>n</sup> cuendá ñáhá xii-í te ñá díú-ní mèe-í ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu, chí tnáhá Tàtà-í Dútú Ndióxi Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Nchaa ñáyiü ñá túú cùu úhú ñí ñáhá xii-o te cùndihi ñahá-yu*  
(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

<sup>38</sup> Te té Juáá díu-ni ñ<sup>n</sup> téé xíca cuu ndihi-gá ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xini-ndí ñ<sup>n</sup> téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te quèñuhu-dé espíritú cùndihi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiü, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí duca<sup>n</sup> càda-dé, chí ñá túú xíca cuu ndihi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>39</sup> Te Jësús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chí ñá túú ñí ñ<sup>n</sup> ñáyiü ndíhi ndíhi-ni ndacu cáhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá-í te núu càcunehe ñahá-yu xii-í, te quidè-yu sá vã yõo tnàhí ndàcu cada. <sup>40</sup> Te nchaa ñáyiü ñá túú cùu úhú ñí ñáhá xii-o te cùndihi ñahá-yu. <sup>41</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáyiü na tàxi ñ<sup>n</sup> yaxi<sup>n</sup> ndute coho-ndo cuendá sá cúú-ndó cuè téé xíca cuu ndihi-í, te ñáyiü-á<sup>n</sup> sáá nduu te dacuèi sá ñihí-yu sá ndúú tãhú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Cada cuendá-ó vã cùndècu-o ichi cuehé ichi duha*  
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

<sup>42</sup> Te xáha<sup>n</sup> túcu Jësús xii-güedé:

—Te núu ñ<sup>n</sup> téé na dàcáhá<sup>n</sup>-dé cue ñáyiü sàndáá ñí ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá núu na dàcutu ndeé-güedé ñ<sup>n</sup> yúú yóó dúcú<sup>n</sup>-dè, te dàquèe ñaha-güedé xii-dé xití ndute lámár, te ñá díú sá cùndècu-dé duca<sup>n</sup> càda-dé. <sup>43</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chí váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ñ<sup>n</sup> xio ndaha-ndo te ñá díú sá quihí<sup>n</sup>-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú úhú núú ndàhú núú dícò sáá ndáhá itá ñuhú ní caa ní quihí<sup>n</sup>. <sup>44</sup> Chí yàcá<sup>n</sup> cúú-xi núú ñá túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíá<sup>n</sup> ní caa ní quihí<sup>n</sup>. <sup>45</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chí váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ñ<sup>n</sup> xio

sáhá-ndó, te ñá díú sá quíhí<sup>n</sup>-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sàá ndáhá itá ñuhú ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>. <sup>46</sup> Chi yàcá<sup>n</sup> ñá túú tnàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíá<sup>n</sup> ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>. <sup>47</sup> Te núú ñ<sup>n</sup> xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chí váha-gá sá cùndecu-ndo núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùni-gá cuèi na cuíta ñ<sup>n</sup> xio tinùu-ndo, te ñá díú sá ndí ndúú xio núú-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó núú ùhú núú ndàhú. <sup>48</sup> Chi yàcá<sup>n</sup> ñá túú tnàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíá<sup>n</sup> ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>.

<sup>49</sup> Te dàtná quidé-güedé quiti sàhni-güedé chìhi-güedé cuñú-di ñíí te dàqué-güedé núú ñùhú, duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi ndoho cue ñáyiú chi ío ndohó-yu. <sup>50</sup> Te ñíí chí ío váha nándíhi-xi, dico núú na ndùu víxi<sup>n</sup>-xi te ñá túú-gá nándíhi-xi te ñi ñá túú-gá nása cada-o ndùu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuèndá-ndó nàcuáa cundecu-ndo cuèndá cuu-ndo ñáyiú váha, te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo dàtná ñíí sá ñá túú ndùu víxi<sup>n</sup>, te ío váha cundecu ndihi tnàha-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 10

### *Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cuèndá cue ñáyiú dàña tnaha* (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

<sup>1</sup> Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ní yáha-gá yucu distritú Jùdeá ní téhndé-gá ndaa ingá xio yúte Jòrdán. Te yàcá<sup>n</sup> ndécú-gá ní tacá tucu cuèhé víhi ñáyiú, te ní ngúita-ñi tucu-gá danèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu-gá chí duca<sup>n</sup> tnàhí quide-gá. <sup>2</sup> Te ní quèxio ñ<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xíto ndèé ñáhá-güedé xii-gá núú nása cunduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicá<sup>n</sup> tnúhú-ndí núú-n núú cuu dañá ñ<sup>n</sup> téé ñadìhí-dé à<sup>n</sup> ñáhá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿nása ní cachí ndíi Moisés cada-ndo-i? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>4</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cúú dàña ñ<sup>n</sup> téé ñadìhí-dé dícó-ñi sá cadúha-dé ñ<sup>n</sup> tutú cuáñaha-dé, te núú tütú-á<sup>n</sup> codo tnùni sá ní dàña ñàha-dé, te duca<sup>n</sup> te cuu dañá-dé ñadìhí-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>5</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te duca<sup>n</sup> ní chídó tnùni ndíi Moisés cada-ndo cuèndá sá ío sàá iní-ndó.

<sup>6</sup> Dico Yá Ndióxi cùtnahá ní cadúha-gá ñuyíú ndíhi nchaa sá ío, chí téé ñadìhí ní cadúha-gá. <sup>7</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu nchaa cue téé na ñihí ñadìhí-xi, te ñ<sup>n</sup>-ná cada-güedé tátá-güedé ndíhi náná-güedé, chí mee-ná ñadìhí-güedé cuu cuu ndíhi-güedé.

<sup>8</sup> Te cue ñáyiú úú-á<sup>n</sup> ñá túú-gá ndí díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> yiqui cuñú cúú-yu, chí cada iní-ndó sá ñ<sup>n</sup>-ná yiqui cuñú cúú-yu. <sup>9</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu ñá túú ndùu váha-xi dañá cuè téé ñadìhí-güedé, chí mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu ndéé naa ndéé cuú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>10</sup> Te òré yíhí Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá vehe, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá nása ndùu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-gá cuèndá cue ñáyiú dàña tnaha. <sup>11</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:



—Te núu ñ<sup>n</sup> tée na dàña-dé ñadìhí-dé te naquehe<sup>n</sup>-dé ingá ñadìhí, te ío nèhè quidé-dé, te ñ<sup>n</sup>-ni cuéchi cùu-xi ndihí cuéchi quide tée ndéca ñadìhí te càhá<sup>n</sup> ndihí-dé ingá ñadìhí. <sup>12</sup> Te ñ<sup>n</sup>-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu tucu ñáyiu ñíhí te núu na dàña-yu yí-yu te naquehé<sup>n</sup>-yu ingá tée, chí ñ<sup>n</sup>-ni cuéchi cùu-xi sá quidé-yu ndihí sá quidé cuè ñáyiu ñíhí ndécú yí-xi, te càhá<sup>n</sup> ndihí-yu ingá tée —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Jèsús xicá<sup>n</sup> táhú-gã núú Yã Ndiõxí cuendá landú*  
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

<sup>13</sup> Te ñ<sup>n</sup> úú ñáyiu ndécá-yu landú líhli cuáhá<sup>n</sup> núú Jèsús, chí cuíní-yu sá tendàha ñaha-gá xii-güexi. Te cue tée xica cuu ndihí-gá ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedé xii-yu, te xáha<sup>n</sup>-güedé sá vá dúcá<sup>n</sup> càdá-yu. <sup>14</sup> Te òrè ní xini-gá sá dúcá<sup>n</sup> quide-güedé, te ní cudéé<sup>n</sup>-gã núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú líhli-á<sup>n</sup> núú-í-a te vá càdí-ndó ìchi-güexi, chí dàtná cúú váha iní cue landú líhli-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cùu váha iní cue ñáyiu yíndaha Yã Ndiõxí. <sup>15</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu vá quindáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé cuè landú líhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vá ndíhu ndaha ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>16</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã te ní nguídèhé-gá cue landú-á<sup>n</sup> te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicá<sup>n</sup> táhú-gã núú Yã Ndiõxí cuendá-güexi.

*Ñ<sup>n</sup> tée cuica càhá<sup>n</sup> ndihí-dé Jèsús*  
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

<sup>17</sup> Te òrè sa ñúhu ichi Jesús caca-gá quíhí<sup>n</sup>-gá ingá xichi ní cùu ní quexìo cunu ñ<sup>n</sup> tée ní ngüíñí xítí-dé núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío váha iní-xi, te cuíní-í núu vá cündèe iní-n càchí tnúhu-ñ ná cúú sá càdá-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yã Ndiõxí ní caa ní quíhí<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>18</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n sã yúhú váha iní-á<sup>n</sup>? Chí ñ<sup>n</sup>-dii díí-ní Yã Ndiõxí ío váha iní-gá. <sup>19</sup> Te yòhó xini-n nàcuáa ní cachí Yã Ndiõxí cada ñáyiu, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue tée vá càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-ndó cùu-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchòhó cue ñáyiu ñíhí tucu vá càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vá cáhní-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te ní vá dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te ní vá dácàcu-ndó cuéchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiu-ndo, te ní vá dácúandehnde-ndo, te canehe-ndo sã yíñúhu núú tátá-ndó ndihí núú náná-ndó”, duha ní cachí Yã Ndiõxí cada ñáyiu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>20</sup> Te tée-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, nchaa xiã<sup>n</sup> ní ngüíta-í quidé-í ndéé cùtnàhá cúú làndú-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>21</sup> Te Jèsús ní xindéhé ñaha váha-gá xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Dico cumání ñgá núú sã càdá-n. Vitna te quíhí<sup>n</sup>-n te dico-n nchàa sá ndécú ndihí-n, te díhú<sup>n</sup>-n cuáha táhú-n cuè ñáyiu ndàhú. Te duca<sup>n</sup>, te nduu táhú-n núcundecu váha-n núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùní-gá, te sátá ná yàha duca<sup>n</sup> càda-n, te quixi-n chitnahá ñáhá-n xii-í cuèi na ndòho-n datná ndoho-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>22</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé te ío ní cundiýi-dé chí ío cuica-dě, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

<sup>23</sup> Te ní ndacoto-gá ní càndéé diñi-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Cue ñáyi<sup>u</sup> cuica chí ío úhú quíndáá iní-yu Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>24</sup> Te cue téé xica cuu ndihi-gá-á<sup>n</sup> ío ní cuñúhu-güedé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé xica cuu ndihi-í càchí tnúhu, tucu-í xii-ndo sá ío úhú quíndáá iní cue ñáyi<sup>u</sup> cuica Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu, chí sàni iní-yu sá ncháá sá ndécú ndíhi-yu dàcácu nihnu ñaha-xi xii-yu núú úhú núú ndàhú. <sup>25</sup> Te yáchí-gá yáha ì<sup>n</sup> càméyu yaú ì<sup>n</sup> yiqui ticú dàcúúxí sá quíndáá iní ì<sup>n</sup> ñáyi<sup>u</sup> cuica Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>26</sup> Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní cuñúhu vìhi-gá-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní ngúita-güedé xĩtnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu nanihí tàhú te núú duca<sup>n</sup> vâi<sup>n</sup>? —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

<sup>27</sup> Te Jèsús ní xíndéhé vâha ñaha-gã xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Nchaa ñáyi<sup>u</sup> ñuyú-a chí vá ndácũ-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, dico mee-gã chí ndacu-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu, chí nchaandi túhú sá vâha ndàcu-gá quidé-gã —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>28</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándõ-ndí nchaandi túhú sá ndécú ndíhi-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyi<sup>u</sup> na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, cúha-xi, tâtá-xi, nãná-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núú duca<sup>n</sup> na cadá-yu sá cuendá-í ndihi sá cuendá tnúhu-í, <sup>30</sup> te ío-gá cuéhé sá cuãñaha Yá Ndióxi cundecu ndíhi-yu, chí níhi-yu vehé-yu, ñuhú-yu, ñaní-yu, cúha-yu, nãñá-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní sá nchàa xĩã<sup>n</sup> níhi-yu cundecu ndíhi-yu, chí tnàhá nduu táhũ-yu cundecu ndihi ñahá-yu xii-í ní caa ní quíhí<sup>n</sup> ná sáá nduu. Dico díhna-gá ndoho tnahá-yu núú ñuyú-a sá cuendá-í. <sup>31</sup> Te dava ñáyi<sup>u</sup> cùn<sup>uu</sup> ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáyi<sup>u</sup>-á<sup>n</sup> sáá nduu te vá ío-gá cunúú-yu dàtná cúnúú-yu vitna, te dava ñáyi<sup>u</sup> nchícú<sup>n</sup> ñá túú cùn<sup>uu</sup> vitna ñáyi<sup>u</sup>-á<sup>n</sup> sáá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup> tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá*  
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

<sup>32</sup> Te ñuhu Jesús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá cuásaá ndíhi ñaha-gã xii-güedé ñuú Jerusalén, te yòdo nuu-gá núú-güedé cuásaá. Te cue téé-á<sup>n</sup> xĩcuñúhu-güedé sá dúcá<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Jerusalén, te dava cue ñáyi<sup>u</sup> xĩnchícú<sup>n</sup> xiyúhú-yu. Te ní taudí<sup>n</sup>-gá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní ngúita-gá cáni-gá cuendú núú-güedé nchaa nàcuáa yáha-gá. <sup>33</sup> Te xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuú Jerusalén, te yàcá<sup>n</sup> cuáha cuendá ñahá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu dútú cùn<sup>uu</sup>, ndíhi núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyi<sup>u</sup> nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. Te diu cue téé-á<sup>n</sup> cuñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cáhni

ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñahá-güedé xii-í núu cuè téé ñá túú cuu cue téé isràél. <sup>34</sup> Te cue téé-án cudíquí ndeé ñahá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihi ñii, te tiú díí ñahá-güedé, te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cuú-í te ndoto-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Té Jàcobó ndihi té Juàá càhá<sup>n</sup> ndàhú-güedé núú Jèsús sá cádá-gã ñ<sup>n</sup> sá cuíní-güedé*  
(Mt. 20:20-28)

<sup>35</sup> Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihi té Juàá ní quexìo-güedé núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núu-n núu vá cùndèe iní-n càda-n ñ<sup>n</sup> sá cuíní-ndí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>36</sup> Te Jèsús ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—¿Ná cuú sá cuíní-ndó càda-í-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>37</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí sá òré ná sáá nduu cùndecu-n núú táxí tnùn-í, te ñ<sup>n</sup>-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ñ<sup>n</sup>-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>38</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu sá xicá<sup>n</sup>-ndó núu-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná cahni ñahá-yu xii-í-ã<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>39</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-n-ã<sup>n</sup> —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Ndáá sá cùndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuaáa ndoho-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo, chí yúhú cahni ñahá-yu xii-í. <sup>40</sup> Dico sá dúcá<sup>n</sup> cuíní-ndó sá ñ<sup>n</sup>-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í te ñ<sup>n</sup>-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xiã<sup>n</sup> chí ñá díú yúhú tàù-í cachí-í te núu sá cuú cùnucóo-ndo àdi sá vã cuú cùnucóo-ndo, chí mee Tàtà-í Dútú Ndióxi cachí-gá te núu ná cuú ñáyiú nduu táhú cunucóo dìñi-í dàvã-á<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>41</sup> Te òré ní níhí ùxí-gá cue téé xica cuu ndihi-gá tnúhu nàcuáa ndùu sá cuíní té Jàcobó ndihi ñani-dé té Juàá, te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé núu cuè téé úú-á<sup>n</sup>. <sup>42</sup> Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gã-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá cuè téé yìndaha ñ<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> quide-güedé sá ïo cùnucóo-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cùndihi-güedé tnàhá-güedé quidé-güedé sá ïo cùnucóo-güedé. <sup>43</sup> Dico nchòhó chí vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo. Chí núu dava-ndo cuíní-ndó cùnucóo-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cádá-ndó sá cùnucóo-ndo. <sup>44</sup> Te núu dava-ndo cuíní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó. <sup>45</sup> Te yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchãa-ndo, chí ñá túú véxi-í sá cúnú cuèchi ñáyiú núu-í, chí véxi-í sá cúnú cuèchi-í núu-yu. Te cuú-í ñuyúú-a cuendá vãi-yu cácu nihnu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús quidé tãtna-gã ñ<sup>n</sup> téé cuàá nání-dě Bartimeú*  
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Te Jèsús ní quexìo-gá ñuú Jericó ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní yáha-gá ndihi-güedé ichi xití ñuú-án, te ío cuéhé ñáiyu nchìcúñ ñáhá xii-gá cuáháñ te ìñ xio yuhu ichi sá ñí quee xití ñuú-án núcõo ìñ téé cuáá nání-dě Bartimeú, te tātá-dě nání-dě Timeú, te téé-án núcõo-dé yuhu ichi-án xicáñ ndáhú-dě. 47 Te téé-án ñí cutnùnì iní-dé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét ñuhú-dě ichi, te ní ngúíta-dé ñíhi càháñ-dé, te xáhañ-dě xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnáhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhañ-dě xii-gá.

48 Te vai ñáiyu tēnaá ñáhá-yu xii-dé, te xáhñ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuñ-gá ñíhi ní càháñ-dé xáhañ-dě xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnáhá ndíi Dàvíí cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhañ-dě xii-gá.

49 Te Jèsús ní ngúíñí-gá te ní xáhañ-gá xii cue téé ndihi-gá:

—Chí cuànguaca téé cuáá-áñ candeca-ndo-dě quixi iha —càchí-gá xáhañ-gá.

Te cue téé-án ñí xica-güedé cuànguaca-güedé téé cuáá-án, te òré ní quexìo-güedé núú-dě te ní xáhañ-güedé xii-dé:

—Ndacuíñí te vá ndíhú-gá iní-n, na quíhíñ-ó chi càna ñaha Jesús xii-n —càchí-güedé xáhañ-güedé xii-dé.

50 Te téé-án ñí xócání-dě dóó ndíxí-dě, te ndíhi-ni ní ndacuíñí-dé te ní xica-dé cuáháñ-dé núú Jèsús. 51 Te òré ní quexìo-dé te ní xicáñ tnúhú-gá núú-dě, te xáhañ-gá xii-dé:

—¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáhañ-gá xii-dé.

Te téé cuáá-án ñí xáhañ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátna-n nùú-í cuendá cundehe-í —càchí-dé xáhañ-dě xii-gá.

52 Te Jèsús ní xáhañ-gá xii-dé:

—Cuanùhú vitna, chí sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhañ-gá xii-dé.

Te òré-ni-án ñí ndúha núú-dě te nchìcúñ-dé Jèsús cuáháñ.

## 11

### *Jèsús cuànguahu-gá ñuú Jerusálén*

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Te Jèsús ní cuyatni-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Bètaniá, ndihi ñuú Bètfagé, te xián cáá yücu nani Olívú, te yatni vií-ná xián cáá ñuú Jerusálén. Te Jèsús ní cana-gá úú-ni tnáhá cue téé xica cuu ndihi-gá. 2 Te ní xáhañ-gá xii-güedé:

—Chí cuáháñ ñuú cáá yàtni yacáñ, te òré quexìo-ndo yacáñ te naníhí-ndó ìñ búrru ndètníñ-dí, te vátá yõo ìñ-gá codo ñàha xii-dí, te nandaxi-ndo-dí te candeca-ndo-dí quixi. 3 Te núu yoo na càcáñ tnúhú nùú-ndó ñá cuendá nándàxi-ndo-dí, te cùñaha-ndo sá yùhú Yaá xicá cùu ndihi-ndo xini ñuhu-í-dí, te na yáha canehe chiuñ-í-dí te ndíhi-ni natendaha-í-dí, duha cùñaha-ndo —càchí-gá xáhañ-gá xii-güedé.

4 Te cue téé-án ñí xica-güedé cuáháñ-güedé, te òré ní quexìo-güedé ñuú-án te ní naníhí-güedé ìñ búrru ndètníñ-dí ìñ yutnu ñihnu yatni ìñ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngúíta-güedé nándàxi-güedé-dí.

5 Te mei òré nándàxi-güedé-dí ní quexìo ñáiyu xáhñ-yu xii-güedé:

—¿Ná cuendá nándàxi-ndo búrru-án-í? —càchí-yu xáhñ-yu xii-güedé.

<sup>6</sup> Te cue téé-án ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-yu nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús cúñaha-güedě. Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní dáñá-yu ndèca-güedé búrru-án cuáhá<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús. <sup>7</sup> Te òré ní quexio-güedé ndihi-di núú ndécú-gá, te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-güedé dóó-güedé sáta-di, ní ngódó ñaha Jesús xii-di. <sup>8</sup> Te ío cuhéhé ñáyi ta sàcá<sup>n</sup>-yu dóó-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá cuendá núú dóó-yu-á<sup>n</sup> yáha-gá ndihi quiti yòdo-gá, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ta sacá<sup>n</sup>-yu cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>9</sup> Te nchaa ñáyi yòdo nuu núú-gá ndihi nchaa ñáyi nchicú<sup>n</sup> ndàa sáta-gá ní ngüíta-yu níhi càhá<sup>n</sup>-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá-a! ¡Te Yá Ndióxi ná chindee ñaha-gá, chi ñu-gá cúú-gá Yaá ní tendaha-gá véxi quide núú-gá! <sup>10</sup> ¡Te ñu-ni Yaá-á cúú-gá Yaá véxi quindaha ñaha xii-o datná ní xóo cada ndí Davíi! ¡Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

<sup>11</sup> Te Jèsús ní quexio-gá ñuú Jerusalén, te cuànguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnunu, te ní xindéhé vaha-gá nchaa sá ndécú xití veñúhu-á<sup>n</sup>. Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní ndee-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Bètaniá ndihi ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá chi sa ní cuaa.

*Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xii yutnu ngüxi sá vã cúú<sup>n</sup>-gã sávidí-xi  
(Mt. 21:18-19)*

<sup>12</sup> Te nduu tnéé-án ní quee Jèsús ñuú Bètaniá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ichi ñúhu-gá ní xihí-gá docó. <sup>13</sup> Te xica ní xini-gá nútñi ñ<sup>n</sup> yutnu ngüxi, te ní xica-gá cuándéhé-gá ñuu ndèé sávidí-xi te ñá túú nã ndéé, chi mee-ni ndàha-xi ndéé chi ñá díú yóó sácündeé sávidí-xi. <sup>14</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii yutnu ngüxi-á<sup>n</sup>:

—Vitna te vá yóo ñ<sup>n</sup>-gá caxi sávidí-n, chi vá cúú<sup>n</sup>-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii yutnu ngüxi-á<sup>n</sup>.

Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá xii yutnu ngüxi-á<sup>n</sup>.

*Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyi xití veñúhu  
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

<sup>15</sup> Te Jèsús ní quexio tucu-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Jerusalén, te cuànguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnunu, te xití veñúhu-á<sup>n</sup> xíndecu cue ñáyi quide ndáhú nádícó-yu, ndihi cue ñáyi xísaa<sup>n</sup>. Te nchaa-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándüá-gá mèsá cue ñáyi dàma díhú<sup>n</sup>, ndihi nchaa xilé sácóo nchihi cue ñáyi dico lómá xíndecu xití veñúhu-á<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te ñá túú tnàhí-gá ní dàña-gá yáha cue ñáyi ndihi nchaa sá nchidó-yu ichi xití veñúhu-á<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Núú tütú Yá Ndióxi càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní càhá<sup>n</sup>-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xi vèhe núú tàcá ñáyi ñihí ñuyíú càhá<sup>n</sup> ndihi ñàhá-yu xii-í”, duha ní càhá<sup>n</sup>-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>18</sup> Te nchaa dútú cùnunu, ndihi nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnùn ndí Moisés ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní càhá<sup>n</sup>-gá te ní ngüíta-güedé ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, chi yùhú-güedé sá ío cunuu-gá, te duca<sup>n</sup> chí nchaa ñáyi ío cuñúhu-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>19</sup> Te òré sa ní cuaa cuí-nã, te ní quee tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Jerusalén cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihi-güedé ingá xichi.

*Ní yíhí yutnu ngúxí*  
(Mt. 21:20-22)

<sup>20</sup> Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá núu níhnú yutnu ngúxí, te ní xiní-güedé sa ní yíhí ñihí ndéé yóho-xi. <sup>21</sup> Te té Pèlú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii yutnu ngúxí-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá:

—Mèstrú, cundehe nã ní yíhí yutnu ngúxí sá ñí xáha<sup>n</sup>-n sã vã cúú<sup>n</sup>-gã sávídí-xi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>22</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Quindáa ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí. <sup>23</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu nchòhó cúñaha-ndo xii tindúú-a xocuñí-xi núu ndécú-xí, te quíhí<sup>n</sup>-xi quée-xi xití lámár. Te ñiu duca<sup>n</sup> càda-xi te núu nchòhó vã caní ñ<sup>n</sup> cani úú iní-ndó, te quindáa iní-ndó sã dúcá<sup>n</sup> càda-xi. <sup>24</sup> Te xá<sup>n</sup> núu càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchaa sá ná càcá<sup>n</sup>-ndó núu Yã Ndiõxí òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo-gã, te taxi-gá te núu nchòhó sàndáa ndisa iní-ndó sã táxí-gã sá xicá<sup>n</sup>-ndó núu-gã. <sup>25</sup> Te òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yã Ndiõxí te dandacu iní-ndó te núu ndècu ñáyiú ñá túú cùu vaha iní ñáhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndó-yu cuendá duca<sup>n</sup> càda cahnu iní ñáhá Tãtá-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu xii-ndo cuendá nchaa sá ñá túú vaha quide-ndo. <sup>26</sup> Dico núu nchòhó vã cáda càhnu iní-ndó sã quidé ñaha tnahá ñáyiú-ndo xii-ndo, te ni Tãtá-ndó Dütú Ndiõxí vã cáda càhnu iní ñáhá-gã xii-ndo cuendá nchaa sá ñá túú vaha quide-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús ndécú ndihi-gá tnúhu ndee iní*  
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

<sup>27</sup> Te Jèsús ní ndexio tucu-gá ñuú Jerusálén ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te cuánguñhu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ño cùnunu ndihi-güedé. Te xití veñúhu-á<sup>n</sup> yíhí-gá ní quexio cue dútú cùnunu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyiú isráel. <sup>28</sup> Te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndihi-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo duca<sup>n</sup> ñí taxi tnúhu ndee iní-á<sup>n</sup> xii-n-í? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Yúhu tnahá-í cuini-í cacá<sup>n</sup> tnúhu-í ñ<sup>n</sup> sá cacá<sup>n</sup> tnúhu-í núu-ndó te núu na càchí tnúhu-ndo, te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní xii-í duha quide-í. <sup>30</sup> Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíú<sup>n</sup> ní dácuañdùte ndíi Juáá ñáyiú, ¿Yã Ndiõxí á<sup>n</sup> cuè téé ñuyíú-a ní táuchíú<sup>n</sup> ñuá<sup>n</sup> ní quide ndíi? Te chí càchí tnúhu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>31</sup> Te ní ngúita-güedé xitnaha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o sã Yã Ndiõxí ní táuchíú<sup>n</sup> ñuá<sup>n</sup> ní quide ndíi Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáa iní-ndó tnúhu ní càhá<sup>n</sup> ndíi vãi?” , quesaha-dé. <sup>32</sup> Te ni vã cúú cūñaha-o sã cuè ñáyiú ñuyíú-a ní táuchíú<sup>n</sup> ñuá<sup>n</sup> ní quide ndíi Juáá —càchí-güedé xitnaha-güedé.

Te duca<sup>n</sup> ní xitnaha-güedé chí ñá túú ní cùtnuní iní-güedé nása cúñaha-güedé xii-gá, chí xiyùhú-güedé cue ñáyiú chí nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ní cutnùní ndáá iní-yu sá Yã Ndiõxí ní táuchíú<sup>n</sup>-gã duca<sup>n</sup> ñí quide ndíi Juáá. <sup>33</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xini-ndí yoo ní táúchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní dácua<sup>n</sup>dùte ndí Juàá ñáyíu —  
càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te ní yùhú vá càchí tñúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tñúhu ndee ìní  
duha quide-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 12

*Cuendá cue tée cuihna iní-xi*  
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

<sup>1</sup> Te Jèsús ní ngüita-gá caní-gá ì<sup>n</sup> cuendú núú ñáyíu nàcuáa tecú tñuní-yu  
tñúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Ì<sup>n</sup> tée ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé  
cuendá sá vá cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quíhí-dé ndéhé yoho yaha  
stilé-á<sup>n</sup> òré ná cúú, te ní cadúha-dé ì<sup>n</sup> xito dùcú<sup>n</sup> núú cáundòdo cue tée coto  
yoho yaha stilé-á<sup>n</sup>.

Te ní sáá ì<sup>n</sup> nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé vai nduu, te ní dándóo  
ndaha-dé sá ní xitu-dé-á<sup>n</sup> xii ì<sup>n</sup> úú cue tée càhá<sup>n</sup> ndíhi-dé cuendá cada  
chìu<sup>n</sup>-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé  
te duca<sup>n</sup> te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>2</sup> Te sáta ní sáá nduu ní cuu ndéhé yoho  
yaha stilé sá ní xitu-dé-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dé xii ì<sup>n</sup> tée xínu cuechi núú-dé: “Cuáhá<sup>n</sup>  
cáca<sup>n</sup>-n sá cúú cuendá-í núú cuè tée ní dándóo ndáha-í nchaa yoho yaha stilé  
sá ní xitu-í-á<sup>n</sup>”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dé. Te tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé.  
<sup>3</sup> Te cue tée-á<sup>n</sup> ní tñii-güedé tée xínu cuechi-á<sup>n</sup>, te ní caniha-güedé xii-dé, te  
dàtnùní ní nacuícú<sup>n</sup> ñáhá-güedé, te ñá túú tñàhí ná ní sáñaha-güedé. <sup>4</sup> Te tée  
cùu xítóhó yoho yaha stilé-á<sup>n</sup> ní tendaha tùcu-dé ìngá tée xínu cuechi núú-dé  
cuáhá<sup>n</sup>-dé. Te òré ní quexio tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> te cue tée-á<sup>n</sup> ní sáha ñaha-güedé  
yúú xii-dé, te ní táhú-güedé díquí-dé, te ní xícuèhé ñáhá-güedé xii-dé. <sup>5</sup> Te tée  
cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-á<sup>n</sup> ní tendaha tùcu-dé ìngá tée xínu cuechi  
núú-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé núú cuè tée-á<sup>n</sup>, dico tée-á<sup>n</sup> òré ní quexio-dé te ní sahní  
ñaha-güedé xii-dé. Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-á<sup>n</sup> ní tendaha-dé  
vai-gá cue tée xínu cuechi núú-dé cuáhá<sup>n</sup> ngácá<sup>n</sup>-güedé sá cúú cuendá-dé ní  
cùu dico ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide ñaha tùcu cue tée ndéé nchaa yoho yaha stilé-á<sup>n</sup>  
xii-güedé, chí dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahní ñaha-güedé.

<sup>6</sup> Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yaha stilé-á<sup>n</sup> ndécú ì<sup>n</sup>dii-ná tée tendaha-dé  
quíhí<sup>n</sup> núú cuè tée ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-á<sup>n</sup>, te tée tendaha-dé-á<sup>n</sup>  
cúú-dé déhe ducu<sup>n</sup>-dé, te ío cùu ìní ñáhá-dé. Te ní sani ìní-dé: “Váha-gá núu  
tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quini ñáhá-güedé xii-dé te cànehe-güedé  
sá yíñúhu núú-dé”, duha ní sani ìní-dé. Te duca<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-dé xii déhe-dé-á<sup>n</sup>  
sá núhú-dé, te tée-á<sup>n</sup> cuánuhú-dé cuáhá<sup>n</sup> ngácá<sup>n</sup>-dé sá cúú cuendá tátá-dé núú  
cuè tée-á<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Dico òré ní xini cue tée quide chiú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> déhe tée cùu xítóhó nchaa  
yoho yaha stilé-á<sup>n</sup>, te ní xitnáha-güedé: “Tée-á<sup>n</sup> tée véxi nduu táhú ñuhu-a  
ndíhi sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táhú-ó sá ndúú táhú-dé”,  
duha ní xitnáha-güedé. <sup>8</sup> Te ní tñii-güedé tée-á<sup>n</sup>, te ní sahní ñaha-güedé, te ní  
dácüéne-güedé yiqui cùñú-dé ì<sup>n</sup> xio yuhu ñuhu núú cáá yòho yaha stilé-á<sup>n</sup> —  
duha cuáhá<sup>n</sup> cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

<sup>9</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní ìní-ndó nàcuáa cada xítóhó ñuhu-á<sup>n</sup> á<sup>n</sup>? Chí núhú-dé  
te cahni-dé cue tée-á<sup>n</sup> te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní ìní-dé  
cada ndáá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.



10 Te xăha<sup>n</sup> tùcu-gá xíi-yu:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tùtú Yă Ndiõxí núú cächí-xi: Yúú sá ní dáquéeé tǐhú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnnu vitna.

11 Chi mee Yă Ndiõxí duca<sup>n</sup> ní cächí-gá cunduu, te cùu-xi ì<sup>n</sup> sá ìo cùñúhu-o vitna.

Duha cächí-xi núú tùtú-gá —cächí Jèsús xăha<sup>n</sup>-gă xii-yu.

12 Te cue téé ní xíndedóho nàcuáa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ní cuiní-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnùni iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-gá, dico ní yùhú-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá cuendá sá ìo vâi ñáyiu, te ná ìo ná cada ñáhá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé.

### *Cuendá impuèstú*

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Te sátá ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní tendaha-güedé ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú, ndihí ì<sup>n</sup> úú cue téé cùndihí té Hèrodés cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá núú tnúhu cáhá<sup>n</sup>-gá. 14 Te cue téé-á<sup>n</sup> ní quexio-güedé núú Jèsús, te xăha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá ìo ndáá cáhá<sup>n</sup>-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa cáhá<sup>n</sup> ñáyiu, te cuéi ndédani càa-yu ì<sup>n</sup>-ni cáhá<sup>n</sup>-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñáyiu cùu-yu, te cáhá<sup>n</sup> ndáá-n nàcuáa cáhá<sup>n</sup> Yă Ndiõxí cundecu-o ñùyíú-a. Te cächí tnúhu xii-ndí nùu váha-ni quide-ndí sá chăhu-ndí té Cèsár téé ìo cùnnu cuendá impuèstú à<sup>n</sup> ñáhá —cächí-güedé xăha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

15 Dico Jèsús ní cutnùni iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> xito ndeé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñáhá xii-í ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> sá chăhu-ndo cuendá impuèstú te núu nása càa —cächí-gá xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

16 Te cue téé-á<sup>n</sup> ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> sá chăhu-güedé cuendá impuèstú. Te Jèsús ní xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—Chí cächí tnúhu xii-í nùu yoo núu-xi ndèé ndihí yoo òu-xi ndeé —cächí-gá xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

Te ní xăha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndèé ndihí òu-dé —cächí-güedé xăha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

17 Te Jèsús ní xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá mée Yă Ndiõxí te xiă<sup>n</sup> nacuáha-ndo-gă —cächí-gá xăha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

Te cue téé-á<sup>n</sup> ìo ní cuñúhu-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá.

### *Cuendá cue ñáyiu ndoto*

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní quexio ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús, te cue téé-á<sup>n</sup> ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñáyiu ní xihí, te ní xăha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

19 —Mèstrú, ndii Moisés cächí ndii núú tùtú ndii ndècu vitna sá nùu ì<sup>n</sup> téé na cùu-dé te quendóo ñadihí-dé, te núu ñá túú ní xõo déhe-dé ndihí ñadihí-dé-á<sup>n</sup>, te téé cùu ñaní-dé naquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup> cuendá coo déhe-dé ndihí-a<sup>n</sup> cuendá téé ní xihí-á<sup>n</sup>. 20 Te ní xíndecu úsá tnàhá cue téé mee-ni ndii ñani-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadihí-dé, te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé

chi ní xíhí-dé, te ni ì<sup>n</sup> déhe-dé ñá túú ní xõ ndihi ñadihí-dé. <sup>21</sup> Te téé cùu uú ní naquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup>, dico ní xíhí tucu-dé, te ni ì<sup>n</sup> tucu déhe-dé ñá túú ní xõ ndihi ñaha-á<sup>n</sup>. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní xíhí téé cùu uní. <sup>22</sup> Te ní xínu ndi ùsá-güedé ní cãndeca ñaha-güedé xii ñaha-á<sup>n</sup>, dico ní ì<sup>n</sup>-güedé ñá túú ní xõ déhe-güedé ndihi-a<sup>n</sup>, te ní ndihi-güedé ní xíhí te ndéé núú ní ndihi-ná ní xíhí tnàhá ñadihí-á<sup>n</sup>. <sup>23</sup> Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihi ñaha-á<sup>n</sup>, ¿te ndédacàa-güedé ñadihí-güedé cuu-a<sup>n</sup>-i? Chi ndi ùsá-güedé ní cãndeca ñaha-güedé xii-a<sup>n</sup> —càchí-güedé xàha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>24</sup> Te Jèsús ní xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu cãhá<sup>n</sup>-ndó, chi ñá túú xíní-ndó nãcuáa cãhá<sup>n</sup> Yá Ndiõxí núú tütú-gá, te ni ñá túú xíní-ndó sã díú-gá ndácú-gá quidé-gá nchaandi túhú sá váha. <sup>25</sup> Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiu ní xíhí, te dàvã-á<sup>n</sup> vã yõo-gá dasa<sup>n</sup> dèhe yoco-xi chi vã yõo-gá candeca tnàha, chi na ndòto-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritu xínu cuèchi núú Yá Ndiõxí. <sup>26</sup> Te núu nchòhó cuíní-ndó cãhá<sup>n</sup>-ndó cuendá nchaa ñáyiu ndoto, te díhna-gá dacuàha-ndo nacuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés núú tütú ndíi ni cùu. Chi ñu núú tütú ndíi cãhá<sup>n</sup>-xi nãcuáa ní xàha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí xii ndíi cútñahá ní cãhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-gá ì<sup>n</sup> xichí núú níhmu tnútaú nchicú<sup>n</sup> ñuhú. Te duha ní xàha<sup>n</sup>-gá xii ndíi: “Yúhú cùu-í Ndiõxí tẽ Àbrahám, ndihi té Isàác, ndihi té Jãcób”, duha ní xàha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí xii ndíi cãchí-xi núú tütú ndíi. <sup>27</sup> Te Yá Ndiõxí ñá túú cùu-gá Ndiõxí cue ñáyiu ní xíhí, chi cùu-gá Ndiõxí cue ñáyiu xĩndecu vívú, núu xiá<sup>n</sup> nchòhó ío xíta-ndo tnúhu cãhá<sup>n</sup>-ndó. Te sã dúcã<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup>-gá cuendá cue téé-á<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> cútñuní sá cuèi ní xíhí-güedé sá cùú-xí tnàha ñáyiu-güedé, dico ndècu vívú-güedé sá cùú-xí-gá —cãchí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Tnúhu sá ïo-gá cúnùu*  
(Mt. 22:34-40)

<sup>28</sup> Te tnàhá ì<sup>n</sup> téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndédóho-dé nchaa tnúhu cãhá<sup>n</sup> Jèsús ndihi cue téé cùu saducéú-á<sup>n</sup>, te ndédóho-dé sá súúní váha níhí-gá tnúhu nãdanchocáva-gá. Te ní sãndehe yatni-dé núú-gá, te xàha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-í ndédacàa tnúhu sá ní cãhá<sup>n</sup> Yá Ndiõxí ío-gá cúnùu cuu díhna —cãchí-dé xàha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>29</sup> Te Jèsús ní xàha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Duha cãhá<sup>n</sup> tnúhu sá ïo-gá cúnùu: “Nchòhó ñáyiu isràél ío váha chí cündédóho tnúhu-a. Ì<sup>n</sup>díi díí-ni Yá Ndiõxí ndécú, te ñu-ni-gá cùú-gá Ndiõxí-ó.

<sup>30</sup> Te cuu iní-ndó Dùtú Ndiõxí Yaá cùú Ndiõxí-ndó ní yuhu ni iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo dàtná cuíní méé-gá, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó cuendá cuu víi cuu váha-ndo núú-gá, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu váha iní-gá”, duha cãhá<sup>n</sup> tnúhu sá ïo-gá cúnùu. <sup>31</sup> Te duha cãhá<sup>n</sup> tucu ñngá tnúhu cùu uú sá ïo cúnùu: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cùú iní-ndó mée-ndo”, duha cãhá<sup>n</sup> tnúhu cùu uú-á<sup>n</sup>. Te úú duha-ni tnúhu-a cùu-xi tnúhu sá ïo-gá cúnùu —cachí-gá xàha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>32</sup> Te téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xàha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, váha-ni cãhá<sup>n</sup>-n chi ndáá sá ì<sup>n</sup>díi-ni Yá Ndiõxí ndécú, te ñá túú-gá ndéé ndécú ñngá ndiõxí. <sup>33</sup> Te dàtná ní cachí-n sã ní yuhu ni iní-ó cùu iní-ó Yá Ndiõxí, te caní iní-ó càda-o nacuáa cuu víi cuu váha iní-gá te ío víi ío váha cuu iní-ó dàtná cuíní méé-gá, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu váha iní-gá, te cuu

iní-ó cuè tñaha ñáyiu-o dàtná cúú ìní-ó mèe-o. Te nchaa xián ío-gá xíní ñùhu-xi cada-o dacúúxí sá cuañaha-o quiti cahni-güedé te cáyú-di nduu táhú ñáhá Yá Ndiöxí, ndihi dàcúúxí nchaa dava-gá sá sãñaha-o nduu táhú-gã —cächí-dé xãha<sup>n</sup>-dê xii-gã.

<sup>34</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ïo váha nduu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> tée-á<sup>n</sup>, núu ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cúmãní xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí —cächí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã xii tée-á<sup>n</sup>, núu vá yõo ï<sup>n</sup>-gã ní cùyii nágá tnúhu nducu tnúhu-yu núú-gã.

*Yoo cùu Xítohó Jesucristú*  
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

<sup>35</sup> Te Jèsús yíhí-gã xití veñúhu càhnu sá ïo cùnnuu danehé-gã ñáyiu, te xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu:

—Cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cächí-güedé sá Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyúú-a cùu-gã déhe ndíi Dàvíi, te ndíi-á<sup>n</sup> ní cunaha víhi ní xíhí ndíi. ¿Te ná cuendá duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-güedé?

<sup>36</sup> Te mee ndíi Dàvíi-á<sup>n</sup> ní dácáhú ìní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxí xii ndíi nàcuáa cáhá<sup>n</sup> ndíi, te duha ní cachí ndíi:

Dútú Ndiöxí ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Yaá cúú Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

te yúhú cada-í te nchaa sá cúú ùhú ìní ñáhá xi-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáha<sup>n</sup> Dütú Ndiöxí xii Yaá cúú Xítohó-í.

Duha ní cachí ndíi. <sup>37</sup> ¿Te nása cùu Crístú déhe ndíi Dàvíi, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúú-gã Xítohó ndíi? —cächí Jèsús xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

Te ío cuéhé ñáyiu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gã, te ío ní cudíí ìní-yu ní xíndedóho ñáhá-yu xii-gã.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gã cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés*

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

<sup>38</sup> Te òré dánéhé ñáhá Jèsús xii cue ñáyiu, te xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu:

—Cada cuendá-ndó vã cádá-ndó dàtná quidé cuè tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chí cue tée-á<sup>n</sup> tnàhá ìní-güedé cuihnu-güedé dóo nání sã sácuihnu cue tée cùnnu-gã te cuíní-güedé sá mée-ní ndíhi tnúhu yíñùhu cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha ñáyiu xii-güedé nchaa núú xícá cùu-güedé. <sup>39</sup> Te nàcáxi-güedé xilé sácóo nchíhi cue tée cùnnu-gã xití veñúhu sácóo nchíhi-güedé. Te duca<sup>n</sup>-ni quide-güedé cuéi òré quíhu-güedé mèsá caxí-güedé òré ndécú-güedé ï<sup>n</sup> vico, chí mee-ní núú sácóo cue tée cùnnu cuíní-güedé coo-güedé. <sup>40</sup> Te quèndeé-güedé vehe nchaa ñáyiu quèé, te ío naha càhá<sup>n</sup> ndíhi-güedé Yá Ndiöxí dándahú-güedé mée-güedé sá ïo quide ndáá-güedé

cuendá sá cuíní-güedé cáhá<sup>n</sup> váha ñáyiu cuendá-güedé. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-güedé te ío-gã ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gã ñáyiu —cächí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

*Díhú<sup>n</sup> nduu táhú Yá Ndiöxí ní dáquëe ï<sup>n</sup> ñaha ndàhú ñaha quèé*  
(Lc. 21:1-4)

<sup>41</sup> Te núcóo Jèsús xití veñúhu yatni núú ndécú ãlanciá te ndèhe-gã xídáquëe ñáyiu díhú<sup>n</sup> xití ãlanciá-á<sup>n</sup>, te tnàhá cue ñáyiu cuica xídáquëe-yu vai díhú<sup>n</sup>.

<sup>42</sup> Te ní quexio ï<sup>n</sup> ñaha ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gã ní dáquëe-a<sup>n</sup> úú tnàhá

díhú<sup>n</sup> còbrí xití alcanciá, te díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> Ìo sacú yáhu-xi. <sup>43</sup> Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na cächí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándihí díhú<sup>n</sup> ní dáquèe-a<sup>n</sup> xití alcanciá dácúúxí díhú<sup>n</sup> ní dáquèe dava-gá-yu. <sup>44</sup> Chi nchaa ñáyíu-á<sup>n</sup> ní dáquèe-yu mee-ná díhú<sup>n</sup> sá ní quendóo-ná, dico ñaha quèé-a cuèí ndáhú-a<sup>n</sup> dico ní dáquèe-a<sup>n</sup> ñihí díhú<sup>n</sup> sá cuáá<sup>n</sup> sá cáxí-á<sup>n</sup> ní cùu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 13

*Jèsús cächí-gá sá ngóyó veñúhu*

*(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

<sup>1</sup> Te òré ní ndee Jèsús xití veñúhu càhnu sá Ìo cùnuu, te ì<sup>n</sup> tée xica cuu ndihí-gá ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—jMèstrú, cundehe ná ío víi ní sáá veñúhu-a<sup>n</sup> ndihí nchaa vehe nèhe tnaha ndihí-xi, te ío víi ndáa nchaa yúu yíhí! —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>2</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cùñúhu-n-a vîtna sáá nduu te vá cùndüu-gá-xi dàtná cáá-xí vîtna, chi ní ì<sup>n</sup>-gá yúu vá códó nchìhi tnaha-xi, chi ndihí ngoyo —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

*Nàcuáa cada-xi nduu ta cüyatni naa ñuyú*

*(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

<sup>3</sup> Te Jèsús ní xica-gá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá cuáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-gá xii-güedé yucu nàni Olívú, te yucu Olívú-á<sup>n</sup> tñu ndáá núú cáá veñúhu càhnu sá Ìo cùnuu. Te Jèsús ní quexíò-gá ndihí-güedé yucu Olívú-á<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> ní ngóo-gá te núú núcòo-gá-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup> té Pèlú ndihí té Jácobó ndihí té Juáá ndihí té Ndríxí, te dayuhu ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

<sup>4</sup>—Cuíní-ndí cachí tñúhu-n ná nduu dùca<sup>n</sup> cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá Ìo cùnuu, àdi nándi cùu sá cádá-xí cuendá cutnùni iní-ndí sá sa ta cüyatni nduu duca<sup>n</sup> cada-xi —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>5</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vǎ yǎo dandáhú ñáhá xii-ndo.

<sup>6</sup> Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyú te danàni-güedé mée-güedé dàtná nání-í, te cachí-güedé: “Yúhu cùu-í Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcá<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup>-güedé te ío vǎi ñáyíu dandáhú-güedé.

<sup>7</sup> Te òré ná ñihí-ndó tñúhu sá nàá-güedé ndèni ní cùu, te vá yùhú-ndó chi dacuítí sá dúcá<sup>n</sup> càda-xi, dico vátá sàá-gá nduu nàa ñuyú òré duca<sup>n</sup> càda-xi. <sup>8</sup> Chi cue tée ì<sup>n</sup> nàció<sup>n</sup> nàá-güedé ndihí cue tée ingá nàció<sup>n</sup>, te titní ñúú ngúita-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyú ñihí víhi tnáa, te titní tucu xichi ñuyú coo tnamá, te ío-gá cuéhé sá yǎha ñáyíu. Te nchaa sá dúcá<sup>n</sup> càda-xi-á<sup>n</sup> cúú-xí tñùndòho sá vítná vǎha vǎha quèsaha-xi sácúú-xí cuè ñáyíu ndècu ñuyú-a.

<sup>9</sup> Dico nchòhó ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa ñáyíu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu xii dava-ndo núú cuè tée cùchiu<sup>n</sup>, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhí<sup>n</sup> xití veñúhu-güedé, te yàcá<sup>n</sup> caniha-güedé xii-ndo. Te quíhí<sup>n</sup>-ndó núú cuè tée yìndaha nàció<sup>n</sup> àdi núú dàva-gá cue tée cùnuu sá cuendá-í, te nchòhó ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo cǎhá<sup>n</sup> vǎha-ndo cuendá-í núú-güedé. <sup>10</sup> Te cùmání-gá sáá nduu nàa ñuyú-a te sa cutènuu

tnúhu-í ni càa xico ñuyíú-a, te tnúhu-án càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa naníhí tǎhú ñáyu.  
 11 Te òré ná càndeca ñaha ñáyu xii-ndo quíhí<sup>n</sup> núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup> cuáha  
 cuèndá ñáhǎ-yu, te òré vátá sàá-gá-ndó núú-güedé te vǎ caní iní-ndó núu  
 nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé. Chi òré-nǎ te Yá Ndiòxi dacàhu iní  
 ñáhǎ-gǎ xii-ndo nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te ñu-ni tnúhu sǎ  
 dacàhu iní ñáhǎ-gǎ-án cúñaha-ndo xii-güedé. Te ñǎ díú mèe-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó chi  
 Espíritú Yá Ndiòxi cáhá<sup>n</sup>-xi yuhu-ndo. 12 Te dava cue téé cuáha cuèndá-güedé  
 ñaní-güedé núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup> cuèndá cahni ñaha-güedé. Te dava cue téé  
 cùu tátá ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-güedé cuáha cuèndá-güedé déhe-güedé núú cuè  
 téé cùchiu<sup>n</sup>. Te dava cue téé cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihi  
 nǎná-güedé, te cuáha cuèndá ñáhǎ-güedé xii-yu núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup> cuèndá  
 cahni ñaha-güedé xii-yu. 13 Te ío cuéhé ñáyu cuu úhú iní ñáhǎ-yu xii-ndo  
 sǎ cuèndá-í, dico nchaa nchòhò ñáyu na càda ndee-ni iní canchicu<sup>n</sup> nihnu  
 ñaha-ni xii-í te naníhí tǎhú-ndó.

14 "Te ndíi Dániél téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxi ndéé sanaha ní chídó  
 tnùní ndíi núú tütú ndíi cuèndá ñ<sup>n</sup> sǎ dáquèe tǎhú Yá Ndiòxi cundecu ñ<sup>n</sup> xichi  
 núú ñǎ túú tàú-xi cundecu-xi, te xǎ<sup>n</sup> cada-xi sǎ vǎ cùndecu-gǎ ní ñ<sup>n</sup> ñáyu  
 xǎ<sup>n</sup>. Te cada cuèndá váha-ndo nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, chi nduu na quíni-ndó  
 xǎ<sup>n</sup> cundecu-xi ñ<sup>n</sup> xichi núú ñǎ túú tàú-xi cundecu-xi, te dàvǎ-án nchaa  
 ñáyu xǎndecu distritú Júdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhí<sup>n</sup>-yu xití yucu. 15 Te  
 nchaa ñáyu ndáa ndódó díqui véhé-xí vǎ ndíhu-gǎ-yu véhé-yu quehé<sup>n</sup>-yu  
 ñ<sup>n</sup> ndachíu<sup>n</sup>-yu canehé-yu quíhí<sup>n</sup>. 16 Te nchaa ñáyu cuáhǎ<sup>n</sup> yucu ní vǎ  
 ñùhú-gǎ-yu véhé-yu cúnúquehé<sup>n</sup>-yu dóó-yu. 17 Te ndáhú ní cuu nchaa ñáyu  
 díhí ñùhú déhe-xi, ndihi cue ñáyu díhí xǎndeca déhe vitna sàdi na sǎa nduu  
 dùca<sup>n</sup> cada-xi! 18 Te nchòhò ío chí càcǎ<sup>n</sup> tǎhú núú Yá Ndiòxi cuèndá sǎ vǎ dúcǎ<sup>n</sup>  
 ndòho-ndo yóo quidé víxi<sup>n</sup>-xi. 19 Chi dàvǎ-án coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú,  
 te vátá ñ<sup>n</sup> ndùu-gǎ coo tnúndòho cahnu vihi-án ndéé cùtnáhǎ ní cadúha Yá  
 Ndiòxi ñuyíú, chi ñu-ni dàvǎ-án coo tnúndòho cahnu vihi-án, te ni núú cuáhǎ<sup>n</sup>  
 núú véxi vǎ cóo-gǎ tnúndòho-án. 20 Te Yá Ndiòxi càchí-gǎ sǎ vǎ ío vǎi nduu  
 coo tnúndòho cahnu vihi-án ñuyíú sǎ cuèndá nchaa ñáyu ní cáhá<sup>n</sup>-gǎ cundecu  
 ndihi-gǎ. Te núú vǎi nduu na coo tnúndòho-án, te vǎ yóo cácu nihnu.

21 "Te dàvǎ-án cúñaha ñáyu xii-ndo: "Chí cùndèhe iha, chi iha ní quexio  
 Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxi véxi ñuyíú-a", duha cúñáhǎ-yu xii-ndo. Àdi  
 quesahǎ-yu: "Chí cùndèhe yacǎ<sup>n</sup> chí yacǎ<sup>n</sup> ndécú-gǎ", quesahǎ-yu. Te vǎ  
 quíndáa iní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu. 22 Te coo cue téé danàni-güedé méé-güedé  
 dátǎ náni-í te cachí-güedé sǎ cúú-güedé Yaá ní tendaha Yá Ndiòxi véxi  
 ñuyíú-a. Te dava-güedé cachí-güedé sǎ cúú-güedé cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá  
 Ndiòxi dico ñǎ ndáa sǎ cúú-güedé cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu-gǎ, te cada-güedé  
 tǎtǎ núú sǎ vǎ yóo tnàhí ndàcu cada cuèndá dandáhú-güedé ñáyu, te  
 caní iní-güedé dandáhú-güedé ndéé cue ñáyu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxi cundecu  
 ndihi-gǎ. 23 Te vitna ío váha cuáha-ndo cuèndá, te quíhí iní-ndó cùndecu-ndo,  
 chi nchaa sa ní dátùha ñaha-í xii-ndo.

*Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñaní tnáhǎ nchaa ñáyu  
 (Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

24 "Te ná yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-án, te vǎ dáyèhé-gǎ nchícanhii te  
 ni vǎ dáyèhé-gǎ yóo. 25 Te ngoyo nchaa chódíni ndéé andíu, te quídi-xi andíu.  
 26 Te dàvǎ-án quíni ñáhǎ nchaa ñáyu xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhǎ-yu nchaa-yu

quee-í andiu quixi-í ichi xití vícô, te quini-yu sá ïo càhnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vâha. <sup>27</sup> Te tendaha-ï cue espíritu xínú cuèchi núú-í quihí<sup>n</sup>-xi nadatàcá-xi nchaa ñâyiu ní cáhá<sup>n</sup>-í chitnahá ñáhá xii-í xĩndecu ní càa xico ñuyíú.

<sup>28</sup> Te cundehe-ndo nàcuáa quide yutnu ngúxi, chi yutnu-á<sup>n</sup> ndúú yùte núú díté-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré duca<sup>n</sup> quide-xi te càchí-ndó sá sà ní cuyatni nuu cahni. <sup>29</sup> Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cada-xi òré ná quini-ndó cada-xi nchaa nacuaa ní cáhá<sup>n</sup>-í, te cutnúni iní-ndó sá sà ní cuyatni vii-nã nduu nãa ñuyíú. <sup>30</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátá cùú-gá cue ñâyiu xĩndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>31</sup> Te andiu ndihí ñuyíú-a chi ndihí nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndihí nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá.

<sup>32</sup> Dico ñã túú cùtnumí ná nduu quixi tucu-í, te ni ñã túú cùtnumí ná òré chí vá yôo xini, te ni cuè espíritu xínú cuèchi núú Yã Ndiôxi ñã túú xini-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú tée cùu Déhe Dútú Ndiôxi ñã túú xini-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñ<sup>n</sup>dii díi-ni mee Tãtã-í Dútú Ndiôxi xini-gá nũu ná nduu quixi-í.

<sup>33</sup> Te nchòhó xini ñũhu-xi sá ïo quihí iní-ndó cùndecu-ndo, te cáhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Yã Ndiôxi, chi ñã túú xini-ndó nã nduu quixi tucu-í. <sup>34</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñ<sup>n</sup> tée cuini quingaca cuu xica. Te tée-á<sup>n</sup> cùmání-gã quee-dé vehe-dé te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii cue tée xĩnu cuechi núú-dẽ sá ná cadá cuendá-güedé vehe-dé. Te ní sãñaha-dẽ xii-güedé ndí díí<sup>n</sup> núú-güedé chiu<sup>n</sup> cada-güedé. Te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii tée ndéé yuyèhe sá ná cùndecu túha-ni-dé yuyèhe ndéé nãsáá-dé. <sup>35</sup> Te duha nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñã túú xini-ndó nã nduu te ni ñã túú xini-ndó nã òré quixi tucu yúhú Yáa cùú Xitohó-ndó, núú òré sa ní cundiqui<sup>n</sup>, àdi dava niú, àdi òré sa ní cana uu<sup>n</sup> lihi, àdi òré sa ta cùdító cuáhá<sup>n</sup>, núú xiã<sup>n</sup> ïo chí cùndecu túha. <sup>36</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi na cuáhá<sup>n</sup> òré ñã túú nã yihí iní-ndó quèxio-í, te ñã túú ndècu túha-ndo. <sup>37</sup> Te dàtnã-ni xáha<sup>n</sup>-í xii nchòhó sá cùndecu túha-ndo, te ñuu-ni duca<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-í xii nchaa dava-gã ñâyiu sá cùndecu túha-yu –càchí-gã xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

## 14

### *Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

<sup>1</sup> Te cùmání úú-gá nduu te quesaha víco pascuá, víco xèxi ñâyiu pàá sá ñã túú yihí lebadurá. Te cue dútú cúnúu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dandáhú-güedé Jèsús cuendá tnã ñaha-güedé xii-gá te cahni ñaha-güedé. <sup>2</sup> Te ní xitnaha-güedé:

–Váha-gá sá vã tñí-ó Jèsús mei nduu víco, chí núu duca<sup>n</sup> na càda-o te ïo dusa<sup>n</sup> càda ñâyiu –càchí-güedé xitnaha-güedé.

### *Ñ<sup>n</sup> ñadihí chíhí-á<sup>n</sup> àciti díquí Jèsús (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

<sup>3</sup> Te Jèsús ndécú-gã ñuu Bètaniá vehe ñ<sup>n</sup> tée nani Xímú, tée ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùnú-ó. Te yihí Jèsús mèsá xéxi-gã ní quèxio ñ<sup>n</sup> ñadihí néhé-á<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sá ní cuáha yúú vâha yúú nání àlabastrú, te xití xiã<sup>n</sup> ñúhú àciti sàhá<sup>n</sup> tnámí sã nání nãrdú sá ïo ndèyáhu, te ní táhú-á<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup> te aciti ñúhú xití-xi-á<sup>n</sup> ní sódo-a<sup>n</sup> díquí Jèsús. <sup>4</sup> Te ñ<sup>n</sup> úú cue tée xĩndecu-á<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup>-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-a<sup>n</sup>, te ní xitnaha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-ã<sup>n</sup> dàcá<sup>n</sup> quidé-á<sup>n</sup>, chi íí ní dácuita-a<sup>n</sup> acití váha-ã<sup>n</sup>.  
 5 Chi váha-gá núu cuyáhu acití-ã<sup>n</sup> sá ùní ciëndú díhú<sup>n</sup> denàriú, te díhú<sup>n</sup> sá cuyáhu acití-ã<sup>n</sup> cuu cuendá ñáyiú ndáhú ní cùu —cachí-güedé xitnáha-güedé.

Te ní tenáá-güedé ñaha-á<sup>n</sup> sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-a<sup>n</sup>.

6 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí dañá, vá dásatú-ndó ìní ñadihí-a, chi sá ní quide ñaha-a<sup>n</sup> xii-í cúu-xí ì<sup>n</sup> sá váha. 7 Chi cue ñáyiú ndáhú duca<sup>n</sup>-ni cùtnahá ñáyiú-á<sup>n</sup> tnuú-ndó, te nání òré càchí ìní-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chi vá ncháá nduu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ñùyúú-a. 8 Te ñadihí-a ní quide-a<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá váha ndéé není ní ndacu-a<sup>n</sup>, chi sá dúhá ní quide ñaha-a<sup>n</sup> xii-í ní chihí ñaha-a<sup>n</sup> àcítí, te xiá<sup>n</sup> cada ìní-ndó sá sá quide túha-a<sup>n</sup> yiqui cuñú-í cuendá quíndúxi-xi. 9 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ndèni ní cuu ñihí ñuyúú ná càhá<sup>n</sup> ñáyiú tnúhu-í, te cáhá<sup>n</sup>-yu tnhá cuendá ñadihí-a cuendá quini nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-a<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> vã nàcuánaa-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Té Jüdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú ìní ñáhá xii-gá*

*(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

10 Te té Jüdás Iscarioté ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téé cùu dútú cúnúu sá cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé, te núú tnhá té Jüdás-á<sup>n</sup> cúu ùxúú tnhá cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu. 11 Te òré duca<sup>n</sup> ní ndatnúhu-dé ndihi-güedé, te ío ní cudíí ìní-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé sá cuñháha-güedé díhú<sup>n</sup> xii-dé. Te té Jüdás-á<sup>n</sup> ní nguíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

*Cùdini Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá*

*(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

12 Te ní sáá nduu ní quesaha víco pascuá, víco ñá túú xèxi ñáyiú pàá sá ñá túú yìhi levadurá, te diu-ni nduu-ã<sup>n</sup> sáhní-güedé ì<sup>n</sup> mbéé líhli xèxí-yu nduu víco pascuá-á<sup>n</sup>. Te cue téé xica cuu ndihi Jèsús ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

—Mèstrú, véxi-ndí xicá<sup>n</sup> tnúhú-ndí núú-n núu ndéé cáá vèhe cuini-n càda túha-ndí sá cùdini-o sacuaa nduu víco pascuá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

13 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii úú-ni tnhá cue téé xica cuu ndihi-gã:

—Chí cuahá<sup>n</sup> xití ñuú-ã<sup>n</sup>, te yacá<sup>n</sup> naníhí-ndó ì<sup>n</sup> téé tànehe yóó ndute, te téé-á<sup>n</sup> cándèndaha-ndo-dé quíhí<sup>n</sup>. 14 Te núu ndèdacàa vèhe na ndíhu-dé te xiá<sup>n</sup> quíhu-ndo. Te cuñháha-ndo xii xitohó vèhe-á<sup>n</sup>: “Yáa cúú Mèstrú càchí-gá sá núu ndèdacàa xichi xití vèhe-n cuñháha núu-n xii-gã cudini-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá sacuaa nduu pàscuá”, duha cuñháha-ndo. 15 Te dàtnùni danèhé ñáhá-dé xii-ndo ì<sup>n</sup> cuartú càhnú càa núú ñnu, chi vèhe yòdo tnhaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá nándíhi, te nchòhó dicó-nã comidá cada túha-ndo cùdini-o —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

16 Te cue téé-á<sup>n</sup> ní xica-güedé cuahá<sup>n</sup>-güedé xití ñuú-ã<sup>n</sup>, te nchaa-ni nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu víco pascuá-á<sup>n</sup>.



17 Te sáta ní cundiquí<sup>n</sup> te ní quexìo Jesús ndihi ndi ùxúú cue téé xìca cuu ndihi-gá. 18 Te cuánguihu-gá mèsá ndihi-güedé cuendá cudini ndihi ñaha-gá xii-güedé, te òré yíhi-gá mèsá ndihi-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñ<sup>n</sup> nchohó cue téé xèxi ndihi ñaha xii-í cuáha cuendá ñáhá-ndó núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

19 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngúita-güedé cúndiyí-güedé. Te da ñ<sup>n</sup> da ñ<sup>n</sup> da ñ<sup>n</sup> güedé ní ngúita-güedé xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Ñá díú yúhu duca<sup>n</sup> sàni iní-n càda-í-u? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

20 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Diu-ni ñ<sup>n</sup> nchòhó cue téé úxúú xicá cùu ndihi-í, téé na dàquëndaha còhó òré daquëndaha-í, téé-á<sup>n</sup> cuáha cuendá ñáhá-dé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

21 Te yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáhá<sup>n</sup>-í ndoho-í nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxí. Dico ndàhú ní cuu téé duca<sup>n</sup> na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, chí váha-gá sá vâ cacú téé-á<sup>n</sup> cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sá ní cacu-dé te duca<sup>n</sup> càda-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

22 Te ñini cùdini cue téé xìca cuu ndihi Jesús ní quehe<sup>n</sup>-gá pàá, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gá núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá, te ní ngúita-gá dácãhñu ñaha-gá xii-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Chí quéhé<sup>n</sup> pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sá cúú-xí dàtná yiqui cùñú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

23 Te ní quehe<sup>n</sup>-gá vâsú ñhúhú ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gá núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní ngúita-gá sãñaha-gá xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sá ñhúhú xìtí-xi, te nchaa-güedé ní xihí. 24 Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a cada iní-ndó sá cúú-xí dàtná ñiñí-í sá càti òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcá<sup>n</sup> càti ñiñí-í xíá<sup>n</sup> cutnùní ndáá sá Yá Ndiòxí cada-gá ñngá núú sá váha sá cúú-xí vâi ñáyiu dàtná ní càchí-gá cada-gá.

25 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vítná-nã duha xihí-í ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a te vâ còhó-gá-í, dico na sáá nduu cundecu-í núú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá, te dává-á<sup>n</sup> cada iní-í sá dàtná sá còhó tucu-í chí ío cudí<sup>n</sup> ñni-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá sá té Pèlú cúñaha-dé xii ñáyiu sá ñà túú xìni ñáhá-dé xii-gá (Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

26 Te Jèsús ní xita-gá ñ<sup>n</sup> ndudú ndihi cue téé xìca cuu ndihi-gá, te dàtnùní ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihi-güedé yucu Òlívú. 27 Te yacá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá-ndó dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chí quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé téé cùu toli, te nchaa mbéé-dé ndihi-güedi cuténuu”, duha càchí-xi núú tütú-gá. 28 Dico na cúú-í te ndoto-í te codonùu-í núú-ndó quíhí<sup>n</sup> distritú Galiléá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

29 Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chí vá dándóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

30 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã núú vitna cùmání-gã cana líhi úú xito, te úní xito cáhá<sup>n</sup>-n núú ñãyiu sã ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>31</sup> Dico té Pèlú ní cáhá<sup>n</sup> ñíí-dé, te xãha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Cuèi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vá cáhá<sup>n</sup>-í núú ñãyiu sã ñà túú xini ñáhà-í xii-n —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihi-gá ñi-u-ni duca<sup>n</sup> ñí xãha<sup>n</sup>-güedè xii-gá.

*Jèsús càhá<sup>n</sup> ndihi-gá Yã Ndiõxí ñ<sup>n</sup> xichi núú nání Gètsemaní*  
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

<sup>32</sup> Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñ<sup>n</sup> xichi núú nání Gètsemaní. Te òré ní quexio-gá ndihi-güedé xián, te ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí cúnúçò iha cundetun-ndo na quihí<sup>n</sup>-í yacá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndihi-í Yã Ndiõxí —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>33</sup> Te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá cuáhá<sup>n</sup>, te ñã túú tnàhí-gá cùú vãha iní-gá te ní ngúita-xi súúni ndihú iní-gá. <sup>34</sup> Te ní xãha<sup>n</sup>-gã xii cue téé úní-á<sup>n</sup>:

—Súúni ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndò iha te vá cùdú-ndó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>35</sup> Te sa ñunchíí luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedè, te ní ngáundeyi-gá ndéé ñuhu càhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí sã núu vá cündèe iní-gá taunihnu ñaha-gã xii-gá cuendá nchaa nãcuáa yãha-gá. <sup>36</sup> Te òré càhá<sup>n</sup> ndihi Jèsús Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—Yohó tãtá mée-í, nchaandi túhú sã vãha ndacu-n quide-n, te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n núu vá cündèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sã vã ndòhò-í ná sàà òré, dico vá cadá-n nãcuáa càchí iní mée-í chí cada-n nãcuáa càchí mee-n —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii Tãtá-gã Dútú Ndiõxí.

<sup>37</sup> Te sãtá ñí yãha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú-gá núú ñí dándò-gá cue téé úní-á<sup>n</sup>, te xixidí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xãha<sup>n</sup>-gã xii té Pèlú:

—Ximú, ¿náa sama xidí-n? ¿Náa ñã cündèe tnahi núú-n vã cùdú-ni-n cuèdicó ñ<sup>n</sup> òré-ã<sup>n</sup>? —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te ní xãha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

<sup>38</sup> —Te chí quéndò tucu, te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó vã cùdú-ndó, te cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yã Ndiõxí cuendá sã vã dácàhá<sup>n</sup> ñáhá yùcu ñávãha xii-ndo càda-ndo sã ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó cuini-ndó càda-ndo nchaa nãcuáa cáhá<sup>n</sup>-í dicó-ni sã ñà túú ñihí ndéé-ndó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>39</sup> Te Jèsús ní xica tucu-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te ñi-u-ni nãcuáa ní xãha<sup>n</sup>-gã ñihna xãha<sup>n</sup> tucu-gá. <sup>40</sup> Te òré ní yãha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá núú xindecu cue téé úní xicá cùu ndihi-gá-á<sup>n</sup>, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te duca<sup>n</sup> ñí quide-güedé chí súúni ñuhu saní núú-güedé, te ñã ní ñihí-güedé tnúhu cùñaha-güedé xii-gá òré ní nasáá-gá. <sup>41</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup> tucu-gá xito cùu úní ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Tãtá-gã Dútú Ndiõxí, te òré ní nasáá tucu-gá núú xindecu-güedé, te xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo?, te vitna vã cùdú-gã-ndó chí sa ñí sáá òré cuáha cuendá ñáhã-güedé xii yúhú Téé cùu ñani tnáhã-ndó nchãa-ndo núú cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha. <sup>42</sup> Te vitna chí ndácò na quihí<sup>n</sup>-ó chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhã xii-í núú cue téé cùu úhú iní ñáhã —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup>*  
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

<sup>43</sup> Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní quexio té Jüdás. Te núú tñàhá téé-á<sup>n</sup> cúú ùxúú tñàhá cue téé xica cuu ndihi-gá. Te ndihi-dé vai cue téé ní quexio, te dava-güedé xínehe-güedé machití te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue téé-á<sup>n</sup> ní tendaha ñaha cue dútú cúnúu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndii Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél. <sup>44</sup> Te té Jüdás téé cuáha cuèndá ñáhá xii Jèsús sa ní xitñúhu-dé cue téé-á<sup>n</sup> nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá ñáhá-dé xii Jèsús núú-güedé. Te duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo téé na tèyuhu-í, te téé-á<sup>n</sup> tñii-ndo-dé chi téé-á<sup>n</sup> cúú-dé téé ndèé iní-ndó, te ío quihí iní-ndó càndeca-ndo-dé quihí<sup>n</sup> —duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>45</sup> Te òré ní quexio té Jüdás ndihi cue téé-á<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

Te ní teyuhu ñaha-dé. <sup>46</sup> Te nchaa cue téé ndihi-dé-á<sup>n</sup> ní tñii-güedé Jèsús cuèndá candeca ñaha-güedé xii-gá quihí<sup>n</sup>. <sup>47</sup> Te ì<sup>n</sup> cue téé cùndihi Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ì<sup>n</sup> xio lóho ì<sup>n</sup> téé xinu cuechi núú dútú cúnúu, te ní quendé duu<sup>n</sup> lóho téé-á<sup>n</sup>. <sup>48</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé ní tñii ñaha xii-gá-á<sup>n</sup>:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tñii ñaha-ndo xii-í, dàtná quidé-ndó ì<sup>n</sup> ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í. <sup>49</sup> Te nchaa-ni nduu ní xiní-ndó ní xíndecu-í xití veñúhu càhnu sá ío cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ñá túú ní tñii ñaha-ndo xii-í. Dico dàcuítí sá dúhá yáha-í cuèndá quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tútú Yá Ndiòxí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>50</sup> Te nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándóo ñaha-güedé xii-gá.

*Ì<sup>n</sup> téé cuechi ní xinu-dé*

<sup>51</sup> Te ì<sup>n</sup> téé cuechi ndèndaha-dé Jèsús cuáhá<sup>n</sup>, te lavichi-dé, ì<sup>n</sup>-ni dóó yádí yídúcú<sup>n</sup> nuu-dé nihí-dé, te ní tñii ñaha-güedé xii-dé, <sup>52</sup> dico ní ndacu-dé ní quenuñii-dé te ní dándóo-dé dóó yídúcú<sup>n</sup> nuu-dé-á<sup>n</sup> ní xinu-dé.

*Jèsús ndécú-gá jùndá*

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

<sup>53</sup> Te cue téé ní tñii ñaha xii Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> núú tée cùu dútú cúnúu-gá. Te xía<sup>n</sup> ní tacá nchaa dava-gá cue téé cùu dútú cúnúu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndii Moisés cuèndá cada-güedé jùndá. <sup>54</sup> Te té Pèlú xica xica-ni nchicú<sup>n</sup> ñáhá-dé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tée cùu dútú cúnúu-gá-á<sup>n</sup>, te xía<sup>n</sup> ní ngóo teté-dé yuhu nùhú ndihi cue téé cùu polecía.

<sup>55</sup> Te cue téé cùu dútú cúnúu ndihi nchaa dava-gá cue téé xíndecu jùndá ndúcú-güedé ñáyiú dacàa ì<sup>n</sup> cuechi díquí Jèsús cuèndá duca<sup>n</sup> nihí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, dico ñá túú ní ndacu-güedé. <sup>56</sup> Te cuèi vai ñáyiú dàcaá-yu cuechi díquí-gá dico mee-ni sá ní cahu iní méé-yu ní cáhá<sup>n</sup>-yu, chi tucu càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tucu càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu. <sup>57</sup> Te davá-yu ní ndacuñí<sup>n</sup>-yu te ní ngúíta-yu dàcaá-yu ì<sup>n</sup> cuechi neñúú díquí-gá, te xáhá<sup>n</sup>-yu xii nchaa cue téé cúnúu:

58 —Nchúhú ní tecú dóho-ndí cächí-dé sá dängòyo-dé veñúhu càhnu sá ïo cùnuu sá ní dácáá cuè téé ñuyíú-a, te dandàa tucu-dé ingá veñúhu saa, ñiu-ni núú cáá tnàhí veñúhu-án te xití úní-ni nduu sa nadaxínu-dé, te vá cúú-gã-xi veñúhu sá ní dácáá cuè téé ñuyíú-a, duha cächí-dé ní tecú dóho-ndí —cächí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu xii-güedé.

59 Dico ní ñuca<sup>n</sup> ñá túú ní cùu ñ<sup>n</sup>nuú-yu nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-yu.

60 Te téé cùu dútú cùnù-gá ní ndacuíñí-dé tnuú nchaa ñáyiú, te xãhá<sup>n</sup>-dë xii Jèsús:

—¿Ná cuëndá duha ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú-a cuëndá-n? Te cáhá<sup>n</sup> núu nása ndùu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n —cächí-dé xãhá<sup>n</sup>-dë xii-gá.

61 Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cáhá<sup>n</sup>-gá. Te téé cùu dútú cùnù-gá-án ní xáhá<sup>n</sup> tùcu-dé xii-gá:

—Cuíni-í cachí tnúhu-n xii-ndí núu sá díú Cristú Déhe Yá Ndióxi Yáá ní tendaha-gã véxi ñuyíú-a cùu-n. Te ñiu Yá Ndióxi cúú-gã Yáá quidé càhnu-ndí —cächí-dé xãhá<sup>n</sup>-dë xii-gá.

62 Te Jèsús ní xáhá<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Ñiu Yáá-án cùú-í, te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã sáá nduu te quini-ndó yúhu Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndióxi Yáá ndácú quidé nchaandi túhú sá váha. Te dàvá-án quini ñáhá-ndó xii-í quee-í andiú quixi-í ichi xití vícò —cächí-gá xãhá<sup>n</sup>-gã xii-dé.

63 Te dútú cùnù-gá-án ní ndátá-dé dóó cáni ñihnu-dé cuëndá sá ñà túú ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní xáhá<sup>n</sup>-dë xii nchaa cue téé xĩndecu jündá:

—Ná túú-gã xini ñuhu-xi cue téé cáhá<sup>n</sup> núu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé. 64 Chi sa ní xĩndedóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé ní cáhá<sup>n</sup> úhú-dé cuëndá Yá Ndióxi, te nchaa-ndo chí cáhá<sup>n</sup> vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá téé-a —cächí-dé xãhá<sup>n</sup>-dë xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùú-dé.

65 Te dava-güedé ní ngüita-güedé ní tíú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádáhu-güedé núú-gã, te ní ngüita-güedé caníha-güedé xii-gá, te xãhá<sup>n</sup>-güedé:

—¿Cáhá<sup>n</sup> ná cótó ná cúú téé ní caníha xii-n! —cachí-güedé xãhá<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te cue téé cùu poleciá ní cani-güedé núú-gã.

*Té Pèlú càhá<sup>n</sup>-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús*

*(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)*

66 Te ndéé xití vehe càa núú ñiñu quidé-güedé jündá, chi vehe yòdo tnaha cuu-xi, te té Pèlú núcõo-dé quehé vehe-án. Te ñ<sup>n</sup> xíchí xínú cuèchi núú dútú cùnù-án ní quexio-xi núú núcõo té Pèlú. 67 Te òré ní xini ñáhá-xi xii-dé núcõo teté-dé yuhu nùhú, te ní xindéhé ñàha váha-xi xii-dé, te xãhá<sup>n</sup>-xi:

—Yòhó tnàhá-n cùu-n téé xica cuu ndiñi Jèsús téé ñuú Nazàrét —cächí-xi xãhá<sup>n</sup>-xi xii-dé.

68 Te té Pèlú ní xáhá<sup>n</sup>-dë xii-xi:

—Yúhú ñá túú xini-í téé-án, te ni ñà túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n —cächí-dé xãhá<sup>n</sup>-dë xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ndàa nacuáa nchíi yuyèhe vehe-án, te ní cana ñ<sup>n</sup> lihi. 69 Te xíchí xínú cuèchi-án ní xini ñáhá tùcu-xi xii-dé, te xãhá<sup>n</sup>-xi xii nchaa ñáyiú xĩndecu-án:

—Ñiu téé-án tnàhá-dé xicá cùu-dé ndiñi téé ndèca-güedé cuánguñhu-a —cächí-xi xãhá<sup>n</sup>-xi xii-yu.

<sup>70</sup> Dico té Pèlú ñá túú ní nǔnuu tucu-dé sá xícá cùu-dé ndihi Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> xíchí-ǎ<sup>n</sup> xii-dé, te ní xáha<sup>n</sup> tucu dava cue ñáyiú xíndecu-ǎ<sup>n</sup> xii-dé:

—Ndáá sá tñahá-n cùu-n téé xica cuu ndihi téé ndèca-güedé cuánguihu-ǎ<sup>n</sup> chi cùu-n téé distritú Galileá, te cáhá-n dàtná cáhá-n-güedé —càchí-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>71</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dē xií-yu:

—Nchàcuiiti Yá Ndiöxí sá yǔhú cáhá<sup>n</sup> ndáá-í sá ñà túú xini-í téé càcunehe-ndo-ǎ<sup>n</sup> —càchí-dé xǎhá<sup>n</sup>-dē xií-yu.

<sup>72</sup> Te òrè-ni-ǎ<sup>n</sup> ní cana tucu líhi xito cùu uú, te òrè-ǎ<sup>n</sup> ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé sá cùmání-gǎ cana ì<sup>n</sup> líhi úú xito te úní xito cáhá<sup>n</sup>-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-dé xii-gá. Te òrè duca<sup>n</sup> ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

## 15

### *Jèsús ndécú-gǎ núú tē Pilatú*

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

<sup>1</sup> Te sáta ní túndaá te cue téé cùu dútú cúnúu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndihi nchaa dava-gá cue téé cúnúu ní xíndecu jùndá ní nataká-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> núú tē Pilatú. <sup>2</sup> Te té Pilatú ní xícá<sup>n</sup> tñuhú-dé núú Jèsús, te xǎhá<sup>n</sup>-dē xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ǎ<sup>n</sup>? —càchí-dé xǎhá<sup>n</sup>-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Diu-í yíndàha-í-yu —càchí-gǎ xǎhá<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>3</sup> Te cue téé cùu dútú cúnúu dacao-güedé vai cuéchi díquí-gǎ. <sup>4</sup> Te té Pilatú ní xícá<sup>n</sup> tñuhú tucu-dé núú-gǎ, te xǎhá<sup>n</sup>-dē xii-gá:

—Cáhá<sup>n</sup>, ná cuèndá ñá cáhá<sup>n</sup>-n te cundehe nǎ ndéé duha titní cuéchi dàcaa díquí ñáhá cuè té-e a xii-n —càchí-dé xǎhá<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>5</sup> Dico Jèsús ñá túú tñahí ní cáhá<sup>n</sup>-gǎ te té Pilatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcá<sup>n</sup> ñà túú tñahí ní cáhá<sup>n</sup>-gǎ.

### *Cue ñáyiú xǎhá<sup>n</sup>-yu xii tē Pilatú sá cáhni-dē Jèsús*

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

<sup>6</sup> Te ndi tnahá nduu víco pascuá dácacu té Pilatú ì<sup>n</sup> téé yìhi vecaá chi duca<sup>n</sup> tñahí quide-dé, te mee ñáyiú cáhá<sup>n</sup>-yu te núu ndédacaa téé yìhi vecaá-ǎ<sup>n</sup> cǎcu-dé, te téé-ǎ<sup>n</sup> dácacu-dé. <sup>7</sup> Te yìhi ì<sup>n</sup> téé nàni Barrabás vecaá ndihi dava-gá cue téé cùndihi-dé. Te té Barrabás-ǎ<sup>n</sup> ní sanu ichi-dé ñáyiú ñuu ingá ichi, te ní ngúita-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue téé cùchiu<sup>n</sup>, te ní sahani-dé ndíyi núu xíǎ<sup>n</sup> ní chíhi ñaha-güedé vecaá xii-dé. <sup>8</sup> Te nchaa ñáyiú ní sáhá<sup>n</sup>-yu núú tē Pilatú, te cáhá<sup>n</sup> ndáhú-yu núú-dé sá ná cáda nàhi-ni-dé dàtná quidé-dé. <sup>9</sup> Te té Pilatú ní xáha<sup>n</sup>-dē xií-yu:

—¿Cùmí-ndó sá dácacu-í téé yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ǎ<sup>n</sup>? —càchí-dé xǎhá<sup>n</sup>-dē xií-yu.

<sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Pilatú, chi ní cutnùní iní-dé sá dícó sá cuèdú iní cuè dútú cúnúu núu xíǎ<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní quide-güedé ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dé. <sup>11</sup> Te cue dútú cúnúu ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii nchaa ñáyiú sá ná cùñáhá-yu

xii té Pilatú dàcácu-dé té Barrábás, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-güedě. <sup>12</sup> Te té Pilatú ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dě núy-yu, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu:

—¿Ná cuíní-ndó càda-í tée càchí-ndó yìndaha ñaha xii ñáyi isràèl-i? —  
càchí-dě xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

<sup>13</sup> Te nchaá-yu níhi ní cáhá<sup>n</sup>-yu, te xähã<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xähã<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>14</sup> Te té Pilatú ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu:

—¿Te ná cúú cuèchi ní quide-dé te núú duca<sup>n</sup> cuíní-ndó càda-í-dé-i? —  
càchí-dě xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

Dico nchaá-yu uu<sup>n</sup>-gá níhi ní cáhá<sup>n</sup>-yu, te xähã<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xähã<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>15</sup> Te té Pilatú ní quide-dé nàcuáa ní xähã<sup>n</sup>-yu xii-dé cuèndá sá cúdiu-dé núy-yu, te ní dàcácu-dé té Barrábás, te ní táuchíú<sup>n</sup>-dě ní caní-güedé Jèsús ndihi ñi. Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní quide ñaha-güedě xii-gá, te ní táuchíú<sup>n</sup>-dě candeca ñaha-güedé quíhí<sup>n</sup> cata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí.

<sup>16</sup> Te cue tée cùu sandadú ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhã<sup>n</sup> vechiú<sup>n</sup>, te diu-ni xía<sup>n</sup> núú vèhe tée cùu gobiernú. Te xía<sup>n</sup> ní tacá nchaa dava-gá cue tée cùu sandadú. <sup>17</sup> Te xía<sup>n</sup> ní dácúfnú ñaha-güedé xii-gá ñ<sup>n</sup> dóó t̃cuèhé víhí, te ní cadúha-güedé ñ<sup>n</sup> coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gã. <sup>18</sup> Te ní nguíta-güedé níhi càhá<sup>n</sup>-güedé cúdíquí ndeé ñáhã<sup>n</sup>-güedé xii-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Ílo càhnu cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràèl! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>19</sup> Te caní-güedé díquí-gã ndihi ñ<sup>n</sup> carrütí, te tíú dí ñáhã<sup>n</sup>-güedé xii-gá, te nguñi xítí-güedé núú-gã quidé-güedé sá néhé-güedé sá yññu núú-gã dico ñã ndáa chi dicó cúdíquí ndeé ñáhã<sup>n</sup>-güedé xii-gá. <sup>20</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cudíquí ndeé ñáhã<sup>n</sup>-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóó t̃cuèhé víhí sã ní dácúfnú ñaha-güedé, te ní dándiúnuu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gã. Te dàtnúni ndécá ñaha-güedé cuáhã<sup>n</sup> núú cátá càa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

### *Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí*

*(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)*

<sup>21</sup> Te ichi cuáhã<sup>n</sup>-güedé ndihi Jèsús ní naníhí-güedé ñ<sup>n</sup> tée ñuú Cirené nání-dě Xímú, te déhe-dé cúú ñ<sup>n</sup> tée nani Lijandru, ndihi ingá tée nani Rúfú. Te té Xímú-á<sup>n</sup> ñúhú-dě ichi duha cuándixi-dé ní sahã<sup>n</sup>-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

<sup>22</sup> Te ndèca-güedé Jèsús cuáhã<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi núú nání Gõlgotá, te tnúhu-á<sup>n</sup> quée-xí: ñ<sup>n</sup> xichi núú nání yìquí díquí ndíyí, duha quèe-xi tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>23</sup> Te ní sãñaha-güedé xii-gá ndudí sá ní quée yúcu nání mirrá coho-gá ní cùu dico ñã túú ní xíhi-gá. <sup>24</sup> Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te cue tée cùu sandadú-á<sup>n</sup> ní xito ndeé-güedé núu ndèdacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóó-gã.

<sup>25</sup> Te cùu-xi caá ñ<sup>n</sup> dátneé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. <sup>26</sup> Te ní taxi ndecu-güedé ñ<sup>n</sup> sá ndèé lètrá núú tácaa-gã. Te lètrá-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi ná cuèndá duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha càhá<sup>n</sup> lètrá-á<sup>n</sup>: “Tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràèl”, duha càchí-xi. <sup>27</sup> Te tnáhã úú cue tée cùu ñadúhú ní sata caa-güedé diu-ni núú cùrúxí tucu. Te ñ<sup>n</sup>-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gã. <sup>28</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quèe ndáa-xi

nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “*H<sup>n</sup>-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá ndihi cue téé ndècu cuéchi-xi*”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

<sup>29</sup> Te nchaa ñáiyu yáha yatni núú tácaà-gá dácucó-yu díquí-yu te xícuehé ñáhá-yu xii-gá, te xáhá<sup>n</sup>-yu:

—Te ná cuendá duca<sup>n</sup> càa-n tacaa-n xía<sup>n</sup>, te càchí-n sã dàngoyo-n veñúhu càhnu sá ïo cùnnu te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xití úní-ni nduu sa nadaxínu-n càchí-n. <sup>30</sup> Te vitna tanùu núú cùrúxí-á<sup>n</sup> dácacu-n mèe-n —cachí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>31</sup> Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide cue téé cùu dütú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, chi ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitnàha-güedé:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dácacu nihnu-dé ñáiyu, ¿te ná cuendá ñá ndacú-dé dácacu nihnu-dé méé-dé-i? <sup>32</sup> Te núu ndáá sá díú-dé cúú-dé Cristú Yaa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a quindaha ñaha xii ñáiyu isráél, te na cundehe-o nuu-dé núú cùrúxí, cuendá quíndáá iní-ó-dé —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ndéé tnàhá cue téé tàcaa xio xio diñi-gá xícuehé ñáhá-güedé xii-gá.

### *Ní xihí Jèsús*

*(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)*

<sup>33</sup> Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee nihí ñuyíú, te duca<sup>n</sup>-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. <sup>34</sup> Te ñu-ni òré caá úní sacuaa-á<sup>n</sup> nihí ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-gá xii Tátá-gá Dütú Ndióxi:

—Elói, Elói, láma sabàctaní —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te tnúhu-á<sup>n</sup> queé-xí: Ndióxi méé-í, Ndióxi méé-í, ná cuendá ní dáñá ñaha-n xii-í, duha queè-xi tnúhu-á<sup>n</sup>.

<sup>35</sup> Te dava cue téé xíndecu yatni núú tácaà-gá-á<sup>n</sup> ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní xitnàha-güedé:

—Chí cùndédóho chi càna-dé té Èliás —càchí-güedé xitnàha-güedé.

<sup>36</sup> Te *h<sup>n</sup>* cue téé xíndecu-á<sup>n</sup> xínú-dé ní sáhá<sup>n</sup> ní chindóyo-dé luha cáchí xití ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí *h<sup>n</sup>* yutnu càni te ní ndocani-dé chíhí-dé yuhu-gá cuendá coho-gá. Te ní xáha<sup>n</sup> cuè téé xíndecu-á<sup>n</sup> xii téé-á<sup>n</sup>:

—Cundetú tnaa na cundehe-o nacoto núu quixi té Èliás nunehe ñaha-dé xii-dé núú cùrúxí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>37</sup> Te Jèsús níhi ní canasaa-gá te ní xihí-ni-gá. <sup>38</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní ndátá dđó cúú còrtiná xití veñúhu càhnu sá ïo cùnnu ní quee dava ndáá, te ndàa núú nñu ní ngúíta-xi ní ndátá. <sup>39</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup> nùtní-dé ndàa núú Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xihí-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndáá ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndióxi ní cùu —duha ní cachí-dé.

<sup>40</sup> Te xica xínutnii *h<sup>n</sup>* úú ñáiyu ñíhí ndéhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te tnàhá tá Màriá Magdalená, ndihi tá Salómé, ndihi tá Màriá náná té Chèé ndihi té Jàcobó téè càchí-güedé cúú lìhli-gá. <sup>41</sup> Te cue ñáiyu ñíhí-á<sup>n</sup> ní xica cúú-yu ndihi Jèsús distritú Galiléa ní xinu cuéchi-yu núú-gá. Te cue ñáiyu ñíhí-á<sup>n</sup> nchícú<sup>n</sup> ñáhá-yu xii-gá ní quexìo ndéé ñuú Jerusálén ndihi dava-gá ñáiyu ñíhí nchícú<sup>n</sup> ñáhá xi-gá cuáhá<sup>n</sup>.

### *Chíndúxi-güedé Jèsús*

*(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*



42 Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètátú ñáyiu. Te nduu-ǎn xǐquide túha-yu sá cúú ìngá nduu nduu ndètátú-yu-án, te ðiu-ni nduu-ǎ sa ní cuaa vìhi, 43 te ìn tée nàni Cheé tée ñúú Arimàtea ní cuyi-ðé ní sáhá-dé núú tē Pilatú, te ní xáha-dé sá ñúu vá cùndèe iní-dé ðaña-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tnàhá té Chèé-án cúú-dé ìn tée cùnnu cundihi-dé cue tée quide jundá, te tnàhá-dé ndétú-dé sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-dé ndihi cue ñáyiu. 44 Te té Pilatú ìo ní cùñúhu-dé sá dúcá ìo ndihi ní xíhí Jèsús, te ní cana-dé tée cùu capitán ní xícá tnúhú-dé núú-dé ñúu ndisa sá sà ní xíhí-gá. 45 Te tée cùu capitán-án ní xáha-dé xii té Pilatú sá ndàá ní xíhí Jèsús, núu xíá té Pilatú-án ní sáha-dé tnúhu chindúxi té Chèé-án yiqui cùñú-gá. 46 Te té Chèé-án ní saa-dé ìn dóo vǎha, te ní sáhá-dé ní nunehe-dé yiqui cùñú Jèsús núú cùrúxí, te ní chidúcú-nnuu-dé yiqui cùñú-gá dóo vǎha sá ní saa-dé-án, te ðàtnùnì nehé-dé yiqui cùñú-gá cuahá ní chihi-dé ìn yaú nchì yiqui naha càva, te ní sadí-dé yuhu yaú-án ndihi ìn yúú quèhé. 47 Te tá Màriá Magdalèná, ndihi tá Màriá náná tē Chèé ní xiní-yu núú ní chihi-dé yiqui cùñú Jèsús.

## 16

### *Ní ndoto Jèsús*

*(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

1 Te sátá ní cundiquí n duu ndètátú ñáyiu, te tá Màriá Magdalèná, ndihi tá Salómé, ndihi tá Màriá náná tē Jàcobó ní saá-yu acítí sáhá tnámí cuèndá canehé-yu quíhí chihí-yu yiqui cùñú Jèsús. 2 Te ndumìngú nehé-ni òré vitna váha váha ní xínu coto núú nchìcanchii ní quexió-yu núú nchì yaú yíhí yiqui cùñú Jèsús. 3 Te ní xítàhá-yu:

—Yoo cùñaha-o xòcani yúú ndèdí yuhu yaú-a, chi vá yòo tnàhí ndècu iha —cachí-yu xítàhá-yu.

4 Te òré ní xíndéhé vǎha-yu te ní xiní-yu sá yúú cáhnú ndèdí yuhu yaú-án ìn xio-ná ndécú. 5 Te cuánguihú-yu xití yaú-án, te ní xiní-yu núcóo ìn espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndiòxí ndàa xio cuhá-yu, te càa-xi ðatná cáá ìn tée cuechi, te ñhnu-xi ìn dóo cuixí dóo cánì, te ní yùhú-yu òré ní xiní-yu espíritú-án. 6 Te espíritú-án ní xáha-xi xii-yu:

—Vá yùhú-ndó, chi yùhú sa cùtnumí iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cùñú Jèsús tée ñúú Nazàrét tée ní sahani-güedé núú cùrúxí, dico ñá túú-gá yiqui cùñú-dé ndécú iha chi sa ní ndoto-dé, te chí cùndèhe núú ní sacá-güedé yiqui cùñú-dé te quiní-ndó nǎ ñá túú-gá-dé. 7 Te chí cuahá núú ndécú tē Pèlú ndihi dava-gá cue tée ní xica cuu ndihi-dé, te duha cùñaha-ndo xii-güedé: “Jèsús codonù-gá núú-ndó quíhí ðistrítú Galileá, te yàcá quiní-ndó-gá ðatná ní cachí-gá xii-ndo”, duha cùñaha-ndo xii-güedé —càchí espíritú-án xǎha-xi xii-yu.

8 Te cue ñáyiu ðihí-án ìo ní yùhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quèdì ñaha-ná-xi xii-yu sá ìo ní yùhú-yu, te ñá túú tnàhí ná tnúhu ní xǎhá-yu xii cue ñáyiu ní naníhí-yu ichi cuèndá sá ìo ní yùhú-yu.

### *Tá Màriá Magdalèná ní xiní-xi Jèsús*

*(Jn. 20:11-18)*

9 Te sátá dúcá ní ndoto Jèsús ndumìngú nehé-ni-án, te ðíhna nuu-gǎ tá Màriá Magdalèná ní quee túu-gá núú-xi, te ðiu tá Màriá-án cúú-xí xíchí ní xíhí

ñaha ũsá espíritú cúndihí yucu ñávãha ni cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritú-án yiqui cùñú-xi. <sup>10</sup> Te xíchí-ã<sup>n</sup> nĩ sáhã<sup>n</sup>-xi ní xítñuhu-xi cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús nàcuáa ní cuu, te xíndáhí-güedé sá ndihú iní-güedé òré ní quexlo-xi núú ndécú-güedé. <sup>11</sup> Te òré ní xáha<sup>n</sup> tã Màriá xii-güedé sá ní ndoto Jèsús ndihí sá ní xiní ñáhã-xí xii-gá, te ñã túú ní sàndáá iní-güedé.

*Jèsús ní quee túu-gá núú úú cue téé ní xica cuu ndihí-gá*  
(Lc. 24:13-35)

<sup>12</sup> Te úú tñhá cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáhã<sup>n</sup>-güedé yucu, te uu<sup>n</sup>ni ní quee túu-gá núú-güedé, te ní dácótó ñaha-xi xii-güedé sá ñã túú-gã cáá-gã dàtná cáá-gã. <sup>13</sup> Te cue téé úú-án nĩ xica-güedé cuáhã<sup>n</sup>-güedé ní xítñuhu-güedé nchaa dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá sá ní xiní ñáhã-güedé xii-gá, dico ñu-ni duca<sup>n</sup> ñã túú ní sàndáá iní cue téé-án tñuhu ní cáhã<sup>n</sup>-güedé.

*Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii cue téé ní xica cuu ndihí-gá nàcuáa ndiúu chiu<sup>n</sup> cada-güedé*  
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

<sup>14</sup> Te ndi ùxí ñi<sup>n</sup> cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús yíhí-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núú-güedé te ní tenàã ñáhã-gã xii-güedé cuendá sá ño sàã iní-güedé ñã túú sàndáá iní ñáhã vãha-güedé xii-gá, chí ñã túú ní cuñí-güedé quíndáá iní-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> ñãyiu ní xiní ñáhã xii-gá sátá ní yáha ní ndoto-gá. <sup>15</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Quíhí<sup>n</sup>-ndó ñihíí ñuyíú cãhá<sup>n</sup>-ndó núú nchãa ñãyiu tñuhu vãha tñuhu sá cáhã<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-yu. <sup>16</sup> Te nchaa ñãyiu na quíndáá iní tñuhu-án te cuanduté-yu, te naníhí tãhú-yu, dico nchaa ñãyiu vá quíndáá iní tñuhu-án te cuíta ñihnú-yu. <sup>17</sup> Te nchaa ñãyiu na quíndáá iní ñáhã xii-í te cada-yu sá vã yõ tñáhí ndacu cada, te cacunehe ñáhã-yu xii-í, te queñuhú-yu nchaa espíritú cúndihí yucu ñávãha yíhí ñaha xii ñãyiu. Te uu<sup>n</sup>ni ndacú-yu cáhã<sup>n</sup>-yu ñngá núú tñuhu sá vátá dácuaãha-gá-yu. <sup>18</sup> Te cuéi na tñi<sup>n</sup>-yu cóó déé<sup>n</sup> dico ñã túú nã cada ñaha-ñi xii-yu, te cuéi venènú ná cáxi-yu dico ñã túú nã tñahã-yu, te tendãhá-yu cue ñãyiu cùhú te ndúha-yu —cãhí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús cuándaã-gá andiú*  
(Lc. 24:50-53)

<sup>19</sup> Te sátá ní yáha duca<sup>n</sup> nĩ xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te ní ndanchita-gá cuándaã-gá andiú te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiõxí. <sup>20</sup> Te cue téé-án nĩ xica-güedé cuáhã<sup>n</sup>-güedé, te ní ngúita-güedé cáhã<sup>n</sup>-güedé tñuhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gã ní chindee ñaha-gã xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vã yõ tñáhí ndacu cada cuendá cutñuní iní ñãyiu sá ndãã cáhã<sup>n</sup>-güedé tñuhu-gá. Duha ní cuu dàvã-án.

## TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÜNÍ TÉ LUCÁ

*Nàcuáa ní ngódo tnüni tnúhu Yá Ndiöxi*

<sup>1</sup> Te vai ñáyiü chido tnüni-yu nchaa nàcuáa ndüu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnàhá-ó sà naha-o nacuáa ní cuu. <sup>2</sup> Te ñü-ni nchaa tnúhu chido tnüni-yu-á<sup>n</sup> cúu-xí tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> nchaa cue téé ní xini ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxi. <sup>3</sup> Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xiá<sup>n</sup> ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núu tütú sá cúu-xí yòhó té Tèofilú chí ío váha cüu iní-í sá cúu-xí-n, <sup>4</sup> te tèe-í cuendá cutnüní iní-n sá sá ndáá cúu-xí ncháa sá ní dánèhé ñáhá-güedé xii-n.

*Í<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi càchí-xi sá cacú<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> téé cunani Juáá*

<sup>5</sup> Te cütñhá ní xindaha té Hèrodés ñáyiü distritú Jüdeá dàvá-á<sup>n</sup> ní xindecu ñ<sup>n</sup> dütú ní xínani-dé Zacàriá, te ní cundíhi-dé cue dütú Àbiás. Te ñadíhi-dé ní xínani-a<sup>n</sup> Èlisabét, te ñaha-á<sup>n</sup> ní cuu-a<sup>n</sup> ñani tnàhá ndí Àrón. <sup>6</sup> Te ndi ndüü-yu ío ní quide ndáá-yu núu Dütú Ndiöxi, chí ní tnü-yu nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>7</sup> Te ñá tütú ní ñ<sup>n</sup> déhe-yu, chí duca<sup>n</sup> táhú tá Elisabét sá vā cóo déhe-a<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ndi ndüü-yu ío ní sahnú-yu.

<sup>8</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu xínu cuechi tucu té Zacàriá ndíhi nchaa cue téé cundíhi-dé núu Yá Ndiöxi xiti veñúhu. <sup>9</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ní xito ndéé-güedé cuendá cutnüní iní-güedé núu ndèdacàa-güedé quíhu núu nàá xiti veñúhu-á<sup>n</sup> cahmi-güedé sá sàhá<sup>n</sup> tnámí, te ní cutnüní sá té Zacàriá quíhu-dé. Te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé, chí duca<sup>n</sup> tnàhí ní xóo cada nchaa cue dütú dàvá-á<sup>n</sup>. <sup>10</sup> Te ñini sàhmi té Zacàriá sá sàhá<sup>n</sup> tnámí núu nàá, te vai vihi ñáyiü xindecu quehé veñúhu-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndíhi-yu Yá Ndiöxi. <sup>11</sup> Te ní xini té Zacàriá ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxi nútñ<sup>n</sup>-xi xio cüha núu nàá núu càyú sá sàhá<sup>n</sup> tnámí-á<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te òré ní xini té Zacàriá espíritú-á<sup>n</sup> te ñá ní cütñüní iní-dé nása cada-dé chí ío ní yúhú-dé. <sup>13</sup> Te espíritú-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Zacàriá, vá yúhú-n chí Yá Ndiöxi ní tedóho-gá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n, te vitna coo ñ<sup>n</sup> déhe ñadíhi-n tá Elisabét te danàni-n-dé Juáá. <sup>14</sup> Te ío cudí<sup>n</sup> iní-n, te duca<sup>n</sup> ío vai ñáyiü cudí<sup>n</sup> iní-yu na càcu-dé. <sup>15</sup> Te ío cudíu-dé núu Yá Ndiöxi, te ní vā cóhó-dé ndidí te ní vā cóhó-dé ndudí sá ní natiü, te sa cundecu ndíhi-dé Espíritú Yá Ndiöxi òré cacu-dé. <sup>16</sup> Te ñü-dé cada te ío vai ñáyiü israhél natuha-yu ichi Dütú Ndiöxi Yaá cúu Ndiöxi-ó. <sup>17</sup> Te té Juáá-á<sup>n</sup> codonü-dé núu-gá, te cundecu ndíhi-dé Espíritú-gá, te taxi tnüni-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanü ichi-dé cue téé cüu sacuéhé cuendá cada-güedé sá váha sá cúu-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sáá iní-xi, te ñü-dé cada te tnü-güedé tnúhu váha, tnúhu cáhá<sup>n</sup> ñáyiü quide ndáá. Te duca<sup>n</sup> càda-dé cada túha-dé ñáyiü cuendá cunu cuèchi-yu núu Dütú Ndiöxi —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>18</sup> Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núu espíritú-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Te nása cutnüní ndáá iní-í tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n-í? Chí yúhú ío ní sahnü-í ndíhi ñadíhi-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-xi.

<sup>19</sup> Te espíritú-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Yúhú cúu-í espíritú nání Gàbriél, te xínu cuechi-í núu Yá Ndiöxi, te mee-gá ní táuchíu<sup>n</sup>-gá nàhá-í tnúhu-gá véxi cuendá cutnüní iní-n nàcuáa cada ñaha-gá xii-ndo. <sup>20</sup> Te vitna cuu ñihí-n te vá cáhá<sup>n</sup>-gá-n ndéé ná sáá nduu càcu déhe

ñadhí-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í. Te dacuitíi sáá nduu càda-xi nacuaa ní cáhá<sup>n</sup>-í-a —càchí espíritú-án xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>21</sup> Te nchaa ñáyiú xĩndecu quehé ndétũ-yu té Zacàriá, te xĩcuñúhu-yu sá ïo cùyaa-dé xití veñúhu. <sup>22</sup> Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-dé xii-yu, te òré-án ní cutnùni iní-yu sá ní xiní-dé ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí xití veñúhu. Te mee-nã ndaha-dé ní quide-dé núũ-yu chi ñá ní cùu-gá cáhá<sup>n</sup>-dé.

<sup>23</sup> Te ní xínu nduu ní xinu cuechi tẽ Zacàriá núú Yá Ndiõxí xití veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé. <sup>24</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu te ñadhí-dé tá Elisàbét ní ngúhu<sup>n</sup> déhe-a<sup>n</sup>, te úhú<sup>n</sup> yóó ñá túú tnàhí-gá ní quèe-a<sup>n</sup> caca cuu-a<sup>n</sup>, te ní cachí-a<sup>n</sup>: <sup>25</sup> “Mee Dútú Ndiõxí duha ní cundàhú iní ñáhá-gã sá cóo ìn déhe-í cuèndá sá vã cúu yíchí iní ñáhá ñáyiú xii-í”, duha ní cachí-a<sup>n</sup>.

### *Ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí càchí-xi sá cácu Jèsús*

<sup>26-27</sup> Te núú ìñú yóó sã ní ngúhu<sup>n</sup> déhe tá Elisàbét, te ní tendaha tũcu Yá Ndiõxí espíritú nání Gábriél cuáhá<sup>n</sup>-xi ìn ñuú nání Nàzarét cuáhá<sup>n</sup> ngoto-xi ìn xíchí cuèchí nani Mariá. Te ñuú-án yĩndèhu-xi distritú Galileá. Te xíchí-ã<sup>n</sup> sa ní cundáá tnúhu sá tnãndaha-xi ndihí ìn tée nani Cheé ñani tnáhá ndi Dãvií. <sup>28</sup> Te espíritú-án ní quĩhu-xi ndéé xití vehe núú ndécú tá Màriá, te ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—¡Còvãha-n-a<sup>n</sup>! Dútú Ndiõxí ïo cùu iní ñáhá-gã xii-n te ndècu ndihí ñaha-gá, te ïo-gá xitó ñaha-gá xii-n dàcúúxí dàva-gá ñáyiú dihí —càchí espíritú-án xáha<sup>n</sup>-xi.

<sup>29</sup> Dico òré ní xiní tá Màriá espíritú-án, te ní quĩyùhú iní-xi sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> espíritú-án. Te ní sani iní-xi: “¿Ná cuèndá duha càhá<sup>n</sup>-tu espíritú-a-í?”, duha ní sani iní-xi. <sup>30</sup> Te espíritú-án ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Màriá, vã yùhú-n chi duca<sup>n</sup> ní nduu táhú-n nõu Yá Ndiõxí. <sup>31</sup> Te vitna ngúhu<sup>n</sup> déhe-n, te na càcu-dé te danàni-n-dé Jèsús. <sup>32</sup> Te ïo cunuu-dé, chi Dútú Ndiõxí Yáá ïo cùnuu cachí-gá sá Déhe-gá cúú-dé, te diu-gá cada te cuu-dé ìn tée cùnuu núú ñáyiú isràél dàtná ní quide-gá ndi Dãvií. <sup>33</sup> Te taxi tnùni-dé ñáyiú isràél, te duca<sup>n</sup>-ni cùnuu-dé ni caa ni quĩhí<sup>n</sup> —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi.

<sup>34</sup> Te tá Màriá ní xáha<sup>n</sup>-xi xii espíritú-án:

—¿Te nása cuu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n te ñá túú yè-í-i? —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi.

<sup>35</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> espíritú-án:

—Espíritú Yá Ndiõxí quixi cundecu ndihí-n, te duca<sup>n</sup> Yá Ndiõxí cada-gá ìn sá vãha sá cúú-xi-n ná càcu déhe-n. Te Yá Ndiõxí càchí-gá sá ïo cundecu yĩñúhu-dé núú-gã, chi Déhe-gá cúú-dé. <sup>36</sup> Te tnáhá didí-n tá Elisàbét ñúhú dèhe-a<sup>n</sup> cuèi ïo ní sahnu-a<sup>n</sup>, te diu-a<sup>n</sup> càchí-yu sá vã cóo dèhe-a<sup>n</sup> ni cùu, te vitna sa ní cuu ìñú yóó ñúhú dèhe-a<sup>n</sup>. <sup>37</sup> Chi Yá Ndiõxí ndácú-gã quidè-gã nchaa sá vã yõo tnáhí ndàcu cada —cachí-xi xáha<sup>n</sup>-xi.

<sup>38</sup> Te tá Màriá ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Yúhú ná cúnú cuèchi-í núú Dútú Ndiõxí, te mee-gã ná cáda ñaha-gá xii-í nàcuáa ní cachí-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii espíritú-án.

Te sáta dúcá<sup>n</sup> te espíritú-án ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi.

### *Tá Màriá cuáhá<sup>n</sup> ngoto-xi tá Elisàbét*

<sup>39</sup> Te tá Màriá ïo ndihí cuáhá<sup>n</sup>-xi ìn ñuú cáá xití yucu distritú Jùdeá. <sup>40</sup> Te ní sáá-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándácõo váha-xi tá Elisàbét. <sup>41</sup> Te òré ní tecú dóho tá Elisàbét ní cáhá<sup>n</sup> tá Màriá, te ní candá déhe-a<sup>n</sup> xití-a<sup>n</sup>,

te òré-án nǐ ngúndecu ndihí-a<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndiòxí. 42 Te níhí ní cáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii tá Màriá:

—Yá Ndiòxí ío xito ñaha-gá xii-n dàcúúxí dàva-gá tnàha dihí-ó, te duca<sup>n</sup>-ni xito-gá cuèi déhe-n. 43 ¿Te ná cúú yùhú nùu véxi coto ñaha yòhó náná Yaá cúú Xìtohó-í-i? 44 Chi òré-ni ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup>-n te ní candá-ni déhe-í xití-í sá cùdúú iní-dé. 45 Te váha táhú yòhó sá ní sàndáá iní-n, chi dacuítí sá cádá Dùtú Ndiòxí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> espíritú ní tendaha-gá ní quixi ní cachí tnúhu xii-n nàcuáa cada-gá —càchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii tá Màriá.

46 Te ní xáha<sup>n</sup> tá Màriá:

Ío càhnu cuu Dùtú Ndiòxí,

47 ío cùdúú iní-í chi diu-gá taunihnu ñaha-gá xii-í núú ùhú núú ndàhú.

48 Chi ní ndacu iní ñáhá-gá xii yùhú, te dicó ì<sup>n</sup> xíchí xínú cuèchi núú-gá cúú-í, te vitna te nchaandi túhú ñáyiú cachí-yu sá ío váha táhù-í.

49 Te Yá Ndiòxí càndòo caa nine iní-gá, te ío càhnu ì<sup>n</sup> sá váha ní quide-gá sá cúú-xì-í.

50 Te cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú nèhe sá yíñùhu núú-gá.

Te duca<sup>n</sup>-ni cuèi ñáyiú sa ndècu ñuyíú-a ndihí ñáyiú vitna véxi.

51 Chi ta quide-gá nchaa sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada véxi,

te ta dàndóo canúú-gá cue ñáyiú quide cahnu mee-xi.

52 Te cue ñáyiú tàxi tnuní ñá túú-gá dáñá-gá taxi tnuní-yu,

te cue ñáyiú ndàhú ní quide nínu ñaha-gá xii-yu.

53 Te cue ñáyiú ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide váha ñaha-gá xii-yu,

te cue ñáyiú cuica ñá túú nǎ ní níhí-gá-yu cundecu ndihí-yu.

54 Te chindee-gá ñáyiú israhél, ñáyiú xínu cuechi núú-gá, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gá xii-yu, chi cùndahú iní ñáhá-gá.

55 Chi duca<sup>n</sup> nǐ xáha<sup>n</sup>-gá xii ndí Àbrahám, ndihí cue ñaní tnáhá ndí.

Duha ní xáha<sup>n</sup> tá Màriá xii tá Elisábét.

56 Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóó ndihí tá Elisábét te dàtnuní cuánuhú-xi vehe-xi.

### *Ní cacu té Juàá tée dacuàndute ñaha xii ñáyiú*

57 Te ní sáá nduu ní cacu ì<sup>n</sup> déhe téé tá Elisábét. 58 Te nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-a<sup>n</sup>, ndihí nchaa ñaní tnáhá-á<sup>n</sup> ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñaha Yá Ndiòxí xii-a<sup>n</sup>. Te ío ní cudúú iní-yu cuendá-a<sup>n</sup>. 59 Te núú ùná nduu sá ní cacu déhe-a<sup>n</sup>, te ní sáhá<sup>n</sup> ñáyiú núú ndécú-á<sup>n</sup> cuendá cuáh-yu seña ñá déhe-a<sup>n</sup>. Te cuiní-yu cunani déhe-á<sup>n</sup> Zacàriá dàtná nání tǎtá ní cùu. 60 Te ní xáha<sup>n</sup> náná dèhe-á<sup>n</sup>:

—Ñáhá, chi Juàá cunani-dé —càchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-yu.

61 Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu:

—¿Te ná cuendá te ñá túú nì ì<sup>n</sup> ñaní tnáhá-ndó dùca<sup>n</sup> nani-i? —cachí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu.

62 Te ní quide-yu ndàhá-yu núú tǎtá dèhe-á<sup>n</sup> cuendá cuiní-yu núu nása cuiní mee-dé cunani dèhe-dé. 63 Te ní xicá<sup>n</sup>-dé ì<sup>n</sup> tutú ní chídó tnuní-dé nàcuáa cunani dèhe-dé, te duha ní chídó tnuní-dé: “Juàá cunani-dé”, càchí-xi núú tütú ní tee-dé-á<sup>n</sup>. Te nchaa ñáyiú xíndecu-á<sup>n</sup> ní cuúhu-yu nàcuáa ní cuu.

64 Te òré-án nǐ nacáhá<sup>n</sup> té Zacàriá sá ní cuu ñíhí-dé ní cùu, te ní ngúita-dé ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí. 65 Te nchaa ñáyiú xíndecu yatni ndihí-dé

ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiú xĩndecu nihíí xití yucu distrítú Júdeá ní nihí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. <sup>66</sup>Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ío vai ní sani iní-yu, te ní xítñahá-yu: —¿Ná cúú sá cáda tée-á<sup>n</sup> ndéé idá-gá ná cuèhnu-dé? —cáchi-yu xítñahá-yu. Te duca<sup>n</sup> ní xítñahá-yu chi Dútú Ndióxi ndécú ndihí ñaha-gá xii-dé.

*Té Zacàriá cáchi-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi*

<sup>67</sup>Te té Zacàriá tátá tẽ lihli-á<sup>n</sup> nĩ ngũndecu ndihí-dé Espiritú Yá Ndióxi te ní cáhá<sup>n</sup>-dé nchaa tnúhu sá nĩ dánèhé ñáhá-gã, te ní cachí-dé:

<sup>68</sup>Ío càhnu cuu Dútú Ndióxi nchoo ñáyiú isràél, chi ní quixi coto ñaha-gã xii-o, te cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, chi dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o vítña.

<sup>69</sup>Chi ní tendaha-gã ì<sup>n</sup> tée véxi-dé dàcácu nihnu ñaha-dẽ xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndĩ Dàvíí tée ní xinu cuechi núú-gã ndéé sanaha.

<sup>70</sup>Te ñiu-ni tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup> cue tée ní quide ndáá ní xĩndecu núú-gã ñuyúú-a ndéé sanaha.

<sup>71</sup>Te ní cachí-güedé sá táúnihnu ñaha-gã xii-o núú nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá, ndihí núú nchaa ñáyiú ñá túú cùu quini ndee ñáhá.

<sup>72</sup>Te ní xáha<sup>n</sup>-gã sá cundàhú iní ñáhá-gã xii-o, te duca<sup>n</sup> càda-gá chi vá nàcuànaa-gã tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gã ndihí-güedé.

<sup>73</sup>Te ñiu duca<sup>n</sup> ndùu tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíí Àbrahám sá

<sup>74</sup>táúnihnu ñaha-gã xii-o núú nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá, cuendá sá vã yùhú-ó cùnu cuechi-o núú-gã.

<sup>75</sup>Te cada ndáá-ó, te cundecu yifñuhu-o núú-gã ndi nchaa nduu cundecu-o ñuyúú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

<sup>76</sup>Te xáha<sup>n</sup>-dẽ xii té lihli-á<sup>n</sup>:

Te yohó té lihli, cáhá<sup>n</sup> ñáyiú cuendá-n sá cúú-n ì<sup>n</sup> tée cáhá<sup>n</sup> tnúhu Dútú Ndióxi Yáá ío cùnuu,

chi quíhí<sup>n</sup>-n còdonuu-n núú Yáá cúú Xitohó-ó dàtúha-n ñáyiú cuendá cundecu túha-yu òré quexio-gá.

<sup>77</sup>Te cúñaha-n xii ñáyiú isràél sá cuini-gá cada càhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu, te naníhí tàhú-yu.

<sup>78</sup>Te duca<sup>n</sup> càda-gá chi ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, chi ndéé andiu nĩ tendaha-gã ì<sup>n</sup> tée véxi

cuu<sup>n</sup>-dé dandixi túu-dé iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxi.

<sup>79</sup>Te duca<sup>n</sup> dandixi túu-dé iní nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnu cuáhá<sup>n</sup> cuendá nucúnu ichí-yu ì<sup>n</sup> ichi váha.

Duha ní xáha<sup>n</sup> té Zacàriá xii déhe-dé.

<sup>80</sup>Te té lihli-á<sup>n</sup> tá sàhnu-dé, te ta chĩndee chitúu ñaha Yá Ndióxi xii-dé cuáhá<sup>n</sup>, te ní xĩndecu-dé xití yucu ndéé ní sáá nduu nĩ ngúíta-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé núú cué ñáyiú isràél tnúhu Yá Ndióxi.

## 2

*Ní cacu Jèsús  
(Mt. 1:18-25)*

<sup>1</sup>Te dàvá-á<sup>n</sup> nĩ táuchíú<sup>n</sup> tẽ Àugustú Cèsár nucodó tnùní nchaa ñáyiú nàció<sup>n</sup> yíndàha-dé. <sup>2</sup>Te xéhe sá ñhnanuu nĩ nucodó tnùní ñáyiú, te ñiu-ni dàvá-á<sup>n</sup>

nĩ cunuu té Cìreniú distritù Síríá. <sup>3</sup> Te nchaa ñáyiú ní natacá-yu ñúú núú ní cacú-yu cuèndá nucodó tñuní-yu. <sup>4</sup> Núú xiá<sup>n</sup> ní quee té Chèè ñúú Nazàrét ì<sup>n</sup> ñúú yíndèhu distritù Galileá, te cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Bèlén ì<sup>n</sup> ñúú yíndèhu distritù Júdeá, chí xiá<sup>n</sup> ní cuu ñúú ndíí Dàvíí, te ñúú-ní ñaní tñahá té Chèè-á<sup>n</sup> ní cuu ndíí. <sup>5</sup> Núú xiá<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-dé ndéé ñúú Bèlén nucodó tñuní-dé, te tñahá tá Màriá xíhí ní cundáá tñuhu sá tñandaha ndíhí-dé cuáhá<sup>n</sup> ndíhí ñaha-dé, te sa ñuhu déhe-xi. <sup>6</sup> Te nini cùyaá-yu ñúú Bèlén-á<sup>n</sup> ní sáá òrè cacu déhe-xi. <sup>7</sup> Te ní cacu déhe díhna-xi, te ní chidúcu<sup>n</sup>nuu-xi dóó, te ní sacá<sup>n</sup> ñáhá-xí ì<sup>n</sup> vehe núú cúú vehe quiti, chí ñá túú ní ñíhí-yu vehe coó-yu.

*Cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ndíhí cue toli.*

<sup>8</sup> Te yatni ñúú-á<sup>n</sup> xíndecu ì<sup>n</sup> úú toli ndéé-güedé mbéé-güedé ndécú-güedé majadá niú-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te uu<sup>n</sup>i ní quexío ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te Yá Ndióxi ní quide-gá ní dáyèhè-xi ní càndéé núú xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup>:

—Vá yùhú-ndó, chí ñaha-í ì<sup>n</sup> tñuhu váha véxi sá cúú-xí-ndó, te ío cudíí ìní-ndó ndíhí nchaa ñáyiú. <sup>11</sup> Chí vitna ní cacu ì<sup>n</sup> téé dàcácu nihnu ñaha xii-ndo núú ùhú núú ndàhú ñúú ndíí Dàvíí, te téé-á<sup>n</sup> cúú-dé Xítohó Jesucristú. <sup>12</sup> Te dàtná ì<sup>n</sup> sèñá te naníhí-ndó té líhli-á<sup>n</sup> yídúcu<sup>n</sup> nuu-dé dóó cáá-dé ì<sup>n</sup> vehe quiti —càhí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé.

<sup>13</sup> Te òrè-á<sup>n</sup> ní quexío cuéhé víhí espíritú véxi cuu<sup>n</sup> andíu ní naníhí tñahá-xí ndíhí espíritú-á<sup>n</sup>, te ní ngúíta-xi ní chíñuhu-xi Yá Ndióxi, te càhí-xi:

<sup>14</sup> ¡Ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yáá ndécú àndíu, te na cùndecu váha-ni nchaa ñáyiú cùu ìní méé-gá! Duha càhí cue espíritú-á<sup>n</sup>.

<sup>15</sup> Te òrè cuánda cue espíritú-á<sup>n</sup> andíu, te ní ngúíta cue toli-á<sup>n</sup> xítnàha-güedé:

—Na quíhí-ó ñúú Bèlén quíni-ó nàcuáa ní cuu, chí Dútú Ndióxi sa ní cachí tñuhu-gá —càhí-güedé xítnàha-güedé.

<sup>16</sup> Te ní tñii-güedé ichi súnú ndíhí cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá ndíhí té Chèè, ndíhí té líhli-á<sup>n</sup> cáá-dé xítí ì<sup>n</sup> vehe quiti. <sup>17</sup> Te òrè ní xíní ñáhá-güedé te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup> xii-güedé cuèndá té líhli-á<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi ní cuñuhu-yu nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>19</sup> Dico tá Màriá chí ñuhu nahi-ní ìní-xi, te dicó-ní sàni ìní-xi cuèndá nchaa tñuhu-á<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te cue toli-á<sup>n</sup> ní natñii-güedé ichi, te ta xítnàha-güedé cuánuhú sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi cuèndá nchaa tñuhu ní xíndedóho-güedé, ndíhí cuèndá nchaa sá ní xíní-güedé, chí cuèndá sá ndáá ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tñuhu-güedé.

*Ndècá-yu Jesús cuáhá<sup>n</sup> veñúhu*

<sup>21</sup> Te núú ùná nduu sá ní cacu té líhli-á<sup>n</sup>, te ní sáha-güedé sèñá ñii-dé, te ní dánání ñaha-güedé Jesús xii-dé, ñúú-ní nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xii tá Màriá ndéé cùtnàhà vátá ngúhu<sup>n</sup>-gá-dé xítí-xi.

<sup>22</sup> Te sáta ní tñahá nduu, ndúu ñi-yu nàcuáa cáhá<sup>n</sup> nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíí Moisés, te ndècá-yu té líhli-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> ñúú Jerusálén cuèndá quee túu-dé núú Dútú Ndióxi. <sup>23</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quidé-yu, chí duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxi sá ncháá làndú téé na càcu díhna quetúu-güexi núú-gá cuèndá cundecu-ná-güexi cuèndá-gá. <sup>24</sup> Te ní quidé-yu nàcuáa cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi núú



tùtú-gá núú càchí-xi: “Canehe-ndo úú lõmá àdi úú cùcu quíhí<sup>n</sup> nduu táhú ñáhá Yá Ndiõxí”, duha càhá<sup>n</sup>-gá núú tùtú-gá.

<sup>25</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ndécú ì<sup>n</sup> téé nàni Mió ñúú Jerusalén. Te ío váha iní-dé, te chiñuhu-dé Yá Ndiõxí, te ndètu-dé sáá nduu chindee ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiú isràél. Te ndècu ndihí té Mió-á<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndiõxí. <sup>26</sup> Te sa ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé sá vǎ cùú-ni-dé, chi dacuítú quíni-dé Crístú Yáá tendaha Yá Ndiõxí quixi ñuyíú-a. <sup>27</sup> Te téé-á<sup>n</sup> ndécá ñaha Espíritú Yá Ndiõxí xii-dé cuáhá<sup>n</sup> veñuhu càhnu sá ío cùnuu. Te cuáhá<sup>n</sup>-yu ndihí Jèsús veñúhu-á<sup>n</sup> cuendá cada-yu ndihí-gá nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés. <sup>28</sup> Te órè ní sáá-yu, te té Mió-á<sup>n</sup> ní nguídèhé-dé Jèsús, te ní cáhá<sup>n</sup>-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiõxí, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

<sup>29</sup> Yòhó Dútú Ndiõxí sa ní cuu daña-n cùú-í vitna,

chi sa ní quide-n nàcuáa ní cachí-n xii yúhú téé xínu cuechi núú-n.

<sup>30</sup> Chi sa ní xiní núú-í Yáá dàcácu nihnu ñaha xii ñáyiú núú ùhú núú ndàhú vitna.

<sup>31</sup> Te Yáá ní tendaha-n vèxi núú ndécú nchàa ñáyiú ñuyíú-a.

<sup>32</sup> Te cùu-gá dàtná ì<sup>n</sup> ñuhú, chi dandìxi túu-gá iní ñáyiú cuendá cutnùní iní-yu cuendá Yá Ndiõxí cuèi ñá díú ñáyiú isràél cùú-yu.

Te ñu-gá cada, te canehe ñáyiú dava-gá ñúú sá yíñuhu núú ñáyiú isràél chi ñu ñáyiú isràél cùú-yu ñáyiú cùu cuendá-n.

Duha ní xáha<sup>n</sup> té Mió xii Yá Ndiõxí.

<sup>33</sup> Te té Chèé ndihí nǎná Jèsús ní cuñuhu-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> té Mió cuendá-gá.

<sup>34</sup> Te dàtnùní té Mió ní xicá<sup>n</sup> táhú-dè núú Yá Ndiõxí cuendá-yu, te xáha<sup>n</sup>-dè xii tá Màriá nǎná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a, té lìhli-a ní nduu táhú-dè nacanu ichi-dé dava ñáyiú isràél ichi Yá Ndiõxí, te davá-yu vá tnǎ-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cuíta nihnú-yu, te cada-dé nàcuáa cutnùní iní ñáyiú sá Yá Ndiõxí ní tendaha ñaha-gá xii-dé, dico vá quíndáá iní-yu, chi daquèe tíhú ñáhá-yu xii-dé. <sup>35</sup> Te duca<sup>n</sup> te cutnùní nàcuáa sàni iní ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáyiú. Dico sá cùú-xi yòhó chi ío cada ndàhú-xi iní-n, chi súuní dàtná sá ñí nícuèhé iní-n càda-xi —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii tá Màriá.

<sup>36</sup> Te xíá<sup>n</sup> ndécú tnàhá ì<sup>n</sup> ñaha càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí nání-á<sup>n</sup> Àná, te tátá-a<sup>n</sup> ní xínani-dè Fànuél ñani tnàhá ndii Àsér. Te ñaha-á<sup>n</sup> sa ní sahnu vèhi-a<sup>n</sup>, te cuechi-ni-a<sup>n</sup> ní tnándaha-a<sup>n</sup> te úsá-ni cuíá ñí xíndecu-a<sup>n</sup> ndihí yí-a<sup>n</sup>, <sup>37</sup> te ní quendóo quèé-a<sup>n</sup>, te sa ñuhu-a<sup>n</sup> cùmídícó cùmi cuíá-a<sup>n</sup>. Te ñá túú ní xòo quee-a<sup>n</sup> veñuhu càhnu sá ío cùnuu, chi nduu níú ní xóo chiñuhu-a<sup>n</sup> Dútú Ndiõxí, te áma ñá túú tnàhí ná ní xòo caxi-a<sup>n</sup> ní xòo cáhá<sup>n</sup> ndihí-a<sup>n</sup> Yá Ndiõxí. <sup>38</sup> Te ñu-ni órè ndécú-yu ndihí Jèsús ní quexìo-a<sup>n</sup> núú-yu, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-á<sup>n</sup> núú Yá Ndiõxí cuendá sá ñí xiní-a<sup>n</sup> Jèsús, te dàtnùní ní nguíta-a<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> váha-a<sup>n</sup> cuendá-gá núú nchàa ñáyiú, ñáyiú ndètu quíni sáá nduu dàcácu Yá Ndiõxí ñáyiú Jerusalén núú tnǎndóho tnúhu ndàhú.

### *Cuánuhú-yu ñúú Nazàrét*

<sup>39</sup> Te sáta ñí quidé-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí, te cuánuhú-yu ñúú Nazàrét núú ndécú tnàhí-yu, te ñúú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Galiléa. <sup>40</sup> Te té lìhli nàni Jèsús-á<sup>n</sup> tá sàhnu-dé, te ta ñihí ndéé-dè cuáhá<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ío váha ta sáá sá xiní tnùní-dé cuáhá<sup>n</sup>, chi Yá Ndiõxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-dé.

### *Jèsús ndécú-gǎ veñúhu*

<sup>41</sup> Te ndi tnahá cuía ní xóo quíhí<sup>n</sup> té Chèè ndihi náná Jèsús vico pàscuá ñuú Jerusalén. <sup>42</sup> Te cútnàhá ní chítú Jèsús úxúú cuía-gá, te cuáhá<sup>n</sup>-yu ndihi-gá ñuú Jerusalén vico pàscuá, chi duca<sup>n</sup> tnáhi quidè-yu. <sup>43</sup> Te óré ní yáha vico, te ní natní<sup>n</sup>-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusalén, te ní náná-gá, te ní tē Chèè ñá túú ní xíní ní quendóo-gá. <sup>44</sup> Chi ní sani iní-yu sá ñútnàhá-gá tnuú nchaa ñáyiu ní sáhá<sup>n</sup> vico cuánuhú. Te ní xúhu<sup>n</sup>-yu ñ<sup>n</sup> nduu ichi ta ndücu tnúhu-yu-gá núú nchaa ñani nñáhá-yu, ndihi núú nchaa ñáyiu xíní nñáhá ndíhí-yu, <sup>45</sup> te ñá túú ní náníhí ñáhá-yu xii-gá. Núú ní nacuícò-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusalén cuèndá yàcá<sup>n</sup> nanducu ñáhá-yu xii-gá.

<sup>46</sup> Te núú ùní nduu sá ní dana núú ñáhá-yu xii-gá, te ní naníhí ñáhá-yu nùcòo-gá xítí veñúhu càhnu sá ïo cùnuu tnuú cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ndèdóho ñaha-gá xii-güedé, te nándi sá ndúcú tnúhu-gá núú-güedé. <sup>47</sup> Te nchaa cue tée xíndedóho ñaha xii-gá xicuñúhu-güedé sá ïo váha sàá sá xíní tnùní-gá, te ïo váha nihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. <sup>48</sup> Te óré ní xíní ñáhá tē Chèè ndihi náná-gá xii-gá, te ïo ní cuñúhu-yu, te ní xáha<sup>n</sup> náná-gá xii-gá:

—Yòhó déhe-í, ¿ná cuèndá duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-n xii-ndí? Te tātá-n ndíhi yúhú ndíhú iní-ndí xícá nànducu ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>49</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—¿Ná cuèndá nàndücu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xíní-ndó sá núú chíú<sup>n</sup> Tātá-í tātá-í caca cuu-í-á<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>50</sup> Dico mèé-yu ñá túú ní təcú tnùní-yu nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá.

<sup>51</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te cuánuhú ndíhi ñáhá-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te ïo ní sándáá iní ñáhá-gá xii-yu. Te nchaa sá ní quide-gá-á<sup>n</sup> ní xúhu<sup>n</sup> nahí-ní iní náná-gá.

<sup>52</sup> Te Jèsús duca<sup>n</sup>-ni ta sàhnu-gá cuáhá<sup>n</sup>, te ta sàá-gá sá xíní tnùní-gá cuáhá<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> cùdú-yu-gá núú Yá Ndiòxí, ndíhi núú nchaa ñáyiu.

### 3

*Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí xití yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

<sup>1</sup> Te ní cuu sáhú<sup>n</sup> cuía sá yíndàha té Tìberíu cuéhé nàció<sup>n</sup>, te dàvá-á<sup>n</sup> ní cunuu té Pilatú distritú Jüdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dé distritú Galileá, te ñani-dé té Lipé ní cunuu-dé distritú Itürea ndíhi ingá distritú nání Tràconité, te té Lisàniás ní cunuu-dé distritú Abiliniá. <sup>2</sup> Te té Anás ndíhi té Caifás ní cuu-güedé dútú cùnùu. Te dàvá-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha Yá Ndiòxí xii té Juàá déhe té Zacàriá xítí yucu sá quíhí<sup>n</sup>-dé cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá núú ñáyiu. <sup>3</sup> Te té Juàá ní yáha-dé nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán, te xáha<sup>n</sup>-dè xii nchaa ñáyiu:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo, te dañá-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te duca<sup>n</sup> te cada càhnu iní Yá Ndiòxí nchaa yícá cuèchi-ndo —duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-dé chí ní queue ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàia tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tùtú ndíi núú càchí-xi: Təcú càhá<sup>n</sup> níhí ñ<sup>n</sup> tée yíhí xití yucu, te xáha<sup>n</sup>-dè xii ñáyiu:

“Chí dāñá nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnii-ndo ichi váha, te duca<sup>n</sup> càda-ndo cuèndá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaá ïo cùnùu.

<sup>5</sup> Te nchaa núú cùnú nachítú,

te nchaa tìndúú ndíhi nchaa yucu ngoyo nihnu cuèndá nduu ndáá, te nchaa ichi ñá túú cuáhá<sup>n</sup> ndáá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú càváha nduu váha.

<sup>6</sup> Te nchaa ñáyiú ñuyúú-a ñíhí-yu tnúhu sá Yá Ndióxi véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gá xií-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chidó tnùní ndíi Chàia núú tùtú ndíi.

<sup>7</sup> Te òré ní xica ñáyiú cuháha<sup>n</sup>-yu cuendá dacuàndute ñaha té Juáa xií-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—¡Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ì<sup>n</sup> cóó dēē<sup>n</sup> chí ío cuihna ìní-ndó! ¿Te nása ní cuu núú tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo núú tnúndòho cahnu vihi sá tá cùyatni ñaha xii-ndo véxi-i? <sup>8</sup> Te chí cádá váha vitna cuendá duca<sup>n</sup> cùtnuní sá ní dàñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndó sá ío càhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñàní tnàhá ndíi Abrahám, chí cuèi ndéé yúú te ndacu Yá Ndióxi ndada-gá ñáyiú te cuú-yu ñàní tnàhá ndíi Abrahám. <sup>9</sup> Te caá chí ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávídí-xi, chí nchaa yutnu-án<sup>n</sup> tēhndé-xi te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sàtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chí nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ñà túú quide váha cúú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávídí-xi. —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xií-yu.

<sup>10</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhu-yu núú-dē, te xáhã<sup>n</sup>-yu:

—¿Te nása cada-ndí váí<sup>n</sup>? —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>11</sup> Te xáha<sup>n</sup>-dê:

—Te núú ndēdacàa-ndo ndecu ndihí-ndo úú dóó te cuáñaha-ndo ì<sup>n</sup> xii ñáyiú ñà túú ndècu ndihí, àdi núú ndècu ndihí-ndo sá nchító-ó te cuáha-ndò-yu na càxií-yu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-yu.

<sup>12</sup> Te ní quexio ì<sup>n</sup> úú cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú cuendá cuàndute-güedé, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhu-güedé núú tē Juáa, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yá Ndióxi-i? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>13</sup> Te té Juáa ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Vá cuidó-ndó càda cobrá-ndó ñáyiú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

<sup>14</sup> Te tnàhá ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu sandadú xíndecu-án<sup>n</sup> ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú tē Juáa, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Te nchúhú ¿nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yá Ndióxi-i? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup> tē Juáa:

—Vá quéndéé-ndó sá néhé tnàha ñáyiú-ndo, te ní vā dácàa díquí-ndò-yu ì<sup>n</sup> sá ñà túú nā quidè-yu, te nduu vétú ìní-ndó nàcuáa ñùhu yáhu-ndo —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

<sup>15</sup> Te nchaa ñáyiú xíndetu sá quíxí Crístú sàni ì<sup>n</sup> sani úú ìní-yu núú sá díú Crístú Yáa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a cùu te Juáa àdi ñáhá. <sup>16</sup> Dico té Juáa ní cáhá<sup>n</sup> ndodo-dé núú-yu ncháa-yu, te xáha<sup>n</sup>-dê:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yùhú véxi-í sá cuendá-ni dacuàndute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yá Ndióxi, dico nchicú<sup>n</sup> ingá téé véxi, te téé-án<sup>n</sup> taxi-dé Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndihí-ndo, te cùu-xi datná ì<sup>n</sup> ñùhú, chí ndada ndoo ndada nine-xi ìní-ndó. Te téé-án<sup>n</sup> ío-gá cúnú-dé dàcúúxí yùhú, chí yùhú cúú-í ì<sup>n</sup> téé duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú tau-í nandaxi-í cuèdicó ñì chàu-dé dico quide-í chùu<sup>n</sup>-dē. <sup>17</sup> Te téé-án<sup>n</sup> sa véxi túha-dé sá cádá dè<sup>n</sup> ñaha-dé xii-o dàtná quidè ñáyiú ndàda ndoo triú, chí ñáyiú-án<sup>n</sup> sa nèhe túha-ná-yu yaxí<sup>n</sup>-yu òré nàñani cuendá ndada ndoo-yu, te òré ndádá ndòó-yu triú-án<sup>n</sup> te dàquee

díiñ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nă trîù-án, te mihi-xi-án sáhmi-yu. Te dàtná quidě-yu mihi trîù-án duca<sup>n</sup> sâtnahá-xi cada ñaha tée-án xii nchaa ñáyiù ñá túú quide váha, chi daquihí<sup>n</sup> ñáhá-dě xii-yu núú ñùhú núú càyú, te ñuhú-án ñà túú tnàhí ndàhvá —càchí-dé xàha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

<sup>18</sup> Te titní víhí-gă tnúhu váha ní xáha<sup>n</sup> tē Juáá xii-yu òré ní dásàhú ñáhá-dě.

<sup>19</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup>-dē dōhō tē Hērōdēs cuendá sá ndécá-dē iñ ñaha nani Herodiás ñaha ní cándeca ñani-dé tē Lipé, te ní xáha<sup>n</sup>-dē cuendá nchaa dāva-gá sá cuèhé sá dúhá quide-dē. <sup>20</sup> Dico tē Hērōdēs ñá túú ní quide cuendá-dē tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> tē Juáá, chi nēhé-gá tucu ní quide-dē, chi da vecaá ní chihi-dé tē Juáá.

### *Sàndute Jesús*

*(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

<sup>21</sup> Te òré dācuàndute tē Juáá nchaa ñáyiù, te tnàhá Jèsús ní dācuàndute ñaha-dé xii-gá. Te nini càhá<sup>n</sup> ndihí-gá Dútú Ndiòxi ní nacaá<sup>n</sup> andiu, <sup>22</sup> te ní quee Espiritú Yă Ndiòxi véxi cuu<sup>n</sup> túu-xi, te cà-xi datná cáá iñ lómá, te òré-án nī tecu ní cáhá<sup>n</sup> Yă Ndiòxi ndéé andiu, te xàha<sup>n</sup>-gă xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dēhe-í tēe ío cùu iní-í, te ío cùdđí iní ñáhá-í xii-n —càchí-gá xàha<sup>n</sup>-gă xii Jèsús.

### *Cue tēe ní xindecu díhna-gá ñuyúú-a dācúúxí Xítōhó Jesucristú*

*(Mt. 1:1-17)*

<sup>23</sup> Te ndēcu Jesús dàtná ócò úxí cuá-gă cúnàhá ní chisaha-gă chiú<sup>n</sup> ní táhú Tátá-gă Dútú Ndiòxi cada-gá. Te ní cuu-gá dēhe tē Chèè chi duca<sup>n</sup> sàni iní ñáyiù ñuyúú-a. Te tē Chèè-án nī cuu-dé dēhe tē Èlí, <sup>24</sup> te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mátát. Te tē Mátát-án nī cuu-dé dēhe tē Lèví, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mèlquí. Te tē Mèlquí-án nī cuu-dé dēhe tē Jàná, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Chèè. <sup>25</sup> Te tē Chèè-án nī cuu-dé dēhe tē Matàtiás, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Àmós. Te tē Àmós-án nī cuu-dé dēhe tē Nàhúm, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Èslí. Te tē Èslí-án nī cuu-dé dēhe tē Nagái, <sup>26</sup> te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mátát. Te tē Mátát-án nī cuu-dé dēhe tē Matàtiás, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Semèi. Te tē Semèi-án nī cuu-dé dēhe tē Chèè, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Jüdá. <sup>27</sup> Te tē Jüdá-án nī cuu-dé dēhe tē Jòaná, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Rèsá. Te tē Rèsá-án nī cuu-dé dēhe tē Zorobàbél, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Salàtiél. Te tē Salàtiél-án nī cuu-dé dēhe tē Nèrí, <sup>28</sup> te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mèlquí. Te tē Mèlquí-án nī cuu-dé dēhe tē Àdí, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Còsám. Te tē Còsám-án nī cuu-dé dēhe tē Elmódám, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Ęr. <sup>29</sup> Te tē Ęr-án nī cuu-dé dēhe tē Jòsué, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Elièzér. Te tē Elièzér-án nī cuu-dé dēhe tē Jòrím, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mátát. <sup>30</sup> Te tē Mátát-án nī cuu-dé dēhe tē Lèví, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mió. Te tē Mió-án nī cuu-dé dēhe tē Jüdá, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Chèè. Te tē Chèè-án nī cuu-dé dēhe tē Jònán, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Eliàquím. <sup>31</sup> Te tē Eliàquím-án nī cuu-dé dēhe tē Mèléá, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Mainán. Te tē Mainán-án nī cuu-dé dēhe tē Mátát, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Nátán. <sup>32</sup> Te tē Nátán-án nī cuu-dé dēhe tē Dàvií, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Isàí. Te tē Isàí-án nī cuu-dé dēhe tē Òbéd, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Boóz. Te tē Boóz-án nī cuu-dé dēhe tē Sàlmón, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Naàsón. <sup>33</sup> Te tē Naàsón-án nī cuu-dé dēhe tē Aminadáb, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Àrám. Te tē Àrám-án nī cuu-dé dēhe tē Èsróm, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Fàrés. Te tē Fàrés-án nī cuu-dé dēhe tē Jüdá, <sup>34</sup> te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Jàcób. Te tē Jàcób-án nī cuu-dé dēhe tē Isàác, te tēe-án nī cuu-dé dēhe tē Àbrahám. Te tē Àbrahám-án nī cuu-dé dēhe tē Tàré, te tēe-án nī cuu-dé

déhe té Nàcór. <sup>35</sup> Te té Nàcór-án nĩ cuu-dé déhe té Sèrúg, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Ragàú. Te té Ragàú-án nĩ cuu-dé déhe té Pèlég, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-án nĩ cuu-dé déhe té Sàlá, <sup>36</sup> te té-án nĩ cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-án nĩ cuu-dé déhe té Arfàxád, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Sèm. Te té Sèm-án nĩ cuu-dé déhe té Nôé, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Láméc. <sup>37</sup> Te té Láméc-án nĩ cuu-dé déhe té Matusalén, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Ènóc. Te té Ènóc-án nĩ cuu-dé déhe té Jàréd, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Mahalàleél. Te té Mahalàleél-án nĩ cuu-dé déhe té Cainán, <sup>38</sup> te té-án nĩ cuu-dé déhe té Ènós. Te té Ènós-án nĩ cuu-dé déhe té Sèt, te té-án nĩ cuu-dé déhe té Àdán. Te té Àdán-án chi mee Yá Ndióxi ní cadúha ndaha ñaha-gá xii-dé.

## 4

*Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní naquehe<sup>n</sup>-gá ichi yuhu yúte Jòrdán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndihí-gá Espiritú Yá Ndióxi, te Espiritú-án ndéca ñaha-xi xii-gá cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xití yucu. <sup>2</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní xindecu-gá údico nduu, te sácuíhná nĩ cuíní-xi coto ndéé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vǎ cadá-gǎ ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-gá cada-gá. Te ñà túú tñahí ná ní xèxi-gǎ ndi údico nduu-án, te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xícá<sup>n</sup> ini-gá caxi-gá.

<sup>3</sup> Te sácuíhná-ǎ<sup>n</sup> nĩ xáha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ:

—Te núu ndisa sá cúu-n Déhe Yá Ndióxi, te cúñaha xii yúú-a na nduu-xi paá —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ.

<sup>4</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiu, chi tñahá nchaa tñuhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gǎ —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi.

<sup>5</sup> Te dàtnúni sácuíhná ndéca ñaha-xi xii-gǎ cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> núú tìndúú dùcú<sup>n</sup>, te uu<sup>n</sup> ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gǎ nchaandi túhú nàció<sup>n</sup> cáá ñùyúú. <sup>6</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ:

—Yúhú cada-í, te taxi tñúní-n nchaa-ndi túhú nàció<sup>n</sup>-a ndihí nchaa sá vǎha íó díu-ni nchaa nàció<sup>n</sup>-a, te cachí ñáyiu sá ío cùnuu-n, chi yúhú cúú cuendá-í nchaa sá ío nchaa nàció<sup>n</sup>-a, te ndédani càa ñáyiu cùu iní-í te cúñaha-í xii-yu taxi tñúní-yu. <sup>7</sup> Te núu ní yúhu ní iní-n chiñuhu ñaha-n xii-í ñǎ, te nchaa taxi-í cuu cuendá-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ.

<sup>8</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Xocuñí yòhó sácuíhná núú ndécú-í-a, chi vǎ cúú càda-í nàcuáa càchí-n chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dùtú Ndióxi Yaá cúú Ndióxi-ndó, te ì<sup>n</sup> díí-ni-gǎ cada-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-gǎ”, duha càchí-xi núú tütú-gǎ —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi.

<sup>9</sup> Te sácuíhná ndéca ñaha tucu-xi xii-gǎ cuáhá<sup>n</sup> ñuu Jerusálén, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ cuasáa-gǎ díqui veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te ní xáha<sup>n</sup> tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndióxi te cuandèe ndava ndéé núú ñúhú <sup>10</sup> cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi:

Yá Ndióxi tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

<sup>11</sup> Te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vǎ dánícuèhé yúú sǎhá-n, duha càchí-xi núú tütú-gǎ —càchí sácuíhná xáha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ.

<sup>12</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi:

—Te cächí tucu-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “Vá cání iní-n còto ndeé-n Dütú Ndiöxí Yáá cúú Ndiöxí-n núu ndisa sá dácácu nihnu ñaha-gã xii-n cuëndá ì# sá sání iní-n càda-n sá cúú-xí mèe-n”, duha cächí-xi núú tütú-gã —cächí-gã xãha-n-gã xii-xi.

<sup>13</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te sácúíhná ñà túú-gã ní cùtnuní iní-xi nása cada-xi Jèsús, núú xiã<sup>n</sup> ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi ní sanaa tnaa-xi.

*Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiú<sup>n</sup> ní táhú Tátá-gã Dütú Ndiöxí cada-gã (Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

<sup>14</sup> Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup> tucu-gã distritú Galileá, dico sa ndècu ndihí-gã Espiritú Yá Ndiöxí, te ñi càa xico xiá<sup>n</sup> ní ñihí-yu tnúhu nchaa nácuáa quide-gã. <sup>15</sup> Te ndi tnahá ñúú cuáhá<sup>n</sup>-gã duca<sup>n</sup> cuãnguihu-gã veñúhu-yu dànehé ñáhá-gã xii-yu, te nchaá-yu cächí-yu sá ìo càhnu cuu-gã.

*Jèsús ndécú-gã ñúú Nazàrét (Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)*

<sup>16</sup> Te Jèsús ní sáhá<sup>n</sup>-gã ñúú Nazàrét ñúú núú ní sahnú-gã. Te nduu ndètatú ñáyiú ní quíhu-gã veñúhu, chi duca<sup>n</sup> tnahí quide-gã, te ní ngúnutnì-gã dácuaá-gã tutú ndèé tnúhu Yá Ndiöxí. <sup>17</sup> Te ní sãñaha-güedé xii-gã tutú ndèé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndí Chàíá téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te òré ní nandicá-gã núú tütú-án te ní naníhí-gã núú cächí-xi:

<sup>18</sup> Espiritú Yá Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-xi xii-í, chi ní cächí-gã sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gã sá cúú-xí ñáyiú ndàhú, ñáyiú vátá cündedóho tnahí-gã.

Te véxi-í cuëndá vá ndihú-gã iní ñáyiú ñá túú ndècu váha iní-xi, te cue ñáyiú sa nèhe váha ñaha-nã yucu ñávãha dácácu nihnu-í-yu. Te cue ñáyiú cuáá nacaá<sup>n</sup>-í núú-yu, te ñáyiú ndòho dandoho ñaha tnahá ñáyiú-xi taunihnu-í-yu.

<sup>19</sup> Te cúñaha-í xii ñáyiú sá sàá nduu càda Yá Ndiöxí ì# sá vãha sá cúú-xi-yu. Duha cächí-xi núú tütú dácuaá-gã.

<sup>20</sup> Te Jèsús ní nacadí-gã núú tütú-án, te ní nacuaá-gã ì# téé xínu cuechi veñúhu-án, te ní ngóo-gã. Te nchaa ñáyiú yìhi veñúhu ñá núú núú-yu ndèhe ñáhá-yu xii-gã. <sup>21</sup> Te xãha-n-gã xii-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nácuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí —cächí-gã xãha-n-gã xii-yu.

<sup>22</sup> Te nchaá-yu ní cáhá<sup>n</sup> váha-yu cuëndá-gã, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha càhá<sup>n</sup>-gã, te xitnahá-yu:

—¿Te náa ñá díú tée-a cùu-dé déhe té Chèé-ã<sup>n</sup>? —cächí-yu xitnahá-yu.

<sup>23</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñúhú iní-ndó cúñaha-ndo xii-í ì# tnúhu cùtexínu sá càhá<sup>n</sup> méé-ndó, te quesaha-ndo: “Nátátná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní níhí-ndí tnúhu nácuáa ní quide-n ñúú Capèrnaúm, te cada-n tnahá ñúú núú ní sahnú-n”, duha quesaha-ndo —cächí-gã xãha-n-gã xii-yu.

<sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gã:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñi ì# téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ñá túú tnahá iní ñáhá ñáyiú ñúú-dé. <sup>25</sup> Te na cächí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ìo vãi ñáyiú dìhí ñáyiú quèé ní xíndecu nació<sup>n</sup> Isràèl cùtnahá ní xíndecu té Èliás cùtnahá ñá túú ní cùu<sup>n</sup> dáú ùní cuíá dava, te dàvá-án ìo ní ndoho ñáyiú docó nitúhú nació<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Dico Yá Ndiöxí ñá túú ní tëndaha-gã té Èliás quíhí<sup>n</sup>-dé vehe

ndédani càa ñáyiú ðìhí-án, chi vehe ìn ñaha ñuú Sàreptá ní xáha<sup>n</sup>-gá ní sáhá<sup>n</sup>-dé, te ñuú-án cáá yàtni-xi ñuú Sidón. <sup>27</sup> Te ní xíndecu tucu ingá téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha, te téé-án ní xínani-dě Eliséú, te ðiu-ni ðává-án ní xíndecu tucu vài ñáyiú cùhú ñació<sup>n</sup> Isràél, ñáyiú ní tnahá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cuñú-yu dico ñá túú ní ndúha-yu, chi ìn ðii-ni te Nàamán téé ðistrítú Siriá ní ndúha-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>28</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá te xíá<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup> víhí nchàa ñáyiú yìhi veñúhu-án núú-gá. <sup>29</sup> Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvá tìndúú núú cáá ñuú-yu-án cuendá yàcá<sup>n</sup> ðàqueé-yu-gá déhvá ní cùu. <sup>30</sup> Dico Jèsús vii-ni ní quee-gá tnuú-yu cuáhá<sup>n</sup>-gá.

*Ìn téé yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha*  
(Mr. 1:21-28)

<sup>31</sup> Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Capèrnaúm, te ñuú-án yìndèhu-xi ðistrítú Galiléa. Te yàcá<sup>n</sup> ndécú-gá ní tnahá nduu ndètátú ñáyiú, te ní ngúíta-gá dácuàha-gá ñáyiú. <sup>32</sup> Te xicuñúhu-yu nchaa nàcuáa ðànehé ñáhá-gá xii-yu, chi càhá<sup>n</sup>-gá ðàtná càhá<sup>n</sup> ìn téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

<sup>33</sup> Te xítí veñúhu yìhi ìn téé yìhi ñaha ìn espíritú cùndìhi yucu ñávãha, te espíritú-án ní quide-xi níhi ní cáhá<sup>n</sup> téé-án, te xáha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús:

<sup>34</sup> —¿Te ná cuení yòhó Jèsús téé ñuú Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí ñuu véxi-n núú ndécú-ndí-i? ¿Á<sup>n</sup> vèxi-n ðànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xìní ñáhà-í xii-n sá cúu-n ìn téé ñá túú tnahá cuèchi-xi chi núú Yá Ndióxí ní quee-n vèxi-n ñùyíú-a —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>35</sup> Te Jèsús ní tenáa-gá espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án, te xáha<sup>n</sup>-gá:  
—¡Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-án! —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án ní dándüá-xi téé-án ndéé ñuhu tnuú ñáyiú xíndecu-án, te ñá túú-gá ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xii-dé. <sup>36</sup> Te nchaa ñáyiú xíndecu-án ní cuñúhu-yu, te ní xitnahá-yu:

—¿Te nása ndüu-tu tnúhu càhá<sup>n</sup> téé-án ñá? ¡Te càhá<sup>n</sup>-dé ðàtná càhá<sup>n</sup> ìn téé tàxi tnuní víhí, chi càhá<sup>n</sup>-ni-dé te nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchí-yu xitnahá-yu.

<sup>37</sup> Te nchaa xichi ní níhí-yu tnúhu nàcuáa quide Jèsús.

*Jèsús quidé tãtna-gá nãná ñadìhí té Xímú*  
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

<sup>38</sup> Te Jèsús ní ndee-gá xítí veñúhu, te cuáhá<sup>n</sup>-gá vehe té Xímú. Te nãná ñadìhí té Xímú-án cùhú-a<sup>n</sup> ñùhu vihi-a<sup>n</sup> cahni, te ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú Jèsús cuendá-a<sup>n</sup>. <sup>39</sup> Te Jèsús ní sáhá<sup>n</sup>-gá núú ndécú-án, te ní ngúnundeyi-gá te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cahni-án sá ná xòcuñí-xi, te ní xócuñí-ni-xi, te òrè-ni-án ní ndúha ñaha cùhú-án te ní ndacóo-a<sup>n</sup> ní xinu cuechi-a<sup>n</sup> núú-güedè ndìhi-gá.

*Jèsús quidé tãtna-gá vài ñáyiú cùhú*  
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

<sup>40</sup> Te òrè ní ngódó tnúú nchícanchii, te nchaa ñáyiú xíndecu ndìhi ñáyiú cùhú vehe-xi ndèca ñáhá-yu cuáhá<sup>n</sup> núú Jèsús. Te Jèsús ní sacá<sup>n</sup> ndodo-gá ndaha-gá díquí ìn ìn ñáyiú cùhú-án, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndi ðíí<sup>n</sup> núú cuéhé tnahá-yu ìn ìn-yu ní cùu. <sup>41</sup> Te tnahá dava ñáyiú cùhú-án yìhí ñaha



espíritú cúndihí yucu ñávaha xií-yu ni cùu, te òré ní quee ñaha-xi xií-yu, te xiá<sup>n</sup> ní quide-xi níhi ní cáhá<sup>n</sup>-yu, te xáhá<sup>n</sup>-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndiòxí —càchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

Dico Jèsús níhi ní cáhá<sup>n</sup>-gá ní tenàá-gá nchaa espíritú cúndihí yucu ñávaha-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-gá sá vǎ dúcá<sup>n</sup>-gǎ cada-xi, chi sa xiní-xi sá díu-gǎ cúu-gǎ Crístú Yáá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi ñuyíu-a.

### *Jèsús dánèhé-gá ñáyiú distritú Galiléa*

(Mr. 1:35-39)

<sup>42</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu ní túndaá-ni ní quee Jèsús ñuu núú ndécú-gǎ-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> xichi núú ñǎ túú ñáyiú ndècu. Te cue ñáyiú ní ngúita-yu nànducu ñahá-yu xii-gǎ te ní naníhí ñáhǎ-yu, te cuiní-yu ngani ñahá-yu xii-gǎ cuendá sá ñǎ túú-gǎ ndèé quíhí<sup>n</sup>-gǎ ní cùu. <sup>43</sup> Dico ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu:

—Dacuití quíhí<sup>n</sup>-í cúñaha-í xii nchaa ñáyiú dava-gǎ ñuu tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xií-yu, chi chiù<sup>n</sup> tnahí-ǎ<sup>n</sup> véxi-í —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xií-yu.

<sup>44</sup> Te ní xica cuu Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiú tnúhu-gǎ nchaa xití veñúhu ndǎa distritú Galiléa.

## 5

### *Jèsús ní quide-gǎ ní níhí-güedé chácá*

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

<sup>1</sup> Te ì<sup>n</sup> xito ndècu Jèsús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuéhé ñáyiú ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-nǎ-yu xii-gǎ cuáhá<sup>n</sup> sá cuiní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gǎ. <sup>2</sup> Te Jèsús ní xiní-gǎ úú bàrcú cue téé tñǎ chácá xínutnǎ-xi yatni yuhu làgúná-á<sup>n</sup>, te sa ní quene cue téé ñúhu xití-xi-á<sup>n</sup> xínaquete-güedé ñunu-güedé. <sup>3</sup> Te Jèsús cuásaá-gǎ núú ì<sup>n</sup> bàrcú-á<sup>n</sup>, te bàrcú-á<sup>n</sup> cúu-xi bàrcú té Xímú, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii té Xímú-á<sup>n</sup> sǎ dánundehe-dé-xi luha-gǎ xití ndute. Te dàtnúni ní ngóo-gǎ núú bàrcú-á<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> núcòo-gǎ ní ngúita-gǎ dánèhé-gǎ ñáyiú. <sup>4</sup> Te òré ní túhú ní dánèhé ñahá-gǎ xií-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii té Xímú:

—Daquíhí<sup>n</sup> bàrcú-a xití làgúná mei núú cùnú-gǎ, te dàquée-ndo ñunu-ndo tñǎ-ndo chácá —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>5</sup> Te té Xímú ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Mèstrú, ni núú ní quide chiù<sup>n</sup>-ndí te ni ì<sup>n</sup> chácá ñǎ túú ní níhí-ndí, dico vitna cuendá-ni sá yòhó táuchù<sup>n</sup>-n te na dàquée-ndí ñunu-ndí vǎ<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

<sup>6</sup> Te òré ní dàquée-güedé ñunu-güedé te súuni vǎi chácá ní níhí-güedé, te ta ndátá-nǎ ñunu-güedé cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. <sup>7</sup> Núu ní quide-güedé ndaha-güedé núú dàva-gǎ cue téé cündihí-güedé xixúhu<sup>n</sup> ingá bàrcú cuendá quíhí<sup>n</sup>-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue téé-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní chindee tñaha-güedé ní dáchitú-güedé ndi ndúú bàrcú mee-ni chácá, te súuni ní cuu véé núu cuiní-na-xi quée naa-güedé ndihí bàrcú ní cùu. <sup>8</sup> Te sǎ dúcá<sup>n</sup> cuiní-xi quée naa bàrcú ní cùu, núu té Xímú, àdi Pelú chi úú dǎu-dé, ní ngúíhí xití-dé núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-dè;

—Xocuíñi yòhó Jèsús núú ndécú-í-a, chi yúhú cúu-í ì<sup>n</sup> téé ío ndècu cuéchi-xi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

<sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dè chi ní yùhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndihí nchaa cue téé ndihí-dé-á<sup>n</sup> cuendá sǎ ío vǎi chácá ní níhí-güedé. <sup>10</sup> Te tñahá té Jacobó ndihí

té Juáá cue déhe té Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te ðiu-ni cue téé cùndihi té Xímú-á<sup>n</sup> cúu-güedé tnàhá-güedé. Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii té Xímú:

—Vá yùhú-n, chi není vitna quíhí<sup>n</sup>-n dàcahá<sup>n</sup>-n ñáyiú cuèndá tuha ñàhá-yu xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>11</sup> Te ní quene-güedé ndíhi bàrcú ndéé ñuhu yìchí yuhu làgúná-á<sup>n</sup>. Te òrè-á<sup>n</sup> nǐ dándòo-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndíhi-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

*Jèsús quidé tātna-gá ñ<sup>n</sup> téé tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó*  
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

<sup>12</sup> Te òrè ní quexìo Jèsús ñ<sup>n</sup> ñuú, te ní quexìo ñ<sup>n</sup> téé cùhú tnàhá-dé cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó, te òrè ní xiní-dé Jèsús te ní sáhá<sup>n</sup>-dé núú ndécú-gǎ, te ní ngúñí xití-dé núú-gǎ te ní nuu núú-dé ndàa núú ñúhú te càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ:

—Mèstrú, véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n càda tātna ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sǎ ndácú-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

<sup>13</sup> Te Jèsús ní dácáa-gǎ ndaha-gǎ ní tendaha ñaha-gǎ xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—Cuu cada tātna ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

Te òrè-ni ní xócúñí cuéhé tnàhá-dé. <sup>14</sup> Te dàtnuní ní xáha<sup>n</sup> tucu Jèsús xii-dé:

—Vá yǎo ñ<sup>n</sup> cùñaha-n sǎ nǐ quide tātna ñaha-í xii-n, núú dùtú-ni cuáhá<sup>n</sup> cuèndá sǎ ná quini ñàhá-dè xii-n sǎ nǐ ndúha-n te cuáha-n-dè sǎ ndúú tǎhú Yǎ Ndióxí dàtná ní cachí ndíi Moisés cuèndá ná quini ñáyiú sǎ ndáá ní ndúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>15</sup> Te duca<sup>n</sup> ta xité nuu-gǎ tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te ío cuéhé ñáyiú ní xóo tacá nchaa núú ní xíndecu-gǎ cuèndá sǎ cuini-yu cundedóho-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gǎ, ndíhi cuèndá sǎ cuini-yu cada tātna ñaha-gǎ xii-yu. <sup>16</sup> Dico Jèsús ní xóo quee nihni-gǎ tnuú-yu ní xóo quíhí<sup>n</sup>-gǎ núú ñà túú ñáyiú ndècu ní xóo càhá<sup>n</sup> ndíhi-gǎ Yǎ Ndióxí.

*Jèsús quidé tātna-gá ñ<sup>n</sup> téé cùhú ñá cúu-gǎ candá nihnu*  
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

<sup>17</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu dànehé-gǎ ñáyiú, te xínucóo ñ<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. Te cue téé-á<sup>n</sup> nǐ quee-güedé nchaa ñuú yíndèhu distritú Galileá, ndíhi distritú Júdeá, ndíhi ñuú Jerusálén, te nchaa ñuú-á<sup>n</sup> nǐ quee-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú-gǎ. Te Yǎ Ndióxí chíndèe ñaha-gǎ quidé tātna-gǎ ñáyiú cùhú. <sup>18</sup> Te ñ<sup>n</sup> úú cue téé nchídoo-güedé ñ<sup>n</sup> téé cùhú ñá cúu-gǎ candá nihnu ñuhu-dé xito ní quexìo ndíhi ñaha-güedé, te cuini-güedé quíhu ndíhi ñaha-güedé ndéé xití vehe, sáa-güedé ndéé núú Jèsús ndíhi téé cùhú-á<sup>n</sup>. <sup>19</sup> Dico ñá túú ní nihí-güedé ndéé ichi quíhu-güedé, chi cuèndá ío cuéhé ñáyiú ndècu, núú xǎ<sup>n</sup> ní sáa-güedé díquí véhé-á<sup>n</sup> nǐ caá<sup>n</sup>-güedé te ndàa díquí véhé-á<sup>n</sup> nǐ dáquèe-güedé téé cùhú-á<sup>n</sup>, te ñuhu-ni-dé xito ní dáquèe ñaha-güedé tnuú ñáyiú ní sáa ndéé núú Jèsús. <sup>20</sup> Te Jèsús ní cutnùní iní-gǎ sǎ nǐ yuhu nǐ iní-güedé sàndáá iní ñàhá-güedé xii-gǎ, núú ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii téé cùhú-á<sup>n</sup>:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>21</sup> Te cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndíhi cue téé cùu fariséú ní sani iní-güedé: “¿Ná cúu tée-a núú càhá<sup>n</sup> cuéhé-dé cuèndá Yǎ Ndióxí-í? Te vá yǎo ñ<sup>n</sup> ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáyiú, chi ñ<sup>n</sup> díí-ni Yǎ Ndióxí quidé càhnu iní-gǎ”, duha ní sani iní-güedé.

22 Dico Jèsús sa ní cutnùni iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nùu ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Te ná cuendá duca<sup>n</sup> sàni iní-ndó-í? 23 Te sá dúhá ní xáha<sup>n</sup>-í xii tée cùhú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xiá<sup>n</sup> nchòhò ñá túú cutnùni iní-ndó nùu ndáá càhá<sup>n</sup>-í àdi ñá ndáá. Dico núu cúu-í-dé sá ndáçóo-dé, te caca-dé te cutnùni ndáá iní-ndó nùu ndáá càhá<sup>n</sup>-í àdi ñá ndáá, chi cundehe nùu-ndó nàcuáa cada-í. 24 Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùni iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndihi-í tnùhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiu ñuyúú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii tée cùhú-á<sup>n</sup>:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñùhu-n véxi-á<sup>n</sup>, te nùhú-n vèhe-n —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

25 Te óré-ni-á<sup>n</sup> ní ndúha tée cùhú-á<sup>n</sup> te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xito ñùhu-dé ní quexio-á<sup>n</sup>, te ní natni-dé ichi ta càhá<sup>n</sup>-dé cuánuhú sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí. 26 Te nchaa ñáyiu xindecu-á<sup>n</sup> ní cuñùhu-yu, te tnàhá-yu ní cachí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup> ïo ní yùhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó ñ<sup>n</sup> sá ñá túú tnàhí xiní-ó ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

*Jèsús cáná-gã té Lèví*  
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu te ní quee Jèsús xíá<sup>n</sup>, te ní xiní-gá ñ<sup>n</sup> tée nàni Leví núçóo-dé ñ<sup>n</sup> xichi quide cobrá-dé ñáyiu cuendá impuèstú, chi cobràdór cúú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

28 Te té Lèví-á<sup>n</sup> ní ndàcuñí-dé te ní dándóo-dé nchaa sá ndécú ndihi-dé núú núçóo-dé-á<sup>n</sup>, te ní tuha-dé Jèsús.

29 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te té Lèví-á<sup>n</sup> ní quide-dé ñ<sup>n</sup> vico càhnu vehe-dé sá cúú-xí Jèsús, te ní tacá vai cue tée quide chiu<sup>n</sup> quide-dé, te nchaa-güedé cuánguñhú-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndihi dava-gá ñáyiu ní quexio cuendá caxi-güedé ndihí-yu. 30 Dico cue tée cùu fariséu ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnùhu ní chídó tnùni ndíi Moisés ní nguíta-güedé xicuèhé-güedé cue tée xica cuu ndihi-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Ná cuendá xéxi-ndó xihí-ndo ndihi cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

31 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiu cùhú chi xini ñuhu ñahá-yu. 32 Te yùhú véxi-í càhá<sup>n</sup>-í ñáyiu cutnùni iní-xi sá ndécú cuéchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í càhá<sup>n</sup>-í ñáyiu càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cue tée ndücu tnùhu núú Jèsús cuendá ñáyiu ñá túú tnàhí ná xéxi áma càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiòxí*

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Te áma ñá túú tnàhí ná xéxi cuè tée xica cuu ndihi té Juáá càhá<sup>n</sup> ndihi-güedé Yá Ndiòxí, te ñu-ni duca<sup>n</sup> quide cue tée xica cuu ndihi nchúhú cue tée cùu fariséu. ¿Te ná cuendá cue tée xica cuu ndihi-n ñá túú dùca<sup>n</sup> quide-güedé

nũu nchaa-ni nduu xèxi-güedé xihigüedé quidé-güedé-i? —cachigüedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchóhó xini-ndó sã vã cúu cũñaha-o xii cue ñáyiú ñùhu vico tnándaha sã vã cúu càxi-yu nini ndècu ndihí ñaha téé tnándaha-án xii-yu. <sup>35</sup> Dico sáá nduu te vã cündècu ndihí ñaha-gá téé tnándaha-án xii-yu, te dàvá-án te cahni iní-yu vã càxi-yu sã ndihú iní-yu —cachigá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>36</sup> Te ní cani-gá ì<sup>n</sup> cuèndú núú ñáyiú nãcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xãha<sup>n</sup>-gã:

—Vã yõ ì<sup>n</sup> dándée luha dóó sáá ì<sup>n</sup> dóó sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo duca<sup>n</sup> na càda, te dóó sáá-án nãndiyi-xi te uu<sup>n</sup>-gã ndata-xi dóó sã ní cuu tühú-án, te luha dóó sáá-án ñã túú nãtaú-xi ndée dóó sã ní cuu tühú-án. <sup>37</sup> Te ní vã yõ ì<sup>n</sup> chihí ndidí sáá xití ì<sup>n</sup> lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo duca<sup>n</sup> na càda, te ndava lamba sa ní cuu tühú-án chi ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án. <sup>38</sup> Núu xiã<sup>n</sup> xini ñùhu-xi quée ndidí sáá-án xití ì<sup>n</sup> lamba saa cuèndá duca<sup>n</sup> ñã túú nã cuu cováha-xi. <sup>39</sup> Te ní ì<sup>n</sup> ñáyiú ñã túú tnàhá iní-yu cohó-yu ndidí sáá, te núu díhna-gá ná còhó-yu ndidí sã ní quene díhna-gá, chi càchi-yu sã xihí vãha-gá ndidí sã ní quene díhna-gá-án dàcúúxi ndidí sáá —cachigá xãha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

## 6

*Cue téé xica cuu ndihí Jèsús sãhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú*  
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

<sup>1</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñùhu Jèsús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ta yãha-gá ndihí-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú cáá triú, te ní ngúíta-güedé sãhnú-güedé yoco triú-án te ndihí ndaha-güedé quí<sup>n</sup>-güedé quée triú tá xèxi-güedé cuáhá<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Te ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—¿Te ná cuèndá duca<sup>n</sup> quide nchóhó ì<sup>n</sup> sã ñã túú tàú-ó càda-o vitna cuu-xi nduu ndetátú-ó-í? —cachigüedé xãha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¿Te náa ñã túú dàcuaha-ndo núú tütú Yã Ndióxí núú càhá<sup>n</sup>-xi nãcuáa ní quide ndii Dávii cúnàhá ní xihí ndii docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndii-ã<sup>n</sup>? <sup>4</sup> Chi ní quíhu ndii vehe Yã Ndióxí, te ní quehe<sup>n</sup> ndii pàá ní cuu íí ndécú-ã<sup>n</sup> ní dácãhñu ndii cue téé xica cuu ndihí ndii ní xexi ndii ndihí-güedé, te ñã túú tàú ndii sã dúcá<sup>n</sup> càda ndii ní cùu, chi mee-ni cuè dütú tàú-güedé caxi-güedé pàá-án ní cùu —cachigá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>5</sup> Te ní xãha<sup>n</sup> tucu-gá:

—Te yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndihí-í tnúhu ndee ìní sã cùu-í nchaa ñáyiú nãcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —cachigá xãha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Ì<sup>n</sup> téé ní yíchí ì<sup>n</sup> xio ndaha-xi*  
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

<sup>6</sup> Te ingá nduu ñu-ni nduu ndetátú ñáyiú cuánguihu Jèsús xití veñúhu dànehé-gá ñáyiú. Te xiá<sup>n</sup> ndécú ì<sup>n</sup> téé cùhú ní yíchí nihnu ì<sup>n</sup> xio ndaha cùha-dé. <sup>7</sup> Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndii Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú ndéhé-güedé núu cada tátna ñaha Jèsús xii téé

cùhú-án nduu ndetátú-güedé-án cuendá níhí-güedě nàcuáa cada-güedé cacá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuendá-gá. <sup>8</sup> Dico Jèsús sa ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé cùhú ndaha-xi-án:

—Ndacuíñi te ngúnutnii<sup>n</sup> cuádava tnuú-ndí-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te téé-án nì ndacuíñi-dé te ní ngúnutnii<sup>n</sup>-dé cuádava tnuú-güedé ndihi-gá. <sup>9</sup> Te dātñunì Jèsús ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú cuè ñáyiú xĩndecu-án, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Cuini-í cachí tnúhu-ndo nã cúú sã vâha cada-o nduu ndetátú-ó. ¿Xĩ<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> vâha àdi ñ<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> cuehé, sã cáda tātna-o ñáyiú cùhú àdi sã cáhni-ó-yu? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>10</sup> Te dātñunì ní ndacoto-gá núú-yu nchaá-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé cùhú ndaha-xi-án:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha. <sup>11</sup> Te cue téé xĩndecu-án sũúni nì cudé<sup>n</sup>-güedé sã dúcá<sup>n</sup> nì quide tātna Jèsús téé cùhú-án, te ní ngúita-güedé ndātñuhu-güedé núu nása cada ñaha-güedě xii-gá.

*Jèsús cãxi-gá úxúú tnàhá cue téé dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá*  
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

<sup>12</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> nì cuu te ní xica Jèsús cuáhán-gá xití yucu cuendá yacá<sup>n</sup> cáhán ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi, te ni niú ní cáhán ndihi ñaha-gá. <sup>13</sup> Te sátá nì túndaá, te ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní cãxi-gá úxúú tnàhá-güedé, te cue téé-án nì xáha<sup>n</sup>-gá sã díú-güedě cuu-güedé cue téé quihí<sup>n</sup> cáhán tnúhu-gá núú ñáyiú. <sup>14</sup> Te duha xĩnani ndi úxúú cue téé-án. Té Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ndihi ñani-dé té Ndríxi, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá, ndihi té Lìpé, ndihi té Bartolómé, <sup>15</sup> ndihi té Mâteu, ndihi té Mãxi, ndihi té Jàcobó déhe té Àlféu, ndihi ingá té Ximú téé ní cundihí cue téé cananistá, <sup>16</sup> ndihi té Judás ñani té Jàcobó, ndihi té Judás Iscarioté téé ní sáá nduu nì sáha cuendá ñáhá xii Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xĩnani cuè téé ní cãxi Jèsús ní xica cuu ndihi-gá.

*Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñáyiú*  
(Mt. 4:23-25)

<sup>17</sup> Te Jèsús cuánuu-gá yucu núú nì sáá-gá-án, te ní ngava-gá ñ<sup>n</sup> núú ndàá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te xiá<sup>n</sup> nì ngúnutnii<sup>n</sup>-gá. Te xiá<sup>n</sup> ndécú dàva-gá cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi vâi ñáyiú ndètu ñahá-yu xii-gá, te ñáyiú-án vèxi-yu nchaa ñuu cáá distritú Júdeá, ndihi ñuu Jerusalén, te ndècu ñáyiú vèxi ndàa yuhu lamár yatni núú Tirú, ndihi ñuu Sidón, te nchaa ñáyiú-án nì quexiò-yu cuini-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu cáhán Jèsús, ndihi cuendá sã cuini-yu ndúha-yu nchaa cuéhé tnàhá-yu. <sup>18</sup> Te tnàhá ñáyiú yihí ñaha espíritu cundihí yucu ñávâha. <sup>19</sup> Te nchaá-yu cuini-yu dacáá-yu ndahá-yu tendàhá-yu Jèsús ní cùu cuendá sã nì nihí-yu tnúhu sã ndècu ndihi-gá tnúhu ndee iní quidé tātna-gá nchaa ñáyiú cùhú.

*Cuendá ñáyiú ío vâha táhú-xi*  
(Mt. 5:1-12)

<sup>20</sup> Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Vâha táhú nchaa nchòhó cue ñáyiú ndàhú, chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxi tnùnì Yá Ndióxi.

<sup>21</sup> Vâha táhú nchaa nchòhó ñáyiú ío cuini cundedóho tnúhu Yá Ndióxi chi ío vii ío vâha cuu iní-ndó.

‘Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu ndàhyú sá ndìhú iní-ndó, chi sáá nduu te cudíí iní-ndó nì caa nì quíhí<sup>n</sup>.

<sup>22</sup> ‘Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá tnàha ñáiyu-xi, chi sáá nduu te vá dǎhá-gǎ-yu quíhu-ndo vèñúhu, te cúcuèhé ñáhá-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñáiyu váha cùu-ndo, te duca<sup>n</sup> càda ñahá-yu xii-ndo sǎ cuèndá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. <sup>23</sup> Te òré duca<sup>n</sup> na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi sáá nduu ndúu táhú-ndó sǎ ïo váha càa ndecu andiú cundecu ndihí-ndo nduu na nasaá-ndó yàcá<sup>n</sup> cundecu-ndo, chi diu-ni duca<sup>n</sup> nì xóo cada ñaha cuè ñaní tnáhá-yu xii cue téé nì xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí nì xindecu ndéé sanaha.

<sup>24</sup> ‘Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu cuica ñà túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí, chi vitna ïo váha ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

<sup>25</sup> ‘Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáiyu ñá túú tnáhí ná cúmǎní xii-xi vitna, chi sáá nduu quíní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

‘Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu cùdíí iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndìhú iní-yu.

<sup>26</sup> ‘Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu na càhá<sup>n</sup> váha dava-gǎ ñáiyu cuèndá-xi, chi duca<sup>n</sup> nì xóo cáhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá nchaa cue téé nì xóo dandàhú ñáhá xii ñáiyu ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé sǎ càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñà ndáá –càchí-gǎ xàha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Cuu iní-ó nchàa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-o*  
(Mt. 5:38-48; 7:12)

<sup>27</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii nchaa ñáiyu xindecu-á<sup>n</sup>:

–Nchaa nchòhó ñáiyu xíndedóho ñaha càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cúú iní-ndó ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sǎ váha sǎ cúú-xí-yu cuèí nǎndí sǎ ná cáda ñahá-yu xii-ndo. <sup>28</sup> Te cácá<sup>n</sup> táhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá ñáiyu càhá<sup>n</sup> úhú ñáhá xii-ndo, ndihí cuèndá ñáiyu tèe ñaha cuèchi neñúu xii-ndo.

<sup>29</sup> Te núu ní canihá-yu xii-ndo ì<sup>n</sup> xito te cuíní tucú-yu canihá-yu, te daña-ndo na canihá-yu, àdi núu na quèndé-yu dóo ndíxí ndòdo-ndo, ndihí dúhmú-ndó, te daña-ndo na cànehé-yu quíhí<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te núu xicá<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> sǎ nándíhí-yu núú-ndó te cuáñaha-ndo, àdi quèndé-yu ì<sup>n</sup> ndachíu<sup>n</sup>-ndo, te vǎ nándácá<sup>n</sup>-ndó núú-yu.

<sup>31</sup> Te nchaa sǎ váha cuíní-ndó càda tnaha ñáiyu-ndo, te cada-ndo tnáhá-ndó ndihí-yu.

<sup>32</sup> ‘Chi núu nchòhó ná cùu iní-ndó mèe-ni ñáiyu cùu iní ñáhá xii-ndo, te vǎ càchí-ndó sǎ ïo váha quide-ndo, chi tnáhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha duca<sup>n</sup> xíquidé-yu. <sup>33</sup> Àdi mee-ni ñáiyu quide ñaha sǎ váha xii-ndo quide váha-ndó-yu, te vǎ càchí-ndó sǎ ïo váha quide-ndo, chi tnáhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha duca<sup>n</sup> xíquidé-yu. <sup>34</sup> Àdi mee-ni ñáiyu sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ì<sup>n</sup> sǎ xicá<sup>n</sup>-yu núú-ndó, te vǎ cání iní-ndó sǎ ïo quide váha-ndo, chi tnáhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha dàsa<sup>n</sup> nuú-yu ì<sup>n</sup> sǎ néhé váha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáiyu ní sáha núu-yu-á<sup>n</sup>.

<sup>35</sup> Dico nchòhó xíní ñúhu-xi cuu iní-ndó ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sǎ váha sǎ cúú-xí-yu, te cuáñaha núu-ndo ì<sup>n</sup> sǎ ná ndíhí-yu te núu xicá<sup>n</sup>-yu núú-ndó, te vǎ cùndètu-ndo nacoto ñahá-yu xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> te ïo-gǎ cuèhé ñihí-ndó cùndecu ndihí-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dútú Ndiòxí, chi ïo càhmu iní-gǎ sǎ cúú-xí nchàa ñáiyu ñá túú ndácá<sup>n</sup> táhú núú-gǎ cuèndá nchaa

sá vâha quide-gá, ndihi sá cúu-xí nchâa ñâyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. <sup>36</sup> Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu dàtná càhnu iní Tâtá-ó Dütù Ndiöxí.

*Vá càhá<sup>n</sup> cuehé-ó cuendá tnâha ñâyiu-o*  
(Mt. 7:1-5)

<sup>37</sup> Te vá càhá<sup>n</sup> cuehé-ndó cuendá sá quidé tnâha ñâyiu-ndo, te duca<sup>n</sup> te Yá Ndiöxí ñá túú nà tnúhu cúñaha-gã xii-ndo. Te vá cúñaha-ndo xii ñâyiu sá quihí<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> xichi núú ùhú núú ndàhú ndohó-yu cuendá nchaa sá ñá túú vâha quidé-yu, te duca<sup>n</sup> te Yá Ndiöxí vá cúñaha-gã xii-ndo sá tnâhá-ndó quihí<sup>n</sup>-ndó ì<sup>n</sup> xichi núú ùhú núú ndàhú ndoho-ndo. Te chí cádá càhnu iní nchaa sá quidé-yu, te duca<sup>n</sup> te Yá Ndiöxí cada càhnu iní ñâhá-gã xii-ndo tucu. <sup>38</sup> Te chí cuñaha xii ñâyiu núú ná cúú sá xíní ñùhú-yu, te dàtná chitu ì<sup>n</sup> yicá súúní xidó coyo-ná, duca<sup>n</sup> tàxi Yá Ndiöxí xii-ndo. Te nánicuá na càda-ndo cada váha-ndo sá cúu-xí tnâha ñâyiu-ndo, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> càda ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí Jèsús xâha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>39</sup> Te dàtnúni ní cani-gá ì<sup>n</sup> cuendú núú-yu nàcuáa tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xâha<sup>n</sup>-gã:

—Ì<sup>n</sup> téé cuáá chi ñá ndácú-dě cuita nehe-dé ingá téé cuáá, chi núú duca<sup>n</sup> na càda-güedé te ndi ndúú-güedé ngaunihnu-güedé déhvá. <sup>40</sup> Te ni ì<sup>n</sup> landú yíhi scuelá ñá túú cunu-gá-güexi dàcúxí mèstrú-güexi, te ndéé núu na cutúha váha-güexi, te dàtnúni nútahá-güexi téé ñanehé ñâhá xii-güexi.

<sup>41</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nchâa cuéchi quide ñâyiu cùu-xi datná ì<sup>n</sup> mihi líhli. ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ì<sup>n</sup> sá ñá túú vâha quide tnâha ñâyiu-ndo, te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te cada iní-ndó sá ndéhé-ndó dàtná ì<sup>n</sup> mihi líhli ñùhu núú tnâha ñâyiu-ndo, te mee-ndo ñùhu ì<sup>n</sup> mihi cahnu-gá núú-ndó. <sup>42</sup> Te núu na nàcanu ichi-ndo tnâha ñâyiu-ndo cuendá sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xâha<sup>n</sup>-ndo xii-yu sá nátava-ndo mihi líhli ñùhu núú-yu, te mihi càhnu ñùhu núú méé-ndó ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te ío dândahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndàá sá quidé ndáá-ndó! Te xini ñuhu-xi díhna-gá dañá-ndo nchâa sá ñá túú vâha quide-ndo, te dàtnúni duca<sup>n</sup> te cutnúni váha iní-ndó nàcuáa nàcanu ichi-ndo tnâha ñâyiu-ndo.

*Ndi díí<sup>n</sup> núú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sá sãvidí-xi*  
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

<sup>43</sup> Te ñá túú ni ì<sup>n</sup> yutnu váha te quiní-ó cùu<sup>n</sup> sãvidí sá ñá túú vâha, te ni ì<sup>n</sup> yutnu sá ñá túú vâha, te quiní-ó cùu<sup>n</sup> sãvidí váha, chi mee-ni sãvidí sá ñá túú vâha cùu<sup>n</sup>. <sup>44</sup> Te ndi díí<sup>n</sup> núú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sá sãvidí-xi, chi ñá túú xini-ó cùu<sup>n</sup> ngúxí ì<sup>n</sup> tnu íñu, te ni ñá túú xini-ó cùu<sup>n</sup> ndéhé yoho yâha stilé díquí ì<sup>n</sup> yoho yâha cutexínu. <sup>45</sup> Te nchaa ñâyiu váha iní-xi càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu váha, chi ñiu-ni tnúhu váha tnâhí-án ñùhú iní-yu, te nchaa ñâyiu ñá túú vâha iní-xi càhá<sup>n</sup> cuehé-yu, chi ñiu-ni tnúhu cuehé tnâhí-án ñùhú iní-yu, chi nchaa sá ñùhú iní-yu te xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu.

*Ì<sup>n</sup> vehe ndècu cìmientú-xi ndihi ì<sup>n</sup> vehe ñá túú cìmientú-xi*  
(Mt. 7:24-27)

<sup>46</sup> ¿Te ná cuendá càchí-ndó sá yùhú cùu-í Yaa cúú Xitohó-ndó te ñá túú quide-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-í-í? <sup>47</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñâyiu túha ñaha xii-í, chi ñâyiu-án sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í te tní<sup>n</sup>-yu.



48 Te ñáiyu-án cúu-yu dàtná ìñ téé ní dácáá ìñ vehe, chi téé-án dǐhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxíñ te dàtnùní ní tava-dé cimièntú-xi, te òrè ní cuuñ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáñ-xi ndéé núú cáá vèhe-án, dico ñá túú ní ndàcxi-cuido-xi, te ducañ chi téé ní dácáá vèhe-án ní tava-dé cimièntú-xi núú yúú cáxíñ. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu sàcúndedóho tnúhu càháñ-í te tnǐñ-yu. 49 Te ñáiyu sàcúndedóho tnúhu càháñ-í te ñá túú tnǐñ-yu, ñáiyu-án cúu-yu dàtná ìñ téé ní dácáá ìñ vehe, te ñá túú ní tava-dé cimièntú-xi, te òrè ní cuuñ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáñ-xi ndéé núú cáá vèhe-án, te íí-ni ní xido-xi vehe-án cuèndá sá ñá túú ní quène cimientú-xi. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu sàcúndedóho tnúhu-í te ñá túú cuiní-yu tnǐñ-yu — càchí-gá xáhañ-gá xií-yu.

## 7

*Jèsús quidé tǎtna-gá ìñ téé xínu cuechi núú ìñ téé cùu capitáñ*  
(Mt. 8:5-13)

1 Te sáta ní yáha ní cáháñ Jèsús ndihí ñáiyu, te cuáháñ-gá ñuú Capèrnaúm. 2 Te yacáñ ndécú ìñ téé cùu capitáñ, te cùhú ìñ téé xínu cuechi núú-dé téé ío-gá cúú iní-dé, te sa ndècu-ná-dé sá cùú-dé. 3 Te òrè ní níhí tée cùu capitáñ-án tnúhu cuèndá Jèsús, te ní tendaha-dé ìñ úú cue téé cùu sacuéhé núú ñáiyu isràèl cuáháñ-güedé cáháñ ndàhú-güedé núú-gá ñuú vá cündèe iní-gá quíhíñ-gá cada tǎtna-gá téé xínu cuechi núú-dé-án. 4 Te ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúíta-güedé càháñ ndàhú víhí-güedé núú-gá, te xáhañ-güedé:

—Tée cùu capitáñ ní cachí-dé véxi-ndí ñuú vá cündèe iní-n quíhíñ-n càda tǎtna-n ìñ téé xínu cuechi núú-dé chi cùhú-dé, te tàù ndisa-n càda-n nacuaá càháñ capitáñ-án, 5 chi téé-án ío cùu iní ñáhá-dé xii nchaa nchúhú ñáiyu isràèl te ðu-dé ní táuchíú-dé ní sáá veñúhu-ndí —càchí-güedé xáhañ-güedé xii-gá.

6 Te sáta dúcáñ te Jèsús ní xica-gá cuáháñ-gá ndihí-güedé, te òrè tá cùyatni-gá vehe núú ndécú tée cùhú-án cuáháñ, te téé cùu capitáñ-án ní xáhañ-dé xii ìñ úú cue téé càháñ ndihí-dé:

—Quíhíñ-ndó cùñaha-ndo xii Yaá cúú Mèstrú sá càchí-í sá ñá túú nǎ cani iní-gá, chi ñá túú tàù-í sá quíhu-gá ndéé xití vehe-í, 7 chi ní sá cùnú ndúcú mèe-í-gá ñá túú ní cùyí-í. Núu xíñ cùñaha-ndo xii-gá sá ná càháñ-ni-gá sá ndúha téé xínu cuechi núú-í-a te ndúha-dé. 8 Chi yúhú ndécú cue téé tàxi tnuní ñáhá xii-í, te ducañ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxí tnùn-í. Te òrè xáhañ-í xii ìñ-dé quíhíñ-dé ìñ chùñ te cuáháñ-dé, te òrè xáhañ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òrè xáhañ-í xii téé xínu cuechi núú-í cada-dé ìñ chùñ te quide-dé. Duha càchí-í cùñaha-ndo xii-gá —càchí-dé xáhañ-dé xii cue téé càháñ ndihí-dé-án.

9 Te sáta dúcáñ ní xáhañ-güedé xii Jèsús, te ní cuñúhu-gá nchaa tnúhu ní cáháñ téé cùu capitáñ-án, te ní nchócótó-gá núú nchaa ñáiyu nchicúñ ñáhá xii-gá cuáháñ, te ní xáhañ-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vǎtǎ quini-gá-í ní ìñ ñáiyu isràèl, ñáiyu ío váha sàndáá iní-xi Yá Ndióxi dàtná sàndáá iní ñáhá tée-án xii-gá —càchí-gá xáhañ-gá xií-yu.

10 Te òrè ní ndexio cue téé nèhe tnúhu-án ní sáháñ núú Jèsús, te sa ní ndúha téé cùhú-án.

*Jèsús dándoto-gá déhe ìñ ñaha quèé*

11 Te sátá dúcá<sup>n</sup> ñí cuu te ní xica Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> ñúú nání Nàin, ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, ndihi vai ñáyíu. 12 Te òré ní sáá-gá yuhu ñúú-á<sup>n</sup>, te ní xiní-gá nchídó-güedé ì<sup>n</sup> ndíyí cuáhá<sup>n</sup> chindúxi ñaha-güedé, te ndíyí-á<sup>n</sup> cúú déhe ì<sup>n</sup> ñaha quée, te ì<sup>n</sup> ñí duca<sup>n</sup>-ní déhe-a<sup>n</sup> ndècu ní cuu te ní xihí-dé. Te ío cuéhé ñáyíu cuáhá<sup>n</sup> chindúxi ñaha. 13 Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-a<sup>n</sup> ndàhyú-a<sup>n</sup> te ní cundàhú iní ñáhá-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Vá ndàhyú-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

14 Te ní dáyátní-gá càjá ñúhú ndíyí-á<sup>n</sup> te ní dácàá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gá càjá-á<sup>n</sup>, te ní ngüíñí cue téé nchìdo ñaha-á<sup>n</sup>. Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíyí-á<sup>n</sup>:  
—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá ndácòo-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíyí-á<sup>n</sup>.

15 Te téé ní xihí-á<sup>n</sup> ñí nucúnucóo-dé te ní ngüíta-dé càhá<sup>n</sup>-dé, te Jèsús ní nacuáha cuendá ñáhá-gá xii-dé ndaha ñaná-dé. 16 Te sátá dúcá<sup>n</sup> ñí quide Jèsús ní xiní-yu te ío ní yùhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiòxí chi ì<sup>n</sup> téé càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ní quexìo núú ndécú-ó —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ní xitnàha tucú-yu:

—Yá Ndiòxí véxi-gá chindee ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyíu cùu cuendá-gá —càchí-yu xitnàhá-yu.

17 Te nchaa ñúú distritù Jùdeá, ndihi dava-gá ñúú ní ñíhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

*Cue téé ní tendaha té Juàá cuáhá<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús  
(Mt. 11:2-19)*

18 Te cue téé xica cuu ndihi té Juàá ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé nchaa sátá ñí quide-gá, núú ní cana-dé úú tnàhá-güedé 19 cuendá cúñaha-dé quíhí<sup>n</sup>-güedé nducu tnúhu-güedé núú Jèsús, te núú sátá díú-gá cúú-gá Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a àdi sátá cündètu nahi-ni-güedé mei Yáá-á<sup>n</sup>. 20 Te òré ní quexìo cue téé ní tendaha tè Juàá núú ndécú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyíu ní tendaha ñaha-dé xii-ndí véxi-ndí cáca<sup>n</sup> tnúhú-ndí meí Crístú càchí-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

21 Te mei òré ní quexìo-güedé-á<sup>n</sup> ñí quide tátna Jèsús vai ñáyíu cùhú, te davá-yu càhú víhí tnàhá-yu, te ndí díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> núú cuéhé tnàhá-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu, te cue ñáyíu yíhí ñaha espíritú cündíhí yucu ñávàha ní queñuhu-gá espíritú-á<sup>n</sup> yiqui cùñú-yu, te ío vai ñáyíu cuáá ní nacaá<sup>n</sup>-gá núú-yu. 22 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Chí cuánùhú te cani-ndo cuendú núú tè Juàá nchaa sátá ñí xiní-ndó quide-í, ndihi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-í ní xíndedóho-ndo. Te cúñaha-ndo xii-dé sátá quidé tátna-í núú cué ñáyíu cuáá, te quide tátna-í cue ñáyíu yacua, ndihi cue ñáyíu tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, ndihi cue ñáyíu doho, nchaa ñáyíu-á<sup>n</sup> quide tátna-í te ndúha-yu, te ndéé cue ñáyíu sátá ñí xihí dándòto-í cúñaha-ndo xii-dé, te cúñaha tùcu-ndo xii-dé sátá ndècuu-í dánèhè-í nchaa ñáyíu ndàhú tnúhu sátá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tàhú-yu. 23 Te cúñaha tùcu-ndo xii-dé sátá ío váha táhú nchaa ñáyíu ñá túú quide sátá iní nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, duha cúñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

24 Te sátá ñí yáha-güedé cuánuhú-güedé, te ní ngüíta Jèsús ní càhá<sup>n</sup>-gá núú ñáyíu cuendá té Juàá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Nchòhó ní sándéhé-ndó ìḡḡ tée ndècu xití yucu, te tée-án ñà túú sàni ḡḡ sani úú iní-dé, chi ñà túú quide-dé dàtná quidé nchàa ité náhnú cuáhá<sup>n</sup>-xi duha cuáhá<sup>n</sup>-xi dàcá<sup>n</sup> òré quéné tächí. <sup>25</sup> Te ni ñà túú ní sándéhé-ndó ìḡḡ tée nihnu dóó vâha dóó vii càa. Te nchòhó xini-ndó sá ñâyiu sàcúihnu dóó vâha dóó vii càa ñà túú nâ cúmâni xií-yu, te nchaa ñâyiu-án ndécú-yu vehe cue tée cùnuu yindaha ñaha xii ñâyiu. <sup>26</sup> Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó ìḡḡ tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí. Te ndáá sá díú tée càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá cúú-dé dico cùnuu-gá-dé dàcúúxí dàva-gá cue tée càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>27</sup> Te diu cuendá té Juáá-án càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú Yá Ndiòxí nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Cristú, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gá: Tendaha-í ḡḡ tée càhá<sup>n</sup> tnúhu-í codonù-dé núú-n cuendá dàtúha-dé ñâyiu cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> ñi ngódó tnùnì núú tùtú-gá. <sup>28</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñi ḡḡ cue tée ñuyíú-a ñà túú cùnuu-güedé dàtná cùnùu té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñâyiu. Te nchaa ñâyiu sa ta ndiḡu ndaha ñaha Yá Ndiòxí vitna cuáhá<sup>n</sup> cùnùu-gá-ñi tucú-yu dàcúúxí té Juáá cuèi cùu-yu ñâyiu ñà túú cùnuu dacúúxí dàva-gá ñâyiu yindaha-gá —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

<sup>29</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñi càhá<sup>n</sup> Jèsús, núu nchaa ñâyiu ní dàcuándute té Juáá ní cachí-yu sá ío vâha quide Yá Ndiòxí, te diu-ñi duca<sup>n</sup> ñi càhá<sup>n</sup> cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñâyiu cuendá impuèstú, cue tée ní dàcuándute-dé. <sup>30</sup> Dico cue tée cùu fariséú, ndiḡi cue tée dàcuaha ñaha xii ñâyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùnì ndíi Moisés, cue tée ñà túú ní dàcuandute té Juáá ñà túú ní tnáhá iní-güedé cada-güedé nchaa sá vâha cuìní Yá Ndiòxí. <sup>31</sup> Te Xitohó Jesucrìstú ní xáha<sup>n</sup>-gá xií-yu:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahá-xi cùu ñâyiu ndècu vitna. <sup>32</sup> Chi ñâyiu-án cúú-yu dàtná cue landú sácõo núú yáhu dàdiqui-güexi te ñihi càhá<sup>n</sup>-güexi, te xĩtnàha-güexi: “Ní tiú-ndí yaá ndiḡi v̄lu te ñà túú ní cuìní-ndó càta-ndo. Te ío yica ìní ní xita yuhu-ndí te ñà túú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xĩtnàha-güexi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu ñâyiu ndècu vitna. <sup>33</sup> Te té Juáá tée ní xóo dacuándute ñaha xii ñâyiu ío ndáhú ní xóo caxi-dé, te ni ñà túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te ní cachí-ndó sá ñi xindecu ndiḡi-dé espírítu cúndiḡi yucu ñávâha. <sup>34</sup> Te sátá ñi quexìo yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo, te xèxi-í xihí-í ndécú-í te càchí-ndó sá cùú-í tée xèxi vihi te xihí vihi-í. Te càchí tucu-ndo sá cùú-í tée xica cuu ndiḡi cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñâyiu cuendá impuèstú, ndiḡi nchaa dàva-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-ndó. <sup>35</sup> Te ñâyiu ní tnáhá tnúhu ndiḡi Yá Ndiòxí, ñâyiu-án quidè-yu nàcuáa cutnùnì sá mée-gá ío ndècu ndiḡi-gá sá xini tnùnì-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

### *Jèsús ndécú-gá vehe ḡḡ tée cùu fariséú tée nani Xímú*

<sup>36</sup> Te ḡḡ tée cùu fariséú ní càhá<sup>n</sup>-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te òré ní quexìo-gá te cuánguihu-gá mèsá. <sup>37</sup> Te xíá<sup>n</sup> núcõo-gá ní sáá ḡḡ ñadiḡi te diu-ñi ñaha ñuú-án cúú-án, te ndècu-a<sup>n</sup> ichi díí ìní, te sá ñi ñihí-a<sup>n</sup> tnúhu sá cuãngaxi Jèsús vehe tée cùu fariséú-án, núu nèhe-a<sup>n</sup> ḡḡ yoó chitu àcítì sàhá<sup>n</sup> tnámí. <sup>38</sup> Te ní ngóo-a<sup>n</sup> ḡḡ xio díñi Jesús, te ní ngúita-a<sup>n</sup> ndáhyú-a<sup>n</sup> te ndiḡi ndute núú-a<sup>n</sup> ní naquete-a<sup>n</sup> sàhá-gá. Te dàtnùnì ní nadayichí-a<sup>n</sup> ndiḡi idi díquí-a<sup>n</sup>, te ní teyuhu-a<sup>n</sup> sàhá-gá, te ní chihi ñaha-a<sup>n</sup> àcítì sàhá<sup>n</sup> tnámí-ã<sup>n</sup>. <sup>39</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñi quide-a<sup>n</sup> ní xini tée cùu fariséú tée ní càhá<sup>n</sup> ñáhá xii-gá-án núu ní sani iní-dé: “Te núu dicó ndisa tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí cúú tée-a ña, te sa cutnùnì iní-dé yoo cùu ñaha tnándeé

ñáhá xii-dé, àdi ná ñáyiù cùu-a<sup>n</sup>, te dícó ì<sup>n</sup> ñaha ndècu ichi dǐí ìní cúú-á<sup>n</sup>”, duha ní sani ìní-dé. <sup>40</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Xímú, ndècu ì<sup>n</sup> tnúhu cachí tnúhu-í xii-n —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

Te téé cùu fariséú-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ:

—Cachí tnúhu, Mèstrú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

<sup>41</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—Ní xíndecu ì<sup>n</sup> téé ní xóo dasa<sup>n</sup> nùu díhú<sup>n</sup>, te ní xítaú úú tnàhá-güedé núú-dé. Te ì<sup>n</sup>-dé ní sáha-dé úhú<sup>n</sup> cièndú díhú<sup>n</sup> denàriú, te ingá-dé ní sáha-dé údico úxí.

<sup>42</sup> Te ñá ní ñíhí-güedé nacháhu-güedé núú-dé, te téé ní sánùu ñaha-á<sup>n</sup> ní quide càhnu ìní-dé ndi ndúú-güedé. Te vitna cachí-ò tucu te núu ndèda càa-güedé cúú ìní ñáhá-gǎ-güedé xii-dé —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>43</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tǎ Xímú-á<sup>n</sup>:

—Sànuu sǎ tǎe tàù vǎi-gǎ díhú<sup>n</sup> ìo-gǎ cúú ìní-dé téé ní sánùu ñaha díhú<sup>n</sup>-ǎ<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Sǎ ndǎá càhá<sup>n</sup>-n —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>44-46</sup> Te Jèsús ní ndacoto-gǎ núú ñadìhí-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii té Xímú-á<sup>n</sup>:

—¿Ndèhe-n nacúáa quide ñadìhí-a ñǎ? Chi cuánguìhu-í vehe-n, dícó ñǎ túú ní tàxi-n ndute ndoo sǎhá-í, te ní ñǎ túú ní tǎyuhu ñaha-n, te ní ñǎ túú ní chìhi-n acití díquì-í, dícó ñadìhí-a ní naquete-a<sup>n</sup> ndihi ndute núú-a<sup>n</sup> sǎhá-í, te ní nadayìchí-a<sup>n</sup> ndihi idi díquì-a<sup>n</sup>, te nuu núu tǎyuhu-a<sup>n</sup> sǎhá-í, te ní chihí-a<sup>n</sup> acití sǎhá<sup>n</sup> tnámí sǎhá-í. <sup>47</sup> Te na cachí tnúhu-í xii-n sǎ ìo cùu ìní ñáhá-á<sup>n</sup> xii-í, te núu xǎ<sup>n</sup> cútñúní ìní-ò sǎ cuèí ìo vǎi sǎ cuèhé sǎ dúhá ní quide-a<sup>n</sup>, dícó Yá Ndiòxí sa ní quide càhnu ìní ñáhá-gǎ xii-a<sup>n</sup>. Chi Yá Ndiòxí quidé càhnu ìní-gǎ ñáyiù cuèí vǎi àdi sacú cuèchi-yu, te núu sacú cuèchi-yu te sacú cúú ìní ñáhá-yu xii-í —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>48</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii ñadìhí-á<sup>n</sup>:

—Sa ní quide càhnu ìní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-a<sup>n</sup>.

<sup>49</sup> Te cue téé xínucóo ndihí-gǎ xǐtnàha-güedé:

—¿Nǎ téé cùu téé-a núu nǎndí sǎ quidé-dé, te ndéé nchaa yícá cuèchi ñáyiù quide cahnu ìní-dé-í? —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

<sup>50</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gǎ xii ñadìhí-á<sup>n</sup>:

—Sa ní cácu nihnu-n núú ùhú núú ndàhú vitna chi ní sǎndǎá ìní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanùhú te ñǎ túú-gǎ ná caní ìní-n —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-a<sup>n</sup>.

## 8

### *Ñáyiù dǐhí ní chindee ñaha xii Jèsús*

<sup>1</sup> Te sǎtá dúcá<sup>n</sup> ní cuu te Jèsús ní xica-gǎ cuáhá<sup>n</sup>-gǎ tǐtní víhí ñùú náhnú, ndihi ñuú líhli dǎnehé-gǎ ñáyiù nàcuáa ndihu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. Te cuáhá<sup>n</sup> ndihí-gǎ ndi ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndihí-gǎ, <sup>2</sup> ndihí ì<sup>n</sup> úú ñáyiù dǐhí ní quide tátna-gǎ ní xíhí ñaha espíritú cúndihí yucu ñávàha, ndihí ñáyiù tnàhá ðava-gǎ cuèhé úhú ní cùu. Te xǎ<sup>n</sup> tnàhá tucu ì<sup>n</sup> ñaha nàni Mariá Magdalèná, te ñaha-á<sup>n</sup> ní xíhí ñaha úsá espíritú cúndihí yucu ñávàha xii-a<sup>n</sup> ní cùu, te ní quee ñaha-xi. <sup>3</sup> Te tnàhá ì<sup>n</sup> ñaha nàni Juáná ñadìhí ì<sup>n</sup> téé nàni Chúza téé ní cunuu ní xinu cuechi vèhe té Hèrodés, ndihí ingá ñaha nàni Susaná nchaa ñáyiù-á<sup>n</sup> ní chindee ñáhá-yu xii-gǎ ndihí nchaa sǎ ndécú ndihí-yu, te ðu-ni duca<sup>n</sup> ní quide vǎi-gǎ tucu ñáyiù nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gǎ cuáhá<sup>n</sup>.

*Nàcuáa quide té cuángacá<sup>n</sup> triù*

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

<sup>4</sup> Te ío vai ñáiyi ndaa ñúú ní tacá-yu núú ndécú Jèsús, te ní nguíta-gá ní cani-gá ñ<sup>n</sup> cuendú núú-yu cuendá tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

<sup>5</sup> —Í<sup>n</sup> téé cuángacá<sup>n</sup>-dé triù. Te òrè ní nguíta-dé dǎngoyo-dé triù-á<sup>n</sup> te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáiyi, te ní xiní tílaá te ní nadatácá-güedi. <sup>6</sup> Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú, te ní xínu-xi dico núú sácú-ni nduu te ní yíchí-xi, chi ñá túú còhyo yíhi. <sup>7</sup> Te dava ní ngava núú yúú ndíquí<sup>n</sup> tnu ñhu, te ñ<sup>n</sup>nuu-ni ní xínu-xi ndihi tnu ñhu-á<sup>n</sup>, te tnu ñhu-á<sup>n</sup> ní dánáá-xí nchaa triù sá ní xínu-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Dico dava triù-á<sup>n</sup> ní ngava-xi núú ndécú ñuhu coco<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> ní xínu-xi te ní sahnu-xi, te ío váha ní cuu, chi núú ñ<sup>n</sup>-ní triù te ní nguíhi yoco-xi ñ<sup>n</sup> ciendú triù-xi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

Te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-gá ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii-yu:

—Nchaa nchòhò ñáiyi ní xíndedóho tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í-a, te ío váha chí cuáha cuendá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús*

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

<sup>9</sup> Te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá ñuu nása quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáiyi. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhò chi sa càchí tnúhu Yá Ndiòxí xii-ndo ñ<sup>n</sup> sá vátá quíni-gá-ndó, chi càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gá ñáiyi, dico dava-gá ñáiyi cani-í mee-ni cuendú núú-yu, chi cuéi na quíni-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cútñuní iní-yu ná cuendá duca<sup>n</sup> cuu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vá təcú tnùní-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa quèe-xi tnúhu cuendá téé cuángacá<sup>n</sup> triù*

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

<sup>11</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii-güedé:

—Duha quèe-xi cuendú ní cani-í núú-ndó, chi triù ní sacá<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup> cúu-xi dàtná tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>12</sup> Te triù sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáiyi ní quée iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico sácuihná cuhá<sup>n</sup>-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuendá sá vá quíndáá iní-yu, te vá nánihí tahú-yu. <sup>13</sup> Te triù sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú, xiá<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáiyi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te díí ñí ní tníí-yu tnúhu-gá, dico òrè ná dàcáhá<sup>n</sup> ñáhá yècu ñáváha xii-yu nándi cadá-yu, te dàña nihnú-yu tnúhu-gá chi ñá nihí ndéé-yu canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>14</sup> Te triù sá ní ngava núú yúú ndíquí<sup>n</sup> tnu ñhu-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáiyi ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico cuéé cuéé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sá cúu-xí mèe-yu ñuhu iní-yu, ndihi cuendá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihi cuendá sá ío cùdíí iní-yu nchaa sá ío ñuyúú-a núú xiá<sup>n</sup> àú<sup>n</sup> nǎ cuu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá. <sup>15</sup> Dico triù sá ní ngava núú ndécú ñuhu coco<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñáiyi váha iní-xi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí chi ñá túú dàña nihnú-yu, te ní yùhu ni iní-yu quide-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá.

*Nàcuáa quidé-yu iti*

(Mr. 4:21-25)

<sup>16</sup> Te ñá túú nì ñ<sup>n</sup> ñáiyi tènúhú-yu ñ<sup>n</sup> iti te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu ñ<sup>n</sup> caha camá, chi tàxi ndécú-yu núú ñínu cuendá cutñuní núú nchaa ñáiyi ndécú

vehe. <sup>17</sup> Te ni ñ<sup>n</sup> tnúhu sá ñă tècú tnùnì ñáyiu vitna vá càchí-ó sã vã tècú tnùnì-yu chi dacuèí sá tècú tnùnì-yu, te ni ñ<sup>n</sup> tnúhu sá càchí-ó cùu yuhu vitna vá cúú yùhu chi dacuítíí sã quée túu-xi núú ñáyiu.

<sup>18</sup> Te chí cùndèdóho váha tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ío-gá cuita quíndáá-gá iní ñáhá-yu xii-gá quíh<sup>n</sup>, te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uu<sup>n</sup>-gá cuita cuu sàá-gá iní-yu núú-gá quíh<sup>n</sup> – càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Cue ñaní Jèsús ndihi náná-gã*  
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

<sup>19</sup> Te ní quexio náná Jèsús ndihi cue ñaní-gá vehe núú ndécú-gã, te ñá ndácú-yu cáhá<sup>n</sup> ndihi ñáhá-yu xii-gá chí ío cuéhé ñáyiu ndècu núú ndécú-gã. <sup>20</sup> Te ñ<sup>n</sup> ñáyiu xíndecu-á<sup>n</sup> ñí dáyáha-yu tnúhu núú-gã, te xáhá<sup>n</sup>-yu:

–Ní quexio náná-n ndihi cue ñaní-n xínutní-yu quehé, te cuíni-yu cáhá<sup>n</sup> ndihi ñáhá-yu xii-n –càchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gã.

<sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

–Nchaa ñáyiu sàcùndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gã, ñáyiu-á<sup>n</sup> cúu-yu dàtná náná-í ndihi dàtná cue ñaní-í –càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii ñáyiu ní dáyáha tnúhu núú-gã-á<sup>n</sup>.

*Jèsús ngáni-gã táchí ndihi ndute làgúná*  
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

<sup>22</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu ní quée Jèsús bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

–Chí ná quíh<sup>n</sup>-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te cuáhá<sup>n</sup>-güedé ndihi-gã. <sup>23</sup> Te ñini ñuhu bàrcú ichi cuáhá<sup>n</sup>-xi núú ndute ní xidí Jèsús. Te ní ngúíta-xi níhi vìhi quene táchí te ta nàdachítú-xi ndute xití bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>, te sa cuíni-nã-xi quée naa bàrcú-á<sup>n</sup> xití ndute ni cùu. <sup>24</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú cáá Jèsús xidí-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã:

–¡Mèstrú, ndiquíú iní chí tà quée naa-o cuáhá<sup>n</sup>! –càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

Te Jèsús ní ndiquíú iní-gã te ní ndacóo-gã te ní tenàá-gã táchí-á<sup>n</sup> ndihi ndute làgúná-á<sup>n</sup>, te ní ngúíñí-ni táchí-á<sup>n</sup> te ní nucúndecu nahi-nã ndute làgúná-á<sup>n</sup>.

<sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

–¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndísa-ndo xii-í á<sup>n</sup>? –càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-gã ní xiní-güedé, te ní yùhú-güedé, te ní xítñàha-güedé:

–¿Te ná téé cùu téé-a núú ní cáhá<sup>n</sup>-ni-dé te ní ngúíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndüte lagúná-a-i? –càchí-güedé xítñàha-güedé.

*Téé yíhi ñaha cue espíritú cùndíhi yucu ñávãha*  
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

<sup>26</sup> Te ní sáá-gã ndihi-güedé yucu cue téé ñúú Gàdará, te yíhi ndáá-ni ndàa ingá xio làgúná-á<sup>n</sup> cáá dístíitú Galiléa. <sup>27</sup> Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú te ní dáyátní ñàha ñ<sup>n</sup> téé ñúú-á<sup>n</sup> xii-gã, te yíhi ñaha titní espíritú cùndíhi yucu ñávãha xii-dé. Te ní cunaha ñá túú-gã sácúñhu-dé dóó-dé, te ni ñá túú-gã sácúndecu-dé vehe-dé, chí da nchaa núú yíndúxi ndíyí quide vehe-dé. <sup>28</sup> Te òré

ní xiní-dé Jèsús te ní ngúíńí xítí-dě núú-gă, te cue espíritú yíhí ñàha xii-dé-án nǐ quide-xi níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te xăha<sup>n</sup>-dě xii-gă:

—¿Ná cuèndá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí sàdí-n ìchi-í-í? Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sá vâ dándòho ñàha-n xii-í —càchí-dé xăha<sup>n</sup>-dě xii-gă.

<sup>29</sup> Te duca<sup>n</sup> nǐ cáhá<sup>n</sup>-dé cuèndá sá Jèsús ní xăha<sup>n</sup>-gă xii nchaa espíritú cúndìhí yucu ñávâha yíhí ñàha sá ná quèe ñàha-xi xii-dé. Te nchaa xǎ<sup>n</sup> ní xóo dacáhá<sup>n</sup>-xi iní-dé nándi sá ní xóo cada-dé núu ní xóo dacùtu ñàha-güedé cadèná xii-dé cuèndá sá ñà túú-gă ná cada-dé, te ní xóo cundeé ñàhá-güedé, dico cuèi duca<sup>n</sup> dico ní xóo dandáva-ni-dé cadèná, te cue espíritú cúndìhí yucu ñávâha-án nǐ xóo dacùnu ñàha-xi xii-dé ní xóo quíhí<sup>n</sup>-dé xítí yucu. <sup>30</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gă núú-dě, te xăha<sup>n</sup>-gă:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gă xăha<sup>n</sup>-gă.

Te ní xăha<sup>n</sup>-dè:

—Vài Sandadú nàni-í —càchí-dé xăha<sup>n</sup>-dě xii-gă.

Te duca<sup>n</sup> nǐ xăha<sup>n</sup>-dè xii-gă cuèndá sá ïo cuéhé espíritú cúndìhí yucu ñávâha yíhí ñàha xii-dé. <sup>31</sup> Te nchaa espíritú-án nǐ cáhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú Jèsús sá vâ téndàha ñàha-gă xii-xi quíhí<sup>n</sup>-xi núú ùhú núú ndàhú. <sup>32</sup> Te ñu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-án yíhí vâi cuchí xǐxexi-güedi, te nchaa espíritú-án nǐ cáhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú-gă sá ná dàña-gă quíhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-án, te Jèsús ní xăha<sup>n</sup>-gă sá cúu quíhu-xi yiqui cùñú-güedi. <sup>33</sup> Te ní quee ñàha nchàa espíritú-án xii téé-án, te ní quíhu-xi nchaa cùchí-án, te cùchí-án nǐ xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvâ yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xítí ndute te ní ndihí-güedi ní cáhá.

<sup>34</sup> Te òré ní xiní cue téé xìto cuchí-án nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní caní-güedé cuèndú núú cuè ñáyíu ndècu xítí ñúú, ndihí núú cuè ñáyíu ndècu xítí yucu. <sup>35</sup> Te nchaa ñáyíu ní níhí tnúhu ní queé-yu cuáhá<sup>n</sup> ndéhé-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexiò-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xihí ñàha cuè espíritú cúndìhí yucu ñávâha-án núcòo-dé núú sàhá Jèsús, te nihnu-ná-dé dóó-dé, te núcòo-dé dàtná ï<sup>n</sup> ñáyíu váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñàhá-yu xii-dé. <sup>36</sup> Te nchaa ñáyíu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhí ñàha cue espíritú cúndìhí yucu ñávâha-án ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchàa ñáyíu ní quexiò-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndihí nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-án. <sup>37</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu nchaa ñáyíu ñúu Gàdará ïo ní yùhú-yu te ní ngúíta-yu càhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gă núu ndèé ìchi véxi-gă. Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ cáhá<sup>n</sup>-yu núu cuáhá<sup>n</sup>-gă núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gă bàrcú-án nùhú-gă <sup>38</sup> ní ngúíta téé ní xihí ñàha cuè espíritú cúndìhí yucu ñávâha càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé núú-gă núu vá cùndèe iní-gă quíhí<sup>n</sup> ndihí ñàha-gă xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee iní ñàhá-ni-gă xii-dé, te ní xăha<sup>n</sup>-gă:

<sup>39</sup> —Cuanùhú vehe-n, te caní-n cuèndú núú nchàa ñáyíu sá ïo càhnu cuu nchaa sá váha ní quide ñàha Yâ Ndiòxí xii-n —càchí-gă xăha<sup>n</sup>-gă xii-dé.

Te téé-án nǐ xica-dé cuánuhú-dé te ní ngúíta-dé ní caní-dé cuèndú núú nchàa ñáyíu xĩndecu nihí ñúú sá ïo càhnu cuu nchaa sá váha ní quide ñàha Jèsús xii-dé.

*Cuèndá déhe yoco tǎ Jàirú, ndihí cuèndá ï<sup>n</sup> ñàdìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*



40 Te òré ní ndexìo Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyiu xĩndecu xiá<sup>n</sup> sa ndètu cahnu ñaha-ná-yu, te ío váha ní cáhá<sup>n</sup> ndihì ñáhá-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. 41 Te ì<sup>n</sup> tée tàxi tnunì veñúhu ní quexìo-dé núú ndécú Jèsús, te tée-á<sup>n</sup> nánì-dě Jàirú, te ní ngüíñí xítí-dě núú-gá càhá<sup>n</sup> ndàhú-dé, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá:

—Véxi-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n nũu vá cùndèe iní-n quíhí<sup>n</sup>-ó vèhe-í cada tátna-n dèhe yoco-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

42 Te duca<sup>n</sup> nĩ xáha<sup>n</sup>-dě chi ndècu ì<sup>n</sup> dii-ni dèhe yoco-dě, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhì tnàhá-xi cùhú-xi te cuínì-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihì tée-á<sup>n</sup>, te ío vãi ñáyiu nchìcú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te dàdèhnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

43 Te tnuú nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> ñútnàhá ì<sup>n</sup> ñaha cùhú, te ñaha-á<sup>n</sup> sà ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-a<sup>n</sup> ngòyo ñaha níñí xii-a<sup>n</sup>, te ío cuèhé dǐhú<sup>n</sup> nĩ cuu dàndòñuhu-a<sup>n</sup> chi ní nadico-a<sup>n</sup> nchàa sã ndécú ndihì-a<sup>n</sup> cuendá ní níhí-a<sup>n</sup> dǐhú<sup>n</sup> nĩ quehe<sup>n</sup> nchaa ñáyiu ní quide tátna ñaha xii-a<sup>n</sup>, dico ni ì<sup>n</sup>-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-a<sup>n</sup>. 44 Te ní sáhá<sup>n</sup> ndehe yatni-a<sup>n</sup> ndàa sátá Jèsús, te ní tnàndéé-a<sup>n</sup> luha yuhu dǒó-gá te òré-ni-á<sup>n</sup> nĩ ndúha-a<sup>n</sup>.

45 Te Jèsús ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-gá núú-yu, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnàndéé ñáhá xii-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

Te nchaa-yu ní xáhã<sup>n</sup>-yu sã ní ì<sup>n</sup>-yu ñá túú ní tnàndéé ñáhá xii-gá. Te té Pèlù ndihì cue tée cùndihì-dé ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sã vãi ñáyiu nchìcú<sup>n</sup> ñáhá xii-n, te xio xio dàdèhnde ñáhá-yu, te xicá<sup>n</sup> tnúhú-gã-n yòo ní tnàndéé ñáhá xii-n —cachí-güedě xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

46 Dico Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Dico diu ì<sup>n</sup>-ndo ní tnàndéé ñáhá xii-í, chi ní cutnùnì iní-í sã ì<sup>n</sup> ñáyiu cùhú ní tnàndéé ñáhá xii-í te ní ndúha-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

47 Te sátá nĩ xinì ñaha-á<sup>n</sup> sã ní cutnùnì iní Jèsús sã ní tnàndéé ñáhá-á<sup>n</sup> xii-gá, te yùhú yùhú-a<sup>n</sup> ní sáhá-a<sup>n</sup> ní ngüíñí xítí-á<sup>n</sup> núú-gá, te ní náhmá-a<sup>n</sup> núú-gá, ndihì núú nchaa ñáyiu ná cuendá duca<sup>n</sup> nĩ quide-a<sup>n</sup> ní tnàndéé-a<sup>n</sup>-gá, ndihì cuendá sã òré-ni-á<sup>n</sup> nĩ ndúha-a<sup>n</sup>. 48 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í nũu ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gã ná canì iní-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

49 Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní sáá ì<sup>n</sup> tée xìnu cuechi vehe té Jàirú tée tàxi tnunì veñúhu, te xáha<sup>n</sup> tée xìnu cuechi-á<sup>n</sup> xii-dé:

—Sa ní xihí dèhe-n, vá chíchìu<sup>n</sup>-gã-n Mèstrú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě.

50 Te sã dúcá<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup> tée xìnu cuechi-á<sup>n</sup> xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Vá ndǐhú iní-n, quíndáá iní ñáhá-ni-n xii-í te ndúha dèhe-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

51 Te òré ní sáá-gá vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gá quíhu ñáyiu cùtèxínu, núu té Pèlù-ni ndihì té Jàcobó-ni, ndihì té Juàá-ni, ndihì tãtá ndihì náná-ni xíchí nĩ xihí-á<sup>n</sup> cuãnguihu ndihì-gá xití vehe. 52 Te nchaa ñáyiu sa xĩndecu vehe-dé-á<sup>n</sup> xĩndáhyú-yu sã ndǐhú iní-yu cuendá sã ní xihí-xi. Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Vá ndáhyú-ndó, chi dicó-ni xidí-xi ñá túú ní xihí-xi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>53</sup> Te ní sácú ndeé ñáhà-yu xii-gá, chi sá cúú-xí mèè-yu chi ní xíhí ndisa xíchí-ǎ<sup>n</sup>. <sup>54</sup> Te Jèsús ní tñii-gá ndaha xíchí ní xíhí-ǎ<sup>n</sup>, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Xíchí cuéché, ndacóo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

<sup>55</sup> Te xíchí-ǎ<sup>n</sup> ní ndoto-xi, te òrè-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá sá ná cuǎñhá-yu sá cáxí-xí. <sup>56</sup> Te tátá-xi ndíhi náná-xi súúni ní cuñúhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní dándótó ñaha Jesús xii-xi, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu sá vǎ yóo ì<sup>n</sup> cuñhá-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-gá.

## 9

*Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá quíhí<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tñúhu-gá*

*(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tñúhu ndee ìní cundecu ndíhi-güedé cuèndá queñuhu-güedé nchaa espíritú cúndíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii ñáyiú, ndíhi cuèndá sá cádá tátna-güedé nchaa ñáyiú cùhú. <sup>2</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé sá quíhí<sup>n</sup>-güedé danèhé-güedé ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndióxi ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu, te duca<sup>n</sup> càda tátna-güedé cue ñáyiú cùhú. <sup>3</sup> Te cùmání-gá caca-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ñá túú tñàhí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ni tátnu, ni ñunu, ni sǎ cáxí-ndó, ni dǐhú<sup>n</sup>. Te ni vǎ cánèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó, chi ñu-ni dóó níhnú-ndó-ǎ<sup>n</sup> xǐǎ tñàhí-ni. <sup>4</sup> Te ndédani càa vehe na saá-ndó, te xǐǎ<sup>n</sup> cundecu-ndo ndèè ná sǎa nduu ndèe-ndo. <sup>5</sup> Te núú ñá túú cuñí-yu quehe<sup>n</sup> cuèndá ñáhà-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñuú-ǎ<sup>n</sup>, te naquidi-ndo tìcá chúhmá ní tñí sáhá-ndó cuèndá sá ná cùtnuní ìní-yu sá ñà túú quide váha-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>6</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé nchaa ñuú dácúaha-güedé ñáyiú tñúhu Yá Ndióxi, tñúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tǎhú-yu, te duca<sup>n</sup> ta quide tátna-güedé nchaa ñáyiú cùhú cuáhá<sup>n</sup>.

*Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiú*

*(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

<sup>7</sup> Te té Hèrodés téé cuu gobiernú ní níhí-dé tñúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te quiyuhú ìní-dé te sàni ìní-dé yoo cùu-gá. Te duca<sup>n</sup> ní sàni ìní-dé chi dava ñáyiú càchí-yu sá tē Juàá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiú ní ndoto cùu-gá.

<sup>8</sup> Te davá-yu càchí-yu sá tē Èlías cúú-gá, te davá-yu càchí-yu sá ì<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha vǐhi ní ndoto cùu-gá, càchí-yu. <sup>9</sup> Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táuchíu<sup>n</sup>-í ní xehndé-güedé díquí tē Juàá. ¿Te yoo cùu téé dii cuèndú-xi níhí-a sá súúni cuèhé núú sǎ quidé-dé vǎin? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuèndá quini-dé Jèsús.

*Jèsús dácaxi-gá úhú<sup>n</sup> mǐl cue téé te ñí<sup>n</sup> ñáyiú dǐhí ndíhi landú*

*(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

<sup>10</sup> Te nchaa cue téé ní táuchíu<sup>n</sup> Jèsús cuáhá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú ní ndexo-güedé núú-gá te ní ngúita-güedé nácàni tñúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé. Te dátñuní ní xica-gá medií-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu, yatni núú cáá ñuú Betsaidá. <sup>11</sup> Dico òrè ní níhí ñáyiú tñúhu sá cuáhá<sup>n</sup> Jèsús, te nchicú<sup>n</sup>-yu-gá cuáhá<sup>n</sup>, te òrè ní

quexió-yu núú-gă, te ní quehe<sup>n</sup> cuèndá ñáhá-gă xií-yu, te ní dánèhè ñáhá-gă xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xií-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú.

12 Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá núú-gă, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyiú-a, chi sa ní cuaa, te na quíhí<sup>n</sup>-yu nchaa vehe càa yatni iha, ndihi nchaa xití ñuú cáá yàtni iha cuaá<sup>n</sup>-yu sá cáxí-yu, te ñu-ni yàcá<sup>n</sup> ndetatú-yu, chi núú ndécú-ó iha ñá túú tñahí ná íó —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

13 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuñaha sã ná càxí-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihi-ndí, chi úhú<sup>n</sup> duha-ná pàá, ndihi úú-nã chácá ndécú ndihi-ndí, te ñu-ni núú quíhí<sup>n</sup>-ndí cuaa<sup>n</sup>-ndí sá cáxí-yu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

14 Te xínu dàtná úhú<sup>n</sup> mìl mee-ni cuè téé, te ñu<sup>n</sup> ñáyiú ñíhí ndihi landú. Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gă xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Chí cuñaha na ngóo ndi údico úxí ndi údico úxí-yu ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

15 Te duca<sup>n</sup> ñí quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaa-yu. 16 Te dàtnùní ní quehe<sup>n</sup>-gá ndi úhú<sup>n</sup> pàá-á<sup>n</sup>, ndihi ndi nduú chácá-á<sup>n</sup>. Te ní ndacoto-gá andiú, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gă núú Yá Ndiõxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gă pàá-á<sup>n</sup> ndihi chácá-á<sup>n</sup>, te ní sáha-gă nchaa cue téé xica cuu ndihi-gă ní dáçhñu ñaha-güedé xií-yu. 17 Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ñí túhú cohó-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tñahá tídihi mee-ni sá ñí quendóo.

*Té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús sá ñuú-gă cúú-gă Crístú*

*(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

18 Te ñ<sup>n</sup> nduu ndècu mee Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te càhá<sup>n</sup> ndihi-gá Yá Ndiõxí, te sátá ñí yáha ní càhá<sup>n</sup> ndihi-gá Yá Ndiõxí, te ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-gă núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú càchí ñáyiú-va? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

19 Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúú-n ndí Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu càchí-yu sá cúú-n tè Èliás, te davá-yu càchí-yu sá ñ<sup>n</sup> téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí ndoto cùu-n, duha càchí-yu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

20 Te ní xicá<sup>n</sup> tñuhú tucu-gă núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crístú Déhe Dútú Ndiõxí —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá sá càhí ñaha-güedé xii-gá*

*(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)*

21 Te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé sá vã yóo ñ<sup>n</sup> cúñaha-güedé yoo cùu-gá. 22 Te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tñahá-ndó nchaa-ndo ío cuéhé sã ndóhò-í, chi daquèe tíhú ñáhá cuè téé cùu sacuéhé núú ñáyiú israhél, ndihi cue dútú cùnùu, ndihi

cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>23</sup> Te dàtnùní ní xáha<sup>n</sup>-gá xii nchaa ñáyiu:

—Nchaa ñáyiu cuini chitnahá ñháá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cáda-gá-yu sá sání iní mée-yu, te ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuéi na ndohó-yu dàtná ndoho-í. <sup>24</sup> Te nchaa ñáyiu cuini sá ñá túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáyiu ñá túú yùhú cuéi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuendá-í, te ñáyiu-á<sup>n</sup> naníhí tãhú-yu. <sup>25</sup> Te cuéi nchaandi túhú sá íó ñuyíú-a na nihí ñáyiu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xíá<sup>n</sup> ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nàndíhi-xi sá dúcá<sup>n</sup> ndècu ndihí-yu nchaa xíá<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te nchaa ñáyiu na cùcaha<sup>n</sup> núú-xi cáhá<sup>n</sup> váha cuendá-í ndihí cuendá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yùhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo cucaha<sup>n</sup> núú-í núú-yu òrè quixi tucu-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndiòxí, te mee-gá cada cutnùní iní nchaa ñáyiu sá ío càhnu cuu-í. <sup>27</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáyiu ndècu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Ní nadáma dóo Jèsús ndihí núú-gá  
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

<sup>28</sup> Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te cuásaá-gá ñ<sup>n</sup> yucu cáhá<sup>n</sup> ndihí-gá Yá Ndiòxí, te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá cuásaá. <sup>29</sup> Te ñini càhá<sup>n</sup> ndihí-gá Yá Ndiòxí ní nadáma núú-gá ndihí dóo-gá, te dóo-gá-á<sup>n</sup> sùúní ní nduu cuixí<sup>n</sup> víhí, te sùúní dátása<sup>n</sup>-xi. <sup>30</sup> Te òrè-ni-á<sup>n</sup> ní xini-güedé úú tnàhá cue tée cáhá<sup>n</sup> ndihí-gá, te ñ<sup>n</sup>-dé cùú-dě té Moisés, te ñngá-dé cùú-dě té Èliás, <sup>31</sup> te sùúní dátása<sup>n</sup>-xi ní càndéé núú ndécú cuè tée úú-á<sup>n</sup> ndihí-gá, te xíndatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuú-gá ñúú Jerusalén dàtná ní cachí mée-gá. <sup>32</sup> Te té Pèlú ndihí úú-gá-güedé cuini víhí-güedé cùdú-güedé, dico ní sahni iní-güedé ñá túú ní xidí-güedé, te ní dãnèhé núú ñháá-xí xii-güedé sá sùúní váha càa núú ndécú Jèsús, ndihí úú cue tée càhá<sup>n</sup> ndihí-gá-á<sup>n</sup>. <sup>33</sup> Te òrè sa ndùcu ndee cue tée úú-á<sup>n</sup> caca-güedé núhú-güedé, te ní xáha<sup>n</sup> té Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixi<sup>n</sup>, ñ<sup>n</sup> cuu cuendá-n, te ñ<sup>n</sup> cuu cuendá té Moisés, te ñ<sup>n</sup> cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

Dico té Pèlú chi ní mée-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>34</sup> Te ñini càhá<sup>n</sup>-dé ní quexio ñ<sup>n</sup> vícò núú ndécú-güedé-á<sup>n</sup> ní dádähu ñaha-xi xii-güedé, te ní yùhú-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ní quexio vícò-á<sup>n</sup> ní dádähu ñaha-xi. <sup>35</sup> Te xiti vícò-á<sup>n</sup> ní tecú ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Tée-a cùú-dé Déhe-í, tée ío cùu iní-í, te tñi-ndo nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé —duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>36</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te ní quide cuendá-güedé sá mèdii-ná Jèsús ndécú-gá xíá<sup>n</sup>. Te vá yòo ñ<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ní xini-güedé-á<sup>n</sup>.

*Jèsús quidé tãtna-gá ñ<sup>n</sup> tée cuechi yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha  
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)*

<sup>37</sup> Te ingá nduu-ǎn cuǎnuu-gá yucu-án ndihí-güedé, te ío cuéhé ñáiyu cuáhán tnahá ñáhá xii-gá. <sup>38</sup> Te ñn tée ñuhu tnahá tnuú-yu-án ní cáháñ níhi-dé, te xáhañ-dé xii-gá:

—Mèstrú, ío cáháñ ndàhú-í núú-n núu vá cündèe iní-n càda tátna-n dèhe-í, chi ñndì duha-dé ndécú, <sup>39</sup> te yihí ñaha espíritú cündìhi yucu ñávaha xii-dé, te òré ná nàtní ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruún ñáhá-xí xii-dé, te tàva-xi tñú yuhu-dé. Te ío dàndoho ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñà cúú-gá, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. <sup>40</sup> Te sa ní cáháñ ndàhú-í núú cuè tée xica cuu ndihí-n queñuhu-güedé-xi, dico ñá túú ní ndàcu-güedé —càchí-dé xáhañ-dé xii-gá.

<sup>41</sup> Te Jèsús ní xáhañ-gá xii nchaa ñáiyu:

—¡Nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ñuyú-a ío sàá iní-ndó, chi ñá túú cuíní-ndó quèndáá iní-ndó Yá Ndiòxí! Te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidè-ndó, ¿te ná ndéé ama vá dúcáñ-gá cada-ndo-í? —càchí-gá xáhañ-gá xii-yu.

Te ní xáhañ-gá xii tée cùhú déhe-xi-áñ:

—Taxi déhe-n lha —càchí-gá xáhañ-gá xii-dé.

<sup>42</sup> Te òré cuáhán tée cuechi-ǎn núú-gá, te espíritú cündìhi yucu ñávaha-án ní dándùá ñáhá-xí xii-dé, te sàhni yihí ñáhá tùcu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní cáháñ-gá ní tenáá-gá espíritú-án, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuáha cuèndá ñáhá-gá xii-dé tát-dé. <sup>43</sup> Te nchaa-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáñ ní cuu, te ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí.

*Jèsús cáháñ tucu-gá sá cúú-gá*  
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te ní xicuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhañ-gá xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

<sup>44</sup> —Nchòhò cundedóho váha-ndo tñuhu na cáháñ-í-a, te vá ná cuànaa-ndo, chi yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchaa-ndo sáá ñn nduu te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhañ-gá xii-güedé.

<sup>45</sup> Dico cue tée-án ñà túú ní tècu tñuní-güedé nàcuáa nduu tñuhu ní xáhañ-gá xii-güedé, te ducañ ní yáha-güedé, chi ducañ tnahí ní cachí-gá sá vǎ tècu tñuní-güedé, te ní yúhú-güedé cácañ tñuhú-güedé núú-gá nása nduu tñuhu ní xáhañ-gá xii-güedé.

*Cue tée ndücu tñuhu núú tnahá núu ndédacàa-güedé ío-gá cúnüu*  
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

<sup>46</sup> Te cue tée xica cuu ndihí-gá ní ngúita-güedé ndátnúhu-güedé núu ndédacàa-güedé ío-gá cúnüu, <sup>47</sup> dico Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní cana-gá ñn té líhli, te ní sanu tñí ñaha-gá ñn xio dñí-gá. <sup>48</sup> Te ní xáhañ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu na quèheñ cuendá ñn té líhli dàtná té líhli-a cuèndá sá ñúhú iní ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheñ cuèndá-yu, te nchaa ñáiyu na quèheñ cuèndá ñáhá xii yúhú, te cada iní-yu sá tnahá Tàtà-í Dútú Ndiòxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheñ cuèndá-yu. Te nchaa ñáiyu ío ndàhú iní-xi mee-ni xinu cuechí-yu, ñáiyu-án ío-gá cúnüu-yu —càchí-gá xáhañ-gá xii-güedé.

*Ñáiyu ñá túú cùu úhú iní ñáhá cündìhi ñahá-yu xii-o*  
(Mr. 9:38-40)

<sup>49</sup> Te té Juáa diu-ni ñn tée xica cuu ndihí-gá ní xáhañ-dé xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ìᵀ tée càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cùndihí yucu ñávaha yìhí ñaha xii ñáyíu, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí duca<sup>n</sup> càda-dé, chí ñá túú xica cuu ndihí ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>50</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chí ñáyíu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndihí ñáhá-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

### *Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá dóho té Jàcobó ndihí té Juàá*

<sup>51</sup> Te òré sa ta cùyatni ndaa Jesús andíu, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ñúu Jerusalén, chí duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní sani iní-gá sá quíhí<sup>n</sup>-gá. <sup>52</sup> Te ní tendaha-gá cue tée yòdo nuu cuáhá<sup>n</sup>, te ní quexìo-güedé ìᵀ ñúu, te ñúu-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Sàmariá, te ndùcu-güedé ìᵀ vehe cada túha-güedé òré quexìo-gá. <sup>53</sup> Dico ñáyíu Sàmariá ñá túú ní cuíní-yu cuáñaha nùu-yu vehe, chí cuèndá sá ñí cutnùní iní-yu sá ichi yáha-ni-gá quíhí<sup>n</sup>-gá ñúu Jerusalén. <sup>54</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí quidé-yu ñá túú ní cuíní-yu cuáñaha nùu-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáha<sup>n</sup> tè Jàcobó ndihí té Juàá cue tée xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuíní-n càcá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndiòxi cuèndá dangava-gá ñuhú danàa-gá ñáyíu ñúu-a dàtná ní quide té Èliás tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxi ndéé sanaha-á<sup>n</sup>? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>55</sup> Te Jèsús ní nchócótó-gá núu-güedé, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-gá dóho-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Nchòhó, chí ñá túú vaha iní-ndó te núu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó. <sup>56</sup> Chi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í sá dáccu nihnu-í ñáyíu, te ñá díú véxi-í sá dácúita nihnu-í-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te sáta dúcá<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-gá, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihí-güedé ingá ñúu.

### *Ñáyíu cuíní chitnahá ñáhá xii Jesús ní cùu*

*(Mt. 8:19-22)*

<sup>57</sup> Te ñúhu Jesús ichi ndihí-güedé, te ìᵀ tée ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í canchicú<sup>n</sup> ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quíhí<sup>n</sup>-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>58</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Nchaa ñúcuii chí ndècu yaú cúú vèhe-güedi saquihí-güedi, te nchaa quití ndáva caa tacá-güedi díquí yutnu, dico yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chí ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyíu-a ndetatú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>59</sup> Te dàtnùní ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquixi chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Dico tée-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, daña na ñuhú-í cundetú-í cuú tàtà-í te chindúxi-í-dé, te dàtnùní quixi-í chitnahá ñáhá dùca<sup>n</sup>-ná-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>60</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Daña ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chí ñáyíu-á<sup>n</sup> cúú-yu dàtná ñáyíu ní xíhí cuèi ndècu-ní-yu núu ñuyíu-a. Te yòhó taquixi, chí quíhí<sup>n</sup>-n dànehé-n ñáyíu nàcuáa cada Yá Ndiòxi ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>61</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuiní-í chitnahá ñáhà-í xii-n, dico díhna-gá daña na nùhú-í cada ndee iní-í nchaa ñáyiú ndècu vehe-í, te dàtnùnì quixi-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>62</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í, te núu vá cànchícú<sup>n</sup> nihnu ñáhá-yu ní yùhu ní iní-yu, te cùú-yu dàtná ì<sup>n</sup> téé ní tñì ndaha làtú cutu-dé, chi téé-á<sup>n</sup> núu na ndàcoto-dé ndàa sátá-dè òré xítú-dè, te vá quíhì<sup>n</sup> ndáá làtú-dé duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùú-yu. Te cue ñáyiú chi vá cùú ndáá-yu nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñáyiú—càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

## 10

*Jèsús téndàha-gá únidico úxí cue téé quíhì<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú*

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te ní cáxi tucu Xítohó Jesucristú únidico úxí cue téé codonùu-güedé quíhì<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá nchaa ñuú, ndíhi nchaa dava-gá xichi núú quíhì<sup>n</sup>-gá, te ndí ndúú ndí ndúú-güedé tendaha ñàha-gá xii-güedé quíhì<sup>n</sup>-güedé. <sup>2</sup> Te cùmání-gá caca-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhó xìnì-ndó sá òré ná sàa yóó cuu nchaa sá xítú ñáyiú, te ío vài cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná vài sá xítú ñáyiú cùu, duca<sup>n</sup> ío vài ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí te ío sacú ñáyiú dàcuaha ñàha xii-yu tnúhu-gá, núu xiá<sup>n</sup> xínì ñùhu-xi cácsá<sup>n</sup>-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá sá ná dàcahá<sup>n</sup>-gá iní ñáyiú cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá núú ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu-gá. <sup>3</sup> Te nchòhó cùú-ndó dàtná cue mbéé cue quítì cuáhá<sup>n</sup> núú yíhì cue quítì déé<sup>n</sup>. Chi tendaha ñàha-í xii-ndo quíhì<sup>n</sup>-ndó núú xíndecu nchaa ñáyiú cuihna iní-xi. <sup>4</sup> Te vá cànèhe-ndo ñumu cuhu<sup>n</sup> ndachìu<sup>n</sup>-ndo, ní núú cùhú<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup>-ndó, te ní vá cádá túha-gá-ndó chàú-ndó chi diu-ni chàú yíhì-ndó-á<sup>n</sup> xiá<sup>n</sup>-ni quíhì-ndo, te vá ío cuyaa-ndo cáhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo ñáyiú ñùhu ichi. <sup>5</sup> Te òré ná quèxio-ndo ì<sup>n</sup> vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vèhe-xi-á<sup>n</sup>: “Yá Ndiòxí chindee ñàha-gá xii-ndo ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu. <sup>6</sup> Te núu ñáyiú-á<sup>n</sup> ní nduu táhù-yu sá cùndècu váha iní-yu núú Yá Ndiòxí, te cuu-xi sá vâha sá cùú-xí-yu tnúhu cúñaha-ndo-á<sup>n</sup>, dico núu ñá túú ní cáhá<sup>n</sup> váha ndíhi ñáhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sá vá cùú-xí sá vâha sá cùú-xí-yu. Dico núu ní cáhá<sup>n</sup> váha ndíhi ñáhá-yu xii-ndo, <sup>7</sup> te diu-ni vehe-á<sup>n</sup> cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gá ndèé nducu-ndo vèhe cundecu-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu, chi nchaa cue téé quíde chiú<sup>n</sup> dacuití<sup>n</sup> tàú-güedé sá nihí-güedé sá cáxi-güedé cuèndá nchaa chiú<sup>n</sup> quíde-güedé. <sup>8</sup> Te núu ní sáá-ndó ì<sup>n</sup> ñuú núú ní quehe<sup>n</sup> cuèndá ñáhà-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu. <sup>9</sup> Te cada tátna-ndo cue ñáyiú cùhú xíndecu ñuú-á<sup>n</sup>, te cúñaha-ndo xii-yu sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu. <sup>10</sup> Dico núu ní sáá-ndó ì<sup>n</sup> ñuú núú ñá túú ní quehe<sup>n</sup> cuèndá ñáhà-yu xii-ndo, te tñì-ndo ìchi cuita cáhá<sup>n</sup>-ndó cuáhá<sup>n</sup>, te cúñaha-ndo xii-yu: <sup>11</sup> “Ndéé tícá chúhmá ní tñì sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quíde-ndí cuèndá cutnùnì iní-ndó sá ñá túú quíde váha-ndo ndècu-ndo. Dico cunaha-ndo sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-ndo ní cùu”, duha cúñaha-ndo xii-yu. <sup>12</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ná sàa nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuèchi nchaa ñáyiú, te ñáyiú ñuú-á<sup>n</sup> ío-gá ndohó-yu dàvá-á<sup>n</sup> dàcúxí ñáyiú ñuú Sòdomá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.



*Cuèndá ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrìstú*  
(Mt. 11:20-24)

<sup>13</sup> Te Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá:

—Ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Coràzín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Bètsaidá! Chi núu dicó ñuú Tirú, ndihí ñuú Sidón ní quide-í nchaa sá vã yòo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á<sup>n</sup> ní xiní-ndó ñã, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóó ndàhú, te cunucóo-yu núu yàà cuèndá sá ndíxí cuèchi iní-yu sá ñã túú quide váha-yu ni cùu. <sup>14</sup> Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo dàcúxí ñáyiú ñuú Tirú, ndihí ñáyiú ñuú Sidón. <sup>15</sup> Te nchòhó ñáyiú ñuú Capèrnaúm quide iní-ndó sã sà cuánda-ndo àndiú, dico ñáhá chi núu ùhú núu ndàhú cundecu-ndo —duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii nchaa ñáyiú ñuú-á<sup>n</sup>.

<sup>16</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii cue téé tendaha-gã quíhí<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá-á<sup>n</sup>:

—Nchaa ñáyiú na cundédòho nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ndó, te cada iní-yu sá yúhú cáhá<sup>n</sup>-í ndédòho-yu, te nchaa ñáyiú na dàquee tíhú ñáhá xii-ndo, te tnàhá yúhú daquèe tíhú-yu, te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> na dàquee tíhú ñáhá xii-í, te tnàhá Tàtá-í Dútú Ndiòxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a dàquee tíhú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te duca<sup>n</sup> te ní xica-güedé cuhá<sup>n</sup>-güedé.

*Ní nasáá cue téé únídico úxí ní tendaha Jèsús ní sáhá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú*

<sup>17</sup> Te cue téé únídico úxí-á<sup>n</sup> ní nasáá-güedé te súuní cudíí iní-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ndéé espíritú cundihí yucu ñávãha sàndáá iní ñáhá-xí xii-ndí òrécácú nèhe ñaha-ndí xii-n —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>18</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ndáá cáhá<sup>n</sup>-ndó chi yúhú ní xiní-í cùnàhá ní xíta nihnu yucu ñávãha, chi dàtná ní ngava ñ<sup>n</sup> tasa<sup>n</sup> ní ngava-xi ñuyúú-a. <sup>19</sup> Te dàtná quidé-ndó òréc xènihnu-ndo ñ<sup>n</sup> cóó, àdi ñ<sup>n</sup> nchacua duca<sup>n</sup> cada-ndo daquee tíhú-ndó yùcu ñávãha, te ñã túú nã cada ñaha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndihí-ndo. <sup>20</sup> Dico vá cudíí iní-ndó cuèndá sá sàndáá iní ñáhá cuè espíritú cundihí yucu ñávãha xii-ndo, chi cudíí iní-ndó cuèndá sá sá yodo tnuní-ndó núú tùtú Yá Ndiòxí Yáá ndécú àndiú —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús cudíí iní-gá*  
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

<sup>21</sup> Te òréc-á<sup>n</sup> súuní ní quide díí iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Yá Ndiòxí:

—Yòhó Tàtá-í Dútú Ndiòxí, ío chihnu ñaha-í xii-n chi diu-n tàxi tnuní-n àndiú ndihí ñuyúú-a, te dànehé-n cuè ñáyiú nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ñã túú cùnuni iní-xi nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup> cue téé túha, te nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n-á<sup>n</sup> ñã túú ní dàtúu-n núú ñáyiú càchí sá ío túha, te ío váha sáá díquí-xi. Te duca<sup>n</sup> quide-n, chi duca<sup>n</sup> cuíni-n cunduú —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii Yá Ndiòxí.

<sup>22</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-á<sup>n</sup>:

—Mee Tàtá-í Dútú Ndiòxí ní cachí-gá sá cùnunu-í núu nchaa-ndí túhú sá ío. Te vá yòo ñ<sup>n</sup> xiní nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiòxí, chi ñ<sup>n</sup> dií-ni mee-gã xiní-gá nàcuáa sàni iní-í. Te duca<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> dií-ni yúhú xiní-í nàcuáa sàni iní mée-gã, te nchaa ñáyiú càchí iní-í sá quíni-yu nàcuáa sàni iní Tàtá-í Dútú Ndiòxí te

xĩtnũhu-í-yu, te vá yõo ñn-gá xĩnĩ nàcuáa sàni iní-gá chi ñiu-ni ñáyiú duca<sup>n</sup> xĩtnũhu-í-án xĩnĩ-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

23 Te ní nchócótó-gã núú xĩndecu mee-ni cuè téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Váha táhú nchòhó ndihi nchaa ñáyiú ndèhe nchaa nacuáa quide-í vitna.

24 Chi ío cuéhé cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, ndihi cue téé ní xĩndaha ñaha xii ñáyiú ní cuiní-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó quide-í vitna, te ñá túú ní xĩnĩ-güedé, te ní cuiní-güedé cundedóho-güedé nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í ndèdóho-ndo vitna, te ñá túú ní xĩndedóho-güedé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

### *Nàcuáa ní quide ñn téé distritú Sàmaría*

25 Te ñn téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnĩ ndíi Moisés ní ndacuñĩ-dé xító ndéé-dé Jèsús núu nása cunduu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cúú sã càdá-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yá Ndiõxí ní caa ní quiñĩ<sup>n</sup>-í? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

26 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Cuiní-í cachí tnúhu-n nása càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú ndíi Moisés —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

27 Te xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Ndíi Moisés càchí ndíi núú tùtú ndíi: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiõxí Yaa cúú Ndiõxí-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo datná cuiní mée-gã, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo núú-gã, te coo iní-ndó cùu iní-ndó-gã. Te cuu iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dàtná cúú iní-ndó mée-ndo”, duha càchí ndíi núú tùtú ndíi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

28 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Váha-ni càhá<sup>n</sup>-n, te núu cada-n nàcuáa càhá<sup>n</sup>-n ã<sup>n</sup>, te nduu táhú-n cùndecu-n ndihi Yá Ndiõxí ní caa ní quiñĩ<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

29 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé núu ndùcu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé núú tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dè núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Yoo cùu tnaha ñáyiú-í-í? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

30 Te Jèsús ní caní-gá ñn cuendú núú-dè nàcuáa tecú tnùnĩ-dé tnúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ñn téé ní ndee-dé ñuú Jerusalén ñúhú-dè ichi cuánuu-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ñuú Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé ní dúhú-güedé dóo níhnú-dè, ndihi nchaa sá néhé-dè, te ní caniha vihi-güedé, te nchito ñiu-ná-dé ní dáñá ñaha-güedé te cuáhá<sup>n</sup>-güedé. 31 Te mei òré cátùu-dé-án ñúhú ñn dútú ichi-án, te òré ní xĩnĩ ñáhá dütú-án xii-dé, te ñn xio-ni ní xócõo ndee-dé ní yáha-dé. 32 Te ñúhu tucu ñn téé cùu levitá ichi-án, te òré ní xĩnĩ-dé téé-án cátùu-dé, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ní quide-dé ñn xio-ni ní xócõo ndee-dé ní yáha-dé. 33 Dico ñn téé distritú Sàmaría ñúhú tucu-dé ichi-án te òré ní xĩnĩ-dé téé-án cátùu-dé, te ní cundàhú iní ñáhá-dè. 34 Te ní sáhá<sup>n</sup>-dé núú cátùu téé-án, te ní quide tátna-dé nchaa núú ní nícuèhé xii téé-án ní chihi-dé yúcu, te ní dácútú-dè. Te dàtnùnĩ ní dácáá ñaha-dé sátá quití-dé, te ndèca ñaha-dé cuáhá<sup>n</sup> ñn vehe núú sácõo cue ñáyiú sácúhu<sup>n</sup> ichi, te yacá<sup>n</sup> ní xito ñaha-dè. 35 Te ingá nduu òré ní nucúhu<sup>n</sup> dé Samaritanú-án ichi, te ní tava-dé úú díhú<sup>n</sup> denariú, te ní sáha-dé téé cùu xítóhó vehe-án, te ní xáha<sup>n</sup>-dè: “Coto saú-n tée-a, te núu ñá ní tnàhá díhú<sup>n</sup> sá ní taxi-í, te cuèi na dàndoñuhu-gá-n díhú<sup>n</sup>-n cuendá-dé, te òré ná quixi tucu-í

te nacháhu-í", duha ní xáha<sup>n</sup> t̄ee Samaritánú-á<sup>n</sup> xii tée dii vèhe xiá<sup>n</sup>. <sup>36</sup> Te vitna cáhá<sup>n</sup>, te núu ndédacáa cue tée úní-á<sup>n</sup> cúu-güedé tée váha cùu iní-güedé tnàha ñáyiü-güedé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii tée dàcuaha ñaha xii-í ñáyiü-á<sup>n</sup> nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés.

<sup>37</sup> Te tée-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá:

—Tée ní cundàhú iní ñáhá xii tée ní dánicuehé ñáhá cue ñadúhú-á<sup>n</sup>, tée-á<sup>n</sup> cúu-dē tée cùu iní tnàha ñáyiü-xi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Cuàhá<sup>n</sup> te diu-ní duca<sup>n</sup> càda-n tnahá-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

### *Jèsús ndécú-gã vehe tá Mārta ndihi tá Mária*

<sup>38</sup> Te Jèsús ñúhú-ni-gã ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní sáa-gá ñ<sup>n</sup> ñuu líhli, te xiá<sup>n</sup> ní quee ñ<sup>n</sup> xíchí nání Mārta ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-xi xii-gá vehe-xi. <sup>39</sup> Te tá Mārta ndècu ñ<sup>n</sup> cùhú-xi nani-xi Mariá, te xíchí-á<sup>n</sup> ní ngóo-xi núu Jèsús ndèdóho-xi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>40</sup> Te tá Mārta-á<sup>n</sup> ndíhi vihi-ni iní-xi quide-xi chiu<sup>n</sup>-xi, te ní sáhá<sup>n</sup>-xi núu Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Mèstrú, ¿náa ñá túú tnàhí sàni iní-n sã ní dándö ndaha ñaha cùhú-í nchaa chiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>? Cúñaha sàú ná quixi-xi chindee ñaha-xi —cachí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>41</sup> Dico Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Yòhó Mārta, ñúhu tneñu vihi-n, te ndíhú iní-n sã ño vài chiu<sup>n</sup>-n ñúhu, <sup>42</sup> dico xiní ñúhu vihi-gá-xi cundèdóho-n tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, chí tá Mária-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vá yòo ñ<sup>n</sup> ndacu xocàni tnúhu-í sã ní ngündecu ndihi-xi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-xi.

## 11

### *Jèsús dánèhé-gá cue tée xica cuu ndihi-gá nàcuáa cáhá<sup>n</sup> ndihi-güedé Yã Ndiöxi (Mt. 6:9-15, 7:7-11)*

<sup>1</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu càhá<sup>n</sup> ndihi Jèsús Yã Ndiöxi ñ<sup>n</sup> xichi, te sátá ní yáha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá Yã Ndiöxi, te ní xáha<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí nása cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndí Yã Ndiöxi dàtná ní quide ndíi Juáa ní dánèhé ndíi cue tée ní xica cuu ndihi ndíi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>2</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Òré cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yã Ndiöxi, te cachí-ndó:

Yòhó tātá-ndí Dútú Ndiöxi Yáa ndécú àndüu,  
nchaa ñáyiü na càhá<sup>n</sup>-yu sá cúu-n Yáa ío yíñúhu.

Te xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núu-n sã ná sáa nduu ndíhu ndáhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñüyú-a dàtná quidé-n àndüu.

<sup>3</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núu-n sã táxí-n sã cándèca iní-ndí ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu.

<sup>4</sup> Te cada càhnu iní-n nchàa yícá cuèchi-ndí, chí tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñaha tnahá ñáyiü-ndí.

Te vá dáñá-n dàcáhá<sup>n</sup> ñáhá yücu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vaha, chí coto ñaha-n xii-ndí cuèndá sá vã dúcá<sup>n</sup> càda ñaha-xi,

duha cáhá<sup>n</sup>-ndó

—càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>5</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá:

—Te núu ndédacáa nchóhó ndécú ñ<sup>n</sup> tée tnàha tnúhu ndihi-ndo, te dava niú cuáhá<sup>n</sup>-ndó vèhe-dé, te òré ní quexio-ndo, te xáha<sup>n</sup>-ndo xii-dé: “Véxi-í núu vá cündèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàa, <sup>6</sup> chí ñ<sup>n</sup> tée xiní tnàhá ndíhi-í ñúhú-dē

ichi ní quexìo-dé vehe-í, te ñá túú tñahí ná cuañaha-í caxi-dé”, quesaha-ndo cññaha-ndo. <sup>7</sup> Te téé-án cǎhá<sup>n</sup>-dé ndéé xití vehe-dé, te cúñaha-dě xii-ndo: “Vá dásàtù nihá-n chi ndéáí yuyèhe-í, te càa-í ndihì cue landú-í, te vǎ cúú ndàcòo-í taxi-í sǎ cuiní-n”, quesaha-dě cúñaha-dě xii-ndo. <sup>8</sup> Te na cǎchí tñúhu-í xii-ndo sǎ cuèí cùu-dé téé tñaha tñúhu ndihì-ndo, dico duca<sup>n</sup> cññaha-dě xii-ndo, dico dacuítí sǎ ndácòo-dé taxi-dé sǎ cuiní-ndó cuendá sǎ vǎ dásàtù-gǎ-ndó iní-dé. <sup>9</sup> Te yúhú cǎchí-í xii-ndo sǎ cǎcǎ<sup>n</sup>-ndó núu ná cuiní-ndó núú Yǎ Ndióxi te taxi-gǎ. Te vǎ dàña ndéé-ndó cǎcǎ<sup>n</sup>-ndó núú-gǎ núu ná cuiní-ndó, te duca<sup>n</sup> te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sǎ ní quexìo-ndo vehe ì<sup>n</sup> tñaha ñáyíu-ndo te ní cǎhá<sup>n</sup>-ndó, te ñáyíu-á<sup>n</sup> ní tedóho ñáhá-yu xii-ndo te ní nacaá<sup>n</sup>-yu yuyèhe. Te duca<sup>n</sup> càda iní-ndó chí Yǎ Ndióxi tedóho ñaha-gǎ xii-ndo, te taxi-gǎ sǎ ná cǎcǎ<sup>n</sup>-ndó núú-gǎ. <sup>10</sup> Chi nchaa ñáyíu duca<sup>n</sup> xǐquide te Yǎ Ndióxi tedóho ñaha-gǎ xii-yu nihí-yu sǎ cuiní-yu. Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> tucu nchaa ñáyíu na cǎcǎ<sup>n</sup> núú-gǎ ì<sup>n</sup> sǎ cuiní-yu, chí sǎñaha-gǎ sǎ xicǎ<sup>n</sup>-yu núú-gǎ. Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> tucu níhí nchaa ñáyíu ñá túú dàña ndéé xicǎ<sup>n</sup> núú Yǎ Ndióxi sǎ cuiní-yu, chí nihí-yu.

<sup>11</sup> Te nchòhó cue téé cùu tátá ñá túú cùndee iní-ndó cuǎha-ndo cuè déhe-ndo ì<sup>n</sup> yúú caxi-güexi órè xicǎ<sup>n</sup>-güexi ì<sup>n</sup> pǎa núú-ndó cǎxi-güexi, te ní ñá túú cùndee iní-ndó cuañaha-ndo ì<sup>n</sup> cóo caxi-güexi órè xicǎ<sup>n</sup>-güexi ì<sup>n</sup> chǎcǎ núú-ndó cǎxi-güexi. <sup>12</sup> Te ni ñá túú cùndee iní-ndó cuañaha-ndo ì<sup>n</sup> nchacua caxi-güexi órè xicǎ<sup>n</sup>-güexi ì<sup>n</sup> ndíú núú-ndó cǎxi-güexi. <sup>13</sup> Te nchòhó cuèí ndéé dau sǎá iní-ndó, dico sǎha-ndo cuè déhe-ndo sǎ vǎha xèxi-güexi órè xicǎ<sup>n</sup>-güexi núú-ndó. Te núu nchòhó duca<sup>n</sup> quide-ndo, ìte uu<sup>n</sup>-gǎ duca<sup>n</sup> quide Tátá-ndó Dǔtú Ndióxi Yǎá ndécú àndíu, chí taxi-gǎ Espiritú-gǎ cundecu ndihì-ndo te núu na cǎcǎ<sup>n</sup>-ndó núú-gǎ! —cǎchí-gǎ xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Cǎchí-güedé sǎ ndécú ndihì Jesús yucu ñávǎha  
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

<sup>14</sup> Te Jèsús ndéñúhu-gǎ espíritú cùndihì yucu ñávǎha yihí ñaha xii ì<sup>n</sup> téé ní quide ñihí-xi, te órè ní ndee ñaha espíritú-án xii téé-án, te ní nacáhá<sup>n</sup>-dé. Te ío ní cuñúhu ñáyíu sǎ dúcǎ<sup>n</sup> ní quide-gǎ. <sup>15</sup> Te davá-yu ní xítñahá-yu:

—Tée-a ndéñúhu-dé nchaa espíritú cùndihì sǎcúíhnǎ yihí ñaha xii ñáyíu, chí ñíu-ni sǎcúíhnǎ-á<sup>n</sup> chíndèe ñaha-xi xii-dé, te ñíu-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-án —cǎchí-yu xítñahá-yu.

<sup>16</sup> Te davá-yu xitò ndéé ñáhá-yu xii-gǎ, te xǎhǎ<sup>n</sup>-yu sǎ ná cǎdá-gǎ ì<sup>n</sup> sǎ vǎ yòo tñahí ndàcu cada ñuyíú-a cundéhé-yu nàcuáa cutnùnì iní-yu núu ndáá sǎ Yǎ Ndióxi ní tendaha ñaha-gǎ xii-gǎ véxi-gǎ ñuyíú-a. <sup>17</sup> Dico mee-gǎ sa ní cutnùnì iní-gǎ nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núu ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu:

—Te nchòhó xìní-ndó sǎ núu ì<sup>n</sup> téé yǎndaha ì<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> vǎ cúú ì<sup>n</sup>nuu-dé ndihì cue téé cùndihì-dé, te vǎ cúdíi-dé cunuu-dě. Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> sǎtnahá tucu-xi cùu cue ñáyíu xǐndecu ì<sup>n</sup>-ni vèhe, chí núu vǎ cúú ì<sup>n</sup>nuú-yu cundecú-yu, te vǎ cúdíi-yu cundecu cǎhnú-yu. <sup>18</sup> Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu sǎcúíhnǎ, chí núu vǎ cúú ì<sup>n</sup>nuu-xi ndihì nchaa espíritú cùndihì-xi te vǎ cúdíi-xi cundecu-xi taxi tñuní-xi. Te duha cǎhá<sup>n</sup>-í chí nchòhó cǎchí-ndó sǎ sǎcúíhnǎ chíndèe ñaha-xi xii-í quèñúhu-í nchaa espíritú cùndihì-xi yihí ñaha xii ñáyíu. <sup>19</sup> Te núu yúhú quidé cuendá-ndó sǎ sǎcúíhnǎ chíndèe ñaha-xi xii-í, te xìnì ñíu-xi cada cuendá-ndó yòo chíndee ñaha xii cue téé xica cuu ndihì-ndo quèñúhu-güedé nchaa espíritú cùndihì-xi yihí ñaha xii ñáyíu. Te mee-güedé cǎchí-güedé sǎ

nchòhó ñá túú càhá<sup>n</sup> ndáá-ndó sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó. <sup>20</sup> Te ndáá sá Yá Ndiòxí chindée ñaha-gá xii-í queññu-í nchaa espíritú cùndìhì sácúlmá yíhì ñaha xii ñáiyu, te xiá<sup>n</sup> cutnùnì iní-ndó sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo.

<sup>21</sup> Te núu ì<sup>n</sup> tée ío ndee, te súúnì ñíí cáá-dé, te ndèé-dé vehe-dé cuendá sá vā cuita, te ní quide túha-dé titní sá déé<sup>n</sup>, te ío váha nèhe váha-dé nchaa ndachíu<sup>n</sup>-dé. <sup>22</sup> Dico núu quexio ingá tée ío-gá ñíí cáá te ndee-gá-dé, te ngúíta-dé nàá-dé ndihì tée ndèé vehe-xi-á<sup>n</sup>, te cada cànári ñáhá tée-á<sup>n</sup> xii tée ndèé vehe-xi-á<sup>n</sup>, te quendeé-dé nchaa sá déé<sup>n</sup> cùndèe iní-dé, te taxi tñùnì-na-dé nchaa xiá<sup>n</sup>, ndihì nchaa sá ndécú ndìhì-dé, te dàcáhñu-dé nchaa cue tée cùndihì-dé nchaa sá ná ñihí-dé.

<sup>23</sup> Te nchaa ñáiyu ñá túú cùndihì ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhá-yu, te nchaa ñáiyu ñá túú chindèe ñaha xii-í, te dàquee tíhñu-yu chiú<sup>n</sup> quide-í.

*Espíritú cùndihì yucu ñávaha sá nánchòcáva xito cùu úú*  
(Mt. 12:43-45)

<sup>24</sup> Te òré ná quèe ñaha ì<sup>n</sup> espíritú cùndihì yucu ñávaha xii ì<sup>n</sup> ñáiyu, te cuáhá<sup>n</sup>-xi ndùcu-xi ì<sup>n</sup> xichì núú cùndècu-xi te ñá ñihí-xi, te ní sani iní-xi: “Váha-gá núhú tucu-í núú ní xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi. <sup>25</sup> Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xiní-xi sá cáá iní ñáiyu-á<sup>n</sup> dàtná cáá-ná ì<sup>n</sup> vehe ní natíhú, chi ní nduu vii-ná, vá yòo-gá ndécú. <sup>26</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi cuándúcú-xí úsá tñáhá espíritú cùndihì-xi sá nèhé víhí-gá xíquide, te òré ní ñihí-xi cue espíritú-á<sup>n</sup> te ndèca ñaha-xi cuáhá<sup>n</sup> cuendá ngúndecu ndihì-xi ñáiyu-á<sup>n</sup>, te ñáiyu-á<sup>n</sup> uu<sup>n</sup>-gá nándì yáha-yu dàcúúxí ndèé díhna — cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

*Cuendá ñáiyu cùu váha ndisa iní-xi*

<sup>27</sup> Te ñinì càhá<sup>n</sup> Jèsús tñuhu-á<sup>n</sup> núú ñáiyu ní cáhá<sup>n</sup> ñihì ì<sup>n</sup> ñadìhì tnuú-yu, te xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii Jèsús:

—¡Sá váha táhú ñadìhì ní dácácú ñaha xii-n, te ní dácuéhnú ñaha-a<sup>n</sup>! — cächí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

<sup>28</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—¡Váha-gá táhú ncháa ñáiyu sàcúndedóho nchaa tñuhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí te sàndáá iní-yu! — cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

*Ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús cuiní-yu cada-gá ì<sup>n</sup> sá vā yòo tñahí ndàcu cada*

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

<sup>29</sup> Te ta tàcá vai ñáiyu te dàdehnde tñaha-ná-yu, te ní ngúíta Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xií-yu:

—Nchòhó ñáiyu ndècu ñuyúú vitna, chi ío sáá iní-ndó, te cuiní-ndó càda-í ì<sup>n</sup> sá vā yòo tñahí ndàcu cada cuendá cuiní-ndó cùtnunì iní-ndó núu ndisa sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í. Dico ñá túú nágá cada-í quini-ndó, chi sa ñihí-ndó tñuhu nàcuáa ní yáha ndíi Jónás tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiòxí ndèe sanaha, te ñu-ni duca<sup>n</sup> yáha yúhú tucu. <sup>30</sup> Chi nchaa ñáiyu ñuú Ñinivé ní cutnùnì iní-yu sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñaha-gá xii ndíi Jónás ní sáhá<sup>n</sup> ndíi ñuú-yu. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu yúhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó ncháa-ndo, chi sáá nduu te cutnùnì iní-ndó sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyúú-a. <sup>31</sup> Te na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyúú-a, te dàvá-á<sup>n</sup> quini-ndó ì<sup>n</sup> ñadìhì ñaha ní xíndaha ì<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> cáá

ndàa xio cuha núú quéné nchĩcanchii. Te ñaha-án ïo xica ní xĩndecu-a<sup>n</sup>, te ní sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ní xĩndedóho-a<sup>n</sup> nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Salómón, chí ndíi-án ïo ní sáá sá xini tnúni ndíi. Te ñaha-án cáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> dává-án sá nchòhó ñáiyu ndècu vitna ñá túú ní quide ndáá-ndó. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñu-í ïo-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Salómón. <sup>32</sup> Te ñu-ni nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyúu-a vitna, dává-án tnàhá cue ñáiyu ní xĩndecu ñuú Nĩnivé cundecú-yu núú Yá Ndióxi, te tnàhá-yu cachí-yu sá ñá túú ní quide ndáá-ndó. Chí ñáiyu ñuú Nĩnivé-án ní ndixi túu iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndècú-yu te ní natuhá-yu ichi Yá Ndióxi cútñahá ní cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha ndíi Jonás tnúhu-gá xii-yu. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú téé cáhá<sup>n</sup> tucu tnúhu Yá Ndióxi, te ñu-í ïo-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Jonás.

*Núú-ó cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> ñuhú*  
(Mt. 5:15; 6:22-23)

<sup>33</sup> Te ñá túú ní ñ<sup>n</sup> ñáiyu tẽñuhú ñ<sup>n</sup> lntérná, te taxi ndecú-yu ñ<sup>n</sup> núú yídáhu, àdi chiváha-yu xití ñ<sup>n</sup> tídihi, chí tàxi ndecú-yu ñ<sup>n</sup> núú ñnu cuendá nchaa ñáiyu quíhu vehe cutnúní núú-yu. <sup>34</sup> Te núú-ndó cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> ñuhú, chí ñ<sup>n</sup> sá ná quini-ndó te ndixi túu iní-ndó nã cúú xĩã<sup>n</sup>, te núú cáváha núú-ndó, te duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndó nã cúú sã ndecú núú-ndó, á<sup>n</sup> te núú cùhú, te vá cùtnuní iní-ndó nã cúú sã ndecú núú-ndó. Te sã dúcã<sup>n</sup> cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sã ndecú-ndó dàtná ñ<sup>n</sup> núú néé. <sup>35</sup> Te ïo cada cuendá-ndó vã cáni cuéhé iní-ndó cuendá tnúhu Yá Ndióxi cuendá cùtnuní iní-ndó nãcuáa cundecu-ndo, chí núu na càni cuéhé iní-ndó cuendá tnúhu-gá, te cùu-ndo datná ñ<sup>n</sup> ñáiyu ñá túú cùtnuní núú-xí. <sup>36</sup> Te núú càndoo canine iní-ndó, te mee-ni sã váha ñùhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tnúhu ndáá dàtná cùtnuní váha núú-ndó òré càyú ñuhú, duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá cue téé cùu fariséú ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii-í ñáiyu*  
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

<sup>37</sup> Te òré ní ndíhi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ñ<sup>n</sup> téé cùu fariséú ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-dé xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuánguihu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá. <sup>38</sup> Te téé cùu fariséú-án ïo ní cuñúhu-dé, chí Jèsús ñá túú ní ndàha-gá nãcuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yá Ndióxi òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quidé mèe-güedé. <sup>39</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Nchòhó cue téé cùu fariséú xini-ndó sã ïó ñáiyu nàquete sátá-ni tàsã<sup>n</sup> ndíhi sátá-ni còhó, te xití-xi càndehe caduha-ni. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchòhó, chí ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñá túú nduu ndoo, te nãndi dandahú-ndó tnàha ñáiyu-ndo, te quèhe<sup>n</sup>-ndo sã ndecú ndíhi-yu, te nãndi-gá nchaa sã cuéhé sã dúhá ñùhu iní-ndó quide-ndo. <sup>40</sup> ¡Te nchòhó cúú-ndó cuè téé ïo ñí iní-xi! ¿Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndó sã Yá Ndióxi Yaá ní cadúha yiqui cùñú-ó ñu-ni-gá ní chíhi-gá iní-ó-ã<sup>n</sup>? <sup>41</sup> Te nchaa sã váha ndècu ndíhi-ndo cuáha-ndo nchaa ñáiyu xini ñuhu na cundecu ndíhi-yu, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te cuu-ndo ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

<sup>42</sup> ¡Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue téé cùu fariséú! Chí sãha-ndo Yá Ndióxi núú úxi xichi yúcu nání mენტá, ndíhi yúcu rúdá, ndíhi nchaa dava-gá núú yúcu quèe comidá, dico ñá túú quide ndáá-ndó, te ni ñá túú ñùhu iní-ndó Yá Ndióxi. Dico tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í-a tàù-ndó càda-ndo, te ni vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sã váha.

43 'jTe ndàhú ní cuu nchòhó cue tée cùu fariséú! Chi cuìní-ndó cùnucóo-ndo núú sácóo cue tée ío cùnunu xití veñúhu, te cuìní-ndó mèe-ni ndihi tnúhu yiñúhu cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha ñáyiú xii-ndo ncháa núú xicá cùu-ndo.

44 'jTe ndàhú ní cuu nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cùu fariséú chi ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Chi cùu-ndo datná ì<sup>n</sup> ñáyiú ní xihí te ní nguindúxi, te ñá túú cùtnuní-gá ndéé yíndúxi-yu, te cuéi nà yáha ñáyiú dico ñá túú cùtnuní sá yíndúxi ndíyi. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu nchóhó, chí ncháa ñáyiú ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu ncháa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

45 Te ní xáha<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tée dàcuaha ñaha xii-yu ncháa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n te tnàhá nchúhú xícuehè-n ä<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

46 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—jNdàhú ní cuu tnàhá ncháa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ñáyiú dàcuído ì<sup>n</sup> tnaha ñáyiú-xi ì<sup>n</sup> sá ïo vée, te mèe-yu ní lùha ñá túú cuìní-yu cuidó-yu. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi quide nchóhó chí dànehé-ndó ñáyiú nàcuáa cadá-yu, dico mee-ndo chi ní lùha ñá túú cuìní-ndó càda-ndo nacuáa dànehé-ndó-yu.

47 'jTe ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo núú ní nguindúxi cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cuèndá sá cúnàha-ndo núú yíndúxi cue ndíi, te ñiú-ni cue ñaní tnàhá-ndó ní sahani-güedé cue ndíi. 48 Te nchòhó sa nàha-ndo nacuáa ní quide cue ñaní tnàhá-ndó, te càchí-ndó sã ní quide váha-güedé sá dúcá<sup>n</sup> ní sahani-güedé cue ndíi-á<sup>n</sup>, te vitna càdúha-ndo núú ní nguindúxi cue ndíi.

49 'Te Yá Ndióxi ío sàá ncháa sá xini tnùnì-gá, te ní càchí-gá sá dácàhá<sup>n</sup>-gá iní cue tée cuèndá cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú, te cada-güedé ncháa nàcuáa cuìní-gá, te dava-güedé cahni ñahá-yu xii-güedé, te dava-güedé ío dandòho ñahá-yu xii-güedé duha ní càchí-gá. 50 Te ncháa ñáyiú ñuyú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu núú Yá Ndióxi cuèndá sá ní sahani-güedé cue tée ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú. 51 Te ndéé ndíi Àbél tée ní sahani-güedé ndéé díhna nuu, ndihi ndéé ndíi Zacàriá tée ní sahani-güedé ndéé núú ní ndihi-ná ndácá<sup>n</sup> cuèndá ñahá Yá Ndióxi núú ñáyiú ndècu ñuyú vitna, te ñiú ndíi-á<sup>n</sup> ní sahani-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnunu, ndihi xití núú sácódo sã ndúú tãhú Yá Ndióxi.

52 'jTe ndàhú ní cuu tucu ncháa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ì<sup>n</sup> tée tàxi tnùnì ì<sup>n</sup> vehe, chi nacadí-dé te ñá dáñá-dé quíhu ñáyiú te ní mèe-dé ñá túú quíhu-dé. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi quide-ndo, chí dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndióxi te ñá túú cuìní-ndó quíndáá iní-ndó te ní ñá túú dànehé-ndó ñáyiú cuìní tnì tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu cuèndá naníhí tãhú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

53 Te òré ní ndee Jèsús vehe tée cùu fariséú-á<sup>n</sup>, te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu fariséú ní cudéé<sup>n</sup>-güedé núú-gã, te ní nguíta-güedé nándi sá xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã cuèndá cuìní-güedé núu vá cuíta-gá ì<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup>-gã 54 cuèndá duca<sup>n</sup> níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuèndá-gá.



## 12

*Jesús càhá<sup>n</sup>-gá cuendá cue tée dándahú mée-xí*

1 Te òrè-á<sup>n</sup> nǐ tacá titní mǐl ñáyiú núú ndécú Jesús, te súúni dicó ngõnchihi tñaha-ná-yu. Te ndèdóho-yu ní xáha<sup>n</sup> Jesús xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Cada cuendá-ndó vǎ cáncchícú<sup>n</sup> nihnu-ndo nàcuáa quíde cue tée cùu fariséú, chi cue tée-á<sup>n</sup> ïo dándahú-güedé mée-güedé sá quíde ndǎá-güedé dico ñá ndǎá sá quíde ndǎá-güedé. 2 Te nchaa tnúhu sá cúú yùhu ni cuu vǎ cúú yùhu-gá, chí nchaa dacuitíí sǎ quéeé túu-xi núú ñáyiú. 3 Chí nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> dayuhu-ndo quèe túu-xi núú chítú núú tàcá, te nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> mée-ndó vèhe-ndo dacuitíí sǎ nihí ñáyiú tnúhu.

*Yá Ndióxi xíní ñùhu-xi yuhú-ó-gǎ  
(Mt. 10:26-31)*

4 Te nchòhó cue tée ïo váha tñahá tnúhu ndihí-í ná càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ yùhú-ndó cuè ñáyiú cuèi na càhni ñahá-yu xii-ndo, chí ñiú-ní yiqui cùñú-ndó ndàcú-yu cahní-yu, te ñá túú nǎgǎ ndacú-yu cada ñahá-yu xii-ndo.

5 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yá Ndióxi tàú-ndó yùhú-ndó-gǎ, chí mee-gǎ ïo cùnuu-gá, te ñiú-gǎ quíde-gǎ sǎ vǎ cùndècu-gǎ ñáyiú ñuyúí, te daquihí<sup>n</sup> ñáhá-gǎ xií-yu núú ùhú núú ndàhú, núú xíǎ<sup>n</sup> càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yáá-á<sup>n</sup> tàú-ndó yùhú-ndó-gǎ.

6 Te nchòhó xíní-ndó sǎ ndèe úhú<sup>n</sup> tñahá tílaa cúyǎhu-di núú ùú díhú<sup>n</sup>, dico Yá Ndióxi ñá túú cùnaa-gǎ ni ñi<sup>n</sup>-güedi, chí nèhe cuendá ñáhá-gǎ xii-güedi. 7 Te nchòhó ndéé ñi<sup>n</sup> ñi<sup>n</sup> idi díquí-ndó yìndehu, núú xíǎ<sup>n</sup> càchí-í sǎ vǎ yùhú-ndó, chí cùnuu-gǎ-ndó dàcúúxí tílaa cuèi vǎi vihi-güedi.

*Ñáyiú na dàtúu núú dàva-gǎ ñáyiú sá ndécú ndihí-yu Xítoho Jesucristú  
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

8 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu na dàtúu-ndo núú dàva-gǎ ñáyiú sǎ ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> te tñahá yùhú Téee cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo datúu-í núú nchàa cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi sǎ nchòhó ndécú ndihí ñaha-ndo xii-í. 9 Dico núu na cùñaha-ndo xii ñáyiú sǎ ñá túú ndécú ndihí ñaha-ndo xii-í, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> cada yùhú Téee cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo, chí cùñaha-í xii cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi sǎ ñá túú ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo.

10 Te ndédani càa ñáyiú na càhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá yùhú Téee cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo, te cada càhnu iní ñáhá Yá Ndióxi xií-yu. Dico ñáyiú na càhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá Espíritú Yá Ndióxi, te ñáyiú-á<sup>n</sup> vǎ cadá càhnu iní ñáhá-gǎ xií-yu.

11 Te òrè ná càndeca ñaha-güedé xii-ndo quihí<sup>n</sup> veñúhu, àdi núú cuè téee cùchiu<sup>n</sup>, te ni vǎ cání iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te ni vǎ cání iní-ndó núu ná tnúhu nadànchocáva-ndo núu ná tnúhu na cùñaha-güedé xii-ndo, 12 chí òrè-nǎ te mee Espíritú Yá Ndióxi dacàhu iní ñáhá-xí xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Cuendá ñi<sup>n</sup> téee cuica*

13 Te ñi<sup>n</sup> téee ñùhu tñahá tnuú ñáyiú-á<sup>n</sup> nǐ xáha<sup>n</sup>-dè xii Jesús:

—Mèstrú, cùñaha xii ñaní-í sǎ ná chídava-dé sǎ nǐ dándóo tǎtá-ndí cuu cuendá-ndí —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gǎ.

14 Te Jesús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—¿Te ná cuèndá duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n? Te ñá díú chiú<sup>n</sup>-án vëxi-í cada-í, chi ñá díú tée cùchiu<sup>n</sup> cuu-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>15</sup> Te xáha<sup>n</sup>-gã xii nchaa ñáyiú xíndecu-án:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í ío váha cada cuèndá-ndó, te vá cání ínì-ndó nãndi nducun-ndo cùndecu ndihì-ndo, chi cuèi vâi vihi na nihi-ndó cùndecu ndihì-ndo, dico vá chindèe ñaha-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyúú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>16</sup> Te dãtnúni ní ngúita-gá cání-gã ì<sup>n</sup> cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Í<sup>n</sup> tée cuica súúni ní cuu nchaa tatá ní xitu-dé núú ñúhú-dë. <sup>17</sup> Te ní ngúita-dé sání ínì-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñá túú ndèe nataxúha-í nchaa sá ní xitu-í”, duha ní sani ínì-dé. <sup>18</sup> Te dãtnúni ní sáha váha tucu-dé cuèndá nãcuáa cada-dé, te ní cachí-dé: “Duha na cùnduu, dangòyo-í yacá-í, te ndada càhnu-gá-í, te xití-xi nataxúha-í nchaandi túhú sá ní xitu-í, ndihì nchaa dava-gá sá ndécú ndihì-í. <sup>19</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup>, te cachí-í: Ío vai sá ndécú ndihì-í, te cudíi-xi cuéhé cuáá, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nãndi-gá cada-í cuèndá cudíi ínì-í cundecu-í, duha quesaha-í”, càchí-dé. <sup>20</sup> Dico Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé: “Yòhó, ñá túú nãndihì sá sání ínì-n, chi yúhú càchí-í sá niú vitna cuú-n, te nchaa sá ndécú ndihì-n zyoo cuu sá váha xii-a<sup>n</sup>-í?”, càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé. <sup>21</sup> Duha yáha nchaa ñáyiú nãndi sání ínì-xi cundecu ndihì-xi ñuyúú-a, dico ñáyiú-án ío ndàhú-yu chi ñá túú nã nduu táhú-yu núú Yá Ndióxi cundecu ndihì-yu —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Yá Ndióxi xító-gã nchaa ñáyiú sàndáá ínì ñáhá xi-gá*  
(Mt. 6:25-34)

<sup>22</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue tée xica cuu ndihì-gá:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vá ío caní ínì-ndó núu nása cundecu-ndo, àdi nása níhì-ndó sã cãxí-ndó, àdi nása níhì-ndó dóo cuihnu-ndo. <sup>23</sup> Chi cùnuu-gá mée-ndó dàcúúxí sã nchító-ndó, te duca<sup>n</sup> yiqui cuñú-ndó cùnuu-gá-xi dàcúúxí dóo sãcuihnu-ndo. <sup>24</sup> Te chí cuáha cuèndá nãcuáa quide cue tícacá, chi ní ñá túú chihì-güedi tatá cuu itú natahu-güedi te ní ñá túú ndèe nútni yacá-güedi, te níhì-güedi xèxi-güedi, chi Yá Ndióxi xító ñaha-gá xii-güedi. ¡Te nchòhó cùnù-gá-ndó dàcúúxí nchàa cue quiti ndava! <sup>25</sup> Te cuèi nãndi sá sání vihi ínì-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuaa cuehnu-ndo cuèdicó ì<sup>n</sup> yiqui-gã. <sup>26</sup> Te núu ní sá lúhá xiá<sup>n</sup> ñá ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuèndá ío sání ínì-ndó cuèndá nchaa sá cuínì-ndó níhì-ndó cùndecu ndihì-ndo?

<sup>27</sup> Te chí cadá cuèndá nãcuáa sãhnu ì<sup>n</sup> tnu itá, chi ní ñá túú quide chiú<sup>n</sup>-xi, te ní ñá túú quèhe<sup>n</sup>-xi idi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ndi Salòmón ío vii ní cáa nchaa sã ní xíndecu ndihì ndíi, dico vií-gá tucu càa nchaa itá dàcúúxí nchàa sã ní xíndecu ndihì ndíi. <sup>28</sup> Te cùhú sã ío vitna tnaa-ni cudíi-xi te sãhmí-yu, te cuèi duca<sup>n</sup> dico ío vii càdúha Yá Ndióxi nchaa cùhú-án. ¡Te nchòhó ío cùnuu-ndo dacúúxí nchàa cùhú-án, núu xiá<sup>n</sup> ío xito ñaha-gá xii-ndo, te dicó yica cùu ínì-ndó sãndáá ínì-ndó-gã! <sup>29</sup> Te vá ío canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo sã cóhó sã cãxí-ndó, te ní vá dãndihú-ndó ínì-ndó núu nása cada-ndo níhì-ndó. <sup>30</sup> Chi nchaa ñáyiú ñá túú sãndáá ínì ñáhá xii Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> mée-ni sã cóhó sã cãxí-yu xica nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu. Dico mee Tãtá-ó Dütú Ndióxi sa ñaha-gá nãndi cùu sá xíní ñúhu-ndo, te taxi-gá. <sup>31</sup> Te cada-ndo nchàa nacuaa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi Yá yíndàha ñaha xii-ndo, te duca<sup>n</sup> te taxi-gá nchaa sã xíní ñúhu-ndo.

*Cuendá sá vāha nduu táhú-ó núú Yǎ Ndiǒxi*

(Mt. 6:19-21)

<sup>32</sup> Te vá yǎhú nchòhó cue tée ndècu ndihi-í cuèi ío sacú-ndó, chí Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxi ní cachí-gá sá ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo núú ndécú-gǎ taxi tñuní-ndó tñahá-ndó. <sup>33</sup> Te chí díco nchaa sá ndécú ndihi-ndo, te chí cuáha nchaa ñáyiú ndáhú díhú-ndó ñáyiú xini ñuhu, te cada váha-ndo cùndecu-ndo, te duca<sup>n</sup> te nduu táhú-ndó sǎ ío-gá váha núú Yǎ Ndiǒxi cundecu ndihi-ndo, te xiǎ<sup>n</sup> vá cúú tǎhú tñahí-gá-xi, te ni vá ndíhí ñihnu-gá-xi, te ni ñàdúhú vá ndácú-güedě duhu-güedě, te ni tǐquidi vá quée-dí. <sup>34</sup> Te núú xiǎ<sup>n</sup> cúú cuendá-ndó ñá, te ñiú-ni xiǎ<sup>n</sup> ñúhú ñni-ndó, á<sup>n</sup> te núú mee-ni sá ndécú ñúyíú-a ndècu ndihi-ndo, te ñiú-ni nchaa xiǎ<sup>n</sup> ñúhú ñni-ndó.

*Xini ñuhu-xi quíhi iní-ó cùndecu-ó*

<sup>35-36</sup> Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dǎva cue tée xinu cuechi sacùndecu túha-güedě cuèi nání òré-án ndétú-güedě pàtróó<sup>n</sup>-güedě ná òré nasáá-dé sá cuáhá<sup>n</sup>-dé vico tñandaha. Te núú niú te sa cúú cáyú-ni ñuhú-güedě sá cùndetu ñaha-güedě, chí òré ná nasáá-dé dacása<sup>n</sup>-dé yuyèhe, te ndíhi-ni nacaá<sup>n</sup>-güedě ndíhu-dé. <sup>37</sup> Te váha táhú nchaa cue tée xinu cuechi-án, chí ndècu túha-ni-güedě ndétú-güedě ndéé òré ní nasáá pàtróó<sup>n</sup>-güedě, te na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sǎ òré ná nasáá pàtróó<sup>n</sup>-güedě-án te chíhi ñaha-dé mèsá xii-güedě, te ndacá<sup>n</sup> ndee-dé dóó ñihnú-dě núú yíquí-dě, te ngüíta-dé caní-dé cohó-güedě cuendá caxi-güedě. <sup>38</sup> Te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-dé cuèi dǎva niú, àdi tacuñndá-gá, te núú ñá túú xidí-güedě òré nasáá-dé, te cue tée xinu cuechi-án ío váha tñahá-güedě. <sup>39</sup> Te núú díco ñ<sup>n</sup> tée cúú xítóho ñ<sup>n</sup> vehe xini-dé ná òré quíhu ñadúhú vehe-dé ñá, te quíhi iní-dé te vá cùdú-dé, te vá dáñá-dě nacaá<sup>n</sup>-güedě yuyèhe-dé quíhu-güedě duhu-güedě. <sup>40</sup> Te nchòhó tucu nchaa-ni nduu quíhi iní-ndó cùndecu túha-ndo, chí na cuáhá<sup>n</sup> nduu ñá túú yíhi iní-ndó, te quixi tucu yúhú Téé cúú ñaní tñahá-ndó nchaa-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedě.

*Cue tée quide ndáá ndíhi cue téé ñá túú quide ndáá*

(Mt. 24:45-51)

<sup>41</sup> Te té Pèlú ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-dě núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-dě:

—Mèstrú, ¿te tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-n-á<sup>n</sup> cùu-xi mee-ni cuendá nchúhú á<sup>n</sup> cuendá nchaa ñáyiú? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>42</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—Càhá<sup>n</sup>-í cuendá ñáyiú quide váha dàtná quidé ñ<sup>n</sup> téé tàxi tñuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi ndècu vehe pàtróó<sup>n</sup>-xi, chí téé-án ío váha tècú tñuní-dé, te quide-dé nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-dě, te dàcaxi-dé cue ñáyiú xinu cuechi òré tàú-xi caxí-yu. <sup>43</sup> Te núú duca<sup>n</sup> quide váha téé tàxi tñuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-án ñá, te ío váha tñahá-dé òré nasáá pàtróó<sup>n</sup>-dě núú ndéé cuáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>44</sup> Te na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sǎ téé quide ndáá táxi tñuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-án cǔñaha-nǎ pàtróó<sup>n</sup>-dě xii-dé sá ncháándi túhú-nǎ sá ndécú ndihi-dé quindaha-dě. <sup>45</sup> Dico núú téé tàxi tñuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-án ná càni iní-dé sá cùyaa pàtróó<sup>n</sup>-dě vá násáá ndíhi-ni-dé ñá, te ngüíta-dé caní-dé nchaa ñáyiú xinu cuechi, cuèi téé cuèi ñadíhí, te ngüíta-dé caxi-dé coho-dé, te dàxini-dé méé-dě, <sup>46</sup> te nduu ñá túú yíhi iní-dé te nasáá pàtróó<sup>n</sup>-dě, te dandóho ñaha pàtróó<sup>n</sup>-dé-án xii-dé, te daquíhí ñáhá-dě xii-dé núú ndécú ñáyiú ñá túú ní quide ndáá.

<sup>47</sup> Te dava cue téé xínu cuechi xiní-güedé nàcuáa cuíní pàtróo<sup>n</sup>-güedé cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñà túú cuíní-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé pàtróo<sup>n</sup>-güedé, te nchaa cue téé duca<sup>n</sup> xiquide dandòho ñaha patróo<sup>n</sup>-güedé, chi ñáni vñhi-güedé. <sup>48</sup> Te dava cue téé xínu cuechi ñá túú xiní-güedé nàcuáa cuíní pàtróo<sup>n</sup>-güedé cada-güedé, te ní quide-güedé sá nëñúú-güedé ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-güedé cada-güedé ñá, te cue téé-á<sup>n</sup> sacú-gá dandòho ñaha patróo<sup>n</sup>-güedé, chi sacú-gá ñáni-güedé. Te ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuíní Yá Ndiòxi cadá-yu, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> tàú-yu cadá-yu nàcuáa cuíní-gá. Te ñáyiú vai-gá tècú tnùní nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gá, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> vai nchaa sá càhá<sup>n</sup>-gá tàú-yu cadá-yu.

*Ñá túú cùu ì<sup>n</sup>nuu ñáyiú  
(Mt. 10:34-36)*

<sup>49</sup> Te yuhú véxi-í ñuyúú-a cuendá cutnùní iní ñáyiú nàcuáa cada ñaha Yá Ndiòxi xii-yu, ÿte cuíní-í sá ndñhi-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá! <sup>50</sup> Te yuhú ío vai tnúhu sàni iní-í, ÿchi sáá nduu te ío ndoho-í, te ñiú-ni xiá<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup> iní-í ndéé ná sáá nduu dùca<sup>n</sup> yáha-í! <sup>51</sup> Te nchòhó vá cání iní-ndó sá yuhú véxi-í ñuyúú-a te cundecu ndñhi ñaha váha-ni ñáyiú, te ñáhá chi da ngúíta-yu vá cúú ì<sup>n</sup>nuú-yu cundecú-yu. <sup>52</sup> Te ndéé není vitna ngúíta ñáyiú vá cúú ì<sup>n</sup>nuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te núu úhú<sup>n</sup> ñáyiú xñndecu ì<sup>n</sup>-ni vèhe, te vá cúú ì<sup>n</sup>nuu-gá-yu, chi úní-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndñhi úú-gá-yu, àdi ñáyiú úú-á<sup>n</sup> ndatnúhu-yu te nàá-yu ndñhi ñáyiú úní-á<sup>n</sup>. <sup>53</sup> Te dava cue téé cùu tátá vá cúú ì<sup>n</sup>nuu-gá-güedé ndñhi déhe ducu<sup>n</sup>-güedé, te ni dàva cue ñáyiú cùu náná vá cúú ì<sup>n</sup>nuu-gá-yu ndñhi déhe yòcò-yu, te ni sànu-yu vá cúú ì<sup>n</sup>nuu ndñhi-gá-yu. Te duca<sup>n</sup> cadá-yu chi davá-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá iní ñáhá-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyúú ndñhi andiú  
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

<sup>54</sup> Te Jesús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii nchaa ñáyiú xñndecu-á<sup>n</sup>:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndànchita vícó ndàa xio quée nchíanchii, te càchí-ndó sá cúú<sup>n</sup> dàú, te ñiú duca<sup>n</sup> ndísa quide-xi. <sup>55</sup> Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nàcuáa quène nchíanchii, te càchí-ndó sá ío cada ihni-xi, te ñiú duca<sup>n</sup> ndísa quide-xi. <sup>56</sup> Te nchòhó ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiú ndñhi ñuyúú, ÿte ná cuendá quidé-ní-ndó sá ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa quide Yá Ndiòxi vitna? Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo-á<sup>n</sup> ío dandahú-ndó mèe-ndo sá ío váha cùtnuní iní-ndó, chi ñá ndàá sá cùtnuní iní-ndó.

*Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndñhi váha-o ñáyiú cùu úhú iní ñáhá  
(Mt. 5:25-26)*

<sup>57</sup> Te nchòhó, ÿná cuendá ñá túú dàndixi túu-ndo iní-ndó càda-ndo mee-ni sá váha sá tàú-ndó càda-ndo-í? <sup>58</sup> Te núu ío ì<sup>n</sup>-ndo nñ sacá<sup>n</sup> cuéchi ñáyiú cuendá-ndó cuendá ì<sup>n</sup> sá nñ quide-ndo, te cuáhá<sup>n</sup>-ndó ndñhi-yu núu tée cùchiu<sup>n</sup>, te nñni ññhu-ndo ndñhi-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nàcáhá<sup>n</sup> càhnú iní ñáhá-ndó ndñhi-yu cuendá sá vñ cándèca ñaha-gá-yu quíhí<sup>n</sup> núu tée cùchiu<sup>n</sup>, chi núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu te tée cùchiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> nachihí ñaha-dé ndaha cue téé cu poleciá, te cue téé-á<sup>n</sup> chihí ñaha-güedé vècaá xii-ndo. <sup>59</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nñu na ngáva-ndo vècaá, te vá càcu-ndo te núu vá nàchàhu-ndo nchàa sá tàú-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

## 13

*Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndiöxí*

<sup>1</sup> Te diu-ni òré-á<sup>n</sup> ní ngúnutní ñ<sup>n</sup> úú ñáyiú núú Jèsús cáni-yu cuèndú núú-gã nàcuáa ní quide ñaha té Pilatú xii cue téé distrítú Galiléa cue téé ní sahi quiti nduu táhú Yá Ndiöxí, te mei òré ní sahi-güedé cue quiti-á<sup>n</sup> ní táuchíú<sup>n</sup> të Pilatú cue sandádú-dé ní sahi-güedé cue téé Galiléa-á<sup>n</sup>, te ní xica níñi-güedé núú ñuhú ndihí níñi cue quiti-á<sup>n</sup>, te ní nadácánuu-xi. <sup>2</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu:

—Te núu nchòhó sání iní-ndó sã sã dúcá<sup>n</sup> ní yáha cue téé distrítú Galiléa-á<sup>n</sup> te cùu-güedé cue téé ndècu vihi-gá cuèchi-xi dácúúxí cuè téé ñuu-güedé ñá. <sup>3</sup> Te na càchí tñuhu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuèchi iní-ndó cuèndá nchaa sã cuèhé sã dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñáhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndiöxí. <sup>4</sup> Te núu nchòhó sání iní-ndó sã ñáyiú sáhú<sup>n</sup> úní ní xihí ní táú ñáhá vèhe ducú<sup>n</sup> Silòé io-gá ndécú cuèchi-yu dácúúxí nchaa ñáyiú xíndecu ñuu Jerusalem ñá, <sup>5</sup> te na càchí tñuhu tucu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuèchi iní-ndó cuèndá nchaa sã cuèhé sã dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñáhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndiöxí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

*Yutnu ngúxí ñá túú cùu<sup>n</sup> sávidí-xi*

<sup>6</sup> Te Jèsús ní cani tucu-gá ñ<sup>n</sup> cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tñuní-yu tñuhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ñ<sup>n</sup> téé nùtní ñ<sup>n</sup> yutnu ngúxí núú ñuhú-dě, te cuáhá<sup>n</sup> ndéhé-dě núu ní cuu<sup>n</sup> sávidí-xi ní cùu, te ní ñ<sup>n</sup> ñá túú ní cùu<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tëé-á<sup>n</sup> xii téé ndèé ñuhu-dé: “Nàha-n sã vitna ní cuu úní cuíá quíxí còto-í yutnu ngúxí-a te ñá túú xini-í ní ñ<sup>n</sup> sávidí-xi. Te quehndé-n vitna, chí àú<sup>n</sup> ná cuu nùtní-xi quide tneñu-xi núú ñuhu-á<sup>n</sup>”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii téé ndèé ñuhu-dé-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te téé ndèé ñuhu-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dé: “Pàtróó”, daña na cuñmu-xi cuíá vitna-ná, te na nàdatayá-í ñuhu núú sàhá-xi, te chihi-í sahá<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> te cudana cuu<sup>n</sup> sávidí-xi, àdi núu ñá túú ní cùu<sup>n</sup> sávidí-xi ña te téhndé-ná-xi”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii pàtróó<sup>n</sup>-dě —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

*Jèsús quidé tãtna-gá ñ<sup>n</sup> ñadihí ní nduu cueyi sãtá-xi nduu ndètatú ñáyiú*

<sup>10</sup> Te ñ<sup>n</sup> xito cùu-xi nduu ndetatú ñáyiú, te yihi Jèsús ñ<sup>n</sup> veñúhu dànehé-gá ñáyiú. <sup>11</sup> Te xiá<sup>n</sup> ndécú ñ<sup>n</sup> ñadihí ní cuu sáhú<sup>n</sup> úní cuíá sã cùhú-a<sup>n</sup> yihi ñaha espíritú cundihí yucu ñáváha xii-a<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> ní ndada cueyi-xi sãtá-a<sup>n</sup>, te ñá dáñá-gã-xi nucúnutní ndáá-a<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te òré ní xini ñáhá Jèsús xii-a<sup>n</sup> te ní cana ñaha-gã, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuèhé tñáhá-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>13</sup> Te ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-a<sup>n</sup>, te òré-ni-á<sup>n</sup> ní ndúha-a<sup>n</sup> te ní nucúnutní ndáá-a<sup>n</sup>, te ní ngúíta-a<sup>n</sup> ní cachí-a<sup>n</sup> sã io càhnu cuu Yá Ndiöxí. <sup>14</sup> Dico téé tàxi tñuní veñúhu ní cudéé<sup>n</sup>-dě sã dúcá<sup>n</sup> ní quide Jèsús ní quide tãtna-gá ñaha cùhú-á<sup>n</sup> nduu ndètatú-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xií-yu:

—Íó íñú nduu tàú-ó càda chiu<sup>n</sup>-o, te ndédani càa nduu-á<sup>n</sup> quixi-ndo cùtãtna-ndo, dico ñá díú nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xií-yu.

<sup>15</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Nchòhó chi ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿náa ñá túú nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dàcoho-ndo-güedi ndute nduu ndetatú-ó àn? <sup>16</sup> Te ñadìhí-a cùu-a<sup>n</sup> ñani tnáhá ndíi Àbrahám, te dicó-ni sá yùcu ñáváha quide duha cuhú-a<sup>n</sup> ní cuu sáhú<sup>n</sup> úní cuiá, ¿te náa ñá túú xini ñuhu-xi cutátna-a<sup>n</sup> cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó àn? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>17</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, núu nchaa cue tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá ní cucaha<sup>n</sup> núu-güedé, dico nchaa dava-gá ñáyiu chi xícudí iní-yu xindéhé-yu nchaa sá vã yóo tnàhí ndàcu cada quide-gá.

*Cuèndá ndíquí<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá*  
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

<sup>18</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Na càni-í ñ<sup>n</sup> cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-ndo. <sup>19</sup> ñ<sup>n</sup> téé ní quehe<sup>n</sup>-dé ndíquí<sup>n</sup> yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáhá<sup>n</sup> ní sacá<sup>n</sup>-dé núú ñúhú-dé te ní xínu-xi, te ní sahnú-xi ní cuu dúcú<sup>n</sup>-xi, te cue quiti ndava núú tàchí cáduha-güedi tacá-güedi núú dité-xi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Nàcuáa quide levadurá*  
(Mt. 13:33)

<sup>20</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Jèsús xii-yu:

—Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada tucu Yá Ndiòxí òré ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. <sup>21</sup> ñ<sup>n</sup> ñadìhí ní quehe<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> levadurá ní chihí-a<sup>n</sup> úní arróbá yuchi triú, te levadurá-án ní quide-xi ní ndaa nihíi yusa<sup>n</sup>-án —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Yuyèhe cuiñi*  
(Mt. 7:13-14, 21-23)

<sup>22</sup> Te ichi ñúhu Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gã ñúú Jerusalén, te nchaa ñúú náhnú, ndíhi nchaa ñúú líhli ta yáha-gá duca<sup>n</sup> ta dànehé-gá ñáyiu tnúhu-gá cuáhá<sup>n</sup>. <sup>23</sup> Te ñ<sup>n</sup> ñúú-án ní xáha<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> téé xii-gá:

—Mèstrú, cuiñí-í cáca<sup>n</sup> tnúhu-í ñ<sup>n</sup> tnúhu núu-n, ¿ndáá sá ío sacú ñáyiu nànhíi tàhú-án? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé ndíhi nchaa ñáyiu:

<sup>24</sup> —Cada-ndo sá nànhíi tàhú-ndó, te tní-ndo ichi Yá Ndiòxí, te ichi-gá-án cùu-xí dàtná ñ<sup>n</sup> yuyèhe cuiñi, te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío cuéhé ñáyiu cachí iní-yu quíhu-yu yuyèhe cuiñí-án dico vá ndácú-yu. <sup>25</sup> Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Te òré ná ndàcuíñí téé cùu xitohó vehe, te nacadí-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáyiu na quèndóo quehé dacása<sup>n</sup>-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé: “Tátá, nacaá<sup>n</sup> yuyèhe na quíhu-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé. Dico téé cùu xitohó vehe-án cùñaha-dè xii-ndo: “Ñá túú xini-í nchòhó ndèé ñáyiu cùu-ndo”, duha cùñaha-dè xii-ndo. <sup>26</sup> Te dàtnúni ngúita nchòhó cùñaha-ndo xii-dé: “Nchúhú ní xexi ndíhi ñaha-ndí, te ní xihí ndíhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xóo dacuáha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé. <sup>27</sup> Dico cachí tucu téé cùu xitohó vehe-án cùñaha-dè xii-ndo: “Sá ní cachí-í sá ñá túú xini-í ndèé ñáyiu cùu-ndo. Te chí xócuíñí nchòhó ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha núú ndècu-í”, quesaha-dè cùñaha-dè xii-ndo. <sup>28</sup> Te na sàá nduu dùca<sup>n</sup> cada-xi te quini-ndó tè Àbrahám, ndíhi té Isáac, ndíhi té Jàcób, ndíhi nchaa cue téé ní

xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi, te nchaa cue téé-án ndécú-güedě núú ndécú-gă táxi tnúni-gă, te nchòhó quee tíhú-ndó núú-gă sá tnúhu ñá túú ní cuini cada ndáá, te dává-án ndáhyú-ndó te cuu rúhñú-nă núhu-ndo sá sätú iní-ndó cuendá sá ndòhó-ndó. <sup>29</sup> Te dává-án quíhu nchaa ñáyiú ndi cù mí xio ñuyíú núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gă caxi-yu ndihi-gă, te cundecú-yu ndihi-gă. <sup>30</sup> Te dava ñáyiú nchícú<sup>n</sup> ñá túú cùn uu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáyiú-án sáá nduu te ío cunúú-yu. Te dava ñáyiú cùn uu ndecu ichi-gă vitna, ñáyiú-án sáá nduu te vá ío-gă cunúú-yu —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-yu.

*Jèsús ndáhyú-gă cuendá ñáyiú ñuú Jerusalén*

*(Mt. 23:37-39)*

<sup>31</sup> Te diu-ní nduu-án ní quexìo ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu fariséú núú ndécú-gă, te xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gă:

—Quee-n iha quíhí<sup>n</sup>-n núú ndéé quíhí<sup>n</sup>-n, chí téé cùu Herodés cuini-dé cahni ñaha-dě xii-n —càchí-güedě xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gă.

<sup>32</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gă:

—Chí cuahá<sup>n</sup> te cúnaha-ndo xii téé nèhe mañá-án sá càchí-í sá ná cùndedóho váha-dé ì<sup>n</sup> tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í, chí cùmání ì<sup>n</sup> úú-gă nduu cundecu-í xocani-í nchaa espíritu cùndihí yucu ñávaha yìhi ñaha xii ñáyiú, te cada tátna-í nchaa dava-gă ñáyiú cùhú, te duca<sup>n</sup> te ndihi chiú<sup>n</sup>-í, duha cúnaha-ndo xii-dé. <sup>33</sup> Dico dacuití sá cùhú<sup>n</sup>-í ichi ì<sup>n</sup> úú-gă nduu, te duca<sup>n</sup> te sáá-í núú quíhí<sup>n</sup>-í, chí vá cúú tnàhí cuú ì<sup>n</sup> téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ingá ñuú, chí mei ñuú Jerusalén cuú-güedé —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii ñáyiú ñuú Jerusalén:

—Nchòhó chí sàhni-ndo nchaa cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi, cue téé ní tendaha-gă véxi, te mee-ni ndihi yúú sáhní-ndó-güedě. ¡Te titní xito ní cuini-í nadatàcá ñàhà-í xii-ndo dàtná nádàtácá ì<sup>n</sup> nchuxi cuè déhe-di sàquihí-güedi xití ndíxí<sup>n</sup>-di, dico ñá ní cuini-ndó, te duca<sup>n</sup>-ní sàni iní-í ndéé vitna! <sup>35</sup> Te chí cùndedóho tucu ingá tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a: Yá Ndióxi dañá ñaha-gă xii-ndo. Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vă quini ñáhá-gă-ndó xii-í, dico sáá nduu te quini ñáhá tucu-ndo, te nduu-án cachí-ndó sá ío càhnu cuu yúhú Yaá ní tendaha Dütú Ndióxi véxi ñuyíú-a —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-yu.

## 14

*Jèsús quidé tátna-gă ì<sup>n</sup> téé ñuúhú cuiñu*

<sup>1</sup> Te duha ní cuu ì<sup>n</sup> nduu, nduu ndétatú ñáyiú chí ì<sup>n</sup> téé cùu fariséú cùn uu ní cáhá<sup>n</sup>-dé Jèsús vehe-dé caxi-gă, te cue téé ndécú vehe-dé ndéhé-güedě núú nása cada-gă. <sup>2</sup> Te xíá<sup>n</sup> ndécú tnàhà ì<sup>n</sup> téé cùhú ñúhú-dě cuiñu. <sup>3</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gă núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi núú cuè téé cùu fariséú, te xáha<sup>n</sup>-gă:

—¿Cuu cada tátna-o ì<sup>n</sup> ñáyiú cùhú nduu ndétatú-ó à<sup>n</sup> ñáhá? —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

<sup>4</sup> Dico cue téé-án ñá túú tnàhí ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. Te ní dácáá-gă ndaha-gă ní tendaha-gă téé cùhú-án ní quide tátna ñaha-gă xii-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gă sá ná ñuhú-dé vehe-dé. <sup>5</sup> Te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gă núú nchàa cue téé-án, te xáha<sup>n</sup>-gă:

—¿Te núú nchòhó ná ngáúmhnu ì<sup>n</sup> búrru-ndo àdi ì<sup>n</sup> ndicutu-ndo déhvá, te vá ná tàva ndihi-ni-ndo-di cuèi cùu-xi nduu ndetatú-ndó-à<sup>n</sup>? —càchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.



6 Te ñá túú ní ñihí-güedë tnúhu na dànhocáva-güedë.

*Ñáiyu càhá<sup>n</sup>-yu quíhí<sup>n</sup> vico tnándaha*

7 Te ndèhe Jesús nàcuáa xíquide nchaa ñáiyu ndècu vico sá sùúni ní nacáxi-yu xilé sácõo nchihí cue tée cùnnoo-gá conchihí-yu òré cuànguñhú-yu mesá caxí-yu, núu ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

8 —Òré ná càhá<sup>n</sup> ñáhá ñ<sup>n</sup> ñáiyu xii-ndo ñ<sup>n</sup> vico tnándaha, te vá cóó-ndó núú xilé sácõo cue tée cùnnoo-gá, chí núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te cudana quexìo dava-gá ñáiyu cùnnoo-gá dàcútúxí nchòhó. 9 Te ñáiyu ní càhá<sup>n</sup> ñáhá xii-ndo-á<sup>n</sup> quixí-yu te cúñàhá-yu xii-ndo: “Chí cuñàhá xilé núcõo nchihí-ndo-á<sup>n</sup> ná cõnchihí ñáiyu ní quexìo-a”, quesàhá-yu cúñàhá-yu xii-ndo. Te cuíní-ndó ñáhá cuèi cùcaha<sup>n</sup> núú-ndó ndàcuñí-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó ngõo-ndo núú xilé xínutnì ndéé núú ní ndihí-ná ndàa sátá-xi. 10 Te yúhú càchí-í sá òré ná càhá<sup>n</sup> ñáhá-yu xii-ndo, te ngóo-ndo núú xilé xínutnì ndéé núú ní ndihí-ná ndàa sátá-xi chí cuèndá òré ná quèxìo ñáiyu ní càhá<sup>n</sup> ñáhá xii-ndo, te cúñàhá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñáiyu càhá<sup>n</sup> ndihí-í, chí yàha núú xilé sácõo cue tée cùnnoo-gá coo-ndo”, duha cúñàhá-yu xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> te cada nínu ñaha nchàa ñáiyu yìhi ndihí-ndo mesá. 11 Te nchaa ñáiyu na càda nínu mee-xi, te ñáiyu-á<sup>n</sup> ñà túú cùu nínu-yu, te nchaa ñáiyu ñá túú quide nínu mee-xi, ñáiyu-á<sup>n</sup> cúú nínu-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

12 Te dàtnùni ní xáha<sup>n</sup>-gã xii tée ní càhá<sup>n</sup> ñáhá xii-gá:

—Te yòhó òré cuíní-n càda-n ñ<sup>n</sup> vico, te vá càhá<sup>n</sup>-n mèe-ni cue tée càhá<sup>n</sup> ndihí-n, ni cuè ñaní-n, ni cuè ñáiyu cùu ñaní tnáhá-n, ni cuè ñáiyu cuica ndècu yatni ndihí-n, chí ñáiyu-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> càdá-yu ñ<sup>n</sup> nduu càhá<sup>n</sup> ñáhá-yu xii-n te ndéyáhu-ni sá ní quidè-n-yu. 13 Te ñáhá chí òré ná càda-n ñ<sup>n</sup> vico, te càhá<sup>n</sup>-n ñáiyu ndàhú, ndihí ñáiyu ñá cúú càca, ndihí ñáiyu yacua, ndihí ñáiyu cuáa. 14 Te núu duca<sup>n</sup> na càda-n, te cuu-xi ñ<sup>n</sup> sá vaha xii-n, chí ñáiyu-á<sup>n</sup> vã ñihí-yu nacoto ñáhá-yu xii-n, dico na cúú-n te sáa nduu ndòto-n ndihí nchaa ñáiyu ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndiòxí, te dàvã-á<sup>n</sup> taxi-gá sá ndúú tàhú-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

*Nàcuáa xíquide ñáiyu òré càhá<sup>n</sup> ñáhá ñ<sup>n</sup> tée cada vico*

*(Mt. 22:1-10)*

15 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> Jèsús ní tecú dóho cue tée yìhi mesá-á<sup>n</sup>, núu ní xáha<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-dé xii-gá:

—Ío vaha táhú nchaa ñáiyu na càxi nchaa sá cuàha ñaha Yá Ndiòxí nduu na saá-yu cundecú-yu núú ndécú-gã táxi tnùni-gá —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

16 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Í<sup>n</sup> tée quide-dé vico, te ní dátècú tnúhu-dé cuèhé víhi ñáiyu quíhí<sup>n</sup>-yu caxí-yu. 17 Te òré sa ní cuu-ná sá caxí-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii tée xínu cuechi núú-dë sá quíhí<sup>n</sup>-dé cúñaha-dë quíhí<sup>n</sup>-yu caxí-yu, chí sa ndècu túha nchaa sá caxí-yu. 18 Dico ncháa-yu ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii-dé sá ná cáda càhnu iní tée càhá<sup>n</sup> ñáhá-á<sup>n</sup>, chí ñá túú cùyáchí-yu quíhí<sup>n</sup>-yu vico-á<sup>n</sup>. Te tée ní càhá<sup>n</sup> ndihí tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> ñíhna ní xáha<sup>n</sup>-dë: “Íchí ní saa<sup>n</sup>-í ñ<sup>n</sup> pedàsú ñuhu, te quíhí<sup>n</sup> ndèhè-í tnavíi, núu xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sá cúñaha-n xii tée càhá<sup>n</sup> ñáhá-á<sup>n</sup> xii-í sá ná cáda càhnu iní-dé chí ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. 19 Te ingá-dé ní xáha<sup>n</sup>-dë: “Ní saa<sup>n</sup>-í úhú<sup>n</sup> yùndá ndicutu sa xítu, te cue quiti-á<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup>-í coto ndeé-í-güedí vitna, núu xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sá cúñaha-n xii

tée càhá<sup>n</sup> ñháá-á<sup>n</sup> xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchi-í”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê. <sup>20</sup> Te ingá tucu-dé ní xáha<sup>n</sup>-dê: “Íchí ñí tnándaha-í nũu xiá<sup>n</sup> vá cùyáchi-í quíhí<sup>n</sup>-í”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê. <sup>21</sup> Te òrè ní nasáá téé xĩnu cuechi-á<sup>n</sup>, te ní nacani tnúhu-dé núú patróó<sup>n</sup>-dê nchaa nácuáa ní xáhá<sup>n</sup>-yu. Te ní cudéé<sup>n</sup> téé cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dê xii téé xĩnu cuechi núú-dê-á<sup>n</sup>: “Yáchí cuahá<sup>n</sup> nanducu-n ncháa ñáyiu ndàhú, ndihí nchaa ñáyiu ñá cúú càca, ndihí nchaa ñáyiu yacua, ndihí nchaa ñáyiu cuáá, te ndèni ní cuu na nàníhí-n-yu te candecá-n-yu quixí”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê. <sup>22</sup> Te sáta ñí nasáá téé xĩnu cuechi-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dê xii patróó<sup>n</sup>-dê: “Patróó<sup>n</sup>, sa ní quide-í chiú<sup>n</sup> ní táhú-n, dico ndècu-gá núú cóo-yu”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê. <sup>23</sup> Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-dê-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-dê: “Cuahá<sup>n</sup> tucu ndèni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuendá ná chítú vehe-í. <sup>24</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-n sá ñí ì<sup>n</sup> ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup>-í díhna vá cúú-gã caxí-yu sá sà ní quide túha-í caxí-yu ni cùu”, cachí téé-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dê xii téé xĩnu cuechi núú-dê —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii téé-á<sup>n</sup>.

### *Ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú*

*(Mt. 10:37-38)*

<sup>25</sup> Te ío cuéhé ñáyiu nchícú<sup>n</sup>-yu Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

<sup>26</sup> —Te núu dava nchòhó cuíní-ndó chitnahá ñháá-ndó xii-í, te cuu iní ñháa ndisa-ndo. Te cuéi na dàndóo-ndo tátá-ndó, ndihí náná-ndó, ndihí ñadíhí-ndó, ndihí déhe-ndo, ndihí ñaní-ndó, ndihí cúha-ndo, te cani iní-ndó sá cuéi na cùu-ndó sá cuendá-í, te duca<sup>n</sup> te cuu ndisa-ndo cué ñáyiu tnahá tnúhu ndihí-í. <sup>27</sup> Te nchaa ñáyiu vá cáncchícú<sup>n</sup> nihnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáyiu-á<sup>n</sup> vá cúú-yu ñáyiu tnahá tnúhu ndihí-í. <sup>28</sup> Te núu ì<sup>n</sup> nchòhó ná càni iní-ndó dàcaa-ndo ì<sup>n</sup> vehe ducú<sup>n</sup>, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-ndó nũu ndèdau díhú<sup>n</sup> cuu, duca<sup>n</sup> te cutnúní iní-ndó nũu tnahá díhú<sup>n</sup>-ndó càa vehe-á<sup>n</sup> àdi ñháá? <sup>29</sup> Chi núu vá dúcá<sup>n</sup> cada-ndo, te na ngúíta-ndo táusaha-ndo te vá xĩnu cada-ndo, te nchaa ñáyiu na cùndehe ñaha xii-ndo, te cáhá<sup>n</sup> cuéhé-yu cuendá-ndó. <sup>30</sup> Te cachí-yu: “Téé-á<sup>n</sup> ní ngúíta-dé dácàa-dé ì<sup>n</sup> vehe te ñá ní ndàcu-dé xĩnu”, cachí-yu. <sup>31</sup> Àdi te núu ì<sup>n</sup> téé yìndaha ñaha xii ñáyiu cuíní-dé nàá-dé ndihí ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-dé te núu ndacu-dé ndihí úxí mìl cue sandàdú-dé nàá-güedé, ndihí ócó mìl cue sandàdú ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiu cùu úhú iní tnahá ndihí-dé-á<sup>n</sup>? <sup>32</sup> Àdi te núu xito-dé sá vá ndácú-dé ñá, te òrè vátá cùyàtní ñaha-gá téé cùu úhú iní tnahá ndihí-dé-á<sup>n</sup>, te tendaha-dé ì<sup>n</sup> téé quíhí<sup>n</sup>-dé quíhu-dé tnúhu ndàhú núú tèé-á<sup>n</sup> cuendá sá vá nàá-güedé. <sup>33</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi núu nchòhó vá cádá ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndihí-ndo cuendá chitnahá ñháá-ndó xii-í, te vá cúú-ndó cué ñáyiu tnahá tnúhu ndihí-í.

### *Ñíí ní nduu víxi<sup>n</sup>*

*(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

<sup>34</sup> Te ñíí chi ío váha, dico núu na nduu víxi<sup>n</sup>-xi, ¿te nása-gá cada-o nàndíhi-o te núu duca<sup>n</sup>-í? <sup>35</sup> Chi ñá túú-gã nándíhi-xi ñí sá dàcá ñuhu, te ñí sá dàcá sahá<sup>n</sup>, chi cuendá-ñá dǎngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í a xini ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

## 15

*Cuèndá ìᵐ mběé quiti ní xíta*  
(Mt. 18:10-14)

<sup>1</sup> Te cue tée cuìhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuèndá impuèstú ndihi cue dava-gá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ní quexió-yu núú ndécú Jèsús cuèndá cundedóho-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>2</sup> Te ní nguíta cue tée cùu fariséú, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xicáhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé cuèndá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèhe<sup>n</sup> cuèndá-dé ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te xèxi ndihi ñaha-dé xii-yu —càchí-güedé xitnaha-güedé.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní cani-gá ìᵐ cuèndú nàcuáa tecú tnùnì-güedé tnúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

<sup>4</sup> —Ìᵐ tée ndècu ìᵐ ciendú mběé-dě, te ní xíta ìᵐ-di, te nchòhó sa cùtnunì iní-ndó nàcuáa cada tée-án, chi dàndóo-dé cùmídíco sàhú<sup>n</sup> cùmí-di ìᵐ yucu, te cúnúndúcu-dě quiti ní xíta xíá<sup>n</sup> ndèé ndéé naníhí-dě-di. <sup>5</sup> Te òrè ní naníhí-dě-di te ní dácáá-dě-di chíó-dě ní docó-dé-di sá cúdíí iní-dé. <sup>6</sup> Te òrè ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátacá-dé nchaa cue tée càhá<sup>n</sup> ndihi-dé, ndihi nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihi-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dě: “Chí ná cúdíí iní-ó vitna, chi ní naníhí-í mbèé-í quiti ní xíta ni cùu”, cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu. <sup>7</sup> Te yúhú càchí-í sá ïo-gá cúdíí iní Yá Ndiòxi ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú-gá núu ìᵐ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vaha quidé-yu ndécú-yu te tñí-yu ichi-gá, dàcúúxí cùmídíco sàhú<sup>n</sup> cùmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chi ñá túú-gá xíní ñúhu-xi ndixi cuèchi iní-yu chi sa ndécú-yu ichi-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Cuèndá díhú<sup>n</sup> ní xíta*

<sup>8</sup> Te ní cani Jèsús ingá cuèndú núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Ìᵐ ñadhíí ndécú ndihi-a<sup>n</sup> úxí díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, te ní dácúita-a<sup>n</sup> ìᵐ te ní teñuhú-a<sup>n</sup> iti, te ní nguíta-a<sup>n</sup> nàtihu-a<sup>n</sup> vehe, te súúnì vaha vaha ní nanducu-a<sup>n</sup> ndéé ní naníhí-a<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te òrè ní naníhí-a<sup>n</sup>, te ní dátacá-a<sup>n</sup> nchaa ñáyiú díhí càhá<sup>n</sup> ndihi-a<sup>n</sup> ndihi nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihi-a<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>: “Chí ná cúdíí iní-ó vitna chi ní naníhí-í díhú<sup>n</sup>-í sá ní xíta ni cùu”, cachí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-yu. <sup>10</sup> Te yúhú càchí-í sá dúcá<sup>n</sup> ïo cúdíí iní nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, núu ìᵐ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vaha quidé-yu, te tñí-yu ichi-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Cuèndá ìᵐ tée ñá túú ní quide vaha*

<sup>11</sup> Te ní cani tucu Jèsús ingá cuèndú núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Ìᵐ tée ndècu úú déhe ducu-dé, <sup>12</sup> te tée líhli-gá ní xáha<sup>n</sup>-dě xii tátá-dě: “Táu, taxi-n tǎhú sá cúu cuèndá-í”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě. Te tátá-dě-án ní sáñaha-dě ndí díí<sup>n</sup> núú-güedé sá cúu cuèndá-güedé. <sup>13</sup> Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé tée líhli-gá-án ní nadico-dě nchaa sá ní sáñaha tátá-dě, te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ìᵐ ñúú xicá, te yacá<sup>n</sup> ní tñí-dé ìᵐ ichi cuehé ichi duha, te ní ndihi díhú<sup>n</sup>-dè ní dándóñúhu-dé ndihi cue tée càhá<sup>n</sup> ndihi-dé, ndihi nchaa ñáyiú díhí xíndecu ichi díí iní. <sup>14</sup> Te ní ndihi ndoo díhú<sup>n</sup>-dè ní dándóñúhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñúú núú ndécú-dé-án, te ñá nihí-gá-dé sá caxí-dé, te xihí-dé docó. <sup>15</sup> Núú ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup> ndúcú chiu<sup>n</sup>-dé núú ìᵐ tée diu-ni ñúú xíá<sup>n</sup>, te tée-án ní sáha chiu<sup>n</sup> ñaha-dé ìᵐ xichi núú ñúhú-dé coto-dé cùchí. <sup>16</sup> Te súúnì xihí-dé docó te cuiní-dé caxi-dé nchaa sá sáha-yu cùchí-án ní cùu, dico ñá túú ní sáñahá-yu

xii-dé. <sup>17</sup> Te uu<sup>n</sup>i ní sani váha iní-dé, te ní cachí-dé: “¡Ío cuéhé cue téé xínu cuechi vehe tátá-í te ío cuéhé sá xéxí-güedé ndécú, te yúhú duha ndóho-í docó iha! <sup>18</sup> Te ndacuíní-í te núhú-í vehe tátá-í, te cúñaha-í xii-dé: Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yá Ndiöxi te ni ñá túú ní quide váha-í núú-n, <sup>19</sup> te ñá túú-gã táu-í sá cúu-í déhe-n vitna, te cada ñaha-ñá-n xii-í dàtná ì<sup>n</sup> téé xínu cuechi núú-n”, duha ní sani iní-dé cúñaha-dé xii tátá-dé. <sup>20</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní sani iní-dé, te ní natni-dé ichi cuánuhú-dé vehe tátá-dé, te xica-gã cuánuhú-dé ní xiní ñáhá tátá-dé xii-dé te ní cundáhú iní ñáhá-dé. Te xínu tátá-dé-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup> nútnahá ñáhá-dé, te ní numi ñaha-dé, te ío váha ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-dé. <sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> dèhe-dé-á<sup>n</sup> xii-dé: “Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yá Ndiöxi te ni ñá túú ní quide váha-í núú-n, te ñá túú-gã táu-í sá cúu-í déhe-n vitna”, cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>22</sup> Dico tátá-dé-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii cue téé xínu cuechi núú-dé: “Chí queñùhu ndíhi-ni dóó váha-gã cuáha-ndo dèhe-í-a na cuñhu-dé, ndihi ì<sup>n</sup> dehé ná quíhi díquí ndáhá-dé, ndihi chàu váha na quíhi-dé. <sup>23</sup> Te quíhí<sup>n</sup> nguehe<sup>n</sup>-ndo ì<sup>n</sup> ndicutu numa quití caváha-gã, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na càxi-o-di. <sup>24</sup> Chi déhe-í-a ní sani iní-í sá ní xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dé, te ní sani tuco iní-í sá ní xita-dé ní cùu te ní nasáá méé-dé”, cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii cue téé xínu cuechi núú-dé-á<sup>n</sup>. Te ní ngúíta-güedé ní quide-güedé vico.

<sup>25</sup> Te déhe-dé téé sàcuéhé-gã cuáhá<sup>n</sup>-dé yucu, te òré cuándixi-dé tá ndùu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yaá cúu víco. <sup>26</sup> Te ní cana-dé ì<sup>n</sup> xínu cuechi, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-dé ná cuendá duca<sup>n</sup> ío yaá. <sup>27</sup> Te téé xínu cuechi-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè: “Ñaní-n tée cuáhá<sup>n</sup> ní cùu ní nasáá-dé, te tátá-n ní táuchíu<sup>n</sup>-dè ní xihí ì<sup>n</sup> ndicutu nùma quití caváha-gã cuendá sá ní nasáá váha-dé”, cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>28</sup> Dico ñaní-dé téé sàcuéhé-á<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup>-dè, te ní cachí-dé sá vã ndíhu-dé vehe cundecu-dé vico-á<sup>n</sup> ní cùu, dico ní quee tátá-güedé ní cáhá<sup>n</sup> ndáhú-dé núú-dé cuendá ndíhu-dé. <sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii tátá-dé: “Táu, cundedóho váha saú-n tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a, yúhú ío cuéhé cuá<sup>n</sup> ní cuu xínu cuechi-í núú-n, te ní ì<sup>n</sup> xito ñá túú quide sáá iní-í núú-n, te ní ì<sup>n</sup> chivá líhli ñá túú tàxi-n-di caxi díí iní-í-di ndihi cue téé cáhá<sup>n</sup> ndihi-í. <sup>30</sup> Te vitna ní nasáá déhe-n tée ní sáhá<sup>n</sup> ní dándóñùhu díhú<sup>n</sup>-n ndihi nchaa ñáyiú xíndecu ichi díí iní. Te ní sahní-n ì<sup>n</sup> ndicutu numa quití caváha-gã sá cuendá-dé”, cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii tátá-dé. <sup>31</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tátá-dé xii-dé: “Yohó déhe-í duca<sup>n</sup>-ni ndècu ndihi ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécú ndihi-í cúu-xí cuendá-n. <sup>32</sup> Te vitna dacuítí<sup>n</sup> tau-xi sá cáda-ó vico, te cudú<sup>n</sup> iní-ó, chi ñaní-n-á<sup>n</sup> ní quide-í cuendá sá ní xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dé, te sa ní xita-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dé”, cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii déhe-dé téé sàcuéhé-gã-á<sup>n</sup> —duha cuáhá<sup>n</sup> cuendú ní cani Jèsús núú-güedé.

## 16

### *Nàcuáa ní quide ì<sup>n</sup> téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé xínu cuechi*

<sup>1</sup> Te Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gã:

—Ní xíndecu ì<sup>n</sup> téé cuica, te duca<sup>n</sup> ní xíndecu ì<sup>n</sup> téé ní taxi tnuní ñáhá xii cue téé ní xínu cuechi núú-dé. Te téé-á<sup>n</sup> ní xiní ñáhá ñáyiú òhúhu-dé díhú<sup>n</sup> tée cùu patróó<sup>n</sup>-dè, te cuáhá<sup>n</sup>-dé dándóñuhu-dé, te ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii téé cùu patróó<sup>n</sup>-dè sá dúcá<sup>n</sup> quide-dé. <sup>2</sup> Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-dè-á<sup>n</sup> ní cana ñaha-dé xii-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè: “¿Ná cuendá duha cáhá<sup>n</sup> ñáyiú cuendá-n? Yáchí chi na tàxi cuendá-n

nchaa chiu<sup>n</sup> ní quide-n, chi vitna te vá táxi tnúni-gá-n cuè téé xínu cuechi núú-í<sup>n</sup>, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. <sup>3</sup> Te téé tàxi tnúni ñáhá xii cue téé xínu cuechi-án ní sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhndé pàtróó<sup>n</sup>-í chiu<sup>n</sup>-í? Chi ñá cündèe-gá-í cada-í chiu<sup>n</sup> vée, te cùcaha<sup>n</sup> núú-í cacadá<sup>n</sup> ndáhú-í. <sup>4</sup> Dico duha cada-í cuendá quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá ñáyi<sup>n</sup> vehé-yu òré ná quèhndé duu<sup>n</sup>-ná pàtróó<sup>n</sup>-í chiu<sup>n</sup>-í”, duha ní sani iní-dé. <sup>5</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní cana-dé ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> cue téé tàú núú pàtróó<sup>n</sup>-güedé. Te téé díhna ní xíca<sup>n</sup> tnúhú-dë núú-dé, te xáha<sup>n</sup>-dë: “¿Ndéé dau tàú-n núú pàtróó<sup>n</sup>-i?”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. <sup>6</sup> Te téé-án ní xáha<sup>n</sup>-dë: “Tàú-í ì<sup>n</sup> cièndú bàrríl acití”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. Te téé tàxi tnúni ñáhá xii cue téé xínu cuechi-án ní xáha<sup>n</sup>-dë: “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá ùdico úxí taxi-n”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. <sup>7</sup> Te dàtnúni ní xíca<sup>n</sup> tnúhú tucu-dé núú ingá-dé, te xáha<sup>n</sup>-dë: “Te yòhó, ¿ndéé dau tàú-n-í?”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. Te téé tàú-án ní xáha<sup>n</sup>-dë: “È<sup>n</sup> cièndú ngohnchi triú tàú-í”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. Te téé tàxi tnúni ñáhá xii cue téé xínu cuechi-án ní xáha<sup>n</sup>-dë: “Iha náu reciú-n-á, te cadúha ingá sá cùmídíco-ná taxi-n”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. <sup>8</sup> Te téé cùu patróó<sup>n</sup>-án ní cachí-dé sá ìo váha ñùhu díquí téé dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáyi<sup>n</sup> xíndecu ichi cuèhé ichi duha, ìo-gá váha ñùhu díquí-yu nàcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndihi nchaa ñáyi<sup>n</sup> cündihí-yu dàcúxí ñáyi<sup>n</sup> ndècu ichi Yá Ndióxi.

<sup>9</sup> Te yúhu cächí-í sá cadá-ndó sá váha ndihi nchaa sá ndécú ndihí-ndo ní cuáha ñuyíú yíca cuèchi-a, te duca<sup>n</sup> te coo cue téé ìo váha tnahá tnúhu ndihí-ndo, te òré ná ndihí nchaa sá ìo ñuyíú-a, te Yá Ndióxi quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá-gá xii-ndo, te cundecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

<sup>10</sup> Te núu ì<sup>n</sup> téé quide ndáá cuèi ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> líhli na cada-dé, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide ndáá-dé cuèi ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> cahnu na cada-dé. Dico téé ñá túú quide ndáá, chí cuèi chiu<sup>n</sup> líhli àdi chiu<sup>n</sup> cahnu na cada-dé dico ì<sup>n</sup>-ní quide-dé. <sup>11</sup> Te núu nchòhó vá cadá-ndó sá váha ndihí nchaa sá ní cuáha ñuyíú yíca cuèchi-a ña, te Yá Ndióxi vá táxi-gá sá váha ndècu ndihí-gá xii-ndo. <sup>12</sup> Te núu vá cadá ndáá-ndó coto-ndo nchaa sá táxi núu tnahá ñáyi<sup>n</sup>-ndo, te vá yòo taxi sá ndúú tàhú-ndó.

<sup>13</sup> Te ní ì<sup>n</sup> téé xínu cuechi vá ndácú-dé cunu cuechi-dé núú úú pàtróó<sup>n</sup>, chí téé-án cuu váha iní-dé núú ì<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-dë te tní-dé nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup> téé cùu váha iní-dé núú-xi-án. Te núú ingá tucu pàtróó<sup>n</sup>-dë vá cùu váha iní-dé, te ní vá tníí-dé tnúhu cáhá<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-dë-án. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu nchohó chí vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndióxi te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó nchaa sá ìo ñuyíú-a —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>14</sup> Te nchaa cue téé cùu fariséú ìo ñùhu iní-güedé nchaa sá ìo ñuyíú-a, te xíndedóho-güedé nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní cáhá<sup>n</sup> yíchí-güedé cuendá-gá.

<sup>15</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhó cùú-ndó cuè téé ìo váha cáhá<sup>n</sup> núú ñáyi<sup>n</sup> cuendá-ni sá cuimí-ndó cáhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-ndó, dico Yá Ndióxi xini ndáá-gá nàcuáa caa iní-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo, te nchaa sá cächí cue ñáyi<sup>n</sup> ñuyíú-a sá ìo nàndíhi, Yá Ndióxi dáquèe tíhú-gá.

### *Cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés*

<sup>16</sup> Te nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés cùnúu-xi ní cuu, ndihí nchaa tnúhu ní chídó tnúni cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Dico cùtnàhá ní ngúita té Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyi<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-í, ndéé dàv-án ña túú-gá ní cùnúu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi

Moisés ndihi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te ñu-ni ndéé ðává-á<sup>n</sup> nǐ quesaha ta tècú tnùnì ñáyíu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu, te vǎi ñáyíu ío sǎni iní-yu vitna nàcuáa cadá-yu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. <sup>17</sup> Te nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ío ndáá cáhá<sup>n</sup>-xi, te ndíi-gá naa andíu ndíi ñuyíú ðàcúúxí sǎ ndíi ñ<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup> cada-xi nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-xi.

*Jèsús cáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá ñáyíu ðàña tñaha  
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)*

<sup>18</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> téé na ðàña tñaha-dé, ndíi ñàðíí-dé, te tnándaha tucu-dé ndíi ingá-yu, te nèhé víhí quide-dé te núu duca<sup>n</sup> na càda-dé, te téé na tnándaha ndíi ñàha ní ðáña yíi-xi, te ñu-ni duca<sup>n</sup> ñà túú cùu-xi sǎ vǎha te núu duca<sup>n</sup> na càda-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Cuèndá ñ<sup>n</sup> téé nàni Lázaru ndíi cuèndá ñ<sup>n</sup> téé cuica*

<sup>19</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gǎ xii-güedé:

—Ní xíndecu ñ<sup>n</sup> téé cuica, te ní xóo cuihnu-dé mee-ni ðóó vǎha ðóó vii càa, te nchaa nduu súuní vǎha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. <sup>20</sup> Te ní xíndecu tucu ñ<sup>n</sup> téé ndàhú ní xínani-dé Lázaru, te téé-á<sup>n</sup> nǐ cuhú-dé ní xíndeé-dé nitùhú-dé ndíhi, te ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyèhe téé cuica-á<sup>n</sup>. <sup>21</sup> Te téé ndàhú-á<sup>n</sup> nǐ xóo cuú-dé ðocó, te ní xóo cuiní-dé caxi-dé nchaa sǎ ñà túú-gǎ ní xóo yáha caxi téé cuica-á<sup>n</sup>, te ñà túú ní xóo níhí-dé. Te cuèi iná ní xóo quihí<sup>n</sup>-di ní xóo nayuu-di nchaa núu ndíhi ndéé-dé-á<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te ní sǎá ñ<sup>n</sup> nduu te ní xihí téé ndàhú-á<sup>n</sup>, te cue espíritú xínú cuèhi núu Yá Ndiöxí ndécá ñàha-xi xii-dé cuánda núu ndécú té Àbrahám cundecu-dé. Te ní sǎá nduu nǐ xihí téé cuica-á<sup>n</sup> tnàhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé. <sup>23</sup> Te ní sǎá-dé núu xíndecu nchaa ñáyíu ní xihí ñà túú ní quide ndáá núu Yá Ndiöxí te xía<sup>n</sup> ío ndòho-dé ndécú-dé, te ní ndonehe núu-dé te xica nǐ xini-dé té Àbrahám ndíi té Lázaru-á<sup>n</sup> xíndecu-güedé. <sup>24</sup> Te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te xáha<sup>n</sup>-dè: “Yòhó tǎtá Àbrahám, cundàhú iní ñàhá xii-í, te cuñaha xii té Lázaru ná ðàndaxi<sup>n</sup>-dé ðíquí ndàhá-dé, te na quixi-dé dandaxi<sup>n</sup>-dé yàa-í, chi ío ndòho-í ñùhú-í núu ñùhú núu càyú-a”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àbrahám. <sup>25</sup> Dico té Àbrahám ní xáha<sup>n</sup>-dè: “Ndàhú yòhó ñani tnàhá-í, dandàcu iní sǎ ío vǎha ní xíndecu-n ñuyíú, te té Lázaru ío ndàhú ní ndòho-dé ní xíndecu-dé. Te vitna ní nucúndecu vǎha-dé iha, te yòhó ndóhó-n vitna. <sup>26</sup> Te ñà ðíú-ní sǎ xǎ<sup>n</sup> tucu, chi cuádava ndècu ñ<sup>n</sup> ðéhvǎ cùnú ñùhú nèhu-xi núu ndécú-ó, te cuèi nchaa ñáyíu xíndecu iha na càchí iní-yu quixí-yu núu ndécú-ndó dico vá ndácú-yu, te ní nchòhó vá ndácú-ndó quixi-ndo núu ndécú-ndí”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè. <sup>27</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> téé cuica-á<sup>n</sup>: “Te núu duca<sup>n</sup> te cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu yòhó tǎtá Àbrahám vitna sǎ téndàha-n té Lázaru ná quihí<sup>n</sup>-dé vehe tǎtá-í, <sup>28</sup> chi ndècu úhú<sup>n</sup>-gǎ ñani-í, te na cuñaha-dé xii-güedé sǎ vǎ cadá-güedé ðàtná ní quide-í cuèndá sǎ vǎ quixí-güedé tnàhá-güedé núu ndécú-í ndòhó-í-a”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè. <sup>29</sup> Te té Àbrahám ní xáha<sup>n</sup>-dè: “Mee-güedé ndécú ndíi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ná tñi-güedé nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-xi”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé. <sup>30</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu téé cuica-á<sup>n</sup>: “Tǎtá Àbrahám, dico vá cadá cuèndá-güedé nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>, dico núu ñ<sup>n</sup> ñáyíu ñà túú-gǎ ndécú ñuyíú ñ<sup>n</sup> ñáyíu ndècu ndíi-n quihí<sup>n</sup>-yu cáhá<sup>n</sup> ndíi ñàhá-yu xii-güedé nàcuáa

ndùu tnúhu váha, te ndixi cuéchi iní-güedé nchaa sá ñà túú quide váha-güedé ndécú-güedé, te cada váha-güedé”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-dé. <sup>31</sup> Dico té Àbrahám ní xáha<sup>n</sup>-dë: “Te núu ñá túú cuíní-güedé tñí-güedé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, ndíhi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ña, te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-güedé cuéi ñá yiu ní xíhi ná ndótó-yu cùñahá-yu nàcuáa ndùu tnúhu váha, chi vá quindáa iní-güedé”, cächí té Àbrahám xáha<sup>n</sup>-dë xii téé cuica-á<sup>n</sup> —cächí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé cùu fariséu.

## 17

### *Quihi iní-ó vǎ cùndècu-o ichi cuehé ichi duha*

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

<sup>1</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Dacuitíi sǎ cóo cué téé dacáhá<sup>n</sup>-güedé ñá yiu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá, j dico ndáhú ní cuu cue téé duca<sup>n</sup> na dacáhá<sup>n</sup> ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá! <sup>2</sup> Chi váha-gá sá núu na dàcutu ndéé ñá yiu ñá yúu yódo dücú<sup>n</sup>-güedé te dàquée ñáhá-yu xii-güedé xití ndute làmár, te ñá díú sǎ cùndècu-güedé dacáhá<sup>n</sup>-güedé ñá yiu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá, cuéi ñá yiu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé. <sup>3</sup> Te ío quihi iní-ndó cùndècu-ndo.

Te núu ñá ñani tnáhá-ndó quide-dé ñá sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó te cáhá<sup>n</sup>-ndó dõho-dé, te núu ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé, te cada càhnu iní-ndó sǎ ní quide-dé. <sup>4</sup> Te cuéi úsá xito na càda-dé nándi sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó ñá nduu, te núu na quixi-dé úsá xito núu-ndó, te cächí-dé sá vǎ dúcá<sup>n</sup>-gá cada-dé, te xini ñuhu-xi cada cahnu iní-ndó-dé —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

### *Ñá yiu sàndáa ndisa iní-xi*

<sup>5</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cué téé xica cuu ndíhi Jèsús xii-gá:

—Chindee ñàha xii-ndí cuendá duca<sup>n</sup> te quindáa-gá iní-ndí sá Yá Ndióxi ndácú-gá quidé-gá nchaa sá váha —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>6</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu nchòhó quindáa ndisa iní-ndó sùúni cuédico luha líí dàtná cuíní-ndó càa ñá ndíquí<sup>n</sup> yutnu nani mostázá, te duca<sup>n</sup> te cuu cùñaha-ndo xii ñá yutnu: “Quene-n ìha te quíhí<sup>n</sup>-n cùhnu-n xití làmár”, duha cùñaha-ndo. Te duca<sup>n</sup> càda-xi te núu na quindáa ndisa iní ñáhá-ndó xii-í —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

### *Nàcuáa tàú ñá téé xinu cuechi cada-dé*

<sup>7</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu ñá nchòhó ndécú ñá téé xinu cuechi núú-ndó, te cuáhá<sup>n</sup>-dé yucu cuángada chiú<sup>n</sup>-dé, àdi cuáhá<sup>n</sup>-dé yucu coto-dé quiti, te òré ní nasáa-dé vehe sá ní sáhá<sup>n</sup>-dé yucu, te vǎ cùñaha nchòhó cue téé cùu patróo<sup>n</sup>-dë xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vǎ dúhá cùñaha-ndo. <sup>8</sup> Chi nchòhó cue téé cùu patróo<sup>n</sup>-dë cùñaha-ndo xii-dé: “Cundíhí iní cada túha sá cùdini-í, te díhna-gá-í caxi-í dítá te dàtnùni caxi-n”, duha cùñaha nchòhó cue téé cùu patróo<sup>n</sup> xii-dé. <sup>9</sup> Te òré ná ndíhí chiú<sup>n</sup> ní táhú nchòhó cue téé cùu patróo<sup>n</sup> cada téé xinu cuechi núú-ndó, te ñà túú tàú-ndó ndácá<sup>n</sup> táhú-ndó núú téé xinu cuechi núú-ndó. <sup>10</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi núu òré ná ndíhi nchaa chiú<sup>n</sup> ní táhú Yá Ndióxi cada-ndo, te cächí-ndó: “Nchúhú cúú-ndí cue téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi, dico ñà túú



tàù-gá ndacá<sup>n</sup> táhú-gǎ núú-ndí, chi mee-ni chiú<sup>n</sup> ní táhú-gǎ ní quide-ndí”, duha cachí-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

*Jesús quidé tátna-gá úxí cue téé tñàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú ñáyiu*

11 Te ñuhu Jesús ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá ñúú Jerusalén, te ní yáha-gá núú ràyá distritú Sàmariá ndihí distritú Galileá. 12 Te ta cùyatni-gá ñ<sup>n</sup> ñúú líhli cuáhá<sup>n</sup>, te ní sátnahá ñáhá úxí tñàhá cue téé cùhú xii-gá, te tñàhá-güedé cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó dico xica lùha ní ngúnu tñí-güedé, 13 te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jesús:

—¡Mèstrú, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

14 Te oré ní xiní ñáhá Jesús xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> núú dùtú ná cundehe ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tñàhá-güedé. 15 Te nchaa-güedé ní cutnùni iní-güedé sǎ ní ndúha-güedé, dico ñ<sup>n</sup>-ni-dé ní nacuico-dé, te ní ngúita-dé níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní cachí-dé sǎ ño càhnu cuu Yá Ndióxi. 16 Te ní ngúñí xítí-dé núú Jesús, te ní nuu núú-dé ndàa núú ñúhú ndacá<sup>n</sup> táhú-dé núú-gǎ. Te téé-á<sup>n</sup> cúú-dé téé distritú Sàmariá. 17 Te Jesús ní cachí-gá:

—Úxí tñàhá-güedé ní ndúha cuéhé tñàhá-güedé. ¿Te ndèé ndécú dàva-gǎ-güedé-í? 18 ¿Te náa ñ<sup>n</sup>di-ni téé ingá ñúú-a ní nacuico-dé ndacá<sup>n</sup> táhú-dé núú Yá Ndióxi, te càchí-dé sǎ ño càhnu cuu-gǎ ñǎ? —càchí-gǎ.

19 Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii téé-á<sup>n</sup>:

—Ndacuíñí te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tñàhá-n, chi ní sándáá iní-n Yá Ndióxi —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

*Nàcuáa yìndaha ñaha Yá Ndióxi*

*(Mt. 24:23-28, 36-41)*

20 Te cue téé cùu fariséú ní xicá<sup>n</sup> tñúhú-güedé núú Jesús ñúu ná ama ngúita Yá Ndióxi ndíhu ndaha-gǎ ñáyiu. Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—Ñá túú ñǎ cada-xi ñuyúú quini-ndó cuendá cutnùni iní-ndó sǎ ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. 21 Te ni vǎ yõo cachí: “Iha ndècu-gǎ táxi tñúni-gǎ, àdi yacá<sup>n</sup> ndécú-gǎ táxi tñúni-gǎ”, chi tñuú-ndó sǎ ndecu-gǎ ndihí nchaa ñáyiu yìndaha-gǎ —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

22 Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii cue téé xica cuu ndihí-gǎ:

—Te nchòhò chi sǎá nduu, te cachí iní-ndó sǎ sùúni cuèdicò ñ<sup>n</sup> nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchàa-ndo, dico vǎ quini ñáhá-gǎ-ndó xii-í. 23 Te coo ñáyiu cúñàhá-yu xii-ndo: “Iha ndècu-gǎ, á<sup>n</sup> yacá<sup>n</sup> ndécú-gǎ”, quesàhá-yu cúñàhá-yu xii-ndo. Dico vǎ quindáá iní-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó ndihí-yu núú càchí-yu, te ni vǎ cáni iní-ndó quíhí<sup>n</sup> méé-ndó. 24 Chi dátna cuini-ndó quide-xi oré sǎá ndúté àndíu, chi uu<sup>n</sup>i dàvehé-xi níhi ñuyúú, duca<sup>n</sup> cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchàa-ndo, te dàvǎ-á<sup>n</sup> quini ñáhá nchàa-ndí tùhú ñáyiu xii-í. 25 Dico díhna-gǎ ndoho víhi-í, te daquèe tíhú ñáhá ñáyiu ñuyúú-a xii-í. 26 Te cadá-yu dátna ní quide ñáyiu ní xíndecu cùtñàhá ní xíndecu té Nóé, te díu-ni duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cada nchaa ñáyiu ndecu vitna ndéé sǎá nduu quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchàa-ndo. 27 Chi caxi-ní-yu, coho-ní-yu, te caca cuu-ni cue téé xica ndáhú, te tñàndaha-ní-yu, chi duca<sup>n</sup> ní quidé-yu dàvǎ-á<sup>n</sup> ndéé ní sǎá nduu cuànguee

té Nöë xití bàrcú, te ní ngúíta-xi ní cuu<sup>n</sup> dáú ní ndaa ndute ñuyíú, te nchaá-yu ní xihí ní cáhá-yu dàvá-á<sup>n</sup>. <sup>28</sup> Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide tucu ñáyiu cútñahá ní xindecu té Löt, chí xèxí-yu xihí-yu, te sàá<sup>n</sup>-yu te nàdicó-yu, te xixitú-yu nándi sá xixitú-yu, te nchaa cue tée xidacáá-güedè vehe. <sup>29</sup> Te òré ní quee té Löt ñúú Sòdomá, te ní ngoyo ñuhú andiu, te dàcá yúú sùúni díco ní nduu ñuhú-ná-xi, te ní xihí nchaandi túhú ñáyiu ñúú-á<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te ñu-ni duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cada ñáyiu na sàá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyíú-a.

<sup>31</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> ñáyiu càndodó-yu díquí véhë-yu nduu-á<sup>n</sup>, te ní vá ndíhu-gá-yu quehé<sup>n</sup>-yu ñ<sup>n</sup> ndachìú<sup>n</sup>-yu canehé-yu quíhí<sup>n</sup>, te ñáyiu cuáhá<sup>n</sup> yucu, te ní vá nùhú-gá-yu vehé-yu. <sup>32</sup> Te chí dándacu iní nàcuáa ní yáha ñadìhí té Löt. <sup>33</sup> Te nchaa ñáyiu cuíní dàcácu nihnu mee-xi ñùyíú-a ña, te cuíta nihnú-yu, te nchaa ñáyiu na cùú sá cuendá-í, te naníhí tàhú-yu.

<sup>34</sup> Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá nduu-á<sup>n</sup>, te núu úú-yu càa ñ<sup>n</sup> núú xito, te ñ<sup>n</sup>-yu ndanchitá-yu ndaa-yu andiu, te ñ<sup>n</sup>-yu quendóo. <sup>35</sup> Te núu úú ñáyiu dìhí nchícó-yu ñ<sup>n</sup>-ni véhe, te ñ<sup>n</sup>-yu ndanchitá-yu ndaa-yu andiu, te ñ<sup>n</sup>-yu quendóo. <sup>36</sup> Te núu úú cue tée yihí-güedé yucu, te ñ<sup>n</sup>-dé ndànchita-dé ndaa-dé andiu, te ñ<sup>n</sup>-dé quendóo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>37</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá núu ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ndéé duca<sup>n</sup> càda-xi-í? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Te nchòhò xini-ndó sá ncháá núú yúú yiqui cuñú ní xihí, te yàcá<sup>n</sup> tàcá cue ndixíí xéxí-güedé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 18

### *Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cuendá ñ<sup>n</sup> juéxí ndihí cuendá ñ<sup>n</sup> ñaha quèé*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní cani-gá ñ<sup>n</sup> cuendú núú-güedé cuendá sá vâ ná túhú iní-güedé cáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé Yá Ndióxi nchaa-ni òré. <sup>2</sup> Te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Ñ<sup>n</sup> ñúú ndécú ñ<sup>n</sup> juéxí, te ní ñà túú sàndáá iní-dé Yá Ndióxi, te ní ñ<sup>n</sup> tnúhu xáha<sup>n</sup> ñáyiu ñà túú cuíní-dé cada cuendá-dé. <sup>3</sup> Te ñu-ni ñúú-á<sup>n</sup> ndécú tùcu ñ<sup>n</sup> ñadìhí ñaha quèé, te ní sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-a<sup>n</sup> núú juéxí-á<sup>n</sup> cuendá cada ndáá-dé ñ<sup>n</sup> cuéchi. <sup>4</sup> Te titní xito ní cuu sáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-a<sup>n</sup> núú-dé te ñà túú cuíní-dé cada cuendá-dé tnúhu càhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> ni cùu, te ndéé núú ñà cùú-gá te ní sani iní-dé: “Te cuéi ñà túú sàndáá iní-í Yá Ndióxi, te ní ñà túú quide cuendá-í nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiu cada-í, <sup>5</sup> díco na càda ndáá-í cuendá ñaha quèé-a ndihí ñáyiu cùu úhú iní tnáhá ndihí-a<sup>n</sup>, chí vá cùndèe-gá iní-í nuu núu quixi-a<sup>n</sup> dasàtú iní ñáhá xii-í”, duha ní sani iní tée cùu juéxí-á<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>6</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii-güedé:

—Cada cuendá-ndó nàcuáa ní sani iní juéxí tée cuihna iní-xi-á<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te Yá Ndióxi ío chindee-gá nchaa ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup>-gá cundecu ndihí-gá, chí cuéi nduu cuéi niú càhá<sup>n</sup> ndihí ñahá-yu xii-gá, te vá cùyàa-gá nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-yu. <sup>8</sup> Te ío ndihí duca<sup>n</sup> càda-gá. Te òré ná quixi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, ¿te nàa naníhí-gá-í ñáyiu sàndáá ndísa iní Yá Ndióxi-á<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Nàcuáa quide ñ<sup>n</sup> tée cùu fariséú ndihí ñ<sup>n</sup> tée cùu cobradór*

<sup>9</sup> Te Jèsús ní cáhá<sup>n</sup>-gá núú ñáyiú nàcuáa quide ñáyiú sàni iní sá ïo quide ndáá te dàquee tìhũ-yu tñaha ñáyiú-yu, te xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

<sup>10</sup> —Úú cue tée cuáhá<sup>n</sup>-güedé veñúhu càhnu sá ïo cùnnuu cáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te ì<sup>n</sup>-dé cúú-dě tée cùu fariséú, te ingá-dé cúú-dě tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú. <sup>11</sup> Te tée cùu fariséú-á<sup>n</sup> nútníi-dé càhá<sup>n</sup> ndihí-dé Yá Ndiòxí, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiòxí ndàcá<sup>n</sup> táhù-í núú-n, chi ñá túú quide-í dàtná quidé dáva-gá-güedé, chi dùhu-güedé, càhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñàdihí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dùhá quide-güedé, te ni ñà túú quide-í dàtná quidé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndécú ìha. <sup>12</sup> Chi yúhú ñá túú tñahí ná xéxi-í úú nduu xití samàna cuendá sá càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-í xii-n, te nchaa sá nihí-í te càhu-í úxi xichi, te ì<sup>n</sup> xichi tàxi-í xii-n”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii Yá Ndiòxí. <sup>13</sup> Dico tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú-á<sup>n</sup> chi xica lùha nutníi-dé, te ni lùha ñá túú cùyii-dé ndonehe núú-dě andiú cuendá sá ndíxí cuèchi iní-dé nchaa sá ñà túú vaha quide-dé, te ndedí ndaha-dé pèchú-dé sá ndihí iní-dé, te xáha<sup>n</sup>-dě xii Yá Ndiòxí: “ìYòhó Dútú Ndiòxí cundahú iní ñáhá xii-í, chi ïo cuèhé sá ñà túú vaha quide-í núú-n!”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii Yá Ndiòxí. <sup>14</sup> Te na càchí tñuhu-í xii-ndo sá tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú-á<sup>n</sup> ní tedóho Yá Ndiòxí nchaa tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vaha ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te tée cùu fariséú-á<sup>n</sup> ñà túú ní tedóho ñaha Yá Ndiòxí xii-dé. Chi nchaa ñáyiú na càda cahnu mee-xi ñuyúú-a te vá cúú-yu ñáyiú cùnnuu, te nchaa ñáyiú ñá túú quide cahnu mee-xi, ñáyiú-á<sup>n</sup> cunúú-yu —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Jèsús quidé ÿ-gã landú*  
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

<sup>15</sup> Te ì<sup>n</sup> úú ñáyiú ndécá-yu landú ìhli cuáhá<sup>n</sup> núú Jèsús chi cuiní-yu sá téndaha ñaha-gá xii-güexi, te òré ní xiní cue tée xica cuu ndihí-gá sá ndécá-yu landú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> núú-gã, te ní ngüita-güedé ténàá ñáhá-güedé xii-yu, te xáha<sup>n</sup>-güedé sá vã dúcá<sup>n</sup> càdá-yu. <sup>16</sup> Dico Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Chí dàñá ná quixi nahi landú ìhli-á<sup>n</sup> núú-í-a, te vá càdì-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vaha iní cue landú ìhli-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cùu vaha iní cue ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndiòxí. <sup>17</sup> Te na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sá núu vã quindáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé dáva landú ìhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vá ndihu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo, te vá ndúú táhú-ndó cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Ì<sup>n</sup> tée cuica càhá<sup>n</sup> ndihí-dé Jèsús*  
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

<sup>18</sup> Te ì<sup>n</sup> tée cùnnuu ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-dě núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá:  
—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ïo vaha iní-xi, te cuiní-í núu vã cündée iní-n càchí tñuhu-n ná cúú sã vaha cada-í cuendá nduu táhù-í cundecu-í ndihí Yá Ndiòxí ni caa ni quíhí<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>19</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tñuhu càhá<sup>n</sup>-n sã yùhú vaha iní-á<sup>n</sup>? Chi ì<sup>n</sup>ndií díí-ni Yá Ndiòxí vaha iní-gá. <sup>20</sup> Te yòhó xiní-n nàcuáa ní càchí Yá Ndiòxí cada ñáyiú, te duha ní càchí-gá: “Nchòhó cue tée vã càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cúú-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchòhó cue ñáyiú ñàdihí tucu vã

càhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo tēe te núu ñá díú yìi-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tnàha ñáyi-ndo, te ni vâ dúhú-ndó sã ndécú ndìhí-yu, te ni vâ dácacu-ndo cuéchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyi-ndo, te canehe-ndo sã yíñùhu núú tãtá-ndó ndìhi núú ñaná-ndó”, duha ní cachí Yã Ndiòxí cada ñáyi —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>21</sup> Te tée-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Nchaa xiã<sup>n</sup> ní ngüita-í quidè-í ndéé cútñhá cúú làndú-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>22</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Dico cùmání ìngá núú sã cáda-n, vitna te quíhí<sup>n</sup>-n te dico-n nchaa sã ndécú ndìhi-n, te díhú<sup>n</sup>-n cuàha táhú-n cuè ñáyi-ndo ndàhú, te duca<sup>n</sup> te nduu táhú-n cùndecu váha-n núú ndécú Yã Ndiòxí táxí tnùn-í-gá, te na yàha duca<sup>n</sup> càda-n te quixi-n chìtnhá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>23</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé, te ío ní cundi-í-dé, chi ío cuica-dè. <sup>24</sup> Te sá ñí xini ñáhá Jèsús xii-dé cundi-í-dé, núu ní cachí-gá:

—Ío úhú quíndáá ìní ñáyi-ndo cuica Yã Ndiòxí cuèndá ndìhu ndaha ñàha-gá xii-yu! <sup>25</sup> Te yáchí-gá yáha ì<sup>n</sup> caméyu yáú ì<sup>n</sup> yiqui tìcú dácúxí sã quíndáá ìní ì<sup>n</sup> ñáyi-ndo cuica Yã Ndiòxí cuèndá ndìhu ndaha ñàha-gá xii-yu —duha ní cachí-gá.

<sup>26</sup> Te nchaa ñáyi-ndo ní tecú dóho-xi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—¿Te yoo naníhí tàhú te núu duca<sup>n</sup> vâi<sup>n</sup>? —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>27</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Cue ñáyi-ndo ñuyí-a chi vá ndácú-yu ná cada-yu nàcuáa ndìhu ndaha ñàha Yã Ndiòxí xii-yu, dico mee-gã chi ndacu-gá ndìhu ndaha ñàha-gá xii-yu chi nchaa sã váha ndàcu-gá quidè-gã —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>28</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Nchúhú ní dándõ-ndí nchaa sã ndécú ndìhi-ndí, te ní tuha ñàha-ndí xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ñáyi-ndo:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyi-ndo na dándõo vehe-xi, àdi tãtá-xi, ñaná-xi, ñani-xi, cúha-xi, ñadihí-xi, déhe-xi cuèndá sã cuini-yu ndìhu ndaha ñàha Yã Ndiòxí xii-yu, <sup>30</sup> te ío-gá cuéhé sã cuñaha-gã xii-yu cundecu ndìhí-yu, te ñá díú-ní xiã<sup>n</sup>, chi tnàhá nduu táhú-yu cundecu ndìhi ñàhá-yu xii-í ni caa ni quíhí<sup>n</sup> ná sàá nduu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Jèsús càhá<sup>n</sup> tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá  
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)*

<sup>31</sup> Te Jèsús ní taudi-í-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndìhi-gá tnúú ñáyi-ndo, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Vitna te quíhí<sup>n</sup>-ó ñúú Jerusalén, chi yacá<sup>n</sup> cada-xi nchaa nàcuáa sa ní chídó tnùn-í cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndiòxí ndéé sanaha nàcuáa yáha yúhú Tée cùu ñani ñáhá-ndó nchaa-ndo. <sup>32</sup> Chi cuáha cuèndá ñáhã-güedé xii-í núú cuè tée ñá túú cùu cue tée isràél, te cudíquí ndéé ñáhã-güedé xii-í, te cúcuèhé ñáhã-güedé, te tiú díí ñáhã-güedé xii-í. <sup>33</sup> Te caniha-güedé ndìhi ñii, te dàtnùni cahni ñàha-güedé xii-í, dico nduu ún-í sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>34</sup> Dico ní ì<sup>n</sup> tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé, chi ío yidáhu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá núu xiã<sup>n</sup> ní ì<sup>n</sup> ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé.

*Jèsús quidé tãtna-gá núú ìn tée cuàá ñúú Jericó*

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

<sup>35</sup> Te òré tá cùyatni Jèsús ñúú Jericó cuáhá<sup>n</sup>, te yuhu ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá-á<sup>n</sup> núcõ ìn tée cuàá xicá<sup>n</sup> ndàhú-dé. <sup>36</sup> Te òré ní tecú dóho-dé xicáhá<sup>n</sup> vài ñáyiu xiyáha-yu, te ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-dé núú ñáyiu ndècu ndihí-dé ná cuendá duca<sup>n</sup> vài-yu yáha. <sup>37</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá Jèsús tée ñúú Nazàrèt ñuhú-dé ichi. <sup>38</sup> Te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—Jèsús ñaní tñahá ndii Dàvií, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>39</sup> Te ñáyiu xixódó núú núú Jèsús ní tenàá ñáhá-yu xii-dé, te xáhá<sup>n</sup>-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uu<sup>n</sup>-gá níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—Yòhó tée cùu ñaní tñahá ndii Dàvií, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>40</sup> Te Jèsús ní ngüñí-gá, te ní táúchíú<sup>n</sup>-gã ní sãnguehe<sup>n</sup> ñaha cuè tée ndihí-gá. Te òré ní quexio-dé núú-gã, te ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-gã núú-dë, te xáha<sup>n</sup>-gã:

<sup>41</sup> —¿Ná cuini-n cada ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te tée cuàá-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-dë:

—Mèstrú, cuini-í cada tãtna-n núú-í cuendá cundehe-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>42</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yã Ndiõxí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>43</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ñí ndúha núú-dë, te ní chinchícú<sup>n</sup>-dé Jèsús, te ní cachí-dé sá ïo càhnu cuu Yã Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu ní xiní nãcuáa ní cuu ní ndúha núú-dë tñahá-yu ní cachí-yu sá ïo càhnu cuu Yã Ndiõxí.

## 19

*Jèsús ndihí ìn tée nani Zaqueú*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní sáá-gá ñúú Jericó, te ta yáha-gá xití ñúú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Te ñúú-á<sup>n</sup> ndécú ìn tée cuica nani-dé Zaqueú, te cùnno-dé táxí tñuní-dé cue tée cùndihí-dé, cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuestú. <sup>3</sup> Te tée-á<sup>n</sup> cuini-dé quini-dé Jèsús òré-á<sup>n</sup> ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chi ïo cuéhé ñáyiu, te ñá túú dùcú<sup>n</sup>-dé. <sup>4</sup> Te xinu-dé ní ngódó núú-dë te ní sáá-dé díquí ìn yutnu sicómorú nùtnii yatni yuhu ichi núú yáha Jèsús cuendá cuini-dé quini ñáhá-dë xii-gá. <sup>5</sup> Te òré tá yáha Jèsús xiá<sup>n</sup>, te ní ndonehe núú-gã díquí yutnu núú cándodo-dé-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Zaqueú, tanùu ndíhi díquí yutnu-á<sup>n</sup>, chi tnavíi quexio-í vehe-n ndetàtú-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>6</sup> Te té Zaqueú-á<sup>n</sup> ñí nuu ndihí-dé díquí yutnu-á<sup>n</sup>, te ïo ní cudíi iní-dé ní quehe<sup>n</sup> cuendá-dé Jèsús vehe-dé. <sup>7</sup> Te sá ñí xiní ñáyiu ní quexio Jèsús vehe-dé, te nchaá-yu ní ngüita-yu cáhá<sup>n</sup> cuéhé-yu cuendá-gá, te xitnàhá-yu:

—Tée-a cuànguihu-dé vehe ìn tée ndècu ichi cuéhé ichi duha —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>8</sup> Te té Zaqueú-á<sup>n</sup> ñí ndacuíñí-dé tnuú-yu, te xáha<sup>n</sup>-dë xii Jèsús:

—Yòhó Mèstrú, na cuáha-í ñáyiu ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndihí-í. Te núu yoo ní dándàhú-í ní dúhù-í, te codo ùní-gá tñahá sá ñí dúhù-í-yu nacuañaha-í xií-yu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>9</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii té Zaqueú:

–Vitna ní naníhí tàhú-n ndìhi nchaa ñáyíu xĩndecu vehe-n, chi tnàhá-n cùu-n ñaní tnáhá ndíi Àbrahám. <sup>10</sup> Te yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndo nchaa-ndo véxi-í nándücu-í ñáyíu ní xíta nihnu cuendá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú –càchí-gá xáha-n-gá xii-dé.

*Nàcuáa ní quide-güedé ndìhi díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>*  
(Mt. 25:14-30)

<sup>11</sup> Te nchaa ñáyíu-á<sup>n</sup> ní sani iní-yu sá ndìhi-ni ndíhu ndaha ñàha Yá Ndìoxí xii-yu cuendá sá ní cuyatni Jèsús ñúú Jerusàlén, te xiá<sup>n</sup> ñúu ní ngúita Jèsús ní cani-gá ñ<sup>n</sup> cuendú núú-yu cuendá tecú tnùní váha-yu tnúhu-gá. <sup>12</sup> Te xáha-n-gá xii-yu:

–Ní xĩndecu ñ<sup>n</sup> tée cùu ñaní tnáhá ñáyíu cùnuu, te cuáhá<sup>n</sup>-dé ingá ñúú xíca cuendá yàcá<sup>n</sup> cuáha ñaha-güedé chùu<sup>n</sup> coo-dé, te dàtnùní ndixi-dé quindaha-dé titní ñúú. <sup>13</sup> Te cùmání-gá quee-dé quíhí<sup>n</sup>-dé, te ní cana-dé úxí cue tée xĩnu cuechi núú-dé, te ní sáñaha-dé ndí díhú<sup>n</sup> núú-güedé ñ<sup>n</sup> caa ñ<sup>n</sup> caa díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te ní xáha-n-dé: “Chí cádá ndàhú ndìhi díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ndéé ná sáá nduu nàsáá-í”, càchí-dé xáha-n-dé xii-güedé. <sup>14</sup> Dico nchaa ñáyíu ñúú quindaha-dé-á<sup>n</sup> ñà túú tnàhá iní-yu sá quindàha ñaha-dé, núu ní tendàhá-yu cue tée nèhe tnúhu cuáhá<sup>n</sup> núú cuè tée cuáñaha chùu<sup>n</sup> coo-dé-á<sup>n</sup>, te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá cññaha-güedé sá ñà túú tnàhá iní-yu sá tée-á<sup>n</sup> quindaha ñaha-dé xii-yu. <sup>15</sup> Dico dacuñí sá ní sáha-güedé tée-á<sup>n</sup> chùu<sup>n</sup> coo-dé sá díú-dé quindaha-dé ñáyíu nchaa ñúú-á<sup>n</sup>, te ní nacuíco-dé cuánuhú-dé ñúú-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dé ñ<sup>n</sup> tée ní sánúcana ñaha xii cue tée xĩnu cuechi núú-dé, cue tée ní dándõ ndaha-dé díhú<sup>n</sup> cuendá caca<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-güedé ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-güedé ñúu ndéé dau ní chídó-xí díquí díhú<sup>n</sup> sá ní dándõ ndaha ñàha-dé-á<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te tée ní ndèxio díhna xáha-n-dé: “Pàtróón, ní quide-í ndáhú ndìhi díhú<sup>n</sup>-n sá ní dándõ ndaha ñàha-n xii-í, te sá ñ<sup>n</sup> ní taxi-n te ní chídó-xí úxí-gá tnàhá te ná-u a naquehe<sup>n</sup> cuendá-n”, càchí-dé xáha-n-dé. <sup>17</sup> Te tée cùu patróón-dé-á<sup>n</sup> ní xáha-n-dé: “Ío váha tée xĩnu cuechi cuu-n chí ío váha ní quide-n, te sá ní quide váha-n ndìhi sacú díhú<sup>n</sup> sá ní dándõ ndaha ñàha-í xii-n, te xiá<sup>n</sup> ñúu yúhú càchí-í sá táxí tnùní-n úxí ñúú vitna”, càchí-dé xáha-n-dé. <sup>18</sup> Te ní ndèxio ingá-dé, te ní xáha-n-dé: “Pàtróón, ní quide-í ndáhú ndìhi díhú<sup>n</sup>-n sá ní dándõ ndaha ñàha-n xii-í, te sá ñ<sup>n</sup> ní taxi-n te ní chídó-xí ùhú<sup>n</sup>-gá tnàhá te ná-u a naquehe<sup>n</sup> cuendá-n”, càchí-dé xáha-n-dé. <sup>19</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tée cùu patróón-dé-á<sup>n</sup> xii-dé: “Te yòhó taxi tnùní-n ùhú<sup>n</sup> ñúú”, càchí-dé xáha-n-dé xii tée xĩnu cuechi-á<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te dàtnùní ní ndèxio tucu ingá-dé, te xáha-n-dé: “Pàtróón, náú díhú<sup>n</sup>-n-á, te naquehe<sup>n</sup> cuendá-n chí ní taxúha-í ní chidúcu<sup>n</sup>-uu-í ñ<sup>n</sup> pañú te ñà túú ní quide-í ndáhú ndìhi díhú<sup>n</sup>-n, <sup>21</sup> chí ní yúhú ñàhá-í xii-n, chí cùu-n ñ<sup>n</sup> tée díí, te nàquehe<sup>n</sup>-n ñ<sup>n</sup> sá ñà túú ní tàxi ndecu-n, te nàtahu-n ñ<sup>n</sup> xichi núú ñà túú ní chíhi-n tata”, càchí-dé xáha-n-dé xii patróón-dé. <sup>22</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> patróón-dé xii-dé: “Yòhó cùú-n ñ<sup>n</sup> tée cuihna iní-xi xĩnu cuechi núú-í, te díu-ni nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-n-á<sup>n</sup> càchí tnùní-xi nàcuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núu sàni iní-n sá cùú-í ñ<sup>n</sup> tée díí, te nàquehe<sup>n</sup>-í ñ<sup>n</sup> sá ñà túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ñ<sup>n</sup> xichi núú ñà túú ní chíhi-í tata, <sup>23</sup> te núu duca<sup>n</sup> ñà, ¿te ná cuendá ñà túú ní càhu iní-n dàsa<sup>n</sup> nuu-n díhú<sup>n</sup> ní taxi-í, te cññaha-n cháhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naquehe<sup>n</sup> cuendá-í ní cùu-i?”, càchí-dé xáha-n-dé xii tée xĩnu cuechi-á<sup>n</sup>. <sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tée cùu patróón-á<sup>n</sup> xii cue tée xĩndecu xiá<sup>n</sup>: “Chí quéndéé díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> néhé tée-a, te cuáha-ndo tée nèhe

úxi tucu díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>”, càchí-dé xăha<sup>n</sup>-dě xii-güedé. <sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé: “Pàtróó<sup>n</sup>, dico sa nèhe-dé úxi díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>”, càchí-güedé xăha<sup>n</sup>-güedé. <sup>26</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tée cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>: “Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáyiú íó xii-xi te níhí-gă-yu cundecu ndihí-yu, te cue ñáyiú sacú ndécú ndihí cuita ndihí nihnu nchaa sá ndécú ndihí-yu”, càchí tée cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xăha<sup>n</sup>-dě xii-güedé. <sup>27</sup> Te xăha<sup>n</sup> tucu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-í ñá tnáhá iní-yu quindaha-í-yu, te chí cándecá-yu taquixi iha, te cahni-ndô-yu núu-í-a”, càchí tée cùu patróó<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xăha<sup>n</sup>-dě xii-güedé —duha cuáhá<sup>n</sup> cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú.

*Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusálén*

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

<sup>28</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní nucúhu<sup>n</sup> ichi-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Jerusálén. <sup>29</sup> Te òré sa ní cuyatni-gá ñuú Bèttagé, ndihí ñuú Bètaniá te xía<sup>n</sup> cáá yùcu nani Olívú, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii úú cue tée xica cuu ndihí-gá:

<sup>30</sup> —Chí cuáhá<sup>n</sup> ñuú cáá yàtni yacá<sup>n</sup>, te òré quexìo-ndo yacá<sup>n</sup>, te naníhí-ndó ì<sup>n</sup> búrru ndètníi-di, te vátá yôo ì<sup>n</sup>-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quèxi. <sup>31</sup> Te núu yoo na càcá<sup>n</sup> tnúhu núú-ndó nă cuèndá nándaxi-ndo-di, te cùñaha-ndo xii-yu sá yùhú Yaá xicá cùu ndihí-ndo xini ñuhu-í-di —càchí-gá xăha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>32</sup> Te cue tée-á<sup>n</sup> ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús duca<sup>n</sup> ní cuu, <sup>33</sup> chí mei òré nándaxi-güedé búrru-á<sup>n</sup> ní quexìo cue ñáyiú cùu xitohó-di xicá<sup>n</sup> tnúhu-yu núú-güedé, te xăhá<sup>n</sup>-yu:

—¿Ná cuèndá nándaxi-ndo búrru-ndí-í? —càchí-yu xăhá<sup>n</sup>-yu.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu:

—Nă ndaxi-ndí-di chí Yaá xicá cùu ndihí-ndí xíní ñùhu ñaha-gá xii-di —càchí-güedé xăha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

<sup>35</sup> Te ndéca-güedé-di cuáhá<sup>n</sup> núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-güedé ndihí-di núú ndécú-gá te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-güedé dóo-güedé sátá-di, te ní ngódó ñáhá-gá xii-di. <sup>36</sup> Te ío cuéhé ñáyiú ta sácá<sup>n</sup>-yu dóo-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá núú dõo-yu-á<sup>n</sup> yăha-gá ndihí quiti yodo-gá. <sup>37</sup> Te ní nucuita nuu-gá ichi tindúú yucu Òlívú tá cuyatni-gá ñuú Jerusálén cuáhá<sup>n</sup>, te nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá nchícú<sup>n</sup> ñáhă-yu te ní ngüita-yu níhi càhá<sup>n</sup>-yu sá cúdíí iní-yu, te càchí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi cuèndá sá ní xini-yu nchaa sá vă yôo tnáhí ndàcu cada ní quide-gá. <sup>38</sup> Te càchí-yu:

—Íó càhnu cuu Yaá véxi quindaha ñàha xii-o, te diu-gá cúú-gá Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núú-gá! ¡Te ío càhnu cuu mee-gá! ¡Te andiú ñá túú tnáhí ná cúú! —duha càchí-yu.

<sup>39</sup> Te ì<sup>n</sup> úú cue tée cùu fariséú ñùhú tnáhá tnuú ñáyiú-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cùñaha nchàa ñáyiú ndihí-n na càdí-yu yuhú-yu —càchí-güedé xăha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>40</sup> Dico Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ñáyiú-a na càdí-yu yuhú-yu ña, te nchaa yúú càhá<sup>n</sup> níhi-xi dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiú —càchí-gá xăha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>41</sup> Te òré ní cuyatni-gá ñuú Jerusálén te ní xini-gá, te ní ndáhyú-gá cuèndá nchaa ñáyiú dii ñuú-xi-á<sup>n</sup> sá ndihú iní-gá. <sup>42</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue ñáyiú-á<sup>n</sup>:



—Ío cuu váha iní-í te núu dicó nchòhò tecú tnùní-ndó vîtna ì<sup>n</sup> tnúhu sá cáda váha ñaha xii-ndo, chí ñá túú-gá ná cuu cundecu-ndo, te núu na təcú tnùní-ndó. Dico ñá təcú tnùní-ndó, chí ío yidáhu tnúhu-a. <sup>43</sup> Te sáá nduu tnündòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-ndó, te nchaa cue tée dava-gá ñúú cúú úhú iní tnáhá ndìhì-ndo quixi-güedé chidoco ñaha-güedé xii-ndo, te nì càndéé núú ndécú-ndó-á<sup>n</sup> dacàa-güedé ndóho cuèndá xíá<sup>n</sup> quihì váha-güedé nàá ndìhì ñaha-güedé xii-ndo, te vâ dáñá-güedé cunu-ndo. <sup>44</sup> Te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te ndìhì nchaa vehe-ndo dàngoyo-güedé ndéé cimièntú-xi, chí ñá túú ní cuiní-ndó nàcuáha-ndo cuèndá òré ní quixi coto ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo — duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ñáyiú ñúú-á<sup>n</sup>.

*Jèsús ñá túú tnáhá iní-gá nàcuáa quidé-yu veñúhu*  
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

<sup>45</sup> Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnnuu, te xití veñúhu-á<sup>n</sup> xîndecu cue ñáyiú quide ndáhú ndìhì cue ñáyiú xísaa<sup>n</sup>. Te ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé. <sup>46</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Núú tútú Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te duha ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xí núú càhá<sup>n</sup> ndìhì ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní cáhá<sup>n</sup>-gá càchí-xi núú tútú-gá. Dico nchòhò quidé-ndó vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>47</sup> Te Jèsús nchaa nduu dànehé-gá ñáyiú xití veñúhu, dico cue tée cùu dútú cùnnuu, ndìhì cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndìhì cue tée cùnnuu ñúú-á<sup>n</sup> ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá. <sup>48</sup> Dico ñá nhí-güedé nàcuáa cada-güedé, chí cuèndá nchaa ñáyiú ío cùdí iní-yu ndèdòho-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá.

## 20

*Jèsús ndécú ndìhì-gá tnúhu ndee iní*  
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

<sup>1</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu yìhì Jèsús xití veñúhu càhnu sá ío cùnnuu danehé-gá ñáyiú tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhì tàhú-yu. Te ní quexio cue tée cùu dútú cùnnuu ndìhì cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndìhì cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràèl, <sup>2</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndúu tnúhu ndee iní ndécú ndìhì-n núu quide-n nándi sá quidé-n. ¿Te yoo duca<sup>n</sup> ní taxi tnúhu ndee iní-á<sup>n</sup> xii-n? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>3</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Yúhú tnáhá-í cuiní-í cáca<sup>n</sup> tnúhu-í ì<sup>n</sup> sá càca<sup>n</sup> tnúhu-í núú-ndó, te cachí tnúhu-ndo. <sup>4</sup> Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíú<sup>n</sup> ní dácúandüte ndí Juáá ñáyiú. ¿Yá Ndiòxí á<sup>n</sup> cuè tée ñuyúú-a ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní quide ndí? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>5</sup> Te ní ngúita-güedé xitnáha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chí núu nà cúñaha-o sá Yá Ndiòxí ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní quide ndí Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuèndá ñá túú ní sándáá iní-ndó tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndí vâi?”, quesaha-dé. <sup>6</sup> Adi te núu nà cúñaha-o sá cuè ñáyiú ñuyúú-a ní táuchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní quide ndí ñá, te nchaa ñáyiú cuáha ñahá-yu yúú xii-o, te cahni ñahá-yu, chí càchí-yu sá ndáá sá Yá Ndiòxí ní táuchíú<sup>n</sup>-gá ní cáhá<sup>n</sup> ndí Juáá tnúhu-gá núú ñáyiú —càchí-güedé xitnáha-güedé.

7 Te ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá sá ñà túú xìní-güedé yoo ní táúchíú<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> ní dácua<sup>n</sup>ndüte ndí Juáá ñáyiú. 8 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te ni yúhú vá cächí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìní duha quüde-í —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Cuendá cue tée cuihna ìní-xi*

*(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

9 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní nguíta Jèsús ní cani-gá ì<sup>n</sup> cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu:

—È<sup>n</sup> tée ní xitu-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dě. Te ní sáá ì<sup>n</sup> nduu quingaca cuu xica-dě vai nduu te ní dándóo ndaha-dě sá ñí xitu-dé-á<sup>n</sup> xii ì<sup>n</sup> úú cue tée cãhá<sup>n</sup> ndihí-dé cuendá cada chiú<sup>n</sup>-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cùu te cuu cuendá dava-güedé te duca<sup>n</sup> te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dë.

10 Te sáta ñí sáá nduu ñí cuu nchaa ndéhé yoho yàha stilé sá ñí xitu-dé-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii ì<sup>n</sup> tée xínu cuechi núú-dé: “Cuáhá<sup>n</sup> cãcá<sup>n</sup>-n sá cùú cuendá-í núú cuè tée ní dándóo ndaha-í nchaa yoho yàha stilé sá ñí xitu-í”, cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dë. Te tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> ñí xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dë, dico cue tée ndéé nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ñí tñi-güedé tée xínu cuechi-á<sup>n</sup> te ní caniha-güedé, te ní nacuícú<sup>n</sup> ñáhá-güedé xii-dé, te ñá túú tñahí ná ní sãñaha-güedé. 11 Te dátñuní tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ñí tendaha tucu-dé ìngá tée xínu cuechi núú-dé cuáhá<sup>n</sup>-dë, dico diu-ni duca<sup>n</sup> ñí quide ñaha-güedé xii-dé, chi ní xícühé ñáhá-güedé, te ní caniha-güedé te ní nacuícú<sup>n</sup> ñáhá-güedé, te ñá túú tñahí ná ní sãñaha-güedé. 12 Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ñí tendaha tucu-dé ìngá-dé cuáhá<sup>n</sup>-dë, te diu-ni duca<sup>n</sup> ñí quide ñaha tucu-güedé, chi ní dánícühé ñáhá-güedé, te ní nacuícú<sup>n</sup> ñáhá-güedé.

13 Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ñí sani ìní-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í tée ío cùu ìní-a núhú-dé, chi cudana te òré quini ñáhá-güedé xii-dé, te canehe-güedé sá yíñúhu núú-dë”, duha ní sani ìní-dé. 14 Dico òré ní xini cue tée quide chiú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> dëhe xítóhó nchaa yoho yàha stilé-á<sup>n</sup>, te ní xítñaha-güedé: “Tée-á<sup>n</sup> tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dë te mee-o ndúu tahú-ó sã ndúú táhú-dë”, cächí-güedé xítñaha-güedé. 15 Te ní queñuhu ñaha-güedé ì<sup>n</sup> xío yuhu ñuhu-á<sup>n</sup>, te ní sahni ñaha-güedé xii-dé —duha cuáhá<sup>n</sup> cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

Te dátñuní ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xií-yu:

—¿Te nchóhó sa cùtñuní ìní-ndó nàcuáa cada ñaha xítóhó ñuhu-á<sup>n</sup> xii cue tée-á<sup>n</sup> ñã? 16 Chi núhú-dé te cahni-dé cue tée-á<sup>n</sup>, te dándóo ndaha-dë ñuhu-dé xii cue tée cùtñuní ìní-dé cada ndáá —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cãhá<sup>n</sup>-gá, núu ní cachí-yu:

—jSá vá cächí Ndiöxí sá dúcá<sup>n</sup> yáha-o! —cächí-yu.

17 Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Chí cächí tnúhu nása quèe-xi nacuáa cãhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yã Ndiöxí, núú cächí-xi:

Yúú sã ñí dáquée tñú cue tée dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúú cùnù vitna.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. 18 Te nchaa ñáyiú ñá túú cuini tñi tnúhu-í, te ndohó-yu dátñá ì<sup>n</sup> ñáyiú tñahnú duu<sup>n</sup> òré ndúá-yu núú yúú, ãdi núu na tàú ñáhá-xi te dàcachi duu<sup>n</sup> ñaha-xi —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu.

*Cuendá impuèstú*

*(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)*

19 Te cue tée cùu dútú cùnù, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndí Moisés ní cuini-güedé tñi-güedé Jèsús òré-ni-á ní

cùu, chi ní cutnùnì iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-gá, dico ní yùhú-güedé cuendá sá ïo vai ñáiyu. <sup>20</sup> Te ní ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue téé cuáhá<sup>n</sup> ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáhá<sup>n</sup>-güedé dàtná cue téé váha iní-xi, te ndúcu-güedé nàcuáa cada-güedé núu cáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> tñuhu sá ñà túú tàú-gá cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá duca<sup>n</sup> te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhí<sup>n</sup> cuáha cuendá ñáhá-güedé núú téé cùnuu. <sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñihí-ndí tñuhu sá dánèhé-n ñáiyu mee-ni tñuhu váha, te cuèi ndédani caa ñáiyu ì<sup>n</sup>-ni càhá<sup>n</sup>-n ndihí-yu, te càhá<sup>n</sup> ndáá-n nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxi cundecu-o ñùyíú-a. <sup>22</sup> Te cachí tñuhu xii-ndí núu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár téé ïo cùnuu cuendá impuèstú à<sup>n</sup> ñáhá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>23</sup> Dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

<sup>24</sup> —Chí dánèhé ñáhá xii-í ì<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup> te cachí tñuhu-ndo núu yoo núú-xi ndèé, ndihí yoo ñù-xi ndèé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndèé ndihí ñù-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Te núu duca<sup>n</sup> te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá méé Yá Ndiòxi, te xiá<sup>n</sup> nàcuáha-ndo-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>26</sup> Te ñá ní ndàcu tnahí-güedé datìcànno ñaha-güedé xii-gá núú tñuhu càhá<sup>n</sup>-gá, chi òrè ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te da ní cuñuhu-güedé nchaa tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

### *Cuendá nchaa ñáiyu ndoto*

*(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

<sup>27</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní sáá ì<sup>n</sup> úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue téé-á<sup>n</sup> ñà túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáiyu ní xihí, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

<sup>28</sup> —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núú tütú ndècu vitna sá núu ì<sup>n</sup> téé na cùu, te quendóo ñadihí-dé te ñá túú déhe-dé ní xò ndihí-a<sup>n</sup>, te téé cùu ñani-dé naquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup> cuendá coo déhe-dé ndihí-a<sup>n</sup> cuendá ñani-dé téé ní xihí-á<sup>n</sup>. <sup>29</sup> Te ní xíndecu úsá tnahá cue téé mee-ni ndí ñani-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadihí-dé, dico ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ni ì<sup>n</sup> déhe-dé ñá túú ní xò ndihí ñadihí-dé-á<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te téé cùu uú ní naquehe<sup>n</sup>-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup> dico ní xihí tucu-dé, te ni ì<sup>n</sup> tucu déhe-dé ñá túú ní xò ndihí ñaha-á<sup>n</sup>. <sup>31</sup> Te téé cùu uní ní naquehe<sup>n</sup> tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-á<sup>n</sup>, te ñù-ni duca<sup>n</sup> ní xihí-dé, te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-á<sup>n</sup>, dico ni ì<sup>n</sup>-güedé ñá túú ní xò déhe-güedé ndihí-a<sup>n</sup>, te ní ndihí-güedé ní xihí. <sup>32</sup> Te ndèé núú ní ndihí-ná ní xihí tnahá ñadihí-á<sup>n</sup>. <sup>33</sup> Te na sáá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-á<sup>n</sup> ¿Te ndèdacàa-güedé ñadihí-güedé cuu-a<sup>n</sup>-í? Chi ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-a<sup>n</sup> —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ñùyíú-a tñandahá-yu. <sup>35</sup> Dico nchaa ñáiyu ní nduu táhú ndoto díhna nuu ñáiyu-á<sup>n</sup> cundecú-yu ndihí Yá Ndiòxi ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, te yàcá<sup>n</sup> ñá túú-gá sá cándeca tnahá-yu. <sup>36</sup> Te ní ñà túú-gá tñuhu xihí, chí cuu-ná-yu dàtná

cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí cuèndá sá nǐ ndotó-yu, chi cùu-yu déhe-gá. <sup>37</sup> Te ndéé ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi núú tütú ndíi sá ncháá ñáiyu ní xíhí ndotó-yu, te diu-ni xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xí cuèndá tnutàú nchìcú<sup>n</sup> ñuhú, te diu-ni xíá<sup>n</sup> càchí tucu-xi sá Yá Ndiòxí cùu-gá Ndiòxí ndíi Àbrahám, ndíi Isáac, ndíi ndíi Jàcób. <sup>38</sup> Te cue téé-á<sup>n</sup> chi cuèi ní xíhí-güedé sá cùu-xí nchòhó, dico sá cùu-xí Yá Ndiòxí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi cùtnuní iní-ó sá Yá Ndiòxí cùu-gá Ndiòxí mee-ni cuè ñáiyu xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndiòxí cue ñáiyu ñá túú ndècu vívú. Te sá cùu-xí mèe-gá chi nchaa ñáiyu ndècu ndíi-gá ndécú vívú-yu cuèi sa ní xíhí-yu núú ñùyíú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>39</sup> Te ñ<sup>n</sup> téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xáha<sup>n</sup>-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, váha-ni càhá<sup>n</sup>-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá. <sup>40</sup> Te ñá túú-gá ní cùyi-güedé cáca<sup>n</sup> tnúhú-güedé ní ñ<sup>n</sup> tnúhu núú-gá.

*Yoo déhe-xi cùu Cristú  
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)*

<sup>41</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-yu sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvíí? <sup>42</sup> Te mee ndíi Dàvíí-á<sup>n</sup> ní cachí ndíi núú librú Sălmú:

Dútú Ndiòxí ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Yaá cùu Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

<sup>43</sup> te yúhu cada-í te nchaa sá cùu ùhú iní ñháá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáha<sup>n</sup> Dútú Ndiòxí xii Yaá cùu Xítohó-í càchí ndíi núú librú Sălmú.

<sup>44</sup> ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cùu-gá Xítohó ndíi-i? —càchí Jèsús xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cuèndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés*

*(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)*

<sup>45</sup> Te òré ndátñùhu Jèsús ndíi cue téé xica cuu ndíi-gá xíndedóho ñaha ñáiyu, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

<sup>46</sup> —Cada cuèndá-ndó vǎ cáda-ndó nàcuáa quide cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi tnàhá iní-güedé cuihnu-güedé dóo nání sǎ sácúihnu cue téé cùnuu. Te nchaa núú tàcá ñáiyu cuiní-güedé sá ndíi tnúhu yíñùhu càhá<sup>n</sup> ndíi ñháá-yu xii-güedé, te nácaxi-güedé xilé sácóo nchíi cue téé cùnuu-gá xití veñùhu conchíi-güedé, te duca<sup>n</sup>-ní quide-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ñ<sup>n</sup> vico, chi mee-ni núú sácóo cue téé cùnuu-gá cuiní-güedé coo-güedé. <sup>47</sup> Te quèndé-güedé vehe nchaa ñáiyu ñíhí ñáiyu quèé, te ío naha càhá<sup>n</sup> ndíi-güedé Yá Ndiòxí cuèndá cuiní-güedé càhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá-güedé. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-güedé te sáá nduu te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gá ñáiyu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 21

*Díhú<sup>n</sup> nduu táhú Yá Ndiòxí ní dáquèe ñ<sup>n</sup> ñaha ndàhú ñaha quèé  
(Mr. 12:41-44)*

<sup>1</sup> Te Jèsús ní xini-gá xití veñúhu xidáquëe cue tée cuica dîhú<sup>n</sup> nduu táhú Yá Ndiöxí xití alcanciá. <sup>2</sup> Te ní xini-gá tnàhá ì<sup>n</sup> ñaha ndàhú ñaha quèè ní dáquëe-a<sup>n</sup> úú dîhú<sup>n</sup> còbrí, <sup>3</sup> te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue ñáyiu xîndecu-á<sup>n</sup>:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñaha ndahú ñaha quèè-a ío-gá nándîhi dîhú<sup>n</sup> ní dáquëe-a<sup>n</sup> xití alcanciá nduu táhú Yá Ndiöxí dâcúúxí dîhú<sup>n</sup> ní dáquëe dava-gá-yu. <sup>4</sup> Chi nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> ní dáquëe-yu mee-nâ sá ní ndóo-nâ, dico ñaha quèè-a cuèi ndàhú-a<sup>n</sup> dico ní dáquëe-a<sup>n</sup> nihî dîhú<sup>n</sup> sá cuáá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> sá cáxí-á<sup>n</sup> ní cùu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Jèsús càchí-gá sá ngóyò veñúhu*

*(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)*

<sup>5</sup> Te ì<sup>n</sup> úú ñáyiu xicáhá<sup>n</sup>-yu cuendá veñúhu càhnu sá ìo cùnnu sá ìo vii càa nchaa yúú yíhí, ndihi cuendá nchaa sá ní sáñaha táhú ñáyiu yíhi xití-xi. Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

<sup>6</sup> —Sáá nduu te nchaa sá cúñúhu-ndo-a vâ cúndúu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ní ì<sup>n</sup>-gá yúú vâ códó nchihî tnaha-gá-xi chi ndihi ngoyo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

*Nàcuáa cada-xi nduu ta cuyatni naa ñuyúú*

*(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

<sup>7</sup> Te cue tée xîndecu-á<sup>n</sup> ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá: —Mêstrú, ¿te ná nduu òuca<sup>n</sup> cada-xi ngoyo veñúhu, àdi nándi cùu sá cádá-xi cuendá cùnùní iní-ndí sá sá ta cuyatni nduu òuca<sup>n</sup> cada-xi-í? —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>8</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te vâ dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiu xii-ndo. Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyúú-a, te danani-güedé mée-güedé dàtná nání-í te cachí-güedé: “Yúhú cùú-í Cristú Yaa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a”, duha cachí-güedé. Te cachí tucu-güedé: “Vitna sa ní sáá nduu càda-xi nchaa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í”, duha cachí-güedé. Dico vâ quindáá iní-ndó, te ní vâ túhá-ndó-güedé. <sup>9</sup> Te òré ná nihí-ndó tnúhu sá titní nàció<sup>n</sup> xínàá-güedé te dava ñúú xínàá-güedé ndi mée-güedé, te vâ yùhú-ndó chi dacuítíí sá dúcá<sup>n</sup> càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyúú òré òuca<sup>n</sup> càda-xi —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>10</sup> Te xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue tée ì<sup>n</sup> nàció<sup>n</sup> nàá-güedé ndihi cue tée ingá nàció<sup>n</sup>, te titní ñúú ngúíta-güedé nàá-güedé. <sup>11</sup> Te titní xichi ñuyúú nihî vihi tnáa, te titní tucu xichi ñuyúú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyúú quixi cuéhé, te titní núú sá cádá-xi àndiu, te yùhú ñáyiu.

<sup>12</sup> Te òré cúmání-gá cada-xi nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í-a, te cue tée cùu úhú iní ñáhá xii-ndo tñî ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhí<sup>n</sup> xití veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuéchi-ndo, te chihî ñaha-güedé vecaá xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quíhí<sup>n</sup> núú cuè tée cùnnu yindaha nàció<sup>n</sup> àdi núú dàva-gá cue tée cùnnu sá cuendá-í. <sup>13</sup> Te òré òuca<sup>n</sup> na càda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-á<sup>n</sup> tàù-xi cáhá<sup>n</sup> váha-ndo cuendá-í núú-güedé. <sup>14</sup> Te vâ cání ìní-ndó nùu nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé cuendá cácu nihnu-ndo.

<sup>15</sup> Chi yúhú dacàhu iní ñáhá-í xii-ndo tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sá vátá quini tnúni-gá-ndó, te ní ì<sup>n</sup> ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo vâ nihí-gá-yu

tnúhu cúñhá-yu xii-ndo. <sup>16</sup> Te ndéé tātá-ndó, ndìhi ñani-ndó, ndìhi cue ñáiyu cùu ñani tnáhá-ndó, ndìhi cue ñáiyu càhá<sup>n</sup> ndìhi váha-ndo cuáha cuèndá ñáhá-yu xii-ndo núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup>, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo. <sup>17</sup> Te ío cuéhé ñáiyu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuèndá-í. <sup>18</sup> Dico Yá Ndióxi ío coto ñaha-gá xii-ndo chi ndéé idi díquí-ndó còto-gá. <sup>19</sup> Te núu na càda ndee iní-ndó càncicú<sup>n</sup> nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndióxi ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

<sup>20</sup> Te nduu na quini-ndó ñúhu doco sandadú ní càndéé yuhu ñúú Jerusalén, te sa cutnùni iní-ndó sá sà ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñúú-án. <sup>21</sup> Te dàvá-án nchaa ñáiyu xíndecu distrítu Júdeá xíní ñúhu-xi cunú-yu quíhí<sup>n</sup>-yu xití yucu, te nchaa ñáiyu xíndecu ñúú Jerusalén quee-yu xití ñúú-án, te ñáiyu ñá túú xíndecu ñúú-án vā ndíhu-gá-yu. <sup>22</sup> Chi dàvá-án cuu-xi nduu tnúndòho tnúhu ndáhú, te duca<sup>n</sup> càda-xi chí duca<sup>n</sup> ndéé tnuní núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa dandòho ñaha-gá xii-yu. <sup>23</sup> ¡Te ndáhú ní cuu nchaa ñáiyu ñíhí ñúhú dèhe-xi, ndìhi nchaa ñáiyu ndéca déhe vitna sàdi na sáá nduu dūca<sup>n</sup> cada-xi! Chi ío cuéhé tnúndòho tnúhu ndáhú coo núú ndécū-yu dàvá-án, te xíá<sup>n</sup> cuu-xi ñ<sup>n</sup> tnúndòho tendaha Yá Ndióxi quixi sá cúú-xí-yu. <sup>24</sup> Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedé, te dava-güedé tñi ñaha-güedé candeca ñaha-güedé quíhí<sup>n</sup> nchaa ñúú xícá, te cue téé dava-gá ñúú cunuu-güedé ñúú Jerusalén, te mee Yá Ndióxi cachí-gá te núu ná daha nduu cunuu-güedé ñúú-án.

*Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñani tnáhá cué ñáiyu  
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

<sup>25</sup> Te cada-xi ñ<sup>n</sup> sá vátá quini-gá ñáiyu núú nchícanhii, ndìhi núú yóó, ndìhi núú nchàa chódini, te ñuyúú-a coo tnúhu ndíhú iní-xi te vā cutnùni iní-yu nása cadá-yu cuèndá sá ío dusa<sup>n</sup> càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí. <sup>26</sup> Te nchaa ñáiyu cuneé-yu sá yùhú-yu, ndìhi sá ndíhú iní-yu cuèndá nchaa sá cadá-xí ñuyúú-a, te quidi-xi andíu. <sup>27</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te quini-ndó yùhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo quee-í andíu quixi-í ichi xití vícò, te dàvá-án quini ñáhá nchàa ñáiyu sá ío cunuu-í te ndàcu-í quide-í nchaa sá váha. <sup>28</sup> Te òré ná ngúíta-xi duca<sup>n</sup> càda-xi, te cuita cundee-gá iní-ndó quíhí<sup>n</sup>, te quíhí iní-ndó chí sa ní cuyatni víí-nā nduu càcu nihnu-ndo vā cùndècu-gá-ndó núú ñuyúú yícá cuèchi-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>29</sup> Te ní cani-gá ñ<sup>n</sup> cuèndú núú-güedé nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Chí cùndèhe yutnu ngúxí ndìhi nchaa dava-gá yutnu. <sup>30</sup> Chi nàtahú ndaha-xi, te òré duca<sup>n</sup> quide-xi te càchí-ndó sá sà ní cuyatni nuu cahni. <sup>31</sup> Te díu-ni duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu òré ná quini-ndó càda-xi nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-í, te sá dúcá<sup>n</sup> te cutnùni iní-ndó sá sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo.

<sup>32</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cùú-gá cue ñáiyu xíndecu ñuyúú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>33</sup> Te andíu ndìhi ñuyúú-a chí ndìhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chí vā ndíhí nihnu-xi, chí cùu-xi tnúhu ndáá.

<sup>34</sup> Te quíhí iní-ndó vā cùndècu-ndo ichi cuéhé ichi duha, te vā cúú-ndó ñáiyu quíhu, te vā cúhú<sup>n</sup> iní-ndó mèe-ni nchaa sá ío ñuyúú-a, chí núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te nacanaa-ndo sá sáá nduu càda-xi nacuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í. Te uu<sup>n</sup>ni sáá nduu-án, <sup>35</sup> te cada-xi dàtná cuini-ndó quide ñ<sup>n</sup> trampá chí uu<sup>n</sup>ni ngáva-xi, te duca<sup>n</sup> càda-xi nchaa ñáiyu xíndecu ñuyúú-a, chí uu<sup>n</sup>ni sáá nduu-án.

<sup>36</sup> Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiòxí cuendá ndacu-ndo yáha-ndo ncháa tnúndòho quixi ñuyú-a, te duca<sup>n</sup> te nasáá-ndó cundecu-ndo núú ndécú yùhú Téa cùu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>37</sup> Te nduu nduu ní xóo danéhé Jèsús ñáyiú tnúhu-gá xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, te niú niú ní xóo quíhí<sup>n</sup> ngúdú-gá xití yucu Òlívú. <sup>38</sup> Te nehé nehé ní xóo quíhí<sup>n</sup> ncháa ñáyiú veñúhu-án ní xóo cundedòho-yu ncháa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá.

## 22

*Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús  
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)*

<sup>1</sup> Te sa ní cuyatni nduu tnáhá vico pásua, te vico-án xéxi ñáyiú pàa sá ñà túú yìhi levadurá. <sup>2</sup> Te cue téa cùu dútú cùnùu, ndihi cue téa dàcuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dícó-ní sá xíyùhú-güedé ñáyiú.

<sup>3</sup> Te yucu ñávaha ní dácáhu ìní ñáhá-xí xii té Jüdás déhe té Iscarioté, te núú tnáhá téa-án cúú ùxúú tnáhá cue téa xica cuu ndihi-gá ní cùu. <sup>4</sup> Te té Jüdás-án ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téa cùu dútú cùnùu, ndihi cue téa tàxi tnunì ñáhá xii cue téa quide cuendá veñúhu nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé. <sup>5</sup> Te ío ní cudíí ìní-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé sá cuñaha-güedé díhú<sup>n</sup>, <sup>6</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-dè sá cúú quèhe<sup>n</sup>-dé díhú<sup>n</sup>-án, te ní ngúita-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé òré ñá túú ñáyiú.

*Cùdini Jèsús ndihi cue téa xica cuu ndihi-gá  
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

<sup>7</sup> Te ní sáá nduu ñi quesaha vico xexi-yu pàa sá ñà túú yìhi levadurá, te ñiu-ni nduu-án sáhní-güedé ñi mbéé lìhli xexi-yu. <sup>8</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii té Pèlù ndihi té Juáa:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> chí cada túha-ndo núú cùdini-o sacuaa nduu vico pásua —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>9</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Te ndèé cáá vehe cuiní-n càda túha-ndí-i? —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Chí cùndèdòho na cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. Òré quíhu-ndo xití ñuú núú quíhí<sup>n</sup>-ndó, te naníhí-ndó ñi téa tànehe ñi yoó ndute, te téa-án candèndaha-ndo-dé quíhí<sup>n</sup>, te núú ndèdacàa vehe na ndíhu-dé te xía<sup>n</sup> quíhu-ndo. <sup>11</sup> Te cuñaha-ndo xii xitohó vehe-án: “Yaá cúú Mèstrú cachí-gá núú ndèdacàa xichi xití vehe-n cuñaha ñu-n xii-gá cudini-gá ndihi cue téa xica cuu ndihi-gá sacuaa nduu vico pásua”, duha cuñaha-ndo. <sup>12</sup> Te dàtnùnì danéhé ñáhá-dé xii-ndo ñi cuartú cáhnú càa núú ñinu, chí vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé ncháa sá ná ndíhi, te nchòhó dícó-ná sá cùdini-o cada túha-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>13</sup> Te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ncháa-ni nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé ní cuu, chí ncháa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pásua-án.



14 Te sáta nĩ tnahá òré cudìni Jesús ndihì cue téé ní táuchíú<sup>n</sup>-gã cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú, te cuánguihu ndihì ñaha-gã xii-güedé mèsá. 15 Te xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—¡Duca<sup>n</sup>-ni ío sàni iní-í sá cudìni ndihì ñaha-í xii-ndo sàcuua nduu vico pascuá òré cúmānì-gã sáá nduu ndòho-í te cuú-í! 16 Te na càchì tnúhu-í xii-ndo sã vã dúhá-gã caxì ndihì ñaha-í xii-ndo nduu vico pascuá, chí ndéé òré ná sáá nduu nàsáá-ndó núú táxì tnùnì Yã Ndiòxì cundecu-o, te dàvã-á<sup>n</sup> cada iní-ndó sã dàtná sá caxì tucu-o chí ío váha cuu iní-ó cùndecu-o —cachì-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

17 Te ní quehe<sup>n</sup>-gã ì<sup>n</sup> vãsú ñúhú ndúdì ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gã núú Yã Ndiòxì, te dàtnùnì ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Chí quehé<sup>n</sup> vãsú ñúhú ndúdì ndéhé yoho yàha stilé-a, te coho-ndo lùha lùha nchaa-ndo. 18 Te na càchì tnúhu tucu-í xii-ndo sã vítná-ñã duha xìhì ndihì ñaha-í xii-ndo ndúdì ndéhé yoho yàha stilé-a te vã cóhó ndihì ñaha-gã-í, dico na sáá nduu nānìhì tnáhá-ó núú ndécú Tãtã-í Dútú Ndiòxì táxì tnùnì-gã, te dàvã-á<sup>n</sup> cada iní-ó sã dàtná sá cóhó ndihì ñaha tucu-í xii-ndo, chí ío cudí<sup>n</sup> iní-ó —cachì-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

19 Te sáta nĩ túhú cóhó-güedé ní cudìni-güedé, te ní quehe<sup>n</sup>-gã pàá te ní ndacá<sup>n</sup> táhú tucu-gã núú Yã Ndiòxì, te dàtnùnì ní táhú cuèchi-gã, te ní dácāhñu ñaha-gã xii-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gã:

—Pàá-a cùu-xi datná yìqui cùñú-í, chí cahni ñaha-güedé xii-í sá cuèndá-ndó, te duca<sup>n</sup>-ni càxi-ndo paá-a cuèndá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í —cachì-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

20 Te ñu-ndi duca<sup>n</sup> nĩ quide-gã ndihì vãsú ñúhú ndúdì ndéhé yoho yàha stilé, chí ní quehe<sup>n</sup>-gã te òré sãñaha-gã xii-güedé coho-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ndudí ñúhú vãsú-a cada iní-ndó sã cúu-xì dàtná níñi-í sá cātì òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sã dúcá<sup>n</sup> càti níñi-í xíã<sup>n</sup> cutnùnì ndáá sã Yã Ndiòxì cada-gã ingá núú sã váha sã cúu-xì-ndó.

21 Dico vitna chí iha tnáhá téé cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá yihì-dé mèsá. 22 Te yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáhá-í cuú-í dàtná ní cachì Yã Ndiòxì. ¡Dico ndàhú ní cuu téé duca<sup>n</sup> na cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá! —cachì-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

23 Te ní ngüíta-güedé ndúcú tnúhu núú tnáhá-güedé núu ndèda càa-güedé duca<sup>n</sup> càda cuáha cuèndá ñáhá xii-gã núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

### *Xíndatnúhu-güedé ndèdacàa-güedé cunuu-gã*

24 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní ngüíta-güedé xíndatnúhu-güedé núu ndèdacàa-güedé tàu-güedé cunuu-güedé. 25 Dico Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ío tàxi tnunì-güedé, te mee-güedé cuinì-güedé sá càhá<sup>n</sup> váha ñáyiú cuèndá-güedé. 26 Dico nchòhó vã dúcá<sup>n</sup> càda-ndo, chí núu ì<sup>n</sup>-ndo cùnuu te cada-ni-ndo sã ñã túú cùnuu-ndo, àdi cuu-ndo ì<sup>n</sup> téé tàxi tnunì ñáhá xii cue téé xìnu cuechi, te cada-ni-ndo sã cúu-ndó ì<sup>n</sup> téé xìnu cuechi-á<sup>n</sup>. 27 Te vã càchì-ó sã téé xìnu cuechi cunuu-gã-dé, chí téé quíhu mèsá cùnùu-gã-dé. Dico yúhú ndécú ndihì ñaha-í xii-ndo dàtná ì<sup>n</sup> téé xìnu cuechi.

28 Te nchòhó duca<sup>n</sup>-ni ndècu ndihì ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndihì ñaha-ndo xii-í nchaa sã táyáha-í véxi. 29 Te Tãtã-í Dútú Ndiòxì ní cachì-gã sã táxì tnùnì-í, te yúhú cachì-í xii-ndo sã sáá nduu te tnáhá-ndó tàxi tnunì-ndó. 30 Te dàvã-á<sup>n</sup>

caxi-o coho-o càda-o núú táxí tnùní-í, te yacá<sup>n</sup> ngüíta-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndi ùxúú xichi ñáyiú isràél –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá sá tẽ Pèlú cúñaha-dẽ xii ñáyiú sá ñà túú xìní ñáhá-dẽ xii-gá*  
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

<sup>31</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní xáha<sup>n</sup>-gã xii té Xímú:

–Yòhó Xímú, cundedóho váha ñ<sup>n</sup> tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a, chi dàtná cuení-n quide táchí triú sácá<sup>n</sup>-xi duha sácá<sup>n</sup>-xi dácá<sup>n</sup>, duca<sup>n</sup> quèsaha yucu ñáváha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndeé ñáhá-xí xii-ndo te núu ndisa sàndáá iní ñáhá-ndó xii-í. <sup>32</sup> Dico yúhú xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndióxí cuendá-n, cuendá sá vã dáña ndeé-n quindáá iní ñáhá-n xii-í. Te òré ndixi túu iní-n sã ñà túú ní quide váha-n, te quihí<sup>n</sup>-n cuáha-n cuè téé cùndihí-n tnúhu ndee iní cuendá canchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-güedé ichi Yá Ndióxí –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>33</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá:

–Mèstrú, sa ndècu túha-í sá quihí<sup>n</sup> ndihí ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cùú ndihí ñaha-í xii-n –càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>34</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã:

–Pèlú, na càchí tnúhu-í xii-n sã cùmání-gã cana ñ<sup>n</sup> líhi te úní xito càhá<sup>n</sup>-n núú ñáyiú sá ñà túú xìní ñáhá-n xii-í –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

*Sa ní cuyatni ndoho Jèsús*

<sup>35</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

–Te cùtnàhá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ñí sáhá<sup>n</sup>-ndó chiú<sup>n</sup>-í, chi ñà túú ní cànehe-ndo ñí ñ<sup>n</sup> sá cúhú<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup>-ndó, te ñí ñ<sup>n</sup> sá cúhú<sup>n</sup> ndächiu<sup>n</sup>-ndo ñà túú ní cànehe-ndo. Te chí càchí tnúhu núú ló ñ<sup>n</sup> sá ñí cumání xii-ndo –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

–Ñáhá, chi ñí ñ<sup>n</sup> sá ñà túú ní cùmání xii-ndí –càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>36</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

–Te vitna núu ndècu ndihí-ndo sá sácúhu<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup>-ndó, àdi sá sácúhu<sup>n</sup> ndächiu<sup>n</sup>-ndo te canehe-ndo. Te núu ñà túú ndècu ndihí-ndo machití, te nadico-ndo dóó tícachi nihnu-ndo te cuaa<sup>n</sup>-ndo. <sup>37</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã dàcutití sã yáha-í nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxí núú càchí-xi: “Í<sup>n</sup>-ni ñí quide ñaha-güedé xii-gá, ndihí cue téé ndècu cuéchi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ñà díú-ní xiã<sup>n</sup> yáha-í chi nchaandi túhú nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-gá yáha-í –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>38</sup> Te xáha<sup>n</sup>-güedé:

–Mèstrú, iha ndècu úú machití –càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

–Chí návíi-nã yuhu-ndo, vá càhá<sup>n</sup>-gá-ndó –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup> ndihí-gá Yá Ndióxí yucu Òlívú*  
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

<sup>39</sup> Te Jèsús ní quee-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá yucu Òlívú, chi duca<sup>n</sup> tnàhí quide-gá. Te cue téé xica cuu ndihí-gá nchicú<sup>n</sup> ñáhá-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup>. <sup>40</sup> Te òré ní quexio-gá xiá<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

–Chí càhá<sup>n</sup> ndihí Yá Ndióxí cuendá sá vã dácàhá<sup>n</sup> ñáhá yucu ñáváha xii-ndo càda-ndo sã ñà túú tàú-ndó càda-ndo –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

41 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní quee ðì<sup>n</sup>-gá tnuú-güedé cuáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> xio, te sa ñũnchí luha ní xica ndehe-gá núú ndécú-güedé, te xíá<sup>n</sup> ñí ngüíñí xítí-gá càhá<sup>n</sup> ndìhi-gá Tàtá-gá Dútú Ndiòxí. 42 Te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Táu, te núu ðicó cachí-n te taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í ná sáá òré, dico vá cáda-n ñacuáa càchí iní mée-í, chí cada-n ñacuáa càchí iní mée-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndiòxí.

43 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní quexìo ì<sup>n</sup> espíritu xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí ní sãñaha-gá-xi tñúhu ndee iní xii-gá. 44 Te òré súúni ndìhú iní-gá, te uu<sup>n</sup>-gá súúni ñí yuhu ñí iní-gá càhá<sup>n</sup> ndìhi-gá Dútú Ndiòxí, te tnée-gá cáá ðàtná cáá ñíñí te ngóyó núú ñúhú.

45 Te sáta ñí yáha ní cáhá<sup>n</sup> ndìhi-gá Tàtá-gá Dútú Ndiòxí, te ní ndacuíñí-gá cuánuhú-gá núú ní ðándòo-gá cue téé-á<sup>n</sup>, te òré ní nasáá-gá te xixidí-güedé cuendá sá Ìo cuéhé tñúhu sàni iní-güedé cuendá-gá. 46 Te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá xidí-ndó? Chí ndácòo, te cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo Yã Ndiòxí cuendá sá vã ðacáhá<sup>n</sup> ñáhá yucu ñávaha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tauú-ndó càda-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup>  
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)*

47 Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní Jèsús ní quexìo vai cue téé, te ì<sup>n</sup> téé xica cuu ndìhi-gá nání Júdás cúnú-dé yódó núu-dé núú-güedé ní quexìo ndéé núú-gá, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá, te núú tñáhá téé-á<sup>n</sup> cúú úxúú cue téé xica cuu ndìhi-gá. 48 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé:

—Júdás, ¿te yòhò cuáha cuendá ñáhá-n xii yúhú Téé cùu ñaní tñáhá-ndó nchaa-ndo núú cué téé cùu úhú iní ñáhá xii-í cáhá<sup>n</sup>-n núu duha teyuhu ñaha-n-á<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

49 Te sáta ñí xini nchaa cue téé cùndìhi Jèsús ñacuáa cùu cue téé ní quexìo-á<sup>n</sup>, núu ní xicá<sup>n</sup> tñúhú-güedé núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿cúu nàá-ndí ndìhi-güedé ndìhi machítí-a ñã? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

50 Te ì<sup>n</sup>-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ì<sup>n</sup> cue téé ní quexìo-á<sup>n</sup>, te téé-á<sup>n</sup> xínú cuèchi-dé núú ðútú cúnú-gá, te ní quendeé duu<sup>n</sup> lóho-dé. 51 Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Chí ðañá-güedé, vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní dácaá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú ní xindeé lóho téé-á<sup>n</sup>, te ní nduu váha ðàtná-ni cáa. 52 Te nchaa cue téé cùu ðútú cúnú, ndìhi cue téé tàxi tñuní nchaa cue téé quide cuendá veñúhu sá Ìo cúnúu, ndìhi cue téé cùu sacuéhé núú ñãyiu isràél, nchaa cue téé-á<sup>n</sup> véxi tñii ñaha-güedé xii-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchítí, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi-ndo núú ndécú-í, ðàtná quidé-ndó ì<sup>n</sup> ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í. 53 Te duca<sup>n</sup>-ni ñí xini-ndó ñí xindecu-í xití veñúhu càhnu sá Ìo cúnúu ní xóo ðanéhé-í ñãyiu, te ñí lùha ñá túú ní cùu tñánédé ñáhá-ndó xii-í òré-á<sup>n</sup>, te vitna ñí sáá òré duca<sup>n</sup> càda-ndo, te cada sácúíhna ñacuáa cùu iní-xi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Té Pèlú càhá<sup>n</sup>-dé núú ñãyiu sá ñà túú xini-dé Jèsús  
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)*

54 Te ní tñii-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> vehe téé cùu ðútú cúnú-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicú<sup>n</sup> ñáhá-dé xii-gá cuáhá<sup>n</sup>. 55 Te òré ní quexìo-güedé xíá<sup>n</sup> te ní ðàtnáhá-güedé ñuhú quehé vehe-á<sup>n</sup>, te ñí càndéé yuhu

nùhú-á<sup>n</sup> nǐ ngóo teté-güedé, chi quide víxi<sup>n</sup>-xi, te tnàhá té Pèlú ní ngóo teté ndihi ñaha-dě xii-güedé. <sup>56</sup> Te xíá<sup>n</sup> ndécú ì<sup>n</sup> xíchí xínú cuèchi vehe-á<sup>n</sup>, te òrè ní xini-xi nùcúo teté tnàhá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dě, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé:

—Tnàhá téa-xica cuu ndihi-dé tée ndèca-güedé cuánguihu-á<sup>n</sup> —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé.

<sup>57</sup> Dico té Pèlú ñá túú ní nǔnuu-dé, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-xi:

—Yúhú ñá túú xini-í téa-á<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-xi.

<sup>58</sup> Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xini ñàhá tùcu ì<sup>n</sup>-dé, te xáha<sup>n</sup>-dě:

—Yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n tée ndèca-güedé cuánguihu-á<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Ñàhá, ñá díú yúhú xicá cùu ndihi-í-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě.

<sup>59</sup> Te sa ní cuu dàtná ì<sup>n</sup> òrè te càchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá téa-xica cuu ndihi-dé tée ndèca-güedé cuánguihu-á<sup>n</sup>, chi tnàhá-dé cúú-dé tée distritú Galiléa —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

<sup>60</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dě xii téa-á<sup>n</sup>:

—Yúhú ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě.

Te ní vátá xǐnu duca<sup>n</sup>-gá tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé ní cana-ni ì<sup>n</sup> líhi. <sup>61</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní nchócótó-gá núú-dě, te òrè-ni-á<sup>n</sup> nǐ ndacu iní-dé tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé sá cùmání-gá cana ì<sup>n</sup> líhi, te úní xito càhá<sup>n</sup>-dé sá ñá túú xini ñàhá-dě xii-gá. <sup>62</sup> Te té Pèlú ní quee-dé tnuú-güedé cuáhá<sup>n</sup>-dé ì<sup>n</sup> xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuèchi iní-dé.

### *Cùdíquí ndeé-güedé Jèsús* (Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

<sup>63-64</sup> Te cue tée ndèe ñàhá xii Jèsús ní cudíquí ndeé ñàhá-güedě xii-gá, te ní dádáhu-güedé núú-gá, te ní caniha-güedě xii-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¡Cáhá<sup>n</sup> ná cótó yòo ní caniha xii-n! —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

<sup>65</sup> Te cuéhé víhí-gá tnúhu cuéhé ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

### *Jèsús ndécú-gá jùndá* (Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

<sup>66</sup> Te sátá nǐ túndaá, te ní tacá cue tée cùu sacuéhé núú ñǎyiu israhél, ndihi cue tée cùu dútú cúnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndíi Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáhá<sup>n</sup> núú cadá-güedě jùndá, te òrè ní quexio-güedé ndihi-gá núú cadá-güedě jùndá-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

<sup>67</sup> —Cùnǐ-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí núu ñu-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Te núu na càchí-í sá diú-í cúú Cristú ñá, te nǐ vá quíndaá iní-ndó, <sup>68</sup> àdi te núu ì<sup>n</sup> sá ná càcá<sup>n</sup> tnúhu-í núú-ndó, te nǐ vá càchí tnúhu-ndo, te nǐ vá dáñá ñàha-ndo. <sup>69</sup> Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Téa cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo xio cuha Dútú Ndióxi Yaá ío cùnuu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>70</sup> Te dàtnuní nchaa-güedé ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedě núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—¿Te yòhó cúú-n Dèhe Yá Ndióxi te núu duca<sup>n</sup> vání? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Ndáá sá díú Dèhe-gá cùu-í dàtná càchí mée-ndó-ǎ<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>71</sup> Te ní xítàha-güedé:

—Ñá túu-gá xíní ñuhu-xi cue tée cáhá<sup>n</sup> núu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túu ndècuéchi-dé chí yuhu mee-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé vitna ní xíndedóho-o —càchí-güedé xítàha-güedé.

## 23

### *Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pilatú*

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

<sup>1</sup> Te nchaa-güedé ní ndacuñí-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáhá<sup>n</sup> núú tǎ Pilatú, <sup>2</sup> te núú tée-á<sup>n</sup> ní nguíta-güedé sàcá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuendá-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Ní naníhí-ndí tée-a dàndahú-dé ñáyiú ñuu-ó, chí xáha<sup>n</sup>-dǎ xii-yu sá vǎ chǎhu-gá-yu impuèstú xii té Cèsár tée ío cùnuu, te càchí-dé sá díú-dǎ cùu-dǎ Cristú Yáá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyíú-a te yíndaha-dé ñáyiú càchí-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>3</sup> Te té Pilatú ní xícá<sup>n</sup> tnúhu-dé núu-gǎ, te xáha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ǎ<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dǎ xii-gá.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Diu-í yíndaha-í-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>4</sup> Te té Pilatú ní xáha<sup>n</sup>-dǎ xii nchaa ñáyiú, ndíhi cue tée cùu dútú cùnùu:

—Yúhú cútñuní iní-í sǎ ñá túu ní ñ<sup>n</sup> cuéchi tée-a —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dǎ xii-yu.

<sup>5</sup> Dico níhi-gá ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Càchí-ndí sá ío dusa<sup>n</sup> xǐquide ñáyiú cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dǎ xii-yu, te ní quesaha-dǎ ndéé distritú Galiléa, te ní yáha-dé ñíhi distritú Júdeá dánèhé-dǎ ñáyiú, te vitna ní sáá-ni-tu-dé ndéé ndíha dànèhé-dé-yu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Pilatú.

### *Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Hèrodés*

<sup>6</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní tecú dóho té Pilatú ní cacu nehé-yu distritú Galiléa, núu xǎ<sup>n</sup> ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dǎ núu-yu núu tée Galiléa cùu-gǎ. <sup>7</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá díú tée yácá<sup>n</sup> cùu-gǎ, núu xǎ<sup>n</sup> ní na dàyáha ñaha-dǎ xii-gá ndaha té Hèrodés tée cùu gobiernú distritú Galiléa chí nduu-ǎ<sup>n</sup> ndécú-dǎ tnàhá-dé ñuu Jerusalén-á<sup>n</sup>.

<sup>8</sup> Te òré ní xíní té Hèrodés-á<sup>n</sup> Jèsús te ío ní cudíí iní-dé, chí ní cunaha dùca<sup>n</sup>-ni cuíní-dé quíní ñáhá-dǎ xii-gá te ñá túu tnàhí xíní ñáhá-dǎ xii-gá ní cùu, chí cuendá-ní tnúhu ñíhi-dé cuendá-gá, te ndètu-dé sáá ñ<sup>n</sup> nduu quíní ñáhá-dǎ xii-gá, te cada-gá ñ<sup>n</sup> sá vǎ yǎo tnàhí ndacu cada cundehe-dé ní sani iní-dé.

<sup>9</sup> Te vǎi sá ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dǎ núu Jèsús, dico ní ñ<sup>n</sup> tnúhu ñá túu ní cáhá<sup>n</sup>-gá.

<sup>10</sup> Te xǎ<sup>n</sup> xíndecu tnàhá cue tée cùu dútú cùnùu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te cue tée-á<sup>n</sup> súuní ló iní-güedé sàcá<sup>n</sup> cuéchi-güedé cuendá-gá. <sup>11</sup> Te té Hèrodés ndíhi cue tée cùu sandadú-dé ñá túu ní cùu váha iní-güedé núu Jèsús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dácuhnú ñaha-güedé dóo váha xii-gá dàtná cáá dóo sácuhnu cue tée sáquíndaha ñaha xii ñáyiú. Te dàtnuní té Hèrodés ní dánuhú ñáhá tucu-dé

xii-gá ndaha té Pilatú. <sup>12</sup> Te nduu-ǎn nǐ tnahá tnúhu té Pilatú ndihi té Hèrodés, chi cùu úhú iní tnáhá-güedé ní cùu.

*Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús*  
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

<sup>13</sup> Te té Pilatú ní nadatácá-dé nchaa cue tée cùu dútú cúnùu ndihi dava-gá cue tée cúnuu, ndihi nchaa ñáyiu ñuú-ǎn, <sup>14</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Nchòhó ndécá-ndó tée-a véxi ní taxi cuendá-ndó-dé iha, te càchí-ndó sǎ ïo dusa<sup>n</sup> quide ñáyiu cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dé xii-yu, te núu-ndó ndücu tnúhu-í núú-dé nùu ná ní quide-dé. Dico yúhú cutnùni iní-í sǎ ñà túú nǐ ñ<sup>n</sup> cuéchi-dé dàtná càhá<sup>n</sup>-ndó-ǎn. <sup>15</sup> Te cuéi té Hèrodés diu-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-dé sǎ ñà túú cuéchi-dé nùu ní techi<sup>u</sup> ñaha tucu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutnùni iní-ó sǎ ñà túú tàù-xi cahni-o-dé chí ñà túú cuéchi ní quide-dé. <sup>16</sup> Te na dândoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>17</sup> Te ndi tnahá nduu vico pascuá te dacuití sǎ dáccácu té Pilatú-ǎn ñ<sup>n</sup> cue tée yihí vecaá, chi duca<sup>n</sup> tnáhí quide-dé. <sup>18</sup> Dico nchaa-yu ní cuáá-yu, te xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—¡Queñuhu tée nàni Jèsús-ǎn, te cahni-n-dé! ¡Te dàcácu-n tǎ Barrábás! —càchí-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>19</sup> Te té Barrábás-ǎn nǐ sanu ichi-dé ñáyiu ñuú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiu<sup>n</sup>, te ní sahni-dé ndíyi núu xiǎ<sup>n</sup> ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-dé. <sup>20</sup> Te té Pilatú cuini-dé dàcácu-dé Jèsús núu xiǎ<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha tucu-dé xii-yu ní cùu, <sup>21</sup> dico uu<sup>n</sup>-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núu cùrúxi! ¡Cata caá-dé núu cùrúxi! —càchí-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>22</sup> Te xito cuu úní ní xáha<sup>n</sup> tǎ Pilatú:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé te núu duca<sup>n</sup> cuini-ndó càda-í-dé-i? Te yúhú cutnùni iní-í sǎ ñà túú cuéchi ní quide-dé nùu xiǎ<sup>n</sup> ñà túú tàù-xi cahni-o-dé, te na dândoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>23</sup> Dico níhi-ni càhá<sup>n</sup>-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu sǎ ná càta caa ñaha-dé xii-gá núu cùrúxi, te ñáyiu-ǎn ndihi nchaa cue tée cùu dútú cúnùu xicáhá<sup>n</sup> níhi-güedé ndihí-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa càchí iní-yu. <sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu sǎ cúú càda-dé nàcuáa xǎhá<sup>n</sup>-yu. <sup>25</sup> Te duca<sup>n</sup> te ní dàcácu-dé té Barrábás tée ní sanu ichi ñáyiu ñuú ingá ichi, te diu-ni-dé ní sahni-dé ndíyi núu xiǎ<sup>n</sup> ní xihí-dé vecaá, te dàtnùni ní tàuchíú<sup>n</sup>-dè cada-güedé Jèsús nàcuáa xǎhá<sup>n</sup>-yu.

*Sàta caa-güedé Jèsús núu cùrúxi*  
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

<sup>26</sup> Te ndéca-güedé Jèsús cuáhá<sup>n</sup> núu catá cà ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáhá<sup>n</sup>-güedé ndihi-gá ní tnǐ-güedé ñ<sup>n</sup> tée ñuú Cirené nàmi-dé Ximú ñuhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáhá<sup>n</sup>-de yucu, te ní dácuído ñaha-güedé xii-dé cùrúxi nchídó Jèsús, te ní ngüíta nchicú<sup>n</sup>-de sátá-gǎ.

<sup>27</sup> Te ío cuéhé ñáyiu nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te vai ñáyiu ñihí ío níhi ndáhí-yu sǎ ndihú iní-yu cuendá Jèsús. <sup>28</sup> Te Jèsús ní nchócótó-gǎ núu-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—Nchòhó ñáyiu ñihí ñuú Jerusálén, vá ndàhyú-ndó cuendá-í chí ndàhyú cuendá méé-ndó ndihi cuendá déhe-ndo. <sup>29</sup> Chi sǎá nduu quèsaha ñáyiu: “Sǎ vǎha táhú nchaa ñáyiu ñà túú càcu déhe-xi, ndihi nchaa ñáyiu vátá quini-gǎ

cuhu<sup>n</sup> déhe-xi, chi ni ñà túú xìní-yu dacadí-yu”, duha quesàhá-yu. <sup>30</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> cùñaha ñáyiú xii nchaa tindúú ndihi nchaa núú xìquí: “Chí tácuu<sup>n</sup> ngónchihi ñaha-ndo xii-ndí”, duha cùñàhá-yu. <sup>31</sup> Te núú yúhú téé quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndèé-gá cada-güedé nchaa ñáyiú ndècu ichi cuhéhe ichi duha –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>32</sup> Te ndèca tucu-güedé úú tnàhá cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi cuáhá<sup>n</sup> cuèndá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndihi Jèsús. <sup>33</sup> Te òré ní quexio-güedé ndihi-gá ì<sup>n</sup> xichi núú nání Yíqui Díquí Ndíyi, te xiá<sup>n</sup> ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, ndihi úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi-á<sup>n</sup>, te ì<sup>n</sup>-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá diu-ni núú cùrúxí tucu. <sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiòxi:

–Táu, cada càhnu iní sá quidé-güedé, chi ñá túú cùtnuní iní-güedé ná cúú sá quidé-güedé –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te cue téé cùu sandadú ní xito ndéé-güedé ñuu ndèdaca-güedé cuu cuèndá-güedé dóó-gá. <sup>35</sup> Te nchaa ñáyiú xíndecu-á<sup>n</sup> ndéhé-yu nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue téé cùnuu ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitnàha-güedé:

–Te dava ñáyiú ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé, te vitna na dàcácu nihnu-dé méé-dé, te núú ndisa sá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxi véxi ñuyúú-a cùu-dé –càchí-güedé xitnàha-güedé.

<sup>36</sup> Te tnàhá cue téé cùu sandadú ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, chi ní sándehe yatni-güedé núú táca-gá sáñaha-güedé ndudí íá còho-gá ní cùu, <sup>37</sup> te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

–Te núú yòhó cúú-n téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te dàcácu nihnu mee-n –càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>38</sup> Te ní taxi ndecu-güedé ì<sup>n</sup> sá ndèé lètrá ndàa díquí-gá te ndèé úní núú tnúhu, tnúhu griégú, ndihi tnúhu làtín, ndihi tnúhu hèbreú, te duha quèe-xi ndi nuní núú tnúhu-á<sup>n</sup> “Téé-a cùu-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha quèe-xi.

<sup>39</sup> Te ì<sup>n</sup> téé ndècu ndisa cuéchi-xi, téé ní sata caa-güedé dñi-gá xícühèhé ñáhá-dé xii-gá, te xáha<sup>n</sup>-dè:

–Te núú yòhó cúú-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxi véxi ñuyúú-a, te dàcácu nihnu mee-n, te dàcácu nihnu ñaha xii nchúhú tnàhá-ndí tucu –càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>40</sup> Dico ingá téé cùndihi-dé téé tàcaa ingá xio dñi-gá ní tenàa ñáhá-dé xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-dè:

–¿Te náa ñá túú ndàcu iní-n Yá Ndiòxi vitna duha càa-o ndoho-o ndihi téé nàni Jèsús-a ñá? <sup>41</sup> Chi nchoo taú ndisa-o sá dúhá ndòho-o nacháhu-o cuéchi-o, dico Jèsús-a chi ñá túú cuéchi-dé –càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii téé tàcaa ndihi-dé-á<sup>n</sup>.

<sup>42</sup> Te dàtnuní ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

–Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tnuní-n ñuyúú-a –càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>43</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

–Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá méi ndùu vitna cundecu ndihi ñaha-í xii-n núú ní nduu táhù-í cundecu-í –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

*Ní xíhi Jèsús*

*(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)*



44 Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee ñihí ñuyíú, te duca<sup>n</sup>-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. 45 Chi ñá túú-gǎ ní dàyehé nchíanchii te ní ndátá dóó cúú còrtiná veñúhu càhnu sá ío cùnuu ní quée dava ndáá. 46 Te ñíhi ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-gǎ xii Tátá-gǎ Dútu Ndiòxí:

—Táu, naquehe<sup>n</sup> cuendá-n espíritú-í —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii Tátá-gǎ.

Te tnúhu-ná-á<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-gǎ te ní xihí-ni-gǎ.

47 Te òré ní xiní téé cùu capitá<sup>n</sup> sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndiòxí, te ní cachí-dé:

—Sá ndáá ndisa sá téé-a cùu-dé ì<sup>n</sup> téé ío quide ndáá ndécú ñuyíú-a ni cùu —duha ní cachí-dé.

48 Te chitu ñáyiú ní tacá xía<sup>n</sup> chí cuíní-yu cundehé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te sátá ñí yáha ní xiní-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gǎ, te ní ndihí-yu ní ndaca ta càni-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndihú iní-yu. 49 Dico ndècu tnahá cue ñáyiú xiní tnahá ndihí Jèsús, ndihí ñáyiú dihí ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá xii-gǎ ndéé distritú Galileá, te ñáyiú-á<sup>n</sup> xica-ni xíxínutnì<sup>n</sup>-yu xíndehé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gǎ.

### *Chindúxi-güedé Jèsús*

*(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)*

50 Te ndècu ì<sup>n</sup> téé ñuú Arimàtea nání-dé Chèé, te ñuú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Jüdeá, te ío váha iní-dé te quide ndáá-dé núú Yá Ndiòxí, te tnahá-dé cúú-dé chiu<sup>n</sup> te ní xíndecu-dé jündá cue téé israhél. 51 Te ñá ní tnahá tnahí iní-dé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-güedé núú jündá nàcuáa cada-güedé Jèsús. Te téé-á<sup>n</sup> ndétú-dé sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-dé ndihí ñáyiú. 52 Te téé-á<sup>n</sup> ñí sáhá<sup>n</sup>-dé núú tē Pilatú te ní xáha<sup>n</sup>-dē sá ñuú vá cündèe iní-dé dañá-dē chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tē Pilatú-á<sup>n</sup> ñí sáha-dé tnúhu. 53 Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gǎ núú cùrúxí, te ní chidúcú<sup>n</sup>-nuu-dé ì<sup>n</sup> dóó cuixí<sup>n</sup>, te ní chihi-dé ì<sup>n</sup> yaú nchii yiqui naha cava, te vátá yōo ì<sup>n</sup>-gǎ nguíndúxi yaú-á<sup>n</sup>. 54 Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètatú ñáyiú, núu xiquide túha-ná-yu sá cúú ñngá nduu.

55 Te nchaa ñáyiú dihí ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá xii Jèsús ndéé distritú Galileá ndèndahá-yu té Chèé ní sáhá<sup>n</sup> núú nchii yaú-á<sup>n</sup>, núu ní xiní-yu nàcuáa ní sacá<sup>n</sup>-dé yiqui cùñú-gǎ xití yaú-á<sup>n</sup>. 56 Te duca<sup>n</sup> te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acití sáhá<sup>n</sup> tnámí, ndihí pomàdá, te ní ndetatú-yu ñngá nduu-á<sup>n</sup> ní quidè-yu nàcuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí.

## 24

### *Ní ndoto Jèsús*

*(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

1 Te ndumíngú nehé víhí-ní cuáhá<sup>n</sup> tucu ñáyiú dihí núú nchii yaú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te nèhé-yu nchaa sá sáhá<sup>n</sup> tnámí ní quide túha-yu-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>, te tnahá tucu ì<sup>n</sup> úú-gǎ tnahá dihí-yu nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii-yu cuáhá<sup>n</sup>. 2 Te òré ní quexió-yu yuhu yaú-á<sup>n</sup> te ní xiní-yu sá yúú ndèdí ì<sup>n</sup> xio-ná ndécú, 3 te ní quihu-yu xití yaú-á<sup>n</sup>, dico ñá túú-gǎ yiqui cùñú Jèsús yíhí. 4 Te ñá ní cùtnuní tnahí iní-yu ndéé ichi cuáhá<sup>n</sup> yiqui cùñú-gǎ, te ní xiní-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xínutnì<sup>n</sup>-xi dñí<sup>n</sup>-yu te xíxíhnu-xi dóó chàhnhí. 5 Te ní yuhú-yu te ñá túú ní cùyí<sup>n</sup>-yu cundehé-yu cue espíritú-á<sup>n</sup>, te cue espíritú-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-xi xii-yu:

—¿Ná cuèndá nándücu-ndo Jesús Yaá ndécú vǐvú núú yǐndüxi ñáyiú ní xǐhí-i? <sup>6</sup> Te ñá túú-gǎ yǐqui cùñú-gǎ ndécú ìha chi sa ní ndoto-gǎ, te chí dándàcu iní nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gǎ cùtnàhá ní xǐndecu-ndo ndìhi-gǎ distritú Galilea, <sup>7</sup> chi ní cachí-gǎ sá méé-gǎ cúú-gǎ ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo, te dacuítí cuàha cuèndá ñáhá-güedé xii-gǎ núú cuè téé ndécú ichi cuehé ichi duha, te cata caa ñaha-güedé xii-gǎ núú cùrúxí, te núú cùrúxí-án cuú-gǎ dico nduu úní sá cuú-gǎ te ndoto-gǎ, duha ní cachí-gǎ xii-ndo.

<sup>8</sup> Te òré-án nǐ ndacu iní-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús. <sup>9</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te nǐ naquehé<sup>n</sup>-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuèndú núú ndì úxí ì<sup>n</sup> cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gǎ, ndìhi núú dàva-gǎ ñáyiú. <sup>10</sup> Te ñáyiú duca<sup>n</sup> ñaha tnúhu cuánuhú núú-güedé-án cúú tǎ Màriá Magdaléná, ndìhi tá Juáná, ndìhi tá Màriá nǎná tǎ Jàcobó, ndìhi dava-gǎ ñáyiú dìhí. <sup>11</sup> Dico cue téé-án nǐ sani iní-güedé sá dicó cáhú iní-yu tnúhu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-güedé núu ñá túú ní sàndáá iní-güedé nàcuáa ní xǎhá<sup>n</sup>-yu.

<sup>12</sup> Dico té Pèlú ní quee-dé xínú-dé cuáhá<sup>n</sup> cuándéhé-dé yaú núú nǐ chihi-güedé yǐqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeyi-dé xító nihni-dé xítí yaú-án te ní xini-dé sá méé-nǎ dóó nǐ xíducú<sup>n</sup> nuu-gǎ yúcu ì<sup>n</sup> xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcá<sup>n</sup> nǐ cuu, te ní natnǐ-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xǐndecu-güedé.

### *Ichí ñuú Emàús* (Mr. 16:12-13)

<sup>13</sup> Te ñu-ni nduu-án ñúhú úú cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ichi cuáhá<sup>n</sup>-güedé ì<sup>n</sup> ñuú nání Emàús, te sàcúhu<sup>n</sup>-güedé dàtná úú òré ichi ndéé ñuú Jerusàlén, te ndéé ñuú Emàús. <sup>14</sup> Te ta ndàtnúhu-güedé cuáhá<sup>n</sup> nchaa nàcuáa ní cuu, <sup>15</sup> te nini dùca<sup>n</sup> xícáhá<sup>n</sup>-güedé, te Jèsús ní natnahá ñáhá-gǎ xii-güedé te ndéca tnaha-gǎ ndìhi-güedé cuáhá<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te cuéi ndèhe ñaha-güedé xii-gǎ dico dàtná ì<sup>n</sup> sá ndéí núú-güedé, chi ñá ná quini ñáhá-güedé xii-gǎ ní cuu. <sup>17</sup> Te Jèsús ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-gǎ núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—¿Ná tnúhu xícáhá<sup>n</sup>-ndó ñúhu-ndo ichi núú duca<sup>n</sup> ío cùu ndiyí-ndó-í? —cachí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>18</sup> Te ì<sup>n</sup> téé nani Cleofás ní xáha<sup>n</sup>-dé xii-gǎ:

—¿Te ná cuèndá nchaa ñáyiú íchí ní sáá ñuú Jerusàlén xini-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te ì<sup>n</sup> ñuú ná yòhó ñá túú xini-n-í? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dé xii-gǎ.

<sup>19</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-i? —cachí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gǎ:

—Cuèndá Jèsús téé ñuú Nazàrét càhá<sup>n</sup>-ndí, chi téé-án cúú-dé ì<sup>n</sup> téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí, te ío váha nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé ní cuu, te quide-dé sá vǎ yǒ tnàhí ndàcu cada nacuáa cudíí ìmí Yá Ndiòxí ndìhi ñáyiú ní cùu. <sup>20</sup> Te cue téé cùu dútú cùnù, ndìhi cue téé cùnuu taxi tñuní ñáhá xii-ndí ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii-dé núú tǎ Pilatú te ní sata caa ñaha-güedé te núú cùrúxí-án ní xǐhí-dé. <sup>21</sup> Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ní xǐhí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá tǎe-án dàcácu nihnu ñaha-dé xii nchúhú ñáyiú isràèl núú nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí. <sup>22</sup> Dico ío cùñúhu-ndí cúú, chi ì<sup>n</sup> úú ñáyiú dìhí ní tuha ñaha xii-dé ndécú ndìhi-ndí ní sáhá<sup>n</sup> ngotó-yu ndéxuehe tàculhndá-gǎ yaú núú nǐ chihi-güedé yǐqui cùñú-dé, <sup>23</sup> te ní nasáa-yu cachí-yu xii-ndí sá ñá túú-gǎ yǐqui cùñú-dé yǐhí xítí yaú-án. Te ní xini-yu espíritú xínú cuèchi

núú Yá Ndiöxí, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-yu sá ndécú vǐvú-dě. <sup>24</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ì<sup>n</sup> úú cue téé cùndi<sup>n</sup>hi-ndí ní sáhá<sup>n</sup> ndéhé-güedě yaú-á<sup>n</sup>, te ní xiní-güedé sá ndàá cúú-xí nchàa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ñáyíu dǐhí-á<sup>n</sup>, dico ñá túú ní xiní-güedé téé-á<sup>n</sup> — càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

<sup>25</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Í<sup>o</sup> cùmání sá xiní tnùnì-ndó, chí ío cuèè sàndáá iní-ndó tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha! <sup>26</sup> ¿Te náa ñá túú tau-xí sá ndóhó Cristú òré cùmání-gá sáá nduu ndàa-gá andíu núú ndécú Dütú Ndiöxí cundecu-gá-á<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>27</sup> Te ní ngúita-gá xáha<sup>n</sup>-gá nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí cuendá-gá, te dǐhna-gá ní cáhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa nduu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú ndíí Moisés, te dǎtnùnì ní cáhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa nduu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú nchaa cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha.

<sup>28</sup> Te òré ní quexìo-güedé yuhu ñúú núú cuahá<sup>n</sup>-güedé-á<sup>n</sup>, te Jèsús ní quide-ni-gá sá yáha-gá quíhí<sup>n</sup>-gá ingá xichi ní cùu. <sup>29</sup> Dico ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-güedé núú-gá sá quéndóo-gá xiá<sup>n</sup> ndetatú-gá ndi<sup>n</sup>hi-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—Quendóo ndi<sup>n</sup>hi ñaha xii-ndí iha ndetatú-n chí sa ní cuaa, te tnávíí cundi<sup>n</sup>qui<sup>n</sup> —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

Te xiá<sup>n</sup> cáá ì<sup>n</sup> vehe cuánguihu-güedé ndetatú-güedé ndi<sup>n</sup>hi-gá. <sup>30</sup> Te òré sa yíhí-güedé mèsá ndi<sup>n</sup>hi-gá cùdini ndi<sup>n</sup>hi ñaha-güedé, te ní quehe<sup>n</sup>-gá pàà te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gá núú Yá Ndiöxí, te ní táhú cuèchi-gá te dǎtnùnì ní dácáhñu ñaha-gá xii-güedé. <sup>31</sup> Te òré-á<sup>n</sup> ní naquiní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu, dico uu<sup>n</sup> ní ndóñhú-gá. <sup>32</sup> Te ní xítnàha-güedé:

—Te ndáá sá sùuní cùdíí iní-ó òré tá ndàtnúhu-o ndi<sup>n</sup>hi Jesús véxi ichi, te ta dànehé ñáhá-gá xii-o nchàa nàcuáa quèe-xi tnúhu càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí —càchí-güedé xítnàha-güedé.

<sup>33</sup> Te ñá túú-gá ní xíndetu-güedé chí ndǐhí-ni ní natnì-güedé ichi cuánuhú-güedé ñúú Jerusalén, te ní nasáá-güedé núú xíndecu ndí ùxí ì<sup>n</sup> cue téé ní táúchíú<sup>n</sup> Jesús cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, ndi<sup>n</sup>hi dava-gá ñáyíu. <sup>34</sup> Te cue téé xíndecu-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Ndáá sá ní ndoto Yaá cúú Mèstrú, chí ní xiní ñáhá tě Xímú —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>35</sup> Te cue téé ní nasáá-á<sup>n</sup> ní caní-güedé cuendú nàcuáa ní cuu ichi, ndi<sup>n</sup>hi nàcuáa ní cuu ní naquiní-güedé Jesús òré ní táhú-gá pàà ní dácáhñu ñaha-gá xii-güedé.

*Jèsús ní quexìo-gá núú xíndecu cue téé ní xica cuu ndi<sup>n</sup>hi-gá  
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

<sup>36</sup> Te càhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ní-güedé nàcuáa ní cuu ní quexìo Jesús ní ngúnutnì-gá ndéé tnuú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>37</sup> Te da ní yùhú-güedé, te ní sani iní-güedé sá dicó ì<sup>n</sup> espíritú cúú sá ndéhé-güedé ní cùu. <sup>38</sup> Dico Jesús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá yùhú-ndó, te sàni ì<sup>n</sup> sàni úú iní-ndó-í? <sup>39</sup> Chí cùndèhe ndaha-í ndi<sup>n</sup>hi sáhà-í te quiní-ndó nǎ díu-ni-í. Te chí téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo,

te núu ñ<sup>n</sup> espíritú ndécú yìqui cuñú-xi dàtná ndécú ndìhi yúhú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>40</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-gá te ní dánèhé ñàhá-gá xii-güedé ndaha-gá ndìhi sáhá-gá. <sup>41</sup> Te ío ní cuñúhu-güedé, te ní cudíí iní-güedé sá ndécú-gá tnuú-güedé dico sàni ñ<sup>n</sup> sani úú iní-güedé, te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—¿Ndècu ndìhi-ndo luha sá caxí-ó ìha ñá? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>42</sup> Te ní sáñaha-güedé xii-gá luha chácá ñí chíhó, ndìhi díta ñúñú ñúhú ndùdí, <sup>43</sup> te ní quehe<sup>n</sup>-gá te ndèhe-güedé ní xexi-gá. <sup>44</sup> Te dàtnùní ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Nchaa sá ñí yáha-í-a cùu-xi sá ñí cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ndécú ndìhi ñaha-gá-í xii-ndo, chi ní cachí-í sá dàcuiítí càda-xi nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú ndí Moisés, ndìhi núú tütú ndèé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, ndìhi núú librú Salmú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>45</sup> Te òré-á<sup>n</sup> ñí sáñaha-gá sá xini tñùní-güedé, te ní tecú tñùní-güedé nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxi. <sup>46</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Duca<sup>n</sup> ndèé tñuní núú tütú Yá Ndióxi sá dàcuiítí sá yùhú Cristú cuú-í, te nduu úní ndoto-í. <sup>47</sup> Te nihí ñuyú cùtènuu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í, dico díhna nuu-gá ñúú Jerusalén nguíta-yu cacunehe ñàhá-yu xii-í, te cáhá<sup>n</sup>-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu, te cúñàhá-yu xii cue ñáyíu sá ná dándixi túu-yu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te natñí-yu ichi Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> te cada càhnu iní-gá nchaa yicá cuèchi-yu. <sup>48</sup> Te vitna nchòhó cuu-ndo cuè téé cáhá<sup>n</sup> ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chi ní xiní núú-ndó. <sup>49</sup> Te yúhú tendaha-í Espíritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndìhi-ndo, chi duca<sup>n</sup> ñí cachí-gá. Dico chí cùndecu-ñí ñúú Jerusalén-á<sup>n</sup> ndèé ná quèxio Espíritú Yá Ndióxi ngúndecu ndìhi-ndo cuèndá chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuaá ní cáhá<sup>n</sup>-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

### *Jèsús cuándaa-gá andíu* (Mr. 16:19-20)

<sup>50</sup> Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gá xii-güedé ñúú Jerusalén ndécá ñàha-gá cuáhá<sup>n</sup> ñúú Bètaniá, te xíá<sup>n</sup> ñí ndonehe-gá ndaha-gá núú ñínu, te ní xicá<sup>n</sup> táhú ñàha-gá xii-güedé núú Yá Ndióxi. <sup>51</sup> Te sáta ñí xicá<sup>n</sup> táhú ñàha-gá xii-güedé núú Yá Ndióxi, te ní quee-gá tnuú-güedé cuándaa-gá andíu. <sup>52</sup> Te ní nguíta-güedé ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu Jesús, te ní natñí-güedé ichi cuánuhú-güedé ñúú Jerusalén, te súúní cudíí iní-güedé ñúhú-güedé ichi. <sup>53</sup> Te nchaa nduu ní xíndecu-güedé veñúhu càhnu sá ìo cùnuu ní ndacá<sup>n</sup> táhú-güedé núú Yá Ndióxi, te ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu-gá. Duha ní cuu dàvá-á<sup>n</sup>.

## TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÈ JUÀÁ

*Déhe Yá Ndiöxí ní cuu-gá ì<sup>n</sup> ñáyíu*

<sup>1</sup> Cùmání-gá ngáva ñuyíú, te sa ndècu ndihi Yá Ndiöxí Déhe-gá. Te ì<sup>n</sup>-ní xícuu-gá. Te Déhe-gá-á<sup>n</sup> ní cuu-gá dàtná ì<sup>n</sup> tnúhu, chi ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gá Dútú Ndiöxí. <sup>2</sup> Te sa ndècu-gá ndihi Dútú Ndiöxí te ní ngáva ñuyíú. <sup>3</sup> Te ñu-ni tnúhu mee Dútú Ndiöxí ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá íó ñuyíú. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú nà coo ñuyíú-a ní cùu. <sup>4</sup> Te ñu-ni Déhe-gá quidé-gá ndécú-ó, te ní dáyèhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o. <sup>5</sup> Te tnúhu-gá ní xíté nuu-xi núú ndécú nchaa ñáyíu ñuhu ichi cuehé ichi duha. Te ñáyíu-á<sup>n</sup> cùú-yu dàtná cue ñáyíu ndècu ì<sup>n</sup> núú néé, te ñu-ni-yu cachí iní-yu xocání-yu tnúhu-gá dico vá ndácú-yu.

<sup>6-7</sup> Te ní xíndecu ì<sup>n</sup> téé ní xínani-dě Juàá, te téé-á<sup>n</sup> ní táuchíú<sup>n</sup> Yá Ndiöxí sá càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá núú ñáyíu. Te ní xáha<sup>n</sup>-dě xií-yu sá véxi Déhe-gá ñuyíú-a, te dandixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. <sup>8</sup> Te ñá ñúu mèe té Juàá ní dandixi túu-dé iní-yu cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, chi cuendá-ni ní xica cuu-dé ní càhá<sup>n</sup>-dé sá Déhe Yá Ndiöxí véxi-gá dandixi túu-gá iní-yu. <sup>9</sup> Te ndáá ndisa sá méé-gá dandixi túu-gá iní ñáyíu ñuyíú-a cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

<sup>10</sup> Te ní xíndecu-gá ñuyíú-a, te ñáyíu ñuyíú-a ñá ní cùtnuní iní-yu yoo cùu-gá, te ñu-ni mee-gá ní cadúha-gá ñuyíú-a ní quide-gá chiú<sup>n</sup> ní táhú Dútú Ndiöxí. <sup>11</sup> Te ní quixi-gá ñuyíú ní cadúha mee-gá, dico cue ñáyíu ñuyíú-a ñá ní cùu váha iní-yu núú-gá. <sup>12</sup> Dico davá-yu ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ní nduu táhú-yu ní nduu déhe ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. <sup>13</sup> Te ñá túú ní ndùu déhe ñaha-gá xií-yu sá cùú-yu déhe ñáyíu ñuyíú-a, àdi sá ndécú tātá-yu, ñàñá-yu chi mee Yá Ndiöxí duca<sup>n</sup> ní cuiní-gá cunduu sá ndúú dèhe ñaha-gá xií-yu.

<sup>14</sup> Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyíú-a, te ní cuu-gá ì<sup>n</sup> yiqui cùñú ní xíndecu ndihi ñaha-gá xii nchoo cuè ñáyíu ní xica cuu túu ndihi-gá. Te ní xiní-ó sá ío càhnu cuu-gá cuendá sá ì<sup>n</sup> ñu díí-ni-gá cùú-gá Déhe Yá Ndiöxí, te ío cùndahú iní ñáhá-gá chindèe ñaha-gá xii nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a, te ío ndáá càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>15</sup> Te duha ní càhá<sup>n</sup> té Juàá cuendá Déhe Yá Ndiöxí ní xáha<sup>n</sup>-dě xii ñáyíu:

—Cuendá téé iha ní càhá<sup>n</sup>-í ndéé cāni-gá ní cachí-í sá quíxí ì<sup>n</sup> téé quixi. Te téé-á<sup>n</sup> cúnùu-gá-dé, chi díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúúxí yùhú —duha ní xáha<sup>n</sup>-dě xií-yu.

<sup>16</sup> Te ío váha iní Yaá-á<sup>n</sup> chi xito ñaha-gá xii-o nchaa-o ì<sup>n</sup> nduu ì<sup>n</sup> nduu. <sup>17</sup> Te ndíú Moisés ní cachí tnúhu ndíú tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xítohó Jesucrístú ní cachí-gá sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o. Te ní càhá<sup>n</sup>-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá. <sup>18</sup> Te ñá ì<sup>n</sup> ñáyíu xini túu-yu Yá Ndiöxí. Dico ì<sup>n</sup> ñu díí-ni Déhe-gá Yaá ndécú ndihi-gá cachí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

*Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyíu càhá<sup>n</sup> váha-dé cuendá Xítohó Jesucrístú (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)*

19 Te cue tée israél ndécú ñùú Jerusàlén ní tendaha-güedě cue dútú ndihì cue tée cùu levitá cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú tē Juáá ndúcú tn̄hu-güedé núú-dě n̄u ná tē cùu-dé. 20 Te ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-dé ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé:

—Yúhú, ñá díú Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a cùu-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

21 Te ní xáha<sup>n</sup> tūcu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó vái<sup>n</sup>? ¿Á yohó cúu-n tē Èliás? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup> tē Juáá:

—Yúhú, ñá díú tē Èliás cúu-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

Te xáha<sup>n</sup> tūcu-güedé:

—¿Te yohó cúu-n tē ní cachí cue tē ndéé sanaha quixi cáhá<sup>n</sup> tn̄hu Yá Ndiöxí-á<sup>n</sup>? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-dē:

—Ní ñá díú tē-á<sup>n</sup> cúu-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

22 Te ní xáha<sup>n</sup> tūcu-güedé:

—¿Te ná tē cùu yohó vái<sup>n</sup>?, cuendá duca<sup>n</sup> nàcani tn̄hu-ndí núú cuè tē ní tendaha ñáha xii-ndí véxi-ndí, te cáhá<sup>n</sup> duu<sup>n</sup>-n n̄u ná tē cùu-n —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

23 Te ní xáha<sup>n</sup> tē Juáá:

—Yúhú cúu-í tēe xica cáhá<sup>n</sup> xití yucu nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndí Chaiá, chi ndí-á<sup>n</sup> ní cachí ndí: “Chí dáñá ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo te tñi-ndo ichi váha, chi véxi Yáá ío cùnūú”, duha ní cachí ndí —càchí tē Juáá xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

24 Te cue tē ndūcu tn̄hu núú tē Juáá n̄u ná tē cùu-dé, cue tē-á<sup>n</sup> ní tendaha ñáha cue tē cùu fariséú xii-güedé. 25 Te ní xáha<sup>n</sup> tūcu-güedé xii tē Juáá:

—¿Ná cuendá dācuàndute-n ñáiyu te núú ñá díú Crístú cúu-n, te ní ñá díú tē Èliás, te ní ñá díú tē véxi cáhá<sup>n</sup> tn̄hu Yá Ndiöxí cúu-n vái<sup>n</sup>? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

26-27 Te ní xáha<sup>n</sup> tē Juáá:

—Yúhú ní ngódó núú-í dācuàndute-í ñáiyu. Dico nchicú<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tē véxi, te tē-á<sup>n</sup> cùnū-gá-dé dācúúxí yúhú, chi yúhú cúu-í ì<sup>n</sup> tē duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú tàú nandaxi cuèdicó ñi chāú-dé dico quide-í chiu<sup>n</sup>-dē. Te tē-á<sup>n</sup> sa ñūhu tnahá-dé tnuú-ndó dicó-ní sá ñá túú xini-ndó-dē —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

28 Duha ní cuu ñuú Bétábará ñuú cáá ndāa ingá xio yúte Jòrdán, yacá<sup>n</sup> ní xindecu tē Juáá ní dācuàndute-dé ñáiyu.

### *Jesús quidé càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi ñáiyu*

29 Te nduu tñé ní xini tē Juáá Jesús véxi yatni-gá núú ndécú-dē ndihì ñáiyu. Te ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-yu:

—Chí cundēhe tē-á<sup>n</sup>, chí tē-á<sup>n</sup> cúu-dē Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te véxi-dé cada càhnu iní-dé nchaa yíca cuèchi ñáiyu ñuyíú. Te cùu-dé dàtná ì<sup>n</sup> mbéé quiti ío váha iní-xi. 30 Te diu tē-á<sup>n</sup> ní cachí-í sá cānchicú<sup>n</sup>-dē quixi. Te cùnū-gá-dé dācúúxí yúhú, chí díhna-gá-dé sa ndècu ní cachí-í xii-ndo. 31 Te ní yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico xica cuu-í dācuàndute-í ñáiyu cuendá nchaa ñáiyu israél quini ñáha-yu xii-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-yu.

32 Te ní xáha<sup>n</sup> tūcu-dé:

—Ní xini-í Espiritú Yá Ndiöxí ní quee-xi andiū véxi cuu<sup>n</sup>-xi ngúndecu ndihì ñáha-xi xii-dé, te dàtná cáá lõmá cáá Espiritú-á<sup>n</sup> véxi cuu<sup>n</sup>-xi. 33 Te yúhú

ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico Yá Ndiöxí Yáá ní tendaha ñàha xii-í xíca cùu-í dácuañdute-í ñâyüu, Yáá-án ní cachí tnúhu-gá sá tée na quini-í ngúndecu ndihi Espiritú-gá sá véxi cuu<sup>n</sup> andiu, te tée-án taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndihi-o. <sup>34</sup> Te yúhú ní xini-í-dé te xini ndáá-í sá Dèhe Dútú Ndiöxí cúu-dě. Te xiá<sup>n</sup> cächí tnúhu-í xii-ndo —cächí té Juáá xáha<sup>n</sup>-dě xií-yu.

### *Cue tée díhna nuu xica cuu ndihi Jesús*

<sup>35</sup> Te nduu tnée-án diu-ni xiá<sup>n</sup> ndécú tē Juáá ndihi úú cue tée xica cuu ndihi-dé. <sup>36</sup> Te ní xini-dé Jesús ñúhú-gá ichi, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii cue tée xica cuu ndihi-dé-án:

—Chí cündèhe tée-án, chí tée-án cúu-dě Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a. Te cùu-dé dàtná ñ<sup>n</sup> mbéé quiti ío váha ini-xi —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dě.

<sup>37</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Juáá núú cuè tée úú ndihi-dé-án núu ní chinchícú<sup>n</sup>-güedé Jesús. <sup>38</sup> Te ní nchócótó-gá ndàa sátá-gá, te ní xini-gá sá nchícú<sup>n</sup> ñhá-güedé xii-gá. Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Ná nánducu-ndo? —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Ndéé ndécú-n, Ràbíí? —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te Ràbíí-án quée-xí Mèstrú tnúhu mee-güedé. <sup>39</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jesús xii-güedé:

—Chí nèhé te quini-ndó —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní quexio-güedé núú quidé vèhe-gá. Te ndècu-ni-güedé ndihi-gá ní cuaa, chí dàtná òré caa cúmí sacuaa ní sáá-güedé.

<sup>40</sup> Te úú cue tée-án ní tñi-güedé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> té Juáá, te ní chinchícú<sup>n</sup>-güedé Jesús. Te núú úú cue tée-án, ñ<sup>n</sup>-dé nání-dě Ndríxí, té ñaní-dé cúú tē Xímú, àdi Pelú chí úú ñiú-dé. <sup>41</sup> Te té Ndríxí-án ní nanducu-ni-dě ñaní-dé te ní xáha<sup>n</sup>-dē:

—Ní naníhí-ndí tée cùu Mesías —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

Te Mesías-án quée-xí Cristú tnúhu mee-güedé, Yáá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a. <sup>42</sup> Te ndèca té Ndríxí ñaní-dé cuáhá<sup>n</sup> núú ndécú Jesús. Te òré ní xini ñháá Jesús xii té Xímú, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Yöhó cúu-n té Xímú déhe té Jónás, te vitna danani ñaha-í Céfás xii-n —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te Céfás-án quée-xí Pèlú tnúhu mee-güedé.

### *Jèsús ní cáhá<sup>n</sup>-gá té Lìpé ndihi té Natanàél*

<sup>43</sup> Te nduu tnée ní sani ini-gá quihí<sup>n</sup>-gá distritú Galileá. Te ní naníhí-gá ñ<sup>n</sup> tée nani Lìpé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Néhe ná quihí<sup>n</sup>-ó núú quihí<sup>n</sup>-í-a —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

<sup>44</sup> Te té Lìpé-án cúu-dě tée ñuú Bètsaidá. Te diu-ni ñuú yàcá<sup>n</sup> cúú ñuú té Ndríxí ndihi té Pèlú. <sup>45</sup> Te té Lìpé ní naníhí tnáhá-dě ndihi té Natanàél, te ní xáha<sup>n</sup>-dē:

—Ní naníhí-ndí tée dii cuèndú-xi ní chídó tnúni ndii Moisés ndihi dava-gá cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te tée-án nání-dě Jesús déhe té Chéé, tée ñuú Nazàrét —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

<sup>46</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Natanàél xii té Lìpé:

—¿Te náa ío váha càa ñuú Nazàrét núu da yàcá<sup>n</sup> quee tée cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí? —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

Te ní xáha<sup>n</sup> tē Lìpé:

—Néhe ná quihí<sup>n</sup>-ó te quini-n —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.



<sup>47</sup> Te òré ní xini Jèsús té Natanàèl tá cùyatni-dé cuáhán, te ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá-dé te ní cachí-gá:

—Tée véxi-á<sup>n</sup> cúu-dé mei tée israél, te ñá íí<sup>n</sup> nduu dandahú-dé ñáyiú — cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

<sup>48</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Natanàèl xii Jèsús:

—¿Te nása náquiní ñáhá-n? —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú sa ní xini ñáhà-í xii-n òré ndécú-gá-n càha yutnu ngúxí-á<sup>n</sup> te ní tē Lìpé vátá cáná ñàha-gá-dé xii-n òré-á<sup>n</sup> —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>49</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, núu ní xáha<sup>n</sup> tē Natanàèl xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndiòxí yìndàha-n ñáyiú israél —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>50</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Cuèndá sá ní xini ñáhà-í xii-n càha yutnu ngúxí xiá<sup>n</sup> ini ñáhá-n, dico cuéhé-gá núú sá quini-n —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>51</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá:

—Na cächí tñuhu ndáá-í sá sàà nduu, te quini-ndó nàcaá<sup>n</sup> andiú. Te quini-ndó cuè espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí sá ndaa nuu-xi quide-xi núú cùndècu yúhú Tée cùu ñani tñáhá-ndó nchaa-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 2

### *Vico tnándaha iò ñuú Cànaá*

<sup>1</sup> Te nduu úní sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu te ní xóo íí<sup>n</sup> vico tnándaha ñuú Cànaá, íí<sup>n</sup> ñuú yìndèhu distritú Galileá. Te yàcá<sup>n</sup> ní xindecu náná Jèsús. <sup>2</sup> Te tñáhá Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ní cáhá<sup>n</sup>-yu cuáhán-gá ndihi-güedé vico-án. <sup>3</sup> Te òré ní ndihi vìnú, te ní xáha<sup>n</sup> náná Jèsús xii-gá:

—Ñá túú-gá vìnú ndécú ndihí-yu —cächí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>.

<sup>4</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-a<sup>n</sup>:

—Náá, ñá túú xini ñuuh-xi da yúhú cùñaha-n cuèndá vìnú-án, chi vátá tñáhá-gá òré quini-yu yoo cùu yúhú —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

<sup>5</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii ñáyiú xìnu cuechi:

—Cada-ndo nchaa nacuaa na càhá<sup>n</sup> Jèsús —cächí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>.

<sup>6</sup> Te yàcá<sup>n</sup> nútñí íñú quídi yúú te quée dàtná íí<sup>n</sup> cièndú lítrú ndute íí<sup>n</sup> quídi-án. Te ndute-án nándihí ñáyiú israél ndáhá-yu te nàqueté-yu cóhò-yu chi duca<sup>n</sup> tñáhí quidé-yu nàcuáa sàndáá ini-yu Yá Ndiòxí. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii nchaa cue tée xìnu cuechi:

—Nadachitú-ndó ndüte ndi nchaa quídi-án —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní nadachitú-güedé. <sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quíhí<sup>n</sup> cuáha-ndo tée quide vico —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáhán ní sáha-güedé tée quide vico. <sup>9</sup> Te ní xito ndéé tée quide vico-án, te sa ní nduu-xi vìnú, te ñá túú ní xini-dé ndèé véxi-xi, dico mee cuè tée xìnu cuechi sa naha-güedé núú ní tava-güedé. Duca<sup>n</sup> te tée quide vico-án ní cana-dé tée tnándaha. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dē:

—Nchaa ñáyiú quide vico queñuhú-yu díhna-gá vìnú váha. Te sa vai vìnú váha xihí-yu, te dàtnúni queñuhú-yu vìnú ndáhú. Te yòhó díhna-gá vìnú

ndàhú ní queñuhu-n, te ndéé núú ní ndihí-ná ní queñuhu-n vínú váha —càchí tée quide vico-án xáha<sup>n</sup>-dë xii tée tnándaha-án.

<sup>11</sup> Te sá ní nadatiu Jesús ndute-án ní nduu-xi vínú cúú-xí ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> díhna nuu sá vǎ yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ñuú Cànaá, ì<sup>n</sup> ñuú yíndèhu distritú Galilea, te chiú<sup>n</sup> ní quide-gá-án cúú-xí ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> cahnu vihi, núu xiǎ<sup>n</sup> ní cutnùní iní-yu sá ìo càhnu cuu-gá, te ní sándáá iní ñáhá nchàa cue tée xica cuu ndihí-gá.

<sup>12</sup> Te sáta ní yáha vico, te ní xica Jèsús ndihí náná-gǎ, ndihí cue ñaní-gá, ndihí nchaa cue tée xica cuu ndihí-gá cuáhá<sup>n</sup>-yu ñuú Capèrnaúm. Te yàcá<sup>n</sup> ní xíndecú-yu ì<sup>n</sup> úú nduu ndihí-gá.

*Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiu xití veñúhu*

*(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)*

<sup>13</sup> Te ta cüyatni cada ñáyiu isràél vico pàscuá, te ní xica Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Jerusalén. <sup>14</sup> Te sáta ní sáa-gá yàcá<sup>n</sup>, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá veñúhu càhnu sá ìo cùnunu, te xití veñúhu-án ní xiní-gá ndécú ñáyiu dicó-yu ndicutu, mbëé ndihí lómá, te tnàhá ñáyiu dàma díhú<sup>n</sup> núcõo-yu ní xiní-gá. <sup>15</sup> Te ní quehe<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> úú yoho, te ní cáunu tnàha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáyiu ní queé-yu quehé veñúhu, ndihí ndicutú-yu ndihí mbëé-yu. Te cue ñáyiu dàma díhú<sup>n</sup>-ǎ<sup>n</sup> ní dǎngõyo-gá díhú<sup>n</sup>-yu, te ní dándüá-gá mèsá-yu. <sup>16</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii cue ñáyiu dico lómá:

—¡Queñuhu-ndo nchàa quiti-a xití veñúhu-a! ¡Vá cáda-ndo vehe núú yáhu núú cúú vehe Tàtà-í Dútú Ndiõxí! —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu.

<sup>17</sup> Te xiǎ<sup>n</sup> ní ndacu iní cue tée xica cuu ndihí-gá sá dúcá<sup>n</sup> yòdo tnuní núú tütú-gá, te càchí-xi: “Ío cüyica iní-í chi ñá cuiní-yu canehe ñ-yu vehe Tàtà-í”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

<sup>18</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cuè tée isràél xii-gá:

—¿Ná cúú sá vǎ yõ tnàhí ndàcu cada, cada-n cuendá cutnùní iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n xii-ndí-í? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>19</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Chí dǎngõyo veñúhu-a, te neni xití úní nduu te sa nadaxínu-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>20</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu cue tée isràél:

—Údico ñnú cuía ní xíndecuu-güedé ní sáa veñúhu-a, te yòhó cuiní-n nàdaxínu-n xití úní-ni nduu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>21</sup> Dico sá ní cáhá<sup>n</sup>-gá chi ñá díú cuendá veñúhu ni cáhá<sup>n</sup>-gá chi cuendá yiqui cùñú-gá ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>22</sup> Núu sáta ní xihí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-án ní ndacu iní cue tée ní xica cuu ndihí-gá nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, núu xiǎ<sup>n</sup> ní sándáá iní-güedé tnúhu yòdo tnuní núú tütú-gá. Te duca<sup>n</sup> te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá.

*Jèsús xiní-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáyiu*

<sup>23</sup> Te òré ndécú Jèsús vico pàscuá, te ìo vai ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá cuendá ìo titní sá vǎ yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ní xiní-yu. <sup>24</sup> Dico Jèsús ñá ní cáhá<sup>n</sup>-gá nchaa tnúhu ñùhu iní-gá, chi sa ní cutnùní iní-gá sá ñà túú cùu váha iní-yu. <sup>25</sup> Te ñá túú xiní ñuhu-gá ì<sup>n</sup> ñáyiu cùñaha nàcuáa càa iní nchaa tnàha ñáyíu-yu, chi mee-gǎ sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-yu ncháa-yu.

### 3

*Jèsús ndihí té Nicòdemú*

<sup>1</sup> Ní xíndecu ñ<sup>n</sup> téé cùu fariséu ní xínani-dě Nicòdemú, te ní cuu-dé ñ<sup>n</sup> téé cùnuu núú ñáyiú isràél. <sup>2</sup> Te téé-án ní sáhá<sup>n</sup>-dé niú ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Mèstrú, yúhú ndihí dava-gá-güedé sa nàha-ndí sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-n véxi-n dànehé ñáhá-n xii-ndí, chi núu ñá túú Yá Ndiòxí ndécú ndihí-n, te vâ ndácú-n càda-n nchaa sá vâ yõo tnàhí ndàcu cada quide-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dë.

<sup>3</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã ncháá ñáyiú vâ ná càcu saa tucu, te vâ ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>4</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Nicòdemú:

—¿Te nása cada ñ<sup>n</sup> ñáyiú sa ní yí te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndíhu tucú-yu xití nãñá-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-ã? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>5</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã ncháa ñáyiú na ndùu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyiú ní na càcu saa ndihí ndute ndihí Espiritú Yá Ndiòxí, ñáyiú-án ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu. <sup>6</sup> Te nchaa ñáyiú càcu ñuyúú-a, chi déhe ñáyiú ñuyúú-a cuú-yu. Te ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyiú-án ní nduu táhú-yu Espiritú Yá Ndiòxí te tàxi tnuní ñáhá-nà Espiritú-gá xii-yu. <sup>7</sup> Te vâ cùñúhu-n tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í-a, chi nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyiú-án cuú-yu dàtná ñáyiú ní nacacu saa. <sup>8</sup> Táchí ndéni xiá<sup>n</sup> təcú dóho-o xico-xi, dico ñá túú xini-ó ndèé ichi véxi-xi, te ni ñá túú xini-ó ndèé ichi cuáhá<sup>n</sup>-xi. Duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu Espiritú-gá ndécú ndihí ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>9</sup> Te dàtnuní ní xicá<sup>n</sup> tnúhú tucu té Nicòdemú núú-gã, te xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá:

—¿Te nása ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n dùca<sup>n</sup> cahá<sup>n</sup>-n? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

<sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yòhó cuú-n ñ<sup>n</sup> téé cùtnuní iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyiú isràél, ¿te ñá təcú tnuní-n tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-u? <sup>11</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã nchúhú càhá<sup>n</sup>-ndí ñ<sup>n</sup> sá ní tecú tnuní-ndí, te càhá<sup>n</sup> ndáá-ndí cuendá ñ<sup>n</sup> sá ní xini-ndí. Dico nchòhó ñá təcú tnuní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí. <sup>12</sup> Te ñá sándáá iní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í cuendá nchaa nàcuáa cùu ñuyúú-a, te uu<sup>n</sup>-gá cada-ndo núu cáhá<sup>n</sup>-í cuendá nchaa nàcuáa cùu andíu.

<sup>13</sup> Vâ yõo ñ<sup>n</sup> sáa andíu, te cani-xi cuendú nàcuáa càa. Chi ñ<sup>n</sup>ndí díí-ni yúhú véxi cuu<sup>n</sup>-í andíu, te cùu-í ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo. Te díu-ni yàcá<sup>n</sup> ndaa-í cundecu-í. <sup>14</sup> Te dàtná ní ndanehe ndí Moisés cóó ní sata caa ndí-dí xití yucu, duca<sup>n</sup> càda ñàha-güedé cata caa ñàha-güedé núu cùrúxí xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo ñ<sup>n</sup> nduu, <sup>15</sup> te duca<sup>n</sup> yáha-í cuendá nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í te nduu táhú-yu cundecu-yu ndihí Yá Ndiòxí ní caa ní quíhí<sup>n</sup> —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

*Yá Ndiòxí ío cùu iní-gá ñáyiú ñuyúú-a*

<sup>16</sup> Te Yá Ndiòxí ío cùu iní-gá ñáyiú ñuyúú-a. Te ñ<sup>n</sup>ndí-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñàha-gá ní quixi-gá ñuyúú-a, te núu na quíndáá iní ñáhá ñáyiú, te vâ cuíta nihnú-yu, chi nduu táhú-yu cundecu-yu ndihí-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te Yá Ndiòxí ñá túú ní tendaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyúú-a dacuíta nihnu-gá ñáyiú, chi ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá sá dáçacu nihnu-gá ñáyiú ñuyúú-a núu ùhú núu ndàhú.

18 Nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá, te vá cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá ñùhú-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú, chi ñá túú sàndáá iní-yu Déhe Dútú Ndiõxí. 19 Chi ní quixi Déhe-gá ñuyíú-a ní dándíxí tũu-gá iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndiõxí te tñí-yu ì<sup>n</sup> ichi váha ní cùu, te ñá ní tnàhá iní-yu, chi ní cudíí-gá iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dácúxí sá vâha, núú xíá<sup>n</sup> tá xíta nihnú-yu cuáhá<sup>n</sup>. 20 Te nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñá tnàhá iní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndiõxí, te ñá tñí-yu tnùhu-gá cuèndá yùhú-yu nduu tnùní nchaa sá quidě-yu. 21 Te nchaa ñáiyu ñùhu ichi ndáá cuíní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndiõxí, te cutnùní sá chindèe ñaha-gá xii-yu, chi quide váha-yu.

*Té Juàá tée dâcuandute ñaha xii ñáiyu càhá<sup>n</sup> váha tucu-dé cuèndá Jèsús*

22 Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te ní quee Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá distritú Júdeá. Te yàcá<sup>n</sup> ní xindecu tnaa-gá ndihi-güedé ní xóo dâcuandute-güedé ñáiyu. 23 Te ndècu té Juàá ì<sup>n</sup> xichi núú nání Ènón yatni ñúú Sàlém dâcuandute-dé ñáiyu, chi yàcá<sup>n</sup> ío váha ñùhu ndute, núú xíá<sup>n</sup> ní xóo quíhí<sup>n</sup> ñáiyu yàcá<sup>n</sup> ní xóo cuanduté-yu. 24 Duha ní cuu cùtnàhá vátá ngává-gá té Juàá vecaá.

25 Té ní cacu ì<sup>n</sup> cuèndú ní càhá<sup>n</sup> cue tée xica cuu ndihi té Juàá ndihi ì<sup>n</sup> ùú cue tée isràèl, núú ndèdacaá sá vâha-gá cada ñáiyu cuèndá nduu ì<sup>n</sup>-yu. 26 Te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú té Juàá ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Mèstrú, tée ní quixi núú ní xindecu-n ndàa ingá xio yúte Jòrdán, tée dii cuèndú-xi ní càhá<sup>n</sup>-n, té-ã<sup>n</sup> dâcuandute-dé tnàhá-dé ñáiyu. Te ío vai ñáiyu ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá xii-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

27 Te ní xáha<sup>n</sup> té Juàá:

—Te vá yôo ì<sup>n</sup> ndâcu cada ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> nacuáa cuu váha iní Yá Ndiõxí, te núú ñá túú mèe-gá chindèe ñaha-gá xii-yu. 28 Te nchòhó sa nàha-ndo sá yùhú ní càhá<sup>n</sup> ndáá-í sá ñà díú Crìstú cùu-í, dico mee Yá Ndiõxí ní tendaha ñaha-gá yódó nùu-í véxi núú Yáá-á<sup>n</sup>. 29 Te nchòhó xini-ndó sá ì<sup>n</sup> tée tnândaha te xíchi tnândaha ndihi-ná-dé cùndihi-dé. Te tée ní xica ndáhú ío cùdíí iní-dé ndèdóho-dé nchaa tnùhu càhá<sup>n</sup> tée tnândaha-á<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sâtnahá-xi cùu yùhú, chi ío cùdíí iní-í sá vái ñáiyu ta chinchícú<sup>n</sup> ñáhá xii Jesús cuáhá<sup>n</sup>. 30 Te uu<sup>n</sup>-gá cuita cuu vai ñáiyu cutnùní iní-xi sá ío cùnuu-gá, te yùhú cuita ndóo ndee-í quíhí<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

*Crìstú véxi cuu<sup>n</sup>-gá andiu*

31 Te ì<sup>n</sup> dii díí-ni Crìstú Yáá véxi cuu<sup>n</sup> andiu cùnuu-gá núú ñuyíú-a. Te nchaa ñáiyu ndècu ñuyíú-a cùu-yu ñáiyu ñuyíú iha, te càhá<sup>n</sup>-yu sá cùu-xí ñuyíú-a. Dico Crìstú Yáá véxi cuu<sup>n</sup> andiu 32 càhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> sá ní xini-gá, te càhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> sá ní tecú dóho-gá. Te ñá túú cuíní-yu quindáá iní-yu tnùhu càhá<sup>n</sup>-gá. 33 Te nchaa ñáiyu tñí tnùhu càhá<sup>n</sup> Yáá véxi cuu<sup>n</sup> andiu-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu sá tnùhu Yá Ndiõxí cùu-xí ì<sup>n</sup> sá ndàa. 34 Te Déhe-gá Yáá véxi cuu<sup>n</sup> andiu càhá<sup>n</sup>-gá mee-ni tnùhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sáñaha-gá Espiritú-gá ndécú ndihi Déhe-gá. 35 Te Dútú Ndiõxí ío cùu iní-gá Déhe-gá, núú ní xáha<sup>n</sup>-gá sá mée-gá taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ío. 36 Te nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáiyu-á<sup>n</sup> cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. Te nchaa ñáiyu vá quindáá iní ñáhá xii Déhe Yá Ndiõxí ío dandòho ñaha-gá xii-yu.

## 4

*Jèsús ndihi ìn ñaha Sàmariá*

1 Te ní níhí cue téé cùu fariséú tnúhu sá vâi-gá ñáyiú ta chìnchícú<sup>n</sup> ñáhá xii Jesús. Te duca<sup>n</sup> vâi-gá-yu ta dàcuandute-gá cuáhá<sup>n</sup> dàcúúxí tē Juáá. 2 Te cuéi ñá díú mèe-gá dâcuandute ñaha-gá xii-yu, dico cue téé xica cuu ndihi-gá dâcuandute ñaha-güedé xii-yu. 3 Te ní níhí Jèsús tnúhu nâcuáa càhá<sup>n</sup> cue téé cùu fariséú, núu ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galiléá.

4 Te ichi ñuhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmariá. 5 Te ní sáá-gá ìn ñuú nání Sicár te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Sàmariá. Te xiá<sup>n</sup> cáá yàtni ñuhu núú ní sáha táhú ndíi Jácób déhe ndíi ndíi Chèé. 6 Te yàcá<sup>n</sup> cáá dòco ní cuu cuendá ndíi Jácób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñuhu Jesús ichi, te ío ní xâú-gá núu ní sáá-gá yuhu dòco-án ní ngóo-gá ndétátú-gá. 7-8 Te ní xica cue téé xica cuu ndihi-gá cuáhá<sup>n</sup>-güedé xití ñuú Sicár cuánguaa<sup>n</sup>-güedé sá cáxí-güedé. Te yuhu dòco-án núcõo-gá ní sáá ìn ñadihí ñaha distritú Sàmariá véxi quèhnu-a<sup>n</sup> ndute, te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Taxi táhú luha ndute na còho-í —câchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

9 Te ní xáha<sup>n</sup> ñàdihí-án:

—¿Ná cuendá da núu-í xicá<sup>n</sup>-n ndute coho-n? Te yòhó cúu-n tēe isràél, te yúhú cúu-í ñaha Sàmariá —câchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>, chi ñá túú ndècu váha ñáyiú isràél ndihi ñáyiú distritú Sàmariá. 10 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-a<sup>n</sup>:

—Ñá cútñuní iní-n nã taxi Yá Ndiõxí xii-n, te ni ñã cútñuní iní-n yòo xicá<sup>n</sup> ndute núu-n. Te núu dicó xini<sup>n</sup> yòo cuu yúhú á, te da mee-n cácá<sup>n</sup>-n ndute núu-í coho-n, te yúhú taxi-í ndute cundecu ndihi-n núú cuáhá<sup>n</sup> núú véxi —câchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

11 Te ní xáha<sup>n</sup> tucu ñadihí-án:

—Tátá, nì sá quèhnu-n ndute ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnù víhí, te ñá túú ndéé quínguehe<sup>n</sup>-n ndute taxi-n coho-í. 12 Ndíi Jácób ñani tnáhá-ndíi ní xindecu ndéé sanaha ní cadúha ndíi doco-a ní tóo ndute ní xihí ndíi, ndihi nchaa déhe ndíi, ndihi nchaa quití ndíi, te ní ndóo cùu cuendá-ndíi. ¿Te nãsai, te yòhó cùnù-gá-n dàcúúxí ndíi-án? —câchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

13 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Nchaa ñáyiú xihí ndute doco-a, te vá cúú vêtú dúcá<sup>n</sup> iní-yu chi dayichí ñáhá-ní tucu-xi ndute-a. 14 Dico nchaa ñáyiú na còho ndute na cuáñaha-í, te vá ìn ndùu-gá dayichí ñáhá-xí ndute-án xii-yu, chi ndute cuáñaha-í cúú-xí ndute váha-gá. Te dàtná quée ñihni ndute xití doco-a, nchaa-ni nduu ñuhu ñá túú yichí, duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup>, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yúhú —câchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

15 Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>:

—Tátá, taxi ndute-án ná còho-í cuendá sá vã dáyichí ñáhá tnáhí-gá-xi ndute. Te vá quixí-gá-í quixi quèhnu-í ndute doco-a —câchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

16 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Cuáhá<sup>n</sup> cuángana yii-n, te quixi-ndo ìha —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

17 Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>:

—Ñá túú yii-í —câchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Jèsús:

—Ndáá càhá<sup>n</sup>-n sã ñã túú yì<sup>n</sup>-n. <sup>18</sup> Dico ní cuu úhú<sup>n</sup> téé cãndeca-n, te téé ndëca-n vitna chi ñã díú yì<sup>n</sup>-n cuu-dé, te ndáá càhá<sup>n</sup>-n sã ñã túú yì<sup>n</sup>-n —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>19</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-gã ñúu ní xáha<sup>n</sup> tùcu-a<sup>n</sup>:

—Tátá, yúhú sání ñí-í sã yòhó cúú-n ì<sup>n</sup> téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>20</sup> Te cue ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ñí xóo cada càhnú-yu Yá Ndiòxí tindúú-a, dico nchòhó ñáyíu isràél cãchí-ndó sã ndéé ñúú Jerusálén cada càhnú-o-gá —cãchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xì-gá.

<sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-a<sup>n</sup>:

—Ì<sup>n</sup> tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a, te quindáá ñí-í-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sã ñã díú-gã mee-ni tindúú-a, te ni ñã díú-gã mee-ni ñúú Jerusálén cada càhnú-ndo Tátá-ó Dütú Ndiòxí, chi ndëni ní cuu cada càhnú-ndo-gá. <sup>22</sup> Te nchòhó cue ñáyíu Sãmariá chi ñã cùtnúni ñí-í-ndó ñã cúú sã quidé càhnú-ndo, dico nchúhú ñáyíu isràél, chi cùtnúni ñí-í-ndí ná cúú sã quidé càhnú-ndí. Chi ì<sup>n</sup> téé isràél véxi-dé dàcácu nihnu-dé ñáyíu cuëndá vá quihí<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndáhú. <sup>23</sup> Te není vitna ngüita-yu cada càhnú ndisá-yu Tátá-ó Dütú Ndiòxí, te cadá-yu ni yúhu ni ñí-í-yu sã cúú-xí-gã, chi mee-gã duca<sup>n</sup> cuñí-gá cadá-yu cada càhnú-yu-gá. <sup>24</sup> Te Yá Ndiòxí chi ì<sup>n</sup> espíritú cúú-gã. Te nchaa ñáyíu na càda cahnu ñaha, te cadá-yu ni yúhu ni ñí-í-yu sã cúú-xí-gã te cadá-yu dàtná càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá —cãchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> ñàdihí-á<sup>n</sup>:

—Xìní-í sã quíxí téé cùu Mesiás, téé cãchí-güedé nání Cristú. Te téé-á<sup>n</sup> ná sãà-dé, te cachí tnúhu ndáá-dé ñacuáa cuu —cãchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xì-gá.

<sup>26</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Diu téé-á<sup>n</sup> cúú yúhú téé ndàtnúhu ndihí-n —cãchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>27</sup> Te òré-á<sup>n</sup> ñí ndexio cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní cuñúhu-güedé sã ndàtnúhu-gá ndihí ñàdihí-á<sup>n</sup>. Dico ni ì<sup>n</sup>-güedé ñã ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gã ñúu ná cuëndú ndàtnúhu-gá ndihí ñàdihí-á<sup>n</sup>. <sup>28</sup> Duca<sup>n</sup> te ni dándõ ñàdihí-á<sup>n</sup> yoó ndute-a<sup>n</sup> xíá<sup>n</sup>, te ní xica-a<sup>n</sup> cuánuhú-a<sup>n</sup> ñúú cùtnúhu-a<sup>n</sup> ñáyíu cuëndá Jèsús.

<sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>:

—Chí nèhé ná quihí<sup>n</sup>-ó, chi quini-ndó ñã cúú ì<sup>n</sup> téé núcóo yuhu dòco-á<sup>n</sup> ñúu ñã díú Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a cùu-dé ñúu ní càhá<sup>n</sup> ndáá-dé ñacuáa cùu ndecu-í —cãchí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xì-yu.

<sup>30</sup> Te sã ñí ñihí ñáyíu ñúú-á<sup>n</sup> tnúhu, xíá<sup>n</sup> ní xicá-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu. <sup>31</sup> Te òré vátá sãá-gá-yu xíá<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup> cuè téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudèhñu na cudèhñu-o —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>32</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ndëcu ì<sup>n</sup> sã cáxi-í, ì<sup>n</sup> sã ñã túú xìní nchòhó —cãchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>33</sup> Te cue téé xica cuu ndihí-gá xitnàha-güedé:

—Váa íó ñáyíu ní quixi nehe sã ñí xexí-gá ñúu duha càhá<sup>n</sup>-gá —cãchí-güedé xitnàha-güedé.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Dàtná cuñí-ndó cùu vétú ñí-í-ó òré xéxi-ó, duca<sup>n</sup> cùu vétú ñí-í quidé-í nchaa ñacuáa ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te chùu<sup>n</sup>-gá ío cùdíí ñí-í dandihí-í. <sup>35</sup> Te nchòhó cãchí-ndó sã cùmání cùmí-gã yóo te cuu itú. Dico yúhú cãchí-í sã cùndehe-ndo ñáyíu-á<sup>n</sup>, chi sa ndëcu túha-yu, dàtná cúú-ñã itú sã ñí cuu-ná natahu-o cúú-yu, chi sa ndëcu túha-ná-yu

cundedóho-yu tnúhu-í. <sup>36</sup> Te dàtná cúú ñáyyiu nàtahu ítú chi sa cúhu<sup>n</sup> yáhu-yu, duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñáyyiu na càhá<sup>n</sup> tnúhu-í, chi cuáñaha-í sá ndúú tãhũ-yu na sáa nduu. Te nchaa ñáyyiu na tnũ tnúhu-í te nduu táhũ-yu cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup>. Te dàtná cúú ñáyyiu ní chihhi tatá-xi, ndihhi ñáyyiu ní natahu ítú-xi cùdíi-nã iní-yu. Duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñáyyiu na càhá<sup>n</sup> tnúhu-í. <sup>37</sup> Chi ndáá quée-xi nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> cuèndú sá càchí-xi: “Tucu téé ní chihhi tatá, te tucu téé ní natahu”, duha cuáhá<sup>n</sup> cuèndú-á<sup>n</sup>. <sup>38</sup> Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihí<sup>n</sup>-ndó cãhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-í núú sà ní yáha-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-í. Te nchòhò quihí<sup>n</sup>-ndó dìcò-nã nduu cuèndá-ndó chiú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>39</sup> Te ío cuéhé ñáyyiu ñuú-á<sup>n</sup> ní xíndedóho-yu cuèndú ní cani ñadihí-á<sup>n</sup> núú-yu sá Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gã nchaa nàcuáa quide-a<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> ío vãi-yu ní sándáá iní-yu Jèsús. <sup>40</sup> Te ní quexió-yu núú ndécú-gã, te ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú-gã sá quèndöo-gã ñuú-yu, núú xíá<sup>n</sup> ní xíndecu-gã ndihí-yu úú nduu. <sup>41</sup> Te ío cuéhé-gã-yu ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> méé-gã. <sup>42</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-yu xii ñadihí-á<sup>n</sup>:

—Vitna te ñá díú mèe-ni tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n ní sándáá iní-ndí-gã, chi ní cáhá<sup>n</sup> méé-gã ní xíndedóho-ndí vitna núú ní sándáá ndisa iní-ndí sá díú-gã cúú-gã Crístú Yaa ní tendaha Yã Ndióxi véxi ñuyíú-a dàcácu nihnu-gã ñáyyiu núú ùhú núú ndàhú —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-a<sup>n</sup>.

### *Jèsús quidé tãtna-gã déhe ì<sup>n</sup> téé ndèé chíú<sup>n</sup> núú gobièrnú*

<sup>43</sup> Te nduu úní ní nucúhu<sup>n</sup> Jèsús ichi cuáhá<sup>n</sup>-gã distritú Galiléa. <sup>44</sup> Te cuáhá<sup>n</sup>-gã yacá<sup>n</sup>, chi mee-gã ní cachí-gã sá núú ì<sup>n</sup> téé na càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yã Ndióxi ñuú núú ní cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñhu núú-dé. <sup>45</sup> Te òré ní sáá-gã distritú Galiléa, te ío váha ní cuu iní ñáhã-yu xii-gã, chi cuèndá tnàhá-yu ní xíndecu ndihí-gã vico pàscua ñuú Jerusalén. Te yacá<sup>n</sup> ní xiní-yu nchaa sá ní quide-gã.

<sup>46</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup> tucu-gã ñuú Cànaá ì<sup>n</sup> ñuú yíndèhu distritú Galiléa, núú ní nadatiú-gã ndute ní nduu-xi vínú. Te ñuú Capèrnaúm ndécú ì<sup>n</sup> téé ndèé chíú<sup>n</sup> núú téé cùu gobièrnú, te téé-á<sup>n</sup> cùhú ì<sup>n</sup> déhe-dé. <sup>47</sup> Te ní níhí-dé tnúhu sá ní ndee Jèsús distritú Júdeá ní ndexio-gã distritú Galiléa, núú ní sáhá<sup>n</sup>-dé núú ndécú-gã, te ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-dé núú-gã sá quihí<sup>n</sup>-gã cada tátna-gã déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cùú-dé. <sup>48</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé:

—Nchòhò, chi vá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í te núú vá càdà-í ì<sup>n</sup> sá vã yõo tnàhí ndàcu cada quini-ndó —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>49</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu téé cùhú déhe-xi-á<sup>n</sup> xii-gã:

—Tátá, cundee iní-n ná quihí<sup>n</sup>-ni-o càda tátna-n dèhe-í ná cuu-dé, chi càhú víhí tnàhá-dé —càchí-dé xáhã<sup>n</sup>-dè xii-gã.

<sup>50</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Cuanùhú te quini-n nã ní ndúha déhe-n —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te cuánuhú-dé. <sup>51</sup> Te ñùhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tnàhá ñáhá cuè téé xínu cuechi núú-dé. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé sá sà ta ndúha déhe-dé cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>52</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-güedé ná òré cúú-xí ní ngüíta-xi ta quètau cuéhé-dé. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:



—Icu dàtná òré caá ìᵐ sacuaa ní nchíco-dé cahni —càchí-güedé xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>53</sup> Te tǎtá tǎe cùhú-á<sup>n</sup> nǐ ndacu iní-dé sá díú òré ní quetaú cuéhé-dě ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gǎ sá ndúha déhe-dé. Te xiǎ<sup>n</sup> núu ndi nchàa téa-á<sup>n</sup> vehe-dé ní sándáá iní-yu Jèsús.

<sup>54</sup> Te sá nǐ quide-gǎ-á<sup>n</sup> cúú úú xito quide-gǎ sá vǎ yǒo tnahí ndàcu cada. Te sá nǐ quide-gǎ xito cùu uú-á<sup>n</sup> cúú-xí sǎ nǐ quide-gǎ cùtnàhá ní ndee-gǎ distritú Jùdeá cuánuhú-gǎ distritú Galileá.

## 5

### *Jèsús quidé tǎtna-gǎ ìᵐ tée cùhú ìᵐ xichi núú nání Bètesdá*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> nǐ cuu, te ní tnahá nduu nǐ quide ñáyiú isràél ìᵐ vico. Te ní sáhá<sup>n</sup> Jèsús ñúú Jerusalén. <sup>2</sup> Te ni càa xico yuhu ñúú-á<sup>n</sup> ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ìᵐ yèhe-xi-á<sup>n</sup> nání Yùyehe Mbéé, te yatni xiá<sup>n</sup> cáá ìᵐ tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tnúhu mèe-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tànquí-á<sup>n</sup> cáá ũhú<sup>n</sup> corrèdór. <sup>3</sup> Te xití corrèdór-á<sup>n</sup> xǐndecu cuéhé ñáyiú cùhú, ñáyiú cuàá, ñáyiú yacua, ñáyiú ñá cúú-gǎ candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Chi nihí-yu tnúhu sá áma nihnu cùu<sup>n</sup> ìᵐ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxi, te dàcandá-xi ndute ñúhu tanquí-á<sup>n</sup>. Te ñáyiú díhna nuu nà quée xití ndute-á<sup>n</sup>, te òré-ni ndúha-yu. <sup>5</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ñútnàhá ìᵐ tée ní cuu ócò sáhú<sup>n</sup> úní cuía sǎ cùhú-dé. <sup>6</sup> Te ní xiní Jèsús cáá-dě, te ní cutnùní iní-gǎ sá nǐ cuu cuéhé cuía cùhú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ:

—¿Cùiní-n ndúha-n-á<sup>n</sup>? —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tǎe cùhú-á<sup>n</sup>:

—Tǎta, vá yǒo nihí-í dàquée ñaha xii-í xití tànquí-a òré càndá ndute, chi òré cùiní-í quée-í, te ingá-ni tucú-yu quènduú-yu núu-í cuángueé-yu —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dě xii-gǎ.

<sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Ndacuñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

<sup>9</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> nǐ ndúha téa cùhú-á<sup>n</sup>, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé. Te nduu-á<sup>n</sup> cúú-xí ndùu ndetatú ñáyiú, <sup>10</sup> núu ní xáha<sup>n</sup> cuè tée isràél xii tée ní cuhú-á<sup>n</sup>:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatú-ó núu vá cúú cuído-n yuu-n —cachí-güedé xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>11</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Mee tǎe ní quide tǎtna ñaha xii-í ní cachí-dé sá ndácàni-í yuu-í, te caca-í —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

<sup>12</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Te ná cúú tǎe duca<sup>n</sup> nǐ cachí sá ndácàni-n yuu-n te caca-n-í? —càchí-güedé xǎha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>13</sup> Díco tǎe ní cuhú-á<sup>n</sup> ñà túú ní cùtnuní iní-dé ná cúú tǎe ní quide tǎtna ñaha xii-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gǎ cuáhá<sup>n</sup>-gǎ tnuú nchaa ñáyiú chitu xǐndecu xiá<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní nanihí tnahá Jèsús ndihi tǎe ní quide tǎtna-gǎ-á<sup>n</sup> xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé:

—Ní xiní-n nǎ ní ndúha-n-va. Te vitna vá cáda-gǎ-n nǎndi sá cuéhé sá dúhá, chi núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vñi-gǎ ndoho-n —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

15 Duca<sup>n</sup> te ní xica téé ní cuhú-á<sup>n</sup> cuängúñaha-dě xii cue téé isràèl sá Jèsús ní quide tátna ñaha-gă xii-dé. 16 Núu sáta ní níhí cue téé isràèl tnúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuèndá sá dúcá<sup>n</sup> ní quide tátna-gá nduu ndetátú-güedé. 17 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Tătà-í Dútú Ndiöxí quidé chùu<sup>n</sup>-ni-gá núu xiá<sup>n</sup> quidé chùu<sup>n</sup>-í tnàhá-í — cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

18 Te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé sá ñă ní cãnehe íí-gă nduu ndetátú-güedé, te ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé, te uu<sup>n</sup>-gá ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ní cachí-gá sá Tătá-gă cúu Dútú Ndiöxí, chi ní sani iní-güedé sá cuiní-gá nùtnahá-gă Yă Ndiöxí núu xiá<sup>n</sup> io ní cudéé<sup>n</sup>-güedé.

### *Jèsús Déhe Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá*

19 Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yúhú chi ní ì<sup>n</sup> sá ñă ndácù-í cada mee-í núu ñá túú mée Tătà-í dánèhé ñàhá-gă xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quidé Tătà-í quidè-í tnàhá-í. 20 Te Tătà-í ío cúu iní ñàhá-gă xii-í núu dànèhé ñàhá-gă nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiu<sup>n</sup> tahu-gá cada-í, chùu<sup>n</sup> sá vátá quini-gá-ndó cada-í nàcuáa cuñúhu vîhi-ndo. 21 Chi Tătà-í dandòcu-gă ñáyiu ní xihí. Te yúhú cada-í te nduu táhú nchaa ñáyiu cächí iní-í cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. 22 Te na sáa nduu te ñă díú Tătà-í cada ndáá-gă cuéchi ñáyiu, chi ní cachí-gă sá yúhú cada ndáá-í 23 cuèndá nchaa ñáyiu canehé-yu sá yíñùhu núu-í dàtná nêhè-yu sá yíñùhu núu Tătà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te nchaa ñáyiu ñá túú nèhe sá yíñùhu núu yúhú, te ní núú Tătà-í ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu.

24 Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiu na cùndedóho tnúhu na cãhá<sup>n</sup>-í, te núu na quindáa iní-yu Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ña, te vá cuíta nihnú-yu chí nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. 25 Te vitna na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiu ní xihí, te vitna ní sáa nduu cùndedóho-yu tnúhu cãhá<sup>n</sup> yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, te nchaa ñáyiu na quindáa iní-xi, te nanihí táhú-yu. 26 Te dàtná quidé mée Tătà-í dácãcu nihnu-gă ñáyiu, duca<sup>n</sup> ní cachí-gă cada-í dácãcu nihnu-í-yu. 27 Te ní cachí tucu-gă sá sáa ì<sup>n</sup> nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáyiu ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxi tnùní-í, te cùu-í ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo. 28 Te ní vã cúñúhu-ndo tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í, chí sáa nduu te nchaa ñáyiu ní xihí tecú dóho-yu tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í. 29 Te ndoto nchaa ñáyiu ní quide váha cundecu ndihi-í-yu ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, te ndoto tnàhá nchaa ñáyiu ní quide cuèhé ní quide duha, te ñáyiu-án quíhí<sup>n</sup>-yu núu úhú núu ndáhú.

### *Yá Ndiöxí chindèe tnúhu-gă Jèsús*

30 Te yúhú, chí ní ì<sup>n</sup> sá ñă ndácù-í cada mee-í núu ñá díú mée Yá Ndiöxí táuchiu<sup>n</sup>-gă nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáyiu nàcuáa táxi tnùní-gă cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cúu iní mée-í chí Tătà-í ní táuchiu<sup>n</sup>-gă nàcuáa cada-í. 31 Te núu na cãhá<sup>n</sup>-í sá mée-í táxi tnùní-í, te vá quindáa iní-ndó. 32 Chi Yá Ndiöxí chindèe tnúhu ñaha-gă xii-í, te yúhú xiní-í sá tnúhu cãhá<sup>n</sup>-gă cuèndá-í cúu-xí ì<sup>n</sup> sá ndáa. 33 Te nchòhó ní téchíú<sup>n</sup>-ndó cuè téé ní sáhá<sup>n</sup> ní ndúcú tnúhu-güedé núú tã Juáa núu ná tnúhu cãhá<sup>n</sup>-dé cuèndá-í, te téé-ã<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup> ndáá-dé nàcuáa nduu cuèndá-í. 34 Dico yúhú, chí ñá túú xiní ñuhu-í ì<sup>n</sup> ñáyiu

ñuyú-a chindee tnúhu ñàhá-yu xii-í, dico té Juàá ní cáhá<sup>n</sup> váha-dé cuendá-í, te xiá<sup>n</sup> càchí tnúhu tucu-í cuendá quíndáá iní-ndó, te naníhí tàhú-ndó. <sup>35</sup> Te dàtná cuíní-ndó cùu ì<sup>n</sup> iti ndéñuhú te dàyehé-xi, duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi ní cuu té Juàá, chi sacú-ni nduu ío ní cudíí iní-ndó tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>36</sup> Te váha-ni ní cáhá<sup>n</sup> té Juàá, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táuchíú<sup>n</sup> Yá Ndióxi cada-í, te nchaa xiá<sup>n</sup> cúu-xí ì<sup>n</sup> sá cùtnùni iní-ndó sá méé Yá Ndióxi ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í ñuyú-a. <sup>37</sup> Te ñi-ni-gá chindee tnúhu ñàha-gá xii-í, dicó-ni sá méé-ndó ñà túú cuíní-ndó càda cuendá-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, te ni ñà túú xini-ndó nàcuáa càa-gá. <sup>38</sup> Te ñà túú quèe iní nchòhó tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, chi ñà túú sàndáá iní ñàhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. <sup>39</sup> Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndéé tnúhu-gá, chi sàni iní-ndó sá xiá<sup>n</sup>-ni dacuàha-ndo te naníhí tàhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi ñi tutú-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi cuendá-í. <sup>40</sup> Te nchòhó ñà túú cuíní-ndó quíndáá iní ñàhá-ndó xii-í cuendá naníhí tàhú-ndó.

<sup>41</sup> Te yúhú, ñà túú xini ñuhu-í sá cáda càhnu ñàha-ndo xii-í. <sup>42</sup> Dico sa xini-í nàcuáa sàni iní-ndó chi ñà túú cùu iní-ndó Yá Ndióxi. <sup>43</sup> Te yúhú véxi-í ñuyú-a chi Tàtà-í ní tendaha ñàha-gá, te nchòhó ñà túú cuíní-ndó tnè-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, dico núu quixi ì<sup>n</sup> té cáhá<sup>n</sup> cuendá méé-xí, chi quíndáá iní-ndó. <sup>44</sup> Te ná váha nchòhó ná tnè-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te xio xio-ni quide cahnu tnaha-ndo, te ñà túú quide cuendá-ndó sá tnúhu váha càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi cuu xii-ndo. <sup>45</sup> Te vá cání iní-ndó sá yúhú ndácá<sup>n</sup> cuéchi-í núu Tàtà-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi núu tùtú Yá Ndióxi nàcuáa quide-ndo sá ñà túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni iní-ndó sá naníhí tàhú-ndó cuendá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi. <sup>46</sup> Chi núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ñà, te duca<sup>n</sup> te quíndáá iní-ndó yúhú ní cùu, chi ndíi-á<sup>n</sup> ní chídó tnùní ndíi nàcuáa cada-í ñuyú-a vitna. <sup>47</sup> Te núu ñà túú sàndáá iní-ndó tnúhu ní chídó tnùní ndíi, te ñi-ni duca<sup>n</sup> càda ñàha-ndo xii-í vá quíndáá iní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 6

### *Jèsús dácàxi-gá úhú<sup>n</sup> mĩ ñáyiu* (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te ní quee Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá ingá xio yuhu làgúná Galiléa, àdi Tiberiás chi úu ñi-xi. <sup>2</sup> Te ío cuéhé ñáyiu nchícú<sup>n</sup> ñàhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup> cuendá sá ní xini-yu nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chi ní quide tátna-gá nchaa ñáyiu cùhú. <sup>3</sup> Te ní sáá Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá ì<sup>n</sup> núu tìndúú, te xiá<sup>n</sup> ní ngóo-gá ndíhi-güedé. <sup>4</sup> Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáyiu isràél. <sup>5</sup> Te ní xini-gá sá ío vai ñáyiu nchícú<sup>n</sup> ñàhá xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii té Lìpé:

—¿Ndéé quíhí<sup>n</sup>-ó quínguaa<sup>n</sup>-o sá cáxi nchaa ñáyiu-a? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé cuendá sá cuíní-gá quini-gá nása cunduu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé, dico mee-gá sa xini-gá nàcuáa cada-gá. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Lìpé xii-gá:

—Te cuèi úú cièndú díhú<sup>n</sup> denàriú ná dàndoñuhu-o cuaa<sup>n</sup>-o paá, te ni vã tnàhá caxi-yu luha luha —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>8</sup> Te té Ndríxi ingá téé xica cuu ndíhi-gá, ñani té Xímú, àdi Pelú chi úu ñi-dé, ní xáha<sup>n</sup>-dè:

9 —Iha ndècu ìn té líhli nèhe-dé úhú<sup>n</sup> pàà cebàdà te úú chácá, dico ndéé tnahá xéhé, te cuéhé víhí ñáyiú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

10 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Chí cñhaha nà ngóo-yu nchaá-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ní ngóo-yu, te càa víhi ité núú ní ngóo-yu-á<sup>n</sup>, te xínu dàtná úhú<sup>n</sup> mĩ mee-ni cuè téé, te dññ ñáyiú dññ ndihí landú. 11 Te ní quehe<sup>n</sup> Jèsús pàá, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-gá núú Yá Ndiòxí, te ní sáñaha-gá pàá-á<sup>n</sup> xii cue téé xica cuu ndihí-gá, te cue téé-á<sup>n</sup> ní dácãhñu-güedé ní xexi nchaá ñáyiú xixúcu-á<sup>n</sup>. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide-gá chácá, te ní dácãhñu tucu-güedé-dí ní xexi ñáyiú ní ndahá xití-yu. 12 Te òré ní túhú cóhó-yu, te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá sá ná nàquehe<sup>n</sup>-güedé nchaá sá ní quendóo cuèndá sá vã quihí<sup>n</sup>-xi núú mĩhí.

13 Te cue téé-á<sup>n</sup> ní naquehe<sup>n</sup>-güedé nchaá sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tídihi núú úhú<sup>n</sup>-ni pàà cebàdà. 14 Te sá ní xiní-yu ní nadacáyá-gá sá ní xexí-yu, xiá<sup>n</sup> ní ngúita-yu ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sá téé-a sa ió cuèndú sá quixí-dě ñuyúú-a cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí —càchí-yu xitnàhá-yu.

15 Te ní cutnùni iní Jèsús sá cádá yicá-yu candeca ñàhá-yu xii-gá quihí<sup>n</sup> cuèndá cundecu-gá quindaha ñàha-gá xií-yu ní cùu, núú xiá<sup>n</sup> ní xica tucu-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá xití yucu mee ñi chícúu-gá.

*Jèsús xicá-gã núú ndute*

*(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)*

16 Te òré ní cuu ndiquí<sup>n</sup>, te cuáhá<sup>n</sup> cue téé xica cuu ndihí-gá yuhu làgúná. 17 Te ní queé-güedé bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Capèrnaúm cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquí<sup>n</sup>, te ñá túú Jèsús quéxio queé-gá bàrcú ñúhú-güedé-á<sup>n</sup>. 18 Te ní ngúita-xi quène táchí ñihí, te níhi dácandau ndéé tnàhá ndùte làgúná-á<sup>n</sup>. 19 Te sa ní cuu dàtná úhú<sup>n</sup> kilómetrú cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedé véxi-gá núú nduté, te ní yùhú-güedé. 20 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Yúhú véxi-í, vã yùhú-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

21 Te ío ní cudíí iní-güedé sá ní quexio-gá cuánguee-gá bàrcú, te òré-ni ní quexio-güedé ndihí-gá ndéé ingá xio yuhu làgúná núú cuáhá<sup>n</sup>-güedé.

*Ñáyiú nànducu ñaha xii Jèsús*

22 Te ingá nduu-á<sup>n</sup> xñndecu-ni nchaá ñáyiú ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuèndá-yu sá ññ ñi-ná bàrcú nùtnñ-á<sup>n</sup> ní cùu ñá túú-gá, chí cue téé xica cuu ndihí Jèsús ní queé-güedé bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-güedé. Te ní ñihí-yu tnúhu sá ñá túú ní queé tnàhá Jèsús. 23 Te ñu-ni nduu-á<sup>n</sup> ní quee ññ úú bàrcú ñuú Tiberiás ní sáá-xi yatni núú ní xexí-yu pàá sá ní ndacá<sup>n</sup> táhú Jèsús núú Yá Ndiòxí. 24 Te ní xiní-yu sá ñá túú Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, núú ní queé-yu bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-yu ñuú Capèrnaúm cuánúndúcu ñàhá-yu xii-gá.

*Jèsús cúú-gã dàtná ññ sá nchító-ó*

25 Te ní sáá-yu ingá xio yuhu làgúná, xiá<sup>n</sup> ní naníhí-yu Jèsús, te ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná òré ní sáá-n ñha? —cachí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

26 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í sá nchòhò nànducu ñaha-ndo xii-í cuèndá-ni sá ní xexi-ndo ní ndahá xití-ndó, dico ñá díú cuèndá sá ní quide-í sá vã yõo

tnàhí ndàcu cada nanducu ñaha-ndo. <sup>27</sup> Te vá cádá cuendá-ndó sã mée-ní sã cáxi-ndó cada chiu<sup>n</sup>-ndo chi xiã<sup>n</sup> vá cúdĩ-xi. Chi ío-gá xini ñũhu-xi cada cuendá-ndó tnũhu Yá Ndiõxí te tni<sup>n</sup>-ndo, te naníhí tãhũ-ndó. Te tnũhu-á<sup>n</sup> cachí tnũhu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te xiã<sup>n</sup> candeca-xi iní-ndó ní caa ni quíhí<sup>n</sup>, chi mee Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcá<sup>n</sup> cada-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-yu:

—¿Nása cada-ndí cuendá ngúnu ichi-ndí nàcuáa cuiní Yá Ndiõxí cunduu-i? —càchí-yu xáha<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Yá Ndiõxí cuiní-gá sá quíndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú, tée ní tendaha-gã véxi ñuyúú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>30</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucú-yu xii-gá:

—¿Ná cúú sã vá yõo tnàhí ndàcu cada, cada-n cundehe-ndí cuendá quíndáá iní ñáhá-ndí xii-n-i? ¿Ádi nágá cúú sã cádá-n cuendá cutnùní iní-ndí sá ndàa càhá<sup>n</sup>-n-í? <sup>31</sup> Chi cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexí-yu pàá nání mánáa xití yucu dàtná yódó tnùní núú tütú Yá Ndiõxí núú càchí-xi: “Yá Ndiõxí ní sãñaha-gã sá ní xexí-yu, te ní cuu<sup>n</sup> túu-xi andiu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-yu xáha<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>32</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Na càchí tnũhu ndáá-í xii-ndo sã ñã díú ndíi Moisés ní sãñaha ndíi pàá ní cuu<sup>n</sup> andiu ní xexí-yu, chi mee Tátà-í ní sãñaha-gã sá ní xexí-yu. Te sá táxi-gã vitna cùu-xi <sup>33</sup> datná pàá véxi cuu<sup>n</sup> andiu càndeca-xi iní-ndó ní caa ni quíhí<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Tátá, mee-ni pàá-án taxi-n càxi-ndí —càchí-yu xáha<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>35</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ñ<sup>n</sup> sá xexí-ndó càndeca-xi iní-ndó. Te duha ndùu tnũhu càhá<sup>n</sup>-í, chi nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te vá ndóhó-gã-yu docó te vá ndóhó-gã-yu ndute. <sup>36</sup> Dicó-ni sá nchóhó ñã túú sàndáá iní ñáhá-ndó cuéi xini ñáhá-ndó xii-í. <sup>37</sup> Te nchaa ñáyiu na càchí Tátà-í nduu cuendá-í nasaá-yu núu-í, te ñáyiu-á<sup>n</sup> vá dáquèe tíhũ-í-yu. <sup>38</sup> Te ñã díú yúhú sá véxi cuu<sup>n</sup>-í andiu te guide-í nchaa sá cúú iní mée-í, chi véxi cuu<sup>n</sup>-í sá cádá-í nchaa nàcuáa ní táuchíú<sup>n</sup> mée Tátà-í Dútú Ndiõxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a. <sup>39</sup> Te cuiní-gá sá ncháá ñáyiu ní cachí-gá nduu cuendá-í vá dáñà-í-yu cuíta nihnú-yu, te na sáá nduu te ñiu-ni-í dandòto-í-yu. <sup>40</sup> Chi duca<sup>n</sup> ní cachí Dútú Ndiõxí cunduu sá ncháá ñáyiu na tn<sup>n</sup> tnũhu càhá<sup>n</sup>-í, te quíndáá ndisa iní ñáhá-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu táhũ-yu cundecú-yu ndíhí Yá Ndiõxí ní caa ni quíhí<sup>n</sup>, te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>41</sup> Te ñã ní tnàhá iní ñáyiu isràel tnũhu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús núu ní ngúíta-yu ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá-gá cuendá sá ní xáha<sup>n</sup>-gã sá mée-gã cúú-gã dàtná sá xexí-ó véxi cuu<sup>n</sup> andiu. <sup>42</sup> Te ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñã díú tée-a cùu-dé Jèsús déhe té Chèé? Nchoo xini-ó tátà-dé, te xini-ó nãñà-dé, ñã cachí-tu tée-a sá andiu véxi cuu<sup>n</sup>-dé! —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>43</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Vá càhá<sup>n</sup> cuèhé-gá-ndó cuendá-í, chí dáñá. <sup>44</sup> Vá yõo quíndáá iní ñáhá xii yúhú núu ñã túú mée Tátà-í táxi cuendá ñáhá-gã xii-yu. Te ñiu-gá ní tendaha

ñàha-gá xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sàà nduu. <sup>45</sup> Te núú tùtú cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha càchí-xi: “Yá Ndiöxí danèhé ñàhá-gá xii-yu tnúhu-gá”, duha càchí-xi. Te nchaa ñáiyu na cùndedóho nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> Dútú Ndiöxí, te cutúha-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gá, te ñáiyu-án quíndáá iní ñàhá-yu xii yúhú.

<sup>46</sup> Te vá yóo xini ñàhá xii Dútú Ndiöxí chi ì<sup>n</sup>düi-ni yúhú xini-í-gá, chi núú ndécú-gá ní quee-í véxi cuu<sup>n</sup>-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>47</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáiyu na quíndáá iní ñàhá xii-í, te naníhí tàhú-yu. <sup>48</sup> Te yúhú cù-í dàtná ì<sup>n</sup> sá xexí-ndó càndeca-xi iní-ndó, te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-í chi yúhú cada-í te nduu tàhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>49</sup> Te cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexí-yu pàá nání mànáá xití yucu, dico ní sáá nduu te dacuití ní xíhí-yu. <sup>50-51</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í cuendá mée-í, chi véxi cuu<sup>n</sup>-í andiu. Te cùu-í dàtná ì<sup>n</sup> sá nchító-ndó, te nchaa ñáiyu na càxi te candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup> te vá cuíta nihnu-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xíá<sup>n</sup> cúu-xí yiqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáiyu nihí ñuyíu cuendá nduu tàhú-yu cundecú-yu ndihi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhí<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>52</sup> Te ní ngúita ñáiyu isràél xítnàhá-yu:

—¿Náa cada-tu téé-a núu càchí-tu-dé sá yiqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-í? —càchí-yu xítnàhá-yu.

<sup>53</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñuu na càda iní-ndó sá dàtná sá cáxi-ndó yiqui cuñú yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te cada tucu iní-ndó sá dàtná sá cohó-ndó níñi-í ñá, te xíá<sup>n</sup> queé-xí sá quíndáá iní ñàhá-ndó ní yuhu ni iní-ndó te naníhí tàhú-ndó, te núu ñàhá te cuíta nihnu-ndo. <sup>54</sup> Nchaa ñáiyu na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu níñi-í, ñáiyu-án naníhí tàhú-yu te yúhú dandòto-í-yu na sàà nduu. <sup>55</sup> Chi yiqui cuñú-í ndihi níñi-í cúu-xí mée-í. <sup>56</sup> Te nchaa ñáiyu na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu níñi-í, te ñáiyu-án ì<sup>n</sup>-ná cuu-í ndihí-yu chi cundecu ndihi-í-yu. <sup>57</sup> Te yúhú nchító-í chi duca<sup>n</sup> nchító Tàtá-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíu-a. Te diu-ni duca<sup>n</sup> nchaa ñáiyu na quíndáá iní ñàhá xii-í te cundecu ndihi-í-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>58</sup> Te yúhú cùu-í dàtná ì<sup>n</sup> sá nchító-ndó véxi cuu<sup>n</sup> andiu, dico ñá díú pàá sá nání mànáá ní xexi cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní xexí-yu pàá te dacuéi ní xíhí-yu. Te nchaa ñáiyu na quíndáá iní ñàhá xii yúhú Yaá véxi cuu<sup>n</sup> andiu, te cundecu ndihi-í-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>59</sup> Nchaa tnúhu-a ní cáhá<sup>n</sup>-gá xití veñúhu ñáiyu ñuu Capèrnaúm.

*Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tàhú-ó*

<sup>60</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá ñuu vai ñáiyu nchícú<sup>n</sup> ñàhá xii-gá ní xítnàhá-yu:

—Vá tñíi cuítí-o tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé chi ñá díú tnúhu sá cúu vaha iní-ó càhá<sup>n</sup>-dé —càchí-yu xítnàhá-yu.

<sup>61</sup> Te ní cutnúni iní Jèsús sá ñà túu càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—¿Náa ñá tnàhá iní-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í-a? <sup>62</sup> Te uu<sup>n</sup>-gá cada nchòhó ñuu quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ndaa-í núú ní xíndecu-í

díhna. <sup>63</sup> Te espíritú ndécú ndìhi yiqui cuñú-ó, xíá<sup>n</sup> ndécá ñàha-xi xii-o, te núu ñá túu xíá<sup>n</sup>, te yiqui cùñú-ó ñà túu nàndìhi-xi. Dico núu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a quée-xi iní-ndó ñá, te quini-ndó nã xéhé candeca ñaha-xi xii-ndo núu cuahá<sup>n</sup> núu vëxi. <sup>64</sup> Te dava nchòhó chi ñá túu sàndáá iní-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

Te duca<sup>n</sup> nã xáha<sup>n</sup>-gã chi sa nàha-gá nándi cùu ñáyiu vá quindáá iní ñáhá xii-gá. Te duca<sup>n</sup> sà naha-gá ndédacàa té cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cuè té cùu úhú iní ñáhá. <sup>65</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Jesús xii-yu:

—Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo sã vã yõo ñ<sup>n</sup> cuini tñi tnúhu-í te núu ñá túu Tãtã-í Dútú Ndiõxi sánú ichi ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>66</sup> Te òrè-án Ìo vai ñáyiu nchìcú<sup>n</sup> ñáhá xii-gá ní xócõo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndìhi-gá. <sup>67</sup> Te xíá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii ndi ùxúú cue té xica cuu ndìhi-gá:

—¿Cuini-ndó dàndó ñaha-ndo tnàhá-ndó-ã<sup>n</sup>? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>68</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Ximú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé:

—Mèstrú, ñá túu-gã ndéé quíhí<sup>n</sup>-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá vãha candeca-xi iní-ndí ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>69</sup> Chi nchúhú sa ní sàndáá iní ñáhá-ndí xii-n chi nàha-ndí sá yòhó cúu-n Crístú Déhe Dútú Ndiõxi yaá ndécú àndiú —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>70</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Nàha-ndo sá yúhú ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-í xii ndi ùxúú-ndó xica cuu ndìhi ñaha-í xii-ndo, dico ñ<sup>n</sup>-ndo quíhu ñaha yùcu ñávãha xii-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>71</sup> Duha ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús cuendá té Jüdás déhe té Ximú Iscarioté ñ<sup>n</sup> téé ñùtnahá núu úxi ñ<sup>n</sup> cue té xica cuu ndìhi-gá, chi sa nàha-gá sá tẽ-ã<sup>n</sup> cuãha cuendá ñáhá-dẽ xii-gá ñ<sup>n</sup> nduu núu cuè té cùu úhú iní ñáhá.

## 7

### *Cue ñani Jesús ñá túu sàndáá iní-güedé nàcuáa ndiúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá*

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te ní xica cuu Jèsús distrítú Galiléa, te ñá ní sáhá<sup>n</sup>-gá distrítú Jüdeá, chi yacá<sup>n</sup> cuini cue téé israél cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. <sup>2</sup> Te ní cuyatni nduu cadá-yu vico, vico sá dãnani-yu Vico Vehe Tnuvixi<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cuè ñani Jesús xii-gá:

—Váha-gá quíhí<sup>n</sup>-n distrítú Jüdeá te vá cündecu-n iha, chi yacá<sup>n</sup> cada-n nchaa sá quidé-n iha cuendá quini nchaa ñáyiu cündihi ñaha xii-n ndecu yacá<sup>n</sup>.

<sup>4</sup> Chi núu cuini-ó quini nchaa ñáyiu ná chù<sup>n</sup> cada-o te vá cadá dáyuhu-o. Te yòhó cuéhé núu sã quidé-n, te cada-n na quini nchaa ñáyiu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>5</sup> Duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> cue ñani-gá, chi ni mèe-güedé ñá túu sàndáá iní-güedé nàcuáa ndiúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>6</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnàhá-gá òrè quíhí<sup>n</sup>-í dico nchòhó ndédani càa oré cuu quíhí<sup>n</sup>-ndó.

<sup>7</sup> Chi nchaa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha chi ñá túu cùu úhú iní ñáhá-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í cuendá sá cáhá<sup>n</sup>-í sá quidẽ-yu nchaa sá cuehé sá dúhá. <sup>8</sup> Te chí cuahá<sup>n</sup> nchòhó vico chi yúhú vá quíhí<sup>n</sup>-ni-í chi vátá tnàhá-gá òrè quíhí<sup>n</sup>-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã te ní ndóo-gá Galiléa, te cue téé-án cuahá<sup>n</sup>-güedé.

*Jèsús ndécú-gã ñ<sup>n</sup> vico chiñuhú-yu Yá Ndiõxi*



10 Dico sáta cuáhá<sup>n</sup> cue ñani-gá, te ní xica-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá tñahá-gá dicó-ni sá dáyuhu cuáhá<sup>n</sup>-gá. 11 Te ñáyiú israhél ñáyiú xĩndecu vico nãnducú-yu Jèsús, te xĩtnahá-yu:

—¿Ndèé ndécú Jèsús? —càchí-yu xĩtnahá-yu.

12 Te nchaa ñáyiú xĩndecu vico xĩndatnúhu-yu cuendá-gá. Te davá-yu xĩtnahá-yu sá ïo váha iní-gá, te davá-yu xĩtnahá-yu sá ñã díú tẽe váha cùu-gá, chí dãdahú-gá ñáyiú.

13 Dico mee-ni xícáhá<sup>n</sup> nahĩ-yu, chí xiyùhú-yu cue tée cùnuu núu-yu.

14 Te ta ngũhu<sup>n</sup> dava vico, te cuãnguihu Jèsús veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, te ní ngũíta-gá dácuaha-gá ñáyiú. 15 Te ñáyiú israhél ní cuñúhu vihí-yu sá ïo váha càhá<sup>n</sup>-gá, te ní xĩtnahá-yu:

—¿Ná cuendá ïo váha ñùhu-tu díquí tẽe-a tñúhu cáhá<sup>n</sup>-dé te ñã túú ní dácuaha-dé-í? —càchí-yu xĩtnahá-yu.

16 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Ñã díú cuendá mée-í cúú-xí sã dánèhé ñãhà-í xii-ndo, chí cuendá Dútú Ndióxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í cúú-xí. 17 Te núu ïo dava-ndo nì yuhu ní iní-ndó cuiní-ndó càda-ndo nacuáa cuiní Yã Ndióxí cunduu, te cutnúni ndáá iní-ndó sã tñùhu dácuaha ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuendá mée Dútú Ndióxí, te ñã díú cuendá mée-í cúú-xí. 18 Te tée cuiní sá cáda càhnu ñaha ñáyiú xii-dé, tée-án càhá<sup>n</sup>-dé nãcuáa véxi iní mée-dẽ. Dico yúhú cuiní-í sá cáda càhnu-yu Dútú Ndióxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a, te càhá<sup>n</sup> ndáá-í te ñã túú dácuandehnde-í.

19 Te ndíi Moisés ní taxi ndíi tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te ní ñuca<sup>n</sup> ñã túú sãndáá iní-ndó nãcuáa càhá<sup>n</sup> tñúhu-án. ¿Te ná cuendá cuiní-ndó càhni ñaha-ndo xii-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

20 Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Yucu ñãváha dàcoto ñaha xii-ó, chí vá yõ ï<sup>n</sup> cuiní cahni ñaha xii-n —cachí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

21 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Sá ñĩ quide-í ï<sup>n</sup> sá vã yõ tñahí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xiã<sup>n</sup> ïo ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. 22 Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cuáha-yu sãñã ñĩ cue landú tée, dico ñã díú mée ndíi ní càhu iní ndíi chí duca<sup>n</sup> tñahí ní xóo cada cue ñani tñahá-ó dàvá-án, núu xiã<sup>n</sup> nchòhó sãha-ndo sãñã ñĩ landú tée cuẽi cùu-xi nduu ndetatú-ó. 23 Te duca<sup>n</sup> quide-ndo cuendá sá ñã túú nã cumání-ndó núu tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo ní dándõo ndíi Moisés. ¿Te ná cuendá cudèé<sup>n</sup>-ndó núu-í sá ñĩ quide tátna-í tée cùhú nduu ndetatú-ó-í? 24 Te váha váha cada cuendá-ndó, te vã cuendá-ni cáhá<sup>n</sup>-ndó sã yúhú ndècuéchi-í chí ñã túú xini-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

### *Jèsús xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu núu véxi-gá*

25 Te dava ñáyiú ñuú Jerusálén ní ngũíta-yu xĩtnahá-yu:

—¿Náa ñã díú tẽe-án nãnducu-güedé cahni-güedé?, 26 núu náí-dé nútñĩ núu chítú núu tãcá-án cáhá<sup>n</sup>-dé, te vã yõ cùyii cúñaha xii-dé ï<sup>n</sup> tñúhu. Cudana te cue tée cùchiu<sup>n</sup> sandáá iní-güedé sá díú-dẽ cúú-dẽ Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndióxí véxi ñuyúú-a. 27 Dico nchoo xini-ó ndèé ìchi véxi tée-án, dico Crístú ná quixi-gá chí vá yõ ï<sup>n</sup> quini ndèé ìchi quixi Yaá-án —càchí-yu xĩtnahá-yu.

28 Te yìhi Jesús xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu danehe-gá ñáyiú, te ní tecú dóho-gá tñúhu càhá<sup>n</sup>-yu. Te nihi ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—¡Ná quini-tu nchòhó ndèè ichi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díú sã cúu iní meé-í, chi Yá Ndiöxí Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá vâha ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xini-ndó-gá. <sup>29</sup> Te yúhú xini-í-gá chi núú ndécú-gá ní quee-í véxi-í, te ñiu mee-gá ní tendaha ñaha-gá véxi-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>30</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-gá, núu cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá quíhí<sup>n</sup>-gá vecaá ní cùu, dico vá yòo ñí<sup>n</sup> ní cùyi<sup>n</sup> tñi ñaha xii-gá chi vátá sàa-gá òré tñi ñaha-güedé. <sup>31</sup> Dico vai-yu ní sándáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—¿Nágá cúu sã cádá Crístú ná quixi-gá-í?, te téa-a ío cuéhé núú sã tá quide-dé véxi. Váa ñiu téa-a cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

### *Cue téé cùu fariséú cuini-güedé quíhí<sup>n</sup> Jèsús vecaá*

<sup>32</sup> Te ní níhí cue téé cùu fariséú tñihu nàcuáa càhá<sup>n</sup> ñáiyu cuendá Jèsús, núu ní ndatnúhu-güedé ndihí cue dútú cùnùu, te ní techi<sup>n</sup>-güedé cue téé quide cuendá veñuhu cuáhá<sup>n</sup>-güedé cuátni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. <sup>33</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núú ndécú tãtã-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a. <sup>34</sup> Te cuéi na nànducu ñaha-ndo dico vá ná níhí ñáhã-ndó chi vá sàa-ndó núú cündècu-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>35</sup> Te ní ngúita ñáiyu isràél xitnàhá-yu:

—¿Ndèé quíhí<sup>n</sup>-tu téa-a te vá ná níhí-ó-dé-í? ¿Àdi quíhí<sup>n</sup>-dé na chitnahá-dé ñáiyu isràél ñáiyu nchitènuu nchaa ñúú xicá cuendá danèhé-dé ñáiyu griégú?

<sup>36</sup> ¿Nása càhá<sup>n</sup>-tu-dé duha càhá<sup>n</sup>-dé: “Nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhã-ndó chi vá sàa-ndó núú cündècu-í”, càchí-tu-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

### *Nàcuáa cada Espíritú Yá Ndiöxí iní-ó*

<sup>37</sup> Te nduu ñí yáha-ná vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-ã<sup>n</sup> ñí ngúnu tñi Jèsús tnuú ñáiyu, te níhí ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—Núu ío ñava-ndo yichí-ndó ndüte, te quixi-ndo núú-í, te coho-ndo.

<sup>38</sup> Duha càhá<sup>n</sup>-í chi nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhã xii-í, te cada-xi iní-yu dàtná ñí<sup>n</sup> núú xicá ndüte, nchaa-ni nduu xica ñá túú yichí, duca<sup>n</sup> càda-xi iní-yu núú cuáhá<sup>n</sup> núú véxi dàtná càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>39</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá sá quixí Espíritú Yá Ndiöxí ngúndecu ndihí nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhã xii-gá, chi sáa nduu ndaa-gá andiù càda cahnu ñaha Tátã-gá xii-gá, te ñavã-ã<sup>n</sup> te quixi Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu.

### *Ñá ní cùu ñí<sup>n</sup>nuú-yu cuendá tñihu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús*

<sup>40</sup> Te ñava ñáiyu ní xindedóho tñihu ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sá tãe-a cùu-dé téé càchí-yu quixi cáhá<sup>n</sup> tñihu Yá Ndiöxí —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>41</sup> Te ñava tucú-yu xitnàhá-yu:

—Téa-a cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ñava-gá tucú-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ndaa distritú Galileá quixi Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a? <sup>42</sup> Chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí

quixi ñuyú-a cuu-gá ñ<sup>n</sup> ñani tnáhá ndí Dàvií, te quee-gá ñuu Bèlén ñuu méé ndí Dàvií, duha càhá<sup>n</sup>-xi núu tùtú Yá Ndiöxí —càchí-yu xítñàhá-yu.

<sup>43</sup> Te xí<sup>a</sup> ñuu ñá ní cùu ñ<sup>n</sup> nuú-yu cuèndá Jèsús. <sup>44</sup> Te davá-yu cuíni-yu tñí-yu Jèsús quíhí<sup>n</sup>-gá vecaá ní cùu, dico ní ñ<sup>n</sup>-yu ñá túu ní cùyí-yu tñí ñàhá-yu xii-gá.

*Cue tée cùchiu<sup>n</sup> ñá túu sàndáá iní-güedé Jèsús*

<sup>45</sup> Te cue tée cuáhá<sup>n</sup> tñí ñaha xii Jèsús ní cùu ní ndexio-güedé núu cuè tée cùu fariséu ndíhi núu cuè dútú cùnùu. Te xáha<sup>n</sup> cuè tée cùnùu-á<sup>n</sup>:

—¿Ná cuèndá ñá ní cãndeca-ndo tée-á<sup>n</sup> quixi? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>46</sup> Te cue tée ní sáhá<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Ni ñ<sup>n</sup> tée ñá túu xini-ndí cáhá<sup>n</sup> dàtná càhá<sup>n</sup> tée-á<sup>n</sup> —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>47</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cuè tée cùu fariséu:

—¿Náa tnáhá nchòhó ní sàndáá iní-ndó tñihu ndehnde càhá<sup>n</sup> tée-á<sup>n</sup>? <sup>48</sup> ¿Náa ñá túu xini-ndó sá ní ñ<sup>n</sup> cue tée tàxi tñuní nchúhú, te ní ñ<sup>n</sup> nchúhú cue tée cùu fariséu ñá túu sàndáá iní-ndí tée-á<sup>n</sup> ñá? <sup>49</sup> Nchaa ñáyiú tùha ñaha xii tée-á<sup>n</sup> ñá túu sàndáá iní-yu nacuáa càhá<sup>n</sup> tñuhu sá sánú ìchi ñaha xii-o, dico cuíta niñnú-yu sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue tée-á<sup>n</sup>.

<sup>50</sup> Te té Nicodémí tée ní sáhá<sup>n</sup> niú ní ndatnúhu-dé ndíhi Jèsús cúu-dé tnáhá-dé ñ<sup>n</sup> tée fariséu, te ní xáha<sup>n</sup>-dé xii-güedé:

<sup>51</sup> —Tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaa cundecu-o càchí-xi sá ndèé cundedóho-o nása càhá<sup>n</sup> tée tau cuéchi cuèndá cutnúni iní-ó ná ní quide-dé, te dàtnúni cáhá<sup>n</sup>-ó ñuu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túu ndècuéchi-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dé.

<sup>52</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Cùu ní cachí sá tnáhá-ó cúu-n tée distritú Galileá ñuu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n. Dacuáha tutú yódó tñuní tñuhu Yá Ndiöxí te quini-n nacuaa càhá<sup>n</sup>-xi sá ní ñ<sup>n</sup> tée véxi distritú Galileá ñá túu càhá<sup>n</sup>-dé tñuhu Yá Ndiöxí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>53</sup> Duca<sup>n</sup> te ndí díñ cuánuhú-güedé vehe-güedé.

## 8

*Íñ ñadihí ndécú vihi cuéchi-xi*

<sup>1</sup> Te Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-gá yucu Olívú. <sup>2</sup> Te sátá ní tundaá nduu tñéé, te cuáhá<sup>n</sup> tucu-gá veñúhu càhnu sá ío cùnùu. Te ío cuéhé ñáyiú ní chítú níñnú-yu núu-gá, te ní ngóo-gá ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu. <sup>3</sup> Te ní quexio cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndíhi cue tée cùu fariséu, te ndèca-güedé ñ<sup>n</sup> ñadihí ní sáa, te ñaha-á<sup>n</sup> ní xini ñáhá-yu càhá<sup>n</sup> ndíhi-a<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tée dico ñá díú yí<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> cuu-dé, te ní sanutñí ñaha-güedé xii-a<sup>n</sup> tnuú nchaa ñáyiú xíndecu núu Jèsús. <sup>4</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadihí-a ní xini ñáhá ñáyiú xii-a<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndíhi-a<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tée dico ñá díú yí<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> cuu-dé. <sup>5</sup> Te tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés càchí-xi sá yúu cahni-o ncháa ñáyiú díhí duha quide. Te yòhó, ¿nása càchí-n cùnduu-i? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>6</sup> Duha ní cáhá<sup>n</sup>-güedé chí cuèndá sá cuíni-güedé coto ndéé ñáhá-güedé xii-gá ñuu nása cáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá núcóo nchíhi ñaha-güedé xii-gá ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngúita-gá tée-gá ndíhi díquí ndáhá-gá

lètrá núú ñúhú. <sup>7</sup> Te xìcá<sup>n</sup> tnúhú-ní tùcu-güedé núú-gã nõu ní ndonehe núú-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Ndédani cãa nchohó te núú ñã túú nã cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gã-ndó chí cuáha-a<sup>n</sup> yúú —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>8</sup> Te ní ngúnu ndeyí tucu-gá téé tùcu-gá lètrá núú ñúhú. <sup>9</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé te ní ndixi túú iní-güedé sá ñã túú quide váha mee-güedé tnáhá-güedé, núu da ì<sup>n</sup> da ì<sup>n</sup>-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé ñí ndee te ní ngúíta nchicú<sup>n</sup> dava-gá-güedé. Te sátá ñí ndihi-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-nã Jèsús ndihi ñadìhí-á<sup>n</sup>. <sup>10</sup> Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xiní-gá sá ñí ndihi-güedé cuáhá<sup>n</sup> te mee-nã ñadìhí-á<sup>n</sup> ñí ndóo-a<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>:

—¿Ndëndi cuáhá<sup>n</sup> cue téé cächí sá ñí quide-n cuéchi? ¿Ni ì<sup>n</sup>-güedé ñã ní cùndee tnúhu-güedé quíhí<sup>n</sup>-n castiú-va? —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

<sup>11</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii Jèsús:

—Ñáhá, chí ñí ì<sup>n</sup>-güedé ñã ní ndàcu-güedé —cächí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te ñí yúhú vá dáquihí<sup>n</sup> ñáhá-í castiú xii-n. Te vitna te núhú-n te vá cáda-gã-n nãndi sá cuèhé sá dúhá —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-a<sup>n</sup>.

### *Jèsús dándixi túu-gá iní-ó*

<sup>12</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> tucu Jèsús núú ñáyi, te xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

—Yúhú cùú-í dàtná ì<sup>n</sup> ñúhú dáyèhé-í ñuyúú-a, te nchaa ñáyi na chìtnahá ñáhá xii-í, te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha, chí yúhú dándixi túu-í iní-yu cuèndá cutnúní iní-yu nàcuáa ndùu cuèndá Yã Ndiöxí, te cundecu-í ndihí-yu ñí caa ñí quíhí<sup>n</sup> —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>13</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cuè téé cùu fariséú xii-gá:

—Medì-n cahá<sup>n</sup>-n sã cùú-n tée váha, te vá yõ ì<sup>n</sup>-gá chíndèe tnúhu ñaha xii-n núu ná tée cùu-n, dico xiã<sup>n</sup> ñã túú nàndìhí-xi —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>14</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Cuéi càhá<sup>n</sup>-í cuèndá mée-í dico nàndìhí tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Chí yúhú nàha-í ndèe ichi véxi-í, te xiní-í ndèe ichi núhú-í, dico nchòhó chí ñã túú xiní-ndó ndèe ichi véxi-í, te ñí ñã túú xiní-ndó ndèe ichi quíhí<sup>n</sup>-í. <sup>15</sup> Te nchòhó chí cuèndá-ñí càhá<sup>n</sup>-ndó cuèndá ñáyi núu quide váha-yu àdi ñã túú quide váha-yu. Te yúhú ñã túú càhá<sup>n</sup>-í cuèndá ñáyi núu quide váha-yu àdi ñã túú quide váha-yu. <sup>16</sup> Àdi núu càhá<sup>n</sup>-í dico ì<sup>n</sup> tnúhu ndáá càhá<sup>n</sup>-í chí ñã díú-ní mée-í càhá<sup>n</sup>, chí tnáhá Tãtà-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a càhá<sup>n</sup>-gá chíndèe tnúhu ñaha-gã xii-í. <sup>17</sup> Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cachí-xi sá nõu na cùndecu úú cue téé càhá<sup>n</sup> ndáá-güedé nàcuáa cùu ì<sup>n</sup> sã cùndáá, te núu ì<sup>n</sup>-ni tnúhu na càhá<sup>n</sup>-güedé ndi ndúú-güedé te xiã<sup>n</sup> nàndìhí-xi, duha cächí tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te ñi-ni duca<sup>n</sup> cùu-xi yúhú chí càhá<sup>n</sup>-í ì<sup>n</sup> tnúhu ndáá sá cùú-xi mée-í, te ñi-ni dàtná càhá<sup>n</sup>-í càhá<sup>n</sup> Tãtà-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>19</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—¿Te ndèe ndécú Tãtà-n-í? —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu dicó xiní-ndó yòo cuu yúhú-á te duca<sup>n</sup> te quiní-ndó Tãtà-í. Te ñí yúhú ñã túú xiní-ndó yòo cuu-í nõu xiã<sup>n</sup> ñã túú xiní-ndó Tãtà-í —cächí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>20</sup> Duha ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús ñini dàcuaha-gá ñáyiu xítí veñúhu núú ndécú àlncancía díhú<sup>n</sup>. Te vá yõo ì<sup>n</sup> ní cùyì tñì ñaha xii-gá chí vátá sàá-gá òré tñì ñaha-güedé.

*Ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jesús vá ndácū-yu quih<sup>n</sup>-yu núú ñuhú-gá cundecu-gá*

<sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu Jesús xii-güedé:

—Yúhú ñuhú-í te nanducu ñaha-ndo te vá náníhí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núú yíca cuèchi-ndo, chí vá ndácú-ndó sáá-ndó núú ñuhú-í cundecu-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>22</sup> Te ní xítñaha cue téé isràél:

—¿Te nácahni-dé mée-dé núú càchí-dé sá vá ndácú-ó sáá-ó núú quih<sup>n</sup>-dé-ǎn? —càchí-güedé xítñaha-güedé.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Nchòhó chí cue téé ñuyíú-a cùu-ndo, núú ío ñuhu iní-ndó sá ío ñuyíú-a. Te yúhú chí téé núú ñinu cùu-í núú xiá<sup>n</sup> ñá túú sá ío ñuyíú-a ñuhu iní-í. <sup>24</sup> Te xiá<sup>n</sup> núú càchí-í sá cùu-ndó núú yíca cuèchi-ndo, chí ñá cuini-ndó quindáá iní-ndó sá yúhú véxi cuu<sup>n</sup>-í andíu, te núú xiá<sup>n</sup> díu-ni núú yíca cuèchi-ndo cùu-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>25</sup> Te ní xíca<sup>n</sup> tñuhú-güedé núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Te ná cúú yòhó núú duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n-í? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Sa ní cachí tñuhu-í xii-ndo ndéé díhna —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>26</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-gá:

—Ndécu cuèhé tñuhu cáhá<sup>n</sup>-í cada ndáá-í cuendá nchòhó. Te Tàtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a càhá<sup>n</sup>-gá tñuhu ndáá, te tñuhu cáhá<sup>n</sup> yúhú ñuyíú-a cùu-xi tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ní xíndedóhó-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>27</sup> Te mee-güedé ñá túú ní tecú tñuní-güedé sá cuendá Dútú Ndiõxí ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús. <sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Óré ná catá cãa ñaha-ndo xii yúhú Téé cùu ñaní tñáhá-ndó nchãa-ndo núú cùrúxí cahni ñaha-ndo, te òré-án cutñuní iní-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quide-í sá cúú iní mée-í, chí yúhú càhá<sup>n</sup>-í nãcuáa ní dánèhé ñáhá Tàtà-í <sup>29</sup> Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í. Te díu-gá ndécú ndíhí ñaha-gá xii-í, te ñá túú dàña ñihnu ñaha-gá chí quide-í nchaa nãcuáa cùu iní-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>30</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá núú ío vai ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

*Ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí ndíhí ñáyiu ndécu ichi cuehé ichi duha*

<sup>31</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii ñáyiu isràél ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá:

—Te núú vá dàñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa nacúaa càhá<sup>n</sup>-í, te cuu ndisa-ndo cuè téé tñáhá tñuhu ndíhí-í. <sup>32</sup> Te tecú tñuní-gá-ndó tñuhu ndáá, te duca<sup>n</sup> te cácu ñihnu-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xií-yu.

<sup>33</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu:

—Nchúhú cúú-ndí cue ñaní tñáhá ndíhí Àbrahám, te ní ì<sup>n</sup> nduu ñá túú ndéé sácúndedí ñihnu-ndí ndoho tñáhá-ndí núú cáchí-õ sá dàcácu ñihnu ñaha-ndí-ndí —càchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xií-yu:

—Na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sã nchãa ñáyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá tàxi tñuní ñáhá-ñá-xi xií-yu. <sup>35</sup> Te cue ñáyiu xínu cuechi te vá cúú ì<sup>n</sup>-ná cuú-yu ndíhí ñáyiu dii vèhe-xi xínu cuechí-yu, dico cue déhe ñáyiu dii vèhe-xi-á<sup>n</sup> chí ì<sup>n</sup>-ní cùu ndíhí ñaha-güexi xií-yu. <sup>36</sup> Te núú yúhú Yaá cúú Déhe Yá Ndiõxí

dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo núú nchàa yíca cuèchi-ndo, te ndáá sá nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo. <sup>37</sup> Te yúhú sa xini-í sá nchòhó cúú-ndó ñani tnáhá ndíi Àbrahám, te dicó-ni sá ñã tnáhá iní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í núu xiã<sup>n</sup> cuini-ndó càhni ñaha-ndo. <sup>38</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í nàcuáa ní dánhé ñáhá Tàtá-í, te nchòhó quidé-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> tātá-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>39</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu:

—Ndíi Àbrahám cúú tātá-ndí —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Núu ndisa ñani tnáhá ndíi Àbrahám cúú-ndó, te cada-ndo nàcuáa ní xóo cada ndíi ní cúu. <sup>40</sup> Te yúhú cuèi càhá<sup>n</sup>-í ñi<sup>n</sup> tnúhu ndáá nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi càchí tnúhu-gá xii-í, te cuini-ndó càhni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbrahám chi ñã túú dùca<sup>n</sup> ní quide ndíi! <sup>41</sup> Te nchòhó quidé-ndó nàcuáa quide tātá-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu:

—Nchúhú, ñã túú yàyacá<sup>n</sup> ndécú tātá-ndí, chi ñi<sup>n</sup> dii Yá Ndióxi cúú tātá-ndí —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>42</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Núu dicó Yá Ndióxi ndisa cúu Tātá-ndó te cuu iní ñáhá-ndó xii-í ní cúu chi yúhú ní quee-í núú ndécú-gá véxi-í ñuyiú-a. Te ñã túú véxi-í sá cúú iní mee-í, chi mee-gá ní tendaha ñaha-gá véxi-í. <sup>43</sup> Te ñã túú tècu tnúni-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í chi ñã túú tnáhá iní-ndó. <sup>44</sup> Te nchòhó chi tātá-ndó cúu yucu ñávãha núu cùdíí iní-ndó quide-ndo nchaa nàcuáa cúu iní-xi, chi ndéé òré ní ngáva ñuyiú duca<sup>n</sup>-ni ndècu-xi dacáhá<sup>n</sup>-xi iní-ndó sàhni tnaha-ndo. Te ñã ñi<sup>n</sup> ndúu càhá<sup>n</sup>-xi ñi<sup>n</sup> tnúhu ndáá chi ñã túú xica-xi ichi ndáá, chi mee-ni ichi tnúhu ndehnde xica-xi chi duca<sup>n</sup> iní-xi. Te diu-xi dàcahu-xi iní-ndó dàcuandehnde-ndo. <sup>45</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í tnúhu ndáá te ñã túú cuini-ndó quindáá iní ñáhá-ndó. <sup>46</sup> ¿Te ndédacàa nchòhó xini-ndó sá quidé-í ñi<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá-í?, te yúhú ñã túú nã quidé-í chi càhá<sup>n</sup> ndáá-í, ¿te ná cuendá ñã túú cuini-ndó quindáá iní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í? <sup>47</sup> Te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, ñáyiú-á<sup>n</sup> sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá. Te nchòhó chi ñã díú ichi Yá Ndióxi ndécú-ndó núu ñã túú sácúndedóho-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

### *Díhna-gá Cristú sa ndècu dacúúxi ndíi Àbrahám*

<sup>48</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> ñáyiú isràél:

—Váha-ni càhá<sup>n</sup>-ndí sá tée samaritanú cúú-n, te yucu ñávãha ndècu ndíhi-n —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>49</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú, ñã túú yucu ñávãha ndècu ndíhi-í, chi Tātá-í quidé càhnu-í, te nchòhó da cúu úhú iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>50</sup> Te xáha<sup>n</sup> tucu-gá:

—Yúhú, ñã túú càchí-í sá cáda càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndióxi cuini-gá sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gá càhá<sup>n</sup>-gá núu ndédacàa-ndo quide váha, te ndédacàa-ndo ñã túú quide váha. <sup>51</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñáyiú na tnúú tnúhu càhá<sup>n</sup>-í te vá cuíta nihnú-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

<sup>52</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu ñáyiú isràél:

—Vitna te ní xiní ndáá-ndí sá yùcu ñávãha ndècu ndihí-n, chi ndíi Àbrahám ndihí nchaa cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní xihí-güedé, te yòhó càchí-tu-n sá ncháá ñãyiù na tnìi tnúhu càhá<sup>n</sup>-n te vá cùu-gá-yu. <sup>53</sup> ¿Náa ío-gá càhnu cuu-ó dàcúúxi ñàni tnáhá-ndí ndíi Àbrahám-án? Téé-án dai ní xihí-dé ndihí cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ¿Te yòhó nágá-tu cùu-n te vá cùu-n càhá<sup>n</sup>-n-i? —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu.

<sup>54</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu dicó mèé-í quidé càhnu-í mèé-í ñá, te ñá túú nàndíhi sá quidé-í nũu duca<sup>n</sup>. Dico Tãtà-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te ñu-ni Yaá-án càchí-ndó cùu Ndióxi-ndó. <sup>55</sup> Te nchòhó chi ñá túú xiní-ndó-gã. Te yúhu chi xiní-í-gã. Te núu na càchí-í sá ñá túú xiní-í-gã te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mèe-ndo. Te yúhú chi xiní ndisa-í-gã te tnìi-í nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gã. <sup>56</sup> Te ndíi Àbrahám ñani tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ío ní cudíi ínì ndíi sá quini ñáhá ndíi xii-í, te ní sáá nduu ní xiní ñáhá ndíi xii-í nũu ío ní cudíi ínì ndíi —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>57</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> ñãyiù isràel xii Jèsús:

—Ni vátá cùhú<sup>n</sup>-gã-n ùdico úxi cuía-n te càchí-n sã ní xiní-n ndíi Àbrahám, te ní cunaha vñhi ní xihí ndíi-án —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gã.

<sup>58</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã cùmání-gã cundecu ndíi-án ñuyúú-a te yúhú sa ndècu-gá-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>59</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gã nũu xíã<sup>n</sup> ní quehé<sup>n</sup>-yu yúú cuãha ñáhá-yu xii-gá ní cùu, te ní nguívãha-gã núú-yu te ní quee-gã xití veñúhu cuáhã<sup>n</sup>-gã.

## 9

### *Jèsús quidé tãtna-gã ñi<sup>n</sup> téé cuàá*

<sup>1</sup> Te núu xicá cùu Jèsús ní naníhi-gã ñi<sup>n</sup> téé cuàá, te sa duca<sup>n</sup> tnàhí càa núu-dé ní cacu-dé. <sup>2</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cuè téé xica cuu ndihí-gã xii-gã:

—Mèstrú, ¿ná cuendá dàcá<sup>n</sup> cuàá téé-án ní cacu-dé? ¿Sá cuendá nchaa yicá cuèchi tãtà-dé, ã<sup>n</sup> sã cuendá nchaa yicá cuèchi nãná-dé, ã<sup>n</sup> sã cuendá nchaa yicá cuèchi mee-dé dàcá<sup>n</sup> cáá-dé ní cacu-dé? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gã.

<sup>3</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Ni ñá díú sã cuendá nchaa yicá cuèchi mee-dé, te ni ñá díú sã cuendá nchaa yicá cuèchi tãtà-dé, te ni ñá díú sã cuendá nchaa yicá cuèchi nãná-dé, chi mee Yá Ndióxi ní cuini-gã sá dúcá<sup>n</sup> cùnduu-dé sáá-dé ñuyúú-a cuendá sã ñuyúú-a quini ñãyiù nása cada ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndúha núú-dé. <sup>4</sup> Te vitna ío-gã nduu cùyica sá cáda-í nchaa chiú<sup>n</sup> ní táhú Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a, chi sáá nduu te vá ndácú-gã-í cada-í chiú<sup>n</sup>-gã. <sup>5</sup> Te ñini ndècu-gá-í ñuyúú-a te dàndixi túu-í ínì nchaa ñãyiù cuendá cutnùni ínì-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndióxi —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>6</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gã, te ní sati-gã díí-gã núu ñúhú te ní dácá-gã luha ñuhu ní cuãha ndéhyú, te ndéhyú-ã<sup>n</sup> ní dácánúu-gã ndúú xio núú tãe cuàá-án.

<sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé:

—Quíhi<sup>n</sup>-n nàquete-n núu-n ndùte tanquí Silòé —càchí-gã xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé. Te Silòé-án queé-xí tnúhu mèé-yu: Téé xica chiú<sup>n</sup>.



Te ní sáhá<sup>n</sup> tée cuàá-á<sup>n</sup> ní naquete-dé núú-dě, te òré ní ndexìo-dé te sa ndèhe-dé. <sup>8</sup> Te nchaa ñáyiú ndècu yatni núú ndécú-dě ndihi nchaa ñáyiú xìnì ñáhá xì-dé núú xicá<sup>n</sup> ndàhú-dé ní xìtnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-á<sup>n</sup> ní xóo cáca<sup>n</sup> ndàhú-dé? —càchí-yu xìtnàhá-yu.

<sup>9</sup> Te davá-yu càchí-yu sá díú-dě, te davá-yu càchí-yu sá ñà díú-dě, dico duca<sup>n</sup> cãa-dé, càchí-yu xìtnàhá-yu.

Dico mee-dě ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu sá díú-dě.

<sup>10</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhũ-yu núú-dě, te xãhá<sup>n</sup>-yu:

—¿Nása ní cuu núu ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? —cachí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dě.

<sup>11</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Tée nàni Jesús-á<sup>n</sup> ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánù-dé núú-í, te ní táuchíú<sup>n</sup>-dě ní sáhá<sup>n</sup>-í tànqú Silòé ní naquete-í núú-í, te òré-á<sup>n</sup> ní cuu cundehe-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

<sup>12</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú tùcú-yu núú-dě, te xãhá<sup>n</sup>-yu:

—¿Te ndéé ndécú tée-á<sup>n</sup>? —càchí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu xii-dě.

Te ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Ñá túú xìnì-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

### *Cue tée cùu fariséú ndátnúhu-güedé ndihi tée ní ndúha núú-xi*

<sup>13</sup> Te ndéca-güedé tée ní ndúha núú-xi-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> núú cuè tée cùu fariséú.

<sup>14</sup> Te cuendá sá ndùu ndetatú-yu ní cadúha Jèsús ndéhyú ní dácánù-gá núú tée-á<sup>n</sup> te ní ndúha, <sup>15</sup> xiá<sup>n</sup> núu ní xicá<sup>n</sup> tnúhú cuè tée cùu fariséú núú-dě, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Nása ní cuu ní ndúha núú-n? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dě.

Te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé:

—H<sup>n</sup> tée ní dácánù-dé ndéhyú núú-í te ní sáhá<sup>n</sup>-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

<sup>16</sup> Te dava cue tée cùu fariséú ní xìtnàha-güedé:

—Ñá díú Yá Ndiòxí ní tëndaha ñaha-gá xii tée-á<sup>n</sup> véxi-dé núu duha quide-dé nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada, te ñá túú sàndáá iní-dé canehe íí-dě nduu ndètatú-ó —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

Te dava-güedé ní xìtnàha-güedé:

—¿Nása ndacu-dé cada-dé sá vã yõ tnàhí ndàcu cada te núu cùu-dé tée yicá cuèchi? —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

Te ñá túú ní cùu ì<sup>n</sup>nuu-güedé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>17</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú tùcu-güedé núú tée ní ndúha núú-xi-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Te yòhó, ¿nása càchí-n cuendá tée ní quide tátna núú-n te ní ndúha? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dě.

Te ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Yúhú càchí-í sá ì<sup>n</sup> tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí cúú-dě —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

<sup>18</sup> Dico cue tée isráèl ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuàá-dé ní cùu, chi cuendá sa ní ndúha núú-dě ní xìnì ñáhá-güedé, te xiá<sup>n</sup> núu ní cana-güedé tátá-dě ndihi náná-dě, <sup>19</sup> te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-yu, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Dìu tée-a déhe-ndo tée càchí-ndó cuàá-dé ní cacu-dé-á<sup>n</sup>? ¿Te nása ní cuu ní ndúha núú-dé? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

<sup>20</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tãtá-dě ndihi náná-dě:

—Dìu déhe-ndí cúú-dě te sa cuàá ndisa-dé ní cacu-dé, <sup>21</sup> dico ñá túú xìnì-ndí nása ní cuu ní ndúha núú-dě, te ní ñá túú xìnì-ndí yoo ní quide tátna. Chí cáca<sup>n</sup>

tnúhú núú méé-dě xǎn núu sa sàcuéhé-dě, te na càhá<sup>n</sup>-dé núu nása ní cuu ní ndúha núú-dě —càchí-yu xǎh<sup>n</sup>-yu xii-güedé.

<sup>22</sup> Duha ní cáh<sup>a</sup> tǎtá-dě ndihi nǎná-dě ní xǎh<sup>n</sup>-yu xii-güedé cuèndá sá yùhú-yu cue téé cùnūu núú ñáyū isràél, chí cue téé-ǎ<sup>n</sup> sa ní ndatnúhu-güedé ní cuu ñ<sup>n</sup>nuu-güedé sá núu ndédacáa ñáyū na càhá<sup>n</sup> sá Jèsús cúú-gǎ Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a, te vá dáñá-gǎ-güedé quihu-yu veñúhu. <sup>23</sup> Núu xǎn ní xǎh<sup>a</sup> tǎtá-dě ndihi nǎná-dě sá ná cǎcá<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú méé-dě chí sa sacuéhé-dě.

<sup>24</sup> Te xǎn núu ní cana tucu-güedé téé ní ndúha núú-xi-ǎ<sup>n</sup>, te ní xǎh<sup>a</sup>-güedé:

—Cáh<sup>a</sup>-n ñ<sup>n</sup> tnúhu ndáá chí Yá Ndióxi ndéhé ndí-gǎ nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-n, chí nchúhú xini-ndí sá dícó ñ<sup>n</sup> téé ndècu yíca cuèchi-xi cùu téé càchí-n ní quide tǎtna núú-n —càchí-güedé xǎh<sup>a</sup>-güedé xii-dé.

<sup>25</sup> Te ní xǎh<sup>a</sup>-dè:

—Yúhú, ñá túú xini-í te núu téé ndècu yíca cuèchi-xi cùu-dé àdi ñáhá. Dícó-ní sá xini-í sá cuáá-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í —càchí-dé xǎh<sup>a</sup>-dè xii-güedé.

<sup>26</sup> Te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú tucu-güedé núú-dě, te xǎh<sup>a</sup>-güedé:

—¿Nása ní quide ñaha-dè xii-n te ní ndúha núú-n-í? —càchí-güedé xǎh<sup>a</sup>-güedé xii-dé.

<sup>27</sup> Te ní xǎh<sup>a</sup>-dè:

—Yúhú sa ní cáh<sup>a</sup>-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuèndá cuini-ndó càchí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnáhá-ndó cuini-ndó quindáá ini-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-dè? —càchí-dé xǎh<sup>a</sup>-dè xii-güedé.

<sup>28</sup> Te ní cudéé<sup>n</sup>-güedé núú-dě, te ní xǎh<sup>a</sup>-güedé xii-dé:

—Te núu yòhó cuini-n chinchícú<sup>n</sup>-n tée-ǎ<sup>n</sup> te cuáh<sup>a</sup><sup>n</sup>, dico nchúhú chí canchícú<sup>n</sup> ñihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cáh<sup>a</sup><sup>n</sup> ndí Moisés. <sup>29</sup> Te nchúhú chí ñaha-ndí sá Yá Ndióxi ní cáh<sup>a</sup><sup>n</sup> ndihi-gǎ ndí Moisés, dico téé càchí-n-ǎ<sup>n</sup> chí ní ñá túú xini-ndí ndéé téé cùu-dé —càchí-güedé xǎh<sup>a</sup>-güedé xii-dé.

<sup>30</sup> Te ní xǎh<sup>a</sup><sup>n</sup> tée ní ndúha núú-xi-ǎ<sup>n</sup>:

—¿Te náa ñá díú nchòhó càchí-ndó sá ïo túha-ndo? Te núu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó sá ñá túú xini-ndó ndéé téé cùu-dé, te ñu-dé ní quide tǎtna-dé núú-í ní ndúha —càchí-dé xǎh<sup>a</sup>-dè xii-güedé.

Te xǎh<sup>a</sup><sup>n</sup> tucu-dé:

<sup>31</sup> —Xini-ó sá Yá Ndióxi ñá túú tédóho-gǎ tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyū quide nchaa sá cuéhé sá dúhá, chí nchaa ñáyū quide cahnu ñaha xii-gǎ te quidé-yu nchaa nàcuáa cùu ini-gǎ, te ñáyū-ǎ<sup>n</sup> tédóho-gǎ tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu. <sup>32</sup> Te ñá ñ<sup>n</sup> ndúu cáh<sup>a</sup><sup>n</sup> ñáyū cuèndá ñ<sup>n</sup> téé cada tǎtna núú ñ<sup>n</sup> ñáyū cuáá ndéé ní cacu-xi te ndúha.

<sup>33</sup> Te núu ñá díú mèe Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gǎ xii téé-ǎ<sup>n</sup> véxi-dé ñá, te vá ndácú-dé cada tǎtna-dé núú-í ní cùu —càchí-dé xǎh<sup>a</sup>-dè xii-güedé.

<sup>34</sup> Te ní xǎh<sup>a</sup>-güedé:

—Dico yòhó ndéé yatni vài cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanu ichi ñaha-n xii-ndí cáh<sup>a</sup><sup>n</sup>-n-ǎ<sup>n</sup>? —càchí-güedé xǎh<sup>a</sup>-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedé xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dáña-gǎ-güedé níhí tnáhá ndíhi ñaha-dé xii-güedé.

*Ñáyū ñá túú ndíxi túu ini cuèndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu*

<sup>35</sup> Te ní níhí Jèsús tnúhu sá ñí queñuhu-güedé téé ní cuhú núú-xi-ǎ<sup>n</sup> tnuú-güedé cuèndá sá vǎ tnáhá tnúhu ndíhi ñaha-gǎ-dé xii-güedé, te ní naníhí ñáhá-gǎ xii-dé te ní xǎh<sup>a</sup>-gǎ:

—¿Sàndáá iní-n Dêhe Yá Ndiõxí-ã? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã.

<sup>36</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tée ní cuhú núú-xi-á<sup>n</sup>:

—Mèstrú, cachí tnúhu núu ndèé ndécú tée-á<sup>n</sup> cuendá quíndáá iní-í-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>37</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Sa xiní-n-dè chí ðiu-dé cúú yùhú tée ndàtnúhu ndihi-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>38</sup> Te ní ngüñí xítí-dè núú-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Xítohó Jesucristú, sàndáá iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>39</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu Jèsús:

—Yùhú véxi-í ñuyú-a cada ndáá-í cuéchi ñáyiu. Te nchaa ñáyiu ñá túú quide váha cúú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiu cuàá, dico nchaa ñáyiu cùtnuní iní-xi sá ñá túú quide váha, te núu na quíndáá iní-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te cada iní-ndó sã dàtná sá ñí nacaá<sup>n</sup> núú-yu chí tní-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Te ñáyiu càchí sá quidé váha vá núu núu-yu cuéchi-yu chí quesàhá-yu sá ïo ndáá quidé-yu, ñáyiu-á<sup>n</sup> cúú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiu cuàá, chí vá ndíxí tũu iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tní-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>40</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí càhá<sup>n</sup>-gá, núu ní càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ùú cue tée cùu fariséú, te xáha<sup>n</sup>-güedè:

—¿Te náa tnàhá nchúhú cuàá-ndí càhá<sup>n</sup>-n-ã? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedè xii-gá.

<sup>41</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu dicó nchòhó cuàá-ndó ñá, te vá cùndècu cuéchi-ndo ni cùu, dico càchí-ndó sã ndéhé-ndó ì<sup>n</sup> sá quidé-ndó te ñá ndáá, núu xíã<sup>n</sup> ío ndècu cuéchi-ndo.

## 10

### *Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá cuendá cùrrálí mbéé*

<sup>1</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ì<sup>n</sup> tée ñá túú quíhu ndàa yuyehe ì<sup>n</sup> currálí mbéé, te cùtxínu-ni na cuidó-dé, tée-á<sup>n</sup> cúú-dè ñádúhú. <sup>2</sup> Dico tée quíhu ichi yèhe currálí-güedi, tée-á<sup>n</sup> cúú-dè xítohó-güedi. <sup>3</sup> Te tée ndéé yèhe currálí-güedi nacaá<sup>n</sup>-dé te cuànguihu xítohó-güedi te ní càhá<sup>n</sup>-dé, te ní nucúhu<sup>n</sup> ndudú ñáhà-güedi xii-dé. Te ní càhá<sup>n</sup> díú-dè-güedi te ní queñuhu-dé-güedi cùrrálí. <sup>4</sup> Te sáta ñí quee-güedi cùrrálí, te ní ngódó núú-dè núú-güedi, te ní ngüíta nchicú<sup>n</sup> ñáhà-güedi xii-dé chí ní nucúhu<sup>n</sup> ndudú ñáhà-güedi. <sup>5</sup> Te ñá túú chinchicú<sup>n</sup>-güedi ì<sup>n</sup> tée tátú, chí núcúhu<sup>n</sup> ndudú-güedi sá ñá díú xítohó-güedi cùu-dé, núu xíã<sup>n</sup> xínú-güedi núú-dè —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>6</sup> Duha ní càhá<sup>n</sup> Jèsús cuendá sá cuiní-gá dacuàhá-yu tnúhu-gá ní cùu, dico ñá ní təcú tnùní-yu nása ndùu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-gá.

### *Jèsús cúú-gã dàtná ì<sup>n</sup> toli*

<sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yùhú cúú-í dàtná ì<sup>n</sup> yèhe currálí núu ndíhu cue mbéé. <sup>8</sup> Te nchaa cue tée sa yòdo nuu-gá ní quixi ní dándàhú-güedé ñáyiu cùu-güedé dàtná ñádúhú dùhu-güedé cue mbéé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñáhà-güedi xii-güedé, chí ní cutnùní iní-güedi sá ñá díú xítohó-güedi cùu-güedé. <sup>9</sup> Te yùhú cúú-í dàtná yuyèhe currálí cue mbéé. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-í chí nchaa ñáyiu na tũha ñaha xii-í te naníhí tàhú-yu. Te cúú-yu dàtná

cue mbéé quiti xíquee cùrrálí-xi cuáhá<sup>n</sup>-güedi núú cáá íté caxi-güedi, te dätñnì cuándihu-ná-güedi cùrrálí, duca<sup>n</sup> sätnahá-xi cùu-yu.

10 <sup>10</sup> Nádúhú óré véxi-dé chi dùhu-dé, sàhni-dé te dànaa-dé mbéé, dico yúhú chi véxi-í cuendá sá nánihí tãhú-ndó te ío cudíí ñní-ndó cùmu cuechi-ndo núú Dütú Ndióxi ní caa ní quihí<sup>n</sup>. <sup>11</sup> Te yúhú cùu-í dàtná ñ<sup>n</sup> toli téé ío ñehe cuendá mbéé-xi, chi téé-á<sup>n</sup> cuéi na cùu-dé sá cùu-xí mbéé-dé cuendá-ná sá ná càcu-güedi. <sup>12</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> téé na còto ñaha xii-güedi, te téé-á<sup>n</sup> cuendá-ní sá ñúhú yãhu-dé xító-dé-güedi. Te núu na quini-dé sáá ñ<sup>n</sup> quiti déé<sup>n</sup> te dàña-dé-güedi xinu-dé, te ndihí-güedi xité nuu ñaha quiti déé<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, chi ñá díú mèi xítóhó-güedi cùu-dé. <sup>13</sup> Chi cuendá-ni sá ñúhú yãhu-dé xító-dé-güedi núu ñá túú nã ndihú ini-dé cuéi na dändihí ñaha quiti cuihna. <sup>14</sup> Te yúhú cùu-í dàtná ñ<sup>n</sup> téé ío váha xito mbéé-xi, chi téé-á<sup>n</sup> da ñ<sup>n</sup> da ñ<sup>n</sup>-di xini-í-dé nàcuáa ndaa-di, te duca<sup>n</sup> xini ñáhá-güedi xii-dé. Te duca<sup>n</sup> sätnahá-xi cùu yúhú ndihí nchaa ñáyiu sàndáá ini ñáhá xii-í, chi yúhú xini-í-yu te duca<sup>n</sup> mée-yu xini ñáhá-yu xii-í.

15 <sup>15</sup> Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> cùu-í ndihí Tãtà-í, chi xini ñáhá-gã xii-í te xini-í-gá. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáyiu sàndáá ini ñáhá xii-í. <sup>16</sup> Te ndècu-gá ñáyiu vátá quindáá ini ñáhá-gã xii-í. Te xini ñuhu-xi cundedóho-yu tnúhu-í te quindáá ini ñáhá-yu cuendá ñ<sup>n</sup>-ná ichi cuú-yu, te duca<sup>n</sup> cùndecu ñ<sup>n</sup>-ná téé coto ñaha xii-yu cuu-dé dàtná ñ<sup>n</sup> toli-yu, te téé coto ñaha xii-yu-á<sup>n</sup> cùú yúhú.

17 <sup>17</sup> Te Tãtà-í ío cudíí ñní ñáhá-gã xii-í cuendá sá sáá ñ<sup>n</sup> nduu te cuú-í, te cuú-í chi duca<sup>n</sup> cãchí ini-í, te ñá díú sã cùú ñní ñáyiu ñuyú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. <sup>18</sup> Te vá yõ ñ<sup>n</sup> te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sã cùú ñní mée-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu ini-í sá cùu-í te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ndòto-í chi duca<sup>n</sup> ní cachí Tãtà-í Dütú Ndióxi cunduu –cãchí-gã xáha-gã xii-güedé.

19 <sup>19</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá te ñá ní cùu ñ<sup>n</sup>nuu tucu ñáyiu isràél. <sup>20</sup> Te davá-yu ní xitnahá-yu:

—¿Ná cuendá sàndáá-tu ini-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup>, te yucu ñávãha ndècu ndihí-dé, lúcú téé-á<sup>n</sup>? —cãchí-yu xitnahá-yu.

21 <sup>21</sup> Te davá-yu ní xitnahá-yu:

—¿Náa xini-ndó ñ<sup>n</sup> téé ndècu ndihí yucu ñávãha duha váha càhá<sup>n</sup>-dé? ¿Náa xini-ndó núu ndàcu yucu ñávãha cada tátna-xi núú ñ<sup>n</sup> téé cuáá te ndúha? —cãchí-yu xitnahá-yu.

### *Ñáyiu isràél dáquèe tíhũ-yu Jèsús*

22 <sup>22</sup> Te ndi tnahá cuía ndadá cãhnú-yu vico veñúhu cãhnu sá ío cùnuu ñúu Jerusálén, te mei yõ quidé víxi<sup>n</sup>-xi quidé-yu vico-á<sup>n</sup>. <sup>23</sup> Te corrèdór veñúhu-á<sup>n</sup> nání-xí Salomón, te xiá<sup>n</sup> xicá cùu Jèsús. <sup>24</sup> Te ní chítú níhnú ñáyiu isràél núú-gã, te ní xáhã<sup>n</sup>-yu:

—¿Ná ndéé óré cachí tnúhu ndáá-n, te núu sá Crístú Yáá ní tendaha Yã Ndióxi véxi ñuyú-a cùu-n, àdi ná téé cùu-n?, cáhá<sup>n</sup>-ni-n —cãchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá.

25 <sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Sa ní cachí tnúhu-í te ñá sàndáá ini-ndó, te ndèhe-ndo sá vái núú sã quidé-í sá ní táuchíú<sup>n</sup> Tãtà-í cada-í, te cùu-xi ñ<sup>n</sup> sá cùtnìni ini-ndó nã téé cùu-í. <sup>26</sup> Dico nchòhó ñá sàndáá ini-ndó, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í. <sup>27</sup> Chi nchaa ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xĩndecu ndihí xítóhó-xi chi nùcúhu<sup>n</sup> ndudú-güedi xítóhó-güedi, te duca<sup>n</sup> nàquiní ñáhá-ní xítóhó-güedi xii-güedi. Duca<sup>n</sup> sätnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ní chitnahá

ñáhá xii-í. <sup>28</sup> Te yúhú cada-í te nduu táhũ-yu cundecu ndihi ñáhá-yu xii-í ni caa ni quíhí<sup>n</sup> te vá íí<sup>n</sup> ndùu-gá cuíta nihnú-yu, te ni vǎ yõo íí<sup>n</sup> ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-í. <sup>29</sup> Chi Tǎtà-í ní taxi cuendá ñáhá-gǎ xii-yu. Te ío cùnuu-gá nõu xiǎ<sup>n</sup> vá yõo íí<sup>n</sup> ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-gǎ. <sup>30</sup> Yúhú ndihi Tǎtà-í Dútú Ndiõxí íí<sup>n</sup>-ní cùu-ndí —cǎchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu.

<sup>31</sup> Te ní quehe<sup>n</sup> tucu ñáyiú isrâél yúú cuáha ñáhá-yu xii-gǎ ní cùu.

<sup>32</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu:

—Ío cuéhé sǎ vǎha ní quide-í núú-ndó ní chindee ñaha Tǎtà-í Dútú Ndiõxí. ¿Te ndědacàa sǎ ñǎ tñàhá iní-ndó nõu cuiní-ndó cuáha ñaha-ndo yúú xii-í-í? —cǎchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu.

<sup>33</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> ñáyiú isrâél:

—Ñǎ díú cuendá nchaa sǎ vǎha ní quide-n cuiní-ndí cuáha ñaha-ndí yúú xii-n, chi íí<sup>n</sup> dìi-ni sǎ ío cáhá<sup>n</sup> úhú-n cuendá Yǎ Ndiõxí. Te dicó íí<sup>n</sup> téé ñuyúú-a cùu-n te cǎchí-n sǎ cùu-n Ndiõxí —cǎchí-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-gǎ.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Núú tütú Yǎ Ndiõxí sǎ ndécú ndihi-ndo cáhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gǎ, te duha ní cǎchí-gǎ: “Nchòhó quidé-ndó nõù-í”, duha ní cǎchí-gǎ. <sup>35</sup> Te ñaha-o sǎ vá cùú quèhndé nihnu-o tñũhu yòdo tñuní núú tütú Yǎ Ndiõxí, chi mee-gǎ ní cǎchí-gǎ sǎ cǎdá-yu núú-gǎ, te vá cǎchí-ó sǎ ñǎ ndáá. <sup>36</sup> Te núu duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gǎ sǎ nõù-gǎ quidé nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gǎ ñǎ, ¿te ná cuendá cúdée<sup>n</sup>-ndó nõù yũhú sǎ cǎchí-í sǎ cùu-í Déhe-gǎ? Te mee Yǎ Ndiõxí ní tendaha ñaha-gǎ xii-í véxi-í ñuyúú-a sǎ cǎdá-í chũu<sup>n</sup>-gǎ. <sup>37</sup> Te núu ñǎ túú quide-í nàcuáa ní táúchũu<sup>n</sup> Tǎtà-í cada-í ñǎ, te vá quindáá iní ñáhá-ndó. <sup>38</sup> Te núu quide-í ñǎ, te cuéi vá quindáá iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quindáá iní-ndó nchaa chiu<sup>n</sup> quide-í. Duca<sup>n</sup> te cutñuní ndáá iní-ndó sǎ Yǎ Ndiõxí ndécú ndihi-í te íí<sup>n</sup>-ní cùu-ndí —cǎchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu.

<sup>39</sup> Te ní cuiní-güedé tñii ñaha tucu-güedé xii-gǎ quíhí<sup>n</sup>-gǎ vecaá ní cùu, dico ní xinu núú ñáhá-gǎ xii-güedé.

<sup>40</sup> Te ní xica-gǎ cuáhá<sup>n</sup>-gǎ ndàa ingá xio yúte Jòrdán núú ní xóo dacuandute ndíi Juáá ñáyiú ndée díhna, yàcá<sup>n</sup> ní xindecu-gǎ. <sup>41</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ío vǎi ñáyiú ní sáhá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha xii-gǎ, te ní xitñáhá-yu:

—Ndíi Juáá, cuéi ñǎ túú ní quide ndíi sǎ vá yõo tñàhí ndàcu cada dico ndáá ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, chi dàtná-ni ní cáhá<sup>n</sup> ndíi quide téé-a —cǎchí-yu xitñáhá-yu.

<sup>42</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ío vǎi-yu ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gǎ.

## 11

### *Ní xihí té Lǎzarú*

<sup>1</sup> Ñũu Bètaniá ní xindecu íí<sup>n</sup> téé ní xínani-dě Lǎzarú. Te càhú víhí ní tñahá-dé ní cùhú-dé, te ní xindecu ndihi-dé cue cùha-dé tá Màriá ndihi tá Màrta chi xiǎ<sup>n</sup> ñũu-yu. <sup>2</sup> Te tá Màriá-á<sup>n</sup> cùu-xí xíchí ní sódo ácití sáhá<sup>n</sup> tñámí sáhá Jèsús, te ní nadayíchí-xi sáhá-gǎ ndihi idi díquí-xi. Te cuendá sǎ cùhú cùha-yu té Lǎzarú, <sup>3</sup> núu ní tendàhá-yu ñáyiú ñaha tñúhu cuáhá<sup>n</sup> núú Jèsús, te xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-gǎ:

—Mèstrú, téé ío cùu iní-n ío càhú tñahá-dé cùhú-dé —cǎchí-yu xǎhá<sup>n</sup>-yu xii-gǎ.

<sup>4</sup> Te sǎ dúcá<sup>n</sup> càa tñúhu ní sáá, núu ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Dico cuéhé-ǎn chi vá cùu-dé sá cùu dúcá<sup>n</sup>-dě, chi Yá Ndiòxí cuiní-gá sá quíní-yu nchaa sá cádá-gǎ cuendá chiñuhu ñàhá-yu xii-gá, te òu-ni duca<sup>n</sup> chiñuhu ñàhá-yu xii yúhú Déhe-gá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu.

<sup>5</sup> Te cuéi ío cùu iní ñàhá Jèsús xii té Lázaru ndihi cue cúha-dé <sup>6</sup> dico òré ní níhí-gǎ tnúhu, te ní cuyaa-gǎ úu-gá nduu núu ndécú-gǎ. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Na quihí<sup>n</sup> tucu-o distritú Júdeá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cué tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuiní cue tée isràél xĩndecu yàcá<sup>n</sup> cuáha ñaha-güedě xii-n yùu ní cùu, ¿te cuiní-ni tucu-n quihí<sup>n</sup>-n-ú? —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

<sup>9</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Úxúú òré cúú ì<sup>n</sup> nduu, te núu nduu na càca cuu-o, te ñá túú nǎ candaunde-ó chi cùtnuní núu-ó chi ditó. <sup>10</sup> Dico núu niú ná càca cuu-o, te ío ná candaunde-ó chi vá cùtnuní núu-ó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>11</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Té Lázaru téé ío váha tnàhá tnúhu ndihi-o ní xidí-dé dico quihí<sup>n</sup>-ó chi ndocani-o-dě —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>12</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá:

—Mèstrú, te núu xidí-dé te váa sa ta ndüha-dé cuáhá<sup>n</sup> —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedě xii-gá.

<sup>13</sup> Duha ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, chi té Lázaru sa ní xihí-dé te cue tée xica cuu ndihi-gá ní sani iní-güedé sá ní xidí ndisa-dé. <sup>14</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup> ndáá-gá xii-güedé:

—Sa ní xihí té Lázaru. <sup>15</sup> Váha-gá sá ñá ní sáhá<sup>n</sup>-í quíngoto-í-dé, chi ndècu ingá chùu<sup>n</sup> cada-í quíní-ndó, te quíndáá iní ñàhá-gǎ-ndó xì-í, te vitna na quihí<sup>n</sup>-ó núu ndécú yiqui cuñú ndí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé.

<sup>16</sup> Te té Mǎxí téé xáha<sup>n</sup>-güedé cuáchí ní xáha<sup>n</sup>-dě xii dava-gá-güedé:

—Na quihí<sup>n</sup>-ó ncháa-o chi yàcá<sup>n</sup> cuú-ó ndihi-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

### *Jèsús cáhá<sup>n</sup>-gá sá cuéi na cùu ñáyíu dico ndotó-yu cundecú-yu ndihi-gá*

<sup>17</sup> Te òré ní saá Jèsús ñúu Bètaniá, te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá sà ní cuu cúmí nduu ní xihí té Lázaru. <sup>18</sup> Te ñúu-án cáá yàtni-ni-gá ñúu Jerusàlén, dàtná cuádava-ná òré cuhu<sup>n</sup>-o ìchi te saá-ó. <sup>19</sup> Núu xíǎ<sup>n</sup> vai ñáyíu isràél ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu tá Mǎrta ndihi cúhú-xi tá Màriá, te ní sáñàhá-yu tnúhu ndee iní sá dúcá<sup>n</sup> ní xihí cúha-yu. <sup>20</sup> Te ní níhí tá Mǎrta tnúhu sá ñúhú Jèsús ichi cuáhá<sup>n</sup>-gá núu ndécú-yu núu ní sáhá<sup>n</sup>-xi ní sátnahá-xi-gǎ, te cúhú-xi tá Màriá ní ndóo-xi vehe.

<sup>21</sup> Te òré ní naníhí tá Mǎrta Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xì-gá:

—Mèstrú, te núu dícó ní xĩndecu-n ìha te vá cùu cúha-ndí ní cùu. <sup>22</sup> Te cuéi vitna te núu ná sá ná càcá<sup>n</sup>-n núu Yá Ndiòxí te taxi-gá xii-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xì-gá.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Vá ndihú iní-n chi ndoto cúha-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-xi.

<sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tá Mǎrta:

—Ndáá chi sa xìní-í sá ndotó-dě ná quítnahá nduu ndòto nchaa ñáyíu ní xihí —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xì-gá.

<sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú dandòto-í-yu cuendá cundecú-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup> ná saá nduu. Te nchaa ñáyíu na quíndáá iní ñàhá xì-í, te cuéi na cùu-yu dico ndotó-yu

cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te nchaa ñáyiú ndècu vívú ñuyíú-a te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-í, te cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. ¿Sàndáá iní-n tnùhu-a ñá? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii tá Màrta.

<sup>27</sup> Te xáha<sup>n</sup>-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá díú-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndiòxí, Yáá ní tendaha-gá véxi ñuyíú-a —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

### *Jèsús ndàhí-gá núu ní nguíndüxi té Lázaru*

<sup>28</sup> Sátá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-xi te ní sáhá<sup>n</sup> ngana-xi cùhú-xi tá Màriá, te dayuhu ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Yácá<sup>n</sup> ní quexio Mestrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi.

<sup>29</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup> cùhú tá Màriá sá cáná ñàha Jèsús xii-xi, núu ndíhi-ni ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi núu ndécú-gá. <sup>30</sup> Te Jèsús vátá quíhu-gá xití ñuú, chi ndècu-ni-gá núu ní sáhá<sup>n</sup> tnahá ñáhá tá Màrta. <sup>31</sup> Te ñáyiú isràèl ndécú sáñaha tnùhu ndee iní xii tá Màriá ndihí cùhú-xi ní sani iní-yu sá cuáhá<sup>n</sup>-xi núu yíndüxi cùha-xi ndáhyú-xi ní cáhá<sup>n</sup>-yu, núu nchícú<sup>n</sup>-yu-xi cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>32</sup> Te ní sáá tá Màriá núu ndécú Jèsús te ní nguíñí xití-xi núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núu dicó ní xíndecu-n iha te vá cùú cúha-ndí ní cùu —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>33</sup> Te sá ní xiní Jèsús ndáhyú tá Màriá ndihí ñáyiú isràèl nchícú<sup>n</sup> ñáhá cuáhá<sup>n</sup>, xíá<sup>n</sup> ío ní cuyica iní-gá. <sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu:

—¿Ndéé ní taxi ndecu-ndo yìqui cuñú-dé-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu:

—Mèstrú, néhé ná quíhí<sup>n</sup>-ó te quiní-n —càchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-gá.

<sup>35</sup> Te ní ndáhyú-gá tnahá-gá. <sup>36</sup> Te ní xitnàha ñáyiú isràèl:

—Súúni cùu iní-dé ndíi ní cùu —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>37</sup> Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Tée-a ní quide tátna-dé núu tée cuáá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núu ñá túú ní quide tátna-dé té Lázaru cuendá sá vã cùú-dé ní cùu-í? —càchí-yu xitnàhá-yu.

### *Jèsús dándòto-gá té Lázaru*

<sup>38</sup> Te ío ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexio-gá yuhu yàú núu ní chihi-güedé yiqui cuñú té Lázaru. Te yuhu yàú-á<sup>n</sup> ndèdí ñ<sup>n</sup> yúú. <sup>39</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Chí xócàni yúú-á<sup>n</sup> —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu.

Te ní xáha<sup>n</sup> tá Màrta cúha tée ní xíhí-á<sup>n</sup>:

—Mèstrú, sa tucu sáhá<sup>n</sup>-dé chi sa ní cuu cúmí nduu sá ní xíhí-dé —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>40</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—¿Náa ñá díú ní cachí-í sá núu na quíndáá iní-n, te quiní-n sã ío càhnu cuu Yá Ndiòxí? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-xi.

<sup>41</sup> Te ní xócáñi-yu yúú ndèdí yuhu yàú-á<sup>n</sup>. Te ní ndacoto-gá andíu, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiòxí:

—Táu, ndacá<sup>n</sup> táhú-í núú-n sã ní tètòho-n tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>42</sup> Te yúhú sa nàha-í sá ncháá-ni òré ndèdóho ñaha-n xii-í, dico duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá sá ná tècú dóho nchaa ñáyiú ndècu iha cuendá quíndáá iní-yu sá díú-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii Dútú Ndiòxí.



<sup>43</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> nĩ cáhá<sup>n</sup>-gá ndihĩ Yá Ndiõxí, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii téé ní xihí-á<sup>n</sup>:

—¿Lázaru, tandèe xiá<sup>n</sup>! —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>44</sup> Te ní ndee téé ní xihí-á<sup>n</sup> yaú-á<sup>n</sup>, te ndùtu dóo cuiñĩ ndàha-dé ndihĩ sáhá-dé, te dàhu tucu ì<sup>n</sup> dóo núú-dé. Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Chí nándaxi-dé te dañà-ndo-dé ná cacá-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

*Ndũcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús*  
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

<sup>45</sup> Te nchaa ñáyiú nchicú<sup>n</sup> ñáhá xii tá Màriá cuáhá<sup>n</sup> ío vai-yu ní sándáá iní-yu Jèsús sá ní xiní-yu nàcuáa ní quide-gá. <sup>46</sup> Dico davá-yu ní sáhá<sup>n</sup>-yu núú cuè téé cùu fariséú, te ní caní-yu cuèndú núú-güedé nàcuáa ní quide Jèsús. <sup>47</sup> Te cue téé cùu fariséú ndihĩ cue dútú cúnùu ní nataká-güedé ní xóo-güedé jündá, te ní xitnáha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chi téé-á<sup>n</sup> ío vai sá vã yõ tnahí ndàcu cada quide-dé. <sup>48</sup> Te núu na dàña ío te nchaa ñáyiú quindáá iní ñáhá-yu xii-dé, te quixi cue téé ñuú Rómá dangòyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuú-ó —càchí-güedé xitnáha-güedé.

<sup>49</sup> Te ì<sup>n</sup> cue téé-á<sup>n</sup> nání-dě Caifás, te cùnũu-gá-dé núú dàva-gá cue dútú cuiá-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé:

—Nchòhó ní lùha ñá túú cùtũmĩ iní-ndó. <sup>50</sup> Te ní ñã sàha-ndo cuèndá sá vãha-gá tnahá-ó, te núu na cùú ì<sup>n</sup>-ní téé cuèndá nchaa ñáyiú isràél, te ñá diú sã dánàa ñaha-güedé xii-yu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

<sup>51</sup> Dico té Caifás chi ñá diú sã cùú iní mée-dě ní cáhá<sup>n</sup>-dé, chi cuèndá sá cuiá-á<sup>n</sup> ní cùnũu-dé núú cuè dútú, núu xiá<sup>n</sup> Yá Ndiõxí ní dácáhú iní ñáhá-gã nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-dé sá Jèsús cuú-gá sá cùú-xí nchaa ñáyiú isràél. <sup>52</sup> Te ñá diú cuèndá mee-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cuú-gá, chi cuú-gá tnahá cuèndá nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú nchitènuu nihĩ ñuyúí, te ì<sup>n</sup>-nã cuú-yu ndihĩ-gá.

<sup>53</sup> Núu ndéé nduu-á<sup>n</sup> ní ndatnúhu cue téé cùnũu núú ñáyiú isràél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

<sup>54</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu ñá ní xica cuu-gá Jèsús quiní ñáhá ñáyiú isràél, te ní quee-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ñuú Efraín, ì<sup>n</sup> ñuú cáá yàtni yucu, yacá<sup>n</sup> ní ngüñí-gá ndihĩ cue téé xica cuu ndihĩ-gá.

<sup>55</sup> Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico pascuá. Te cuéhé ñáyiú ní queé-yu ñuú-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu ñuú Jerusalén cuèndá sá sà ndihĩ-yu nchaa-yu nduu íí, te tnahá nduu vico pascuá. <sup>56</sup> Te yacá<sup>n</sup> nánducú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gã òrè-á<sup>n</sup>, te ní nanihí tnahá-yu xití veñúhu, te xitnáha-yu:

—¿Nása sání iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico á<sup>n</sup> ñáhá? —càchí-yu xitnáha-yu.

<sup>57</sup> Te cue téé cùu fariséú ndihĩ cue dútú cúnùu sa ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii ñáyiú sá núu ndéda-ni cáa-yu xiní-yu núú ndécú Jèsús te na cáhá<sup>n</sup>-ni-yu cuèndá tñi ñaha-güedé xii-gá.

## 12

*Í<sup>n</sup> ñadĩhĩ chíhí-á<sup>n</sup> Jèsús acití*  
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

<sup>1</sup> Íñú-gá nduu cùmání tnahá vico pascuá, te ní sáhá<sup>n</sup> Jèsús ñuú Bètania, ñuú té Lázaru téé ní dándótó-gã. <sup>2</sup> Te xiá<sup>n</sup> ní cadúha-yu sá ní cudini Jèsús. Te tá Màrta ní sani-xi cóhó, te té Lázaru yihí-dě mèsá ndihĩ Jèsús, ndihĩ dava-gá-güedé xéxi-güedé. <sup>3</sup> Te tá Màriá néhé-xí cuádava lítrú acití sáhá<sup>n</sup> tnamí

sá ïo ndèyáhu, te acití-án nĩ cuáha mee-ni yücú nãrdú, te ní sódo-xi sáhá Jèsús, te ní nadayìchí-xi ndihi idi díquí-xi sáhá-gã. Te nihíi xití vehe ní xité nuu dicó acití-án. <sup>4</sup> Te té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté ñiu-ni ñi<sup>n</sup> téé xica cuu ndihi-gá, téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá nĩ xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

<sup>5</sup> —¿Ná cuendá ñá ní cùyáhu acití-a sá ùní ciendú díhú<sup>n</sup> denàriú cuu cuendá ñáyiú ndàhú? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>6</sup> Dico sá dúcá<sup>n</sup> nĩ cáhán<sup>n</sup> té Jüdás chi ñá díú sá ndísá ñùhu iní-dé ñáyiú ndàhú chi dicó-ni ñi<sup>n</sup> ñádúhú cúú-dè, chi ñiu-dé nèhé cuendá-dé díhú<sup>n</sup>-güedè nchaa-güedè te ní xóo duhu ñàha-dé xii-güedè. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Daña, vá dásátú-n iní xíchí-a na tàxúha nahi-xi àciti-a, chi nãndíhi ndéé òré ná nguñdúxi-í. <sup>8</sup> Chi nchòhó chi cuhu<sup>n</sup> tnahá-ni ñáyiú ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

### *Tnahá té Lázaru cuini-güedè cahni ñaha-güedè xii-dé*

<sup>9</sup> Te vai ñáyiú isràél ní nihí-yu tñúhu sá ndécú Jèsús ñuú Bètaniá. Te ní sáhá<sup>n</sup>-yu cuendá quini-yu-gá, te quini-yu tnahá té Lázaru téé ní dándótó-gã. <sup>10</sup> Te cue dútú cùnùu ní ndatnúhu-güedè ní cuu ñi<sup>n</sup>nuu-güedè cuendá sá cáhni-güedè tnahá té Lázaru ní cùu. <sup>11</sup> Chi ñiu cuendá téé-án ní cuu cuéhé ñáyiú isràél tá dàña nihnú-yu-güedè cuáhán<sup>n</sup> cuendá sá nĩ sándáá iní-yu Jèsús.

### *Jèsús cuànguñhu-gá ñuú Jerusàlén*

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

<sup>12</sup> Te nduu tnèé-án vai ñáyiú ní quexio ñuú Jerusàlén cuendá cundecú-yu vico, te ní nihí-yu tñúhu sá Jèsús sáá-gá tnahá-gá cundecu-gá vico-án, <sup>13</sup> núu ní xehndé-yu ndaha yùtnuú, te nèhé-yu ní sáhán<sup>n</sup> ní sátnahá ñáhá-yu xii-gá. Te nihí ní cáhán<sup>n</sup>-yu, te cãchí-yu:

—¿Ío càhnu cuu Yá Ndiòxi! Te duca<sup>n</sup>-ni ïo càhnu cuu Yaá ní tendaha-gã véxi quindaha ñàha xii-o —duha ní cachí-yu.

<sup>14</sup> Te Jèsús ní nihí-gã ñi<sup>n</sup> búrru, te yòdo-gá-dí cuáhán<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> nĩ cuu chi ní quee ndáá-xi nãcuáa càhán<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxi núú càchí-xi:

<sup>15</sup> Vá yùhú nchòhó cue ñáyiú ndècu ñuú Sión,

chi iha véxi téé yindaha ñaha xii-ndo yodo-dé ñi<sup>n</sup> búrru.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. <sup>16</sup> Dico cue téé xica cuu ndihi Jèsús ñá ní ndàcu iní-güedè nãcuáa càhán<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxi nãcuáa cada Jèsús. Dico sátá cuãndaa-gá andiú càda cahnu ñaha Tátá-gã xii-gá, te ní ndacu iní-güedè sá dúcá<sup>n</sup> yòdo tnuini nãcuáa cada-gá, te duca<sup>n</sup> ní cuu.

<sup>17</sup> Nchaa ñáyiú ní xíndecu ndihi Jèsús òré ní dándótó-gã té Lázaru, ya yàcá<sup>n</sup> ní caní-yu cuendú núú ñáyiú nãcuáa ní quide ñaha-gã xii-dé. <sup>18</sup> Te vai-yu ní sáhán<sup>n</sup>-yu núú ndécú Jèsús cuendá sá ní nihí-yu tñúhu ní quide-gá sá vá yòo tnahí ndàcu cada. <sup>19</sup> Te cue téé cùu fariséú ní xítñaha-güedè:

—Ní xito-ndo nã ñá túú nãndíhi sá quidé-ó-vá, chi nchaa ñáyiú ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá-yu xii-dé —càchí-güedè xítñaha-güedè.

### *Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél nãndúcú-yu Jèsús*

<sup>20</sup> Te tnahá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní sáhán<sup>n</sup>-yu vico ñuú Jerusàlén ní quide càhnú-yu Yá Ndiòxi. <sup>21</sup> Te ñáyiú-án ní sáhán<sup>n</sup>-yu núú tè Lipé téé ñuú Bètsaidá, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Galiléa. Te ní xáhán<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—Tátá, vá cùndèe iní-n càchí tnúhu-n nùu ndèè ndécú Jèsús, chi cuíní-ndí cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndí-gá —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>22</sup> Te té Lipé ní naníhí-dé té Ndríxí te ní xáha<sup>n</sup>-dè nàcuáa càhá<sup>n</sup>-yu, te ndi ndùu-güedé ní sáhã<sup>n</sup>-güedé ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii Jèsús nàcuáa càhá<sup>n</sup>-yu. <sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada càhnu ñaha Tátá-í xii-í, te quini-yu sá ïo càhnu cuu yúhú Tée cùu ñani tnáhã-yu nchaá-yu. <sup>24</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nùu ì<sup>n</sup> tatá vá ngávã-xí nùu ñúhú tēhyú-xi ña, te diu-ni duca<sup>n</sup> cùnduu-xi cundecu-xi. Dico ì<sup>n</sup> tatá ná ngávã nùu ñúhú xñnu déhe-xi, te xíã<sup>n</sup> nádacayá tnáhã-xí, te mee-xi tēhyú-xi. <sup>25</sup> Te nchaa ñáyiu ïo ñúhu iní-xi cundecu ñuyíú-a ñã túú ñúhu iní-yu Yá Ndiöxí, te ñáyiu-á<sup>n</sup> cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyiu ïo ñúhu iní ñáhã xii Yá Ndiöxí, ñáyiu-á<sup>n</sup> cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te nchaa ñáyiu cuíní cunu cuechi nùu-í xini ñuhu-xi natuha ñahã-yu xii-í, te nduu táhũ-yu cundecú-yu nùu nùhũ-í cundecu-í. Te nchaa ñáyiu na cunu cuechi nùu-í, te cada càhnu ñaha Tátá-í xii-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

### *Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá*

<sup>27</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá:

—Ío ndihú iní-í. Te cúnaha-í xii Tátá-í taunihnu ñaha-gã nùu dicó sá cúú, dico vá cúú chi cuendá tnáhi-a véxi-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Tátá-gã Dútú Ndiöxí:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cádá càhnu ñaha ñáyiu xii-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã.

Te duca<sup>n</sup> te ní tecú ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí ndéé andiu, te càchí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyiu sá ïo càhnu cuu-í. Te cada tucu-í cuendá cada càhnu ñaha-gã-yu xii-í —càchí Yá Ndiöxí xáha<sup>n</sup>-gã xii Déhe-gã.

<sup>29</sup> Te nchaa ñáyiu xindecu ní tecú dóho-yu ní cáhá<sup>n</sup>-gã, dico ñã túú ní sàni iní-yu sá méé-gã ní cáhá<sup>n</sup>, chi davá-yu ní xítnáhã-yu sá ñúhu ní cáhá<sup>n</sup>, te davá-yu ní xítnáhã-yu sá ì<sup>n</sup> espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní cáhá<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-yu:

—Ñã díú cuendá yúhú ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, chi ní cáhá<sup>n</sup>-gã cuendá sá nchòhó cundedóho-ndo. <sup>31</sup> Te vitna ní sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuèchi nchaa ñáyiu ñuyíú-a, te duca<sup>n</sup> te vá cùnùu-gã yucu ñávãha. <sup>32</sup> Te na càta caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí, te xiã<sup>n</sup> cuu-í te nihí-yu tnúhu ni càa xico ñuyíú, te quindáá iní-yu ndùu-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

<sup>33</sup> Duha ní cáhá<sup>n</sup>-gã cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndoho-gã òré cuú-gã.

<sup>34</sup> Te ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Nihí-ndí tnúhu sá nùu tütú yódó tnùní tnúhu Yá Ndiöxí càhá<sup>n</sup>-xi sá Cristú Yaá tendaha-gã quixi ñuyíú-a cundecu-gã ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. ¿Te yòhó nása càhá<sup>n</sup>-tu-n sã ì<sup>n</sup> tée cùu ñani tnáhã nchàa ñáyiu ñuyíú-a cahni ñaha-güedé núú cùrúxí? Te cachí tnúhu-n ná cúú tēe-á<sup>n</sup> —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gã.

<sup>35</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ì<sup>n</sup> ñuhu dáyehé ñuyíú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te caca-ndo ichi ndáá vitna dáyehé-gã-í núú-ndó chi na cùnee te vá cutnùni-gã núú-ndó ndéé ichi quíhí<sup>n</sup>-ndó. <sup>36</sup> Quindáá iní ñáhã-ndó xii-í vitna ndècu ndihi ñaha-gã-í xii-ndo dândixi túu-í iní-ndó, cuendá cutnùni iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, te cuu-ndo dēhe-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu.

Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní quee-gá cuáhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> núú vǎ ná ñìhí ñáhǎ-yu xii-gá.

*Ñáyiu isràél ñá cuìní-yu quindáá iní-yu Jèsús*

<sup>37</sup> Te cuèi ío vai sá vǎ yǒo tñàhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xiní-yu, dico ní dùcá<sup>n</sup> ñá túú ní sàndáá iní-yu-gá. <sup>38</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-yu chi dacuítí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñùnì ndíi Chàiaí ndíi ní cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Yaá cúú Xìtohó-í, vǎ yǒo ì<sup>n</sup> sàndáá iní tñúhu càhá<sup>n</sup>-ndí.

Te vǎ yǒo ì<sup>n</sup> cùtnuní iní-xi sǎ ío càhnu cuu-n.

Duha ní chídó tñùnì ndíi Chàiaí núú tütú-gá. <sup>39</sup> Te ñá ní sàndáá iní-yu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñùnì tucu ndíi Chàiaí núú tütú Yá Ndiǒxí nàcuáa càhá<sup>n</sup> Jèsús:

<sup>40</sup> Mee Yá Ndiǒxí ní quide-gá sá vǎ tècú tñùnì-yu,

chi ní dádǎhu ndodo iní ñáhǎ-gǎ xii-yu,

chi ío sǎá iní-yu núú ñá ní cuìní-gá-yu quindáá iní ñáhǎ-yu xii-gá.

Te ní vǎ túhá ñáhǎ-yu xii yúhú cuèndá dacǎcu nihnu-í-yu.

<sup>41</sup> Duha ní chídó tñùnì ndíi Chàiaí nàcuáa càhá<sup>n</sup> Jèsús chi ní xiní ndíi sǎ ío càhnu cuu-gá.

<sup>42</sup> Te cuèi duca<sup>n</sup> ní cuu dico títní cue tée cùnuu núú ñáyiu isràél ní sàndáá iní ñáhǎ-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xǒo càhá<sup>n</sup> ndáá-güedé chi ní xóo yùhú-güedé sá vǎ dáñá-gǎ cue tée cùu fariséú quíhu-güedé veñúhu. <sup>43</sup> Chi ní xóo cudíí-gǎ iní-güedé sá càhá<sup>n</sup> ñáyiu dàcúúxí tñúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí.

*Ñáyiu ñá túú sàndáá iní tñúhu Jèsús cuíta nihnú-yu*

<sup>44</sup> Jèsús ñìhí ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te càchí-gá:

—Nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhǎ xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quindáá iní-yu, chi tñàhá Tǎtǎ-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a quindáá iní-yu. <sup>45</sup> Te ñáyiu xiní ñáhǎ xii yúhú xiní-yu tñàhá Tǎtǎ-í. <sup>46</sup> Te yúhú véxi-í dandixi túu-í iní ñáyiu ñuyúú-a cuèndá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndúu cuèndá Yá Ndiǒxí, te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhǎ xii-í te vǎ cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha. <sup>47</sup> Te núú ío davá-yu ndèdóho-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í te ñá túú tñí-yu tñúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyúú-a sá dacuíta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dacǎcu nihnu-í-yu. <sup>48</sup> Te nchaa ñáyiu na cùyíchí iní ñáhǎ xii-í te ñá túú quide cuèndá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í, te ñáyiu-á<sup>n</sup> ná sǎá nduu te cuíta nihnú-yu chi ñá ní tñí-yu tñúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>49</sup> Te yúhú ñá túú càhá<sup>n</sup>-í tñúhu véxi iní mèe-í, chi mee Tǎtǎ-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní cachí tñúhu-gá nàcuáa cunduu tñúhu càhá<sup>n</sup>-í danèhé-í ñáyiu. <sup>50</sup> Te yúhú xiní-í sá tñúhu ní táuchíú<sup>n</sup> Tǎtǎ-í càhá<sup>n</sup>-í cúú-xí ì<sup>n</sup> sǎ vǎha sá cúú xii-ndo chi nduu táhú-ndo cùndecu-ndo ndíhí-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, núú xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í nchaa nàcuáa ní táuchíú<sup>n</sup>-gǎ —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-yu.

## 13

*Jèsús náquète-gá sáhǎ cuè tée xica cuu ndíhí-gá*

<sup>1</sup> Te cùmání-gǎ tñàhá vico pàscuá, te Jèsús sa ñàha-gá sá sǎ ní cuyatni òrè dándóo-gǎ ñuyúú-a, te ndaa-gá núú ndécú Tǎtǎ-gǎ. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiu ní sàndáá iní ñáhǎ xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ní cuu iní ñáhǎ-gǎ xii-yu.

2-4 Te ní quíhu yucu ñávaha díquí tē Júdás déhe té Xímú Iscarioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá. Te Jèsús sa nàha-gá sá méé Yá Ndióxi Yáá cúu Tátá-gá ní sáñaha-gá tnúhu ndee iní xii-gá sá cadá-gá núu-gá, te nàha-gá sá díú núu Tátá-gá ní quee-gá véxi-gá ñuyúú-a. Te sáá nduu nàsáá tucu-gá núu Tátá-gá. Te cùdini Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ní cùu, te ní ndacuñí-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ñ<sup>n</sup> dóo níñnú-gá, te ní quehe<sup>n</sup>-gá ñ<sup>n</sup> dóo ní dácútú-gá núu yíquí-gá. <sup>5</sup> Te ní chihí-gá ndute ñ<sup>n</sup> tina, te xía<sup>n</sup> ní naquete-gá sáhá cuè tée xica cuu ndihi-gá, te ndihi dóo ndútú núu yíquí-gá-á<sup>n</sup> ní nadayíchí-gá sáhá-güedé.

<sup>6</sup> Te òrè naquete-gá sáhá tē Xímú, àdi Pelú, ní cùu ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá:

—Mèstrú, ¿te yòhò naquete-n sàhà-í-u? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Vitna ñá cùtnùní iní-n sá quidē-í-a dico sáá nduu te cutnùní iní-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú:

—Yúhú chí vá ñ<sup>n</sup> ndùu te naquete-n sàhà-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu vá náquète-í sáhá-n á<sup>n</sup>, te vá cadá-gá-n cuendá sá ndécú ndihi ñaha-í xii-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>9</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú:

—Te núu duca<sup>n</sup> te vá méé-ní sàhà-í naquete-n, chí naquete-n nàhá ndaha-í ndihi díquí-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-gá.

<sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé:

—Tée íchí ní xichi chí xini ñuhu-xi sá sáhá-na-dē ndoo, te duca<sup>n</sup> te nduu ndoo-dé nihí-dé. Te nchòhó sa càndoo-ndo cuéi ñá ncháá-ndó càndoo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús chí sa nàha-gá sá ñ<sup>n</sup> cuè tée-á<sup>n</sup> cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-gá núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá, xía<sup>n</sup> núu ní xáha<sup>n</sup>-gá sá ñá túú càndoo-güedé nchaa-güedé.

<sup>12</sup> Te sáta ní naquete-gá sáhá-güedé, te ní ndécúñhu-gá dóo-gá, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—¿Te ní cutnùní iní-ndó sá ní quide ñaha-í xii-ndo-á<sup>n</sup>? <sup>13</sup> Te nchòhó váha-ni càhá<sup>n</sup>-ndó sá cùnùú-í, te dānani ñaha tucu-ndo Mèstrú xii-í, te ndáá càhá<sup>n</sup>-ndó.

<sup>14</sup> Te núu yúhu cúu-í Mèstrú, te cùu tucu-í tée cùnuu te náquète-í sáhá-ndó, te díu-ni duca<sup>n</sup> càda nchòhó tucu naquete sáhá tnáhá-ndó. <sup>15</sup> Yúhú sànu ichi ñaha-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. <sup>16</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ní ñ<sup>n</sup> téé xinu cuechi ñá túú cùnuu-dé dácúúxí pàtróo<sup>n</sup>-dē, te ní ñ<sup>n</sup> téé xica chiú<sup>n</sup> ñá túú cùnuu-dé dácúúxí téé tēndaha ñaha xii-dé cuáhá<sup>n</sup>-dē chiú<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sātñahá-xi cùu yúhú ndihi nchòhó. <sup>17</sup> Te núu ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te duca<sup>n</sup> càda tñaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo.

<sup>18</sup> Yúhú, ñá túú càhá<sup>n</sup>-í cuendá-ndó nchaa-ndo, chí yúhú sa nàha-í nàcuáa sàni iní ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> nchòhó cue téé ní nanducu ññnu-í tnuú nchaa ñáyiú ññnu ichi cuehé ichi duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chí dacuití sá quéé ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núu tútú Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Tée xèxi ndihi ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dē”, duha càchí-xi núu tútú-gá. <sup>19</sup> Te cùmání-gá sáá nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núu xiá<sup>n</sup> càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chí na sáá nduu-á<sup>n</sup> te cutnùní iní-ndó sá yúhú cúu-í Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a. <sup>20</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiú na quèhe<sup>n</sup> cuendá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáhá<sup>n</sup> tnúhu-í, te cada

iní-yu sá tnáhá yúhú ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu. Te nchaa ñáyiú na quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnáhá Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús càchí-gá sá té Jüdás cuáha cuendá ñáhá-dé xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá*

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

<sup>21</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá díú-ní ñ<sup>n</sup> nchohó cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>22</sup> Te ní ngüita cue téé xica cuu ndihi-gá ndéhé ñ<sup>n</sup> ndehe ñ<sup>n</sup> núú tnáhá-güedé, chi ñá ní cùtnuní iní-güedé ndédacàa-güedé cuendá-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>23</sup> Te ñ<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup> Ìo cùdñí iní ñáhá Jèsús, te ndècu yatni-dé ñíni-gá cùdini-dé ndihi-gá. <sup>24</sup> Te té Xímú, àdi Pelú chi úú ñíu-dé, ní quide-dé seña núú téé ndècu yatni ñíni-gá-á<sup>n</sup> sá càcá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-gá ñú ndédacàa-güedé cuendá-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>25</sup> Te téé-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup> ndehe yatni-gá-dé ñíni Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá:

—Mèstrú, ¿ndédacàa-ndí cuendá-ndí ní cáhá<sup>n</sup>-n-í? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>26</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pàá, te téé na cuáha-í te téé-á<sup>n</sup> cúú-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté. <sup>27</sup> Te òré ní quehe<sup>n</sup>-dé pàá, te ní ngúndecu ndihi ñaha dùu-ná yucu ñávaha xii-dé. Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Sá ní sani iní-n càda-n te cada ndíhi-ni-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>28</sup> Te ní ñ<sup>n</sup> cue téé cùdini ndihi-gá ñá ní tècú tnúní-güedé nása ndúu tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii té Jüdás. <sup>29</sup> Te dava-güedé ní sani iní-güedé sá sá cuendá sá ndécú ndíhi-dé sá ñúhú díhú<sup>n</sup>, te váa Ìo ñ<sup>n</sup> sá cuáá<sup>n</sup>-dè nàndíhi-güedé vico, àdi díhú<sup>n</sup> cuáha-dé ñáyiú ndáhú xáha<sup>n</sup>-gá ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>30</sup> Te sa ní cundiquí<sup>n</sup> ní quehe<sup>n</sup> cuendá té Jüdás pàá caxi-dé, te òré ní níhí-dé pàá-á<sup>n</sup> te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé.

*Jèsús càchí tnúhu-gá ñacuáa cada-o*

<sup>31</sup> Te sáta ní quee té Jüdás cuáhá<sup>n</sup>-dé, te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii dava-gá-güedé:

—Vitna te quini-ndó ndíhi nchaa ñáyiú sá Ìo càhnu cuu yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te òré-á<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndó sá Ìo càhnu cuu tucu mee Yá Ndiöxí. <sup>32</sup> Te núu yúhú quidé càhnu-í Yá Ndiöxí, te ñíu-ni duca<sup>n</sup> càda càhnu ñaha-gá xii yúhú, te ñá túú-gá titní nduu te duca<sup>n</sup> càda-gá. <sup>33</sup> Te nchòhó cue déhe-í na càchí tnúhu-í sá sàcú duha-ná nduu ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá ná níhí ñáhá-ndó dàtná ní xáha<sup>n</sup>-í xii ñáyiú israél, te ñíu-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó sá vá ndácú-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó núú quíhí<sup>n</sup>-í. <sup>34</sup> Te duha sànu ichi ñaha tucu-í xii-ndo ñacuáa cada-ndo sá cúú iní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo datná yúhú cúú ñí ñáhá-í xii-ndo. <sup>35</sup> Te núu na cùu iní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo ña, te duca<sup>n</sup> te cùtnuní iní nchaa ñáyiú sá cúú-ndó cuè téé ní chitnahá ñáhá xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús càhá<sup>n</sup>-gá sá té Pelú vá ñúnuu-dé sá xicá cùu ndíhi ñaha-dé xii-gá*

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

<sup>36</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Xímú, àdi Pelú chi úú ñíu-dé, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndèé quíhí<sup>n</sup>-n-í? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n cànchicú<sup>n</sup> ñáhá-n quíhí<sup>n</sup> núú quíhí<sup>n</sup>-í, dico na sàà nduu te dai sáá-n núú cúndècu-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>37</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuendá núu vá ndácú-í cànchicú<sup>n</sup> ñáhá-í xii-n quíhí<sup>n</sup> vitna-i? Chi yúhú ñá túú tñàhí yúhú-í cuèi na cùú-í sá cuendá-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>38</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—¿Te ndáá sá xèhndé iní-n sá cuèi na cùú-n cuendá-í-u? Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-n sá cùmání-gã cana lihi, te úní xito cáhá<sup>n</sup>-n sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

## 14

*Jèsús dánèhè ñáhá-gã nàcuáa cada-o nàsáá-ó núú ndécú Yá Ndiõxí*

<sup>1</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé:

—Te ñá túú nã cani iní-ndó. Quíndáá iní-ndó Yá Ndiõxí, te quíndáá iní-ndó yúhú. <sup>2</sup> Chi núú ndécú Tàtá-í ío nùne núú cúndècu-o, chi núú ñáhá ñá te sa cachí tñúhu-í xii-ndo ni cùu. Te vitna na nùhú-í te cada tñá-í núú cúndècu-ndo. <sup>3</sup> Te dàtnùní quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhí<sup>n</sup> cuendá ì<sup>n</sup>-ni xìchi cundecu-o. <sup>4</sup> Te sa nàha-ndo ndéé quíhí<sup>n</sup>-í te sa xini-ndó ìchi —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-güedé.

<sup>5</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Mǎxí xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xini-ndí ndèé quíhí<sup>n</sup>-n te da ichi-ná quini-ndí —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>6</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú cùú-í dàtná ì<sup>n</sup> ichi te càhá<sup>n</sup>-í tñúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí tǎhú-ndó. Te ì<sup>n</sup> dǎi díf-ni yúhú cada-í te sáá-ndó núú Yá Ndiõxí cundecu-ndo te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. <sup>7</sup> Te núu dicó cutnùní ndisa iní-ndó yòo cuu-í-á<sup>n</sup>, duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-ndó yòo cuu Tàtá-í ní cùu. Dico vitna dàtná sá ñí xini núú-ndó Dútú Ndiõxí Yáá cùú Tàtá-í cada iní-ndó, chi ní xini-ndó yúhú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, dánèhè ñáhá xii-ndí Dútú Ndiõxí chi na cùu váha iní-ndí —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>9</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xini ñáhá-n xii-í? Te sa ní cuu vǎi nduu ndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiu xini ñáhá xii-í te xini-yu tñáhá Tàtá-í. ¿Te ná cuendá yòhó càchí-n sá dánèhè ñáhá-í xii-ndo Tàtá-í? <sup>10</sup> ¿Náa ñá túú sàndáá iní-ndó sá yúhú ndécú-í ndihí Tàtá-í? Te mee-gã ndécú ndihí ñaha-gã xii-í. Te nchaa tñúhu càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó ñà túú càhá<sup>n</sup>-í sá vèxi iní mée-í, chi Tàtá-í Yáá ndécú ndihí ñaha xii-í chíndèe ñaha-gã quidè-í chù<sup>n</sup>-gá. <sup>11</sup> Te quíndáá iní-ndó sá yúhú ndécú-í ndihí Tàtá-í, te duca<sup>n</sup> mée-gã ndécú ndihí ñaha-gã xii-í. Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tñúhu càhá<sup>n</sup>-í-a, te dandacu iní-ndó nchàa chiu<sup>n</sup> ta quide-í vèxi, te quíndáá iní ñáhá-ndó. <sup>12</sup> Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te cadá-yu chù<sup>n</sup> quide-í te càhnu-gã chù<sup>n</sup> cadá-yu chi yúhú nùhú-í núú ndécú Tàtá-í cundecu-í nàcuáa níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu. <sup>13</sup> Te nchaa sá ná càcá<sup>n</sup>-ndó te taxi-í te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuendá cutnùní iní ñáyiu sá ío càhnu cuu Tàtá-í Dútú Ndiõxí. <sup>14</sup> Te



yúhú cada-í nchaa sá cuñi-ndó cacá<sup>n</sup> táhú-ndó nũ-í, te núu na quindáá ini ñáhá ndisa-ndo xii-í.

*Jèsús càchí-gá sá téndàha-gá Espiritú Yá Ndiõxí quixi cundecu ndihí-o*

<sup>15</sup> Te núu nchòhó cúú ini ñáhá-ndó xii-í te tñi-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í.  
<sup>16</sup> Te yúhú cacá<sup>n</sup> táhú-í núú Tàtà-í sá téndàha-gá Espiritú-gá quixi cundecu ndihí-ndo cànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacúaá cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini-yu Espiritú Yá Ndiõxí te ni vã cúú cundecu ndihí-yu. Dico nchòhó sa xini-ndó Espiritú-gá te ndècu ndihí ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ì<sup>n</sup> nduu te cunuu Espiritú-gá ini-ndó. <sup>18</sup> Te yúhú vá dáñá ñihnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. <sup>19</sup> Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vá quini ñáhá-gá ñáyiú xii-í, dico nchòhó chi quini ñáhá-ni-ndó xii-í. Te duca<sup>n</sup>-ni cundecu-ndo ichi váha chi cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te dàvã-á<sup>n</sup> cutnùni ini-ndó sá ndécú-í ndihí Tàtà-í, te duca<sup>n</sup> nchòhó cundecu ndihí ñaha-ni-ndo xii-í. <sup>21</sup> Te nchaa ñáyiú dàcuaha tnúhu-í te tñi<sup>n</sup>-yu, ñáyiú-á<sup>n</sup> quidé ndisá-yu sá cúú ini ñáhá-yu xii-í. Te duca<sup>n</sup> Tàtà-í cúú ini ñáhá-gá xii-yu, te duca<sup>n</sup>-ni yúhú cúú ini-í-yu tucu, te duca<sup>n</sup> te cutnùni ini-yu sá ndécú ndihí-í-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

<sup>22</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tée nàni Judás dico ñá díú tẽ Jùdás déhe té Ximú Iscarioté ní cáhá<sup>n</sup>, chi ingá té Jùdás ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿nása cada-n cuèndá cutnùni ini-ndí sá cundècu ndihí ñaha-n xii-ndí, te ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha vá cundècu ndihí-n-yu-í? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú cùu ini ñáhá xii-í te tñi<sup>n</sup>-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú ini ñáhá Tàtà-í xii-yu, te yúhú ndihí Tàtà-í ndécú-ndí ndihí-yu. <sup>24</sup> Te nchaa ñáyiú ñá túú cùu ini ñáhá xii-í te ñá túú tñi<sup>n</sup>-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Te nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í ní xindèdóho-ndo chi Tàtà-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní dácáhu ini ñáhá-gá xii-í, te ñá díú mè-í ní càhu ini-í tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í.

<sup>25</sup> Duha ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó vitna ndecu ndihí ñaha-gá-í xii-ndo.

<sup>26</sup> Dico Yá Ndiõxí tendaha-gá Espiritú-gá quixi-xi cada-xi núú-í taxi-xi tnúhu ndee ini xii-ndo, te ñu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danèhé ñáhá-xí xii-ndo nchaa sá cúmãni quini-ndó, te ñu-ni-xi dandacu ini ñáhá-xí xii-ndo nchaa nacúaá ní cáhá<sup>n</sup>-í.

<sup>27</sup> Te yúhú chindee chituu ñaha-í xii-ndo ño váha cuu ini-ndó cundecu-ndo datná yúhú ño váha cùu ini-í ndécú-í, chi sa ta cùyatni nduu núhú-í. Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í sá chindèe ñaha-í xii-ndo, te vá cadà-í datná quidé ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vã ndihú ini-ndó, te ni vã yúhú-ndó. <sup>28</sup> Te sa ní xindèdóho-ndo ní cáhá<sup>n</sup>-í sá núhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cùu ini ñáhá-ndó xii-í ñá, te òré ní níhí-ndó tnúhu sá núhú-í núú ndécú Tàtà-í, te cudí<sup>n</sup> ini-ndó ní cùu, chi ño càhnu cuu-gá dàcúxí yúhú. <sup>29</sup> Te sa ní cachí tnúhu-í sá núhú-í, te na sáá òré núhú-í núú ndécú Tàtà-í, te quindáá ini ñáhá-ndó xii-í.

<sup>30</sup> Te ñá túú-gá vai tnúhu ndatnúhu ndihí ñaha-í xii-ndo chi sa véxi yucu ñávãha sá táxi tñi<sup>n</sup> ñuyúú-a, dico vá táxi tñi<sup>n</sup> ñáhá-xí xii yúhú. <sup>31</sup> Te cada-í nchaa nàcuáá ní táuchíú<sup>n</sup> Tàtà-í cuèndá cutnùni ini nchaa ñáyiú ñuyúú-a sá

yúhú ío cùu iní-í-gá. Te vitna chí ndácuíñí ná quíhí<sup>n</sup>-ó –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 15

### *Cuendá yoho yáha stilé ndihi nchaa dité-xi*

<sup>1</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

–Yúhú cùu-í dàtná yoho yáha stilé, te Tàtá-í cúu-gá dàtná ì<sup>n</sup> téé xìto yoho yáha stilé-án. <sup>2</sup> Te nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-í cúu-yu dàtná dité nchaa yoho yáha stilé-án. Te téé xìto yoho yáha stilé-án xèhndé-dé nchaa dité-xi sá ñá cuíní-gá-xi cuu<sup>n</sup> ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cúu<sup>n</sup> cuendá cuu<sup>n</sup>-gá. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchohó, chí sa ní xócuíñí nchaa sá cuèhé sá dúhá ndècu ndihi-ndo, chí ní sándáá iní-ndó tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>4</sup> Te cuu ì<sup>n</sup>nuu-ndo cùndecu ndihi ñaha-ndo xii-í, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. Chí núu ì<sup>n</sup> yutnu vídí ná quèndéé dité-xi, te dité-xi sá ní quèndéé-án vǎ cúu<sup>n</sup>-gá sávídí-xi chí duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní xíta-xi. Duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchohó chí vǎ ndácú-ndó càda-ndo chiu<sup>n</sup>-í, te núu vǎ cùndecu ndihi ñaha-í xii-ndo.

<sup>5</sup> Chí yúhú cùu-í dàtná yutnu vídí-án, te nchòhó cúu-ndó dàtná nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiu cùu ì<sup>n</sup>nuu ndihi ñaha xii-í, te ndècu ndihi-í-yu, te ndàcú-yu quidé-yu chiù<sup>n</sup>-í. Te núu vǎ cúu ì<sup>n</sup>nuu ndihi ñáhá-yu xii-í, te vǎ ndácú-yu cadá-yu chiù<sup>n</sup>-í. <sup>6</sup> Te nchaa ñáyiu vǎ cúu ì<sup>n</sup>nuu ndihi ñaha xii-í, te yáha-yu dàtná yáha ì<sup>n</sup> dité yutnu vídí sá ñà túu cùu<sup>n</sup> sávídí-xi, chí xèhndé-güedé yìchí-xi, te sàhmi-güedé.

<sup>7</sup> Cùu ì<sup>n</sup>nuu ndihi ñaha-ndo xii-í, te vǎ nácuánaa-ndo nacúáa ní cáhá<sup>n</sup>-í. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te nání cuíní-ndó cǎcǎ<sup>n</sup>-ndó nüü-í te taxi-í. <sup>8</sup> Te núu nchòhó ná cadá vǎha-ndo cùndecu-ndo, te ío cada càhnu-ndo Tàtá-í, te duca<sup>n</sup> cùtnuní sá ndísá cùu-ndo cue téé ní chitnahá ñáhá xii-í. <sup>9</sup> Te yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúu iní ñáhá Yǎ Ndióxi xii-í. Te cada-ni-ndo mèe-ni sá vǎha cuendá cudí iní ñáhá-gá-í xii-ndo. <sup>10</sup> Te núu na quíndáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacúáa ní cáhá<sup>n</sup>-í, te ío cuu iní ñáhà-í xii-ndo, chí yúhú duca<sup>n</sup> ío sándáá iní-í Tàtá-í quidé-í nchaa nácuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te xiǎ<sup>n</sup> núu ío cùu iní ñáhá-gá xii-í.

<sup>11</sup> Duha càhá<sup>n</sup>-í núu-ndó cuendá cudí ndísa iní-ndó dàtná cudí iní mèe-í. <sup>12</sup> Te duha ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í cuendá sá cúu iní tnáhá-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo datná cúu iní ñáhà-í xii-ndo. <sup>13</sup> Te núu ní xíhó sá cúu-xi ì<sup>n</sup> téé ío vǎha tnáhá tnúhu ndihi-o, te xiǎ<sup>n</sup> cutnùni iní ñáyiu sǎ ío cùu iní-ó-dé. <sup>14</sup> Te nchòhó cuu-ndo cuè téé ío vǎha tnáhá tnúhu ndihi-í te núu na càda-ndo nchaa nacúáa càhá<sup>n</sup>-í. <sup>15</sup> Te vǎ cùñaha-gá-í xii-ndo sǎ cúu-ndó cuè téé xinu cuechi núu-í, chí ni ì<sup>n</sup> téé xinu cuechi ñà túu xini-dé ná quidé patròó<sup>n</sup>-dè. Te yúhú càchí-í xii-ndo sǎ cúu-ndó cuè téé ío vǎha tnáhá tnúhu ndihi-í, chí ní cachí tnúhu-í nchaa nácuáa ní cáhá<sup>n</sup> Tàtá-í. <sup>16</sup> Te ñá díu nchòhó ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-ndó xii yúhú, chí yúhú ní cáhá<sup>n</sup> ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú tauchìu<sup>n</sup>-í quíhí<sup>n</sup>-ndó càda-ndo nchaa nacúáa ní cáhá<sup>n</sup>-í, chí tnúhu-án vǎ ndíhí nihnu-xi. Te duca<sup>n</sup> nchàa sǎ ná cǎcǎ<sup>n</sup>-ndó núu Tàtá-í Yǎ Ndióxi te taxi-gá, te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. <sup>17</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sǎ cúu iní tnáhá-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo.

*Ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jèsús ndihi nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu-gá*

<sup>18</sup> Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cúu quíni ñáhá-yu xii-ndo, te sa ñaha-ndo sǎ díhna-gá yúhú ní ngúita-yu duca<sup>n</sup> ñà cúu quíni ñáhá-yu

xii-í. <sup>19</sup> Te núu dicó tnàhá nchòhó ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhà-yu xii-ndo dàtná cúú iní tnáhà-yu ndi meè-yu ni cùu. Te yùhú ní nanducu ñhnu ñaha-í xii-ndo tnùú ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xíá<sup>n</sup> ío cùu úhú iní ñáhà-yu xii-ndo cuendá sá ñà túú-gá chítnáhà-ndó-yu. <sup>20</sup> Te dandàcu iní-ndó nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í sá ni ì<sup>n</sup> tée xinu cuechi ñá túú cùnuu-dé dácúúxí pàtróó<sup>n</sup>-dè. Te yùhú cúú úhú iní ñáhà-yu, te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda ñahà-yu xii nchòhó. Te núu dicó ní tní<sup>n</sup>-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í ñá, te ñu-ni duca<sup>n</sup> tní<sup>n</sup>-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ndó nù<sup>n</sup>-yu ni cùu. <sup>21</sup> Te duca<sup>n</sup> càda ñahà-yu xii-ndo sá cuendá-í, chi ñá xini-yu Tàtá-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a.

<sup>22</sup> Te váa vá cùndècu cuéchi-yu ni cùu, te núu ñá túú yùhú ní cáhá<sup>n</sup>-í nù<sup>n</sup>-yu, te vitna vá cúú tnàhí cachí-yu sá ñà túú cuéchi-yu. <sup>23</sup> Chi nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhà xii-í, te cùu úhú iní-yu tnáhà Tàtá-í. <sup>24</sup> Te váa ni ì<sup>n</sup> cuéchi-yu vá cùndècu ni cuu, te núu dicó ñá túú ní xini-yu nchaa sá ní quide-í sá vá yòo tnàhí ndàcu cada. Te cuéi ní xini-yu dico dai cùu úhú iní ñáhà-yu xii-í ndihi Tàtá-í. <sup>25</sup> Te duha quidé-yu chi dacuítí quèe ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú túú Yá Ndiòxí sá dácua<sup>n</sup>hà-yu, chi càchí-xi sá ñà túú nà cuéchi-í te cuu úhú iní ñáhà-yu xii-í.

<sup>26</sup> Te Espiritú Tàtá-í Dútú Ndiòxí sá ndécú nù<sup>n</sup>-gá tendaha-í quixi chindee ñaha-xi xii-ndo, te canu ichi ñaha-xi nàcuáa cundecu-ndo, te Espiritú-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndáá-xi cuendá cutnùní iní nchaa ñáyiu yoo cùu-í. <sup>27</sup> Te nchòhó tnáhà-ndó cáhá<sup>n</sup> váha-ndo cuendá-í cuendá cutnùní iní-yu yoo cùu-í, chi ñaha-ndo sá ndèè òré ní ngúíta-í quidè-í chi<sup>n</sup> Tàtá-í ní chitnahá ñáhà-ndó xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

## 16

<sup>1</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii-güedé:

—Duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá ná nançhòcáva iní-ndó nùhú-ndó ìchi cuehé ichi duha. <sup>2</sup> Chi vá dáñá-gá-güedé quihu-ndo veñúhu, te ni vá cúú-gá quini ndèè ñáhà-güedé xii-ndo. Te sáá ì<sup>n</sup> nduu te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te xíá<sup>n</sup> cuu caha<sup>n</sup>-güedé sá quidé-güedé chi<sup>n</sup> Yá Ndiòxí. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> càda-güedé chi ñá túú xini-güedé Tàtá-í, te ni ñà túú xini ñáhà-güedé xii yùhú. <sup>4</sup> Te duha nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó, chi na sàá òré te ndacu iní-ndó nchàa tnúhu sá sà ní cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada ñaha-güedé xii-í.

### *Nchaa chi<sup>n</sup> quide Espiritú Yá Ndiòxí*

Te ñá túú ní cachí tnúhu-í xii-ndo ndèè ñhna chi ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. <sup>5</sup> Dico vitna sa ta cùyatni nduu nùhú-í núú ndécú Tàtá-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a. Te ni ì<sup>n</sup> nchòhó ñá túú xicá<sup>n</sup> tnúhú-ndó nù<sup>n</sup>-í nùu ndèè quíhí<sup>n</sup>-í. <sup>6</sup> Chi mee-ni sá ndihú iní-ndó sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>7</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá váha-gá sá cúú-xi-ndó nùu nùhú-í, chi tendaha-í Espiritú Yá Ndiòxí quixi cundecu ndihi-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nùhú-í te vá quíxí Espiritú-gá cundecu ndihi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo. <sup>8</sup> Te na quixi Espiritú-gá te dandixi túu-xi iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá ñà túú quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhà-xi sá ndécú ì<sup>n</sup> ichi váha ichi ndáá. Te Espiritú-gá-á<sup>n</sup> cada-xi nàcuáa cutnùní iní-yu sá Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi-yu. <sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túú sàndáá iní ñáhà-yu xii-í. <sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá ichi váha ichi ndáá, chi yùhú nùhú-í núú ndécú Tàtá-í, te nchòhó vá quini ñáhà-gá-ndó.

11 Te duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-yu sá Yă Ndiôxí cada ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní cáhá<sup>n</sup>-gá sá yúcu ñávâha sá táxí tnùní ñuyúú-a quíhí<sup>n</sup>-xi núú ùhú núú ndàhú.

12 Te vâi-gá tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cùndèe iní-ndó cùndedóho-ndo nchâa vitna. 13 Te na quíxi Espiritú Yă Ndiôxí, Espiritú càhá<sup>n</sup> ndáá cuiti, te Espiritú-án danèhé ñáhá-xí nchâa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dácâhu iní ñáhá-xí xii-ndo sá vèxi iní mée-xí chi dacâhu iní ñáhá-xí nchâa sá cáhá<sup>n</sup> Yă Ndiôxí, te cachí tnúhu-xi nchaa nâcuâa cada-xi ndéé núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi-gá. 14 Te Espiritú-gá-án cada càhnu ñaha-xi xii yúhú chi ndècu ndìhi-xi tnúhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo. 15 Te nchaa sá ndécú ndìhi Tâtâ-í ndécú ndìhi-í tnàhá-í, núú xiă<sup>n</sup> càchí-í sá Espiritú-gá danèhé ñáhá-xí nchâa tnúhu-í xii-ndo.

*Nchaa ñáyiu ndìhú iní-xi nduu dǎ iní-yu na quíxi tucu Jesús*

16 Te ì<sup>n</sup> úú-nâ nduu ndècu-í te vá quíni ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quíni ñáhá tucu-ndo xii-í, te duca<sup>n</sup> chí nùhú-í núú ndécú Tâtâ-í – càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

17 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá núu ní ngúíta ì<sup>n</sup> úú cue tée xica cuu ndìhi-gá xitnâha-güedé:

–¿Nása ndùu-tu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá sá càchí-gá sá ì<sup>n</sup> úú-nâ nduu ndècu-gá te vá quíni-gá-ó-gă, dico núú sàcú-ni nduu te quíni tucu-o-gă-í?, chí nùhú-gá núú ndécú Tâtâ-gă –càchí-güedé xitnâha-güedé.

18 Te xitnâha tucu-güedé:

–¿Nása cuahá<sup>n</sup>-tu tnúhu-án sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècu tnùní-ó nâsa ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá –càchí-güedé xitnâha-güedé.

19 Te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá cuíni-güedé cáca<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-gă nâsa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá, núu ní xáha<sup>n</sup>-gá:

–Cuendá sá ní cachí-í sá ì<sup>n</sup> úú-nâ nduu ndècu-í te vá quíni ñáhá-gă-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quíni ñáhá tucu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xiă<sup>n</sup> ndúcú tnúhu núú tnàhá-ndó-ă<sup>n</sup>? –càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

20 Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá:

–Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sâ nchòhó ndìhú víhí iní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiu ndècu íchi cuehé íchi duha chí da cudǎ iní-yu. Dico nchòhó ñáyiu ndáhyú chí sáá nduu te nduu dǎ iní-ndó. 21 Chí dâtná cuíni-ndó cùu ì<sup>n</sup> ñadìhí ñaha ní tnàhá nduu cacu déhe-xi vâi sani iní-a<sup>n</sup> sá quidé úhú ñáhá-xí. Dico na yâha cacu déhe-a<sup>n</sup>, te ñá túú-gă ndácú iní-a<sup>n</sup> sá ní quide úhú ñáhá-xí xii-a<sup>n</sup> chí mee-nâ sá cudǎ iní-a<sup>n</sup> déhe-a<sup>n</sup>. 22 Duca<sup>n</sup> sâtnahá-xi cùu nchòhó vitna chí ndìhú iní-ndó sâ nùhú-í, dico quíxi tucu-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te órè-án te cudǎ ndisa iní-ndó, te vá yôo ì<sup>n</sup>-gá dandìhú iní ñáhá xii-ndo davá-án.

23 Te davá-án ñâ túú-gă ná nducu tnúhu-ndo núu-í. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sâ Tâtâ-í taxi-gá nchaa sá ná càcá<sup>n</sup>-ndó núu-gă núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. 24 Te ndéé vitna vátá dúcá<sup>n</sup>-gá cada-ndo càcá<sup>n</sup>-ndó. Dico càcá<sup>n</sup>-ndó núu-gă núu ná cuíni-ndó te taxi-gá cuendá cudǎ ndisa iní-ndó – càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Xitohó Jesucristú ní cumuu tnúhu-gá núú yucu ñávâha*

25 Te xáha<sup>n</sup> tucu-gá xii-güedé:

–Mee-ni ní chidâhu ndodo-í tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í núú-ndó, dico sáá nduu te vá chidâhu-gá-í tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í, chí cáhá<sup>n</sup> ndáá-na-í cuendá Tâtâ-í. 26 Te davá-án

cácá<sup>n</sup>-ndó núu Tătà-í núu ná cuení-ndó te taxi-gá, te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gá xini ñuhu-xi sá yúhú cácá<sup>n</sup>-í núú-gá cuendá-ndó chi cácá<sup>n</sup> mée-nă-ndó. <sup>27</sup> Chi mee Tătà-í ío cùu iní ñáhá-gă xii-ndo cuendá cùú iní ñáhá-ndó xii-í, te sândáá iní-ndó sã núú-gă ní quee-í véxi-í. <sup>28</sup> Te yúhú ní quee-í núú Tătà-í véxi-í ñuyúú-a, te vitna dândóo-í ñuyúú-a te núhú-í núú ndécú-gă – cãchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

<sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> cué téé xica cuu ndihi-gá:

– Vitna chi cãhá<sup>n</sup> ndáá-nă-n, ñá túú-gă chídăhu-n tnúhu cãhá-n. <sup>30</sup> Te vitna ní xini-ndí sá ío váha cùtnuní iní-n nchãa nacuaá cùu, te cùtnuní iní-n nchãa nacuaá sãni iní nchaa ñáyuu. Te ñá túú xini ñuhu-xi nágă nducu tnúhu-yu núú-n chi nchaa sa ní dátúu-n núú-yu. Te xiã<sup>n</sup> núu sândáá iní-ndí sá núú Yã Ndióxí ní quee-n véxi-n – cãchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gă.

<sup>31</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

– ¿Te vitna sândáá iní-ndó-ã<sup>n</sup>? <sup>32</sup> Vitna ní sáá nduu ní sáá òré sá nchãá nchóhó cuténuu-ndo cãa ñ<sup>n</sup> caa úú cuu-ndo, te dândóo mee ñaha-ndo xii-í. Dico ñá dđú mée dii-í quendóo chi ndécú ndihi-í Tătà-í. <sup>33</sup> Duha cãhá<sup>n</sup>-í cuendá cuu váha iní-ndó cundecu-ndo, chi ñuyúú-a cuu úhú iní ñáhă-yu xii-ndo, dico ní vã yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáquée tíhù-í nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyúú-a – cãchí-gă xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé.

## 17

*Jèsús xicá<sup>n</sup> táhú-gă núú Tătă-gă Dútú Ndióxí cuendá cue téé xica cuu ndihi-gă*

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup> Jèsús te ní ndacoto-gă andiu, te ní xáha<sup>n</sup>-gă xii Tătă-gă Dútú Ndióxí:

– Táú, vitna ní sáá nduu cãda cahnu ñaha-n xii-í cuendá duca<sup>n</sup> cãda cahnu ñaha-í xii-n. <sup>2</sup> Chi mee-n ní cachí-n sã táxi tnùn-í nchaa ñáyuu ñuyúú-a, te dácacu nihnu-í nchaa ñáyuu ní cachí-n nãníhí táhú. <sup>3</sup> Te cundecu ndihi-ò-yu ni caa ní quíh<sup>n</sup>, chi sândáá iní ñáhă-yu sá ñ<sup>n</sup> dii-í ní yòhó cùú-n Ndióxí ndisa, te duca<sup>n</sup> xini ñáhă-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyúú-a.

<sup>4</sup> Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyúú-a, te ní xínu chiú<sup>n</sup> ní cachí-n cãda-í.

<sup>5</sup> Táú, vitna na nãsáá-í núú-n te cada cahnu ñaha-n xii-í dãtná ní xóo cada cahnu ñaha-n xii-í ndée cùtnãhá vátã ngãva-gă ñuyúú.

<sup>6</sup> Te nchaa ñáyuu ní nanducu nihnu-n tnuú nchaa ñáyuu ndécú ichi cuehé ichi duha, ní taxi cuendá-n-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuendá-n cùú-yu, te ní taxi cuendá-n-yu, te ní sândáá iní-yu tnúhu-n. <sup>7</sup> Te vitna ní cutnùn-í iní-yu sã nchãá tnúhu ndécú ndihi-í diu-ni mee-n ní taxi-n. <sup>8</sup> Te ní dãnèhé-í-yu nchaa tnúhu sã ní dãnèhé ñáhă-n xii-í, te ní sândáá iní-yu. Te ní cutnùn-í iní-yu sá núú-n ní quee-í véxi-í, te ní sândáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyúú-a.

<sup>9</sup> Te yúhú cãhá<sup>n</sup> ndáhú-í núú-n cuendá nchaa ñáyuu ní taxi cuendá-n. Te ñá túú cãhá<sup>n</sup> ndáhú-í núú-n cuendá ñáyuu ndécú ichi cuehé ichi duha, chi cuendá nchaa ñáyuu ní taxi cuendá-n cãhá<sup>n</sup>-í, chi cuendá-n cùú-yu. <sup>10</sup> Te nchaa sá cùú cuendá-í cùú-xí cuendá-n, te nchaa sá cùú cuendá-n cùu-xi cuendá-í tnãhá-í. Te xíquide cahnu ñáhă-yu xii-í.

<sup>11</sup> Te yúhú vá cundécú-gă-í ñuyúú-a, dico mée-yu chi cundecu-ní-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécú-n. Táú, yòhó ío yíñuhu ndecu-n, te yúhú cãhá<sup>n</sup> ndáhú-í núú-n sã ní yùhu ní iní-n còto-n nchaa ñáyuu ní taxi cuendá-n, ñáyuu ní sândáá iní tnúhu-í cuendá sã ñ<sup>n</sup>-ní ichi cùú-yu cundecú-yu dãtná ñ<sup>n</sup>-ní cùu nchoo.

<sup>12</sup> Chi òrè ndécù-í ndihí-yu ñuyú-a ní xito-í-yu nàcuáa cùu iní-n, te ni ñ<sup>n</sup>-yu ñá túú ní xíta nihnu, chi ñ<sup>n</sup>dìi-ni té Jùdás ní xíta nihnu tnàhí-dé, te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá sá ní quee ndáá-xi nàcuáa yòdo tñuní núú tütú-n.

<sup>13</sup> Te vitna sa ndixi-í núú ndécú-n, dico nini ndècu-gá-í ñuyú-a duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá sá cúdí<sup>n</sup> iní-yu dàtná cúdí<sup>n</sup> iní mèe-í. <sup>14</sup> Te yúhú ní dánèhé-í-yu tnúhu-n, dico nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní ñáhá-yu xii-yu cuendá sá ñá túú-gá ndécú-yu ichi cuehé ichi duha-á<sup>n</sup> dàtná yúhú ñá túú ndècu-í ichi-á<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te ñá túú càchí-í sá xócàni-n-yu ñuyú-a, dico càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sá dácäcu nihnú-n-yu núú yucu ñávàha. <sup>16</sup> Te yúhú ñá túú ndècu-í ichi cuehé ichi duha, te duca<sup>n</sup> mèe-yu ñá túú-gá ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. <sup>17</sup> Te ío na cùndecu yihi ñuhu-gá-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n, chi cùu-xi ñ<sup>n</sup> tnúhu ndáá. <sup>18</sup> Te dàtná ní tendaha ñàha-n xii yúhú véxi-í tñuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, duca<sup>n</sup> càda-í tendaha-í-yu quíhí<sup>n</sup>-yu cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-í tñuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. <sup>19</sup> Te yúhú ndécú yíñuhu-í núú-n, te cada ñàha-n xii-í nàcuáa cùu iní-n sá cuendá-yu, te duca<sup>n</sup> te cundecu yiñuhú-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n.

<sup>20</sup> Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyiu sa ní sándáá iní-xi càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n, chi tnàhá cuendá nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í ndéé idá-gá núu na cùndedóho-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup> ñáyiu na tendaha-í. <sup>21</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núú-n sá ncháá-yu ñ<sup>n</sup>-ná ichi na cùú-yu, te ñ<sup>n</sup>-ná cani iní ndihí ñáhá-yu xii-o dàtná cúú nchòo ñ<sup>n</sup>-ni cuu-o. Te duca<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ná cuu-o ndihí-yu cuendá sá ná quíndáá iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyú-a. <sup>22</sup> Te nchaa sá vaha ní taxi-n ndècu ndihí-í ní dánèhé-í-yu cuendá sá ñ<sup>n</sup>-ná cuú-yu cundecú-yu dàtná ndécú nchòo. <sup>23</sup> Te yúhú cundecu ndihí-í-yu, te yòhó cundecu ndihí ñàha-n xii yúhú cuendá ñ<sup>n</sup>-ná cuu ndisá-yu cundecú-yu. Te duca<sup>n</sup> te cutnùní iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú mèe-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cúú iní ñáhá-n xii yúhú.

<sup>24</sup> Táu, mee-n ní taxi cuendá-n-yu, te cuini-í sá cùndécú-yu núú cùndècu-í cuendá quini-yu sá quidé càhnu ñàha-n xii-í chi duca<sup>n</sup>-ni cùu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyú. <sup>25</sup> Táu, yòhó ío yiñuhu ndecu-n. Te ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini ñáhá-yu xii-n, dico yúhú chi xini ñáhá-í xii-n, dico ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-í sa xini-yu sá díú-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyú-a. <sup>26</sup> Te sa xàha<sup>n</sup>-í xii-yu yoo cùu-n, te ñ<sup>n</sup>-ni duca<sup>n</sup> càda-í cuendá cuu iní tnàhá-yu dàtná cúú iní ñáhá-n xii-í, te duca<sup>n</sup> cùndecu-í ndihí-yu —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndióxi.

## 18

*Ní tnñ-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé cuáhá<sup>n</sup>*  
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te ní quee-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáhá<sup>n</sup>-güedé ndàa ingá xio yuhu yùú Cèdrón. Te yacá<sup>n</sup> cáá ñ<sup>n</sup> lahuertá, te xití lahuertá-á<sup>n</sup> cuànguihu Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá. <sup>2</sup> Te té Jùdás déhe té Xímú Iscariote téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá sa xini-dé lahuertá-á<sup>n</sup> chi titní xito ní sáhá<sup>n</sup> Jèsús ndihí-güedé xiá<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Núu ndáá ichi xiá<sup>n</sup> ní sáá té Jùdás ndihí vai sandadú, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní techiu<sup>n</sup> ñàha cue dútú cùnùu, ndihí cue téé cùu fariséú. Te

xñhehe-güedé machití ndihi ññ üü-gá sá děén, te yòtnuü-güedé lintérná ndihi iti ní sáá. <sup>4</sup> Te Jèsús sa nàha-gá nchaa nàcuáa cada ñaha-güedé xii-gá núu ní sáhá<sup>n</sup> tuha ñaha-gá xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—¿Yoo nánducu-ndo? —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>5</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Jèsús téé ñnuú Nazàrét nánducu-ndí —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yúhú duca<sup>n</sup> nàni-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nánducu-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te tnàhá té Júdás téé ní sáha cuèndá ñháá xii-gá ndihi-güedé. <sup>6</sup> Te òrè ní xáha<sup>n</sup> Jèsús sá díú-gá cúu téé nánducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní nduá-güedé ndéé ñuhu. <sup>7</sup> Te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú tùcu Jesús núu-güedé yoo nánducu-güedé. Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-güedé sá Jèsús téé ñnuú Nazàrét nánducu-güedé, <sup>8</sup> núu ní xáha<sup>n</sup>-ná Jèsús:

—Sa ní cáhá<sup>n</sup>-í sá díú yúhú duca<sup>n</sup> nàni-í, te núu yúhú nánducu-ndo, te dañ-ndo ncháa cue téé iha na nùhú-güedé —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>9</sup> Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> méé Jèsús chi ní cachí-gá sá ncháá ññyiu ní sáha cuèndá ñháá Yá Ndiöxí cundecu ndihi-gá vá cùta nihnú-yu. <sup>10</sup> Te té Xímú, àdi Pelú chi úu diu-dé, néhé-dé ññ machití, te ní tava-dé machití-á<sup>n</sup> ññ-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha ññ téé nàni Malcú ní quèndéé duu<sup>n</sup>. Te téé-á<sup>n</sup> xínú cuèchi-dé núu dùtú cúnùu-gá. <sup>11</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii té Pèlú:

—Nataxúha machití-á<sup>n</sup> núu ññhú-xí, chi dacuití sá ndòhò-í nàcuáa ní cachí Tàtá-í cunduu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

*Jèsús ndécú-gá núu dùtú cúnùu-gá  
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)*

<sup>12</sup> Te cue sandàdú ndihi cue téé cúnuu-gá núu-güedé, ndihi cue téé quide cuèndá veñúhu ní tnñ-güedé Jèsús, te ní dácútú ñaha-güedé. <sup>13</sup> Te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> núu ndécú té Anás, te té Anás-á<sup>n</sup> cúu-dé tátá ñadihí té Caifás. Te té Caifás-á<sup>n</sup> ññ cuu-dé dùtú cúnùu-gá cuíá-á<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te diu-ni téé-á<sup>n</sup> ññ xáha<sup>n</sup>-dè xii ññyiu isràèl sá vâha-gá sá ññ-ni téé na cúu-dé sá cuèndá-yu ncháa-yu.

*Té Pèlú cáhá<sup>n</sup>-dé núu ññyiu sá ñà túu xini-dé Jèsús  
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)*

<sup>15</sup> Te té Pèlú, àdi Xímú chi úu diu-dé, ndihi ingá tucu-dé nàcuáa xica cuu ndihi-güedé Jèsús nchicú<sup>n</sup> ñháá-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup>. Te ññ téé-á<sup>n</sup> xini tnàhá-dé ndihi dùtú cúnùu-á<sup>n</sup> núu nchicú<sup>n</sup>-dé tnàhá-dé Jèsús cuánguihu ndéé núu cáá vèhe téé cúnuu-á<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Dico té Pèlú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee téé ndihi té Pèlú-á<sup>n</sup> ññ cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé ñaha ndéé yuyèhe, te ndèca-dé té Pèlú cuánguihu. <sup>17</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> ñaha ndéé yuyèhe-á<sup>n</sup> xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-a? —cachí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup> té Pèlú:

—Ñháá, ñá túu téé-á<sup>n</sup> xícá cùu ndihi-ú —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-a<sup>n</sup>.

<sup>18</sup> Te ío víxi<sup>n</sup> quide-xi núu cue téé xinu cuechi, ndihi cue téé quide cuèndá veñúhu ní dátñhá-güedé ñuhú, te xínutññ teté-güedé ndihi té Pèlú.



*Dútú cúnũu nducu tnũhu-dé núú Jèsús*  
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

<sup>19</sup> Te dútú cúnũu ní xícá<sup>n</sup> tnũhú-dě núú Jèsús nõu nándi cùu cue tée xìca cuu ndihi-gá, te nándi sá dánèhè ñáhá-gã xii-güedé. <sup>20</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-gã:

—Yúhú cáhá<sup>n</sup> ndodo-í núú nchàa ñáyiú cuèi xití veñũhu càhnu sá ïo cùnũu, te cuèi xití nchaa dava-gá veñũhu núú tàca nchaa ñáyiú isràel duca<sup>n</sup> ní dānehé-í-yu, te ñá túú ðāyuhu cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>21</sup> Nũu vā cācā<sup>n</sup> tnũhú-n nõù-í. Cācā<sup>n</sup> tnũhú nõú nchàa ñáyiú sàcúndedóho tnũhu càhá<sup>n</sup>-í, te na càhá<sup>n</sup>-yu núú nása ndũu tnũhu càhá<sup>n</sup>-í chí xini-yu —cāchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>22</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús nõu ï<sup>n</sup> tée quide cuendá veñũhu nùtnĩ-dé tnàhá-dé te ní caní-dé ï<sup>n</sup> déhndé nõú-gã. Te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n nõú dútú cúnũu-i? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-dé:

—Te nõu nèhé ní cáhá<sup>n</sup>-í te cáhá<sup>n</sup>-n nása ndũu tnũhu ní cáhá<sup>n</sup>-í, te yúhú cáhá<sup>n</sup> váha-í te duca<sup>n</sup> càniha-n —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>24</sup> Te ndũtu yoho-ni Jèsús ní dánũhú ñáhá tē Ànás xii-gá ndaha tē Caifás dútú cúnũu-gá.

*Té Pèlú càhá<sup>n</sup> tucu-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús*  
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

<sup>25</sup> Te té Pèlú nùtnĩ teté-ni-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá díú tnàhá yòhò xícá cùu ndihi tée ndèca-ndí véxi-ã<sup>n</sup>? —cāchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tēe-án xícá cùu ndihi-ú —cāchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>26</sup> Te ï<sup>n</sup> ñani tnàhá tēe ní xehndé té Pèlú lóho-xi-án xínú cuèchi-dé tnàhá-dé nõú dútú cúnũu. Te tēe-án ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnàhá-n ndihi-n-dé ní xini ñáhà-í òrè ní tni-ndí-dé xití lahuertá? —cāchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-dé.

<sup>27</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup> tucu-dé sá ñà díú-dè, te òrè-án ní cana ï<sup>n</sup> lihi.

*Jèsús ndécú-gã núú tē Pilatú*  
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

<sup>28</sup> Te ní ndeñũhu-güedé Jèsús vehe té Caifás, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáhá<sup>n</sup> vechiú<sup>n</sup> tēe cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáhá<sup>n</sup> nõu ñá ní cuini cue tēe isràel quíhu-güedé xití vechiú<sup>n</sup> tēe cùu gobiernú-án. Te nõu ní quíhu-güedé vechiú<sup>n</sup>-án ñá, te vā cúú-gã quíhu-güedé cudini-güedé vico pascua ní cùu chí duca<sup>n</sup> tnàhí quide-güedé. <sup>29</sup> Nũu té Pilatú tēe cùu gobiernú ní quee-dé vechiú<sup>n</sup>-dè ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-dè xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Ná cuèchi ní quide tēe-a nõu ndèca-ndo-dé véxi? —cāchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>30</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Te nõu dicó ñá túú cuèchi-dé-án te vā cándèca-ndí-dé quixi núu-n ní cùu —cachí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>31</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu té Pilatú xii-güedé:

—Chí cándèca-dé cuánũhú, te cada ndáá-ndó cuèchi-dé nàcuáa càa lei méé-ndó —cāchí-dé xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Dico nchũhú ñáyiú isràel chí ñá túú dùca<sup>n</sup> taxi tñuní lei sá cáhni-ndí —cāchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>32</sup> Te duca<sup>n</sup> nĩ cuu chi dacuití nĩ quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> méé Jèsús cada-xi cuú-gá. <sup>33</sup> Te cuándihu té Pilatú vechiú<sup>n</sup>-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-gá, te xáha<sup>n</sup>-dê:

—¿Yòhó yíndàha-n ñáyiú isràél-ã<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê xii-gá.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—¿Te xíã<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-n sã vëxi iní méé-n, àdi ió ì<sup>n</sup> ñáyiú ní cachí tnúhu xii-n cuendá-í? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>35</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Pilatú xii-gá:

—Ñá díú tée isràél cùu-í nũu duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-n, chi cue ñaní tnáhá-n cuè tée isràél ndihí cue dútú cùnũu ní taxi cuendá ñáhá-güedê xii-n iha. ¿Te ná ní quide-n? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê xii-gá.

<sup>36</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Ñá díú tée ñuyíú-a cùu-í te ni ñà túú vëxi-í taxi tnùn-í ñuyíú-a, chi núu dícó iha tàxi tnun-í-á<sup>n</sup> te cue tée xica cuu ndihí-í nàà-güedé ndihí cue tée isràél cuendá sá vã tní ñàha-güedé xii-í ní cùu, dico ñà túú vëxi-í sá táxi tnùn-í ñuyíú-a —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>37</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Pilatú:

—¿Te tée yíndaha ñáyiú cùu-ó vání? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te dàtná càchí-n-ã<sup>n</sup> yíndaha ndisa-í ñáyiú, chi yúhú véxi-í ñuyíú-a te iha ní cacu-í te cáhá<sup>n</sup>-í mee-ni tnúhu ndáá. Te nchaa ñáyiú na cùdí iní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>38</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Pilatú:

—¿Te ná cùu-tu tnúhu ndáá-ái<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê xii-gá.

*Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús*

*(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)*

Te sáta nĩ yáha ní xicá<sup>n</sup> tnúhú té Pilatú núú Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáha<sup>n</sup>-dê xii cue tée isràél:

—Ñá túú nã cuéchi tée-a. <sup>39</sup> Te váha-ni chi duca<sup>n</sup> tnáhí quide nchohó sá ndí tnáhá nduu víco pascuá cuiní-ndó sã dácäcu-í ì<sup>n</sup> tée yíhí vecaá. Te núu cuiní-ndó te na dácäcu-í tée yíndaha ñaha xii-ndo —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

<sup>40</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ cáhá<sup>n</sup>-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Vá dácäcu-n tée-á<sup>n</sup>, té Barrábás dácäcu-n! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

Te té Barrábás-á<sup>n</sup> nĩ cuu-dé ì<sup>n</sup> ñadúhú.

## 19

<sup>1</sup> Te té Pilatú ní táuchíú<sup>n</sup>-dê ní tní ñaha cuè sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedé xii-gá ndihí ñí. <sup>2</sup> Te diu-ni cue tée-á<sup>n</sup> nĩ cadúha-güedé ì<sup>n</sup> coróná iñu ní chihí-güedé díquí-gã, te ní dáquũ nuu ñaha-güedé xii-gá ì<sup>n</sup> dóo tícuèhé víhí. <sup>3</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup> ndehe yatni-gá-güedé núú-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—¿Io càhnu cuu yohó tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé nũú-gã.

<sup>4</sup> Te ní quee tucu té Pilatú quehé te ní xáha<sup>n</sup>-dê xii nchaa ñáyiú xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dě ná ndéé ñuhu-í-dé iha, chi yúhú sãha-í cuendá sá ña túú cuèchi-dé —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

<sup>5</sup> Te ní ndeñuhu ñaha té Pilatú xii Jèsús xití vechiù<sup>n</sup>-dé te ñuhu ñ<sup>n</sup> coroná iñu díquí-gã, te nihnu-gá dóó tícuèhé víhí-ã<sup>n</sup>. Te ní xãha<sup>n</sup> tẽ Pilatú xii-yu:

—¡Nái-dé-a! —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

<sup>6</sup> Te ní xiní ñáhá cuè dútú cúnù ndihí cue tée quide cuendá veñúhu. Te ní cuáá-güedé, te xãha<sup>n</sup>-güedé:

—¡Cata caa-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

Te ní xãha<sup>n</sup> tẽ Pilatú:

—Vãha-gá ñuu candeca mee-ndo-dě quihí<sup>n</sup> cata caa-ndo-dẽ núú cùrúxí, chi yúhú cùnùníní iní-í sá ña túú na cuèchi-dé —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dẽ xii-güedé.

<sup>7</sup> Te ní xãha<sup>n</sup> cuè tée isráel:

—Léi ndécú ndihí nchúhú càchí-xi sá dàì cuú-dé, chi càchí-dé sá Dẽhe Yá Ndiõxí cúú-dé —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>8</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí xãha<sup>n</sup>-güedé xii té Pilatú, te vaa-gá ní yúhú-dé. <sup>9</sup> Núú cuándihu tucu-dé vechiù<sup>n</sup>-dé, te ní xãha<sup>n</sup> tucu-dé xii Jèsús:

—¿Te yohó ndéé tée cùu-n-í? —cachí-dé xãha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

Dico Jèsús ñá túú ní cãhá<sup>n</sup>-gá.

<sup>10</sup> Núú ní xãha<sup>n</sup> tẽ Pilatú xii-gá:

—¿Te vá càchí tñuhu-n ñuu ndéé tée cùu-n-u? ¿Náa ñá túú xiní-n sã yúhú táxí tñuní-í, te cuu-ni tauchiù<sup>n</sup>-í cata caa ñaha-güedé xii-n núú cùrúxí cuú-n, te cuu-ni dácácu ñaha-í xii-n-ã<sup>n</sup>? —càchí-dé xãha<sup>n</sup>-dẽ xii-gá.

<sup>11</sup> Te ní xãha<sup>n</sup> Jèsús:

—Yohó ñá túú sá táxí tñuní ñáhá-n xii yúhú ní cùu núú ñá túú Yã Ndiõxí ní cuñí-gá sá dúcá<sup>n</sup> cundu, te tée ní taxi cuendá ñáhá xii-í núú-n tẽe-ã<sup>n</sup> ño-gá ndècuèchi-dé dácúxí yohó —càchí-gá xãha<sup>n</sup>-gã xii-dé.

<sup>12</sup> Te òrè-ã<sup>n</sup> ñí ngüita té Pilatú ndúcú-dé nãcuãa cada-dé dácácu-dé Jèsús ní cùu, dico cue tée isráel ní ngüita-güedé ní cuáá-güedé, te xãha<sup>n</sup>-güedé:

—Te núu na dácácu-n tẽe-ã<sup>n</sup>, te ñá díú tée tñáhá tñuhu ndihí té Cèsár cúú-n. Chi ndèda-ni cãa tée na càchí sá cúú-dé tée yindaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní-dé té Cèsár. Te té Jèsús-ã<sup>n</sup> càchí-dé sá táxí tñuní-dé —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>13</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí xãha<sup>n</sup>-güedé xii té Pilatú ñuu ní quee-dé ndihí Jèsús cuáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-dẽ corrèdór núú ñí quee mee-ni yúú vãha núú ñúhú, te xíá<sup>n</sup> nání-xí Gãbatá tñuhu hëbreú. Te xíá<sup>n</sup> ndécú xilé sácõo nchihi té Pilatú xèhndé-dé cuèchi ñáyiú, núu ní nucõo-dé núú xilé-dé òrè ní quexio-dé ndihí Jèsús. <sup>14</sup> Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu vispré vico pascuá. Te ní xãha<sup>n</sup> tẽ Pilatú xii ñáyiú isráel:

—¡Nái tée yindaha ñaha xii-ndo-a! —cachí-dé xãha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

<sup>15</sup> Te ní cuáá-yu, te xãhá<sup>n</sup>-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xãhá<sup>n</sup>-yu.

Te ní xãha<sup>n</sup> tẽ Pilatú:

—¿Te yúhú cata caa-í tée yindaha ñaha xii-ndo-u? —cachí-dé xãha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

Te cue dútú cúnù ní xãha<sup>n</sup>-güedé:

—Nchúhú ñá túú-gã tée yindaha ñaha xii-ndí, chi ñ<sup>n</sup>dii-ni té Cèsár yindaha ñaha-dé xii-ndí —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>16</sup> Te té Pilatú ní xãha<sup>n</sup>-dẽ ní quehe<sup>n</sup> cuendá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí.

*Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí*  
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Te ní quee Jèsús nchídó-gá cùrúxí cuáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi núú nání Yìqìu Díqìu Ndìyi. Te tnúhu hèbreú quée-xí Gōlgotá. 18 Te yàcá<sup>n</sup> ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí-á<sup>n</sup>. Te xio xio ñíñi-gá ní sata caa-güedé úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi ñi-ni núú cùrúxí tucu. 19 Te ní táuchíú<sup>n</sup> tē Pilatú ní taxi ndecu-güedé ñ<sup>n</sup> sá ndéé lètrá núú cùrúxí tá caa-gá, te duha càchí lètrá-á<sup>n</sup>: “Jèsús téé ñuú Nazàrèt, téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha càchí-xi. 20 Te vài ñáyiú isràél ní xiní-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> lètrá-á<sup>n</sup>, chi yatni-ni yuhu ñúú ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te lètrá-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi tnúhu hèbreú, te càhá<sup>n</sup>-xi tnúhu grìégú, te càhá<sup>n</sup>-xi tnúhu làtín. 21 Te ní xáha<sup>n</sup> cuè dútú cúnúu xii té Pilatú:

—Vá táuchíu<sup>n</sup>-n tee-güedé lètrá càhá<sup>n</sup>-xi “Téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél” ní cùu, váha-gá tauchíu<sup>n</sup>-n tee-güedé lètrá càhá<sup>n</sup>-xi “Téé càchí yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél ní cùu” —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

22 Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pilatú:

—Nàcuáa ní táuchíú<sup>n</sup>-í ní tee-güedé te duca<sup>n</sup> quèndóo-xi —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

23 Te sáta ñí sata caa ñaha cuè sandadú xii Jèsús núú cùrúxí, te cùmí xichi ní quide-güedé dóó-gá, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi dóó-gá ní càhñu cue sandadú-á<sup>n</sup>. Te ndècu ñ<sup>n</sup> dóó-gá dóó cání ñà túú ní tícu. 24 Te cuèndá dóó-á<sup>n</sup> ñí xitnàha cue sandadú-á<sup>n</sup>:

—Vá ndátá-ó dóó-a, váha-gá ñúu na còto ndéé-ó cuèndá quini-ó ndèdacàa-cuu cuèndá-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te duca<sup>n</sup> ñí quide-güedé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Titní xichi ní càhñu-güedé dóó-í. Te ní xito ndéé-güedé cuèndá cutnñí iní-güedé ndèdacàa-güedé níhí-güedé dóó-í”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxí ñúu xíá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ñí quide cue sandadú-á<sup>n</sup>.

25 Te yatni ñíni curúxí núú tácaà Jèsús nútñí náná-gá, ndihí cùhú-xi, ndihí tá Màriá ñadihí té Clèofás, ndihí tá Màriá Magdalèná. 26 Te ní xiní Jèsús náná-gá nútñí-a<sup>n</sup> ñíni ñ<sup>n</sup> téé ní xica cuu ndihí-gá, téé ío cùu iní-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii náná-gá:

—Náá, téé nútñí-á<sup>n</sup> nduu-dé dàtná déhe mee-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-a<sup>n</sup>.

27 Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii téé ní xica cuu ndihí-gá-á<sup>n</sup>:

—Ñaha-á<sup>n</sup> nduu-a<sup>n</sup> dàtná náná méé-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Núu ndéé dàvá-á<sup>n</sup> ñí nduu náná ñáhá tē-á<sup>n</sup> xii náná-gá.

*Ní xihí Jèsús*  
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Te ní cutnñí iní Jèsús sá ñí ndihí chiú<sup>n</sup> ní táhú Tátá-gá Dútú Ndiòxí ní quide-gá ñúu ní cachí-gá:

—Yichí-í ndute —càchí-gá.

Te duha ní càhá<sup>n</sup>-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxí.

29 Te ndècu ñ<sup>n</sup> lítu ñúhu ndudí íá. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí càhá<sup>n</sup>-gá sá yichí-gá ndute, núu xíá<sup>n</sup> ní quehe-ñúu-güedé càchí te ní chindóyo-güedé xití ndudí íá-á<sup>n</sup>, te ní chinenu-güedé díqúí ñ<sup>n</sup> dité yutnu nàni hisópó, te ní ndocani-güedé ní chihí-güedé yuhu-gá. 30 Te sáta ñí xihí-gá ndudí íá-á<sup>n</sup>, te càchí-gá:

—Vitna ní dáxñu cava-í nchaa chiú<sup>n</sup> ní cachí Tátá-í cada-í —duha ní cachí-gá.

Te ní xócuíta dúcú<sup>n</sup>-gã ndàa núú-gã, te ní xíhí-ni-gã.

*Ï<sup>n</sup> sandàdú ní caá<sup>n</sup>-dé yiqui naha Jèsús ndihi ì<sup>n</sup> pùyá yíhí càà núú-xi*

<sup>31</sup> Te cuèndá sá ndùu vispré vico pàscuá cúú-xí nùu ñá ní cuini cue téé isràél cundecu-ni yiqui cùñú-gã núú cùrúxí ndihi yiqui cùñú cue téé ní sata caa-güedé dîñi-gã, chi cuèndá nduu tněé-á<sup>n</sup> cúú-xí ndùu ndetatú ñáyiu, te ío quide cahnú-yu nduu-ã<sup>n</sup>, núú ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Pilatú sá táúchiu<sup>n</sup>-dé quíhí<sup>n</sup> cue téé cáhnú-güedé díhí<sup>n</sup> Jèsús ndihi díhí<sup>n</sup> cue téé tàcaa ndihi-gã, te xocani-güedé yiqui cùñú-gã ndihi yiqui cùñú-güedé yàcá<sup>n</sup>. <sup>32</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní sáhá<sup>n</sup> cue sandàdú ní sáhnú-güedé díhí<sup>n</sup> cue téé tàcaa xio xio dîñi Jèsús. <sup>33</sup> Te òré ní cuyatni-güedé núú-gã, te ní xiní-güedé sá sà ní xíhí-gã nùu ñá ní sáhnú-güedé díhí<sup>n</sup>-gã.

<sup>34</sup> Dico ì<sup>n</sup> sandàdú-á<sup>n</sup> ní cúxi-dé pùyá nēhé-dé ì<sup>n</sup> xio yiqui naha-gã, te yíhí caá núú-xi núú ní caá<sup>n</sup>-xi yiqui naha-gã ní quee níñí ndihi ndute cuí. <sup>35</sup> Te yúhú té Juáá téé ní cadúha tutú-a ní xiní-í nàcuáa ní cuu ní xíhí Jèsús, te xiã<sup>n</sup> nùu càhá<sup>n</sup> ndáá-í cuèndá quíndáá iní-ndó. <sup>36</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu ñá ní sáhnú-güedé díhí<sup>n</sup> Jèsús, chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tutú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Vá cáhnú-güedé ní ì<sup>n</sup> yiqui-gã”, duha càchí-xi. <sup>37</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé Jèsús ní caá<sup>n</sup>-güedé yiqui naha-gã, chi ingá xichi núú tutú Yá Ndióxi càchí-xi: “Sáá nduu te quini-güedé ì<sup>n</sup> téé ní dánícuèhé-güedé”, duha càchí-xi.

*Chindúxi-güedé Jèsús*

*(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)*

<sup>38</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu, te té Chèé téé ñuu Arimateá tnàhá-dé ní sándáá iní-dé nùhu Jèsús dico duyahu, chi ní xóo yúhú-dé cue téé cùnuu núú ñáyiu isràél. Te téé-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dē xii té Pilatú núu vá dáñá-dē canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhí<sup>n</sup> chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-dé sá cúú cànehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhí<sup>n</sup>, núú ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gã núú cùrúxí nchídó-dé cuáhá<sup>n</sup>. <sup>39</sup> Te té Nicòdemú téé ní sáhá<sup>n</sup> niú ní càhá<sup>n</sup> ndihi-dé Jèsús ndéé díhna, téé-á<sup>n</sup> nēhé-dé ócò úxí kilú yuchi ní cuáha mee-ni yúcú sá nání mirrá ndihi yúcú sá nání àloés. Te ío váha tnàmi sahá<sup>n</sup>. <sup>40</sup> Te ní naníhí tnàhá-dé ndihi té Chèé, te ní chidúcu<sup>n</sup>nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dóó váha, te nàcuáa ta dùcu<sup>n</sup> nuu-güedé yiqui cùñú-gã dóó-ã<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ta chido-güedé yuchi sáhá<sup>n</sup> tnámí-ã<sup>n</sup> núú dóó-ã<sup>n</sup> chi duca<sup>n</sup> tnàhí quide ñáyiu isràél òré chindúxi tnàhá-yu. <sup>41</sup> Te yatni núú ní sata caa-güedé Jèsús cáá ì<sup>n</sup> lahuertá. Te xití lahuertá-á<sup>n</sup> nchii ì<sup>n</sup> yaú cava duha cuáhá<sup>n</sup> ndáá-xi, te vátá yóo ì<sup>n</sup>-gã nguindúxi xiá<sup>n</sup>. <sup>42</sup> Te cuèndá sá ní cuyatni tnàhá nduu ndetatú ñáyiu isràél nùu xiã<sup>n</sup> yaú cava nchii yatni-ni xiá<sup>n</sup> ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús.

## 20

*Jèsús ní ndoto-gá*

*(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)*

<sup>1</sup> Te ndumíngú tacuñhndá-gã cuáhá<sup>n</sup> tá Màriá Magdalená cuáhá<sup>n</sup> ngoto-xi yaú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xiní-xi sá ña túú-gã ndédí yúu yèhe yaú-á<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Núu xinu-xi cuánuhú núú ndécú té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ndihi ingá téé ní xica cuu ndihi-gã téé ío cùu iní-gã, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáhá<sup>n</sup>, te ñá xiní-ó ndèè ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé.

<sup>3</sup> Te ní quee té Pèlú ndihi ingá téé-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> ndéhe-güedé yaú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú-gá. <sup>4</sup> Te ndúú-güedé xínú-güedé cuáhá<sup>n</sup> ní cùu, dico ingá téé-á<sup>n</sup> ní cuu níhi-gá sáhá-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé núú díhna-gá-dé ní sáá-dé yuhu yaú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu. <sup>5</sup> Te ní ngáundeyi-dé xító nihni-dé xítí yaú-á<sup>n</sup>, te ní xiní-dé mee-ná dóó váha sá ní xídúcú<sup>n</sup> nuu-gá yúcu, dico ñá ní quíhu-dé. <sup>6</sup> Te sáta ní sáá té Pèlú te cuánguihu-dé xítí yaú-á<sup>n</sup>, núu tñhá-dé ní xiní-dé nchaa dóó ní xídúcú<sup>n</sup> nuu-gá yúcu-á<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te ní xiní-dé sá dóó ní xíndútú díquí-gá ñá túú càtuu jundú-xi ndihi dóó ní xídúcú<sup>n</sup> nuu-gá chi ní nadúcú<sup>n</sup>nuu-ná càtuu ì<sup>n</sup> xio. <sup>8</sup> Te nchícú<sup>n</sup> tucu téé ní sáá díhna-gá-á<sup>n</sup> cuánguihu xítí yaú-á<sup>n</sup>, te ní xiní-dé sá dóó-ná yúcu, te ñá túú-gá yiqui cùñú Jèsús núu ní sándáá iní-dé sá ní ndoto-gá. <sup>9</sup> Chi vátá tècú tñuní-gá-güedé nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi sá Jèsús ndoto-gá. <sup>10</sup> Te ní xícó ndi ndúú cue téé ní sángoto yaú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

### *Jèsús ní nanhí tñhá-gá ndihi tá Màriá Magdalèná*

*(Mr. 16:9-11)*

<sup>11</sup> Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús te ní ngúíta-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xito nihni-xi xítí yaú-á<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te xítí yaú-á<sup>n</sup> ní xiní-xi úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xíxíhnu-xi mee-ni dóó cuixí<sup>n</sup> xíndecu-xi núú ní cáa yiqui cùñú-gá. Te ì<sup>n</sup>-xi núcóo núú ní cáa díquí-gá, te ì<sup>n</sup>-xi núcóo núú ní cáa sáhá-gá. <sup>13</sup> Te espíritú-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi xii tá Màriá:

—¿Ná cuèndá ndàhyú-n? —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi.

Te ní xáha<sup>n</sup> tá Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yiqui cùñú Yaá cúú Xitohó-í cuáhá<sup>n</sup>, te ñá túú xiní-í ndèè ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii cue espíritú-á<sup>n</sup>.

<sup>14</sup> Te tnúhu-ni-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-xi te ní nchócótó-xí ì<sup>n</sup> xio, te ní xiní-xi Jèsús núnñi-gá dico ñá túú ní cùtnuní iní-xi sá díú mèe-gá. <sup>15</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-xi: —¿Ná cuèndá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-xi.

Te mee-xi ní sani iní-xi sá tée xito lahuertá-á<sup>n</sup> cúú tée-á<sup>n</sup>, núu ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Táta, te núu yòhó néhé-n yiqui cùñú Jèsús cuáhá<sup>n</sup>, te cáhá<sup>n</sup>-n ndèè ní taxi ndecu-n chi cuèndá naquehe<sup>n</sup>-í canehe-í nùhú —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi.

<sup>16</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> díú ñàha-gá xii-xi, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—¿Màriá! —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núú-gá, te ní cáhá<sup>n</sup>-xi tnúhu hèbreú, te xáha<sup>n</sup>-xi:

—¿Rabóní! —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi. Te tnúhu-á<sup>n</sup> queé-xi Mèstrú.

<sup>17</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Daña vá ngání ñàha-n chi vátá ndáá-gá-í núú ndécú Tàtá-í. Te nùhú-n cùñaha-n xii cue téé ío váha ní tñhá tnúhu ndihi-í sá ndáá-í núú ndécú Tàtá-í Dútú Ndiòxí, te ñu-gá cúú Tàtá-ndó nchàa-ndo, te ñu-ni-gá cúú Ndiòxí-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-xi.

<sup>18</sup> Te ní natñi tá Màriá Magdalèná ichi cuánuhú-xi cùñaha-xi xii cue téé ní xica cuu ndihi-gá sá ní xiní-xi Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-xi.

*Ní quexìo Jesús núú xíndecu cue téé ní xica cuu ndihi-gá  
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)*

19 Te diu-ni ndumìngú sandiqui<sup>n</sup> ní nataká cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te xĩndedí nihnu-güedé vehe sá xiyùhú-güedé cue téé cùnnuu núú ñyáiu isràél. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutnii-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Yá Ndiòxí chĩndèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

20 Te ní dánèhè ñáhá-gá ndaha-gá ndihi yiqui naha-gá xii-güedé. Te ïo ní cudí iní-güedé sá díú ndìsa-gá ní xiní ñáhá-güedé. 21 Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Jèsús xii-güedé:

—Yá Ndiòxí chĩndèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dàtná ní tendaha ñaha Tátà-í Dútú Ndiòxí xii-í véxi-í ñuyú-a, te duca<sup>n</sup> tendaha ñaha-í xii-ndo quíhí<sup>n</sup>-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó tñuhu-í núú ñyáiu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

22 Te ní chiyóco-gá núú-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Chí ndúú tàhú Espiritú Yá Ndiòxí cundecu ndihi-ndo. 23 Te nchaá ñáyiu na quĩndáá iní-xi tñuhu-í te cúñaha-ndo xii-yu sá ní quide càhnu iní Yá Ndiòxí nchaá cuéchi-yu. Te nchaá ñáyiu vá quĩndáá iní tñuhu-í te cúñaha-ndo xii-yu sá vá cáda càhnu iní-gá cuéchi-yu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

### *Té Mǎxí càhá<sup>n</sup> ndihi-dé Jèsús*

24 Te núú ùxúú cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te ï<sup>n</sup>-dé nání-dě Mǎxí téé ní xóo danani-güedé Cuáchí, te téé-á<sup>n</sup> ñà túú-dě ndécú ndihi-güedé òré ní sáhá<sup>n</sup> Jèsús.

25 Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndihi-gá ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Ní xiní-ndí Jèsús —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup> té Mǎxí:

—Te vá quĩndáá iní-í, chi ndéé quini-í ndaha-gá núú ní quée nduyú, te dàquihu-í díquí ndáha-í núú ní caá<sup>n</sup> nduyú-án, te dàquihu ndàha-í yiqui naha-gá núú ní caá<sup>n</sup>, duca<sup>n</sup> te quĩndáá iní-í —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

26 Te núú ùná tucu nduu ní nataká tucu cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ï<sup>n</sup> vehe, te nduu-án tñahá té Mǎxí ndécú ndihi-güedé. Te cuéi ndédí nihnu-güedé vehe-án, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Yá Ndiòxí chĩndèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

27 Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquihu-n díquí ndáhá-n núú ní quée nduyú, te dàquihu-n ndàha-n yiqui naha-í-a cuèndá quĩndáá iní-n te vá cáni ï<sup>n</sup> caní úú iní-n —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

28 Te ní xáha<sup>n</sup> té Mǎxí xii-gá:

—jYòhó cúú-n Xìtohó-í! jYòhó cúú-n Ndiòxí-í! —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá.

29 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xiní ñáhá-n xii-í te ní sándáá iní-n, dico cudí-gá iní nchaá ñáyiu ñá túú ní xiní núú ñáhá xii-í, te ní sándáá iní-yu —cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

### *Quĩndáá iní-ó tñuhu yòdo tñuní núú tütú-a*

30 Te vai-gá sá vá yòo tñahí ndàcu cada ñá túú yòdo tñuní núú tütú-a ní quide Jèsús núú cuè téé ní xica cuu ndihi-gá. 31 Dico dava-gá ní ngódó tñuní núú tütú-a cuèndá sá quĩndáá iní-ndó sá Jèsús cúú-gá Cristú Déhe Dútú Ndiòxí, te naníhí tàhú-ndó te núu na quĩndáá iní-ndó-gá.



## 21

*Úsá cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní xini ñáhá-güedë xii-gá*

1 Te ingá nduu tucu xĩndecu cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús yuhu làgúná ñuu Tiberiás, te ní sáhá<sup>n</sup>-gá núú xĩndecu-güedé-á<sup>n</sup>. Te duha ní cuu ní xini ñáhá-güedë xii-gá. 2 Te ndëcu té Ximú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé, ndihi té Mǎxí téé ní xóo cúñaha-güedë Cuáchí, ndihi té Natanáel téé ñuu Cànaá, te ñuu-á<sup>n</sup> yĩndëhu-xi distritú Galileá, te tñáhá ndi ndúú déhe té Zebèdeú, ndihi úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndihi-gá. 3 Te ní xáha<sup>n</sup> té Pelú xii-güedé:

—Quíhí<sup>n</sup>-í quítní<sup>n</sup>-í chácá —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedë:

—Tñáhá nchúhú canchicú<sup>n</sup> ñáhá-ndí xii-n quíhí<sup>n</sup> tucu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedë xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ní sáá-güedé núú ndécú bàrcú, te ní queé-güedé xití bàrcú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-güedé. Te niú-á<sup>n</sup> ñá ní ñíhí tñáhí-güedé chácá.

4 Te sa ta cùditó-ñá cuáhá<sup>n</sup> ní xini-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gá. 5 Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé:

—Cue téé cuechí, ¿ní níhí-ndó chácá caxi-o ñá? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Vëdana chácá ñá túú ní ñíhí-ndí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedë xii-gá.

6 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Chí dáquee ñunu-ndo ndàa xio cuha barcú chi níhí-ndó-dí —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xití ndute, te ñá cùndèe-gá-güedé natava-güedé cuèndá sá ní chítú chácá xití-xi. 7 Te téé ní xica cuu ndihi-gá téé ío cùu iní-gá ní xáha<sup>n</sup>-dë xii té Pelú:

—¡Diu Xitohó Jesucristú! —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-dé.

Te sá ní tecú dóho té Pelú sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-dé ñuu ní ndíunuu-dé dóó-dë, chi dóó sá yimaa-ni-dé níhnú-dë ní cùu. Duca<sup>n</sup> te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáhá<sup>n</sup>-dé núú ndute-á<sup>n</sup> ní quene-dé ndéé ñuhu yichí. 8 Te dava-gá cue téé ndihi té Pelú ñiú-ni cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ñ<sup>n</sup> cièndú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndute. Te tãñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chácá ní quene-güedé ndéé yuhu ndute.

9 Te òré ní quene-güedé ñuhu yichí, te ní xini-güedé càyú ñuhú, te núú ñuhú-á<sup>n</sup> ñuhú ñ<sup>n</sup> chácá ndihi ñ<sup>n</sup> pàá. 10 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Quíhí<sup>n</sup> nguehe<sup>n</sup>-ndo ñ<sup>n</sup> úú chácá quiti íchí ní tñí-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

11 Núú té Pelú ní sáhá<sup>n</sup>-dé núú ndécú bàrcú, te ní queé-dé xití-xi ní cándé-dé ñunu ñuhu chácá tãñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yichí, te chitu chácá náhnú, te ñuhu ñ<sup>n</sup> cièndú údico úxí úní-dí xití ñunu-á<sup>n</sup>, te cuéi duca<sup>n</sup> vai-dí ñuhu dico ñá ní ndátá ñunu-á<sup>n</sup>. 12 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndó —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

Dico ní ñ<sup>n</sup> cue téé ní xica cuu ndihi-gá-á<sup>n</sup> ñá ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-güedé núú-gá ñuu yoo cùu-gá, chi sa ní cutnùní iní-güedé sá díú Jèsús cúú-gá. 13 Te Jèsús ní sáhá<sup>n</sup>-gá ní quehe<sup>n</sup>-gá pàá ní sãñaha-gá xii-güedé caxi-güedé, te dàtnuní ní quehe<sup>n</sup> tucu-gá chácá ní sãñaha-gá xii-güedé.

14 Vitna cùu úní xito sá xìní ñáhá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá sáta ní ndoto-gá.

*Jèsús càhá<sup>n</sup> ndìhi-gá té Pèlú*

15 Te sáta ní túhú cóhó-güedë ní sadí iní-güedë te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú Jèsús núu té Xímú, àdi Pelú chí úú òu-dé, te xáha<sup>n</sup>-gá:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní-gá-n yùhú dàcúúxí dàva-gá cue téé-a ñǎ? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup> té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu duca<sup>n</sup>, te dacàxi-n cue mbéé líhli-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te cue mbéé-án cúú-güedi ñáyiu cùu cuendá-gá.

16 Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní ñáhá-n xì-í-u? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Te núu duca<sup>n</sup>, te coto-n cuè mbéè-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

17 Te xito cùu úní ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jónás, ¿cùu iní ñáhá-n-ǎn? —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundíyí-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu úní xito xicá<sup>n</sup> tnúhú-gá núu-dë nùu ndisa sá cúú iní ñáhá-dë xii-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-dë:

—Mèstrú, yòhó nchaa sa xìní-n, te sa cùtnuní iní-n sá cúú iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu duca<sup>n</sup>, te dacàxi-n cue mbéè-í. 18 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá cùtnáhá cuechi-gá-n ní xóo ndécuihnu mee-n dǒo-n, te ní xóo quíhí<sup>n</sup>-n ndëni ní xóo cachí iní-n, dico na yì-n te dacáá-n ndàha-n, te ìngá téé dacuihnu ñaha xii-n dóo-n te cada yica-dë candeca ñaha-dë xii-n quíhí<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> núu ñà túú tnàhá iní-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

19 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús cúú-xí sǎ ní dátècú tnúhu ñaha-gá xii té Pèlú nàcuáa cada-xi cuú-dé, te duca<sup>n</sup> càda cahnu-dé Yǎ Ndiòxí, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—¿Canchicú<sup>n</sup> ñáhá-n xii-í! —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

*Téé ío cùu iní-gá*

20 Te ní nchócótó té Pèlú ndàa sáta-dë, te ní xiní-dé sá nchícú<sup>n</sup> ñáhá ìngá téé xica cuu ndìhi-gá cuáhá<sup>n</sup>, téé ío cùu iní-gá téé ní xínucóo dǐñi-gá òré ní cudìni ndìhi ñaha-gá xii-güedë, te òu-ni téé-án ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dë núu-gá dává-án nùu ndéda càa téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá. 21 Te òré ní xiní té Pèlú sá nchícú<sup>n</sup> ñáhá téé-án, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dë núu Jèsús, te xáha<sup>n</sup>-dë:

—Mèstrú, te téé-ǎn, ¿ná cúú sǎ yàha-dé-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-gá.

22 Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús:

—Te núu yúhú cuíní-í sá cùndècu-ni-dé ndéé ná quíxi tucu-í ñuyúyú-a, ¿te yòhó ná cuendá-n nùu xicá<sup>n</sup> tnúhú-n? Yòhó canchicú<sup>n</sup> ñáhá-ní xii-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

23 Te ní xinu tnúhu núu nchàa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá sá tée-ǎn vǎ cùú-dé. Dico Jèsús ñà túú dùca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá sá vǎ cùú-dé, chí ní xáha<sup>n</sup>-gá: “Núu yúhú

cuiní-í sá tǎe-ǎ<sup>n</sup> cundecu-ni-dé ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuèndá-n?”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii té Pèlú.

<sup>24</sup> Te ñiu-ni yúhú té Juáá téé ní sani iní-yu sá vǎ cùú càhá<sup>n</sup> ndáá-í nchaa nàcuáa ní cuu, te duca<sup>n</sup> ñi tee-í núú tütú-a, te cùtnuní iní-ndó sǎ tnǎhu ndáá cùú-xí.

<sup>25</sup> Te ndècu vai-gá núú sǎ ñi quide Jèsús. Te núú ñicó ní ngǎndee nchaandi túhú ñá, te váa ni te ñihí ñuyíú te vá tnàhá núú-xi cundecu librú, te núú ñicó ní ngǎndee nchaa. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñǎ vitna.

## NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚ<sup>n</sup> JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

*Jèsús ní cachí tnúhu ndáa-gá sá quíxí Espíritú Yá Ndiõxí cundecu ndihi ñáyiu*

<sup>1</sup> Te duha ní cáhá<sup>n</sup> té Lùcá ní xii-dé té Tẽofilú: Yúhú sa ní chídó tnùní-í núú librú ndéé díhna nchaa sá ní quide Jèsús, ndihi nchaa sá ní dáciuhá-gá ñáyiu. Te ní chídó tnùní-í nchaa sá ní quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gá quidé chiú<sup>n</sup>-gá, <sup>2</sup> ndihi nchaa sá ní quide-gá ndéé òré cuánda-gá andiu. Te sa ta cùyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihi cue téé ní cáhá<sup>n</sup>-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te mee Espíritú Yá Ndiõxí ní chindee ñaha-xi xii-gá ní xáha<sup>n</sup>-gá náciua cada-güedé. <sup>3</sup> Te sáta ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te ní xindecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáhá<sup>n</sup>-gá núú ní xindecu-güedé, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá quini-güedé sá ndáa ní ndoto-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gá náciua quide Yá Ndiõxí ndihu ndaha-gá ñáyiu.

<sup>4</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu ndecu ndihi ñaha-gá xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Vá queé-ní-ndó ñuú Jerusálén, chi cundetu-ndo quixi Espíritú Yá Ndiõxí cundecu ndihi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Tãtá-ó Dütú Ndiõxí Yá ndécú andiu nacúa cunduu. <sup>5</sup> Te ndáa sá ndii Juáa ní dáciuandüte ñaha ndii xii-ndo, dico vitna ñá túú-gá cuéhe nduu, te quexio Espíritú Yá Ndiõxí cundecu ndihi-ndo —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

*Jèsús cuánda-gá andiu*

<sup>6</sup> Te òré ní xindecu-güedé ndihi Jèsús, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuini-ndí cachí tnúhu-n ñuu sa ta cùyatni nduu chindee-n ñáyiu ñuú Isràèl cuendá taxi tnùní tucú-yu ñuu-yu —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Jèsús xii-güedé:

—Ñá túú xini ñuhu-xi cunaha nchóhó xíá<sup>n</sup>, chi Tãtá-ó Dütú Ndiõxí náhá-gá ná nduu càda-gá nchaa sá ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>8</sup> Te òré quexio Espíritú Yá Ndiõxí cundecu ndihi-ndo, te cuyi-ndo ní yuhu ní iní-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-í núú ñáyiu ñuú Jerusálén ndihi núú ñáyiu distritú Jüdeá ndihi núú ñáyiu distritú Sámariá. Te duca<sup>n</sup>-ni cáhá<sup>n</sup>-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó ní cacico ñuyúú —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé.

<sup>9</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuánda-gá andiu cuándihu-gá xití vícò, te ñá túú-gá ní xini ñáhá-güedé xii-gá. <sup>10</sup> Te ndèhe vihi-güedé andiu núú ndéé quini ñáhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexio cunu úú cue téé ñihu dóo cuixí<sup>n</sup> núú ndécú-güedé. <sup>11</sup> Te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Nchòhó cue téé Galiléa, ¿ná cuendá ndéhé-ndó andiu? Te dàtná-ni càa Jèsús cuánda-gá andiu vitna, te duca<sup>n</sup>-ni cundu-gá quixi tucu-gá —càchí cue téé ñihu dóo cuixí<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-güedé.

*Cuendá sá ñà túú-gá ndii Jüdás ñuu ní nanducu-güedé té Màtiá ní nucúnutnii-dé núú ndii*

<sup>12</sup> Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñuú Jerusálén, te ní xúhu<sup>n</sup>-güedé cuèdicò cuádava òré ichi. <sup>13</sup> Te òré ní ndexio-güedé ñuu-á<sup>n</sup>, te cuánda-güedé cuártú ndéé núú ñihu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te

ní naníhí tnàhá-güedë nchaa-güedé té Pèlú, té Jàcobó, té Juàá, té Ndríxí, té Lìpè, té Mǎxí, té Bartolómè, té Mǎteú, té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihí té Xímú téé ní cundihí cue téé canànistá, ndihí té Jùdás ñaní té Jàcobó. <sup>14</sup> Te ní naníhí tnàhá-güedë nchaa-güedé yàcá<sup>n</sup> ndihí tá Màriá nàná Jèsús, ndihí cue ñaní-gá ndihí dava-gá cue ñáyiú dǐhí. Te ì<sup>n</sup>-ní ní cuú-yu ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiòxí.

<sup>15</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu ní xindecu dàtná ì<sup>n</sup> cièndú ócò mee-ni ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní ngúnutnǐ té Pèlú núú-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu:

<sup>16-17</sup> —Nchòhó cue ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, na càni-í cuèndú núú-ndó nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Dàvií téé ní xindecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Espiritú Yá Ndiòxí cuèndá té Jùdás. Te dacuití òuca<sup>n</sup> ní cuu, chi tnàhá té Jùdás ní xindecu ndihí-o, te ní xinu cuechi-o ndihí-dé núú-gǎ sá dǐhna, te duca<sup>n</sup> ní quide-dé ní sáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. <sup>18</sup> Te ní cháhu ñaha-güedë xii-dé cuèndá sá ní sáha cuèndá ñáhá-dë xii-gá. Te ní sáhá<sup>n</sup>-dé ì<sup>n</sup> xichi ní sata caa-dé méé-dë, te ní ngava-dé, te ní cahndí duu<sup>n</sup> xití-dé te xía<sup>n</sup> ní xihí-dé. Te ní naquehe<sup>n</sup>-güedé dǐhú<sup>n</sup> sǎ ní cháhu-güedé ndíi, te ní nacuaa<sup>n</sup>-güedé ñuhu núú ní ngava ndíi-án. <sup>19</sup> Te nchaa ñáyiú Jerusalén ní nihí-yu tnúhu, te ní dánání-yu ñuhu-án Acèldamá. Te tnúhu méé-yu quèe-xi: Ñuhu núú ní sati níñí. <sup>20</sup> Te duha ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Dàvií ní chídó tnùní ndíi núú librú Sǎlmú ní dándóo ndíi: “Nà ndóo nahi vèhe-dé, vá yòo ì<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup> cundecu”, duha ní cáhá<sup>n</sup> ndíi. Te ingá tucu tnúhu ní cachí ndíi: “Na nànducu-güedé ingá téé nucúnutnǐ núú ndíi”, duha ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Dàvií —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

<sup>21-22</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-dé:

—Te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Dàvií, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ì<sup>n</sup> téé nucúnutnǐ-dé núú ndíi Jùdás, te xini ñuhu-xi diu-ni ì<sup>n</sup> téé ní xica cuu ndihí Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xica cuu-o ndihí-gá, ì<sup>n</sup> téé ní xini ndéé òré ní dácuañdùte ñaha ndíi Juàá xii-gá, te ndéé òré cuàndaa-gá andíu. Te téé nanducu-o cùndecu-dé cáhá<sup>n</sup>-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

<sup>23</sup> Te ní cacunehe-güedé úú tnàhá-güedé núú ndéedacàa-güedé nduu táhú-güedé nucúnutnǐ-güedé núú ndíi. Te ì<sup>n</sup>-dé nání-dë Chèè Barsàbás, àdi Justú chi úú diu-dé, te ingá-dé nání-dë Màtiá. <sup>24</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiòxí xini-n iní nchaa ñáyiú, te mee-n nàha-n núú ndéda càa núú úú cue téé-a tnàhá iní-n <sup>25</sup> cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-n núú ñáyiú, te téé-án nucúnutnǐ-dé núú ndíi Jùdás, chi cuáhá<sup>n</sup> ndíi núú úhú núú ndáhú núú tàú-xi quíhí<sup>n</sup> ndíi —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá.

<sup>26</sup> Te ní xito ndéé-güedé, te ní cutnùní sá téé nàni Matíá quendóo-dé ndihí úxí ì<sup>n</sup> cue téé ní táuchíú<sup>n</sup>-gǎ dacuaàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá.

## 2

### *Ní quexìo Espiritú Yá Ndiòxí cundecu ndihí ñáyiú*

<sup>1</sup> Te ní sáá nduu còo vico Pentecostés te xindecu nchaa ñáyiú ì<sup>n</sup>-ni xichi. <sup>2</sup> Te ní tecú dóho-yu uu<sup>n</sup>ni ní ñhí andíu, dàtná quidé ì<sup>n</sup> táchí ñhí vihi ní quide-xi, te duca<sup>n</sup> ní cuu ndéé xití vehe núú ndécü-yu nchaa-yu. <sup>3</sup> Te ní xini-yu dàtná cáá itá ñuhú cáá sǎ ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquí-yu

nchaá-yu. <sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-xi òré ní quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndihí-yu nchaá-yu. Te ní ngúita-yu ní cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl, te nchaa xiá<sup>n</sup> ní quide Espíritú Yá Ndiòxí.

<sup>5</sup> Te vai ñáyiú isràèl xíndecu nchaa dava-gá ñuú ní tacá-yu ñuú Jerusalén, te ñáyiú-á<sup>n</sup> ío ndúcu ndeé-yu dàcuahá-yu nchaa ndudú sá dácua<sup>n</sup>ha tnahí-yu. <sup>6</sup> Te òré ní tecú dóho-yu ñhi, te ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní xíndedóho-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup> méé-yu ñ<sup>n</sup> ñuú-yu, chi ndí dñ<sup>n</sup> ndí dñ<sup>n</sup> tnúhu cáhá<sup>n</sup> ñáyiú ndècu-á<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te xiá<sup>n</sup> ío ní cuñúhu ñáyiú véxi dava-gá ñuú, te ní xítñahá-yu:

—Ñáyiú duca<sup>n</sup> xícáhá<sup>n</sup> cúu-yu ñáyiú distrítú Galiléa. <sup>8</sup> ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-ó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o ndéé líhli-o? <sup>9</sup> Te iha véxi ñáyiú dava nàcío<sup>n</sup>, chi véxi ñáyiú Pàrtiá, véxi ñáyiú Mèdiá, véxi ñáyiú Èlam, véxi ñáyiú Mesopòtamiá, véxi ñáyiú Jùdeá, véxi ñáyiú Capàdociá, véxi ñáyiú Pòntó, véxi ñáyiú Asiá, <sup>10</sup> véxi ñáyiú Frigiá, véxi ñáyiú Pànfilíá, véxi ñáyiú Ègíptú, véxi ñáyiú Áfricá ñáyiú ndècu ndeé núú-gá-xi ñuú Cirené. Te tñahá ñáyiú ñuú Rómá véxi, te ñáyiú-á<sup>n</sup> chi ñá díú mèe-ni ñáyiú isràèl cúu-yu nchaá-yu, dico ñ<sup>n</sup>-ni cùu sá dácua<sup>n</sup>há-yu. <sup>11</sup> Te véxi ñáyiú Crètá, véxi ñáyiú Àrabiá. Te nchaa-o sa ndèdóho-o cáhá<sup>n</sup>-yu nàcuáa cuahá<sup>n</sup> tnúhu mee-o ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o. Te nchaa ñáyiú xícáhá<sup>n</sup> tnúhu-o cáhá<sup>n</sup>-yu cuèndá nchaa sá vâ yõo tñahí ndàcu cada ní quide Yá Ndiòxí —càchí-yu xítñahá-yu.

<sup>12</sup> Te ní cuñúhu vñhí-yu, te ñá ná sàá iní-yu nása ní cuu, te xítñahá-yu:

—¿Nása ní cuu duha cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-o? —càchí-yu xítñahá-yu.

<sup>13</sup> Te davá-yu ní sácú ndeé yíchí ñáhá-yu, te xítñahá-yu:

—Xíxini ñáyiú-á<sup>n</sup> núu ñá náhá-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-yu —càchí-yu xítñahá-yu.

### *Tnúhu ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú xii cue ñáyiú*

<sup>14</sup> Te ní ngúnutñi té Pèlú ndihí úxí ñ<sup>n</sup> cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dácua<sup>n</sup>ha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te xáha<sup>n</sup>-dē xii-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiú distrítú Jùdeá ndihí nchòhó ñáyiú ñuú Jerusalén, cundedóho váha-ndo tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. <sup>15</sup> Ná ndáa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ndó, chi ñá túú xíni-ndí te duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndó, chi davitna cùu-xi caá ñ<sup>n</sup> dátneé, vátá tñahá-gá òré coho ñáyiú ndidí. <sup>16</sup> Te yúhú ná càchí tnúhu-í xii-ndo vitna nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xii ndí Jòèl téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndeé sanaha nàcuáa cada ñaha-gá xii ñáyiú, te ndí-á<sup>n</sup> ní chídó tñuní ndíi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>17</sup> Te duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndí:

Cùmání-gá sáá nduu nàa ñuyíú, te cuáñaha-í Espíritú-í cundecu ndihí nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í.

Te cue déhe-yu cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-í,

te cue téé cuechí dacòto núú ñáhá-xí xii-güedé,

te duca<sup>n</sup>-ni cuè téé ni sàhnu cáhá<sup>n</sup> saní-güedé,

te diu-ni cuèndá nchaa sá quidè-í duca<sup>n</sup> dácoto núú ñáhá-xí xii-güedé.

<sup>18</sup> Te nchaa ñáyiú xinu cuechí núu-í cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-í, te cuáñaha-í Espíritú-í cundecu ndihí-yu.

<sup>19</sup> Te ndeé andiu, yàcá<sup>n</sup> vai sá cadà-í nàcuáa cuñúhu vñhí-yu,

te núú ñuyíú-a cada-í ñ<sup>n</sup> sá vátá quíni tñahí-gá-yu,

te ngoyo níñí te ngoyo ñuhú te quene vñhí ñúhmá.

<sup>20</sup> Te vá dáyehé-gá nchícanhii,

cuu nee ñuyíú te cuu ticuèhé núú yõo dàtná ticuèhé níñí.

Te dàvã-á<sup>n</sup> sãá nduu quixi Yaá cúu Xĩtohó-yu, te nduu-ã<sup>n</sup> cuu-xi ì<sup>n</sup> nduu càhnu vihi, chi cada-gá nchaa sá ñà túú xini-yu, te cuñúhu vihi-yu.

21 Te òré xiá<sup>n</sup> te nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha xii Yaá cúu Xĩtohó-yu-á<sup>n</sup> naníhi tãhú-yu.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndíi Joél ní chídó tñuní ndíi.

22 Te nchòhó ñáyiú isràèl, cundedóho váha-ndo tñúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a cuendá Jèsús téé ñuuú Nazàrét. Te Jèsús ní quide-gá chiú<sup>n</sup> Yã Ndiõxí, chi mee Yã Ndiõxí ní chindee ñaha-gá ní quide Jèsús ná daha núú chiú<sup>n</sup>, núú xiá<sup>n</sup> ní ndacu-gá ní quide-gá nchaa sá vã yõo tñàhí ndàcu cada, te xiá<sup>n</sup> ní cuñúhu vihi-ndo. Te sa ñaha-ndo nacúaá ní quide-gá cútñahá ní xica cuu-gá ñuyíú. 23 Te ndíi Jüdás ní taxi cuendá ñáhã ndíi Jèsús xii nchòhó cue téé ní cuu úhú iní ñáhã xii-gá, te ní ndúcú-ndó cue téé úhú iní-xi ní tñii ñaha-güedë xii-gá te ní sata caa ñaha-güedë núú cùrúxí, te núú cùrúxí-á<sup>n</sup> ní xihí-gá. Dico sa ní cutnùní iní Yã Ndiõxí sá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo Jèsús, te mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcá<sup>n</sup> ndòho Jèsús. 24 Te ñiu-ni mee Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Jèsús, chi sa ní cáhá<sup>n</sup>-gá sá òré cuú-gá te vã cuú dúcá<sup>n</sup>-gã. 25 Te ndíi Dàvíí téé ní xindaha ñaha xii cue ñani tñáhã-ó ní xindecu ndéé sanaha ní chídó tñuní ndíi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te duha ní cáhá<sup>n</sup>-gá:

Cùtnuní iní-í sá ncháá ndùu ndecu ndihi-í Yã Ndiõxí, te ío chindee ñaha-gá xii-í, te ñà túú tñàhí sá yuhú-í.

26 Te ío ndácá<sup>n</sup> tãhú-í núú Yã Ndiõxí chi cùdíí iní-í, chi sa ñaha-í sá cuú-í dico ndoto-í,

27 chi vã dáñã-gã quihí<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup> àlmã-í núú ndécú ñáyiú ní xihí, te vã dáñã-gã téhyú yiqui cùñú-í chi cuú-í Déhe-gã, te yuhú sa ñaha-í sá cuú iní ñáhã-gã xii-í.

28 Te sa ní cachí tñúhu-gã nàcuáa cada-í cundecu-í ichi váha, te cuendá sá ndécú ndíhi ñaha-gã xii-í núu ío cùdíí iní-í.

Duha ní cáhá<sup>n</sup> Jèsús, te duca<sup>n</sup> ní chídó tñuní ndíi Dàvíí.

29 Te nchòhó cue ñani tñáhã-í, na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo cuendá ndíi Dàvíí téé ní xindecu ndéé sanaha vihi, chi ní xihí-dé, te ní chindúxi ñaha-güedë, te ñaha-o tnavíí núú ní chindúxi ñaha-güedë. 30 Te ndíi Dàvíí ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndíi tñúhu Yã Ndiõxí, te sa ñaha ndíi sá Yã Ndiõxí ní cáhá<sup>n</sup> ndáá cuiti-gá sá díú-ní ì<sup>n</sup> tñaha ndíi taxi tñuní-dé ñáyiú isràèl ndéé cuèè-gá dàtná ní xóo taxi tñuní méé ndíi cútñahá ní xindecu ndíi, te téé taxi tñuní-á<sup>n</sup> cúu Cristú chi cuú-gã ì<sup>n</sup> tñaha ndíi. 31 Te sa ní cutnùní iní ndíi sá ndótó Cristú, núú xiá<sup>n</sup> ní chídó tñuní ndíi sá vã dáñã Yã Ndiõxí sá quihí<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup> àlmã-gã cundecu-xi núú ndécú ñáyiú ní xihí, te vã dáñã-gã téhyú yiqui cùñú-gã.

32 Te ndáá chi Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Jèsús, te nchúhú ní xini-ndí sá ní ndoto-gã. 33 Te ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii Jèsús sá cundecu ndíhi ñaha-gã, te taxi tñuní Jèsús ni caa ni quihí<sup>n</sup>. Te Yã Ndiõxí ní sãñaha-gã Espiritú-gã ní ngúndecu ndíhi-gã nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã, te ñiu Jèsús ní quide-gã nchaa sá ní xini-ndó vitna ndíhi nchaa sá ní xindedóho-ndo. 34 Te ndíi Dàvíí ñà túú ní ndàa túu ndíi andíu ndíhi yiqui cuñú ndíi, te òré ndécú-gã ndíi ñuyíú-a ní cachí ndíi:

Dútú Ndiõxí ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Yaá cúu Xĩtohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

35 te yuhú cada-í te nchaa sá cúu úhú iní ñáhã xii-n canehe-xi sá yíñúhu núu-n.”



Duha ní xáha<sup>n</sup> Dütú Ndiöxí xii Yaá cúú Xítohö-í càchí ndíi.

<sup>36</sup> Te nchòhò ñáyiú isràèl cùu-ndo ndi mee-í, te cuiní-í cundedóho váha-ndo ì<sup>n</sup> tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gã núú cùrúxí, dico Yá Ndiöxí ní cachí-gã sá Jèsús dacäcu nihnu-gã ñáyiú, te vá caní ì<sup>n</sup> caní úú iní-ndó, chi diu-gã cúnùu-gã núú nchàa ñáyiú –càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xií-yu.

<sup>37</sup> Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní càhá<sup>n</sup> té Pèlú ní ndixi túu iní-yu nàcuáa quidé-yu ndècú-yu, te ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé ndihi dava-gã cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gã:

–Nchaa nchòhò cue ñani tnáhã-ndí, ¿nása cachí-ndó cunduú, nása cada-ndí vitna? –càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-güedé.

<sup>38</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tè Pèlú xií-yu:

–Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te cada càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuendá quini-yu sá ñí natuha-ndo ichi Jèsús, te duca<sup>n</sup>-ni te taxi Yá Ndiöxí Espíritú-gã cundecu ndihi-ndo, <sup>39</sup> chi cuiní-gã taxi-gã Espíritú-gã xii mee-ndo ndihi dede-ndo, te cuañaha-gã Espíritú-gã xii nchaa ñáyiú ní càa xico ñuyíú, ñáyiú càhá<sup>n</sup>-gã cundecu ichi-gã ndéé ìdá-gã –càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xií-yu.

<sup>40</sup> Te titní-gã tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-dë nàcuáa cadá-yu, te xáha<sup>n</sup> tùcu-dé:

–Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, vá cadá-ndó sã quidé dàva-gã-yu –càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë.

<sup>41</sup> Te nchaa ñáyiú ní sándáa iní-xi tnúhu ní càhá<sup>n</sup> té Pèlú ní sanduté-yu, te diu-ni nduu-ã<sup>n</sup> ñí cuu dàtná úní mĩ ñáyiú ní sándáa iní-xi ní xíndecu ndihi ñáyiú xidácuáhã tnúhu Yá Ndiöxí. <sup>42</sup> Te ío ní xíndedóho-yu tnúhu ní càhá<sup>n</sup> cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gã, te ío váha ní xíndecú-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi càhnú-yu cuendá nãhá-yu sá dúcã<sup>n</sup> ñí quide Jèsús cùtnáhã vátã cáhni ñaha-gã-güedé xii-gã, te ní xóo càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiöxí.

*Nàcuáa ní quide nchaa ñáyiú ní sándáa iní tnúhu Jèsús ndéé dñha nuu*

<sup>43</sup> Te ncháa-yu ní cuñúhu vihí-yu, chi cue téé ní táuchíú<sup>n</sup>-gã dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gã ní quide-güedé titní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, te xíã<sup>n</sup> ní cutnùni iní-yu sá mée Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gã xii-güedé. <sup>44</sup> Te nchaa ñáyiú sándáa iní tnúhu Jèsús càhá<sup>n</sup> ndihi tnàha váha-yu, te cuèi-ni nchaa ndachìu<sup>n</sup> nandíhi-yu ndècu cahnu. <sup>45</sup> Te ní dícõ-yu nchaa ndachìu<sup>n</sup> sã ñã túú xìni ñuhú-yu, te ní nihí-yu díhú<sup>n</sup> te ní sãñáhã-yu xii nchaa ñáyiú ñã nihí. <sup>46</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu ì<sup>n</sup> nduu ní xóo quíhí<sup>n</sup> ndihi tnàhá-yu veñúhu càhnu sã ío cùnuu. Te ní xexi ndihi tnàhá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíí iní-yu chi ì<sup>n</sup>-ni ní cuú-yu ncháa-yu. <sup>47</sup> Te ío ní ndacá<sup>n</sup> táhũ-yu núú Yá Ndiöxí, te nchaa dava-gã ñáyiú ní càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá ñáyiú-ã<sup>n</sup>. Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gã ní sándáa iní vai-gã ñáyiú, te ní xíndecú-yu ndihi dava-gã ñáyiú xidácuáhã tnúhu-gã.

### 3

*Quide tátna-güedé ì<sup>n</sup> téé yacua*

<sup>1</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu òré caá úní sacuaa, òré xicáhã<sup>n</sup>-yu ndihi Yá Ndiöxí cuáhã<sup>n</sup> té Pèlú ndihi té Juáa veñúhu càhnu sã ío cùnuu sácúú-xí ñáyiú isràèl. <sup>2</sup> Te ndècu ì<sup>n</sup> téé yacua, te duca<sup>n</sup>-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sàhá<sup>n</sup> ndihi ñàhá-yu veñúhu càhnu sã ío cùnuu, te sácóo-dé ì<sup>n</sup> xio yuyèhe veñúhu sã nání Yèhe Vii Caa, chi duca<sup>n</sup> nani-xi, te xicã<sup>n</sup> ndàhú-dé núú nchàa ñáyiú sàhá<sup>n</sup> veñúhu. <sup>3</sup> Te ní xiní-dé

té Pèlú ndìhi té Juàà cuànguihu-güedé veñúhu, te xicá<sup>n</sup> ndàhú-dé núú-güedě.

<sup>4</sup> Te ní ndacoto-güedé núú-dě, te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Pèlú xii tée yacua-ã<sup>n</sup>:

—Cundehe ñaha xii-ndí —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-dé.

<sup>5</sup> Te ní xíndéhé ñaha-dé xii-güedé, chí ní cáhá<sup>n</sup>-dẽ sá íó ì<sup>n</sup> sá cuãñaha-güedě.

<sup>6</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Pèlú:

—Ñá túú tnàhí díhú<sup>n</sup> néhè-í dico chindee ñaha-í xii-n, te Xítohó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñúú Nazàrét, ndacu-gá cada tátna ñaha-gã xii-n, ndacuñí te caca-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ.

<sup>7</sup> Te té Pèlú ní tñi<sup>n</sup>-dé ndaha cùha tée yacua-ã<sup>n</sup>, te ní ngüíta-dé ndacàni ñaha-dé, te òré xiá<sup>n</sup> nĩ nanihí ndéé-dě, te ní ndúha sáhá-dě. <sup>8</sup> Te ní ndacuñí cunu mee-dě te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi cuendá sá nĩ ndúha-dé, te ta sãndava-dé cuànguihu ndìhi ñaha-güedé veñúhu. <sup>9</sup> Te nchaa ñáyiú xíndecu-ã<sup>n</sup> nĩ xini-yu sá nĩ nduu váha-dě, te ndéhé-yu ndacá<sup>n</sup> táhú-dě núú Yá Ndióxi. <sup>10</sup> Te ní naquiní ñáhã-yu xii-dé sá díú tée xicá<sup>n</sup> ndàhú tée ní xóo cunucóo yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vñí-yu sá nĩ ndúha-dé.

*Té Pèlú ní cáhá<sup>n</sup>-dẽ corredór sá néhé ñúú ndí Salómón*

<sup>11</sup> Te sáta veñúhu cãa corredór sá néhé ñúú ndí Salómón. Yàcã<sup>n</sup> ndécú tẽ Pèlú ndìhi té Juàà ndìhi tée ní ndúha sáhá-xi, te ñã cuñí tée ní ndúha sáhá-xi-ã<sup>n</sup> dañá-dẽ quíhí<sup>n</sup>-güedé dandõ ñaha-güedě xii-dé. Te chítú-yu ní quexio coyó-yu núú ndécú-güedě, te ní cuñúhu vñí-yu sá nĩ ndúha sáhá tée cùhú-ã<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te té Pèlú ní xiní-dé ní quexio coyó-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu:

—Nchòhó ñáyiú isràèl, ñná cuendá ndéé dúcã<sup>n</sup> ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cuñúhu-ndo sã nĩ ndúha tée yacua-ã<sup>n</sup>? Nchòhó cáhá<sup>n</sup>-ndó sã méé-ndí ní quide tátna-ndí-dé sá ío váha iní-ndí, dico ñáhã chi ñã díú mée-ndí ní quide tátna-ndí-dé. <sup>13</sup> Chi Yá Ndióxi ní ndadúha ñaha-gã xii-dé, chi ñúú-gã cùú Ndióxi ndí Àbrahãm ndíhi ndí Isàác ndíhi ndí Jàcób, te ñúú-ni cue tée-ã<sup>n</sup> cùú ñàní tnáhã-ó nĩ xíndecu ndéé sanaha vñi. Te ñúú-ni Ndióxi-ã<sup>n</sup> nĩ xáha<sup>n</sup>-gã xii Déhe-gã Jèsús sá táxi tñuní-gã nchaa sá ío andíu ndíhi nchaa ñáyiú ndècu ñuyú-a, dico mee-ndo nĩ sáha cuendá-ndó Jèsús núú tée cùchiu<sup>n</sup>. Te té Pilatú ní cuñí-dé dacãcu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñã ní cuñí-ndó. <sup>14</sup> Te Yá Ndióxi ní cachí-gã sá ío váha iní Jèsús te ñã túú tnàhí cuéchi-gã. Te mee-ndo ñã túú ní cuñí-ndó càcu-gã ñúú ní xáha<sup>n</sup>-ndo xii té Pilatú sá váha-gã dacãcu-dé ñ<sup>n</sup> tée ndècu vñi cuéchi-xi, te vá dacãcu-dé Jèsús. <sup>15</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-ndo sã cáhni-güedé Jèsús Yaá quidé nchìto-o ndecu-o, dico Yá Ndióxi ní dándótó ñaha-gã, te ní xiní-ndí sá ndàà ní ndoto-gã. <sup>16</sup> Te nchúhú sa nàha-ndí sá díú Xítohó Jesucristú ní ndadúha-gã tée yacua, te náí-dé nútñi<sup>n</sup>-a. Te duca<sup>n</sup> nĩ quide-gã chi ní sãndáá iní ñáhã-dẽ xii-gã, te vitna ní xiní-ndó sã ndàà ní ndúha-dé.

<sup>17</sup> Te nchòhó ndíhi cue tée cùnúu ní sahni-ndo Xítohó Jesucristú, chi ñã ní cùnuni iní-ndó sã nĩ quide-ndo. <sup>18</sup> Te cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha nĩ chídó tñuní-güedé nãcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii-güedé sá Cristú quixi-gã ñuyú-a, te ndoho vñi-gã, te xiá<sup>n</sup> ñúú duca<sup>n</sup> ní cuu ío ní ndoho-gã. <sup>19</sup> Te vitna te dañá-ndo nchãa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo. Te quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> te cada càhnu iní-gã nchaa sá ñã túú váha ní quide-ndo ñuyú-a, te canu ichi ñaha-gã xii-ndo ñ<sup>n</sup> ichi váha. <sup>20</sup> Te ní tendaha-gã Cristú ní quixi-gã ñuyú-a, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gã sá díú Cristú taunihnu ñaha-gã xii-ndo. <sup>21</sup> Te dacuñí cùndecu-gã andíu ndéé ná

sàà nduu nàtaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñyúyú nàcuáa sàni iní mée-gã. Te ñii duca<sup>n</sup> ñi cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí nũu duca<sup>n</sup> ñi chídó tñuní cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñúhu-gá ndéé sanaha. <sup>22</sup> Te ndii Moisés ní xáha<sup>n</sup> ndii xii cue ñani tñáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndiöxí tendaha-gã ñi<sup>n</sup> tée quixi-dé cáhá<sup>n</sup>-dé tñúhu-gá dàtná cuini-ndó ní quide ñaha-gã xii yúhú, te tée-á<sup>n</sup> cuu-dé ñi<sup>n</sup> ñani tñáhá-ndó. Te cundedóho váha-ndo nchaa tñúhu cáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>23</sup> Te nchaa ñáyiu vá quindáá iní tñúhu cáhá<sup>n</sup>-dé, te cuíta nihnú-yu chi vá quihí<sup>n</sup>-yu núu quihí<sup>n</sup> ñáyiu sándáá iní tñúhu Yá Ndiöxí”, duha ní xáha<sup>n</sup> ndii Moisés xii-yu —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

<sup>24</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tũcu té Pèlú xii-yu:

—Ndii Sàmuel ndihi nchaa cue tée nchícú<sup>n</sup>-gá ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñi cáhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa cada-xi vitna. <sup>25</sup> Te Yá Ndiöxí ní cáhá<sup>n</sup>-gá ndihi cue tée ní cáhá<sup>n</sup> tñúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndihi nchaa ñani tñáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tãhú-ó. Te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndii Àbrahám: “Ío nduu cacu ñi<sup>n</sup> tñaha-n, te tée-á<sup>n</sup> cada-dé te naníhí tãhú ñáyiu ñuyúyú-a”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndii Àbrahám. <sup>26</sup> Núu xíã<sup>n</sup> ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá núu ndécú-ndó cuendá dañ-ndo nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo, te naníhí tãhú-ndó —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

## 4

### *Té Pèlú ndihi té Juáá ndécú-güedë ndaha tée cùchiu<sup>n</sup>*

<sup>1</sup> Te té Pèlú ndihi té Juáá cáhá<sup>n</sup> dúcá<sup>n</sup>-ni-güedë ndihi ñáyiu, ní quexio cue dútú ndihi tée táxi tñuní ñáhá xii cue tée quide cuendá veñúhu càhnu sá ío cùnũu, ndihi cue tée cùu saducéú. <sup>2</sup> Te ní cudéé<sup>n</sup>-güedë nchaa-güedé núu tã Pèlú ndihi té Juáá sá xáha<sup>n</sup>-güedë xii ñáyiu sá ndótó ñáyiu ní xíhí dàtná ní ndoto Jesús. <sup>3</sup> Te ní tñi ñaha-güedë ní chihi ñaha-güedë vecaá xii-güedë, te ñá ní quide ndáá tée cùchiu<sup>n</sup> cuéchi-güedé nduu-ã<sup>n</sup> chí sa ní cuaa. <sup>4</sup> Te ío vai ñáyiu ní sándáá iní-yu tñúhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedë, te ñáyiu-á<sup>n</sup> ndihi ñáyiu sa ní sándáá iní-xi ndéé cãni-gá ní xínu dàtná úhú<sup>n</sup> mĩ mee-ni cuè tée, te ñi<sup>n</sup> ñáyiu ñi<sup>n</sup> ndihi landú.

<sup>5</sup> Te nduu tñéé-á<sup>n</sup> diu-ni ñuú Jerusálén-á<sup>n</sup> ñi tacá cue tée yíndaha veñúhu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núu ñáyiu isràél ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndii Moisés. <sup>6</sup> Te tñáhá dútú cùnũu-gá tée nani Anás ndécú ndihi té Caifás, ndihi té Juáá, ndihi té Lijandrú ndihi dava-gã ñani tñáhá dútú cùnũu-gá-á<sup>n</sup> ndécú. <sup>7</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedë xii cue tée xínu cuechi núu-güedë: —Chí cuáhá<sup>n</sup> queñuhu-ndo tã Pèlú ndihi té Juáá vecaá, te na quixi-güedë iha —càchí-güedë xáha<sup>n</sup>-güedë.

Te ní quexio té Pèlú ndihi té Juáá núu cuè tée cùnũu, te cue tée cùnũu-á<sup>n</sup> ní xícá<sup>n</sup> tñúhú-güedë núu-güedë, te xáha<sup>n</sup>-güedë:

—¿Nása ní quide-ndo cuendá tée yacua-ã<sup>n</sup>? ¿Yoo ní táuchí<sup>n</sup> dùca<sup>n</sup> cada-ndo? —cachí-güedë xáha<sup>n</sup>-güedë.

<sup>8</sup> Te ndécú ndihi té Pèlú Espíritú Yá Ndiöxí, núu xíã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-güedë:

—Nchòhó cue tée cùchiu<sup>n</sup> ndihi nchòhó cue tée cùu sacuéhé núu ñáyiu isràél, <sup>9</sup> te núu cuini-ndó quini-ndó ñasa ní quide-ndí ní ndúha tée yacua-ã<sup>n</sup>, <sup>10</sup> te cundedóho-ndo ñi<sup>n</sup> tñúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. Xini ñuhu-xi cundedóho nchaa ñáyiu isràél cuendá quini-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha tée-ã<sup>n</sup>. Xitohó Jesucristú Yáá ní xíndecu ñuú Nazàrét ní quide tátna-gá sáhá tãe yacua ní ndúha, te ñi<sup>n</sup>-ni-gá ní sata caa-ndo núu cùrúxí te núu cùrúxí-á<sup>n</sup> ní xíhí-gá, te ní dándótó ñaha Yá

Ndiöxí xii-gá. <sup>11</sup> Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Cristú cúú-gă dàtná ì<sup>n</sup> yúú ndécú xíquí ì<sup>n</sup> vehe. Te yúú càchí-yu sá ñà túú nàndíhi, te ðiu xíã<sup>n</sup> ní nàndíhi-xi ní ngúnutní-xi xíquí véhé”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu Jesús, chi càchí-ndó sá ñà túú nàndíhi-gá, <sup>12</sup> dico Yá Ndiöxí ñá túú ndèè ní tàxi ndecu-gá ingá téè dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi ì<sup>n</sup> ðiú díí-ni Déhe-gá Xítohó Jesucristú dacácu nihnu ñaha-gá xii-o —càchí té Pèlú xãha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>13</sup> Te té Pèlú ndihi té Juàá ñá túú tũha-güedé, te cùñúhu cue téè cùchiu<sup>n</sup> sá ïo ñíí xĩndáa-güedé. Te ní cutnùní iní cue téè cùchiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> sá Jèsús ní xica cuu ndihi-güedé, núú xíã<sup>n</sup> ñá túú tñahí yùhú-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>14</sup> Te cuèndá ndécú ndihi té Pèlú ndihi té Juàá téè ní ndúha sáhá-xi, núú xíã<sup>n</sup> ñá ní ñíhi cue téè cùchiu<sup>n</sup> tñúhu càhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>15</sup> Te ní xãha<sup>n</sup>-güedé xii té Pèlú ndihi té Juàá sá quée-güedé quehé cuèndá ndóo mee-güedé ndatnúhu-güedé. <sup>16</sup> Te ní xitnáha-güedé:

—¿Nása cada-o ùú cue téè-ã<sup>n</sup>?, chi nchaá ñáyíu ñúú Jerusálén nahã-yu sá ñí quide tátna-güedé ì<sup>n</sup> téè yacua, te xíã<sup>n</sup> xícunúhu vihi ñáyíu. Te vá cúú càchí-ó sá ñã ndáá, chi vãi ñáyíu ní xiní nàcuáa ní cuu. <sup>17</sup> Te dayùhú-ó-güedé te cùñaha-o sá vã càhá<sup>n</sup>-gá-güedé tñúhu Jèsús, chi núú ñáhá te quindáa-gá iní-yu —càchí-güedé xitnáha-güedé.

<sup>18</sup> Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndihi té Juàá, te xãha<sup>n</sup>-güedé sá vã dácuaãha-gá-güedé ñáyíu tñúhu Jèsús. <sup>19</sup> Te té Pèlú ndihi té Juàá ní xãha<sup>n</sup>-güedé:

—Chí cuãha cuèndá, te núú sá càchí nchòhó cada-ndí àdi sá càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí cada-ndí. Te cada càhnu iní-ndó chi vá cúú càda-ndí sá càchí-ndó, chi cada nahi-ni-ndí sá càchí Yá Ndiöxí. <sup>20</sup> Chi dacuítíí càhá<sup>n</sup>-ndí nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> Jèsús, te càhá<sup>n</sup>-ndí nchaá sá ñí xiní-ndí ní quide-gá —càchí-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>21</sup> Te cue téè cùchiu<sup>n</sup> ñíhi-gá ní càhá<sup>n</sup>-güedé xãha<sup>n</sup>-güedé sá cáda castiú ñáhá-güedé núú vá dãná-güedé sá dácuaãha-güedé ñáyíu. Te duca<sup>n</sup> te ní dãná ñaha-güedé cuánuhú-güedé, chi ñá ní ñíhi-güedé nása cada-güedé cada castiú ñáhá-güedé, chi nchaá-yu ndácá<sup>n</sup> táhũ-yu núú Yá Ndiöxí sá ñí ndúha téè yacua. <sup>22</sup> Te téè ní quide tátna-güedé-á<sup>n</sup> ndécú-dè vihi-gá údico cuiá-dè, te ïo ní cuñúhu-yu sá ñí ndúha-dé.

*Ñáyíu sàndáá iní tñúhu Jèsús xicá<sup>n</sup> táhũ-yu núú-gã sá vã yùhú-yu càhá<sup>n</sup>-yu tñúhu-gá*

<sup>23</sup> Te ní ndee té Pèlú ndihi té Juàá cuánuhú-güedé núú ndécú cuè téè cùndíhi-güedé, te ní nacani tñúhu-güedé nàcuáa ní xãha<sup>n</sup> cuè dútú cùnùu ndihi cue téè cùu sacuéhé núú ñáyíu isràél. <sup>24</sup> Te sátá ñí xĩndedóho-yu tñúhu ní càhá<sup>n</sup>-güedé, te ì<sup>n</sup>-ni tñúhu ní càhá<sup>n</sup>-yu nchaá-yu ndihi Yá Ndiöxí, te ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí, ní cadúha-n àndi<sup>n</sup>, ní cadúha-n ñùyíú, ní cadúha-n lámár, ní cadúha-n nchãandi túhú sá ïo ñùyíú. <sup>25</sup> Te ndí Dávíí ní sãndáá iní ndí tñúhu ní càhá<sup>n</sup>-n, te ní chídó tñùní ndí nàcuáa ní xãha<sup>n</sup>-n càhá<sup>n</sup> ndí, te ðiu-ni Espiritú-n ñí chindee ñaha-xi xii ndí ní chídó tñùní ndí, te duha ní chídó tñùní ndí:

Ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél ïo cùdèè<sup>n</sup>-yu núú Yá Ndiöxí,

te cuñí-yu nãa-yu ndihi-gá, dico vá ndácú-yu chi mee-gã cùnùu-gá.

<sup>26</sup> Te cue téè yĩndaha nació<sup>n</sup> ndihi cue téè cùchiu<sup>n</sup> tacá-güedé nãa-güedé ndihi Dútú Ndiöxí ndihi Cristú Yáá ní quixí ñùyíú-a.

Duha ní chídó tnùní ndí Dàvíí nàcuáa ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n —càchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii Yá Ndiöxí.

<sup>27</sup> Te xáha<sup>n</sup> tucú-yu xii-gá:

—Ndáá ní cáhá<sup>n</sup> ndí Dàvíí chí diu-ni ñuú iha ní tacá té Hèrodés ndihí té Põnciú Pilatú ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ndihí ñáyiú isràél ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá Jèsús. Te Yòhó Dútú Ndiöxí, Déhe-n cùu Jèsús núu ío váha iní-gá, te ní sáha chùu<sup>n</sup>-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáyiú xii-gá. <sup>28</sup> Te ní quidé-yu nàcuáa ní sani iní-n càdá-yu ndéé sanaha, ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú. <sup>29</sup> Te Yòhó Dútú Ndiöxí sa nàha-n nása cáhá<sup>n</sup> cue téé cuiní cada úhú ñáhá xii-ndí. Te quide-ndí chùu<sup>n</sup> tahu-n, te vitna chindee ñàha-n xii-ndí cuèndá sá vǎ yùhú-ndí cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-n. <sup>30</sup> Te cada tátna-n ñáyiú cùhú, te chindee ñàha-n xii-ndí, te cada-ndí nchaá sá vǎ yǒ tnàhí ndàcu cada nacuáa cuñúhu víhí-yu. Te xini-ndí sá méé Jèsús chindee ñàha-gá xii-ndí, chí quide-gá chùu<sup>n</sup> tahu-n —cachí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii Yá Ndiöxí.

<sup>31</sup> Te sátá ní yáha ní cáhá<sup>n</sup>-yu ndihí Yá Ndiöxí, te ní quidi-xi vehe núú xĩndecú-yu, te òré-á<sup>n</sup> ní cutáhí tucú-yu nchaá-yu Espiritú-gá. Te ní cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí ni yùhú-yu.

### *Cuèndá nchaá ndachìu<sup>n</sup> cánehe chìu<sup>n</sup>-yu*

<sup>32</sup> Te nchaá ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí ì<sup>n</sup>-ni tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-yu nchaá-yu. ì<sup>n</sup>-ni tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chí ní xóo cuáha táhú tnáhá-yu nchaá sá xini ñùhú-yu, te ní ì<sup>n</sup>-yu ñá túú ní cáhá<sup>n</sup>-yu sá ndáchìu<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup>di-ní-yu cùu nchaá sá ndécú ndihí-yu. <sup>33</sup> Te cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ío váha ní cáhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítohó Jesucristú. Te ío ní chindee ñàha Yá Ndiöxí ní cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá, te ñá túú ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé dava-gá-yu cuèndá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá. <sup>34</sup> Te ñá túú tnàhí ní cùndahú-yu díhú<sup>n</sup>, chí nchaá ñáyiú ndècu ndihí ñuhu-xi, ndihí nchaá ñáyiú càa vehe-xi ní nadicó-yu, te da ì<sup>n</sup> da ì<sup>n</sup> ndachìu<sup>n</sup>-yu ní nadicó-yu òré xini ñùhú-yu díhú<sup>n</sup>. <sup>35</sup> Te ní sáñàhá-yu xii cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue téé-á<sup>n</sup> ní dácàhñu-güedé nchaá ñáyiú xini ñuhu. <sup>36</sup> Te distritú Chìpré ndécú ì<sup>n</sup> téé nàni-dé Chèè ñani tnàhá ndí Leví, te ní xóo cunu cuechí-dé veñúhu ñáyiú isràél. Te cuèndá sá sáñaha-dè tnúhu ndee iní xii-yu, xíá<sup>n</sup> núu ní dánáni ñàha-güedé Vèè xii-dé. <sup>37</sup> Te téé-á<sup>n</sup> ní nadico-dé luha ñuhu-dé, te nèhe-dé díhú<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> núu cuè téé ní táuchíú<sup>n</sup>-gá dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá.

## 5

### *Té Ananiás ndihí tá Sàfirá ñá túú ní quide ndáá-yu*

<sup>1</sup> Te ndècu ì<sup>n</sup> téé nàni Ananiás, te ñadihí-dé nání-á<sup>n</sup> Sàfirá, te ñáyiú-á<sup>n</sup> ní nadicó-yu luha ñuhú-yu. <sup>2</sup> Te ní taxúha-dé sacú díhú<sup>n</sup>, te sacú-gá néhé-dé cuáhá<sup>n</sup> ní sáñaha-dè xii cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, te ní dándahú ñáhá-dè xii-güedé, chí ní xáha<sup>n</sup>-dè sá ñihí ní sáñaha-dè, te nàha ñadihí-dé sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-dé. <sup>3</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tè Pèlú xii-dé:

—Ananiás, ¿ná cuèndá duca<sup>n</sup> ní quide-n ní dáñá-n ní quíhu sácuihná iní-n? Te ní dácuanèhnde-n núú Espiritú Yá Ndiöxí, te ní taxúha-n sàcú díhú<sup>n</sup> ní ñihí-n cuèndá ñuhu-n. <sup>4</sup> ¿Te ñuhu-á<sup>n</sup> cuèndá sá ñùhú mèn-n, àdi díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> cuèndá sá díhú<sup>n</sup> méé-n cùu-xi, te cuu-ni cada-n nàcuáa càchí iní-n càha<sup>n</sup>-n ñá? ¿Ná cuèndá duca<sup>n</sup> ní quide-n? ¿Ná ní quide-xi iní-n núu ní dácuanèhnde-n núú

Yá Ndiöxi? Chi ñá díú-ní mèe-ni ñáyiú ni dándahú-n —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé.

<sup>5</sup> Te òré ní ndihí tnúhu ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú, te uu<sup>n</sup>i ní nduá-dé te ní xíhí-ni-dé. Te nchaa ñáyiú ní níhí tnúhu sá ní xíhí-dé, te ní yùhú víhí-yu. <sup>6</sup> Te ní quixi ñ<sup>n</sup> úú cue tée cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedé ní sacá<sup>n</sup> ñáhá-güedé núú yuu, te ní ducu<sup>n</sup> nuu ñaha-güedé yuu-á<sup>n</sup>, te ní xido ñaha-güedé néhé ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

<sup>7</sup> Te ní cuu úú uní òré, te ní quexio ñadihí téé ní xíhí-á<sup>n</sup>, te vátá quini-gá-a<sup>n</sup> sá ní xíhí yíi-a<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú xii-a<sup>n</sup>:

—Cuini-í cachí tnúhu ndáá-n. ¿Ndédau ní dícó-ndó ñuhu, ní dícó-ndó nàcuáa ní cachí yíi-n á<sup>n</sup>? —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii-a<sup>n</sup>.

Te ní xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>:

—Ndáá sá díú-ní dùca<sup>n</sup> —cachí-a<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>.

<sup>9</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú:

—¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> ní chitnàha tnúhu-ndo dùca<sup>n</sup> ní quide-ndo ní cuini-ndó dándahú-ndó Espiritú Yá Ndiöxi? Quini-n, chi sa cuándixi cue téé ní sáhá<sup>n</sup> ní chindúxi yíi-n, te yòhò tñahá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhí<sup>n</sup> vitna —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-a<sup>n</sup>.

<sup>10</sup> Te òré-á<sup>n</sup> ní nduá-a<sup>n</sup> núú tē Pèlú, te ní xíhí-ni-a<sup>n</sup>. Te cuándihu cue téé cuechi-á<sup>n</sup> xití vehe, te ní xini-güedé sá sà ní xíhí-a<sup>n</sup>, núú ní xido ñaha tucu-güedé cuáhá<sup>n</sup> chindúxi-güedé-a<sup>n</sup> ñáhi yíi-a<sup>n</sup>. <sup>11</sup> Te ní yùhú víhí ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxi, ndihí dava-gá ñáyiú ní níhí tnúhu nàcuáa ní cuu.

### *Ní quide-güedé titní núú sã vã yõ tñahí ndàcu cada te ío ní cuñúhu ñáyiú*

<sup>12</sup> Te cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá titní víhí sã vã yõ tñahí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xóo tacá-yu corredór néhé ñáhi ndí Salómón.

<sup>13</sup> Te nchaa ñáyiú ñá túú dacuaha tnúhu-gá ñá ní cùyíi-yu chitnahá-yu ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu-gá, dico ncháá-yu ní cáhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu-gá. <sup>14</sup> Te vaité, vaité ñadihí ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. <sup>15</sup> Te cuendá sá ní níhí-yu tnúhu sá quidé tātna cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús, núú xíá<sup>n</sup> ní queñuhú-yu nchaa ñáyiú cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu camá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, núú núú ncháa xíá<sup>n</sup> tá sàcá<sup>n</sup>-yu cue ñáyiú cùhú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> cáá-yu ndétú-yu, chi ní sani iní-yu sá òré yáha té Pèlú te cuèdicó cuándahú-dé yáha ndodo ñaha-xi xii-yu te ndúha-yu. <sup>16</sup> Te ní quixi ñáyiú ñuú yatni Jerusalén ndécá-yu ñáyiú cùhú, ndihí ñáyiú yíhí ñaha espíritú cùndihí yucu ñávàha ní quixi, te ncháá-yu ní ndúha.

### *Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihí té Juàá*

<sup>17-18</sup> Te dútú cùnù-gá ndihí cue téé cùu saducéú cue téé cùndihí-dé ní cudéé<sup>n</sup>-güedé sá ío chítú-yu dacuaha tnúhu Jèsús, núú xíá<sup>n</sup> ní tñi-güedé cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní chihí ñaha-güedé vecaá. <sup>19</sup> Te xití niú-á<sup>n</sup> ní quexio ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi ní nacaá<sup>n</sup>-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé:

<sup>20</sup> —Quíhí<sup>n</sup>-ndó veñúhu càhnu sá ío cùnùu te cúñaha-ndo xii ñáyiú nàcuáa cadá-yu naníhí tãhú-yu —càchí espíritú-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé.

<sup>21</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi núu sátá ní túndaá, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnùu sá cúú-xí ñáyiú isràel ní dacuáhá ñaha-güedé xii-yu.

Te dútú cúnù-gá ndihi cue tée cùndihi-dé ní nadatàcá tnáhá-güedë ndihi nchaa cue tée cùu sacuéhé nùú ñáyiú isràèl ndihi cue tée cùchiu<sup>n</sup>, te ní tendaha-güedë sandàdú cuáhá<sup>n</sup> queñuhu-güedë cue tée yíhi vecaá ní cùu. <sup>22</sup> Te ní quexio-güedë yèhe vecaá, te ní xini-güedë sá ní ì<sup>n</sup>-gá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú tnúhu Jèsús ñá túú-gá-güedë yíhi. Te cuánuhú-güedë <sup>23</sup> ní xitnúhu-güedë cue tée cùchiu<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-güedë:

—Ní sáhá<sup>n</sup>-ndí ní sándéhé-ndí vecaá, te ndèè chóó-ni, te xíndecu-ni sandàdú cue tée xíndeé yèhe vecaá. Te ní nacaá<sup>n</sup>-ndí vecaá, te vá yõ ì<sup>n</sup>-gá yíhi —càchí-güedë xáha<sup>n</sup>-güedë.

<sup>24</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedë, te cuáhá<sup>n</sup> iní cue dútú cúnù ndihi tée tàxi tnuní cue tée xíndeé veñúhu càhnu sá ìo cùnùu, te ní xitnáha-güedë:

—¿Nása cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinu cue tée yíhi vecaá-i? —càchí-güedë xitnáha-güedë.

<sup>25</sup> Te ní quexio ì<sup>n</sup> tée ní xáha<sup>n</sup>-dë:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-í ì<sup>n</sup> tnúhu. Cue tée ní chihi-ndo vècaá ndécú-güedë veñúhu càhnu sá ìo cùnùu dacuaha-güedë ñáyiú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë.

<sup>26</sup> Te cue tée ndèè veñúhu ndihi tée tàxi tnuní ñáhá xii-güedë cuanguaca ñaha-güedë, te ñá túú ní quide úhú ñáhá-güedë, chí ní yùhú-güedë cuáha yúú ñáhá ñáyiú dii ñùú-xi-á<sup>n</sup>. <sup>27</sup> Te ní ndexio ndihi ñaha-güedë núú cuè tée cùu sacuéhé ndihi núú cuè tée cùchiu<sup>n</sup>. Te dútú cúnù-gá ní ngúíta-dé ténàà ñáhá-dé xii-güedë, te xáha<sup>n</sup>-dë:

<sup>28</sup> —Te náa ñá díú ní cachí-ndí sá vã dácuaaha-gá-ndó ñáyiú tnúhu Jèsús te dàcuaha-ni-ndó-yu, te vitna nchaa ñáyiú ñuú Jerusalén ní níhi-yu tnúhu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-ndó. ¿Te ná cuèndá duca<sup>n</sup> quide-ndo, te càchí-ndó sá nchúhú ndècuéchi-ndí ní sahni-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cúnù-gá xáha<sup>n</sup>-dë xii-güedë.

<sup>29</sup> Te té Pèlú ndihi dava-gá cue tée ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu ní xáha<sup>n</sup>-güedë xii cue tée cùchiu<sup>n</sup>:

—Nchúhú, Yá Ndióxi cúnù-gá sándáá iní-ndí tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá dácúúxi tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú. <sup>30</sup> Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús núú cùrúxi te núú cùrúxi-á<sup>n</sup> ní xíhi-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te Yá Ndióxi ní sándáá iní cue ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. <sup>31</sup> Te Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gã sá cùndecu Jesús xio cùha-gá cuèndá taxi tnuní-gá te dacácú nihnu-gá ñáyiú isràèl núú úhú núú ndàhú. Te duca<sup>n</sup> ní dacácú nihnu-gá nchaa ñáyiú na dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. <sup>32</sup> Te ní xini-ndí nàcuáa ní quide-gá, núú xíã<sup>n</sup> cání-ndí cuèndú núú nchàa ñáyiú, te Espiritú Yá Ndióxi chíndèe ñaha-xi xii-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá. Te diu-ni Espiritú-gá ní sáñaha-gã xii nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pèlú ndihi dava-gá-güedë xáha<sup>n</sup>-güedë xii cue tée cùchiu<sup>n</sup>.

<sup>33</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedë xii cue tée cùchiu<sup>n</sup>, te ní cudéé-güedë, te ní ndatnúhu-güedë sá càhni ñaha-güedë. <sup>34</sup> Te ì<sup>n</sup> tée cùu fariséú tnàha-dé cúú-dë chiú<sup>n</sup>, te ñani-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dácuaaha-dé ñáyiú nàcuáa ní chídó tnuní ndí Moisés, te ío yíñuhu càhá<sup>n</sup> ndihi ñáhá-yu xii-dé. Te ní ngúnutnã-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dë sá ná quèe tnaa té Pèlú ndihi dava-gá-güedë quehé. <sup>35</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii cue tée cùchiu<sup>n</sup>:

—Nchòhó cue tée isràèl, xini ñuhu-xi sá cání vaha iní-ndó nása cada-ndo ndihi cue tée-ã<sup>n</sup>. <sup>36</sup> Chí ní cunaha ní xíndecu ì<sup>n</sup> tée ní xínani Teudás, te ní



cachí-dé sá cúnù-dé, te ní cundihi-dé dàtná cúmí cièndú cue téé, te ñá ní cuiní-güedé cuu ì<sup>n</sup>nuu-güedé ndihi cue téé cùchiu<sup>n</sup>. Te ní sahní ñaha cuè téé cùchiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii téé Teudás, te ní ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedé, te ñá túú-gǎ ní quide-güedé nàcuáa ní sani iní-güedé cada-güedé. <sup>37</sup> Te sáta ní xihí téé-á<sup>n</sup>, te ní tnahá nduu núcódó tñuní ñáyiú. Te dàvá-á<sup>n</sup> ní xíndecu ì<sup>n</sup> téé distritú Galiléa ní xínani-dé Jüdás. Te titní-güedé ní chitnahá ñáhá-güedé xii-dé. Te tñahá-dé ní sahní ñaha tucu cue téé cùchiu<sup>n</sup>, te nchaa cue téé ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedé. <sup>38</sup> Te na cächí tñuhu-í sá dáñá-ndó cuè téé-á<sup>n</sup>, te ní ñà túú nǎgá tñuhu cùñaha-ndo xii-güedé, chi núu chiu<sup>n</sup> mee-güedé quidé-güedé te cuíta-güedé, <sup>39</sup> dico núu chiu<sup>n</sup> Yá Ndiöxí quidé-güedé, te vá ndínìhnu chiu<sup>n</sup> quide-güedé. Te núu quide-güedé chiu<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, te vá nàá-ndó ndihi-güedé, chi Yá Ndiöxí nàá ndihi-ndo sǎ dúcá<sup>n</sup> xíquide-ndo —cächí té Gamaliél xáha<sup>n</sup>-dè xii cue téé cùchiu<sup>n</sup>.

<sup>40</sup> Te nchaa-güedé ní cáhá<sup>n</sup> sá tñuhu ndáá cáhá<sup>n</sup>-dè. Te dàtñuní ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndihi dava-gá-güedé te ní caniha-güedé, te ní cáhá<sup>n</sup> níhi-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé sá vá cáhá<sup>n</sup>-gá-güedé tñuhu Jèsús, te dàtñuní ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé. <sup>41</sup> Te ío ní cudíí iní-güedé, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá dúcá<sup>n</sup> ndòho-güedé dacuàha-güedé ñáyiú tñuhu Jèsús. <sup>42</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu ì<sup>n</sup> nduu ní dácuahá-güedé ñáyiú xití veñúhu cǎhnu sá ío cùnuu ndihi nchaa vehé-yu. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu sá Jèsús cúú-gǎ Crístú Yáa ní quixi ñuyúú-a.

## 6

### *Ní ndúcú-güedé úsá cue téé cundecu dacǎhñu sá cǎxí ñáyiú*

<sup>1</sup> Te diu-ni dàvá-á<sup>n</sup> ní sándáá iní vai ñáyiú tñuhu Jèsús. Te cue ñáyiú griégú ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá ñáyiú isràél, sá ñáyiú dihi ñáyiú quèé ñáyiú cáhá<sup>n</sup> tñuhu griégú ñá túú tñahá sá cǎxí-yu, chi ñá túú sañaha ì<sup>n</sup>nuu-güedé. <sup>2</sup> Te cue téé úxúú ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá, cue téé-á<sup>n</sup> ní cana-güedé nchaa ñáyiú sándáá iní tñuhu Jèsús. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu:

—Nchúhú chi vá cúú dacǎhñu-ndí sá cǎxí-yu, chi mee-ni tñuhu Yá Ndiöxí cáhá<sup>n</sup>-ndí. <sup>3</sup> Te nchòhó cue téé ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo úsá cue téé xíndecu iha, cue téé cáhá<sup>n</sup> ndihi ñáhá-yu mee-ni tñuhu yiñùhu, cue téé ndècu ndihi Espiritú Yá Ndiöxí, mee-ni cuè téé cùtñuní váha iní-xi. Te cue téé-á<sup>n</sup> cuàha-ndí-güedé chiu<sup>n</sup> cada-güedé dacǎhñu-güedé sá cǎxí-yu. <sup>4</sup> Te nchúhú mee-ni Yá Ndiöxí cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndí, te mee-ni tñuhu-gá dacuàha-ndí-yu —cächí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

<sup>5</sup> Te ncháá-yu ní tñí<sup>n</sup>-yu tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, núu ní ndúcú-yu cue téé cada chiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te ì<sup>n</sup>-dè nání-dè Tèvá, te ío váha sándáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ndècu ndihi-dé Espiritú-gá. Te duha ní xínani dáva-gá-güedé: té Lìpè, té Pròcoró, té Nicánór, té Tímón, té Pärmenás, té Lǎxí téé ñuú Antióquia téé ní sándáá iní-xi sá dacuàha ñáyiú isràél te vitna ní sándáá iní-dé tñuhu Jèsús. <sup>6</sup> Te úsá cue téé-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núu cuè téé úxúú ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tñuhu-gá, te cue téé úxúú-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-güedé Yá Ndiöxí, te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè téé úsá-á<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te ñáyiú ní sándáá iní tñuhu Jèsús cuáhá<sup>n</sup>-yu titní xichi cáhá<sup>n</sup>-yu tñuhu-gá. Te vai-gá ñáyiú ta sándáá iní-yu tñuhu-gá cuáhá<sup>n</sup>, te ní xíndecú-yu ndihi dava-gá ñáyiú dacuaha tñuhu-gá ñuú Jerusalén. Te titní dútú ní sándáá iní-güedé tñuhu-gá.

### *Ní tn̄i-güedé té Těvá*

<sup>8</sup> Te té Těvá ní quide-dé titní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vihí-yu sá dúcã<sup>n</sup> nĩ quide-dé, te duca<sup>n</sup> nĩ quide-dé chi ndècu ndihí-dé Yã Ndiõxí chindèe ñaha-gã. <sup>9</sup> Te ní xindecu cue tée ní xóo cunu cuechi núú ñ<sup>n</sup> tée tàxi tnuní, te tée tàxi tnuní-ã<sup>n</sup> ñã ní xõo dañã tnàhí-dé quee-güedé núú chíú<sup>n</sup>-dè, te ní xinu-nã-güedé. Te sátã xiã<sup>n</sup>, te ní dácãã-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-ã<sup>n</sup> sãhá<sup>n</sup> ñáyiu ñuú Cirené, ñáyiu ñuú Alejandriá, ñáyiu ñuú Ciliciá, ndihí ñáyiu distritú Asiá. Te nchaa ñáyiu-ã<sup>n</sup> nĩ nãã ndihí-yu té Těvá. <sup>10</sup> Te ñã ní nihí-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-yu, chi ío váha ní sãá díquí-dè nãcuã ní xãhá<sup>n</sup>-dè xií-yu, chi Espiritú Yã Ndiõxí ní chindee ñaha-xi xii-dé. <sup>11</sup> Te ní cháhu-yu cue tée ní dácuanðehnde tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> té Těvá núú-yu. Te ní xãhá<sup>n</sup>-güedé sã cáhá<sup>n</sup> cuèhé-dé cuendá ndii Moisés ndihí cuendá Yã Ndiõxí. <sup>12</sup> Te cuendá sã dúcã<sup>n</sup> nĩ dácuanðehnde-güedé núú ní sãndãã iní-yu, te ní cudé<sup>n</sup>-yu núú tẽ Těvá. Te ní cudé<sup>n</sup> cue tée cùu sacuéhé, te tnàhá cue tée dãcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés ní cudé<sup>n</sup>-güedé. Te ní sãhá<sup>n</sup>-güedé ní tn̄i-güedé té Těvá ndécã ñaha-güedé cuáhã<sup>n</sup> núú quidé cuè tée cùchiu<sup>n</sup> jundá, ndihí cue tée cùu sacuéhé. <sup>13</sup> Te ndécã-yu cue tée dãcuandehnde cuáhã<sup>n</sup> núú quidé-güedé jundá, te ní quesaha-ni tũcu-güedé cáhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé, te xãhá<sup>n</sup>-güedé:

—Tée-a mee-ni cáhá<sup>n</sup> cuèhé-dé cuendá veñúhu sã ío cunu, veñúhu ní cuu íí, te cáhá<sup>n</sup> cuèhé-dé cuendá nchaa sã ní chídó tnùní ndii Moisés. <sup>14</sup> Te ní tecú dóho-ndí cãchí-dé sã Jësús tée ñuú Nazàrét dangoyo-dé veñúhu càhu sã ío cunu te vã dãñã-gã-dé cada-ndí nãcuã ní cãchí ndii Moisés cada-ndí — cãchí-güedé xãhá<sup>n</sup>-güedé.

<sup>15</sup> Te nchaa cue tée ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núú tẽ Těvá. Te ní dáyèhé-xi núú-dè dàtnã quidé-xí núú espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí.

## 7

### *Té Těvá xãhá<sup>n</sup>-dè sã ñã túú cuèchi-dé*

<sup>1</sup> Te ní xãhá<sup>n</sup> dùtú cùnũu-gã xii-dé:

—¿Ndãã tnúhu cáhá<sup>n</sup>-güedé cuendã-n-ã<sup>n</sup>? —cãchí-dé xãhá<sup>n</sup>-dè.

<sup>2</sup> Te té Těvá ní xãhá<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue ñaní tnáhã-í ndihí nchòhó cue tée cùu sacuéhé, cundédoho-ndo ñ<sup>n</sup> tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. Yã Ndiõxí ío cunu-gã, te ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-gã ndii Àbrahãm nació<sup>n</sup> Mesopotamiá cùtnáhã vátã quihí<sup>n</sup>-gã ndii cundecu ndii ñuú Hãrán. <sup>3</sup> Te ní xãhá<sup>n</sup>-gã xii ndii: “Daña-n nchãã ñaní tnáhã-n, te dañã-n ñũhu-n, te quihí<sup>n</sup>-n ñ<sup>n</sup> xichi núú dánèhé ñáhã-í cundecu-n”, duha ní xãhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndii Àbrahãm. <sup>4</sup> Te sátã dúcã<sup>n</sup> nĩ xãhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndii Àbrahãm, te ní ndee ndii ñuú Cãldéã, te cuáhã<sup>n</sup> ndii cundecu ndii ñuú Hãrán. Te sátã nĩ xihí tãtã ndii, te ní xãhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí quixi ndii cundecu ndii núú ndécú-ó vitna. <sup>5</sup> Te Yã Ndiõxí ñã túú ní sãñaha-gã ní lùha ñũhu cuu cuendá ndii núú ní xindecu ndii. Te ní xãhá<sup>n</sup> ndãã Yã Ndiõxí xii ndii sã cuãñaha-gã ñũhu cuu cuendá ndii, te na cùu ndii, te ndóo ndihí nchaa ñaní tnáhã ndii cacu túu ndéé cuèé-gã. Te duca<sup>n</sup> nĩ xãhá<sup>n</sup>-gã cuèí vátã cundècu-gã ní ñ<sup>n</sup> dèhe ndii. <sup>6</sup> Te ní xãhá<sup>n</sup> tũcu Yã Ndiõxí xii ndii Àbrahãm sã díú-ní ñaní tnáhã ndii quihí<sup>n</sup>-yu núú xicã cundécú-yu cùmi ciendú cuá, te vã dãñã-yu quee-yu núú chíú<sup>n</sup>-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cundécú-yu. Duha ní xãhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndii, te ndãã duca<sup>n</sup> ní cuu. <sup>7</sup> Te ní xãhá<sup>n</sup> tũcu Yã Ndiõxí xii ndii Àbrahãm: “Yúhú dandòho-í nchaa ñáyiu na dandòho ñaha xii cue ñaní tnáhã-n. Te dàvã-ã<sup>n</sup> te

ndee cue ñani tnáhá-n núú cündécú-yu, te quixí-yu chiñuhu ñáhá-yu xii-íiha”, duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te ndáá duca<sup>n</sup> ní cuu. <sup>8</sup> Te Yá Ndiöxí ní quide ndáá-gá ndihi ndíi Àbrahám, te ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi sá cuáha-güedé señá ñii nchaá landú tée cuendá cunáhá-yu nacuáa nduu sá ní quide ndáá-gá ndihi ndíi Àbrahám. Núu xiã<sup>n</sup> núú ùná nduu sá ní cacu té Isàac déhe ndíi Àbrahám, te ní sáha ndíi señá ñii-dé. Te ñii-ni duca<sup>n</sup> ní quide tucu té Isàac déhe-dé té Jácób, te ñii-ni duca<sup>n</sup> ní quide té Jácób, chi ùxúú déhe-dé ní xindecu, te nchaá-güedé duca<sup>n</sup> ní quide-dé. Te ndi ùxúú cue tée-á<sup>n</sup> ní cuu-güedé ñani tnáhá-ó.

<sup>9</sup> Te ñii déhe té Jácób ní xínani-dé Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñani-dé núú-dé, núu ní díco ñaha-güedé ní quehe<sup>n</sup> ñaha cuè tée cuáhá<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> Ègiptú, te Yá Ndiöxí ñá ní dàña ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé. <sup>10</sup> Te ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cacu-dé cúnáhá ní ndoho vihi-dé. Te tée yíndaha Egiptú ío ní cudíi iní-dé té Chèé, te ní cutnùni iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te duca<sup>n</sup> ní cutnùni iní-dé, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii té Chèé. Te ní xáha<sup>n</sup> tée yíndaha Egiptú xii té Chèé sá díú té Chèé coo-dé gobièrnú Ègiptú, te taxi tnùni-dé nchaá ñáiyu xinu cuechi núú tée yíndaha Egiptú-á<sup>n</sup>.

<sup>11</sup> Te ní quíhu tnamá nihíi nació<sup>n</sup> Ègiptú ndihi nació<sup>n</sup> Cànaá, te ío ní ndohó-yu. Te nchaá ñani tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha ñá ní xóo níhi-gã-yu sá cáxi-yu. <sup>12</sup> Te ní níhi té Jácób tnúhu sá ío triú Ègiptú, núu ní tendaha-dé cue déhe-dé ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní ságuua<sup>n</sup>-güedé triú-á<sup>n</sup>, te dàvá-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup> cue ñani tnáhá-ó xito díhna nuu nació<sup>n</sup> Ègiptú. <sup>13</sup> Te xito cùu uú cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní xáha<sup>n</sup> té Chèé sá ñani-dé cúu-güedé. Te tée yíndaha Egiptú ní cutnùni iní-dé sá díú-ni ñani té Chèé cúu-güedé. <sup>14-15</sup> Te ní cana té Chèé tátá-dé té Jácób ndihi nchaá ñani tnáhá-dé. Te cùu-xi datná únídico sáhú<sup>n</sup>-yu ndéca té Jácób cuáhá<sup>n</sup> nació<sup>n</sup> Ègiptú núú ndécú té Chèé, te xiá<sup>n</sup> ní quexió-yu ní ngóo-yu. Te yàcá<sup>n</sup> ní xíhi té Jácób ndihi nchaá déhe-dé cue ñani tnáhá-ó. <sup>16</sup> Te sátá ní cuu titní cuía, te ní natava-güedé yiqui ndíi Jácób ndihi nchaá déhe ndíi nchido-güedé cuáhá<sup>n</sup> ñuu Sìquém. Te ndíi Àbrahám sa ní cuu titní-gá cuía sã ní nacuaa<sup>n</sup> ndíi ñuhu núú cue déhe ndíi Hámór. Te xiá<sup>n</sup> nchíi yaú ní nachindúxi-güedé yiqui-á<sup>n</sup>.

<sup>17</sup> Te cúnáhá vátá nátava-gá-güedé yiqui cue ndíi, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndiöxí nacuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi Àbrahám cada-gá sá cúu-xí ñáiyu isráél ndécú Ègiptú, te ta cãyá víhi-yu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> chi ingá tée yíndaha nació<sup>n</sup> Ègiptú, te ñá túú-gã ní xini-dé nása ní xóo cada ndíi Chèé. <sup>19</sup> Te tée yíndaha Egiptú ñá ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándóhó-dé ñani tnáhá-ó ní xindecu dàvá-á<sup>n</sup>. Te ní táuchíú<sup>n</sup>-dè sá xócuñi<sup>n</sup>-yu dándóo-yu déhe yiqui<sup>n</sup> cuendá ndihi-güexi cuú. <sup>20</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ní cacu té Moisés, te ío ní cudíi iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-dé. Te ní xindecu ndíi ñaha náná-dé ndíi tátá-dé úní-ni yóo. <sup>21</sup> Te ndéca ñáhá-yu cuáhá<sup>n</sup> ingá xichi, te yàcá<sup>n</sup> ní dándóo ñáhá-yu xii-dé, te ní naníhi ñáhá déhe yoco tée yíndaha Egiptú, te ní xito-xi-dé datná xító-xí ñii déhe mee-xi ní xito-xi-dé ndéé ní sahnu-dé. <sup>22</sup> Te ní cutúha-dé nchaá sá xini cue tée ègiptú, te ío váha ní sáá díqui-dé tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé ndihi nchaá sá cadá-dé.

<sup>23</sup> Te cúnáhá ndécú-dé údico cuía-dé, te ní cachí-dé sá quíhi<sup>n</sup>-dé cáhá<sup>n</sup> ndíi-dé cue ñani tnáhá-dé ñáiyu isráél. <sup>24</sup> Te ní xini-dé ní caniha ñii tée ègiptú xii ñii tée isráél, te ñá ní cündee iní-dé cundehe-dé núu ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní

chindee-dě tée isràél, te ní sahní-dé tée ègiptú,<sup>25</sup> chí ní cachí Yá Ndiöxí sá díú-dě dacăcu-dé ñaní tnáhá-dě ñáyiú isràél núú cuè tée ègiptú. Te ní sani iní-dé sá cùtnùnì iní-yu nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii-dé, dico ñá túú ní cùtnunì iní-yu.<sup>26</sup> Te nduu tnéé ní xiní-dé nàá úú cue tée isràél, te ñá túú ní tnáhá iní-dé nàá-güedé núú ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé: “¿Ná cuendá duca<sup>n</sup> xñàá-ndó? ¿Náa ñá díú ndímee-ndo núú duca<sup>n</sup> xñàá-ndó?” Duha ní xáha<sup>n</sup> tē Moisés xii-güedé.<sup>27</sup> Te tēe ndècuéchi ní sáhá<sup>n</sup>-dē ní chindaha ñihnu-dé té Moisés ì<sup>n</sup> xio, te ní xáha<sup>n</sup>-dē: “¿Ná cúú yòhò núú véxi-n tàxi tñunì ñáhá-n?”<sup>28</sup> Te tnáhá-ni tucu yúhú cahni-n dàtná ní sahní-n tēe ègiptú icu càha<sup>n</sup>-n á”, duha ní xáha<sup>n</sup>-dē xii té Moisés.<sup>29</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup> tēe isràél núú ní yùhú té Moisés ní xinú-dé cuáhá<sup>n</sup>-dē ní sáá-dé nació<sup>n</sup> Medián. Yácá<sup>n</sup> ní ngóo-dé, te yácá<sup>n</sup> ní tnándaha-dé, te ní cacu úú déhe tēe-dé.

<sup>30</sup> Te sáta ñí xínú údico cuía, te ní sáhá<sup>n</sup> té Moisés ì<sup>n</sup> xio yucu Sinái. Te yácá<sup>n</sup> ní xiní-dé ì<sup>n</sup> tnutàú nchìcú<sup>n</sup> ñuhú, te xití itá ñuhú-á<sup>n</sup> ñí xiní-dé yíhí ì<sup>n</sup> espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí.<sup>31</sup> Te òré ní xiní-dé sá yíhí-xí xití itá ñuhú-á<sup>n</sup>, te ní cuñúhu vîhí-dé sá ñí xiní-dé espíritu-á<sup>n</sup> xití itá ñuhú-á<sup>n</sup>, te ní sàndehe-gá-dé, te ní xíndéhé vâha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, te xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:<sup>32</sup> “Yúhú cùú-í Ndiöxí ní cáhá<sup>n</sup> ndihí cue ñaní tnáhá-n ndéé sanaha, ndíi Àbrahám ndihí ndíi Isàác ndihí ndíi Jàcób, ndihí dava-gá cue ñaní tnáhá-n. Nchaa cue ndíi-á<sup>n</sup> ñí xóo cáhá<sup>n</sup> ndihí-í.” Duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá ñí yùhú-dé, te ñá ní cùyii-gá-dé cundehe-dé tnutàú nchìcú<sup>n</sup> ñuhú-á<sup>n</sup>.<sup>33</sup> Te Yá Ndiöxí ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé: “Queñuhu chàú-n, chí núú ñuhú ñí cuu íí nùtní<sup>n</sup>.<sup>34</sup> Te yúhú ndéhe-í sá ìo ndòho nchaa ñáyiú cùu cuendá-í, ñáyiú ndècu nació<sup>n</sup> Ègiptú. Te ní tecú dóho-í sá ìo ndàhú xícáhá<sup>n</sup>-yu, núú xíá<sup>n</sup> véxi-í càchí tñuhu-í sá nùhú-n nació<sup>n</sup> Ègiptú cuendá ndeñùhú-n-yu yácá<sup>n</sup>.” Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii té Moisés.

<sup>35</sup> Te ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chí ní xáhá<sup>n</sup>-yu: “¿Ná cuendá véxi-n tàxi tñunì ñáhá-n xii-ndí?” Duha ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii té Moisés. Te ñiú-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí ní sáhá<sup>n</sup>-dē dacăcu-dé ñáyiú isràél nació<sup>n</sup> Ègiptú cuèi ñá ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-dé. Dico ní taxi tñunì-dé-yu, chí duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá òré ní xiní-dé espíritu xínú cuèchi núú-gá xití tnutàú nchìcú<sup>n</sup> ñuhú.<sup>36</sup> Te té Moisés ní nguíta-dé ní quide-dé sá vâ yòo tnáhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vîhí-yu sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-dé, te duca<sup>n</sup> ñí quide-dé Ègiptú ndihí Làmar Tícuèhé. Te ní ngódó núú-dé núú-yu ní quee-yu Ègiptú cuáhá<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> ichi xití yucu núú vâ yòo tnáhí ndècu, te ní xíhi-yu údico cuía xití yucu-á<sup>n</sup>, te xía<sup>n</sup> ñí xóo cada-dé sá vâ yòo tnáhí ndàcu cada.<sup>37</sup> Te ñiú-ni té Moisés ní xáha<sup>n</sup>-dē xii cue ñaní tnáhá-dě dàvá-á<sup>n</sup>: “Yá Ndiöxí cada-gá te coo ì<sup>n</sup> ñaní tnáhá-ndó ndéé cuèé-gá, te tēe-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-dē tñuhu-gá núú-ndó dàtná cuiní-ndó ñí cachí-gá quidé yùhú, te ìo xini ñuhu-xi cundedóho-ndo tñuhu cáhá<sup>n</sup>-dē”, duha ní xáha<sup>n</sup> té Moisés xii-yu dàvá-á<sup>n</sup>.<sup>38</sup> Te ñiú-ni té Moisés ní xíndecu ndihí-dé ñáyiú isràél xití yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xía<sup>n</sup> ñí quixi ì<sup>n</sup> espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-xi xii-dé, te yácá<sup>n</sup> ní dácuáhá ñaha-xi tñuhu-gá, te ñiú-ni tñuhu-á<sup>n</sup> ñí ndóo dàcuaha-o.

<sup>39</sup> Te cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés, te ñá ní ndéé iní ñáhá-yu xii-dé, chí ní cuiní-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègiptú cundecú-yu.<sup>40</sup> Te òré ndécú té Moisés yucu ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii ñaní-dé té Àrón:

“Cadúha-n ñi úú ndiöxí díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> codonùu núú-ó cùhu<sup>n</sup>-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó ndèè ichi cuáhá<sup>n</sup> té Moisés, té yòdo nuu núú-ó ndùu ní quee-o Ègíptú”, duha ní xí-yu té Àrón. <sup>41</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ní cadúha-güedé ñi chëhlu mee-ní díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te ní sahani-güedé ñi úú quiti nchìto ní quide càhnu-güedé chëhlu-á<sup>n</sup>. Te ío ní cudíí iní-yu quiti-á<sup>n</sup>, chi ní cachí-yu sá díú-ní ndiöxí cúú-dí. <sup>42</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-yu, xíá<sup>n</sup> ní dáñá ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. Te ní dáñá-gá ní xóo cada càhnu-yu nchícanhii, ndihí yóó, ndihí nchaa chódíní. Te duha ní chídó tñuní ñi téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ñáiyu dàvá-á<sup>n</sup>:

Nchòhò ñáiyu isràèl, ní cuu údico cuía yíhí-ndó yucu,  
te ní sahani-ndo quiti-ndo ní quide càhnu ñaha-ndo xii-í cáhá<sup>n</sup>-ndó, dico ñahá  
chi ní sahani-ndo-güedé ní quide càhnu-ndo sá ñi cadúha mee-ndo.

<sup>43</sup> Te ní cadúha-ndo ñi veñúhu líhli,  
te ní sanutñi-ndo Mòlóc sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó xica nchido-ndo xití  
yucu,

te ní cadúha-ndo ñi chódíní, te quiti-á<sup>n</sup> càchí-ndó sá cúú-dí ndiöxí Rènfán,  
te ndi ndùu sá ñi cadúha-ndo-á<sup>n</sup> ní quide càhnu-ndo.

Te cuendá sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-ndo te yúhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quíhí<sup>n</sup>-ndó  
cùndecu-ndo ingá xio nàció<sup>n</sup> Babiloniá.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii-yu, te duca<sup>n</sup> ní chídó tñuní téé ní xóo cáhá<sup>n</sup>  
tñuhu-gá.

<sup>44</sup> Te xití yucu-á<sup>n</sup> ní dácáá-güedé ñi veñúhu vehe dóó. Te vehe-á<sup>n</sup> ní cuu-xi  
ñi sá cùtnuní iní-yu sá Yá Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu. Te vehe-á<sup>n</sup> ní  
dácáá-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii té Moisés, chi ní dánèhé ñahá-gá  
xii-dé nàcuáa dacáa-güedé. <sup>45</sup> Te sátá ní xihí nchaa cue téé-á<sup>n</sup>, te ní ndóo  
ndihí nchaa déhe-güedé veñúhu-á<sup>n</sup>. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé  
cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te cuáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé té Jòsué núú cùndécú-yu. Te sátá ní  
quexió-yu, te ní dácúnú-yu ñáiyu dii ñùú-xi-á<sup>n</sup> chi mee Yá Ndiöxí ní chindee  
ñaha-gá xii-yu. Te sátá ní ndihí nchaa ñáiyu ní xica nchido veñúhu dóó-á<sup>n</sup>  
ní xihí, te ní ndóo ndihí dava-gá-yu. Te duca<sup>n</sup>-ni ndècu-xi ní cacu té Dàvíí,  
téé ní xíndaha ñaha xii-yu. <sup>46</sup> Te Yá Ndiöxí ní cudíí víhí iní-gá té Dàvíí. Te ní  
xíá<sup>n</sup> tñuhú-dé núú-gá núu cuu dacáa-dé veñúhu cuu cuendá-gá, chi ñi-ñi Yá  
Ndiöxí ní xóo cada càhnu té Dàvíí ndihí té Jàcób, ñani tñahá-ó ní xíndecu ndéé  
sanaha víhi-gá. <sup>47</sup> Te Yá Ndiöxí ñá ní dáña-gá dacáa té Dàvíí veñúhu-gá dico  
déhe-dé té Salòmón, chi ní dáñá-gá ní dácáá-dé veñúhu cuu cuendá-gá <sup>48</sup> cuèi  
ñá túú sacùndecu-gá veñúhu dacaa cue téé ñuyúú-a, chi ndèni xía<sup>n</sup> ndécú-gá chi  
espíritú cúú-gá. Te duha ní chídó tñuní téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndiöxí ndéé  
sanaha nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá:

<sup>49</sup> Yúhú táxí tñuní-í andiú ndihí ñuyúú,

te xía<sup>n</sup> núu nchòhò vá ndácú-ndó chihí ñaha-ndo xití veñúhu dàtná quidè-yu  
sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xini ñuhu-í núú ndétátú-í,

<sup>50</sup> chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá ío ñuyúú-a.

Duha ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, te diu-ni duca<sup>n</sup> ní chídó tñuní téé ní xóo cáhá<sup>n</sup>  
tñuhu-gá —duha ndùu nchaa tñuhu ní xáha<sup>n</sup> té Tèvá xii-güedé.

<sup>51</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu-dé:

—Nchòhó, ío sàà iní-ndó chi quide-ndo datná quidé ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chi ñá túú tédòho-ndo tnùhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, chi ñá cuíní-ndó quindáá iní-ndó tnùhu-gá, mee-ni cùu úhú iní-ndó Espiritú-gá dàtná ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha. <sup>52</sup> Chi cue téé-á<sup>n</sup> ío ní xóo dandòho-güedé nchaa cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnùhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te ní sahni-güedé nchaa cue téé ní cáhá<sup>n</sup> sá quixí Crístú ñuyíú-a, te Yaá-á<sup>n</sup> ñá túú cuèchi-gá. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide-ndo Crístú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a, chi ní sáha cuèndá-ndó-gá núú cuè téé ní cuu úhú iní ñáhá xii-gá ní sahni ñaha-güedé. <sup>53</sup> Te ndècu ndihi-ndo tnùhu ní chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xii ndíi, te ní dùca<sup>n</sup> ñá túú sàndáá iní-ndó tnùhu-á<sup>n</sup> núu ní sahni-ndo Jèsús. Te ñu-ni tnùhu-á<sup>n</sup> ndécú ndihi-ndo ndéé vitna —càchí té Těvá xáha<sup>n</sup>-dě xii-güedé.

### *Ní sahni-güedé té Těvá*

<sup>54</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tě Těvá xii-güedé, te ní cudéé<sup>n</sup> víhí-güedé núú-dě, núu ní quide rúhñú-güedé núhu-güedé sá sàtú iní-güedé. <sup>55</sup> Te té Těvá ndécú ndihi-dé Espiritú Yá Ndiòxí, te ní ndacoto váha-dé andíu, te ní xini-dé súúni dàtása<sup>n</sup>-xi núú ndécú Yá Ndiòxí, te ní xini-dé Xítóhó Jesucristú nùtní-gá xio cùha Yá Ndiòxí. <sup>56</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tě Těvá xii-güedé:

—Chí cùndèhe andíu chi yúhú ndéhè-í Xítóhó Jesucristú nùtní-gá xio cùha Yá Ndiòxí, te ñu-gá cúú-gá ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dě.

<sup>57</sup> Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuèndá sá ñá ní tnàhá iní-güedé cundédòho-güedé tnùhu càhá<sup>n</sup>-dè, te uu<sup>n</sup> ní cuáá-güedé, te ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé <sup>58</sup> ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> ndéé ñ<sup>n</sup> xio yuhu ñùú, te yácá<sup>n</sup> ní sáñaha-güedé yúú xii-dé. Te ndècu ñ<sup>n</sup> téé cuechi nani-dé Sàulú, te téé-á<sup>n</sup> ní quide cuèndá-dé dóó-güedé cuèndá ní nune ndaha-güedé ní sáñaha-güedé yúú xii té Těvá. <sup>59</sup> Te òré sáñaha-güedé yúú, te ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé Xítóhó Jesucristú te xáha<sup>n</sup>-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, naquehe<sup>n</sup>-n iní-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>60</sup> Te ní ngüñí xítí-dè, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, vá técuèchi-n cuè téé-a sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

Te xíá<sup>n</sup>-ná ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te ní xíhí-dé.

## 8

### *Té Sàulú chíhí-dě ñáyiú sàndáá iní-xi tnùhu Jèsús vecaá*

<sup>1</sup> Te té Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá ní sahni-güedé té Těvá.

Te ñu-ni nduu-á<sup>n</sup> ní cuu níhi cuèndá nchaa ñáyiú sàndáá iní-xi tnùhu Jèsús ñúu Jerusàlén. Te ní ndihí-yu ní xíté nuu cuáhá<sup>n</sup>-yu distritú Jùdeá ndihi distritú Sàmariá. Te cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dácùaha ñaha xii-yu tnùhu-gá ní ndóo-güedé ñúu Jerusàlén. <sup>2</sup> Te nchaa cue téé càhá<sup>n</sup> ndihi Yá Ndiòxí ní chindúxi-güedé ndíi Těvá. Te ío ní ndáhyú ñáyiú ní sàndáá iní tnùhu Jèsús sá ní xíhí ndíi. <sup>3</sup> Te té Sàulú ío dándòho-dé-yu, chi ndi vehe ndi vehe cuáhá<sup>n</sup>-dè cuátníi-dé cuèi téé cuèi ñadíhí ndécá-dè cuáhá<sup>n</sup> vecaá.

### *Càhá<sup>n</sup>-yu tnùhu Yá Ndiòxí distritú Sàmariá*

<sup>4</sup> Te nchaa ñáyiú ní xíté nuu cuáhá<sup>n</sup>-yu càhá<sup>n</sup>-yu tnùhu Jèsús nchaa núu quèxió-yu. <sup>5</sup> Te té Lipé cuáhá<sup>n</sup>-dè distritú Sàmariá càhá<sup>n</sup>-dè tnùhu Xítóhó Jesucristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a. <sup>6</sup> Te ío vèi núú sá

vã yõ tnàhì ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu vîhî-yu, te ní xîndedóho váha-yu nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>7</sup>Te vâi ñáyîu yîhî ñaha espíritú cúndîhî yucu ñávâha ní queñuhu-dé nchaa espíritú-á<sup>n</sup> yîqûi cûñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní ndee-xi yîqûi cûñú-yu cuáhá<sup>n</sup>-xi, te ní ndúha-yu. Te vâi ñáyîu cùhú ñá cúú-gã candá nihnú-yu ndîhî ñáyîu yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu. <sup>8</sup>Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Jèsús te ní quide tátna-dé-yu, xîã<sup>n</sup> ío ní cudí<sup>í</sup> ñî ñáyîu ñúú-á<sup>n</sup>.

<sup>9</sup>Te ñîu-ní ñúú-á<sup>n</sup> ndécú ñî<sup>n</sup> téé nàni Xímú, te téé-á<sup>n</sup> xîní-dé cada ndùu-dé, te ní cuu naha dùca<sup>n</sup> quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñáyîu distrítú Sàmariá sá dúcá<sup>n</sup> quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dě cúnùu. <sup>10</sup>Te nchaa ñáyîu cuèi ñáyîu cuica te cuèi ñáyîu ndàhú ío nèhé-yu sá yîñùhu núú-dě, te xîtnhá-yu:

—Tée-ã<sup>n</sup> ío chîndee ñaha Yá Ndióxi xii-dé núu vâi núú sá quidé-dě —càchî-yu xîtnhá-yu.

<sup>11</sup>Te ní sándáá ñî-yu nàcuáa ní xóo cada ndùu-dé, te ní xóo cuñúhu vîhî-yu, te ní cuu naha dùca<sup>n</sup>-ní dandahú ñáhá-dě xii-yu. <sup>12</sup>Te té Lîpé ní cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Xítóhó Jesucrístú, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu sá Yá Ndióxi cuñî-gá ndîhu ndaha ñàha-gá xii-yu. Te cuèi téé cuèi ñadîhî ní sándáá ñî-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. <sup>13</sup>Te tnàhá té Xímú ní sándáá ñî-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndîhî té Lîpé, te ní cuñúhu-dé chi tîtní núú sã vã yõ tnàhì ndàcu cada ní quide té Lîpé, te ní cuñúhu vîhî nchaa ñáyîu.

<sup>14</sup>Te dava-gá cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyîu tnúhu-gá ní níhî-güedé tnúhu sá ñáyîu distrítú Sàmariá ní sándáá ñî-yu tnúhu Yá Ndióxi. Te ní tendaha-güedé té Pèlú ndîhî té Juáa cuáhá<sup>n</sup>-güedé distrítú Sàmariá. <sup>15</sup>Te ní quexio-güedé, te ní cáhá<sup>n</sup> ndîhî-güedé Yá Ndióxi ní xícá<sup>n</sup>-güedé Espíritú-gá quixi cundecu ndîhî-yu. <sup>16</sup>Chi ní ñî-yu vátá sàá-gá Espíritú-gá cundecu ndîhî-yu, chi òré ní sanduté-yu, te mee-ní Jèsús ní cacunehe-güedé. <sup>17</sup>Te òré ní sacá<sup>n</sup> ndodo-güedé ndaha-güedé díquî-yu, te ní quexio Espíritú-gá ní ngúndecu ndîhî-yu.

<sup>18</sup>Te ní xîní té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexio Espíritú-gá ní ngúndecu ndîhî-yu, te cuñî-dé cuáñaha-dé díhú<sup>n</sup> xii té Pèlú ndîhî té Juáa ní cùu. <sup>19</sup>Te ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Chîndee ñàha-ndo cuendá ndêda-ní càa-yu cacá<sup>n</sup> ndodo-í ndaha-í díquî-yu, te níhî-yu Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndîhî-yu —càchî-dé xáha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

<sup>20</sup>Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dê xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndîhî díhú<sup>n</sup>-n, chi cuñî-n cuàa<sup>n</sup>-n sá vãha quide Yá Ndióxi. <sup>21</sup>Yòhó vá cúú càda-n chiu<sup>n</sup> quide-ndí, chi ñá túú ndècu váha ñî-n núú Yá Ndióxi. <sup>22</sup>Te vá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n, chi ío nèhé càhá<sup>n</sup>-n sã dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n. Te cáhá<sup>n</sup> ndàhú-n núú Yá Ndióxi sá ná cádá càhnu ñî-gá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n. <sup>23</sup>Te yúhú sa xîní-í sã ío úhú ñî-n, chi mee-ní sã cuèhé sá dúhá chîdo nuu-n quide-n —cachí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dê xii té Xímú.

<sup>24</sup>Te ní xáha<sup>n</sup> té Xímú xii-güedé:

—Cáhá<sup>n</sup> ndàhú-ndó núú Yá Ndióxi sá ñà túú ñã tnahá-í sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-í —càchî-dé xáha<sup>n</sup>-dê.

<sup>25</sup>Te té Pèlú ndîhî té Juáa ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyîu ñúú-á<sup>n</sup>. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé nchaa nàcuáa ní quide Jèsús ní xîní-güedé òré ní xica cuu-gá



ñuyú-a. Te ní tñi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusalén, te ní yáha-güedé titñi ñuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá.

*Té Lìpé ndihi ì<sup>n</sup> téé ñuú Etiòpiá*

<sup>26</sup> Te ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní quexio-xi ñuú Jerusalén ní xáha<sup>n</sup>-xi xii té Lìpé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gázá, dico mee-ni xití yucu cuáhá<sup>n</sup> ichi —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>27</sup> Te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé, te ní natnahá-dé ì<sup>n</sup> téé nació<sup>n</sup> Etiòpiá ñúhú-dé ichi. Te cùu-dé tesorèrú xínú cuèchi-dé núú ì<sup>n</sup> ñadìhì ñaha yíndaha nació<sup>n</sup> Etiòpiá, te ñaha-á<sup>n</sup> nání-á<sup>n</sup> Cándacé. <sup>28</sup> Te téé etiòpiá-á<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-dé ñuú Jerusalén ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé Yá Ndiòxí, te ñuhu-dé ichi cuánuhú-dé ñuú-dé ñúhú-dé carrètá, te dàcuaha-dé tnúhu ní chídó tñuní ndíi Chàia téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. <sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndiòxí xii té Lìpé:

—Quíhí<sup>n</sup> tuha-n càrretá-á<sup>n</sup> —càchí Espíritú-gá xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>30</sup> Te té Lìpé ní sátuha-dé carrètá-á<sup>n</sup>, te ní tecú dóho-dé nàcuáa càhá<sup>n</sup> téé etiòpiá-á<sup>n</sup>, téé ñuhu carrètá-á<sup>n</sup> dácuaaha-dé nàcuáa ní chídó tñuní ndíi Chàia. Te ní xáha<sup>n</sup> té Lìpé xii téé etiòpiá-á<sup>n</sup>:

—¿Técú tñuní-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-á<sup>n</sup>? —càchí té Lìpé xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé.

<sup>31</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> téé etiòpiá:

—¿Nása tecú tñuní-í te vâ yõo dànehé ñáhá xii-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñáhá-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Lìpé.

Te cuasaá té Lìpé núú carrètá ní ngóo-dé. <sup>32</sup> Te ndédóho-dé nàcuáa dàcuaha téé etiòpiá-á<sup>n</sup> nàcuáa ní chídó tñuní ndíi Chàia núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: Dàtná quídé ì<sup>n</sup> mbéé cada-dé òrè candeca ñaha-güedé xii-dé quíhí<sup>n</sup> cahni ñaha-güedé chi ñá túú nâ cada-dé, dàtná cuíní-ndó quide mbéé òrè dètè-dí ñá túú ndáhí-dí duca<sup>n</sup> càda-dé òrè cahni ñaha-güedé chi ni vâ càhá<sup>n</sup>-dé.

<sup>33</sup> Te mee-ni cùdiquí ndéé ñáhá-güedé xii-dé, te ni vâ ndúcú tnúhu-güedé núú-dé ñuú ndáá ndècuèchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna ñi cue ñani tnáhá-dè, chi cahni ñaha-güedé xii-dé ñuyú-a.

Duha càhá<sup>n</sup> tutú ní dácuahá téé etiòpiá ní xíndedóho té Lìpé.

<sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu téé Etiòpiá xii té Lìpé:

—Cundee ñi-n càchí tnúhu-n yòo cacunehe téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, núú càhá<sup>n</sup>-dé cuèndá mée-dé àdi cahá<sup>n</sup>-dé cuèndá ingá ñáyiú —càchí téé etiòpiá-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dè xii té Lìpé.

<sup>35</sup> Te téé Lìpé ní caní-dé cuèndú núú téé etiòpiá nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Chàia nàcuáa cada Jèsús òrè quixi-gá ñuyú-a. Te ní xáha<sup>n</sup>-dè nàcuáa ndúu tnúhu Jèsús ndíi nàcuáa ní quide-gá. <sup>36</sup> Te ñuhu-güedé ichi cuáhá<sup>n</sup>-güedé ní naníhí-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú ñúhú ndüte, te ní xáha<sup>n</sup> téé etiòpiá:

—Iha ñuhu ndute, ¿te vâ cúú cuàndute-í iha-á<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Lìpé.

<sup>37</sup> Te xáha<sup>n</sup> té Lìpé:

—Te núú sàndáá ndisa ñi-n Jèsús, te cuu cuandute-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te ní xáha<sup>n</sup> téé etiòpiá:

—Sàndáá ndisa ñi-í sá Dèhe Yá Ndiòxí cúú Xítoho Jesucristú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

38 Te ní ngani-dé carretà, te ní nuu-güedé ndi ndüü-güedé, te cuánguee-güedé xití ndute, te ní dácuándüte ñaha té Lìpé xii-dé. 39 Te òrè ní nene-güedé xití ndute, te ndèca ñaha Espíritú Yá Ndiòxí xii té Lìpé cuáhá<sup>n</sup>. Te ñá túú ní xini téé ní sandute-á<sup>n</sup> ndéé ichi cuáhá<sup>n</sup> té Lìpé. Te ío ní cudíí iní-dé sá ní natuha-dé ichi Yá Ndiòxí, te cuánda-dé núú carretà-dé cuánuhú-dé. 40 Te ní quexìo té Lìpé ñuú Àzotó, te ndi tnahá ñuú ndi tnahá ñuú cuáhá<sup>n</sup>-dé càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te ní yáha-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ní quexìo-dé ndéé ñuú Cèsareá.

## 9

### *Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítóhó Jesucristú* (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

1 Te té Sàulú mee-ni càhá<sup>n</sup> cuèhé-dé cuèndá ñáyüu ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te cuini-dé cahni ñaha-dé xii-yu. Te ní sáhá<sup>n</sup>-dé núú dütü cúnü-gá, 2 te ní xáha<sup>n</sup>-dé sá cádüha dütü-ã<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tutú canehe-dé quíhí<sup>n</sup> cuáha-dé cue téé xínde nchito veñühu ñuú Dàmascú, chi cuini-dé tñi-dé nchaa ñáyüu dàcuaha tnúhu Xítóhó Jesucristú candeca ñaha-dé quíhí<sup>n</sup> ñuú Jerusàlén. 3 Te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé tá cüyatni-dé ñuú Dàmascú, te u<sup>n</sup>ni ní quée ñuhu andü, te ní dáyhéhe-xi ndéé núú nütñi-dé. 4 Te ní nduá-dé ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-dé càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup> núú ññu, te xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Yòhó Sàulú, ¿ná cuèndá cúú úhú iní ñáhá-n xii-í te dándoho ñaha-n? —cachí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

5 Te ni xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Ná cúú yòhó sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te ní xáha<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup> xii-dé:

—Yúhú cúú-í Jèsús téé cüu úhú iní-n. Te ío dándoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndìcutu quide-n, chi quiti-á<sup>n</sup> nñu na cüxi-güedé-di püyá te sáha-di patadá núú-xi, te quide úhú-di mee-di. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cüu yohó chi ñá túú sándáá iní ñáhá-n xii-í —càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

6 Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ní yùhú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Xítóhó Jesucristú, ¿te ná cuini-n càda-í-i? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Ndacóo, te quíhí<sup>n</sup>-n ñuú-ã<sup>n</sup>, te yàcá<sup>n</sup> tecú tnúhu-n ná cúú sá càdá-n —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé.

7 Te cue téé cuáhá<sup>n</sup> ndihi té Sàulú ní tecú dóho-güedé càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>, dico vá yòo tnáhi ní xini-güedé, te ní yùhú víhí-güedé, te ñá túú tnáhi ní càhá<sup>n</sup>-güedé. 8 Te ní ndacóo té Sàulú, te ñá ní cüu-gá cundehe-dé, chi ní cuaa-dé, te ní tñi-güedé ndaha-dé ndéca ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> ñuú Dàmascú. 9 Te yàcá<sup>n</sup> ní xíndecu-dé úní nduu, te ñá ní cüu tnáhi cundehe-dé, te ñá túú ná ní xèxi-dé, te ñá túú ní xihí-dé ndute.

10 Te ndècu téé sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Dàmascú, nání-dé Ananiás, te ní sáhá<sup>n</sup> Jèsús núú sání-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—¡Ananiás! —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

Te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Yúhú càhá<sup>n</sup> ndihi-n-ã<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

11 Te ní xáha<sup>n</sup>-gá:

—Ndacuíñí, te quíhí<sup>n</sup>-n ñ<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> ichi núú dánani-güedé Ichi Ndáá, te yàcá<sup>n</sup> nanducu-n vehe té Jüdás, chi vehe téé-á<sup>n</sup> ndécú ñ<sup>n</sup> téé ñuú Tàrsú nání-dé Sàulú,

te téé-án sa càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-dě xii-í. <sup>12</sup> Te téé-án ní dácótó ñaha-xi sá ní xiní ñáhá-dě xii-n ní quexio-n núú ndécú-dě, te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-n ndàha-n díquí-dě, te duca<sup>n</sup> te ní nacaá<sup>n</sup> núú-dě ní dácótó ñaha-xi xii-dé —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá.

<sup>13</sup> Te té Anàniás ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Yòhó Xítohó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-n sã ní níhì-í tnúhu nàcuáa quide-dé sá ïo quide úhú-dé ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihi-n ñúú Jerusálén. <sup>14</sup> Chi nèhe-dé tutú ní sãñaha cuè dútú cúnúu cuendá níhí-dě nàcuáa cada-dé tñi-dé nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-gá.

<sup>15</sup> Te Jèsús ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-dé:

—Quihí<sup>n</sup>-n ndàtnúhu-n ndihi-dé, chi cuini-í cada-dé chùu-í, quihí<sup>n</sup>-dé cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-í núú cuè ñáyiú isràél, ndihi núú cuè ñáyiú ñá túú cuú ñáyiú isràél, ndihi núú cuè téé yindaha ñaha xii-yu. <sup>16</sup> Te yúhú cúñaha-í xii-dé sá ndóhó vihi-dé cuendá-í —càchí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii té Anàniás.

<sup>17</sup> Te cuáhá<sup>n</sup> té Anàniás vehe núú ndécú tè Sàulú te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-dé ndaha-dé díquí tè Sàulú, te ní xáha<sup>n</sup>-dě:

—Yòhó té Sàulú téé ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñi-ni Xítohó Jesucristú Yaa ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha xii-n ichi ní tendaha ñaha-gá véxi-í cuendá cacá<sup>n</sup> táhú-í núú-gá cuendá-n te ndúha núú-n, te dàtnùni quixi Espiritú-gá cundecu ndihi-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě.

<sup>18</sup> Te dàtná sá ní xócání-ó ñi<sup>n</sup> sá ndèdí núú-dě ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaá<sup>n</sup> núú-dě, te ní sandute-dé. <sup>19</sup> Te ní xexi-dé, te ní naníhí ndéé-dé, te titní nduu ní xíndecu ndihi-dé ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ñúú Dàmascú.

### *Té Sàulú dácua<sup>n</sup>-dè ñáyiú tnúhu Yá Ndióxi ñúú Dàmascú*

<sup>20</sup> Te sátá ní ndúha núú-dě, te ní sáhá<sup>n</sup>-dè veñúhu cue ñáyiú isràél ní xáha<sup>n</sup>-dè sá Jèsús cúú-gá Déhe Yá Ndióxi. <sup>21</sup> Te nchaa ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te ní cuñúhu vihi-yu, te ní xítnáhá-yu:

—Ñiú téé-án ní sahní-dé ñáyiú ní xóo chiñúhu ñaha xii Jèsús ñúú Jerusálén. Te ní quixi-dé iha ní cuini-dé tñi ñaha-dě xii-yu candeca ñaha-dě quihí<sup>n</sup> núú cuè dútú cúnúu ní cuu —cachí-yu xítnáhá-yu.

<sup>22</sup> Te ïo iní-gá té Sàulú xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu sá díú Jèsús cúú-gá Crístú Yaa ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíú-a, te xiá<sup>n</sup> ñá ní níhí ñáyiú isràél ndécú ñúú Dàmascú tnúhu cáhá<sup>n</sup>-yu, te ní cuñúhu vihi-yu.

### *Té Sàulú ní dáxió-dè núú ñáyiú isràél*

<sup>23</sup> Te sátá ní cuu titní nduu, te ní ndatnúhu cue téé isràél sá cáhni-güedé té Sàulú. <sup>24</sup> Te té Sàulú ní níhí-dé tnúhu nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-güedé cada ñaha-güedé xii-dé, te cuèi nduu cuèi niú néhé cuendá-güedé yuyèhe núú ñúúdo ndóho yuhu ñúú cuendá cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-dé te cahni ñaha-güedé. <sup>25</sup> Te ñi<sup>n</sup> niú ndéca ñaha cue téé ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuáhá<sup>n</sup> ndéé núú ñúúdo ndóho yuhu ñúú. Te ní sáá-güedé núú ndóho, te ní chihi ñaha-güedé xii-dé xíhí tídihí te ní dándèe ñaha-güedé núú ñúhú, te ní quene-dé cuáhá<sup>n</sup>-dè.

### *Té Sàulú ndécú-dè ñúú Jerusálén*

<sup>26</sup> Te té Sàulú ní nasáá-dé ñúú Jerusálén, te cuini-dé chitnahá-dé ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní yùhú-yu chi ní cáhá<sup>n</sup>-yu sá dándàhú ñáhá-dè sá sàndáá iní-dé Jèsús. <sup>27</sup> Te té Bèé ndéca-dè té Sàulú cuáhá<sup>n</sup> núú ndécú cuè téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dácua<sup>n</sup> ñaha xii-yu tnúhu-gá. Te ní caní té Bèé cuendú núú-güedé nàcuáa ní cuu ní naníhí tñáhá tè Sàulú ndihi Jèsús ichi, te ní cáhá<sup>n</sup>

ndihí ñaha-gã xii-dé. Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu té Bèè nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñáyiú Dàmascú, te ñá túú tnàhí ni yùhú-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé, càchí té Bèè xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé. <sup>28</sup> Te ní xíndecu té Sàulú ndihí ñáyiú xidácuáhá tnúhu-gá ñúú Jerusalén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Jèsús, te ñá túú tnàhí ni yùhú-dé <sup>29</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé ñáyiú israhèl ñáyiú càhá<sup>n</sup> tnúhu griégú. Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ní ngúíta-yu ndàtnúhu-yu sá cáhni ñàhá-yu xii-dé. <sup>30</sup> Te ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa cuini ñáyiú càhá<sup>n</sup> tnúhu griégú cada ñàhá-yu xii té Sàulú, núú ní sàndeca ñàhá-yu xii-dé ñúú Cèsareá, te yàcá<sup>n</sup> ní tendaha ñàhá-yu cuánuhú-dé ñúú Tàrsú.

<sup>31</sup> Te sáta xía<sup>n</sup> te ní sanaá-yu ñá túú-gã ní xõo cada úhú-yu nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nihí distritú Júdeá, ndihí distritú Galileá, ndihí distritú Sàmariá. Te ní nihí ndéé-yu ní quidé-yu nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí cadá-yu, te ío ní xíndecu yíñhú-yu núú-gã, te Espiritú-gá ní chindee ñaha-xi xii-yu, te vai-gá ñáyiú ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

### *Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás*

<sup>32</sup> Titní xichi ní sáhá<sup>n</sup> té Pèlú ní cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiõxí. Te ñ<sup>n</sup> nduu ní sáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Lidá ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé ñáyiú sàndáá iní ñàhá xii Jèsús. <sup>33</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ní nanihí-dé ñ<sup>n</sup> téé nàni Eneás, te ní cuu úná cuía cùhú-dé, te ní lùha ñá cuú-gã candá nihnu-dé. <sup>34</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tã Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítohó Jesucristú cada tátna ñaha-gã xii-n tnàvíí. Ndacóo te ndo-caní-n yùu-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te òré-ni ní ndacóo-dé. <sup>35</sup> Te nchaa ñáyiú ñúú Lidá ndihí ñáyiú ñúú Sàron ní xiní-yu sá ñí ndúha-dé, te ní sàndáá víhí iní-yu Xítohó Jesucristú.

### *Ní ndoto tá Dòrcás*

<sup>36</sup> Te ñúú Jòpé ndécú ñ<sup>n</sup> ñadihí sàndáá iní-a<sup>n</sup> tnúhu Jèsús, te nàni-a<sup>n</sup> Tabitá, te tnúhu griégú xáhã<sup>n</sup>-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-a<sup>n</sup> chí ío váha iní-a<sup>n</sup>, te ní xóo chindee-a<sup>n</sup> ñáyiú ndàhú. <sup>37</sup> Te váha-ni ndècu-a<sup>n</sup> ní cuu, te ní tñi ñaha cuèhé ní xihí-a<sup>n</sup>, te ní nadacùchi ñàhá-yu, te ní chihí ñàhá-yu ñ<sup>n</sup> cuàrtú ndécú ndéé núú ñnu. <sup>38</sup> Te ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jòpé ní níhí-yu tnúhu sá ndécú té Pèlú ñúú Lidá. Te yatni-ni càa ñúú-á<sup>n</sup>, te ní tendàhá-yu úú cue té cuáhã<sup>n</sup>-güedé núú ndécú-dé cuèndá cuñaha-güedé candeca ñaha-güedé xii-dé quihí<sup>n</sup> núú ndécú-yu. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Pèlú:

—Yáchí ná quihí<sup>n</sup>-ó ñúú-ndí, chí yàcá<sup>n</sup> cáná ñàhá-yu quihí<sup>n</sup>-n tnàvíí —cachí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Pèlú.

<sup>39</sup> Te Pèlú ní xica-dé cuáhã<sup>n</sup>-dé ndihí cue téé-á<sup>n</sup> ñúú Jòpé, te òré ní quexio-güedé ndihí-dé, te cuásá ndihí ñaha-güedé cuàrtú ndéé núú ñnu. Te nchaa ñáyiú ñhí ñáyiú quèé ní tacá ndéè ñàhá xii ndíyi-á<sup>n</sup> xindáhyú-yu, te ní dánèhé ñàhá-yu nchaa dóo ñí cadúha ñaha ní xihí-á<sup>n</sup>. Chí ní xóo cadúha-a<sup>n</sup> dícú<sup>n</sup>, te ní xóo cadúha-a<sup>n</sup> dío òré ní xíndecu-a<sup>n</sup> ñuyúyú-a, te nchaa xiã<sup>n</sup> ní dánèhé ñàhá-yu xii té Pèlú. <sup>40</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè sá quèé-yu ncháa-yu quèhé, te ní quèé-yu. Te ní ngúñí xítí-dé te ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé Yá Ndiõxí, te dàtnùni ní ndacoto-dé núú cándòdo ndíyi-á<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Tàbitá, ndacóo —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te ní ndacoto-a<sup>n</sup> núú té Pèlú te ní ndacóo-a<sup>n</sup>. <sup>41</sup> Te ní tñi-dé ndaha-a<sup>n</sup> ní nacanutñi ñaha-dè. Te ní cana-dé nchaa ñáyiú ñhí ñáyiú quèé ndihí nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuèndá quiní-yu sá ñí ndoto-a<sup>n</sup>. <sup>42</sup> Te nchaa ñáyiú ñúú Jòpé ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xihí-á<sup>n</sup>, te

vài-yu ní sándáá iní-yu Xítoho Jesucristú. <sup>43</sup> Te titní nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Xímú tée dàcuitá ñii.

## 10

### *Té Pèlú ndihi té Còrneliú*

<sup>1</sup> Te ndècu ìn<sup>n</sup> tée nàni-dé Còrneliú ñúú Cèsareá te cùu-dé capitá<sup>n</sup>, te ndècu ndihi-dé ìn<sup>n</sup> cièndú sandàdú. Te cue téé-á<sup>n</sup> nání-güedé Sandàdú Itàlianú. <sup>2</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup> ío váha iní-dé, te mee-dé ndihi ñadihí-dé ndihi nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yíñùhu núú Yá Ndiòxí, te sáha-dé ñáyíu ndàhú ñáyíu isràél dǐhún, te ío càhá<sup>n</sup> ndihi-dé Yá Ndiòxí. <sup>3</sup> Te ìn<sup>n</sup> nduu datná òré caá úní sacuaa ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé sá ní sáhá<sup>n</sup> ìn<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí núú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-xi:

—Còrneliú —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>4</sup> Te ní xini-dé ndi nduú xio núú-dé espíritú-á<sup>n</sup>. Te ío ní yuhú-dé. Te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Ná chíú<sup>n</sup> vèxi-n? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te xáha<sup>n</sup>-xi:

—Ío càhá<sup>n</sup> ndihi-n Yá Ndiòxí, te ñáyíu ndàhú sáñaha-n dǐhún-n, te nchaa xiá<sup>n</sup> sa nàha-gá. <sup>5</sup> Te vitna tendaha-n cuè téé na quíhí<sup>n</sup>-güedé ñúú Jòpé quíngana-güedé ìn<sup>n</sup> téé nàni Xímú, àdi Pelú chí úú diu-dé, te candeca ñaha-güedé quixi. <sup>6</sup> Te òré quexìo-dé te cachí tñuhu-dé nchaa dava-gá sá cuíní Yá Ndiòxí cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu téé nàni Xímú téé dàcuitá ñii, te vehe téé-á<sup>n</sup> caá ìn<sup>n</sup> xio yuhu lamár —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>7</sup> Te sátá cuáhá<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup>, te té Còrneliú ní cana-dé úú tñàhà cue téé xìnu cuechi núú-dé ndihi ìn<sup>n</sup> sandàdú xínú cuèchi tucu núú-dé, te tñàhà sandàdú-á<sup>n</sup> ío càhá<sup>n</sup> ndihi-dé Yá Ndiòxí. <sup>8</sup> Te té Còrneliú ní cani-dé cuèndú núú-güedé nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí. Te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñúú Jòpé.

<sup>9</sup> Te nduu tnéé-á<sup>n</sup> ñùhú-ní-güedé ichi cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te cùu-xi datná òré caúxúú nduu ta cùyatni-güedé ñúú-á<sup>n</sup>, te òré-á<sup>n</sup> ní sáá té Pèlú díquí véhé càhá<sup>n</sup> ndihi-dé Yá Ndiòxí. <sup>10</sup> Te òré-á<sup>n</sup> sa xihí-dé docó cuíní-dé caxi-dé, te nini càdúha-yu sá caxí-dé ní dácótó núú ñáhá-xí <sup>11</sup> sá ní xini-dé ìn<sup>n</sup> sá ndécú àndiu, te càa datná caá ìn<sup>n</sup> dóó cáhnú nchícú<sup>n</sup> yoho ndi cùmí xíquí-xi véxi cuu<sup>n</sup> núú ñùhú. <sup>12</sup> Te núú dóó-á<sup>n</sup> yódó cóo ndihi quiti ndàva ndihi nchaa núú quiti ndéé cùmí sáhá-xi. <sup>13</sup> Te ní tecú dóho-dé càhá<sup>n</sup> ìn<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-dé:

—Pèlú, ndacuíñí cahni-n ndèda-ni càa quiti-a caxi-n-di —cachí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>14</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Vá cáhni-í-di chí càchí tñuhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyíu isràél sá vǎ cúú càxi-ndí nchaa quiti-a chí cuu cuèchi, te vátá caxí-gǎ-í-di ní ìn<sup>n</sup> xito —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>15</sup> Te ní càhá<sup>n</sup> tucu sá ní càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-xi:

—Vá cúú càchí-n sǎ vǎ cúú càxi-n-di, chí mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá díú nchàa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá ní càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>16</sup> Te duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> sá ní càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ùní xito, te datnùní cuánda tucu dóó-á<sup>n</sup> àndiu. <sup>17</sup> Te té Pèlú ñá ní cùtnuní iní-dé ná cuèndá duca<sup>n</sup> ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé, núú xiá<sup>n</sup> ío cuéhé ní sani iní-dé. Te òré-á<sup>n</sup> ní quexìo cue téé ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chí ndi vehe ndi vehe cuáhá<sup>n</sup>-güedé ndúcú tñuhu-güedé

ndèé cáá vèhe té Xímú téé dii vèhe-xi ndecu té Pèlú. <sup>18</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> ñhi-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Ñá túú cùdana iha ndecu ì<sup>n</sup> téé nànducu-ndí nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>19</sup> Te té Pèlú vai saní iní-dé sá ñí dácótó núú ñáhá-xí xii-dé. Te òré-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup> Espiritú Yá Ndiòxí xii-dé:

—Cundedóho-n ì<sup>n</sup> tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Ní quexio úní cue téé nànducu ñaha xii-n. <sup>20</sup> Yáchi, cuandèe chi quíhí<sup>n</sup>-n ndìhi-güedé, te vá yùhú-n chi yùhú ní xáha<sup>n</sup>-í véxi cuaca ñaha-güedé xii-n —càchí Espiritú-gá xáha<sup>n</sup>-xí xii té Pèlú.

<sup>21</sup> Te ní xica-dé cuánde-dé núú ndécú cuè téé xica nanducu ñaha xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Yùhú cúú téé nànducu-ndo-á<sup>n</sup>. Náu-í-a núú ná chíú<sup>n</sup> cuíní ñáhá-ndó —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>22</sup> Te xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Tée cùu capitá<sup>n</sup> téé nàni Corneliú ní tendaha ñaha-dé véxi-ndí, te téé-á<sup>n</sup> ío váha iní-dé, chi ío sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te nchaa ñáyíu isràél ío váha càhá<sup>n</sup>-yu cuèndá-dé. Te ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní xáha<sup>n</sup>-xí xii-dé sá cáná ñaha-dé xii-n quíhí<sup>n</sup>-n vèhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu Yá Ndiòxí —càchí cue téé ní tendaha té Còrneliú xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Pèlú.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Pèlú sá quíhu-güedé vehe-dé, te candeca tnàha-güedé ndìhi-dé quíhí<sup>n</sup> ndéé nduu tnèé. Te nduu tnèé-á<sup>n</sup> ñí xica-güedé ndécá tnàha-güedé ndìhi té Pèlú cuáhá<sup>n</sup>, te tnàhá ì<sup>n</sup> úú cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jòpé cuáhá<sup>n</sup> ndìhi ñaha-güedé xii-dé.

<sup>24</sup> Te ndéé ingá nduu ní quexio-güedé ñúú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñaha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu túha-dé ndìhi ñadìhí-dé ndìhi nchaa landú-dé ndìhi cue téé ío váha tnàhá tnúhu ndìhi-dé, chi ní cana ñaha-dé ní nítnáhá-yu ndìhi-dé cundetú-yu té Pèlú. <sup>25</sup> Te sátá ñí quèxio té Pèlú vehe té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngüíñí xítí-dé núú té Pèlú chíñùhu ñaha-dé ní cùu. <sup>26</sup> Te té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Ndacuíñí vá ngüíñí xítí-n núú-í chi ñá díú Ndiòxí cùú-í, dícó ì<sup>n</sup> téé ñuyú-a cùú-í —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé.

<sup>27</sup> Te ta cáhá<sup>n</sup> té Pèlú ndìhi té Còrneliú cuángüihu-güedé xítí vehe, te chitu ñáyíu xìxíhi xítí vehe. <sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> té Pèlú xii-yu:

—Sa nàha-ndo sá càchí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyíu isràél sá vā cúú quíxi-ndí vehe ni ì<sup>n</sup> nchóhó ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél te ní vā cúú tnàhá tnúhu ndìhi ñaha-ndí xii-ndo. Dico Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá vā cúú cáhá<sup>n</sup>-í sá vā cúú cáhá<sup>n</sup> ndìhi-í ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, chi cuu cuèchi.

<sup>29</sup> Núú xíá<sup>n</sup> ndìhi-ni véxi-í òré ní quexio tnúhu sá cáná ñaha-ndo. Te cachí tnúhu-ndo nā cuèndá cáná ñaha-ndo —cachí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>30</sup> Te té Còrneliú ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Ní cuu cümü nduu, te diu-ni dàtná òré iha cùu-xi, te yùhú ndècu-í diu-ni vehe-í, te ñá túú tnàhá ná xéxi-í cáhá<sup>n</sup> ndìhi-í Yá Ndiòxí, te òré-á<sup>n</sup> ñí quexio ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gá níhnú-xí dōó cuixí<sup>n</sup> dóó chàhnchí. <sup>31</sup> Te càchí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yá Ndiòxí tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n ndìhi-gá, te xíní-gá sá sáñaha-n dñhú<sup>n</sup> xii ñáyíu ndàhú. <sup>32</sup> Te ñúú Jòpé ndécú ì<sup>n</sup> téé nàni Xímú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé, te ndècu-dé vehe ì<sup>n</sup> téé nàni tucu Xímú téé dàcuitá ñí, te càa vehe-dé ì<sup>n</sup> xio yuhu lámár, te cana-n-dè ná quíxi-dé ndatnúhu-n ndìhi-dé”,

duha ní cáhá<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. <sup>33</sup> Núú xiá<sup>n</sup> ndíhi-ni ní cana ñaha-í xii-n. Te táxáhu xii-n sá vëxi-n chi iha ndëcu-ndí nchaa-ndí ndétú ñaha-ndí xii-n cùndedóho-ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te cuini-ndí cachí tnúhu-n nchaa tnúhu ní cachí Yá Ndiöxí cáhá<sup>n</sup> —càchí té Còrneliú xáha<sup>n</sup>-dë.

*Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiu ní tacá vehe té Còrneliú*

<sup>34</sup> Te té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu:

—Vitna ní xiní-í sá Yá Ndiöxí cáhá<sup>n</sup> ndíhi-gá ñáyiu cuèi ndëda-ni càa ñúú, te ñ<sup>n</sup>-ní quide-gá ndíhi nchaa-yu. <sup>35</sup> Te nchaa ñáyiu nèhe sá yíñúhu núú Yá Ndiöxí, te xíquide váha-yu, te nchaa-yu cùu váha iní ñáhá-gá xii-yu. Te ñá túú quide cuendá-gá cuèi ná ñáyiu ñúú cùu-yu. <sup>36</sup> Te Yá Ndiöxí ní tendaha-gá Xítoho Jesucristú ní sáhá<sup>n</sup>-gá ní xíndecu-gá nàció<sup>n</sup> Isràél, te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-yu ñ<sup>n</sup> tnúhu váha nàcuáa cuu váha iní-yu. Te ñiu-ni mee Jèsús cúnúu-gá núú ñáyiu ní càa xico ñuyíú. <sup>37</sup> Te ñaha-ndo sá ñíhna-gá ndí Juáá ní cáhá<sup>n</sup> ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiu, te ní dácúandüte ñaha ndí xii-yu. Te dàtnúni ní ngúita Jèsús ní cáhá<sup>n</sup>-gá tnúhu-gá distritú Galilea, te dàtnúni ní sáhá<sup>n</sup>-gá ñíhí nàció<sup>n</sup> Isràél ní cáhá<sup>n</sup>-gá tnúhu-gá núú ñáyiu. <sup>38</sup> Te sa ñaha-ndo sá Yá Ndiöxí ní sáñaha-gá Espíritú-gá xii Jèsús téé ñúu Nazàret ndécu ndíhi-dé chíndëe ñaha-xi xii-dé. Te ñaha-ndo sá ní xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáyiu yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha. Te ío vài-gá sá váha ní quide ñaha-gá xii-yu, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá. <sup>39</sup> Te mee-ndí ní xiní-ndí nàcuáa ní quide Jèsús ñúú Jerusalén ndíhi ñíhí nàció<sup>n</sup> Isràél. Te ní sata caa ñaha-güedë xii-gá núú cùrúxí te yàcá<sup>n</sup> ní xíhí-gá. <sup>40</sup> Te núú ùní nduu ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te ní cuini-gá sá cùndëcu Xítoho Jesucristú titní nduu sátá ní ndoto-gá cuendá cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha-gá xii-ndí nchaa-ndí nàcuáa ní xica cuu-ndí ndíhi-gá. <sup>41</sup> Te ñá ncháá ñáyiu ní xiní ñáhá xii-gá, chi mee-ni nchúhú cue téé ní cachí-gá sá cáhá<sup>n</sup> ndáá-ndí sá ní ndoto-gá, chi ní xíndecu ndíhi-ndí-gá, te ní xíhi ní xexi-ndí ndíhi-gá, núu cáhá<sup>n</sup> ndáá-ndí sá ní ndoto-gá. <sup>42</sup> Te ní cachí-gá sá nchúhú quíhí<sup>n</sup>-ndí cùñaha-ndí xii ñáyiu sá méé Yá Ndiöxí ní táúchíú<sup>n</sup>-gá sá Jèsús cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiu ndëcu vívú ndíhi cuèchi nchaa ñáyiu ní xíhí. Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii Jèsús, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ní cachí Jèsús cáhá<sup>n</sup>-ndí. <sup>43</sup> Te cue téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní cáhá<sup>n</sup>-güedé sá quíxí Jèsús, te ní cachí-güedé sá ncháá ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii Jèsús, te cada càhnu iní-gá nchaa cuèchi-yu —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

*Ní quexio Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél*

<sup>44</sup> Te mei òré cáhá<sup>n</sup>-dé ndédóho-yu ní quexio Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup>. <sup>45</sup> Te cue téé isràél cuáhá<sup>n</sup> ndíhi té Pèlú, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu vñhi-güedé sá ní quexio Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-yu, chi cuendá sá ñá díú ñáyiu isràél cùu-yu núu xiá<sup>n</sup> ní cuñúhu-güedé. <sup>46</sup> Te ní cutnúni sá ní quexio Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-yu, chi ní ngúita-yu cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá, tnúhu sá ñá túú xiní-yu cáhá<sup>n</sup>-yu. Te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-yu núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá ní quide-gá. <sup>47</sup> Te dàtnúni ní xáha<sup>n</sup> té Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáyiu ní natuha ichi Xítoho Jesucristú chi sa ndëcu ndíhi-yu Espíritú Yá Ndiöxí dàtná cuini-ndó ndëcu ndíhi nchoo, núu xiá<sup>n</sup> vá cùú càchí dava-gá ñáyiu sá vâ cùú cuánduté-yu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu.



48 Te dātnūnī ní xáha<sup>n</sup>-dē xii ñáyiū:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-á<sup>n</sup> te cacunehe-ndo Xítohó Jesucristú —  
càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xií-yu.

Te dātnūnī ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú tē Pèlú cundecu ndihī ñaha-dē xií-yu ñ<sup>n</sup>  
úú nduu.

## 11

### *Té Pèlú ní cani-dé cuèndú núú ñáyiū sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusàlén*

1 Te cue tée ní táúchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiū tnúhu-gá, ndihī cue ñáyiū  
ní sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiū ndècu distritú Júdeá ní nìhí-yu tnúhu sá ñáyiū ñá  
túú cùu ñáyiū isràél ní sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiòxí. 2 Te òré ní ndexìo té Pèlú  
ñuú Jerusàlén, te ñáyiū isràél ñáyiū ní cachí sá cáda nchàa nacuaá ní cáhá<sup>n</sup> ndíi  
Moisés ní satnuhu ñahá-yu xii-dé. 3 Te ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuèndá ní sáhã<sup>n</sup>-n ndéé ndiácã<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndihī-n ñáyiū-ã<sup>n</sup>, te ñá túú  
quidé-yu dàtná quidé nchòo-i? Te ní sáhã<sup>n</sup>-n yacá<sup>n</sup> ní xexi-n ndihí-yu —  
càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé.

4 Te té Pèlú ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní cuu núú nì sáhã<sup>n</sup>-dé, te xáha<sup>n</sup>-dē:

5 —Ní xíndecu-í ñuú Jòpé. Te òré càhá<sup>n</sup> ndihí-í Yá Ndiòxí, te ní dácótó ñaha-xi  
xii-í sá vèxi cuu<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> dóo cáhnú àndiū, te ndùtu ndi cumí xíquí-xi, te ní ngava-xi  
núú ndécù-í. 6 Te ní xíndéhé vãha-í, te ní xini-í nchaa quiti yòdo núú-xi. Te ñ<sup>n</sup>  
xichi yòdo quiti cúmí sáhã<sup>n</sup>-xi, te ñ<sup>n</sup> xichi yòdo quiti déé<sup>n</sup>, te ñ<sup>n</sup> xichi yòdo cóo,  
te ñ<sup>n</sup> xichi yòdo quiti ndava. 7 Te ní tecú dóho-í càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>, te càchí-xi:  
“Pèlú, ndacuáñí cahni-n ndèda-ni càa quiti-a caxi-n-di”, cachí sá nì cáhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

8 Te ní xáha<sup>n</sup>-í: “Vá cáhni-í-di chí càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyiū  
isràél sá vã cúu càxi-ndí nchaa quiti-a”, xáha<sup>n</sup>-í. 9 Te ní tecú dóho-í càhá<sup>n</sup>-ni  
tucu núu ñnu, te càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>: “Vá cúu càchí-n sá vã cúu càxi-n-di, chí  
mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá díú nchàa quiti-á<sup>n</sup> cuu caxi-o”, càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

10 Te duca<sup>n</sup> nì cáhá<sup>n</sup> sá nì cáhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ùnì xito, te dātnūnī cuàndaa dóó-ã<sup>n</sup> ndihī  
nchaa quiti-á<sup>n</sup> andiū. 11 Te òré-ni ní quexìo únì cue tée vehe núú ndécù-í. Te  
cue tée-á<sup>n</sup> nì tendaha ñaha ñ<sup>n</sup> tée ñuú Cèsareá nánducu ñaha-güedé xii-í. 12 Te

mee Espiritú Yá Ndiòxí ní cachí-xi sá quihí<sup>n</sup>-í ndihī-güedé, te ní cachí-xi sá ñá  
túú nã cani iní-í. Te tnàhá ñnu cue tée ndècu iha ní sáhã<sup>n</sup> ndihī ñaha-güedé  
xii-í, te nchaa-ndí ní sáhã<sup>n</sup>-ndí vehe té Còrneliú ñuú Cèsareá. 13 Te ní cani-dé  
cuèndú nàcuáa ní cuu ní sáhã<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí vehe-dé,  
te ní quíhu-xi ndéé xití vehe-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé: “Tendaha-n cuè tée na  
quihí<sup>n</sup>-güedé ñuú Jòpé quíngana-güedé ñ<sup>n</sup> tée nàni Xímú, àdi Pelú chí úú diū-dé.

Te candeca ñaha-güedé quixi. 14 Te tée-á<sup>n</sup> cachí tnúhu-dé nása cada-n nàñihí  
tàhú-n ndihī ñadihí-n, ndihī landú-n, ndihī nchaa ñáyiū xínu cuechi vehe-n”,  
duha ní xáha<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup> xii té Còrneliú. 15 Te òré ní ngúíta-í càhá<sup>n</sup> ndihí-í-yu  
ní quexìo Espiritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndihí-yu dàtná ní quide-xi cútñahá  
ní taxi Yá Ndiòxí Espiritú-gá ndéé díhna ní ngúndecu ndihī nchoo. 16 Te ní  
ndacu iní-í nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Té Juáá  
ní xóo dacuandute-dé ñáyiū, dico yúhú sãñaha-í Espiritú Yá Ndiòxí cundecu  
ndihí-yu”, duha ní cachí-gá. 17 Te Yá Ndiòxí ní sãñaha-gã Espiritú-gá cundecu  
ndihí ñáyiū ñá túú cùu ñáyiū isràél dàtná ní quide-gá cútñahá ní sàndáá iní-ó  
tnúhu Jèsús, núu xiã<sup>n</sup> vá càchí-í sá vã cúu càda-í ñ<sup>n</sup> sá cuñi Yá Ndiòxí cada-í  
—càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dē xií-yu.

18 Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tē Pèlú, te ñá túú-gǎ ná tnúhu ní cǎhá<sup>n</sup>-yu, te ío ní cudíí íní-yu nchaa nácuáa ní quide Yá Ndióxi, te ní xítñahá-yu:

—Tñahá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél naníhí tǎhú-yu núu na dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, chí duca<sup>n</sup> cuíni Yá Ndióxi cunduu —cǎchí-yu xítñahá-yu.

### *Ñáyiú sàndáá íní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá*

19 Te sáta ní sahní-güedé té Tèvá, te ní cuíni-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáyiú ní sàndáá íní-xi tnúhu Jèsús, te ní xité nuú-yu ndi tnahá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñuú. Te davá-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu ndéé distritú Fèniciá ndihi distritú Chìpré ndihi ñuú Antiòquiá. Te ní cǎhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Jèsús núu mee-ni ñáyiú isràél, te ñá ní xítñúhu-yu dava-gá-yu. 20 Te dava-gá ñáyiú distritú Chìpré ndihi ñáyiú ñuú Cirené ní sáhá<sup>n</sup>-yu ñuú Antiòquiá. Te ñá díú mèe-ni ñáyiú isràél ní cǎhá<sup>n</sup> ndihí-yu, chí tñahá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Jèsús. 21 Te ní chindee ñaha-gá xii ñáyiú cǎhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, te vai-gá-yu ní sàndáá íní-yu-gá chí ní tuhá-yu ichi-gá.

22 Te ñáyiú ndècu ñuú Jerusalén ñáyiú ní sàndáá íní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu nácuáa ní cuu, núu xíá<sup>n</sup> ní tendáhá-yu té Bèé cuáhá<sup>n</sup>-dé ñuú Antiòquiá. 23 Te òré ní quexio té Bèé, te ní xiní-dé nácuáa ní quide ñaha-gá xii-yu sá ní naníhí tǎhú-yu, núu xíá<sup>n</sup> ío ní cudíí íní-dé. Te ní dácáhu íní ñáhá-dé, te ní xáhá<sup>n</sup>-dè:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa sá cǎchí Yá Ndióxi cada-ndo —cǎchí-dé xáhá<sup>n</sup>-dè xii-yu.

24 Te té Bèé cúú-dé ì<sup>n</sup> tée váha íní-xi, te ndècu ndihi-dé Espíritú Yá Ndióxi, te ío sàndáá íní-dé tnúhu Jèsús. Te vai vihi ñáyiú ní tuhá-yu ichi-gá.

25 Te dàtnúni cuáhá<sup>n</sup> té Bèé ñuú Tàrsú cuánúndúcú-dé té Sàulú. 26 Te òré ní naníhí ñáhá-dé, te ndèca ñaha-dé cuáhá<sup>n</sup> ñuú Antiòquiá, te yacá<sup>n</sup> ní xíndecu-güedé ì<sup>n</sup> cuíá ndihi ñáyiú ní sàndáá íní tnúhu Jèsús, te vai-yu ní dácúáhá ñaha-güedé tnúhu-gá. Te díu-ni ñuú Antiòquiá ní dánáni ñáhá-yu Cristiánú xii nchaa ñáyiú sàndáá íní tnúhu Jèsús.

27 Te ndéé dàvá-án ní quee ì<sup>n</sup> úú cue tée cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ñuú Jerusalén cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Antiòquiá. 28 Te ì<sup>n</sup>-dé nání-dé Àgabú, te ní chindee ñaha Espíritú Yá Ndióxi xii-dé, te ní sáhá<sup>n</sup>-dé núu nchaa ñáyiú sàndáá íní tnúhu-gá, te ní xáhá<sup>n</sup>-dè xii-yu sá quíxí ì<sup>n</sup> tnamá níhí ñuyíú. Te duca<sup>n</sup> ní cuu sáta ní ngúnutñí té Clàudiú tée yíndaha cuéhé nàció<sup>n</sup>. 29 Núu xíá<sup>n</sup> nchaa ñáyiú sàndáá íní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá ní ndatnúhu-yu sá chíndèe-yu nchaa ñáyiú sàndáá íní tnúhu-gá ndécú distritú Júdeá cuèndá vá ndóhó vihi-yu docó. Te nácuáa ní níhí-yu, te duca<sup>n</sup> ní sacá<sup>n</sup> tñahá-yu. 30 Te ní tacá díhú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te nèhe té Bèé ndihi té Sàulú cuáhá<sup>n</sup>, cuáha-güedé cue tée yíndaha ñáyiú sàndáá íní tnúhu-gá.

## 12

### *Sáta ní xíhí té Jàcobó, te ní ngava té Pèlú vecaá*

1 Te ndéé dàvá-án ní nguíta té Hèrodés tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél ní quide úhú-dé ì<sup>n</sup> úú ñáyiú sàndáá íní tnúhu Yá Ndióxi. 2 Te ní táuchíú<sup>n</sup>-dè ní tñi-güedé té Jàcobó ñani té Juáa, te ní sahní ñaha-güedé ndihi machití. 3 Te ío ní cudíí íní dava ñáyiú isràél cuèndá sá ní sahní ñaha-güedé xii té Jàcobó, núu xíá<sup>n</sup> ní tendaha tucu té Hèrodés sandádú-dé ní sáhá<sup>n</sup> tñi tucu-güedé té Pèlú. Te

duca<sup>n</sup> nĩ quide-dé cútñahá ní xóo vico ní xexi-yu pàà sá ñà túú yìhi levadurá. <sup>4</sup> Te ní naníhí-güedé té Pèlú, te ní tñi ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> vecaá. Te té Hèrodés ní táuchíu<sup>n</sup>-dè cuáhá<sup>n</sup> sáhú<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sandádú cundeé-güedé té Pèlú. Te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Cundeé-ndó ndi cúmi ndi cúmi-ndó tē-ā<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yáha vico cuendá cahni ñaha-güedé cáhá<sup>n</sup>-dè ní cùu. <sup>5</sup> Te ní xíhi-ni té Pèlú vecaá, te ní xindeé cuaa ñaha sandádú xii-dé. Te cue ñáyiú sandáá iní tñuhu Yá Ndióxi ío ní xicá<sup>n</sup> táhū-yu núú-gá cuendá sá ñà túú nã cada ñaha-güedé xii-dé.

### *Yá Ndióxi ní dácácu-gá té Pèlú vecaá*

<sup>6</sup> Ì<sup>n</sup> niú-gá quíhi té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tñé tauchiú<sup>n</sup> té Hèrodés quíhí<sup>n</sup> sandádú queñuhu ñaha-güedé xii-dé vecaá cuendá quini nchaa ñáyiú nása cada ñaha-güedé ní cùu. Te té Pèlú cáá-dè xidí-dé xití vecaá, te ndi ndúú dúcú<sup>n</sup> ndáhá-dé ndútú cadená, te xio xio ñiñi-dé ndécú sandádú, te dava-gá sandádú xindeé-güedé yèhe vecaá. <sup>7</sup> Te ní quexio ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xití vecaá núú cáá tē Pèlú xidí-dé, te uu<sup>n</sup>ni ní dáyèhé-xi xití vecaá, te ní danguíhi ñaha-xi xii-dé, te xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé:

—Yáchí, ndácóo —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

Te ní ndacóo-dé, te nchaa cadená ndútú dúcú<sup>n</sup> ndáhá-dé ní nandáxi. <sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu espíritú-á<sup>n</sup> xii-dé:

—Yáchí, nucuñhu dóo-n, te ndíhu-n chàu-n —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dé, te ní xáha<sup>n</sup> tucu espíritú-á<sup>n</sup>:

—Candixi dóo-n, te na quíhí<sup>n</sup>-ó —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-dé.

<sup>9</sup> Te té Pèlú ní chinchicú<sup>n</sup>-dé espíritú-á<sup>n</sup>, te ñá ní cutnuni iní-dé núu ndáá ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> quide àdi ñáhá, te dácoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé. <sup>10</sup> Te ndèndaha-ni-dé espíritú-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> ní yáha-dé nàcuáa xñutñi sandádú, te ta yáha-gá-dé núú ndécú dāva-gá-güedé. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndédí caá nàcuáa ní yáha ichi sá cuáhá<sup>n</sup> ndéé xití ñuu, te ní nacaá<sup>n</sup> méé yèhe-á<sup>n</sup>, te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dè ndíhi espíritú-á<sup>n</sup>. Te ní tñahá-dé ì<sup>n</sup> tnuú, te yacá<sup>n</sup> ní dándóo ñaha espíritú-á<sup>n</sup> xii-dé. <sup>11</sup> Te dátñuni ní nene váha saní núú-dé, te ní cutnuni iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yá Ndióxi ní tendaha-gá espíritú-á<sup>n</sup> ní quixi-xi ní dácácu ñaha-xi xii-í cuendá sá và cáhni ñaha té Hèrodés. Te dava ñáyiú isràél ío ní cudíí ñni-yu cuendá sá ñi cuini té Hèrodés cahni ñaha-dè xii-í —duha ní cachí-dé sátá ñi cutnuni iní-dé.

<sup>12</sup> Te sátá ñi cutnuni iní-dé sá ñi cácu-dé, te cuáhá<sup>n</sup>-dé vehe ì<sup>n</sup> ñaha nani Mariá nãná tē Juáá, àdi Mácú chi úú ñiú-dé, te xía<sup>n</sup> ndécú vai-yu càhá<sup>n</sup> ndíhi-yu Yá Ndióxi. <sup>13</sup> Te té Pèlú ní quexio-dé ndéé yuyèhe ní dácásá<sup>n</sup>-dè, te ní quixi ì<sup>n</sup> xichí nani Ródé ní quixi ndehe-xi nã cùú ñáyiú dácasa<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te ní nucúhu<sup>n</sup> ndudú-xi sá díú tē Pèlú, te ní cudíí víhi iní-xi, dico ñá ní nacaá<sup>n</sup>-xi yuyèhe. Te ní quene cunu-xi cuáhá<sup>n</sup> ngúñaha-xi xii-yu sá nútñi té Pèlú yuyèhe ndaa quehé. <sup>15</sup> Te ñá ní sandáá iní-yu tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-xi, te xáhã<sup>n</sup>-yu xii-xi:

—¡Nã tñuhu víhi cáhá<sup>n</sup>-õ<sup>n</sup> xichí lúcú! —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu.

Te xáha<sup>n</sup>-xi sã ndáá nútñi-dé, te xáhã<sup>n</sup>-yu:

—Ñá díú tē Pèlú chi espíritú sá xitó ñaha xii-dé cúú sá càhá<sup>n</sup> —càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-xi.

16 Te òrè duca<sup>n</sup> xĩtnàhá-yu, te té Pèlù ní dácásá<sup>n</sup> tùcu-dé yuyèhe. Te ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní nacaá<sup>n</sup>-yu yuyèhe, te ní xiní<sup>n</sup>-yu sá díú tẽ Pèlù, te ní cuñúhu vĩhí-yu.

17 Te ní quide-dé ndaha-dé núŷ-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngũita-dé ní cani-dé cuendú nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-dé sá ní dácácu ñaha ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gã xii-dé vecaá, te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu:

—Cúu-ndo tẽ Jàcobó ndihí dava-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

Te sátá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dẽ, te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ingá xichi.

18 Te sátá ní tũndaá, te ní ngũita nchaa sandàdú càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-güedé, te xĩtnàha-güedé:

—Ñá túú-gã té Pèlú yíhí vècaá, ¿te nása cada-o-í? —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

19 Te té Hèrodés ní tendaha-dẽ titní sandàdú cuáhá<sup>n</sup>-güedé cuánúndúcú ñaha-güedé, te ñá ní náníhí ñáhá-güedé xii-dé. Te dàtnùní ní cana-dé sandàdú cue tée ní xíndeé ñáhá xii té Pèlú, te ní tenàá ñáhá-dẽ xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii dava-gá cue sandàdú-dé:

—Cahni-ndo cuè tée-á<sup>n</sup> —càchí té Hèrodés xáha<sup>n</sup>-dẽ.

Te dàtnùní ní quee té Hèrodés distritù Jùdeá cuáhá<sup>n</sup>-dé ñuú Cèsareá, yàcá<sup>n</sup> ní ngúndecu-dé.

### *Ní xíhí té Hèrodés*

20 Té Hèrodés ní cudéé<sup>n</sup>-dẽ núú ñáyiu ñuú Tírù ndihí núú ñáyiu ñuú Sidón. Te xíá<sup>n</sup> ní ndatnúhu-yu ní cuu ì<sup>n</sup>nuu tnúhu-yu, te ní xicá-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu cuáhá<sup>n</sup> ndatnúhu ndihí ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndihí-yu té Blàstú. Te tée-á<sup>n</sup> cúú-dẽ chiú<sup>n</sup> quide-dé núú tẽ Hèrodés, te ní chindee tnúhu ñaha-dẽ xii-yu, chi ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú tẽ Hèrodés sá vã cadá ùhú ñáhá-dẽ xii-yu. Te duca<sup>n</sup> ní quide-yu cuendá ñuú tẽ Hèrodés-á<sup>n</sup> queé sã xéxi-yu. 21 Te ní xáha<sup>n</sup> tẽ Hèrodés ná nduu quíhí<sup>n</sup>-yu ndatnúhu ndihí ñaha-dẽ xii-yu, te nduu-á<sup>n</sup> ní quíunuu-dé ì<sup>n</sup> dóó vãha, ì<sup>n</sup> sá sácuihnu tée tàxi tnuní. Te ní ngóo-dé núú xilé váha, xilé sá sácóo nchihí tée tàxi tnuní, te ní ngũita-dé ní cáhá<sup>n</sup> sàhú-dé dóho-yu. 22 Te uu<sup>n</sup>ni ní cuáá-yu te càchí-yu:

—¡Tée-a càhá<sup>n</sup>-dé dico ñá díú tẽe ñuyíú-a cùu-dé chi ndiòxí cúú-dẽ! —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

23 Te ñuú-ndi òrè-á<sup>n</sup> ní yáha ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní sáñaha-xi cuèhè xii té Hèrodés. Te duca<sup>n</sup> ní tnahá-dé chi mee-dẽ ñá ní xáha<sup>n</sup>-dẽ sá ñáyiu cùu-dé, te ní cáhá<sup>n</sup>-yu sá ndiòxí cúú-dé. Te nchito-gá-dé ní sanú ñáhá tĩndácú xii-dé, te dàtnùní ní xíhí-dé.

24 Te ío titní xichi ní sáhá<sup>n</sup> ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí ní cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá, te ío chitú-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

25 Te té Bèé ndihí té Sàulú ní ndihí chiú<sup>n</sup>-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusalén cuáhá<sup>n</sup>-güedé ndihí té Juáá, àdi Mácú chi úú dàu-dé.

## 13

*Té Bèé ndihí té Sàulú cuáhá<sup>n</sup>-güedé dácua<sup>n</sup>ha-güedé ñáyiu tnúhu Yá Ndiòxí nchaa ñuú xicá*

1 Te ñuú Antiòquia ndécú ì<sup>n</sup> úú cue tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí núú nchàa ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá. Te ndècu tucu ì<sup>n</sup> úú cue tée cùu mestrú dácua<sup>n</sup>ha ñaha-güedé xii-yu tnúhu-gá. Ì<sup>n</sup>-dé nání-dẽ Bèé, te ì<sup>n</sup>-dé nání-dẽ Ximú,

te té Xímú-án xáha<sup>n</sup>-güedé Nęgrú chi tnuu-dę. Te ingá-dé nání-dę Lùciú, te tée-án cúú-dę tée ñuú Cirené. Te ingá-dé nání-dę Sàulú, te ingá tucu-dé nání-dę Manàén. Te té Manàén-án ndihi té Hèrodés tée cùu gobiernú Galileá ío váha ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndihi tnàha-güedé cùtnàhá ní cuu lĩhli-güedé. <sup>2</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu ñá túu ná ní xèxi ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi cuèndá mee-ni-gá ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu, te ní xáha<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi xii-yu:

—Tendaha-ndo tē Bèé ndihí té Sàulú quihí<sup>n</sup>-güedé dava-gá ñuú cada-güedé chi<sup>n</sup> tahu-í, chi duca<sup>n</sup> cuini-í cunduu —càchí Espíritú-gá xáha<sup>n</sup>-xi xii-yu.

<sup>3</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> ndihi tucú-yu Yá Ndióxi, te ñá túú tnàhí ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacá<sup>n</sup> ndodo-güedé ndaha-güedé díquí tē Bèé ndihí té Sàulú. Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní quide-güedé, te ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé.

*Té Bèé ndihí té Sàulú cuáhá<sup>n</sup>-güedé distritú Chìpré cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndióxi*

<sup>4</sup> Te té Bèé ndihí té Sàulú ní quee-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé cuèndá duca<sup>n</sup> cuini Espíritú Yá Ndióxi cunduu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexio-güedé ñuú Selèuciá, te yàcá<sup>n</sup> ní quee-güedé bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-güedé distritú Chìpré. Te ñuú-án cáá xití lámár chi ndècu ñuhu yichí xití ndute. <sup>5</sup> Te ní quexio-güedé mei ñú Salaminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé nchaa veñúhu ñáyiu isràél cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndióxi. Te cuáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé té Juàá cuèndá chindee ñàha-dé xii-güedé. <sup>6</sup> Te ní tñii-güedé ichi cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Páfós cáá ndaa ingá xio Chìpré, te yàcá<sup>n</sup> ní nanihí tnàhá-güedé ndihí ñ<sup>n</sup> tée isràél nání-dę Barjèsús, te tée-án xini-dé cada nduu-dé, te càchí-dé sá cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndáá. <sup>7</sup> Te tée-án quidé chi<sup>n</sup>-dé ndihí té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú ñuu-dé, te cùu-dé gobiernú Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé tē Bèé ndihí té Sàulú, chi cuini-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndióxi. <sup>8</sup> Te tée quide nduu-án ñá ní dàña-dé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuini-dé sá tée cùu gobiernú-án tuha-dé ichi Yá Ndióxi. Te duca<sup>n</sup> ní quide té Barjèsús, tée xáha<sup>n</sup>-güedé Èlimás. <sup>9</sup> Te tnàhá tucu té Sàulú ndécú úú ñuu-dé chi xáha<sup>n</sup> tucu-güedé Páblú, te ndècu ndihí-dé Espíritú Yá Ndióxi. Te ní xindéhé ññ ñáhá-dé xii tée quide nduu-án. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dé:

—Yòhó, chi dàtná quidé yücu ñávàha quide-n chi mee-ni dandahú-n ñáyiu. Yòhó cúú-n dèhe sácuihná, chi nchaa tnúhu váha cuini Yá Ndióxi cáhá<sup>n</sup>-yu, te yòhó ñá dàñá-n. <sup>11</sup> Te vitna quini-n nàcuúa cunduu, chi taxi Yá Ndióxi ñ<sup>n</sup> castú xii-n chi vá cùtnúni-gá núú-n càca cuu-n ñ<sup>n</sup> úú nduu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dé xii tée quide nduu-án.

Te òré duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tē Páblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cùtnúni tnàhí-gá núú-dé, te ní xóo nducu-ná-dé ñáyiu ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. <sup>12</sup> Te tée cùu gobiernú ní xini-dé nàcuúa ní quide té Páblú, te ío ní cuñuhu-dé. Te ní tnàhá iní-dé tnúhu Jèsús, núu xiá<sup>n</sup> ní sándáá iní-dé.

*Té Páblú ndihí té Bèé ndécú-güedé ñuú Antiòquia Písidiá*

<sup>13</sup> Te té Páblú ndihí dava-gá cue tée xica cuu ndihí-dé ní quee-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-án yindèhu-xi distritú Pánfilia. Te té Juàá ní nacuíco-dé ní dándóo ñaha-dé xii-güedé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén. <sup>14</sup> Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Antiòquia, te Písidiá yindàha-xi ñuú-án. Te nduu xindetatú-yu, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé veñúhu ñáyiu isràél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu. <sup>15</sup> Te cue tée ndècu veñúhu ní quehe<sup>n</sup>-güedé tutú yódó tnúni nchaa tnúhu sá ní chídó tnúni

ndí Moisés ndíhi tutú yódó tnùnì nchaa tnúhu sá ní chídó tnùnì dava-gá cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ní dácuáhá-güedé ní xíndedóho cue ñáyiú, te dáttnùnì cue téé yíndaha veñúhu-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Páblú ndíhi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue téé cùu ñanì tnáhá-ndí, te núu cuínì-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu Yá Ndióxi, te cuu cáhá<sup>n</sup>-ndó tnàvíí cuèndá cutúha-yu —càchì-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

<sup>16</sup> Te té Páblú ní ndacuñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuèndá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Te nchòhó ñáyiú quide nchaa nacuaá cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ndíhi nchaa nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho-ndo nchàa-ndo ì<sup>n</sup> tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. <sup>17</sup> Te cuèi ndéé sanduu te cuèi vitna chindee ñaha-ni Yá Ndióxi xii nchaa ñáyiú isràél, te ní nacáxi ñaha-gá xií-yu te ní chindee ñaha-gá cuèndá cáyá-yu, chi cuínì-gá sá cúú vai-yu, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cùtnáhá ní xíndecú-yu nàció<sup>n</sup> Ègíptú. Te dáttnùnì ní dácácu ñaha-gá xií-yu ñuú-á<sup>n</sup>, chi mee-gá nchaa ndacu-gá quidé-gá.

<sup>18</sup> Te ní xíndecú-yu ì<sup>n</sup> xichi núú ñà túú tnàhí sàcúndecu ñáyiú údico cuía, te xití údico cuía-á<sup>n</sup> ní cundee iní-gá nchaa sá ní quidé-yu. <sup>19</sup> Te Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii ñáyiú isràél, te ní dánáá-yu úsá nàció<sup>n</sup>, chi cuèndá ní cuínì-gá cuu cuèndá-yu ñuhú-á<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te dáttnùnì ní cachí Yá Ndióxi sá díú-ní cuè téé cùchiu<sup>n</sup> taxi tnuní-güedé nchaa ñáyiú, te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé dáttná cúmí cièndú dava cuía. Te sátá xíá<sup>n</sup>, te ní xíndecu té Sàmuél téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi. <sup>21</sup> Te dáva-á<sup>n</sup> ní cuínì ñáyiú isràél sá cùndecu ì<sup>n</sup> téé quíndaha ñaha-dé xií-yu, te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá tē Sàul quíndaha-dé-yu, te téé-á<sup>n</sup> ní cuu-dé déhe té Cís, te té Benjamín téé ní xíndecu ndéé sanaha-gá ní cuu ñanì tnáhá-dé. Te té Sàul ní xíndaha-dé ñáyiú údico cuía. <sup>22</sup> Te Yá Ndióxi ñá ní cuínì-gá cundecu-ni-dé quíndaha-dé ñáyiú, chi ní cuínì-gá sá tē Dàvíí ndíhu ndaha-dé cue ñáyiú isràél, te ní cachí-gá: “Ío váha ní tnahá iní-í nàcuáa quide té Dàvíí déhe tée Isàí, te cada-dé nchaa nàcuáa cùñaha-í xii-dé”, duha ní cachí Yá Ndióxi —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xií-yu.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu té Páblú:

—Díu-ni ñanì tnáhá tē Dàvíí cúú Jèsús. Te Yá Ndióxi ní tendaha-gá Jèsús ní quixi-gá ñuyíú-a cuèndá nchaa ñáyiú isràél ná quíndáá iní ñáhá xii Jèsús naníhí tàhú-yu, chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndióxi cunduu. <sup>24</sup> Te cùtnáhá vátá ngüíta-gá Jèsús cáhá<sup>n</sup>-gá tnúhu Yá Ndióxi, te ní cáhá<sup>n</sup> té Juáa núú ñáyiú isràél sá xínì ñuhú-xi dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá díhú, te cuanduté-yu. <sup>25</sup> Te sa ta cùyatni-ni-gá cuú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xií-yu: “Nchòhó càchì-ndó sá yúhú cùú-í Crístú Yaá ndétú-ndó dico ñáhá, chi ñá díú yúhú cùú-í Crístú, chi davitna quixi Crístú Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíú-a. Te yúhú cùú-í ì<sup>n</sup> téé duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú tàú nandaxi cuèdicó chàú-gá dico quide-í chiu<sup>n</sup>-gá”, duha ní cáhá<sup>n</sup> te Juáa —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xií-yu.

<sup>26</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu té Páblú:

—Cundedóho tucu-ndo ìngá tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í. Nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñanì tnáhá ndí Abrahám, te xínì-ndó sá Yá Ndióxi cùnùu-gá. Te díu-ni-gá cuínì-gá sá nchàá-ndó cundedóho-ndo tnúhu-gá, chi cùu-xì tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ndó. <sup>27</sup> Te nchaa ñáyiú ndecu ñuú Jerusalén ndíhi nchaa cue téé cùnùu ñá ní cùtnunì iní-yu ndíhi-güedé sá Yá Ndióxi ní tendaha-gá Jèsús ní quixi-gá ñuyíú-a. Te ñá ní sàha-yu cuèndá sá díú Jèsús ní cacunehe cue téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cuèi ní dácuáhá-yu tnúhu-gá

veñúhu-yu ndi tnahá úná nduu, nduu ndètatú-yu. Te ní cachí-yu sá ndècuéchi Jèsús, te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá cáhni ñaha-güedé xii-gá. Te xiá<sup>n</sup> sa ñaha cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha sá dúcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-yu. <sup>28</sup> Te cuéi ñá túú ná ní quide-gá te ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii té Pilatú téé cùu gobiernú sá táuchiu<sup>n</sup>-dé cahni ñaha-güedé xii-gá. <sup>29</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi. Te ní quide-güedé nchaa ñacuáa ní chídó tnùnì cue téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te sátá nì xihí-gá, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi, te nchido ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup>, te ní chihì ñaha-güedé ì<sup>n</sup> xití yaú. <sup>30</sup> Te Yá Ndióxi ní dándótó-gã Jèsús. <sup>31</sup> Te titní xito ní sáhá<sup>n</sup> Jèsús núú ndécú ñáyiú ní xica cuu ndihì-gá, ñáyiú ní quee distritú Galileá ní sáhá<sup>n</sup>-yu ndihì-gá ñuú Jerusalén. Te vitna nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> xáhá<sup>n</sup>-yu xii dava-gá ñáyiú israél ñacuáa ní cuu ní ndoto-gá.

<sup>32</sup> Te nchúhú cáhá<sup>n</sup>-ndí ñacuáa cada-ndo ñanìhí tãhú-ndó, chi Yá Ndióxi ní xáhá<sup>n</sup>-gã xii cue ñani tnahá-ó ní xindecu ndéé sanaha sá téndaha-gã Déhe-gá Jèsús quixi-gã ñuyíú-a. <sup>33</sup> Te ní quixi-gá ní xihí-gá, te ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá, te núu xiá<sup>n</sup> naníhí tãhú-ó núu na quindáá iní-ó-gã. Te ì<sup>n</sup> téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tnùnì-dé núú sãlmú cúú úú ñacuáa ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ní xáhá<sup>n</sup>-gã xii Déhe-gá, te duha ní xáhá<sup>n</sup>-gã: “Yòhó cúú-n Déhe-í, te vitna cutnùnì iní ñáyiú sá yúhú cúú-í Tãtá-n”, duha ní xáhá<sup>n</sup>-gã xii Jèsús. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní chídó tnùnì téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha. <sup>34</sup> Te ingá xichi tucu núú tütú-gá ní chídó tnùnì ì<sup>n</sup> téé ní xindecu ndéé sanaha ñacuáa ní xáhá<sup>n</sup>-gã xii Déhe-gá, te duha ní xáhá<sup>n</sup>-gã: “Mee-nì sã váha cada ñaha-í dàtná ní xii-í té Dàvii”, duha ní xáhá<sup>n</sup>-gã. Te duca<sup>n</sup> ní chídó tnùnì téé ní xindecu ndéé sanaha ñacuáa ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, chi òré ní xihí Jèsús te ní dándótó ñaha-gá cuendá sá vã tíú yiqui cuñú-gá. <sup>35</sup> Te núu xiá<sup>n</sup> duha ní chídó tnùnì ì<sup>n</sup> téé ní xindecu ndéé sanaha núú libré Sãlmú ñacuáa ní xáhá<sup>n</sup>-dè xii-gá: “Vã dáñá-n sã tíú yiqui cuñú Déhe-n chi ío váha quide-gá”, duha ní chídó tnùnì téé ní xindecu ndéé sanaha —càchi té Pãblú xáhá<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>36</sup> Te xáhá<sup>n</sup> tucu-dé:

—Te té Dàvii ní quide-dé nchaa chiú<sup>n</sup> ní tãhú Yá Ndióxi cada-dé, te dàtnùnì ní xihí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé yatni ñacuáa yindúxi cue ñani tnahá-dè ndéé sanaha-gã, te xiá<sup>n</sup> ní téhyú yiqui cuñú-dé. <sup>37</sup> Te Jèsús chi ñá ní téhyú yiqui cuñú-gá, chi ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. <sup>38</sup> Te cuini-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuendá cutnùnì iní-ndó nchaa-ndo sá cáda càhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-o, chi ní xihí Jèsús cuendá naníhí tãhú-ó. <sup>39</sup> Te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii Jèsús te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú váha ní quide-yu, chi núu mee-ni tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ná quindáá iní-yu te vá naníhí tãhú-yu. <sup>40-41</sup> Te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vã yãha-ndo dàtná ní cachí Yá Ndióxi yáha cue ñáyiú ñá túú ní quide váha ní xindecu ndéé sanaha. Te ñacuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá ní chídó tnùnì ì<sup>n</sup> téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha, te duha ní xáhá<sup>n</sup>-gã xii-yu dàvã-á<sup>n</sup>:

Cundedóho nchaa nchòhò ñáyiú cuèhé yuhu-xi na cáhá<sup>n</sup>-í ì<sup>n</sup> tnúhu te quini-ndó ná cuñúhu-ndo,  
yúhú quide-í vãi núú sã ío váha vitna ndècu-ndo ñuyíú-a,  
te cuéi na còo ñáyiú cachí tnúhu xii-ndo ñacuáa nduu nchaa sá váha-á<sup>n</sup>, dico  
nchòhò vá quindáá iní-ndó,  
te sá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo vá quindáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo.



Duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xií-yu te duca<sup>n</sup> ní chídó tnùnì téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dë xií-yu.

<sup>42</sup> Te òré ní ndee té Páblú veñúhu ñáyiú isràél ndihì cue téé xica cuu ndihì-dé, te ní cáhá<sup>n</sup> ndáhú ñáyiú yìhì veñúhu núú-dë sá quihí<sup>n</sup>-dé núú ùná nduu, te ñu-nì tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé cáhá<sup>n</sup> tucu-dé òré quexìo-dé. <sup>43</sup> Te sátá ní túhú veñúhu-yu, te vài ñáyiú isràél ndihì ñáyiú ní chitnahá ñáhá xií-yu nchicú<sup>n</sup> nihnu quide nacuaá quidè-yu cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiòxí cuáhá<sup>n</sup> ndihí-yu té Páblú ndihì té Bèé. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedë xií-yu sá vã dǎhá ndéé-yu canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa quide Yá Ndiòxí sá cúú-xí-yu.

<sup>44</sup> Te núú ùná nduu, nduu ndètátú-yu ní quexìo vai vihi ñáyiú, chi ñihí ñuú ní quexìo ndedóho-yu tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>45</sup> Te cuendá sá ìo vài ñáyiú ní quexìo, núú xiá<sup>n</sup> ní cuu cuédú ìní ñáhá ñáyiú isràél xii té Páblú, te ní xícuehè ñáhá-yu xii-dé. Te ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-dé sá dándáhú ñáhá-dë xií-yu ndihì tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé. <sup>46</sup> Te té Páblú ndihì té Bèé ñá túú ní yùhú ñáhá-güedë xií-yu. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedë:

—Xini ñuhu-xi dǐhna-gá nchòhò ñáyiú isràél cáhá<sup>n</sup> ndihì-ndí tnúhu Yá Ndiòxí, te mee-ndo ñã cuiní-ndó cùndedóho-ndo. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo, te vã nánhí tàhú-ndó, te ní vã càhá<sup>n</sup>-gá-ndí tnúhu Yá Ndiòxí núú-ndó, dico cáhá<sup>n</sup>-ndí núú dǎva-gá ñáyiú cuèí ñá díú ñáyiú isràél cúú-yu, <sup>47</sup> chi duca<sup>n</sup> ní táuchíú<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuiní-í cundecu-ndo dǎtná ìi<sup>n</sup> téé yòtnuú ñuhú cundecu-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-í núú nchàa ñáyiú ñá túú cùndihì-ndo ñáyiú ndècu ñihí ñuyíú, te naníhí tàhú-yu, duha ní cáhá<sup>n</sup>-gá —càchí té Páblú ndihì té Bèé xáha<sup>n</sup>-güedë xií-yu.

<sup>48</sup> Te ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ìo ní cudí<sup>n</sup> ìní-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní xitnahá-yu sá ìo váha cuáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee Yá Ndiòxí sa náha-gá nándi cùu ñáyiú naníhí tàhú, te ñu-nì ñáyiú-á<sup>n</sup> ní sándáá ìní-yu. <sup>49</sup> Te nchaa xichi xiá<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá. <sup>50</sup> Te cue téé isràél ní ndatnúhu-güedé ndihì cue téé cùnuu, ndihì cue ñáyiú ñihí cùnùu, te ñáyiú ñihí-á<sup>n</sup> ñá túú tnàhí cùmání-yu veñúhu. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedë sá cádá ùhú-yu té Páblú ndihì té Bèé, te dǎtnùnì cuicú<sup>n</sup> ñáhá-yu xii-güedé, te duca<sup>n</sup> ní quidè-yu.

<sup>51</sup> Te ní casa<sup>n</sup> ñuhu té Páblú ndihì té Bèé sáhá-güedé ní naquidi-güedé tíca chúhmá ní tní sáhá-güedé. Te duca<sup>n</sup> ní quide-güedé cuendá cutnùnì ìní-yu sá ñá túú ní quide váha-yu. Te dǎtnùnì ní quee-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Ìconitú.

<sup>52</sup> Te ñáyiú ní sándáá ìní-xi tnúhu Jèsús ìo váha ní cuu ìní-yu cuendá sá ní naníhí tàhú-yu, te ncháá-yu sa ndècu ndihí-yu Espiritú Yá Ndiòxí.

## 14

### *Té Páblú ndihì té Bèé ndécú-güedë ñuú Ìconitú*

<sup>1</sup> Te ní quexìo té Páblú ndihì té Bèé ñuú Ìconitú. Te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé veñúhu ñáyiú isràél, te ìo váha ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiòxí, te vài ñáyiú isràél ndihì ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní sándáá ìní-yu tnúhu-gá. <sup>2</sup> Te dava ñáyiú isràél ñá ní sándáá ìní-yu, te ní cáhá<sup>n</sup> cuèhè-yu cuendá té Páblú ndihì té Bèé cuendá sá vã quindáá ìní ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. <sup>3</sup> Te ní xíndecu-güedé titní nduu, te ñá túú tnàhí ní yùhú-güedé ní dácuahá-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee-gã ní chindee ñaha-gá ní quide-güedé titní núú sã vã yòo tnàhí ndècu cada, te ìo ní cuñúhu-yu. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá cutnùnì ìní-yu

sá ndàá càhá<sup>n</sup>-güedé sá méé-gã ío cùu iní ñáhá-gã xii-yu, te naníhí tàhú-yu núu na quíndáá iní-yu tnúhu-gá. <sup>4</sup> Te ní quee dava ñáyiú ñúú Ìconiú, davá-yu cùndihí-yu ñáyiú isráél ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te davá-yu cùndihí-yu cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>5</sup> Te ñáyiú isráél ndihí dava-gá ñáyiú ñá túú sàndáá iní-xi ní cuu ì<sup>n</sup>núú-yu ndihí cue téé cùnuu sá caní-yu-güedé, te cuáha yúú ñáhã-yu xii-güedé. <sup>6</sup> Te té Pãblú ndihí té Bèé ní níhí-güedé tnúhu sá cuíní-yu canihá-yu, núu xíá<sup>n</sup> dayuhu ní quee-güedé cuáhã<sup>n</sup>-güedé ñúú Lìstrá ndihí ñúú Dèrbé. Te ndi ndúú ñúú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi Lìcaoniá. Te ní sáhã<sup>n</sup>-güedé dava-gá ñúú líhli càa yatni xíá<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te nchaa ñúú-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Jèsús.

### *Ñúú Lìstrá ní sáha yúú ñáhã-yu xii té Pãblú*

<sup>8</sup> Te ñúú Lìstrá ndécú ì<sup>n</sup> téé yacua, mee-ni núcóo-dé chi duca<sup>n</sup> tnàhí càa-dé ní cacu-dé. <sup>9</sup> Te ndèdóho-dé tnúhu càhá<sup>n</sup> té Pãblú, te ní cutnùnì iní té Pãblú sá ío sàndáá iní téé yacua-á<sup>n</sup> sá Yá Ndióxi cada tátna ñaha-gã xii-dé, núu xíá<sup>n</sup> ní xíndéhe ñaha váha té Pãblú xii-dé. <sup>10</sup> Te té Pãblú ní cáhá<sup>n</sup> níhí-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Ndacuíñi cunutni<sup>n</sup> váha-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te ní ndacuíñi cunu-dé te ní xica-ni-dé. <sup>11</sup> Te òré ní xini-yu sá tẽ Pãblú ní quide tátna-dé téé yacua-á<sup>n</sup>, te nchaa-yu ní cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu mée-yu tnúhu Lìcaoniá. Te ní cáhá<sup>n</sup> níhí-yu, te xitnàhá-yu:

—Cue téé-á<sup>n</sup> sànuu sá ñáyiú cùu-güedé dico ñáhã, chi ndiòxi cúu-güedé te ní quexìo-güedé ñuyíú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>12</sup> Te ní cachí-yu sá tẽ Bèé cúu-dé ndiòxi dánani-yu Jüpitér, te té Pãblú cúu-dé ndiòxi dánani-yu Mèrcuriú, chi cuèndá téé-á<sup>n</sup> cúu-dé téé càhá<sup>n</sup>. <sup>13</sup> Te càa ì<sup>n</sup> veñúhu yuhu ñúú-á<sup>n</sup> núú quidé càhnú-yu ndiòxi sá dánani-yu Jüpitér. Te dútu yíndàha veñúhu-á<sup>n</sup> ndécá-dè ì<sup>n</sup> úú ndicutu cuáhã<sup>n</sup> quehe veñúhu, te ñúhu itá dúcú<sup>n</sup>-güedi. Te cue qui<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> cahni-dé cada càhnu-dé ndihí-yu té Bèé ndihí té Pãblú ní cùu, chi duca<sup>n</sup> quidé-yu quide cahnú-yu ndiòxi-yu. <sup>14</sup> Te té Bèé ndihí té Pãblú ní níhí-güedé tnúhu nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóo-güedé cuèndá cutnùnì iní-yu sá ñã tnàhá iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu. Te xinu-güedé cuànguihu-güedé tnuú-yu, te níhí ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé:

<sup>15</sup> —¿Ná cuèndá duca<sup>n</sup> cuíní-ndó càda-ndo? Te diu-ni tnàha ñáyiú-ndo cùu-ndí, dico-ni tnúhu Yá Ndióxi véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo cuèndá sá vã cadá-gã-ndó nàcuáa quide-ndo, te quíndáá iní-ndó Yá Ndióxi, chi ì<sup>n</sup>di<sup>n</sup>-ni Yá Ndióxi ndécú. Te diu-gá ní cadúha-gá andiú ndihí ñuyíú-a ndihí lámár ndihí nchaa<sup>n</sup>í túhú sá ío ñuyíú-a. <sup>16</sup> Te ndéé sanaha ní dáñá Yá Ndióxi ní quidé-yu nàcuáa cuáhã<sup>n</sup> iní méé-yu. <sup>17</sup> Te ní xóo cada-gá sá vãha cuèndá cutnùnì iní-yu sá ío váha iní-gá. Te diu-gá dácúu<sup>n</sup>-gá dáú, te tàxi-gá sá nchító-ó chi xitò-gá nchaa tatá xítú-ó, te xíã<sup>n</sup> cúdñí iní-ó ndècu-o ñuyíú-a —càchí té Pãblú ndihí té Bèé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

<sup>18</sup> Te cuéi duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>, dico ío úhú ní sàndáá iní-yu ñã ní sàhni-yu ndicutu-á<sup>n</sup> chi cuèndá duca<sup>n</sup> tnàhí quidé-yu sàhni-yu ndicutu òré quidé càhnú-yu ndiòxi-yu.

<sup>19</sup> Te ñúú Antióquia ndihí ñúú Ìconiú xíndecu dava ñáyiú isráél, te ní queé-yu cuáhã<sup>n</sup>-yu ñúú Lìstrá núú ndécú tẽ Pãblú. Te xíá<sup>n</sup> ní quexìo-yu te ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii ñáyiú dii ñúú xíá<sup>n</sup> sá càhni-yu té Pãblú. Te ní sáha yúú ñáhã-yu xii-dé, te ní cáhá<sup>n</sup>-yu sá ní xihí-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te tàñuhu ñaha-güedé xii-dé

cuáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xio yuhu ñúú ní sá dáquéné ñaha-güedé. <sup>20</sup> Te ní quexio cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús núú cátùu-dé-á<sup>n</sup>, te ní nadúcú<sup>n</sup> ndèé ñáhã-yu xii-dé, te nini xínutñ<sup>n</sup>-yu-á<sup>n</sup> ñí ndacóo-dé cuánuhú ndihi ñaha tücu-dé xií-yu xití ñúú. Te nduu tnèé-á<sup>n</sup> ñí ndee-dé ndihi té Bèé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñúú Dèrbé.

<sup>21</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndióxi ñúú-á<sup>n</sup>, te ío vãi ñáyiú ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá. Te dàtnùni ní quee-güedé cuáhá<sup>n</sup> tucu-güedé ñúú Lìstrá, ndihi ñúú Ìconiú, ndihi ñúú Antiòquia. <sup>22</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xií-yu sá vã dáñã ñìhnú-yu tnúhu Jèsús. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-güedé, te vñi-gá ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa cuini Yá Ndióxi cadá-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Dacutíí cùndecu-o ñuyíú-a ndoho-o, te dàtnùni duca<sup>n</sup> te nacuaca ñaha Yá Ndióxi xii-o —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xií-yu.

<sup>23</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ndi tnahá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi núú ndécú ñáyiú dàcuaha tnúhu Yá Ndióxi, te ní taxi ndecu-güedé cue téé quindaha ñaha xií-yu, te ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-güedé Yá Ndióxi, te ñã túú tnàhí ná ní xèxi-güedé cuèndá sá ñí cáhá<sup>n</sup> ndihi-güedé-gá. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé sá Yá Ndióxi coto ñaha-gã xií-yu chi diu-ni-gá ní sàndáá iní-yu.

### *Té Páblú ndihi té Bèé cuáhá<sup>n</sup> tucu-güedé ñúú Antiòquia Sìriá*

<sup>24-25</sup> Te dàtnùni ní quee té Páblú ndihi té Bèé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, ní yáha-güedé distrítu Pisidiá. Te ní quexio-güedé ñúú Pèrgé, xiá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Jèsús. Te ñúú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi Panfiliá. Te dàtnùni cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñúú Àtaliá. <sup>26</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní quee-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñúú Antiòquia. Te ñúú-á<sup>n</sup> cúú-xi ñúú núú ñí xicá<sup>n</sup> tãhú-yu núú Yá Ndióxi cuèndá sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé chiú<sup>n</sup> quide-güedé. Te cuèndá sá ñí ndihi chiú<sup>n</sup>-güedé nchaa ñúú núú ñí sáhá<sup>n</sup>-güedé, núú xiá<sup>n</sup> cuánuhú-na-güedé. <sup>27</sup> Te ní ndexio-güedé ñúú-á<sup>n</sup>, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní cani-güedé cuèndú núú-yu nchaa nàcuáa ní cuu núú ñí sáhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé: “Yá Ndióxi ío ní chindee ñaha-gá xii-ndí ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núú ñí sáhá<sup>n</sup>-ndí, te mee-gã ní quide sá tnàhá ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuèndá quíndáá iní-yu”, càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xií-yu. <sup>28</sup> Te vãi nduu ní xíndecu-güedé ñúú Antiòquia ndihi nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús.

## 15

### *Ní natacá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jerusàlén*

<sup>1</sup> Te ní quee ñ<sup>n</sup> úú cue téé distrítu Jüdeá cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñúú Antiòquia, te ní sáá-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús sá ñuu vã cuáha-güedé sèñã ñii nchaa cue téé dàtná ní cachí ndíi Moisés, te vã nánihí tãhú-güedé. <sup>2</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup> cue téé-á<sup>n</sup>, te ní ngüita té Páblú ndihi té Bèé ní tenáá-güedé cue téé-á<sup>n</sup>, chi dandáhú ñáhã-güedé cuini-güedé ní cùu. Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quihí<sup>n</sup> té Páblú ndihi té Bèé ndihi ñ<sup>n</sup> úú-gá-güedé ñúú Jerusàlén. Te yacá<sup>n</sup> cada-güedé ñ<sup>n</sup> jündá ndihi mee-ni cuè téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, ndihi cue téé yíndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñúú-á<sup>n</sup>, te jündá-á<sup>n</sup> cada ndáá-güedé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní sáá ñúú Antiòquia.

<sup>3</sup> Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhã-yu xii-güedé, te ní tnñ<sup>n</sup>-güedé ichi cuáhá<sup>n</sup>-güedé. Te ní yáha-güedé distrítu Fènicia ndihi distrítu Sãmariá, te yacá<sup>n</sup> ní cani-güedé cuèndú nása ní cuu ní tuha ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú isràél ichi Yá Ndióxi, te ní cudíí víhí iní nchaa ñáyiú ní xíndedóho-á<sup>n</sup>.

4 Te té Páblú ndihí té Bèè ní ndexio-güedé ñuú Jerusàlén, te ío ní cudíí iní-yu sá ní ndexio váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dácuaà ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha ñaha xii-yu, ndihí dava-gá ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuèndú núú-yu nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá xii-güedé ní quide-güedé chiú<sup>n</sup>-gá. 5 Te ndècu ì<sup>n</sup> úú cue téé ní tuha ichi Yá Ndiòxí, te cue téé-án<sup>n</sup> cúú-güedé cue téé fariséú, te ní ndacuíñí-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Dacuíñí xini ñuhu-xi sá cuáha-güedé sèñá ñii cue téé cùmání cue téé ñá túú cùu ñáiyu isràél, te cùñaha-ndo sá ná cáda-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùnì ndíí Moisés —càchí cue téé cùu fariséú-án<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-güedé xii-güedé.

6 Te cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dácuaà ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jùndá cuèndá ní ndatnúhu-güedé nása cunduu. 7 Te vai vihi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. Te té Pèlú ní ndacuíñí-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho ì<sup>n</sup> tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. Sa nàha-ndo sá ní cachí Yá Ndiòxí sá ñáí-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu Jèsús núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél cuèndá sá quíndáá iní-yu, te naníhí tàhú-yu. 8 Dico Yá Ndiòxí sa nàha-gá nása càa iní ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáiyu. Te cùtnuní iní-ó sá cúú iní ñáhá-gá xii cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, chí ní sáñaha-gá Espíritú-gá ndécú ndihí-yu dàtná cuíní-ndó ní taxi-gá ndécú ndihí nchoo. 9 Chí Yá Ndiòxí ì<sup>n</sup>-nuu-ni cùu iní ñáhá-gá xii-o nchàa-o ndihí cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, chí tnàhá-yu ní xócání-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cadá-yu ndéé òré ní sàndáá iní-yu Jèsús. 10 ¿Te ná cuèndá nchòhó cuíní-ndó càda ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá ì<sup>n</sup> sá ñá tnàhá iní-gá sá cáda-yu? Te cuíní-ndó dàndoho-ndó-yu. Te ní nchòo te ní cue ñaní tnàhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xíñ. 11 Te vá dúcán<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndó, chí sa nàha-ndo sá Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o, te diò duca<sup>n</sup> ní quide-gá sá naníhí tàhú-ó nchàa-o. Te ñi-u-ni duca<sup>n</sup> ní quide-gá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, te ní naníhí tàhú-yu —càchí té Pèlú xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

12 Te dàtnuní té Bèè ndihí té Páblú ní ngúita-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu nàcuáa ní chindee ñaha Yá Ndiòxí xii-güedé, te ní quide-güedé vai núú sá vā yóo tnàhí ndàcu cada, te duca<sup>n</sup> te ní cutnùnì iní ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél sá ndàá cáhá<sup>n</sup>-güedé. 13 Te òré ní ndihí cuèndú ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te té Jacóbó ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho ì<sup>n</sup> tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. 14 Té Xímú, àdi Pelú chí úú ñi-u-dé, ní caní-dé cuèndú nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ndéé díhna ní dáquée ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél tnuu nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá, cuèndá cuíní-gá chiñuhu ñáhá-yu xii-gá. 15 Te dàtnuní ní cáhá<sup>n</sup>-dè nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te duha ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te duha ní cachí-gá:

16 Dàtná cuíní-ndó cùu ì<sup>n</sup> vehe ní sáá te ní ngoyo te dàndaa-güedé xito cùu úú, duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cada-xi ì<sup>n</sup> nduu, chí ñaní tnàhá ndíí Dàvíí ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndihí ñáhá-yu xii-í ní cùu, te ní dáñá ndéé-yu ichi-í,

te na quixi-í te natuha ñaha tùcú-yu.

17 Te duca<sup>n</sup> te vai ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél nandúcú-yu ichi-í te cáhá<sup>n</sup> ndihí ñáhá-yu.

18 Duha ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup> ní chídó tñuní cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñuhu-gá ndéé sanaha —càchí té Jàcóbó xàha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

19 Te xàha<sup>n</sup> tucu-dé:

—Yúhú càchí iní-í sá vǎ cúú dásatú-ó iní nchaa ñáyiu ta sàndáá iní-xi tñuhu Yá Ndiòxí, ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ì<sup>n</sup> úú-ni tñuhu cùñaha-o nàcuáa cada-yu. 20 Dico xini ñuhu-xi daquihí<sup>n</sup>-ó tütú cùñaha-o sá vǎ cáxí-gǎ-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí-yu. Te cùñaha-o sá vǎ càhá<sup>n</sup> ndihi cue téé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te ni cué ñáyiu ñihí vǎ càhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé, te vǎ cáxí-yu cuñú quiti cuèhné, te vǎ cáxí-yu ñíñí. 21 Te duca<sup>n</sup> cùñaha-o, chi ndi tnahá ñuú núu ndécú-yu, te xíndecu ñáyiu isràél dácuahá-yu tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, te ndi tnahá nduu ndètátú-yu dàcuahá-yu tñuhu ndíi veñuhu-yu —càchí té Jàcóbó xàha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

22 Te dǎtnuní cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tñuhu-gá, ndihi cue téé yíndaha ñáyiu sàndáá iní tñuhu-gá ní cachí-güedé sá ndúcú-güedé ì<sup>n</sup> úú-gǎ cue téé quihí<sup>n</sup> ndihi té Pǎblú ndihi té Bèé ñuú Antiòquia, te ñuú-ni duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> dava-gǎ ñáyiu ndècu ichi-gǎ. Te úú cue téé ní ndécú-güedé, ì<sup>n</sup>-dê nǎní-dê Silás, te ì<sup>n</sup>-dê nǎní-dê Júdás, àdi Barsabás chi úú ñuú-dé, te cùnuu-güedé ndi ndùú-güedé. 23 Te ní cadúha nchaa cue téé cùnuu tutú canehe-güedé quihí<sup>n</sup>, te duha càhá<sup>n</sup>-xi:

“Còvǎha díí-ndó nchàa-ndo. Nchúhú cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús cáhá<sup>n</sup>-ndí tñuhu-gá, ndihi cue téé yíndaha cue ñáyiu sàndáá iní tñuhu-gá quide ndee iní ñáhá-ndí xii nchòhó cue ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi-gǎ cuéi ñá díú ñáyiu isràél cúú-ndó. Te nchòhó ñáyiu xíndecu ñuú Antiòquia, ndihi nchòhó ñáyiu ndècu distritú Siriá, ndihi nchòhó ñáyiu ndècu distritú Ciliciá, càchí tñuhu-ndí xii-ndo sǎ 24 ní ñíhí-ndí tñuhu sá ì<sup>n</sup> úú cue téé ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécú-ndó, te ñá túú chù<sup>n</sup> ní tahu-ndí quixi-güedé. Te sǎ ì<sup>n</sup> tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-ndo sǎ ngündecu sèñá ñí<sup>n</sup>-ndo, te canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo nchàa nacuáa ní chídó tñuní ndíi Moisés, te xǎ<sup>n</sup> ní sani ì<sup>n</sup> ní sani úú iní-ndó, chi ñá túú xini-ndó núu ndáá tñuhu càhá<sup>n</sup>-güedé àdi ñá ndáá. 25 Te ní ndatnúhu-ndí nàcuáa cunduu sǎ téndàha-ndí úú cue téé quixi-güedé ndihi té Bèé ndihi té Pǎblú, cue téé ío cùu iní-ndí, te cue téé-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa càhá<sup>n</sup>-ndí-a. 26 Te ñuú-ni té Bèé ndihi té Pǎblú ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tñuhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi. Te ndi tnahá cuahá<sup>n</sup>-güedé cuini-yu cahni ñáhá-yu xii-güedé. 27 Te tendaha-ndí té Júdás ndihi té Silás quixi-güedé tnahá-güedé cachí tñuhu váha-güedé nàcuáa cuahá<sup>n</sup> tñuhu càhá<sup>n</sup>-ndí. 28 Te ñuú-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndí càchí tñuhu-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndiòxí cada-ndo, chi nchúhú vǎ càhá<sup>n</sup>-ndí sǎ cádá-ndó nchàa sǎ ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés cada ñáyiu, chi ío úhú, te vǎ yǒo ndacu cada. Te vitna na càhá<sup>n</sup>-ndí ì<sup>n</sup> úú-ni tñuhu nàcuáa cada-ndo. 29 Vǎ cáxí-ndó sǎ nchító-ó ndùu táhú nchaa sǎ càchí ñáyiu cùu ndiòxí-yu, te vǎ cáxí-ndó ñíñí, te vǎ cáxí-ndó cùñú quiti cuèhné, te vǎ càhá<sup>n</sup> ndihi cue téé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te ni cué ñáyiu ñihí vǎ càhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna ío cada ndee iní-ndó nchàa-ndo-na.” Duha ní chídó tñuní-güedé núú tütú ní tendaha-güedé cuahá<sup>n</sup>.

<sup>30</sup> Te ní quide ndee ìní-yu cue tée quíhí<sup>n</sup> ñuú Antiòquiá, te duca<sup>n</sup> te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé. Te òré ní quexio-güedé ñuú-án, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá ìní tñúhu Jèsús, te ní sáñaha-güedé tutú xii-yu. <sup>31</sup> Te ní dácuaáhà-yu tutú ní sáñaha-güedé-án, te ní cudíí víhí ìní-yu chí ío váha càhá<sup>n</sup> tutú-án. <sup>32</sup> Te té Jùdás ndíhi té Silás tñahá-güedé ní nduu táhú-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé tñúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yá Ndiòxí. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé vai tñúhu nàcuáa cadá-yu, te víhi-gá ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cadá-yu. <sup>33</sup> Te ní xíndecu-güedé ì<sup>n</sup> úú nduu ndíhi-yu, te dàtnúni ní quide ndee ìní ñáhà-yu xii-güedé cuèndá sá nùhú-güedé núú vèxi-güedé, te mee-ni té Jùdás cuánuhú-dé. <sup>34</sup> Te té Silás ní xáha<sup>n</sup>-dè sá vā nùhú-ni-dé. <sup>35</sup> Te té Páblú ndíhi té Bèé ní ndóo-güedé ní càhá<sup>n</sup>-güedé tñúhu Yá Ndiòxí ñuú Antiòquiá, te vai-gá tucu ñáyiú Antiòquiá ní càhá<sup>n</sup>-yu tñúhu-gá.

*Xito cuu uú cuáhá<sup>n</sup> té Páblú càhá<sup>n</sup>-dè tñúhu Yá Ndiòxí núú ñáyiú*

<sup>36</sup> Te sáta ní cuu cuéhé nduu, te ní xáha<sup>n</sup> tē Páblú xii té Bèé:

—Na quíhí<sup>n</sup>-ó nchàa ñuú núú ní sáhá<sup>n</sup>-ó ní càhá<sup>n</sup>-ó tñúhu Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup> ndíhi-o nchàa ñáyiú ní tuha ichi-gá cuèndá quini-ó núu ndècu váha-yu —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>37</sup> Te té Bèé ní xáha<sup>n</sup>-dè sá quíhí<sup>n</sup> ndíhi-güedé té Juáá, àdi Mácú chí úú òu-dé. <sup>38</sup> Dico té Páblú ñá ní dàña-gá-dé quíhí<sup>n</sup> té Juáá, chí ní dándòo ñaha-dé xii-güedé cútñahá ní xíndecu-güedé Pánfilía, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé, te ñá túú-gá ní sáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha-dé xii-güedé. <sup>39</sup> Xíá<sup>n</sup> ní cuu ní tenáá tñahá té Bèé ndíhi té Páblú, te ichi càa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndíhi té Mácú ní queé-güedé bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-güedé Chìpré. <sup>40</sup> Te té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Silás sá quíhí<sup>n</sup> ndíhi ñaha-dé, te ñáyiú sàndáá ìní-xi tñúhu Jèsús ní càhá<sup>n</sup> ndíhi-yu Yá Ndiòxí sá chindèe ñaha-gá xii-güedé. <sup>41</sup> Te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé te ní yáha-güedé ñihí distritú Siríá ndíhi distritú Cìliciá. Te ní càhá<sup>n</sup>-güedé tñúhu Jèsús núú nchàa ñáyiú ní sàndáá ìní tñúhu-gá, núu xíá<sup>n</sup> ío-gá ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí.

## 16

*Tñahá té Timùteú cuáhá<sup>n</sup> ndíhi-dé té Páblú ndíhi té Silás*

<sup>1</sup> Te té Páblú ndíhi té Silás cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Dèrbé ndíhi ñuú Lìstrá, te ñuú Lìstrá yàcá<sup>n</sup> ndécú ì<sup>n</sup> tée nàni Timuteú. Te tée-án sàndáá ìní-dé tñúhu Jèsús, te tñahá náná-dé sàndáá ìní-a<sup>n</sup> tñúhu-gá, te ñaha isràél cúú-án, te tée griégú cúú tátá-dé.

<sup>2</sup> Te nchaa ñáyiú ní sàndáá ìní tñúhu-gá ñáyiú ndècu ñuú Lìstrá, ndíhi ñáyiú ñuú Ìconiú, nchaa ñáyiú-án cùdíí ìní-yu nàcuáa quide-dé. <sup>3</sup> Te ní cuini té Páblú sá tñahá té Timùteú quíhí<sup>n</sup> ndíhi-dé dava-gá ñuú, núu xíá<sup>n</sup> díhna-gá señá ní sáha té Páblú ñíhi té Timùteú, chí ñá ní tñahá ìní té Páblú sá càhá<sup>n</sup> cuéhé ñáyiú isràél cuèndá té Timùteú. Te nchaa ñáyiú isràél ndécú ñuú-án xini-yu sá tée griégú cúú tátá-dé, te ñá díú tée isràél cúú-dé, te xíá<sup>n</sup> ní sáha té Páblú señá ñíhi té Timùteú. <sup>4</sup> Te ndi tñahá ñuú ndi tñahá ñuú cuáhá<sup>n</sup>-güedé càhá<sup>n</sup> ndíhi-güedé nchaa ñáyiú ní sàndáá ìní tñúhu Jèsús. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé nàcuáa càhá<sup>n</sup> tutú ní cadúha cue tée ní táuchíú<sup>n</sup> Jèsús dacuáha ñaha xii-yu tñúhu-gá, ndíhi cue tée yíndaha ñáyiú sàndáá ìní tñúhu-gá ñuú Jerusàlén. <sup>5</sup> Te cuèndá duca<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-güedé nchaa ñuú núú ndécú ñáyiú sàndáá ìní tñúhu-gá ní dácuaáhà

ñaha-güedé xii-yu, núu xiǎn tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yá Ndiöxi, te vâi-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

*Ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú sá ní xini-dé ìᵐ tée distritú Macèdoniá*

<sup>6</sup> Te ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiöxi quíhí<sup>n</sup>-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá distritú Àsiá, núu ní sáhá<sup>n</sup>-güedé distritú Frìgiá ndihí distritú Gàlaciá cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá. <sup>7</sup> Te ní sáá-güedé yuhu distritú Misiá. Te quíhí<sup>n</sup>-güedé distritú Bitiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiöxi quíhí<sup>n</sup>-güedé yàcá<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te ní yáha-güedé Misiá, te ní quexio-güedé ñuú Tròás, te yàcá<sup>n</sup> ní nanitnáhá-ndí ndihí-dé. <sup>9</sup> Te ìᵐ níu ní dácótó-xi núu té Páblú sá ní xini-dé ìᵐ tée distritú Macèdoniá nútñi-dé, te ní xáha<sup>n</sup> tée-á<sup>n</sup> xii té Páblú: “Cada ndee iní-n quíhí<sup>n</sup>-n Macèdoniá chi dacuàha ñaha-n nchaa sá xini-n”, càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè, ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú. <sup>10</sup> Te cuèndá sá dúcá<sup>n</sup> ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú núu ní ndatnúhu-ndí quíhí<sup>n</sup>-ndí Macèdoniá, chi ní cutnúni iní-ndí sá cáná ñaha Yá Ndiöxi quíhí<sup>n</sup>-ndí cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núu ñáyi yàcá<sup>n</sup>.

*Té Páblú ndihí té Silás ndécú-güedé ñuú Filipú*

<sup>11</sup> Te ní queé-ndí bàrcú ñuú Tròás, te cuáhá<sup>n</sup> ndáá-ndí ñuú Samòtraciá, te yàcá<sup>n</sup> ní quexio-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí. Te nduu tnèé ní quexio-ndí ñuú Nèápolis. <sup>12</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ní quene-ndí bàrcú, te xica-na-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí ñuú Filipú te ñuú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yàcá<sup>n</sup> ní cudíi-ndí ní xíndecu tnaa-ndí. Te ñuú Filipú-á<sup>n</sup> ïo cùnnu-xi, chi ïo chitu ñáyi rómá ní ngóo-yu. <sup>13</sup> Te nduu ndètatú-yu ní quee-ndí ñuú cuáhá<sup>n</sup>-ndí ìᵐ xio yuhu yúte, chi yàcá<sup>n</sup> sáhá<sup>n</sup>-yu càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiöxi. Te òré ní quexio-ndí, te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí mee-ni ñáyi díhí, te ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndiöxi ní xíndedóho-yu. <sup>14</sup> Te ndècu ìᵐ ñaha nani Lidiá ní xíndedóho-a<sup>n</sup> nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-ndí, te ñaha ñuú Tiàtirá cùú-á<sup>n</sup>, te dico-a<sup>n</sup> dóó muradú, te ïo càhá<sup>n</sup> ndihí-a<sup>n</sup> Yá Ndiöxi. Te diu-ni mee Yá Ndiöxi ní chindee ñaha-gá ní sándáá iní-a<sup>n</sup> tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú. <sup>15</sup> Te ní sandute-a<sup>n</sup> ndihí landú-a<sup>n</sup>, ndihí nchaa ñáyi xìnu cuechi núu-a<sup>n</sup>, te ní cáhí-a<sup>n</sup> xii-ndí:

—Te núu ní cutnúni iní-ndó sá ní sándáá ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —càchí-a<sup>n</sup> xii-ndí.

Te ní quide yica-a<sup>n</sup> ní xíndecu-ndí vehe-a<sup>n</sup>.

<sup>16</sup> Te ìᵐ nduu ñúhu-ndí ichi cuáhá<sup>n</sup>-ndí núu càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiöxi, te ní naníhí-ndí ìᵐ xíchí ñúhú ichi, te yíhí ñaha espíritú cúndihí yucu ñávaha xii-xi. Te xiǎn ní quide ní cáhá<sup>n</sup>-xi nchaa sá vâ yóo tnàhí cùtnuní iní-xi núu ncháa ñáyi ní sángándihí ñaha xii-xi. Te ñáyi dii vèhe-xi xinu cuechi-xi ïo vâ díhú<sup>n</sup> ní níhí-yu chi ní cháhu nchaa ñáyi ní sángándihí ñaha xii-xi. <sup>17</sup> Te xíchí-á<sup>n</sup> ní chinchícú<sup>n</sup> ñáhá-xi xii-ndí ndihí té Páblú ndèndaha ñaha-xi cuáhá<sup>n</sup>, te ní cáhá<sup>n</sup> níhí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii daga-gá ñáyi:

—Cue tée-a xìnu cuechi-güedé núu Yá Ndiöxi, chi ïo càhnu cuu-gá, te càchí tnúhu-güedé nása cada-ndo naníhí tàhú-ndó —càchí-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii-yu.

<sup>18</sup> Te titní xito ní yáha-ndí duca<sup>n</sup>-ni ní cáhá<sup>n</sup>-xi. Te ñá ní cùndee-gá iní té Páblú sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi, núu ní nanchocuíhnu-dé núu nútñi-xi, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii espíritú cúndihí yucu ñávaha yíhí ñaha xii-xi:

—Ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, núu xiǎn càchí-í sá xócuíñí-n vâ quíhí-gá-n yiqui cuñú xíchí-a —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.



Te òré-ni ní quee espíritú cúndihí yucu ñávaha-án yiqui cùñú-xi.

19-20 Te ñáyiú dii vèhe-xi xinu cuechi-xi-án ní cutnùnì iní-yu sá vǎ ñihí-gá-yu díhú<sup>n</sup> cuendá tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-xi, núu ní tñí-yu té Páblú ndihí té Silás ndécá ñáhá-yu cuáhá<sup>n</sup> núú cuè tée cùchiu<sup>n</sup> Romá, te xáhá<sup>n</sup>-yu xii-güedé:

—Cue tée-a cùu-güedé cue tée isràél, te ío dusa<sup>n</sup> xiquide-güedé ñuú-ó. 21 Te cuiní-güedé cada-o ñacuáa quide-güedé, te vǎ cúú dúcá<sup>n</sup> cada-o chi ñáyiú ñació<sup>n</sup> Rómá cúú-ó —cǎchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii cue tée cùchiu<sup>n</sup>.

22 Te uu<sup>n</sup>i ní cǎhá<sup>n</sup> nchaá-yu, te xáhá<sup>n</sup>-yu sá ñà túú quide váha té Páblú ndihí té Silás. Te cue tée cùchiu<sup>n</sup> ní cǎndeé-güedé dóo tē Páblú ndihí dóo tē Silás ní ndátá-güedé, te ní táuchíu<sup>n</sup>-güedé caniha-güedé ndihí tñudíi xii-güedé. 23 Te ní caniha-güedé, te dǎtnùnì ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii tée ndēnchito vecaá sá cǎdá cuēdadú víhi-dé cuendá ná canú-güedé vecaá. 24 Te cuendá sá dúcá<sup>n</sup> ní cǎhá<sup>n</sup>-güedé, núu tée ndēnchito vecaá ní dáyáha ñaha-dé ingá cuartú ndécú xití vecaá, te ní chihi-dé sáhá-güedé yaú nduhu, te ní quide tii-dé.

25 Te dava niú ní cǎhá<sup>n</sup> ndihí té Páblú ndihí té Silás Yǎ Ndióxi, te ní xita-güedé ndudú ní quide cǎhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue tée yíhi vecaá ní xíndedóho-güedé ñacuáa ní xita-güedé. 26 Te uu<sup>n</sup>i níhi víhi ní tñáa ní quidi-xi ndéé cimientú vecaá, te ní nacaá<sup>n</sup> nchaá yèhe vecaá, te ní ndihí cadená ndútú cuè tée yíhi vecaá ní nandǎxí. 27 Te ní ndiquíú cúnú ñni tée ndēnchito vecaá, te ní quide cuendá-dé nchii nchaá yèhe vecaá. Te ní tava-dé machití-dé cǎhni-dé méé-dé ní cùu, chi ní cǎhá<sup>n</sup>-dē sǎ ñi ndihí cue tée yíhi vecaá ní xinu ní cùu. 28 Te té Páblú ní cǎhá<sup>n</sup> níhi-dé, te xáha<sup>n</sup>-dē xii tée ndēnchito vecaá:

—Vǎ dúcá<sup>n</sup> cǎda-n cǎhni-n mee-n, chi nchaá-ni-ndí yíhi —cǎchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii tée ndēnchito vecaá.

29 Te dǎtnùnì ní xícá<sup>n</sup> tée ndēnchito vecaá ñuhú, te xínu-dé cuánguihu xití vecaá núú yíhi tē Páblú ndihí té Silás, te quidi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexìo-dé ní ngüíñí xití-dé núú-güedé. 30 Te dǎtnùnì ndécá ñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-güedé, te xáha<sup>n</sup>-dē:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo ñasa cada-í naníhi tǎhú-í —cǎchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

31 Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé:

—Quindáá iní-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí nchaá ñáyiú xínu cuechi núú-n tñuhu cǎhá<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú, te naníhi tǎhú-ndó —cǎchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé.

32 Te ní dǎcuáhá ñaha-güedé xii tée ndēnchito vecaá ndihí nchaá ñáyiú ndècu vehe-dé tnúhu Yǎ Ndióxi. 33 Te diu-ni òré-án ní naquete-dé sátá-güedé núú ñi ñáni, te dǎtnùnì ní sandute-dé ndihí-yu. 34 Te ndéca ñaha-dé cuáhá<sup>n</sup> vehe-dé ní sǎñaha-dé sǎ ñi xexi-güedé, te ní cudíí víhi ñni tée ndēnchito vecaá ndihí nchaá-dé vehe-dé sǎ ñi tuhá-yu ichi Yǎ Ndióxi. Te cuándihu tucu té Páblú ndihí té Silás vecaá.

35 Te nduu tñéé ní xáha<sup>n</sup> cuè tée cùchiu<sup>n</sup> xii poleciá cuáhá<sup>n</sup>-güedé cúu-güedé tée ndēnchito vecaá queñuhu-dé úu cue tée cuánguihu ndedí nduu ícu núhú-güedé. 36 Te tée ndēnchito vecaá ní xáha<sup>n</sup>-dē xii té Páblú ndihí té Silás:

—Cue tée cùchiu<sup>n</sup> ní cǎchí-güedé sǎ queé-ndó núhú-ndó, chi ñá túú-gǎ ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuendá-ndó —cǎchí tée ndēnchito vecaá xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

37 Te té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dē xii cue tée cùu poleciá:

—Tée romá cúu-ndí, te vá cúu dùca<sup>n</sup>-ni cunduu, chi ní caniha-güedě tnudí xii-ndí, te ní xini-yu nchaá-yu. Te ñá túu tnàhí ni xicá<sup>n</sup> tnúhú-güedě nūu ndáá nděcuéchi-ndí àdi ñáhá, chi cuendá-ni ní chihi ñaha-güedě vecaá xii-ndí. Te vitna cuini-güedě dacăcu ñaha-güedě nūhú-ndí cuendá sá vā yōo quini ñáhá nūhú-ndí cáhá<sup>n</sup>-güedě, dico vá cúu dùca<sup>n</sup> cada ñaha-güedě xii-ndí. Chí cuáhá<sup>n</sup> cúñaha-ndo na quixi mee-güedě queñuhu ñaha-güedě —càchí té Páblú xii-dé cue poleciá.

<sup>38</sup> Te cue tée cūu poleciá cuánuhú-güedě núu ndécú cuè tée cūchiu<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-güedě năcuáa ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> pōleciá sá tēe romá cúu-güedě, xiá<sup>n</sup> ní yūhú-güedě. <sup>39</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup> cue tēe cūchiu<sup>n</sup> vehe vecaá, te ní xáha<sup>n</sup>-güedě sá cáda cāhnu iní-güedě sá ní chihi ñaha-güedě vecaá, te ní ndeñuhu ñaha-güedě vecaá. Te ní cáhá<sup>n</sup> ndáhú-güedě núu cuè tēe ní xíhi vecaá sá ndéé-güedě ñuú-á<sup>n</sup> nūhú-güedě. <sup>40</sup> Te ní ndee-güedě vecaá, te cuáhá<sup>n</sup>-güedě vehe tá Lidiá, te ní ndatnúhu-güedě ndihí nchaá ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jēsús, te ní xáha<sup>n</sup>-güedě xií-yu năcuáa cadá-yu, te ío ní cudíí iní-yu, te duca<sup>n</sup> te ní xica-güedě cuáhá<sup>n</sup>-güedě.

## 17

### *Ío dusa<sup>n</sup> quide ñáyiú ñuú Tesalónicá*

<sup>1</sup> Te ní yáha-güedě ñuú Ānfiópolis ndihí ñuú Apòloniá, te ní quexiō-güedě ñuú Tesalónicá, te yacá<sup>n</sup> cáá ñi<sup>n</sup> veñúhu ñáyiú isráel. <sup>2</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup> té Páblú veñúhu-á<sup>n</sup>, chí duca<sup>n</sup> tnàhí quide-dé, te ndí tnahá nduu ndětátú-yu ní sáhá<sup>n</sup>-dé veñúhu-á<sup>n</sup> ũní xito. Te ní ndatnúhu ndihí ñaha-dě xií-yu năcuáa ní chídó tnúni cue tēe ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. <sup>3</sup> Te ní xitnúhu ñaha-dě năcuáa ní cáhá<sup>n</sup> cue tēe-á<sup>n</sup> sá Cristú Yá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíú-a ndoho vihi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xáha<sup>n</sup>-dē:

—Te diu Jēsús cúu Cristú Yá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíú-a, núu xiá<sup>n</sup> càchí tnúhu-í vitna —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dē xií-yu.

<sup>4</sup> Te dava ñáyiú isráel ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú, te ní níhi tnáhā-yu ndihí-dé, ndihí té Silás. Te vai ñáyiú griégú ñáyiú cāhá<sup>n</sup> ndihí Yá Ndióxi ní sándáá iní-yu tnúhu Jēsús. Te nděcu titní ñáyiú dihi ñáyiú cūnuu, te ñáyiú-á<sup>n</sup> tnahá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. <sup>5</sup> Te dava ñáyiú isráel ñá túu ní cūu váha iní-yu núu té Páblú nūu ní ndúcú-yu cue tēe cuihna iní-xi tuhiō-güedě cada chiū<sup>n</sup>-güedě, chí ndí cuihnu ndí cuihnu-ni-güedě, te nchaá-yu ndihí cue tēe-á<sup>n</sup> ndí coyo ndí coyó-yu xīcuáá-yu. Te sáta ní tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáhá<sup>n</sup> tuhá-yu, te ío ní quide dúsá<sup>n</sup>-yu. Te nísáhá<sup>n</sup>-yu vehe té Jásón, te ní quide yicá-yu ní quihu-yu vehe-dé nándúcú-yu té Páblú ndihí té Silás cuendá queñuhu ñahá-yu núu nchāa ñáyiú. <sup>6</sup> Te ñá ní nānhí ñahā-yu xii-güedě, núu xiá<sup>n</sup> ní tñí-yu té Jásón ndihí ñi<sup>n</sup> ũú-gá cue tēe sándáá iní tnúhu Jēsús, te tāñuhu ñahā-yu xii-güedě cuáhá<sup>n</sup> núu cuè tēe cūchiu<sup>n</sup>. Te óre ní quexiō-yu núu ndécú cue tēe cūchiu<sup>n</sup>, te ní ngūita-yu ní cuáá-yu, te xáhā<sup>n</sup>-yu xii-güedě:

—Ní quexiō cue tēe-á<sup>n</sup> ñuú-ó, te ío dusa<sup>n</sup> quide-güedě, te duca<sup>n</sup>-ni quide-güedě nchaá ñuú núu xicá cūu-güedě. <sup>7</sup> Te té Jásón-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dē sá cúu cūndecu-güedě vehe-dé, te ñá túu sándáá iní-güedě năcuáa cāhá<sup>n</sup> té Cēsár tēe yindaha cuéhé naciō<sup>n</sup>, te càchí-güedě sá ndécú ñngá tēe cūnuu-gá tucu nāni-dé Jēsús —càchí-yu xáhā<sup>n</sup>-yu xii cue tēe cūchiu<sup>n</sup>.

<sup>8</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-yu, te ní cudéé<sup>n</sup> víhí cuè tée cùchiu<sup>n</sup> ndihí dava-gá ñáiyu ndèdóho. <sup>9</sup> Te vài dihú<sup>n</sup> ní xicá<sup>n</sup> cue tée cùchiu<sup>n</sup> núú tē Jásón ndihí dava-gá cue tée cuáhá<sup>n</sup> ndihí-dé cuendá té Páblú ndihí té Silás, te núu na ndè-güedé nùhú-güedé, te nacuañaha cuè tée cùchiu<sup>n</sup> dihú<sup>n</sup>-güedé.

### *Té Páblú ndihí té Silás ndécú-güedé ñuú Bèrèá*

<sup>10</sup> Te òrè ní cundiqui<sup>n</sup>, te ní quide ndee ìní ñáhá ñáiyu sàndáá ìní tnúhu Jèsús xii té Páblú ndihí té Silás, te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñuú Bèrèá. Te ñuú-nduu ní sáá-güedé yacá<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-güedé veñúhu ñáiyu isràél. <sup>11</sup> Te váha-gá ìní ñáiyu ñuú Bèrèá dàcúúxí ñáiyu ñuú Tesalònicá, chí ío ní cudíí ìní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te ñuú nduu ñuú nduu ní dácuañá-yu tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha cuendá cuini-yu quini-yu núu ndáá cáhá<sup>n</sup> té Páblú ndihí té Silás. <sup>12</sup> Te titní ñáiyu isràél ní sàndáá ìní-yu tnúhu-gá ndihí titní cue tée griégú ndihí ñáiyu dihí ñáiyu cùnno ní sàndáá ìní-yu. <sup>13</sup> Te dava ñáiyu isràél ndécú-yu ñuú Tesalònicá, te ñáiyu-á<sup>n</sup> ní níhí-yu tnúhu sá ndécú té Páblú ndihí té Silás ñuú Bèrèá cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiòxí, núu xíá<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-yu ñuú Bèrèá ní dácuañéñdè-yu núu ncháa ñáiyu vátá dácuañaha-gá. Te ñáiyu-á<sup>n</sup> ní sàndáá ìní-yu tnúhu ndehnde te ní cudéé<sup>n</sup> víhí-yu núú-güedé. <sup>14</sup> Te òrè-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> ñáiyu sàndáá ìní tnúhu-gá xii té Páblú sá quihí<sup>n</sup>-dé yuhu lámár, te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé, te té Silás ndihí té Timùteú ní quendóo-güedé ñuú Bèrèá. <sup>15</sup> Te ñuú-ñuú-güedé cuáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé té Páblú, te ndèca ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> ndéé ñuú Atenás, te ní xáha<sup>n</sup> té Páblú xii-güedé:

—Núu na nùhú-ndó, te cùu-ndo té Silás ndihí té Timùteú ná quixí ndihí-ni-güedé nanítnáhá-ndí iha —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te ní xica-güedé cuanuhú-güedé.

### *Té Páblú ndécú-dé ñuú Atenás*

<sup>16</sup> Te ñuú Atenás ndétú té Páblú quihí<sup>n</sup> té Silás ndihí té Timùteú. Te yacá<sup>n</sup> ní xini-dé sá ío cuéhé sá càchí-yu cùu ndiòxí-yu ndècu te ñá ndáá sá díú ndiòxí cùu-xí, te xíá<sup>n</sup> ñá túú ní cùu váha ìní-dé, chí ñá tnáhá ìní-dé nàcuáa quidè-yu. <sup>17</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup>-dé veñúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé ñáiyu isràél ndihí dava-gá ñáiyu cáhá<sup>n</sup> ndihí Yá Ndiòxí. Te ñuú nduu ñuú nduu sáhá<sup>n</sup>-dé xití ñuú cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá ndihí ncháa ñáiyu xica cuu yacá<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te cue tée cùu epicureú ndihí cue tée cùu estoicú, cue tée-á<sup>n</sup> ní ndatnúhu-güedé ndihí té Páblú, te dava-güedé xitnàha-güedé:

—¡Ná tnúhu víhí cáhá<sup>n</sup> tée lùcú-á<sup>n</sup>! —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te dava-güedé xitnàha-güedé:

—Sàni ìní-ndí sá cáhá<sup>n</sup>-dé cuendá ndiòxí sá vátá quini-gá-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te duca<sup>n</sup> xitnàha-güedé, chí cáhá<sup>n</sup> té Páblú tnúhu Jèsús, te ní cáhá<sup>n</sup>-dé nàcuáa ní dándótó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá, xíá<sup>n</sup> núu duca<sup>n</sup> xitnàha-güedé. <sup>19</sup> Te ndèca ñaha-güedé xii té Páblú cuáhá<sup>n</sup> ñuú xichi núu nání Àreopagú, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáá-n ñasa cuáhá<sup>n</sup> tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n, chí na cùnnumí ndáá ìní-ndí, <sup>20</sup> chí duca<sup>n</sup>-ni cáhá<sup>n</sup>-n tnúhu sá ñá túú sàcúndedóho-ndí, te cuini-ndí cachí tnúhu ndáá-n ñasa nduu tnúhu-á<sup>n</sup> cuendá cutnùní váha ìní-ndí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé.

<sup>21</sup> Te nchaa ñáyiú ñuú Àtenás ndihi ñáyiú dava-gá ñuú, mee-ni tnúhu saa cuini-yu cáhá<sup>n</sup>-yu, nchaa sá vátá cundédóho-gá-yu cuini-yu cundedóho-yu.

<sup>22</sup> Te té Páblú ní ngúnutnii-dé núú xixúcu-yu nchaá-yu, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—Nchòhó cue ñáyiú ñuú Àtenás, cundedóho-ndo nchaa tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a. Ío quide cahnu nchohó sá cächí-ndó cùu ndióxí-ndó. <sup>23</sup> Te vitna ní quexio-í ñuú-ndó, te ní xiní-í sá yáyacá<sup>n</sup> ndécú nchaa sá cächí-ndó cùu ndióxí-ndó cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndo. Te ní xiní-í ì<sup>n</sup> xichi núú ndèé tñuní quidé càhnu-ndo Yá Ndiòxí Yáá ñá túú xiní-ndó, te ñu-ni duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> lètrá ndèé tñuní xiá<sup>n</sup>, te cächí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndiòxí sá ñà túú xiní-ndí”, duha cáhá<sup>n</sup> lètrá-á<sup>n</sup>. Te quide cahnu-ndo Yá Ndiòxí cáhá<sup>n</sup>-ndó, dico ñá túú xiní-ndó ñasa càa-gá, te yúhú xiní ndáá-í ñacuáa càa Yá Ndiòxí, chi ñu-ni Yá Ndiòxí cáhá<sup>n</sup> ndihi-í, te ñu tnúhu-gá cáhá<sup>n</sup>-í vitna.

<sup>24</sup> Te ñu Yá Ndiòxí ní cadúha-gá ñuyúú-a ndihi nchaa sá ío, núú ñu-gá cùú Xitohó ñuyúú-a ndihi andiu. Te ñá túú xiní ñuhu-gá vehe ñaca ñáyiú ñuyúú-a cundecu-gá. <sup>25</sup> Te ñá túú xiní ñuhu-gá ñáyiú chindee ñàhá-yu xii-gá, chi mee-gá quidé-gá nchító-ó ndècu-o te tàxi-gá yóco táchí-ó ndihi nchaa sá xiní ñuhu-o.

<sup>26</sup> Te ndéé sanaha ñí cadúha-gá ì<sup>n</sup> ñu-ni téé, te ñu-ni ñíñí-dè cùú ñáyiú ndècu ñicaxico ñuyúú. Te ñu-ni mee Yá Ndiòxí ní xáha<sup>n</sup>-gá nchaa núú cundécú-yu, te mee-gá ní cáhá<sup>n</sup>-gá ná daha cuíá cudí nchaa ñació<sup>n</sup> ndihi mèé-yu. <sup>27</sup> Te cuini-gá sá ncháá ñáyiú nanducu ñàhá-yu cáhá<sup>n</sup> ndihi ñàhá-yu xii-gá, te mee-gá ndécú tñha-gá sá cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-gá xii-yu ì<sup>n</sup> ñu-yu. <sup>28</sup> Te ñu-ni Yá Ndiòxí xitó ñaha-gá xii-yu núú cùú-yu ndécú-yu te càndá-yu. Te duha ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñani tnáhá-ndó, téé ní cutnùní iní-xi ní xindecu ndéé sanaha, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu: “Nchaa-o cùu-o déhe Yá Ndiòxí”, duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu. <sup>29</sup> Te núú déhe Yá Ndiòxí cùú-yu nchaá-yu, te vá cùú cáhá<sup>n</sup>-yu sá Yá Ndiòxí cùú sá ñí cadúha-yu ndahá-yu. Te sá ñí cadúha-yu cùu ndióxí-yu-á<sup>n</sup>, dava cùu-xi díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, dava cùu-xi díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, dava cùu-xi yúú. Te mèé-yu ní cahu iní-yu ñacuáa cunduu sá cùú ndióxí-yu. <sup>30</sup> Te cutnàhá ñá túú ní cutnùní iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaa xiá<sup>n</sup>, te ñá túú ní quidé cuendá Yá Ndiòxí sá dúcá<sup>n</sup> ñí quidé-yu. Te vitna cächí Yá Ndiòxí sá dáñá nchaa ndi túhú-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. <sup>31</sup> Te Yá Ndiòxí náhá-gá ná nduu cundecu nchaa ñáyiú núú-gá, te mee-gá sa ñaha-gá ndèndida càa ñáyiú ní quide váha, te ndèndida càa ñáyiú ñá túú ní quide váha. Te mee-gá ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Déhe-gá Yáá nání Jèsús cùñaha-gá xii-yu núú ndèndida càa-yu ní quide váha te ndèndida càa-yu ñá túú ní quide váha. Te mee Jèsús cáhá<sup>n</sup> ndáá cuiti-gá, te sa ñaha-o sá ncháá xiá<sup>n</sup> cada Jèsús, chi ñu cuèndé-á<sup>n</sup> ñí dándótó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá —cächí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>32</sup> Te òré ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú sá ñí ndoto Jèsús, te dava ñáyiú ñá ní tnàhá iní-xi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé ní cáhá<sup>n</sup> yíchí-yu. Te davá-yu ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii-dé:

—Te ñngá xito quixi-n, te cáhá<sup>n</sup> tucu-n tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n vitna —cachí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-dé.

<sup>33</sup> Te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>34</sup> Te dava ñáyiú ní xindedóho tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú ní sándáá iní-yu Jèsús, te ní chindee tnúhu ñàhá-yu xii-dé. Te ì<sup>n</sup> téé cùchiu<sup>n</sup> Areópagú nání-dè Nixú ndihi ì<sup>n</sup> ñadìhí nání-á<sup>n</sup> Damaris, tnàhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihi dava-gá-yu.

## 18

*Té Páblú ndécú-dě ñúú Còrintú*

<sup>1</sup> Te té Páblú ní quee-dé ñúú Àtenás cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Còrintú. <sup>2</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ní naníhí tnáhá-dě ndihí ì<sup>n</sup> tée isràél nání-dě Àquilú, te té-á<sup>n</sup> cúú-dě tée distritú Pòntó, te ní xíndecu-dé ndihí ñadihí-dé tá Priscilá ñúú Rómá. Te té Cèsár tée yíndaha cuéhé nació<sup>n</sup>, tée nàni Claudiú ní xáha<sup>n</sup>-dě sá vǎ cúú-gǎ cundecu ñáyiú isràél ñúú Rómá, te xǎ<sup>n</sup> núu ní ndee té Àquilú ndihí ñadihí-dé cuáhá<sup>n</sup>-yu ñúú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ní quexió-yu ñúú-á<sup>n</sup>, te ní sáhá<sup>n</sup> té Páblú ní ndatnúhu ndihí ñaha-dě xii-yu vehé-yu. <sup>3</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá cúndecu-dé cada chiú<sup>n</sup> ndihí ñahá-yu, chi ì<sup>n</sup>-ni chiú<sup>n</sup> quide-dé ndihí-yu, te ní xóo dacáá-yu vehe dóó. Te núu xǎ<sup>n</sup> ní xíndecu ndihí ñaha tǎ Páblú ní quide chiú<sup>n</sup> ndihí ñaha-dé xii-yu. <sup>4</sup> Te núú ùná núú ùná nduu, nduu ndétatú-yu, ní xóo quíhí<sup>n</sup>-dé veñúhu ñáyiú isràél. Te ní ndatnúhu-dé ndihí ñáyiú isràél ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní xáha<sup>n</sup>-dě sá quíndáá iní-yu tnúhu Jèsús.

<sup>5</sup> Te té Silás ndihí té Timùteú ní quee-güedé distritú Macèdoniá cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú té Páblú. Te òré ní quexió-güedé, te ní cáhá<sup>n</sup>-ní té Páblú tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú isràél, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu sá Jèsús cúú-gǎ Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyúú-a. <sup>6</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé núu ní nàà ndihí ñahá-yu xii-dé, te ní cáhá<sup>n</sup> cuéhé-yu cuèndá-dé, núu xǎ<sup>n</sup> ní naquidi-dé dóó-dě. Te duca<sup>n</sup> ní quide-dé cuèndá sá cùtnùni iní-yu sá ñǎ ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu:

—Yúhú ñá túú cuèchi-í, te núu ní xíta nihnu-ndo, xǎ<sup>n</sup> quèndóo cuèchi mee-nǎ-ndó. Te vitna quíhí<sup>n</sup>-í cáhá<sup>n</sup> ndihí-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te vǎ nándücu-gǎ-í nchòhó ñáyiú isràél cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu.

<sup>7</sup> Te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé vehe ì<sup>n</sup> tée nàni Justú, te té-á<sup>n</sup> ndécú yàtni-dé núú cáá veñúhu, te tnàhá-dé càhá<sup>n</sup> ndihí-dé Yá Ndióxi. <sup>8</sup> Te té Crispú tée yíndaha veñúhu-á<sup>n</sup> ní sándáá iní-dé Jèsús ndihí ñadihí-dé ndihí landú-dé. Te vai ñáyiú ñúú Còrintú ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní xíndedóho-yu tnúhu-gǎ, te ní sándáá iní ñahá-yu xii-gǎ, te ní sanduté-yu. <sup>9</sup> Te ì<sup>n</sup> niú ní cáhá<sup>n</sup> saní té Páblú sá ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii-dé:

—Cáhá<sup>n</sup>-ni-n tnúhu-í, te vǎ yùhú-n nchàa tnúhu cuéhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup> ñáyiú, <sup>10</sup> chi yúhú chindee ñaha-í xii-n, te vǎ yóo ì<sup>n</sup> cada úhú ñahá xii-n, te vai-gǎ ñáyiú ñúú-á<sup>n</sup> quíndáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gǎ xáha<sup>n</sup>-gǎ núú saní-dé.

<sup>11</sup> Te ñúú Còrintú ní xíndecu té Páblú ì<sup>n</sup> cuía dava, te mee-ni tnúhu Yá Ndióxi ní xóo dacuàha-dé ñáyiú.

<sup>12</sup> Te ndécú-gǎ-dé ñúú-á<sup>n</sup> ní ngóo té Gàlìon chiú<sup>n</sup> taxi tnuní-dé distritú Acáyá. Te dàvǎ-á<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup> ñáyiú isràél núú tǎ Páblú, te ní tñi ñahá-yu xii-dé ndécá ñahá-yu cuáhá<sup>n</sup> núú cuè tée cùchiu<sup>n</sup>. <sup>13</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu xii té Gàlìon tée cùu gobiernú:

—Té-a ní quexió-dé ñúú-ó xica cuu-dé te cuíní-dé dandàhú ñahá-dě chitnahá-ndí-dé cada-ndí nàcuáa quide-dé quidé càhnu-dé Ndióxi-dě, te dañá-ndí vǎ cadá-gǎ-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o cuíní-dé —càchí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii tée cùu gobiernú.

<sup>14</sup> Te té Páblú cuíní-dé caní-dé cuèndú ní cùu, te ní ngüíta té Gàlìon càhá<sup>n</sup>-dé, te xáha<sup>n</sup>-dě xii-yu:

—Nchòhò ñáiyu isràél, cundedóho-ndo tnũhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Te núu ndècu núú ì<sup>n</sup> cuéchi ní quide-dé àdi ní sahní-dé ì<sup>n</sup> ndíyí, te cuu cundáá-xi iha, te cáhá<sup>n</sup>-ndó núu nándi cùu sá ní quide-dé, <sup>15</sup> àdi dico-ni sá ì<sup>n</sup> tnũhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te yáchí-gá chí cuáhá<sup>n</sup> yàcá<sup>n</sup> ndatnúhu-ndo núú méé-ndó, chí mee-ni sá ñà túú quide-dé nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnũhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cahá<sup>n</sup>-ndó, te yúhú ñà túú tnàhá iní-í cada ndáá-í nchaa xiá<sup>n</sup> —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>16</sup> Te ní cudéé<sup>n</sup>-dè, te ní ndeñuhu ñaha-dé xií-yu vechú<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isràél ní tní<sup>n</sup>-yu té Sòstenés téé yindaha veñúhu ñáiyu isràél, te ndèhe té Galión téé cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñà túú tnàhí ná tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé taunihnu-dé téé ní caní-yu-á<sup>n</sup>.

*Té Páblú cuáhá<sup>n</sup> tucu-dé ñúú Antiòquiá, te yàcá<sup>n</sup> ní xica tucu-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé dava-gá ñúú càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí*

<sup>18</sup> Te titní-gá nduu ní xíndecu té Páblú ñúú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tní<sup>n</sup>-dè ichi cuáhá<sup>n</sup>-dé distritú Siríá ndihí té Àquilú ndihí ñadihí té Àquilú-á<sup>n</sup> tá Priscilá, te ní quexió-yu ñúú Cèncreá. Te cùmání-gá tní<sup>n</sup>-yu ichi quíhí<sup>n</sup>-yu ñúú Éfesú, te ní detè díquí té Páblú, chí duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii Yá Ndiòxí sá ndéé xínu ì<sup>n</sup> chíu<sup>n</sup> ní sani iní-dé cada-dé cuèndá-gá, te dàtnùní detè-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-yu. <sup>19</sup> Te ní quexió-yu ñúú Éfesú, te yàcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> té Páblú sá cùndècu té Àquilú ndihí ñadihí-dé, te mee-dé quíhí<sup>n</sup>-dé dava-gá ñúú. Te cùmání-gá caca-dé quíhí<sup>n</sup>-dè, te ní sáhá<sup>n</sup>-dé veñúhu ñáiyu isràél ní ndatnúhu ndihí ñaha-dé xií-yu. <sup>20</sup> Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá cùndècu-dé titní nduu, te ñà ní cuíní-dé cundecu-dé. <sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Núhú-í chí dacuití xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñúú Jerusalén, te quixi tucu-í te núu Ndiòxí ná càchí-gá, te vitna chí cadá ndèe iní —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xií-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>22</sup> Te ní quexio-dé ñúú Cèsaréá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñúú Jerusalén, te ní ndexio-dé, te ní dándácóo váha-dé ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Antiòquiá. <sup>23</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ní xíndecu-dé titní nduu, te dàtnùní ní tní<sup>n</sup>-dè ichi cuáhá<sup>n</sup>-dé. Te ní sáhá<sup>n</sup>-dé ndihí distritú Gàlaciá ndihí distritú Frigiá. Te ndi tnahá ñúú ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé ndihí ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí, te ní ndúcú ndéé-gá-yu ní quide-yu nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-dè cadá-yu.

*Té Àpolós càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí ñúú Éfesú*

<sup>24</sup> Te dává-á<sup>n</sup> ní quèxio ì<sup>n</sup> téé isràél ñúú Éfesú, te nani-dé Àpolós, te cùu-dé téé ñúú Alejándriá, te ío váha túha-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te ío váha ñuhu díquí-dè nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-dè, <sup>25</sup> chí sa xini-dé nàcuáa ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndí Juáá cùtnàhá ní cùu dacuàndute ndí ñáiyu. Te ío ní cudí<sup>n</sup> iní-dè ní cáhá<sup>n</sup>-dè nchaa nàcuáa ní xóo cuèndá Jèsús, dico vátá dácuaàha-gá-dé nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> méé Jèsús. <sup>26</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup>-dé veñúhu ñáiyu isràél, te yàcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dè ní yùhu ní iní-dé. Te ndècu té Àquilú ndihí ñadihí-dé tá Priscilá ndèdóho-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá quíhí<sup>n</sup>-dè vehé-yu, te ní sáhá<sup>n</sup>-dè, te ní xitnúhu ñahá-yu xii-dé dava-gá tnúhu Yá Ndiòxí sá ñà túú xini-dé. <sup>27</sup> Te ní cachí té Àpolós sá quíhí<sup>n</sup>-dè distritú Acáyá, núu xiá<sup>n</sup> ní cadúha ñáiyu ñúú Éfesú ì<sup>n</sup> tutú canehe-dé quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá xíndecu Acáyá. Te xáhá<sup>n</sup>-yu núú

tùtú-yu: “Cáhá<sup>n</sup> váha-ndo ndìhi té Àpolós nũu ní quexìo-dé”, càchí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu núú tùtú-yu. Te ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé, te ní quexìo-dé Acáyá. Te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá yacá<sup>n</sup>, diu-ni mee Yá Ndiòxí ní chindee ñàha-gá ní sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiòxí núú-yu, te xiã<sup>n</sup> ío ní ndúcú ndéé-gã-yu ní quidé-yu chiùn<sup>n</sup>-gá. <sup>28</sup> Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ndìhi ñáiyu isràel, te ní xíndedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní cani-dé cuèndú nchaa nàcuáa ní xóo cáhá<sup>n</sup> cue téé ndéé sanaha sã quíxí Crístú ñuyú-a. Te ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-dé ní xáha<sup>n</sup>-dè sá díú-ní Jèsús cúu-gã Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyú-a. Te ñáiyu isràel xíndatnúhu-yu sã ñã ndáa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-dé, dico ñã ní ñhĩ-yu tnúhu cúñáhã-yu xii-dé, chí ío váha ñùhu díquí-dè tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé.

## 19

### *Té Páblú ndécú-dè ñuú Éfesú*

<sup>1</sup> Te cútñahá ndécú-gã té Àpolós ñuú Còrintú, te ní xica té Páblú cuáhá<sup>n</sup>-dé tá yáha-dé mee-ni xití yucu cuáhá<sup>n</sup>, te ní sáa-dé ndéé ñuú Éfesú. Te ñuú-á<sup>n</sup> ní naníhí tnáhã-dè ndìhi cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús. <sup>2</sup> Te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dè núu-güedè, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Sa ní quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndìhi-ndo ndéé òré ní sàndáá iní-ndó Jèsús-ã<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedè.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedè:

—Ñã túú xíní-ndí sá ío Espíritú Yá Ndiòxí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedè xii-dé.

<sup>3</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-dé:

—¿Nása ní cáhá<sup>n</sup> téé ní dácúándüte ñaha xii-ndo-i? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedè.

Te ní xáha<sup>n</sup>-güedè:

—Ní cáhá<sup>n</sup>-dè nàcuáa ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndí Juàá —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedè xii-dé.

<sup>4</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tè Páblú:

—Ndí Juàá ní dácúándüte ñaha ndí xii ñáiyu, chí ní cuíní-yu sá dáñã-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xáha<sup>n</sup> ndí xii-yu: “Quíndáá iní-ndó tnúhu Jèsús chí dacutíí quíxi-gá ñ<sup>n</sup> nduu”, duha ní xáha<sup>n</sup> ndí Juàá xii-yu —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedè.

<sup>5</sup> Te sá dúcã<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé, núu xiã<sup>n</sup> ní sandute-güedé nàcuáa ní dándõ tnúhu Jèsús. <sup>6</sup> Te ní sacá<sup>n</sup> ndodo té Páblú ndahá-dé díquí-güedè, te òré-ni ní quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndìhi-güedé, te ní ngúita-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu sá dácàhu iní ñáhã Espíritú-gá, tnúhu sã ñã túú xíní-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiòxí nàcuáa ní dácáhú iní ñáhã Espíritú-gá xii-güedé. <sup>7</sup> Te cùu datná úxúú tnáhã-güedé.

<sup>8</sup> Te té Páblú ní sáhá<sup>n</sup>-dé veñúhu ñáiyu isràel ní cáhá<sup>n</sup> ndìhi-dé-yu, te úní yóó ní xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñùhu díquí-dè tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé, núu xiã<sup>n</sup> ní cuyi-dè ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè sá quíndáá iní-yu tnúhu Jèsús, te duca<sup>n</sup> té ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. <sup>9</sup> Te davá-yu ío sáa iní-yu ñã ní cuíní-yu quíndáá iní-yu, te ío ní cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá Jèsús xití veñúhu núu dàva-gá-yu. Te té Páblú ní ndee-dé veñúhu cuáhá<sup>n</sup>-dé ndìhi ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ní sáhá<sup>n</sup>-dé scuèlà té Tiranú ní dácúáhã ñàha-dé xii-yu. <sup>10</sup> Te úú cuíá duca<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-dé scuèlà ní dácúáhã-dè ñáiyu. Te nchaa ñáiyu isràel ñáiyu ndècu nihií distritú Asíá ndìhi nchaa ñáiyu ñã



túu cùu ñáyiú isràél ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús. <sup>11</sup> Te té Páblú ío ní chindee ñàha Yá Ndiòxí xii-dé ní quide-dé vèi núú sá vǎ yǒ tnahí ndàcu cada. <sup>12</sup> Te pǎñú díquí-dě ndihí dóó cándèè núú yíquí-dě ní xicá<sup>n</sup>-yu nehé-yu ní sáhá<sup>n</sup> núú ndécú ñáyiú cùhú, te xíá<sup>n</sup> ní tñi ñáyiú cùhú ndihí ñáyiú yíhi ñàha espíritú cùndihí yucu ñávàha, te ní ndúha-yu.

<sup>13</sup> Te ñuú Isràél véxi cue téé tátna xica cuu-güedé quidé tátna-güedé ñáyiú yíhi ñàha espíritú cùndihí yucu ñávàha. Te ní ngüita-güedé ní cacu nehè-güedé Jèsús cuèndá quee espíritú-á<sup>n</sup> yiqui cùñú-yu, te ní xàha<sup>n</sup>-güedé:

—Xocuñí-n, chí càchí Jèsús sá vǎ cùndècu ndihí-gá-n tǎe-a. Te ñiú-ni Jèsús cacú nehè té Páblú òré càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá —càchí-güedé xàha<sup>n</sup>-güedé xii espíritú-á<sup>n</sup>.

<sup>14</sup> Te úsá tnahá-güedé duca<sup>n</sup> ní xóo cada-güedé. Te tátá-güedé ní xínani-dě Èsevá, te téé-á<sup>n</sup> ní cuu-dé dútú cúnú. <sup>15</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-güedé, te ní xàha<sup>n</sup> espíritú cùndihí yucu ñávàha-á<sup>n</sup> xii-güedé:

—¿Te ná cúú nchòhó ñúu dayùhú ñáhá-ndó? Te xini-í Jèsús, te xini-í yoo cùu té Páblú, te nchòhó ñá túú xini ñáhà-í xii-ndo —càchí espíritú-á<sup>n</sup> xàha<sup>n</sup>-xi xii-güedé.

<sup>16</sup> Te téé yíhi ñàha espíritú cùndihí yucu ñávàha-á<sup>n</sup> ní ndanchita-dé ní tñi-dé cue téé quide tátna-á<sup>n</sup>, te ní ndihí dóó-güedé ní ndátá-dě, te ní dánicüehé ñáhá-dě xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>17</sup> Te nchaa ñáyiú isràél ndécú ñuú Èfesú ndihí dava-gá ñáyiú ndècu ñiú-ni ñuú-á<sup>n</sup> ní níhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, te ío ní yùhú-yu, te vǎi-yu ní cachí sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú.

<sup>18</sup> Te dava ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ní sáhá<sup>n</sup>-yu núú ndécú tǎ Páblú, ndihí núú ndécú nchàa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá ní nàhmá-yu nàcuáa ní xóo cada-yu. <sup>19</sup> Te titní ñáyiú ní xóo cada ndúu nehé-yu tutú-yu ní sáhá<sup>n</sup> núú ndécú nchàa ñáyiú sándáá iní-xi tnúhu-gá, te yacá<sup>n</sup> ní ndada cuèndá-yu sá ío yahu ní sàha-yu tutú-yu, chí ndéé údico úxí mǐl díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup> ní sàha-yu núú ncháá. Te nchaa-yu ní sahmí-yu tutú-yu. <sup>20</sup> Te sátá ní cáyú nchaa tutú-á<sup>n</sup>, te vǎi-gá ñáyiú ní tuhá-yu ichi Yá Ndiòxí, te ní sàha-yu cuèndá sá ío xini ñuhu tnúhu Yá Ndiòxí.

<sup>21</sup> Te ní cachí té Páblú sá quihí<sup>n</sup>-dé distritú Macèdoniá ndihí distritú Acáyá, te dàtnúni núhú-dé ñuú Jerusálén, te duca<sup>n</sup> te dàtnúni quihí<sup>n</sup>-dé ñuú Rómá.

<sup>22</sup> Te ndècu ndihí-dé té Timùteú ndihí té Èrastú cue téé chindee ñàha xii-dé. Te té Páblú ní xàha<sup>n</sup>-dě xii-güedé sá códo ñuú-güedé quihí<sup>n</sup> Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáhá<sup>n</sup>-güedé, te mee-dě ní quendóo-dé.

### *Ñáyiú Èfesú ío dusa<sup>n</sup> quidé-yu ñuú-yu*

<sup>23</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> ío ní cudé<sup>n</sup>-yu núú nchàa ñáyiú ní tuha ichi Yá Ndiòxí. <sup>24</sup> Te ñiú téé ñuú Èfesú nání-dě Demètriú. Te téé-á<sup>n</sup> ní xóo canehè chiú<sup>n</sup>-dé mee-ni díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup> ní xóo cadúha-dé veñúhu líhli, dàtná cuini-ndó càa veñúhu Diáná sá cúú ndiòxí-yu. Te vǎi díhú<sup>n</sup> ní xóo níhi-dě ndihí cue téé ní xóo cada chiú<sup>n</sup> ndihí-dé. <sup>25</sup> Te ní cana-dé cue téé quide chiú<sup>n</sup> ndihí-dé, ndihí nchaa cue téé quide chiú<sup>n</sup> ndihí díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, te ní xàha<sup>n</sup>-dě xii-güedé:

—Nàha-ndo sá ío váha níhi-ó díhú<sup>n</sup> cuèndá chiú<sup>n</sup> quide-o. <sup>26</sup> Te nàha-ndo sá càchí té Páblú sá ñà díú ndiòxí cúú sá ní cadúha ñáyiú ñuyúí-a. Te duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-dé ñuú-ó, te duca<sup>n</sup>-ni càhá<sup>n</sup>-dé níhi distritú Asíá, te ío-gá vǎi ñáyiú

sàndáá iní tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé. <sup>27</sup> Te ío úhú nùu na cuíta chiu<sup>n</sup> quide-o, vá yõ-gá cuaa<sup>n</sup> sá cádũha-o. Te nguíta-yu cáhá<sup>n</sup>-yu sá veñúhu Diáná ñá túú càváha, te vá cádá càhnu-gá-yu sàndú-ó. Te nàha-ndo sá ío càhnu cuu Dianá, chí nchaa ñáyiú distritú Àsiá quidé càhnu ñahá-yu ndihí ñáyiú xĩndecu ní càa xico ñuyúú —càchí té Demètriú xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-güedẽ.

<sup>28</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ cáhá<sup>n</sup> té Demètriú, xá<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup>-güedẽ núú tẽ Páblú, te uu<sup>n</sup> ní cuáá-güedẽ té càchí-güedẽ:

—Ío càhnu cuu Dianá sàndú ñáyiú Éfesú! —càchí-güedẽ.

<sup>29</sup> Te nchaa ñáyiú ñuú Éfesú ndĩ coyo ndi coyó-yu xicáhá<sup>n</sup>-yu. Te tnàhá úú cue téé distritú Macèdoniá xicá cùu-güedẽ ndihí té Páblú, ñ<sup>n</sup>-dé nání-dẽ Gáyú, te ñ<sup>n</sup>-dé nání-dẽ Aristarcú. Te ní tñi-güedẽ úú cue téé-á<sup>n</sup>, te cuánguihu coyo ndihí ñaha-güedẽ vehe núú quidé-güedẽ jundá. <sup>30</sup> Te té Páblú cuñí-dẽ quíhu-dé tnàhá-dé vehe-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-dẽ ní cùu, te ñá ní dàña cue téé ní sàndáá iní tnúhu-gá. <sup>31</sup> Te ñ<sup>n</sup> úú cue téé cùnuu distritú Àsiá ní cáhá<sup>n</sup> váha-güedẽ cuendá té Páblú, te ní xáha<sup>n</sup>-güedẽ xii ñ<sup>n</sup> téé xĩnu cuechi núú-güedẽ ní sáhá<sup>n</sup>-dé ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii té Páblú sá vã quíhu-dé vehe núú quidé-güedẽ jundá. <sup>32</sup> Te uu<sup>n</sup> ní cuáá-yu nchaá-yu, te ñá ñ<sup>n</sup>-ní tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-yu, chí ndi dñ<sup>n</sup> tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-yu ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-yu. Te chitu-gã ñáyiú ñá ní cùtnuní iní-yu ná cuendá ní dátacá ñahá-güedẽ xití vehe-á<sup>n</sup>, chí ñá ñ<sup>n</sup>-ní tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-yu. <sup>33</sup> Te davá-yu ní cáhá<sup>n</sup>-yu sá cuèchi té Ljandrú cúú-xí, chí ní xáha<sup>n</sup> ñáyiú isràél xii-dé sá cáhá<sup>n</sup>-dé yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dẽ xii-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núú-yu sá cùndedóho-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé chindee tnúhu ñaha-dẽ xii-yu yõtnúhu. <sup>34</sup> Te ní cùtnuní iní-yu sá tẽe isràél cúú-dẽ, te uu<sup>n</sup> ní cuáá tucú-yu, ñá ní dàña-yu cáhá<sup>n</sup>-dé, te càchí-yu:

—Ío cùnuu Dianá sàndú ñuú Éfesú! —càchí-yu. Te dàtná úú òrẽ ñ<sup>n</sup>-ní tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-yu.

<sup>35</sup> Te téé cùu secretariú-ni-gá ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te dàtnuní cuèé cuèé ní sadí-yu yuhú-yu. Te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo ñ<sup>n</sup> tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Ío cùnuu Dianá, te nchaandi túhú ñáyiú sa nàhá-yu sá ncháá-ó ío nèhe cuendá-ó veñúhu-á<sup>n</sup>. Te nàhá-yu sá nehé cuendá-ó sàndú-á<sup>n</sup>, chí véxi cuu<sup>n</sup>-gá andiu. <sup>36</sup> Te vá yõ ñ<sup>n</sup> càchí sá ñá ndáá. Te coto-ndo mèe-ndo, te vá cuidó-ndó càda-ndo, te vá cuidó-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó. <sup>37</sup> Te ná cuendá ndécá-ndó cuè téé-á<sup>n</sup> vèxi, te ñá túú nã ní quide-güedẽ, te ñá túú nã ní dùhu-güedẽ veñúhu, te ñá túú cáhá<sup>n</sup> cuèhé-güedẽ cuendá Diáná. <sup>38</sup> Te núu ío yoo nàá ndihí ñaha xii té Demètriú ndihí cue téé quide chiu<sup>n</sup> ndihí-dé, te quíhí<sup>n</sup>-güedẽ cacá<sup>n</sup> cuèchi-güedẽ núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup>. Te cue téé cùchiu<sup>n</sup> na cundoho-güedẽ nùu quehndé-güedẽ cuèchi-yu àdi ñahá. <sup>39</sup> Àdi ío-gá ná cuendú ñúhú iní-ndó, te cáhá<sup>n</sup>-ndó òrẽ ná cóo jundá. <sup>40</sup> Te ío úhú nùu na ñihí téé tàxi tñuní ñahá xii-o tnúhu sá dúhá ío quide dusa<sup>n</sup>-o, te cachí-dé sá ndècuèchi-o chí ñá túú sàndáá iní-ó-dẽ quesaha-dẽ. Te ñá túú tnàhí ndùu váha-xi sá dúhá càda-o ní cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cùtnuní iní-ó nãsa cùñaha-o xii téé tàxi tñuní ñahá xii-o núu na càna ñaha-dé —càchí téé cùu secretariú xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

<sup>41</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ sá nùhú-yu te ní ndihí-yu cuánuhú.

## 20

*Té Páblú cuáhá<sup>n</sup>-dé distritú Macèdoniá ndihí distritú Grèciá*

<sup>1</sup> Te òrè ñá túú-gã ní quide dusá<sup>n</sup>-yu, te ní cana ñaha tẽ Páblú xii nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cáhá<sup>n</sup>-dé dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñáhá-dẽ xii-yu, te ní tñii-dé ichi cuáhá<sup>n</sup>-dé distritú Macèdoniá. <sup>2</sup> Te tayãha-dé cuáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñúú yíndèhu Macedoniá. Te càhá<sup>n</sup>-dé dóho nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa cadá-yu, te ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yã Ndiòxí cadá-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé dóho-yu. Té ní quexio-dé distritú Grèciá. <sup>3</sup> Te xiá<sup>n</sup> ní xíndecu-dé úní yóó. Te xiá<sup>n</sup> quée-dé bàrcú quíhí<sup>n</sup>-dé distritú Siríá ní cùu, te ní níhí-dẽ tnúhu sá ndétú ñaha ì<sup>n</sup> úú cue tée israhél cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu, núu xiá<sup>n</sup> ní tñii-dé ichi cuáhá<sup>n</sup>-dé ní yáha-dé ichi distritú Macèdoniá. <sup>4</sup> Te cuáhá<sup>n</sup> ndihi-dé té Sopàtér tée ñúú Bèrea, ndihi té Aristarcú, ndihi ì<sup>n</sup> tée nani Segundú. Te ndi ndúú cue tée-á<sup>n</sup> cúu-güedé cue tée ñúu Tesalónicá. Te tñahá té Gãyú tée ñúu Dèrbé, ndihi té Timùtèu cuáhá<sup>n</sup> ndihi-dé, te tñahá té Tìquicú ndihi té Trõfimú cuáhá<sup>n</sup> ndihi-dé, te úú cue tée-á<sup>n</sup> cúu-güedé cue tée distritú Àsiá. Te nchaa cue tée-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> ndihi-güedé té Páblú. <sup>5-6</sup> Te ní quexio-güedé ñúu Filipú, te yacá<sup>n</sup> ní naníhí ñáhá-güedé xii-ndí. Te té Páblú ní tendaha-dé cue tée ndihi-dé cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñúu Tròas, te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ sá díú-ní yacá<sup>n</sup> cundetu ñaha-güedé xii-ndí. Te ní ndóo-í ndihi-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxi-yu pàa sá ñà túú yìhi levadurá. Te sáta ní yáha vico, te ní quée-ndí bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-ndí, te ní xúhu<sup>n</sup>-ndí ichi úhú<sup>n</sup> nduu, te ní quexio-ndí ñúu-á<sup>n</sup>. Te yacá<sup>n</sup> ní naníhí tñahá-ndí ndihi cue tée yòdo nuu cuáhá<sup>n</sup> ní xíndecu-ndí úsá nduu.

*Té Páblú cuáhá<sup>n</sup> ngándihi-dé ñáiyu ñúu Tròas*

<sup>7</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu ndumíngú ní naníhí tñahá-ndí ndihi nchaa ñáiyu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xexi-ndí pàa ndihí-yu. Te duca<sup>n</sup> ní quide-ndí, chi ní cachí Jèsús sá dúcá<sup>n</sup> càda-o cuendá sá vã nàcuánaa-o sá ní xíhí-gá cuendá naníhí tãhú-ó. Te té Páblú ní ngúita-dé càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá, te càhá<sup>n</sup>-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tũndaá ingá nduu-á<sup>n</sup>, te caca-dé quíhí<sup>n</sup>-dé ingá xichi. <sup>8</sup> Te ndécú-yu vehe yòdo tñaha, te yíhí-yu ndéé cuártú cúu ùní núu ñinu, te càyú víhí ñúhú xití cuártú-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te ì<sup>n</sup> tée sa ta cùu sacuéhé luha nàni-dé Eùticú núcõo-dé yèhe ventaná, cuini-dé cúdú-dé, chi ní cunaha víhi cahá<sup>n</sup> té Páblú, te ní tñii ñaha sàni xii-dé ní xídí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núu ñúhú cuendá ndacani ñáhá-yu, te sa ní xíhí-dé, chi ío dúcú<sup>n</sup> ní ngava-dé. <sup>10</sup> Te tñahá té Páblú nchicú<sup>n</sup>-dé ní nuu. Te ní quexio cunu-dé núu cãtúu tée ní xíhí-á<sup>n</sup>, te ní numi ñaha-ni-dẽ, te ní xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu:

—Vá ndihú iní-ndó, chi ní ndoto-dé —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dẽ xii-yu.

<sup>11</sup> Te dàtnùni cuándaa ndihi ñaha tucu-dé xii-yu cuártú núu yíhí-yu ni cùu, te yacá<sup>n</sup> ní xexi ndihi ñaha-dẽ xii-yu, dàtnùni ní ngúita-dé vai-gá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te càhá<sup>n</sup>-ni-dé ní tũndaá, te dàtnùni ní xica-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé. <sup>12</sup> Te tée ní ngava-á<sup>n</sup> ní sánúndeca ñáhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudíí iní-yu sá ní ndoto-dé.

*Ní quee-güedé ñúu Tròas cuáhá<sup>n</sup>-güedé ñúu Miletú*

<sup>13</sup> Te té Páblú ní cachí-dé sá quíhí<sup>n</sup>-ndí ndihi bàrcú ndéé ñúu Àsón, te mee-dé caca saha-dẽ, te yacá<sup>n</sup> naníhí tñahá-ndí ndihi-dé te quée-dé bàrcú, te ní quée-ndí bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-ndí. <sup>14</sup> Te ní naníhí tñahá-ndí ndihi-dé ñúu Àsón, te yacá<sup>n</sup> ní quée-dé bàrcú tñahá-dé cuáhá<sup>n</sup>-ndí ñúu Mitilené. <sup>15</sup> Te ní quexio-ndí

ndée ingá nduu yatni ñúú Quiù, te ndée nduu tnée ní quexìo-ndí ñúú Sámú te yàcá<sup>n</sup> ní yáha-ndí, te ní quexìo-ndí ñúú Trògìliú. Te ndée nduu idá ní quexìo-ndí ñúú Miletú. <sup>16</sup> Te té Páblú ñá ní cuiní-dé yáha-ndí ñúú Éfesú, chi ñá túú ní tnàhá iní-dé cuyaa-dé ichi, chi ío ndíhi iní-dé cuendá cuiní-dé quini-dé núu vá ndácú-dé ndexìo-dé ñúú Jerusálén cundecu-dé vico Pentecòstés.

*Té Páblú càhá<sup>n</sup> ndíhi-dé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jesús ñúú Éfesú*

<sup>17</sup> Te òré ndécú té Páblú ñúú Miletú, te ní cana-dé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jesús ñúú Éfesú sá quíhí<sup>n</sup>-güedé núú ndécú-dé. <sup>18</sup> Te sátá ní quexìo-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuaá ní quide-í ndée cùtnàhá ní quexìo-í distrítú Àsiá. <sup>19</sup> Chi ní quide-í nacuaá ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada-í, ñá túú ní tühío-í, te ñá túú ní quide cahnu-í mèe-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dàvá-yu, chi ío sàá iní-yu. Te sa nàha-ndo sá títí xito ní cuiní ñáyiu isràèl cahni ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní càcu-í. <sup>20</sup> Te sa nàha-ndo sá ncháándí tühú sa ní cachí tnúhu-í nacuaá cada-ndo cuendá sá chindèe ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo. Te ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó ncháa-ndo, te ñu-ní duca<sup>n</sup> ní quixi-í ndí tnàhá vehe-ndo ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó. <sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-í xii ñáyiu isràèl ndíhi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràèl sá dàñá-yu nchaá sá cuèhé sá dúhá quidé-yu te quindáá iní-yu tnúhu Xitohó Jesucristú. <sup>22</sup> Te dacuití quíhí<sup>n</sup>-í ñúú Jerusálén, chi Espíritú Yá Ndiòxí ní cachí-xi sá dáí quíhí<sup>n</sup>-í, te ñá túú xini-í nándi cada ñaha-güedé xii-í yàcá<sup>n</sup> te núu na quèxìo-í. <sup>23</sup> Te ñúú ñúú sàhá<sup>n</sup>-í càchí tnúhu Espíritú-gá sá chíhí ñaha-güedé vecaá, te cada úhú ñàhá-güedé. <sup>24</sup> Dico ñá túú tnàhí ná cuu cuèí na càhni ñaha-güedé xii-í, dico cuiní-í sá ñúú iní dandíhi-í nchaá sá ní cachí Xitohó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yá Ndiòxí sá càhá<sup>n</sup>-í núú ñáyiu sá ío cùu iní ñàhá-gá xii-yu, te naníhí tàhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gá.

<sup>25</sup> Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ncháa-ndo sá núu na quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo. Te na càchí tnúhu-í sá ní ñúú nduu-gá vá quini ñàhá-ndó xii-í ñuyítú-a. <sup>26-27</sup> Te yúhú ñá túú cuèchi-í núu ío ñáyiu vá naníhí tàhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaá sá ní càhá<sup>n</sup> méé Yá Ndiòxí cada-ndo. <sup>28</sup> Te coto-ndo mèe-ndo, te coto-ndo tnàhá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá, chi Espíritú-gá ní cachí-xi sá cùnùu-ndo núu-yu dacuàha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dàtná mbéé-ndó cùu-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndó-yu duca<sup>n</sup> cada-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jesús ní sati ñíhí-gá, te ní xihí-gá cuendá naníhí tàhú-ó ndíhí-yu. <sup>29</sup> Te yúhú sa cùtnumí iní-í sá òré ñá túú-gá-í ndécú, te quixi ñáyiu dandàhú ñàhá xii-ndo cuendá daña-ndo tnúhu Yá Ndiòxí, te cada ñàhá-yu xii-ndo dàtná quidé ñàñá òré tníí-dí mbéé. <sup>30</sup> Te ñu-ní ñúú cue téé ndècu ndíhi-ndo, cue téé-án dacuàndehnde-güedé, te cudana davá-yu quindáá iní-yu chítnàhá ñàhá-yu xii-güedé. <sup>31</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu càchí tnúhu-í sá ío quíhí iní-ndó cundecu-ndo ndíhi nchaá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá. Te nàha-ndo sá yúhú ní xindecu-í úní cuiá ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Jesús núú ñáyiu cuèí nduu cuèí niú. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chi ñá ní cuiní-yu quindáá iní-yu nchaá-yu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-í —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>32</sup> Te xáha<sup>n</sup> tùcu-dé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú, ío cuiní-í sá méé Yá Ndiòxí chindee ñaha-gá xii-ndo. Te mee-gá ní càhá<sup>n</sup>-gá sá ío cùdñí iní ñàhá-gá

xii-ndo. Te naníhí tàhú-ndó ndìhì nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo cuendá cada-ndo nchaa sá càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>33</sup> Te òré ní xindecu ndìhì ñàha-í xii-ndo, te ní dìhú<sup>n</sup> ní dóó ñà túú ní cùdíí ìní-í. <sup>34</sup> Te mee-ndo sá naha-ndo sá yùhú ní quide chiú<sup>n</sup>-í, te ní níhí-í nchaa sá ní nandìhì-í ndìhì cue téé xica cuu ndìhì-í. <sup>35</sup> Te sa ní xiní-ndó nàcuáa ní quide-í ní quide chiú<sup>n</sup>-í, te òu-ni duca<sup>n</sup> càda chiú<sup>n</sup>-ndo cuendá chindee-ndo nchaa ñáyiú ndàhú, chí sa naha-ndo nacuáa ní cachí Xítóhó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cùdíí-gá ìní-ó cuáha-o ñáyiú ndàhú sá xiní ñùhú-yu dácúúxí sá táxí-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —cachí té Pàblú xàha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>36</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-dè, te ní nguñí xítí-dè ndìhì dava-gá-güedé, te ní càhá<sup>n</sup> ndìhì-dé Yá Ndiòxí. <sup>37</sup> Te sáta ní túhú tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-dè ndìhì Yá Ndiòxí, te ní ndáhyú víhí-güedé sá quíhí<sup>n</sup>-dè, te ní numi ñaha-güedé, te ní teyuhu ñaha-güedé. <sup>38</sup> Te ní ndíhú víhí ìní-güedé, chí ní xáha<sup>n</sup> té Pàblú sá ní ñ<sup>n</sup> nduu-gá vá náníhí tnáhá-güedé càhá<sup>n</sup> ndìhì tnàha-güedé. Te cuáhá<sup>n</sup> ndìhì ñaha-güedé xii-dé núú ndécú bàrcú.

## 21

### *Té Pàblú cuáhá<sup>n</sup>-dè ñuú Jerusàlén*

<sup>1</sup> Te ní quide ndee ìní-ndí nchaa cue téé cùnuu. Te ní quee-ndí bàrcú cuáhá<sup>n</sup> ndáá ichi-ndí ñuú Còs. Te nduu tnèé ní sáhá<sup>n</sup>-ndí ñuú Ròdás, te ní yáha-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí ñuú Pàtará. <sup>2</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní naníhí-ndí ñ<sup>n</sup> bàrcú ñùhú ìchi-xi quíhí<sup>n</sup>-xi dístítú Fènciá, xiá<sup>n</sup> ní quee-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí. <sup>3</sup> Te ichi cuáhá<sup>n</sup>-ndí ní xiní-ndí dístítú Chìpré cáa cuàdava xítí làmár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñuú-án xio dàtní-ndí. Te cuáhá<sup>n</sup>-ndí ñuú Tírú ñ<sup>n</sup> ñuú yíndèhu dístítú Sìriá cuendá yacá<sup>n</sup> tava-güedé nchaa sá nchídó bàrcú. <sup>4</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní naníhí tnáhá-ndí ndìhì ñáyiú ní sándáá ìní tnúhu Jèsús, te ní xindecu-ndí úsá nduu ndìhí-yu. Te ní xáhá<sup>n</sup>-yu sá vā quíhí<sup>n</sup> té Pàblú ñuú Jerusàlén, chí Espíritú Yá Ndiòxí ní xáha<sup>n</sup>-xi xí-yu sá ndóhó víhí-dé ñuú na quíhí<sup>n</sup>-dè. <sup>5</sup> Te sáta ní yáha nduu úsá, te ní quee-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí yuhu làmár. Te ní quee nchaa ñáyiú ní sándáá ìní tnúhu-gá, téé, ñadìhí, nchaa landú, nchaá-yu ní sàndeca ñàhá-yu yuhu làmár, te òré ní quexio-ndí, te ní nguñí xítí-ndí ní càhá<sup>n</sup> ndìhì-ndí Yá Ndiòxí. <sup>6</sup> Te ní quide ndee ìní tnáhá-ndí ndìhí-yu, te dàtnùní ní quee-ndí bàrcú, te ní naquehé<sup>n</sup>-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

<sup>7</sup> Te ní xica bàrcú ñùhú-ndí ní quee-xi ñuú Tírú cuáhá<sup>n</sup>-ndí ndìhì-xi ñuú Tolèmaidá. Te xiá<sup>n</sup> ní sáa-xi te ní queene-ndí, te ní sáhá<sup>n</sup>-ndí ní càhá<sup>n</sup> ndìhì-ndí nchaa ñáyiú sándáá ìní-xi tnúhu Jèsús, te ní xindecu-ndí ndìhí-yu ñ<sup>n</sup> nduu. <sup>8</sup> Te nduu tnèé ní ndée tucu-ndí bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-ndí ñuú Cèsareá, te yacá<sup>n</sup> ní queene tucu-ndí bàrcú, te cuáhá<sup>n</sup>-ndí vehe té Lìpé cundecu-ndí ndìhì-dé. Te téé-án ní xóo cada chiú<sup>n</sup> ndìhì-dé ìñú-gá cue téé ní chindee ñàha xii ñáyiú sándáá ìní tnúhu-gá ñuú Jerusàlén ní xóo cuáñaha-güedé sá ní xóo caxí-yu. Te dàtnùní mee-ná tnúhu Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-dè xíca cùu-dé. <sup>9</sup> Te té Lìpé-án ndècu cùmí dèhe dìhí-dé, te ní ñ<sup>n</sup>-yu vátá ndúcú ñàha-gá téé xí-yu, te nchaá-yu càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Yá Ndiòxí tnúhu sá dácàhu ìní ñàhá mèe-gá. <sup>10</sup> Te xiá<sup>n</sup> ní cuu títí nduu ndècu-ndí, te ní quexio ñ<sup>n</sup> téé nàni Agabú ñuú-án, véxi-dé dístítú Jùdeá, te téé-án tnáhá-dé càhá<sup>n</sup>-dè tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>11</sup> Te ní níhí-dè tnúhu núú

ndécú-ndí ñúu ní quixi-dé ní cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-dě xii-ndí. Te ní xícá<sup>n</sup>-dé cínchú té Páblú, te ní ngóo-dé, te ní ngúíta-dé ní dácútú-dě sáhá-dě ndihí ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espiritú Yá Ndióxi ní cachí-xi sá tée dii cínchú-xi-a tñi ñaha cuè tée isràél ñúu Jerusalén, te duha dacutu ñaha-güedé xii-dé, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-dé núu cuè tée ñúu Rómá. Duha ní cáhá<sup>n</sup> Espiritú-gá —cachí té Ágabú.

<sup>12</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-ndí nchaa-ndí sá vǎ quihí<sup>n</sup> té Páblú ñúu Jerusalén. <sup>13</sup> Te té Páblú ní cachí-dé:

—Ná cuendá ndéé dúcá<sup>n</sup> ndàhyú-ndó dándihú iní ñáhá-ndó xii-í-í? Te ñá túu ná cuu cuèi na dàcutu ñaha-güedé, àdi cuèi na càhni ñaha-güedé xii-í cuendá sá cáhá<sup>n</sup> ndihí-í Jèsús, chi sa ndècu túha-í sá cuú-í —càchí-dé.

<sup>14</sup> Te ñá túu ní sándáá iní-dé sá dúcá<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-ndí, núu xiá<sup>n</sup> ñá túu-gǎ ná ní xáha<sup>n</sup>-ndí xii-dé sá vǎ quihí<sup>n</sup>-dé, te ní xitnáha-ndí:

—Mee-ni-gǎ Yá Ndióxi ná cùnaha-gǎ nása sàni iní-gǎ cada-gǎ —xitnáha-na-ndí.

<sup>15</sup> Te ní quehe<sup>n</sup>-ndí ndàchiu<sup>n</sup>-ndí, te ní xica-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí ñúu Jerusalén.

<sup>16</sup> Te cuáhá<sup>n</sup> ndihí-ndí i<sup>n</sup> ùú cue tée Cèsareá, cue tée ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ndéca ñaha-güedé xii-ndí cuáhá<sup>n</sup> vehe té Mnàson, te tée-á<sup>n</sup> cuú-dě tée distritú Chìpré, te ndècu-dé ñúu Jerusalén, te sa ní cuu vǎi nduu ní sándáá iní-dé tnúhu-gǎ, te vehe tée-á<sup>n</sup> ñí xíndecu-ndí.

### *Té Páblú ndátñúhu-dé ndihí té Jàcobó*

<sup>17</sup> Te òré ní quexio-ndí ñúu Jerusalén, te nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní quixi-yu ní dándácóo váha ñáhá-yu, chi ní cudíí vǐhí iní-yu sá ñí quexio-ndí. <sup>18</sup> Te nduu tnéé cuáhá<sup>n</sup> ndihí-ndí té Páblú cuendá cáhá<sup>n</sup> ndihí-ndí té Jàcobó, te òré ní quexio-ndí núu ndécú-dě, te ndècu ndihí-dé nchaa cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús. <sup>19</sup> Te té Páblú ní dándácóo váha ñaha-dě xii-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-dě nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gǎ xii-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gǎ núu ñáyiú ñá túu cuu ñáyiú isràél. <sup>20</sup> Te sátá ñí yáha ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní ndácá<sup>n</sup> táhú-yu núu Yá Ndióxi cuendá nchaa sá ñí quide-gǎ. Te dàtnùní ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Páblú:

—Yòhó sa náha-n sá ñí cuu titní mǐ ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús, te cachí-yu sá ïo xini ñuhu-xi cada-yu nchaa nàcuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés. <sup>21</sup> Te ní ñihí-yu tnúhu sá dácúaha-n ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ñúu xícá cuendá sá vǎ cáda-gǎ-yu nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-yu. Te xáha<sup>n</sup>-n xii-yu sá vǎ cuáha-gǎ-yu seña ñi landú-yu, te vǎ cáda-gǎ-yu dàtná ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha, duha dàcuaha-n ñáyiú ní ñihí-yu tnúhu. <sup>22</sup> Te na ñihí-yu tnúhu sá ndécú-n ñha, te tnàví ngúíta-yu cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá-n.

<sup>23</sup> Te na càchí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cúmí cue tée vátá cáda-gǎ-güedé nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> méé-güedé sá cáda-güedé cuendá nduu vetú iní Yá Ndióxi.

<sup>24</sup> Te quihí<sup>n</sup>-n ndihí-güedé te cada-n nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vetú iní Yá Ndióxi. Te tava-n ñihú<sup>n</sup> cuu núu-güedé cháhu-güedé veñúhu, te duca<sup>n</sup> te dàtnùní ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xiá<sup>n</sup> cada-n, te quini ñáyiú sá ñá ndáá tnúhu càhá<sup>n</sup> nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés cada-yu. <sup>25</sup> Te sa ní quide ndáá-ndí cuendá nchaa ñáyiú ñúu xícá, nchaa ñáyiú ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí

cuáhá<sup>n</sup> ndaha nchaa ñáyi-u-á<sup>n</sup> sã vã cáxí-yu nchaa sá nchító-ó ndúu táhu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue ñáyi-u ñuyíú-a. Te ní xáha<sup>n</sup>-ndí sã vã cáxí-yu níñí, te vã cáxí-yu cuñú nchaa quiti cuèhné. Te vã càhá<sup>n</sup> ndihí cue téé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cùu-yu, te ni cuè ñáyi-u dihí vã càhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núu tütú cuáhá<sup>n</sup> —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Páblú.

*Ní tñi-güedé té Páblú xití veñúhu ñáyi-u isràél*

<sup>26</sup> Te nduu tñé cuáhá<sup>n</sup> té Páblú ndihí cúmí cue téé veñúhu càhnu sã ïo cùnnuu núu ñáyi-u isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyi-u ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yã Ndióxí. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu sã ïo cùnnuu-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè ná daha-gá nduu cùmání dandihí-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyi-u ndéé sanaha, te dàtnùni cànehe-güedé sá ndúú tãhú Yã Ndióxí quíhí<sup>n</sup> veñúhu.

<sup>27</sup> Te cùmání-gã cuu úsá nduu sá ní sáhá<sup>n</sup>-güedé veñúhu càhnu sã ïo cùnnuu, te sa ndècu tucu té Páblú veñúhu. Te cue téé isràél véxi distrítú Àsiá ní xiní-güedé té Páblú yíhí-dé veñúhu, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te ïo ní càhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé cuendá-dé núu dàva-gá ñáyi-u yíhí veñúhu cuendá sá cúdèè<sup>n</sup>-yu núu tẽ Páblú.

<sup>28</sup> Te níhi ní càhá<sup>n</sup>-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu:  
—¡Nchòhó ñáyi-u isràél, yáchi-ndó chi cuánundaha ñaha-ndo! Chi té-a yayacá<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-dé càhá<sup>n</sup>-dé sã ñà túú nàndihí-o, te càhá<sup>n</sup>-dé sã vã cadá-ó nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> tñúhu sã ní chídó tñuní ndíi Moisés, te càchí-dé sã ñà túú nàndihí veñúhu-a. Te ñá díú-ní xíã<sup>n</sup> chi sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndihí cue téé ñá túú cùu ñáyi-u isràél, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-dé, te ñá túú-gã ní cànehe íí-dé xití veñúhu. Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yã Ndióxí —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu.

<sup>29</sup> Te duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-güedé chi ní sani iní-güedé sá ní quíhu ndihí-dé té Trõfimú veñúhu-güedé, chi ní xiní-güedé xicá cùu ndihí ñaha-dé xití ñuu. Te téé-á<sup>n</sup> cúu-dè téé ñuu Éfesú, te ñá díú tẽ isràél cúu-dè.

<sup>30</sup> Te chitu ñáyi-u ñuu-á<sup>n</sup> ní tacá-yu ní tñi-yu té Páblú táñúhu ñahá-yu ní ndee veñúhu càhnu sã ïo cùnnuu, te òré-ni ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-á<sup>n</sup>. <sup>31</sup> Te sa cahní-yu té Páblú ní cùu, te ní sáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> úú-güedé núu ndécú tẽ cùu capitá<sup>n</sup> cùnù-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé sá ncháá ñáyi-u ñuu Jerusálén xínáá-yu.

<sup>32</sup> Te òré-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> téé cùu capitá<sup>n</sup> cùnù-gá ndihí dava-gá cue téé nchicú<sup>n</sup>-gá ndihí sandadú-dé. Te òré ní xiní-yu ní quexio coyo-güedé núu xixúcu-yu, te ní yuhú-yu ñá túú-gã ní caní-yu té Páblú. <sup>33</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup> ní sátuha-dé té Páblú, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii cue sandadú-dé sá tñí ñaha-güedé dacütü ñaha-güedé úú cadená. Te dàtnùni ní xicá<sup>n</sup> tñuhú-dé núu-yu, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—¿Ná cúu tẽe-a? ¿Ná ní quide-dé? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu.

<sup>34</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ñá ní cùtnuní iní-dé núu ná cúu sã ní quide té Páblú, chi uu<sup>n</sup> ní cuáá-yu. Te tucu càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>, tucu càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-yu, núu xíã<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè cue sandadú-dé sá càndéca ñaha-güedé xii-dé quíhí<sup>n</sup> cuartél núu ndécú-güedé. <sup>35-36</sup> Te nchicú<sup>n</sup> ñáhá-yu cuáhá<sup>n</sup> ní quexio ndéé nàcuáa càa nchío cùní-yu cahni ñahá-yu xii-dé ní cùu. Te níhi ní càhá<sup>n</sup>-yu xáhã<sup>n</sup>-yu sá cahní ñaha-güedé, te xíã<sup>n</sup> ní ndacani ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuásaá nchío-á<sup>n</sup>.

*Té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé sã ñà túú cuèchi-dé*

<sup>37</sup> Te cuánguihu-güedé cuartél ndihí té Páblú ní cùu, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii téé cùu capitá<sup>n</sup> cùnù-gá:



—Càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n cùndetu-n na cúñaha-í ì<sup>n</sup> úú tnúhu xii-yu —càchí-dé xàha<sup>n</sup>-dê.

Te tée tàxi tnuní-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—¿Náa tnàhá yòhò càhá<sup>n</sup>-n tnúhu griégú? <sup>38</sup> Te ní càhá<sup>n</sup>-í sá tée ègiptú cúu-n, chi diu-n ní ndúcú-n cuè tée ní náa ndihi tée cùchiu<sup>n</sup> Cesár ní càhá<sup>n</sup>-í, chi diu ì<sup>n</sup> tée yàcá<sup>n</sup> ní ndúcú-dê cúmí mìl cue tée ní sahni ndíyi. Te ndèca tnaha-güedé ní sáhá<sup>n</sup> xití yucu ní xíhi váha-güedé —càchí-dé xàha<sup>n</sup>-dê xii té Páblú.

<sup>39</sup> Te té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Ná díú tée ègiptú cúu-í, chi tée isràél cúu-í, chi diu-ni tée isràél cúú tātà-í, te dicó-ni sá ní cacu-í ñúú Tàrsú ñúú cáhnú, te ñúú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Ciliciá. Te cuiní-í cada ndee ínì-n dàña-n na cahá<sup>n</sup> ndihi-í-yu —càchí-dé xàha<sup>n</sup>-dê.

<sup>40</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tée cùu capitá<sup>n</sup> cúnúu-gá sá cúú càhá<sup>n</sup> té Páblú, núu ní ngúnutnì-dé núú nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cùndèdóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu ñáyiu isràél, te xàha<sup>n</sup>-dê xii-yu:

## 22

<sup>1</sup>—Chí cáda càhnu ínì nchòhó cue tée sa cuéhé ndihi nchòhó cue tée cuechi, na càhá<sup>n</sup>-í ì<sup>n</sup> tnúhu cundèdóho-ndo sá ñà túú cuèchi-í, chí ñà túú nã ní quide-í, te ní ñà túú nã tnúhu càhá<sup>n</sup>-í —càchí-dé xàha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

<sup>2</sup> Te cuèndá sá dócá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu mée-yu núu tnávíi-nã ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní càhá<sup>n</sup>-dé, te xàha<sup>n</sup>-dê:

<sup>3</sup>—Yúhú cúu-í tée isràél, te ní cacu-í ñúú Tàrsú, te ñúú-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi Ciliciá. Te davitna lìhli-í cùtnàhá ní quexiò-í ñúú Jerusalén ní dácuáhá ñàha té Gamaliél. Te ní dácuáhà-í nchaa tnúhu ní chídó tnùnì nchaa cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyiu. Te yúhú ní cahu ínì-í ní quide-í titnì núú chiu<sup>n</sup> nacuáa cuu váha ínì Yã Ndiòxi ní càhá<sup>n</sup>-í, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide nchòhó tucu.

<sup>4</sup> Te ní sánú ndúcù-í nchaa ñáyiu sàndáá ínì-xi tnúhu Jèsús, cuèi tée, cuèi ñáyiu díhì ní dácútù-í-yu, te ní chihi-í-yu vecaá, te ní níhì-í tnúhu ndee ínì sá cáhni-ndí-yu. <sup>5</sup> Te dútú cúnúu-gá ndihi cue tée cúnúu núu-ndó nàha-güedé sá ndàá càhá<sup>n</sup>-í chí mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuañaha-í xii ñáyiu isràél ñáyiu ndècu ñúú Dàmascú cuèndá cutnùnì ínì-yu ná chíú<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-í ní cùu. Te ñúhu-í ichi cuáhá<sup>n</sup>-í ñúú-á<sup>n</sup> cuánúndúcù-í ñáyiu ní sàndáá ínì-xi tnúhu Jèsús cuèndá dacútù-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñàhá-güedé xii-yu ní cùu.

*Té Páblú xàha<sup>n</sup>-dê xii ñáyiu nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús  
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)*

<sup>6</sup> Te ta cùyatnì-í ñúú Dàmascú cuáhá<sup>n</sup>-í, te cùu-xi datná òrè cauxúú nduu, te uu<sup>n</sup>ni ní quee ñuhú andíu, te ní dáyèhé-xi ndéé núú nutnì-í. <sup>7</sup> Te ní quide nee-xi núu-í, xiá<sup>n</sup> ní nduá-í ndéé ñuhu. Te ní tecú dóho-í càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup> andíu, te càchí-xi: “Yòhò té Sàulú, ¿ná cuèndá cúú úhú ínì ñàhá-n dándoho ñàha-n xii-í?”, càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-í: “¿Ná cúú yòhò sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>?”, xàha<sup>n</sup>-í. Te ní càhá<sup>n</sup> tucu ingá xito te càchí-xi: “Yúhú cúu-í Jèsús tée ní xíndecu ñúú Nazàrèt, te duca<sup>n</sup> ño dándoho ñàha-n xii-í”, càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te xiá<sup>n</sup> ní cutnùnì ínì-í sá díú Jèsús càhá<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te nchaa cue tée ndihi-í ní xiní-güedé ní dáyèhé ñuhú, te ní yùhú-güedé, dico ñà túú ní tècú dóho-güedé òrè ní càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-gá: “Yòhò Xitohó Jesucristú, ¿ná cuiní-n càda-í?”, xàha<sup>n</sup>-í xii-gá. Te ní cachí-gá: “Ndacóo, te quíhì<sup>n</sup>-n ñúú Dàmascú, yàcá<sup>n</sup> tecú tnúhu-n nchaa nacuáa cuiní Yã Ndiòxi cada-n”, càchí-gá —càchí té Páblú xàha<sup>n</sup>-dê xii-yu.

11 Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu té Pàblú:

—Te cuendá sá nǐ dácuaá ñaha ñuhú xii-í ñuu ní tñi cue tée ndihi-í ndaha-í ndécá ñaha-güedé cuahá<sup>n</sup> ndéé ñuu Dàmascú.

12 Te yacá<sup>n</sup> ndécú ñi<sup>n</sup> téé nàni Ananiás, te ío vài sá nǐ chídó tñuní ndíi Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaa ñáyiú ñuu Dàmascú ío váha cáhá<sup>n</sup> ndihi ñahá-yu xii-dé. 13 Te ní quexio-dé núú ndécú-í, te ní cachí-dé: “Yòhó té Sàulú, téé ndécú ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ndúha núú-n”, cächí-dé. Te òré-ni ní nacaá<sup>n</sup> núú-í te ní xiní-í-dé. 14 Te dätñuní ní cachí-dé: “Yá Ndiòxi ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-gá ñani tñahá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha. Te ñiu-gá ní cáxi ñaha-gá xii-n cuendá quiní-n nchaa sá váha cuiní-gá cada-n. Te quiní-n Jèsús Yáá ñá túú cuèchi-xi, te ñiu-ni mee-gá cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-gá xii-n. 15 Te cáhá<sup>n</sup>-n tñuhu Jèsús núú nchaa ñáyiú, te cáhá<sup>n</sup>-n nchaa sá nǐ xiní-n ndihi nchaa sá nǐ xíndedóho-n. 16 Tnávii, te quíhi<sup>n</sup>-n cuàndute-n, te cáhá<sup>n</sup> ndihi-n Yá Ndiòxi cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nǐ quide-n”, duha ní cachí té Ananiás xii-í —cächí té Pàblú xáha<sup>n</sup>-dè xií-yu.

*Té Pàblú ní caní-dé cuendú nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús cada-dé quíhi<sup>n</sup>-dé ñuu núú xíndecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràel*

17 Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu té Pàblú:

—Te ní ndee-í cuàndixi-í ñuu Jerusalén. Te ní sáhá<sup>n</sup>-í veñúhu càhnu sá ío cùnnu ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-í Yá Ndiòxi, te ní dácótó núú ñahá-xi sá meé Jèsús ní xiní-í xití veñúhu, 18 te ní cachí-gá: “Yáchí, quee-n ñuu Jerusalén, chi ñáyiú-a vá quíndáa iní-yu nàcuáa ní cachí-í cúñaha-n xii-yu cuendá-í”, duha ní cachí-gá xii-í. 19 Te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-gá: “Yòhó Xítohó Jesucristú, sa xiní-n sá ncháá ñáyiú nahá-yu sá nǐ sáhá<sup>n</sup>-í ndi tñahá ñi<sup>n</sup> ndi tñahá ñi<sup>n</sup> veñúhu nànducu-í ñáyiú sàndáa iní tñuhu-n, te ní tñi-í-yu, ní chihí-í-yu vecaá, te ní táuchíu<sup>n</sup>-í ní caniha-güedé xií-yu. 20 Te cútñahá ní sahni-güedé ndíi Tévá téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñuhu-n, te tñahá-í ndécú òré-án te ní xíndee-í dóo cue téé ní sahni ñaha xii ndíi. Te yúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í sá nǐ quide váha-güedé sá dúcá<sup>n</sup> nǐ quide-güedé”, duha ní xáha<sup>n</sup>-í xii-gá. 21 Te ní cachí tñuhu-gá xii-í: “Cuahá<sup>n</sup> chi cuiní-í quíhi<sup>n</sup>-n nchaa ñuu xíca núú xíndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràel cáhá<sup>n</sup>-n tñuhu-í”, cächí-gá —cächí té Pàblú xáha<sup>n</sup>-dè xií-yu.

*Té Pàblú ndihi téé tàxi tñuní ñahá xii cue sandadú*

22 Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ cáhá<sup>n</sup>-dè, te ñá ní tñahá-gá iní-yu cundedóho-yu tñuhu cáhá<sup>n</sup>-dè. Te ñi<sup>n</sup>-ni ní cuú-yu nchaa-yu, te ní cuáa-yu, te xáhá<sup>n</sup>-yu:

—¡Chí cáhni-dè! ¡Ñá díú sá cündecu-dé ñuyú-a! —cächí-yu xáhá<sup>n</sup>-yu.

23 Te mei òré duca<sup>n</sup> nǐ cáhá<sup>n</sup>-yu, te ní ndátá-yu dóo-yu, te ní dáquénè-yu núú ñinu sá sàtú iní-yu. Te ní quehnu-yu ñuhu, te ní dácácóyo-yu núú ñinu sá ío sàtú iní-yu. 24 Te téé cùu capitá<sup>n</sup> cùnù-gá ní xáha<sup>n</sup>-dè xii cue sandadú-dé:

—Chí ditá-dè ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te caní-ndo-dè ñii, chi na quène yuhu-dé ná tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-dè ñuu ndéé dúcá<sup>n</sup> cudèñ-yu núú-dè —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

25 Te sáta nǐ dácútú ñaha-güedé xii té Pàblú sá caní ñaha-güedé ní cùu, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té cùu capitá<sup>n</sup> ndécú-á<sup>n</sup>:

—Te na cächí tñuhu-í sá vǎ cúú càniha-güedé ñii, chi téé ròma cùu-í, te vátá quiní ndáa-gá-ndó ñuu ndécucéchi-í àdi ñahá —cächí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té cùu capitá<sup>n</sup>.

<sup>26</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te ní sáhá<sup>n</sup> tée cùu capitá<sup>n</sup> núú tée cùnno-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Vá cúú càni-o tée-á<sup>n</sup>, chi tée ròmá cúú-dê —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê.

<sup>27</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup> tée cùu capitá<sup>n</sup> cùnno-gá ndéé núú tē Páblú, te ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Cáhá<sup>n</sup> ndáá-n núu ndisa tée ròmá cúú-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê.

Te ní xáha<sup>n</sup> tē Páblú:

—Ndáá sá tēe ròmá cúú-í —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dê xii tée cùnno-á<sup>n</sup>.

<sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tée cùnno-á<sup>n</sup>:

—Yúhu tñhá-í cúú-í tée ròmá, chi vai díhú<sup>n</sup> ní cháhu-í —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dê.

Te tē Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Tñhá-í cúú-í tée yàcá<sup>n</sup> tucu, chi tátà-í cúú-dê tée ròmá —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dê xii tée cùu capitá<sup>n</sup> cùnno-gá.

<sup>29</sup> Te uu<sup>n</sup> ní nacaca sata cuè tée cuáhá<sup>n</sup> caniha xii-dé ní cùu. Te ní yúhú tée tàxi tñuní sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> tē Páblú sá tēe ròmá cúú-dê, chi ní xáha<sup>n</sup>-dê ní dácútu ñaha-güedé xii-dé, núu xiá<sup>n</sup> ní yúhu-dé.

### *Té Páblú ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé cue tée cùnno oré ní quide-güedé jündá*

<sup>30</sup> Te tēe tàxi tñuní sandádú ñá ní xini-dé ná cuéchi ní dácáá ñayiu isràel díquí tē Páblú, núu xiá<sup>n</sup> nduu tñéé ní cana-dé cue dútú cùnno, ndihi cue tée cùchiu<sup>n</sup>, ndihi cue tée cùu sacuéhé, te ní xáha<sup>n</sup>-dê sá cádá-güedé jündá cuendá nducu tñhu-güedé núú tē Páblú ná cuéchi ní dácáá-yu díquí-dê. Te ní xáha<sup>n</sup>-dê xii cue sandádú sá nándaxi ñaha-güedé cadèná ndútú-dê, te candeca ñaha-güedé quihí<sup>n</sup> núu cádá-güedé jündá. Te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní nandaxi ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> jündá, te ní quexio-güedé, te ní ngúnutñí-dé núu cuè tée cùchiu<sup>n</sup>.

## 23

<sup>1</sup> Te yàcá<sup>n</sup> ní xindéhé váha té Páblú núu ncháa-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-dê:

—Cada càhnu iní nchòhó cue tée cùchiu<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> nchòhó cue tée cùu sacuéhé, véxi-í càchí tñuhu-í sá ñá túú cuéchi-í, chi mee Yá Ndióxi náhá-gá nása ndécú-í ñuyú-a, te ñá túú cùcaha<sup>n</sup> núu-í núu-gá —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

<sup>2</sup> Te té Ananiás tée cùu dútú cùnno-gá ní xáha<sup>n</sup>-dê xii cue tée nùtñí yatni dñi té Páblú sá cáni-güedé déhndé yuhu-dé. <sup>3</sup> Te té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dê xii dútú-á<sup>n</sup>:

—Yòhó, chi úhú tñáhi iní-n, chi ní ndúcú-n tēe ní caniha xii-í, te ñá túú cuéchi-í, dico quini-n ná cada ñaha Yá Ndióxi xii-n. Te yòhó ní cana ñaha-n nducu tñuhu-n núu quide-í nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tñuhu sá ní chidó tñuní ndí Moisés cada-o. Te mee-n ní ndúcú-n tēe ní caniha, te ñá túú dùca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndí cada-o —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dê xii dútú cùnno-gá-á<sup>n</sup>.

<sup>4</sup> Te cue tée xínutñí dñi té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Nèhé ní quide-n chi ní xicuéhé-n dútú cùnno-gá tée xinu cuechi núu Yá Ndióxi —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Páblú.

<sup>5</sup> Te té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dê xii-güedé:

—Cada càhnu iní-ndó chi ñá túú xini-í sá dútú cùnno-gá cúú-dê, chi núu tütú Yá Ndióxi càchí-xi sá vá cúú càhá<sup>n</sup> cuéhé-ó cuendá ñi<sup>n</sup> tée cùnno ñuú-ó yòtñuhu. Te yúhú ñá túú xini-í sá tēe cùnno cuu-dé núu ní sácóo-í ní cáhá<sup>n</sup>-í —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dê xii-güedé.

<sup>6</sup> Te órè-á<sup>n</sup> ní cutnùni iní té Páblú sá dáva-güedé cündñi-güedé cue tée cùu saducéú, te dava-güedé cündñi-güedé cue tée cùu fariséú, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-dê ní xáha<sup>n</sup>-dê xii-güedé:

—Yúhú cúú-í tée fariséú, te tnàhá tātà-í ndihi xī-í cúú-güedë cue tée fariséú tucu. Te tnàhá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiú ní xíhí, te núú xǎ<sup>n</sup> cuiní-ndó ndücu tnúhu-ndo núú-í cáná ñàha-ndo —cachí-dé xàha<sup>n</sup>-dë xii-güedé.

<sup>7</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí cáhá<sup>n</sup>-dë xǎ<sup>n</sup> ní nàá ndihi tnàha cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú, chi ñá ñí<sup>n</sup>-ní tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, chi ní ndi quehe<sup>n</sup> ndi quehe<sup>n</sup>-güedé sá ñí cáhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>8</sup> Te cue tée cùu saducéú càchí-güedé sá vǎ ndótó cuè ñáyiú ní xíhí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedé sá ndótó-yu. Te cue tée cùu saducéú càchí-güedé sá ñá túú espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedé sá íó espíritú xínú cuèchi núú-gǎ. <sup>9</sup> Te ta cùdée<sup>n</sup>-güedé cuáhá<sup>n</sup>, te ñhi-gá cúú iní-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé, te ñí<sup>n</sup> úú cue tée cùu fariséú cue tée dàcuaha ñàha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés ní cáhá<sup>n</sup> ñhi-güedé, te xàha<sup>n</sup>-güedé:

—Ñá túú cuèchi-dé, te cudana te ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé ñí<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí te vǎ ngõo vǎ cúú vǎha iní-ó núú-gǎ —càchí cue tée cùu fariséú xàha<sup>n</sup>-güedé xii-güedé.

<sup>10</sup> Te cuendá sá ío xǎnǎá-güedé, xǎ<sup>n</sup> ní yùhú tée cùu capitá<sup>n</sup> cúnúu-gǎ sá cáhni-güedé té Pǎblú, núú xǎ<sup>n</sup> ní xàha<sup>n</sup>-dë sá quíhí<sup>n</sup>-güedé cúnúcuaca ñàha-güedé candeca ñàha-güedé núhú cuártél.

<sup>11</sup> Te ndéé niú cúú úú ní quexìo Xítóhó Jesucristú núú ndécú té Pǎblú, te ní xàha<sup>n</sup>-gǎ:

—Ñí<sup>n</sup> cunduu-n, vǎ yùhú-n, chi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-n ñí cacunehe ñàha-n xii-í iha, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-n càcunehe ñàha-n xii-í quíhí<sup>n</sup>-n ñiúú Rómá —càchí-gǎ xàha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé.

### *Cahni-güedé té Pǎblú ní cùu*

<sup>12-13</sup> Te nduu tnéé ní nataká vǎhi-gǎ údico cue tée isràél ní ndatnúhu-güedé sá cáhni-güedé té Pǎblú, te ní xǎnàha-güedé:

—Ní dítá vǎ cǎxí-ó te ní ndüte vǎ cóhó-ó ndéé ndacu-o càhni-o té Pǎblú, te dàtnúni caxi-o dítá, te coho-o ndüte, chi sa ní sani iní-ó sǎ cǎdá-ó, te cuu cuèchi xii-o núú vǎ cǎdá-ó —càchí-güedé xǎnàha-güedé.

<sup>14</sup> Te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú nchàa dútú cúnúu ndihi nchaa cue tée cùu sacuéhé, te ní xàha<sup>n</sup>-güedé:

—Ní cachí-ndí sá ní dítá vǎ cǎxí-ndí ndéé núú ní ndacu-ndí ní sahni-ndí té Pǎblú, chi sa ní sani iní-ndí sǎ cǎdá-ndí, te cuu cuèchi núú vǎ cǎdá-ndí.

<sup>15</sup> Te duha cada-ndo ndihi dava-gǎ cue tée cúnúu, chi cúñaha-ndo xii tée cùu capitá<sup>n</sup> cúnúu-gǎ: “Quixi ndihi-n té Pǎblú núú ndécú-ndí cuendá ndatnúhu ndihi-ndí-dé, chi cuiní-ndí nducu tnúhu vǎha-gǎ-ndí ná cúú sǎ ñí quide-dé”, duha cúñaha-ndo xii tée tàxi tnúni sandádú. Te duca<sup>n</sup>-ni cúñaha-ndo dándahú-ndó-güedé cuendá quixi ndihi-güedé té Pǎblú, te nchúhú sa cundetu-ndí-güedé ichi, chi quini té Pǎblú ná cahni-ndí-dé —càchí-güedé xàha<sup>n</sup>-güedé xii cue tée cùchiu<sup>n</sup>.

<sup>16</sup> Te déhe cúha té Pǎblú ní níhí-dé tnúhu nàcuáa cada-güedé dító-dé. Te ní sáhá<sup>n</sup>-dë cuártél, te ní xàha<sup>n</sup>-dë xii dító-dé nàcuáa càhá<sup>n</sup>-güedé cada ñàha-güedé. <sup>17</sup> Te ní cana té Pǎblú ñí<sup>n</sup> tée cùu capitá<sup>n</sup>, te ní xàha<sup>n</sup>-dë:

—Vǎ cùndèe iní-n, quíhí<sup>n</sup> ndihi-n tée-a na càhá<sup>n</sup> ndihi-dé tée cúnúu-gǎ, chi ndécú ñí<sup>n</sup> cuendú cúñaha-dé cuiní-í —càchí té Pǎblú xàha<sup>n</sup>-dë xii tée cùu capitá<sup>n</sup>.

18 Te dātnūnī ní xica téē cūu capitá<sup>n</sup> ndécá-dē dáxí<sup>n</sup> tē Páblú cuáhá<sup>n</sup> núu ndécú téē cūnuu-gá, te òré ní quexiō-güedé núú-dē, te ní xáha<sup>n</sup> téē cūu capitá<sup>n</sup> xii-dé:

—Tē Páblú téē yīhi vecaá ní cana ñaha-dē xii-í, te ní cachí-dé véxi-í ndīhi téē-a cuendá cachí tnúhu-dé ñ<sup>n</sup> cuendú cuiní-dé —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii téē cūnuu-gá.

19 Te téē cūnuu-á<sup>n</sup> ñí tñii-dé ndaha dáxí<sup>n</sup> tē Páblú, te tanehe ñaha-dé cuáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xio, te ní xicá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú-dē, te xáha<sup>n</sup>-dē:

—¿Ná cuendú cuiní-n cáhá<sup>n</sup>-n? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii dáxí<sup>n</sup> tē Páblú.

20 Te ní xáha<sup>n</sup>-dē xii téē cūnuu-á<sup>n</sup>:

—Cue téē isráel ní ndatnúhu ndáá-güedé sá quixí-güedé tneé cáhá<sup>n</sup> ndáhú-güedé núú-n cāndeca-n té Páblú quíhí<sup>n</sup> jündá, te yáca<sup>n</sup> cáca<sup>n</sup> tnúhú ndáá-güedé núú-dē ná cúú sá ñí quide-dé, cachí-güedé xitnáha-güedé. 21 Te vá quindáá iní-n chi dicó dandáhú ñáhá-güedé, chi vihi-gá údico-güedé ndátnúhu-güedé cundedí-güedé ichi cahni ñaha-güedé. Te xitnáha-güedé sá ñí dítá vá cáxí-güedé, te ñí ndüte vá cóhó-güedé ndéé núu ní ndacu-güedé ní sahní ñaha-güedé, te dātnūnī caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sá cádá-güedé, te cuu cuéchi núu vá cádá-güedé, cachí-güedé xitnáha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetú ñaha-güedé tneé, te núu na quindáá iní-n cāndeca-n-dé quíhí<sup>n</sup> jündá —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii téē cūnuu-á<sup>n</sup>.

22 Te téē cūnuu-á<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup>-dē:

—Cuanúhú, te vá yōo tñáhí cúñaha-n sá ñí quixi-n ñí cachí tnúhu-n nācuáa cáhá<sup>n</sup>-güedé cada-güedé té Páblú —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

### *Ndēca-güedé té Páblú cuáhá<sup>n</sup> núú té Juéllí téē cūu gobiernú*

23 Te téē cūnuu-gá ní cana-dé úu cue téē cūu capitá<sup>n</sup>, te xáha<sup>n</sup>-dē:

—Tava-ndo úú ciendú sandádú cue téē xica saha, ndīhi únídico úxí sandádú cue téē yōdo cuayú, ndīhi úú ciendú sandádú mee-ñí cue téē xīnehe lānzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ñ<sup>n</sup> níu quíhí<sup>n</sup>-ndó ñūú Cēsareá ndīhi té Páblú. 24 Te nducu-ndo cuédicó ñ<sup>n</sup> úú cuayú codo-dē ndīhi cue téē ndéé ñáhá xii-dé. Te cada cuedádú-ndó-dē ichi, te candeca-ndo-dé quíhí<sup>n</sup> quíndeca-ndo-dé núú téē cūu gobiernú —cachí téē cūnuu-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-dē xii cue téē cūu capitá<sup>n</sup>.

25 Te téē cūnuu-á<sup>n</sup> ñí cadúha-dé tutú cuendá quíhí<sup>n</sup> ndaha té Juéllí téē cūu gobiernú. Te duha ní chídó tñuní-dé núú tütú cuáhá<sup>n</sup>:

26 “Cóvaha díi-n, tātá gobernádór. Ío cada cāhnu iní, yúhú nāñí-í Claudiú Lisiás. Yúhú ní tendaha-í ñ<sup>n</sup> tutú véxi ndaha-n cuendá quini tñuní-n nācuáa ní cuu iha. 27 Cue téē isráel ñí tñii-güedé ñ<sup>n</sup> téē nāni Páblú cuiní-güedé cahni ñaha-güedé ní cūu, te ní ñíhí-í tnúhu sá téē rómá cúú-dē núu ní sáhá<sup>n</sup>-í ndīhi sandádú-í ní dácacu-ndí-dé. 28 Te ní cuiní-í quini-í ná cuendá téē ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xiá<sup>n</sup> ndécá-í-dé ní sáhá<sup>n</sup> núú ñí quide cue téē cūchiu<sup>n</sup> isráel jündá. 29 Te yáca<sup>n</sup> ní ñíhí-í tnúhu sá ñà túú nā cuéchi ñí quide-dé, chi cuendá-ñí sá ñí ñíhí-güedé tnúhu sá ñà túú sandáá iní-dé cada-dé nchaa sá ñí xóo cada ñáyiú ní xīndecu ndéé sanaha nchicú<sup>n</sup> ñihnu-güedé quide-güedé, xiá<sup>n</sup> ñí cudéé<sup>n</sup>-güedé núú-dé. Te ñà túú cuéchi cāhnu ñí quide-dé núu quíhí<sup>n</sup>-dē vecaá ádi cahni-í-dé. 30 Te ñí ñíhí-í tnúhu sá cué téē isráel ndúcú-güedé nācuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé, xiá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-í xii sandádú-í sá cándēca ñaha-güedé quixi xiá<sup>n</sup>. Te ní xáha<sup>n</sup>-í xii cue téē tē ñaha cuéchi sá quixí-güedé ndéé xiá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-güedé núu ná cuéchi ñí quide-dé. Te cada cāhnu iní-n chi

duha-ni ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te cundee ìní-n quèhe<sup>n</sup> cuendá-n-dě”, duha ní chídó tnùní tée ní cadúha tutú cuáhá<sup>n</sup> ndaha té Juélí.

<sup>31</sup> Te cue sandàdú ní quide-güedé nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> tée tàxi tnuní ñáhá xii-güedé chi ní xica-güedé ndíhi té Páblú òré caá íí<sup>n</sup> niú, te diu-ni niú-á<sup>n</sup> ní quexìo-güedé ñuú Antipatrís. <sup>32</sup> Te sáta ní túndaá, te ní nacuico cuè tée xínehe lánzá ndíhi dava-gá sandàdú xícá sàha cuánuhú-güedé cuàrtél, te mee-ná sandàdú cue tée yòdo cuayú cuáhá<sup>n</sup> ndíhi té Páblú. <sup>33</sup> Te òré ní quexìo-güedé ñuú Cèsareá, te ní sàha-güedé tée cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáhá<sup>n</sup>. Te ní quehe<sup>n</sup> cuendá-dé té Páblú. <sup>34</sup> Te sáta ní dácuahá tée cùu gobiernú-á<sup>n</sup> tutú-á<sup>n</sup> te ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dé núú tē Páblú, te xáha<sup>n</sup>-dē:

—¿Ndéé tée cùu-n? —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

Te ní xáha<sup>n</sup> tē Páblú:

—Tée Cilicía cùu-í —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē.

<sup>35</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē cùu gobiernú-á<sup>n</sup>:

—Òré quexìo cue tée tē ñaha cuéchi xii-n, te cáhá<sup>n</sup>-n nása ní cuu, chi níhi-í nàcuáa cada ndáá-í cuendá-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii té Páblú.

Te ní xáha<sup>n</sup>-dē xii sandàdú sá cùndèé-güedé té Páblú vehe càhnu té Hèrodés.

## 24

### *Té Páblú xáha<sup>n</sup>-dē xii té Juélí sá ñà túú cuéchi-dé*

<sup>1</sup> Te sáta ní cuu úhú<sup>n</sup> nduu, te té Anàniás dútú cúnùu-gá cuáhá<sup>n</sup>-dé ñuú Cèsareá ndíhi cue tée cùu sacuéhé ndíhi íí<sup>n</sup> tée nàni Tértulú tée càhá<sup>n</sup> yuhu-güedé. Te cuáhá<sup>n</sup>-güedé núú tē cùu gobiernú cuáhá<sup>n</sup> dácuaéndehnde-güedé núú-dē sá ndécuéchi té Páblú. <sup>2</sup> Te ní ságuaca-güedé té Páblú. Te òré ní quexìo-dé núú-güedé, te ní ngúita té Tértulú xáha<sup>n</sup>-dē xii té Juélí nàcuáa càa cuéchi tē-güedé té Páblú:

—Ío càhnu cada ìní tātá gobernàdór. Duha ndùu chiu<sup>n</sup> ndéé ìní ñáhá-ndí xii-n vèxi-ndí, núu nása cachí-n cùnduu. Tàxáhu xii-n, chi ío váha ndècu nchaa ñáyiú, te ñá túú nàá-yu chi ío váha quide-n. <sup>3</sup> Te ío cùdíí ìní-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu nchaá-yu, te ío táxáhu Ndióxi xii-n sá dúcá<sup>n</sup> quide-n. <sup>4</sup> Te cada càhnu ìní, cuíní-í ndatnúhu-o íí<sup>n</sup> úú-ni cuèndú cuèndá sá vā cùyàa-o dacuíta-í chiu<sup>n</sup>-n. <sup>5</sup> Te íí<sup>n</sup> tēe iha ío dásatú ìní ñáhá-dē, chi ndèni ní cuu cuáhá<sup>n</sup>-dē ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiú isràél dánàa-dé-yu. Te néhé quidé-dé chi cuáhá<sup>n</sup>-dē dácàhá<sup>n</sup>-dē nchaa ñáyiú cuèndá quíndaá ìní-yu tnúhu tēe ní xíndecu ñuú Nazàrét. <sup>6</sup> Chi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> cue tēe iha sá ní sáhá<sup>n</sup>-dē veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te cuíní-dé daquèè tíhú-dē veñúhu cuèndá cuíní-dé xocàni-dé sá íí ndécú, núu xíá<sup>n</sup> ní tñí ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup> núu cuè tēe cùchiu<sup>n</sup> cuèndá cáca<sup>n</sup> tnúhú-güedé núú-dē núu ná cuèndá duca<sup>n</sup> cuíní-dé cada-dé, chi duca<sup>n</sup> càa leí ndécú ndíhi-güedé sá cáda ndáá-güedé núu ná íí<sup>n</sup> sá cùú. <sup>7</sup> Te té Lisiú tēe cùu capitá<sup>n</sup> cúnùu-gá ní quexìo-dé ndíhi sandàdú, te ní dácúnú-güedé nchaa cue tēe nùtní ndíhi té Páblú, te dàtnùni ní tñí ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáhá<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te sáta xíá<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-dē sá quíxí-güedé ndéé ndíha cundáa cuéchi-dé. Te yòhó cundee ìní-n càcá<sup>n</sup> tnúhú-n núú-dē, te núu ndáá duca<sup>n</sup> ní quide-dé àdi ñáhá —cachí té Tértulú xáha<sup>n</sup>-dē xii té Juélí tēe cùu gobiernú.

<sup>9</sup> Te dava-gá cue tēe isràél xínutní xíá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-güedé sá ndáa càhá<sup>n</sup> té Tértulú. <sup>10</sup> Te tēe cùu gobiernú ní quide-dé ndaha-dé núú tē Páblú cuèndá cáhá<sup>n</sup>-dē, te té Páblú ní xáha<sup>n</sup>-dē:

—Yòhó sa ní cuu titní cuía ndécú-n ìha xehndé-n cuěchi nchaa ñáyíu xĩnàá, núu xĩá<sup>n</sup> ío cùdǎí ìní-í sá ndíha téhndé cuěchi tèe ñaha-güedé xii-í. Te cundee ìní-n cùndedóho-n na càni-í cuèndú nàcuáa ní cuu. <sup>11</sup> Te nducu tnũhu-n te quini-n ná cáhá<sup>n</sup> ndáá-í, chí sa ní cuu úxúú nduu sá ní sáhá<sup>n</sup>-í veñũhu càhnu sá ío cùnnoo ñúú Jerusalén ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-í Yá Ndiòxí. <sup>12</sup> Te ní ñà túú ní nàá-í ndihí ñáyíu xití veñũhu, te ñà túú ní xáha<sup>n</sup>-í nàa-yu ní ì<sup>n</sup> xichi, te ní ì<sup>n</sup> veñũhu líhli ní sáhá<sup>n</sup>-í ñà túú ná ní xáha<sup>n</sup>-í cadá-yu. <sup>13</sup> Te ní ñà túú quèñũhu-güedé cue tèe cáhá<sup>n</sup> ndáá te núu ndáa duca<sup>n</sup> ní quide-í. <sup>14</sup> Te yúhú cáhá<sup>n</sup> ndáá-í sá cáhá<sup>n</sup> ndihí-í Yá Ndiòxí, chí ðiu-ni Yá Ndiòxí ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndihí ñáyíu ndéé sanaha, núu xĩá<sup>n</sup> ní tuha-í ichi-gá. Te cue tèe-a càchí-güedé sá ñà ðíú ì<sup>n</sup> ichi váha ni tuha-í. Te yúhú sàndáá ìní-í nchaa sá ní chídó tnùní ndíi Moisés ndihí dava-gá cue tèe ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnũhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. <sup>15</sup> Te sàndáá tucu ìní-í sá ndótó nchaa ñáyíu ní xihí, cuéi ñáyíu váha ìní-xi, te cuéi ñáyíu úhú ìní-xi, dico ndotó-yu. Te duca<sup>n</sup> ní xóo quindáá ìní nchaa ñáyíu ní xĩndecu ndéé sanaha. <sup>16</sup> Te yúhú ío ndúcu ndee-í quidè-í nchaa sá cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cuèndá sá vǎ cúu càha<sup>n</sup> núu-í núu-gǎ ndihí núu ñáyíu ñuyíú-a.

<sup>17</sup> Te sa ní cuu titní cuía sá ñà túú-gǎ sáhá<sup>n</sup>-í ñúú Jerusalén, te ní sáhá<sup>n</sup> tucu-í nehé-í díhú<sup>n</sup> ní taxi ñáyíu ñúú xicá cuèndá cuañaha-í xii ñáyíu ñúú Jerusalén. Te ní ndúcú-í sá cuáha táhú-í Yá Ndiòxí. <sup>18</sup> Te ní xĩndecu-í veñũhu càhnu sá ío cùnnoo ní quide-í nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyíu ní xĩndecu ndéé sanaha cuèndá nduu vétú ìní Yá Ndiòxí. Te ñà túú chitú-yu ní sáhá<sup>n</sup>, te ní ñà túú ná ní cùu, te ní nanihí ñáhá ì<sup>n</sup> úu cue tèe israhél xii-í, cue tèe véxi distritú Àsiá. <sup>19</sup> Te quixi mee-güedé ìha cáhá<sup>n</sup>-güedé, te núu sá ndáa ní xini-güedé sá yúhú ndècuéchi-í ní cùu, <sup>20</sup> àdi ñáhá. Dico cachí tnũhu cue tèe-á<sup>n</sup> nása ní cuu òré ní xĩndecu-í jundá-güedé núu ndècuéchi-í àdi ñà túú ndècuéchi-í. <sup>21</sup> Dico ñà túú cuěchi-í chí ì<sup>n</sup> ðii-ni tnũhu ní cáhá<sup>n</sup>-í ní xáha<sup>n</sup>-í xii-güedé sá sàndáá ìní-í sá ndótó nchaa ñáyíu ní xihí, te ðiu-ni núu xĩá<sup>n</sup> càchí-güedé sá ndècuéchi-í —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Juélí.

<sup>22</sup> Te té Juélí sa xini váha-dé nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> tnũhu Jèsús, núu xĩá<sup>n</sup> ñà ní cuini-gá-dé ndatnúhu-dé ndihí té Páblú, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Sa ní cuu, cundetu-n na quèxio té Lisiú tèe cùu capitá<sup>n</sup> cùnnoo-gá, te òré-á<sup>n</sup> cundáa cuèndá-n —càchí té Juélí xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té cùu capitá<sup>n</sup>:

—Cundee-n té Páblú-á<sup>n</sup>, te núu nása càchí-dé cada-n, te dañà-n na cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé cue tèe xini tnáhá ndihí-dé núu cuañaha-güedé nchaa sá xini ñũhu-dé àdi nása cada-güedé —càchí té Juélí xáha<sup>n</sup>-dè xii té cùu capitá<sup>n</sup>.

<sup>24</sup> Te ní cuu titní nduu, te ní sáhá<sup>n</sup> té Juélí vechiú<sup>n</sup> ndihí ñadihí-dé, te ñaha-á<sup>n</sup> nání-á<sup>n</sup> Drüsilà, te ñaha israhél cúu-á<sup>n</sup>. Te ní xáha<sup>n</sup>-dè sá quĩngueñũhu-güedé té Páblú, te òré ní quexiò-dé vechiú<sup>n</sup>, te ní cáhá<sup>n</sup>-dè núu-yu nchaa-yu sá quindáá ìní-yu tnũhu Xitohó Jesucristú. <sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Mee-ni sá váha cada-ndo. Te coto-ndo mée-ndo, te vǎ cadá-ndó ní ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, chí ì<sup>n</sup> nduu cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ndèdacàa ñáyíu váha ìní-xi, te ndèdacàa ñáyíu úhú ìní-xi —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè.

Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè, te ní yuhú té Juélí, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Vǎ càhá<sup>n</sup>-gǎ-ó tnáví, cuáhá<sup>n</sup>, te òré cùyǎchí-í, te cana ñaha-í xii-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>26</sup> Te té Juélí ní quide-dé cuèndá sá cuañaha té Páblú díhú<sup>n</sup> te vǎ ndíhu-gá-dé vecáa ní cùu, núu xĩá<sup>n</sup> titní xito ní cana-dé té Páblú vechiú<sup>n</sup> ní ndatnúhu ndihí



tnàha-güedé, dico ñá túú ní chǎhu-dé. <sup>27</sup> Te úú cuía duca<sup>n</sup> ñi quide-güedé, te dǎtnúni ní xínu té Juéli chüü<sup>n</sup>-dé, te ní ngúnutnǎi té Pòrsiú Fèstú. Te òré ní xínu té Juéli chüü<sup>n</sup>-dé, te ní dándoo-dé té Pǎblú yíhí-ni-dé vecaá. Te duca<sup>n</sup> ñi quide-dé cuèndá ní cuini-dé cudüü-dé núú cuè téé isráel.

## 25

### *Té Pǎblú càhá<sup>n</sup> ndihi-dé té Fèstú*

<sup>1</sup> Te ní cuu úní nduu sá ñi quexio té Fèstú ñúú Cèsareá ní quehe<sup>n</sup>-dé chüü<sup>n</sup>, te ní quee-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Jerusalén. <sup>2</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní naníhí tnáhá-dé ndihi nchaa dútú cúnú ndihi nchaa cue téé tàxi tnuní ñáhá xii ñáyü isráel, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Fèstú sá ndáá ndècuéchi té Pǎblú. <sup>3</sup> Te ní cáhá<sup>n</sup> ndáhü-güedé núú-dé sá téndàha-dé sandàdú-dé quíngueñuhu ñaha-güedé vecaá xii-dé ndéé ñúú Cèsareá te candeca ñaha-güedé quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> ñi cáhá<sup>n</sup>-güedé, chi ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé xii té Pǎblú ichi ní cüü. <sup>4</sup> Te té Fèstú ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Vá cúú quixi-dé ndéé ndíha. Na cündetu-dé ñúú Cèsareá chi sacú-ni nduu cuyaa-í iha te dǎtnúni núhú-í yacá<sup>n</sup>. <sup>5</sup> Te yáchí-gá quíhí<sup>n</sup> ndihi-í cue téé cúnú-gá, te yacá<sup>n</sup> cuu cáhá<sup>n</sup>-ndó núú ndáá ndècuéchi-dé àdi cáhá<sup>n</sup> meé-dé núú ndáá ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnúni iní-ndó —càhí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>6</sup> Te ní xíndecu té Fèstú úná úxi nduu ñúú Jerusalén, te dǎtnúni cuánuhú-dé ñúú Cèsareá. Te nduu tnéé cuáhá<sup>n</sup>-dé vechüü<sup>n</sup>, te òré ní quexio-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii cue sandàdú xínu cuèchi sá quíhí<sup>n</sup>-güedé queñuhu-güedé té Pǎblú vecaá te candeca ñaha-güedé quíhí<sup>n</sup> vechüü<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te òré ní quexio té Pǎblú vechüü<sup>n</sup>, te sa ndècu cue téé isráel cue téé ní quee ñúú Jerusalén, te cuángüihu-güedé ndéé díñi té Pǎblú ní ngúnutnǎi-güedé, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii cue téé cüchiu<sup>n</sup> sá ndècuéchi vihi-dé, dico ñá túú ní cündee tnúhu-güedé. <sup>8</sup> Te té Pǎblú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú nǎ ní quide-í, chi ñá túú tnáhá iní-í cada-í ñ<sup>n</sup> sá càhí lèi sá vǎ cúú cada-o. Te ní xítí veñúhu càhnu sá ïo cúnúu ñá túú nǎ quidè-í, te ní té Cèsár téé yíndaha cuéhé nació<sup>n</sup> ñá túú càhá<sup>n</sup> cuéhé-í cuèndá-dé —càhí té Pǎblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-dé.

<sup>9</sup> Te té Fèstú ní cuini-dé cada-dé nàcuáa cudüü-dé núú cuè téé isráel ní cüü, núú xiǎ<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Pǎblú:

—¿Cundee iní-n quíhí<sup>n</sup>-n ñúú Jerusalén-ǎn? Te yacá<sup>n</sup> cundáá cuèchi sá sàa díquí-n —càhí té Fèstú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Pǎblú.

<sup>10</sup> Te xáha<sup>n</sup> tǎ Pǎblú:

—Düü-ni ñ<sup>n</sup> vechüü<sup>n</sup> téé cüchiu<sup>n</sup> Cèsár ndécü-í iha, te düü-ni iha cada ndáá-n núú cuini-n ní cüü. ¿Te ná cuèndá candeca ñaha-n quíhí<sup>n</sup> ingá xichi? Yòhó tnáhá-n xini-n sá ñá túú nǎ quidè-í ñáyü isráel. <sup>11</sup> Chi núú dicó yúhú ní quide-í ñ<sup>n</sup> cuèchi càhnu, te ñá túú nǎ cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cüü. Te sa ní cutnúni iní-n sǎ ñǎ ndáá, chi mee-ni tnúhu ndehnde xicáhá<sup>n</sup>-güedé, te ñá túú ndüü váha-xi duca<sup>n</sup> càda-n cúñaha-n sǎ quíhí<sup>n</sup>-í ndihi-güedé ingá xichi. Te xiǎ<sup>n</sup> cuini-í quíhí<sup>n</sup>-í núú tǎ Cèsár téé yíndaha cuéhé nació<sup>n</sup>, te yacá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> meé-dé núú ndáá ndècuéchi-í —càhí té Pǎblú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Fèstú.

<sup>12</sup> Te ní ndatnúhu té Fèstú ndihi cue téé chindee tnúhu ñaha xii-dé, te dǎtnúni ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Pǎblú:

—Te sa ní cáhá<sup>n</sup>-n sǎ quíhí<sup>n</sup>-n quítnahá-n tǎ Cèsár te düü-ni quíhí<sup>n</sup>-n, te quini-n nǎsa cáhá<sup>n</sup> téé-ǎn yacá<sup>n</sup> —càhí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Pǎblú.

*Té Páblú càhá<sup>n</sup> ndihí-dé té Àgripá té yìndaha naciòn Isràèl*

<sup>13</sup> Te sáta ní cuu cuéhé nduu, te ní quee té Àgripá té yìndaha naciòn Isràèl cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Cèsareá ndihí ñadihí-dé, te ñaha-á<sup>n</sup> nání-á<sup>n</sup> Berènicé te òrè ní quexió-yu, te ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu té Fèstú. <sup>14</sup> Te sáta ní cuu titní nduu, te ní cáhá<sup>n</sup> té Fèstú cuèndá té Páblú ní xii-dé té Àgripá:

—Ndècu ñ<sup>n</sup> té ní dándò té Juèlì vecaá nání-dè Páblú. <sup>15</sup> Te cùtnàhá ní sáhá<sup>n</sup>-í ñúú Jerusalén ní nanitnàhá-í ndihí cue dútú cùnùu ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñàyiú isràèl. Te ní dácaá ñíquí-güedè té Páblú cuéchi, te ní cachí-güedé sá táuchìu<sup>n</sup>-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. <sup>16</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-güedé sá vǎ cúú, chi ñá tnu dùca<sup>n</sup> quide nchúhú cue tée rò má cùtexínu cada castiú-ndí ñàyiú, chi díhna-gá ndúcú tnúhu-ndí núú ñàyiú sáa cuéchi díquí-xi cuèndá quini-ndí núú nása cáhá<sup>n</sup> méè-yu ndihí ñàyiú sácá<sup>n</sup> cuéchi cuèndá-yu, te òré-á<sup>n</sup> cùtnùnì iní-ndí núú ndáá ndècuéchi-yu àdi ñáhá, te duca<sup>n</sup> te nihí-ndí nàcuáa quide ndáá-ndí cuèndá-yu, duha ní xáha<sup>n</sup>-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àgripá.

<sup>17</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tùcu té Fèstú:

—Te sáta ní quexio-güedé ndéé ndíha, te nduu tnéé ní sáhá<sup>n</sup>-ni-ndí vechiú<sup>n</sup>. Te ní xáha<sup>n</sup>-í sá quíngueñuhu-güedé té Páblú candeca ñaha-güedé quixi, te òrè ní quexio-dé, <sup>18</sup> te ní ngúita-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ñ<sup>n</sup> cuéchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñáhá, chi dicò-ni sá ñ<sup>n</sup> tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, xiǎ<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní quide-güedé. <sup>19</sup> Te ní tenáa ñáhá-güedé xii-dé, chi càchí-güedé sá ñà túú càhá<sup>n</sup> váha-dé cuèndá ndiòxi-güedé. Te tnàhá-ni cuèndá ñ<sup>n</sup> téè nani Jesús càhá<sup>n</sup>-dé, chi càchí-dé sá ní xihí té-á<sup>n</sup> te ní ndoto-dé càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé, càchí-güedé. <sup>20</sup> Te ñá ní cùtnunì iní-í nása cúñaha-í xii-güedé cuèndá téhndé cuéchi-dé. Te xiǎ<sup>n</sup> ní xicá<sup>n</sup> tnúhu-í núú té Páblú núu cundee iní-dé quihí<sup>n</sup>-dé ñúú Jerusalén, te ndéé ndiáca<sup>n</sup> cada ndáá-ndí cuèndá-dé, te núu ndáá ndècuéchi-dé nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-güedé àdi ñáhá ní cùu. <sup>21</sup> Te dàtnùnì té Páblú ní cachí-dé sá cùndècu tnaa-dé vecaá te dàtnùnì quihí<sup>n</sup>-dé núú té Cèsár, te téè-á<sup>n</sup> cada ndáá-dé cuèndá-dé. Te cuèndá sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú, xiǎ<sup>n</sup> núu ní xáha<sup>n</sup>-í sá cùndèé ñáhá cuè sandadú xii-dé, nini na còto-í nása cada-í quihí<sup>n</sup>-dé núú té Cèsár, duha ní xáha<sup>n</sup>-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àgripá.

<sup>22</sup> Te té Àgripá ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú ío cudhí iní-í cundedóho-í tnúhu càhá<sup>n</sup>-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

Te ní xáha<sup>n</sup> té Fèstú:

—Tnéé cana-í-dé te cundedóho-n nása cáhá<sup>n</sup>-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>23</sup> Te nduu tnéé ní quexio té Àgripá ndihí ñadihí-dé tá Berènicé vechiú<sup>n</sup>, te ío ní quide càhnu ñaha-güedé xií-yu. Te cuánguihú-yu vechiú<sup>n</sup> ndihí cue tée cùu capitá<sup>n</sup> cùnùu-gá ndihí cue tée cùnùu ñúú Cèsareá. Te té Fèstú ní xáha<sup>n</sup>-dè sá quíngueñuhu-güedé té Páblú vecaá, te òrè ní quexio-dé, <sup>24</sup> te ní xáha<sup>n</sup> té Fèstú xii té Àgripá ndihí nchaa ñàyiú xíndecu-á<sup>n</sup>:

—Chí cùndèhe téè iha chi téè-a càchí cue téè isràèl sá ndècuéchi-dé, te cùtnàhá ní xíndecu-í ñúú Jerusalén ní cachí-güedé sá ndáa ndècuéchi-dé, te diu-ni duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáá-güedé te càchí-güedé sá táuchìu<sup>n</sup>-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. <sup>25</sup> Te sáta ní ndihí cuèndú ní cáhá<sup>n</sup>-güedé, te ní cutnùnì iní-í sá ñà túú nì ñ<sup>n</sup> cuéchi càhnu ní quide-dé, núu ñá túú ní tàuchìu<sup>n</sup>-í

cahni ñaha-güedë xii-dé. Te mee-dë ní cachí-dé sá quihí<sup>n</sup>-dé núú tē Cēsár tée yìndaha cuéhé nació<sup>n</sup>, te ní xáha<sup>n</sup>-í sá cúú quihí<sup>n</sup>-dé. <sup>26</sup> Te ñá túú ní xini váha-í nása ní quide-dé, núú xiá<sup>n</sup> ñá ní ñhì-í nàcuáa cadúha-í tutú quihí<sup>n</sup> ndaha té Cēsár, te xiá<sup>n</sup> ní cana-í-dé véxi-dé iha cuendá nchaa-ndo cáhá<sup>n</sup> ndihí-ndo-dé. Te duca<sup>n</sup> cànuu cadíhna-gá yòhó tātá Àgripá cácá<sup>n</sup> tnúhú-n núú-dé núu nása cáhá<sup>n</sup>-dé, te òrè-á<sup>n</sup> cutnùní iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quihí<sup>n</sup> ndaha té Cēsár. <sup>27</sup> Chi sàni iní-í sá ñá túú ndúu váha-xi sá quihí<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tée táu cuéchi te núu vá códó tnùní núú ñ<sup>n</sup> tutú nàcuáa càa cuéchi tàú-dé —càchí té Fèstú xáha<sup>n</sup>-dë xii-güedé.

## 26

### *Te Páblú càhá<sup>n</sup> ndihí-dé té Àgripá*

<sup>1</sup> Te dàtnùní ní xáha<sup>n</sup> tē Àgripá tée yìndaha nació<sup>n</sup> Isràél xii té Páblú:

—Te vitna cáhá<sup>n</sup>-n núu nása ní cuu cuendá-n —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dë.

Te té Páblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cùndedóho-güedé, te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii té Àgripá tée yìndaha nació<sup>n</sup> Isràél:

<sup>2-3</sup> —Tātá Àgripá, ío cùdúí iní-í sá ñí naníhí tnáhá-ó vitna, chi yòhó ío váha xini-n nchaa nàcuáa quide ñáyíu isràél quidé càhnú-yu Yá Ndiòxí, te ío váha xini-n nchaa tnúhu xitnàhá-yu. Te vitna cundee iní-n cùndedóho-n ñ<sup>n</sup> úú tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í. Na càchí tnúhu-í sá ñá ndáá ní quide-í nchaa sá cáhá<sup>n</sup> cue tée isràél.

### *Te Páblú càhá<sup>n</sup>-dé nàcuáa ní quide-dé cùmhàhá vátá túhá-gã-dé ichi Yá Ndiòxí*

<sup>4</sup> Te sa náha nchaa cue tée cùnunu núú ñáyíu isràél nàcuáa ní quide-í ñúú-í ndihí ñúú Jerusálén cùtnàhá ní cuu landú-í. <sup>5</sup> Te mee-güedé nàhá-güedé sá ndéé lìhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséú. Te núu cuiní-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé sá tée fariséú cùú-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa náha-güedé sá cuè tée-á<sup>n</sup> ní chitnahá-í. Te cue tée cùu fariséú-á<sup>n</sup> ío cuiní-güedé cada-güedé nchaa nàcuáa nchicú<sup>n</sup> nihnu ñáyíu quidé-yu. Te yúhú nchaa sá nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu quidé-yu-á<sup>n</sup> ñí quide-í. <sup>6</sup> Te vitna ndècu-í iha, te cáhá<sup>n</sup>-n núu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chi cue tée-á<sup>n</sup> tée ñàha-güedé cuéchi xii-í cuendá sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyíu ní xihí. Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> ñí xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xii nchaa ñaní tnáhá-ó ñí xindecu ndéé sanaha. <sup>7</sup> Te nchaa ñáyíu-á<sup>n</sup> xindetú-yu nduu ndòto ñáyíu ní xihí ní cùu. Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> ndètu nchaa ñaní tnáhá-ó ndècu ñuyíú-a ndéé vitna, te xiá<sup>n</sup> núu cuèi nduu cuèi niú cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiòxí. Te sá sàndáá iní-í núu xiá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-í, te tée ñàha cue tée isràél cuéchi xii-í. <sup>8</sup> ¿Te ná cuendá nchòhó cue tée isràél ñá túú cuiní-ndó quìndáá iní-ndó sá dándòto Yá Ndiòxí nchaa ñáyíu ní xihí? —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dë.

### *Te Páblú cání-dé cuendú sá ñí xóo chihi-dé ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús vecaá*

<sup>9</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tūcu té Páblú:

—Ndéé dàvá-á<sup>n</sup> ñí quide úhú-í ñáyíu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús Yaá ní quee ñúu Nazàré, te ní cáhá<sup>n</sup>-í sá váha-ni ní quide-í sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-í. <sup>10</sup> Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> ñí quide-í ñúú Jerusálén. Te cue dútú cùnù ní taxi-güedé ñ<sup>n</sup> tutú cuendá tnii-í ñáyíu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te vài-yu ní chihi-í vecaá. Te òrè ní cáhá<sup>n</sup>-güedé sá cáhni-güedé ñáyíu-á<sup>n</sup>, te tnáhá-í ní cáhá<sup>n</sup>-í sá cúú càhni ñàha-güedé xií-yu. <sup>11</sup> Te titní xito ní sáhá<sup>n</sup>-í nchaa veñúhu ñáyíu isràél, te ní caní-í-yu te ní xáha<sup>n</sup>-í sá dàñá-yu ichi Jèsús. Te cuendá ío ní cudé<sup>n</sup>-í

núu-yu, xiá<sup>n</sup> ní sáhá<sup>n</sup>-í nchaa ñuu xícá ní sánúndúcù-í dava-gá ñáyyu sàndáá iní tnúhu-gá cuendá dandòho ñaha-güedé xii-yu.

*Té Páblú càhá<sup>n</sup> tucu-dé nása ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndióxi*  
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

<sup>12</sup> Te cuendá xiá<sup>n</sup> ní xica tucu-í cuáhá<sup>n</sup>-í ñuu Dàmascú, néhé-í tutú ní taxi cue dútú cùnù cuáhá<sup>n</sup>, cuendá sá ndácù-í tñi-í nchaa ñáyyu sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cuu. <sup>13</sup> Te òré caúxúú nduu ñuhu-í ichi cuáhá<sup>n</sup>-í, te uu<sup>n</sup> ní quee ñuhú andiu ní dáyèhé-xi ndéé núú núnñi-í ndihi cue téé ndèca tñaha ndihi-í, te níhi-gá ní dáyèhé-xi dàcúúxi nchicanhii. <sup>14</sup> Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í càhá<sup>n</sup> ñi<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup> tnúhu ñáyyu isràél, te càchi-xi: “Yòhó Sàulú, ¿Ná cuendá cúú úhú iní ñáhá<sup>n</sup> n xii-í dándòho ñaha-n? Te ío dándòho-n mee-n, chi dàtná cuini-n quide ndicutu quide-n chi quiti-án òré cuxi-güedé-di puyá te sàha-di patadá núu-xi, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-di te quide úhú-di mee-di. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá<sup>n</sup> n xii-í”, càchi sá ní càhá<sup>n</sup>-án. <sup>15</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-í: “¿Ná cúú yòhó sá ní càhá<sup>n</sup>-ái<sup>n</sup>?”, xáha<sup>n</sup>-í. Te càchi sá càhá<sup>n</sup>-án: “Yúhú cùu-í Jèsús Yáa cúú úhú iní-n”, duha ní cachí sá càhá<sup>n</sup>-án. Te xiá<sup>n</sup> ní cutnùnì iní-í sá Jèsús càhá<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te ní cachí-gá: “Ndacuíñi-n chi yúhú càhá<sup>n</sup>-í chi cuini-í quíhi<sup>n</sup>-n càda-n chiun-í, chi quíhi<sup>n</sup>-n càhá<sup>n</sup>-n núú ñáyyu nàcuáa ní cuu ní xiní ñáhá<sup>n</sup> n xii-í vitna, te quixi tucu-í càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-í xii-n, te cùñaha-n xii-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í. <sup>17</sup> Chi cuini-í quíhi<sup>n</sup>-n càhá<sup>n</sup>-n tnúhu-í núú ñáyyu isràél ndihi núú ñáyyu ñá túú cùu ñáyyu isràél, te coto ñaha-í xii-n cuendá vá cáhni ñáhá<sup>n</sup>-yu xii-n. <sup>18</sup> Te cuini-í quíhi<sup>n</sup>-n cùñaha-n xii-yu sá dáññ-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuendá vá quindáá iní-yu cadá-yu sá càhá<sup>n</sup> yucu ñávàha, te quindáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi. Te núu na quindáá iní-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te cada càhnu iní-í nchaa cuèchi-yu, te naníhi tàhú-yu ndihi dava-gá ñáyyu sa ní xócuíñi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xindecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í —càchi té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àgripá téé yindaha nació<sup>n</sup> Isràél.

*Té Páblú quidé-dè nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Jèsús cada-dé*

<sup>19</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu té Páblú xii té Àgripá:

—Ñá túú dàña ndeé-í quidé-í nchaa nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> Jèsús òré ní càhá<sup>n</sup>-gá andiu. <sup>20</sup> Te díhna-gá ñáyyu ñuu Dàmascú ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núu-yu, te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-yu sá dáññ-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te càhá<sup>n</sup> ndihi-yu Yá Ndióxi, te cadá-yu mee-ni sá vaha cuendá cutnùnì iní dava-gá-yu sá ní dáññ-yu nchaa sá ñá túú vaha ní xóo cadá-yu. Te duca<sup>n</sup>-ni ní xáha<sup>n</sup>-í xii ñáyyu ñuu Jerusalén ndihi ñáyyu nihí nació<sup>n</sup> Isràél ndihi nchaa ñáyyu ñá túú cùu ñáyyu isràél. <sup>21</sup> Te cuendá sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-í núu ní tñi ñaha cuè téé isràél xii-í cútnahá ní sáhá<sup>n</sup>-í veñúhu càhnu sá ío cùnnu cahni ñaha-güedé ní cùu. <sup>22</sup> Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-í núu ndècu-í iha tnáví càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá càhá<sup>n</sup> ndihi-í ncháa-yu, cuèi ñáyyu cuica, te cuèi ñáyyu ndàhú. Te ndí Moisés ndihi dava-gá cue téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní càhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te diu-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í nchaa-ni nduu. <sup>23</sup> Te cue téé-án ní cachí-güedé sá Cristú Yáa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a ndoho tñahá-gá, te cuú-gá, te dàtnùnì ndoto-gá. Te duca<sup>n</sup> càda-xi nchaa ñáyyu ní xihí ndotó-yu núu na sáa nduu chi duca<sup>n</sup> càda-xi ní cachí meé Yá Ndióxi. Te cuendá sá dúcá<sup>n</sup> ní ndoto-gá, xiá<sup>n</sup> cutnùnì sá cúú

nàníhí tàhú ñáyíu, cuèi ñáyíu isràèl, te cuèi ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràèl. Te dàtná-ni ndùu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha-ã<sup>n</sup>, te ñíu-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> yúhú tucu —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè.

*Té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àgripá sá quindáá iní-dé tnúhu Jèsús*

<sup>24</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> té Páblú, te ní cáhá<sup>n</sup> níhi té Fèstú, te xáha<sup>n</sup>-dè:

—Páblú, jío lùcú càhá<sup>n</sup>-n! Cuendá ío vai ní dácúahá<sup>n</sup>, núu xíã<sup>n</sup> ndadá lùcú ñáhá-xí xii-n —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>25</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Páblú:

—Ñáhá, vá dúcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-n chi ñá díú sã lùcú-í duha càhá<sup>n</sup>-í, chi tnúhu ndáá càhá<sup>n</sup>-í. <sup>26</sup> Te té Àgripá-a sa nàha-dé ndihí nchaa ñáyíu isràèl nàcuáa ní cuu, chi sa ní níhi-dé tnúhu ndihí dava-gá-yu nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í, núu xíã<sup>n</sup> cùyí-í cáhá<sup>n</sup> ndihí-í-dé —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Fèstú.

<sup>27</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àgripá:

—Yúhú sa xini-í sá sàndáá iní-n tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>28</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Àgripá:

—¿Quide-n cuendá sá ñí<sup>n</sup> úú tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-n te quindáá iní-í tnúhu Jèsús cáhá<sup>n</sup>-n-ã<sup>n</sup>? —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè.

<sup>29</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu té Páblú:

—Cuèi vitna te cuèi ndéé cuéé-gá dico cuini-í sá dàcutíí sã quindáá iní-n tnúhu Jèsús. Te ñíu-ni duca<sup>n</sup> xicá<sup>n</sup> táhù-í núu Yá Ndióxi sá ncháá ñáyíu ndècu ndihí-o iha quindáá iní-yu tnúhu-gá dàtná cuini-n ní quide yúhú, duca<sup>n</sup> càdá-yu. Dico-ni sá núu vá quíhí<sup>n</sup>-ni-yu vecaá dàtná cuini-n ndòho yúhú —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Àgripá.

<sup>30</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te ní ngúnutnii té Àgripá téé yindaha nació<sup>n</sup> Isràèl, ndihí té Fèstú téé cùu gobiernú, ndihí tá Berènicé ndihí dava-gá ñáyíu xínucóo yatni. <sup>31</sup> Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuahá<sup>n</sup> ñí<sup>n</sup> xio. Te ní xitnàhá-yu:

—Tée-ã<sup>n</sup> ñá túú nã cuéchi ni quide-dé núu chihi ñaha-güedè vecaá àdi cahni ñaha-güedè —càchí-yu xitnàhá-yu.

<sup>32</sup> Te té Àgripá ní xáha<sup>n</sup>-dè xii té Fèstú:

—Cuéchi mee-dè chi ní cachí-dé sá quítnahá-dé té Cèsár, xíã<sup>n</sup> núu ndíhu tucu-dé vecaá, te núu ñá túú dùca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te cacu-dé ní cùu —cachí-dé xáha<sup>n</sup>-dè xii té Fèstú.

## 27

*Té Páblú cuahá<sup>n</sup>-dè ñúú Rómá*

<sup>1-2</sup> Te ní ndatnúhu-güedè sá quíhí<sup>n</sup> té Páblú ndihí bàrcú nació<sup>n</sup> Itàliá, te tnàhá yúhú quíhí<sup>n</sup>-í ndihí-dé. Te tnàhá ñí<sup>n</sup> téé nani Aristarcú cuini-dé quíhí<sup>n</sup> ndihí-ndí-dé, te cùu-dé téé ñúu Tesalónica, te ñúu-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi distritú Macèdonía. Te ní sáha cuendá-güedè té Páblú ndihí ñí<sup>n</sup> úú-gá cue téé xixíhi vecaá ní quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá tē Jülüú téé cùu capitá<sup>n</sup>, téé yindaha nchaa sandadú nání Àugustú, te ní queé-ndí nchaa-ndí bàrcú ñúú Adràmitiú. Te ní xica bàrcú-á<sup>n</sup> cuahá<sup>n</sup>-ndí ndihí-xi te cuita yáha-ndí ñí<sup>n</sup> úú ñúú yíndèhu distritú Àsiá quíhí<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te nduu tnéé ní quexiò-ndí ñúú Sìdón. Te ío váha ní quide té Jülüú, chi ní dáñá-dè ní quene té Páblú ní sáhá<sup>n</sup>-dè ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé cue téé ío váha tnàhá tnúhu ndihí-dé núu cudana cundàhú iní ñáhá-güedè cuáñaha-güedè

nchaa sá xíní ñùhu-dé. <sup>4</sup> Te dātnùnì ní ndée tucu-dé bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dàña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáhá<sup>n</sup> bàrcú ndée yatni yuhu dīstrítú Chìpré, te dīstrítú-á<sup>n</sup> cáá cuádava xítí làmár, te xíá<sup>n</sup> ñà túú cuéhé táchí ní yáha-ndí. <sup>5</sup> Te ta yáha-ndí cuáhá<sup>n</sup>, te ní yáha-ndí ì<sup>n</sup> xio yuhu dīstrítú Cīlícíá ndíhi yuhu dīstrítú Pànfilíá, te ní sáá-ndí ndée ñúú Mírá ì<sup>n</sup> ñúú yíndèhu dīstrítú Lícíá.

<sup>6</sup> Te ní quene téé cùu capitá<sup>n</sup> cuándúcú-dé ingá bàrcú, te ní níhí-dé ì<sup>n</sup> bàrcú téé ñúú Alejandriá, ñúhú ìchi-xi quíhí<sup>n</sup>-xi nació<sup>n</sup> Italiá. Te ní ndicuaca ñaha-dé xii-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí ní quée-ndí bàrcú-á<sup>n</sup>, te ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi. <sup>7</sup> Te ío cuéhé cuáhá<sup>n</sup> bàrcú-á<sup>n</sup>, cuéhé nduu ní xúhu<sup>n</sup>-xi ìchi, te yica-ni ní quexio-ndí yuhu ñúú Nidú, te ñá ní dàña-gá táchí quíhí<sup>n</sup> ndáá bàrcú ñuu ní xícó ndùú-xi. Te ní yáha-ndí ì<sup>n</sup> xio yuhu dīstrítú Crétá núú ñà túú quène vihi táchí, te ñuu-ni cuádava tucu làmár cáá dīstrítú-á<sup>n</sup>. Te ní yáha-ndí yuhu ñúú Salmón, te ñuu-ni Crétá yíndàha-xi ñúú-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te ní yáha-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí mee-ná núú ràyá dīstrítú Crétá, te ío ní ndoho-ndí ní sáá-ndí ì<sup>n</sup> xichi núú nání Puèrtú Váha, yatni vii-ni-gá ñúú Làseá.

<sup>9</sup> Te ní cuyaa vihi-ndí ìchi, duca<sup>n</sup>-ni cùu-ndí ní tnahá yóó cúú<sup>n</sup> dāú táchí, te ío úhú yáha bàrcú ñuu na quíhí<sup>n</sup>-ni-xi. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tē Pāblú xii-güedé:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo tñuhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Ío úhú núú na càda yica-o quíhí<sup>n</sup>-ó ndíhi barcú chi cuíta càrgá te cuíta bàrcú, te cuu-ni iní-xi tñahá-ni mee-o cùú-ó chi cáhá-ó ñuu na ngàunihnu-o xítí ndute —càchí-dé xáha<sup>n</sup>-dē xii-güedé.

<sup>11</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup> ñá ní sàndáá iní-dé tñuhu ní cáhá<sup>n</sup> té Pāblú. Dico tñuhu ní cáhá<sup>n</sup> tée dàcaca barcú ndíhi xítóhó-xi chi ní sàndáá iní-dé. <sup>12</sup> Te ñá ní tñahá iní-güedé Puèrtú Váha cuendá sá ní tnahá yóó cúú<sup>n</sup> dāú táchí, te ñá túú dāhu váha táchí xíá<sup>n</sup>, núú vài-güedé ní cuiní-güedé yáha-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé sáá-güedé ndée ñúú Fènicé ní cùu. Te yàcá<sup>n</sup> cundecu-güedé yóó cúú<sup>n</sup> dāú táchí cuéi ñá túú càváha vihi, chi nchíi nàcuáa yáha bàrcú, te yàcá<sup>n</sup> quíhu táchí, dico dāhu-gá. Núú xíá<sup>n</sup> ndée ndíácá<sup>n</sup> nātàcá bàrcú yóó cúú<sup>n</sup> dāú táchí, te ñuu-ni Crétá yíndàha-xi ñúú-á<sup>n</sup>.

### *Nitùhú làmár cúú<sup>n</sup> dāú táchí*

<sup>13</sup> Te duha ní quene nuu luha táchí, xíá<sup>n</sup> ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhí<sup>n</sup>-güedé, núú ní natava-güedé cáá ndètníi ndée bàrcú, te ní xica-xi cuáhá<sup>n</sup>-xi ní yáha-ndí yatni vii yuhu dīstrítú Crétá. <sup>14</sup> Te tnaa-ni ní cuu sá ní xica bàrcú, te duha ní cunuu dāú táchí ì<sup>n</sup> xio yuhu ñúú-á<sup>n</sup> <sup>15</sup> te nchita ìchi cuáhá<sup>n</sup> bàrcú. Te ñá ní ndacu-gá-xi quíhí<sup>n</sup> ndáá-xi nàcuáa cuáhá<sup>n</sup>-xi ní cùu, núú ní dáñá-ndí cuáhá<sup>n</sup> méé-ná bàrcú. <sup>16</sup> Te ní yáha-ndí ì<sup>n</sup> ñúú nání Claudá, te ñúú-á<sup>n</sup> cáá cuádava xítí làmár. Te ì<sup>n</sup> xio yuhu ñúú núú ñà túú quène vihi táchí ní yáha-ndí, te bàrcú líhli sá nchìcú<sup>n</sup> sátá bàrcú cáhnú, chi ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xítí bàrcú cáhnú. <sup>17</sup> Te sátá ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú líhli, te ní ducu<sup>n</sup> nuu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yúhú-güedé sá yáha bàrcú ndée núú ñúhú cùchí yuhu ñúú Sírte, núú xíá<sup>n</sup> ní ndíhi dóó nchítá dīquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chi dóó-á<sup>n</sup> ío níhi chìndaha táchí, núú xíá<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup> bàrcú ì<sup>n</sup> xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gá ní dàcaca-güedé, núú cuáhá<sup>n</sup> méé-ná-xi ta chìndaha táchí cuáhá<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te ío níhi dāú táchí, te ñá ní cuiní tñahí-xi yáha.

Te nduu úú sá dúcá<sup>n</sup> ñà túú-gǎ ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngüíta-güedé ní dǎngöyo-güedé sá nchídó-xí cuendá cuíní-güedé nduu ñamá-xi. <sup>19</sup> Te nduu úní ní dǎngoyo-güedé ncha ndachiu<sup>n</sup> cánehe chiu<sup>n</sup>-güedé xití bàrcú. <sup>20</sup> Te cuéhé nduu ñá túú ní xíní-ndí ni chòdíní ni nchĩcanchii, chi ío níhi ní cuu<sup>n</sup> dáú táchí, núu ní cáhá<sup>n</sup>-ndí sá vǎ cǎcu-ndí, chi ndihí-ndí cáhá ní cáhá<sup>n</sup>-ndí.

<sup>21</sup> Te ní cuu titíní nduu ñá túú-gǎ xéxi-ndí, núu xǎ<sup>n</sup> ní ngúnutnǎí té Pǎblú núu-güedé, te xǎha<sup>n</sup>-dè:

—Quindáá iní-ndó tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í, te cundecu nahi-o Crètá ní cùu. Te núu ní tnǎi-ndo tnúhu-í, te vǎ dǎcuíta-o càrgá ndihí dava-gǎ ndǎchiu<sup>n</sup> ní cuu. <sup>22</sup> Te vǎ yùhú-ndó chi vǎ cuú ní ñ<sup>n</sup>-ndo dico bàrcú chí cuíta. <sup>23</sup> Te nàha-ndo sá yùhú cáhá<sup>n</sup> ndihí-í Yǎ Ndiòxí te quide-í nǎcuáa cáhá<sup>n</sup>-gǎ. Te diu-ní mee-gǎ ní techiu<sup>n</sup>-gǎ ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní quixi, <sup>24</sup> te ní cachí-xi xii-í: “Vǎ yùhú-n chi vǎ cuú-n, dico dacuítí quǎhí<sup>n</sup>-n cáhá<sup>n</sup> ndihí-n tē Cèsár. Te ní ñ<sup>n</sup> tée ndihí-n vǎ cuú, chi ío cùdí ñí ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-n”, duha ní cáhá<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní cachí tnúhu-xi xii-í. <sup>25</sup> Núu xǎ<sup>n</sup> càchí tnúhu-í sá vǎ yùhú-ndó, chi sa cùtnuní iní-í sá cadá Yǎ Ndiòxí nǎcuáa ní cáhá<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gǎ. <sup>26</sup> Te mee táchí chindaha-xi bàrcú daquǎhí<sup>n</sup>-xi ndéé yuhu ndùte —cachí té Pǎblú xǎha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>27</sup> Te sa ní cuu sáhú<sup>n</sup> nduu sáhú<sup>n</sup> niú sá ní ngüíta-xi cùu<sup>n</sup> dáú táchí, te ñá túú-gǎ dàcaca bàrcú bàrcú, chi mee-nǎ táchí tá chindaha-xi bàrcú cuáhá<sup>n</sup> núu ndute làmár Adriá. Te sǎtá ní cuu dava niú, te ní quide cuendá cue tée dàcaca bàrcú sá tá cùyatni-güedé ñuhu yichí. <sup>28</sup> Te ní chicuàhǎ-güedé nǎ daha-gǎ mètrú néhé-xí sǎ cúnú xití ndute cuendá cutnùní iní-güedé sá tá cùyatni-xi ndéé yuhu làmár, te nèhe-xi ócò sáhú<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ni-gǎ mètrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gǎ, te dàtnùní ní chicuàhǎ tucu-güedé, te xǎ<sup>n</sup> néhé-xí ócò úsá-ni-gǎ mètrú. <sup>29</sup> Te ní yùhú-güedé sá candaundeé-xi cava, te ní quehe<sup>n</sup>-güedé cúmí caá nǎhnú sǎ nchìcú<sup>n</sup> yoho, te ní dáquèe-güedé xití ndute ndàa sǎtá bàrcú, te dàtnùní ní ngüíñí-xi ñá ní xica-gǎ-xi, te ní cuíní-güedé sá óré-ni túndaá ní cùu. <sup>30</sup> Te cue tée dàcaca bàrcú ní natava-güedé bàrcú líhli dǎndéé-güedé núu ndute ní cùu, te ní cachí-güedé sá quǎhí<sup>n</sup>-güedé ndàa núu bàrcú dàquèe-güedé úú-gǎ caá cuendá cuita candeé-xi bàrcú cǎhnú cuendá sá vǎ cǎcá-xí. Te cuíní-güedé dandàhú-güedé dava-gǎ nchúhú cue tée ñuhu ndihí-güedé bàrcú, chi ní ndatnúhu-güedé sá cúnú-güedé ní cùu. <sup>31</sup> Te té Pǎblú ní xǎha<sup>n</sup>-dè xii tée cùu capitá<sup>n</sup> ndihí dava-gǎ sandàdú:

—Te núu na dǎndóo ñaha cuè tée dàcaca bàrcú cunu-güedé, te vǎ cǎcu-o —càchí-dé xǎha<sup>n</sup>-dè.

<sup>32</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xǎha<sup>n</sup>-dè núu ní sáhá<sup>n</sup> sandàdú ní xehndé-güedé yoho nchìcú<sup>n</sup> bàrcú líhli dǎngáunihnu-güedé xití ndute cuáhá<sup>n</sup>-xi.

<sup>33</sup> Te váha váha-ni ta túndaá cuáhá<sup>n</sup>, te ní xǎha<sup>n</sup> tē Pǎblú:

—Sa ní cuu sáhú<sup>n</sup> nduu ñá túú tnàhí xèxi-ndo sá ndihú iní-ndó. <sup>34</sup> Te vitna yáchí-ndó, chi caxi-ndo cuendá naníhí ndéé-ndó, te vǎ yùhú-ndó chi ñá túú nǎ tnahá ni ñ<sup>n</sup>-ndo —cachí-dé xǎha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>35</sup> Te sǎtá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-dè, te ní quehe<sup>n</sup>-dè ñ<sup>n</sup> pàá, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-dé núu Yǎ Ndiòxí, te núu-güedé ncha-güedé duca<sup>n</sup> ní quide-dé, te dàtnùní ní táhú-dé luha ní xexi-dé. <sup>36</sup> Te duca<sup>n</sup> te dàtnùní ní cuyí-güedé ní xexi-güedé ncha-güedé. <sup>37</sup> Te úú cièndú únídico sáhú<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndí ñúhú bàrcú núu tnàhá te



Päblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihi-ndí-dé. <sup>38</sup> Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí. Te dátñuní ní nguíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dāngoyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gá bàrcú.

### *Ní dáhu bàrcú xití làmár*

<sup>39</sup> Te sáta ní túndaá, te ñá ní cùtnuní-gá iní-güedé ndéé cúu-xí núú ní sáá-güedé, te ní xiní-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú ní xícó ndúú luha yuhu làmár, te vài vihi cúchí dándáá-xí yùhu ndute, te xíá<sup>n</sup> ñá túú dàcandá víhí táchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sá ndácú-güedé dacàca-güedé bàrcú quíhí<sup>n</sup>-xi ndéé núú ñúhú cùchí. <sup>40</sup> Te xíá<sup>n</sup> núú ní sáhá<sup>n</sup>-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchicú<sup>n</sup> caá tãcandéè bàrcú ní ndóo xití làmár, te ní nadatàya-güedé vítú sá dácuiço-xi bàrcú, te ní nacata caa-güedé ì<sup>n</sup> dóó díquí bàrcú, te ta chindaha táchí cuáhá<sup>n</sup> yuhu làmár ná cùyatni-xi ñuhu yichí cuáhá<sup>n</sup>. <sup>41</sup> Te ndècu ì<sup>n</sup> xichi ní natacá víhí cùchí xití ndute, te xíá<sup>n</sup> ní nguíndúxi nihnu bàrcú-güedé, te ní cutii-xi xití cúchí, te ñá ní níhí-gá-güedé nàcuáa cada-güedé nene-xi. Te ío níhi ní dácandá táchí ndute, te ní chúcú ndéé-xi ndàa sáta bàrcú, te ní ndihi ní táhú-xí. <sup>42</sup> Te cue sandádú ní xitnáha-güedé sá cáhni-güedé nchaa cue téé ní xíhi vecaá cuendá sá vã quíhí<sup>n</sup>-güedé núú ndute te cunu-güedé. <sup>43</sup> Te téé cùu capitá<sup>n</sup> ñá ní dàña-dé cahni-güedé cue téé ní xíhi vecaá, chi ñá ní cùndee iní-dé cahni-güedé tnáhá té Päblú. Te ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé sá cuè téé xicuu cada quíhí<sup>n</sup> núú ndute te na yáha-güedé ndute quene-güedé yuhu làmár. <sup>44</sup> Te dava cue téé ñá cúu càda, ní xáha<sup>n</sup>-dè nanducu-güedé vítú ñí àdi vítú ní táhú sá ní xíhi bàrcú, te núú xíá<sup>n</sup> caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu làmár. Núu duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

## 28

### *Té Päblú ndécú-dé ñuu Máltá cáá cuádava làmár*

<sup>1</sup> Te sáta ní cácu-ndí ní nene-ndí ñuhu yichí, te ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa nàni ñuu núú ní sáá-ndí, te ñuu-á<sup>n</sup> nání-xí Máltá, te càa-xi cuádava làmár. <sup>2</sup> Te ío quide víxi<sup>n</sup>-xi cuendá ío cùu<sup>n</sup> dáú. Te ñáyiu ñuu-á<sup>n</sup> ní cundáhú iní ñáhã-yu xii-ndí, ní dátñahá-yu ñuhú te ní cana ñáhã-yu ní sáhã<sup>n</sup>-ndí ní nacuídí-ndí. <sup>3</sup> Te té Päblú dátàcá-dé nducú, te tnáhã-ni ì<sup>n</sup> cóó déé<sup>n</sup> ní tnii nihnu-dé-di, te òré cuáhã<sup>n</sup> ndaha-dé chucu-dé núú ñuhú, te ní ñáni-di cahni, te ní ndee-di xití nducú ní sánduu-di ndaha-dé, te ní xexiha<sup>n</sup>-di xii-dé. <sup>4</sup> Te nchaa ñáyiu ndèhé-yu sá tãcandéè-di ndaha-dé, te ní nguíta-yu ní xitnáhá-yu:

—Váa ndíyi ní sahani téé-a, te ñá ní xíhí-dé làmár, te dacuití sá cùu-dé vitna, chi sa ñaha Yá Ndióxi ná ní quide-dé ñuyíu-a —càchí-yu xitnáhá-yu.

<sup>5</sup> Te té Päblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngaunihnu-di núú ñuhú, te ñá túú tnáhí ná ní cùu núú ní xexi-di. <sup>6</sup> Te ñáyiu ñuu-á<sup>n</sup> xindéhé-yu núu daquíhí<sup>n</sup>-xi chúhú<sup>n</sup> àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha ní xindéhé ñáhã-yu núu nása cada ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tnáhí ná ní quide ñaha-xi, te ní xitnáhá-yu:

—Váa ndiöxi cúu téé-a núu dàcã<sup>n</sup> ñá túú tnáhí ná ní quide-xi ndaha-dé núú ní xexi cóó —càchí-yu xitnáhá-yu.

<sup>7</sup> Te yatni núú dúcã<sup>n</sup> ní xexiha<sup>n</sup> cóó-ã<sup>n</sup> cáá ñuhu xitu téé nàni Publiú, te téé-á<sup>n</sup> táxi tnúni-dé nihí ñuu cáá cuádava xití làmár núú ndécú-ndí nduu-ã<sup>n</sup>. Te ío váha iní-dé chi ní cana ñaha-dé ní sáhã<sup>n</sup>-ndí ní xindecu-ndí úní nduu vehe-dé. <sup>8</sup> Te tátã té Publiú-á<sup>n</sup> cáá-dé cùhú-dé ñuhú-dé cahni, te tnáhã-dé daxi. Te té Päblú ní sáhã<sup>n</sup>-dé núú cáá-dé, te ní cáhá<sup>n</sup> ndihi-dé Yá Ndióxi, te

ní sacá<sup>n</sup> ndodo-dé ndaha-dé díquí tēe cùhú-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup>-ni ní quide-dé, te ní ndúha tēe cùhú-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní quide té Páblú, te ní quixi nchaá ñáyiú cùhú núú ndécú-ndí, te ní quide tátna ñaha tē Páblú xii-yu te ní ndúha-yu. <sup>10</sup> Te òrè ndécú-ndí xía<sup>n</sup>, te vài sá ní taxi táhú-güedé, te òrè ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaá sá xíní ñùhu-ndí ichi.

### *Té Páblú ní quexio-dé ñuú Rómá*

<sup>11</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní xíndecu-ndí úní yóó, te sa ndècu ñ<sup>n</sup> barcú tēe ñuú Alejandriá òrè ní quexio-ndí, te ní xíndecu-xi nihíí yóó cúú<sup>n</sup> dǎú táchí. Te núú-xi càndodo sandú sá dánani-güedé Cástór ndihí sandú sá dánani-güedé Pólux, te xití bàrcú-á<sup>n</sup> ní quée-ndí cuáhá<sup>n</sup>-ndí. <sup>12</sup> Te ní quexio-ndí ñuú Siràcusá, te yacá<sup>n</sup> ní xíndecu-ndí úní nduu. <sup>13</sup> Te ní xica tucu bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-xi, te ní quexio-ndí ñuú Règiú. Te nduu tnéé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-xi, te ndéé nduu úú ní quexio-ndí ñuú Pùteolí. <sup>14</sup> Te yacá<sup>n</sup> ní naníhí tnáhá-ndí ndihí ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní cachí-yu sá cùndècu-ndí úná nduu, núu xíá<sup>n</sup> ní xíndecu-ndí úná nduu ndihí-yu. Te ní xica tucu bàrcú cuáhá<sup>n</sup>-xi, te ní quexio-ndí ñuú Rómá. <sup>15</sup> Te ñáyiú rómá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, ní nihí-yu tnúhu sá cuáhá<sup>n</sup>-ndí, te ní quixí-yu ní quixi tnahá ñáhá-yu ichi. Te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Fòrú Àpiú, te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Úní Tàbernás. Te òrè ní xíní té Páblú nchaá ñáyiú véxi tnahá ñáhá xii-ndí, te ndee ndèe ní cuu iní-dé, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú-dé núú Yá Ndiöxí sá dúcá<sup>n</sup> ní quidé-yu. <sup>16</sup> Te sáta ní quexio-ndí ñuú Rómá, te cue tēe cùchiu<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Páblú sá cùndècu ñ<sup>n</sup>-dé, te ní xíndeé ñáhá cuàa sandadú xii-dé.

### *Té Páblú càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndiöxí ñuú Rómá*

<sup>17</sup> Nduu úní sá ní quexio té Páblú, te ní cana-dé cue tēe cùnuu núú ñáyiú isràél ndécú ñuú Rómá, te ní sáhá<sup>n</sup>-güedé núú ndécú-dé, te ní xáha<sup>n</sup>-dè:

—Nchòhó cue tēe isràél, càchí tnúhu-í sá ñà túú nǎ ní quide-í ní ñ<sup>n</sup> ñáyiú cùtnáhá ní xíndecu-í ñuú Jerusalén. Te ñà túú ní càhá<sup>n</sup> cuèhé-í sá quidé-yu nchaá nàcuáa ní xóo cada cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, te ñà túú nǎ ní quide-í te ní tnú ñaha-güedé ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tēe rómá, cue tēe ndècu yacá<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te cue tēe-á<sup>n</sup> ní ndúcú tnúhu-güedé núu ndáá ndècuéchi-í, te ní cutnùni iní-güedé sá ñǎ túú nǎ ní quide-í, te xíá<sup>n</sup> cuìní-güedé queñuhu ñaha-güedé xii-í vecaá ní cùu. <sup>19</sup> Te diu-ni cue tēe isràél ñà ní ñàha-güedé càcu-í, chí cuìní-güedé sá càhní ñaha cue tēe rómá, cue tēe xíndecu yacá<sup>n</sup> xii-í ní cùu, te xíá<sup>n</sup> núu ní xáha<sup>n</sup>-í sá quixí-í càhá<sup>n</sup> ndihí-í té Cèsár cuèndá iha cada ndáa méé-dé cuèndá-í, te vá yòo ñ<sup>n</sup> tee-í cuéchi. <sup>20</sup> Núu xíá<sup>n</sup> ní cana ñaha-í xii-ndo cuèndá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáha<sup>n</sup>-í sá sàndáá iní-í sá ndótó ñáyiú ní xihí, te diu-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> dava-gá ñáyiú isràél, te sá dúcá<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-í, te ní chihi ñaha-güedé vecaá, te xíndeé ñáhá-güedé ndéé vitna —càchí té Páblú xáha<sup>n</sup>-dè xii-güedé.

<sup>21</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedé xii-dé:

—Ñǎ túú tnàhí tutú ní tëndaha cue tēe distritú Jùdeá quixi cuèndá-n. Te ní cuè tēe isràél ñà túú ní quixi-güedé càhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé cuèndá-n. <sup>22</sup> Te cuìní-ndí cundedóho-ndí nása cunduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-n, chí sa ní nihí-ndí tnúhu sá ncháá xìchi ío xícáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá nchaá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús —càchí-güedé xáha<sup>n</sup>-güedé xii té Páblú.

<sup>23</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-güedë nduu cùyáchí-güedé te quixi-güedé cundedóho-güedé dava-gá cuëndú cáhá<sup>n</sup> té Páblú. Te ní tnahá nduu ní ndatnúhu-güedé quihí<sup>n</sup>-güedé núú quidé vèhe-dé, te vâi-yu ní sáhá<sup>n</sup>-yu ní xindedóho-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te nchâca nchaá ní cáhá<sup>n</sup> ndihí-dé-yu. Te ní xáha<sup>n</sup>-dë xii-yu sá ndîi Moisés ndihí dava-gá cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiôxí ndéé sanaha nî chídó tnùnî-güedé núú tütú-güedé sá díú-gã tendaha-gã Cristú quixi-gá ñuyú-a. Te ní chídó tnùnî-güedé nchaá nâcuáa cada-gá, te diu-ni nâcuáa cáhá<sup>n</sup> tutú-güedé cada Cristú, te duca<sup>n</sup> nî quide-gá cútnâhá ní xica cuu-gá ñuyú-a, núu xiã<sup>n</sup> ní cutnùnî sá díú Jèsús cúú-gã Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiôxí ní quixi ñuyú-a. Te núu quindáá iní-yu, te ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiôxí xii-yu.

<sup>24</sup> Te davá-yu ní sândáá iní-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé, te davá-yu ñá túú ní sândáá iní-yu. <sup>25</sup> Te cuëndá sá ñã íí<sup>n</sup>-ní tnúhu ní cãhá<sup>n</sup>-yu, núu xiã<sup>n</sup> cuiní-yu núhú-yu ní cùu. Te ní xáha<sup>n</sup> té Páblú sá cündetu tnaá-yu cáhá<sup>n</sup>-dé ingá tnúhu, te xãha<sup>n</sup>-dë:

—Ní xáha<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndiôxí xii ndí Chàjá nâcuáa cáhá<sup>n</sup> ndîi núú nchâa ñani tnahá-o ní xindecu ndéé sanaha. Te ní cáhá<sup>n</sup> Espíritú-gá íí<sup>n</sup> sá ndàá ní xáha<sup>n</sup>-xi xii ndí, te duha ní xáha<sup>n</sup>-xi:

<sup>26</sup> Quihí<sup>n</sup>-n te cúñaha-n xii ñáyi:

Nchòhó mee-ni cündedóho-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiôxí, dico ni vã tètú tnùnî-ndó.

Te cada-gá títnî núú sã vã yõo tnahí ndàcu cada, dico ni vã cútnùnî iní-ndó nâcuáa ndùu sá cádá-gã,

<sup>27</sup> chi cuëndá sá ïo sáá iní-ndó, xiã<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ñã túú sãha-ndo cuëndá nása cuáhá<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, chi ñã cuiní-ndó cündedóho-ndo, te ni ñã sândáá iní-ndó.

Te ni ñã cuiní-ndó ñãha-ndo nchaá sá cuèhé sá dúhá quide-ndo cuendá xocàni-gá nchaá xiã<sup>n</sup> iní-ndó, duha cúñaha-n xii-yu.

Càchí Espíritú-gá xãha<sup>n</sup>-xi xii ndí. <sup>28</sup> Te na càchí tnúhu-í sá quihí<sup>n</sup> cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiôxí cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá núú ñáyi ñã túú cùu ñáyi isràél, chi ñáyi isràél ñã túú cuiní-yu cundedóho-yu. Dico ñáyi ñã túú cùu ñáyi isràél chi cùdí iní-yu cundedóho-yu, núu xiã<sup>n</sup> naníhí tàhú-yu —càchí té Páblú xãha<sup>n</sup>-dë xii-yu.

<sup>29</sup> Te sátá nî ndihí cuëndú ní xáha<sup>n</sup>-dë, te ní ndeé-yu cuánuhú-yu ta ndatnúhu-yu cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>30</sup> Te úú cuáá ní xínu ní xindecu té Páblú íí<sup>n</sup> vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo cáhá<sup>n</sup> váha-dé ndihí nchaá ñáyi ní xóo quihí<sup>n</sup> vehe-dé. <sup>31</sup> Te ní xáha<sup>n</sup>-dë sá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiôxí xii-yu núu quindáá iní-yu tnúhu-gá, te vã yõo íí<sup>n</sup> ní sàdí yuhu-dé. Te mee-ni tnúhu Xítohó Jesucristú ní cáhá<sup>n</sup>-dé núú-yu.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑÚÚ RÒMÁ

*Té Pāblú cadúha-dé tutú quihí<sup>n</sup> ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Ròmá*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú xínú cuèchi-í núú Xítoho Jesucristú, chi mee Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá cúu-í ì<sup>n</sup> tée cáhà<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú, te tnúhu-gá cúu-xí tnúhu sá cáhà<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tǎhú-ó, núú ñiú-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cúu-í cáhà<sup>n</sup>-í tnúhu-gá.

<sup>2</sup> Te ndéé sanaha ní cachí Yá Ndiõxí sá dàcuítí sàà nduu ngũndecu ndihi ñáyiú tnúhu-gá. Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue tée ní cáhà<sup>n</sup> tnúhu-gá dàvá-á<sup>n</sup> ní chídó tnùnì-güedé núú tütú-gá. <sup>3</sup> Te tnúhu-gá sá cáhà<sup>n</sup>-í-a cáhà<sup>n</sup>-xi ñiú-ni cuèndá Xítoho Jesucristú Yáá cúú Dèhe-gá. Te Dèhe-gá-á<sup>n</sup> cúú-gá ì<sup>n</sup> ñáyiú, te cúu-gá ñaní tnáhá ndíi Dávíi. <sup>4</sup> Te cúu-gá Yáá ñá túú tnàhí cuèchi-xi. Te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te xǎ<sup>n</sup> cútnùnì iní-ó sǎ cúú-gá Dèhe Yá Ndiõxí, te ío cáhnu cuu-gá. <sup>5</sup> Te ñiú-ni Xítoho Jesucristú ní quide-gá ní nduu tǎhú-í núú Yá Ndiõxí sá cáhà<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú cue ñáyiú ñuyíú-a cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-gá te canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáhà<sup>n</sup>-xi, te duca<sup>n</sup> ío cuu cáhnu-gá. <sup>6</sup> Te tnàhá nchòhó cúú-ndó ñáyiú na nchìcú<sup>n</sup> nihnu quide-ndo nchaa nàcuáa cáhà<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>, chi ní cachí Yá Ndiõxí sá nchòhó tnahá tnúhu-ndo ndíhi Xítoho Jesucristú. <sup>7</sup> Te nchòhó ñáyiú xĩndecu ñúú Ròmá, ñáyiú ío cúu iní ñáhá Yá Ndiõxí, cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te ñiú-ni nchòhó cúú-ndó cue ñáyiú ní cachí Yá Ndiõxí cada ndáá cundecu-ndo núú-gá. Te xicá<sup>n</sup> tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dütú Ndiõxí ndíhi núú Xítoho Jesucristú sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndí nduu-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

*Té Pāblú cuíní-dé quihí<sup>n</sup> ngoto-dé cue ñáyiú xĩndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Ròmá*

<sup>8</sup> Te díhna nuu-gá càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ío ndàcá<sup>n</sup> tǎhú-í núú Yá Ndiõxí cuèndá sá ío sàndáá iní-ndó-gǎ, te nchaa ñáyiú nihí-yu tnúhu sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. Te Xítoho Jesucristú dáyǎha-gá nchaa tnúhu cáhà<sup>n</sup>-í núú Yá Ndiõxí. <sup>9</sup> Te ndí tnahá òré cáhà<sup>n</sup> ndíhi-í Yá Ndiõxí duca<sup>n</sup>-ni xicá<sup>n</sup> tǎhú-í núú-gá cuèndá-ndó, te mee-gǎ náhá-gǎ sá cáhà<sup>n</sup> ndáá-í, te ñiú-ni núú-gá xínú cuèchi-í ní yúhu ní iní-í, chi cáhà<sup>n</sup>-í nàcuáa ní quide Dèhe-gá Xítoho Jesucristú cuèndá naníhí tǎhú-ó. <sup>10</sup> Te xicá<sup>n</sup> tǎhú-í núú Yá Ndiõxí sá núu mee-gǎ ná càchí te sáá ì<sup>n</sup> nduu quixi coto ñaha-í xii-ndo. <sup>11</sup> Chi ío cuíní-í cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo dànehé ñáhà-í ì<sup>n</sup> úú tnúhu nàcuáa ío-gá chĩndee ñaha Espíritú Yá Ndiõxí xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ío-gá cuita nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa cuíní-gá. <sup>12</sup> Te ío chí ná cuáha tnàha-o tnúhu ndee ìní cundecu-o ìchi-gá, chi nchòhó ndíhi yúhú ío sàndáá iní-ó-gǎ.

<sup>13</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ dúcá<sup>n</sup>-ní ío sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuíní-í sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuíta chĩu<sup>n</sup> quixi-í dàtná quidè-í òré sǎngoto-í nchaa ñáyiú dava-gá ñúú ñá túú xǎta chĩu<sup>n</sup>-í chí ío váha sàhúu<sup>n</sup>-yu tnúhu cáhà<sup>n</sup>-í, dico ñá ndàcú-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. <sup>14</sup> Te yúhú yídíquì-í cáhà<sup>n</sup>-í tnúhu

Xítóhó Jesucristú núú nchàa ñáyíu càhá<sup>n</sup> tnúhu grìégú, ndihí núú nchàa ñáyíu càhá<sup>n</sup> dava-gá núú tnúhu, ndihí núú nchàa ñáyíu túha, ndihí núú nchàa ñáyíu ñá túú túha. <sup>15</sup> Te cuendá sá dúhá yídiquí-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, xiá<sup>n</sup> ío cuení-í danèhé ñàhà-í xii nchaa nchòhó ñáyíu ñúú Rómá nàcuáa ndúu tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ó.

### *Ío cùnuu tnúhu Xítóhó Jesucristú*

<sup>16</sup> Te yúhú ñá túú tnàhí cùcaha<sup>n</sup> núú-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi cùu-xi tnúhu ío cùnuu, chi Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháá ñáyíu na quíndáá iní-xi tnúhu-á<sup>n</sup> te naníhí tàhú-yu. Te ní cachí-gá sá dīhnanuu-gá ñáyíu isràél ngúndecu ndihí-yu tnúhu-á<sup>n</sup> te dàtnúni ngúndecu ndihí ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél. <sup>17</sup> Te tnúhu-á<sup>n</sup> dánèhé ñàhá-xí xii-o sá cúdiu-o núú Yá Ndióxi te núu mee-ni sá quíndáá iní-ó-gá dàtná càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Nchaa ñáyíu sàndáá iní ñàhá xii Yá Ndióxi cúdiu-yu núú-gá, te ndècu ndihí ñàhá-yu xii-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

### *Nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú ndècuéchi-yu*

<sup>18</sup> Te ndéé andiú tëndaha Yá Ndióxi sá ùhú quixi sá cúu-xí nchàa ñáyíu ñá túú quíde ndáá núú-gá, ñáyíu quíde nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te cuendá nchaa sá quídè-yu-á<sup>n</sup> xiá<sup>n</sup> ñá túú cuení-yu tní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi cuendá cuu-xi ñ<sup>n</sup> sá vaha sá cúu-xí-yu. <sup>19</sup> Te cuéi duca<sup>n</sup> quídè-yu dico cùtnuní ndáá iní-yu nàcuáa ndúu sá sání iní Yá Ndióxi ndihí nàcuáa ndúu sá quídè-gá dàtná cùtnuní iní nchaa dava-gá-yu, chi diu-gá dánèhé ñàhá-gá xii-yu. <sup>20</sup> Te ni vā ndácú-ó quíni núú-ó nāsa càa-gá, te ni vā ndácú-ó quíni-ó nāsa càa iní-gá, te ni vā ndácú-ó quíni-ó nāsa quíde-gá táxi tnúni-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuéi duca<sup>n</sup> dico ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú ní nguíta nchaa ñáyíu tècú tnúni vaha-yu nàcuáa ndúu sá sání iní-gá ndihí nàcuáa ndúu sá quídè-gá te duca<sup>n</sup> tècú tnúni-yu cuendá nchaa sá ní cadúha-gá ndèhé-yu ío ñuyíú-a, núu xiá<sup>n</sup> vā càchí-yu sá ñá túú cuéchi-yu. <sup>21</sup> Te cuéi duca<sup>n</sup> ní cutnúní iní-yu cuendá Yá Ndióxi dico ñá túú cuení-yu canehé-yu sá yíñuhu núú-gá nàcuáa tàu-xi cunduu. Te ni ñá túú cuení-yu ndacá<sup>n</sup> tàhú-yu núú-gá cuendá nchaa sá vaha quíde ñaha-gá xii-yu, chi mee-ni nchaa sá ñá túú vèdana nāndíhi ñuhu iní-yu. Te quídè-yu dàtná quídè ñ<sup>n</sup> ñáyíu ñá túú ndècu ndihí nchaa sá xini tnúni-xi. Te uu<sup>n</sup>-gá uu<sup>n</sup>-gá tá quídè-yu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te càchí-yu sá cúu-yu ñáyíu ío vaha sàà sá xini tnúni-xi dico ñá ndáá, chi cúu-yu ñáyíu ío ñ<sup>n</sup> dīquí-xi. <sup>23</sup> Te ñá túú cuení-yu cáhá<sup>n</sup>-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ní cadúha mèè-yu quíde cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nàhá ñáyíu ñá túú cùdí ndècu ñuyíú-a. Te ní cadúha-yu sá nàhá quiti ndáva, ndihí sá nàhá quiti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndihí sá nàhá nchaa dava-gá quiti, nchaa xiá<sup>n</sup> quídè càhnú-yu.

<sup>24</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu ní dàñá Yá Ndióxi quídè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sání iní-yu. Te xiá<sup>n</sup> ío quíde ndihí tnahá-yu sá cuèhé sá dúhá sàcúu-xí yíqui cuñú-yu. <sup>25</sup> Te duca<sup>n</sup> quídè-yu chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. Te mee-ni tnúhu ndehnde sàndáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñuhu núú dàva sá ní cadúha-gá ío ñuyíú-a ndihí dava sá ndèé andiú te quíde cahnú-yu, te ñá túú càchí-yu sá mèé-gá ío càhnu cuu-gá, dico mee-gá xini ñuhu-xi cáhá<sup>n</sup>-yu sá ío càhnu cuu-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. Te ndáá ndisa sá ío càhnu cuu-gá.

<sup>26</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñà túú quide váha-yu núu xí<sup>n</sup> ní dáñá-nă Yă Ndiöxí quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní méè-yu. Te dava ñáyiú dìhí càhá<sup>n</sup> ndihi tnàhá-yu ndi mèe dihí-yu te ñá túú quidé-yu nàcuáa ní nduu táhũ-yu cadá-yu.

<sup>27</sup> Te ñi-u-ni duca<sup>n</sup> xiquide dava cue téé chi sàni cuehé sání dùha iní-güedé sá cúú-xí yiqui cuñũ-güedé ndi mèe tnaha téé-güedé, chi càhá<sup>n</sup> ndihi tnaha ndi mee-güedé te ñá túú quide-güedé nàcuáa ní nduu táhũ-güedé cada-güedé, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-güedé te ñá túú tnàhí cùu váha iní-güedé ndécú-güedé, te duca<sup>n</sup> tnàhí tàú-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

<sup>28</sup> Te ñá túú tnàhí ñũhu iní-yu Yă Ndiöxí núu xí<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní dáñá ñĩhu ñaha-gá xí<sup>n</sup>-yu sàni cuehé sání dùha iní-yu, te quidé-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu. <sup>29</sup> Te nchaa núú sá cuèhé sá dúhá cùnũu quidé-yu. Te cue téé càhá<sup>n</sup> ndihi-güedé ñáyiú dìhí te ñá díú ñàdihí-güedé cúũ-yu. Te ñi-u-ni duca<sup>n</sup> xiquide cue ñáyiú dìhí chi càhá<sup>n</sup> ndihí-yu cue téé te ñá díú yĩ<sup>n</sup>-yu cùu-güedé. Te mee-ni sá ñà túú váha quidé-yu sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihi dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te ío sàni cuehé sání dùha iní-yu sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te ío cuédú iní-yu, te sàni tnàhá-yu, te ío plètũ-yu, te dāndahú tnàhá-yu, te cùu úhú iní-yu cue tnàha ñáyiú-yu, te ío yiti yùhũ-yu.

<sup>30</sup> Te càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá nchaa dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te cùu úhú iní-yu Yă Ndiöxí, te xio xio cuñĩ-yu cunuu tnũhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sá ío váha cunduú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te ío sàni iní-yu sá cádá úhũ-yu tnàha ñáyiú-yu, te ñá túú sàndáa iní-yu ni tātă-yu ni nănă-yu. <sup>31</sup> Te ñá túú tècú tnũni-yu sá váha, te ñá túú quidé-yu ñ<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-yu, te ñá túú cùu iní-yu ni ñáyiú cùu ndi mee-yu, te ni dāva-gá tnàha ñáyiú-yu, te ñá túú quide cahnu iní-yu ñ<sup>n</sup> sá cúmāni núú tnàhá-yu, te ni ñá túú cundahú iní-yu tnàha ñáyiú-yu.

<sup>32</sup> Te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháa ñáyiú duca<sup>n</sup> xiquide quihĩ<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú. Te xini-yu sá Yă Ndiöxí daquihĩ<sup>n</sup> ñáhá-gá xí<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu, dico uu<sup>n</sup>-gá quidé-yu chi váha-gá cúú iní-yu cue ñáyiú quide datná quidé mèe-yu.

## 2

### *Yă Ndiöxí cada ndáa-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú càchí sá ío ndècu cuéchi dava-gá ñáyiú tnàhá-ndó ío ndècu cuéchi-ndo cuèi nágá ñáyiú cùu-ndo, chi tnàhá-ndó quide-ni-ndo nchaa nacuáa quide dava-gá ñáyiú càchí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó sá ndécú cuéchi ñáyiú-á<sup>n</sup> te dàcaa-ndo cuéchi díquí-ndó chi tnàhá-ndó quide-ndo datná quidé-yu. <sup>2</sup> Te nchoo xini-ó sá Yă Ndiöxí ío váha cùnũni iní-gá nàcuáa cada ndáa-gá cuéchi ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a, chi daquihĩ<sup>n</sup>-gá nchaa ñáyiú quide nacuáa ní càhá<sup>n</sup>-í núú ùhú núú ndàhú. <sup>3</sup> Te nchòhó ñáyiú ñ<sup>n</sup>-ni quide ndihi ñáyiú càchí mèe-ndó sá ndécú cuéchi-xi dacuití sá ná chãhu-ndo núú Yă Ndiöxí sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>4</sup> Te ñá túú cùu váha iní-ndó sá Yă Ndiöxí cundahú iní ñáhá-gá xii-ndo, te ni ñá túú cùu váha iní-ndó sá ío cuñĩ-gá cada cahnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha quide-ndo, te ni ñá túú quide cuendá-ndó sá Yă Ndiöxí quidé váha ñaha-gá xii-ndo cuendá cuñĩ-gá sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. <sup>5</sup> Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío sàa iní-xi, chi ñá túú cuñĩ-ndó ndixi túu iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te xí<sup>n</sup> núu ío-gá tá cùu vai tnũndòhó sá cúú-xí-ndó. Te na sàa nduu tnũhu ndòhó tnũhu ndàhú te ío ndoho-ndo, chi

Yá Ndiõxí cada ndáá-gá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. <sup>6</sup> Te dàv-á<sup>n</sup> cada ndáá Yá Ndiõxí nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá ní quide ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáyíu ndècu ñuyíú-a. <sup>7</sup> Te nchaa ñáyíu nchicú<sup>n</sup> nihnu-ni quide mee-ni sá vâha, ñáyíu-á<sup>n</sup> nduu tâhù-yu cundecú-yu ndihi Yá Ndiõxí ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> quide váha-yu chi cuíní-yu sá Yá Ndiõxí cuu váha iní ñáhá-gã xíí-yu, te cuíní tucú-yu nduu tâhù-yu núú ïo váha càa ndecu Yá Ndiõxí cundecú-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te ïo cùdèé<sup>n</sup>-gã núú nchàa ñáyíu ñùhu iní mee-ni sá cúú-xí mèe-xi, te ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. <sup>9</sup> Te nchaa ñáyíu duca<sup>n</sup> xiquide ïo ndíhú iní-yu. Te díhna-gá ñáyíu isrâél nguíta-xi ndohó-yu, te dâtnúni nguíta-xi ndoho nchaa ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isrâél. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyíu ní quide váha, te Yá Ndiõxí cada-gá te ngúndecú-yu núú ïo váha càa ndecu-gá, te cachí-gá sá ní quide váha-yu, te ïo váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáyíu isrâél ñáyíu ní quide váha duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xíí-yu, te dâtnúni duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xii ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isrâél ñáyíu ní quide váha.

<sup>11</sup> Te ñá túú quide cuendá-gá cuèi náí ñáyíu cúú-yu. <sup>12</sup> Te nchaa ñáyíu ndècu ndihi nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, Yá Ndiõxí cada ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>. Te nchaa ñáyíu ñá túú ndècu ndihi tnúhu ní chídó tnúni ndíi-á<sup>n</sup>, Yá Ndiõxí vá cadá ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>. Dico nchaa ñáyíu quide nándi sá cuèhé sá dúhá dàcuítí cuíta nihnú-yu cuèi ndècu ndihí-yu tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés àdi ñá túú ndècu ndihí-yu. <sup>13</sup> Te nchaa ñáyíu dicó-ni sàcúndedóho nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup> ndíi Moisés te ñá túú tníí-yu, ñáyíu-á<sup>n</sup> ñá túú cùdíú-yu núú Yá Ndiõxí, dico nchaa ñáyíu tníí nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup> ndíi, ñáyíu-á<sup>n</sup> càchí Yá Ndiõxí sá cùdíú-yu núú-gã, chi ñá túú-gã cuéchi-yu ndècu núú-gã. <sup>14</sup> Te nchaa ñáyíu ñá túú ndècu ndihi tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, te núú quidé-yu nchaa nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> ndíi te cùu-xi ì<sup>n</sup> sá sání tnàhí iní mèe-yu cadá-yu, te sá sání iní-yu-á<sup>n</sup> cúú-xí ì<sup>n</sup> tnúhu váha sá sánú ichi ñaha xíí-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. <sup>15</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu xíá<sup>n</sup> cùtnúni sá sání iní-yu dâtná càhá<sup>n</sup> tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés cada ñáyíu isrâél, te ïo váha cùtnúni iní-yu nchaa nàcuáa quidé-yu chi ndixi túu iní-yu òrè ñá túú quide váha-yu. <sup>16</sup> Te sáá nduu te Yá Ndiõxí cùñaha-gã xii Xítohó Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáyíu, nchaa sá sání iní mèe-yu ndùu yuhu, te cada-gá dâtná càhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa naníhí tâhú-ó, tnúhu sá dánèhè ñáhá-í xii-ndo.

### *Cuendá ñáyíu isrâél ndihi cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés*

<sup>17</sup> Te nchòhó ñáyíu isrâél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te càchí-ndó sã nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup> ndíi Moisés núu xíá<sup>n</sup> ndécú váha-ndo, te càchí-ndó sã ïo càhnu cuu-ndo sá ndécú ndihi-ndo Yá Ndiõxí. <sup>18</sup> Te cùtnúni iní-ndó nchàa nacuáa cuíní Yá Ndiõxí cada-ndo, te sá dúcá<sup>n</sup> nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup> xíá<sup>n</sup> cùtnúni iní-ndó nchàa sá ïo-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo. <sup>19</sup> Te càchí-ndó sã ïo váha xini-ndó cànuichi-ndo nchaa ñáyíu ñá túú cùtnúni iní-xi, te càchí tucu-ndo sã ïo váha xini-ndó nà canu ichi-ndo nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha. <sup>20</sup> Te sànu ichi-ndo nchaa ñáyíu ïo nñi díquí-xi, ndihi nchaa ñáyíu vitna ta təcú tnúni nchaa sá váha, te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi ndècu ndihi-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, te tnúhu-á<sup>n</sup> cúú-xí tnúhu ndáá, chi sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cada-ndo. <sup>21</sup> Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáyíu nàcuáa cadá-yu, te mee-ndo ñá túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi



cunduu, te xáha<sup>n</sup>-ndo xii-yu sá vǎ cúú dùhú-yu te mee-ndo dùhu-ndo. <sup>22</sup> Te dàcuaha-ndó-yu sá cuè téé vá cúú cǎhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñáiyu dihi te núu ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te duca<sup>n</sup>-ni cuè ñáiyu dihi, vá cúú cǎhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé. Te nchaá sá xáha<sup>n</sup>-ndo vǎ cúú càda ñáiyu te mee-ndo quide-ni-ndo, te xáha<sup>n</sup>-ndo xii-yu sá vǎ cánèhé-yu sá yíñuhu núu nchàa sá cǎchí-yu cùu ndiòxi-yu, te mee-ndo nèhé-gá quide-ndó, chi dùhu-ndo nchaá sá ndécú vèñúhu. <sup>23</sup> Te cǎchí-ndó sǎ ïo cùnunu nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaá nacuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndii, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo-án te dàquee tihú-ndó Yá Ndiòxi. <sup>24</sup> Te quèe ndáá-xi nàcuáa cǎhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiòxi nàcuáa quide-ndo-án núú cǎchí-xi sá ncháá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél cǎhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá Yá Ndiòxi sá cuèndá-ndó.

<sup>25</sup> Te nchòhó ñáiyu isràél nchaá-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te tnàhá-ndó ndècu ndihí-ndo seña ñii-ndo, te váha-ni sá dúcá<sup>n</sup> te núu quide-ndo nchaá nacuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndii Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaá nacuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndii ña, te ñá túú nàndihí-xi sá cúú-ndó ñáiyu isràél cuèi ndècu seña ñii-ndo. <sup>26</sup> Te nchaá ñáiyu ñá túú ndècu ndihí seña ñii-xi, te núu quide-yu nchaá nacuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndii Moisés, te cúú-yu dàtná cue ñáiyu ndècu ndihí seña ñii-xi, chi quide-yu nchaá nacuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndii. <sup>27</sup> Te ñáiyu ñá túú ndècu ndihí seña ñii-xi, te núu na càdá-yu nchaá nacuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndii Moisés, te ñáiyu-án cǎchí-yu sá ñá túú quide ndáá nchaá nchòhó ñáiyu ndècu ndihí seña ñii-xi, chi ndècu ndihí-ndo nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndii te ñá túú quide-ndo nacuáa cǎhá<sup>n</sup> tnúhu-án. <sup>28</sup> Te nchòhó ñáiyu isràél, ñáiyu nchicú<sup>n</sup> nihnu-ni quide nchaá nacuáa ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúú-ndó ñáiyu isràél, te mee-ndo ndècu seña ñii-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuáa tàú-xi cada nchaá ñáiyu ndècu seña ñii-xi, te mee-ni seña-án sǎha-ndo ñii-ndo te ñá túú quide-ndo nacuáa cuini Yá Ndiòxi cada-ndo. <sup>29</sup> Te nchaá ñáiyu sàndáá ndisa iní-xi Yá Ndiòxi, ñáiyu-án cúú ndisá-yu ñáiyu isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espiritú Yá Ndiòxi duca<sup>n</sup> ni quide-xi, dico ñá díú sǎ sǎha-yu seña ñii-yu dàtná ní cǎchí ndii Moisés. Te ñáiyu-án cúú váha iní ñáhá Yá Ndiòxi xii-yu cuèi ñá túú cǎhá<sup>n</sup> váha tnàha ñáiyu-yu cuèndá-yu.

### 3

<sup>1</sup> Te sá dúhá cǎhá<sup>n</sup>-í te ïó dava ñáiyu quesàhá-yu sá ñii-ni cùu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ndihí nchoo ñáiyu isràél, te quesaha tucú-yu sá ñii-ni quide tucu-xi cuèi na cuáha àdi vá cuáha seña ñii-yu. <sup>2</sup> Dico yúhú cǎchí-í sá ncháá ñáiyu isràél ïo-gá cùnùú-yu, chi ïo titní núú sǎ váha ní quide ñaha Yá Ndiòxi xii-yu, chi ní sǎñaha-gǎ tnúhu-gǎ ndécú ndihí-yu. <sup>3</sup> Te davá-yu ñá túú cuini-yu cada ndáá-yu, dico ñá díú sǎ xǎ<sup>n</sup> te cùyica iní Yá Ndiòxi ñá túú quide ndáá-gǎ. <sup>4</sup> Dico ñáhá chi xini ñuhu-xi sá ncháá ñáiyu cada cuèndá-yu sá Yá Ndiòxi cúú-gǎ Yáa quide ndáá cuiti, te cuèi nchaá-yu na cǎchí-yu sá ñá túú quide ndáá-gǎ, dico mee-gǎ chi quide ndáá-ni-gǎ. Te núú tütú-gǎ cǎhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> ñii-tée ní xíndecu ndéé sanaha xii-gǎ, te duha ní xáha<sup>n</sup>-dè: Yòhó Dútú Ndiòxi, cùtnuní iní ñáiyu sá ïo ndáá cǎhá<sup>n</sup>-n, te cùnunu nahi-ni tnúhu-n cuèi òré cǎchí ñáiyu sá ñá túú cǎhá<sup>n</sup> ndáá-n. Duha ní xáha<sup>n</sup> tée ndéé sanaha-án xii-gǎ cǎchí-xi núú tütú-gǎ.

<sup>5</sup> Te cuèndá nchaá sá cuèhé sá dúhá quide ñáiyu, xǎ<sup>n</sup> cùtnuní iní-yu sá Yá Ndiòxi cúú-gǎ Yáa ïo váha quide ndáá, chi mee-gǎ ñá túú dùca<sup>n</sup> quide-gǎ. Te

cuéi duca<sup>n</sup> dico vá cání iní-yu sá Yă Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá sá dándòho ñaha-gá xii-yu na sáa nduu, te núu duca<sup>n</sup> na càni iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. <sup>6</sup> Te vá dúcá<sup>n</sup> càni iní-yu, chi núu Yă Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá ñá, te vá cúú càda ndáá-gá nchaa cuéchi cue ñáyiú ñuyíú-a te núu duca<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te núu yúhú ná càni iní-í cáhá<sup>n</sup>-í ì<sup>n</sup> tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-á<sup>n</sup> te cani tucu iní-í sá quidé càhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiöxí, te sá dúcá<sup>n</sup> ná càhá<sup>n</sup>-í te cani tucu iní-í sá vá cúú cǎhá<sup>n</sup> Yă Ndiöxí sá ndécú cuéchi-í. <sup>8</sup> Te núu na càni tucu iní-í sá vǎha-gá cada-í nchaa sá cuéhé sá dúhá cuendá Yă Ndiöxí cada-gá sá vǎha, dico ñá ndáá. Te ió ñáyiú càhá<sup>n</sup> cuéhé cuendá-í te cǎchí-yu sá díú-ní dùca<sup>n</sup> dacuaha-í ñáyiú dico ñá ndáá sá dúcá<sup>n</sup> dǎnehé-í-yu, te ñáyiú-á<sup>n</sup> nacháhu-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu, chi duca<sup>n</sup> tàú-xi cunduu.

### *Nchaa ñáyiú ñuyíú-a ndècuéchi-yu*

<sup>9</sup> Te vitna cǎchí dava ñáyiú sá ió-gá cúnùu nchoo cue ñáyiú isràél dàcúúxi dàva-gá ñáyiú, dico yúhú cǎchí-í sá ñáhá, te sa ní cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiú ndècuéchi-yu cuéi ñáyiú isràél te cuéi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. <sup>10</sup> Te núú tùtú Yă Ndiöxí cǎchí-xi:

Vá yǎo ì<sup>n</sup> quide ndáá,

<sup>11</sup> te ni vá yǎo ì<sup>n</sup> tècú tnúni tnúhu váha, te ni vá yǎo ì<sup>n</sup> nànducu nihnu Yă Ndiöxí.

<sup>12</sup> Chi nchaa-yu ñá túú nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu ichi váha, te nchaa-yu cùu-yu ñáyiú xǎndecu neñúú sá cúú-xi Yă Ndiöxí.

Te ni ì<sup>n</sup>-yu ñá túú quidé-yu ì<sup>n</sup> sá vǎha.

<sup>13</sup> Te cada iní-ndó sá yúhú-yu cùu-xi datná cúú ì<sup>n</sup> yaú núú yǎndǔxi ndíyi núú ió ndehe sǎhá<sup>n</sup>,

te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ió càhá<sup>n</sup> cuéhé-yu, te mee-ni dǎndahú-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu.

Te cada iní-ndó sá vènenú cóó yíhí yúhú-yu chi mee-ni càhá<sup>n</sup> úhú-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu.

<sup>14</sup> Te ió iní-yu càhá<sup>n</sup> úhú tnáhǎ-yu.

<sup>15</sup> Te àú<sup>n</sup> nǎ cuu àú<sup>n</sup> nǎ xǎá xǎsahni tnáhá-yu.

<sup>16</sup> Te nchaa núú xǎcá cùu-yu quide úhú iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu nàcuáa ndíhú iní ñáyiú-á<sup>n</sup>.

<sup>17</sup> Te ñá túú cuini-yu cundecu ndíhi tnàha váha-yu.

<sup>18</sup> Te ñá túú sàni iní-yu canehé-yu sá yǎñúhu núú Yă Ndiöxí.

Duha quidé-yu cǎchí-xi núú tùtú-gá.

<sup>19</sup> Te cútñuní iní-ó sá nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés cúú-xi cuendá nchaa ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>. Te tnúhu-á<sup>n</sup> cúú-xi cuendá sá vá yǎo tnáhí cǎchí sá ñá túú cuéchi-xi, te duca<sup>n</sup> te nchaandi túhú ñáyiú cutnùni iní-yu sá ná chǎhu-yu nchaa sá quidé-yu núú Yă Ndiöxí. <sup>20</sup> Te duca<sup>n</sup> càda-xi chi ni ì<sup>n</sup> ñáyiú vá cǎchí-ó sá vá cúndècu cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí cuendá-ni sá nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa tnúhu sá ní chídó tnúni ndíi Moisés, te tnúhu-á<sup>n</sup> cǎchí tnúhu-xi cuendá-ni sá cútñuní iní-ó sá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha.

### *Te núu na quèndáá iní-ó Xitohó Jesucristú te nanthí tàhú-ó*

<sup>21</sup> Te vitna ní cutnùni iní-ó sá ñá díú sá cǎdá-ó nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés cudiu-o núú Yă Ndiöxí, chi mee-gá quidé cùdiu-o núú-gá. Te núú tùtú ndíi Moisés ndíhi núú tùtú cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha cáhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa cada ñaha-gá xii-o vitna. <sup>22</sup> Te duca<sup>n</sup> cùdiu-o núú Yă Ndiöxí

te núu na quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú. Te diu-ni duca<sup>n</sup> cùdiu nchaa ñáyi u ñuyú te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gá, chi ì<sup>n</sup>-ni cùu-o nchaa-o sá cúu-xí Yá Ndióxi. <sup>23</sup> Chi nchaa-yu ndècu cuéchi-yu, chi ñá ì<sup>n</sup>-yu quidé-yu nàcuáa cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi sá cúu-yu ñáyi u quide váha. <sup>24</sup> Dico Yá Ndióxi ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gã xii-o ì<sup>n</sup> sá váha, chi dicó-ni duca<sup>n</sup> ní quide-gá nàcuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o núu-gã, chi Xítohó Jesucristú ní sati ñáñi-gã te ní xihí-gã, te duca<sup>n</sup> ní yáha-gá cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi-o. <sup>25</sup> Te Yá Ndióxi ní taxi ndècu-gá Xítohó Jesucristú núu ñáyi u ñuyú-a, te ní xihí-gá sá cuendá nchaa yíca cuéchi-yu, te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá sá ncháá ñáyi u na quindáá iní ñáhã xii-gá te vá nãhãhu-yu cuéchi-yu núu Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ní quide ndee ñi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide cue ñáyi u ní xindecu ndéé sanaha. Te xíã<sup>n</sup> ní xihí Xítohó Jesucristú cuendá cutnùni iní-ó sã Yá Ndióxi cúu-gã Yaa ío váha quide ndáá cuèi duca<sup>n</sup> ní quide ndee ñi-gá nchaa sá ní quide cue ñáyi u-á<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Núu xíã<sup>n</sup> vitna ní cutnùni ndisa iní-ó sá quidé ndáá-gã, te quide-gá sá cuè ñáyi u vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu-gã, te núu na quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

<sup>27</sup> Te vitna vá càchí-ó sã ío càhnu cuu-o cuendá sá ñà túu-gã cuéchi-o ndècu núu Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> ñà túu-gã cuéchi-o ndècu núu-gã cuendá sá sãndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díu sã cuendá nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. <sup>28</sup> Te cùtnuní iní-ó sã ndèda-ni càa ñáyi u vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú cuèi ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés àdi ñá túu ní quidé-yu.

<sup>29</sup> Te cùtnuní iní-ó sã Yá Ndióxi cúu-gã Ndióxi nchaandi túhú ñáyi u, te ñá díu mèe-ni Ndióxi ñáyi u isràél cúu-gã. <sup>30</sup> Te ì<sup>n</sup>-di díi-gã cúu-gã Ndióxi, te nchaa ñáyi u sãndáá iní ñáhã xii Xítohó Jesucristú te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu Yá Ndióxi cuèi cùu-yu ñáyi u isràél àdi ñá túu cùu-yu. <sup>31</sup> Te ñá díu sã sãndáá iní-ó Xítohó Jesucristú te cachí-ó sã ñà túu nãndíhi nchaa tnúhu sá sãnú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñáhã chi sá dúhá sãndáá iní-ó-gã te xíã<sup>n</sup> nchicú<sup>n</sup> nihnu-o quide-o nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>.

## 4

### *Cuendá ndíi Àbrahãm*

<sup>1</sup> Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ndíi Àbrahãm téé ní cuu ñani tnáhã-ó ní xindecu ndéé sanaha. <sup>2</sup> Te ndíi-á<sup>n</sup> ñà túu ní xindecu cuéchi ndíi núu Yá Ndióxi, dico ñá díu cuendá ì<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> ní quide ndíi duca<sup>n</sup> ñà túu ní xindecu cuéchi ndíi núu-gã. Chi núu cuendá ì<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> ní quide ndíi duca<sup>n</sup> ñà túu ní xindecu cuéchi ndíi núu Yá Ndióxi ñá, te cada càhnu ndíi mee ndíi ni cùu, dico ñá díu núu Yá Ndióxi cada càhnu ndíi mee ndíi te núu duca<sup>n</sup> ní quide ndíi. <sup>3</sup> Te chí dãndàcu iní nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núu tùtù Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Té Àbrahãm ní sãndáá iní-dé Yá Ndióxi, te xíã<sup>n</sup> ní cachí-gá sá cúdiu-dé núu-gã”, duha càchí-xi núu tùtù-gã. <sup>4</sup> Te sá chúh<sup>n</sup> yãhu ì<sup>n</sup> téé quide chiú<sup>n</sup>, te vá càchí-ó sã xíã<sup>n</sup> cúu-xi ì<sup>n</sup> táhú sá cúu-xi-dé chi yáhu tnãhí-dé cúu-xi. <sup>5</sup> Te vá yõo ì<sup>n</sup> ndàcu cada ì<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> nacuáa cùdiu-xi núu Yá Ndióxi. Te ñá túu nã chiú<sup>n</sup> xini ñuhu-xi cada ñáyi u te cùdiu-yu núu-gã, chi xini ñuhu-ni-xi sá quindáá-ni iní-yu-gã. Te diu-gã càchí-gá sá ñáyi u ndècu ichi cuehé ichi duha vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu-gã, te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gã. <sup>6</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Dãví, chi ní cachí ndíi sá ío váha táhú nchaa ñáyi u ní cachí Yá Ndióxi cùdiu

núú-gă, dico ñá díú cuendá ì#n chùu<sup>n</sup> quidé-yu cudùu-yu núú-gă. <sup>7</sup> Te duha ní cachí ndí:

Váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-xi, te ñá túú-gă quidé cuendá-gă nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quidé-yu.

<sup>8</sup> Váha táhú-yu chi Yá Ndióxi cächí-gă sá ñá túú-gă cuéchi-yu.

Duha ní cachí ndí Dáví.

<sup>9</sup> Te ñá díú mée-ni ñáyiú ngündecu seña ñ#-xi duca<sup>n</sup> váha táhú-yu, chi tnáhá ñáyiú ñá túú ngündecu seña ñ#-xi duca<sup>n</sup> váha táhú-yu. Te sa nàha-o sá Yá Ndióxi ní cachí-gă sá cúdiu ndí Àbrahám núú-gă cuendá sá ni sàndáá iní ñáhá ndí xii-gă. <sup>10</sup> Te cunaha-ndo sá dñhna-gă ní cachí Yá Ndióxi sá cúdiu ndí Àbrahám núú-gă te dàtnùni ngündecu seña ñ# ndí. <sup>11</sup> Te ní ngündecu seña ñ# ndí cuendá xiá<sup>n</sup> cuu-xi ì#n seña sá cúdiu ndí núú Yá Ndióxi. Te ndéé cútñahá vátá ngündecu-gă seña ñ# ndí, te sa cúdiu ndí núú-gă chi ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gă. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú ndéu seña ñ# ndí cútñahá ní sàndáá iní ndí Yá Ndióxi xiá<sup>n</sup> ní cuu ndí dàtná ì#n díhí dütú nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gă, ñáyiú ñá túú ní ngündecu seña ñ#-xi, te cudùu-yu núú-gă. <sup>12</sup> Te ndí Àbrahám ní cuu tucu ndí dàtná ì#n díhí dütú nchaa ñáyiú ní ngündecu seña ñ#-xi, dico ñá díú cuendá-ni sá ní ngündecu seña ñ#-yu cùu ndí díhí dütú-yu, chi cuendá sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxi nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nàcuáa ní quide ndí ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gă ndéé cútñahá vátá ngündecu-gă seña ñ# ndí.

#### *Yá Ndióxi cada-gă nchaa nàcuáa ní cachí-gă te núu na quèndáá iní-ó-gă*

<sup>13</sup> Te Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gă xii ndí Àbrahám sá ndúú táhú ndí cunuu ndí ñuyú, ndíhi cue déhe ndí, ndíhi nchaa dava-gă cue ñani tnáhá ndí vitna cacu túu. Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí ndíhi cue ñani tnáhá ndí, chi ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gă núu xiá<sup>n</sup> ní cudíu ndí núú-gă. Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gă xii ndí dico ñá díú cuendá sá ní quide ndí nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí Moisés cada ñáyiú ndéé cuéé-gă. <sup>14</sup> Te núu mee-ni ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu quide nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndí Moisés ní ndúu táhú-yu cunúu-yu ñuyú-a ní cùu ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quèndáá iní-ó Yá Ndióxi, te ñá túú nàndíhi tnúhu ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám ní cùu te núu duca<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te núu ì#n ñáyiú ñá túú quide nàcuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o ní cùu ña, te ñá túú cuéchi-o ní cùu.

<sup>16</sup> Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám nàcuáa cada-gă, chi cuendá sá ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gă. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gă chi ío váha iní-gă, dico ñá díú sá ì#n chiú<sup>n</sup> ní quide ndí duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gă. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu te cùu-xi ì#n tnúhu ndáá sá cúú-xí nchaa ñani tnáhá ndí, ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gă dàtná ní sàndáá iní ñáhá mée ndí xii-gă, te ñá díú mée-ni cuendá nchaa ñani tnáhá ndí nchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndí Moisés, chi ndí Àbrahám-án ní cuu ndí dàtná ì#n díhí dütú cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi. <sup>17</sup> Te núu tütú Yá Ndióxi cáhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gă xii ndí, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gă: “Yóhó té Àbrahám ní quide ñaha-í xii-n dàtná ì#n díhí dütú cue ñáyiú xíndecu nihí ñuyú.” Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndí, cächí-xi núú tütú-gă. Te Yá Ndióxi náhá ndáá-gă sá cádá-xí nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gă xii ndí Àbrahám, te ñu-ni-gă cúú Yáá ní sàndáá iní ndí, te ñu-ni-gă dándòto-gă ñáyiú ní xihí, te ñu-ni-gă quidé tá ngündecu nchaa sá vátá cùndecu-gă ñuyú-a.

18 Te Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi Àbrahám sá ìo cuéhé dèhe ndíi coo, te ìo ní sándáá iní ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã dico ñá túú ní cùtnuní iní ndíi nása cada-gá, chi ìo ní sahnu ndíi. Te cuèndá sá dúcá<sup>n</sup> ìo ní sándáá iní ndíi tnúhu ní xáha<sup>n</sup>-gã nùu xíá<sup>n</sup> ní cuu ndíi dhíi dütú vai ñáyiú xĩndecu nihíi ñuyúú. 19 Te ndíi Àbrahám ñúhu ndíi ì<sup>n</sup> cièndú cuíá cùtnàhá duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndíi, te ní cutnùní iní ndíi sá ñà túú tǎhú ndíi sá cóó dèhe ndíi ndihí ñadìhí ndíi ndíi Sárá, chi ndi ndúu-yu sa ní sahnu vihí-yu, te cuèi duca<sup>n</sup> dico ní sándáá-ni iní ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi. 20 Te ñá túú ní sàni ì<sup>n</sup> sàni úú iní ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi cada-gá sá cúú-xí ndíi, chi da uu<sup>n</sup>-gá váha ní sándáá iní ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã, te ní cachí ndíi sá ìo càhnu cuu-gá. 21 Te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndióxi ndácú-gã quidé-gã nchaa sá càhá<sup>n</sup>-gã. 22 Te sá ni sándáá iní ndíi nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, nùu xíá<sup>n</sup> ní cachí-gã sá cúú ndíi ì<sup>n</sup> téé ñá túú cuèchi-xi núú-gã.

23 Te ní ngódó tñuní núú tütú Yá Ndióxi cuèndá ndíi Àbrahám sá ní cachí-gá sá ñà túú cuèchi ndíi núú-gã, te ñá díú-ní cuèndá méé ndíi ni ngódó tñuní núú tütú-gã. 24 Chi tñahá cuèndá-ó nchàa-o ní ngódó tñuní núú tütú-gã. Te cachí-gá sá ñà túú cuèchi-o nùú-gã chi sàndáá iní-ó-gã, te diu-gá cúú-gã Yáá ní dándótó ñàha xii Xítohó Jesucristú Yáá cúú Xítohó-ó. 25 Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díú Xítohó Jesucristú cuú-gã cuèndá nacháhu-gã nchaa cuèchi-o. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gã cuèndá nchaa-o vǎ cùndècu-gã cuèchi-o nùú Yá Ndióxi te núu na quíndáá iní-ó-gã.

## 5

### *Ìo váha tñahá ñáyiú càhí Yá Ndióxi sá ñà túú cuèchi-xi*

1 Te vitna, ñá túú-gã cuèchi-o ndècu núú Yá Ndióxi chi sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ìo váha ndècu ndihí-o Yá Ndióxi vitna sá cuèndá Xítohó Jesucristú. 2 Te cuèndá sá ní sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú xíá<sup>n</sup> diu-gá ní quide ní ngũndecu váha-o nùú Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup>-ni cùndecu-o, te ìo cùdíí ìní-ó chi ndècu ndihí-o tnúhu ndee ìní sá sàá nduu ngũndecu-o nùú ìo váha càa ndecu Yá Ndióxi. 3 Te ñá díú-ní sǎ cuèndá sá ndúú tǎhú-ó cùndecu-o núú ndécú-gã cùdíí ìní-ó, chi cùdíí ìní-ó ndòho-o cuèndá-gá, chi cùtnuní ìní-ó sǎ nùu na ndòho-o cuèndá-gá te cunduu càhnu-gá ìní-ó, 4 te núu cùu-o ñáyiú ta quide cahnu-gá ìní-xi te cùtnuní sá cúú-ó ñáyiú quide váha, te núu cùu-o ñáyiú quide váha te uu<sup>n</sup>-gá tá ngũndecu ndihí-o tñúhu ndee ìní cuáhá<sup>n</sup> sá cádá váha ñàha Yá Ndióxi xii-o. 5 Te núu duca<sup>n</sup> te vǎ ì<sup>n</sup> ndúu ndixi cuèchi ìní-ó sǎ ndécú ndihí-o tnúhu ndee ìní ngũndecu váha-o. Te Espíritú sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihí-o xíá<sup>n</sup> quidé-xí cùtnuní ìní-ó sǎ ìo cùu ìní ñáhá Yá Ndióxi xii-o.

6 Te nchoo ñà túú vèdana ná ní ndàcu-o cada-o cuèndá dàcácu nihnu-o mèe-o, dico Xítohó Jesucristú ní xihí-gã cuèndá-ó, ndihí cuèndá nchaa dava-gã ñáyiú ñá túú tñahá tnúhu ndihí Yá Ndióxi, te ní xihí-gã mei ndúu taú-xi cuú-gá. 7 Te cudana-ni núu xihí ì<sup>n</sup> ñáyiú sá cuèndá ì<sup>n</sup> ñáyiú quide ndáá, te áma xihí tucu ì<sup>n</sup>-yu sá cuèndá ñáyiú quide váha tñahá ñáyiú-xi. 8 Te Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchóó cùtnuní ìní-ó sǎ ìo cùu ìní ñáhá-gã xii-o, chi cùtnàhá ndécú-ó ichi cuéhé ichi duha te ní tendaha-gã Xítohó Jesucristú ní quixi-gã ñuyúú-a ní xihí-gã cuèndá-ó. 9 Te sá cuèndá sá ní xihí Xítohó Jesucristú xíá<sup>n</sup> ñá túú-gã cuèchi-o ndècu núú Yá Ndióxi, te vitna ní cutnùní ndáá iní-ó sǎ vǎ dáquìhí<sup>n</sup> ñáhá-gã Yá Ndióxi xii-o nùú ùhú núú ndàhú sá cuèndá Xítohó Jesucristú. 10 Te cùtnàhá

ñá túú tnàhá tnúhu-o ndìhi Yá Ndiòxí ní cùu ní xihí Xítóhó Jesucristú Yá cúú Dèhe-gá cuèndá cuu váha iní ñáhá-gã xii-o, te duca<sup>n</sup> te nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup> cuèndá sá nǐ ndoto Xítóhó Jesucristú. <sup>11</sup> Te ndètu-o sáá nduu ngùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te ñá díú-ní xiǎ<sup>n</sup> quidé-ó chi tnàhá cúdí iní-ó Yá Ndiòxí, chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá duca<sup>n</sup> cúdí iní-ó-gã, te ñu-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nucùndecu váha-o ndìhi Yá Ndiòxí.

*Nàcuáa ní quide ndíi Àdán ndìhi nàcuáa ní quide Xítóhó Jesucristú*

<sup>12</sup> Te ndíi Àdán ñá túú ní quide ndáá ndíi nùú Yá Ndiòxí nùú xiǎ<sup>n</sup> ní ngùndecu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuyú-a, te sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiu xiǎ<sup>n</sup> xihí-yu, te nchaa-yu xihí-yu chi nchaa-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. <sup>13</sup> Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá te dàtnuní ní ngùndecu nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada ñáyiu, te nchoo cùtnuní iní-ó sá nùu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñá túú cuèchi-o sànuu. <sup>14</sup> Te ndéé cùtnàhá ní xíndecu ndíi Àdán ní quesaha-xí xihí ñáyiu, te duca<sup>n</sup>-ni xihí-yu ndéé ní sáá nduu ní xíndecu ndíi Moisés. Te duca<sup>n</sup> nǐ xihí-yu chi ní quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèi ñá túú ní quidé-yu nàcuáa ní quide ndíi Àdán, chi ndíi-á<sup>n</sup> ñá túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada ndíi. Te ndíi Àdán ní cuu ndíi ñ<sup>n</sup> téé cùu cahnu ní xíndecu ñuyú-a, te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní quixi Xítóhó Jesucristú te Yáá-á<sup>n</sup> ño-gá càhnu cuu-gá.

<sup>15</sup> Te sá nǐ quide ndíi Àdán te vá càchí-ó sá ñ<sup>n</sup>-ní cùu-xi ndìhi sá nǐ cachí Yá Ndiòxí nduu táhú-ó vitna. Te sá ñá túú ní quide ndáá ndíi xiǎ<sup>n</sup> nchaa ñáyiu xihí-yu, dico Yá Ndiòxí ío váha iní-gá chi ío váha ní quide-gá sá cúú-xí nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyú-a, chi dicó duca<sup>n</sup> nǐ cachí-gá sá nánihí tàhú-ó, te ñ<sup>n</sup>ndíi-ni téé tnàhá-dé ío váha ní quide-dé sá cúú-xí-ó, te téé-á<sup>n</sup> cúú-dé Xítóhó Jesucristú. <sup>16</sup> Te sá nǐ quide ñ<sup>n</sup>ndíi-ni ndíi Àdán ñá túú ñ<sup>n</sup>-ni cuu-xi ndìhi sá nǐ quide Yá Ndiòxí sá cúú-xí-ó, chi ndíi-á<sup>n</sup> ñá túú ní quide ndáá ndíi nùú-gã. Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ quide ndíi te xiǎ<sup>n</sup> ní cuu-xi cuèchi díhna nuu nǐ quide ndíi, nùu xiǎ<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxí sá cuè ñáyiu quíhí<sup>n</sup>-yu nùú ùhú nùú ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gã ní quide sá cuè ñáyiu naníhí tàhú-yu dicó-ni duca<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> te vá cùndècu-gá cuèchi-yu nùú-gã cuèi ío vài cuèchi-yu. <sup>17</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú ní quide ndáá ñ<sup>n</sup>ndíi-ni ndíi Àdán-á<sup>n</sup> nùú Yá Ndiòxí, xiǎ<sup>n</sup> ní quide-xi xihí nchaa ñáyiu. Te sá cuèndá sá nǐ quide ñ<sup>n</sup>ndíi-ni Xítóhó Jesucristú xiǎ<sup>n</sup> ío váha ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiu, chi dicó-ni duca<sup>n</sup> nǐ nduu táhú-yu cúdíú-yu nùú-gã. Te nchaa ñáyiu duca<sup>n</sup> cúdíu nùú-gã nduu táhú-yu cunúú-yu ndìhi Xítóhó Jesucristú cuèndá sá nǐ quide-gá sá váha sá cúú-xí-yu.

<sup>18</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ quide ndíi Àdán ñá túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xii ndíi ñ<sup>n</sup> xito, nùu xiǎ<sup>n</sup> ní cachí-gá sá nchaa ñáyiu tàú-yu nacháhu-yu nchaa cuèchi-yu, dico Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ñ<sup>n</sup> sá váha cuèndá nchaa ñáyiu vá cùndècu-gá cuèchi-yu nùú Yá Ndiòxí te nùu na quèndáá iní ñáhá-yu xii-gã, te duca<sup>n</sup> te cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>19</sup> Te sá ñá túú ní sàndáá iní ñ<sup>n</sup>ndíi-ni ndíi Àdán nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xii ndíi, xiǎ<sup>n</sup> ní nguínchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te duca<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>ndíi-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cuèndá sá Yá Ndiòxí cachí-gá sá cúdíú-yu nùú-gã.

<sup>20</sup> Te Yá Ndiöxí ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te sá cuèndá tnúhu-án uu<sup>n</sup>-gá ní ngúíta nchaa ñáyiú quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te Yá Ndiöxí uu<sup>n</sup>-gá cundáhú iní ñáhá-gã xii-yu tucu. <sup>21</sup> Te sá cuèndá nchaa cuéchi ñáyiú xiá<sup>n</sup> xihí-yu, dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi diu-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú na tnáhá tnúhu ndihi ñaha xii-gá cudìú-yu núú-gã, te cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá vâha sá cúú-xi-yu.

## 6

### *Ñáyiú ñá túú-gã ndécú ichi cuehé ichi duha ndécú-yu cuèndá Xítohó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide Yá Ndiöxí, te vá cáni iní-ó cànchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-o ichi cuehé ichi duha, chi ñá díú sá cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o ichi-án<sup>n</sup> te ngóo càn iní-ó sá ío-gá cundáhú iní ñáhá-gã xii-o. <sup>2</sup> Te vá cúú cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o ichi cuehé ichi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyiú sa ní xihí, núu xiá<sup>n</sup> vá cúú-gã cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o ichi-án<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te sa nâha-o sá cuèndá sá ní sandute-o quèe-xi sá tnáhá tnúhu-o ndihi Xítohó Jesucristú. Te sá ní sandute-o quèe tucu-xi sá cúú-ó datná ñáyiú ní xihí ndihi-gã. <sup>4</sup> Te ñá díú-ní sá ní xihí-ó ndihi-gã chi quèe tucu-xi sá ní nguindúxi-o ndihi-gã te ní ndoto-o datná ní ndoto mee-gã ní dándótó ñaha Dútú Ndiöxí Yaa ío cãhmu cuu, te duca<sup>n</sup> ní cuu cuèndá sá vá cundècu-gã-ó datná ní xindecu-o.

<sup>5</sup> Te núu ì<sup>n</sup>-ni cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú cuèndá sá cúú-ó datná ñáyiú ní xihí ndihi-gã, te ndáá sá cúú-ó datná ñáyiú ní ndoto ní nguñdecu váha datná ní ndoto mee-gã ní nucúndecu váha-gã. <sup>6</sup> Te nchoo nâha-o sá cúú-ó ñáyiú ío ndècu cuéchi-xi ní cùu, dico sátá ní cuu-o datná ñáyiú ní xihí datná ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te ndéé dàvá-án<sup>n</sup> ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ni cuu, te ñá túú-gã cùnùu sá cuèhé sá dúhá iní-ó. <sup>7</sup> Chi nchaa ñáyiú ní xihí ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. <sup>8</sup> Te núu cùu-o datná ñáyiú ní xihí datná ní xihí Xítohó Jesucristú ñá, te cùtnuní ndáá iní-ó sá cundècu-o ndihi-gã ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te sa nâha-o sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gã te ní ndoto-gã te vá ì<sup>n</sup> ndùu ì<sup>n</sup> quíú-gã te cuú-gã, chi ñá túú nãgá sá cádá cúú-gã. <sup>10</sup> Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gã ì<sup>n</sup> xito-ni sá cuèndá nchaa cuéchi nchoo ñáyiú ñuyíú, te vá ì<sup>n</sup> ndùu-gã cuú-gã, te ndècu-ni-gã sá cúú-xí Yá Ndiöxí. <sup>11</sup> Núu xiá<sup>n</sup> nchòhó cada iní-ndó sá datná sá ní xihí-ndó vá cundècu-gã-ndó sá cúú-xí ichi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cúú-xí Yá Ndiöxí, chi ní tnáhá tnúhu-ndo ndihi Xítohó Jesucristú Yaa cúú Xítohó-ó.

<sup>12</sup> Te núu xiá<sup>n</sup> vá dáñá-gã-ndó cùnùu ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá iní-ndó cuèndá sá vá cádá-gã-ndó ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. <sup>13</sup> Te vá dáñá-ndó tàxi tnuní ñáhá ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá-án<sup>n</sup> xii-ndo cuèndá sá vá cádá-gã-ndó, te chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, te chí dáñá ná chindee ñaha-gã cada-ndo mèe-ni sá vâha, te duca<sup>n</sup> te cada iní-ndó sá cúú-ndó datná ñáyiú ní xihí te ní ndoto ndècu. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi vá ndácú-gã ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo, chi Yá Ndiöxí cundáhú iní ñáhá-gã chindèe ñaha-gã xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> chi ñá túú-gã cùnùu nchaa tnúhu sá ní chídó tnuní ndíi Moisés cada ñáyiú.

*Ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu sá vâha*



15 Te ñá dǎú sǎ cǔndàhú iní ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-o chǐndee ñaha-gá ndíhi sǎ ñà túú-gǎ cúnùu nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndíi Moisés, te cachí-ó sǎ cúú-ní cǔndecu-o ichi cuehé ichi duha. 16 Te nchoo xini-ó sǎ núu na cuǎha-o tnúhu cunu cuechi-o núú ñáiyu cuini cunu cuechi-o núú-xi, te cùu-ná-ó ñáiyu xinu cuechi núú-yu te quide-o nchaa chiu<sup>n</sup> tahú-yu. Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu quide nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá chí tàxi tnuni ñáhá-nǎ-xi xii-yu, te ñáiyu nchaa xiǎ<sup>n</sup> dácuíta nihnu ñaha-xi xii-yu, te ñáiyu ni duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiǒxí chí tàxi tnuni ñáhá-gǎ xii-yu, te quide-yu nchaa sǎ vǎha nǎcuáa cuini méé-gǎ cadá-yu. 17 Te nchòhó duca<sup>n</sup> ní xóo cada-ndo nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá ní cùu, dico táxǎhu xii Yá Ndiǒxí chí vitna ní yúhu ní iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gǎ sǎ ní ngúndecu ndíhi-ndo. 18 Te vitna ñá túú-gǎ táxi tnùnǐ ñáhá ní ñáiyu sǎ cuehé sǎ dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó nchaa sǎ vǎha tàuchiu<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí cada-ndo. 19 Te duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá cue ñáiyu xinu cuechi cuendá sǎ nchòhó tecú tnùnǐ-ndó nǎcuáa ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Te nchòhó ní dáñá-ndó ní taxi tnùnǐ ñáhá nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacuáa ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí cada-ndo chí da vihi-gǎ ní quide-ndo, te ñáiyu ni duca<sup>n</sup> chí dáñá ná tàxi tnuni ñáhá Yá Ndiǒxí xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mèe-ní sǎ vǎha nǎcuáa cuini méé-gǎ cada-ndo, te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo ñáiyu quide ndáá cundecu núú-gǎ.

20 Te nchoo cǔtnàhá ní xóo cada-o nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá ñá túú ní xóo cada-o ní ñáiyu sǎ vǎha cuini Yá Ndiǒxí cada-o. 21 Te dico sácá<sup>n</sup>núú sǎñaha nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá-án te núu na càda-o, te ní ñáiyu sǎ vǎha vá nihí-ó te núu na càda-o nchaa xiǎ<sup>n</sup>, te ñáiyu nchaa xiǎ<sup>n</sup> dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o. 22 Te vitna ñá túú-gǎ cúú-ó ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chí cùu-ná-ó ñáiyu quide nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí. Te sǎ dúhá quide-o cuu ndisa-xi ñáiyu sǎ vǎha sǎ cúú-xi-ó, te cùu-o ñáiyu quide ndáá ndécú-ó núú-gǎ vitna, te sáá nduu cundecu-o ndíhi-gǎ ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. 23 Te nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá dico dácuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yá Ndiǒxí ní quide-gǎ sǎ dico-ni duca<sup>n</sup> ndùu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gǎ ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, chí ní tnahá tnúhu-o ndíhi Xitohó Jesucristú Yáá cúú Xitohó-ó.

## 7

### *Cuendá ñáiyu tnǎndaha*

1 Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú sa ñaha-ndo nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sǎ dánéhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cundecu-o, chí tnúhu-án càhá<sup>n</sup>-xi dóho nchaa ñáiyu xǐndecu vívú ñuyúú-a. 2 Te nchaa ñáiyu dǎhí sa ndècu yí-xi, te ñáiyu tnúhu-án dánéhé ñáhá-xi xii-yu sǎ vá dáñá-yu yí-yu, dico núu na cùu yí-yu te ñá túú-gǎ ná càhá<sup>n</sup> tnúhu-án cuendá-yu. 3 Dico núu vátá cùú-gǎ yí-yu te ñá túú ndùu vǎha-xi naquehé<sup>n</sup>-yu ingá téé, dico núu na cùu yí-yu te quendóo mèe-yu, te ñá túú nǎgá càhá<sup>n</sup> tnúhu sǎ dánéhé ñáhá xii-yu nǎcuáa cadá-yu te duca<sup>n</sup> te cuu naquehé<sup>n</sup>-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ñáiyu cuéchi.

4 Te nchòhó cue ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú cúú-ndó dàtná ñáiyu ní xihí dàtná ní xihí-gǎ. Te xiǎ<sup>n</sup> ñá túú-gǎ táxi tnùnǐ ñáhá nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndíi Moisés xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá nchòhó ngúndecu-ndo ndíhi Xitohó Jesucristú Yáá ní xihí ní cùu te ní ndoto-gǎ. Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá nchaa nchoo ñáiyu ndècu ichi-gǎ cada-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí. 5 Te nchoo ní xǐndecu-o ichi cuehé ichi duha, te tnúhu sǎ sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cundecu-o cachí-xi sǎ ñá túú vǎha cundecu-o

ichi-án, te nchoo dà uu<sup>n</sup>-gá ní quide-o nchàa sá cuèhé sá dúhá sã dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> tnúhu-án, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-o te ta xíta nihnu-o cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. <sup>6</sup>Te vitna cada iní-ó sá cùú-ó dàtná ñáyiú ní xíhí sá cùú-xí tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi ñá túú-gã cùnùu-xi, te vitna mee-nã Espiritú Yã Ndiòxí chindèe ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o núú-gã, te ñá díú cuendá nchaa tnúhu sá ní ngúndeé ndéé díhna cada ñáyiú xinu cuechi-o núú-gã vitna.

*Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-í*

<sup>7</sup>Te cuèi duha càhá<sup>n</sup>-í dico vá cùú tnàhí càhá<sup>n</sup>-ó sá tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnúhu váha cùu-xi. Te yúhú ñá túú cùtnuní iní-í ná cùú nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnúhu-án ní càhí tnúhu-xi xii-í, te ni ñá túú cùtnuní tucu iní-í núu váha àdi ñá túú váha sá nchídó iní-í sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiú-o ní cùu te núu ñá túú tnúhu-án ní càhí-xi sá vá cùú cùu iní-í sá ndécú ndìhi-yu. <sup>8</sup>Te tnúhu-án ní dánèhé ñáhá-xi xii-í sá vá cùú càda-í ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuendá tnúhu-án uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> ní sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnuní iní-í sá quidè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. <sup>9</sup>Te cùtnàhá vátá nihí-gá-í tnúhu-án te ñá túú tnàhí ná sání iní-í ndécù-í ní cùu, dico sátá ní nihí-í tnúhu-án te ní cutnuni iní-í sá ndécú cuèchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. <sup>10</sup>Te núu ni quide-í nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-án te sa ndéé ama-gá naníhí tàhú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í núu ní cutnuni iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. <sup>11</sup>Te sá xíí tnúhu-án xíá<sup>n</sup> uu<sup>n</sup>-gá ní cunuu nchàa sá cuèhé sá dúhá ní dándàhú ñáhá-xi xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáhá<sup>n</sup> ní cùu.

<sup>12</sup>Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yíñúhu ní taxi Yã Ndiòxí, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tnúhu-án cùú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ní ñ<sup>n</sup> tnúhu cuèhé tnúhu duha ñá túú ñuhu tnahá. <sup>13</sup>Te vá cùú càhí-í sá tnúhu váha-án ní quide-xi ta xíta nihnu-í cuáhá<sup>n</sup> ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-í, xíá<sup>n</sup> té dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáhá<sup>n</sup> ní cùu, te sá cuendá tnúhu váha-án ní cutnuni iní-í sá quidè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xíá<sup>n</sup> tá xíta nihnu-í cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. Te sá cuendá nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cutnuni iní-í sá xidó ndécú cuèchi-í ní cùu.

<sup>14</sup>Te tnúhu-án ní taxi Espiritú Yã Ndiòxí ndécú ndìhi-o cachí tnúhu-xi nàcuáa cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáyiú yíca cuèchi, te tàxi tuni ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-o ni cuu. <sup>15</sup>Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú quide-o, te da nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-ó ná cuendá duca<sup>n</sup> quide-o. <sup>16</sup>Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-o nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó, te xíá<sup>n</sup> ndíxí tũu iní-ó sã tnúhu sá dúcá<sup>n</sup> sãnu ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío váha. <sup>17</sup>Te cùtnuní iní-ó sã nchàa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó, xíá<sup>n</sup> quidè-xí dùca<sup>n</sup> quide-o sá ñá túú váha, te ñá díú sã cáhú iní mée-ó dùca<sup>n</sup> quide-o. <sup>18</sup>Te cùu-o cue ñáyiú sání cuèhé sání dùha iní-xi, te cuini-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú nihí ndéé-ó càda-o. <sup>19</sup>Te cuini-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuini-ó càda-o dàtná quidè nchàa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha, chi ñáyiú-án mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, dico ñu-ni nchaa xíá<sup>n</sup> quidè-ó tnàhá-ó. <sup>20</sup>Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-o nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o te ñá díú mèe-o duca<sup>n</sup> cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó xíá<sup>n</sup> quidè-xí dùca<sup>n</sup> quide-o.

<sup>21</sup>Te duca<sup>n</sup> tnàhí yáha-o òré cuini-ó càda-o sá váha, chi da mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-o. <sup>22</sup>Te ío cùdíí iní-ó càda-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yã Ndiòxí,

<sup>23</sup> te dicó-ni sá ncháá sá cuèhé sá dúhá ññu iní-ó, xiá<sup>n</sup> quidé-xí ngani ñaha-xi xii-o ñá túú quide-o sá vâha sàni iní-ó càda-o, te duca<sup>n</sup> yâha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-á<sup>n</sup> cùnñu-xi taxi tñuní ñáhá-xí xii-o.

<sup>24</sup> ¡Te ndáhú ní cuu nchoo! Chi vá yõo ñ<sup>n</sup> ni ndàcu cada nacuáa vá táxi tñuní ñáhá-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. <sup>25</sup> Te táxáhu xii Yá Ndióxi sá Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vá táxi tñuní ñáhá-gá ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. Te mee-o sàni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cùnñu-xi taxi tñuní ñáhá-xí xii-o, te ññu-ni nchaa xiá<sup>n</sup> cada-o.

## 8

### *Ñáyiú quide nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Te vitna nchaa nchoo ñáyiú tñáhá tñúhu ndiñi Xítohó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gá ndécú-ó ìchi cuèhé ìchi duha, chi mee-ná nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi quidé-ó. <sup>2</sup> Te Espíritú Yá Ndióxi-á<sup>n</sup> táxi tñuní ñáhá-xí xii-o, te duca<sup>n</sup> chi ndècu ndiñi-o Xítohó Jesucristú, te sá dúcá<sup>n</sup> táxi tñuní ñáhá Espíritú-gá xii-o núu xiá<sup>n</sup> ñá túú-gá táxi tñuní ñáhá ni ñ<sup>n</sup>-gá sá cuèhé sá dúhá xii-o, te duca<sup>n</sup> quide Espíritú-gá cuendá sá vá cuíta nihnu-o, te ññu-ni Espíritú-gá quidé-xí cuendá sá nchóó ndùu táhú-ó cùndecu-o ndiñi-gá ni caa ni quíñi<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te nchoo ñá ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, núu xiá<sup>n</sup> tñúhu-á<sup>n</sup> ñá túú ní ñiñi ndéé-xí càda-xi cuendá sá nchóó vá cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndióxi ní tendaha-gá Déhe mee-gá ní quixi ñuyú-a, te Yaá-á<sup>n</sup> cùú-gá ñ<sup>n</sup> ñáyiú, te càa-gá dàtná càá ñáyiú ndècu cuéchi-xi xñdecu ñuyú-a, te sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú xñdecu ñuyú-a ní quixi-gá, te ndéé dàvá-á<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá sá vá táxi tñuní ñáhá-gá ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá xii-o. <sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá nchoo nchicú<sup>n</sup> nihnu-o quide-o nacuáa càhá<sup>n</sup> tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, chi ñá túú-gá cùnñu ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá iní-ó, chi Espíritú Yá Ndióxi-ná táxi tñuní ñáhá-xí xii-o.

<sup>5</sup> Te nchaa ñáyiú cùnñu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi mee-ni xiá<sup>n</sup> ññú ññi-yu te quidé-yu. Dico nchoo ñáyiú quide nchaa nacuáa cuíni Espíritú Yá Ndióxi ññú ññi-ó mèe-ni nacuáa càhá<sup>n</sup> Espíritú-gá-á<sup>n</sup> te quide-o. <sup>6</sup> Te núu mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùnñu iní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchaa tñúhu càhá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi cùnñu iní-ó, te ío váha cuu iní-ó cùndecu-o ndiñi-gá ni caa ni quíñi<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te nchaa ñáyiú ññu iní mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te ñá túú cuíni-yu cadá-yu nacuáa càhá<sup>n</sup>-gá, te ni ñá ndácú-yu cadá-yu. <sup>8</sup> Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> cùnñu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi-á<sup>n</sup> ñá túú cùñú-yu núu Yá Ndióxi.

<sup>9</sup> Te nchòhó chi ñá túú-gá cùnñu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó, chi mee-ná nacuáa càhá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi quidé-ndó, te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi ndècu ndiñi-ndo Espíritú-gá, te ññu-ni Espíritú-gá-á<sup>n</sup> ní tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndiñi-o, te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndiñi Espíritú sá ní tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndiñi-o ñá túú ndècu ndiñi ñáhá-yu xii-gá. <sup>10</sup> Te núu ndècu ndiñi-ndo Xítohó Jesucristú, te cuéi na cùu yiqui cùñú-ndó sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a, dico iní-ndó chi cundecu ndiñi-xi Yá Ndióxi chi ñá túú-gá cuéchi-ndo ndècu núu-gá. <sup>11</sup> Te núu ndècu ndiñi-ndo Espíritú Yá Ndióxi Yaá ní dándótó ñaha xii Xítohó Jesucristú, te ññu-ni-gá cada

te ndoto yiqui cùñú-ndó sá tá xíta nihnu cuáhá<sup>n</sup> núu na cùú-xi, te duca<sup>n</sup> chi ndècu ndihi-ndo Espíritú-gá.

12 Te nchòhò ñáyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhò Jesucristú, ñá túú-gá tau-ndó cùnuu ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá íní-ndó nàcuáa vá cùndècu-gá-ndó ichi cuèhé ichi duha. 13 Chi núu na cùnuu sá cuèhé sá dúhá íní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhí<sup>n</sup>-ndó núu ùhú núú ndàhú. Dico núu ñàña-ndo mèe-ndo chindee ñaha Espíritú Yá Ndiòxi xii-ndo cuèndá sá vá cùnúu-gá sá cuèhé sá dúhá íní-ndó ñá, te nduu táhú-ndó cùndècu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup> te núu duca<sup>n</sup> na cada-ndo.

14 Chi nchaa ñáyu quide nchaa nacuaa sànu ichi ñaha Espíritú Yá Ndiòxi cùú-yu déhe-gá. 15 Te Espíritú sá ní taxi Yá Ndiòxi ndécú ndihi-o ñá túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cùnu cuechi-o núú-gá, chi Espíritú-á<sup>n</sup> quidé-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá, te ñu-ni Espíritú-á<sup>n</sup> quidé xàha<sup>n</sup>-o xii Yá Ndiòxi: “¡Yòhò Dútú Ndiòxi cúu-n Tátá mée-ndí!”, duha xàha<sup>n</sup>-o xii-gá. 16 Te ñu-ni Espíritú-gá-á<sup>n</sup> tñahá tñuhu-xi ndihi íní-ó, te càhá<sup>n</sup> ndáá-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá. 17 Te sá dúcá<sup>n</sup> cùu-o déhe Yá Ndiòxi xiá<sup>n</sup> ní cachí-gá sá tñahá-ó nduu táhú-ó sá ní nduu táhú Xítóhò Jesucristú, te duca<sup>n</sup> nduu táhú-ó te núu na cada ndee íní-ó ndòho-o datná ní ndoho Xítóhò Jesucristú, te núu duca<sup>n</sup> te ío cuu càhnu-o ndihi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

18 Te yúhú càchí-í sá ñá túú nã cada-xi cuèi ndòho-o cuèndá-gá ndécú-ó ñuyú-a, chi ío váha càa núu ndúú táhú-ó cùndècu-o na saá nduu. 19 Te nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndiòxi ní taxi ndecu-gá ñuyú-a ndètu cahnu-ná-xi saá nduu càchí-gá sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gá. 20 Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndiòxi ní taxi ndecu-gá ñuyú-a ní saá nduu ñá túú-gá cúu-xi sá vaha sá cúu-xi-gá. Te ñá díú mèe sá ní taxi ndecu Yá Ndiòxi ñuyú-a duca<sup>n</sup> ní sàni íní-xi cunduu, chi mee-gá duca<sup>n</sup> tñahí ní cachí-gá cunduu sá saá nduu vã cúu-xi sá vaha sá cúu-xi-gá, dico saá tucu nduu te nchaa xiá<sup>n</sup> cuu tucu-xi sá vaha sá cúu-xi-gá. 21 Te nchaa sá ní taxi ndecu-gá ñuyú-a vá cùndècu-gá-xi datná cáá-xi vitna te ní vá dánàa-gá, chi nduu saa-xi te ngúndecu váha-xi datná ngúndecu váha nchaa cuu déhe-gá. 22 Te naha-o sá ncháándí túhú sá nchító ní cadúha Yá Ndiòxi ndécú ñuyú-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ì<sup>n</sup> ñadihí sa ní tñahá òré cacu déhe-xi. 23 Te ñá díú-ní nchàa sá dúcá<sup>n</sup> ní cadúha-gá-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ndòho-xi, chi tñahá nchoo dùca<sup>n</sup> ndoho-o ndecu-o ñuyú-a tucu, te nchoo sá ní nduu táhú-ó Espíritú Yá Ndiòxi Espíritú sá ní cachí mée-gá nduu táhú-ó díhnanuu. Te ío ndòho tñahá-ó ndècu-o ñuyú-a te ndètu cahnu-ná-ó saá nduu ndàda saa-gá yiqui cùñú-ó, te càhá<sup>n</sup>-gá sá cúu-ó déhe-gá. 24 Te Yá Ndiòxi ní quide-gá ní nanihí táhú-ó núu xiá<sup>n</sup> ní ngúndecu ndihi-o tñuhu ndee íní ndétú-ó saá nduu càda-gá nàcuáa ní cachí-gá, te núu sa ndècu ndihi-o sá ndúú táhú-ó te vá cúu càhá<sup>n</sup>-ó sá cùndètu-o sá ndúú táhú-ó chi sa ndècu ndihi-o. 25 Dico sá ndétú-ó nduu táhú-ó cùu-xi sá vátá cùndècu ndihi-gá-ó, te xini ñuhu-ni-xi cada ndee-ni íní-ó cùndètu-o ndéé saá nduu nduu táhú-ó sá dúcá<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxi nduu táhú-ó.

26 Te Espíritú-gá chindee ñaha-xi xii-o nacuaa níhí ndéé-ó cùndècu-o, te nchoo ñá túú ximí-ó càhá<sup>n</sup> ndihi-o Yá Ndiòxi nàcuáa tau-xi cunduu dico Espíritú-gá càhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú-gá cuèndá-ó cuèi òré ñá nihí-ó tñuhu càhá<sup>n</sup>-ó cuèndá nchaa sá ío cuini-ó càcá<sup>n</sup>-ó núú-gá. 27 Te Yá Ndiòxi sa naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni íní-ó, te duca<sup>n</sup> sá naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni íní

Espiritú-gá. Te Espiritú-gá càhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú-gã cuendá nchoo ñáyiú yindaha-gá, te càhá<sup>n</sup> ndàhú-xi núú-gã nàcuáa cuini méé-gã cunduu.

*Nchaa sá ná càda ñaha ñáyiú te vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yãha-o nchaa sá ná càdá ñàhá-yu*

<sup>28</sup> Te sa nàha-o sá Yá Ndiòxi quidé-gã sá ncháá sã yãha-o ndècu-o ñuyiú-a cùu-xi sá vãha sá cúú-xí nchòo cue ñáyiú cùu iní ñáhá xii-gá, chi cùu-o ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup>-gá cundecu ndihi-gá dàtná ní cachí iní méé-gã. <sup>29</sup> Te ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyiú, te Yá Ndiòxi sa nàha-gá nãndi cùu ñáyiú cundecu ndihi-gá, te ñu-ni ndéé dàvá-á<sup>n</sup> ní cachí-gá sá ñáyiú-á<sup>n</sup> cunduu váha iní-yu dàtná váha iní Déhe mee-gã, te duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cuendá sá Déhe mee-gã-á<sup>n</sup> cunuu-gã núú nchaa ñáyiú cundecu ndihi-gá. <sup>30</sup> Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cundecu ndihi-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyiú càhá<sup>n</sup> ñáhá-gã xií-yu vitna, te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-gá cachí-gá sá ñà túú-gã cuèchi-yu ndècu núú-gã, te ñu-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cachí-gá sá ïo cãhnu cuú-yu.

<sup>31</sup> Te vitna ní cutnùni iní-ó, te ñà túú nãgá cani iní-ó, chi Yá Ndiòxi ndécú ndihi ñaha-gá xii-o, te vá yõ ñ<sup>n</sup>-gá ndacu quehdé ñihnu cuendá sá vã chindèe ñaha-gá xii-o. <sup>32</sup> Te Yá Ndiòxi ñà túú ní cùdí iní-gá Déhe-gá sá cùú-gá cuendá nchaa nchoo ñáyiú xindècu ñuyiú-a, te sá dúcá<sup>n</sup> ndèe Déhe-gá ñà túú ní cùdí iní-gá xiã<sup>n</sup> cùtnùni iní-ó sã táxi-gã nchaandi túhú sá xíni ñùhu-o. <sup>33</sup> Te vá yõ ñ<sup>n</sup> ndacu cacá<sup>n</sup> cuèchi núú Yá Ndiòxi cuendá nchaa ñáyiú ní cachí-gá cundecu ndihi-gá te núu ná cúú cuèchi-yu ndècu. Chi mee-gã càchí-gá sá ñà túú ndècu cuèchi-yu núú-gã. <sup>34</sup> Te vá yõ ñ<sup>n</sup> ndacu daquihí<sup>n</sup> ñáhá xii-o núú úhú núú ndàhú, chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te cuánda-gá núú ndécú Dútú Ndiòxi núcòo-gá xio cùha-gá, te duca<sup>n</sup> ïo cùnuu-gá, te yàcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-gá núú Dútú Ndiòxi cuendá-ó. <sup>35</sup> Te vá yõ ñ<sup>n</sup> ndacu cada ñaha xii-o ñ<sup>n</sup> sá ñà túú váha cuendá sá vã cúú iní ñáhá-gã Xítohó Jesucristú xii-o, te ni tnúndòho tnúhu ndàhú, te ni sá ndihú iní-ó ñà cùtnùni iní-ó nãsa cada-o cãcu ñihnu-o ñ<sup>n</sup> sá ná yãha-o, te ni nchaa sá càdá ñaha ñáyiú sá cuendá-gá, te cuèi-ni sá vã ñihí-ó sá còhó sã cáxi-ó, te cuèi-ni sá vã ñihí-ó dóo cuihnu-o, te cuèi ndècu-ná-ó sã yãha-o ñ<sup>n</sup> sá yãha-o, te cuèi sa ndècu-ná-ó sã cáhni ñàhá-yu, dico Xítohó Jesucristú vá dàña ndèe-gá sá cúú iní ñáhá-gã xii-o. <sup>36</sup> Te quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxi ndéé sanaha ní ngódó tnùni núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Dútú Ndiòxi nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuini ñáyiú cahni ñàhá-yu xii-ndí sá cuendá-n,

te càchí-yu sá cúú-ndí dàtná cue mbéé cue quiti sa ndècu túha-ná cahni-yu. Duha ní cachí téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gã-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ní ngódó tnùni núú tütú-gã. <sup>37</sup> Te cuèi duca<sup>n</sup> nãndi sá ná càda ñàhá-yu xii-o, dico vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yãha-o nchaa sá dúcá<sup>n</sup> ná càda ñàhá-yu xii-o, te duca<sup>n</sup> chi Xítohó Jesucristú Yáá ïo cùu iní ñáhá xii-o ndecu ndihi ñaha-gá chindèe ñaha-gã. <sup>38-39</sup> Te yúhú cùtnùni ndáá iní-í sá ní ñ<sup>n</sup> sá ïó ñuyiú-a vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vã cúú iní ñáhá-gã Yá Ndiòxi xii-o, te ni sã cùú-ó, te ni sã cùndècu-o ñuyiú-a, te ni ñ<sup>n</sup> espíritú sá ïo cùnuu cundihí yucu ñávãha te ni ñ<sup>n</sup> dava-gá cue espíritú cùndihí-xi vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vã cúú iní ñáhá Yá Ndiòxi xii-o. Te ni sã cúú ñuyiú-a vitna, te ni sã cúú ndèe cuèé-gá, te ni ñ<sup>n</sup> sá ndécú àndiú, te ni ñ<sup>n</sup> sá ndécú ñuyiú-a, te ni ñ<sup>n</sup> sá ní cadúha

mee Yă Ndiöxí, ni ìḡ xǎḡ vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vǎ cúú ìní ñáhá-gǎ xii-o chi ndècu ndiḡi-o Xítóhó Jesucristú Yáá cúú Xítóhó-ó.

## 9

*Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá ñáyiu isràèl cuú-yu ñáyiu canchicúḡ nihnu ñaha xii-gá*

<sup>1</sup> Te yúhú càháḡ ndáá-í chí cùu-í ìḡ tée ndècu ndiḡi Xítóhó Jesucristú, te ndècu ndiḡi-í Espíritú Yă Ndiöxí nūu xǎḡ cútñùní iní-í sá càháḡ ndáá-í. <sup>2</sup> Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òrè ío ndìhú iní-í, te ducaḡ-ni ìo quidè úhú-xi iní-í <sup>3</sup> sá cuendá nchaa ñáyiu cùu ndi mee-í. Te núu dicó cúú-xí ìḡ sá chindèe ñaha xii-yu nuèndecú váha-yu núú Yă Ndiöxí ñá, te dàña-í mée-í dàcuíta nihnu ñaha Xítóhó Jesucristú núu dicó sá cúú. <sup>4</sup> Te nchaa ñáyiu cùu ndi mee-í-án cúú-yu ñáyiu isràèl, te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-yu déhe-gá, te ní quidè-gá nàcuáa ní cutñùní iní-yu sá ìo càhnu cuu-gá, te ní càháḡ ndáá-gá núú-yu nàcuáa cada ñaha-gǎ xii-yu, te ní xáhaḡ-gǎ xii ndíi Moisés ní chidó tñùní ndíi nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ní xáhaḡ-gǎ xii-yu nàcuáa cadá-yu cada càhnu ñahá-yu xii-gá, te ní xáhaḡ tūcu-gá xii-yu nchaa nàcuáa cada-gá ndéé cuèé-gá. <sup>5</sup> Te nchaa ñáyiu-án cúú-yu ñaní tnáhá nchaa cue tée ní cunuu ní xindecu ndéé sanaha, te diu-ni ñaní tnáhá-yu cùu Xítóhó Jesucristú Yáá ní tendaha Dùtú Ndiöxí ní quixi ñuyúú-a, te tnáhá-gá cúú-gǎ Ndiöxí te ío cūnuu-gá, te nchaa nduu nchaa quíú ìo càhnu cuu-gá. Te ducaḡ na cūnduu.

<sup>6</sup> Te vá càchí-ó sá Yă Ndiöxí ñá túú ní quidè-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-gá cuendá sá ñá túú sàndáá iní ñáhá dǎva ñáyiu isràèl xii-gá. Te sá dúcáḡ xǐquide davá-yu te ñá túú quidè-yu nàcuáa tàú-xi cadá-yu sá cúú-yu ñáyiu isràèl. Te ñáyiu ducaḡ xǐquide-án cúú-yu ñáyiu ñá túú cùu cuendá ñáhá Yă Ndiöxí. <sup>7</sup> Te cuèi nchaá-yu cúú-yu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám dico ñá túú quidè-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cadá-yu sá cúú-yu ñaní tnáhá ndíi. Te Yă Ndiöxí ní xáhaḡ-gǎ xii ndíi Àbrahám: “Nchaa cue ñaní tnáhá tē Isàac tée cùu déhe ducuḡ-n, mee-ni cuè ñáyiu-án cuu ñaní tnáhá-n”, duha ní xáhaḡ-gǎ xii ndíi Àbrahám. <sup>8</sup> Te xǎḡ cútñùní iní-ó sá ñá ncháá ñáyiu cùu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cúú-yu ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí, chí mee-ni ñáyiu sàndáá iní nàcuáa ní càháḡ-gá cada-gá, ñáyiu-án cúú cuendá-gá. <sup>9</sup> Te duha nduu tñúhu ní xáhaḡ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám: “Sáá nduu te yúhú cada-í te coo ìḡ déhe-n ndiḡi ñadiḡi-n tǎ Sǎrá”, duha ní xáhaḡ-gǎ xii ndíi.

<sup>10</sup> Te ñá díú-ní xǎḡ ní quidè Yă Ndiöxí, chí tnáhá ní ndatnúhu-gá ndiḡi ndíi Rèbecá cútñáhá vitna ñúhu úú déhe ndíi ndiḡi ndíi Isàac tée ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha. <sup>11-13</sup> Te cútñáhá vitna ñúhu-gá déhe ndíi Rèbecá, cútñáhá vátá cadá-gǎ-güexi ni ìḡ sá cuèhé sá dúhá, te ni ìḡ sá váha, ní xáhaḡ Yă Ndiöxí xii ndíi: “Déhe-n tēe díhna na càcu te tēe-áḡ tñii-dé nchaa tñúhu càháḡ déhe-n tēe cùu uú ná càcu”, duha ní xáhaḡ-gǎ xii ndíi Rèbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní càháḡ Yă Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Té Jacób ní cuu váha iní-í núú-dē, te té Esàú ñá túú ní cùu váha iní-í núú-dē”, duha càchí-gá núú tütú-gá. Te ducaḡ ní cuu chí ducaḡ ní cachí mée-gǎ cunduu sá càháḡ-gá nchaa ñáyiu cuini mée-gǎ, te ñá díú cuendá ìḡ chiuḡ quidè-yu càháḡ ñáhá-gǎ xii-yu.

<sup>14</sup> Te vá cúú tnáhí càháḡ-ó sá Yă Ndiöxí ñá túú quidè váha-gá sá dúcáḡ quidè-gá chí mee-gǎ ìo ndáá quidè-gǎ! <sup>15</sup> Te mee-gǎ ní xáhaḡ-gǎ xii ndíi Moisés: “Cundáhú iní-í chindèe-í mee-ni cuè ñáyiu càchí iní-í”, duha ní xáhaḡ-gǎ xii

ndíi. <sup>16</sup> Te xíã<sup>n</sup> cútnùní iní-ó sã cùndàhú iní-gá ñáyíu chi duca<sup>n</sup> cuíní méé-gã cunduu, dico ñá túú cùndahú iní ñáhá-gã xii-yu cuendá sá dúcá<sup>n</sup> cuíní-yu cada-gá, te ní ñà túú cùndahú iní ñáhá-gã xii-yu cuendá sá ïo ndècu ndeé-yu quidé-yu ì<sup>n</sup> sá quidè-yu. <sup>17</sup> Te núú tütú Yã Ndiõxí càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã xii téé ní cuu Faràón téé ní xíndaha nàció<sup>n</sup> Ègíptú, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã: “Yúhú ní quide-í yíndàha-n ñáyíu cuendá cada-í títí ní núú sã cáda-í núú-n cuendá cutnùní iní-n sã ïo càhnu cuu-í, te duca<sup>n</sup> nchaa ñáyíu ñuyíú cutnùní iní-yu sá yúhú cùú-í Ndiõxí”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii téé ní cuu Faràón. <sup>18</sup> Te xíã<sup>n</sup> cútnùní iní-ó sã Yã Ndiõxí cùndàhú iní-gá mee-ni cuè ñáyíu càchí iní méé-gã, te duca<sup>n</sup> ndàda dí-gá iní nchaa ñáyíu càchí iní méé-gã duca<sup>n</sup> càda-gá.

<sup>19</sup> Te sá dúhá càhá<sup>n</sup>-í te dava-ndo quèsaha-ndo: “Ná cuendá Yã Ndiõxí dácàa-gá cuèchi díquí ñáyíu núú ní ì<sup>n</sup>-yu ñá ndácù-yu quehdé nihnú-yu cuendá sá vã cáda Yã Ndiõxí nàcuáa cuíní-gá”, quesaha-ndo. <sup>20</sup> Te chí cuàha cuendá sá dícó ñáyíu ñuyíú-a cùu-ndo te ñá túú nduu váha-xi sá nchòhó càhá<sup>n</sup>-ndó ì<sup>n</sup> tnúhu sã ñà túú nduu váha sã cúú-xí Yã Ndiõxí. Te duha na càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Te ñá túú xìní-ó sã ì<sup>n</sup> quídí ñuhu cùñaha-xi xii ñáyíu ní cadúha ñaha xii-xi: “Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xii-í”, cùñaha-xi. <sup>21</sup> Chi ñáyíu càdúha nchaa quídí-á<sup>n</sup> cuu-ni cadúha-yu ndihí ñuhu cuèi nása na cùnduu quídí cadúha-yu canehe chiú<sup>n</sup>-yu, chi ì<sup>n</sup>-ni ñuhu cadúha-yu quídí cànehe chiú<sup>n</sup>-yu ndi tnahá nduu sàcòo-yu vico ndihí quídí sá cànehe chiú<sup>n</sup>-yu nduu cùtexínu.

<sup>22</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> quide Yã Ndiõxí, chi cuíní-gá dandòho-gá ñáyíu ñá túú quide nchaa nacuáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùní iní-yu sã ïo càhnu cuu-gá. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quíhí<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú, te cuèi duca<sup>n</sup> dico ïo ta quide cahnu iní-gá cuáhá<sup>n</sup>. <sup>23</sup> Te duca<sup>n</sup> quide-gã cuendá cutnùní iní nchaa ñáyíu ñuyíú sã ïo váha quide-gá sã cúú-xí nchaa nchoo ñáyíu cùndahú iní-gá, chi ní cachí-gá sã nchóó cuè ñáyíu cùndahú iní-gá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá núú ïo váha càa ndecu-gá. <sup>24</sup> Te dava nchoo ñáyíu ní càhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí cúú-ó ñáyíu isràél, te dava-o cùu-o ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél. <sup>25</sup> Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndíi Òseás téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Ñáyíu ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,  
te diu-ni ñáyíu-á<sup>n</sup> ñá túú cùu váha iní-í núú-yu ni cùu, dico vitna cùu váha iní-í núú-yu.

<sup>26</sup> Te diu-ni ñuú núú dúcá<sup>n</sup> ní cachí-í sã ñá túú ñáyíu cùu cuendá-í diu-ni ñuú-á<sup>n</sup> coo ñáyíu cuu déhe yúhú Dútú Ndiõxí Yáá ndécú tũu andiu.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndíi Òseás ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá. <sup>27</sup> Te ndíi Chàiaí téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tucu tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha ní càhá<sup>n</sup> ndíi cuendá ñáyíu isràél, te duha ní cachí ndíi: “Cuèi cuéhé vihí ñáyíu isràél datná cuéhé ñuhu cùchí lámár dico sacú-ni-yu vá quíní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

<sup>28</sup> Te Yã Ndiõxí ïo ndíhí cada-gá nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gã ñuyíú”, duha ní cachí ndíi. <sup>29</sup> Te ní càhá<sup>n</sup> tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yã Ndiõxí Yáá táxí tnùní nchaandi túhú sã ïó andiu ndihí ñuyíú ñá túú ní dànaa-gá nchaa ñáyíu isràél, chi núu ni ndihí-yu danàa ñaha-gá,  
te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa ñáyíu ní xíndecu ñuú Sòdomá ndihí nchaa ñáyíu ní xíndecu ñuú Gòmorrá, te ndihí-o nàa datná ní naa nchaa ñáyíu-á<sup>n</sup> ní cùu.



Duha ní cachí ndíi.

*Ñáyiú isráèl ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú*

<sup>30</sup> Te sá cuendá xíá<sup>n</sup> núu vitna càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráèl ñá túú ní nànducu nihnú-yu nàcuáa cadá-yu cudíu-yu núú Yá Ndióxi, dico vitna cùdiu-yu núú-gã chi ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. <sup>31</sup> Te ñáyiú isráèl nchícú<sup>n</sup> nihnú-yu tnúhu sá dánèhè ñáhá xii-yu nàcuáa cadá-yu cudíu-yu núú Yá Ndióxi dico ñá túú cùdiu-yu núú-gã chi ñá ndácũ-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi. <sup>32</sup> Te duca<sup>n</sup> ñá túú cùdiu-yu núú Yá Ndióxi chi ñá túú sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú, te sàni iní-yu sá sá cuendá mee-ni nchàa sá quidé mèe-yu cudíu-yu núú-gã, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te cùu-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiú nguñenu ì<sup>n</sup> yúú te ndúá-yu. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-yu chi ñá túú cùu váha iní-yu núú Xítohó Jesucristú. <sup>33</sup> Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ì<sup>n</sup> xichi núú tütú-gá núú cachí-xi:

Yúhu táxí ndècu-í ì<sup>n</sup> tée ñúú Síon, te cuu-dé dàtná ì<sup>n</sup> yúú, te yúú-ã<sup>n</sup> nguñenu ñáyiú te nduá-yu,

te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-dé, te vá ndíxi cuèchi iní-yu sá dúcá<sup>n</sup> ñá sàndáá iní ñáhã-yu xii-dé.

Duha càchí-gá núú tütú-gá.

## 10

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá càhá<sup>n</sup> ndìhi-í Yá Ndióxi cuendá ñáyiú isráèl, chi ío cuini-í sá nánihí tàhú-yu.

<sup>2</sup> Te na càhá<sup>n</sup> ndáá-í cuendá-yu sá ío ndùcu ndeé-yu xinu cuechi-yu núú Yá Ndióxi, te dicó-ni sá ñá túú quidé-yu nàcuáa cuini méè-gã cadá-yu. <sup>3</sup> Chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cuini Yá Ndióxi cada ñaha-gã xii-yu nàcuáa cudíu-yu núú-gã, te quide-ni-yu nàcuáa sàni iní méè-yu cudíu-yu núú-gã te ñá túú cuini-yu tní-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa cudíu-yu núú-gã. <sup>4</sup> Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vã cúnùu-gá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-gá te diu-gá cada te cudíu-yu núú Yá Ndióxi.

<sup>5</sup> Te ndíi Moisés càhá<sup>n</sup> ndíi núú tütú ndíi cuendá ñáyiú cuini cudíu núú Yá Ndióxi cuendá sá nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiú na càda nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndíi ní chídó tnùní ndíi te naníhí tàhú-yu, te núu dicó ndacú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> ndíi. <sup>6</sup> Dico vitna núu na quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te cudíu-o núú Yá Ndióxi. Te duha càchí tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá: “Vã cáni iní-ndó sã xíni ñùhu-xi cada-ndo ì<sup>n</sup> sá vã yõ tnàhí ndàcu cada sá cáá tũu-ndo àndiu te cúñaha-ndo xii Cristú cuu<sup>n</sup>-ndo ndìhi-gá núú ñúyíu-a.

<sup>7</sup> Te ni vã cáni tucu iní-ndó sã quíhí<sup>n</sup> tũu-ndo núú xíndecu nchaa ñáyiú ní xíhi te cada-ndo sá Cristú ndoto-gá”, duha càchí tnúhu-án sá vã dúcá<sup>n</sup> càni iní-ó. <sup>8</sup> Te cachí tucu tnúhu-án: “Tnúhu Yá Ndióxi sá ndécú ndìhi ñaha-xi xii-ndo chi sàni iní-ndó cuendá tnúhu-án te càhá<sup>n</sup>-ndó”, duha càchí tnúhu-án. Te tnúhu sá ndécú ndìhi-ndo-án cúu-xí tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí núú ñáyiú, te xini ñùhu-xi sá quindáá iní-yu tnúhu-án. <sup>9</sup> Te núu na ñunuu-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó sá Xítohó Jesucristú cúu-gã Xítohó-ndó, te quindáá iní-ndó ñi yuhu ñi iní-ndó sá Yá Ndióxi ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú, te naníhí tàhú-ndó te núu duca<sup>n</sup> na

càda-ndo. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> sàndáá iní te cáhá<sup>n</sup>-yu sá Xítohó Jesucristú cúú-gã Xítohó-yu, ñáyiú-án cúúúú-yu núú Yá Ndióxi te nàníhi tàhú-yu.

<sup>11</sup> Te núú tùtú Yá Ndióxi càchí-xi sá nì ì<sup>n</sup> ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú vá ndíxi cuèchi iní-yu sá dúcá<sup>n</sup> sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. <sup>12</sup> Te sá cúú-xí Xítohó Jesucristú chí ì<sup>n</sup>-ní cùú ñáyiú isràél ndihi ñáyiú ñá túú cùú ñáyiú isràél, chí diu-gá cúú-gã Yaá cùnùu taxi tñuní-gá nchaa ñáyiú, te ío váha quide-gá sá cúú-xí ncháa ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha xii-gá. <sup>13</sup> Te quèe ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú na càhá<sup>n</sup> ndàhú núú Xítohó Jesucristú sá dácácu nihnu ñaha-gã xii-yu, te ñáyiú-án nanihi tàhú-yu”, duha càchí-xi núú tùtú-gá. <sup>14</sup> Te ñáyiú-án vã nihí-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú-gã te núú ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te nì vã nihí-yu nàcuáa cada-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te núú vátá cundédóho-gá-yu tñuhu-gá, te nì vã nihí-yu tñuhu-gá te núú vá yõ quíhí<sup>n</sup> cútnuhu ñaha xii-yu. <sup>15</sup> Te nì vã yõ quíhí<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cùtnuhu ñaha xii-yu tñuhu-gá te núú Yá Ndióxi vá téndàha-gá ñáyiú quíhí<sup>n</sup> cútnuhu ñaha xii-yu. Te núú tùtú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ío vii ío váha cùú iní-ó vèxi ñáyiú dānehé ñáhá xii-o nàcuáa ndùu tñuhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa nanihi tàhú-ó”, duha càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú-gá.

<sup>16</sup> Te ñá ncháá-yu cuní-yu quindáá iní-yu tñuhu-án. Te nì quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> ndii Chàia xii Yá Ndióxi te duha ní xáha<sup>n</sup> ndii xii-gá: “Yòhó Dútú Ndióxi na nàcani tñuhu-í núú-n sã ío sacú-ni ñáyiú sàndáá iní-yu tñuhu càhá<sup>n</sup>-ndí”, duha ní xáha<sup>n</sup> ndii xii-gá. <sup>17</sup> Te xini ñuhu-xi sá díhna-gá cundédóho-yu tñuhu-án cuèndá duca<sup>n</sup> te quindáá iní-yu, te tñuhu-án cúú-xí tñuhu Xítohó Jesucristú.

<sup>18</sup> Te vá cúú càhá<sup>n</sup>-ó sã ñá túú ní nihí ñáyiú isràél tñuhu-gá, chí ncháá-yu ní nihí-yu tñuhu-gá, chí núú tùtú Yá Ndióxi càchí-xi:

Cue téé ní càhá<sup>n</sup> tñuhu Yá Ndióxi ní càhá<sup>n</sup>-güedé tñuhu-gá núú ñáyiú, te tñuhu-án nì xité nuu-xi nihí ñuyíú.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá. <sup>19</sup> Te nì vã càhá<sup>n</sup>-ó sã ñáyiú isràél ñá túú ní cùú tñuní iní-yu nàcuáa ndùu tñuhu-gá chí ní tecú tñuní-yu. Te ndéé sanaha nì chídó tñuní ndii Moisés nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ñáyiú isràél, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii-yu:

Yúhú cada váha-í nchaa ñáyiú ñá túú cùú ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi nàcuáa cada váha cundecu núú-í, te nchòhó cudéé<sup>n</sup>-ndó núú-yu te cuu cuédu iní-ndó-yu.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii-yu te duca<sup>n</sup> nì chídó tñuní ndii Moisés. <sup>20</sup> Te ndii Chàia ñá túú tñàhí ní yùhú ndii ní quide ndii núú Yá Ndióxi ní càhá<sup>n</sup> ndii tñuhu-gá, te ní cachí ndii:

Ñáyiú ñá túú nànducu ñaha xii-í ní cùú ní nanihi ñáhá-yu xii-í,

te nì ñá túú ndùcu tñuhu ñáhá-yu xii-í ní cùú te ní xini ñáhá-yu.

Duha ní cachí ndii Chàia ní càhá<sup>n</sup> ndii tñuhu Yá Ndióxi. <sup>21</sup> Te ní quide tucu ndii núú Yá Ndióxi ní càhá<sup>n</sup> ndii tñuhu-gá cuèndá ñáyiú isràél, te ní cachí ndii: “Nchaa-ni nduu yíhi-í càhá<sup>n</sup>-í ñáyiú isràél te ñá túú cuní-yu quindáá iní-yu chí ío sàá iní-yu”, duha ní cachí ndii Chàia ní càhá<sup>n</sup> ndii tñuhu Yá Ndióxi.

## 11

*Cuèndá ñáyiú isràél ñáyiú nanihi tàhú*

<sup>1</sup> Te cuèi duca<sup>n</sup> dico vá càhá<sup>n</sup>-ó sǎ Yǎ Ndióxi dáquèe tǐhú-gǎ ñáiyu isràél chi ðiu-ni ñáiyu-á<sup>n</sup> cúu cuendá-gá, chi yúhú tnàhá-í cùu-í mei tée isràél, te ñani tnàhá-í ní cuu ndí Àbrahám tée ní xíndecu ndéé sanaha vihi-gá, te ðiu-ni ñani tnàhá-í ní cuu tucu ndí Benjámin. <sup>2</sup> Te ndéé sanaha ðuca<sup>n</sup> ní cachí Yǎ Ndióxi sá nchúhú ñáiyu isràél cúu-ndí ñáiyu cùu cuendá-gá, te ñá túú dàquèe tǐhú ñáhá-gǎ xii-ndí, te nchòhó sa xini-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núu tütú Yǎ Ndióxi núu càchí-xi nàcuáa ní quide té Èliás ní ndacá<sup>n</sup> cuèchi-dé núu-gǎ cuendá ñáiyu isràél. <sup>3</sup> Te duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-gá: “Yòhó Dútú Ndióxi, ná nàcani tnúhu-í núu-n sǎ ní sahní-yu cue tée càhá<sup>n</sup> tnúhu-n, te ní dátànú-yu núu xihí quiti ndúu tǎhú-n, te yúhú-nǎ ní cácu-í ndécú-í dico nànducu ñáhá-yu chi tnàhá-í cuini-yu cahni ñáhá-yu xii-í”, duha ní xáha<sup>n</sup>-dè xii Yǎ Ndióxi. <sup>4</sup> Te Yǎ Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-dé: “Sa ní dáquèé ði<sup>n</sup>-í úsá mìl cue tée cùu cuendá-í, te ñá túú nèhe-güedé sá yíñhú núu Bàál sá càchí-yu cùu ndióxí-yu te ñá ndáá sá ndióxí cúu-xí”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii té Èliás. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu vitna chi xíndecu ñáiyu ní càhá<sup>n</sup>-gá ní chitnahá ñáhá xii-gá, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-yu. <sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gǎ xií-yu sá cundàhú iní ñáhá-gǎ, te ñá díú cuendá ð<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> quidé-yu duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gǎ xií-yu, chi núu ðicó cuendá ð<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> quidé-yu duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gǎ xií-yu ña, te ñá díú-gǎ sá cúu iní mée-gǎ duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gǎ xií-yu te núu duca<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñáiyu isràél cuini-yu cudíú-yu núu Yǎ Ndióxi dico ñá ndácú-yu, dico dava ñáiyu ní càhá<sup>n</sup>-gǎ ñáiyu-á<sup>n</sup> cudíú-yu núu-gǎ, te ñáiyu duca<sup>n</sup> ñá túú cùdiu núu-gǎ-á<sup>n</sup> ïo ní cuu sǎá iní-yu núu-gǎ. <sup>8</sup> Te ní quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núu tütú Yǎ Ndióxi núu càchí-xi: “Yǎ Ndióxi ní cachí-gá sá cùú-yu ñáiyu ïo ñi ðíquí-xi, chi cuèi ndèhé-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá dico ñá cútñuní iní-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi, te cuèi ndedóho-yu dico ñá túú quèe díquí-yu, te duca<sup>n</sup>-ni quidé-yu ndéé vitna”, duha càchí-xi núu tütú-gǎ. <sup>9</sup> Te ndí Dàvíí ní cachí ndí:

Ñáiyu ïo váha ndècu te cùdí iní-yu quidé-yu vico,  
dico yáha-yu dátñá yáha ð<sup>n</sup> quiti ngáva trampá àdi ð<sup>n</sup> quiti ñá cútñuní iní-xi  
quée xití ñunu,

chi cuíta nihnú-yu te nacháhu-yu nchaa sá quidè-yu.

<sup>10</sup> Te cùu-yu ñáiyu ñá túú vèdana tècú tnùní, te cùu tucú-yu dátñá ð<sup>n</sup> ñáiyu ïo ndòho nchido ð<sup>n</sup> sǎ vèe.  
Duha ní cachí ndí Dàvíí.

### *Ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél naníhí tǎhú-yu*

<sup>11</sup> Te cuèi duca<sup>n</sup> dico vá càchí-ó sǎ sǎ dúcá<sup>n</sup> ñá túú ní quide ndáá ñáiyu isràél te ní xíta nihnu duú<sup>n</sup>-yu, te ñáhá chi sǎ dúcá<sup>n</sup> ní quidé-yu te ní ngúndecu ndíhi dava-gǎ ñáiyu tnúhu sǎ càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tǎhú-yu, te ñáiyu isràél quini-yu nàcuáa naníhí tǎhú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, te tnàhá-yu cudí iní-yu naníhí tǎhú-yu. <sup>12</sup> Te sǎ dúcá<sup>n</sup> ní quide sǎá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núu Yǎ Ndióxi, te xǎ<sup>n</sup> ní cuu-xi ð<sup>n</sup> sǎ váha sǎ cúu-xí ñáiyu nihí ñuyúú, dico sǎá nduu te cada ñáiyu isràél nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yǎ Ndióxi, te dàvá-á<sup>n</sup> ïo-gǎ váha cuu xii nchaa ñáiyu nihí ñuyúú.

<sup>13</sup> Te nchòhó ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yǎ Ndióxi ní cachí-gá sǎ càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gǎ núu-ndó, te yúhú càchí-í sǎ ïo càhnu cuu chiu<sup>n</sup> quidé-í. <sup>14</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá sǎ núu cudana ïo dava ñáiyu cùu ndí mee-í

cuđíí ínı-yu cada váha ñaha Yá Ndióxi xıı-yu dátńá quıde váha ñaha-gă xii-ndo, te nanıhı tãhú-yu. <sup>15</sup> Te sá cuendá sá nı quee tíhú ñáyiı isráel ní nacáhá<sup>n</sup> cáhnú ínı tnáhá ñáyiı nihıı ñuyıú ndıhı Yá Ndióxi, dico na sáá nduu núcúndecu váha ñáyiı isráel ndıhı Yá Ndióxi, te ío-gá váha tnáhá ñáyiı nihıı ñuyıú, te ñáyiı-á<sup>n</sup> cada ínı-ó sá cúı-yu dátńá ñáyiı ní xıhı, dico dává-á<sup>n</sup> cada tucu ínı-ó sá cúı-yu dátńá ñáyiı ní ndoto chí nucúndecu váha-yu ndıhı-gá. <sup>16</sup> Te núu sá lúhá-nı ĩ<sup>n</sup> tílulú yusa<sup>n</sup> cáváha te đıu-nı duca<sup>n</sup> cáváha nihıı. Te núu cáváha yóho ĩ<sup>n</sup> yutnu te đıu-nı duca<sup>n</sup> cáváha-xı nihıı-xı. Te đıu-nı duca<sup>n</sup> sãtnahá-xı cùu ñáyiı isráel, chí ñanı tnáhá-yu ní xındecu ndéé sanaha nı cuú-yu ñáyiı ní cuu cuendá ñáhá Yá Ndióxi, te đıu-nı duca<sup>n</sup> cùu cuendá ñáhá-gă xii mèe-yu ndéé vitna.

<sup>17</sup> Te ío ĩ<sup>n</sup> yutnu váha ñanı olıvú, te dava díte yutnu-á<sup>n</sup> nı téhndé te ní nucodó díte yutnu òlıvú cùtexınu, te mee-nã yutnu òlıvú váha-á<sup>n</sup> ío váha quıde-xı nchito díte yutnu òlıvú cùtexınu-á<sup>n</sup>. Te díte nchaa yutnu òlıvú váha-á<sup>n</sup> cúı-xı dátńá ñáyiı isráel, te nchaa díte-xı sá nı téhndé-á<sup>n</sup> cúı-xı đıu-nı ñáyiı isráel ñáyiı ñá túu tnáhá tnúhu ndıhı Yá Ndióxi. Te díte yutnu òlıvú cùtexınu sá nı nucodó tnáhá-á<sup>n</sup> cúı-xı dátńá ñáyiı ñá túu cùu ñáyiı isráel tnáhá tnúhu ndıhı Yá Ndióxi. <sup>18</sup> Te vá cánı ínı-ndó sá sá đúcá<sup>n</sup> ndècu váha-ndo ndıhı Yá Ndióxi te ío cùnuu-ndo dacúúxı ñáyiı isráel, te vá đúcá<sup>n</sup> cáni ínı-ndó chí sá cuendá nchaa ñanı tnáhá ñáyiı isráel ní xındecu ndéé sanaha duca<sup>n</sup> ndècu váha-ndo ndıhı Yá Ndióxi vitna, te ñá đıú sá cuendá nchòhó ndécú ndıhı váha ñáyiı-á<sup>n</sup> Yá Ndióxi vitna.

<sup>19</sup> Te cudana sãni ínı-ndó te cãchı-ndó sá ñáyiı isráel ní quee tíhú-yu cuendá sá nchòhó nucuíńı-ndó nũ-yu nucúndecu váha-ndo ndıhı Yá Ndióxi. <sup>20</sup> Te ndáá sá nı quee tíhú-yu chí ñá túu ní sãndáá ínı ñáhá-yu xii-gá, te nchòhó ío váha cùu ndecu-ndo ndıhı-gá chí ní sãndáá ínı-ndó-gá, dico vá cãchı-ndó sá ío cãhu cuu-ndo, te ío váha chí cuãha cuendá ñacúãa cuendecu-ndo. <sup>21</sup> Te cue ñáyiı isráel cúı-yu ñáyiı cùu cuendá-gá ní cùu te ní dáquée tíhú ñáhá-gă xıı-yu cuendá sá ñá túu ní sãndáá ínı ñáhá-yu xii-gá, te tnáhá nchòhó daquée tíhú ñáhá-gă xii-ndo te núu na càda-ndo datńá ní quıde ñáyiı-á<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te chí cáda cuendá sá Yá Ndióxi ío váha ínı-gá, dico cùdée<sup>n</sup>-gá núu nchaa ñáyiı ñá túu sãndáá ínı ñáhá xıı-gá, dico sá cúı-xı nchòhó cue ñáyiı sãndáá ínı ñáhá xıı-gá chí ío váha ínı-gá. Te duca<sup>n</sup>-ni cùnduu váha ínı-gá sá cúı-xı-ndó te núu vá dáńá ndèe-ndó càda-ndo nacúãa cãhá<sup>n</sup>-gá cuendá sá ío váha ínı-gá, te núu ñáhá te tnáhá nchòhó quee tíhú-ndó dátńá ní quee tíhú ñáyiı isráel, ñáyiı ñá túu ní sãndáá ínı ñáhá xıı-gá. <sup>23</sup> Dico núu ñáyiı isráel ñáyiı ní dáquée tíhú ñáhá Yá Ndióxi quındáá ínı ñáhá-yu xii-gá te nduu cuendá ñáhá tucu-gá xıı-yu, te ñáyiı-á<sup>n</sup> cúı-yu dátńá dava díte yutnu òlıvú sá nı téhndé te ní nucodó tnáhá tucu. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xı cùu-yu te núu na quındáá ínı ñáhá-yu xii-gá. <sup>24</sup> Te nchòhó cúı-ndó dátńá nchaa díte yutnu òlıvú cùtexınu, chí ñá đıú ñáyiı isráel cúı-ndó, te díte nchaa yutnu òlıvú cùtexınu-á<sup>n</sup> nı nucodó-xı núu díte yutnu òlıvú váha-á<sup>n</sup>. Te yáchı-gá nucúndecu váha ñáyiı isráel ndıhı Yá Ndióxi, chí cúı-yu dátńá nchaa díte yutnu òlıvú váha sá nı téhndé te ní nucodó tnáhá tucu. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xı cùu-yu te núu na quındáá ínı ñáhá-yu xii-gá.

### *Sáa nduu te nanıhı tãhú ñáyiı isráel*

<sup>25</sup> Te nchòhó ñáyiı ndècu ndıhı-ı ichı Xıtohó Jesucristú, na cãchı tnúhu-ı xii-ndo ĩ<sup>n</sup> tnúhu nduu yuhu ní cuu, cuendá sá vá cánı ínı-ndó sá ío-gá váha

sàà díquí-ndó dàcúxí ñàyyi isràèl, chi dava ñàyyi isràèl cúú sàà iní-yu núú Yá Ndiòxí ñini na ndihi ñàyyi ní cachí Yá Ndiòxí ngúndecu váha ndihi ñàhá-yu xii-gá, ñàyyi ñá túú cùu ñàyyi isràèl. <sup>26</sup> Te nduu na ndihi ñàyyi-án ngúndecu váha-yu ndihi Yá Ndiòxí, te dàvá-án naníhí tàhú ñàyyi isràèl chi quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí núú tütú-gá núú càchí-xi:

Ndàa ñuú Sión quixi Yaá cada naníhí tàhú nchaa ñàyyi, te ñu-ni Yaá-án cada-gá cuendá sá dáñá nchàa ñàyyi isràèl ichi cuèhé ichi duha.

<sup>27</sup> Te yúhú cada càhnu iní-í nchaa cuèchi ñàyyi isràèl, chi cada-í dàtná ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha càchí Yá Ndiòxí núú tütú-gá.

<sup>28</sup> Te sá cuendá tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ó xiá<sup>n</sup> cúú ùhú iní ñàyyi isràèl Yá Ndiòxí, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu xiá<sup>n</sup> nchòhó ní níhí-ndó tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ndó. Te ní cachí Yá Ndiòxí sá ñàyyi isràèl cuu cuendá-gá, te cùu iní ñàhá-ní-gá xii-yu, te duca<sup>n</sup> quidé-gá chi duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue ñaní tnáhà-yu ní xíndecu ndéé sanaha. <sup>29</sup> Te Yá Ndiòxí ñá túú ndúu ùhú iní-gá ñ<sup>n</sup> sá táxí-gá, te ní ñá túú ndixi cuèchi iní-gá sá càhá<sup>n</sup> ñàhá-gá xii-o. <sup>30</sup> Te nchòhó chi ñá túú sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí ní cùu, dico vitna ñini ñá túú sàndáá iní ñàhá ñàyyi isràèl xii-gá, te ní cundàhú iní ñàhá-gá ní dácacu nihnu ñaha-gá xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. <sup>31</sup> Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùtnàhá ñá túú ní xóo quíndáá iní-ndó-gá. Dico sáá nduu te natuha ñàhá-yu xii-gá te dàcacu nihnu ñaha-gá xii-yu sá cundàhú iní ñàhá-gá dàtná ní quidé ñaha-gá xii nchòhó. <sup>32</sup> Te Yá Ndiòxí ní dáñá-gá sá dúcá<sup>n</sup> cùnduu saá iní nchaa ñàyyi cuendá cuíní-gá cundàhú iní ñàhá-gá xii-yu.

<sup>33</sup> Te súní vâha quidé ñaha Yá Ndiòxí xii-o, te ío váha xini-gá nchaa cuèi sá ío andiu te cuèi sá ío ñuyú-a, te duca<sup>n</sup> ío váha sáá nchaa sá xini tnúni-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nã cúú nchàa sá sání iní-gá cada-gá, te ní ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa ndúu cuendá nchaa sá quidé-gá. <sup>34</sup> Te núú tütú-gá càchí-xi: “Vá yõ ñ<sup>n</sup> cùtnuní iní-xi nàcuáa sání iní Yá Ndiòxí, te ní vâ yõ ñ<sup>n</sup> ndacu dacahu iní ñàhá xii-gá nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>35</sup> Te Yá Ndiòxí ñá túú quidé yica iní-gá cada-gá sá vâha sá cúú-xí ñàyyi cuendá ñ<sup>n</sup> sá sãñàhá-yu xii-gá chi ñá túú dúcá<sup>n</sup> quidé-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá. <sup>36</sup> Te duca<sup>n</sup> chi mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nchaandi tûhú sá ío ñuyú, te ñu-ni mee-gá táxí tnúni-gá nchaa sá ní taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

## 12

### *Cada-o nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te vitna nchòhó ñàyyi ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndiòxí cundàhú iní ñàhá-gá xii-o chindee ñaha-gá, núú xiá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sá dáñá-ndó mee-ndo núú ndàhá-gá, te cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ñ<sup>n</sup> táhú sá nchító-ó ní nduu táhú-gá. Te cuu-ndo ñàyyi váha ñàyyi cada nchaa nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiòxí chi duca<sup>n</sup> tàú-ndó càda-ndo sá cúú-xí-gá. <sup>2</sup> Te vá cànchicú<sup>n</sup> nihnu-gá-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñàyyi ndècu ichi cuèhé ichi duha ndècu ñuyú-a, te vá cúhú<sup>n</sup>-gá iní-ndó ichi cuèhé ichi duha-án, chi mee-nã sá vâha cuhú<sup>n</sup> iní-ndó, te duca<sup>n</sup> te cutnúni iní-ndó nchàa nàcuáa cuíní Yá Ndiòxí cada-ndo, te nchaa sá cuíní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ni sá vâha, sá ío váha ndúu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xini ñúhu-xi cada-ndo núú-gá.

<sup>3</sup> Te sá cuendá chiù<sup>n</sup> ní cundàhú iní ñáhá Yá Ndiòxí ní taxi-gá xii-í xíǎ<sup>n</sup> núu na càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo vitna: Vá cáni iní-ndó ñ<sup>n</sup> sá ñá túú tàú-ndó càni iní-ndó te cucaha<sup>n</sup>-ndo sá ío càhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sándáá iní-ndó Yá Ndiòxí núu chindee ñaha-gá xii-ndo, te vitna chí cuãha cuendá núu ná daha núú chiù<sup>n</sup>-gá ndacu-ndo càda-ndo. <sup>4</sup> Te nchoo títí xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ndí díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> chiù<sup>n</sup> quide-xi ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-xi. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> sátnahá tucu-xi cùu nchoo ñáyiú ndècu ndíhi Xítóhó Jesucristú chí cuèi ná daha tnáhá-ó dico ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o ndíhi-gá, te duca<sup>n</sup> mèe-o tucu ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o.

<sup>6</sup> Te mee Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o ní taxi-gá chiù<sup>n</sup> taú-ó càda-o ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o te chindee ñaha-gá xii-o, te xini ñuhu-xi cada-o nacuaá nduu chiù<sup>n</sup> ní taxi-gá cada-o. Te núu ní nduu táhú-ó núú-gá sá càhá<sup>n</sup>-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá mèe-gá xii-o te càhá<sup>n</sup>-ó nàcuáa sándáá iní-ó chindee ñaha-gá xii-o, <sup>7</sup> àdi ní nduu táhú-ó núú-gá sá ío váha chindee-o tnàha ñáyiú-o te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o, àdi ní nduu táhú-ó dānehé-ó ñáyiú tnúhu-gá te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o, <sup>8</sup> àdi ní nduu táhú-ó núú-gá sá dácàhá<sup>n</sup>-ó ñáyiú canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu ichi-gá te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o, àdi ní nduu táhú-ó núú-gá sá cuãñaha-o xii tnaha ñáyiú-o sá ñíhí-ó ndècu ndíhi-o te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o, dico ni yúhu ni iní-ó cuãñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó núú-gá taxi tnúni-ó te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o, te ni yúhu ni iní-ó càda-o, àdi ní nduu táhú-ó núú-gá chindee-o cuè ñáyiú ndècu ndíhi tnúndòho tnúhu ndàhú te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o, te ío cudíí iní-ó càda-o chiù<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

*Nchaa nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú*

<sup>9</sup> Te cuu iní tnáhá ndísa-ndo ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo, te dañā-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-ndo mèe-ni sá vāha. <sup>10</sup> Te ío cuu iní tnáhá-ndó, te cada-ndo cuendá sá ñ<sup>n</sup>-ní ñáyiú cùu-ndo, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo càni-gá iní-ndó cànehe yíñuhu núú tnáhá-ndó.

<sup>11</sup> Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiù<sup>n</sup> tahu Xítóhó Jesucristú vá túhío-ndo, te cada-ndo ñi yuhu ni iní-ndó sá cúú-xí-gá.

<sup>12</sup> Te ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo chí ní ngúndecu ndíhi-ndo tnúhu ndee iní sá cùndecu ndíhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuèi nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sá cuendá-gá, te vá dañā ndèe-ndó càhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo Yá Ndiòxí.

<sup>13</sup> Te chindee tnàha-ndo te núu ío dava nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá ío ñ<sup>n</sup> sá cúmāni xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó còto-ndo ñáyiú véxi vehe-ndo.

<sup>14</sup> Te cáca<sup>n</sup> táhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuendá nchaa ñáyiú nándi quide ñaha xii-ndo, te cáca<sup>n</sup> táhú-ndó núú-gá sá ná chindee ñaha-gá xii-yu te ñá díú dà cáca<sup>n</sup> táhú-ndó núú-gá sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gá xii-yu.

<sup>15</sup> Te núu ío ñáyiú cudíí iní-xi te cudíí iní-ndó ndíhí-yu, te núu ío ñáyiú ndíhú iní-xi te ndíhú iní-ndó ndíhí-yu.

<sup>16</sup> Te cuu ñ<sup>n</sup>nuu-ndo cùndecu-ndo, te vá cáda càhnu-ndo mee-ndo, te tnáhá tnúhu-ndo ndíhi nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi, te vá cáni iní-ndó sá ío-gá túha-ndo.

<sup>17</sup> Te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo ñ<sup>n</sup> sá quidé ñaha ñáyiú xii-ndo, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vāha nàcuáa cuu váha iní ñáyiú. <sup>18</sup> Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo sá ndácú-ndó cùndecu váha-ndo ndíhi nchaa ñáyiú. <sup>19</sup> Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, vá cáni iní-ndó nàchinaa-ndo ñ<sup>n</sup> sá cáda ñaha ñáyiú xii-ndo, chí quendetu-ndo sá mée Yá Ndiòxí ná nàchinaa-gá sá quidé ñáhā-yu xii-ndo, chi quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí núú títú-gá núú càchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chí nachinaa-í nchaa sá quidé-yu”, duha càchí-gá núú títú-gá. <sup>20</sup> Te xini ñuhu tucu-xi cada-ndo nacuaá càhá<sup>n</sup> tucu-xi íngá xichi núú títú-gá núú càchí-xi: “Te núu ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo

ñá túú sã cóhó sã cáxí-yu te cuáñaha-ndo xií-yu, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ío cucaha<sup>n</sup> núú-yu”, duha càchí-xi núú tùtú-gá. <sup>21</sup> Te núu ío ì<sup>n</sup> sá quidé ñàha tñaha ñáyiú-ndo xií-ndo te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, chi cada-ndo sã vãha sá cúú-xí-yu, te duca<sup>n</sup> te vá cáda-ndó sã ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú Yá Ndiòxí dàtná quidé-yu.

## 13

<sup>1</sup> Te nchaa ñáyiú tàú-yu quindáá iní-yu nchaa cue téé cùchiu<sup>n</sup>, chi Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cùndècu téé cùchiu<sup>n</sup> ñuyiú-a, núu xíã<sup>n</sup> xĩndecu-güedé vitna. <sup>2</sup> Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñàhá xii cue téé cùchiu<sup>n</sup> ñá túú tñàhá iní Yá Ndiòxí sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu, chi mee-gá ní cachí-gá sá cùndècu-güedé. Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ñà túú sàndáá iní ñàhá xii cue téé cùchiu<sup>n</sup> nacháhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu. <sup>3</sup> Te nchaa ñáyiú quide váha ñá túú yùhú-yu cue téé cùchiu<sup>n</sup> chi quide váha-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú quide váha chi xiyùhú-yu cue téé cùchiu<sup>n</sup>. Te vitna núu nchòhó cuíní-ndó sã vã yùhú-ndó cuè téé cùchiu<sup>n</sup> te chí cáda váha, te duca<sup>n</sup> te cáhá<sup>n</sup> váha-güedé cuèndá-ndó. <sup>4</sup> Te Yá Ndiòxí duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cundecu-güedé cuèndá cada-güedé sá ñà túú nã cuu cundecu-ndo, te núu ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te quiyùhú iní-ndó núú-güedé, chi ñá túú áú<sup>n</sup> nã cuu ndècu ndihí-güedé tnúhu ndee iní dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi Yá Ndiòxí duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cundecu-güedé sá dúcá<sup>n</sup> càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha. <sup>5</sup> Núu xíã<sup>n</sup> ío xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiu<sup>n</sup>, te ñá díú sã yùhú-ndó dandòho ñaha-güedé xii-ndo, chi cada-ndo sã cùtnùní iní-ndó sã cúú-xí ì<sup>n</sup> sá vãha. <sup>6</sup> Chi ñiú cuèndá xíã<sup>n</sup> sàcá<sup>n</sup>-ndó ñihú<sup>n</sup> núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> chi Yá Ndiòxí duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cundecu-güedé te ñiú-ná chiu<sup>n</sup> ndee-güedé ñihú iní-güedé.

<sup>7</sup> Te nacháhu-ndo nchaa sá tàú-ndó núú nchaa ñáyiú tàú-ndó núú-xi, te cuéi ñihú<sup>n</sup> tàú-ndó cuèndá ñuhu-ndo núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup> àdi nágá ñihú<sup>n</sup> tàú-ndó núú-güedé te nacháhu-ndo núú-güedé. Te ío-gá canehe-ndo sã yíñùhu núú nchaa ñáyiú cùnuu, te cáhá<sup>n</sup> váha-ndo ndihí-yu. <sup>8</sup> Te vá dácuidó-ndó ndùu nacháhu-ndo sã tàú-ndó núú tñaha ñáyiú-ndo, te cuu iní tñàhá-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo. Te núu duca<sup>n</sup> quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o. <sup>9</sup> Te duha ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cuèndá nchaa sá vã cúú càda-o: “Nchaa nchòhó cue téé vá càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo ñáyiú ñihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cúú-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchaa nchòhó cue ñáyiú ñihí tucu vá càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo téé te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tñaha ñáyiú-ndo, te vá dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te vá dácacu-ndo cuéchi neñùú, te vá xihó-ndó sã ndécú ndihí tñaha ñáyiú-ndo”, nchaa xéhé cáchí Yá Ndiòxí sá vã cúú càda-o. Te tnúhu-a quide-o ndihí nchaa dava-gá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, te núu quide-o ingá tnúhu sá càchí-xi: “Cuu iní-ndó nchaa tñaha ñáyiú-ndo dàtná cúú iní-ndó mee-ndo”, duha càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>. Te nchaa dava-gá quidé-ó te núu quide-o nacuaá càhá<sup>n</sup> tnúhu-a. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú cùu iní tñaha ñáyiú-xi te ñá túú quide úhú iní-yu tñaha ñáyiú-yu, te núu duca<sup>n</sup> cùu iní-yu tñaha ñáyiú-yu te quidé-yu nacuaá càhá<sup>n</sup> tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o.

<sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> xini ñuhu-xi cada-ndo chi sa ní cùtnùní iní-ndó nàcuáa ta xica nduu cuáhá<sup>n</sup> ñuyiú-a, te ní sáá nduu sá ío xini ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, chi vitna sa ní cuyatni-gá nduu nàcuaca ñaha



Xítohó Jesucristú xii-ò dàcúúxí ndèé cùtnàhá ní sándáá iní-ó tnùhu-gá. <sup>12</sup> Te cada iní-ndó sá dàtná ì<sup>n</sup> niú sá sà ta cuyatni túndaá, duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñuyíú yíá cuèchi-a chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te núu xiá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi ãña-o nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-o mèe-ni sá vâha, te duca<sup>n</sup> te ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá vâ cùnùu-xi taxi tnuni ñáhá-xi xii-o, te duca<sup>n</sup> te vâ cúú-gá-ó dàtná ñáyiu ndècu núú néé chi cuu-ná-ó dàtná ñáyiu ndècu núú ditó. <sup>13</sup> Te cada-o nchàa nacuaá tàù-xi cundu cuñdecu-o dàtná tàù-xi cada ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te vâ quihí<sup>n</sup>-ó víco cuehé vico duha, te vâ cúú-ó ñáyiu quihu, te ni vâ càhá<sup>n</sup> ndihí-o ñáyiu dihi te núu ñá díú ñàdihí-ó cùu-yu, te duca<sup>n</sup>-ni cuè ñáyiu dihi tucu vâ càhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé, te ni vâ cùndècu-o ichi díú iní, te ni vâ nàá-ó ndihí tnaha ñáyiu-o, te ni vâ cúú-ó ñáyiu cuédú iní. <sup>14</sup> Te vitna nchòhó ãña-ndo mèe-ndo sá Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo datná quidé mèe-gá ndécú-gá, te vâ cáni-gá iní-ndó cada-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní cunu nchàa sá cuèhé sá dúhá iní-ndó.

## 14

### *Vá cuátnùhu tnaha-o nacuaá ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te núu ì<sup>n</sup> ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú tècú tnuni váha-yu nàcuáa cuñí Yá Ndióxi cada-yu, te quehe<sup>n</sup> cuendá-ni-ndó-yu te vâ ténáá tnáhá-ndó ndihí-yu. <sup>2</sup> Chi íó ñáyiu sàni iní sá cúú vâha iní Yá Ndióxi sá cúú càxi-yu nani nihí-yu, te dava ñáyiu ñá túú cùtnuni váha iní-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi te mee-ni yúcc xéxi-yu. <sup>3</sup> Te ñáyiu xèxi nchaa núú sá nihí-yu te vâ dáquèe tíhù-yu ñáyiu ñá túú xèxi, te duca<sup>n</sup>-ni ñáyiu duca<sup>n</sup> ñá túú xèxi-á<sup>n</sup> vâ cuátnùhù-yu nchaa ñáyiu duca<sup>n</sup> xèxi nchaa núú sá nihí-xi-á<sup>n</sup>, chi tnahá ñáyiu duca<sup>n</sup> xèxi nchaa núú sá nihí-xi-á<sup>n</sup> quéhé<sup>n</sup> cuendá ñáhá Yá Ndióxi xií-yu. <sup>4</sup> Te ñá túú ndècu ndihí-o tnùhu ndee iní cuatnúhu-o ñáyiu xínu cuechi, chi mee ñáyiu cùu patród<sup>n</sup>-yu tàù-yu càhá<sup>n</sup>-yu te núu cùndáá ñáyiu xínu cuechi núú-yu àdi ñá túú cùndáá-yu. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñáyiu xínu cuechi núú Yá Ndióxi, chi mee-gá càhá<sup>n</sup>-gá te núu nása quidé-yu, te ñu-ni mee-gá cada te cundáá-yu cuñdecu-yu núú-gá.

<sup>5</sup> Te na càchí tnùhu tucu-í xii-ndo sá íó ñáyiu càchí sá íó dava nduu ío càhnu cuu-xi, te íó tucu dava ñáyiu càchí-yu sá ì<sup>n</sup>-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xínu ñuhu-xi sá cùtnuni ndáá iní-yu sá ndàá cúú-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu. <sup>6</sup> Te ñáyiu cànehe íí dava nduu quidé-yu sá nehè-yu sá yíñùhu núú Yá Ndióxi, te ñáyiu càchí sá ì<sup>n</sup>-ní cùu-xi nchaa-ni nduu quidé-yu sá nehè-yu sá yíñùhu núú Yá Ndióxi tnáhá-yu. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu xèxi nchaa nani nihí-yu, chi quidé-yu sá nehè-yu sá yíñùhu núú Yá Ndióxi, chi ndàcá<sup>n</sup> táhù-yu núú-gá cuendá nchaa sá nihí-yu. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ñá túú xèxi nchaa núú sá nchító-ó chi quidé-yu sá nehè-yu sá yíñùhu núú Yá Ndióxi, te ndàcá<sup>n</sup> táhù-yu núú-gá cuendá nchaa sá nihí-yu.

<sup>7</sup> Te nchoo cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñá díú cuendá mée-ó cùú-ó. <sup>8</sup> Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sá cúú-xi Xítohó Jesucristú àdi cuèi na cùú-ó dico cuú-ó ñu-ni sá cúú-xi-gá, núu xiá<sup>n</sup> cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñu-ni Xítohó Jesucristú cúú cuendá ñáhá-gá xii-o. <sup>9</sup> Chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te vitna cùu-gá Xítohó nchaa ñáyiu, cuèi ñáyiu xíndecu vívú te cuèi ñáyiu ní xihí.

<sup>10</sup> Te nchòhó, ñá túú ndùu váha-xi cuatnuhu tnàha-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ni ñà túú ndùu váha-xi daquèe tíhú tnáhá-ndó, chi nchaa-o sáá nduu cùndecu-o núú Xítóhó Jesucristú, te mee-gá cachí-gá te núu ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. <sup>11</sup> Te Yá Ndiòxí càchí-gá núú tütù-gá:

Yúhú Yá Ndiòxí ndécù-í càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiu nguíñí xítí-yu núu-í,

te nchaa-yu cáhá<sup>n</sup>-yu sá yúhú cùu-í Ndiòxí.

Duha càchí Yá Ndiòxí núú tütù-gá. <sup>12</sup> Núu xíá<sup>n</sup> nchaa-o ndì díí<sup>n</sup> nàcani tnúhu-o núú Yá Ndiòxí nchaa sá ní quide-o.

### *Vá dácuíta nihnu tnàha-o*

<sup>13</sup> Núu xíá<sup>n</sup> vá cuátnuhu tnaha-gá-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sá vâha, te vá cádá-ndó ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vâ cuíta nihnu dava ñáyiu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. <sup>14</sup> Te yúhú ndécú ndihi-í Xítóhó Jesucristú te cùtnuní ndáá iní-í sá ncháá núú sá cùú càxi-o cuu-ni caxi-o te vá cùú cuèchi. Te ñáyiu sàni iní sá vâ cùú càxi-yu te núu na càxi-yu te cuu cuèchi xii-yu. <sup>15</sup> Te nchòhó, te núu cuendá sá xéxi-ndó nchaa núú sá cùú càxi-ndo, cuendá xíá<sup>n</sup> ñá túú-gá cùú vâha iní nchaa ñáyiu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gá quidé-ndó sá cùú iní ndisa-ndò-yu te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te núu ì<sup>n</sup> sá sání iní-ndó càxi-ndo te cùtnuní iní-ndó sá xíá<sup>n</sup> cada-xi cuíta nihnu ñáyiu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te vá caxí-ndó xíá<sup>n</sup> te núu duca<sup>n</sup>, chi Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu. <sup>16</sup> Te núu ì<sup>n</sup> sá quidé-ndó sàni iní-ndó sá cùú-xí ì<sup>n</sup> sá vâha, te ñáyiu càchí-yu sá ñà túú vâha te vá cádá-ndó cuendá sá vâ cáhá<sup>n</sup> cuèhe-yu cuendá-ndó. <sup>17</sup> Te sá yíndàha ñaha Yá Ndiòxí xii-o xíá<sup>n</sup> ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o, te cundecu váha ndihi tnàha-o, te cudíí iní-ó cùndecu-o chi Espiritú-gá ndécú ndihi ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhe ío-gá cùnùu dacúúxí sá cóhó sá caxí-ó. <sup>18</sup> Te nchaa ñáyiu duca<sup>n</sup> quide nchaa sá ío-gá xini ñuhu-xi, xinu cuèchí-yu núú Xítóhó Jesucristú, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te ndùu vétú iní Yá Ndiòxí, te cùdiú-yu núú ñáyiu.

<sup>19</sup> Te nchoo chí ná ndùcu-o nacuaá cada-o cùndecu ndihi váha tnàha-o, te nducu tucu-o nacuaá cada-o chindee tnúhu tnàha-o nacuaá cuíta cundáá-gá-ó núú Xítóhó Jesucristú quíhí<sup>n</sup>. <sup>20</sup> Te ñá díú sá cuendá ì<sup>n</sup> núú sá xéxi-ó, te dàquèe tíhú-ó sá vâha ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii tnàha ñáyiu-o. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá-ní núú sá cùú càxi-o, te dìcò-ni sá ñà túú ndùu váha-xi núú sá cuendá-ni sá caxí-ó ì<sup>n</sup> núú sá cùú càxi-o cuíta nihnu ì<sup>n</sup> tnàha ñáyiu-o. <sup>21</sup> Te váha-gá sá vâ caxí-ó cùñú te vá cóhó ndidí, te ni ñà túú nágá cada-o te núu xito-o sá xíá<sup>n</sup> cada te nguíta tnàha ñáyiu-o càdá-yu sá ñà túú vâha, àdi xito-o sá xíá<sup>n</sup> cada te nguíta-yu caní ì<sup>n</sup> caní úú iní-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucristú, te vá cùndáá-gá-yu núú-gá te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. <sup>22</sup> Te núu ì<sup>n</sup> sá vâha sàni iní-ó càda-o, te vá dátúu-o núú ñáyiu chi mee-ni núú Yá Ndiòxí dátúu-o. Te nchoo cùu-o ñáyiu ío váha táhú-xí te núu cùtnuní ndáá iní-ó sá quidé ndáá-ó núu nándí cùu sá quidé-ó, te cùtnuní iní-ó sá ñà díú ì<sup>n</sup> cuèchi cùu-xí sá quidé-ó. <sup>23</sup> Te núu nchoo sàni iní-ó sá quidé vâha-o àdi ñà túú quide váha-o òrè xéxi-ó ì<sup>n</sup> núú sá xéxi-ó, te cuu cuèchi xii-o te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. Te duca<sup>n</sup> cùu cuèchi xii-o chi ñà túú ì<sup>n</sup>-ni sá sání iní-ó, chi nchaa núú sá quidé-ó

sàni ìn sani úú iní-ó nũ váha-ni àdi ñá túú váha-ni, te cuu cuéchi xii-o sã dúcá<sup>n</sup> quide-o.

## 15

### *Cada-o sã váha sá cúú-xí tnàha ñáyiú-o*

<sup>1</sup> Te nchoo ñáyiú ío váha sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuañaha-o tnũhu ndee iní xii ñáyiú ñá túú níhí ndéé cùndecu ichi-gá, te vá cádá-ó mēe-ni sá cúú-xí mēe-o. <sup>2</sup> Te cada-o sã váha nãcuáa cuu váha iní tnàha ñáyiú-o cuendá cuu-xi sá váha sá cúú-xí-yu, te duca<sup>n</sup> cuita níhí ndéé-gã-yu quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú. <sup>3</sup> Te Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide-gá mee-ni sá cúú váha iní mēé-gã, te ní quee ndáá-xi nãcuáa cáhá<sup>n</sup>-xi núú tûtú Yá Ndióxi nãcuáa ní xáha<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú xii-gá, te cãchí-xi: “Nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-n ní xícuéhé ní xíduha ñáhá-yu xii-í”, duha cáhá<sup>n</sup>-xi núú tûtú Yá Ndióxi nãcuáa ní xáha<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú xii-gá. <sup>4</sup> Te ndéé sanaha ñi ngúndéé nchaa tnũhu Yá Ndióxi núú tûtú-gá, te duca<sup>n</sup> ñi ngúndéé cuendá dacuàha-o, te tnũhu-á<sup>n</sup> dánèhè ñáhá-xí cùnduu cahnu iní-ó cuéi nándi nã yáha-o cùndecu-o ichi-gá, te sá xii tnũhu-á<sup>n</sup> te vá ndìhù-gá iní-ó cùndecu-o, te diu-ni sá xii tnũhu-á<sup>n</sup> cundecu ndìhi-o tnũhu ndee iní. <sup>5</sup> Te Yá Ndióxi quidé-gã ndécú ndìhi-o tnũhu cahnu iní, te diu-ni-gá quidé-gã ñá túú ndìhù iní-ó ndècu-o. Te xicá<sup>n</sup> tãhù-í núú-gã sá díú-gã ná cádá te cuu ìn<sup>n</sup>nuu-ndo cùndecu-ndo datná ní quide mee Xítohó Jesucristú cùtnáhá ní xíndecu-gá ñuyíú-a. <sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> nchaa-ndo cuu ìn<sup>n</sup>nuu-ndo, te danihí tnáhá-ndó yóco tãchí-ndó te cachí-ndó sã ío cahnu cuu Yá Ndióxi Yáá cúú Tãtá Xítohó Jesucristú.

### *Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní níhí-yu tnũhu Xítohó Jesucristú*

<sup>7</sup> Te núu xiã<sup>n</sup> chí quehé<sup>n</sup> cuendá tnáhá datná ní quide Xítohó Jesucristú ní quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá-gã xii-o, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ío cuu cahnu Yá Ndióxi. <sup>8</sup> Te na cãchí tnũhu-í xii-ndo sã Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá váha sá cúú-xí ñáyiú isràél, te sá dúcá<sup>n</sup> ñi quide-gá xiã<sup>n</sup> cùtnùní ndáá iní-ó sã Yá Ndióxi quidé-gã ìn<sup>n</sup> sá cáhá<sup>n</sup>-gã, chí Xítohó Jesucristú ní quide-gá nchaa nãcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. <sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> ñi quide Xítohó Jesucristú sá váha sá cúú-xí ñáyiú isràél cuendá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cachí-yu sã ío cahnu cuu Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> quèsahá-yu chí ío cùndahú iní ñáhá-gã chíndèè ñaha-gá xií-yu, te quee ndáá-xi nãcuáa cáhá<sup>n</sup>-xi núú tûtú Yá Ndióxi núú cãchí-xi:

Yúhú cachí-í sã ío cahnu cuu-n núú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n.

Duha cãchí-xi núú tûtú-gá <sup>10</sup> Te cãchí tucu-xi núú tûtú-gá:

Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ío chí cúdí ìní ndìhi ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ndìhi-í.

Duha cãchí-xi núú tûtú-gá. <sup>11</sup> Te cãchí tucu-xi ingá xichi núú tûtú-gá:

Nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chí cáhá<sup>n</sup> sã ío cahnu cuu Yá Ndióxi,

te nchaa ñáyiú na cáhá<sup>n</sup>-yu sã ío cahnu cuu-gá.

Duha cãchí-xi núú tûtú-gá. <sup>12</sup> Te ndí Chaiá cãchí tucu ndí núú tûtú Yá Ndióxi:

Coo ìn<sup>n</sup> ñani tnáhá ndí Isái téé ní xíndecu ndéé sanaha, te téé-á<sup>n</sup> taxi tnùní-dé cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cundee cùu cahnu iní ñáhá-yu xii-dé.

Duha ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Chàíá càchí-xi núú tütú-gá.

<sup>13</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndiöxí Yáá ní taxi tnúhu ndee ìní ndécú ndìhì-o sá mée-gá ná càda ío cudíi ìní-ndó cùndecu-ndo, te duca<sup>n</sup> ío váha cundecu ìní-ndó núú-gá chi sàndáá ìní-ndó-gá, te duca<sup>n</sup> Espíritú-gá ná càda te uu<sup>n</sup>-gá uu<sup>n</sup>-gá cuíta ngùndecu ndìhì-ndo tnúhu ndee ìní quíhì<sup>n</sup> sá cádá vâha ñaha-gá xii-ndo.

<sup>14</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhì-í ichi Xítohó Jesucristú cùtnuní ndáá ìní-í sá nchòhó ío váha ìní-ndó, te duca<sup>n</sup> ío váha cùtnuní ìní-ndó nchàa tnúhu váha, te duca<sup>n</sup> ío dásahú tnáhà-ndó nàcuáa cundecu-ndo. <sup>15</sup> Te dava tnúhu ní chídó tnùnì-í núú tütú-a cùu-xi tnúhu sá ío càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo, te duca<sup>n</sup> ní tee-í cuèndá sá nchòhó dandàcu ìní-ndó tnúhu-á<sup>n</sup>, te ní tee-í chí Yá Ndiöxí ní cundàhú ìní ñáhà-gá xii-í ní taxi-gá chùu quide-í <sup>16</sup> xínú cuèchì-í núú Xítohó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te tnúhu-á<sup>n</sup> cùú-xí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacúaa naníhì tãhú-ó, te duca<sup>n</sup> dānehé-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu Yá Ndiöxí cuèndá cuú-yu dàtná ìí<sup>n</sup> sá ndúú tãhú-gá, te Espíritú-gá quidé-xí cùu-yu ñáyiú cùdìu núú-gá, te cùu váha ìní ñáhà-gá xii-yu.

<sup>17</sup> Te ío váha cùu ìní-í cuèndá nchaa chùu quide-í sá cùú-xí Yá Ndiöxí, chí Xítohó Jesucristú ndécú ndìhì ñaha-gá xii-í. <sup>18</sup> Te mee-ni nàcuáa quide Xítohó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í xiá<sup>n</sup>-ní càhá<sup>n</sup>-í, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-gá xiá<sup>n</sup> ní sàndáá ìní cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu-gá. Te duca<sup>n</sup> chí ní chindèe ñaha-gá xii-í ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá te duca<sup>n</sup>-ni ní chindèe ñaha-gá xii-í ní quide-í titní núú sá ní quide-í núú-yu ní xiní-yu. <sup>19</sup> Te Espíritú Yá Ndiöxí ní quide-xi ní quide-í titní núú sá vã yõ tnáhì ndàcu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuú ní sáhà<sup>n</sup>-í ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú cuèi ndéé ñuú Jerusàlén, te cuèi ndéé distritú Ìlìricú, núu nchaa ñuú-á<sup>n</sup> ní sáhà<sup>n</sup>-í ní càhá<sup>n</sup>-í núú-yu tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhì tãhú-ó. <sup>20</sup> Te duca<sup>n</sup> ío ndècu ndee-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhì tãhú-ó núú vátá ñhì-gá-yu tnúhu cuèndá Xítohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> quide-í chí ñá túú cuìnì-í quíhì<sup>n</sup>-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú sá xindecu càhá<sup>n</sup> ñáyiú càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>21</sup> Te quide-í nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: Ñáyiú vátá ñhì-gá tnúhu cuèndá Yáá quixi ñuyítu te ñhì-yu, te duca<sup>n</sup> tècu tnùnì-yu tnúhu-gá. Duha càchí-xi núú tütú-gá.

### *Té Pãhlú cuìnì-dé quíhì<sup>n</sup>-dé ñuú Ròmà*

<sup>22</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núu xiá<sup>n</sup> ñá túú ní ndàcu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuèi duca<sup>n</sup>-ni sàni ìní-í quixi coto ñaha-í. <sup>23</sup> Te ní cuu titní cuía duca<sup>n</sup>-ni sàni ìní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndìhì-í nchaa iha ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchàa ñáyiú. <sup>24</sup> Núu xiá<sup>n</sup> sání ìní-í sá ndúu na quíhì<sup>n</sup>-í nàció<sup>n</sup> Èspañá te yáha càhá<sup>n</sup>-í quini-í nása ndècu-ndo, te dāvá-á<sup>n</sup> ío cudíi ìní-ó cùndecu tnaa-o, te duca<sup>n</sup> te òré nucúhu<sup>n</sup> tucu-í ichi te cada ndee ìní-ndó chindèe ñaha-ndo xii-í. <sup>25</sup> Te vitna quíhì<sup>n</sup>-í ñuú Jerusàlén quínehé-í sá ndúú tãhú ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú xindecu yàcá<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te ñáyiú xindecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, ndìhì distritú Acáyá ní cuu ìí<sup>n</sup>-núú-yu ní sacá<sup>n</sup> tnáhà-yu sá ndúú tãhú ñáyiú ndàhú xindecu ichi-gá ndécú ñuú Jerusàlén. <sup>27</sup> Te duca<sup>n</sup> tnáhì ní cudíi ìní-yu cadá-yu, te duca<sup>n</sup> tnáhì tàú-yu cadá-yu chindèé-yu ñáyiú xindecu ñuú Jerusàlén. Te ñáyiú Macèdoniá ndìhì ñáyiú Acáyá-á<sup>n</sup> ñà túú cùu-yu ñáyiú isràél. Te ñáyiú xindecu ñuú Jerusàlén cùu-yu mee-ni ñáyiú isràél, te duca<sup>n</sup> tàú-yu cadá-yu chí sá

cuendá ñáiyu isràél-án nǐ nǐhǐ-yu tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhǐ tǎhú-yu, núu xiǎ<sup>n</sup> tàú-yu chindee ñàhá-yu ndihǐ nchaa sá nihǐ-yu. <sup>28</sup> Te sátá ná yáha quínguáha cuendá-í-yu sá ndúú tǎhǔ-yu, te duca<sup>n</sup> te dǎtnúnǐ quee-í quíhǐ<sup>n</sup>-í nàció<sup>n</sup> Èspaña, te ichi yáha-í yáha cáhá<sup>n</sup>-í núú ndécú-ndó. <sup>29</sup> Te cùtnunǐ ndáá iní-í sá òrè ná quèxio-í núú ndécú-ndó, te Xítóhó Jesucristú ío chindee ñàha-gá xii-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó nàcuáa ío váha cundecu-ndo ichi-gá.

<sup>30</sup> Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihǐ-í ichi Xítóhó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sá ío chindee ñàha-ndo xii-í cáhá<sup>n</sup> ndihǐ-o Yá Ndiòxǐ cuendá-í, te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi ndècu ndihǐ-ndo Xítóhó Jesucristú. Te Espíritú Yá Ndiòxǐ quidé-xí cùu iní tnàhá-ó ñ<sup>n</sup> o. <sup>31</sup> Te ío chí cacá<sup>n</sup> tǎhú núú Yá Ndiòxǐ sá ná còto ñàha-gá xii-í, te ñá túú nǎ cada ñàha nchàa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñàhá xii-gá xǐndecu distritú Júdeá. Te cacá<sup>n</sup> tǎhú tùcu-ndo núú-gá sá ncháá sǎ cànèhe-í quíhǐ<sup>n</sup> nduu tǎhú ñáiyu ndècu ichi-gá ndécú ñùú Jerusàlén ío váha cuu iní-yu quehe<sup>n</sup> cuendá-yu. <sup>32</sup> Te duca<sup>n</sup> càda-ndo cuendá sá ñuu Yá Ndiòxǐ ná càchǐ-gá te ío cudí iní-í òrè quèxio-í núú ndécú-ndó, te ío váha cuu iní-í cundecu ndihǐ ñàha tnài xii-ndo. <sup>33</sup> Te vitna xicá<sup>n</sup> tǎhú-í núú Yá Ndiòxǐ Yáa quidé ío váha cùu iní-ò ndècu-o sá ná chindee chitúu ñàha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

## 16

### *Té Pǎblú quidé ndèe iní-dé ñáiyu ndècu ñuu Rómá*

<sup>1</sup> Te yúhú tendaha-í tá Fèbè quixǐ-xǐ núú ndécú-ndó, te tnàhá-xǐ ndècu-xǐ ichi Xítóhó Jesucristú, te quide-xǐ chiu<sup>n</sup> Yá Ndiòxǐ sá cúú-xǐ ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xǐndecu ñuu Cèncreá. <sup>2</sup> Te cuinǐ-í sá ío váha cuu iní-ndó quèhe<sup>n</sup> cuendá-ndó-xǐ, chi ndècu ndihǐ-xǐ Xítóhó Jesucristú, te cada-ndo nàcuáa tàú-xǐ cunduu dǎtná tàú-xǐ cada ñáiyu ndècu ichi-gá, te ío chindee-ndo-xǐ te núu ná cúú sǎ xínǐ ñùhu-xǐ, chí tnàhá-xǐ ío chindee-xǐ cue ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te tnàhá yúhú duca<sup>n</sup> ío chindee-xǐ.

<sup>3</sup> Te cúñaha-ndo ío na càda ndee iní té Àquilú ndihǐ ñadihǐ-dé tá Priscilá, chí ñáiyu-án nǐ quide chiu<sup>n</sup>-í ndihǐ-yu ní quide-ndí chiu<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú. <sup>4</sup> Chi mèe-yu ní cácu cuú-yu sá cuendá sá nǐ dácacu ñàhá-yu xii-í sá nǐ yáha-í, núu xiǎ<sup>n</sup> ío ndàcá<sup>n</sup> tǎhú-í núú-yu, te ñá díu-nǐ yúhú duca<sup>n</sup> ío ndàcá<sup>n</sup> tǎhú-í núú-yu chí tnàhá nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél xǐndecu ichi-gá xǐndecu nchaa xichǐ duca<sup>n</sup> ío ndàcá<sup>n</sup> tǎhǔ-yu núú té Àquilú ndihǐ núú ñadihǐ-dé tá Priscilá. <sup>5</sup> Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáiyu xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú tàcá vehe té Àquilú ndihǐ tá Priscilá dácuaàh-yu tnúhu-gá, te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní té Epènetú chí tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, chí té-án cúú-dé tée díhna nuu nǐ sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú distritú Acáyá. <sup>6</sup> Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní tá Màriá xíchǐ ndécú ndihǐ-ndo, xíchǐ ío ndècu ndee xinu cuechi núú Xítóhó Jesucristú. <sup>7</sup> Te cúñaha tùcu-ndo sá ío na càda ndee iní cue tée cùu ndi mee-í té Àndrónicú ndihǐ té Júnias, chí tnàhá-güedé ní xǐhǐ ndihǐ ñàha-güedé xii-í vecaá, te ío cùdiu-güedé núú nchàa cue tée ní táuchíu<sup>n</sup> Jesús cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sàndáá iní-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú dácúúxǐ yúhú.

<sup>8</sup> Te cúñaha-ndo sá ná càda ndee iní té Àmpliás chí tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, te ndècu-dé tnàhá-dé ichi Xítóhó Jesucristú. <sup>9</sup> Te cúñaha tùcu-ndo xii té Bǎnú tée cùndihǐ ñàha xii-o quide-o chiu<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú sá ná càda ndee iní-dé,

te cúñaha tùcu-ndo xii té Èstaquí sá ná càda ndee iní-dé chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé. <sup>10</sup> Te cúñaha tùcu-ndo xii té Àpelés sá ïo na càda ndee iní-dé, chi téé-án ïo váha cundáá-dé núú Xítohó Jesucristú, te cúñaha tùcu-ndo xii ñáiyu xíndecu vehe té Aristóbulú sá ïo na càda ndee iní-yu. <sup>11</sup> Te cúñaha-ndo xii té Herodión téé cùu ndi mee-í sá ïo na càda ndee iní-dé, te cúñaha-ndo xii ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu vehe té Nàrcisú sá ïo na càda ndee iní-yu. <sup>12</sup> Te cúñaha-ndo xii tnahá tá Trifená ndihi tá Trifosá sá ïo na càda ndee iní-yu, chi tnàhá-yu quidé-yu chiù<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú. Te tnàhá tá Pèrsidá xíchí ndécú ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú cúñaha-ndo xii-xi sá ïo na càda ndee iní-xi, chi tnàhá-xi ío ndùcu ndee-xi quide-xi chiù<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú. <sup>13</sup> Te cúñaha-ndo tnàhá té Rífú téé ío váha sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú sá ïo na càda ndee iní-dé ndihi náná-dé, chi ñaha-án quidé iní-í sá cúú-án datná náná-í. <sup>14</sup> Te cúñaha-ndo sá ïo na càda ndee iní té Àsíncritú, ndihi té Flègonté, ndihi té Hèrmás, ndihi té Pàtrobás, ndihi té Hèrmés, ndihi nchaa dava-gá cue ñáiyu ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú xíndecu ndihi-güedé. <sup>15</sup> Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní té Filológó, ndihi tá Jülüá, ndihi té Nèréú, ndihi cúha té Nèréú, ndihi tá Òлимпás, ndihi nchaa dava-gá ñáiyu sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú xíndecu ndihí-yu.

<sup>16</sup> Te ío yíñùhu cada ndee iní tnàhá-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo. Te nchaa ñáiyu tàcá nchaa iha dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú quidé ndèe iní ñáhà-yu xii-ndo.

<sup>17</sup> Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá cádá cuèndá-ndó nùu ló ñáiyu quide nacuaá vá cúú ì<sup>n</sup>nuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáiyu-án sánú ichi ñahá-yu ì<sup>n</sup> ichi ñá túú váha, chi ñá túú ì<sup>n</sup>-ni cuu-xi tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu ndihi tnúhu sá ní níhí-ndó ndècu ndihi-ndo, te ñáiyu duca<sup>n</sup> xíquide vá níhí tnàhá-gá-ndó ndihí-yu. <sup>18</sup> Chi ñáiyu-án ñà túú quidé-yu chiù<sup>n</sup> sá cúú-xi Xítohó Jesucristú, chi mee-ni sá cúú-xi mée-yu quidé-yu, te mee-ni nchàa tnúhu sá ïo víi ío váha cuáhá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu óré cuáhá<sup>n</sup>-yu dàndahú-yu nchaa ñáiyu ío yáchí sàndáá iní-xi ì<sup>n</sup> tnúhu. <sup>19</sup> Te nchaa ñáiyu níhí-yu tnúhu sá nchòhó sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, núu xíñ<sup>n</sup> ío cùdíí iní-í. Te cuiní-í sá nchòhó ío váha cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo mée-ni sá váha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. <sup>20</sup> Te Yá Ndióxi Yáá quidé ío váha cùu iní-ó ndècu-o ío ndihi cada-gá cuèndá sá sàculhná ñà túú-gá ná cada ñaha-xi xii-ndo, te xicá<sup>n</sup> tàhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo.

<sup>21</sup> Te té Timùteú téé quide ndihi-í chiù<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú iha quide ndee iní ñáhà-dé xii-ndo, te tnàhá té Lùciú, ndihi té Jàsón, ndihi té Sosipàtér cue téé cùu ndi mee-í quidé ndèe iní ñáhà-güedé xii-ndo.

<sup>22</sup> Te tnàhá yúhú té Tèrciú téé càdúha tutú-a cuèndá té Pàblú quidé ndèe iní ñáhà-í xii-ndo, chi ì<sup>n</sup>-ni cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú.

<sup>23</sup> Te tnàhá té Gáyú téé dii vèhe-xi ndecu-í quidé ndèe iní ñáhà-dé xii-ndo, te diu-dé ní taxi nùu-dé vehe tàcá ñáiyu dàcuahá-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te tnàhá té Èrastú téé yíndaha díhú<sup>n</sup> ñùu quidé ndèe iní ñáhà-dé xii-ndo, te tnàhá té Cuártú téé ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quidé ndèe iní ñáhà-dé xii-ndo.

<sup>24</sup> Te xicá<sup>n</sup> tàhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

*Cáhá-ó sá ïo cànu cuu Yá Ndióxi*

<sup>25</sup> Te vitna chí ná cãchí-ó sã ïo cãhnu cuu Yã Ndiõxí, chi mee-gã cada te ío-gã cuita níhí ndéé-gã-ndó cùndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú dàtná cãchí tnúhu sã cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó, tnúhu sã dánèhé-í ñãyiu cuèndá Xítóhó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a ì<sup>n</sup>-ní cùu-xi ndìhì nchaa tnúhu sã ñí cachí Yã Ndiõxí cuu yuhu ndèè cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te vitna ní quee túu-xi, <sup>26</sup> chi mee Yã Ndiõxí ní dátúu-gã núú-ó vitna, te cãhá<sup>n</sup>-ndí nãcuáa ní chídó tnùnì cue téé ní xóo cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha. Te duca<sup>n</sup> tnúhu sã ndúú yùhu ní cuu ta xíté nuu-xi ñihì ñuyíú cuáhá<sup>n</sup>, chi duca<sup>n</sup> ñí cachí Yã Ndiõxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuèndá sã quíndáá iní ñháá ñãyiu xii-gã, te tní<sup>í</sup>-yu nchaa tnúhu cãhá<sup>n</sup>-gã.

<sup>27</sup> ¡Te ì<sup>n</sup>dì-ni Yã Ndiõxí cúu-gã Yaá ío sàá sã xìnì tnùnì-xi! ¡Te nchaa-o chí ná cãchí-ó sã ïo cãhnu cuu-gã, chi ndècu ndìhì-o Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup>-ní càda-o ní caa ní quíhì<sup>n</sup>! Te duca<sup>n</sup> na cunduu. Te ío chí cãdá ndèè iní-nã vitna.



## TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHĪ<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

*Té Pāblú cadúha-dé tutú quihĪ<sup>n</sup> ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú ní cāhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndiõxí xii-í cuendá sá cāhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú, chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiõxí cunduu. Te cadúha-í tutú-a ndihí té Sõstenés té ndecu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú <sup>2</sup> cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Còrintú, chi nchòhó cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiõxí cuendá sá ndécú ndihí-ndo Xítohó Jesucristú. Te diu-ni-ndo cùu-ndo ñáyiú ní cāhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndiõxí cuendá cundecu yĩñùhu-ndo núú-gã, ndihí nchaa dava-gã ñáyiú ndecu nchaa xichi, ñáyiú cāchí sá ío cāhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te Yaá-á<sup>n</sup> cúú-gã Xítohó-yu, te diu-ni-gã cúú-gã Xítohó nchoo tucu. <sup>3</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiõxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ndì nduú-gã ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

*Yá Ndiõxí ío chĩndee ñaha-gã xii-o cuendá sá ndécú-ó ndihí Xítohó Jesucristú*

<sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup>-ni ío ndacá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndiõxí cuendá-ndó, chi mee-gã ío chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo sá cuendá Xítohó Jesucristú. <sup>5</sup> Te cuendá sá ndécú-ndó ndihí Xítohó Jesucristú, núú xiã<sup>n</sup> Yá Ndiõxí ío chĩndee ñaha-gã xii-ndo saá díqui-ndó nācuáa cāhá<sup>n</sup>-ndó, ndihí nācuáa cùtnuní iní-ndó, <sup>6</sup> chi tnúhu sá ní nĩhí-ndó cuendá Xítohó Jesucristú ní quée-xi iní-ndó. <sup>7</sup> Te xiã<sup>n</sup> núu nchaa sá váha ñá túú tnàhí cùmání xii-ndo chi Yá Ndiõxí ío chĩndee ñaha-gã. Te duca<sup>n</sup> quide-gã ñini nchòhó ní yùhu ní iní-ndó ndètu-ndo saá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. <sup>8</sup> Te Yá Ndiõxí duca<sup>n</sup>-ni ío chĩndee ñaha-gã xii-ndo cuendá sá vã yõ teñaha cuèchi nduu na quixi tucu Xítohó Jesucristú. <sup>9</sup> Te nchaa sá cāhá<sup>n</sup> Yá Ndiõxí dacuítí quide-gã, te diu-gã cúú-gã Yaá ní cāhá<sup>n</sup> ñáhá xii-ndo cuendá cuu ñnuu-ndo ndihí Déhe-gã Xítohó Jesucristú Yaá cúú Xítohó-ó.

*Ñá túú cùu ñnuu ñáyiú ndecu ichi Xítohó Jesucristú*

<sup>10</sup> Te nchòhó ñáyiú ndecu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cāhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sã vã ndì dí<sup>n</sup> cāni iní-ndó, te ío cuu ñnuu-ndo cundecu-ndo, te ñni-í cāni iní-ndó, te ñni-í càda-ndo chi duca<sup>n</sup> cuíní-gã cunduu. <sup>11</sup> Te duha cāhá<sup>n</sup>-í dóho nchòhó ñáyiú ndecu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chi cue ñáyiú vehe té Clòè ní cachí tnúhu-yu xii-í sã ñá túú cùu ñnuu-ndo ndecu-ndo. <sup>12</sup> Te duha nduu tnúhu ní níhí-í nācuáa cùu ndecu-ndo, chi dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Pāblú.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Apolós.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Pèlú.” Te dava tucu-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá Xítohó Jesucristú”, duha cāchí-ndó. <sup>13</sup> Te vã dúcá<sup>n</sup> cāhá<sup>n</sup>-ndó chi ñá túú nã daha Xítohó Jesucristú ndécú chi ñndì-ni-gã. Te ñá díú yúhú té Pāblú ní xihí-í núú cùrúxí sá cuendá-ndó, te ní ñá túú ní sãndute-ndo cuendá sá yúhú cuu cuendá ñhà-í xii-ndo. <sup>14</sup> Te táxãhu xii Yá Ndiõxí chi ñá díú nchaa-ndo ní dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndihí té Gáyú-ni ní dacuandute-í-güedé. <sup>15</sup> Te xiã<sup>n</sup> núu vá cúú tnàhí cāhá<sup>n</sup>-ndó sã ní sandute-ndo sã cúú cuendá ñáhá-í xii-ndo. <sup>16</sup> Te ní ndacu tucu iní-í sã

tnàhá tucu ñáiyu cùu ndi mee té Èstéfanás ní dácuañdùte-í, te ñi-ná ñáiyu-án te sànnu sá ñà túú-gá nágá ñáiyu ni dácuañdute-í. <sup>17</sup> Te Xítohó Jesucristú ñá túú ní tendaha ñaha-gá xii-í sá dácuañdute-í ñáiyu, chi ní tendaha ñaha-gá xii-í sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-yu, tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó. Te ñá túú càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> ñáiyu túha. Te duca<sup>n</sup> quide-í cuendá sá nchòhó quindáá váha iní-ndó tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. Chi núu na càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> ñáiyu túha te nchòhó vá quindáá iní-ndó tnúhu-án nàcuáa tãú-xi cunduu.

### *Sá cuendá Xítohó Jesucristú cùtnùní iní-ó sã ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí*

<sup>18</sup> Te nchaa ñáiyu ta xíta nihnu cuáhá<sup>n</sup> càchí-yu sá ñà túú nàndíhi tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, dico sá cúu-xí nchòhó ñáiyu sa ní naníhí tãhú, chi tnúhu-án cúu-xí ñn tnúhu sá ní taxi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nàcuáa cuiní-gá iní-ó, <sup>19</sup> te quèe ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gá núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáiyu túha vá nàndíhi-gá nchaa sá xini tnùnì-yu, te nchaa ñáiyu ío váha sãá díquí-xi vá nàndíhi-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

<sup>20</sup> Te xiã<sup>n</sup> cùtnùní iní-ó sá ncháá ñáiyu sàni iní-xi sá ïo túha ndècu ñuyúú-a, ndíhi nchaa cue té dácuaaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi nchaa ñáiyu ío váha sãá díquí-xi càhá<sup>n</sup> cuendá nchaa sá ío ñuyúú-a, te nchaa ñáiyu-án càchí Yá Ndiöxí sá ñà túú nàndíhi nchaa sá xini tnùnì-yu sá cúu-xí-gã. <sup>21</sup> Te Yá Ndiöxí ío váha cùtnuní iní-gá nàcuáa quide-gá, chi ñá túú dàña-gá cundecu ndíhi ñàhá-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ní sãá díquí mée-yu, te duca<sup>n</sup> quide-gá chi cuiní-gá sá cùndèdòho-yu tnúhu sá sání iní-yu ñá túú nàndíhi. Te sá cuendá tnúhu-án te naníhí tãhú-yu te núu na quindáá iní ñàhá-yu xii-gá.

<sup>22</sup> Te cue ñáiyu isràél cuiní-yu quini-yu sá vã yõ tnàhí ndàcu cada, te cue ñáiyu griégú nchìcú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa sá dácuaaha ñáiyu ío túha. <sup>23</sup> Dico nchoo yíhi-o càhá<sup>n</sup>-ó núú ñáiyu sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí. Te cue ñáiyu isràél ñá túú tnàhí tnàhá iní-yu cundèdòho-yu tnúhu-án. Te cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél càchí-yu sá ñà túú vèdana nàndíhi tnúhu-án. <sup>24</sup> Dico sá cúu-xí nchaa ñáiyu ní càhá<sup>n</sup> ñàhá Yá Ndiöxí chi cuèi cùu-yu ñáiyu isràél àdi ñá túú cùu-yu, dico ñáiyu-án càchí-yu sá sã cuendá Xítohó Jesucristú cùtnuní iní-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí te ndècu ndíhi-gá nchaa sá xini tnùnì-gá. <sup>25</sup> Te sá quidè Yá Ndiöxí càchí ñáiyu ñuyúú-a sá ñà túú nàndíhi, dico xiã<sup>n</sup> ío-gá nàndíhi dácúúxí sá sání iní mée-yu. Te sá ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xiã<sup>n</sup> càchí ñáiyu sá ñà túú ní nihí ndéé Yá Ndiöxí cada-gá sá ní sání iní-gá cada-gá. Dico sá dúcá<sup>n</sup> ní quide Yá Ndiöxí, xiã<sup>n</sup> cúu-xí sã ïo-gá ní nihí ndéé-gã ní quide-gá ñn sá ní sání iní-gá dácúúxí sã sání iní mée ñáiyu ñuyúú-a. <sup>26</sup> Te nchòhó ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, chí dándàcu iní nàcuáa ndècu-ndo cùtnàhá ní càhá<sup>n</sup> ñàhá Yá Ndiöxí xii-ndo, chi sacú-ni-ndo túha dácúúxí ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá. Te duca<sup>n</sup> sacú-ni-ndo taxi tnunì-ndó, te ñi-ni duca<sup>n</sup> sacú-ndó nèhe ñáiyu sá yíñuhu núú-ndó. <sup>27</sup> Te ñáiyu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí càchí-yu sá ñà túú tnàhí túha dava-gá tnàha ñáiyu-yu, dico dava ñáiyu ñá túú túha-án càhá<sup>n</sup> ñàhá Yá Ndiöxí xii-yu cundecú-yu ichi-gá, te cundecu ndíhi ñaha-gá xii-yu, te duca<sup>n</sup> dándóo canúú-yu nchaa ñáiyu càchí sá ïo túha. Te

càhá<sup>n</sup> tucu-gá ñáyiú càchí dawa-gá ñáyiú sá ñà túú tnàhí tàú cunuú cùndecú-yu ichi-gá, te duca<sup>n</sup> cùndecu ndihi ñaha-gá xii-yu, te dàndóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá táxi tnùnì. <sup>28</sup> Te duca<sup>n</sup> Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-gá ñáyiú ñá túú tnàhí cunuú cundecu ndihi-gá, ndihi ñáyiú quèe tìhú núú dawa-gá tnàha ñáyiú-xi, ndihi ñáyiú càchí-yu sá ñà túú vèdana nàndìhi, nchaa ñáyiú-án càhá<sup>n</sup>-gá cundecu ndihi-gá, te duca<sup>n</sup> quide-gá cuèndá dàndóo canúú-yu nchaa ñáyiú càchí sá ïo cunuú. <sup>29</sup> Te núu xiã<sup>n</sup> ni ñ<sup>n</sup> ñáyiú vá cúú càchí-yu sá ïo càhnu cuú-yu núú Yá Ndiòxí. <sup>30</sup> Dico nchòhò chi mee Yá Ndiòxí ní quide-gá ndécú-ndó ndihi Xítohó Jesucristú, te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní cutnùnì iní-ó sá Yá Ndiòxí cúú-gá Yaá ndécú ndihi nchaa sá xiní tnùnì-gá. Te ñu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuèndá sá nchóó vã cùndecu-gá cuèchi-o núú Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup> cùndecu yiñuhu-o núú-gã, te nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>31</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-gá núu xiã<sup>n</sup> xiní ñuhu-xi cada-o nacuaá càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Vá càchí-ndó sá mée-ndó ïo càhnu cuu-ndo, chi cachi-ndó sá Yáá cúú Xítohó-ndó ïo càhnu cuu-gá”, duha càchí-xi núú tùtú-gá.

## 2

### *Tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nacuaá ní cuu ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxi*

<sup>1</sup> Te nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú sa ñaha-ndo sá cùtnàhá ní quixi-í ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Yá Ndiòxí núú-ndó, te ñà túú ní càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> ñáyiú ïo váha sàà díquí-xi, àdi datná càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> ñáyiú ïo túha. <sup>2</sup> Chi cùtnàhá ní xindecu ndihi ñaha-í xii-ndo chi ní sani iní-í sá mée-ní cuèndá Xítohó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó ndihi nacuaá ní cuu ní xihí-gá, te ñu duca<sup>n</sup> ní quide-í. <sup>3</sup> Te cùtnàhá ní quexio-í núú ndécú-ndó te ni ñà cùtnùnì iní-í nása cada-í ní cùu, te ïo ní quiyùhú iní-í ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó. <sup>4</sup> Te cùtnàhá ní càhá<sup>n</sup>-í nacuaá ndùu tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te ñaha-ndo sá Espiritú Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-xi xii-í ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó, te tnúhu-án ní quèe-xi iní-ndó. Te ñà túú ní càhá<sup>n</sup>-í ñ<sup>n</sup> tnúhu càhnu núú-ndó tnúhu sá càhá<sup>n</sup> cue ñáyiú ïo váha sàà díquí-xi. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuèndá sá nchòhò quíndáá iní-ndó tnúhu Yá Ndiòxí chi ní quide-gá sá váha sá cúú-xi iní-ndó, te ñà díú sá cuèndá tnúhu sá càhá<sup>n</sup> ñáyiú càchí sá ïo túha duca<sup>n</sup> ní sándáá iní-ndó tnúhu-gá.

### *Espiritú Yá Ndiòxí quidé-xi cùtnùnì iní-ó nacuaá sàni iní-gá*

<sup>6</sup> Te nchoo càhá<sup>n</sup>-ó tnúhu càhnu núú ñáyiú sa ní níhí ndéé ndècu ichi Xítohó Jesucristú. Te tnúhu-án ñà túú càhá<sup>n</sup> ñáyiú ñà túú ndècu ichi-gá, te ni cuè téé yìndaha ñaha xii-yu ñà túú càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-án chi cue téé-án naa-güedé. <sup>7</sup> Te tnúhu càhnu-án cúú-xi tnúhu Yá Ndiòxí, te mee-gá ní cachi-gá ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyúú sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-án te nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi-gá núú ïo váha càa ndecu-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te tnúhu-án ndúú yùhu-xi ni cuu. <sup>8</sup> Te ni ñ<sup>n</sup> cue téé yìndaha cue ñáyiú ñuyúú-a ñà túú təcú tnùnì-güedé tnúhu-án, chi núu dìcò təcú tnùnì-güedé tnúhu-án te vá catá càa-güedé Xítohó Jesucristú núú cùrúxi cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. Te ñu-ni Yaá-án ïo càhnu cuu-gá. <sup>9</sup> Dico duca<sup>n</sup> ní cuu chi ní quee ndáá-xi nacuaá càhá<sup>n</sup>-xi núú tùtú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: Yá Ndiòxí sa ní sani iní-gá nchaa nacuaá cada-gá sá cúú-xi cuèndá ñáyiú cùu iní ñáhá xii-gá. Te sá ní sani iní-gá cada-gá cúú-xi sá vátá quíni-gá ñáyiú te ni vátá cùndédóho-gá-yu,

te ni ñà túú tnàhí cùtnuní iní-yu nása cada-gá.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. <sup>10</sup> Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá Espiritú-gá cada-xi te nchoo cùtnuní iní-ó nchàa nacuaá sàni iní-gá cada-gá, núu xiá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> tècú tnùn-í-ó vitna, chi Espiritú-gá xini-xi nchaandi túhú nacuaá sàni iní-gá cada-gá.

<sup>11</sup> Te ñá ñ<sup>n</sup> ñáyiu xini ndáá-yu nacuaá sàni iní ingá ñáyiu, chi mee ñáyiu-á<sup>n</sup> xini ndáá-yu nchaa nacuaá sàni iní-yu. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu Yá Ndióxi chí medi-ni Espiritú-gá xini-xi nchaa nacuaá sàni iní-gá. <sup>12</sup> Te nchoo chí Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o, te ñá díú ñùyú-a duca<sup>n</sup> ni quèe espíritú ní ngúndecu ndihi-o. Te duca<sup>n</sup> ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o cuendá duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ó nacuaá ndùu nchaa sá vaha sá dícó duca<sup>n</sup> ní taxi-gá ndécú ndihi-o. <sup>13</sup> Te cuendá nchaa sá vaha-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndí, te càhá<sup>n</sup>-ndí nacuaá dàcahu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-ndí, te ñá túú càhá<sup>n</sup>-ndí nacuaá càhu iní ñáyiu ñuyú-a càhá<sup>n</sup>-yu, te diu-ni nchaa tnúhu dàcahu iní ñáhá Espiritú-gá xii-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí, diu-ni nchaa xiá<sup>n</sup> dánèhé-ndí nchaa ñáyiu ndècu ndihi tucu Espiritú-gá.

<sup>14</sup> Te ñáyiu ñá túú ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi ñá túú tnàhí iní-yu nacuaá ndùu tnúhu dàtecú tnúhu ñaha Espiritú-gá xii-yu, te ni ñà túú tècú tnùn-í-yu, te càchí-yu sá ñà túú nàndihi-xi. Te duca<sup>n</sup> chi mee-ni nchaa ñáyiu ndècu ndihi Espiritú-gá tècú tnùn-í-yu nacuaá ndùu tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te cue ñáyiu duca<sup>n</sup> ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi cùtnuní ndáá iní-yu ná cúú nchaa sá vaha, te vá yõ ñ<sup>n</sup> xini nchaa nacuaá sàni iní-yu. <sup>16</sup> Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Vá yõ ñ<sup>n</sup> xini nacuaá sàni iní Yá Ndióxi, núu xiá<sup>n</sup> vá yõ ñ<sup>n</sup> ndacu ná danèhé ñáhá xii-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te nchoo chí ñ<sup>n</sup>-ni sàni iní-ó ndihi Xitohó Jesucristú.

### 3

#### *Cue téé xíquide chiú<sup>n</sup> Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá ní ñihi-í nacuaá cada-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná càhá<sup>n</sup>-í núú nchaa ñáyiu quide nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup> Espiritú Yá Ndióxi, chi ní càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó dàtná càhá<sup>n</sup>-í núú nchaa ñáyiu cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi, te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñáyiu íchí ní sándáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú, núu xiá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-í núú-ndó. <sup>2</sup> Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná ñ<sup>n</sup> déhe yiqui<sup>n</sup> vitna sadi camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi dítá, chi ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñ<sup>n</sup> sá ñà túú tnàhí úhú tecú tnùn-í-ndó, te ñá túú ní dànèhé ñáhà-í xii-ndo ñ<sup>n</sup> sá xitò-í sá vá tècú tnùn-í-ndó. Te quide cuendá-í sá díú-ní dùca<sup>n</sup> vá tècú tnùn-í-ndó ndéé vitna te núu na dànèhé ñáhà-í xii-ndo nchaa dava-gá tnúhu. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> chi quide-ni-ndo nacuaá sàni iní méé-ndó, chi ndècu-ni-ndo ichi cuédú íní, te ñáá ndihi tnàha-ni-ndo, te ñá túú tnàhí cùu ñ<sup>n</sup>-nuu-ndo ndècu-ndo. Te xiá<sup>n</sup> cùtnuní sá méé-ní nchaa nacuaá sàni iní méé-ndó quide-ndo, te xíquide-ndo dàtná quidé nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Xitohó Jesucristú. <sup>4</sup> Te dava-ndo càchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Páblú.” Te dava-ndo càchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Apólós”, duha càchí-ndó. Te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó xiá<sup>n</sup> cùtnuní sá quidé-ní-ndó mèe-ni nchaa nacuaá sàni iní méé-ndó.

<sup>5</sup> Te yúhú té Páblú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñã túú cùnunu-í, te ní té Àpolós ñã túú cùnunu-dé chi dicó cue téé xínu cuechi núú Yã Ndiõxí cúú-ndí, te ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núu xiã<sup>n</sup> ní sándáá iní-ndó. Te ndi dñ<sup>n</sup> ndi dñ<sup>n</sup> ndúu chiu<sup>n</sup> ní táhú Yã Ndiõxí cada-ndí. <sup>6</sup> Te yúhú cúú-í dàtná ñ<sup>n</sup> téé chihí tatá chi dàcahá<sup>n</sup> ñãhà-í xii-ndo túha-ndo ichi Yã Ndiõxí. Te téé Àpolós cúú-dé dàtná ñ<sup>n</sup> téé nàcuhñu chi téé-á<sup>n</sup> ndécú-dé dánèhé ñãhá-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yã Ndiõxí cúú-gã Yaá quidé sàhnu tatá ní chihí-í-á<sup>n</sup>, te duha càhá<sup>n</sup>-í chi ñu-gá quidé-gã tá nihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. <sup>7</sup> Te núu xiã<sup>n</sup> ní téé chihí tatá te ní téé nàcuhñu ñã túú cùnunu-güedé, dico Yã Ndiõxí ío cùnunu-gá chi ñu-gá quidé-gã xínu tatá-á<sup>n</sup> te sàhnu-xi. <sup>8</sup> Te ñ<sup>n</sup>-ni cùu téé chihí tatá ndihí téé nàcuhñu. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé xiquide chi<sup>n</sup> Yã Ndiõxí, te nàcuáa ndúu chiu<sup>n</sup> ní quide-ndí te duca<sup>n</sup> cùnudu táhú taxi Yã Ndiõxí nduu táhú-ndí. <sup>9</sup> Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñ<sup>n</sup> xichi núú ní quée tatá, te nchúhú cúú ñ<sup>n</sup>nuu-ndí quidé chi<sup>n</sup>-ndí xiá<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-ndo chi cùu cuendá ñãhá Yã Ndiõxí xii-ndo, te nchúhú cúú ñ<sup>n</sup>nuu-ndí quidé-ndí chi<sup>n</sup>-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ñ<sup>n</sup> vehe sá vítá sáá, te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-ndo chi Yã Ndiõxí quidé-gã tá sàhnu nihnu-ndo ichi-gá cuáhá<sup>n</sup>. <sup>10</sup> Te yúhú cúú-í dàtná ñ<sup>n</sup> téé cùnunu dacaá vehe te ní tava-í cimièntú-xi, te dñ<sup>n</sup> cue téé véxi dàcaa-güedé ndóho, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> cue téé-á<sup>n</sup> ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacáa-güedé. Núu duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu yúhú chi Yã Ndiõxí ní taxi-gá chi<sup>n</sup> quide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xitohó Jesucristú núú-ndó, te dñ<sup>n</sup> cue téé véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> cue téé-á<sup>n</sup> ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacuàha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. <sup>11</sup> Te cimièntú vehe-á<sup>n</sup> cada iní-ó sã cúú-xí mèe Xitohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> chi yúhú ní dánèhé ñãhá-í xii-ndo ío ngündec ndihí-ndo Xitohó Jesucristú, te vá yõ-gá cundecu ndihí-ndo chi ñ<sup>n</sup>di dí-ñi-gã ndécú. <sup>12</sup> Te dava cue téé dàcaa-güedé vehe váha te chihí-güedé díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, ndihí díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, ndihí yúú sã ío víi càa. Te dava-güedé dácàa-güedé vehe vítú, te dava-güedé dácàa-güedé vehe ité, te dava-güedé dácàa-güedé vehe tnuvixi<sup>n</sup>. <sup>13</sup> Te sáá nduu te nchaa vehe-á<sup>n</sup> càyú-xi, te vehe vítú-á<sup>n</sup> ndihí vehe ité-á<sup>n</sup> ndihí vehe tnuvixi<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> ndoo ndoo càyú, te nchaa vehe váha-á<sup>n</sup> vá càyú-xi cuèi na yãha ñuhú. Te nchaa cue téé ní dácáá vèhe váha-á<sup>n</sup> cada iní-ó sã cúú-güedé ñáyíu ío váha quide chi<sup>n</sup> Yã Ndiõxí. Te nchaa cue téé ní dácáá vèhe vítú, ndihí cue téé ní dácáá vèhe ité, ndihí cue téé ní dácáá vèhe tnuvixi<sup>n</sup> cada iní-ó sã cúú-güedé ñáyíu ñã túú cuíni cada chi<sup>n</sup> Yã Ndiõxí nàcuáa tàú-xi cunduu. Te sáá nduu te cutnùní nàcuáa ndúu chi<sup>n</sup> ní quide ñ<sup>n</sup> ñáyíu, chi Yã Ndiõxí cáhá<sup>n</sup>-gá nàcuáa ndúu chi<sup>n</sup> ní quide ñ<sup>n</sup> ñáyíu ní quide chi<sup>n</sup>-gá. <sup>14</sup> Te cue ñáyíu ío váha xiquide chi<sup>n</sup> Yã Ndiõxí te cúdhi chi<sup>n</sup> quide-yu, te ñáyíu-á<sup>n</sup> nihí-yu sá ndúú táhú-yu. <sup>15</sup> Te cue ñáyíu ñã túú quide chi<sup>n</sup> Yã Ndiõxí nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cúdhi chi<sup>n</sup> ní quide-yu chi cuíta te ndóo-ná-yu duha, dico mèe-yu chi nanhí táhú-yu.

<sup>16</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo dàndacu-í iní-ndó sã cúú-ndó dàtná vehe Yã Ndiõxí, chi Espiritú-gá ndécú ndihí ñaha-xi xii-ndo. <sup>17</sup> Te núu yoo na dànaa ñaha xii nchòhó ñáyíu cùu veñuhu-gá, te Yã Ndiõxí danàa ñaha-gá xii ñáyíu-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> càda-gá chi nchòhó cúú-ndó ñáyíu cùu cuendá-gá.

<sup>18</sup> Te vá dándáhú-ndó mèe-ndo sã ío túha-ndo. Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndó sã túha-ndo dàtná sání iní cue ñáyíu ñã túú ndècu ichi Yã Ndiõxí, te cada-ndo sã cúú-ndó dàtná ñáyíu ñã túú tnàhí túha, te duca<sup>n</sup> te cuu ndisa-ndo

ñáyiú túha sá cúú-xí Yă Ndióxí. <sup>19</sup> Te nchaa sá xìní tnùní nchaa ñáyiú cächí sá ïo túha ñá túú ndècu ichi Yă Ndióxí ñá túú nàndíhi-xi sá cúú-xí-gă. Te cächí-xi núú tütú-gă: “Nchaa ñáyiú cächí sá ïo túha te Yă Ndióxí dandöo canúú ñáhá-gă xii-yu núú nchaa sá quidè-yu”, duha cächí-xi núú tütú-gă. <sup>20</sup> Te cächí tucu-xi ìngá xichi: “Yă Ndióxí cùtnùní iní-gă nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú cächí sá ïo túha. Te nchaa nàcuáa sàni iní-yu-án cächí-gă sá ñà túú vèdana nàndíhi-xi”, duha cächí-xi núú tütú-gă. <sup>21</sup> Núú xiá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sã vã cächí-ndó sã nchùhú cue tée dānehé ñáhá xii-ndo tnúhu-gă ïo càhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ïo ñuyúú-a cùu-xi sá vāha sá cúú-xí-ndó. <sup>22</sup> Te cuéi yúhú ndíhi té Àpolós ndíhi té Pèlú ndécú-ndí sá cúú-xí-ndó, te cuéi nchaa sá ïo ñuyúú-a te cuéi nchaa nduu ndècu-ndo te cuéi sá cùú-ndó dico nchaa cùu-xi sá vāha sá cúú-xí-ndó. Te cuéi nchaa sá ndécú tnàvíí, te cuéi nchaa sá cóo ndèe cuéé-gă nchaa cùu-xi sá vāha sá cúú-xí-ndó. <sup>23</sup> Te mee-ndo ndècu-ndo sá cúú-xí Xitohó Jesucristú, te mee Xitohó Jesucristú ndécú-gă sá cúú-xí Yă Ndióxí.

## 4

### *Nàcuáa nduu chiú<sup>n</sup> quide cue tée ní táuchú<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú càhá<sup>n</sup> tnúhu-gă*

<sup>1</sup> Te cada cuendá-ndó sã nchùhú dicó-ni cue tée xinu cuechi núú Xitohó Jesucristú cúú-ndí, te chiú<sup>n</sup>-án ní taxi Yă Ndióxí quidè-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu sá ñí cächí-gă yíyùhu ni cuu. <sup>2</sup> Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú duca<sup>n</sup> ñí sãñaha Yă Ndióxí chiú<sup>n</sup> quidè-yu cada ndáá-yu cadá-yu chiú<sup>n</sup>-án. <sup>3</sup> Te yúhú ñá túú quide cuendá-í nũ nása nduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó cuendá-í nũ cùu-í tée vāha àdi ñá túú cùu-í. Te diu-ni duca<sup>n</sup> ñá túú quide cuendá-í nũ nása-gă càhá<sup>n</sup> nchaa dava-gă ñáyiú cuendá-í. Te ni mèe-í ñá túú càhá<sup>n</sup>-í nũ cùu-í tée vāha àdi ñá túú cùu-í. <sup>4</sup> Te sãnuu iní-í sá ñà túú nã cùmāni-í núú Yă Ndióxí, dico ñá diú sá xiá<sup>n</sup> te cächí-í sá ñá túú cuèchi-í ndécú núú-gă, chi mee-gă ñáhá ndáá-gă te núu nása quide-í ndécú-í. <sup>5</sup> Te nchòhó vã càhá<sup>n</sup>-gă-ndó sã ñà túú cùndáá ñáyiú núú Yă Ndióxí, chi vátá sáá-gă nduu cùndáá cuèchi-yu. Te na sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú te dàvã-án dàtúu-gă nchaa sá quidè-yu, nchaa sá ñà túú xini-ó quidè-yu vitna, te duca<sup>n</sup> dàtúu-gă nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te Yă Ndióxí càhá<sup>n</sup> vāha-gă cuendá nchaa ñáyiú ní quide vāha.

<sup>6</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndíhi yúhú núú-ndó dānehé ñáhá-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo cuendá duca<sup>n</sup> cùu-xi ì<sup>n</sup> sá vāha sá cúú-xí-ndó, ndíhi cuendá sá nchòhó canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo càda-ndo mee-ni nchaa nacuáa yòdo tnuní núú tütú Yă Ndióxí. Te duca<sup>n</sup> te vã cächí-ndó sã ì<sup>n</sup> tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yă Ndióxí ïo-gă càhnu cuu-dé dàcúúxí ìngá-dé. <sup>7</sup> Te nchòhó vã cächí-ndó sã ïo-gă cùnũ-ndo dàcúúxí dàvã-gă ñáyiú chi Yă Ndióxí ní quide-gă ní ngúndecu ndíhi-ndo nchaa sá xini tnùní-ndó. Te mee-gă duca<sup>n</sup> ñí quide-gă ;Te ná cuendá nchòhó duca<sup>n</sup> quide cahnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo datná tnúhu sá mée-ndó ní quide-ndo dùca<sup>n</sup> ní ngúndecu ndíhi-ndo nchaa sá xini tnùní-ndó.

<sup>8</sup> Te nchòhó quidè-ndó sã ñà túú tnàhí-gă ná cùmāni-ndó nũ Yă Ndióxí, te quide-ndo sá ni ñíhí-ndó nchaa sá cuini-ndó nũ-gă ndécú ndíhi-ndo, te sãnuu sá cúú-nã-ndó dàtná cue tée yindaha ñáyiú, te nchùhú ñá túú cùu ì<sup>n</sup>nuu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo quindaha ndíhi ñaha-ndí xii-ndo ñáyiú, ìte vāha-ni te núu dicó ndisa sá yindaha-ndo ñáyiú chi tnàhá nchùhú ní tnàhá ndíhi ñaha-ndí xii-ndo quindaha-ó-yu te núu dicó cúú-xí ì<sup>n</sup> sá ndáá dico ñáhá! <sup>9</sup> Te yúhú

quidé cuendá-í sá nchúhú cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú ní cachí Yá Ndióxí sá cúú-ndí cue téé ñá túú nàndíhi sá cúú-xí dâva-gá ñáyiú. Te ní cachí tucu-gá sá cúú-ndí dàtná cue ñáyiú sa ní tnahá òré cuú-xi quíhí<sup>n</sup> nacháhu cuéchi-xi, te nchaa ñáyiú cùñúhu ñáhá-yu xii-ndí sá dúcá<sup>n</sup> ndòho-ndí, te tnahá nchaa espíritú cùñúhu ñaha-xi xii-ndí. <sup>10</sup> Te cuendá sá xínú cuéchi-ndí núú Xítohó Jesucristú, xíá<sup>n</sup> cúú-ndí dàtná cue téé ñá túú vèdana nàndíhi sá cúú-xí ñáyiú. Te nchòhó quidé-ndó sá cúú-ndó ñáyiú ío túha ndècu ndíhi Xítohó Jesucristú. Te ñáyiú càchí-yu sá nchúhú cúú-ndí cue téé ñá túú ndàcu cada ì<sup>n</sup> sá cádá sá cúú-xí Yá Ndióxí. Te nchòhó quidé-ndó sá cúú-ndó ñáyiú ío váha ndàcu quide ì<sup>n</sup> sá sání ìní-ndó sá cúú-xí-gá. Te cue ñáyiú dàquee tíhú ñáhá-yu xii-ndí, te nchòhó nêhé-yu sá yíñúhu núú-ndó. <sup>11</sup> Te nchúhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xihí-ndí docó, yichí-ndí ndute, te ñá túú dđó-ndí, te nchaa ñáyiú quide úhú ñáhá-yu xii-ndí, te ní vèhe-ndí ñá túú ndèé cáá cùndecu-ndí. <sup>12</sup> Te ío ndòho-ndí quidé chiu<sup>n</sup>-ndí ñihí-ndí sá xéxí-ndí. Te cue ñáyiú xícuèhé ñáhá-yu xii-ndí dico xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Yá Ndióxí cuendá-yu, te ñá cúú tnahí quini ndeé ñáhá-yu xii-ndí dico quide cahnu ìní-ndí nchaa sá quidé ñáhá-yu. <sup>13</sup> Te mee-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-yu cuendá-ndí dico sàcahnu ìní-ndí te dásahú-ndí-yu mee-ni tnúhu váha. Te càchí-yu sá cúú-ndí dàtná ì<sup>n</sup> sá ñà túú-gá vèdana nàndíhi, te nchaa-ni nduu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu xáhá<sup>n</sup>-yu xii-ndí.

<sup>14</sup> Te yúhú duha càhá<sup>n</sup>-í núú tütú-a dásahú ñáhá-í xii-ndo, dico ñá díú tnúhu sá cúú càhá<sup>n</sup> núú-ndó càhá<sup>n</sup>-í. Te duha càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo chi quide ìní-í sá sùúni dàtná déhe mee-í cúú-ndó chi ío cùu ìní ñáhá-í xii-ndo. <sup>15</sup> Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú vitna, dico yúhú cùú-í téé díhna nuu ní dánèhé ñáhá xii-ndo nacuaá nduu tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí táhú-ó, núu xíá<sup>n</sup> cùú-í dàtná tâtá-ndó. Te cuéí vâi vihi cue téé na quixi-güedé danèhé ñáhá-güedé xii-ndo tnúhu-gá dico ì<sup>n</sup> dì-ni yúhú cùú-í téé díhna nuu-gá ní dánèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá. <sup>16</sup> Núu xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá cánchezú<sup>n</sup> ñihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaá quide-í.

<sup>17</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dě xii-ndo, te téé-án ío cùu ìní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítohó Jesucristú, te téé-án cachí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nacuaá quide-í ndécú-í ichi-gá. Te díu-ni nàcuáa na càchí tnúhu-dé-án díu-ni duca<sup>n</sup> quide-í nchaa xichi núú tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú. <sup>18</sup> Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sání ìní-ndó sá vâ quixí-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. <sup>19</sup> Dico núu mee Yá Ndióxí ná càchí-gá te ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàv-án quini-í te núu nása quide nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ío xíquide càhnu mee-xi-án ndécú-yu ichi Xítohó Jesucristú. Te vá cádá cuendá-í tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu chi chiu<sup>n</sup> quidé-yu cada cuendá-í. <sup>20</sup> Te vitna yindaha ñaha Yá Ndióxí xii-o, te chindee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sá váha sání ìní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sá cáhá<sup>n</sup>-ó. <sup>21</sup> Te ío chí cání ìní núu ndèdacaá sá váha-gá cada-í òré ná quéxió-í núú ndécú-ndó, núu sá ténàá ñáhá-í xii-ndo àdi sá cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha-í xii-ndo ndíhi tnúhu vii tnúhu váha nàcuáa cutnùnì ìní-ndó sá cúú ìní ñáhá-í xii-ndo.



*Èª cuèchi càhnu vihi*

1 Te yúhú sa ní nihí ndǎá-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi ìªª tée ndècu ndìhì-ndo ndeca-dé nǎná chàhá-dé. Te xǎªª cúu-xí ìªª cuèchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yǎ Ndióxi càchí-yu sǎ vǎ cúu tnàhí ducaª càda-o. 2 ¡Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xǎndecu-ndo! ¡Te tàú-ndó sǎ cùndèyí-ndó ndìxi cuèchi iní-ndó sǎ dúcáª cùu ndecu-ndo ni cuu! Te tée ducaª quide-án xíní ñùhu-xi sǎ vǎ dáñá-gǎ-ndó nihí tnáhá ndìhì ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaª quide-ndo. 3 Te yúhú ñá túú ndècu ndìhì ñaha-í xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaª quide-ndo. 3 Te yúhú ñá túú ndècu ndìhì ñaha-í xii-ndo chi ducaª-ni ñò ñùhu iní ñáhá-í xii-ndo. Te yúhú càchí-í sǎ nácháhu tée-án cuèchi-dé sǎ dúcáª quide-dé, te òu-ni ducaª cǎháª-í núú-ndó te núu dǐcò ndécú ndìhì ñaha-í xii-ndo. 4 Te òré nátácá-ndó cǎháª ndìhì-ndo Yǎ Ndióxi te òu-ni Xítóhó Jesucristú ñá túú ðaña ndéé-gǎ chǐndèe ñaha-gǎ xii-ndo, te òré-án cada-ndo nàcuáa cuíní Xítóhó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sǎ tnáhá-í ndécú ndìhì ñaha-í xii-ndo. 5 Chi tàú-xi sǎ tée ducaª quide-án daquee tíhú-ndó-dé, te ducaª te sǎcúhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuèi na cúu-dé, dico na sǎá nduu te nduu támú-dé cundecu-dé ndìhì Xítóhó Jesucristú.

6 Te nchòhó ñá túú ndùu váha-xi sǎ càchí-ndó sǎ ío càhnu cuu-ndo. Te xíní-ndó sǎ cuèi luha-ni levadùrà ná quíhu yuchi cuáha páa dándáa-xi cuèi luha-ni nà quíhu te nihí-í-ni yuchi sǎháª ndoho-xi. Te ducaª sǎtnahá-xi cùu nchohó chi núu ndècu ndìhì-ndo ìªª ñáyiú quide sǎ ñá túú váha te nchaa-ndo ñá túú-gǎ cúu váha iní-ndó ndècu-ndo. 7 Te xíní ñùhu-xi sǎ cadá-ndó ðatná quidè cue ñáyiú quide vico pascua, chi ñá túú chihí-yu levadùrà yuchi cuáha páa xéxi-yu nduu quidè-yu vico-án. Te sǎ quíhu páa-án cada iní-ó sǎ cúu-xí nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá ní xóo cada-ndo. Te vǎ cadá-gǎ-ndó ni ìªª sǎ cuèhé sǎ dúhá, te ducaª te cuu-ndo ñáyiú váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quití ní xóo cahni-güedé nduu pásua cue quití-án cada iní-ó sǎ cúu-güedè ðatná Xítóhó Jesucristú nàcuáa ní xihí-gǎ núu cùrúxi. 8 Te núu xǎªª xíní ñùhu-xi sǎ vǎ cadá-gǎ-ndó ni ìªª sǎ cuèhé sǎ dúhá sǎ ní xóo cada-ndo, te ni vǎ cùhúª-gǎ iní-ndó te ni vǎ cadá-gǎ-ndó, te ni yùhu ni iní-ná-ndó càda-ndo mee-ní sǎ váha.

9 Te tutú sǎ sǎ ní dáquixí-í ndaha-ndo ní càchí-í sǎ vǎ nihí tnáhá-ndó ndìhì cue ñáyiú ndècu ichi ðǐª iní. 10 Te sǎ dúcáª cǎháª-í núu tùtú ní dáquixí-í ndaha-ndo te vǎ cání iní-ndó sǎ yùhú càchí-í sǎ vǎ cúu-gǎ tnahá tnúhu-ndo ndìhì cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ndìhì ñáyiú ndècu ichi ðǐª iní, ndìhì ñáyiú xího nchaa sǎ ío ñuyíú, ndìhì ñáyiú dùhu sǎ ndécú ndìhì tnaha ñáyiú-xi, ndìhì ñáyiú quide cahnu sǎ càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndǎá sǎ ndióxi cúu-xí chi dǐcò cue tée ñuyíú-a ní cadúha nchaa xǎªª, chi núu ducaª na càda-ndo vǎ tnáhá tnúhu-gǎ-ndó ndìhì-yu te xíní ñùhu-xi sǎ vǎ cùndècu-gǎ-ndó nùú ndécú-yu. 11 Te ñá túú dùcaª quée-xi nacuaª cǎháª-í núu tùtú-í, chi yúhú càchí-í sǎ vǎ cúu tnáhá tnúhu-ndo ndìhì ñáyiú càchí sǎ ndécú ichi Xítóhó Jesucristú te ñá ndǎá sǎ ndécú-yu ichi-gǎ. Te núu cùu-yu ñáyiú ndècu ichi ðǐª iní, àdi cúu-yu ñáyiú xího nchaa sǎ ío ñuyíú-a, àdi cúu-yu ñáyiú quide cahnu nchaa sǎ càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndǎá chi dǐcò cue tée ñuyíú-a ní cadúha nchaa xǎªª, àdi cúu-yu ñáyiú yiti yùhu-xi, àdi cúu-yu ñáyiú quíhu, àdi cúu-yu ñáyiú dùhu sǎ ndécú ndìhì tnaha ñáyiú-xi, te nchaa ñáyiú ducaª càchí sǎ ndécú ichi-gǎ te ñá ndǎá te ducaª xǐquidè-yu, te ni vǎ cúu nihí tnáhá-ndó ndìhì-yu caxi-ndo

ndihí-yu. <sup>12-13</sup> Te ñá díú yùhú cùu-í tée cáhá<sup>n</sup> cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú nùu quide ndáá-yu àdi ñá túú quide ndáá-yu ndécú-yu, chí mee Yá Ndiòxí cáhá<sup>n</sup>-gá te núu nása quide-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chí tàú-ndó càda cuendá-ndó nùu nása quide cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú. Núu xíá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi daquee tìhú-ndó tée duca<sup>n</sup> ñá túú quide váha ndècu ndihí-ndo-á<sup>n</sup>, te vá dáñá-gá-ndó ñihí tnáhá ndihí ñaha-dé xii-ndo.

## 6

*Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndihí váha tnàhá-yu*

<sup>1</sup> Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndihí váha tnàha-ndo te cùyii-ndo cuáhá<sup>n</sup>-ndó nùú cuè tée cùchiu<sup>n</sup> ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcá<sup>n</sup> cuèchi-ndo, te ñá túú dùca<sup>n</sup> taú-xi cada-ndo chí núú cuè tée ndècu ichi-gá duca<sup>n</sup> tàú-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndó càcá<sup>n</sup> cuèchi-ndo. <sup>2</sup> Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí sáá nduu cáhá<sup>n</sup>-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñáyiú àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiú duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>, te núu duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-ndó sá ndácú-ndó càda ndáá-ndó nchaa cuèchi sá ñá túú ùhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyíú-a. <sup>3</sup> Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ndéé cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí sáá nduu cáhá<sup>n</sup>-ó te núu nása quide-xi ndecu-xi. ¡Núu xíá<sup>n</sup> cùtnùní iní-ó sá úu<sup>n</sup>-gá ndacu-o càda ndáá-ó nchaa cuèchi sá íó ñuyíú-a! <sup>4</sup> Te núu íó dava-ndo íó nása cùu ndecu-ndo te xínáa-ndó, te vá quíhí<sup>n</sup>-ndó càcá<sup>n</sup> cuèchi-ndo nùú cuè tée ndèhe-ndo sá ñá túú ndècu-güedé ichi Yá Ndiòxí, dico nchòhó chí da núú cuè tée-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-ndó sàcá<sup>n</sup> cuèchi-ndo. <sup>5</sup> Te duha cáhá<sup>n</sup>-í cuendá cucaha<sup>n</sup> núú-ndó chí ñá túú quide váha-ndo sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. ¿Te náa dícó-ná ñá túú tnàhí ñ<sup>n</sup> tée cùtnùní iní-xi nàcuáa cada ndáá cuèchi-ndo ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú-á<sup>n</sup>? <sup>6</sup> Te nchòhó, ñá túú quide váha-ndo, chí dava-ndo cuáhá<sup>n</sup>-ndó nùú cuè tée ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàcá<sup>n</sup> cuèchi-ndo cuendá dava-gá cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi-gá.

<sup>7</sup> Te ñá túú quide váha-ndo sá dúcá<sup>n</sup> nàá ndihí tnàha-ndo te cuáhá<sup>n</sup>-ndó sàcá<sup>n</sup> cuèchi-ndo, te váha-gá sá càdá càhnu iní-ndó cuèi nándi na càda ñaha tnaha ñáyiú-ndo xii-ndo cuèi dùhú-yu sá ndécú ndihí-ndo dico cada càhnu-ni iní-ndó. <sup>8</sup> Dico nchòhó chí ñá túú quide càhnu iní-ndó chí da uu<sup>n</sup>-gá ñá túú quide váha-ndo sàcúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, chí cùu ùhú iní-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé méé-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú duca<sup>n</sup> quide tnaha-ndo.

<sup>9</sup> Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá, núu xíá<sup>n</sup> vá cání iní-ndó sá ñáyiú-á<sup>n</sup> nduu tãhú-yu cundecú-yu ndihí-gá. Te ní cuè ñáyiú ndècu ichi díí iní, te ní cuè ñáyiú quide càhnu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáa chí dícó cue tée ñuyíú-a ní cadúha nchaa xíá<sup>n</sup>, te ní cuè tée càhá<sup>n</sup> ndihí ñadìhí te ñá díú ñadìhí-güedé cùu-yu, te ní cuè ñáyiú dìhí càhá<sup>n</sup> ndihí tée te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, te ní cuè tée càhá<sup>n</sup> ndihí tnàha tée-xi, <sup>10</sup> te ní cuè ñáyiú dùhu, te ní cuè ñáyiú xilho sá ndécú ndihí tnaha ñáyiú-xi, te ní cuè ñáyiú quíhu, te ní cuè ñáyiú cáhá<sup>n</sup> ùhú, te ní cuè ñáyiú dancúehé tnàha ñáyiú-xi te dùhu ñahá-yu, te ní ñ<sup>n</sup> cue ñáyiú duha xíquide vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá

Ndiöxí táxi tnùni-gá. <sup>11</sup> Te dava nchòhò duca<sup>n</sup> ní xóo cada-ndo ni cùu, te vitna ní cuu-ndo ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, te ní cuu tucu-ndo ñáyiú ñá túú-gá cuéchi-xi ndècu núú-gá. Te duca<sup>n</sup> ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo sá vâha sá cuendá Xítohó Jesucristú, te ní ngúndecu ndihí-ndo Espíritú Yá Ndiöxí.

### *Nàcuáa ndiú cuendá yiqui cuñú-ó*

<sup>12</sup> Te càchí ñáyiú sá ncháá sá sání iní-ó cuu cada-o, te ndáá càhá<sup>n</sup>-yu dicó-ni sá ñá ncháá cùu-xi sá vâha sá cúú-xí-ó. Te núu cuíni nchaá sá sání iní-ó-á<sup>n</sup> taxi tnùni ñáhá-xí te vâ cáda-ó. <sup>13</sup> Te nchòhó sa xiní-ndó sá ncháá sá xéxi-ó cuãnguee-xi xití-ó, te xití-ó ní cuáha tnàhí-xi sá cùhú<sup>n</sup> ncháa sá cáxi-ó, dico xití-ó ndihí nchaá sá xéxi-ó chi naa-xi. Te Xítohó Jesucristú néhé cuendá-gá yiqui cuñú-ó, te duca<sup>n</sup> yiqui cuñú-ó cùu-xi cuendá-gá, te ñá túú ní cuáha yiqui cuñú-ó sá cùndècu-xi ichi díí iní. <sup>14</sup> Te dàtná ní quide Yá Ndiöxí ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xii nchoo tucu chi dandòto ñaha-gá xii-ndo núu na cùú-ó, chi ndàcu-gá quidé-gá nchaá sá vâha.

<sup>15</sup> Te nchòhó sa nàha-ndo sá yiqui cuñú-ó cùu-xi cuendá Xítohó Jesucristú chi ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o ndihí-gá, núu xiá<sup>n</sup> ñá túú tnàhí nduu váha-xi cáhá<sup>n</sup> ndihí-o ñáyiú ndècu ichi díí iní, chi yiqui cuñú-ó cùu-xi cuendá Xítohó Jesucristú, te núu duca<sup>n</sup> na càda-o te cada iní-ó sá cuendá-ná ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú yiqui cuñú-ó, núu xiá<sup>n</sup> ñá túú tnàhí nduu váha-xi duca<sup>n</sup> càda-o. <sup>16</sup> Te sa xiní-ndó sá núu ñ<sup>n</sup> téé na càhá<sup>n</sup> ndihí-dé ñ<sup>n</sup> ñadihí ndécú ichi díí iní te cada iní-ó sá ñ<sup>n</sup>-ná yiqui cuñú cúú-yu. Te duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Ñ<sup>n</sup> téé na càhá<sup>n</sup> ndihí-dé ñ<sup>n</sup> ñadihí te ñ<sup>n</sup>-ná yiqui cuñú cúú-yu”, duha càchí-xi. <sup>17</sup> Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchaá ñáyiú tnàhá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú, chi ñ<sup>n</sup>-ná cúú-yu ndihí-gá.

<sup>18</sup> Te núu xiá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá vâ cùndècu-ndo ichi díí iní, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ñá túú tnàhí sá vâha cùu-xi sá cúú-xí yiqui cuñú-ndó chi ío dàcuíta nihnu-xi yiqui cuñú-ndó. Te nchaá dava-gá sá cuèhé sá dúhá ñá túú quide-xi yiqui cuñú-ndó dàtná quidé xiá<sup>n</sup>. <sup>19</sup> Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sá yiqui cuñú-ndó cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> vehe núú ndécú Espíritú Yá Ndiöxí. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu yiqui cuñú-ndó chi ndècu-ndo ndihí Espíritú-gá. Te mee-gá ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndihí-ndo, te ñá díú mèe-ndo cuu cuendá-ndó mèe-ndo chí Yá Ndiöxí cúú cuendá ñáhá-gá xii-ndo. <sup>20</sup> Te duca<sup>n</sup> cùu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaá yíca cuéchi-ndo. Te núu xiá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi sá ñihí ní ndúú-ndó càda-ndo nacúaa cuu càhnu Yá Ndiöxí, te duca<sup>n</sup> tàú-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndihí yiqui cuñú-ndó cùu-xi cuendá-gá.

## 7

### *Sáhú sá cúú-xí ñáyiú ní tnándaha*

<sup>1</sup> Te ní quexio tutú sá ní dáquixí-ndó ndàha-í, te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó núú tütú-ndó. Te váha cada-xi te núu vâ cándèca téé ñadihí, te duca<sup>n</sup>-ni vâha cada-xi te núu ñáyiú ñihí vâ cándèca-yu téé. <sup>2</sup> Te djico-ni sá núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te dava-ndo càni iní-ndó cùndècu-ndo ichi díí iní. Núu xiá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi sá ncháá cuè téé ndi díí<sup>n</sup> cùndecu ñadihí-güedé, te duca<sup>n</sup>-ni tucu nchaá cuè ñáyiú ñihí ndi díí<sup>n</sup> cùndecu yí-yu. <sup>3</sup> Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá cuè téé vâ cúú càchí-güedé sá vâ cúú càhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñadihí-güedé, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> cuè ñáyiú ñihí tucu, vâ cúú càchí-yu sá vâ cúú

cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu yí-yu. <sup>4</sup> Te nchaa cue ñáyiú ðihí chi ñá díú mèe-ní-yu cùu cuendá-yu yiqui cùñú-yu chi tnàhá cúú cuendá yí-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchàa cue téé tucu chi ñá díú-ní mèe-güedé cúú cuendá-güedé yiqui cùñú-güedé chi tnàhá cúú cuendá cue ñadihí-güedé. <sup>5</sup> Te cue téé vá cúú càchí-güedé sá vá cúú cáhá<sup>n</sup> ndihí-güedé ñadihí-güedé. Te ni cue ñáyiú ðihí vá cúú càchí-yu sá vá cúú cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu yí-yu. Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sá vá dúcá<sup>n</sup> cadá-yu ñú nduu cuendá sá cuiní-yu ío cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiõxí, dico nà yáha núu ná daha nduu duca<sup>n</sup> ní ndatnúhu-yu sá vá dúcá<sup>n</sup> cadá-yu te nanihí tnàhá tucú-yu, chi núu ñáhá te cudana te vá cuácàhnu iní-yu te sácúihná dacáhá<sup>n</sup> ñáhá-xí xii-yu cadá-yu sá ñà túú tauú-yu cadá-yu.

<sup>6</sup> Te tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í-a quèe-xi sá tée ndihí ñadihí cuu candeca tnàhá-yu dico ñá túú quide yica-í sá dúcá<sup>n</sup> cadá-yu. <sup>7</sup> Te yúhú sání iní-í sá núu dicó sá cúú te nchaa-ndo cùndecu-ndo datná ndécú-í, dico ñáhá chi mee Yá Ndiõxí ní cachí-gá nàcuáa nduu táhú-ó ñú ñú-o cundecu-o, chi dava-o ní cutáhú-ó núú-gá sá cùndecu ñadihí-ó te dava-o ñáhá. <sup>8</sup> Te càchí tnúhu-í xii nchòhó cue téé vátá nihí-gá ñadihí-xi sá vâha-gá sá núu vá cùndecu ñadihí-ndó dàtná yúhú. Te duca<sup>n</sup>-ni nchòhó cue ñáyiú ðihí ñáyiú vátá nihí-gá yí-xi sá vâha-gá sá núu vá cùndecu yí-ndo. Te ðiu-ni duha cáhá<sup>n</sup>-í sá cúú-xí nchàa nchòhó ñáyiú ðihí ní quendóo quèe sá vâha-gá sá núu vá cándeca-gá-ndó tée. <sup>9</sup> Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sá núu xito-ndo sá yá cùndèe iní-ndó cùndecu mee-ndo te vâha-gá sá núu tnándaha-ndo, te ñá díú sá mée-ní càni cuehé cani duha iní-ndó cùndecu-ndo.

<sup>10</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú sa ní tnándaha cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo, te ñá díú mèe-í duha càhu iní-í cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo chi Xítohó Jesucristú duca<sup>n</sup> dàcahu iní ñáhá-gá xii-í, chi mee-gá cuiní-gá cada-ndo nàcuáa na cáhá<sup>n</sup>-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñáyiú ðihí cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá vá dáñá-ndó yí-ndo. <sup>11</sup> Te núu ío dava-ndo sá ní dáñá-ndó yí-ndo, te xini ñuhu-xi sá vá cándeca-gá-ndó tée, chi cundecu mee-ñá-ndó àdi núu ñáhá te naquehe<sup>n</sup> tucu-ndo tée ní cuu yí-ndo. Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá vá dáñá-ndó ñáyiú cùu ñadihí-ndó.

<sup>12</sup> Te tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a cùu-xi sá ní sani iní mée-í te ñá díú tnúhu sá ní cachí Xítohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup>-í cúú-xi. Te núu dava nchòhó cue téé ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiú ðihí ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te vá dáñá-ndó-yu te núu cùu váha iní-yu ndèca ñáhá-yu xii-ndo. <sup>13</sup> Te núu dava nchòhó cue ñáyiú ðihí ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó cue téé ñá túú ndècu ichi-gá te vá dáñá-ndó-güedé te núu cùu váha iní-güedé ndécá ñaha-güedé xii-ndo. <sup>14</sup> Te núu ñú tée ñá túú sàndáá iní-dé Xítohó Jesucristú te ñadihí-dé sàndáá iní ñáhá-á<sup>n</sup> xii-gá, te tée-á<sup>n</sup> ní cuu-dé ñú tée sa ní cuyatni tnàhá tnúhu ndihí ñaha xii-gá sá cuendá ñadihí-dé. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu tucu ñadihí ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú te yí-a<sup>n</sup> sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá, te ñaha-á<sup>n</sup> sa ní cuyatni tnàhá tnúhu-a<sup>n</sup> ndihí-gá sá cuendá yí-a<sup>n</sup>, te ðiu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnàhá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te núu vá dúcá<sup>n</sup> cùu te cue landú-yu-á<sup>n</sup> ío xica cùndecu-güexi núú-gá. <sup>15</sup> Te núu ñú tée ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuiní-dé dañá tnàha-dé ndihí ñadihí-dé ñaha sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, te ðiu-ni na càda-dé nàcuáa sání iní-dé. Te ðiu-ni duca<sup>n</sup> tucu te núu ñadihí ñaha ñá túú sàndáá

iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú cuiní-a<sup>n</sup> dañá-a<sup>n</sup> tée sàndáá ínì ñáhá xii-gá, tée cùu yíi-a<sup>n</sup> te ñu-ni na càda-a<sup>n</sup> nacuáa sàni ínì-a<sup>n</sup>. Chi tée sàndáá ínì ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ñá túú tàú-dé cada yica-dé ñadihí-dé cundecu ndihì ñaha-a<sup>n</sup> xii-dé te núu ñá túú cuiní-a<sup>n</sup>. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ñadihí ñaha sàndáá ínì ñáhá xii-gá ñá túú tàú-a<sup>n</sup> cada yica-a<sup>n</sup> cundecu ndihì ñaha yíi-a<sup>n</sup> xii-a<sup>n</sup> te núu ñá túú cuiní-dé cundecu ndihì ñaha-dé xii-a<sup>n</sup>, chi Yá Ndióxi cuiní-gá sá ncháá nchòo ñáyiú ndècu ichi-gá cundecu váha-o vâ nâá-ó. <sup>16</sup> Chi cue tée sàndáá ínì tnúhu Xítóhó Jesucristú ñá túú cùtnuní ínì-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadihí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá ínì ñáhá-yu xii-gá, te duca<sup>n</sup>-ni cuè ñáyiú ñihí sàndáá ínì tnúhu Xítóhó Jesucristú ñá túú cùtnuní ínì-yu te núu ndacú-yu canu ichi-yu yíi-yu ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá ínì ñáhá-güedé xii-gá.

<sup>17</sup> Te duha na càchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiú<sup>n</sup> ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi quidé-ndó ndéè cùtnáhá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-ndo ní natuha-ndo ichi-gá te ñu-ni chiú<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> cada-ndo cundecu-ndo. Te nchaa xichi núú tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá ñu-ni duha càhá<sup>n</sup>-í dóho-yu. <sup>18</sup> Te nchaa cue tée ndècu seña ñii-xi dàtná ní cachi ndii Moisés, cue tée ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ndécú ichi-gá, te ñu-ni duca<sup>n</sup> cùnduu-güedé cundecu-güedé, te nchaa cue tée ñá túú ndècu seña ñii-xi ní cáhá<sup>n</sup>-gá cundecu ichi-gá, ñu-ni duca<sup>n</sup> cùnduu-güedé cundecu-güedé vá cuáha-güedé seña ñii-güedé. <sup>19</sup> Te ñii-ni cùu-xi cuèi na cuáha-o seña ñii-o àdi vá cuáha-o. Te sá ño-gá xini ñuhu-xi cada-o xiá<sup>n</sup> cúu-xí sá cadá-ó ncháa nacuáa cuiní Yá Ndióxi. <sup>20</sup> Chi xini ñuhu-xi sá cundecu-ni-o datná ndécú-ó cùtnáhá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndióxi xii-o ní ngúndecu-o ichi-gá. <sup>21</sup> Te núu cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi cùtnáhá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te ñá túú nâ cani ínì-ndó, dico núu dàña ñaha patróo<sup>n</sup>-ndó quee-ndo núú chiú<sup>n</sup>-ndó te váha-ni quee-ndo núú chiú<sup>n</sup>-ndó. <sup>22</sup> Te sátá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Xítóhó Jesucristú xii nchòhó ñáyiú duca<sup>n</sup> ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi-á<sup>n</sup>, te ní cuu-ndo dàtná ñáyiú dàñá quee núú chiú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi sá cúu-xí-gá, te duca<sup>n</sup> chi ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñáyiú dàñá quee núú chiú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi cùu-ndo datná ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> chi xinu cuechi-ná-ndó núú-gá. <sup>23</sup> Te Yá Ndióxi ní nduu cuèndá ñáhá-gá xii-o chi Xítóhó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-o sá ndécú núú Yá Ndióxi ní cùu, te vá dàñá-ndó sá tnàha ñáyiú-ndo nàdatuhú ínì ñáhá-yu xii-ndo vá cúnú cuèchi-ndo núú Xítóhó Jesucristú nàcuáa tàú-xi cunduu. <sup>24</sup> Te núu xiá<sup>n</sup> càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihì-í ichi Xítóhó Jesucristú sá cundecu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndéè cùtnáhá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-ndo, te ñu-ni duca<sup>n</sup> cundecu-ndo ichi-gá.

<sup>25</sup> Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá Xítóhó Jesucristú ñá túú càchí tnúhu-gá xii-í núu nása cáhá<sup>n</sup>-í cuèndá nchaa ñáyiú vátá tnàndaha-gá. Te duha sàni ínì-í cáhá<sup>n</sup>-í cuèndá-yu, te nchòhó cuu quíndáá ínì-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-í chi Xítóhó Jesucristú chindèe chitúu ñaha-gá xii-í. <sup>26</sup> Te yúhú càchí-í sá sá cuèndá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ío ñuyúú-a vitna, te váha-gá sá ncháá ñáyiú te núu nása xíndecú-yu te duca<sup>n</sup>-ni na cundecú-yu. <sup>27</sup> Te nchaa cue tée ndècu ñadihí-xi te duca<sup>n</sup>-ni na cundecu-güedé ndihí-yu, te nchaa cue tée ñá túú ñadihí-xi te duca<sup>n</sup>-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé. <sup>28</sup> Dico nchaa cue tée na ndècu ñadihí-xi te ñá díú ñii<sup>n</sup> cuèchi cùu-xi sá dúcá<sup>n</sup> ná ndècu-güedé

ñadihí-güedé, te diu-ni duca<sup>n</sup> cùu tucu cue ñáyiú dihí te núu na nihí-yu yí-yu chi ñá díú ñ<sup>n</sup> cuéchi cùu-xi sá dúcá<sup>n</sup> ñihí-yu yí-yu. Te núu cue téé na nihí-güedé ñadihí-güedé te nándi ndohó-yu cundecú-yu ñuyúú-a, te núu xiá<sup>n</sup> duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá sá vã ndúcú-güedé ñadihí-güedé cuendá sá vã ndohó-yu.

<sup>29</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchi tnúhu-í xii-ndo sã ñã túú-gã vãi nduu cumání te quixi tucu Xítohó Jesucristú, núu xiá<sup>n</sup> xini ñùhu-xi sá ndéé vitna ngüita nchaa cue téé ndècu ñadihí-xi cada-güedé chi<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú, te cada-güedé dàtná sá ñã túú ñadihí-güedé. <sup>30</sup> Te nchaa ñáyiú ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñã túú ndihú iní-yu cadá-yu chi<sup>n</sup> Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú cùdíí iní-xi te na càda-ní-yu sá ñã túú cùdíí iní-yu cadá-yu chi<sup>n</sup>-gá, te nchaa ñáyiú ndècu ndihí nándi sá ndécú ndihí te na càda-ní-yu sá ñã túú ñã ndécú ndihí-yu cadá-yu chi<sup>n</sup>-gá. <sup>31</sup> Te nchaa ñáyiú nèhe chi<sup>n</sup> nchaa sá ío ñuyúú-a te na càda-ní-yu cuendá sá ñã túú ñã néhé chi<sup>n</sup>-yu cadá-yu chi<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, chi nchaa sá ío ñuyúú-a sa ñùhu-xi ichi cuáhá<sup>n</sup>-xi núú ndihí ñihnu-xi.

<sup>32</sup> Te cuini-í sá vã cùhú<sup>n</sup> iní-ndó nándi sá ío ñuyúú-a, te ni ñã túú tnáhi ná cani iní-ndó cundecu-ndo, chi nchaa cue téé ndècu ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu mee ío ñùhu iní-güedé cada-güedé chi<sup>n</sup>-gá nàcuáa cudüu-güedé núú-gã. <sup>33</sup> Te nchaa cue téé sa ndècu ñadihí-xi cue téé ndècu ichi-gã ñùhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé ñuyúú-a cuendá duca<sup>n</sup> cùdíu-güedé núú ñadihí-güedé. <sup>34</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> cùu tucu cue ñáyiú dihí chi ñã túú ñ<sup>n</sup>-ni cuu ñáyiú sa ndècu yí-xi ndihí ñáyiú vátá cundècu-gã yí-xi, chi ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñã túú ndèca téé ío ñùhu iní-yu cadá-yu chi<sup>n</sup>-gã nàcuáa ñihí ní ndúú-yu cundecu yíñùhú-yu núú Yá Ndiöxí, dico cue ñáyiú dihí ndécá tẽ ndècu ichi-gã ío ñùhu iní-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyúú-a cuendá cudüu-yu núú yí-yu.

<sup>35</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá cúu-xi ñ<sup>n</sup> sá vãha xii-ndo, te cudüu núú tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáyiú cada ndáá núú Xítohó Jesucristú, te mee-ni-gã cuhu<sup>n</sup> iní-ndó. Te ñã díú sã dúhá càhá<sup>n</sup>-í te quide yica-í sá cadá-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í.

<sup>36</sup> Te núu ío dava-ndo sãni iní-ndó sã ñã túú ndüu vãha-xi sá ío cuu sacuéhé dèhe yoco-ndo cundecú-yu ñã, te núu sãni iní-ndó sã vãha-gã candecá-yu téé te cada-ndo nàcuáa sãni iní-ndó, chi ñã díú ñ<sup>n</sup> cuéchi cùu-xi. <sup>37</sup> Te núu dava-ndo ndècu dèhe yoco-ndo, te vã yõo ñ<sup>n</sup> cada yica ñãha xii-ndo sá cãndecá-yu téé. Te núu mee-ndo sãni vãha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te núu vã dásá<sup>n</sup>-ndó dèhe yoco-ndo cãndeca ñãha téé te quide vãha-ndo sã dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>38</sup> Te nchaa ñáyiú dása<sup>n</sup> dèhe yoco-xi cãndeca ñãha téé te vãha-ni quidé-yu, te nchaa ñáyiú ñã túú dása<sup>n</sup> dèhe yoco-xi cãndeca ñãha téé te vãha-gã tucu quidé-yu sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu.

<sup>39</sup> Te nchaa ñáyiú dihí ndécú yí-xi xini ñùhu-xi sá cundècu-ní-yu ndihí yí-yu nini ndècu vívú-güedé chi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> tnúhu sá dánèhé ñãhá xii-o nàcuáa cada-o cundecu-o, dico núu na cùu-güedé te cuu naquehé<sup>n</sup>-yu ingá téé candecá-yu dicó-ni sá diu-ni téé ndècu ichi Xítohó Jesucristú. <sup>40</sup> Te yúhú sání iní-í sá ío-gã vãha cundecú-yu te núu vã nándúcú-yu ingá téé candecá-yu, te duha càhá<sup>n</sup>-í chi Espíritú Yá Ndiöxí duca<sup>n</sup> dàcahu iní ñãhá-xi xii-í càhá<sup>n</sup>-í.

## 8

*Cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáiyu ndùu táhú nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí*

<sup>1</sup> Te vitna na càhá<sup>n</sup>-í cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáiyu ndùu táhú nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá chí dícó ndaha cue tee ñuyúyú-a ní cuáha nchaa xiã<sup>n</sup>. Te nchoo sa cùtnuní váha iní-ó cuendá nchaa xiã<sup>n</sup>, dícó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní váha iní-ó xiã<sup>n</sup> quidé càhnu-o mee-o, dícó núu cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o te canu ichi-ò-yu ichi váha. <sup>2</sup> Te núu dava-ndo sàni iní-ndó sá tũha-ndo dícó cùu-ndo ñáiyu vátá cùtũha-gá nàcuáa tàù-xi cunduu. <sup>3</sup> Te núu nchòhó cúú ìní-ndó Yã Ndióxí te mee-gã cáhá<sup>n</sup>-gá sá cúú-ndó ñáiyu cùu cuendá-gá.

<sup>4</sup> Te vitna na cãchí tnũhu-í xii-ndo nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáiyu ndùu táhú nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá chí dícó ndaha cue tée ñuyúyú-a ní cuáha nchaa xiã<sup>n</sup>. Te nchoo cùtnuní iní-ó sã ncháá sá cãchí ñáiyu cùu ndióxí cadũha-yu ñuyúyú-a ñá túú cùu-xi ndióxí, chí ì<sup>n</sup>dii díí-ni Yã Ndióxí ndécú. <sup>5</sup> Te cue ñáiyu ñuyúyú-a cãchí-yu sá cuéi andiu te cuéi ñuyúyú-a ndècu titní ndióxí. Te ndáá sá ndèni ní cuu ndècu espíritú sá cãchí ñáiyu cùu ndióxí te ñá ndáá sá ndióxí cúú-xí, te nchaa xiã<sup>n</sup> táxí tnùnì ñáhá-xí xii-yu. <sup>6</sup> Te nchoo cùtnuní ndáá iní-ó sã ì<sup>n</sup>dii díí-ni Yã Ndióxí ndécú te ðiu-gá cúú-gã Tãtá-ó, te nchoo cùu-o ñáiyu cùu cuendá-gá. Te ðiu-ni mee-gã ní táúchíú<sup>n</sup>-gã ní cuáha nchaa sá ìó ñuyúyú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sã ì<sup>n</sup>dii díí-ni Xítóhó Jesucristú ndécú, te Yáá-á<sup>n</sup> ní quide-gá nchaa chíu<sup>n</sup> ní táhú Dütú Ndióxí ní cadũha-gá nchaandi túhú sá ìó ñuyúyú. Te ðiu-ni mee Xítóhó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

<sup>7</sup> Te ñá ncháá nchòhó ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnũhu càhá<sup>n</sup>-í. Chí sa ní cáa<sup>n</sup>-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí ní cùu. Te cuendá xiã<sup>n</sup> núu nàquehe<sup>n</sup>-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí-á<sup>n</sup> xéxí-ndó, te sàni-ni iní-ndó sá quidé càhnu-ndo nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí-á<sup>n</sup> te ñá ndáá sá ndióxí cúú-xí. Te núu sàni iní-ndó sã ñá túú váha caxi-ndo sá dúcá<sup>n</sup> ndùu táhú-xi-á<sup>n</sup> te xéxi-ndo te xiã<sup>n</sup> ñá túú cùu váha iní-ndó cuendá sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>8</sup> Te ñá díú ncháa sá xéxí-ó quide-xi cudíu-o núú Yã Ndióxí, chí ì<sup>n</sup>-ni quide-xi cuéi na càxi-o àdi vá cáxí-ó chí ni ì<sup>n</sup> sá cáxí-ó vã chindèe ñaha-xi cudíu-o núú Yã Ndióxí. Te cuéi vá cáxí-ó dícó ñá díú xiã<sup>n</sup> cada sá vã cúdiu-o núú-gã. <sup>9</sup> Te cuu-ni caxi-ndo ncháa nãni nihí-ndó. Te dícó-ni sá càda cuendá-ndó sã ñá díú cuendá sá xéxí-ndó-ã<sup>n</sup> cuíta nihnu dava ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu nãndi sá cadá-yu nàcuáa vá cúú váha iní Yã Ndióxí chí ñáiyu-á<sup>n</sup> ñá túú cùtnuní iní-yu. <sup>10</sup> Te nchòhó ñáiyu xini váha cuendá nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí, te núu na quihí<sup>n</sup>-ndó núú ndécú ncháa xiã<sup>n</sup> te ngóo-ndo càxi-ndo nchaa sá ní cutáhú-xí, te quini ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáiyu vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcá<sup>n</sup> cãchí-yu cùu ndióxí-á<sup>n</sup>, te cuéi sàni iní-yu sá ñá túú quide váha-ndo sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxí-yu tnàhá-yu nchaa sá dúcá<sup>n</sup> ní nduu táhú nchaa sá cãchí-yu cùu ndióxí-á<sup>n</sup> te ñá ndáá sá ndióxí cúú-xí. <sup>11</sup> Te núu duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiã<sup>n</sup> te duca<sup>n</sup> quide-ndo, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo-á<sup>n</sup> te dàcuíta nihnu-ndo dàva-gá ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáiyu vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiã<sup>n</sup>, te ðiu cuendá tnàhá ñáiyu-á<sup>n</sup> ní xihí



Xítóhó Jesucristú. <sup>12</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo-á<sup>n</sup> cúu-xí ì<sup>n</sup> cuéchi núú Xítóhó Jesucristú, chi quide-ndo nacuaá xínu iní-yu cadá-yu ì<sup>n</sup> sá sání iní-yu ñá túú vâha, núu xiá<sup>n</sup> ñá túú quide váha-ndo sá cúu-xí-yu. <sup>13</sup> Te núu yúhú cútñuní iní-í sá sá cuèndá ì<sup>n</sup> sá cáxi-í te ngóo ì<sup>n</sup> ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu ì<sup>n</sup> sá vâ cúú vâha iní Yá Ndióxí, te váha-gá sá vâ cáxi-gá-í xiá<sup>n</sup> cuèndá sá vâ cadá-yu ì<sup>n</sup> sá vâ cúú vâha iní-gá.

## 9

### *Nchaa sá cúú càda cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá*

<sup>1</sup> Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sání iní-í, chi tnàhá-í ní táuchíú<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú ñáyiú. Te yúhú ní xiní núú-í Xítóhó Jesucristú Yáá cúú Xítóhó-ó te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá sá cáhá<sup>n</sup>-í te duca<sup>n</sup> chi ndècu ndihi-í-gá. <sup>2</sup> Te ió dava ñáyiú ñá túú sándáá iní-yu sá Xítóhó Jesucristú ní táuchíú<sup>n</sup>-gá cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, dico nchòhó chi cútñuní ndáá iní-ndó sá díú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicá cùu-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> chi yúhú ní cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó te ní sándáá iní-ndó-gá te xiá<sup>n</sup> cútñuní sá díú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicá cùu-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú ñáyiú.

<sup>3</sup> Te duha ndùu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í cuèndá cundedóho nchaa ñáyiú sàtnuhu ñaha xii-í. <sup>4</sup> Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa núú sá cúú caxi-o na taxi ñáyiú. <sup>5</sup> Te cuu-ni cundecu ñadìhí-í te caca ndeca-í-yu nchaa núú xicá cùu-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu Yá Ndióxí dàtná quidé dàva-gá cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, ndihi cue téé cùu ñaní Xítóhó Jesucristú, ndihi té Pèlú. <sup>6</sup> Te tnàhá yúhú ndihi té Bèé cuu daña-ndí chiu<sup>n</sup> quide-ndí te cada-ndí dàtná xíquide dava-gá-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú. <sup>7</sup> Te nchoo xiní-ó sá ncháá cuè sandadú dacuití sá ñúhú yáhu-güedé xínú cuéchi-güedé, te ñá túú dicó duca<sup>n</sup> xínu cuechi-güedé. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu tucu ñáyiú xitu ì<sup>n</sup> sá xítú chi dacuití ñihí-yu ì<sup>n</sup> sá xítú-yu xèxi-yu, te ñá díú dicó duca<sup>n</sup> xítú-yu. Te duca<sup>n</sup> cùu tucu cue téé cùu toli chi quìhni-güedé dícu quití xito-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó duca<sup>n</sup> xito-güedé-di. <sup>8</sup> Te vâ cání iní-ndó sá sá dúhá cáhá<sup>n</sup>-í te càhu iní mée-í duha cáhá<sup>n</sup>-í, chi tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í-a ì<sup>n</sup>-ni quèe-xi ndihi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndí Moisés. <sup>9</sup> Chi ndí-á<sup>n</sup> ní chídó tnùní ndí núú tütú ndí nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxí xii ndí, te càhí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré dánchezíhí-di tríú”, duha càhí-xi núú tütú ndí. Te ñá díú sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxí te cáhá<sup>n</sup>-gá mee-ni cuèndá ndicutu-á<sup>n</sup>. <sup>10</sup> Chi ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi-gá, te ndáá sá díú cuèndá-ó duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá. Te nchaa cue téé xitu chíhi tatá sàni iní-güedé sá díú tàtá chíhí-güedé-á<sup>n</sup> cuu sá cáxi-güedé, te diu-ni duca<sup>n</sup> cùu tucu cue téé xicani tríú chí càni-güedé cuèndá quee caxi-güedé. <sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi dànehé ñàhá-ndí xii-ndo cuèndá nchaa sá vâha quide ñaha Yá Ndióxí xii-o, núu xiá<sup>n</sup> dai táu-xi sá nchòhó chindee ñàha-ndo xii-ndí núu ná cúú sá xiní ñúhu-ndí. <sup>12</sup> Te núu dava cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxí chindèe-ndo-güedé, te uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> táu-ndó chindee-ndo nchúhú cue téé ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuèj táu ndisa-ndo sá chindèe ñaha-ndo xii-ndí dico ñá túú dùca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó càda-ndo, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándí sá tá yáha-ndí véxi. Te duca<sup>n</sup> quide-ndí cuèndá sá ñá túú ñá caní iní ñáyiú cuèndá-ndí te

duca<sup>n</sup> cuita cuténuu-gá tnúhu sá cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó quíhí<sup>n</sup>. 13 Te nchòhó xìní-ndó sã nchãá cuè téé xínu cuechi veñúhu ñiu-ni xiá<sup>n</sup> nihí-güedé xéxi-güedé, te ñiu-ni cue téé-á<sup>n</sup> xínú cuèchi-güedé núú xihí quiti ndùu tãhú Yã Ndiòxi, te ñiu-ni xiá<sup>n</sup> nihí tucu-güedé sá xéxi-güedé. 14 Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu sã cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá díú-ni cuèndá chiùn quide-ndí nihí-ndí caxi-ndí. 15 Te ñã ñ<sup>n</sup> ndùu cãhá<sup>n</sup>-í núú-ndó càda-ndo nacuáa tàù-xi cunduu sá cúu-xì-í, te vá cãní ñí-ndó sã sã dúhá cãhá<sup>n</sup>-í te ñ<sup>n</sup> sá xicã<sup>n</sup>-í núú-ndó. ¡Chi cuèi na cùu-í sã ndòhò-í te ñã díú sã cãhá<sup>n</sup> ñãyiu sã sã cuèndá sã cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú nihí-í xéxi-í!

16 Te yúhú ñã túú quide cahnú-í mée-í sã cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu sã cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó, chi tàù tnãhá-í sã càdã-í chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yã Ndiòxi cada-í. ¡Te ndàhú ní cuu yúhú te núu vá cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-á<sup>n</sup>! 17 Te ñã túú cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá sá cúu ñí mée-í chi mee-gá ní táuchíu<sup>n</sup>-gã cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá. Te núu cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá sá cúu ñí mée-í te tàù-í níhí-í sã ndúú tãhú-í ní cùu. 18 Dico sã sã ní nduu tãhú-í cúu-xí sã ño cùdí ñí-í sã dícó duca<sup>n</sup> cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu sã cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó. Te cuèi tàù-í quehe<sup>n</sup>-í sã táxi-ndó ndùu tãhú-í sã cuèndá sã cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú, dico ñã túú duca<sup>n</sup> quide-í. 19 Te sã dúcã<sup>n</sup> dícó duca<sup>n</sup> cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu sã cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó, xiá<sup>n</sup> ni ñ<sup>n</sup> ñãyiu ñuyú-a vá cúu càchí-yu sã táxi tnùnì ñãhá-yu xii-í, te cuèi duca<sup>n</sup> dico mee-í ní sani ñí-í sã cùu-í dàtná ñ<sup>n</sup> téé xínu cuechi núú nchãa ñãyiu cuèndá duca<sup>n</sup> cuita cuu vai-yu tuhã-yu ichi Xítohó Jesucristú quíhí<sup>n</sup>. 20 Te òrè ñúhú tnàhí tnuú cue ñãyiu isrãèl te quide-í sã ñ<sup>n</sup>-ní cùu-í ndihí-yu cuèi ñã túú nchicú<sup>n</sup> nihnu-í tnúhu ní cãhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, te duca<sup>n</sup> quide-í cuèndá sã ñãyiu-á<sup>n</sup> quíndáá ñí-yu tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í te tuhã-yu ichi Xítohó Jesucristú. 21 Te òrè ñúhú tnàhí tnuú nchãa ñãyiu ñã túú nchicú<sup>n</sup> nihnu tnúhu ní cãhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, te quide-ni-í sã quidè-í dàtná quidè mée-yu cuèndá quíndáá ñí-yu tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í, te tuhã-yu ichi Xítohó Jesucristú. Te cuèi duca<sup>n</sup> quide-í dico ñã túú dàña ndeé-í quidè-í nchãa nãcuáa cuñí Yã Ndiòxi cada-o, te duca<sup>n</sup> chi nchicú<sup>n</sup> nihnu-í quidè-í nchãa nãcuáa cãhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú. 22 Te òrè ndécù-í ndihí nchãa ñãyiu ñã túú cùtnuní váha ñí-xi nãcuáa cundecu ichi Xítohó Jesucristú, te tnãhá-í quidè-í dàtná quidè-yu cuèndá sã ná tèdóho-yu nchãa tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í te duca<sup>n</sup> cùtnuní-gá ñí-yu nãcuáa cundecú-yu ichi-gá. Te nchãandi túhú ñãyiu quide-í sã ñ<sup>n</sup>-ni cuu-í ndihí-yu cuèndá duca<sup>n</sup> nihí-í nãcuáa cada-í te cundedóho-yu tnúhu cãhá<sup>n</sup>-í te tní-yu ichi Xítohó Jesucristú te naníhí tãhú-yu. 23 Te duha quide-í cuèndá sã cuitá quíndáá ñí-yu tnúhu sã cãhá<sup>n</sup> nãcuáa naníhí tãhú-ó quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> te tnãhá yúhú ío váha cundecu-í dàtná cãhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>.

24 Te nchòhó sa xìní-ndó sã nchãá cuè téé xínu quíhu màrcúhyú nchãa-güedé xínú-güedé, dico ñ<sup>n</sup>-ni-dé cúu téé ndàcu ngodó núú te téé-á<sup>n</sup> cúu téé nihí sã ndúú tãhú-xi, te duca<sup>n</sup> xìnì ñuhu-xi cada nchòhó tucu chi cada-ndo nchãa nacuáa cuñí Yã Ndiòxi cada-ndo cuèndá duca<sup>n</sup> nihí-ndó sã ndúú tãhú-ndó. 25 Te nchãa cue téé xìnì dadíqui te váha váha quide cuèndá-güedé núu ná cúu sã càdã tnèñu te xòcani-güedé cuèndá sã ñã díú xiã<sup>n</sup> cada te cuita-güedé òrè dadíqui-güedé. Te duca<sup>n</sup> quide-güedé cuèndá cuñí-güedé nihí-güedé sã ndúú tãhú-güedé, te sã ndúú tãhú-güedé-á<sup>n</sup> cúu-xí ñ<sup>n</sup> sã ndíhí nihnu ñuyú-a. Dico nchoo ndùcu ndee-o quide-o nacuáa nihí-ó sã ndúú tãhú-ó, te xiã<sup>n</sup> cudí-xi cundecu ndihí-o ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. 26 Te yúhú quide-í dàtná quidè cuè téé xínu,

chi cue tée-á<sup>n</sup> xini-güedé núú quéxio-güedé, te quide tucu-í dàtná xíquide cue tée sa ní cutúha naá, te ñá túú quide-í dàtná quidé cuè tée vitna dàcuaha naá. Te duca<sup>n</sup> chi yúhú quidé-í nchaa nàcuáa cuini Yá Ndióxi cunduu. <sup>27</sup> Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tñuni ñáhá ní ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá xii-í chi yòtnii-í mée-í. Te duca<sup>n</sup> quide-í chi yúhú càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiú, te cuini-í sá vâ cuíta sá ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-í.

## 10

### *Cuendá nchaa sá ní cadúha cue tée ñuyú-a quide cahnu ñáyiú*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchaa ñani tnáhá-ndí ñáyiú israhél ní xindecu ndéé sanaha, chi vitna tnáhá nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñani tnáhá nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ní taxi ndecu Yá Ndióxi ñ<sup>n</sup> vícò ní dánèhé ñáhá-xí xii-yu ichi quíhí<sup>n</sup>-yu, te ní queé dava ndute lámár nání Mǎr Tícuèhé te nchaá-yu ní yáha-yu. <sup>2</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu te nchaá-yu ñ<sup>n</sup>-ná ní cuú-yu ndihi ndí Moisés, te ní xíhi ndaha ñaha ndí xii-yu. <sup>3</sup> Te nchaá-yu ní xexi-yu sá ní sáñaha Yá Ndióxi xii-yu. <sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> nchaa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá ní sáñaha-gǎ xii-yu, ndute sá ní quee yiqui ñaha cava. Te cava-á<sup>n</sup> cada iní-ó sá cúú-xí dàtná Xítoho Jesucristú te duca<sup>n</sup> chi ndihi ñaha-gǎ xii-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-yu dāv-á<sup>n</sup>. <sup>5</sup> Dico ío vai-yu ñá túú ní quidé-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te xiá<sup>n</sup> ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gǎ xii-yu. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quidé-yu núu xiá<sup>n</sup> òrè ñúhú-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-yu xití yucu ío vai-yu ní xihí.

<sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá nchoo vâ cǎnchícú<sup>n</sup> nihnu-o càda-o nacuáa ní quidé-yu, chi ñáyiú-á<sup>n</sup> mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ní sani ini-yu ní quidé-yu. Te nchoo xini ñuhu-xi sá vâ dúcá<sup>n</sup> càda-o. <sup>7</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá vâ quindáá iní-ndó te ni vâ cáda càhnu-ndo ni ñ<sup>n</sup> sá càchí-yu cùu ndióxi ní cadúha cue tée ñuyú-a dàtná ní quide cue ñani tnáhá-ndí ní xindecu ndéé sanaha. Chi ñáyiú-á<sup>n</sup> ní quidé-yu dàtná càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú ní xexi-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vico, ní quide càhnú-yu sá càchí-yu cùu ndióxi ní cadúha-yu te ñá ndáá sá ndióxi cúú-xí”, duha càchí-xi núú tütú-gǎ. <sup>8</sup> Te ni vâ cundècu-ndo ichi díí iní dàtná ní quide dava ñáyiú-á<sup>n</sup>, chi sá dúcá<sup>n</sup> ní quidé-yu te ní xihí ócò úní ml-yu ñ<sup>n</sup>-ni ndúu. <sup>9</sup> Te vâ cǎní iní-ndó sá sá càhnú iní Yá Ndióxi te nándi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuendá cuini-ndó quini-ndó núu nása cada ñaha-gǎ xii-ndo, chi ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní xóo cadá-yu, te ní xihí-yu ní xexiha<sup>n</sup> còó. <sup>10</sup> Te ni vâ càhá<sup>n</sup> cuèhé-ndó cuendá Yá Ndióxi, chi dava ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní quidé-yu ní càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá-gǎ te ní quixi espíritu xínú cuèhi núú-gǎ ní sahni ñaha-xi xii-yu.

<sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu te duca<sup>n</sup> ní ngúndeé núú tütú Yá Ndióxi cuendá dacuàha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyú-a. Te nchaa tnúhu sá ní ngódò tñuni-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> dóho ñaha-xi xii-o cuendá sá vâ cáda-ó dàtná ní quide ñáyiú-á<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu nchaa nchòhó ñáyiú sani iní sá ío váha cundáá ndécú ichi Xítoho Jesucristú cada cuendá-ndó sá dúcá<sup>n</sup>-ní cundáá-ndó núú-gǎ, te vâ dáná cuendá-ndó càda-ndo sá ñá túú cùu váha iní Yá Ndióxi. <sup>13</sup> Te diu-ni dàtná quidé sácúlnhá dácàhá<sup>n</sup>-xi iní nchaa dava-gǎ ñáyiú nándi quidé-yu, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yá Ndióxi cúú-gǎ Yaá quidé ndáá chi quide-gǎ nchaa sá càhá<sup>n</sup>-gǎ, te ñá dáñá-gǎ sá sùúni cuidó sácúlnhá coto ndéé ñáhá-xí xii-ndo, chi není-ni nàcuáa cundee iní-ndó dàña-gǎ duca<sup>n</sup> quide

ñaha-xi xii-ndo. Te ñiu-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo cùndee iní-ndó vǎ cáda-ndó cuéi nándi sá ná ñacahu iní ñáhá-xí xii-ndo.

14 Te xiǎ<sup>n</sup> núu cǎhá<sup>n</sup>-í dóho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sǎ vǎ quíndáá iní-ndó nǐ ñ<sup>n</sup> sǎ cǎchí-yu cùu ndiòxí te ñǎ ndǎá chí dǐcǒ ndaha cue téé ñuyúú-a ní cuáha nchaa xiǎ<sup>n</sup>, te nǐ vǎ cáda cǎhnu-ndo. 15 Te duha cǎhá<sup>n</sup>-í chí cùu-ndo ñáyiú tǎcú tñúni, te mee-ndo ío váha cuáha-ndo cuendá te núu váha-ní cǎhá<sup>n</sup>-í ñǎdi ñǎ túú váha-ní. 16 Te nchoo ndácá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yǎ Ndiòxí cuendá ndudí ndéhé yoho yàha stilé sǎ xíhí-ó, te sǎ dúcá<sup>n</sup> xíhí-ó ndúdí ndéhé yoho yàha stilé-án, te xiǎ<sup>n</sup> ndácú iní-ó sǎ ñ<sup>n</sup>-ní cùu-o ndihí Xítóhó Jesucristú cuendá sǎ nǐ sati níñí-gǎ ní xíhí-gǎ núú cùrúxí, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> sǎtnahá tucu-xi cùu paá sǎ xéxí-ó òré xíhí-ó ndúdí ndéhé yoho yàha stilé-án, chí sǎ dúcá<sup>n</sup> xéxi-o paá-án xiǎ<sup>n</sup> ndácú iní-ó sǎ ñ<sup>n</sup>-ní cùu-o ndihí Xítóhó Jesucristú sǎ cuendá yiqui cùñú-gǎ. 17 Te cuéi vǎi vihi-o dǐcǒ ñ<sup>n</sup>dii-ni paá xéxí-ó, te sǎ dúcá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>dii-ni paá xéxí-ó xiǎ<sup>n</sup> ndácú iní-ó sǎ ñ<sup>n</sup>-ní cùu-o ndihí Xítóhó Jesucristú.

18 Te cada cuendá-ndó ñacuáa quide ñáyiú isràél, chí ñáyiú-án xéxí-yu sǎ ndúú táhú Yǎ Ndiòxí. Te sǎ dúcá<sup>n</sup> quide-yu-án cùtñúni iní-ó sǎ tñahá tñuhu-yu ndihí-gǎ. 19 Te vǎ cání iní-ndó sǎ sǎ dúhá cǎhá<sup>n</sup>-í te cǎchí-ndó sǎ cùnuu nchaa sǎ cǎchí-yu cùu ndiòxí ní cadúha cue téé ñuyúú-a chí ñǎ túú ñǎ cùú nǐ ñ<sup>n</sup> nchaa xiǎ<sup>n</sup>. Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> cùu tucu nchaa sǎ sǎñaha ñáyiú ndúu táhú-xi chí ñǎ túú cùnuu-xi, chí ñ<sup>n</sup>-ní cùu-xi ndihí nchaa dava-gǎ sǎ xéxí-ó. 20 Te yúhú cǎchí-í sǎ sǎ dúcá<sup>n</sup> quide nchaa ñáyiú ñǎ túú tñahá tñuhu ndihí Yǎ Ndiòxí, te dǐcǒ nchaa espíritú cùndihí yucu ñávǎha sǎñahá-yu sǎ ndúú táhú-xi sǎ dúcá<sup>n</sup> quide-yu. Te ñǎ díú Yǎ Ndiòxí sǎñahá-yu sǎ ndúú táhú-gǎ. Te yúhú cuini-í sǎ vǎ tñahá tñuhu-ndo ndihí cue espíritú cùndihí yucu ñávǎha. 21 Te duca<sup>n</sup> chí vǎ cùú tñahá tñuhu-o ndihí cue espíritú cùndihí yucu ñávǎha te tñahá tñuhu-o ndihí Xítóhó Jesucristú, te ñǎ túú ndúu váha-xi ngóo cǎxi-o coho-o sǎ ndúú táhú cue espíritú cùndihí yucu ñávǎha-án, te ngóo cǎda-o nacuaá ní dǎndóo tñuhu Xítóhó Jesucristú coho-o ndúdí ndéhé yoho yàha stilé, te caxi-o paá cada-o sǎ ndácú iní-ó sǎ nǐ xíhí-gǎ núú cùrúxí. 22 Te vǎ cání iní-ó ñacuáa cada-o cuendá sǎ vǎ cùdée<sup>n</sup> Yǎ Ndiòxí, chí ñǎ túú ñǎ cǎhnu cuu-o núu cada-o ñǎni véxi iní mée-ó, chí mee-gǎ ío cǎhnu cuu-gǎ.

### *Cada-o nchàa nacuaá cuu cǎhnu Yǎ Ndiòxí*

23 Te ndǎá sǎ ncháá sǎ cuini-ó cǎda-o te cuu cada-o dǐcǒ ñǎ ncháá cùu-xi sǎ váha sǎ cùú-xí-ó, te nǐ ñǎ ncháá-xí chindee ñaha-xi nacuaá níhí ndée-gǎ-ó cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú. 24 Te xini ñuhu-xi sǎ cáda-ó sǎ váha sǎ cùú-xí tñaha ñáyiú-o te ñǎ díú mée-ní sǎ cùú-xí mée-o cada-o.

25 Te nchòhó cuu caxi-ndo nchàa cuñú sǎ cùyáhu cuñú sǎ xini caxi-ndo, te vǎ ndúcú tñuhu-ndo te núu cùu-xi cuñú sǎ nǐ nduu táhú sǎ cǎchí-yu cùu ndiòxí. Te ñǎ túú ñǎ caní iní-ndó cǎxi-ndo, 26 chí ñuyúú-a ndihí nchaa sǎ ío cùú-xí cuendá Yǎ Ndiòxí.

27 Te núu ñ<sup>n</sup> ñáyiú ñǎ túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cǎhá<sup>n</sup> ñáhǎ-yu xii-ndo quíhí<sup>n</sup>-ndó cǎxi-ndo díta vehé-yu, te núu sǎni iní-ndó sǎ quíhí<sup>n</sup>-ndó te cuu quíhí<sup>n</sup>-ndó te caxi-ndo cuéi náí cùu sǎ táxí-yu dǐcǒ vǎ cǎcá<sup>n</sup> tñuhú-ndó núu-yu núu ndée ní níhí-yu, te duca<sup>n</sup> te cuu váha iní-ndó cǎxi-ndo. 28 Te núu ñ<sup>n</sup> ñáyiú cǎchí-yu sǎ xiǎ<sup>n</sup> cùú-xí sǎ nǐ nduu táhú sǎ cǎchí-yu cùu ndiòxí te vǎ cǎxí-ndó cuendá sǎ ñáyiú duca<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup>-án cuu váha iní-yu te ñǎ túú tñahí ná caní iní-yu.

29 Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í cuendá nàcuáa sàni iní mée ñáyi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> te ñá díú sã nàcuáa sàni iní mée-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo càchí-ndó: “Cuu-ni cada-o nchaa nacuaa sàni iní mée-ó cuèi dava-gá ñáyi sàni iní-yu sã ñá túú ndùu váha-xi sã dúcá<sup>n</sup> càda-o”, duha càchí-ndó. 30 Te càchí tucu-ndo: “Ñá túú tàú-xi cáhá<sup>n</sup> cuèhé ñáyi cuendá-ó sã cuendá nchaa sã xéxí-ó chi ndàcá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndióxi òré xéxí-ó”, duha càchí-ndó. 31 Te cuèi nándi sã xìní caxi-ndo ñihí-ndó xèxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nàcuáa cáhá<sup>n</sup> váha ñáyi cuendá Yá Ndióxi. 32 Te vá cadá-ndó sã ñá túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sã vá cadá ñáyi ì<sup>n</sup> sã ñá túú cùu váha iní Yá Ndióxi. Te ni sã cúú-xí cuè ñáyi isràél, te ni sã cúú-xí cuè ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél, te ni sã cúú-xí cuè ñáyi ndècu ichi-gá vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo sã cúú-xí-yu. 33 Te yúhú ío ndùcu ndee-í quidè-í nàcuáa cudùu-í núú nchaa ñáyi, te quide-í sã váha sã cúú-xí-yu, te ñá túú quide-í mee-ni sã cúú-xí mée-í. Te duca<sup>n</sup> quide-í cuendá quíndáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú te naníhí tàhú-yu.

## 11

1 Te chí cáncícú<sup>n</sup> nihnu cada-ndo nchaa nacuaa quide-í nchícú<sup>n</sup> nihnu-í nchaa nàcuáa quide Xítóhó Jesucristú.

*Nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyi ñihí núú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu Yá Ndióxi*

2 Te nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ío cùdíí Ìní-í, chi ndàcu iní ñáhá-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nacuaa ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo. 3 Te cuíní-í sã nchòhó cutnùní iní-ndó sã ì<sup>n</sup>dii-ni Yá Ndióxi cúú-gã Yaá cùnùu taxi tnuní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú ì<sup>n</sup>dii-ni-gá cùnùu taxi tnuní-gá nchaa cue tée, te nchaa cue tée diu-ni mee-güedé cùnùu-güedé táxi tnùní-güedé ñadhí-güedé. 4 Te núu nchoo cue tée na dàdàhu-o díquí-ó òré càhá<sup>n</sup>-ó núú ñáyi tnúhu sã dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o àdi òré càhá<sup>n</sup> ndihí-o-gã, te ì<sup>n</sup> sácá<sup>n</sup> núú cúú-xí te núu duca<sup>n</sup> na càda-o dadàhu-o díquí-ó. 5 Dico núu ñáyi ñihí vá dàdàhu-yu díquí-yu òré càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndióxi, àdi òré càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu sã dácàhu iní ñáhá-gã xii-yu núu tnàhá ñáyi-yu, te sácá<sup>n</sup> núú cúú-xí te núu vá dàdàhu-yu díquí-yu, chi ì<sup>n</sup>-ni cùu-xi te núu na deté ndii-yu díquí-yu. 6 Te núu ñá túú cuíní cue ñáyi ñihí dàdàhu-yu díquí-yu te váha-gá sã ná deté ndii-yu díquí-yu. Te núu cùcahà<sup>n</sup> núu-yu sã deté díquí-yu te váha-gá sã ná dàdàhu-yu díquí-yu. 7 Te nchoo cue tée vá cúú dàdàhu-o díquí-ó òré càhá<sup>n</sup> ndihí-o Yá Ndióxi ní òré càhá<sup>n</sup>-ó tnúhu sã dácàhu iní ñáhá-gã xii-o núú ñáyi chi ñihí-gá-ó ní cadúha ñaha Yá Ndióxi xii-o, te ní taxi ndecu-gá nchaa sã xìní tnùní-ó dàtná ndécú nchaa sã xìní tnùní mée-gã. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi cuíní-gá sã nchóó càda-o nacuaa cáhá<sup>n</sup> nchaa dava-gá ñáyi sã ío càhnu cuu-gá, te cue ñáyi ñihí quidè-yu nàcuáa cunuu nchòo cue tée. 8 Te Yá Ndióxi ní cadúha-gá tée, dico ñá díú yiqui naha ñadhí ní quenehe-gá ní cadúha-gá tée chi yiqui naha tée ní quenehe-gá ní cadúha-gá ñadhí. 9 Te sã cuendá tée duca<sup>n</sup> ní cadúha-gá ñadhí-á<sup>n</sup> te ñá díú sã cuendá ñadhí ní cadúha-gá tée. 10 Núu xíá<sup>n</sup> tàú-xi sã ncháá ñáyi ñihí dàdàhu-yu díquí-yu cuendá duca<sup>n</sup> cutnùní sã ñá túú cùnùu-yu dàtná cùnùu nchoo cue tée. Te duca<sup>n</sup> xìní ñuhu-xi cadá-yu sã cuendá nchaa espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi. 11 Te vitna nchoo ñáyi ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá càchí-ó sã cuè

tée ñá túú xini ñuhu-güedé cue ñáyiú ðíhí chindee ñàhá-yu, te ni vǎ cǎchí-ó sǎ cuè ñáyiú ðíhí ñá túú xini ñuhú-yu cue tée chindee ñàha-güedé xíi-yu. <sup>12</sup> Te ì<sup>n</sup> yiqui naha tée ní queñuhu Yá Ndiòxí ní cadúha-gá ñadihí, dico vitna chi ñáyiú ðíhí dácàcú-yu tée. Te tée, ñadihí ní cadúha Yá Ndiòxí, te ðiu-ni duca<sup>n</sup> ní cadúha-gá nchaa dava-gá sǎ ió.

<sup>13</sup> Te mee-ndo càda cuendá-ndó te núu ndúu váha-xi sǎ vǎ dádǎhu cue ñáyiú ðíhí díquí-yu òré cǎhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiòxí àdi ñáhá. <sup>14</sup> Te nchaa ñáyiú cǎhá<sup>n</sup>-yu sǎ ñà túú ndúu váha-xi sǎ cuè tée cunduu nàni idi díquí-güedé, chi ì<sup>n</sup> sácá<sup>n</sup>-núú cúú-xí cǎchí-yu. <sup>15</sup> Te nchaa ñáyiú ðíhí ñáyiú nàni idi díquí-xi cǎchí ñáyiú sǎ ì<sup>n</sup> sǎ vǎha cùu-xi sǎ cúú-xí-yu sǎ dúcá<sup>n</sup> nàni idi díquí-yu. Te duca<sup>n</sup> chi Yá Ndiòxí ní cǎchí-gá sǎ dúcá<sup>n</sup> cundúu-yu cuendá quidáhu-xi díquí-yu. <sup>16</sup> Te núu ió ñáyiú cuini dacáa cuendú cuendá sǎ ní cǎhá<sup>n</sup>-í-a, te na cùnahá-yu sǎ ncháá nchùhú cue tée cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Xítóhó Jesucristú ðiu-ni duca<sup>n</sup> sàni iní-ndí cada nchaa ñáyiú ðíhí. Te ðiu-ni duca<sup>n</sup> sàni iní nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá.

*Cuendá ñáyiú ñá túú quide datná ní quide Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní cudini-gá ndihí cue tée ní xica cuu ndihí-gá*

<sup>17</sup> Te nchòhó ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo núu xíá<sup>n</sup> duha na cǎhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñá túú quide váha-ndo chi ñá túú chindee tnaha-ndo cada-ndo sǎ vǎha, chi da nàdatuhú iní tnáhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo. <sup>18</sup> Te díhna-gá na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñihí-í tnúhu sǎ òré tàcá-ndó quide-ndo nacúaa ní cǎhá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú, te ñá túú cùu ì<sup>n</sup>nuu-ndo òré duca<sup>n</sup> quide-ndo nacúaa ní cǎhá<sup>n</sup>-gá. Te dava sǎ cǎhá<sup>n</sup> ñáyiú sàndáa iní-í te dava ñáhá. <sup>19</sup> Te ndáá sǎ dúcá<sup>n</sup> tnàhí cada-xi vǎ cúú ì<sup>n</sup>nuu-ndo cuendá duca<sup>n</sup> cùtnuní núu ndédacàa-ndo sandáa ndisa iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú te ndédacàa-ndo ñáhá! <sup>20</sup> Te ndí tnáhá òré tàcá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní cudini-gá ndihí cue tée ní xica cuu ndihí-gá, te ñá túú quide-ndo nacúaa tàú-xi cunduu chi cùtexínu-ni quide-ndo. <sup>21</sup> Chi òré tàcá-ndó quide-ndo nacúaa ní cǎchí Xítóhó Jesucristú, te dava-ndo ngódó núu-ndó díhna-gá-ndó xèxi-ndo sǎ néhé-ndó te ñá túú sǎ cùndètu tnaha-ndo, te ñá túú cǎhá<sup>n</sup> tnáhá-ndó núu xíá<sup>n</sup> dava-ndo ñà túú xèxi-ndo ndahá xití-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xíni-ndo. <sup>22</sup> Te vǎ dúcá<sup>n</sup> càda-ndo chi cǎa vehe-ndo núú dúcá<sup>n</sup> cǎxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xití-ndó, chi sǎ dúcá<sup>n</sup> quide-ndo te dàquee tihú-ndó ncháa dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Yá Ndiòxí, te dándóo canúú-ndó ncháa ñáyiú ndáhú sǎ dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. ¡Núu xíá<sup>n</sup> vǎ cúú cǎchí-í sǎ cúú-ndó ñáyiú quide váha chi ñá túú quide váha-ndo sǎ dúcá<sup>n</sup> quide-ndo ndecu-ndo!

*Xítóhó Jesucristú ní dándóo tnúhu-gá sǎ còhó-ó ndúdi ndéhé yoho yàha stilé te caxi-ò pǎa cuendá ndacu iní-ò sǎ ní xihí-gá*  
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

<sup>23</sup> Te dàtná-ni ní dánèhé ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-í te ðiu-ni duca<sup>n</sup> ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo, chi ðiu-ni niú cùtnàhá ní sǎha cuendá ñáhá ndíi Jùdás Iscàrioté xii-gá núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá ní quehe<sup>n</sup>-gá pǎa, <sup>24</sup> te ní ndacá<sup>n</sup> tǎhú-gá núú Yá Ndiòxí, te ní tǎhú cuèchi-gá, te ní xáha<sup>n</sup>-gǎ xii cue tée xica cuu ndihí-gá: “Chí quehé<sup>n</sup> pǎa-a caxi-ndo te cada iní-ndo te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná yiqui cùñú-í, chi yúhú cuú-í sǎcuendá-ndó. Te duca<sup>n</sup>-ni càda-ndo cundecu-ndo cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í”, cǎchí-gá xáha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé. <sup>25</sup> Te sátá ní yáha ní xexi-güedé pǎa sǎ ní sǎñaha-gǎ, te ní quehe<sup>n</sup>-gǎ tàsá<sup>n</sup> ñuhú ndúdi

ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacá<sup>n</sup> táhú tucu-gá núú Yá Ndiòxi. Te ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá: “Chí cóhó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te cada iní-ndó sá cúú-xí dàtná níñí-í, te cuendá níñí-í sá cáti òré cuú-í cutnùní ndáá sá Yá Ndiòxi cada-gá ingá núú sá váha sá cúú-xí ñáyiú. Te ndi tnahá òré coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-án te ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, te duca<sup>n</sup>-ni càda-ndo cundecu-ndo”, cachí-gá xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé. <sup>26</sup> Te ndi tnahá òré xéxi-ndó pàá te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te xíá<sup>n</sup> dátúu-ndo núú ñáyiú sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu, te duca<sup>n</sup>-ni càda-ndo cundecu-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

*Nàcuáa cada-o òré caxi-o pàá ndihi òré coho-o ndùdí ndéhé yoho yàha stilé dàtná ní cachí Xítohó Jesucristú*

<sup>27</sup> Te dava-ndo ñá túú quide-ndo nacuéa cuíni Yá Ndiòxi cada-ndo òré xéxi-ndó pàá ndihi òré xihí-ndó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo-án te cucuéchi xii-ndo chí ñá túú nèhe-ndo sá yíñùhu sá cúú-xí yiqui cuñú Xítohó Jesucristú, te ni ñá túú nèhe-ndo sá yíñùhu sá cúú-xí níñí-gá. <sup>28</sup> Te ío váha cada cuendá-ndó te núú ndècu váha iní-ndó núú Xítohó Jesucristú òré cúmání-gá caxi-ndo pàá ndihi òré cúmání-gá coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé. Te núú ndècu váha iní-ndó núú-gá te caxi-ndo te coho-ndo. <sup>29</sup> Te dava nchòhó ñá túú sàni váha iní-ndó cuendá yiqui cuñú Xítohó Jesucristú te xéxi-ndo paá te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te nacháhu-ndo sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú sàni váha iní-ndó. <sup>30</sup> Te ñiú sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo núú xíá<sup>n</sup> vài-ndo cuhú, te ío ndáhú ndécú-ndó, te dava ñáyiú ndècu ndihi-ndo sa ní xihí-yu. <sup>31</sup> Dico núú ío váha sáha-o cuendá nàcuáa ndècu-o núú Yá Ndiòxi, te vá dúcá<sup>n</sup> dándoho ñaha-gá xii-o. <sup>32</sup> Te òré ndéhé Yá Ndiòxi sá ñá túú quide ndáá-ó ndècu-o te dándoho ñaha-gá xii-o. Te duca<sup>n</sup> quide-gá cuendá sá vā cuíta nihnu-o, chí núú ñáhá te cuíta nihnu-o ndihi nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

<sup>33</sup> Te núú xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú sá òré tacá-ndó càda-ndo nacuéa ní quide Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní cudìni-gá ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te cundetu tñaha-ndo nduu nchaa-ndo te dàtnùní duca<sup>n</sup> càda-ndo. <sup>34</sup> Te núú dava-ndo xihí-ndó dòcò te caxi duu<sup>n</sup>-ndo vèhe-ndo te dàtnùní nataká-ndó, cuendá òré nataká-ndó te vá cádá-ndó ñi<sup>n</sup> sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vā dándòho ñaha Yá Ndiòxi xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dàvá-án cachí tñuhu-í xii-ndo nchaa dava-gá sá cúmání.

## 12

*Nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yá Ndiòxi cada-o ñi<sup>n</sup> ñi<sup>n</sup>-o*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú cuíni-í cachí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yá Ndiòxi xii-o ñi<sup>n</sup> ñi<sup>n</sup>-o cuendá cutnùní iní-ndó.

<sup>2</sup> Te nchòhó sa naha-ndo sá cùtnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xítohó Jesucristú ní xóo dandáhú ñáhá yècu ñáváha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó nchaa sá ní cadúha cue ñáyiú ñuyú-a nchaa sá cachí-yu cuu ndiòxi te ñá ndáá sá ndiòxi cúú-xí, te nchaa xíá<sup>n</sup> ñá túú càhá<sup>n</sup>-xi. <sup>3</sup> Te cuíni-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sá Espíritú Yá Ndiòxi ñá túú chindee-xi ní ñi<sup>n</sup> ñáyiú cuendá sá càhá<sup>n</sup> úhú-yu Xítohó Jesucristú. Te ní ñi<sup>n</sup> ñáyiú ñá túú càhu iní-yu càhá<sup>n</sup>-yu sá



Xítohó Jesucristú cúu-gã Xítohó-yu te núu ñã túú Espíritú Yã Ndióxí dácàhu iní ñáhá-xí xí-yu.

4 Te ndi díí<sup>n</sup> ndi díí<sup>n</sup> nduu chiu<sup>n</sup> ní cachí Espíritú Yã Ndióxí cada-o, te diu-ni ñ<sup>n</sup>dii-ni Espíritú-gá ndécú. 5 Te ndi díí<sup>n</sup> nduu chiu<sup>n</sup> quide-o xinu cuechi-o núú ñ<sup>n</sup>dii-ni Xítohó Jesucristú. 6 Te ndi díí<sup>n</sup> ndi díí<sup>n</sup> chindee ñaha Yã Ndióxí xii-o nàcuáa cada-o chiú<sup>n</sup>-gá, te diu-ni ñ<sup>n</sup> dii-gá ndécú chindee-gá nchaa ñáyíu. 7 Te Espíritú Yã Ndióxí quidé-xí sã nchóó càda-o sã vãha, te duca<sup>n</sup> chindee-o cue ñáyíu ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú. 8 Te dava-o ñi nduu táhú-ó núú Yã Ndióxí sã Espíritú-gá cada te ndacu-o cãhá<sup>n</sup>-ó tnúhu-sã Ìo cãhnu cuu diu-ni tnúhu mee Yã Ndióxí, te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa cãhá<sup>n</sup> tnúhu-gá te cãhá<sup>n</sup>-ó nàcuáa cuíni Espíritú-gá. 9 Te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó sã Ìo quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú cuèndá cada-gá ñ<sup>n</sup> sã cuíni-ó, te duca<sup>n</sup> chi Espíritú Yã Ndióxí chindèe ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó sã cãcá<sup>n</sup> táhú-ní-ó núú Xítohó Jesucristú cuèndá ñáyíu cùhú te ndúha-yu. 10 Te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó sã ndácú-ó càda-o nchaa sã vã yõ tnàhí ndàcu cada, te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó núú Yã Ndióxí sã cãhá<sup>n</sup>-ó tnúhu sã dácàhu iní ñáhá-gã xii-o, te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó sã cùtnuní iní-ó núú diu Espíritú Yã Ndióxí chindèe ñaha-xi xii ñáyíu òré cãhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá àdi cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha. Te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó cãhá<sup>n</sup>-ó tnúhu sã dácàhu iní ñáhá Espíritú Yã Ndióxí xii-o tnúhu sã ñã túú xini-ó, te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó cãhá<sup>n</sup>-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>. 11 Te ñ<sup>n</sup>dii díí-ni Espíritú Yã Ndióxí duca<sup>n</sup> chindee ñaha-xi, te diu-ni Espíritú-gá dácãhñu ñaha-xi xii-o ndi díí<sup>n</sup> núú chiú<sup>n</sup> sã cuíni méé-xí càda-o.

### *Nchaa-o ñ<sup>n</sup>-ni cuu-o ndihi Xítohó Jesucristú*

12 Te nchoo ñáyíu ndècu ñuyúí-a titní xichi cùu yiqui cuñú-ó dico ñ<sup>n</sup>-ni cùu-xi, te diu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú chi ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o ndihi-gá. 13 Te dava-o cùu-o ñáyíu isràél, te dava-o ñã túú cùu-o ñáyíu isràél, te dava-o cùu-o ñáyíu ñã túú tnàhí ðañá quee núú chiú<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-xi, te dava-o cùu-o ñáyíu ðañá queé núú chiú<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-xi. Te mee Espíritú Yã Ndióxí ní quide-xi sã ncháá-ó ñ<sup>n</sup>-ná cúu-ó ndècu-o ndihi Xítohó Jesucristú. Te Yã Ndióxí ní cachí-gá sã ncháá-ó cùndecu ndihi-o Espíritú-gá.

14 Te nchòhó xini-ndó sã titní xichi cùu yiqui cuñú-ó te ñã díú ñ<sup>n</sup>-ni xichi cuu-xi. 15 Te cuéi sáhá-ó ndihi ndaha-o ñã túú ñ<sup>n</sup>-ni cuu-xi dico vá cúú càchí-ó sã sáhá-ó ñã túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. 16 Te cuéi lóho-o ndihi tinuu-o ñã túú ñ<sup>n</sup>-ni cuu-xi dico vá càchí-ó sã lóho-o ñã túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. 17 Te núu nihií ní ndúú yiqui cuñú-ó ní xindeé mee-ni tinuu-o, te ñã túú ndéé cundeé lóho-o cùndedóho ní cùu te núu duca<sup>n</sup>, àdi núu nihií yiqui cuñú-ó ní xindeé mee-ni lóho-o te ñã túú ndéé cundeé dítní-ó ní cùu te núu duca<sup>n</sup>. 18 Dico mee Yã Ndióxí ní taxi ndecu-gá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa ní cachí iní méé-gã. 19 Te núu ñ<sup>n</sup>-ni sã ní xíndecu nihií yiqui cuñú-ó, te vá cùnduu-xi nacuáa tàù-xi cunduu ni cùu te núu duca<sup>n</sup>. 20 Dico titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ñ<sup>n</sup>-ni cùu-xi nihií-xi.

21 Te sa naha-o sã vã cúú càchí-ó sã tinuu-o ñã túú xini ñuhu-xi ndaha-o, àdi díquí-ó ñã túú xini ñuhu-xi sáhá-ó. 22 Te nchoo sã naha-o sã dáva xichi yiqui cuñú-ó sã càchí-ó sã ñã túú cùnuu Ìo-gá xini ñuhu-xi. 23 Te dava xichi yiqui cuñú-ó sã ñã túú quide cuèndá cávíhí-ó nchàa xíã<sup>n</sup> sã quidáhu dóó sácuihnu-o, te dava xichi yiqui cuñú-ó ñã cúú cùtúu chi dacuihí sã quidáhu. 24 Te nchaa

xichi yiqui cùñú-ó sá cúú cùtúú ñá túú xini ñuhu-xi quidáhu. Te Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yiqui cùñú-ó nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dává-gá xichi yiqui cùñú-ó núú vâ cúú cùtúú quidáhu. <sup>25</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá sá ñ<sup>n</sup>-ní cùu yiqui cuñú-ó. Te duca<sup>n</sup> ndí tnahá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi yiqui cùñú-ó chindee tnahá-xi. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú chi chindee tnahá-o. <sup>26</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> xichi yiqui cùñú-ó ná tnahúhu te ñihí-ó quide úhú-xi, te núu ñ<sup>n</sup> xichi yiqui cùñú-ó ío váha ndecu-xi te duca<sup>n</sup> ñihí yiqui cùñú-ó cúú váha-xi. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

<sup>27</sup> Te nchoo ndècu ndíhi-o Xítohó Jesucristú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o cùu-o datná ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi yiqui cùñú-gá. <sup>28</sup> Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu-o chi Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí díñ<sup>n</sup> ndí díñ<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup> quide-o sá cúú-xí nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú ní taxi ndecu-gá, te dátnúni ní taxi ndecu-gá cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá mèe-gá, te dátnúni ní taxi ndecu-gá cue téé dànehé ñáhá xii ñáyiú tnúhu-gá núú tàcá-yu, te dátnúni ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndacu quide sá vâ yoo tnahí ndacu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé xicá<sup>n</sup> táhú-ní núú Xítohó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé chindee cue ñáyiú ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá tnúhu sá ñà túú xini-güedé. <sup>29</sup> Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá núú ñáyiú, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dácuaa ñaha xií-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé quide sá vâ yoo tnahí ndacu cada. <sup>30</sup> Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dicó-ní cacá<sup>n</sup> táhú núú Xítohó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cáhá<sup>n</sup> tnúhu sá dácàhu iní ñaha Espiritú Yá Ndióxi tnúhu sá ñà túú xini-ó, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnuní iní-xi cáhá<sup>n</sup> nàcuáa ndùu tnúhu-án. <sup>31</sup> Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nacuáa nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi nchaa sá ío-gá cúnúu cada-ndo. Te vitna na dànehé ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico sá dánèhé ñáhá-í-a ío-gá cúnúu-xi.

## 13

### *Cuu iní-ó tñaha ñáyiú-o*

<sup>1</sup> Te núu nchoo xini-ó cáhá<sup>n</sup>-ó tnúhu sá ío vii ío váha cuahá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ñáyiú ñuyítú-a, àdi xini-ó cáhá<sup>n</sup>-ó tnúhu sá ío vii ío váha cuahá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> cue espíritu xiniú cuèchi núú Yá Ndióxi, te núu xini-ó cáhá<sup>n</sup>-ó nchaa tnúhu-án te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiú-o ña, te ñá túú nandíhi-xi sá xini-ó cáhá<sup>n</sup>-ó tnúhu-án te cùu-o datná dava caá sá ío dusa<sup>n</sup> quide. <sup>2</sup> Te núu cùu-o ñáyiú càhá<sup>n</sup> tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuahá<sup>n</sup> nchaa tnúhu ndùu yuhu ní cuu, àdi cuu-o ñáyiú ío váha cùtnuní iní-xi nchaa nàcuáa quide Yá Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiú ío váha sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi nàcuáa ndacu-o cùu-o ñ<sup>n</sup> yucu xocuíñi-xi núú ndécú-xí, te núu nchaa xíá<sup>n</sup> xini-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiú-o ña, te ñá túú vèdana nandíhi-xi te núu vâ cúú iní-ó tñaha ñáyiú-o cuèi na càda-o nchaa xíá<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te cuèi nchaa sá ndécú ndíhi-o na dacáñu-o, te cuèi na cuáha cuendá-ó mèe-o cáyú-ó sá cúú-xí Yá Ndióxi, dico ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o sá dúcá<sup>n</sup> càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiú-o.

<sup>4</sup> Dico núu cùu iní-ó cuè tnahà ñáiyu-o, te càhnu iní-ó, te quíde váha-o, te ñá túú cùu-o ñáiyu cuédú iní, te ni ñà túú càhá<sup>n</sup>-ó núu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, <sup>5</sup> te ni ñà túú ñùhu cuehé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ni sá cúú-xí mèe-o, te ni ñà túú-gã cúdeé<sup>n</sup>-ó cuendá <sup>#</sup>n sá cúú, te ni ñà túú-gã sácùhu<sup>n</sup> iní-ó sá quíde ñàha tnahà ñáiyu-o xii-o. <sup>6</sup> Te ni ñà túú-gã cúdeí iní-ó nchàa sá ñà túú váha quíde ñáiyu, chi mee-ñà cuendá nchaa sá váha cúdeí iní-ó. <sup>7</sup> Te nchaa sá yáha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuendá nchaa ñáiyu, te sàni iní-ó sá díú-ní nchàa sá váha cuu xii nchaa tnahà ñáiyu-o ndèé cuèé-gá, te ío quíde cahnu iní-ó cuèi nándi sá yáha-o, te nchaa xí<sup>n</sup> quíde-ó te núu cùu iní-ó cuè tnahà ñáiyu-o.

<sup>8</sup> Te ni caa ni quíhí<sup>n</sup> duha-ni cuu iní-ó cuè tnahà ñáiyu-o. Dico sáá nduu te vá cóo-gã ñáiyu cáhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi, te ni vá cóo-gã ñáiyu cáhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndióxi tñuhu sá ñà túú xini-yu, te ni vá cóo-gã ñáiyu túha dàtná túha ñáiyu vitna. <sup>9</sup> Te vitna ñà túú cùtnuní iní-ó nchàa nacuáa sàni iní Yá Ndióxi chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te duca<sup>n</sup> sàcú-ni càhá<sup>n</sup>-ó nàcuáa ndùu tñuhu-gá, dico càhá<sup>n</sup>-ó tñuhu-gá nàcuáa dácàhu iní ñáhá-gã xii-o. <sup>10</sup> Te na sáá nduu càda Yá Ndióxi nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te dàvá-á<sup>n</sup> te nchaa sá càchí-gá ñà túú ndècu-xi nacuáa tàú-xi cunduu vá dúcá<sup>n</sup>-gã cundecu-xi.

<sup>11</sup> Te yúhú cùtnàhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cúú-í landú, ní xóo cáhá<sup>n</sup>-í, ní xóo caní iní-í, te ní xóo tecú tñuní-í dàtná quíde cuè landú xíndecu vitna, dico sáta ní cuu-í <sup>#</sup>n tée cuu sacuéhé te ñà túú-gã quíde-í dàtná ní xóo cada-í cùtnàhá ní cuu landú-í. <sup>12</sup> Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xitohó Jesucristú, chi ñà túú cùtnuní váha iní-ó nàcuáa cùu cuendá Yá Ndióxi, te cùu-o datná ñáiyu ndèhe <sup>#</sup>n núu yútátá sá ñà túú túu váha núú-xi, te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-o chí ñà túú cùtnuní váha iní-ó nàsa cùu cuendá-gá, dico sáá nduu quini núú-ó-gã. Te nchoo sàcú-ni cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu-gá vitna dico na sáá nduu te quini ndáá-ó nàcuáa càa nacuáa ndùu-gá dàtná xini ñáhá mèe-gá xii-o. <sup>13</sup> Te ni caa ni quíhí<sup>n</sup> duca<sup>n</sup>-ni quíndáa iní-ó Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup>-ni cùndecu ndihi-o tñuhu ndee ñni cundecu-o ndihi-gá, te duca<sup>n</sup>-ni ío cuu iní-ó-gã ndihi tnahà ñáiyu-o. Te sá cúú iní-ó Yá Ndióxi ndihi sá cúú iní-ó tnahà ñáiyu-o xí<sup>n</sup> ío-gá cùnùu-xi dacúúxi dàva-gá.

## 14

### *Ñáiyu càhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Te vá dáña ndèé-ndó cùu iní-ndó tnahà ñáiyu-ndo, te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó sá ndùu táhú-ndó núu Yá Ndióxi títí núu chi<sup>n</sup> cada-ndo nacuáa chindee ñàha Espíritú-gá xii-ndo, te ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó sá ndúú táhú-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó tñuhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo. <sup>2</sup> Te cue ñáiyu càhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndióxi tñuhu sá ñà túú xini-yu, te tñuhu càhá<sup>n</sup>-yu-án cúú-xí sá cúú-xí Yá Ndióxi te ñà díú sá cúú-xí ñáiyu chi ñà túú tècú tñuní-yu, te mee Espíritú Yá Ndióxi quíde-xí dùca<sup>n</sup> cahá<sup>n</sup>-yu tñuhu yìyuhu. <sup>3</sup> Te cue ñáiyu ní nduu táhú núu Yá Ndióxi cáhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-yu, te ñáiyu-án dácàhá<sup>n</sup>-yu ñáiyu nàcuáa cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá, te duca<sup>n</sup> cuañàhá-yu tñuhu ndee ñni xii-yu òré ndihú iní-yu. <sup>4</sup> Te ñáiyu càhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndióxi xii-yu tñuhu sá ñà túú xini-yu-án, ñáiyu-án mee-ni-yu níhí ndéé-yu ndècú-yu ichi-gá. Dico ñáiyu càhá<sup>n</sup> tñuhu sá dácàhu

iní ñáhá-gá xii-yu, cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-á<sup>n</sup> nàcuáa níhí ndéé dàva-gá ñáyiú nchícú<sup>n</sup> nihnu ichi-gá.

<sup>5</sup> Te yúhú ío cudíí iní-í te núu nchaa-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndióxi xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ío-gá cudíí iní-í te núu nchaa-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá, chí ío-gá xini ñùhu-xi sá cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-á<sup>n</sup> dácúúxi sá cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ì<sup>n</sup>-ni nùtnahá-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyiú cáhá<sup>n</sup> tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá cáhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-á<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi cuita níhí ndéé-gá-yu quíhí<sup>n</sup> cundecú-yu ichi-gá. <sup>6</sup> Te núu yúhú quexio-í núú ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, te ngúita-í cáhá<sup>n</sup>-í mee-ni tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-í tnúhu sá ñà túú xini-í, te ñà túú ñà sá váha cuu-xi sá cúú-xi-ndó. Dico cuu-xi sá váha xii-ndo te núu na cáhá<sup>n</sup>-í núú-ndó nchaa tnúhu sá dánèhè ñáhá Yá Ndióxi xii-í tnúhu sá vátá dácàha-gá-í, ndihí nchaa tnúhu sá sá xini-í, ndihí nchaa tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gá xii-í cáhá<sup>n</sup>-í, ndihí nchaa daga-gá tnúhu-gá.

<sup>7</sup> Te na càda-o cuendá sá núu ì<sup>n</sup> téé tiú-dé vílu àdi cani-dé àrpá te núu ñà túú sàhnú-dé ndihí-xi ì<sup>n</sup> yaá, te ñà cútñuní iní-ó ñà yaá cání-dé àdi ná yaá tiú-dé te núu duca<sup>n</sup> na càda-dé. <sup>8</sup> Te ñiú-ni duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu tucu téé cùu sandadú tiú cútú, chí núu vá tiú váha-dé nàcuáa tàù-xi cunduu òré quíhí<sup>n</sup>-güedé nàá-güedé, te vá ngündecu túha daga-gá cue sandadú te núu duca<sup>n</sup> na càda-dé vá tiú váha-dé. <sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchòhó te núu vá cáhá<sup>n</sup>-ndó ì<sup>n</sup> tnúhu nàcuáa tàù-xi cunduu núú ñáyiú te vá təcú tnùní-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ndó. ¡Chí áú<sup>n</sup> ñà cuu cáhá<sup>n</sup>-ndó te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo! <sup>10</sup> Te ío titní núú tnúhu ío ñuyúú, te ì<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> núú tnúhu-á<sup>n</sup> cútñuní iní ñáyiú nàcuáa quèe-xi. <sup>11</sup> Te núu nchoo ñà təcú tnùní-ó ì<sup>n</sup> tnúhu cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáyiú, te quide-ó-yu ñáyiú ñúú xicá chí ñà túú cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ó, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> quide ñahá-yu xii nchoo tucu. <sup>12</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu càhí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ío cuini nduu táhú núú Yá Ndióxi sá Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo ná daga núú chiú<sup>n</sup>, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiú<sup>n</sup> sá ñi nduu táhú-ndó nàcuáa cuita níhí ndéé-gá ñáyiú ndècu ichi-gá quíhí<sup>n</sup>.

<sup>13</sup> Te núu cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo, te xini ñùhu-xi sá càcá<sup>n</sup> táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó núú ñáyiú núu nása quèe-xi tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Chí núu nchoo na cáhá<sup>n</sup> ndihí-o Yá Ndióxi ndihí tnúhu sá ñà túú xini-ó, te ñi yùhu ñi iní-ó cáhá<sup>n</sup> ndihí-o-gá dicó-ñi sá ñà təcú tnùní-ó nàcuáa nduu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ó. <sup>15</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu xini ñùhu-xi cáhá<sup>n</sup> ndihí-o Yá Ndióxi ñi yùhu ñi iní-ó nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-o te cáhá<sup>n</sup>-ó nàcuáa təcú tnùní-ó, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-o oré xitá yùhu-o chiñùhu-o Yá Ndióxi, chí ñi yùhu ñi iní-ó dùca<sup>n</sup> cada-o nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-o, te cútñuní iní-ó nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ó xita-o. <sup>16</sup> Chí núu nchoo na ndàcá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndióxi ndihí mee-ni tnúhu sá ñà túú xini-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-o, te ñáyiú ñà túú ñi nduu táhú cáhá<sup>n</sup> tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ó ndèdòhó ñáhá-yu xii-o, te ñáyiú-á<sup>n</sup> vá ndácú-yu cáhá<sup>n</sup>-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ó ndàcá<sup>n</sup> táhú-ó ndihí-yu núú Yá Ndióxi chí ñà túú təcú tnùní-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-ó. <sup>17</sup> Te váha-ni quide-o sá dúcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ó ndàcá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndióxi, te dicó-ñi sá tnúhu-á<sup>n</sup> ñà túú chindee-xi ñáyiú nàcuáa cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá. <sup>18</sup> Te yúhú ío ndàcá<sup>n</sup> táhú-í núú Yá Ndióxi chí cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu sá ñà túú xini-í tnúhu

sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-í, te càhá<sup>n</sup>-gá-í dácúúxí nchàa nchóhó. <sup>19</sup> Te òré tàcá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí dácuahá-yu tnúhu-gá, te càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-yu sá sà ní cutnùní iní mèe-í nàcuáa duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-yu nàcuáa ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í. Te tnàhá-gá iní-í càhá<sup>n</sup>-í úhú<sup>n</sup>-ni tnúhu-á<sup>n</sup> núú-yu dácúúxí sá càhá<sup>n</sup>-í úxí míl tnúhu sá ñà túú xini-í, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-í càhá<sup>n</sup>-í.

<sup>20</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá cáni iní-ndó dàtná sání iní cue landú, chi cani iní-ndó dàtná tàú-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtná cue landú lihli vá cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-á<sup>n</sup> ñà túú ndècu-güexi ichi-á<sup>n</sup>. <sup>21</sup> Te núú tütú Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní càhá<sup>n</sup>-gá, te càchi-xi: “Cue téé ñuú xicá càhá<sup>n</sup> ndi ñí<sup>n</sup> núú tnúhu quihí<sup>n</sup>-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-í núú ñáyiú israhél cada-güedé núú-í, te cuéi duca<sup>n</sup> dico vá quindáá iní-yu tnúhu-í<sup>n</sup>, duha ní cachí Yá Ndiòxí te duca<sup>n</sup> ní ngüedé núú tütú-gá. <sup>22</sup> Te tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-o tnúhu sá ñà túú xini-ó, xíá<sup>n</sup> cúú-xí cuendá sá cùtnùní iní cue ñáyiú ñà túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí sá ñà túú cùu váha iní ñáhá-gá xií-yu. Dico sá cúú-xí cué ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñà túú nà quidé-xí sá cúú-xí-yu. Te tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o, xíá<sup>n</sup> cúú-xí cuendá sá cùtnùní iní cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá sá ndécú ndihi ñaha-gá xií-yu, dico ñà túú ñuca<sup>n</sup> sani iní cue ñáyiú ñà túú sàndáá iní tnúhu-gá. <sup>23</sup> Te núu ní tacá nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te nchaa-ndo ní ngüíta-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te mei òré-á<sup>n</sup> quexio cue ñáyiú ñà túú sàndáá iní tnúhu-gá, ndihi cue ñáyiú vátá quini dana-gá tnúhu-gá núú ndécú-ndó, te ñáyiú-á<sup>n</sup> quesàhá-yu sá lúcú-ndó te núu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-ndo òré quexió-yu. <sup>24</sup> Dico núu nchaa-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo, te mei òré-á<sup>n</sup> quexio cue ñáyiú duca<sup>n</sup> ñà túú sàndáá iní-xi tnúhu-gá, ndihi cue ñáyiú duca<sup>n</sup> ñà túú xini dana tnúhu-gá-á<sup>n</sup>, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu núú-gá, te ngüíta-yu cuáha-yu cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu cuendá sá càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-gá ndèdóho-yu. <sup>25</sup> Te nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quidé-yu sàni iní-yu yiyuhu ndacu iní-yu, te ngüíta-yu náhmá-yu nchaa sá ñà túú váha ní quidé-yu núú Yá Ndiòxí, te cachí-yu sá ïo càhnu cuu-gá, te cachí tucú-yu sá ndáá ndécú ndihi-ndo-gá.

### *Cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu*

<sup>26</sup> Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú xini ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcá-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yá Ndiòxí, te dava-ndo dásahú-ndó ñáyiú tnúhu-gá, te dava-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa dàquixi túu Yá Ndiòxí iní-ndó, te dava-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te dava-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-á<sup>n</sup>. Te nchaa sá quidé-ndó ná cùu-xi nàcuáa chindee-xi ñáyiú nàcuáa cuíta níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá. <sup>27</sup> Te òré càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te úu-ni-ndo àdi úní-ni tnàhá-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-á<sup>n</sup> te vá úu<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup>-ndó chi ndéé ndihi ñí<sup>n</sup>-ndo te dàtnuní ngüíta ingá-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó. Te xini ñuhu-xi sá ñí<sup>n</sup> ñáyiú càhá<sup>n</sup>-yu nàcuáa quèe-xi tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó-á<sup>n</sup>. <sup>28</sup> Te núu ñà túú ñáyiú tècú tnùní nàcuáa quèe-xi tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó-á<sup>n</sup>, te núú mèé núú ñí<sup>n</sup>-ní-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiòxí te vá càhá<sup>n</sup>-ndó núú ñáyiú. <sup>29</sup> Te òré càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo te

úu-ni-ndo àdi úní-ni tucu-ndo cǎhá<sup>n</sup>, te dava-gá-ndó cùndedóho-ndo tnúhu-á<sup>n</sup> te cǎhá<sup>n</sup>-ndó nũu váha-ni cǎhá<sup>n</sup>-güedé àdi ñá túú váha-ni. <sup>30</sup> Te núu ì<sup>n</sup>-ndo ní dácáhú íní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-ndo ì<sup>n</sup> tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ndó, te núu ì<sup>n</sup>-ndo sǎ cǎhá<sup>n</sup>-ndó te ngüíñí-ndó te quíhu tucu ingá-ndó cǎhá<sup>n</sup>-ndó nǎcuáa ní dácáhú íní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-ndo. <sup>31</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú ní nduu táhú cǎhá<sup>n</sup> tnúhu sǎ dácàhu íní ñáhá Yǎ Ndiòxí, te vá úú<sup>n</sup>-ní cǎhá<sup>n</sup>-ndó chi díhna-gá ì<sup>n</sup>-ndo cǎhá<sup>n</sup> te dǎtnùni cǎhá<sup>n</sup> tucu ingá-ndó. Te duca<sup>n</sup> càda-ndo cuendá nchaa-ndo tècù tnùni-ndó nǎcuáa ndùu tnúhu cǎhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo, te duca<sup>n</sup> te cudíí-gǎ íní-ndó cànchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ìchi-gǎ. <sup>32</sup> Te nchaa ñáyiú cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Yǎ Ndiòxí sa nàha-ná méè-yu nǎcuáa quidé-yu cǎhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gǎ nǎcuáa ñá túú quide cutexínu-yu. <sup>33</sup> Te Yǎ Ndiòxí cúú-gǎ Yaá quidé ío váha cùu ì<sup>n</sup>nuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú daticá nuu ñaha-gǎ xii-ndo.

Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup>-í nchaa núú tàcǎ cue ñáyiú ndècu ndihí-o ìchi Xítóhó Jesucristú. <sup>34</sup> Te yúhú cǎchí-í sǎ vá cúú cǎhá<sup>n</sup> cue ñáyiú díhí òré tàcǎ-ndó dàcuaha-ndo tnúhu-gǎ, chi ñá túú dùca<sup>n</sup> cuini-gǎ cadá-yu, te quindáa-ni íní-yu cadá-yu nǎcuáa tàù-xi cunduu. <sup>35</sup> Te núu ì<sup>n</sup> sǎ cuini-yu nducu tnúhu-yu te ndéé òré nasáa-yu vehé-yu te nducu tnúhu-yu núú yíí-yu, chi ñá túú ndùu váha-xi sǎ cǎhá<sup>n</sup>-yu núú tàcǎ nchaa ñáyiú dàcuáha ndihí-yu tnúhu-gǎ.

<sup>36</sup> Te chí dándacu íní sǎ ñá díú nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní ngúndecu ndihí tnúhu Yǎ Ndiòxí díhna nuu nǎcuáa datècù tnúhu-ndo dàva-gǎ ñáyiú, te ni ñá díú mèe-ni nchòhó sa ní ngúndecu ndihí-ndo tnúhu Yǎ Ndiòxí vitna, núu xiá<sup>n</sup> vá cǎchí-ndó sǎ ío cùnuu-ndo. <sup>37</sup> Te núu dava nchòhó sání íní-ndó sǎ cǎhá<sup>n</sup>-ndó nǎcuáa dàcahu íní ñáhá Yǎ Ndiòxí xii-ndo àdi sani íní-ndó sǎ quidé-ndó nǎcuáa chindee ñaha Espiritú-gǎ xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuendá sǎ ncháá tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-í-a cùu-xi tnúhu sǎ ní cǎchí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú cada-o. <sup>38</sup> Te ndéda-ni càa ñáyiú ndècu ndihí-ndo te núu ñá túú sàndáá íní-yu tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-í, te vá cadá cuendá-ndó tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-yu.

<sup>39</sup> Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ìchi Xítóhó Jesucristú, ío cani íní-ndó cǎhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu sǎ dácàhu íní ñáhá Yǎ Ndiòxí núú ñáyiú, te daña-ndo na cǎhá<sup>n</sup> cue ñáyiú ní nduu táhú nũú Yǎ Ndiòxí sǎ cǎhá<sup>n</sup>-yu tnúhu sǎ dácàhu íní ñáhá Espiritú-gǎ xií-yu tnúhu sǎ ñá túú xiní-yu. <sup>40</sup> Te cada-ndo ncháa nǎcuáa tàù-xi cunduu nǎcuáa ñá túú nǎ cuu cundecu-ndo.

## 15

### *Ní ndoto Xítóhó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ìchi Xítóhó Jesucristú cuini-í sǎ dándacu íní-ndó nǎcuáa ní dǎnehé ñáhà-í xii-ndo tnúhu sǎ cǎhá<sup>n</sup> nǎcuáa naníhí tǎhú-ó, chi díu tnúhu-á<sup>n</sup> ní sàndáá íní-ndó te nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo. <sup>2</sup> Te sǎ xíí tnúhu-á<sup>n</sup> níhnú-ndó ìchi cuáhá<sup>n</sup>-ndó núu ndúú tǎhú-ndó cùndecu-ndo ndihí Yǎ Ndiòxí ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ndùu táhú-ndó núu cùndecu-ndo ní caa ní quíhí<sup>n</sup> ndihí Yǎ Ndiòxí te núu nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo nǎcuáa ní dǎnehé ñáhà-í xii-ndo, te núu ñá túú nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo te ñá túú ní sàndáá íní-ndó nǎcuáa tàù-xi cunduu.

<sup>3</sup> Te yúhú sa ní cǎchí tnúhu-í xii-ndo ì<sup>n</sup> tnúhu sǎ ío cùnuu ní níhí-í, chi ní cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Xítóhó Jesucristú ní xihí-gǎ cuendá nchaa yicǎ cuèchi-o, te duca<sup>n</sup> ní cuu chi duca<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup>-xi núú tütù Yǎ Ndiòxí sǎ dúcǎ<sup>n</sup> yáha-gǎ. <sup>4</sup> Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-gǎ te nduu úní ní dándótó ñaha Yǎ

Ndiõxi xii-gá, te duca<sup>n</sup> ní cuu chi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiõxi. <sup>5</sup> Te sátá ní ndoto-gá te ní quee túu-gá núú tē Pèlú, te dàtnùní ní quee túu-gá núú dàva-gá cue tée ní táuchíú<sup>n</sup>-gá càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>6</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te dàtnùní ní quee túu-gá núú úhú<sup>n</sup> cièndú cue ñáiyu ndècu ichi-gá, te vài-yu xìndecu-ní-yu vitna chi sacú-ni-yu ní xíhí. <sup>7</sup> Te dàtnùní ní quee túu-gá núú tē Jàcóbó, te sátá dúcá<sup>n</sup> te dàtnùní ní quee túu-gá núú nchaa cue tée ní táuchíú<sup>n</sup>-gá càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá.

<sup>8</sup> Te ndéé núú ní ndihi-ná te ní quee túu-gá núú mée-í, te òré ní quee túu-gá núú-í te cùu-í dàtná ì<sup>n</sup> déhe yiqui<sup>n</sup> vátá sáa-gá nduu càcu chi cùu-í ì<sup>n</sup> tée ñá túú sàni váha iní-xi cuèndá-gá ní cùu. <sup>9</sup> Te yúhú ñá túú cùnuu-í dàtná cùnùu cue tée ní táuchíú<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. Te cùu-í ì<sup>n</sup> tée ní táuchíú<sup>n</sup>-gá càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, cuèi ñá túú tǎu-í sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, chi ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxi. <sup>10</sup> Dico Yá Ndiõxi ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gá xii-í ì<sup>n</sup> tée váha, chi ñá túú-gá quide-í dàtná ní xóo cada-í. Te ío cùndahú iní ñáhá-gá chindèe ñaha-gá xii-í dico ñá túú àú<sup>n</sup> ná cuu chindèe ñaha-gá, chi ío-gá vài chiu<sup>n</sup>-gá ní cuu sa ta quide-í cuáhá<sup>n</sup> dàcúúxí dàva-gá cue tée ní táuchíú<sup>n</sup>-gá càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá te ñá díú mèe-í duca<sup>n</sup> quide-í chi mee Yá Ndiõxi ío cùndahú iní ñáhá-gá chindèe ñaha-gá xii-í quide-í chiu<sup>n</sup>-gá. <sup>11</sup> Te ñá túú ná cada-xi cuèi dava-gá-güedé sa ní cuu vài-gá chiú<sup>n</sup>-gá quidé-güedé àdi yúhú, chi ì<sup>n</sup>-ni tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí te tnúhu-á<sup>n</sup> cúú tnúhu ní sándáá iní-ndó.

### *Cue ñáiyu ní xíhí ndotó-yu*

<sup>12</sup> Te nchúhú cue tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-ndí sá ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, ¿te ná cuèndá dava nchòhò càchí-ndó sá vǎ ndótó cuè ñáiyu ní xíhí? <sup>13</sup> Te núu duca<sup>n</sup> sàni iní-ndó sá vǎ ndótó cuè ñáiyu ní xíhí te ní Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá te núu duca<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te núu dico Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te nchaa tnúhu sá dánèhè ñáhá-ndí xii-ndo ñá túú nàndíhi-xi te núu duca<sup>n</sup>, te àú<sup>n</sup> ná cuu sàndáá iní-ndó-gǎ te núu duca<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te núu dico cúú-xí ì<sup>n</sup> sá ndáá tnúhu sàni iní dava-ndo ña, te dàcuandehnde-ndí sá càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndiõxi núú-ndó te núu duca<sup>n</sup>, te ñá túú càhá<sup>n</sup> ndáá-ndí núú-ndó sá Yá Ndiõxi ní dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú, te núu ndáá nàcuáa sàni iní dava-ndo sá vǎ ndótó cuè ñáiyu ní xíhí, dico ñá ndáá nàcuáa sàni iní-ndó. <sup>16</sup> Te núu vǎ ndótó cuè ñáiyu ní xíhí te ní Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá. <sup>17</sup> Te núu Xítóhó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te àú<sup>n</sup> ná cuu sàndáá iní-ndó-gǎ te núu duca<sup>n</sup>, te ndècu-ni cuèchi-ndo núú Yá Ndiõxi te núu duca<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te núu ndáá nàcuáa sàni iní-ndó ñá te cue ñáiyu ní sándáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ñáiyu ní xíhí ní xíta nihnú-yu te núu duca<sup>n</sup>. <sup>19</sup> Te núu nchoo ndècu ndíhi-o tnúhu ndee iní núú Xítóhó Jesucristú cuèndá-ni sá cùndècu-o ñuyú-a ña, te cùu-o ñáiyu ío-gá duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ndàhú sá cúú-xí dàva-gá ñáiyu te núu duca<sup>n</sup>.

<sup>20</sup> Dico ndáá sá Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá núu xiá<sup>n</sup> cùtnùní iní dava-o sá ndótó cuè ñáiyu ní xíhí ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá. <sup>21</sup> Te sá cuèchi ì<sup>n</sup>ndi-ni tée ní xìndecu ñuyú-a xiá<sup>n</sup> xíhí ñáiyu, te sá cuèndá ì<sup>n</sup>ndi-ni tucu ingá tée te ndoto cue ñáiyu ní xíhí. <sup>22</sup> Te nchaa ñáiyu xíhí-yu sá cuèchi ì<sup>n</sup> tée, te tée-á<sup>n</sup> cúú-dè ndí Adán tée díhna nuu ní cuu ñani tnáhá cue ñáiyu ñuyú. Te díu-ni duca<sup>n</sup> sá cuèndá ì<sup>n</sup>ndi-ni tée te ndoto cue ñáiyu ní xíhí, te tée-á<sup>n</sup> cúú-dè Xítóhó Jesucristú chi nchaa ñáiyu ndècu ndíhi-gá ndotó-yu. <sup>23</sup> Te díhna-gá Xítóhó Jesucristú ní ndoto-gá xiá<sup>n</sup> cùtnùní iní dava-o sá ndúu na



quixi tucu-gá ñuyíú-a te dàvâ-á<sup>n</sup> ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gá. <sup>24</sup> Te dàtnúni duca<sup>n</sup> te sáá nduu nàa nchaa sá ío ñuyíú, te Xítohó Jesucristú danàa-gá nchaa ndi túhú sá cùnùu ío ñuyíú-a, chi danàa-gá nchaa ñáyiu ío cùnùu, ndihi yucu ñävâha, ndihi nchaa espíritú xínú cuèchi núú-xi. Te duca<sup>n</sup> te cúñaha-gá xii Tátá-ó Dütú Ndiöxí taxi tnúni-gá. <sup>25</sup> Chi Xítohó Jesucristú dacuítí taxi tnúni-gá ndéé ná sáá nduu dànaa-gá nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-gá. <sup>26</sup> Te ndéé núú ní ndihi-ná te danàa-gá sá quidé xihí ñáyiu. <sup>27</sup> Te duca<sup>n</sup> chi càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí sá mée-gá ní nachihi-gá nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú cuendá sá mée Xítohó Jesucristú taxi tnúni-gá, te vá yôo ñ<sup>n</sup> taxi tnúni ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi mee Yá Ndiöxí cúú-gá Yaá ní nachihi-gá nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú. <sup>28</sup> Te díhna-gá ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dêhe-gá sá quíndaha-gá nchaa sá ío, te òré ná quíndaha Xítohó Jesucristú nchaa sá ío, te cúñaha-gá xii Yá Ndiöxí taxi tnúni ñáhá-gá xii-gá, te duca<sup>n</sup> te mee-ná Yá Ndiöxí taxi tnúni-gá nchaandi túhú sá ío.

<sup>29</sup> Te núu ñá túú ndáá càhá<sup>n</sup>-í, ¿te ná cuendá dava ñáyiu sànduté-yu cuendá ñáyiu ní xíhí núu ñá túú ndáá sá ndótó ñáyiu ní xíhí?

<sup>30</sup> Te nchúhú duca<sup>n</sup>-ni sàni iní ñáyiu cahni ñáhá-yu xii-ndí, te núu vá ndótó ñáyiu ní xíhí te àú<sup>n</sup> ná cuu duca<sup>n</sup> quide cahnu iní-ndí duca<sup>n</sup> cuini-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí te núu duca<sup>n</sup>. <sup>31</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú ío váha sàni iní-í cuendá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ndéé iní ñáhá ñáyiu cahni ñáhá-yu xii-í. <sup>32</sup> Te núu dícó ndáá sá vá ndótó ñáyiu ní xíhí dàtná càchí dava ñáyiu, te àú<sup>n</sup> ná cuu ní xíndecu-í ñúú Éfesú ní cuu úhú iní ñáhá ñáyiu xii-í te núu duca<sup>n</sup>, chi ñáyiu-án ní quidé-yu dàtná quidé ñ<sup>n</sup> quiti déé<sup>n</sup> sá cúú-xi-í. Te núu ndáá sá vá ndótó ñáyiu ní xíhí ñá, te váha-gá núu cächí-ó dàtná càchí ñáyiu: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tneé idá cúú-ó”, duha càchí-yu.

<sup>33</sup> Te vá dàñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngüíta-ndo càni iní-ndó dàtná sání iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup> tucu dava-gá ñáyiu, chi càchí-yu sá núu ñáyiu quide váha na ñihí tnáhá-yu ndihi ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngüíta ñáyiu quide váha-án cadá-yu tnàhá-yu nchaa sá cuehé sá dúhá dàtná quidé ñáyiu-án. <sup>34</sup> Te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gá-ndó dàtná quidé cue ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quide-ndo datná quidé cue ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú sándáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te duha càhá<sup>n</sup>-í cuendá sá cúcàha<sup>n</sup> núú-ndó cuendá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo.

### *Nàcuáa ndoto ñáyiu ní xíhí*

<sup>35</sup> Te cudana dava-ndo ndècu tnúhu-ndo núu nása ndoto ñáyiu ní xíhí, te nása cunduu yiqui cuñú-yu òré ndótó-yu. <sup>36</sup> Te nchòhó ñáyiu duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> cúú-ndó ñáyiu ñá túú tnáhi cùtnúni iní-xi, te duha na càhá<sup>n</sup>-í nàcuáa tecú tnúni-ndó. Te núu ñ<sup>n</sup> tatá ná chíhí-ó te tèhyú mée-xí te xínu déhe-xi. <sup>37</sup> Dico ñá díú sá sá ní xínu ta sàhnu cuáhá<sup>n</sup> ní cùxi-o, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide-o cuéi tríu ndihi nchaa dava-gá tatá xítú-ó. <sup>38</sup> Te Yá Ndiöxí quidé-gá sácunduu tatá xínu-án dàtná cuini mée-gá cunduu. Te ndèda-ni càa tatá te diu-ni-gá quidé-gá sácunduu-xi nàcuáa tàú-xi cunduu. <sup>39</sup> Te ndi díñ<sup>n</sup> ndáa nchaa yiqui cuñú, chi tucu càa yiqui cuñú nchoo cue ñáyiu, te tucu càa yiqui cuñú nchaa quiti xica núú ñúhú, te tucu càa yiqui cuñú nchaa quiti ndáva, te tucu càa yiqui cuñú

nchaa chácá. <sup>40</sup> Te duca<sup>n</sup> ñà túú ì<sup>n</sup>-ni caa nchaa yiqui cuñú sá íó andiu ndihi nchaa yiqui cuñú ñáyú íó ñuyúú-a, te duca<sup>n</sup> ñà túú ì<sup>n</sup>-ni ndáa vii nchaa sá íó andiu ndihi ñuyúú-a. <sup>41</sup> Te duca<sup>n</sup> cùu tucu-xi nchíanchii chi tucu dàyehé-xi, te tucu dàyehé yóó, te tucu dàyehé nchaa chódíní, te duca<sup>n</sup> ñà túú ì<sup>n</sup>-ni dayehé nchaa chódíní. <sup>42</sup> Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu ñáyúu ní xihí te ndoto, chi tucu càa yiqui cuñú-yu sá nguindúxi te tucu cunduu yiqui cuñú-yu òré ndotó-yu, te yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu-á<sup>n</sup> vǎ ndihí nihnu-gá-xi. <sup>43</sup> Te yiqui cuñú ñáyúu xihí ñà túú nàndihí-xi, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yiqui cuñú ñáyúu xihí ñà túú tnàhí-gá ndee-xi, dico yiqui cuñú ndoto ndihí-yu xǎ<sup>n</sup> ío cunduu ndee-xi. <sup>44</sup> Te yiqui cuñú nchaa ñáyúu xihí cúú-xí cuendá ñuyúú-a, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu xǎ<sup>n</sup> cundecu-ná-xi cuendá Espiritú Yá Ndióxi. Te dàtná íó yiqui cuñú sá cúú-xí cuendá ñuyúú-a, te duca<sup>n</sup> íó yiqui cuñú sá cúú-xí cuendá mee-ná Espiritú Yá Ndióxi.

<sup>45</sup> Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ndí Ádán ndí ní xíndecu ndéé díhna ní chihí Yá Ndióxi íní ndí”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ingá tucu té cùu-dé dàtná ndí Ádán te té-á<sup>n</sup> cúú-dé Xítohó Jesucristú, te Yáá-á<sup>n</sup> quidé-gǎ sá mée-ná Espiritú Yá Ndióxi quidé-xí ndècu-o ichi-gá vitna. <sup>46</sup> Te díhna-gá yiqui cuñú cuendá ñuyúú-a ní ngúndecu, te dàtnúni ngúndecu yiqui cuñú cundecu ndihi mee-ná Espiritú Yá Ndióxi. <sup>47</sup> Te téé díhna nuu ní xíndecu ñuyúú-a chi ñuhu ní cadúha ñaha Yá Ndióxi xii-dé, te té-á<sup>n</sup> cúú-dé ndí Ádán, te ingá tucu téé ní cuu<sup>n</sup>-dé andiu te té-á<sup>n</sup> cúú-dé Xítohó Jesucristú. <sup>48</sup> Te nchaa ñáyúu càa yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú té Ádán téé duca<sup>n</sup> ní cuáha ñuhu-á<sup>n</sup>, te nchaa ñáyúu ní nduu táhú cundecu ndihi téé duca<sup>n</sup> vèxi cuu<sup>n</sup> andiu-á<sup>n</sup>, ñáyúu-á<sup>n</sup> nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú ní nduu táhú-dé ndécú ndihí-dé vitna, te té-á<sup>n</sup> cúú-dé Xítohó Jesucristú. <sup>49</sup> Te nchaa ñáyúu ñuyúú-a cáá-yu dàtná-ni càa datná-ni ndúu téé duca<sup>n</sup> ní cuáha ñuhu-á<sup>n</sup>. Te nchaa nchoo ñáyúu ní nduu táhú cundecu ndihi téé duca<sup>n</sup> vèxi cuu<sup>n</sup> andiu-á<sup>n</sup> nduu-o dàtná-ni càa datná-ni ndúu téé-á<sup>n</sup> tucu.

<sup>50</sup> Te nchóhó ñáyúu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá nàcuáa càa yiqui cuñú ñáyúu xíndecu vitna vǎ sáá-xi cundecu-xi núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùní-gǎ, chi ñuyúú-a ndihi nihnu-xi. Dico sá tàú-xi sáá núú ndécú-gǎ táxi tnùní-gǎ xini ñuhu-xi cuu-xi sá cudíi cundecu. <sup>51</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo ì<sup>n</sup> tnúhu sá yíyùhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cùndecu-ni-o, dico nchaa-o nàdáma yiqui cuñú-ó. <sup>52</sup> Te uu<sup>n</sup>ni duca<sup>n</sup> nàdáma yiqui cuñú-ó òré cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> cútú, te cútú-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-xi òré sa ta cùyatni naa ñuyúú. Te òré cáhá<sup>n</sup> cútú-á<sup>n</sup> te ndoto nchaa ñáyúu ní xihí ñáyúu ní xíndecu ichi Xítohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> te vǎ ì<sup>n</sup> ndúu ì<sup>n</sup> quíú-gǎ cuú-yu. Te nchaa ñáyúu ndècu vívú te nàdáma yiqui cuñú-yu tnàhá-yu. <sup>53</sup> Te nchaa yiqui cuñú ndécú ndihi nchaa ñáyúu ndècu ñuyúú-a vitna ñà túú cudíi-xi chi xihí-xi, dico yiqui cuñú nduu táhú nchoo ñáyúu ndècu ichi Xítohó Jesucristú chi cudíi-xi ní caa ní quíhí<sup>n</sup> chi vǎ cúú-gǎ-xi. <sup>54</sup> Te òré ná ndúu táhú-ó yiqui cuñú sá dúcá<sup>n</sup> cudíi ní caa ní quíhí<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te vǎ cùndecu ndihí-gǎ-ó yiqui cuñú sá ñà túú cudíi. Te dàvǎ-á<sup>n</sup> te quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Vitna ñà túú-gǎ xihí ñáyúu chi mee-ná Yá Ndióxi cúnúu-gǎ táxi tnùní ñáhá-gǎ xii-yu. <sup>55</sup> Te ñà túú tnàhí-gǎ ná ndoho ñáyúu sá cuendá tnúhu xihí, chi vǎ cóó-gǎ tnúhu xihí”, duha càchí-xi núú tütú Yá Ndióxi. <sup>56</sup> Te cue ñáyúu ndècu ndihí-yu tnúhu

sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu dico uu<sup>n</sup>-gá quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu-á<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> ní ngúndecu tnúhu xihí dándóho ñaha-xi xii-yu. <sup>57</sup> Dico táxáhu xii Yá Ndióxi chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o sá sáá nduu te vá quini-gá-ó tnúhu xihí, te duca<sup>n</sup> chi ndècu ndíhi-o Xítoho Jesucristú.

<sup>58</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu cáhá<sup>n</sup>-í dóho nchòho cue ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú chi ío cùu iní ñahà-í xii-ndo, te cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá cáncícú<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ichi Xítoho Jesucristú cuéi nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sá cuendá-gá, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiu<sup>n</sup>-gá, chi sa nàha-ndo sá ncháá chiú<sup>n</sup> quide-o cuendá-gá ñá túú àú<sup>n</sup> nã cuu quide-o.

## 16

### *Nàcuáa sàcá<sup>n</sup> tnáhá ñáyiú díhú<sup>n</sup>*

<sup>1</sup> Te na cächí tnúhu-í xii-ndo cuendá díhú<sup>n</sup> sã sàcá<sup>n</sup> tnáhá-ndó sã cúu-xí ñáyiú ñuú Jerusàlén, chi díu-ni duha ní dánèhé-í cue ñáyiú xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xichi distritú Gàlaciá. <sup>2</sup> Te duha cada-ndo ndí tnahá nduu ndumíngú, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo dàquee dí<sup>n</sup>-ndo sacú díhú<sup>n</sup> nàcuáa chindee ñaha Yá Ndióxi xii-ndo nihí-ndó cuendá òrè quexio-í te sa cundecu túha díhú<sup>n</sup>-ã<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te òrè quexio-í te mee-ndo cãxi-ndó-yu núu ndèdacàa-yu sàni iní-ndó càda ndáá canehe díhú<sup>n</sup>-ã<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáyiú xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Jerusàlén. Te cadúha-í ñ<sup>n</sup> úú tutú canehe-yu quíhí<sup>n</sup> cuendá cutnùní iní ñáyiú ñuú Jerusàlén nàcuáa ndúu chiu<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-yu. <sup>4</sup> Te núu xìni ñuhu-xi sã quíhí<sup>n</sup>-í te candeca-í-yu quíhí<sup>n</sup>.

### *Té Pãblú sání iní-dé quíngoto-dé cue ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú*

<sup>5</sup> Te yúhú sání iní-í yáha-í ñ<sup>n</sup> úú ñuú cáá distritú Macèdoniá, te dàtnùní duca<sup>n</sup> te sáá-í núú ndécú-ndó. <sup>6</sup> Te òrè quexio-í te cudana cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo vài nduu, àdi cudana te cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ndèé yáha nchaa yóó quidè víxi<sup>n</sup>-xi. Te sátá dúcá<sup>n</sup> te cada ndee iní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í òrè nucúhu<sup>n</sup> ichi-í te núu ndèé ichi na quíhí<sup>n</sup>-í. <sup>7</sup> Te duha cáhá<sup>n</sup>-í chi núu Yá Ndióxi ná cächí-gá te cundecu ndíhi ñaha tnàa-í xii-ndo òrè quexio-í te ñá díú dicó-ni ichi yáha-í. <sup>8</sup> Te cundecu-ni-í ñuú Éfesú-a ndéé tnahá vico Pentecòstés. <sup>9</sup> Te duca<sup>n</sup> chi iha ío tédóho ñáyiú tnúhu Xítoho Jesucristú sã cáhá<sup>n</sup>-í núú-yu. Núu xiá<sup>n</sup> ío váha quèe cuendá cada-í chiú<sup>n</sup>-gá cuéi ío vài ñáyiú ñá túú tnahá iní-yu sã cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá.

<sup>10</sup> Te núu na quixi coto ñaha té Timùteú xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cáhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo-dé cuendá duca<sup>n</sup> ñá túú nã cani iní-dé cundecu ndíhi ñaha-dé xii-ndo, chi tnahá-dé cúu-dè téé quide chiu<sup>n</sup> Xítoho Jesucristú dàtná quidè-í. <sup>11</sup> Te cuini-í sã nì ñ<sup>n</sup>-ndo vã cáni cuèhé iní-ndó cuendá-dé, te chindee-ndo-dé nàcuáa cuu váha iní-dé òrè quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-í, chi yúhú ndíhi dava-gá ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú ndétú-ndí-dé quexio-dé.

<sup>12</sup> Te ío ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú tè Àpolós téé ndècu ndíhi-o ichi Xítoho Jesucristú cuendá quixi-dé ndíhi dava-gá cue téé ndècu ndíhi-o ichi-gá quixi coto ñaha-güedè xii-ndo dico ñá túú ní cuini-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndéé cuèé-gá.

### *Tnúhu ndéé núú ní ndíhi-ná*

<sup>13</sup> Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te vá dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó-gá, te ío yí cùnduu iní-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te ío nducú ndèe-ndo canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi-gá. <sup>14</sup> Te ío váha cuu iní tnáhá-ndó, te duca<sup>n</sup> ío váha cada tnàha-ndo te núu nándi cùu sá váha sàni iní-ndó càda-ndo.

<sup>15</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo sá dñhanuu cuè ñáyiú cùu ndi mee té Èstéfanás ndécú distritú Acáyá ní sándáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te vitna ñá túú dàña ndeé-yu quidé-yu sá váha sá cúu-xí dàva-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá. <sup>16</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sá quíndáá iní-ndó nchàa ñáyiú duca<sup>n</sup> xíquide, ndíhi nchaa dáva-gá ñáyiú ío ndùcu ndee quide chiu<sup>n</sup> ndíhi-ndo cuendá Xítohó Jesucristú. <sup>17</sup> Te ío cùdíí iní-í sá ní quexío té Èstéfanás, ndíhi té Fortunátú, ndíhi té Acàicú, chí cue téé-á<sup>n</sup> ní quide-güedé núú-ndó ní quide-güedé nchaa sá ñà túú ndàcu-ndo cada-ndo cuendá-í ní cùu. <sup>18</sup> Te ío tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í, te diu-ni duca<sup>n</sup> tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii nchòhó tucu, te núu xíá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú nchàa cue téé duha xíquide váha.

<sup>19</sup> Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Àsía quide ndee iní ñáhà-yu xii-ndo, te ío cada ndee iní-ndó càchí té Àquilú ndíhi ñadíhí-dé tá Priscilá, te duca<sup>n</sup> quide ndee iní ñáhá tucu nchaa ñáyiú tàcá dácuaàhà tnúhu Yá Ndiòxí vehé-yu xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá. <sup>20</sup> Te cada ndee iní tucu-ndo càchí cue dáva-gá ñáyiú ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú. Te ní yùhu ní iní-ndó càda ndee iní tnáhá-ndó ñí<sup>n</sup> ñí<sup>n</sup>-ndo.

<sup>21</sup> Te vitna ndaha mee yùhú té Páblú téé-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo.

<sup>22</sup> Te ñáyiú ñá túú cùu váha iní-xi núú Xítohó Jesucristú te na cuíta nihnú-yu. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá Xítohó Jesucristú quixi tucu-gá.

<sup>23</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ná chíndee chitúu ñaha-gá xii-ndo.

<sup>24</sup> Te ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> na cùnduu, te ío chí cadá ndèe iní-ná vitna.

## TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

*Té Páblú cadúha-dé tutú quihi<sup>n</sup> ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú*

<sup>1</sup> Yúhú té Páblú càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítóhó Jesucristú chi duca<sup>n</sup> ñí cachí Yá Ndiòxí cunduu. Te cadúha-í tutú-a ndihi té Timúteú té ndècu ndihi-o ichi-gá cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñúú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuendá nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí xĩndecu nchaa ñúú yĩndèhu distritú Acáyá. <sup>2</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhù-í núú Tãtá-ó Dútú Ndiòxí ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ïo na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ñiú-ni ndí ndùú-gá ná càda te ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Té Páblú càhá<sup>n</sup>-dé nchaa nàcuáa ndòho-dé*

<sup>3</sup> Te chí ná càchí-ó sá ïo váha iní Dútú Ndiòxí Yáa cúú Tãtá Xítóhó Jesucristú, te ñiú-ni Dútú Ndiòxí cúú-gã Yáa ïo cùndahú iní ñháa xii-o, te ñiú-ni-gá cúú-gã Yáa táxi tnúhu ndee iní. <sup>4</sup> Te cuéi nándi ndòho-o ndecu-o dico ñiú-ni Dútú Ndiòxí táxi-gã tnúhu ndee iní xii-o, te duca<sup>n</sup> quide-gá cuendá sá nchóhó cuãñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiú nándi ndòho ndecu, te ñiú-ni nchaa tnúhu ndee iní táxi-gã xii-o ñiú-ni nchaa tnúhu ndee iní-án cuãñaha-o xii-yu. <sup>5</sup> Te Xítóhó Jesucristú ïo ní ndòho-gá, te duca<sup>n</sup> nchòo tucu ïo ndòho-o, te duca<sup>n</sup> ïo vai tnúhu ndee iní ñihí-ó ndècu ndihi-o chi ndècu-o ndihi Xítóhó Jesucristú. <sup>6</sup> Te nchúhú nándi ndòho-ndí ndécú-ndí cuendá sá nchòhó ñihí-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo te naníhí tãhú-ndó. Te Yá Ndiòxí táxi-gã tnúhu ndee iní xii-ndí, te duca<sup>n</sup> quide-gá cuendá sá nchòhó tnàhá-ndó ñihí-ndó tnúhu ndee iní-án te naníhí tãhú-ndó, te duca<sup>n</sup> càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndóhó nchúhú. <sup>7</sup> Te nchúhú ïo váha sàni ndáá iní-ndí cuendá-ndó chi ndòho-ndo datná ndóhó-ndí, te duca<sup>n</sup> tàxi Yá Ndiòxí tnúhu ndee iní xii-ndo datná táxi-gã xii-ndí.

<sup>8</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cuini-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cùtnàhá ní xĩndecu-ndí distritú Àsiá chi dàvá-án ïo ní ndòho-ndí, te luha-ná te vá cùndèe iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-án ní cùu chi ní xehndé iní-ndí sá vã càcu-ndí. <sup>9</sup> Chi ní sàni iní-ndí sá ndíyi-ná cuu-ndí ní cùu, te duca<sup>n</sup> ñí yáha-ndí cuendá sá ïo-gá quindáá iní-ndí Yá Ndiòxí sá díú-gã taunihnu ñaha-gã xii-ndí, te ñá díú mèe-ndí taunihnu-ndí mée-ndí, te ñiú-gá cúú-gã Yáa dándòto cuéi ñáyiú sa ní xihí. <sup>10</sup> Te ñiú-ni-gá ní taunihnu ñaha-gã ñá túú ní sàhni ñaha ñáyiú xii-ndí, te ñiú-ni-gá táunihnu ñaha-gã xii-ndí cuéi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá díú-ní-gã taunihnu ñaha-gã xii-ndí núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi te vá cáhni ñaha ñáyiú. <sup>11</sup> Te nchòhó tnàhá-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-ndí chi càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiòxí cuendá-ndí, te ïo vai ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihi ñahá-yu xii-gá cuendá-ndí, te duca<sup>n</sup> ïo vai ñáyiú ndácá<sup>n</sup> tãhù-yu núú-gã cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gã xii-ndí.

*Té Páblú càhá<sup>n</sup>-dé ná cuendá ñá túú ní náyáha-dé ñúú Còrintú*

12 Te ío váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cúu-ndí cue tée cùu ndáá dàtná cuíní Yá Ndióxi cunduu ndècu-ndí ñuyúú-a, te diu-ni duca<sup>n</sup> quide-ndí sá cúu-xí-ndó chi mee-gá cundáhú iní ñáhá-gá xii-ndí chindèe ñaha-gá, te ñá túú quide-ndí dàtná sání iní cue ñáyiú ñuyúú-a. 13-14 Nchaa nàcuáa ndúu tnúhu chido tnuní-ndí dáquixi-ndí ndaha-ndo cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñá túú ũhú tecú tnuní-ndó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te cuíní-ndí sá ío-gá váha tecú tnuní-ndó cuendá sá òrè ná quixi tucu Xítohó Jesucristú, te dàvá-á<sup>n</sup> ío cada nínu ñaha-ndo xii-ndí dàtná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo. 15 Te cuendá xiá<sup>n</sup> núu ní sani iní-í yáha cáhá<sup>n</sup>-í úú xito núú ndécú-ndó cuendá ío cudíí iní-ndó. 16 Chi ní sani iní-í sá òrè quíhí<sup>n</sup>-í distritú Macèdonia te yáha cáhá<sup>n</sup>-í núú ndécú-ndó, te òrè ndixi tucu-í te nayáha cáhá<sup>n</sup> tucu-í, te òrè nayáha cáhá<sup>n</sup>-í te taxi-ndo sá cúu íchi-í cuendá quíhí<sup>n</sup>-í distritú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. 17 Te sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú ní quíxi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sání iní-ndó sá yúhú ñá túú ní sáha váha-í cuendá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiú ndècu íchi cuehé íchi duha, chi cue ñáyiú-á<sup>n</sup> tnaa càchí-yu sá cúu càdà-yu ìí<sup>n</sup> sá sání iní-yu cadà-yu te tnaa càchí-yu sá ñáhá. 18 Dico Yá Ndióxi Yáá ío váha quide ndáá nàha ndáá náhá càxi-gá sá nchúhú ñá túú dàma-ndí sá càhá<sup>n</sup>-ndí. 19 Te yúhú ndíhi té Silvanú ndíhi té Timùteú dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá Xítohó Jesucristú Yáá cúu Dèhe Yá Ndióxi, te Xítohó Jesucristú cúu-gá Yáá ñá túú dàma-gá tnúhu cáhá<sup>n</sup>-gá, chi cùu-gá Yáá cáhá<sup>n</sup> mee-ni tnúhu ndáá tnúhu cuíti. 20 Te diu-ni Xítohó Jesucristú cúu-gá Yáá quidé nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi. Te sá cuendá sá dúcá<sup>n</sup> quide Xítohó Jesucristú xiá<sup>n</sup> càchí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi. Te nchaa-o na càchí-ó sá díú-ní dùca<sup>n</sup> na cada-gá. 21 Te mee Yá Ndióxi quidé-gá ndécú-ní-ó íchi Xítohó Jesucristú. Te diu-ni mee-gá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-o cuendá cunu cuechi-o núú-gá. 22 Te Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchóó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhi-o cuendá cutnùní iní-ó sá ndáá cada ñaha-gá xii-o nàcuáa ní cachí-gá cada-gá.

23 Te Yá Ndióxi náhá-gá sá yúhú càhá<sup>n</sup> ndáá-í ná cuendá vátá quíxi-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quíxi-gá-í chi ñá túú cuíní-í dandihú-í iní-ndó. 24 Te nchúhú ñá túú tàú-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa quíndáá iní-ndó Yá Ndióxi, chi sa sàndáá váha iní-ndó-gá, chi nchúhú cuíní-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa ío-gá cudíí iní-ndó cùndecu-ndo.

## 2

1 Te ní sani ndáá iní-í sá vǎ quíxi ndíhi-ni-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuendá sá vǎ dándihú-í iní-ndó. 2 Te nchòhó cúu-ndó ñáyiú tàxi tnúhu ndee iní xii-í cudíí iní-í ndécú-í, te xiá<sup>n</sup> núu ñá túú cuíní-í dandihú-í iní-ndó, chi núu duca<sup>n</sup> na càdà-í te vǎ cùndècu váha-gá iní-ndó nàcuáa taxi-ndo tnúhu ndee iní xii-í. 3 Te xiá<sup>n</sup> núu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuendá sá òrè quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-á<sup>n</sup> quini-í sá quidé-ndó nàcuáa cudíí iní-í te ñá díú dà dandihú-ndó iní-í òrè quexio-í, chi nchòhó tàú-ndó càda-ndo sá yúhú cudíí iní-í. Te cùtnuní ndáá iní-í sá núu yúhú cudíí iní-í te tnáhá nchòhó cudíí iní-ndó cuendá sá dúcá<sup>n</sup> cudíí iní-í. 4 Te ndàhyú-í sá ndíhú iní-í òrè ní cadúha-í tutú ní dáquixi-í ndaha-ndo, chi ío cuehé sá sání iní-í, te ñá túú ní dàquixi-í tutú-á<sup>n</sup>

ndaha-ndo cuendá sá dándihú iní ñáhà-í xii-ndo, chi ní dáquixì-í cuendá sá nchòhó cutnùni iní-ndó sã ïo cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

*Nàcuáa tau ñáyiú ñuú Còrintú cada-yu cuendá ì<sup>n</sup> ñáyiú ñá túú quide ndáá*

<sup>5</sup> Te na cächí tnúhu-í xii-ndo cuendá ì<sup>n</sup> téé ní quide ì<sup>n</sup> sá ñá túú tau-dé cada-dé ndécú ndìhi-ndo, te ní quide ndáhú-xi luha iní-í cuendá sá ní quide-dé-á<sup>n</sup> dico nchòhó tnáhá-ndó ní dándihú-dé luha iní-ndó, te duha cächí-í sá lúhá-ní ní dándihú-dé iní-ndó cuendá sá vã cuidó-gá-í ná tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>6</sup> Te nàcuáa ní ndatnúhu-ndo ní quide ndáá-ndó cuèchi téé-á<sup>n</sup> te sa ndóí-gá cuu nàcuáa ní quide-ndo-dě. <sup>7</sup> Te vitna tau-ndó cada cahnu iní-ndó sã ní quide-dé, te cuañaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dě chi núu ñáhá te vã nihí ndéé-gã-dé cada-dé sã vãha cuendá sá ndìhú iní-dé. <sup>8</sup> Te xiã<sup>n</sup> núu cáhá<sup>n</sup> ndáhú-í núu-ndó sã cáda tùcu-ndo sã cúú iní-ndó-dě. <sup>9</sup> Te ñiu-ní cuendá iha cáhá<sup>n</sup>-í ì<sup>n</sup> núú tùtú sá sã ní dáquixì-í ndaha-ndo, te duca<sup>n</sup> ní quide-í xító ndéé ñáhà-í xii-ndo núu ndisa cuñi-ndó cada-ndo nchaa nacuáa cáhá<sup>n</sup>-í. <sup>10</sup> Te nděda-ní càa ñáyiú na cada cahnu iní-ndó ì<sup>n</sup> sá quidě-yu, te tnáhá yúhú cada cahnu iní-í sá quidě-yu tucu. Te núu ïó ì<sup>n</sup> sá xini ñùhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítohó Jesucristú náhá-gã sã dúcá<sup>n</sup> quide-í, te duca<sup>n</sup> quide-í cuendá sá nchòhó cuu-xi sã vãha xii-ndo. <sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> te sácuihná vã nihí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chi nchoo sã xini-ó nàcuáa quide-xi.

*Té Páblú ndìhú iní-dé ndécú-dě ñuú Tròás*

<sup>12</sup> Te ní xica-í cuáhá<sup>n</sup>-í ñuú Tròás cuendá yacá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu sã cáhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te òré ní quexio-í te ní nihí-í ì<sup>n</sup> ichi cáhnu cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá. <sup>13</sup> Dico ñá túú ní cùu váha iní-í chi ñá túú ní naníhí-í té Títu té ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú, núu xiã<sup>n</sup> ní quide ndee iní tnáhà-í ndìhi cue ñáyiú ñuú-á<sup>n</sup>, te ní xica-í cuáhá<sup>n</sup>-í distritú Macedonía.

*Dàquetihú-ó yùcu ñávãha chi ndècu ndìhi-o Xítohó Jesucristú*

<sup>14</sup> Te táxãhu xii Yá Ndióxi chi duca<sup>n</sup>-ni sãnu ichi ñaha-gá xii-ndí nàcuáa cunuu-ndě núu yucu ñávãha chi ndècu ndìhi-ndí Xítohó Jesucristú, te mee Yá Ndióxi sáchiu<sup>n</sup> ñaha-gá xii-ndí cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá. Te cada iní-ó sã tnúhu-gá-á<sup>n</sup> cúú-xí dàtná ì<sup>n</sup> yúcu sã ïo váha sãhá<sup>n</sup> te ta xítenuu dicó-xi nděni ní cuu cuáhá<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu tnúhu-gá chi nchúhú quidě-ndě nàcuáa ta xítenuu nděni ní cuu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te cùu-ndí dàtná dicó ì<sup>n</sup> yúcu sã ïo váha sãhá<sup>n</sup>, te nãani cuendá Xítohó Jesucristú núu Yá Ndióxi, te dicó yúcu-á<sup>n</sup> nchítá cuéi núu xĩndecu cue ñáyiú sa ní naníhí tãhú, te cuéi núu xĩndecu cue ñáyiú ta xíta nihnu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te sã cúú-xí cué ñáyiú ta xíta nihnu cuáhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, dicó yúcu-á<sup>n</sup> cúú-xí dàtná ì<sup>n</sup> sã sãhni ñaha xií-yu, dico sã cúú-xí cué ñáyiú sa ní naníhí tãhú, dicó yúcu-á<sup>n</sup> cúú-xí dàtná ì<sup>n</sup> sã ndécá iní-yu, duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuãha cuendá núu ná cúú ñáyiú sãni iní-ndó ndàcu cada nacuáa ndùu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í-a. <sup>17</sup> Chi nchúhú cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndióxi dico ñá túú ndáhú quidě-ndí ndìhi tnúhu-gá dàtná xíquide dava-gã-güedé, chi quide ndáá-ndí cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá, te mee-gã ní cachí-gá sã dúcá<sup>n</sup> càda-ndí te ndèhe-gá sã nchúhú quidě-ndě nàcuáa ní cachí-gá, chi ndècu ndìhi-ndí Xítohó Jesucristú.

### 3

*Cuendá ñgá núú sã vãha ní cachí Yá Ndióxi cada-gá ñáyiú*



<sup>1</sup> Te cuéi duha càhá<sup>n</sup>-ndí núu-ndó dico ñá túú xini ñuhu-xi sá cǔñaha-ndí xii-ndo sá cúu-ndí cue tée quide váha, te ni ñá túú xini ñuhu-xi cacanehe-ndí ñí<sup>n</sup> tutú núú càhá<sup>n</sup>-xi sá cúu-ndí cue tée váha ñandé ñáhá xii-ndo datná xiquide dava-gá-güedé, te ni ñá túú xini ñuhu-xi sá nchòhò taxi-ndo ñí<sup>n</sup> tutú núú càhá<sup>n</sup>-ndó sá nchùhú cúu-ndí cue tée quide váha. <sup>2</sup> Te ñá túú xini ñuhu-xi duca<sup>n</sup> cada-ndí. Te cùtnuní ndáá iní-ndí sá nchòhò cúu-ndó datná ñí<sup>n</sup> tutú sá ño váha càhá<sup>n</sup> cuendá-ndí. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cúu-ndo chi nchaa ñáyiú nihí-yu tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te xiá<sup>n</sup> cùtnuní iní-yu sá nchùhú cúu-ndí cue tée quide váha. <sup>3</sup> Te nchòhò cúu-ndó cuendá Xítohò Jesucristú, te cùu-ndo datná tutú-gá te tutú-á<sup>n</sup> ní táuchíú<sup>n</sup>-gá xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndíhi Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndeé tnúhu-á<sup>n</sup> te ñá díú ndíhi tindá ní ngúndeé. Te ñá díú ñí<sup>n</sup> núú yúú ní ngúndeé chi iní-ndó cùu-xi núú dúcá<sup>n</sup> ní ngúndeé tnúhu-á<sup>n</sup> te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu-ndo.

<sup>4</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-ndí chi cùtnuní ndáá iní-ndí sá Yá Ndióxi quidé váha ñaha-gá xii-ndí, chi ndècu ndíhi-ndí Xítohò Jesucristú. <sup>5</sup> Te nchùhú chi ndàcu-ndí quidé-ndí sá váha dico ñá díú mèe-ndí duca<sup>n</sup> ndàcu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndióxi chíndèe ñaha-gá xii-ndí núu ndàcu-ndí quidé-ndí sá váha. <sup>6</sup> Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchùhú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núú-gá càhá<sup>n</sup>-ndí núú ñáyiú cuendá ingá núú sá váha ní cachí-gá cada ñaha-gá xii-yu. Te sá váha ní cachí-gá cada ñaha-gá xii-yu-á<sup>n</sup> ñá túú ñí<sup>n</sup>-ni cuu-xi ndíhi nchaa tnúhu sá ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi, te duca<sup>n</sup> chi espíritú Yá Ndióxi néhé chiú<sup>n</sup>-xi nchaa tnúhu sá càhá<sup>n</sup> cuendá nchaa sá váha-á<sup>n</sup>. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, dándixi túu-xi iní nchaa ñáyiú ndècu ndíhi tnúhu-á<sup>n</sup> sá cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuéchi-yu, dico cue ñáyiú ndècu ndíhi Espíritú Yá Ndióxi ñáyiú-á<sup>n</sup> ndécú ndíhi-yu tnúhu ndee iní sá cǔcu nihnú-yu.

<sup>7</sup> Te tnúhu sá ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ndéé díhna nàcuáa cada ñáyiú ní ngúndeé-xi ñí<sup>n</sup> núú yúú quèhé-xi. Te òré ní dátúu ndíi Moisés nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ndéé núú yúú-á<sup>n</sup> núú cué ñáyiú isráel, te súní ní tása<sup>n</sup> núú ndíi te ñá túú-gá ní cùu cundehé-yu núú ndíi, te duca<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup>-gá quidé-xi dátása<sup>n</sup>-xi núú ndíi ni cùu ñá túú-gá duca<sup>n</sup> ni quide-xi. Te tnúhu ndéé núú yúú-á<sup>n</sup> dándixi túu-xi iní cue ñáyiú sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te ño váha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isráel tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-xi xiá<sup>n</sup> cùtnuní sá tnúhu càhá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi vitna uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> ño-gá váha quide-xi. <sup>9</sup> Te núu duca<sup>n</sup> ño váha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isráel tnúhu sá dándixi túu iní-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa quide Yá Ndióxi cuendá sá vǔ cùndècu-gá cuéchi ñáyiú núú-gá. <sup>10</sup> Te vǔ càchí-ó sá cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isráel tnúhu ndéé núú yúú-á<sup>n</sup> ño-gá váha ní quide-xi, te ñáhá chi uu<sup>n</sup>-gá váha quide-xi vitna cuendá tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa quide Yá Ndióxi. <sup>11</sup> Te núu duca<sup>n</sup> ño váha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi ñáyiú isráel tnúhu sá ñá túú ní cùdíi, te uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> ño váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá vǔ ndíhi nihnu tnahí-gá.

<sup>12</sup> Te cùtnuní iní-ndí sá vǔ ndíhi nihnu sá dúcá<sup>n</sup> ño váha quide-xi, núu xiá<sup>n</sup> ño víi ño váha cùu iní-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu sá ní ngúndecu ndíhi-o. <sup>13</sup> Te ñá túú quide-ndí datná ní xóo cada ndíi Moisés, chi ndíi-á<sup>n</sup> ní xóo dàdáhu ndíi núú ndíi òré dátása<sup>n</sup>-xi núú ndíi cuendá sá vǔ quíní cue ñáyiú isráel òré ñá túú-gá

dátasa<sup>n</sup>-xi núu ndíi. <sup>14</sup> Te cue ñáyiú isráél ñá túú ní tècú tnùnì váha-yu nàcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndíi Moisés xii-yu, te cuèi ndéé vitna ñá túú tècú tnùnì-yu òré dácuaáhá-yu tnúhu sá ñí cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ndéé díhna nàcuáa cada-gá, te cada iní-ó sá dàtná sá ñí xídáhu núu ndíi Moisés yídáhu núu-yu cuèndá sá vǎ cútñunì núu-yu cundèhé-yu te tecú tnùnì-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítoho Jesucristú te tecú tnùnì-yu. <sup>15</sup> Te cuèi ndéé vitna òré dácuaáhá-yu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùnì ndíi Moisés nchaa núu tútú ndíi, te cada iní-ó sá dàtná sá ñí xídáhu núu ndíi yídáhu núu-yu chi ñá túú tècú tnùnì-yu. <sup>16</sup> Dico cue ñáyiú na tùha ñaha xii Xítoho Jesucristú te tècú tnùnì-yu tnúhu-gá. <sup>17</sup> Te Xítoho Jesucristú ì<sup>n</sup>-ni cùu-gá ndíhi Espiritú Yá Ndiòxí, te nchaa ñáyiú ndècu ndíhi Espiritú-gá ñá túú-gá táxi tnùnì ñáhá ñí ì<sup>n</sup> sá ñá túú váha xii-yu. <sup>18</sup> Te dàtná cúú ì<sup>n</sup> yutátá sǎ dánèhé núu ñáhá-xí xii ñáyiú ì<sup>n</sup> sá váha, duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu-o chi quide-o nacuáa cáhá<sup>n</sup> ñáyiú sá ìo càhnu cuu Xítoho Jesucristú, te duca<sup>n</sup> ùu<sup>n</sup>-gá uu<sup>n</sup>-gá tá cundáá-ó ndècu-o ichi-gá dàtná quidé mèe-gá quidé ndáá-gá. Te Espiritú-gá quidé-xí dùca<sup>n</sup> ta cundáá-ó núu-gá cuáhá<sup>n</sup>.

#### 4

<sup>1</sup> Te mee Yá Ndiòxí ní cundáhú iní ñáhá-gǎ xii-ndí ní taxi-gá chùu<sup>n</sup> quide-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá, núu xǎ<sup>n</sup> ñá túú tñàhì nàtúhú iní-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá. <sup>2</sup> Te nchúhú dàquee tǐhú-ndí nchaandi túhú sá ñá túú váha quide dayuhu ñáyiú, chi nchaa xǎ<sup>n</sup> cúú-xí ì<sup>n</sup> sácá<sup>n</sup>núú sǎ cúú-xí-yu, te nchúhú ñá túú sàni iní-ndí dandáhú-ndí ñáyiú te ni ñá túú sàni iní-ndí dama-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí, chi càhá<sup>n</sup> ndáá-ndí nàcuáa tàu-xi cáhá<sup>n</sup>-ndí, te mee Yá Ndiòxí náhá-gǎ nàcuáa ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí núu ñáyiú, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cútñunì iní-yu sá nchúhú càhá<sup>n</sup> váha-ndí. <sup>3</sup> Te cue ñáyiú ñá túú tècú tnùnì nàcuáa ndùu tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhì tǎhú-ó càhá<sup>n</sup>-ndí núu-yu, ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ta xǐta nihnu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te cue ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ìo sǎá iní-xi chi ñá túú cuínì-yu quíndáá iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú, te xǎ<sup>n</sup> núu sácúihná cúnùu-xi núu-yu te nihí-xi nàcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñáhá-xí xii-yu cuèndá sǎ vǎ tècú tnùnì-yu tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhì tǎhú-yu, te tnúhu-á<sup>n</sup> cúú-xí tnúhu sá ìo váha chí càhá<sup>n</sup>-xi sá ìo càhnu cuu Xítoho Jesucristú, te cùu-gá dàtná mèé Tǎtá-gǎ Dútú Ndiòxí. <sup>5</sup> Te nchúhú ñá túú càhá<sup>n</sup>-ndí cuèndá sǎ cúú-xí mèe-ndí núu-ndó chí càhá<sup>n</sup>-ndí cuèndá Xítoho Jesucristú, te cǎchí-ndí xii-ndo sǎ díú-gǎ cúú-gǎ Yáá ìo cùnùu, te cǎchí-ndí xii-ndo sǎ mèe-ndí cúú-ndí dicó-ni cue tée xǐnu cuechi sǎ cúú-xi-ndó, te duca<sup>n</sup> quide-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítoho Jesucristú. <sup>6</sup> Te Yá Ndiòxí Yáá ní dáyèhé ndéé cútñahá nee ñuyúyí ní cùu, Yáá-á<sup>n</sup> ñí cachí-gá sǎ Xítoho Jesucristú cada-gá nàcuáa tecú tnùnì-ó sǎ ìo càhnu cuu mee Yá Ndiòxí. Te sǎ dúcá<sup>n</sup> ñí quide-gá te cada iní-ó sǎ dàtná tnúhu sá ñí dáyèhé-gǎ iní-ó.

#### *Ío quíndáá iní-ó Yá Ndiòxí*

<sup>7</sup> Te nchúhú ndécú ndíhi-ndí tnúhu Xítoho Jesucristú, te tnúhu-gá cúú-xí dàtná ì<sup>n</sup> sǎ ìo váha ñúhu ì<sup>n</sup> xití quídí ñuhu, te nchúhú cúú-ndí dàtná quídí-á<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu-ndí chí tnúhu-gá ìo càhnu cuu-xi te mee-ndí ñáhá, te duca<sup>n</sup> cùu nacuáa cutñunì sǎ mèé Yá Ndiòxí quidé-gǎ nchaa sǎ váha te ñá díú mèe-ndí. <sup>8</sup> Te cuèi ìo ndòho-ndí ndécú-ndí dico nihí-ndí nàcuáa quide-ndí tá yǎha-ndí nchaa tnúndòho-á<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>, cuèi áma sa ndètu víi-nǎ quehndé

iní-ndí sá vǎ ndácú-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-á<sup>n</sup>, dico ndàcu-ndí yáha-ndí.  
 9 Te cuéi nànducu ñaha ñáyiu cuíní-yu ná cada ñahá-yu xii-ndí dico ñá túú dàña ñaha Yá Ndióxi xii-ndí, te cuéi cànihá-yu xii-ndí dico cǎcu-ndí ñá túú sàhni ñahá-yu. 10 Te nděni ní cuu cuáhá<sup>n</sup>-ndí xícá cùu-ndí, te cǎcu cǎcu cahni ñahá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> yáha-ndí cuendá cutnùní sá ndécú tũu Xítóhó Jesucristú andiu te chĩndee ñaha-gá xii-ndí.  
 11 Te nchúhú ñini nděcu-ndí ñuyúú-a te nchaa-ni nduu cǎcu cǎcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí sá cuendá Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> yáha-ndí ndécú-ndí cuendá cutnùní sá Xítóhó Jesucristú ndécú ndihí ñaha-gá xii-ndí cuéi vǎ cúdĩi yiqui cùñú-ndí cundecu-xi. 12 Te sá dúcá<sup>n</sup> cǎcu cǎcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí xiǎ<sup>n</sup> nchòhò uu<sup>n</sup>-gá tá ñihí ndéé-ndó cuáhá<sup>n</sup> ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú.

13 Te ñ<sup>n</sup> téé ní xĩndecu ndéé sanaha ní chídó tnùní-dé núú tutú Yá Ndióxi núú cǎchí-xi: “Yúhú ní sándáá iní-í Yá Ndióxi núu xiǎ<sup>n</sup> ní cǎhá<sup>n</sup>-í”, duha ní cǎchí téé-á<sup>n</sup>. Te dàtná-ñi ní sǎni iní téé-á<sup>n</sup> ñi cǎhá<sup>n</sup>-dé te ñiú-ñi duca<sup>n</sup> sàni iní nchúhú tucu núu xiǎ<sup>n</sup> cǎchí-ndí: “Sándáá iní-ndí Yá Ndióxi núu xiǎ<sup>n</sup> cǎhá<sup>n</sup>-ndí”, duha cǎchí-ndí. 14 Te cùtnuní iní-ndí sá núu na cùú-ndí te Yá Ndióxi dandòto ñaha-gá xii-ndí dàtná ní dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú, te tnáhá nchòhò duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xii-ndo, te dàvá-á<sup>n</sup> candeca ñaha-gǎ xii-o quíhí<sup>n</sup> nucúndecu-o núú-gǎ. 15 Te nchúhú nándi cùu sá tá yáha-ndí véxi cuendá nchòhò ngúndecu váha-ndo, te duca<sup>n</sup> cùita cǎyá-gá ñáyiu ngúndecu váha sá xii Yá Ndióxi, te ñiú-ñi duca<sup>n</sup> cùita cuu vai-gǎ ñáyiu ndacá<sup>n</sup> fǎhũ-yu núú-gǎ te cǎchí-yu sá ño cǎhnu cuu-gǎ.

16 Te xiǎ<sup>n</sup> núu nchúhú ñá túú tnáhí nàtúhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, te cuéi yiqui cùñú-ndí tá xǎú-xi cuáhá<sup>n</sup> dico iní-ndí chi uu<sup>n</sup>-gǎ uu<sup>n</sup>-gǎ tá ñihí ndéé-xi cuáhá<sup>n</sup>. 17 Te nchaa sá ndòhò-ndí ñuyúú-a ñá túú cǎchí-ndí sá cùú-xi ñ<sup>n</sup> tnúndòho cahnu vihi, chi tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sá dúhá ndòho-ndí nándi ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyúú-a te Yá Ndióxi ño váha cada ñaha-gǎ xii-ndí nduu na sàá-ndí núú ndécú-gǎ, te ñiú-ñi duca<sup>n</sup> càda ñaha-gǎ xii-ndí ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>. 18 Te nchúhú ñá túú nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndí sá tũu nděhe-ndí ño ñuyúú-a, chi nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndí sá vǎtá quíní-gǎ-ndí ndécú andiu, te duca<sup>n</sup> quide-ndí chi nchaa sá tũu nděhe-ndí ño ñuyúú-a vǎ cúdĩi-xi cundecu-xi, te nchaa sá ñá túú tũu nděcu andiu xiǎ<sup>n</sup> cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>.

## 5

1 Te yiqui cùñú-ó cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> vehe, te vehe-á<sup>n</sup> ñá túú cùdíi-xi, te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu yiqui cuñú-ó chi vǎ cúdĩi-xi, te na sàá nduu vǎ cùndecu-gǎ-ó ndihí yiqui cuñú-ó, te Yá Ndióxi taxi-gǎ ñ<sup>n</sup> yiqui cuñú sáá sá cùú-xi-ó, te xiǎ<sup>n</sup> cùú-xi dàtná ñ<sup>n</sup> vehe sá ñá túú ní càdúha cue ñáyiu ñuyúú-a, chi mee Yá Ndióxi ní cadúha-gǎ vehe-á<sup>n</sup> te vehe-á<sup>n</sup> cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup> andiu. Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu yiqui cuñú sá táxi Yá Ndióxi xii-o chi cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>. 2 Te nchúhú nděcu ndihí-gǎ-ndí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndihí-ndí vitna te sama cuíní-ndí sá ño ndihí taxi Yá Ndióxi yiqui cùñú sáá cùndecu ndihí-ndí. 3 Chi mee-gǎ vǎ dáñá-gǎ sá dúcá<sup>n</sup>-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gǎ yiqui cùñú sáá-á<sup>n</sup> xii-ndí. 4 Te ñini nděcu-ndí ndihí yiqui cùñú-ndí vitna ño sàni iní-ndí te ndihú iní-ndí, dico ñá díú sá dúhá

quide-ndí te ñá túú-gá tnàhá iní-ndí cundecu-ndí ndihí yiqui cùñú-ndí, chi cuiní-ndí sá Yá Ndiöxí ío ndihí taxi-gá yiqui cùñú sáa ndùu táhú-ndí, chi xíã<sup>n</sup> cudíi-xi ní caa ní quíhí<sup>n</sup> te yiqui cùñú-ndí sá tá ndihí nihnu cuáhá<sup>n</sup>-a vá cúdii-xi cundecu-xi. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> tnàhí ní cachí Yá Ndiöxí cunduu sá dúcá<sup>n</sup> ndùu táhú-ó yiqui cùñú sáa-ã<sup>n</sup>, te ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-o cuèndá cutnùní iní-ó sá ndàá taxi-gá yiqui cùñú sáa-ã<sup>n</sup> nduu táhú-ó.

<sup>6</sup> Te xíã<sup>n</sup> núu nchúhú nihí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní iní-ndí sá ñini ndecu-ndí ndihí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndihí-ndí vitna te vátá sáa-gá-ndí cundecu-ndí mei núu ndécú Xítohó Jesucristú. <sup>7</sup> Te duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndí chi sàndáá iní-ndí Yá Ndiöxí ndécú-ndí ñuyíú-a cuèi ñá túú xini-ndí-gá. <sup>8</sup> Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá váha-gá sá núu vá cùndecu-gá-ndí ndihí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndihí-ndí vitna. Te duca<sup>n</sup> sàni iní-ndí chi váha-gá cundecu-ndí mei núu ndécú Xítohó Jesucristú. <sup>9</sup> Te ío ndùu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú vitna ndecu-ndí ñuyíú-a, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> càda-ndí cuèi òrè vá cùndecu-gá-ndí. <sup>10</sup> Te dacuití sá ncháá-ó cùndecu-o núu Xítohó Jesucristú ñ<sup>n</sup> nduu, te ðává-á<sup>n</sup> mee-gá cáhá<sup>n</sup>-gá te núu nása ndùu chiu<sup>n</sup> ní quide-o ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o, núu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> ní quide-o ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o te duca<sup>n</sup> ndùu sá táxí-gá nduu táhú-ó.

### *Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndihí Yá Ndiöxí*

<sup>11</sup> Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xítohó Jesucristú, núu xíã<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núu ñáyiu cuèndá xínu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gá. Te mee Yá Ndiöxí sa nàha-gá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí. <sup>12</sup> Te sá dúhá càhá<sup>n</sup>-ndí te vá cání iní-ndó sá nchúhú càhá<sup>n</sup> váha-ndí cuèndá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñàhá-gá-ndó xii-ndí te ñàhá, chi duha càhá<sup>n</sup>-ndí cuèndá sá nchòhó nihí-ndó tnúhu cáhá<sup>n</sup> váha-gá-ndó cuèndá-ndí núu ñáyiu. Te duca<sup>n</sup> ñihí-ndó tnúhu cùñaha-ndo xii cue ñáyiu quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiu-á<sup>n</sup> ñá túú quide cuèndá-yu nása ndécú iní-yu. <sup>13</sup> Te núu nchòhó sání iní-ndó sá lúcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuèndá Yá Ndiöxí, àdi núu sàni iní-ndó sá ñá túú lúcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó. <sup>14</sup> Te quide-ndí nàcuáa cuiní Xítohó Jesucristú chi cùtnuní iní-ndí sá ío cùu iní-gá nchaa ñáyiu, te duca<sup>n</sup> xini ndáá-ndí sá ní xihí-gá cuèndá ncháá-yu, te xíã<sup>n</sup> núu cada iní-ó sá ðàtná tnúhu sá ncháá ñáyiu ní xihí-yu ndihí-gá. <sup>15</sup> Te duca<sup>n</sup> ní xihí Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiu chi cuiní-gá sá ncháá-yu cundecú-yu cada-yu nàcuáa cuiní méé-gá te vá cáda-yu nàcuáa cuiní méé-yu, chi mee-gá ní xihí-gá te ní ndoto-gá cuèndá cuu-xi sá váha sá cúu-xi-yu. <sup>16</sup> Te xíã<sup>n</sup> núu nchúhú ñá túú-gá ná sání iní-ndí cuèndá tnàha ñáyiu-ndí núu nàndíhi-yu àdi ñá túú nàndíhi-yu ðàtná ní xóo caní iní-ndí cùtnàhá ní xíndecu-ndí ichi cuèhé ichi duha, te ðává-á<sup>n</sup> ní xóo caní iní-ndí cuèndá Xítohó Jesucristú ðàtná sání iní cue ñáyiu ndécú ichi cuèhé ichi duha vitna. <sup>17</sup> Te nchaa nchoo ñáyiu ní tnàhá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú ní nduu-o ðàtná ñ<sup>n</sup> ñáyiu saa, te duca<sup>n</sup> chi ñá túú-gá quidé-ó ðàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ichi cuèhé ichi duha, chi ní ngúita-o quide-o mee-ná sá váha te nchaa xíã<sup>n</sup> cúu-xí sá sáá sá cúu-xí-ó chi vátá quini-gá-ó càda-o.

18 Te duca<sup>n</sup> quide-o ndecu-o chi mee Yă Ndiôxi quidé-gă sá dúcá<sup>n</sup> càda-o cundecu-o. Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndìhi Yă Ndiôxi vitna, te duca<sup>n</sup> chi mee Yă Ndiôxi duca<sup>n</sup> tnàhí ní cachí-gá cunduu, te d̄iu-ni mee Yă Ndiôxi ní taxi-gá chiù<sup>n</sup> quide-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndìhi-gá. 19 Te duca<sup>n</sup> chi mee-gá ní cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyúú-a ndìhi Yă Ndiôxi. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii-gá ñá túú-gá sání iní-gá sá ñáyiú-á<sup>n</sup> nacháhu-yu cuéchi-yu núú-gá. Te mee Yă Ndiôxi ní taxi-gá chiù<sup>n</sup> quide-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndìhi ñaha váha-yu xii-gá. 20 Te Xítóhó Jesucristú ní cachí-gá sá nchúhú càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núú nchaa ñáyiú, te sá dúhá quide-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá te quide-ndí núú Yă Ndiôxi càhá<sup>n</sup>-ndí yuhu-gá, te xiá<sup>n</sup> núu càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núú-ndó sá tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Yă Ndiôxi cuendá cundecu váha-ndo ndìhi-gá, te duha càhá<sup>n</sup>-ndí chi duca<sup>n</sup> càchí Xítóhó Jesucristú cada-ndí. 21 Te Xítóhó Jesucristú cúú-gá Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yă Ndiôxi ní quide ñaha-gá xii-gá dàtná ñ<sup>n</sup> ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te duca<sup>n</sup> chi Xítóhó Jesucristú ní xido-gá cuéchi-nchaa nchoo ñáyiú ñuyúú-a, te duca<sup>n</sup> ní xido Xítóhó Jesucristú nchaa cuéchi-o cuendá sá núu na tnàhá tnúhu-o ndìhi-gá te cudúú-o núú Yă Ndiôxi, te duca<sup>n</sup> ní cuu chi mee Yă Ndiôxi duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cunduu.

## 6

1 Te nchoo ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o quide chiù<sup>n</sup>-o cuendá Yă Ndiôxi núu xiá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núú-ndó sá vă dicó-ni duca<sup>n</sup> cùndedóho-ndo tnúhu Yă Ndiôxi, chi cada-ndo nàcuáa na chindee ñaha-ni-gá. 2 Chi mee-gá càchí-gá ñ<sup>n</sup> xichi núú tütú-gá núú càchí-xi: Sáá nduu te cundàhú iní ñàhá-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tãhú-ndó, te ní sáá nduu tàú-xi sá cùndàhú iní ñàhá-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tãhú-ndó, núu xiá<sup>n</sup> ní xíndedóho-í tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-ndó te ní chindee ñàhá-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó. Duha càchí-gá núú tütú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñàhá Yă Ndiôxi chindèe ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tãhú-ó.

3 Te nchúhú ñá túú quide-ndí ñ<sup>n</sup> sá ñá túú tàú-ndí cada-ndí sá cúú-xí ñáyiú, chi cuíní-ndí sá vă càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá chiù<sup>n</sup> quide-ndí. 4 Te nchaa sá quidé-ndí cúú-xí nàcuáa cutnùní iní cue ñáyiú sá nchúhú xínú cuéchi-ndí núú Yă Ndiôxi, te ío quide cahnu iní-ndí cuendá nchaa sá ndóhó-ndí, chi nándi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te duca<sup>n</sup>-ni ta quide cahnu iní-ndí cuèi nándi-gá nchaa sá tá yãha-ndí véxi. 5 Te duha ta yãha-ndí véxi, núú cánha ñáyiú xii-ndí, núú chíhí ñàhá-yu vecaá, núú cuáá ndeé ñàhá ñáyiú xii-ndí xícuèhé ñàhá-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiù<sup>n</sup> Yă Ndiôxi, te áma xidí-ndí te áma ñá túú xidí-ndí, te áma nihí-ndí sá xéxi-ndí te áma ñá túú nihí-ndí. 6 Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní váha iní-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yă Ndiôxi, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te cundahú iní-ndí tnàha ñáyiú-ndí, te quide-ndí nchaa sá váha nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yă Ndiôxi xii-ndí, te ío ndisa iní-ndí cúú iní-ndí cue tnàha ñáyiú-ndí. 7 Te dànehé-ndí ñáyiú mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiù<sup>n</sup> quide-ndí te quide-ndí

nàcuáa chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuëndá sá quidé ndää-ndí ndécú-ndí nõu xíã<sup>n</sup> ñihí ndéé-ndí dáquëe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá. <sup>8</sup> Te dava ñáyiú quide ñínu ñàhá-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-yu xáhã<sup>n</sup>-yu xii-ndí, te davá-yu xicáhã<sup>n</sup> váha-yu cuëndá-ndí te davá-yu xicáhã<sup>n</sup> cuèhé-yu, te davá-yu càchí-yu sá dándàhú-ndí ñáyiú dico ñá ndää chi càhá<sup>n</sup> ndää-ndí. <sup>9</sup> Te davá-yu càchí-yu sá ñà túú xìní-yu ná ñáyiú cùu-ndí, te davá-yu càchí-yu sá xìní-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuìní-yu cahni ñàhá-yu xii-ndí dico vátá cáhni ñàha-gá-yu chi ndècu-ni-ndí. Te ío ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cùu-ndí. <sup>10</sup> Te cuèi ndíhú iní-ndí dico ñá túú dàña ndeé-ndí sá cúdíí iní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sànu ichi-ndí vài ñáyiú ichi Yá Ndiöxí cuëndá ngúndecu váha-yu sá cuëndá-gá, te cuèi ñá túú ñá ndécú ndíhi-ndí dico ñá túú ñá cúmãní xii-ndí.

<sup>11</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú ndécú nõu Còrintú ío cùu iní ñàhá-ndí xii-ndo, te ñi yùhu ñi iní-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí sá cúu-xi-ndó. <sup>12</sup> Te nchúhú chi ñi yùhu ñi iní-ndí cúu iní ñàhá-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dùca<sup>n</sup> quide-ndo sá cúu-xi-ndí. <sup>13</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-ndó dàtná quidé ñi<sup>n</sup> téé cùu tátá òré càhá<sup>n</sup> ndíhi-dé cue déhe-dé sá ñi yuhu ñi iní-ndó cùu iní ñàhá-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cúu iní ñàhá-ndí xii-ndo.

### *Nchoo cùu-o datná ñi<sup>n</sup> vehe Yá Ndiöxí*

<sup>14</sup> Te cue ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú, te vá cúu ñi<sup>n</sup>nuu-ndo ndíhi-yu cada-ndo dàtná xiquidé-yu, chi díi<sup>n</sup> cuu nchaa sá vãha te díi<sup>n</sup> cuu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchícanhii ndíhi niú chi ñá túú ñi<sup>n</sup>-ni cuu-xi. Te ñuca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchaa sá vãha ndíhi nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ñi<sup>n</sup>-ni cuu-xi. <sup>15</sup> Te ñi<sup>n</sup>-ni ñuca<sup>n</sup> ñá túú ñi<sup>n</sup>-ni cuu Xítóhó Jesucristú ndíhi sácúihná, te ñi<sup>n</sup>-ni ñuca<sup>n</sup> ñá túú ñi<sup>n</sup>-ni cuu ñáyiú sàndáá iní ñàhá xii Xítóhó Jesucristú ndíhi ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñàhá xii-gá. <sup>16</sup> Te ñi<sup>n</sup>-ni ñuca<sup>n</sup> sãtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiöxí ndíhi nchaa sá càchí ñáyiú cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a, chi vá cúu quíhi ñi ñi<sup>n</sup> xíã<sup>n</sup> xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiöxí Yáá ndécú túu andíu, chi mee-gã càchí-gá núu tütú-gá núu càchí-xi: Yúhú vá cúmãní cundecu-í ndíhi-yu ndèni ní cuu na cùndecú-yu,

te ñi<sup>n</sup>-ni yúhú cuu-í Ndiöxí-yu,

te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuëndá-í.

Duha càchí-gá núu tütú-gá. <sup>17</sup> Te xíã<sup>n</sup> nõu càchí tucu-gá ingá xichi núu tütú-gá núu càchí-xi:

Chí tá quèe tnuú nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñàhá xii-í,

te vá cání iní-ndó càda-ndo ñi ñi<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá,

te ñuca<sup>n</sup> te quehe<sup>n</sup> cuëndá ñàhá-í xii-ndo,

<sup>18</sup> te yúhú cuu-í Tátá-ndó,

te nchòhó cuu-ndo cuè déhe ñuca<sup>n</sup>-í, ndíhi cue déhe yoco-í,

duha càhá<sup>n</sup> yúhú Yáá ío càhmu cuu.

Duha càchí-gá núu tütú-gá.

## 7

<sup>1</sup> Te sá dúcã<sup>n</sup> ío váha càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí sá cúu-xi-ó nõu xíã<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sá dùu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> dàña-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi

nchaa xiǎn ñá túú cùu-xi sá vǎha sá cúu-xí ìní-ó ndìhi yiqui cuñú-ó, te cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu nàcuáa cundáá-ó núú Yá Ndiǒxí, te cada-o sá néhé-ó sá yíñùhu núú-gǎ.

*Cue ñáyiu ñuú Còrintú quidé vǎha-yu*

<sup>2</sup> Te ni yùhu ni ìní-ndó chì cúu ìní ñáhá xii-ndí, chi nchúhú vá yǒo ìñ quide úhú ìní-ndí, te ni vá yǒo ìñ dàcuíta nihnu-ndí, te ni vá yǒo ìñ dándahú-ndí. <sup>3</sup> Te sá dúhá càhá-í te vá cání ìní-ndó sǎ ìñ cuéchi dàcaa-í díquí-ndó, chi dàtná sa ní cachí-í xii-ndo sǎ yùhú ío cùu ìní ñáhá-í xii-ndo, te cuéi vitna ndècu-gá-ó ñùyúú-a àdi cuéi na cùú-ó dico ñu-ni duca<sup>n</sup> cùu ìní ñáhá-í xii-ndo. <sup>4</sup> Te yùhú ío vǎha sàni ìní-í cuendá-ndó, te duca<sup>n</sup> ío vǎha càhá-í cuendá-ndó, te ío ndècu ndìhi-í tnúhu ndee ìní cuendá-ndó, te ío cudíí ìní-í sá cuendá-ndó cuéi nándi ndòho-í ndìhi dava-gǎ-güedé ndécú-ndí.

<sup>5</sup> Te nchúhú cútñahá ní sáhá-ndí distritú Macèdoniá, te ñá túú tnàhi ní ndètatú-ndí cuendá nchaa sá ñí yáhandi chi ío ní ndoho-ndí cuendá nchaa sá ñí quidé-yu, chi ío ní cuándeé ñáhá-yu xii-ndí, te ío ní sani ìní-ndí núu nása-gǎ yáha-ndí ní cùu. <sup>6</sup> Dico Yá Ndiǒxí ní taxi-gǎ tnúhu ndee ìní xii-ndí òré ní quexio té Titú núú ndécú-ndí, te ñu-ni Yaá-á<sup>n</sup> cúu-gǎ Yaá sǎñaha-gǎ tnúhu ndee ìní xii cue ñáyiu ndìhú ìní-xi. <sup>7</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí taxi Yá Ndiǒxí tnúhu ndee ìní xii-ndí cuendá sá ñí quexio té Titú núú ndécú-ndí, te ñá díú-ní sǎ cuendá ní quexio-dé chi ní níhi tucu-ndí tnúhu ndee ìní cuendá ní cani-dé cuendú núú-ndí sá nchòhó ní sǎñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé xii-ndí sá nchòhó ío cuini-ndó càhá<sup>n</sup> ndìhi ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnúhu tucu-dé xii-ndí sá nchòhó ío ndìhú ìní-ndó cuendá nàcuáa cùu ndecu-ndo ni cuu, ndìhi cuendá sá ío sàni ìní-ndó cuendá-í, te sá dúcá<sup>n</sup> ndùu cuendú ní cani-dé núú-ndí núu xiǎn ío ní cudíí ìní-í.

<sup>8</sup> Te nchòhó ní ndìhú ìní-ndó cuendá tnúhu càhá-í núú tutú sá ñí dáquixi-í ndaha-ndo, te òré ní níhi-í tnúhu sá ndìhú ìní-ndó te tnaa-ni ní ndixi cuéchi ìní-í sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-í te dàtnùní ñá túú-gǎ ní ndixi cuéchi ìní-í. <sup>9</sup> Te vitna ní ndìhú ìní-ndó, te xiǎ<sup>n</sup> ní quide-xi ní ndixi cuéchi ìní-ndó sǎ ñá túú quide vǎha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te ní cudíí ìní-í dico ñá díú cuendá sá ní ndìhú ìní-ndó ní cudíí ìní-í chi cuendá sá ní ndixi cuéchi ìní-ndó, te ní ndìhú ìní-ndó nàcuáa ní cuu vǎha ìní Yá Ndiǒxí, te xiǎ<sup>n</sup> núu ní cuu-xi ìñ sá vǎha sá cúu-xí-ndó cuendá tnúhu ní càhá-í te ñá túú ní cùu-xi ìñ sá cuéhé sá cúu-xí-ndó. <sup>10</sup> Te nchoo núu na ndìhú ìní-ó nàcuáa cuu vǎha ìní Yá Ndiǒxí, te ndixi cuéchi ìní-ó te núu ñá túú quide vǎha-o ndècu-o, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-o te nàníhi tǎhú-ó, te vá ndìhú ìní-ó sǎ dúcá<sup>n</sup> ní quide-o, te dava ñáyiu xíndecu ichi cuéhé ichi duha ndìhú ìní-yu dico ñá túú ndixi cuéchi ìní-yu cuendá nchaa sá ñá túú vǎha quidé-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te cuíta nihnú-yu. <sup>11</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní ndìhú ìní-ndó nàcuáa ní cuu vǎha ìní Yá Ndiǒxí, te xiǎ<sup>n</sup> núu ndècu ndee-ndo quide-ndo nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te vitna ni yùhu ni ìní-ndó càhá-í-ndó sǎ quidé vǎha-ndo, te ío cudéé<sup>n</sup>-ndó núú méé-ndó sǎ ñá túú quide vǎha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te yùhú-ndó ndècu-ndo cuendá sǎ ñá túú quide vǎha-ndo ni cùu, te ío ní xúhu<sup>n</sup> ìní ñáhá-ndó xii-í, te ní ndúcú ndéé-ndó ní quide ndáá-ndó cuendá téé ndècuéchi ndècu ndìhi-ndo, te sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-ndo te xiǎ<sup>n</sup> ní cutnùní sá méé-ndó ñá túú cuéchi-ndo. <sup>12</sup> Te ní cadúha-í tutú ní dáquixi-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nàcuáa ní càhá-í, te sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-ndo xiǎ<sup>n</sup>



ní cutnùní iní-ndó sã ïo cùu iní ñáhá-ndó xii-í. Te Yá Ndiöxí náhá-gã sã díú cuëndá xíã<sup>n</sup> ní dáquíxì-í tutú ndaha-ndo, te ñã díú-ní cuëndá sã sání iní-í cuëndá tée ndècuéchi ndècu ndihi-ndo, te ni ñã díú-ní cuëndá ñáyiú ní dándihú tée ndècuéchi-á<sup>n</sup> iní-xi ní càdúha-í tutú ní dáquíxì-í ndaha-ndo. <sup>13</sup> Te cuëndá sã quidé vãha-ndo ndècu-ndo xíã<sup>n</sup> cúu-xí tñuhu ndee iní ndécú ndihi-ndí.

Dico ñã díú-ní xíã<sup>n</sup> chi tnàhá ïo cùdíí iní-ndí cuëndá sã ïo cùdíí iní té Titú, te duca<sup>n</sup> cùdíí iní-dé chi nchòhó ní sãñaha-ndo tñuhu ndee iní xii-dé. <sup>14</sup> Te yúhú ñã túú cùcaha<sup>n</sup> núú-í sã nì cáhá<sup>n</sup> váha-í cuëndá-ndó núú tẽ Titú cùtnàhá vátá quíxí-gã-dé núú ndécú-ndó, chi ní cutnùní iní-dé sã ndáã càhá<sup>n</sup> váha-í nàcuáa quide-ndo datná cúu-xí sã ndáã nchaa tñuhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo. <sup>15</sup> Te vitna ïo-gã váha cùu iní té Titú cuëndá-ndó, chi ndàcu iní-dé sã ncháá-ndó ïo váha ní tñi-ndo ncháa tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-dé núú-ndó, te ndàcu tucu iní-dé sã nĩ quehe<sup>n</sup> cuëndá váha-ndo-dé, te ní dátúu-ndo núú-dé sã ïo ní quíyuhú iní-ndó sã vã ndácú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàu-xi cunduu. <sup>16</sup> Te ïo cùdíí iní-í cuëndá-ndó chi cùtnuní ndáã iní-í sã ñã túú dàña ndeé-ndó quide-ndo nchaa nacuáa tàu-xi cunduu.

## 8

### *Ïo váha cuu iní-ó chindee tnaha-o*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú càchí tñuhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yá Ndiöxí xii cue ñáyiú xindecu ichi-gã ndécú distritú Macèdoniá, chi ïo chindee ñaha-gã xii-yu cuëndá sã quidé vãha-yu ndécú-yu.

<sup>2</sup> Te cuèi ndòho vihi-yu ndécú-yu dico ïo-ni cùdíí iní-yu, te cuëndá xíã<sup>n</sup> núu ni yuhu ni iní-yu ní sacá<sup>n</sup> tnáhã-yu díhú<sup>n</sup> sã cúu-xí tnàha ñáyiú-yu, te ñã túú tnàhí ni xinduu dí-yu cuèi ïo ndàhú-yu. <sup>3</sup> Te ñã díú-ní nàcuáa ní sani iní-yu ndacú-yu cacá<sup>n</sup> tnáhã-yu, chi ní quide yica iní-yu ní sacá<sup>n</sup> tnáhã-gã-yu, te yúhú càchí tñuhu ndáã-í xii-ndo sã nĩ yuhu ni iní-yu duca<sup>n</sup> nĩ quidé-yu.

<sup>4</sup> Te ïo ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-yu núú-ndí cuëndá sã cuãha-ndí tñuhu sã tnàhá-yu chindèe-yu dava-gã cue ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiöxí. <sup>5</sup> Te ñã díú-ní nàcuáa ní sani iní-ndí ní quidé-yu, chi ní xidó-gã-yu ní quide váha-yu, te duca<sup>n</sup> chi mèe-yu ní sani iní-yu sã càdã-yu nchaa nàcuáa cuíni Yã Ndiöxí, te dàtnùní duca<sup>n</sup> te ní cachí-yu sã cúú càdã-yu nchaa nàcuáa na cùñaha-ndí xii-yu. Te duca<sup>n</sup> nĩ quidé-yu chi duca<sup>n</sup> nĩ cuíni mèe Yã Ndiöxí cunduu. <sup>6</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> nĩ quide ñáyiú-á<sup>n</sup> núu xíã<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núú tẽ Titú sã quíxí tucu-dé núú ndécú-ndó cuëndá dàxínu cava-dé chiú<sup>n</sup> sã sã ní ngúita-dé quidé-dé dátacá-dé díhú<sup>n</sup> sã sã ní ngúita-ndo sacá<sup>n</sup> tnáhã-ndó, te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi cundahú iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo. <sup>7</sup> Te nchòhó cúu-ndó ñáyiú ïo ngòdónúú quide nchaa sã váha, te ïo váha sàndáã iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ïo váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> tñuhu-gã, te ïo váha dàcuaha-ndo ñáyiú tñuhu-gã, te ïo ndècu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sã váha, te duca<sup>n</sup> ïo cùu iní ñáhã-ndó xii-ndí, te sã dúcá<sup>n</sup> quide-ndo núu xíã<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sã ngòdó núú-gã-ndó càda-ndo sã cúu-xí tnàha ñáyiú-ndo.

<sup>8</sup> Dico yúhú ñã túú tàuchiu<sup>n</sup>-í sã dúcá<sup>n</sup> càda-ndo, chi cuëndá-ni sã càchí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gã cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, chi cue ñáyiú-á<sup>n</sup> ni yuhu ni iní-yu quidé-yu sã váha sã cúu-xí tnàha ñáyiú-yu, te càchí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa quidé-yu cuëndá cutnùní núu nása cada-ndo núu ndisa sã cúú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo. <sup>9</sup> Te nchòhó sa xini-ndó sã

Xítóhó Jesucristú ío cùndahú iní ñáhá-gã xii-o, te ío váha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyú-a ní quide váha ñaha-gã xii-o, te ñuyú-a ñá túú ní xĩndecu váha-gá, te duca<sup>n</sup> ní quixi-gá ñuyú-a cuéi ñá túú ní xĩndecu váha-gá cuendá sá nchóo ngũndecu váha-o núu ndécú-gã.

<sup>10</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sàni iní-í. Chiu<sup>n</sup> sá ní yuhu ni iní-ndó ní ngũta-ndo quide-ndo cuíá ní yáha chí cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó núu na dàxínu cava-ndo. <sup>11</sup> Te dàtná-ni ní yuhu ni iní-ndó ní tausaha-ndo chiu<sup>n</sup>-án te duca<sup>n</sup>-ni ní yuhu ni iní-ndó dàxínu cava-ndo, te cacá<sup>n</sup> tnáhá-ndó sá ndécú ndíhi-ndo nacuáa xito mee-ndo ndacu-ndo. <sup>12</sup> Te núu nchòhó ní yuhu ni iní-ndó càcá<sup>n</sup> tnáhá-ndó sá xító mèe-ndo ndacu-ndo ña, te cùu váha iní Yá Ndióxí, chí mee-gã sa ñaha-gá nása ndècu-o te ndùu vétú-ni iní-gá.

<sup>13</sup> Te sá dúhá ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í te vá cání iní-ndó sá yúhú cuíní-í sá nchòhó ndoho-ndo cùndecu-ndo te dava-gá-yu ngũndecu váha-yu sá cuendá-ndó. <sup>14</sup> Te vitna ndècu ndee iní-ndó nàcuáa ndacu-ndo chĩndee-ndo cue ñáyiu xini ñuhu, te nduu ñá túú ndee ndee iní-ndó te cue ñáyiu-án chĩndee ñáhá-yu xii-ndo te núu ndècu ndee iní-yu, te duca<sup>n</sup> te ní nchòhó ñá túú ná cumání xii-ndo te ní cuè ñáyiu-án ñá túú ná cumání xii-yu. <sup>15</sup> Te duca<sup>n</sup> te quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núu tütú Yá Ndióxí núu càchí-xi: “Cue ñáyiu ío vai sá ní ñíhí ñá túú ní cùu sobrá xii-yu, te cue ñáyiu sacú ní ñíhí ñá túú ní cùmání xii-yu”, duha càchí-xi núu tütú-gá.

### *Té Títú ndíhi cue téé cùndíhi-dé*

<sup>16</sup> Te ndácá<sup>n</sup> tãhú-í núu Yá Ndióxí chí mee-gã ní quide sá tè Títú ío ñùhu iní ñáhá-dé xii-ndo dàtná ñùhú iní ñáhá-í xii-ndo. <sup>17</sup> Te yúhú ní xáha<sup>n</sup>-í xii-dé sá quíxí còto ñaha-dé xii-ndo te ní sáha-dé tnúhu, te ñá díú mèe-ni sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-í xii-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, chí mee-dé cúdíí tnáhi iní-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

<sup>18</sup> Te tendaha ndéi ì<sup>n</sup> téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndíhi té Títú, te téé quixi ndíhi té Títú-án cúu-dé ì<sup>n</sup> téé ío váha càhá<sup>n</sup> cue ñáyiu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú cuendá-dé cuendá sá ío váha quide-dé chiu<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó. <sup>19</sup> Te cue ñáyiu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ñá díú-ní sá càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-dé, chí tnáhá ní cáxi ñáhá-yu xii-dé cuendá sá cacá<sup>n</sup> cùu ndíhi ñaha-dé xii-ndí chĩndee ñaha-dé tacá sá cúu-xí ñáyiu ndáhú, te quide-ndí chiu<sup>n</sup>-a cuendá ío cuu càhnu Yá Ndióxí, te cue ñáyiu cutnùní iní-yu sá nchòhó ní yuhu ni iní-ndó quide-ndo nchaa sá váha sá cúu-xí cuè tnaha ñáyiu-ndo. <sup>20</sup> Te cuíní-ndí sá vã càhá<sup>n</sup> cuèhé ñáyiu cuendá nàcuáa quide-ndí ndíhi sá ngãutnàha sá cúu-xí cuè tnaha ñáyiu-o, te ío vai cuu-xi. <sup>21</sup> Chi ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> váha Xítóhó Jesucristú cuendá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> váha ñáyiu sá quidé váha-ndí.

<sup>22</sup> Te tendaha tucu-ndí ìngá tucu téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndíhi cue téé úú quixi coto ñaha xii-ndo, te téé quixi ndíhi-güedé-án ní cuu vai xito quide-dé nàcuáa cutnùní iní-ndí sá ío ndùcu ndee-dé quidé-dé sá váha, te vitna ío-gá cuíní-dé cada-dé sá váha vitna quixi-dé núu ndécú-ndó, chí cutnùní ndáá iní-dé sá cúu-ndó cuè ñáyiu quide váha. <sup>23</sup> Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá tè Títú cúu-dé ì<sup>n</sup> téé cùndíhi-í quidé-ndí chiu<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú, te tnáhá-dé cúu-dé ì<sup>n</sup> téé xinu cuechí núu-ndó càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá. Te càchí

tnúhu tucu-í xii-ndo cuèndá cue téé úú quixi ndihi-dé, chi cue téé-án cúú-güedé cue téé tendaha cuè ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue téé-án quidé-güedé nàcuáa cachí ñáiyu sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú. <sup>24</sup> Te chí cáda sá cúú ínì ndisa-ndo-güedé cuèndá duca<sup>n</sup> na cùtnuní ínì nchaa dava-gá ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú sá ndáa ndisa duca<sup>n</sup> quide-ndo, te duca<sup>n</sup> cùtnuní ínì-yu sá ndáa ndisa quide váha-ndo dàtná càhá<sup>n</sup>-ndí cuèndá-ndó sá quidé váha-ndo.

## 9

### *Cuèndá sá ngäutnáha sá cúú-xí cuè ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te cuèndá sá ngäutnáha sá cúú-xí cuè ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gá xínì ñùhu-xí cachí tnúhu-í xii-ndo núú tütú-a nàcuáa cada-ndo, <sup>2</sup> chi sa cùtnuní ínì-í sá ïo cuínì-ndó chĩndee-ndó-yu. Te duca<sup>n</sup>-ni ïo váha càhá<sup>n</sup>-í cuèndá-ndó núú ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, te xáha<sup>n</sup>-í xii-yu sá nchòhó ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Acáyá sa ní cuu ì<sup>n</sup> cuía duca<sup>n</sup> cuínì-ndó càcá<sup>n</sup> tnáhá-ndó sá cúú-xí cuè ñáiyu ndáhú ndécú ichi-gá. Te vai cue ñáiyu distritú Macèdoniá cuínì-yu cacá<sup>n</sup> tnáhá-yu sá cúú-xí cuè ñáiyu ndáhú ndécú ichi Xítohó Jesucristú cuèndá sá ní níhì-yu tnúhu sá nchòhó ïo cuínì-ndó dùca<sup>n</sup> cada-ndo. <sup>3</sup> Te cuèndá sá sání ínì-ndó càda-ndo xiá<sup>n</sup> tendaha-í cue téé ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-güedé núú ndécú-ndó cuèndá dàtúha ñaha-güedé xii-ndo, cuèndá sá vâ quèé ndèhnde-í núú ñáiyu sá ní càhá<sup>n</sup> váha-í cuèndá-ndó, te duca<sup>n</sup> cùndecu túha ndisa-ndo dàtná sa ní càhá<sup>n</sup>-í núú-yu. <sup>4</sup> Chi na cuáhá<sup>n</sup> ndèé quixi-í ndihì ì<sup>n</sup> úú cue ñáiyu distritú Macèdoniá núú ndécú-ndó te quínì-yu sá ñà túú ndècu túha-ndo, te cucaha<sup>n</sup> núú-í núú-yu sá ní càhá<sup>n</sup> váha-í cuèndá-ndó te núú ñá túú ndècu túha-ndo, te tnáhá-ndó cùcaha<sup>n</sup> núú-ndó. <sup>5</sup> Te xiá<sup>n</sup> núú ní sani ínì-í sá váha-gá codonuu cue téé ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú quixi coto ñaha-güedé xii-ndo cuèndá chĩndee ñaha-güedé tacá sá ní sani ínì-ndó càcá<sup>n</sup> tnáhá-ndó cuèndá sá cùndecu túha-xi, te cuu-xi dàtná ì<sup>n</sup> táhú sá ní quene cuu ínì méé-ndó càcá<sup>n</sup> tnáhá-ndó sá cúú-xí cuè tnaha ñáiyu-ndo. Te duca<sup>n</sup> te vá yõ cani ínì-xi quesàhá-yu sá nchùhú ní quide yica-ndí duca<sup>n</sup> ní sacá<sup>n</sup> tnáhá-ndó.

<sup>6</sup> Te nchòhó sa xínì-ndó sá ñáiyu na chĩhi vai tatá te vai niñì-yu cùu, te cue ñáiyu na chĩhi sacú tatá te sacú niñì-yu cùu. Duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu ñáiyu sàcá<sup>n</sup> tnáhá sá cúú-xí tnaha ñáiyú-yu. <sup>7</sup> Te ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo càcá<sup>n</sup> tnáhá-ndó nàcuáa quène cuu ínì méé-ndó, te ïo váha cuu ínì-ndó dùca<sup>n</sup> cada-ndo te vá cáda-ndó cuèndá-ni sá quidé yica ñaha ñáiyu xii-ndo, chi Yá Ndiòxí cúú váha ínì-gá núú nchaa ñáiyu cùdí ì<sup>n</sup> sàcá<sup>n</sup> tnáhá sá cúú-xí cuè tnaha ñáiyu-xi. <sup>8</sup> Te Yá Ndiòxí ndacu-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo, chi ñu-gá cada te níhì-ndó nchaa núú sá xínì ñùhu-ndo cundecu ndihi-ndo, te ñá túú tnáhì-gá ná cumánì xii-ndo, te mee-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo níhì-ndó ïo vai cundecu ndihi-ndo cuèndá duca<sup>n</sup> chĩndee-ndo cue tnaha ñáiyu-ndo. <sup>9</sup> Te núú tütú Yá Ndiòxí càchì-xi ì<sup>n</sup> xichì:

Ì<sup>n</sup> ñáiyu ïo vai sá ní sãñahá-yu xii ñáiyu ndáhú,

te sá ní quide ñáiyu-án ñí cuu-xi sá váha sá vâ yõ cùnaa.

Duha càchì-xi núú tütú-gá. <sup>10</sup> Te mee Yá Ndiòxí táxì-gá nchaa sá cúú tàtá nchaa nchòhó ñáiyu xitu nándì sá xítú cuèndá cuu sá cúú nchìto-ndo, te ñu-gá cada te ïo vai sá níhì-ndó cùndecu ndihi-ndo, te duca<sup>n</sup> ïo-gá vai sá váha

cada-ndo sã cúú-xí cuè tñaha ñáyiú-ndo. <sup>11</sup> Te Yá Ndiöxí taxi-gá vai núú sã cúndècu ndihi-ndo cuendá duca<sup>n</sup> ñì yuhu ñì iní-ndó vai cuãñaha-ndo sã cúú-xí tñaha ñáyiú-ndo. Te cuendá nchaa sã sàcá<sup>n</sup> tñáhá-ndó quèhe<sup>n</sup> cuendá-ndí cuu xii tñaha ñáyiú-ndo, te cue ñáyiú-á<sup>n</sup> ïo ndacá<sup>n</sup> táhù-yu núú Yá Ndiöxí cuendá sã dúcá<sup>n</sup> sàcá<sup>n</sup> tñáhá-ndó sã cúú-xí-yu. <sup>12</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> quide-ndo sacá<sup>n</sup> tñáhá-ndó sã cúú-xí cuè ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, te ñáyiú-á<sup>n</sup> ñà túú-gã ná cumání xii-yu, te ïo ndacá<sup>n</sup> táhù-yu núú Yá Ndiöxí sã dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>13</sup> Te ñáyiú-á<sup>n</sup> cutnùní iní-yu sã nchòhó quidé-ndó sã sàndáá ndisa iní-ndó tñuhu Xítóhó Jesucrístú, te cuendá xíã<sup>n</sup> te ñáyiú-á<sup>n</sup> chiñùhù-yu Yá Ndiöxí, te cuendá sã dúcá<sup>n</sup> ñì yuhu ñì iní-ndó sàcá<sup>n</sup> tñáhá-ndó sã cúú-xí-yu ndihi sã cúú-xí nchàa dava-gá ñáyiú, te cachí-yu sã ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí. <sup>14</sup> Te ñáyiú-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndiöxí cuendá-ndó, te ïo cuu váha iní ñáhã-yu xii-ndo cuendá sã Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndo quide-ndo sã váha sã cúú-xí-yu ndihi dava-gá ñáyiú. <sup>15</sup> Te ïo ndacá<sup>n</sup> táhù-ó núú Yá Ndiöxí cuendá sã ñì taxi-gá sã ïo váha ndècu ndihi-o, te ñì ñà cutnùní iní-ó ñàsa cunduu tñuhu càhá<sup>n</sup>-ó cuendá sã váha ní taxi-gá.

## 10

### *Té Páblú ndécú ndihí-dé tñuhu ndee iní sã càhá<sup>n</sup>-dé tñuhu Xítóhó Jesucrístú*

<sup>1</sup> Te Xítóhó Jesucrístú ïo càhnu iní-gá, te cùndahú iní ñáhã-gã xii-o chindèe ñaha-gá, núu xíã<sup>n</sup> yúhú té Páblú duca<sup>n</sup> quide-í càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó nàcuáa cada-ndo. Te dava-ndo càchí-ndó sã yùhú ïo ndàhú iní-í òrè ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo, te òrè ñà túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo te ïo ñíí càá-í. <sup>2</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sã cadá-ndó nàcuáa vá càhá<sup>n</sup> ñí-í núú-ndó òrè quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuiní-í sã ndihí tñuhu ñíí iní-xi càhá<sup>n</sup> ndihí-í cue ñáyiú càchí sã ñì<sup>n</sup>-ni cuu-í ndihí cue ñáyiú ñà túú sàndáá iní tñuhu Xítóhó Jesucrístú. <sup>3</sup> Te nchúhú cùu-ndí cue téé ñuyú-a, dico ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sã cuèhé sã dúhá, dico ñà díú mèe-ndí duca<sup>n</sup> ndàcu-ndí quidé-ndí, <sup>4</sup> te ñì ñì<sup>n</sup> sã ïó ñuyú-a ñà túú chindèe ñaha-xi, chi mee Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhú duu<sup>n</sup>-ndí nchaa núú sã cuèhé sã dúhá. <sup>5</sup> Te xíã<sup>n</sup> núu ñihí-ndí tñuhu càhá<sup>n</sup>-ndí sàdì-ndí yuhu cue ñáyiú càhá<sup>n</sup> tñuhu sã ñà túú cùu váha iní Yá Ndiöxí, ñáyiú xiquide nínu mee-xi cachí sã ñà túú nàndíhi tñuhu-gá. Te quide-ndí sã ñáyiú-á<sup>n</sup> quindáá iní-yu tñuhu Xítóhó Jesucrístú. <sup>6</sup> Te nchúhú sã ndècu túha-ndí sã dáquétíhú-ndí cue ñáyiú ñà túú cuiní cada nàcuáa cuiní Xítóhó Jesucrístú, dico díhna-gá xííni ñùhu-xi sã ncháá nchòhó ñáyiú cuiní cada nàcuáa cuiní-gá cundáá-ndó.

<sup>7</sup> Te nchòhó nàcuáa ndùu sã ndéhé-ndó te duca<sup>n</sup> sàni iní-ndó, dico vá dúcá<sup>n</sup> càni iní-ndó cuendá-ndí. Chi núu cutnùní ndáá iní-ndó sã cúú-ndó cuendá Xítóhó Jesucrístú, te díu-ni duca<sup>n</sup> tàú-ndó càni iní-ndó cuendá-ndí tucu. <sup>8</sup> Te Xítóhó Jesucrístú ní taxi-gá tñuhu ndee iní ndécú ndihí-ndí sã dánèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhí<sup>n</sup>, te ñà díú sã dánèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuita nihnu-ndo, te cuèi na chido-gá-í càhá<sup>n</sup>-í cada nínu-í mèe-í cuendá tñuhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucrístú ndécú ndihí-ndí, dico vá cùcàha<sup>n</sup> núú-í chi càhá<sup>n</sup> ndáá-í. <sup>9</sup> Te ñà túú cuiní-í sã nchòhó caní iní-ndó sã yùhú dáyùhú ñáhã-í xii-ndo nàcuáa ndùu tñuhu càhá<sup>n</sup>-í núú tütú-í. <sup>10</sup> Te dava-ndo càchí-ndó sã ténàá ñáhã-í xii-ndo núú tütú-í, te mee-ni tñuhu

càhnu sá ïo cùnuu cuu-xi, te càhí tucu-ndo sã òré ndécú ndìhì ñaha-í xii-ndo te ñá túú càa-í sá cùú-í ìí<sup>n</sup> téé cùu váha cùu dico iní-ndó, te càhí tucu-ndo sã ñá túú tnàhá iní-ndó nàcuáa quide-í òré dácuaà ñaha-í xii-ndo. <sup>11</sup> Te nchòhó ñáyiú duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> cada cuendá váha-ndo sã dàtná-ni càhá<sup>n</sup>-ndí núú tütú-ndí ðiú-ni duca<sup>n</sup> quide-ndí òré ndécú ndìhì ñaha-ndí xii-ndo.

<sup>12</sup> Te nchúhú, vá cùú tnàhí càhá<sup>n</sup>-ndí sá ìí<sup>n</sup>-ni cuu-ndí ndìhì cue ñáyiú càhá<sup>n</sup> váha cuendá mée-xí, chí ñáyiú-á<sup>n</sup> sání iní-yu ná cùú sã váha te quide-yu te xiá<sup>n</sup> càhí-yu sá ïo váha quide-yu, te càhí-yu sá quide váha-gá-yu dácúúxí tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu te quide-yu dàtná quide cue ñáyiú ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. <sup>13</sup> Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí càhá<sup>n</sup> váha-ndí cuendá-ndí, chí càhá<sup>n</sup> váha-ndí cuendá-ndí dico nàcuáa ndùu chiú<sup>n</sup> ní taxi Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-ndí, chí mee-gá ní cachí-gá ndèè neni sáá-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá, te ní sáá-ndí ndéè ñúú-ndó càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá. <sup>14</sup> Te vitna ndècu ndìhì-ndí tnúhu ndee iní sá tnàhá nchòhó cuu càhá<sup>n</sup> ndìhì ñaha-ndí xii-ndo, chí díhna-gá nchúhú ní quixi-ndí ní càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú ñúú-ndó, tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó. <sup>15</sup> Te nchúhú ñá túú quide cahnu-ndí mée-ndí cuendá chiú<sup>n</sup> quide dava-gá-güedé quesaha-ndí sá chíú<sup>n</sup> mée-ndí cùú-xí. Te cuíní-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> te níhí-gã-ndí nàcuáa cada-ndí chiú<sup>n</sup>-gá nchaa dava-gá xichi núú ní cachí-gá cada-ndí chiú<sup>n</sup>-gá. <sup>16</sup> Chí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó, te yáha-gá-ndí ñúú-ndó quíhí<sup>n</sup>-ndí nchaa dava-gá xichi càhá<sup>n</sup>-ndí, te vá cáda càhnu-ndí mée-ndí cuendá chiú<sup>n</sup> sá sá ní quide dava-gá-güedé.

<sup>17</sup> Te cue ñáyiú cuíní cada càhnu mee-xi te vá dúcá<sup>n</sup> càdà-yu, chí mee Xítohó Jesucristú ná càda cahnú-yu-gá. <sup>18</sup> Te nchaa ñáyiú na càhá<sup>n</sup> váha Xítohó Jesucristú cuendá-yu, ñáyiú-á<sup>n</sup> cúdiú-yu núú-gã, te ñá túú cúdiú-yu núú-gã cuendá sá càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá mée-yu.

## 11

*Cuendá té Pãblú ndìhì cuendá cue téé càhí sá càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàà*

<sup>1</sup> Te cuíní-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cùndedóho-ndo tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í, chí càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> cue ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuèi nása-gá ná cùnduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í dico chí cáda ndèè iní cùndedóho-ndo. <sup>2</sup> Chí yúhú ïo ñúhu iní ñãhá-í xii-ndo dàtná ñúhú iní ñãhá mée Yá Ndiòxí xii-o, te ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó núu xiá<sup>n</sup> ní tnahá tnúhu-ndo ndìhì-gá vitna, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-í te cada iní-ndó sá yúhú cùú-í dàtná ìí<sup>n</sup> téé xica ndáhú te nchòhó cùú-ndó dàtná ìí<sup>n</sup> xíchí cuéché, te Xítohó Jesucristú cùú-gã dàtná ìí<sup>n</sup> téé tnándaha ndìhì xíchí cuéché-ã<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> càda iní-ndó chí na sáá nduu te yúhú na càni cuendá ñãhá-í xii-ndo núú Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáyiú vá cùndècu tnahí-gá cuéchi-xi. <sup>3</sup> Te yúhú-í sá sácúíhná dandáhú ñãhá-xí xii-ndo vá caní-gã iní-ndó càncicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ní yuhu ní iní-ndó ìchi Xítohó Jesucristú dàtná nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo vitna. Te yúhú-í ná váha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chí sácúíhná ní nduu-xi cóó ní dándáhú ñãhá-xí xii-xi, chí sácúíhná-ã<sup>n</sup> ïo váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándáhú-xi tá Èvá-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te nchòhó, quide ndèè iní-ndó sácúndedóho-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> cue téé càhá<sup>n</sup> ingá núú tnúhu cuendá Jèsús tnúhu sá ñá túú dànehé ñãhá-ndí xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndédóho-ndo dànehé ñãhá-güedé xii-ndo cuendá ingá espíritú, te

ñá díú cuendá Espíritú Yá Ndióxi sá nǐ ngúndecu ndihi-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndedóho-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo ìngá núú tnúhu sá càchí-güedé càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tǎhú-ndó, te ñá díú nàcuáa ndùu tnúhu sá nǐ sàndáá iní-ndó cuendá naníhí tǎhú-ndó càhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>5</sup> Te cue tée duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-án càchí-güedé sá Yá Ndióxi ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá te ío cùnnu-güedé, dico ñá ndáá sá càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá. Te yúhú cùtnuní iní-í sá cuè tée-án ñá túú cùnnu-güedé dàtná cùnnu yúhú. <sup>6</sup> Te cuèi ñá túú càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> cue tée ío váha sàá díquí-xi dico ío váha cùtnuní iní-í cuendá nchaa sá dácùaha-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cùtnuní iní-ndó sǎ ío váha cùtnuní iní-í nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í.

<sup>7</sup> Te cudana te sàni iní-ndó sá yúhú ñá túú ní quide váha-í sá nǐ quide-í mée-í dàtná ì<sup>n</sup> tée ío ndáhú iní-xi, chí ñá túú ní xícá<sup>n</sup>-í yáhu-í núú-ndó cuendá sá nǐ càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tǎhú-ó núú-ndó. <sup>8</sup> Te ní quehe<sup>n</sup>-í díhú<sup>n</sup> nǐ taxi dava-gá cue ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te díhú<sup>n</sup>-án nǐ dándóñùhu-í ní saa<sup>n</sup>-í nchaa sá nǐ xini ñùhu-í cùtnàhá ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó. <sup>9</sup> Te cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo te áma ní xóo cumání sá xini ñùhu-í, te ñá túú nǎ ní xícá<sup>n</sup>-í núú ní ì<sup>n</sup>-ndo. Chí cue ñáyiu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Macedoniá ní quixí-yu ní taxi-yu sá cúmǎní xii-í, te ñá túú tnàhí ní dásatú iní ñáhà-í xii-ndo cǎcá<sup>n</sup>-í núú-ndó núu ná cúú sá xini ñùhu-í, te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-í. <sup>10</sup> Te ñu-ni duha càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá-í te ní ì<sup>n</sup> cue ñáyiu distritú Acáyá vá nihí-yu tnúhu cùñhàh-yu xii-í cuendá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xítóhó Jesucristú nàhá-gá sá ndáá càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> ndáá mée-gá. <sup>11</sup> Te cudana te sàni iní-ndó sá sá dúhá càhá<sup>n</sup>-í te ñá túú cùu iní ñáhà-í xii-ndo, dico ñáhá chí mee Yá Ndióxi nàhá-gá sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

<sup>12</sup> Te nàcuáa-ni ta quide-í véxi te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-í cuendá sá cuè tée cuini cada nínu mee-xi càchí sá ì<sup>n</sup>-ni cuu ndihi ñaha-güedé xii-í vá nihí-güedé tnúhu càhá<sup>n</sup>-güedé cachí-güedé sá ì<sup>n</sup>-ni chiu<sup>n</sup> quide ndihi ñaha-güedé xii-í. <sup>13</sup> Te cue tée-án càchí-güedé sá Yá Ndióxi ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá dico ñá ndáá, chí mee-ni dándahú-güedé ñáyiu ndihi tnúhu càhá<sup>n</sup>-güedé, te quide-güedé dàtná quidé cuè tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Xítóhó Jesucristú dico ñá ndáá sá cúú-güedé cue tée càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>14</sup> Te vá cùñùhu-o sá dúcá<sup>n</sup> quide cue tée-án, chí mee sàcùihná quidé-xí sá cúú-xí dàtná ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú ío váha càa ndecu Yá Ndióxi dico ñá ndáá sá xínú cuèchi-xi xiá<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te xiá<sup>n</sup> vá cùñùhu-o sá cuè tée xinu cuèchi núú-xi quide-güedé sá cúú-güedé cue tée quide váha chí ñá ndáá sá quidé váha-güedé chí dándahú-güedé ñáyiu. Te nàcuáa ndùu nchaa sá quidé-güedé te duca<sup>n</sup> nàchàhu-güedé núú Yá Ndióxi.

### *Té Páblú ío ndòho-dé cuendá sá cúú-dě tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Xítóhó Jesucristú*

<sup>16</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup> tucu-í dóho-ndo sá vǎ cání iní-ndó sá yúhú cúú-í ì<sup>n</sup> tée càhá<sup>n</sup> lùcú càhá<sup>n</sup> duha, te núu dava-ndo dùca<sup>n</sup> saní iní-ndó dico chí cadá ndèe iní cundedóho-ndo tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í cuendá duca<sup>n</sup> tnàhá-í cada nínu-í mée-í. <sup>17</sup> Te vitna na càhá<sup>n</sup>-í dàtná càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> tée ñá túú cùtnuní iní-xi, chí tnúhu càhá<sup>n</sup>-í ñá túú ì<sup>n</sup>-ni cuu-xi ndihi tnúhu Xítóhó Jesucristú, chí vitna càhá<sup>n</sup>-í nàcuáa cada nínu-í mée-í. <sup>18</sup> Te ío cuéhe ñáyiu quide nínu mee-xi cuendá nchaa sá ío ñuyú-a te xiá<sup>n</sup> núu tnàhá-í cuini-í cada nínu-í mée-í. <sup>19</sup> Chí cùtnuní sá nchòhó quidé ndèe iní-ndó sàcundedóho-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> cue tée càhá<sup>n</sup> lùcú càhá<sup>n</sup>

duha, te duca<sup>n</sup> quide ndee iní-ndó sàcúndedóho-ndo tn̄hu càhá<sup>n</sup>-güedé chi càchí-ndó sã ïo túha-ndo. <sup>20</sup> Te nchòhó, quide ndee iní-ndó tn̄i-ndo nchaa tn̄hu càhá<sup>n</sup> cue téé quide yica ñaha xii-ndó sã cúnú cuèchi-ndo núú-güedé, te xicá<sup>n</sup>-güedé nándi sã xicá<sup>n</sup>-güedé núú-ndó, te tàxi tn̄uni ñáhá-güedé xii-ndo, te quide-güedé sã ïo cùnú-güedé ndécú nd̄hi ñaha-güedé xii-ndo, te càniha-güedé xii-ndo, te cuèi nchaa xĩã<sup>n</sup> quidé ñaha-güedé xii-ndo dico quide ndee-ni iní-ndó. <sup>21</sup> Te nchòhó càchí-ndó sã cúú-nd̄i cue téé ñã túú ní cùyi cada nándi sã cáda, te ndáa chi ñã túú ñi<sup>n</sup>-ni cuu-nd̄i nd̄hi cue téé duca<sup>n</sup> xĩquide.

Dico núu cue téé-án cùyi-güedé quidé ñi<sup>n</sup>-güedé méé-güedé, te tnàhá-í cùyi-í duca<sup>n</sup> càda-í. Te sã dúhá càhá<sup>n</sup>-í te càhá<sup>n</sup>-í dàtná ñi<sup>n</sup> téé ñã túú cùtnuni iní-xi. <sup>22</sup> Te núu quide cahnu-güedé méé-güedé cuendá sã càhá<sup>n</sup>-güedé tn̄hu hēbreú, te yúhú tucu ñi<sup>n</sup>-ni téé càhá<sup>n</sup> tn̄hu hēbreú cùú-í, àdi quide cahnu-güedé méé-güedé cuendá sã cúú-güedé cue téé isràél, te yúhú tucu tnàhá-í cùú-í téé isràél, àdi quide cahnu-güedé méé-güedé cuendá sã cúú-güedé ñani tnàhá nd̄i Àbrahám, te tnàhá yúhú cùú-í ñani tnàhá nd̄i Àbrahám tucu. <sup>23</sup> Àdi quide cahnu-güedé méé-güedé cuendá sã sání iní-güedé sã díú núú Xitohó Jesucristú xínú cuèchi-güedé, dico yúhú ïo-gá xínú cuèchi ndisa-í núú-gã. Te sã dúhá quide cahnu-í méé-í te càhá<sup>n</sup>-í dàtná ñi<sup>n</sup> téé ñã túú cùtnuni iní-xi, te yúhú cùú-í ñi<sup>n</sup> téé ïo-gá quidé chi<sup>n</sup>-gá dàcúúxi cuè téé-án, te vai xito ní cuu càniha ñáyi<sup>n</sup> xii-í, te vai xito ní cuu ch̄hi ñahá-yu vecaá xii-í, te vai xito ní cuu càcu càcu cahni ñaha ñáyi<sup>n</sup> xii-í. <sup>24</sup> Te cue ñáyi<sup>n</sup> isràél ní canihá-yu xii-í úhú<sup>n</sup> xito, te nd̄i tnàhá ñi<sup>n</sup> xito ní canihá-yu ní dáquēe-yu ócó sáhú<sup>n</sup> cúmi ñi<sup>n</sup> sátà-í. <sup>25</sup> Te ún̄i xito ní caniha tucu ñáyi<sup>n</sup> xii-í nd̄hi carrútí, te ñi<sup>n</sup> xito ní sáha yúú ñáhá-yu xii-í, te ní cuu ún̄i xito quēe naa bàrcú xití ndute òré sácúhu<sup>n</sup>-í, te ñi<sup>n</sup> xito ïo ní ndoho-í ní xíndecu-í ñi<sup>n</sup> nduu ñi<sup>n</sup> niú núú ndute làmár. <sup>26</sup> Te ïo titní xichi ní cuu xica cuu-í, te dava xichi ní cácu cuido ñaha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní cácu duhu ñádúhú nchaa ndachiu<sup>n</sup>-í, te dava xichi ní cácu cada ñaha cuè ñáyi<sup>n</sup> cùu nd̄i mee-í ñi<sup>n</sup> sã cáda ñahá-yu xii-í, te ñi<sup>n</sup>-ni duca<sup>n</sup> ñi<sup>n</sup> cácu cada ñaha tucu cue ñáyi<sup>n</sup> ñã túú cùu nd̄i mee-í ñi<sup>n</sup> sã cáda ñahá-yu xii-í ní cùu, te cuèi xití ñuú te cuèi xití yucu càcu càcu cada ñaha ñáyi<sup>n</sup> xii-í ñi<sup>n</sup> sã cáda ñahá-yu, te ñi<sup>n</sup>-ni duca<sup>n</sup> càcu càcu quini-í tnúndòho oré ñúhú-í bàrcú cuhá<sup>n</sup> núú ndute làmár. Te cue ñáyi<sup>n</sup> càchí sã ndécú ìchi Xitohó Jesucristú te ñã ndàa càcu càcu cada ñahá-yu xii-í ñi<sup>n</sup> sã cáda ñahá-yu. <sup>27</sup> Te ïo ndòho-í cuendá chi<sup>n</sup> quide-í chi ïo xàú-í, te ní cuu vai xito ñã túú xidí-í, te titní xito ní cuu xihí v̄hì-í docó, te titní xito ní cuu ȳchí-í ndute, te titní xito ní cuu ñã túú tnàhí ná xéxi-í cuendá chi<sup>n</sup> quide-í, te titní xito ní cuu ndòho-í sã v̄xi<sup>n</sup>, te titní xito ní cuu ñã túú nihí-í dóó cuihu-í.

<sup>28</sup> Te ñã díú-ni xĩã<sup>n</sup> chi ñi<sup>n</sup> nduu ñi<sup>n</sup> nduu ïo sàni iní-í cuendá nchaa ñáyi<sup>n</sup> ndècu ichi Xitohó Jesucristú xíndecu nchaa xichi. <sup>29</sup> Te ndéda-ni càa ñáyi<sup>n</sup> ñã túú nihí ndéé cùndecu ichi Xitohó Jesucristú, te ïo cùndahú iní-í chi s̄anu sã tnàhá-í ñã túú nihí ndéè-í cundecu-í ichi-gá sã dúcá<sup>n</sup> quidé-yu. Te núu ñi<sup>n</sup> ñáyi<sup>n</sup> quidé-yu sã ñi<sup>n</sup> nchòhó ñáyi<sup>n</sup> ndècu ichi Xitohó Jesucristú quidé-ndó ñi<sup>n</sup> sã ñã túú tàu-ndó càda-ndo te vá cúú v̄ha iní-í chi cudè<sup>n</sup>-í. <sup>30</sup> Te núu xini ñuhu-xi sã cáda càhu-í méé-í, te cuu duca<sup>n</sup> càda-í te càhá<sup>n</sup>-í mee-ni cuendá nchaa sã quidé n̄acuáa ñã túú nihí ndéé ȳiqui cuñú-í. <sup>31</sup> Te Dútú Ndióxi Yaa cúú Tãtã Xitohó Jesucristú náhá-gã sã yúhú càhá<sup>n</sup> ndáá-í núú-ndó, te ñi<sup>n</sup>-gá tàú-gá cachí-ó sã ïo càhu cuu-gá ñi<sup>n</sup> caa ñi<sup>n</sup> quih̄i. <sup>32</sup> Te cùtnàhá ní xíndecu-í



ñúú Dàmascú te téé cùu gobiernú téé cùndihí téé yìndaha ñáiyu nàni Aretás ní taxi ndecu-dé cue téé ní xíndedí yuyèhe sá ñúhú dòco ñúú cuendá òré quee-í te tñii ñaha-güedé xii-í ní cùu. <sup>33</sup> Dico yúhú ní queè-í ñúú xití tídihi, te cue ñáiyu cùndihí ñaha xii-í ní queñuhu ñáhá-yu ndàa ventaná nchii yiqui naha sá ñúhú dòco ñúú-á, te duca<sup>n</sup> te ní cácu-í ñá túú ní ndàcu-güedé tñii ñaha-güedé xii-í.

## 12

### *Té Páblú càhá<sup>n</sup>-dé sá ïo vii càa sá ní dánèhé núú ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-dé*

<sup>1</sup> Te ñá túú ndéé nándñi-xi sá càhá<sup>n</sup> váha-o cuendá mée-ó, dico vitna xini ñuhu-xi duca<sup>n</sup> cada-í chí càhá<sup>n</sup>-í nàcuáa ní quide ñaha Xítóhó Jesucristú xii-í, chí ní quide-gá sá ní cutnuni iní-í nàcuáa ndúu tnúhu-gá, te vai núú sá ní dánèhé núú ñáhá-gá xii-í. <sup>2</sup> Te yúhú xini-í ñúú téé sàndáa iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, te sa ní cuu úxicúmi cuá sá tée-á<sup>n</sup> ní sáá-dé ndéé andiu cùu uní, te ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cuñú-dé ní sáá-dé àdi ñáhá, chí ñúú dúi-ni Yá Ndióxi náhá-gá te núu nása càa-dé ní sáá-dé. <sup>3</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup> ndáa-í cuendá tée-á<sup>n</sup>, dico dàtná ní cachí-í sá ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cuñú-dé ní sáá-dé andiu àdi ñáhá, chí mee Yá Ndióxi náhá-gá te núu nása càa-dé ní sáá-dé. <sup>4</sup> Te tée-á<sup>n</sup> ní sáá-dé ñúú xichi núú ïo váha càa andiu, te yacá<sup>n</sup> ní xíndedóho-dé tnúhu mee-ni sá cúu-xi cuendá mée-dé, te tnúhu-á<sup>n</sup> vâ cúu tñahí càhá<sup>n</sup>-dé núú ní ñúú ñáiyu. <sup>5</sup> Te yúhú quidé ñinu-í tée-á<sup>n</sup>, dico mee-í ñá túú càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mée-í, chí càhá<sup>n</sup>-ni mee-ni cuendá nchaá sá quidé nàcuáa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í. <sup>6</sup> Te núu dico yúhú cuini-í te cuu càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mée-í, te núu duca<sup>n</sup> na càhá<sup>n</sup>-í te ñá túú cùu-xi ñúú tnúhu neñúú càhá<sup>n</sup>-í, chí cùu-xi ñúú sá càhá<sup>n</sup> ndáa-í te núu na càhá<sup>n</sup>-í. Dico vá dúcá<sup>n</sup> càda-í chí cuini-í sá nchòhó cada cuendá-ndó nàcuáa ndúu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í ndihí nàcuáa quide-í, te duca<sup>n</sup> mée-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó te núu ná tée cùu-í, te ñá dúi sá yúhú càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá mée-í cuendá nchòhó cachí-ndó sá ïo cùnuu-í.

<sup>7</sup> Te sá ní dánèhé núú ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-í cúu-xi sá xidó ïo váha, te cuendá sá vâ cáda càhnu-í mée-í ñúú xiá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú ní quide-gá duha ndòho yiqui cuñú-í vitna. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide ñaha-gá xii-í te xiá<sup>n</sup> sácúhñá ní níhí-xi ichi càhnu dandoho ñaha-xi xii-í. <sup>8</sup> Te ní cuu uní xito càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cáda-gá nàcuáa vá ndòhó-gá yiqui cuñú-í. <sup>9</sup> Dico mee-gá cachí-gá xii-í: “Yúhú ïo cùndahú iní ñáhá-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú ná cúmăni xii-n, te cùtnuni sá ïo-gá chindèe-í cue ñáiyu ñá túú nihí ndéé cùndecu”, duha ní cachí-gá xii-í. Te xiá<sup>n</sup> ñúu yúhú ïo cùdñí iní-í sá ñá túú nihí ndéé-í ndécù-í, chí diu cuendá xiá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña nihnu ñaha-gá xii-í chindèe ñaha-gá. <sup>10</sup> Te xiá<sup>n</sup> ñúu cùdñí iní-í sá dúhá ñá túú nihí ndéé-í ndécù-í, te cùdñí tucu iní-í cuendá nchaá tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup> ñáiyu cuendá-í, te cùdñí iní-í cuendá nchaá sá ndòhò-í, te cùdñí tucu iní-í cuendá sá quidé ñaha ñáiyu xii-í, te cùdñí tucu iní-í cuendá nchaá dava-gá sá ndòhò-í cuendá Xítóhó Jesucristú. Te òré ñá túú nihí ndéé-í te Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í nihí ndéé-í.

### *Té Páblú ïo sàni iní-dé cuendá cue ñáiyu xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú*

<sup>11</sup> Te cùu-í dàtná ñúú téé ñá túú cùtnuni iní-xi sá dúhá càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá-í, te duca<sup>n</sup> quide-í chí mee-ndo quide-ndo sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í, dico mee-ndo tàú-ndó càhá<sup>n</sup> váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dava cue téé ïo quide cahnu-güedé

mée-güedé, te cächí-güedé sá Xítoho Jesucristú ní táuchíú<sup>n</sup>-gã sá cãhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá, dico yúhú cúnú-gá-í dácúúxí cuè téé-á<sup>n</sup> cuèi ñá túú vèdana ná cùú-í ndècù-í ñuyíú-a. <sup>12</sup> Te cùtnàhá ní xíndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ïo ní quide cãhnu iní-í nándi sá nĩ yáha-í ní quide-í chiú<sup>n</sup> Xítoho Jesucristú sá cùú-xí-ndó. Te ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í titní núú sã vã yõ tnahí ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ chindee ñaha-gá xii-í ní cutnùní iní-ndó sã yúhú cùú ndisa-í ì<sup>n</sup> téé ní cachí Xítoho Jesucristú sá cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá. <sup>13</sup> Te yúhú ì<sup>n</sup>-ní quide ndìhi ñaha-í xii-ndo ndìhi nchaa dava-gá cuè ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú, te dícó-ni sá yúhú ñá túú ní cuíní-í taxi-ndo sã xíní ñùhu-í dàtná ní quide-í dava-gá-yu. Te núú ñá túú ní quide váha-í sá dúcá<sup>n</sup> nĩ quide-í ñá túú ní cuíní-í chindee ñaha-ndo te chí cádá cãhnu iní ñáhá xii-í.

<sup>14</sup> Te vitna sa ndècu túha-í sá quíxì-í núú ndécú-ndó, te sá quíxí còto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quíxì-í, te cuíní-í sá vã dándìhú-ndó iní-ndó ndècu-ndo sá táxí-ndó cùu xii-í, chí ñá díú xǎ<sup>n</sup> ndèé iní-í chí mee-ndo ndèé iní-í quixi-í. Te duha cãhá<sup>n</sup>-í chí nchòhó xíní-ndó sã cuè téé cuu tátá sãñaha-güedé sá cùú-xí cuè déhe-güedé te ñá díú cuè déhe-güedé sãñaha-güedé sá cùú-xí mée-güedé. <sup>15</sup> Te yúhú ío váha cùu iní-í dandòñuhu-í sá ndécú ndìhi-í nàcuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sã cùú-xí Yã Ndiòxí chí ío cùú iní-í, te cuèi na cùu-í sá cuendá-ndó, chí ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sá dúcá<sup>n</sup> cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sànuu sá nchòhó ñá túú cùu iní ñáhá cavihi-ndo xii-í.

<sup>16</sup> Te nàha-ndo sá ñá túú ní dándihú-í iní-ndó nã taxi-ndo cùu xii-í, dico dava-ndo cächí-ndó sã ïo váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándahú ñáhà-í xii-ndo. <sup>17</sup> Te chí cãhá<sup>n</sup> te núú yúhú ní dándahú ñáhà-í xii-ndo ndìhi cue téé ní tendaha-í ní quixi coto ñaha xii-ndo. <sup>18</sup> Te ní cãhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú tè Títu ndìhi núú ìngá tucu téé ndècu ndìhi-o ichi Xítoho Jesucristú ní quixi coto ñaha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cutnùní iní-ndó sã tè Títu ñá túú ní dándahú ñáhà-dé xii-ndo, te duca<sup>n</sup> chí ì<sup>n</sup>-ni sàni iní-ndí te ì<sup>n</sup>-ni quide-ndí.

<sup>19</sup> Te cudana te sàni iní-ndó sã sá dúhá cãhá<sup>n</sup>-ndí te tàunihnu-ndí mée-ndí, dico ñá díú dùca<sup>n</sup> quee-xi tnúhu cãhá<sup>n</sup>-ndí, chí cãhá<sup>n</sup>-ndí nàcuáa tàú-xi cãhá<sup>n</sup>-ndí chí ndècu ndìhi-ndí Xítoho Jesucristú, te mee Yã Ndiòxí nàhá ndáá-gá nàcuáa ndùu tnúhu cãhá<sup>n</sup>-ndí, te nchaa sá cãhá<sup>n</sup>-ndí cùú-xí cuendá nchòhó cue ñáyiú ío cùu iní-ndí, te cãhá<sup>n</sup>-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ichi Xítoho Jesucristú. <sup>20</sup> Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chí na cuáhá<sup>n</sup> te òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nacuáa cuu váha iní-í, te sá dúcá<sup>n</sup> te yúhú cãhá<sup>n</sup>-í nàcuáa vá cùú váha iní-ndó, te duca<sup>n</sup> ío sàni iní-í cuendá-ndó chí na cuáhá<sup>n</sup> òré quexìo-í te nàá-ndó, àdi ndecu-ndo ichi cuédú íní, àdi cudéé<sup>n</sup> núú tñáhá-ndó, àdi ñá túú cùu ì<sup>n</sup>nuu-ndo ndecu-ndo, àdi cãhá<sup>n</sup> cuèhé-ndó cuendá tñaha ñáyiú-ndo núú chítú núú tàcá, àdi satnuhu tñaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusa<sup>n</sup> dóho tñaha-ndo. <sup>21</sup> Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chí na cuáhá<sup>n</sup> òré quixi-í, te Yã Ndiòxí cada-gá te cucaha<sup>n</sup> núú-í sá cuendá-ndó, te ío ndíhú iní-í cuendá-ndó te núú vátá dáñá-gã-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá ní ngúita-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vai-ndo ní ngúita-ndo dùca<sup>n</sup> quide-ndo, chí ndècu-ndo ichi díí ìní te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te duca<sup>n</sup> ïo ndìhú iní-í te núú vátá dáñá-gã-ndó nchàa xǎ<sup>n</sup>.

### *Tnúhu ndéé núú nǐ ndìhi-ná*

<sup>1</sup> Te sá quíxi-í vitna núú ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sá quíxi còto ñaha-í xii-ndo. Te cächí tnúhu-í xii-ndo sá òré cundáá cuéchi-ndo te canehe núú úú àdi úní ñáyiú cáhá<sup>n</sup> ndáá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. <sup>2</sup> Te yúhú sa ní cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo cùtnàhá ní quíxi-í ní quíxi coto ñaha-í xii-ndo xito cuu úú, te diu-ni duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> tucu-í dóho-ndo vitna vátá quíxi tùcu-gá-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhò ñáyiú ní cunduu nǐ ngúita quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, tenáá ñáhà-í xii-ndo òré quexio-í te núu vátá dáñá-gá-ndó ncháa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo te tnàhá nchaa dava-gá-ndó tènáá ñáhà-í xii-ndo. <sup>3</sup> Te nchòhò cuíní-ndó quíní-ndó núu ndáá sá quidè-í núú Xitohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup>-í yuhu-gá, dico dàvá-án cutnùní ndáá iní-ndó. Te Xitohó Jesucristú quidè-gá nàcuáa cutnùní iní-ndó sá ío càhnu cuu-gá te ñá túú quide-gá dàtná quidè ì<sup>n</sup> ñáyiú ñá túú nihí ndéé cùndecu. <sup>4</sup> Te Xitohó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiú ñá túú nihí ndéé cùndecu, chí ní sahni ñaha-güedë xii-gá núú cùrúxí dico mee Yá Ndiòxí ní quide-gá ní nihí ndéé Xitohó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gá vitna, te tnàhá nchúhú tucu duca<sup>n</sup> yáha-ndí ñá túú nihí ndéé-ndí cùndecu-ndí, dico mee Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-ndí nihí ndéé-ndí ndécú-ndí cuèndá sá ndécú ndìhi-ndí Xitohó Jesucristú, te xiá<sup>n</sup> núu ndàcu-ndí quidè-ndí nàcuáa tàu-xi cunduu sá cúú-xí-ndó.

<sup>5</sup> Te chí cádá cuèndá váha te núu ndisa sá sàndáá iní-ndó tnúhu Xitohó Jesucristú, te núu ndáá sá ndécú-ndó ìchi-gá te cùtnuní iní-ndó sá ndécú-ndó ndìhi-gá. <sup>6</sup> Te cuíní-ndí sá nchòhò cutnùní ndáá iní-ndó sá nchúhú ndécú ndìhi ndisa-ndí Xitohó Jesucristú. <sup>7</sup> Te nchúhú cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndí Yá Ndiòxí cuèndá-ndó cuèndá sá vǎ cádá-ndó nì ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, te vǎ cání iní-ndó sá sá dúcá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndí-gá cuèndá-ndó, te cuíní-ndí sá nchòhò cutnùní iní-ndó sá nchúhú ío ndècu yiñuhu-ndí núú-gǎ, te ñáhá chí cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndí-gá cuèndá-ndó chí cuíní-ndí sá nchòhò cada váha-ndo cùndecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sǎ nchúhú cúú-ndí cue tée ñá túú ndècu yiñuhu núú-gǎ. <sup>8</sup> Te nchúhú mee-ní cáhá<sup>n</sup> váha-ndí cuèndá tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí, te ñá túú cáhá<sup>n</sup>-ndí ì<sup>n</sup> tnúhu sá ñá túú tàú-xi cáhá<sup>n</sup>-ndí cuèndá tnúhu-án. <sup>9</sup> Te cùdíí iní-ndí sá ñá túú-gǎ xíní ñuhu-xi cada-ndí nàcuáa nihí ndéé-ndí tenáá ñáhá-ndí xii-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndí dóho-ndo, chí nchòhò sa ní nihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndí Yá Ndiòxí cuèndá-ndó cuèndá sá nchòhò cundáá-ndó cùndecu-ndo ñá túú-gǎ ná cumání-ndó núú-gǎ. <sup>10</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu duha ndùu nchaa tnúhu tèe-í núú tùtù-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo, cuèndá sá òré ná cùndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo te vǎ ío nihí cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xitohó Jesucristú ndécú ndìhi-í, chí ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhí<sup>n</sup>, te ñá díú cuèndá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

<sup>11</sup> Te vitna nchaa nchòhò ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi Xitohó Jesucristú ío quide ndee iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cundáá-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá sá ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ndó núú-gǎ, te ndee ndèe cada iní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú ì<sup>n</sup>nuu cundecu ndìhi tnaha, te duca<sup>n</sup> te Yá Ndiòxí cundecu ndìhi ñaha-gá xii-ndo chí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, te diu-gá quidè-gǎ ío váha cùu iní-ó ndècu-o. <sup>12</sup> Te ndìhi tnúhu yiñuhu chí cádá ndèe iní tnáhá. <sup>13</sup> Te nchaa ñáyiú cùu cuèndá Yá Ndiòxí ndécú ìha quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo.

<sup>14</sup> Te xìcá<sup>n</sup> táhú-ndí nùú Xìtohó Jesucrìstú sá ïo na chìndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te mee Yă Ndiõxí ná cádá-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ïo cùu iní ñáhá-gã xii-ndo, te Espíritú-gá cundee cùu cahnu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIH<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU DISTRITÚ GÀLACIÁ

*Té Pāblú cadúha-dé tutú quíh<sup>n</sup> ndaha nchaá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ndécú dīstritú Gálaciá*

<sup>1</sup> Te yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Xítohó Jesucristú, ndihí Dútú Ndióxi véxi-í cāhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndióxi ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú Yáá ní xihí ní cūu. Te cāchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà díú ñáyiú ñuyúú-a ní tēndaha ñaha xii-í véxi-í, te ni Yá Ndióxi te ni Xítohó Jesucristú ñá túú ní xāha<sup>n</sup>-gá xii<sup>h</sup> ñáyiú quixí-yu cachí tnúhu-yu nācuáa cada-í. <sup>2</sup> Te yúhú té Pāblú cadúha-í tutú-a ndihí nchaá dava-gá ñáyiú ndécú ichi Yá Ndióxi ndécú ndihí-í iha cuendá daquixí-í ndaha nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ndécú dīstritú Gálaciá. <sup>3</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núú Dútú Ndióxi, ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chīndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndi nduú-gá ná cádá te ïo váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. <sup>4</sup> Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaá cuéchi nchoo cué ñáyiú ndécú ñuyúú-a. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá, chí cuiní-gá sá vā cūndecu-o ichi cuehé ichi duha. Te duca<sup>n</sup> ní cuu, chí Dútú Ndióxi duca<sup>n</sup> ní cuiní-gá cunduu. <sup>5</sup> Te ïo chí ná ndàcá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndióxi cuendá sá ïo cāhnu cuu-gá, te diu-ni duca<sup>n</sup> càda-o ni caa ni quíh<sup>n</sup>! Te duca<sup>n</sup> na cūnduu.

*Mee-ni tnúhu Xítohó Jesucristú cúú-xi tnúhu sá cāhá<sup>n</sup> nācuáa naníhí tàhú-ó*

<sup>6</sup> Te ïo cūñúhu-í cúú chí ïo ndihí ní dáñá-ndó ichi Yá Ndióxi. Te Yáá-á<sup>n</sup> ní cāhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-ndo, chí Xítohó Jesucristú ïo ní cūndáhú iní ñáhá-gá ní quide váha ñaha-gá xii-ndo, te vitna dàcuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te cāchí-ndó sá xīā<sup>n</sup> dàcācu nihnu ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. <sup>7</sup> Dico ñáhá, chí ñá túú-gá tnúhu sá dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te dicó-ni sá ïo ñáyiú véxi dàticá nuu ñáhá-yu xii-ndo dānehé ñáhá-yu tnúhu sá dācuíta nihnu ñaha xii-ndo, chí tnúhu-án<sup>n</sup> ñà túú cūu-xi tnúhu Xítohó Jesucristú. <sup>8</sup> Te yúhú cāhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú, dico núú ïo ñáyiú véxi dānehé ñáhá xii-ndo ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhá-í xii-ndo, te nchòhó cachí-ndó sá ñáyiú-án<sup>n</sup> nacháhu-yu núú Yá Ndióxi sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu. Te cuéi yúhú, te núu na dāma-í tnúhu dānehé ñáhá-í xii-ndo, te diu-ni duca<sup>n</sup> cāhá<sup>n</sup>-ndó sá nāchāhu-í núú-gá te núu duca<sup>n</sup> na càda-í. Àdi te núu<sup>h</sup> espíritú xínú cuéchi núú-gá véxi-xi cāhá<sup>n</sup>-xi ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhá-í xii-ndo nācuáa naníhí tàhú-ndó ñá, te diu-ni duca<sup>n</sup> cāhá<sup>n</sup>-ndó sá nāchāhu-xi núú Yá Ndióxi te núu duca<sup>n</sup> na càda-xi. <sup>9</sup> Te diu-ni duha sa ní dānehé ñáhá-í xii-ndo sá núu véxi ñáyiú dānehé ñáhá ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhá-í xii-ndo nācuáa naníhí tàhú-ndó ñá, te cachí-ndó sá ñáyiú-án<sup>n</sup> nacháhu-yu núú Yá Ndióxi sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

<sup>10</sup> Te duha nduu tnúhu cāhá<sup>n</sup>-í chí nchòhó sa xini-ndó sá yúhú cuiní-í sá Yá Ndióxi cāhá<sup>n</sup>-gá sá quidé váha-í ndécú-í, te ñà díú sá ñáyiú ñuyúú-a cachí-yu sá quidé váha-í, àdi sá ïo cūdíí iní-yu nchaá nācuáa quide-í ndécú-í. Te núu na càni iní-í cudíu-í núú ñáyiú ñuyúú-a, te ñà túú cūu-í tée xīnu cuechi núú Xítohó Jesucristú te núu duca<sup>n</sup> na càda-í.

*Nācuáa ní cuu ní ngúita té Pāblú cāhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yá Ndióxi*

11-12 Te nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó cùu-xi tnúhu sá ní cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucristú xii-í, te ñã diú ñi ñáyiú ñuyiú-a ní càhu iní-yu tnúhu-án, àdi danèhé ñáhã-yu xii-í, chi mee Xítóhó Jesucristú ní dánèhé ñáhã-gã.

13 Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu nàcuáa ní xóo cada-í cútñahá nchicú<sup>n</sup> nihnu-í nchaa nàcuáa dàcuaha ñáyiú cùu ndi mee-í ñáyiú israhél ní cùu. Te dàvã-án ïo ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, te nándi sá ní xóo cada-í-yu, te ní cuini-í danàa-í-yu ní cùu. 14 Te yúhú ïo-gá ní xóo quene cãva-í ní xóo dacuàha-í nchaa sá dacuàha ñáyiú cùu ndi mee-í dàcúúxi ñáyiú ñi<sup>n</sup>-ni cuía-í ndihí-yu ní cùu, te ïo-gá ní xóo cuini-í cada ndáa-í canchicú<sup>n</sup> nihnu-í nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhã cuè ñani tnáhã-í ní xindecu ndéé sanaha ní cùu. 15 Te ndéé cútñahá vátã cãcú-gã-í Yá Ndióxi sa nèhe váha ñaha-gã xii-í cuendá sá cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gã, núu xiã<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã-gã xii-í quidè-í chiu<sup>n</sup>-gã vitna, te sá dúcã<sup>n</sup> ní quide-gã te ïo váha ní quide ñaha-gã xii-í. 16 Te òrè ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã Yá Ndióxi xii-í te ní cachí tnúhu-gã cuendá Déhe-gã Xítóhó Jesucristú. Te duca<sup>n</sup> ní quide Yá Ndióxi cuendá sá cuini-gã sá cũñaha-í xii ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú israhél cuendá Yá cùú Déhe-gã. Te cútñahá ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã Yá Ndióxi xii-í, te vã yoo ñi<sup>n</sup> dii núu-xi ní ndùcu tnúhu-í nàcuáa cada-í. 17 Te ní ñã túú ní sãhá<sup>n</sup>-í ñúú Jerusálén nducu tnúhu-í núu cuè téé díhna nuu ní tendaha Xítóhó Jesucristú cãhá<sup>n</sup> tnúhu-gã núu nása cada-í, chi ndihí-ni ní sãhá<sup>n</sup>-í distritú Arabiá ní xindecu tnaa-í te dàtnùni cuánuhú tucu-í ñúú Dàmascú.

18 Te núú ùni cuía sã ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã Yá Ndióxi xii-í, te ní sãhá<sup>n</sup> tucu-í ñúú Jerusálén ní cãhá<sup>n</sup> ndihí-í té Pèlú, te ní xindecu-í ndihí-dé sãhú<sup>n</sup> nduu. 19 Te tnáhã té Jacobó ñani Xítóhó Jesucristú ní cãhá<sup>n</sup> ndihí-í. Te ñã túú ní xini-í dava-gã cue téé ní tendaha Xítóhó Jesucristú cãhá<sup>n</sup> tnúhu-gã. 20 Te Yá Ndióxi ndéhé ndi<sup>n</sup> ndehe caxi-gã sá ncháã tnúhu tèe-í núú tütú-a sá cùú-xi-ndó cùu-xi ñi<sup>n</sup> sã ndàã.

21 Te sátã ní sãhá<sup>n</sup>-í ñúú Jerusálén, te dàtnùni ní sãhá<sup>n</sup>-í distritú Siriá, ndihí distritú Ciliciá. 22 Te nchaa ñáyiú xindecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Júdeã ñã túú xini ñáhã-yu xii-í ní cùu. 23 Dico ní xóo nihí-yu tnúhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Tée cùu úhú iní ñáhã xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cãhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gã núú ñáyiú cuendá quíndáã iní ñáhã-yu xii-gã, te diu-dé nándi sá quidè ñaha-dé, te cuini-dé danàa ñaha-dé cuendá sá vã cóo-gã ñáyiú quíndáã iní ñáhã xii-gã ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í. 24 Te ní ngüita-yu ní cachí-yu sã ïo càhnu cuu Yá Ndióxi cuendá sã ñã túú-gã quidè-í dàtnã ní xóo cada-í.

## 2

### *Te Pãblú ní nhí tnáhã-dé ndihí dava-gã cue téé cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi*

1 Te ní nútñahá úxicúmi cuía sã ní sãhá<sup>n</sup>-í ñúú Jerusálén ní cãhá<sup>n</sup> ndihí-í té Pèlú, te dàtnùni ndécã-í té Bèè ní sãhá<sup>n</sup>, te tnáhã té Titú ní sãhá<sup>n</sup> ndihí-ndí-dé. 2 Te ní sãhá<sup>n</sup>-í chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gã sá quihí<sup>n</sup>-í. Te yacã<sup>n</sup> ní tacá mee-ni cuè téé cùnuu. Te ní xãhá<sup>n</sup>-í xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu dánèhé-í ñáyiú ñã túú cùu ñáyiú israhél cuendá naníhí tãhú-yu. Te duca<sup>n</sup> ní quide-í cuendá cuini-í quini-güedé nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> quide-í, chi nacuahã<sup>n</sup> cachí-güedé sã ñã túú nãndihí-xi. 3 Te té Titú téé ndècu ndihí-í chi ñã diú téé israhél cùú-dé, dico ñã túú ní quide yica-güedé cuáha-güedé seña ñi<sup>n</sup>-dé. 4 Te ñáyiú cachí

sá ndécú ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáyiú-á<sup>n</sup> ní chitnahá ñáhá-yu xii-ndí cuendá cuíní-yu quíní-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xítohó Jesucristú. Te duca<sup>n</sup> ní quidé-yu cuendá sá nchúhú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gá quidé-ndí nchaa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. Te cuíní-yu sá núcuíta saa túcu-ndí cada-ndí nchaa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi nucúndecu-ndí dátá ní xíndecu-ndí cútnáhá vátá cácu nihnu-gá-ndí núú tñúhu-á<sup>n</sup> ní cùu. <sup>5</sup> Te nchúhú ñá túú tñáhí ní dàña-ndí méé-ndí dandáhú ñáhá-yu xii-ndí. Te duca<sup>n</sup> ní quide-ndí, chi cuíní-ndí sá ñá túú nǎgá tñúhu dácánuu ndíhi tñúhu sá cáhá<sup>n</sup> nacuáa ñaníhí tǎhú-ó ndécú ndíhi-ndo.

<sup>6</sup> Te ní ñ<sup>n</sup> tñúhu sá vátá quíní-gá-í ñá túú ní cáchí tñúhu cue téé cùnuu núú ñáyiú cada-í. Dico yúhú chi ñá túú ní quide cuendá-í núu cùnuu-güedé àdi ñá túú cùnuu-güedé, chi núú Yá Ndióxi ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o nchaa-o. <sup>7</sup> Te ní cutnúní iní-güedé sá Yá Ndióxi ní cachí-gá xii-í sá cáhá<sup>n</sup>-í tñúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél dátá ní quide-gá té Pèlú ní xáha<sup>n</sup>-gǎ cáhá<sup>n</sup>-dé tñúhu-gá núú ñáyiú isráél. <sup>8</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cutnúní iní-güedé, chi ñ<sup>n</sup>-ni Yá Ndióxi Yáa chíndèè ñaha xii té Pèlú cáhá<sup>n</sup>-dé tñúhu-gá núú ñáyiú isráél, ñ<sup>n</sup>-ni Yáa-á<sup>n</sup> chíndèè ñaha-gá xii-í cáhá<sup>n</sup>-í tñúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél.

<sup>9</sup> Te té Jácobó, ndíhi té Pèlú, ndíhi té Juáá, cue téé ío cùnuu-gá ní cutnúní iní-güedé sá Yá Ndióxi ío chíndèè ñaha-gá xii-í quidé-í chiú<sup>n</sup>-gá. Te ío váha ní cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha-güedé xii-í, ndíhi té Bèè, te ní cuu ñ<sup>n</sup>-nuu-ndí sá nchúhú quíhí<sup>n</sup>-ndí cáhá<sup>n</sup>-ndí tñúhu Yá Ndióxi núú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél, te mee-güedé cáhá<sup>n</sup>-güedé tñúhu-gá núú ñáyiú isráél. <sup>10</sup> Te ñ<sup>n</sup>-ni tñúhu ní cáhá<sup>n</sup>-güedé dóho-ndí te ní cachí-güedé xii-ndí sá chíndèè-ndí cue ñáyiú ndáhú, te sa duca<sup>n</sup> tñáhí sàni iní-ndí cada-ndí.

### *Té Páblú cáhá<sup>n</sup>-dé dóho té Pèlú ñúú Antiòquia*

<sup>11</sup> Te cútnáhá ní sáhá<sup>n</sup> té Pèlú ñúú Antiòquia yàcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-í dóho-dé, chi quide-dé ñ<sup>n</sup> sá ñá túú tǎu-dé cada-dé ní cùu. <sup>12</sup> Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndíhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél, dico òré ní sáá ñ<sup>n</sup> úú ñáyiú cùndíhi té Jácobó, te òré-á<sup>n</sup> ñá túú-gá ní cuíní-dé caxi-dé ndíhi ñáyiú-á<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> ní quide-dé chi ní yúhú-dé cue ñáyiú nchícú<sup>n</sup> nihnu quide nchaa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés sá vǎ cáhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-dé. <sup>13</sup> Te tñáhá dava-gá ñáyiú isráél xíndecu ichi Yá Ndióxi ñá túú quide váha-yu, chi quidé-yu dátá quidé té Pèlú ní cùu, te ndéé tñáhá té Bèè ní ngúíta-dé duca<sup>n</sup> quide-dé ní cùu. <sup>14</sup> Te òré ní xini-í sá ñá túú quide-güedé ndíhi-yu nacuáa cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndióxi, te núú nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-í xii té Pèlú: “Yòhò cúú-n téè isráél, te ñá túú quide-n nchaa nacuáa quide ñáyiú isráél, chi quide-ñi-n dátá quidé nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél. Te núu duca<sup>n</sup> quide-n, ¿te ná cuendá dánèhè-n ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél sá cádá-yu nchaa nacuáa quide ñáyiú isráél?”, duha ní xáha<sup>n</sup>-í xii té Pèlú.

*Ñ<sup>n</sup>-ni ñaníhí tǎhú-ó ndíhi ñáyiú isráél núu na quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú ndíhi-yu*

<sup>15</sup> Te yúhú ndíhi té Pèlú cúú-ndí ñaní tñáhá ñáyiú isráél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuéhé ichi duha dátá ndécú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél. <sup>16</sup> Te xini-ó sǎ vǎ cúndecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndióxi te núu na quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú sǎ cáncíhícú<sup>n</sup> nihnu-o cáda-o nchaa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. Te tñáhá dava nchúhú ñáyiú isráél sándáá iní-ndí Xítohó Jesucristú,



te xiǎn cútnùnì iní-ndí sá ñà túú-gã cuéchi-ndí ndécú núú-gã, dico ñá díú sá nǐ cãchicú<sup>n</sup> nihnu-ndí ní quide-ndí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, chi cuëndá sá sãndáá iní-ndí Xítohó Jesucristú. Te vã yõo <sup>16</sup> cachí-ó sã ñà túú ndècu cuéchi-xi núú Yã Ndióxí cuëndá sá nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés.

<sup>17</sup> Te núu cuiní-ó sã vã cùndècu cuéchi-o núú Yã Ndióxí cuëndá sá sãndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te xiǎn cútnùnì iní-ó sã ñà túú quide váha-o. <sup>18</sup> Te vã cúú tñahí caní iní-ó sã Xítohó Jesucristú dánhé ñáhá-gã xii-o sã vã cádá váha-o cùndecu-o! <sup>18</sup> Te yúhú cãchí-í sã vã cãchícú<sup>n</sup> nihnu-gã-ó nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, dico núu vitna cãchí-í sã xíní ñúhu-xi cada-o nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi ñã, te ñã túú quide váha-í núú Yã Ndióxí te núu duca<sup>n</sup> na cãda-í. <sup>19</sup> Te yúhú duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní cutnùnì iní-í sã vã ndácú-í cada-í nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés núu xiǎn ní dáñà-í ñã túú-gã nchícú<sup>n</sup> nihnu-í nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi cuëndá sã cuiní-í cùndecu-í sã cúú-xí Yã Ndióxí. <sup>20</sup> Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gã cuëndá-í, dico dátá tñúhu sã tñáhá-í ní xíhí ndíhí-gã, chi ñã cúú-gã cada-í nchaa nàcuáa sàni iní mée-í, chi Xítohó Jesucristú-ñã ndécú ndíhí ñaha-gã xii-í táxí tñùnì ñáhá-gã. Te vitna ndècu-í ñuyúú-a, te ío sãndáá iní-í Xítohó Jesucristú Déhe Yã Ndióxí, te chindee ñaha-gã xii-í. Te ñúu-ní Xítohó Jesucristú ío cùu iní ñáhá-gã xii-í núu ní xíhí-gã núú cùrúxí sã cuëndá-í. <sup>21</sup> Te vitna ñã túú dàquee tìhú-í sã váha ní quide ñaha Yã Ndióxí xii-í, chi núu ní ndàcu-o vã cùndècu cuéchi-o núú Yã Ndióxí cuëndá sá nchícú<sup>n</sup> nihnu-o quide-o nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ní cùu ñã, te àu<sup>n</sup> nã cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú ní cùu te núu duca<sup>n</sup>.

### 3

#### *Vã dáñá ndèe-ó quìndáá iní-ó tñúhu Xítohó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú distritú Gàlaciá, ñáyiú sa xìndecu ichi Xítohó Jesucristú, ¿ná cuëndá ío ñí iní-ndó ñã cuiní-ndó tñú-ndo nchaa tñúhu cáhá-gã?, ¿te yoo ní dádáhu ndodo iní ñáhá xii-ndo núu duca<sup>n</sup> quide-ndo? Te ñaha-ndo sá ío váha ní dánhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú. <sup>2</sup> Te vitna cáhá-ndó núu sá nchícú<sup>n</sup> nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ní níhí-ndó Espíritú Yã Ndióxí ndécú ndíhí-ndo, àdi sá ní sãndáá iní-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú sá ní dánhé ñáhá-ndí xii-ndo ní níhí-ndó Espíritú-gã ndécú ndíhí-ndo. <sup>3</sup> Te nchòhó ío ñí díquí-ndó chi Espíritú Yã Ndióxí tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. ¿Te náa vitna mee-ñã-ndó cuiní-ndo cãda-ndo nàcuáa ta quide ñaha Espíritú-gã cuáhá<sup>n</sup> xii-ndo ní cùu-án? <sup>4</sup> Te sàni ñã sani úú iní-í cuëndá-ndó sã àu<sup>n</sup> nã cuu nãndi yáha-ndo ndècu-ndo ichi Yã Ndióxí. <sup>5</sup> Te xíní-ndó sã Yã Ndióxí ní taxi-gã Espíritú-gã ní ngùndecu ndíhí-ndo, te ní quide-gã sã vã yõo tñahí ndàcu cada núú-ndó ní xíní-ndó. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gã, chi ní sãndáá iní-ndó-gã, dico ñã díú cuëndá nchaa nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada ñáyiú duca<sup>n</sup> ní quide-gã.

<sup>6</sup> Te ndíi Àbrahám duca<sup>n</sup> ío ní sãndáá iní ndíi Yã Ndióxí, núu xiǎn ní cachí-gã sá ní cudiú ndíi núú-gã sã dúcá<sup>n</sup> ní quide ndíi. <sup>7</sup> Te cãchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyiú sãndáá iní ñáhá xii Yã Ndióxí dátá ní sãndáá iní ñáhá ndíi Àbrahám xii-gã, ñáyiú-án ñã-ní cùu-yu ndíhí ndíi núú-gã. <sup>8</sup> Te núú tútù Yã Ndióxí ní ngódó tñùnì tñúhu váha, tñúhu sá ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndióxí xii ndíi Àbrahám, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi: “Nchaa ñáyiú ñíhí ñuyúú cada váha-í-yu sã cuëndá-n”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi. Te sã dúcá<sup>n</sup> ní ngódó tñùnì núú tútù Yã

Ndiöxí ndéé dàvá-án, te xíá<sup>n</sup> cúnùnì ní sá sàà nduu, te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gã te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gã. <sup>9</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhã xii Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gã xii-yu dàtná ní quide váha-gã ndíi Àbrahám, chi ndíi-án duca<sup>n</sup> ní sàndáá iní ñáhã ndíi xii-gã.

<sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú cuiní cada nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés cuendá sá cuiní-yu sá vã cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí, ñáyiú-án dañá ñihnu ñaha-gã xii-yu, chi vá ndácú-yu cada-yu nàcuáa sàni iní-yu, te duca<sup>n</sup> cada-gã chí quèe ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-gã núú càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú quide nchaandi tühú nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés te dañá ñihnu ñaha-gã xii-yu. <sup>11</sup> Te núu na càncicú<sup>n</sup> ñihnu-ni-o càda-o nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, te ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o nacuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí. Te ndáá chí núú tütú-gã càchí-xi sá ncháá ñáyiú sàndáá iní ñáhã xii-gã, ñáyiú ñá túú-gã cuéchi-xi ndècu ío váha ndècu-yu núú-gã. <sup>12</sup> Te núu dìcò ío ñáyiú quide nchaandi tühú nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-yu tñuhu Xítóhó Jesucristú, chí núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá núu dìcò ío ñáyiú ndacu cada nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ñá, te cundecu váha-yu núú Yá Ndiöxí.

<sup>13</sup> Te tñuhu ní chídó tñùnì ndíi Moisés càchí-xi sá ío ndècu cuéchi-o núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñá ndácú-ó càda-o nchaa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, te cuendá xíá<sup>n</sup> tá dañá ñihnu ñaha-gã xii-o cuáhá<sup>n</sup>. Dico Xítóhó Jesucristú ní xido-gã nchaa cuéchi-o cuendá sá vã dàñá ñihnu ñaha-gã Yá Ndiöxí xii-o. Te càchí-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “Í<sup>n</sup> tée na càta caa-güedé í<sup>n</sup> yutnu, te téé-án cúú-dě téé dañá ñihnu ñaha Yá Ndiöxí”, duha càchí-xi núú tütú-gã. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup> ní yáha Xítóhó Jesucristú, chí cuiní Yá Ndiöxí sá ndùu táhú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cundecu váha-yu dàtná ní nduu táhú ndíi Àbrahám ndécú váha ndíi. Te duca<sup>n</sup> ní yáha-gã cuendá nchaa nchoo ñáyiú sàndáá iní ñáhã xii-gã ngündecu ndíi-o Espiritú Yá Ndiöxí sá ní cachí mée-gã taxi-gã.

### *Nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gã*

<sup>15</sup> Te nchóhó cue ñáyiú ndècu ndíi-í ichi Yá Ndiöxí na càchí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáyiú ñuyíú-a cuendá tecú tñùnì-gã-ndó nàcuáa quide Yá Ndiöxí. Chí ñáyiú-án òrè cuiní-yu cada-yu í<sup>n</sup> sá cádá-yu, te díhna-gã ndátñuhu-yu te òrè cúú í<sup>n</sup>-nuú-yu, te sáha firmá-yu í<sup>n</sup> tutú te tutú-án vã yõ í<sup>n</sup> ndacu cáhá<sup>n</sup> sá vã nándíi-gã-xi, te ni vã yõ-gã ndacu nágá tñuhu chido tñùnì núú-xí. <sup>16</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide Yá Ndiöxí ndíi Àbrahám, chí ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi nàcuáa cada-gã, te tñuhu-án cúú-xí cuendá méé ndíi ndíi cuendá í<sup>n</sup> ñani tñáhá ndíi cundecu ñuyíú-a ndéé cuèé-gã. Te núú tütú-gã càchí-xi sá tñuhu-án cúú-xí cuendá í<sup>n</sup>-ni ñani tñáhá ndíi te ñá díú cuendá ncháá-yu. Te ñani tñáhá ndíi téé cùu cuendá tñuhu-án cúú Xítóhó Jesucristú. <sup>17</sup> Te na càchí tñuhu-í xii-ndo sá Yá Ndiöxí ní quide ndáá duu<sup>n</sup>-gã ndíi ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gã. Te sa ní cuu cúmí cièndú ócò úxí cuá sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te dàtnùnì ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi Moisés chido tñùnì ndíi nàcuáa cada ñáyiú, te nchaa tñuhu ní chídó tñùnì ndíi Moisés ñá túú dàquee tñú-xi tñuhu sá ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gã. <sup>18</sup> Te núu dìcò cuendá nchaa tñuhu sá ní chídó tñùnì ndíi Moisés ní nàníhí táhú-ó ñá, te ñá túú-gã xini ñuhu-xi cada cuendá-ó tñuhu ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám

cada-gá ní cùu te núu duca<sup>n</sup>. Te ndíi-á<sup>n</sup> ní naníhí tàhú ndíi chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii ndíi.

<sup>19</sup> Te nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ní ngódó núu-xí nchícú<sup>n</sup> nihnu ñáyiú cuèndá duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-yu sá ndécú cuèchi-yu, te nchícú<sup>n</sup> nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu ní quexio Yaá cúú ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi Yaá-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi quixi-gá cada váha-gá nchaa ñáyiú. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi Yá Ndióxi ní tendaha-gá cue espiritú xinú cuèchi núu-gá ní sáhá<sup>n</sup>-xi ní xitnúhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danèhé ndíi ñáyiú. <sup>20</sup> Te Yá Ndióxi ñá túú ní cáhá<sup>n</sup>-gá núu méé ñáyiú, chi ndíi Moisés ní cáhá<sup>n</sup> ndíi yuhu-gá núu-yu, dico cùtnahá ní cáhá<sup>n</sup> ndíi-gá ndíi Àbrahám chi núu méé núú ñ<sup>n</sup> ndíi ndíi-gá ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíi nàcuáa cada-gá.

*Nàcuáa ndíi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés*

<sup>21</sup> Te nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii ndíi Àbrahám cada-gá, ñá túú òaquee tíhú tnáhá-xí. Te núu dicó naníhí tàhú ñáyiú nchícú<sup>n</sup> nihnu nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ñá te cudíu-yu núu-gá cuèndá-ni sá nchícú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi ní cùu. <sup>22</sup> Te núu tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú ndécú cuèchi-ndo”, duha càchí-xi. Te duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-xi cuèndá quíndáa iní-ó Xítohó Jesucristú, te naníhí tàhú-ó chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndióxi cada-gá.

<sup>23</sup> Te cùtnahá vátá cùndècu ndíi-gá-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te nchícú<sup>n</sup> nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, te ní cùtnùní iní-ó sá òo ndècu cuèchi-o ní cùu. Te duca<sup>n</sup>-ni nchícú<sup>n</sup> nihnu-o ndéé ní sáá nduu ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te ní sándáa iní-ó-gá. <sup>24</sup> Te nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o cùndècu-o, te duca<sup>n</sup>-ni sanu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sáá nduu ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuèndá quíndáa iní-ó-gá, te vá cùndècu-gá cuèchi-o núú Yá Ndióxi. <sup>25</sup> Te vitna ní ngúndècu ndíi-gá-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gá xíní ñuhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés.

<sup>26</sup> Te vitna tnáhá nchaa nchòhó cúu-ndó dèhe Yá Ndióxi, chi ní sándáa iní-ndó Xítohó Jesucristú. <sup>27</sup> Te nchòhó ní sandute-ndo dàtná càchí-gá, te ndècu-ndo ndíi-gá, te quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá ndécú-ndó, te òo ndècu yíñuhu-ndo núú Yá Ndióxi dàtná ndécú yíñuhu mee Xítohó Jesucristú.

<sup>28</sup> Te vitna ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o nchaa-o ndècu-o ndíi Xítohó Jesucristú cuèi cùu-o ñáyiú israhél àdi ñá túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi àdi cuu-o ñáyiú dàñá queé núú chíú<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup>-xi, te cuèi téé te cuèi ñadìhí ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o nchaa-o ndècu-o ndíi Xítohó Jesucristú. <sup>29</sup> Te nchòhó ndécú ndíi-ndo Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo dàtná cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi ní nduu táhú-ndó cùndècu váha-ndo núú Yá Ndióxi dàtná ní nduu táhú ndíi-á<sup>n</sup> ndécú váha ndíi núu-gá, te duca<sup>n</sup> chi mee-gá duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cunduu.

## 4

<sup>1</sup> Te nchòhó xíní-ndó sá ñ<sup>n</sup> té líhli chi vátá nágá cuañaha tátá-dè cuu cuèndá-dé chi líhli-dé, te ñ<sup>n</sup>-ni cùu-dé ndíi téé xinu cuechi, dico na sáá nduu cuèhnu-dé, te nduu táhú-dé nchaa sá ndécú ndíi tátá-dé. <sup>2</sup> Te xitó-yu té líhli-á<sup>n</sup> sáhnú-dé ndéé sáá nduu ní cachí tátá-dé sá cuañaha-dé sá ndúú táhú-dé. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu nchoo, chi nchícú<sup>n</sup> nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> cue téé ní xíndècu ndéé sanaha ní cùu. <sup>4</sup> Te ní sáá nduu ní quide

Yá Ndiöxí dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gã Déhe-gá Xítóhó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyú-a, ní dácácú ñaha ì<sup>n</sup> ñadihi te ní cuu-gá ñáyiu, te ní quide-gá nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> ní tendaha Yá Ndiöxí Déhe-gá cuendá sá vã cãchicú<sup>n</sup> ñihnu-gá-ó nchaa nacuáa ní chídó tñúni ndíi Moisés cuendá duca<sup>n</sup> te cuu-o dèhe Yá Ndiöxí.

<sup>6</sup> Te Yá Ndiöxí ní taxi-gá Espíritú Déhe-gá Xítóhó Jesucrístú ndécú ndìhi-ndo chi cùu-ndo déhe-gá, te Espíritú-án chindèe ñaha-xi xii-ndo te cãchí-ndó: “Yòhó Dútú Ndiöxí cùu-n Tátá meé-ndí”, duha cãchí-ndó. <sup>7</sup> Te xiã<sup>n</sup> cùtnùni ìni-ndó sá cùu-ndó dèhe Yá Ndiöxí vitna, te ñã túú-gã cùu-ndó dàtná cue ñáyiu ñã túú tñahí dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi. Te sá dúcá<sup>n</sup> cùu-ndo déhe-gá, te Xítóhó Jesucrístú taxi-gá nchaa sá vãha ní cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ndó.

### *Té Pãblú ío sàni ìni-dé cuendá nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucrístú*

<sup>8</sup> Te cùtnàhá vátá quindáá-gá ìni-ndó tñuhu Yá Ndiöxí ní xinu cuechi-ndo núú nchaa sá cãchí-yu cùu ndiöxí te ñã ndàá sá ndiöxí cùu-xí. <sup>9</sup> Te vitna nchòhò cãhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo Yá Ndiöxí, te mee-gã xini ñáhã-gã xii-ndo, te ñã túú nduu vãha-xi nanchòcava ìni-ndó càða tucu-ndo nacuáa ní xóo cada-ndo ðíhna, chi nchaa xiã<sup>n</sup> ñã túú vèdana nàndìhi-xi. <sup>10</sup> Te nchòhò cãnehe íi-ni-ndo nduu cachí-ndó íi, te ðiu-ni duca<sup>n</sup> quide-ndo dava yoó ndìhi dava cuíá, te ndi tñahá nduu sàcòo vico ðiu-ni duca<sup>n</sup> quide-ndo cãnehe íi-ndó nduu-án. <sup>11</sup> Te ío sàni ìni-í cuendá-ndó, chi na cuáhã<sup>n</sup> àú<sup>n</sup> nã cuu ní dãnèhé ñáhã-í xii-ndo tñuhu Yá Ndiöxí.

<sup>12</sup> Te cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú nchòhò ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú sá cadá-ndó dàtná quidè-í ñã túú nchìcú<sup>n</sup> ñihnu-í nchaa tñuhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, chi yúhú quidè-í vitna dàtná ní quide nchòhò ñã túú ní cãchicú<sup>n</sup> ñihnu-ndo nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi. Te cùtnàhá ní xindecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ní quide vãha ñaha-ndo xii-í. <sup>13</sup> Te sa ñaha-ndo sá cùtnàhá ní cáhá<sup>n</sup>-í tñuhu Xítóhó Jesucrístú núú-ndó ndèé ðíhna ní cuhú-í, núú xiã<sup>n</sup> ní xindecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ní cáhá<sup>n</sup>-í tñuhu-gá núú-ndó. <sup>14</sup> Te cuéhé sá ní tñahã-í-án cùu-xi ì<sup>n</sup> cuéhé sã vã yò tñahí cundee ìni-xi cundecu ndìhi ñaha xii-í ní cùu, dico nchòhò chi ío vãha ní cáhá<sup>n</sup> ndìhi ñaha-ndo xii-í, te ñã túú ní sàni cuéhé ní sàni duha ìni-ndó cuendá-í, te ní cáhá<sup>n</sup> ndìhi ñaha-ndo xii-í dàtná tñuhu sá yúhú cùu-í ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuechi núú Yá Ndiöxí àdi datná meé Xítóhó Jesucrístú. <sup>15</sup> ¿Te ná ní tñahã-ndó núú ñã túú-gã sání vãha ìni-ndó cuendá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndèé ðíhna ío vãha ní xóo cani ìni-ndó cuendá-í? Te na cãchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sá ío ní cuu ìni ñáhã-ndó xii-í cùtnàhá ní xindecu ndìhi ñaha-í xii-ndo, te nãndí sá ndécú ndìhi-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núú dicó sá cùu te ndéé tñuu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu. <sup>16</sup> ¿Te náa cùu úhú ìni ñáhã-ndó xii-í vitna cuendá sá cáhá<sup>n</sup>-í tñuhu ndáá tñuhu Yá Ndiöxí núú-ndó-án?

<sup>17</sup> Te ío ñáyiu ío vãha càhá<sup>n</sup> ndìhi ñaha xii-ndo, dico ñáyiu-án ñúhú cuéhé ìni-yu, chi cuíni-yu sá vã cùu-gã cáhá<sup>n</sup> ndìhi tñaha-o, chi mee-nã-yu cundecu ndìhi-ndo cuíni-yu. <sup>18</sup> Te vãha quide ñáyiu càhá<sup>n</sup> ndìhi ñaha xii-ndo ndìhi tñuhu yifñuhu, te núú cuíni-yu cadá-yu ì<sup>n</sup> sá vãha sá cùu-xí-ndó. Te duca<sup>n</sup>-ni na cadá-yu cuéi òré ñã túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo. <sup>19</sup> Te nchòhò ñáyiu ní sanu ichi-í ichi Xítóhó Jesucrístú cãchí tñuhu-í xii-ndo sá quidè-xí ìni-í dàtná quidè-xí ìni ì<sup>n</sup> ñadihi ñaha sa ní tñahã òré cacu déhe-xi, te duca<sup>n</sup> quide-xi ìni-í, chi ío vãi sàni ìni-í cuendá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé ðíhna, te duca<sup>n</sup>-ni càda-í ndéé ná sáá nduu càda-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucrístú. <sup>20</sup> ¿Te

ío váha cada-xi te núu díco tnavíi sa ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo cuèndá cáhá<sup>n</sup>-í núu-ndó nàcuáa cada-ndo, te ñá cútnúni iní-í nása cada-í cuèndá-ndó!

### *Cuèndá ndíi Àgár ndihi ndíi Sără*

<sup>21</sup> Te nchòhó ñáyiu cuini canchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, ñáa ñá túu təcú tnúni-ndó nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-xi tnúhu ní chídó tnúni ndíi? <sup>22</sup> Chi cächí tnúhu ní chídó tnúni ndíi-á<sup>n</sup> sã ndíi Àbrahám ní xíndecu úú déhe ducu<sup>n</sup> ndíi, te ñ<sup>n</sup>-dé ní cuu déhe ndíi ndihi ñadihi méé ndíi ndíi Sără, te ingá-dé ní cuu-dé déhe ndíi ndihi ñ<sup>n</sup> ndíi ní xinu cuechi núu-yu ní xínani Àgár. <sup>23</sup> Te sã dúcá<sup>n</sup> ní cacu déhe ndíi Sără, chi mee Yã Ndiõxí ní cundáhú iní ñáhá-gã xii-a<sup>n</sup>, chi duca<sup>n</sup> ní cachí-gã cada-gã. Dico ndíi ní xinu cuechi-ã<sup>n</sup> chi duca<sup>n</sup> tnàhí ní nduu táhú ndíi-á<sup>n</sup> sã cóo dèhe ndíi. <sup>24</sup> Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nã cúú sã nánèhé ndi ndúú cue ndíi dihi-á<sup>n</sup>. Te úú xito ní cáhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí nàcuáa cada-gã, te ñ<sup>n</sup> ndíi-á<sup>n</sup> nánèhé ndíi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xito díhna nuu, te ingá tucu ndíi-á<sup>n</sup> nánèhé ndíi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> tucu-gã xito cùu uú. Te ndíi Àgár-á<sup>n</sup> nánèhé ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés yucu Sinài cada ñáyiu, te nchaa ñáyiu nchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> cúu-yu dátá déhe ndíi Àgár téé ní xinu cuechi, chi téé-á<sup>n</sup> ñá túu tnàhí ní ñá-á-dé quee-dé núu chíú<sup>n</sup> pàtróo<sup>n</sup>-dè, te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-yu chi nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés. <sup>25</sup> Te tnúhu Àgár quée-xi: Yucu Sinài, te yucu-á<sup>n</sup> yíndèhu-xi nació<sup>n</sup> Àrabía. Te ndíi Àgár-á<sup>n</sup> nánèhé tucu ndíi cue ñáyiu ndècu ñúu Jerusalén, chi ñáyiu-á<sup>n</sup> ndécú-ní-yu dátá ní xíndecu ndíi Àgár ndihi déhe ndíi, chi cue ndíi-á<sup>n</sup> ní cuu cue ndíi ñáyiu ñá túu tnàhí ní ñá-á quee núu chíú<sup>n</sup> pàtróo<sup>n</sup>-xi, te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu ñáyiu-á<sup>n</sup> chi nchicú<sup>n</sup> nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. <sup>26</sup> Dico nchoo ní nduu táhú-ó cùndecu-o ñúu Jerusalén sáa núu ndécú Yã Ndiõxí, te vitna chi ñá túu-gã nchicú<sup>n</sup> nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. <sup>27</sup> Te duha cáhá<sup>n</sup>-í, chi núu tütú Yã Ndiõxí cächí-xi:

Yòhò ñaha ní nduu táhú vã cóo dèhe-xi ní cùu, vitna cana saa-n sã cúdíi iní-n cuèi vátá quini-gã-n nása cacu ñ<sup>n</sup> landú.

Te cuèi ní cuu táhú-n sã vã cóo dèhe-n ní cùu dico ío-gã titní dèhe-n còo dacúúxi xíchí ní cuu táhú tnàhí sã cóo dèhe-xi.

Duha cächí-xi núu tütú-gã. <sup>28</sup> Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna cùu-o dátá ndíi Isàác, chi ndíi-á<sup>n</sup> ní cacu ndíi, chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gã sã cacú ndíi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dèhe-gã vitna chi duca<sup>n</sup> ní cachí tucu-gã cunduu. <sup>29</sup> Te déhe ndíi Àgár ní nduu táhú tnàhí ndíi sã cacú ndíi ñuyú-a, te ndíi-á<sup>n</sup> ní cuu úhú iní ndíi ndíi Isàác, te ndíi Isàác-á<sup>n</sup> chi Espíritú Yã Ndiõxí ní quide ní cacu ndíi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiu ndècu ndihi Espíritú Yã Ndiõxí cúu úhú iní ñáhá ñáyiu xii-o. <sup>30</sup> Te núu tütú Yã Ndiõxí cächí-xi: “Chí nàcuícu<sup>n</sup> xíchí xínú cuèchi ndihi dèhe-xi na nùhú-yu, chi déhe xíchí xínú cuèchi-á<sup>n</sup> ñá túu nã níhí-dè nduu táhú-dè, chi mee-ní dèhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táhú-dè sã cuãñaha tátá-dè, duha cächí-xi núu tütú-gã. <sup>31</sup> Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túu-gã cúú-ó dátá cúú déhe ndíi ní xinu cuechi-ã<sup>n</sup>, chi ní cuu-o vitna dátá cúú ndíi ní nduu táhú nchaa sã ní sãñaha tátá-xi-á<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> ní cuu, chi Yã Ndiõxí ní dácacu ñaha-gã xii-o cuèndá sã vã cãchicú<sup>n</sup> nihnu-gã-ó nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés.

## 5

*Canchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-o ìchi Xítohó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa vá cáni ìní-ó sá nánihí tàhù-ó te núu na cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, te ñi-ni duca<sup>n</sup> cáni ìní-ó cùndecu-o te vá ngõo cáni ìní-ó sá nánihí tàhù-ó te núu na cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o càda-o nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-o te ío dandòho-o mee-o datná ní xõo ndoho-o cùtnháa vátá cùndecu-gá-ò ìchi-a.

<sup>2</sup> Te yúhú té Páblú cuiní-í sá cùndedòho-ndo ñ<sup>n</sup> tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Te núu nchòhó cuáha-ndo sèñá ñ<sup>n</sup>-ndo cuendá sá sàndáá ìní-ndó nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndo, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo ña, te áú<sup>n</sup> ná cuu ndècu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú te núu duca<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te dátá ní cachí-í xii-ndo, te ñi-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> tucu-í vitna sá núu ndéda-ni càa ñ<sup>n</sup> téa na cuáha-dé sèñá ñ<sup>n</sup>-dé, te xini ñuhu-xi sá dàcutíí tàù-dé cada-dé nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés. <sup>4</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni ìní sá ña túú-gá cuèchi-xi ndècu núú Yá Ndiòxí cuendá sá nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo nchàa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, ñá túú-gá ndécú-ndó ndíi Xítohó Jesucristú, te ni Yá Ndiòxí ñá túú-gá cùndàhú ìní ñáhá-gá xii-ndo càda váha ñaha-gá. <sup>5</sup> Dico nchaa nchoo ñáyiú sàndáá ìní ñáhá xii-gá cùdiu-o núú-gá, chi chindee ñaha Espiritú-gá xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sáa nduu cùñaha núú Yá Ndiòxí xii-o sá cùdiu-o núú-gá. <sup>6</sup> Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ndíi Xítohó Jesucristú ñ<sup>n</sup>-ni quide-xi cuèi na cuáha-o sèñá ñ<sup>n</sup>-o àdi vá cuáha-o, chi ñá túú chindee ñaha-xi xii-o nacuáa cundecu váha-o ndíi-gá. Te ñ<sup>n</sup>dií díi-ni sá xini ñuhu-xi quindáá ìní-ó Xítohó Jesucristú, te núu duca<sup>n</sup> na càda-o te cuu ìní-ó cuè tnahá ñáyiú-o.

<sup>7</sup> Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ìchi Yá Ndiòxí ní cùu, te vitna cùñuhu-í sá ña túú-gá sàndáá váha ìní-ndó tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi ndècu ñáyiú sànu ìchi ñaha xii-ndo ñngá ìchi. <sup>8</sup> Te ñá díú Yá Ndiòxí Yáa ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá xii-ndo duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cada-ndo sá vã quindáá-gá ìní-ndó tnúhu-gá. <sup>9</sup> Te nchòhó xini-ndó sá núu luha levadurá ná quíhu yuchi te dànda-xi. Duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñáyiú dándahú ñáhá xii-ndo, chi cuiní-yu dàcuta nihnu ñáhá-yu xii-ndo nchàa-ndo. <sup>10</sup> Te yúhú cùtnùni ndáá ìní-í sá Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá ña túú nãgá tnúhu quindáá ìní-ndó, dico nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> dándahú ñáhá xii-ndo nacháhu-yu núú Yá Ndiòxí nchaa sá quidè-yu cuèi náí-gá ñáyiú cùú-yu.

<sup>11</sup> Te càchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyiú ndècu ndíi-í ìchi Yá Ndiòxí sá núu dìcò dànehé-ni-í ñáyiú sá cuáha-yu sèñá ñ<sup>n</sup>-yu dátá ní cachí ndíi Moisés ñá, te vá yõo cuu úhú ìní ñáhá xii-í ní cùu, te ni vá túu úhú ìní-yu cuendá sá ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí ní cùu. <sup>12</sup> Te nchaa ñáyiú dàsatú ìní ñáhá xii-ndo sá cuáha-ndo sèñá ñ<sup>n</sup>-ndo, te váha-gá sá ná càdã-yu mèé-yu ñ<sup>n</sup> tnúndòho, te ñá díú sá dúcá<sup>n</sup> cànuichi ñáhá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

<sup>13</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíi-í ìchi Xítohó Jesucristú ñi-gá ní taunihnu ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vã cànchicú<sup>n</sup> nihnu-gá-ndó nchàa nacuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés, dico vá cáni ìní-ndó sá sá dúcá<sup>n</sup> ní taunihnu ñaha-gá xii-ndo, te cuu-ni cada-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá vèxi ìní-ndó, dico cuu ìní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo te chindee tnàha-ndo. <sup>14</sup> Chi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí sá cùú ìní-ó cuè tnahá ñáyiú dátá cùú ìní-ó mée-o. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-o, te quide-o nchaa nacuáa tàù-xi cada-o dátá càhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndíi Moisés. <sup>15</sup> Te núu nchòhó cùú úhú ìní tnáhá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú quide váha-ndo te

núu duca<sup>n</sup> quide-ndo, dico yúhú càchí-í sá vǎ dúcá<sup>n</sup>-gǎ cada-ndo cùndecu-ndo cuendǎ sá vǎ dǎcuíta nihnu tnàha-ndo.

*Nàcuáa sàni iní ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndihi nàcuáa sàni iní ñáyiu ndècu ndihi Espíritú Yǎ Ndiòxí*

<sup>16</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cáda-ndó nchàa nacuáa cuíní méé Espíritú Yǎ Ndiòxí cada-ndo, te duca<sup>n</sup> te vǎ cání-gǎ iní-ndó càda-ndo nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní méé-ndó. <sup>17</sup> Chi nchaa xiǎ<sup>n</sup> ñǎ túú tnàhá tnúhu-xi ndihi Espíritú Yǎ Ndiòxí. Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> quide Espíritú Yǎ Ndiòxí, chi ñǎ túú tnàhá iní-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñǎ túú tnàhá tnúhu tnàha-xi xiǎ<sup>n</sup> ñǎ túú ñihí ndéé-ndó càda-ndo ì<sup>n</sup> sá vǎha sàni iní-ndó càda-ndo. <sup>18</sup> Te núu quide-ndo nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espíritú Yǎ Ndiòxí, te ñǎ túú-gǎ táxi tnùnǎ ñǎhá nchàa tnúhu ní chídó tnùnǎ ndí Moisés xii-ndo.

<sup>19</sup> Te nchaa ñáyiu xini-yu nchaa nàcuáa quide ñáyiu quide cuehé quidé dùha. Te duha quidé-yu: Cue téé càhá<sup>n</sup> ndihi-güedé ñáyiu ñihí te ñǎ díú ñàdihí-güedé cúu-yu, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> xiquide cue ñáyiu ñihí, te nándi-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá cuǎhá<sup>n</sup> véxi-yu quidé-yu. <sup>20</sup> Te quide cahnu-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñǎ ndáá sá ndiòxí cúu-xí, te quide nduu tnàhá-yu, te cùu úhú iní tnàhá-yu, te nàà-yu, te cùu cuiñú tnàhá-yu, te ío yáchí cúdèé<sup>n</sup>-yu, te ndúcú-yu mee-ni sá cúu-xí mèé-yu, te ñǎ túú cùu ì<sup>n</sup>nuú-yu cundecú-yu, te quide ñi<sup>n</sup> tnàhá-yu. <sup>21</sup> Te cùu cuedú iní-yu nchaa sá ndécú ndihi dava-gǎ-yu, te sàhni tnàhá-yu, te ío quihú-yu, te ndí cuu ndi cuú-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiu duca<sup>n</sup> xiquide vǎ ndúú tǎhú-yu cundecú-yu núu ndécú Yǎ Ndiòxí táxi tnùnǎ-gǎ.

<sup>22</sup> Dico Espíritú Yǎ Ndiòxí chindèe ñaha-xi xii-o cuu iní tnàhá-ó, te cùdíí iní-ó ndècu-o, te ío vǎha cùu iní-ó, te cahnu iní-ó, te vǎha iní-ó, te cùndahú iní tnàhá-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o. <sup>23</sup> Te ndàhú iní-ó, te quide-o nchaa nacuáa tàú-ó càda-o, te nchaa xiǎ<sup>n</sup> chindèe ñaha Espíritú Yǎ Ndiòxí quidé-ó, te núu duca<sup>n</sup> quide-o, te vǎ yǒo ì<sup>n</sup>-gǎ càhá<sup>n</sup> sá ñǎ túú quide vǎha-o ndècu-o. <sup>24</sup> Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ndihi Xitohó Jesucristú, sa ñaha-o sá ñǎ xihí-gǎ núu cùrúxí sá cuendǎ-ó, núu xiǎ<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñǎ túú-gǎ táxi tnùnǎ ñǎhá ñǎ sá cuèhé sá dúhá sá ñǎ xóo caní iní-ó ní cùu. <sup>25</sup> Te vitna ní ngúndecu ndihi-o Espíritú Yǎ Ndiòxí chindèe ñaha-xi, te xini ñihu-xi sá cáda-ó nàcuáa sànu ichi ñaha Espíritú-gǎ cada-o.

<sup>26</sup> Te vǎ cáda cahnu-o mee-o, te vǎ ndúcú-ó plètú, te ni vǎ cúu cuedú iní-ó sǎ ndécú ndihi tnaha ñáyiu-o.

## 6

*Chindee tnàha-o ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-o*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu ì<sup>n</sup> ñáyiu ndècu ndihi-ndo ichi-gǎ ní quidé-yu ì<sup>n</sup> sá ñǎ túú tàú-yu cadá-yu núu-gǎ, te nchòhó ñáyiu quide vǎha ndècu ndihi Espíritú Yǎ Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-ndó dõho cue ñáyiu duca<sup>n</sup> xiquide-á<sup>n</sup> cuendǎ núcunu ichí-yu, te vii vii càhá<sup>n</sup> ndihi-ndó-yu, te ío coto-ndo mèe-ndo cuendǎ sá vǎ cáda-ndó ì<sup>n</sup> sá ñǎ túú tàú-ndó càda-ndo núu-gǎ. <sup>2</sup> Te ío chindee tnàha-ndo, te cuáha tnàha-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo cuendǎ nchaa sá yǎha-ndo. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuáa ní càhá<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú cada-o.



<sup>3</sup> Te núu ò ì<sup>n</sup>-ndo càchí-ndó sǎ ò váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiòxí te ñá ndáá ñá, te dícó dándàhú-ndó mèe-ndo sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>4</sup> Te ndi dǐ<sup>n</sup> ndi dǐ<sup>n</sup> càda cuendá-ndó núu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quide váha-ndo. Te núu quide váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudíí ìní-ndó sá cúú-xí mèe-ndo, te vá cǎní ìní-ndó sá quidé váha-gá-ndó dàcúúxí dàva-gá-yu. <sup>5</sup> Chì tàú-ó sǎ ndi dǐ<sup>n</sup> ndi dǐ<sup>n</sup> càda cuendá-ó nàcuáa ndècu-o.

<sup>6</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiù dàcuaha tnúhu Yá Ndiòxí chindee-ndo cuè téè dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gá cuáñaha-ndo nǎndi sá xíní ñuhu-güedé.

<sup>7</sup> Te vá dándàhú-ndó mèe-ndo cundecu-ndo, chì vá cúú cùdiquí ndeé-ó Yá Ndiòxí, chì nchòhó xíní-ndó sǎ núu na càda váha-o cundecu-o, te cùu-xi ì<sup>n</sup> sá váha sá cúú-xí-ó, dico núu vá cadá váha-o ña, te ò ndoho-o te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. <sup>8</sup> Te núu quide-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ìní-ó, te diu-ni xǎ<sup>n</sup> dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico núu quide-o nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espíritú Yá Ndiòxí xii-o, te cundecu ndih-i-o Yá Ndiòxí ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te xini ñuhu-xi vá dáñá ndeé-ó càda váha-o cundecu-o, te duca<sup>n</sup> te sá nduu càda váha ñaha Yá Ndiòxí xii-o, te núu vá ná tǔhú ìní-ó càda váha-o cundecu-o. <sup>10</sup> Te cada-o sǎ váha sá cúú-xí nchaa tñaha ñáyiù-o vitna ndecu-o ñuyúy-a, te ò-gá tàú-ó chindee-o cue ñáyiù ndècu ndih-i-o ichi Xítóhó Jesucristú.

### *Tnúhu ndéé núu ní ndih-i-ná*

<sup>11</sup> Te cundehe-ndo sǎ ndáa ndáa letrá téé-í núu tǔtú-a sá cúú-xí-ndó. <sup>12</sup> Te nchaa ñáyiù quide yicá sá cuáha-ndo sèñá ñi<sup>n</sup>-ndo dàtná ní cachí ndí Moisés, ñáyiù-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiù cuíni cudíu núu tñaha ñáyiù-xi. Te duca<sup>n</sup> quidé-yu cuendá sá vǎ ndóhó-yu cuendá nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá sǎ ní xíhí Xítóhó Jesucristú núu cùrúxí. <sup>13</sup> Te ni ñáyiù sa ní ngúndecu ndih-i sèñá ñi<sup>n</sup>-xi ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa ní cǎhá<sup>n</sup> ndí Moisés, dico mèe-yu cuíni-yu sá cuáha-ndo sèñá ñi<sup>n</sup>-ndo. Te duca<sup>n</sup> quidé-yu chì quide cahnú-yu mèe-yu núu nchaa dàva-gá ñáyiù. <sup>14</sup> Te yúhú chì ñá túú quide cahnu-í mèe-í cuendá nchaa sá quidé-í, chì mee-ni sǎ ò cùu váha ìní-í sǎ Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá núu cùrúxí cuendá-ó. Te diu cuendá sǎ ní xíhí-gá ñá túú-gǎ ndècú-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñá túú-gǎ táxi tñuni ñáhá ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá xii-í. <sup>15</sup> Te ñá túú ná chindèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuáha-o sèñá ñi<sup>n</sup>-o àdi vá cuáha-o, chì ndècu ndih-i-o Xítóhó Jesucristú, te ní nduu-o dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiù saa, te xǎ<sup>n</sup> cúú-xí sǎ ò-gá xíní ñuhu-xi. <sup>16</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núu Yá Ndiòxí sá ncháa nchòhó ñáyiù quide nchaa nacuáa cǎhá<sup>n</sup>-í-a cundecu nah-i-ndo, nchòhó ñáyiù cùu cuendá Yá Ndiòxí dàtná ñáyiù isráel chì ñáyiù-á<sup>n</sup> ní cachí-gá sá cúú cuendá-gá. Te mee-gǎ ò cundàhú ìní ñáhá-gǎ xii-ndo chindee ñaha-gǎ.

<sup>17</sup> Te neni vitna cuíni-í sǎ vǎ yò ì<sup>n</sup>-gǎ chidácá nihnu ñaha xii-í cuendá chiù<sup>n</sup> quide-í, chì yayácá<sup>n</sup> sa ní nduu tǎlòhó ñi<sup>n</sup>-í cuendá sǎ ndóhó-í cuendá Xítóhó Jesucristú.

<sup>18</sup> Te nchòhó ñáyiù ndècu ndih-i-í ichi Xítóhó Jesucristú xicá<sup>n</sup> táhù-í núu-gǎ sǎ ò na chindee ñaha-gǎ xii-ndo nchaa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ò chí cadá ndèe ìní-ná vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

*Te Pāblú cadúha-dé tutú quihí<sup>n</sup> ndaha ñáyiu x̄ndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Éfesú*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi cāhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiu, chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndióxi cunduu, te vitna cadúha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi x̄ndecu ñuú Éfesú, te ñu-ni nchòhó cúu-ndó ñáyiu sàndáá iní ñáhá x̄i Xítoho Jesucristú.

<sup>2</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Dütú Ndióxi Yaá cúu Tātá-ó, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ná ch̄ndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> nd̄i nduú-gá ná cadá te ío váha cuu iní-ndó c̄ndecu-ndo.

*Espiritú Yá Ndióxi ch̄ndèe ñaha-xi xii-o chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú*

<sup>3</sup> Te cachí-ó sá ío cāhnu cuu Yá Ndióxi Yaá cúu Tātá Xítoho Jesucristú, te ndéé and̄iu quide Yá Ndióxi nchaa sá váha sá cúu-xi-ó cuendá sá ndécú ndihi-o Espiritú-gá, te duca<sup>n</sup> quide-gá chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú. <sup>4</sup> Te ndéé cútñahá vátá ngáva-gá ñuyiú ní cachí Yá Ndióxi sá nchóo cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá, te duca<sup>n</sup> ní cachí-gá sá cuendá Xítoho Jesucristú cuendá sá nchóo cùu-o ñáyiu ñá túu tnàhí ná cumání cundecu núu-gá, te duca<sup>n</sup> te vá c̄ndècu cuéchi-o. <sup>5</sup> Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xiá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní cachí-gá ndéé cútñahá vátá ngáva-gá ñuyiú sá nchóo nd̄u-o déhe-gá. Te sá cuendá nchaa sá cadá Xítoho Jesucristú sá cúu-xi-ó, xiá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> ní cachí-gá chi duca<sup>n</sup> tnàhí ní sani iní-gá cunduu. <sup>6</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu x̄ini ñuhu-xi sá nchóo cachí-ó sá ío cāhnu cuu Yá Ndióxi, chi ío c̄ndahú iní ñáhá-gá ch̄ndèe ñaha-gá xii-o. Te duca<sup>n</sup> quide-gá chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú Yaá ío cùu iní-gá. <sup>7</sup> Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xiá<sup>n</sup> Xítoho Jesucristú ní sati níhí-gá te ní x̄ihí-gá cuendá dac̄acu nihnu ñaha-gá xii-o núu úhú núu ndàhú, te duca<sup>n</sup> càda cahnu iní-gá nchaa yicá cuéchi-o. <sup>8</sup> Te Yá Ndióxi ío c̄ndahú iní ñáhá-gá ch̄ndèe ñaha-gá xii-o, n̄acuáa nḡundecu ndihi-o nchàa sá x̄ini tn̄uní-ó te duca<sup>n</sup> te cuu-o ñáyiu t̄ècu tn̄uní. <sup>9</sup> Te Yá Ndióxi ní dánèhè ñáhá-gá xii-o nchàa sá nduú yùhu, nchaa sá ní sani iní-gá cada-gá. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi duca<sup>n</sup> ní sani iní-gá cunduu. <sup>10</sup> Te sá ní sani iní-gá cada-gá te dacuítí sá cadá-gá ná sàá nduu, te na sàá nduu-á<sup>n</sup> te mee-gá cada sá Xítoho Jesucristú quindaha-gá nchaa sá ío and̄iu, ndihi nchaa sá ío ñuyiú-a.

<sup>11</sup> Te nchoo ní nduu táhú-ó ní nduu-o ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi chi ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú. Te duca<sup>n</sup> ní cuu chi duca<sup>n</sup> tnàhí ní sani iní Yá Ndióxi cunduu. Te nchaand̄i túhú sá quidé-gá, quide-gá n̄acuáa s̄ani iní mée-gá cunduu. <sup>12</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá sá nch̄hú ñáyiu díhna nuu ní sàndáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú cāhá<sup>n</sup>-ndí sá ío cāhnu cuu mee Yá Ndióxi cuendá nchaa sá váha quide-gá. <sup>13</sup> Te nchòhó tucu cútñahá ní x̄indedòho-ndo tnúhu ndáá tnúhu sá cāhá<sup>n</sup> n̄acuáa naníhí tàhú-ó ní cuu ì<sup>n</sup>nuu-ndo ndihi Xítoho Jesucristú chi ní sàndáá iní-ndó-gá. Te xiá<sup>n</sup> cútñuní sá nchòhó ní nduu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi, chi ní nḡundecu ndihi-ndo Espiritú-gá

sá ní cachí-gá taxi-gá. <sup>14</sup> Te sá ndécú ndìhi-o Espíritú Yá Ndiöxí xíá<sup>n</sup> cùtnùní sá ndàá nduu táhù-ó cùndecu-o ndìhi-gá ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú cùu cuendá-gá, te sá dúcá<sup>n</sup> càda-gá núu xíá<sup>n</sup> tàù-ó càchí-ó sá Ìo càhnu cuu-gá.

*Té Páblú xicá<sup>n</sup> táhù-dé núú Yá Ndiöxí cuendá cue ñáyiú ndècu ichi-gá*

<sup>15</sup> Te yúhú ñihí-í tñúhu sá nchòhó Ìo váha sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí Ìo cùu iní-ndó-yu. <sup>16</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu ñá túú dàña ndeé-í ndacá<sup>n</sup> táhù-í núú-gá cuendá-ndó, te Ìo xicá<sup>n</sup> táhù-í <sup>17</sup> núú Yá Ndiöxí Yáá cùú Tátá Xítohó Jesucristú cuendá-ndó. Te ðiu-ni Yá Ndiöxí cùú-gá Yáá Ìo càhnu cuu. Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndiöxí sá mée-gá ná càdá sá Espíritú-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiú tècú tñùní, te na càda-xi sá cùtnùní iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxí. <sup>18</sup> Te duca<sup>n</sup> xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó tecú tñùní-ndó nàcuáa nduu tñúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngùndecu ndìhi-ndo cùtnàhá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> cùtnuní tucu iní-ndó sá ncháá sá ní cachí-gá taxi-gá nduu táhù nchoo cuè ñáyiú cùu cuendá-gá cùú-xí mèe cuií-ni sá Ìo-gá váha. <sup>19</sup> Te cùtnuní tucu iní-ndó sá Yá Ndiöxí Ìo càhnu cuu-gá quidé-gá nchaa núú sá váha sá cùú-xí nchò ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chí quide-gá sá vā yò tñàhí ndàcu cada sá cùú-xí-ó dàtná ní quide-gá <sup>20</sup> ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní xíhí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítohó Jesucristú xio cùha-gá táxí tñùní-gá. <sup>21</sup> Te Xítohó Jesucristú Ìo-gá cùnùu-gá dàcùúxí nchaa núu cuè espíritú, ndìhi dàcùúxí nchaa cue téé yìndaha ñáyiú, ndìhi dàcùúxí nchaa dàva-gá cue téé cùnùu. Te cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi duca<sup>n</sup>-ni Ìo cunuu-gá taxi tñùní-gá. <sup>22</sup> Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gá sá Xítohó Jesucristú taxi tñùní-gá nchaandi túhú sá Ìo, te ðiu-ni mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú cùu cuendá-gá quindaha ñaha Xítohó Jesucristú. <sup>23</sup> Te cada iní-ó sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí cùú-yu yìqui cùñú Xítohó Jesucristú, chí ì<sup>n</sup>-ni cùú-yu ndìhi-gá, te mee-gá táxí tñùní-gá nchaandi túhú sá Ìo.

## 2

*Yá Ndiöxí Ìo cùndahú iní ñáhá-gá xii-o núu xíá<sup>n</sup> ní dàcàcu nihnu ñaha-gá*

<sup>1</sup> Te nchòhó cùú-ndó dàtná ñáyiú ní xíhí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ni cuu, dico vitna cada iní-ndó sá dàtná ní ndoto-ndo chí ní nduu táhù-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Te duca<sup>n</sup> ní xíndecu-ndo Ìchi cuèhé ichi duha, chí ní cànchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá Ìo ñuyíú-a, te ní xóo cada-ndo nchaa nàcuáa cáhá<sup>n</sup> sácùlhná, te ðiu-ni sácùlhná-á<sup>n</sup> táxí tñùní-xi nchaa dàva-gá espíritú cùndìhi-xi, te ðiu-ni-xi ndècu ndìhi-xi nchaa ñáyiú ñá túú cuiní tñùí tñúhu cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, te dàcàhá<sup>n</sup> ñáhá-xí xii-yu cuendá cundecu-ni-yu ichi cuèhé ichi duha. <sup>3</sup> Te nchaa-o dùca<sup>n</sup> ní xóo cada-o dàtná quidé cuè ñáyiú-á<sup>n</sup>, chí ní xóo cada-o nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cani iní-ó, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cahu iní-ó ní xóo cada-o, núu xíá<sup>n</sup> tàù-ó sá dándòho ñaha Yá Ndiöxí xii-o ni cùu datná tàù-xi dándòho-gá nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ndècu ichi cuèhé ichi duha-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te Yá Ndiöxí Ìo cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xíá<sup>n</sup> ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o <sup>5</sup> cuèi cùu-o datná ñáyiú ní xíhí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ni cuu. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o cuendá cundecu-o ndìhi Xítohó Jesucristú vitna, te cuu ì<sup>n</sup>-nuu-o ndìhi-gá. Te sá cuendá-ni sá cùndahú iní ñáhá

Yá Ndiöxí xii-o xíǎn ní quide-gá nàcuáa nchoo nàníhí tǎhú-ó. <sup>6</sup> Te cada iní-ó sǎ dàtná ní quide Yá Ndiöxí cùtnàhá ní dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xíhí-gǎ duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-gǎ xii-o chí ndècu-o ndìhì-gǎ vitna. Te Xítóhó Jesucristú sa ndècu-gǎ andiu núu ndécú Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sǎ Yá Ndiöxí sa ní quide-gǎ sǎ nchóó nǐ ngúndecu túu-o ndìhì Xítóhó Jesucristú, chí ío váha ndècu-o vitna. <sup>7</sup> Te Yá Ndiöxí quidé váha ñaha-gǎ xii-o vitna cuendá sǎ ná sǎá nduu, te ñiu-ní mee-gǎ cada te cutnúni iní nchaa ñáyiu sǎ ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-o, te duca<sup>n</sup> ío chindee chítúu ñaha-gǎ xii-o cuendá sǎ ndécú ndìhì-o Xítóhó Jesucristú. <sup>8</sup> Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gǎ xii-ndo núu xíǎn ní quide-gǎ sǎ nchòhó naníhí tǎhú-ndó. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gǎ chí ní sándáá iní-ndó-gǎ. Te ñá díú sǎ cuendá ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> ní quide-ndo duca<sup>n</sup> ní nàníhí tǎhú-ndó, chí mee Yá Ndiöxí ní cuiní-gǎ sǎ dicó-ni duca<sup>n</sup> nàníhí tǎhú-ndó. <sup>9</sup> Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gǎ sǎ ñá díú cuendá ì<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> quide-o naníhí tǎhú-ó, te duca<sup>n</sup> ní cachí-gǎ cuendá sǎ vǎ cǎdá càhnu-o mee-o. <sup>10</sup> Te Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gǎ xii-o dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiu saa cuendá sǎ nǐ tnahá tnúhu-o ndìhì Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> ní quide-gǎ cuendá sǎ cǎdá-ó mèe-ni sǎ váha. Te Yá Ndiöxí duca<sup>n</sup> tnàhí ní sani iní-gǎ cunduu sǎ nchóó cùu-o ñáyiu cada mee-ní sǎ váha.

### *Xítóhó Jesucristú quidé-gǎ ío váha cùu iní-ó ndècu-o*

<sup>11</sup> Te nchòhó chí dándacu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo ní cùu, chí ñá túú cùu-ndo ñáyiu isràél, te ní ñá túú quide-ndo datná quidé ñáyiu-á<sup>n</sup>, chí ñáyiu-á<sup>n</sup> sǎha-yu seǎá ñíi-yu, te dàquee tíhù-yu nchaa ñáyiu ñá túú ndècu seǎá ñíi-xi. <sup>12</sup> Te chí dándacu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo, chí dàvá-á<sup>n</sup> ñá túú ní xíndecu-ndo ndìhì Xítóhó Jesucristú, te ní ñá túú ní xóo cuu tnahá tnúhu-ndo ndìhì ñáyiu isràél, te ní ñá túú ní xini tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sǎ ní cǎhá<sup>n</sup> ndáá Yá Ndiöxí nàcuáa cada váha-gǎ ñáyiu, te ní ñá túú ní cùu-ndo ñáyiu quindaha-gǎ, te ní ñá túú ní xóo níhì-ndó tnúhu ndee iní sǎ cùndecu-ndo ndìhì-gǎ. <sup>13</sup> Te cuèi ní cuu-ndo ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndìhì Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndìhì-gǎ chí cùu ì<sup>n</sup>nuu-ndo ndìhì Xítóhó Jesucristú, cuendá sǎ ní sati níhì-gǎ te ní xíhí-gǎ te xíǎn duca<sup>n</sup> tnàhá tnúhu-ndo ndìhì Yá Ndiöxí vitna. <sup>14</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gǎ sǎ nchóó ío váha cuu iní-ó cùndecu-o, te ñiu-ni-gǎ ní quide cuendá sǎ vǎ dáquèe tíhù ñáhá ñáyiu isràél xii ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te duca<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ná cuú-yu cundecú-yu. <sup>15</sup> Te sǎ ní xíhí Xítóhó Jesucristú, xíǎn ñá túú-gǎ cùnuu nchaa tnúhu sǎ sánú ichi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ní cùu. Te duca<sup>n</sup> ní xíhí Xítóhó Jesucristú cuendá sǎ cuè ñáyiu isràél ndìhì cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ì<sup>n</sup>-ná cuú-yu cundecú-yu ichi-gǎ, te duca<sup>n</sup> te vǎ dáquèe tíhù tnàhá-gǎ-yu, te ío váha cundecu ndìhì tnàhá-yu. <sup>16</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gǎ núu cùrúxí cuendá sǎ cuè ñáyiu cùu ñáyiu isràél ndìhì cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél vǎ dáquèe tíhù tnàhá-gǎ-yu. Te duca<sup>n</sup> ní xíhí-gǎ cuendá ì<sup>n</sup>-ná cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndìhì Yá Ndiöxí nàcuáa cuu váha iní ñáhá-gǎ xíi-yu.

<sup>17</sup> Te cuèi cùu-ndo ñáyiu ñá túú tnàhí xini ndáá cuendá Yá Ndiöxí ní cùu, dico Xítóhó Jesucristú ní quixi-gǎ ñuyú-a ní cǎhá<sup>n</sup>-gǎ tnúhu váha nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndìhì Yá Ndiöxí. Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ní quide-gǎ sǎ cúu-xí nchaa ñáyiu sa xini cuendá Yá Ndiöxí, ñiu-ni ñáyiu isràél. <sup>18</sup> Te cuèi cùu-o ñáyiu isràél àdi ñá túú cùu-o dico ñiu-ni mee Xítóhó Jesucristú ní quide-gǎ sǎ ncháá-ó tnàhá tnúhu-o ndìhì Dútú Ndiöxí Yáá cúu Tǎtá-ó. Te duca<sup>n</sup> ní tnahá tnúhu-o ndìhì Yá Ndiöxí chí ní ngúndecu ndìhì-o Espíritú-gǎ.

19 Te nchòhò ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiòxí ní cùu, dico vitna chi ì<sup>n</sup>-nà ní cuu-ndo ndìhi nchaa dawa-gá ñáyiú cùu cuendá-gá chí cùu-ndo déhe-gá. 20 Te cada iní-ó sá cuè téé ní táuchíú<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, ndìhi cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú ì<sup>n</sup> vehe, te nchòhò cùú-ndó dàtná ndóho sá sàá vehe-á<sup>n</sup>, te cada tucu iní-ó sá Xítohó Jesucristú cùú-gá ì<sup>n</sup> yúú cúnùu cuu cimientú vehe-á<sup>n</sup>. 21 Te duca<sup>n</sup> ìo váha cùu ì<sup>n</sup>nuu nchaa ndóho-á<sup>n</sup> ndìhi yúú cúnùu-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> tucu ìo váha ta quèe tnàha nchaa ndóho-á<sup>n</sup> cuásaá. Te xiá<sup>n</sup> cada iní-ó sá cùú-xí vèhe Yá Ndiòxí, vehe sá ìo ní cuu í. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú chí ní tnàhá tnúhu-yu ndìhi-gá, te ì<sup>n</sup> nduu ì<sup>n</sup> nduu ta cùu vii cuu váha-gá-yu núú Yá Ndiòxí cuáhá<sup>n</sup>. 22 Te tnàhá nchòhò duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-ndo chí ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> ta cùu vii cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndiòxí cuáhá<sup>n</sup>, te cùu-ndo datná vehe Yá Ndiòxí chí ndècu ndìhi-ndo Espiritú-gá.

### 3

*Té Páblú yíhi díquí-dé cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl*

1 Te yúhú té Páblú yíhi-í vecaá sá cuendá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchòhò ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl, núu xiá<sup>n</sup> ñu cuendá-gá duha yíhi-í vecaá vitna. 2 Te nchòhò sa nàha-ndo sa Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñàhá-gá xii-í, te ní cachí-gá sá yúhú quíhi díquí-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te cuendá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá váha sá cùú-xí-ndó. 3 Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nacuaá ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cuu, sá ní cachí tnúhu Yá Ndiòxí xii-í. 4 Te òré dàcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-á<sup>n</sup> ní cùu te quini-ndó sá yúhú tècú tnùn-í nàcuáa ndùu tnúhu-á<sup>n</sup>, te tnúhu-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-xi cuendá Xítohó Jesucristú. 5 Te tnúhu-á<sup>n</sup> cùú-xí tnúhu sá vâ yóo tnàhí xini ní cùu, dico cue téé ní táuchíú<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, ndìhi cue téé càhá<sup>n</sup> nàcuáa dàcahu iní ñàhá Yá Ndiòxí ní níhi-güedé tnúhu ndùu yuhu-á<sup>n</sup>, chí Espiritú Yá Ndiòxí ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé. 6 Te duha càhá<sup>n</sup> tnúhu ndùu yuhu-á<sup>n</sup> ní cùu: “Cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl te cuèi ñáyiú cùu ñáyiú isràèl dico ì<sup>n</sup>-ni ndùu tãhú-yu sá váha núú Yá Ndiòxí, te núu na quindáá iní-yu tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-yu, te ì<sup>n</sup>-nà cùú-yu cundecú-yu, te duca<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ni cada váha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu te núu na cùndecu ndìhi-yu Xítohó Jesucristú”, duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-á<sup>n</sup> ní cùu.

7 Te Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñàhá-gá xii-í ní taxi-gá chiú<sup>n</sup> quide-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te mee-gá quidé-gá sá yúhú ndacu-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá. 8 Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí cùu-yu ñáyiú ìo-gá cúnùu cada-yu chiú<sup>n</sup>-gá dàcúúxí yúhú, te cuèi duca<sup>n</sup> dico Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñàhá-gá xii-í ní taxi-gá chiú<sup>n</sup> quide-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràèl. Te tnúhu-gá-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-xi sá sùúni ìo váha cada ñaha Xítohó Jesucristú xii-o. 9 Te duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxí sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá cuendá danèhé-í nchaa ñáyiú. Te sá dánèhé-í-yu-á<sup>n</sup> cùú-xí tnúhu ndùu yuhu sá ní sani iní-gá ndéé sanaha nàcuáa cada váha-gá cue ñáyiú. Te ndéé dàvá-á<sup>n</sup> ní quesaha ndùu yuhu tnúhu-á<sup>n</sup> ní cùu. Te ñu-ni-gá cùú-gá Yaá ní cadúha nchaandi tũhú sá ìo. 10 Te duca<sup>n</sup> ndùu yuhu tnúhu-á<sup>n</sup> ní cùu cuendá sá ncháá espíritú cúnùu ndecu andiú quini-xi vitna nàcuáa quide nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii Yá

Ndiöxí cuëndá duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-xi sá ïo váha cùtnuní iní-gá nàcuáa cada-gá. <sup>11</sup> Te Yá Ndiöxí ní sani iní-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cuiní-gá cada Xítoho Jesucristú, te ní sáá nduu ní quide Xítoho Jesucristú nàcuáa ní cuiní Yá Ndiöxí cada-gá. <sup>12</sup> Te vitna cüyii-o cáhá<sup>n</sup> ndihi-o Yá Ndiöxí cuëndá sá ndécú ndihi-o Xítoho Jesucristú, te sàndáá iní-ó-gá. <sup>13</sup> Te núu xíá<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá cuéi duha ndóho-í vitna dico vá ná tühú iní-ndó cànchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ìchi Xítoho Jesucristú. Te sá dúhá ndóho-í te cùu-xi sá váha sá cúu-xí-ndó, chí cuu-ndo ñáyiú cùu cahnu núu Yá Ndiöxí.

### *Xítoho Jesucristú ïo cùu iní ñáhá-gá xii-o*

<sup>14</sup> Te sá cuëndá nchaa sá ní sani iní Dütú Ndiöxí quidé-gá xíá<sup>n</sup> yúhú ngüñí xítí-í núu-gá cáhá<sup>n</sup> ndihi-í-gá, te ñiu-ni-gá cúu Yáá cúu Tátá Xítoho Jesucristú. <sup>15</sup> Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá espíritú ndécú àndiu cunduu-xi datná ní cachí méé-gá cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gá sá nchóó cùu-o ñáyiú, te cunduu-o datná cuiní méé-gá cunduu-o. <sup>16</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núu Dütú Ndiöxí sá Espíritú-gá ná cadá nàcuáa cuita níhí ndéé-gá-ndó quíhí<sup>n</sup> cundecu-ndo ìchi-gá, te duca<sup>n</sup> xicá<sup>n</sup> táhú-í núu-gá cada Espíritú-gá chí ïo càhnu cuu-gá. <sup>17</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú tucu-í núu Yá Ndiöxí sá Xítoho Jesucristú ná cùndecu ndihi ñaha-ni-gá xii-ndo chí sàndáá iní-ndó-gá, te duca<sup>n</sup> te vá dáñá ndéé-ndó ïo cuu iní tnáhá-ndó. <sup>18</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú tucu-í núu Yá Ndiöxí cuëndá-ndó ndihi cuendá dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá, cuëndá sá cùtnuní iní-ndó sá sùúni cùu iní ñáhá Xítoho Jesucristú xii-o. <sup>19</sup> Te duha xicá<sup>n</sup> táhú-í núu Yá Ndiöxí chí cuiní-í sá ncháá-ndó tècú tnùn-í-ndó sá ïo cùu iní ñáhá Xítoho Jesucristú xii-o cuéi vá ndácú càva-o quini-ó nàcuáa cùu iní ñáhá-gá xii-o. Te xicá<sup>n</sup> táhú tucu-í núu Yá Ndiöxí sá ïo na cùndecu ndihi ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> cànchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo cada-ndo nchaa nacuáa quide mee-gá.

<sup>20</sup> Te Yá Ndiöxí ïo-gá vai sá ndácú-gá táxi-gá dàcúxí sá xicá<sup>n</sup>-ó núu-gá, te cuéi ndéé nchaa sá ña túu sàni iní-ó níhí-ó te tàxi-gá, te duca<sup>n</sup> chí mee-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-o, te ndàcu-gá quidé-gá nándi sá váha sá cúu-xí-ó. <sup>21</sup> Te vitna nchaa nchoo ñáyiú ndècu ìchi Xítoho Jesucristú chí ná càchí-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, te duca<sup>n</sup>-ni cáhá<sup>n</sup>-ó sá ïo càhnu cuu-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup> chí ndècu ndihi-o Xítoho Jesucristú. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

## 4

### *Espíritú Yá Ndiöxí quidé-xi cùu ñnuu-o ndecu-o*

<sup>1</sup> Te yúhú té Páblú yíhí-í vecaá sá cuëndá Xítoho Jesucristú, te cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-ndó sá cadá váha-ndo cùndecu-ndo datná tàú-xi cada cue ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí cùndecu ndihi-gá. Te nchóhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndiöxí cùndecu ndihi-gá. <sup>2</sup> Te vá cadá càhnu-ndo mee-ndo, cunduu váha iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnáhá-ndó nàcuáa duca<sup>n</sup> cùndee iní-ndó núu ná cúu sá cùmání núu tnáhá-ndó. <sup>3</sup> Te ïo nducu ndèe-ndo cuu ñnuu-ndo cùndecu-ndo, chí Espíritú Yá Ndiöxí chindee ñaha-xi xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chí cùu ñnuu-ndo. <sup>4</sup> Te nchoo ñáyiú ndècu ìchi Xítoho Jesucristú ñnuu-ni cùu-o, te duca<sup>n</sup> ñnuu-ni Espíritú Yá Ndiöxí ndécú, te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ñnuu-ni tnúhu ndee iní ní ngùndecu ndihi-o cùtnáhá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndiöxí xii-o. <sup>5</sup> Te ñnuu-ni Xítoho Jesucristú ndécú tàxi tnuní ñáhá-gá xii-o, te ñnuu-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gá, te ñnuu-ni ní sandute-o. <sup>6</sup> Te ñnuu-ni Dütú Ndiöxí cúu Yáá cúu Tátá-ó ncháa-o, te ñiu-gá cùnùu-gá yíndàha

ñaha-gá xii-o nchàa-o. Te Yá Ndiöxí dácàhá<sup>n</sup>-gá iní-ó quide-o chiu<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> ndècu ndihi ñaha-gá xii-o nchàa-o.

<sup>7</sup> Te nchoo ndí dǎí<sup>n</sup> ndí dǎí<sup>n</sup> chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-o quide-o nacuáa ndùu chiu<sup>n</sup> ní cachí Xítohó Jesucristú cada-o. <sup>8</sup> Te quèe ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú cächí-xi:

Xítohó Jesucristú cuándaa-gá andiu te ío cùnnu-gá,  
chi nchaa cue espíritú cúú ùhú iní ñáhá xii-gá ñá túú ní ndàcu-xi naá ndihi  
ñaha-xi xì-gá,

te mee-gá ní cachí-gá nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> nduu táhú ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáyiú cadá-yu.  
Duha cächí-xi núú tütú-gá.

<sup>9</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi sá cuándaa-gá andiu xíǎ<sup>n</sup> cùtnùní iní-ó sá ní cuu<sup>n</sup>-gá ñuyíú-a. <sup>10</sup> Te Xítohó Jesucristú ní cuu<sup>n</sup>-gá ñuyíú-a, te diu-ni-gá cuándaa-gá andiu cuendá ío cunu-gá taxi tnùní-gá nchaandi tùhú sá ío. <sup>11</sup> Te ní dácáhñu-gá cue tée xinu cuechi núú-gá ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> núú chiù<sup>n</sup> cada-güedé. Te ní cachí-gá sá dāva-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé tnùhu-gá, te dāva-güedé ní cachí-gá sá càhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-güedé. Te dāva-güedé ní cachí-gá sá cúú-güedé cue tée datècú tnùhu cue ñáyiú nàcuáa cadá-yu naníhí tǎhú-yu. Te dāva-güedé ní cachí-gá sá cúú-güedé cue tée quindaha ñaha xii ñáyiú dacuáha ñaha-güedé xii-yu tnùhu-gá. <sup>12</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cada cue tée-á<sup>n</sup> cuendá canu ichi-güedé cue ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá duca<sup>n</sup> ñáyiú-á<sup>n</sup> nǎí<sup>n</sup>-yu nàcuáa cadá-yu chiù<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi Xítohó Jesucristú. <sup>13</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cachí Xítohó Jesucristú cunduu ndéé sáá nduu cuo ì<sup>n</sup>nuu-o quindáá iní-ó tnùhu-gá, te duca<sup>n</sup> cùu ì<sup>n</sup>nuu-o tecú tnùní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá chi diu-gá cúú-gá Déhe Yá Ndiöxí, te cuu-o ñáyiú ío quide ndáá dàtná quidé mèe Xítohó Jesucristú. Te duca<sup>n</sup> te ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ó núú Yá Ndiöxí. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup> te vá cúú-gá-ó dàtná cue landú cháta cùtnùní váha-gá iní-xi, te ní vá cadá-gá-ó dàtná quidé ndùte lamár, chi ndute-á<sup>n</sup> òré quéné tǎchí te cuáhá<sup>n</sup>-xi duha cuáhá<sup>n</sup>-xi dácá<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> chi vá quindáá-gá iní-ó tnùhu càhá<sup>n</sup> nchaa ñáyiú dāndahú ñáhá xii-o, chi ñáyiú-á<sup>n</sup> ío váha xitó-yu nàcuáa dāndahú ñáhá-yu xii-o chi cächí-yu sá càhá<sup>n</sup>-yu tnùhu Yá Ndiöxí dico ñá ndáá. <sup>15</sup> Te nchoo ío cuu iní tnáhá-ó, te vá dāndahú tnáhá-ó, chi càhá<sup>n</sup>-ó mèe-ni sá ndáá. Te xini ñuhu-xi sá ì<sup>n</sup> nduu ì<sup>n</sup> nduu cuita cada ndáá-gá-ó quǎí<sup>n</sup> dàtná quidé ndáá mée-gá, te diu-ni-gá cúú-gá Yaá cùnnu cuu díhna tǎxi tnuni ñáhá-gá xii-o. <sup>16</sup> Te diu-ni Xítohó Jesucristú quidé ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá dàtná yiqui cùñú mée-gá, chi ì<sup>n</sup> yiqui cùñú ío váha ní quée tnàha ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xichi, te duca<sup>n</sup> yǎhí túchi yiqui cùñú-ǎ<sup>n</sup> yótnì-xi nchaa nacuáa ní quée tnàha. Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu nchoo chi ì<sup>n</sup>-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú táxi tnùní ñáhá-gá xii-o. Te núu nchoo quide-o nchaa nacuáa tàù-xi cunduu te cùu iní tnáhá-ó, te duca<sup>n</sup> ta níhí ndéé-gá-ó cuáhá<sup>n</sup> ndécú-ó ìchi-gá.

*Vá cadá-gá-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ichi cuehé ichi duha*

<sup>17</sup> Te vitna yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo quide-í núú Xítohó Jesucristú sá vá cùndecu-gá-ndó dàtná xíndecu ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ñá túú vèdana nāndíhí nchaa sá sání ìni-yu. <sup>18</sup> Te ní ñá túú vèdana cùtnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnùhu ndáá tnùhu Yá Ndiöxí. Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ñá túú ndùu táhú-yu cundecú-yu nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí, chi ñá túú vèdana tècú tnùní-yu te duca<sup>n</sup> chi ío sáá iní-yu. <sup>19</sup> Te ñá túú tnàhí-gá ná sání ìni-yu



ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, te ío cùdíí ínì-yu ndécú-yu ichi díí ínì, te ñá díú-ní xǎ<sup>n</sup> chi nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu ndécú-yu. <sup>20</sup> Dico tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní sándáá ínì-ndó chi ñá túú dùca<sup>n</sup> sanu ichi ñaha-xi xii-ndo cada-ndo. <sup>21</sup> Te nchòhó ní cutnùní ínì-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, te dácuaa-ndo tnúhu ndáá ñu-ni tnúhu-gá nàcuáa ndécú-ndo ichi-gá. <sup>22</sup> Te vitna vá cáni-gá ínì-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní xindecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, chi núu nchaa-ní sá cuèhé sá dúhá-á<sup>n</sup> ná cùhu<sup>n</sup>-ni ínì-ndó càda-ndo, te uu<sup>n</sup>-gá uu<sup>n</sup>-gá cuita dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo quíhí<sup>n</sup>, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-á<sup>n</sup> ná cùhu<sup>n</sup>-ni ínì-ndó te dàticá nuu ñaha-xi xii-ndo. <sup>23</sup> Te nchòhó, Xìni ñuhu-xi sá vǎ dúcá<sup>n</sup>-gǎ caní ínì-ndó càda-ndo te tàù-ndó ndùu-ndo datná ñ<sup>n</sup> ñáyiú ní cacu túu saa. <sup>24</sup> Te nduu ínì-ndó dàtná cuení mée Yǎ Ndiòxí cunduu, chi nduu-xi nàcuáa càa ínì mée-gǎ, te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo ñáyiú ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núu-gǎ.

<sup>25</sup> Te cuendá xǎ<sup>n</sup> núu càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sǎ nchòhó vá dácua<sup>n</sup>ndehnde-gǎ-ndó dàtná ní xóo cada-ndo, te mee-nǎ sá ndáá càhá<sup>n</sup> ndihí tnàha-ndo, chi ñ<sup>n</sup>-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

<sup>26</sup> Te núu cùdée<sup>n</sup>-ndó te cada cuendá-ndó sǎ vǎ càdá-ndó ñ<sup>n</sup> cuéchi sá dúcá<sup>n</sup> cùdée<sup>n</sup>-ndó, te vá dúcá<sup>n</sup>-ní cùhu<sup>n</sup> ínì-ndó tnúhu sàtú ínì-á<sup>n</sup>. <sup>27</sup> Te vá dàñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá sàcùlhná xii-ndo.

<sup>28</sup> Te núu dava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vá dúcá<sup>n</sup>-gǎ cada-ndo, chi nducu-nǎ-ndó ñ<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> váha cada-ndo nàcuáa duca<sup>n</sup> ñihí-ndó sǎ chíndèe-ndo cue ñáyiú ndàhú ñáyiú ñá túú nǎ ndécú ndihí.

<sup>29</sup> Te vá càhá<sup>n</sup>-gǎ-ndó ñ<sup>n</sup> tnúhu cuèhé, chi mee-nǎ tnúhu vii tnúhu váha càhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa duca<sup>n</sup> ngùnu ichi cue ñáyiú ndedóho ñaha xii-ndo, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te cuu-xi sǎ váha sá cùú-xí ñáyiú duca<sup>n</sup> ndedóho ñaha xii-ndo-á<sup>n</sup>. <sup>30</sup> Te vá càdá-gǎ-ndó ñ<sup>n</sup> sǎ ñá túú tàù-ndó càda-ndo cuendá sá vǎ dándihú-ndó ínì Espíritú Yǎ Ndiòxí, chi ñu Espíritú-gǎ ndécú ndihí-ndo, te xǎ<sup>n</sup> cùtnùní ínì-ndó sǎ sáa nduu nàcuaca ñaha-gǎ xii-ndo cùndecu-ndo ndihí-gǎ ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

<sup>31</sup> Te vá dásàtú-gǎ-ndó ínì tnàha ñáyiú-ndo, te ní vǎ cùhú<sup>n</sup> ínì-ndó tnúhu sàtú ínì, te ní vǎ cùdée<sup>n</sup>-gǎ-ndó, te cuéi núú chítú núú tàcá vá càhá<sup>n</sup> cana-ndo cùcuèhé-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ní vǎ cuátnùhu-ndo tnaha ñáyiú-ndo, te ní vǎ cáni cuèhé caní duha ínì-ndó cuendá tnàha ñáyiú-ndo. <sup>32</sup> Te cundahú ínì tnáhá-ndó, te cada tnàha-ndo sǎ váha, te cada càhu ínì tnáhá-ndó núu ná cùú sǎ cùmání núú tnáhá-ndó dàtná ní quide Yǎ Ndiòxí ní quide càhnu ínì-gǎ nchaa yicá cuéchi-ndo sǎ cuendá Xítohó Jesucristú.

## 5

### *Nàcuáa tàù-xi cundecu nchaa ñáyiú cùu déhe Yǎ Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te nchòhó cùú-ndó ñáyiú ío cùu ínì ñáhá Yǎ Ndiòxí, te ñu déhe-gǎ cùú-ndó núu xǎ<sup>n</sup> xíní ñuhu-xi canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo càda-ndo datná quidé mèe-gǎ. <sup>2</sup> Te ío cuu ínì tnáhá-ndó cùndecu-ndo datná cùú ínì ñáhá Xítohó Jesucristú xii-ndo, chi ñu-gǎ ní cachí-gǎ sǎ cùú-gǎ cuendá nchaa cuéchi-o te ní xihí-gǎ, te sǎ dúcá<sup>n</sup> ní xihí-gǎ te ní cuu-gǎ dàtná ñ<sup>n</sup> táhú sǎ cùú-xí Yǎ Ndiòxí, te ío váha ní cuu ínì Yǎ Ndiòxí sǎ dúcá<sup>n</sup> ní quide-gǎ.

<sup>3</sup> Te sǎ cuendá sǎ nchòhó cùú-ndó ñáyiú cùu cuendá Yǎ Ndiòxí núu xǎ<sup>n</sup> nchaa nchòhó cue téé vá càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo ñáyiú ñihí te núu ñá díú ñadihí-ndó

cùu-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchàa nchohó cue ñáyiú ðíhí tucu vá càhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo cuè téé te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te ni vǎ cání tñahí iní-ndó cùndecu-ndo ichi díí iní, te ni vǎ xíhó-ndó ñi ñ<sup>n</sup> sá ndécú ndíhi tñaha ñáyiú-ndo, te ni ñ<sup>n</sup> nchaa xíá<sup>n</sup> vá cání iní-ndó càda-ndo, te ni vǎ cǎcú nèhe-ndo. <sup>4</sup> Te ni vǎ càhá<sup>n</sup>-ndó ñ<sup>n</sup> tñúhu sá ni vǎ cúú cùndedóho ñáyiú, te ni vǎ càhá<sup>n</sup>-ndó ñ<sup>n</sup> tñúhu cùtexínu, te ni dàva-gá nchaa tñúhu sá ñà túú vèdana nàndíhi vá càhá<sup>n</sup>-ndó, chi nchaa tñúhu-á<sup>n</sup> ñà túú tàú-xi càhá<sup>n</sup>-ndó, te xini ñuhu-xi sá vǎha-gá sá ndàcá<sup>n</sup> táhu-ndó núú Yá Ndióxi cuendá nchaa sá vǎha quide-gá. <sup>5</sup> Te nchòhó sa xini ndáá-ndó sǎ ncháá cuè téé càhá<sup>n</sup> ndíhi ñáyiú ðíhí te ñá díú ñàndíhi-güedé cúu-yu, ndíhi cue ñáyiú ðíhí càhá<sup>n</sup> ndíhi cue téé te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> vá ndúú tǎhù-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndióxi ndíhi Xítohó Jesucristú táxi tñuní-gá. Te ni cuè ñáyiú xíndecu ichi díí iní, te ni cuè ñáyiú xího nchaa sǎ ndécú ndíhi tñaha ñáyiú-xi vá ndúú tǎhù-yu cundecú-yu ndíhi-gá núú ndécú-gǎ táxi tñuní-gá. Te tñúhu sǎ cǎchí-ó xího-o nchaa sǎ ndécú ndíhi tñaha ñáyiú-o, ñ<sup>n</sup>-ni cùu-xi ndíhi tñúhu sǎ cǎchí ñáyiú quide cahnú-yu nchaa sǎ cǎchí-yu cùu ndiósí te ñá ndáá sǎ ndiósí cúu-xi. <sup>6</sup> Te vá quíndáá iní-ndó ñi ñ<sup>n</sup> tñúhu sǎ ñà túú nàndíhi càhá<sup>n</sup> ñáyiú, chi ñáyiú-á<sup>n</sup> ío dandóho ñaha Yá Ndióxi xii-yu cuendá nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá quide-yu chi ñà túú sàndáá iní ñǎhǎ-yu xii-gá. <sup>7</sup> Núu xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sǎ vǎ ñíhi tñhá-ndó ndíhi cue ñáyiú-á<sup>n</sup>.

<sup>8</sup> Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ní xíndecu núú néé chi ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ñà túú-gǎ ndécú-ndó núú néé dàtná ní xíndecu-ndo ní cùu. Te vitna cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu chi ndècu-ndo ichi-gá. <sup>9</sup> Te sǎ cuendá sǎ ndécú-ndó ichi-gá núu xíá<sup>n</sup> cúu-ndó ñáyiú váha, te quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñà túú dàcuandehnde-ndo chi càhá<sup>n</sup>-ndó mèe-ni sǎ ndáá. <sup>10</sup> Te ío váha cada cuendá-ndó nchàa sǎ cúú vǎha iní Xítohó Jesucristú, te xíá<sup>n</sup> cada-ndo. <sup>11</sup> Te vá cǎnchícú<sup>n</sup> nihnu-ndo tñhá-ndó càda-ndo datná quide cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi nchòhó tàú-ndó càhá<sup>n</sup>-ndó dóho nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ndècu ichi cuehé ichi duha-á<sup>n</sup> cuendá nchaa sǎ quidè-yu. <sup>12</sup> Te cucaha<sup>n</sup> núú-ndó vǎ càhá<sup>n</sup>-ndó cuendá ní ñ<sup>n</sup> sǎ cuèhé sǎ dúhá quide dayuhu nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup>. <sup>13</sup> Dico òré dándixi túu tñúhu Yá Ndióxi iní-yu nàcuáa quide-yu te cùtñuní iní-yu sǎ ñà túú quide váha-yu, te duca<sup>n</sup> ndíxi cuèchi iní-yu cuendá nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá quide-yu. <sup>14</sup> Te núú tütú Yá Ndióxi cǎchí-xi:

Nchòhó cúu-ndó dàtná ñáyiú xidí, te vitna ndíquíú iní-ndó,  
te cùu tucu-ndo datná ñáyiú ní xíhí, te vitna ndoto-ndo,  
te Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa vá cùndecu-gá-ndó ichi  
cuehé ichi duha.  
Duha càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-gá.

<sup>15</sup> Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, te vá cádá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiú ñà túú tècú tñuní, chi cada-ndo dàtná xíquide ñáyiú ío váha sǎá díquí-xi. <sup>16</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu caní iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, chi vitna ío cùnuu nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá. <sup>17</sup> Te cuu-ndo ñáyiú tècú tñuní cuendá duca<sup>n</sup> cùtñuní iní-ndó nàcuáa cuíni Yá Ndióxi cada-ndo, te vá cádá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiú ñà túú tñahí cùtñuní iní-xi nàcuáa cuíni Yá Ndióxi cada-yu. <sup>18</sup> Te vá cúu-ndó ñáyiú quihu chi núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo, te dañá-ndo mèe-ndo sǎ Espíritú Yá Ndióxi ná

tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo, <sup>19</sup> Te cáhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa-ni cuáhá<sup>n</sup> ndudú sá ñí xóo cata nchaa cue ñáyiu ndéé sanaha ñí xóo chiñuhu-yu Yá Ndiöxí. Te cáhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> ndudú sá chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí, te cata-ndo. Te cuéi nchaa dava-gá ndudú ñiu-ni duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndó te cata-ndo. Te ñi yùhu ñi iní-ndó càta-ndo nchaa ndudú-á<sup>n</sup> chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí. <sup>20</sup> Te vǎ dǎñá ndéé-ndó ndácá<sup>n</sup> táhú-ndó núú Tǎtá-ó Dǔtǔ Ndiöxí cuéi ndècu váha-ndo àdi ñǎ túú ndècu váha-ndo. Te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi ndècu ndihí-ndo Xítóhó Jesucristú.

*Tàú-xi sá quindáá iní tnáhá cuè ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú*

<sup>21</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú tàú-xi sá quindáá iní tnáhá-ndó, te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhu núú Yá Ndiöxí.

<sup>22</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiu ñihí ndécú yíi-xi, xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó yíi-ndo datná sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú. <sup>23</sup> Chi yíi-ndo tàxi tnuní ñáhá-güedé xii-ndo datná quidé Xítóhó Jesucristú táxi tnuní ñáhá-gǎ xii nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi-gǎ. Te ñiu-gǎ cúú-gǎ Yaá ñí dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gǎ. <sup>24</sup> Te datná quidé nchò ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàndáá iní-ó tñi-o nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-gǎ, duca<sup>n</sup> tàú-xi cada nchaa nchòhó ñáyiu ñihí quindáá iní-ndó tñi-ndo nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup> yíi-ndo.

<sup>25</sup> Te tnáhá nchaa nchòhó cue téé tucu tàú-xi sá ño cuu iní-ndó ñàdihí-ndó datná quidé Xítóhó Jesucristú cúú iní ñáhá-gǎ xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gǎ, chi mee-gǎ ñí xihí-gǎ sá cuèndá-ó sá cúú iní ñáhá-gǎ xii-o. <sup>26</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí quide-gǎ cuèndá sá ncháá ñáyiu vitna ngündecu ichi-gǎ cuu yíñuhu-yu núú Yá Ndiöxí, te duca<sup>n</sup> ndàda ndoo ndada nine-gǎ iní-yu sá cuèndá sá quindáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te cuanduté-yu. <sup>27</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí quide-gǎ cuèndá sá ncháá ñáyiu na ngündecu ichi-gǎ ño váha cundecú-yu núú-gǎ, te duca<sup>n</sup> vǎ cündècu-gǎ ñi ñi<sup>n</sup> cuéchi-yu núú-gǎ, te ñi ñi<sup>n</sup>-gǎ sá ñǎ túú-gǎ ná cumání-yu núú-gǎ chi ño cundecu yíñuhu-yu. <sup>28</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide Xítóhó Jesucristú sá cúú-xí cuè ñáyiu ndècu ichi-gǎ, xíá<sup>n</sup> tàú-xi sá nchòhó cue téé xíndecu ñàdihí-xi cuu iní-ndó ñàdihí-ndó, te coto-ndó-yu datná xító-ndó yiqui cùñú méé-ndó, te cada iní-ndó sǎ ncháá cuè téé ño cùu iní ñàdihí-xi cùu iní-güedé méé-güedé chi ñi<sup>n</sup>-ná cúú-yu. <sup>29</sup> Te nchoo sǎ naha-o sá ñi ñi<sup>n</sup> ñáyiu ñǎ túú dàquee tihú-yu yiqui cùñú-yu, chi da uu<sup>n</sup>-gǎ chíndéé-yu te xitó-yu. Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> quide Xítóhó Jesucristú ndihí nchaa ñáyiu ndècu ichi-gǎ, <sup>30</sup> chi cùu-o datná yiqui cùñú méé-gǎ, te duca<sup>n</sup> chi ñi<sup>n</sup>-ni cùu-o ndihí-gǎ. <sup>31</sup> Te tnúhu Yá Ndiöxí cǎchí-xi: “Sá cuèndá xíá<sup>n</sup> núu nchaa cue téé na ñihí ñàdihí-xi te ñi<sup>n</sup>-ná cada-güedé tǎtá-güedé ndihí nǎnǎ-güedé, te ñàdihí-nǎ-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te duca<sup>n</sup> ñi<sup>n</sup>-ná cuu-güedé ndihí-yu”, duha cǎchí-xi. <sup>32</sup> Te tnúhu-a cùu-xi ñi<sup>n</sup> tnúhu càhnu vihi, te duca<sup>n</sup> sǎ tnáhá-xi cùu Xítóhó Jesucristú ndihí cue ñáyiu ndècu ichi-gǎ. <sup>33</sup> Te cáhá<sup>n</sup>-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé xíndecu ñàdihí-xi sá ño cuu iní-ndó ñàdihí-ndó te coto-ndó-yu datná xító-ndó mèe-ndo, te duca<sup>n</sup>-ni ncháa nchòhó ñáyiu ñihí tucu canehe-ndo sá yíñuhu núú yíi-ndo.

## 6

<sup>1</sup> Te nchaa nchòhó cue landú, quindáá iní-ndó tǎtá-ndó ndihí náná-ndó chi duca<sup>n</sup> cuíni Yá Ndiöxí cunduu, te ñiu duca<sup>n</sup> tnáhí tàú-xi cada-ndo. <sup>2</sup> Te Yá Ndiöxí ñí cǎchí-gǎ sá cǎnèhe-ndo sá yíñuhu núú tǎtá-ndó ndihí núú náná-ndó.

Te tnúhu-án cúu-xí tnúhu cùnuu ní cáhá<sup>n</sup>-gá cada cue ñáyiú cuendá cada váha ñaha-gá xii-yu. <sup>3</sup> Te ní cachí-gá sá núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te duca<sup>n</sup> ío naha cudií-ndo cundecu-ndo ñuyíú-a.

<sup>4</sup> Te nchaá nchòhó cue téé cùu tátá, vá dásátú-ndó iní cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güèxi nacuáa táu-xi cunduu, te dacuàha-ndo-güèxi nchaá tnúhu váha nacuáa cuiní Yá Ndiòxí cunduu.

<sup>5</sup> Te nchaá nchòhó cue ñáyiú xínu cuechi, quindáá iní-ndó cuè ñáyiú dii chiú<sup>n</sup>-xi quide-ndo, te canehé-ndo sá yíñùhu núu-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiú<sup>n</sup>-yu, te duca<sup>n</sup> nì yuhu ni iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chiú<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú quidé-ndó. <sup>6</sup> Te dava ñáyiú xínu cuechi, mee-ni òré ndéhé ñáyiú dii chiú<sup>n</sup>-xi quidé-yu ío ndùcu ndeé-yu quide chiú<sup>n</sup> váha-yu cuendá cuiní-yu cudiú-yu. Dico nchòhó vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo, chi cuèi ndècu ñáyiú dii chiú<sup>n</sup>-xi quide-ndo àdi ñá túú-yu dico cada chiú<sup>n</sup> váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chiú<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo nì yuhu ni iní-ndó nacuáa cuiní Yá Ndiòxí cunduu. <sup>7</sup> Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiú<sup>n</sup>-án, chi cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chiú<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú quidé-ndó te ñá díú chiú<sup>n</sup> cue ñáyiú ñuyíú-a. <sup>8</sup> Te nchòhó sa cùnuni iní-ndó sá nacuáa nduu chiú<sup>n</sup> váha ní quide-ndo ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo, te duca<sup>n</sup> cunduu sá táxi Xitohó Jesucristú nduu táhú-ndó cuèi cùu-ndo ñáyiú dàñá queé núu chiú<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-xi àdi cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiú<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-xi.

<sup>9</sup> Te nchaá nchòhó ñáyiú xíndecu ndihi ñáyiú xínu cuechi, tnàhá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sá cúu-xí cuè ñáyiú xínu cuechi núu-ndó, te vá cunduu nínu iní-ndó núu-yu, te chí cuàha cuendá sá díú-ní Xitohó Jesucristú Yaá ndécú àndiu taxi tuní ñàhá-gá xii-ndo ndihí-yu, te sá cúu-xí mèe-gá chi ì<sup>n</sup>-ni cùu-ndo núu-gá, te ì<sup>n</sup>-ni càda ñaha-gá xii-ndo.

*Yá Ndiòxí chindèe-gá cue ñáyiú ndècu ichi-gá cuendá sá vâ ndácú sàcuíhná nàà ndihi ñaha-xi xii-yu*

<sup>10</sup> Te vitna nchaá nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú cachí tnúhu-í xii-ndo sá ío nducu-ndo nacuáa cada-ndo níhí ndéé-ndó cùu ì<sup>n</sup>nuu-ndo ndihi Xitohó Jesucristú, chi mee-gá ío càhmu cuu-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo. <sup>11</sup> Te ñu-ni nchaá sá ní nduu táhú-ndó núu Yá Ndiòxí ñu-ni nchaá xíá<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup> iní-ndó, chi xíá<sup>n</sup> chindee ñàha-xi xii-ndo níhí ndéé-ndó cundecu-ndo cuendá sá vâ dándàhu ñàhá sàcuíhná xii-ndo. <sup>12</sup> Chi nchoo ñá díú cue ñáyiú ñuyíú-a nàà ndihí-o, chi ndihi cue espíritú cundihí yucu ñávàha, te ñu-ni nchaá espíritú-án cùnùu-xi cuèi núu nínu quide-xi nchaá sá cuèhé sá dúhá, te ñu-ni-xi cùnùu-xi ñuyíú-a sànu ichi-xi cue ñáyiú quidé-yu nchaá sá cuèhé sá dúhá. <sup>13</sup> Te ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó nchàa sá ní nduu táhú-ndó núu Yá Ndiòxí cuendá duca<sup>n</sup> níhí ndéé-ndó cundecu-ndo, te vá ndácú yucu ñávàha ná cada ñaha-xi xii-ndo òré cuiní-xi coto ndeé ñàhá-xí. Te sátá ná dàquee tíhú-ndó yucu ñávàha te ñì<sup>n</sup>-ni cunduu-ndo cundecu-ndo ichi Yá Ndiòxí. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup> cundecu-ni-ndo ichi Yá Ndiòxí cada-ndo dàtná xíquide cue sandàdú, chi cue téé-án ío ñì<sup>n</sup> xíndáa-güedé. Te cáhá<sup>n</sup>-ndó mèe-ni tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndiòxí, te cuu-ndo dàtna cue sandàdú cue téé ndàda tí<sup>n</sup> xití-xi òré quíhí<sup>n</sup>-güedé nàa-güedé. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cáhá<sup>n</sup>-ndó mèe-ni tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndiòxí. Te cada ndáa-ndó cundecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xíxíhmu sá yídàhu ñaha xii-güedé òré nàa-güedé cuendá sá vâ nícuèhé-güedé. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda

ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá. <sup>15</sup> Te cundecu túha-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu Xítoho Jesucristú, tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa cuu váha iní ñáyi cundecú-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé ndíhu zapátú-xi quíhí<sup>n</sup>-güedé nàá-güedé. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cuu-ndo te núu na cùndecu túha-ndo cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu Xítoho Jesucristú núu ñáyi. <sup>16</sup> Te cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ío quindáá iní-ndó Yá Ndióxi cuendá sá vâ ndácú sâcuíhná nâ cada ñaha-xi xii-ndo, te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé xínehe vítú chínèe-güedé sâquídáhu ñaha-xi xii-güedé cuendá sá vâ cuicú<sup>n</sup>-güedé sá nchícú<sup>n</sup> ñuhú téé ñaha cue téé nàá ndíhi-güedé. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cuu-ndo te núu na quindáá iní-ndó Yá Ndióxi. <sup>17</sup> Te ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó sá ní naníhí tãhú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé ñúhu mbelú cáxi<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhu<sup>n</sup> iní-ndó sá ní naníhí tãhú-ndó. Te ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi, chi tnúhu-án ní taxi Espíritú-gá ndécú ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé xínehe machítí cuáhá<sup>n</sup>-güedé nàá-güedé. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhu<sup>n</sup> iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi. <sup>18</sup> Te vâ dáñá ndéé-ndó cáhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo Yá Ndióxi nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-ndo, te cáca<sup>n</sup> tãhú-ndó núu-gã núu ná cuíní-ndó, te ío cundecu túha-ndo cáhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo-gã, te vâ nátùhú iní-ndó cáca<sup>n</sup> tãhú-ndó núu-gã cuendá nchaa dava-gá cue ñáyi cùu cuendá-gá. <sup>19</sup> Te tnàhá cuendá-í cáca<sup>n</sup> tãhú-ndó núu Yá Ndióxi cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-í níhí-í tnúhu cáhá<sup>n</sup>-í óré cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> vâ yùhú-í cáhá<sup>n</sup>-í nàcuáa ndùu tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó núu ñáyi tnúhu sá vátá cùndèdòho-gá-yu. <sup>20</sup> Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá yùhú cuu-í<sup>h</sup> téé cada-í núu-gã cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núu ñáyi, te ñu cuendá tnúhu-án yíhí-í vecaá vitna. Te ío cáca<sup>n</sup> tãhú-ndó núu Yá Ndióxi cuendá-í cuendá sá yùhú cuyí-í ní yùhu ñáyi iní-í cáhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá núu ñáyi nàcuáa tàú-xi cunduu.

### *Tnúhu ndéé núu ní ndíhi-ná*

<sup>21</sup> Te té Tiquicú téé ío cùu iní-í ndécú ndíhi-o ichi Xítoho Jesucristú cúu-dé íí<sup>n</sup> téé ío váha quide ndáá xínú cuèchi-dé núu Xítoho Jesucristú, téé-á<sup>n</sup> cachí tnúhu-dé xii-ndo nàcuáa cùu ndecu-í ndíhi nchaa nàcuáa quide-í cuendá duca<sup>n</sup> cùtnuní iní-ndó. <sup>22</sup> Te cuendá xíá<sup>n</sup> núu cuíní-í tendaha-í-dé quixi-dé núu ndécú-ndó cuendá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te duca<sup>n</sup> tàxi-gá-dé tnúhu ndee íní cundecu ndíhi-ndo.

<sup>23</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhú-í núu Tãtá-ó Dütú Ndióxi ndíhi núu Xítoho Jesucristú sá ncháá nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi-gá sá ñu-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te duca<sup>n</sup> ío cuu iní tnáhá-ndó, te ío quindáá iní-ndó-gã. <sup>24</sup> Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xítoho Jesucristú, te ñá túú dàña ndéé-ndó cùu iní-ndó-gã. Te mee Yá Ndióxi ío na chindee chítúu ñaha-gã xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIH<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

*Té Pāblú cādúha-dé tutú quíh<sup>n</sup> ndaha ñáyiu quide ndáá xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Filipú*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú ndíhi té Timùteú cúu-ndí cue téé xĩnu cuechi núu Xítohó Jesucristú, te tēndaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé yĩndaha nchaa ñáyiu ndécú ichi Xítohó Jesucristú, ndíhi cue téé chĩndee ñaha xii-ndo, ndíhi nchaa dava-gá ñáyiu xĩquide ndáá ndécú ichi-gá ñuú Filipú. <sup>2</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núu Tātá-ó Dütú Ndióxí ndíhi núu Xítohó Jesucristú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndí nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

*Té Pāblú càhá<sup>n</sup> ndíhi-dé Yá Ndióxí cuendá nchaa ñáyiu ndécú ichi-gá*

<sup>3</sup> Te ndí tnahá òré ndácú iní ñáhà-í xii-ndo, te ndàcá<sup>n</sup> táhù-í núu Tātá-ó Dütú Ndióxí sá ndécú-ndó ichi-gá. <sup>4</sup> Te ndí tnahá òré duca<sup>n</sup> quide-í te ío cūdí<sup>n</sup> iní-í càhá<sup>n</sup> ndíhi-í-gá cuendá-ndó. <sup>5</sup> Chi ndéé cūtnáhá ní sándáá iní-ndó-gá ní ngũita-ndo tnahá-ndó quide váha-ndo ndécú-ndo cuendá sá quĩndáá iní ñáyiu tnúhu Xítohó Jesucristú. <sup>6</sup> Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yá Ndióxí Yáá ní quesaha chĩndee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndécú-ndo te ñu-ni-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cūndecu-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. <sup>7</sup> Te duca<sup>n</sup> tnahí tàú-xi cani iní-í sá cúu-xi-ndó, chi ío cūu iní ñáhà-í xii-ndo. Te tnahá-ndó ío chĩndee chitúu ñaha Yá Ndióxí xii-ndo ndécú-ndo, te ñu-ni duca<sup>n</sup> chĩndee ñaha-gá xii-ndo tnahá-ndó cuéi vitna yíhi-í vecaá, te ñu-ni duca<sup>n</sup> chĩndee ñaha-gá xii-í cuéi òré cuáhá<sup>n</sup>-í núu cué ñáyiu ñá túu tnahá iní tnúhu-gá, chi níhi-í tnúhu nādanchocáva-í ñuu ná tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu cuendá-gá, te nchaa ñáyiu xáha<sup>n</sup>-í xii-yu sá tnúhu-gá cúu-xi tnúhu ndáá cuiti. <sup>8</sup> Te mee Yá Ndióxí náhá ndáá-gá sá yúhú ío cūu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúu iní ñáhá mèe Xítohó Jesucristú xii-o. <sup>9</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núu Yá Ndióxí sá díú-gá ná chĩndee ñaha-gá xii-ndo te uu<sup>n</sup>-gá cuita cuu iní tnahá-gá-ndó quíh<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ío váha cuita cutnùnì iní-ndó nchàa nacuaá sàni iní-gá cada-ndo, te duca<sup>n</sup> ío váha cuita cutnùnì tucu iní-ndó nàcuáa cūndecu-ndo. <sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> cutnùnì tucu iní-ndó nchàa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo, te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo ñáyiu cada mee-ní sá váha, te duca<sup>n</sup> ñà túu tnahí ná cūmání-ndó núu Yá Ndióxí ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. <sup>11</sup> Te ñu-ni Xítohó Jesucristú chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa núu sá váha nàcuáa cuiní Yá Ndióxí. Te sá dúcá<sup>n</sup> ná càda-ndo te ío cada càhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiu càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-gá.

*Xítohó Jesucristú ío cūnuu-gá ndécú ndíhi-gá té Pāblú*

<sup>12</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiu ndécú ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú na càchi tnúhu-í xii-ndo sá úu<sup>n</sup>-gá tá xíté nuu tnúhu-gá vitna yíhi-í vecaá. <sup>13</sup> Te nchaa cue téé cūu sandadú xĩndecu vechi<sup>n</sup> núu ndécú tēe cūnuu xini-güedé sá sá cuendá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú duha yíhi-í vecaá, te ñu-ni duca<sup>n</sup> sá xini nchaa dava-gá ñáyiu sá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá duha yíhi-í vecaá. <sup>14</sup> Te cuendá sá dúhá yíhi-í vecaá xíá<sup>n</sup> ío-gá vai ñáyiu ndécú ichi Yá Ndióxí ta

cùtnuní-gá iní-yu sá cúú-gǎ ñ<sup>n</sup> Yaa ío quide ndáá, te uu<sup>n</sup>-gá tá cùyí<sup>n</sup>-yu càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnàhí-gá yùhú-yu càhá<sup>n</sup>-yu.

15 Te na càhí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ dàva ñáyiú càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuendá-ní sá cúú cuedú iní ñáhǎ-yu xii-í sǎ ío chindee ñaha-gá xii-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá. Te duca<sup>n</sup> quidé-yu chi cuiní-yu nàà ndìhí ñáhǎ-yu xii-í, dico davá-yu chi ío váha sàni iní-yu càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá. 16-17 Te ñáyiú-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá chi cùu iní ñáhǎ-yu xii-í, te sa nàhá-yu sá sǎ cuendá sá càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú tnàhá iní tnúhu-gá, cuendá xiǎ<sup>n</sup> yíhí-í vecaá. Te dava-gá-yu càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuendá-ní sá cuiní-yu cuu sá váha xii mèe-yu, te ñá díú sǎ càhá<sup>n</sup>-yu cuendá sá sání váha iní-yu. Te duca<sup>n</sup> quidé-yu chi cuendá cuiní-yu sá nǎndi-gá cada ñaha-güedé xii-í. 18 Dico ío cùdí iní-í sǎ càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuèi cùu váha iní-yu àdi ñá túú cùu váha iní-yu càhá<sup>n</sup>-yu.

Te ñu-ni duca<sup>n</sup> cùdí iní-í núú cuahá<sup>n</sup> núú véxi. 19 Te cùtnuní iní-í sǎ sǎ cuendá nchaa sǎ quidé ñaha-güedé xii-í, cuendá xiǎ<sup>n</sup> cada váha ñaha Yá Ndióxi xii-í, chi nchòhó ío càhá<sup>n</sup> ndìhí-ndo-gǎ cuendá-í, te Espiritú ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhí-o ío chindee ñaha-xi xii-í. 20 Te cuiní-í sǎ ñá túú tnàhí ná cumání-í núú Yá Ndióxi cuendá sǎ vǎ cúú càhá<sup>n</sup> núú-í, te cùtnuní iní-í sǎ díú-gǎ chindee ñaha-gá xii-í. Te cuiní tucu-í sǎ ío cuyí-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quide-í véxi, te duca<sup>n</sup> ío cada nínu-í Xítóhó Jesucristú cuèi vitna nini ndècu-í ñuyíú-a te cuèi na cùú-í duca<sup>n</sup>-ni càda nínu-í-gǎ. 21 Te nini ndècu-í ñuyíú-a te Xítóhó Jesucristú ío cùnuu-gǎ ndécú ndìhí ñaha-gá xii-í, te na sǎá nduu cùú-í te ío-gǎ váha tnàhá-í chi nucundecu-í ndìhí-gǎ. 22 Te núu na cundecu-gǎ-í ñuyíú-a te cada-gǎ-í chiú<sup>n</sup> sǎ cúú-xí Yá Ndióxi, te ñá cùtnuní iní-í nása cada-í núu sǎ cundècu-í àdi sǎ cùú-í. 23 Te ío vǎi sàni iní-í te cuiní-í cuú-í chi ío-gǎ váha cundecu-í núú ndécú Xítóhó Jesucristú. 24 Dico sǎ cúú-xí nchòhó chí ío xini ñuhu-xi cundecu-í. 25 Te cùtnuní ndáá iní-í sǎ ñ<sup>n</sup> tnúhu ndáá càhá<sup>n</sup>-í, te cùtnuní tucu iní-í sǎ cundècu-ní-í cundecu ndìhí ñaha-í xii-ndo nchàa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuíta quindáá-gǎ iní-ndó Xítóhó Jesucristú quíh<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ío cùdí iní-ndó cundecu-ndo. 26 Te duca<sup>n</sup> te uu<sup>n</sup>-gǎ cachí-ndó sǎ ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú cuendá sǎ ní dácacu ñaha-gǎ xii-í ndécú ndìhí ñaha-í xii-ndo.

27 Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup> tnúhu Xítóhó Jesucristú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te davá-á<sup>n</sup> quini ndáá-í sǎ ndécú-ní-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te ñu-ni níhí-í tnúhu sǎ ndécú-ní-ndó ìchi-gǎ, te níhí tucu-í tnúhu sǎ ñ<sup>n</sup>-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhí tucu-í tnúhu sǎ ñ<sup>n</sup>nuu nducu ndee-ndo cahá<sup>n</sup>-ndó tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú, tnúhu sǎ sàndáá iní-ndó. 28 Te ñá túú yùhú-ndó nchàa sǎ quidé ñaha ñáyiú cùu úhú iní ñáhǎ xii-ndo, te sǎ dúcǎ quide-ndo ñá túú yùhú-ndó nchàa sǎ quidé ñáhǎ-yu xii-ndo, te ndíxi túu iní-yu sǎ nchòhó ndécú-ndó ñ<sup>n</sup> ìchi núu nánihí tàhú-ndó, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cuíta nihnú-yu, chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndióxi cunduu. 29 Te mee Yá Ndióxi ní taxi-gǎ tnúhu ndee iní sǎ quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ñá díú-ní sǎ quindáá iní-ó-gǎ chi tnàhá ndoho-o cuendá-gǎ. 30 Te tnàhá nchòhó ndóhó-ndó cuendá-gǎ vitna, te nchòhó ní xini núú-ndó nàcuáa ní ndoho-í, te vitna níhí-ndó tnúhu nchaa nàcuáa ndòho tucu-í.



## 2

*Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gá mée-gã dico Yá Ndiõxí ní quide nínu ñaha xii-gã*

<sup>1</sup> Te Xítohó Jesucristú dácáhu iní ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cundecu-ndo, te cùu iní ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cuu váha iní-ndó cundecu-ndo, te ndècu ndihí-ndo Espíritú Yá Ndiõxí, te ío cùndahú iní tnáhá-ndó. <sup>2</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sã ïo cuu ì<sup>n</sup>nuu-ni-ndo cundecu-ndo nacuáa ío-gã cudí<sup>í</sup> iní-í, te ì<sup>n</sup>-ni cùu iní tnáhá-ndó, te ì<sup>n</sup>-ni càni iní-ndó, te ì<sup>n</sup>-ni càda-ndo. <sup>3</sup> Te vá càdá nínu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cúú-xí mée-ndo, chi cunduu ndàhú iní-ndó, te cani iní-ndó sã tnàha ñáyiu-ndo ïo-gã cúnúú-yu dácúúxí mée-ndo. <sup>4</sup> Te ni vã cáni iní-ndó nducu-ndo mee-ni sá váha sá cúú-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sã cúú-xí tnàhá cuèndá tnàha ñáyiu-ndo.

<sup>5</sup> Te ío váha cani iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo dàtná quidé mée Xítohó Jesucristú. <sup>6</sup> Te ì<sup>n</sup>-ni cùu Xítohó Jesucristú ndihí Yá Ndiõxí. Te cuèi duca<sup>n</sup> dico mee Xítohó Jesucristú ní sani iní-gã sã ñà túú cùyica cundecu-gã taxi tnùnì-gã ndihí Yá Ndiõxí. <sup>7</sup> Te ní dàñá-gã sá cúnúu-gã andi<sup>u</sup> te ní quixi-gã ñuyúú-a ní cuu-gã ì<sup>n</sup> ñáyiu, te ní quide-gã dàtná quidé ì<sup>n</sup> téé xínu cuechi. <sup>8</sup> Te ní cuu-gã ì<sup>n</sup> téé dàtná ndáa cue téé xíndecu ñuyúú-a, te ní cuu-gã ì<sup>n</sup> téé ío ndàhú iní-xi chi ñá túú ní quide nínu-gã mée-gã, te ní sándáá iní-gã ní quide-gã nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí xii-gã cùtnàhá ní quixi-gã ñuyúú-a. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí sándáá iní-gã xiá<sup>n</sup> ní xihí-gã núú cùrúxí. <sup>9</sup> Te xiá<sup>n</sup> ío ní quide nínu ñaha Yá Ndiõxí xii Xítohó Jesucristú cuèndá ío cunuu-gã. Te ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí xii Xítohó Jesucristú sá cúú-gã Xítohó nchaa ñáyiu ndècu ñuyúú-a. <sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí quide Yá Ndiõxí cuèndá nchaa Espíritú ndécú àndi<sup>u</sup>, ndihí nchaa ñáyiu ndècu ñuyúú-a, ndihí nchaa ñáyiu ní xihí ngüí<sup>n</sup> xítí-yu ndihí nchaa espíritú-án te cachí-yu ndihí-xi sã ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú. <sup>11</sup> Te nchaá-yu cachí-yu sá Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá táxí tnùnì. Te sá dúcá<sup>n</sup> càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndiõxí.

*Ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú cúú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñuhú*

<sup>12</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu nchaa nchòhò ñáyiu ío cùu iní-í cuìní-í sá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-án ñà túú tnàhí ní dàña ndeé-ndó ñí sándáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuìní-í sá úú<sup>n</sup>-gã quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu ndéé ná sàá nduu ndúu táhú-ndó cundecu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, te ío canehe-ndo sã yíñúhu núú-gã. <sup>13</sup> Te Yá Ndiõxí ío váha dácáhu iní ñáhá-gã xii-ndo càda-ndo nchaa nacuáa cuìní mée-gã, te diu-ni mee-gã chíndèe ñaha-gã xii-ndo dùca<sup>n</sup> quide-ndo.

<sup>14</sup> Te vá cáni iní-ndó nã tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó cuèndá ñáyiu, te ni ñà túú nãndi tnúhu cùtnàha-ndo ndihí-yu, <sup>15</sup> te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo ñáyiu ñá túú cuèchi-xi núú Yá Ndiõxí. Te nchòhò ñáyiu cùu déhe Yá Ndiõxí, ñá túú tnàhí-gã ná cumánì-ndó núú-gã nini ndècu-ndo tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyúú-a, ñáyiu cuihna ìní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sã dáyèhé niú nee, <sup>16</sup> te duca<sup>n</sup> chi dácua-ndo ñáyiu tnúhu Yá Ndiõxí tnúhu sã càhá<sup>n</sup> nàcuáa nanihí tàhú-yu. Te núu duca<sup>n</sup>-ni na càda-ndo te óré ná sàá nduu càda ndáá Xítohó Jesucristú nchaa yíca cuèchi ñáyiu, te dàvá-án vã cúú càha<sup>n</sup> núú-í, chi ñá túú diò duca<sup>n</sup> ni sàhni iní-í càda-í nchaa chiú<sup>n</sup> ní táhú-gã. <sup>17</sup> Te nchòhò ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiõxí chi sándáá iní-ndó-gã, te yúhú cahni

ñaha-güedë xii-í cuendá nchaa sá vâha quide-ó. Te xíã<sup>n</sup> ío cudíí<sup>í</sup> iní-í te cudíí<sup>í</sup> tucu iní-í datná cudíí<sup>í</sup> iní-ndó cuendá nchaa sá vâha quide-ndo. <sup>18</sup> Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> ío chí cudíí<sup>í</sup> iní datná cudíí<sup>í</sup> iní mée-í cuendá nchaa sá yâha-í ndécú-í.

### *Té Timùteú ndíhi té Epafròditú*

<sup>19</sup> Te núu Xítohó Jesucristú ná cächí-gá te ndíhi-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dë xii-ndo nâcuáa cudíí<sup>í</sup> iní-ndó. Te òrë ndixi-dé canaha-dë tnúhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tnàhá yúhú ío cudíí<sup>í</sup> iní-í tucu. <sup>20</sup> Te núu ncháá cuè téë ndëcu ndíhi-í te ñ<sup>n</sup>dii-ni té Timùteú-a cùu-dé téë ío vâha sàni iní-xi datná sání iní-í, chí ñiu tnàhí-ni-dé ío sàni iní-dé núu nása ndëcu-ndo. <sup>21</sup> Chí dava-gá-güedé mee-ni sá cúu-xí mée-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túú sàni iní-güedé cada-güedé chiú<sup>n</sup> tahu Xítohó Jesucristú. <sup>22</sup> Te nchòhó sa xini-ndó sá té Timùteú-a cùu-dé ñ<sup>n</sup> téë quide vâha chí nándi sá tá yâha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé datná ñ<sup>n</sup> déhe-í ndécú ndíhi ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núu Xítohó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núu ñáyiú. <sup>23</sup> Te òrë ná cùtnuní núu nása cada ñaha-güedé xii-í te ndíhi-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dë xii-ndo. <sup>24</sup> Te sàni iní-í sá Xítohó Jesucristú cada-gá te tnàhá mée-í ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo.

<sup>25</sup> Te tnàhá sání iní-í sá ío xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafròditú téë ndëcu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú ndixi coto ñaha-dë xii-ndo, chí tnàhá-dé quide-dé chiú<sup>n</sup>-gá te quide ndee iní-dé tnàhá-dé nándi yâha-dé sá cuendá-gá, te ñiu mee-ndo ní tendaha-ndo-dé véxi-dé cuendá coto ñaha-dë xii-í. <sup>26</sup> Te duca<sup>n</sup> cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé chí mee-dé ío sàni iní-dé ndixi càhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha-dë xii-ndo, te ío ndíhú iní-dé sá ní níhí-ndó tnúhu sá cùhú-dé ní cùu. <sup>27</sup> Te ndáá sá ní cùhú-dé chí luha ndiqui<sup>n</sup>-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-dé ní quide tátna ñaha-gã te ní ndúha-dé. Te ñá ñíú-ní mée-dé duca<sup>n</sup> ní cundahú iní ñáhá-gã xii-dé chí tnàhá yúhú ío ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-í, chí núu ní xíhí-dé te ío-gá ndíhú iní-í ní cùu. <sup>28</sup> Te xíã<sup>n</sup> ío ndíhi cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé cuendá òrë nasáá-dé núu-ndó te ío cudíí<sup>í</sup> iní-ndó, te duca<sup>n</sup> yúhú ñá túú-gã ná caní iní-í. <sup>29</sup> Te òrë nasáá-dé te ío cudíí<sup>í</sup> iní-ndó nâquehe<sup>n</sup> cuendá-ndó-dë, te duca<sup>n</sup> ío ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó núu Xítohó Jesucristú cuendá-dé. Te ío canehe-ndo sá yíñùhu núu ncháa cue téë quide datná quide-dë. <sup>30</sup> Chí téë-a sa luha ndiqui<sup>n</sup>-ná cuú-dé ní cùu sá xínú cuèchi-dé núu Xítohó Jesucristú, te ní sàni iní-dé sá ñá túú nã cada-xi cuèi na cùu-dé ní quide-dé nchaa chiú<sup>n</sup> sá cúmání cada-ndo cuendá-í ní cùu.

## 3

### *Ñáyiú cùndáá núu Yá Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndëcu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-ndó sã ío cudíí<sup>í</sup> iní-ndó sã yíndàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusa<sup>n</sup>-í tee tucu-í nchaa tnúhu sá sá ní dánèhé ñàhá-í xii-ndo, chí cùu-xi tnúhu sá ío chindee ñaha-xi xii-ndo. <sup>2</sup> Te ío quíhi iní-ndó vã cáda cuendá-ndó ní ñ<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup> cue téë ío cuihna iní-xi ñá túú tnàhí cuini cada sá vâha, chí cue téë-á<sup>n</sup> néhé-güedé iní iná chí cächí-güedé sá ncháá cuè téë xini ñuhu-xi cùha-güedé sèñá ñíi-güedé cuendá duca<sup>n</sup> cùdiu-güedé núu Yá Ndiòxí. <sup>3</sup> Dico nchoo chí cùdiu-o núu Yá Ndiòxí cuèi dava-o sá ní ngúndecu sèñá ñíi-o te dava-o ñáhá, chí Espíritú-gá chíndèe ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacuéa taú-xi cunduu cuendá cuu càhnu-gá. Te ío cudíí<sup>í</sup> iní-ó cächí-ó sã ío càhnu cuu Xítohó

Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sã sã cuendá nchaa sá vãha quide-o cudïu-o núú Yã Ndiõxi. <sup>4</sup> Te núú dicó cuendá nchaa sá vãha quide-o cudïu-o núú Yã Ndiõxi, te yúhú sa ama-gã cudïu-í núú-gã cuendá nchaa sá ñí quide-í ní cùu te núú dicó duca<sup>n</sup>. Te ió cue téé cãchí-güedé sá cudïu-güedé núú Yã Ndiõxi cuendá nchaa sá vãha quide-güedé. Te yúhú uu<sup>n</sup>-gã duca<sup>n</sup> cãhá<sup>n</sup>-í núu dicó sá cùú chi yúhú ní xídó-gã-í ní quide-í dácúúxí dãva-gã-güedé. <sup>5</sup> Te núú ùná-ni nduu sá ñí cacu-í te ní sãha-güedé sèñã ñii-í, te yúhú cùú-í téé israél, te mei ñàni tnáhã ndii Benjãmìn téé ní xíndecu ndéé sanaha cùu-í. Te cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu hëbreú tnúhu cãhá<sup>n</sup> tãtã-í ndihi nãná-í, te ní cundihi-í nchaa cue téé cùu fariséú, te ní cãchicú<sup>n</sup> nihnu-í nchaa nãcuáa ní cãhá<sup>n</sup> ndii Moisés dàtnã xiquide mee-güedé.

<sup>6</sup> Te yúhú ní sani iní-í sã ñí ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ió ní cuini-í cunu cuechi-í núú Yã Ndiõxi, núu xiã<sup>n</sup> nãndi sá ñí quide-í nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te vá yõ ñí ni xóo cúñaha ñí tnúhu xii-í cachí-yu sã ñã túú quide-í nãcuáa ní cãhá<sup>n</sup> ndii Moisés ní cùu. <sup>7</sup> Te nchaa sá sání iní-í sã ño nãndihi nchicú<sup>n</sup> nihnu-í ní cùu, ní cutnùni iní-í sã ñã túú tnáhí chindee ñaha-xi nãcuáa cundáá-í núú Yã Ndiõxi, núu xiã<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní xehndé iní-í sã vã chindèe ñaha-xi cuendá sá ñí cuini-í cundecu ndihi-í Xítóhó Jesucristú. <sup>8</sup> Te nchaa sá cãchí ñáyiu chindee ñaha cundáá-ó núú Yã Ndiõxi ní cutnùni iní-í sã ñã túú chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnùni iní-í sã ño-gã váha tnáhã tnúhu-o ndihi Xítóhó Jesucristú. Te nchaa sá sání iní-í chindèe ñaha xii-í ní cùu, ñã túú-gã sãndáa iní-í sã chindèe ñaha-xi vitna chi ní cutnùni iní-í sã ñã túú nãndihi-xi. Te duca<sup>n</sup> quide-í ñã túú-gã sãndáa iní-í nchaa xiã<sup>n</sup> sã chindèe ñaha-xi, chi cuini-í sã úú<sup>n</sup>-gã cuita tnáhã tnúhu-í ndihi Xítóhó Jesucristú quíhí<sup>n</sup>, <sup>9</sup> te cuu ñí nuu-í ndihi-gã, te duca<sup>n</sup>-ni cundáá-í núú Yã Ndiõxi dàtnã cundáá-í vitna, dico ñã ñí cuendá sã nchicú<sup>n</sup> nihnu-í nãcuáa ní cãhá<sup>n</sup> ndii Moisés ní cùu, chi cuendá sã sãndáa iní-í Xítóhó Jesucristú. Te Yã Ndiõxi ní quide-gã cundáá-í núú-gã, te duca<sup>n</sup> chi ní sãndáa iní-í Xítóhó Jesucristú. <sup>10</sup> Te cuini-í cutnùni iní-í nchaa nãcuáa sãni iní Xítóhó Jesucristú, te cuini-í sã ño chindee ñaha-gã, te ñi-ni-gã cùú-gã Yáa ní xihí te ní ndoto-gã, te duca<sup>n</sup> cuini-í cada-gã cuendá cada-í nchaa nãcuáa cuini-gã. Te cuini-í tnáhã-í ndoho-í dàtnã ní ndoho-gã. Te yúhú cuini-í sã vã cadã-í ni ñí sã ñã túú tnáhã iní Yã Ndiõxi, chi ñi cuendá-á<sup>n</sup> ní xihí Xítóhó Jesucristú. <sup>11</sup> Te cuini-í sã Yã Ndiõxi cachí-gã te tnáhã-í ndoto na sãá nduu ndòto nchaa ñáyiu sa ní xihí ní xíndecu ichi-gã.

### *Cada-o nchaa nãcuáa tãú-xi cunduu cuendá ñihí-ó sã ndúú tãhú-ó*

<sup>12</sup> Te cumáni-gã cada-í nchaa nãcuáa cãhá<sup>n</sup>-í-a, te cumáni-gã cada-í nchaa nãcuáa cãhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxi cuendá sã ñã túú-gã ná cumáni-í núú-gã. Te ió ndècu ndee-í nchicú<sup>n</sup> nihnu-í quide-í nãcuáa duca<sup>n</sup> ñã túú-gã ná cumáni-í núú-gã, chi ñi cuendá-á<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã Xítóhó Jesucristú xii-í. <sup>13</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cãchí tnúhu-í xii-ndo sã cutnùni ndáá iní-í sã vitná cumáni-gã cada-í nchaa nãcuáa ñã túú-gã ná cumáni-í núú-gã. Te ní ñihí-í ñí sã ño xini ñuhu-xi cada-í te xiã<sup>n</sup> quide-í, te ñã túú-gã quide cuendá-í nchaa sá ñí xóo cada-í, te ió ndècu ndee-í quide-í nchaa nãcuáa cãhá<sup>n</sup> Yã Ndiõxi. <sup>14</sup> Te ndècu ndee vihi-í nchicú<sup>n</sup> nihnu-í quide-í nchaa nãcuáa cãhá<sup>n</sup>-gã, te ñi-ni duca<sup>n</sup> cada-í ndéé ná sãá nduu sãá-í núú ndécù-gã taxi-gã sã ndúú tãhú-í. Te duca<sup>n</sup> tnáhã sa ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã-gã xii-o cundecu-o ndihi-gã, te duca<sup>n</sup> ní cãhá<sup>n</sup> ñáhã-gã xii-o sã cuendá Xítóhó Jesucristú chi tnáhã tnúhu-o ndihi-gã.

<sup>15</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiu quide váha ndècu ichi Yã Ndiõxi xini ñuhu-xi cani iní-ndó dàtnã sání iní-í-a, ãdi núu dava-ndo ñã túú sãni iní-ndó dàtnã sání

iní-í-a, dico mee Yá Ndiöxí dandixi túu-gá iní-ndó te cutnúni iní-ndó nàcuáa cada-ndo. <sup>16</sup> Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nacuáa ta quide-o véxi.

<sup>17</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sã cãncícú<sup>n</sup> nihnu-ndo càda-ndo datná quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyiú sa nchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa nàcuáa dãnehé ñãhá-í xii-ndo cuendá duca<sup>n</sup> càda-ndo tnahá-ndó. <sup>18</sup> Te sa ní cuu vãi xito cachí tñuhu-í xii-ndo sã íó ñáyiú ñã túú tñàhí cùu váha iní-xi sã ní xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi cuendá sã nánihí tãhú-ó. Te ndihi ndute núú-í dándàcu iní ñãhá-í xii-ndo cuendá-yu. <sup>19</sup> Te sáá nduu te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> xiquide-á<sup>n</sup> cuíta nihnú-yu, chi mee-ni nchaa sã cuèhé sã dúhá ñuhu iní-yu te ñiu-ni nchaa xiã<sup>n</sup> cúnúu quidè-yu, te cucaha<sup>n</sup> núú-yu cuendá nchaa sã quidè-yu núú dicó sã cùh, dico ñãhá chi da quide cahnú-yu meé-yu cuendá nchaa xiã<sup>n</sup>. Te mee-ni nchaa sã íó ñuyú-a ñuhu iní-yu. <sup>20</sup> Dico nchoo chi andiú ndècu núú cúú ñúú-ó, te ndètu cahnu-o sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú nacuaca ñaha-gã xii-o. Te ñiu-ni-gá cúú-gã Yáa ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. <sup>21</sup> Te yiqui cùñú-ó chi vá cùdĩ-xi cundecu-xi dàtná cáá-xí vitna, dico mee Xítóhó Jesucristú nadama-gã yiqui cùñú-ó te ndada-gã dàtná ní nduu yiqui cùñú meé-gã cùtnàhá ní ndoto-gã. Te duca<sup>n</sup> càda-gã chi ndàcu-gã quidè-gã nchaa sã váha càchí iní-gã, te duca<sup>n</sup> tàxi tñuni-gã nchaandi tùhú sã íó.

## 4

### *Ío cudíí iní-ó sã ndécú-ó ichi Xítóhó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú ío cuini-í cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío cudíí iní-í cuendá nchaa sã váha quide-ndo chi ñã túú ní xita chiú<sup>n</sup> Yá Ndiöxí ní quide-í sã cúú-xi-ndó, te ñiu-ni nchòhò ñáyiú ío cùu iní-í càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sã cãncícú<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú.

<sup>2</sup> Te yòhó tá Vòdiá ndihi yòhó tá Sintiqué càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sã cúú ñ<sup>n</sup>nuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. <sup>3</sup> Te yòhó téé cùndihi-í quide ndáá quidè nchaa chiú<sup>n</sup> quide-í, càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sã chindèe tñuhu-n ùú ñáyiú ñãhá-á<sup>n</sup> cuendá sã ná cùu ñ<sup>n</sup>nuú-yu cundecú-yu, chi cùtnàhá ní xindecu ndihi ñãhá-yu xii-í ío ní chindee ñãhá-yu xii-í, ndihi té Clémenté, ndihi nchaa dava-gã-yu ní quide-ndí chiú<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú, te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> sa yòdo tñuni-yu núú tútú Yá Ndiöxí sã ndúú tãhú-yu cundecú-yu ndihi-gã ní caa ni quíhí<sup>n</sup>.

<sup>4</sup> Te nchaa-ni nduu ío cudíí iní-ndó sã ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú. ¡Te càhá<sup>n</sup>-ni tucu-í dóho-ndo sã cudíí ndisa iní-ndó! <sup>5</sup> Te ío váha cuu iní-ndó càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo ñáyiú cuendá ná cutnúni iní-yu sã cúú-ndó ñáyiú váha iní-xi, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

<sup>6</sup> Te ñã túú tñàhí ná cani iní-ndó te núú nása cùu ndecu-ndo, chi càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndiöxí cuendá sã ná chindee ñaha-gã xii-ndo. Te ío ndacá<sup>n</sup> tãhú-ndó núú-gã. <sup>7</sup> Te núú duca<sup>n</sup> na càda-ndo te Yá Ndiöxí cada-gã te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te nchoo ñáyiú ñã túú cutnúni iní-ó nása quide-gã ndéé duca<sup>n</sup> ío váha cùu iní-ó, te duca<sup>n</sup> ío váha cùu iní-ó chi cùu ñ<sup>n</sup>nuu-o ndihi Xítóhó Jesucristú.

### *Mee-ni sã váha cuhu<sup>n</sup> iní-ó*

<sup>8</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhú tucu-í núú nchaa nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú sã meé-ni sã váha cuhu<sup>n</sup> iní-ndó. Te xini ñuhu-xi cuhu<sup>n</sup> iní-ndó

mèe-ni nchaa tnúhu ndáá, ndihi nchaa tnúhu yiñùhu, ndihi nchaa tnúhu sá ïo cudíí ñí-ó, ndihi nchaa tnúhu sá ïo vii ïo váha cuáhá<sup>n</sup>, ndihi nchaa tnúhu sá ñà túú ñùhu tnahá tnúhu cuéhé, ndihi nchaa tnúhu sá càchí ñáyiú váha, ndihi nchaa dava-gá tnúhu sá sání ñí-méé-ndó sá ïo váha te ñiú-ni nchaa xiá<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup> ñí-ndó.

<sup>9</sup> Te cútnhá ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo ní dánèhé ñàhà-í nàcuáa cada-ndo te ní sándáá ñí-ndó. Te xiá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá vâ dáñá ndéé-ndó càda-ndo, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> vâ dáñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xini-ndó. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te Yá Ndióxi Yáa quidé ïo váha cùu ñí-ó ndècu-o cundecu ndihi ñaha-gá xii-ndo.

*Ñáyiú ñúú Filipú ndécú ichi Xítohó Jesucristú sãñàhá-yu sá ndúú tãhú tã Pãblú*

<sup>10</sup> Te cudíí víhí ñí-í ndàcá<sup>n</sup> táhù-í núu Xítohó Jesucristú sá ní ndacu ñí ñáhá-ndó xii-í, dico ñá ñá díú sá ñà túú ñùhu ñí ñáhá-ndó xii-í chi dícò sá ñà ñíhí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu. <sup>11</sup> Te ñá díú sá dúhá càhá<sup>n</sup>-í te caní ñí-ndó sá càchí tnúhu-í xii-ndo sá ïo ñí<sup>n</sup> sá cùmáñí xii-í, chi yúhú cùu váha-ni ñí-í núu ïo xii-í àdi ñá túú ïo. <sup>12</sup> Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xití-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú vèdana ná ndécú ndihi-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndihi-o. Te duca<sup>n</sup> ní cutúha-í quidé-í cuendá nchaa nàcuáa ta yãha-í véxi. <sup>13</sup> Te nchaa ndàcu-í quidé-í chi Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-í. <sup>14</sup> Te nchòhó ïo váha ní quide-ndo ní cundàhú ñí ñáhá-ndó xii-í ní chindee ñàha-ndo vitna ndecu ndihi-í tnúndòho.

<sup>15</sup> Te nchòhó cue ñáyiú ñúú Filipú sá ñaha-ndo nacuáa ní cuu cútnhá ní ngúíta-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú distritú Macèdoniá, te cútnhá ní ndee-í distritú-á<sup>n</sup> te ñiú tnahí-ni nchòhó ní taxi-ndo sá ndúú tãhú-í, te nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú dava-gá xichi ñá túú tnahí ní chindee ñahá-yu xii-í. <sup>16</sup> Te cuéi cútnhá ní xíndecu-í ñúu Tesalónicá titní xito ní tendaha-ndo sá ndúú tãhú-í sá ní cutnúmí ñí-méé-ndó ní xini ñùhu-í. <sup>17</sup> Te vâ caní ñí-ndó sá sá dúhá càhá<sup>n</sup>-í te cuñí-í nándi-gá taxi táhú-ndó, te duha càhá<sup>n</sup>-í chi Yá Ndióxi ïo-gá vâi sá váha cada ñaha-gá xii-ndo sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>18</sup> Te ní xidó vâi nchaa sá xini ñùhu-í ndécú ndihi-í vitna, te duca<sup>n</sup> ïo vâi sá ndécú ndihi-í ní cuu chi ní tendaha tucú-ndo sá ndúú tãhú-í véxi ndihi té Epafrodítú. Te táhú-a cùu-xi datná ñí<sup>n</sup> táhú sá ní sáha-ndo mèe Yá Ndióxi, te cùu vii cuu váha ñí-gá sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-ndo. <sup>19</sup> Te núu ná cùú sá xini ñùhu-ndo, te mee Yá Ndióxi ïo vâi taxi-gá chi ïo vâi sá ndécú ndihi-gá, te duca<sup>n</sup> càda-gá chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú. <sup>20</sup> Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá ïo càhnu cuu Tátá-ó Dütú Ndióxi ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cunduu.

*Tnúhu ndéé núu ní ndihi-ná*

<sup>21</sup> Te cúñaha-ndo sá ïo na càda ndee ñí nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi. Te tnahá nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ndihi-í quidé ndèe ñí ñáhá-yu xii-ndo. <sup>22</sup> Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi xínú cuèchi vehe té Cèsár tée yíndaha cuéhé nàció<sup>n</sup> quidé ndèe ñí ñáhá-yu xii-ndo, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá.

<sup>23</sup> Te Xítohó Jesucristú ïo na chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cunduu. Te ïo chí cáda ndèe ñí-ná vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

*Té Páblú cadúha-dé tutú quihi<sup>n</sup> ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còlosá*

<sup>1</sup> Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú chi duca<sup>n</sup> cuini méé Yá Ndióxi cunduu, te cadúha-í tutú-a ndihi té Timúteú <sup>2</sup> cuendá daqui-xi-í ndaha nchòhó ñáyiú ñuú Còlosá, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi, ñáyiú quide ndáá ndécú ichi Xítóhó Jesucristú, te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxi sá io na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndĩ nduú-gá ná cadá te io váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

*Té Páblú càhá<sup>n</sup> ndihi-dé Yá Ndióxi cuendá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú*

<sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup>-ni càhá<sup>n</sup> ndihi-ndí Yá Ndióxi Yaá cúu Tátá Xítóhó Jesucristú ndácá<sup>n</sup> táhú-ndĩ núú-gá cuendá nchaa nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, <sup>4</sup> chi nihí-ndí tnúhu sá io sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> io cùu iní-ndó nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi sàndáá iní-ndó sá ndúú táhú-ndó cundecu-ndo núú ndécú Xítóhó Jesucristú, te tnúhu-á<sup>n</sup> ní nihí-ndó cùtnáhá ní xĩndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xítóhó Jesucristú. <sup>6</sup> Te tnúhu Xítóhó Jesucristú tá xité nuu-xi nihí ñuyú cuáhá<sup>n</sup>. Te vai ñáyiú ta sàndáá iní-yu cuáhá<sup>n</sup>, te ta quidé-yu mee-ni sá váha cuáhá<sup>n</sup> ndécú-yu ichi-gá. Te nchòhó chi ndéé cùtnáhá ní tecu dóho-ndo tnúhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiú ñuú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gá cuáhá<sup>n</sup>. Te dàvá-á<sup>n</sup> ní cutnùní ndáá ndisa iní-ndó sá Yá Ndióxi io chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo. <sup>7</sup> Te duca<sup>n</sup> ní dánèhé ñáhá té Èpafrás téé io cùu iní-ndí, chi tnàhá-dé io quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú quidé-dé núú-ndí dácua<sup>n</sup> ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gá. <sup>8</sup> Te càchí tnúhu-dé xii-ndí sá io cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te duca<sup>n</sup> quide-ndo chi Espiritú Yá Ndióxi chĩndèe ñaha-xi xii-ndo.

<sup>9</sup> Te ndéé cùtnáhá ní nihí-ndí tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dàvá-á<sup>n</sup> ní ngúita-ndí ñá túú dàña ndee-ndí xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndó sá Espiritú-gá ná tàxi-xi nchaa-gá sá cùmání quini tnùní-ndó, te duca<sup>n</sup> te cutnùní váha-gá iní-ndó nàcuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo. <sup>10</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> te ndacu-ndo càda-ndo mee-ni sá váha dàtná cuini Xítóhó Jesucristú cada nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá. Te duca<sup>n</sup> io nduu vétú iní-gá te núu na càda-ndo nchaa núú sá váha. Te duca<sup>n</sup> io-gá cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo. <sup>11</sup> Te mee-gá cúu-gá Yaá io cùnuu, te diu-gá io chĩndee ñaha-gá xii-ndo, te cudíí iní-ndó cuéi nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sá cuendá-gá, te duca<sup>n</sup> io cunduu càhnu iní-ndó. <sup>12</sup> Te ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú Dütú Ndióxi chi ní quide túha ñaha-gá xii-o cuendá nduu táhú-ó cundecu-ndo ndihi nchaa dava-gá ñáyiú yĩndaha-gá xĩndecu núú càndòo canine ñá túú tnàhí-gá ní ñ<sup>n</sup> cuéchi íó. <sup>13</sup> Te diu-gá ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuèhé ichi duha núú táxi tnùní yucu ñávàha, te ní nachihi ñaha-gá xii-o ndàha Déhe-gá Yaá io cùu iní-gá. <sup>14</sup> Te Déhe-gá ní xihí-gá cuendá sá nchóó càcu nihnu-o núú ùhú núú ndàhú, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dühá ní quide-o.

*Ñáyiú cùu ìḡḡḡ nuu ndìhi Yá Ndiòxí cuèndá sá ñí xíhí Xítóhó Jesucristú*

<sup>15</sup> Te Yá Ndiòxí cúu-gá Yaá vá cúu quini-ó dico Xítóhó Jesucristú chi ní quixi túu-gá ñuyúú-a, te ní quide-gá nchaa nácuáa sàni iní-gá. Te dàtná-ni sàni iní-gá te duca<sup>n</sup> sàni iní Yá Ndiòxí, te Yaá-án duca<sup>n</sup>-ni ndècu-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyúú. <sup>16</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá núú Yá Ndiòxí ní cadúha-gá nchaa sá ío andiú ndìhi nchaa sá ío ñuyúú-a, te ní cadúha-gá nchaa sá cúu quini núu-ó cùndehe-o, ndìhi nchaa sá vā quini tñáhi-o, ndìhi nchaa espíritú cùnúu vihi xinu cuechi núú Yá Ndiòxí, ndìhi nchaa dāva-gá espíritú xínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xítóhó Jesucristú chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxí cunduu. Te duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxí cunduu cuèndá nchaa cuu-xi mee-ni sá vāha sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú. <sup>17</sup> Te Xítóhó Jesucristú duca<sup>n</sup>-ni ndècu-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyúú-a, te diu núú ndáhá-gá cándòdo ñuyúú-a, ndìhi andiú, ndìhi nchaandi túhú sá ío. <sup>18</sup> Te diu Xítóhó Jesucristú cùnúu-gá yíndàha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, te diu-gá quidé-gá ndécú vāha-o núu-gá. Te núú ncháá ñáyiú ndoto diu-gá cúu-gá Yaá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcá<sup>n</sup> ní ndoto-gá te xíá<sup>n</sup> cúu-gá Yaá ío tàxi tñuní nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a ndìhi andiú. <sup>19</sup> Te duca<sup>n</sup> ío cùnūu-gá táxi tñuní-gá chi ndáá sá ìḡḡ-ni cuu-gá ndìhi Yá Ndiòxí. <sup>20</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí, chi duca<sup>n</sup> ní cuini Yá Ndiòxí cunduu cuèndá sá vā yō ìḡḡ-gá cuu úhú iní ñáhá xii-gá cuèi ñáyiú xíndecu ñuyúú-a, te cuèi cue espíritú ndécú àndiú.

<sup>21</sup> Te nchòhó cùtnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú tñáhi ní xōo cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo-gá, chi mee-ni ní xōo cuu úhú iní-ndó-gá, te mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá ní xōo cunuu ní xōo cada-ndo ni cùu, dico Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní tñahá tñúhu-ndo ndìhi Yá Ndiòxí vitna. <sup>22</sup> Chi diu cuèndá-án ní xíhí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí cuèndá sá nchóó ndūu ndoo nduu nine iní-ó ngūndecu-o núú Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup> te ñá túú tñáhi-gá ná cumání-ó núu-gá, te vā yō ìḡḡ-gá cachí sá nchóó ndècu cuèchi-o. <sup>23</sup> Te núu vā dáñá ndéé-ndó quíndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ichi-gá, te vā cáni iní-ndó dáñá-ndo tñúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndìhi-o. Te nchaa tñúhu-gá-án tá xítè nuu-xi nihíi ñuyúú cuáhá<sup>n</sup>, te diu-ni tñúhu-án cáhá<sup>n</sup> yúhú té Páblú dánèhé-í ñáyiú.

*Té Páblú yíhí díquí-dé cáhá<sup>n</sup>-dé tñúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú ndècu ichi-gá*

<sup>24</sup> Te vitna ío cùdíí iní-í ndóhó-í cuèndá-ndó, chi Xítóhó Jesucristú ío ní ndoho-gá cuèndá-ó, te tñahá yúhú ndóhó-í cuèndá nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, dico vitna cùmání-gá ndoho-í cuèndá-yu. <sup>25</sup> Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá yúhú quíhí díquí ñáhá-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá cuèndá danèhé ñáhá vāha-í xii-ndo tñúhu-gá cuèndá cuu-xi sá vāha sá cúu-xí-ndó. <sup>26</sup> Te nchaa tñúhu-gá dánèhé ñáhá-í xii-ndo ñá túú ní tēcú dóho nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gá ní cuini-gá sá ncháá nchòo ñáyiú yíndaha-gá vitna cundecu ndìhi-o tñúhu-án. <sup>27</sup> Te mee-gá ní cachí-gá sá dátúu-gá nchaa tñúhu sá ío vii ío vāha cuáhá<sup>n</sup> núú ncháa ñáyiú yíndaha-gá. Te tñúhu-án cúu-xí cuèndá tñahá nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israhél. Te tñúhu-án dánèhé ñáhá-xí xii-ndo sá Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi ñaha-gá xii-ndo. Te cuèndá xíá<sup>n</sup> ní ngūndecu ndìhi-ndo tñúhu ndee iní cundecu-ndo ndìhi-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

<sup>28</sup> Te nchúhú mee-ni cuèndá Xítóhó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> vāha-ndí, te dāsahú-ndí ñáyiú nácuáa cadá-yu. Te vāha vihi danèhé-ndí nchaa ñáyiú nácuáa tecú



tnùnì-yu tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> dانهه-ndí-yu nàcuáa cundáa-yu núú Yá Ndiöxí, te duca<sup>n</sup> chi tnàhá tnúhu-yu ndihí Xítóhó Jesucristú. <sup>29</sup> Te cuendá xiá<sup>n</sup> ío ndücu ndee-í quidè-í chiü<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú, te mee-gá ío chindee ñaha-gá xii-í núu xiá<sup>n</sup> ndácù-í quidè-í chiü<sup>n</sup>-gá.

## 2

<sup>1</sup> Te cuiní-í sá nchòhó cutnùnì iní-ndó sã ío sàni iní-í cuendá-ndó, ndihí cuendá nchaa ñáyüu ndècu ñuú Laodiceá, ñáyüu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú. Te duca<sup>n</sup>-ni ío sàni iní-í cuendá nchaa ñáyüu vátá quiní ñáhá-gá xii-í. <sup>2</sup> Te cuiní-í sá nchòhó ndihí nchaa ñáyüu-á<sup>n</sup> ío nducu ndèe-ndo canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ío cuu iní tnáhá-ndó, te duca<sup>n</sup> cùu ñ<sup>n</sup>nuu-ndo cundecu-ndo. Te cuiní-í sá nchòhó ndihí dava-gá ñáyüu-á<sup>n</sup> ío váha sáa sá xini tnùnì-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nchaa nacúaa ndüu cuendá Xítóhó Jesucristú chi ío ndüu yuhu ni cuu, dico vitna ní dátüu-gá núú-ó. <sup>3</sup> Te Xítóhó Jesucristú nehé vâha-gá nchaa tnúhu sá ío xini ñuhu-xi tecú tnùnì-ó. <sup>4</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í chi cuiní-í sá vã quindáa iní-ndó ni ñ<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup> nchaa ñáyüu cuiní dandähú ñáhá xii-ndo cuéí ío váha càhá<sup>n</sup>-yu. <sup>5</sup> Te cuéí ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo dico duca<sup>n</sup>-ni ío ñuhu iní ñáhá-í, te ío cùdí iní-í chi nihí-í tnúhu sá ío cùu ñ<sup>n</sup>nuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dâña ndeé-ndó sândáa iní-ndó Xítóhó Jesucristú.

<sup>6</sup> Te dátñá-ni ní sândáa iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te duca<sup>n</sup>-ni quindáa iní-ndó-gã canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi-gá. <sup>7</sup> Te ni yühu ni iní-ndó canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi-gá, te duca<sup>n</sup> cuíta cutnùnì-gá iní-ndó nchaa nacúaa càhá<sup>n</sup>-gá quíhí<sup>n</sup>. Te vã dáñá ndèé tnàhí-ndo quindáa iní-ndó nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñáhá cuè téé càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá xii-ndo. Te xini ñuhu-xi ndacá<sup>n</sup> táhú vihi-ndo núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>.

### *Ñáyüu ío váha tnàhá tnúhu ndihí Xítóhó Jesucristú*

<sup>8</sup> Te ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo chi xica cuu ñáyüu cuiní dandähú ñáhá xii-ndo, te ñáyüu-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu mee-ni nchaa tnúhu ní cahu iní nchaa cue téé ñuyú<sup>n</sup>-a, te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ñã túú vèdana nandíhí-xi. Te duca<sup>n</sup> quidè-yu chi nchicú<sup>n</sup> nihnu-ní-yu nchaa nacúaa ní xóo cada ñáyüu ní xíndecu ndeé sanaha. Te càhá<sup>n</sup>-yu nacúaa sàni iní yucu ñãvâha, te ñá túú càhá<sup>n</sup>-yu nacúaa cuiní mée Xítóhó Jesucristú.

<sup>9</sup> Te Xítóhó Jesucristú cúu-gã ñ<sup>n</sup> ñáyüu dico ñ<sup>n</sup>-ni cùu-gá ndihí Dútú Ndiöxí. <sup>10</sup> Te nchòhó chi ñá túú tnàhí-gá ná cúmání-ndó núú-gã chi ndècu ndihí-ndo Xítóhó Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te tàxi tnuní-gá nchaa núú cuè espíritu cùnuu. <sup>11</sup> Te mee-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chi ní ngúndecu ndihí-ndo-gã te duca<sup>n</sup> ñã túú-gã ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, te cada iní-ndó sã ní ngúndecu ndihí-ndo ñ<sup>n</sup> señá, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá díú ñ<sup>n</sup>-ni cuu-xi ndihí señá sá sãha cue téé israhél ñ<sup>n</sup>-güedé. <sup>12</sup> Te nchòhó sa ní sandute-ndo te cada iní-ndó sã dátñá tnúhu sá ní xihí-ndó ndihí Xítóhó Jesucristú, te ní nguindüxi-ndo ndihí-gá, te ní ndoto-ndo ndihí-gá, te duca<sup>n</sup> càda iní-ndó chi ñá túú-gã ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te duca<sup>n</sup> chi sândáa iní-ndó nchaa nacúaa quidè Yá Ndiöxí, te ñ<sup>n</sup>-gá ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú. <sup>13</sup> Te nchòhó cùtnàhá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha cùu-ndo datñá ñáyüu ní xihí, chi ñá túú tnàhá tnúhu-ndo ndihí Yá Ndiöxí ní cùu, te ni ñá díú ñáyüu israhél cúu-ndó. Te Yá Ndiöxí ní

cachí-gá sá nchóó ïo váha tnahá tnúhu-o ndíhi Xítoho Jesucristú vitna. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi sa ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o. <sup>14</sup> Te vitna duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú-gá cuèchi-o ndècu núú-gá. Te nchoo ñà túú cuíni-ó càda-o nacuaá càhá<sup>n</sup>-gá, te cuendá xíá<sup>n</sup> ïo ndècuèchi-o, te vài nacháhu-o núú-gá ní cùu. Te vitna ñá túú-gá ni ñ<sup>n</sup> cuèchi-o ndècu núú-gá, chi diu cuendá-án ní xíhi Xítoho Jesucristú núú cùrúxí. <sup>15</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xíhi Xítoho Jesucristú núú cùrúxí, te duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní dáquée tíhú-gá sácuihná ndíhi nchaa espíritú cùndíhi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gá ïo cùnuu-gá táxi tnúni-gá.

### *Nanducu nihnu-o mee-ni sá vâha cächí Xítoho Jesucristú*

<sup>16</sup> Te núu dava ñáyiú xícuèhé ñáhâ-yu xii-ndo cuendá sá ñà túú xèxi-ndo xíhi-ndo datná quidé mée-yu te vâ cáda cuendá-ndó, te ni vâ cáda cuendá-ndó te núu xícuèhé ñáhâ-yu xii-ndo cuendá sá ñà túú cànehe íí-ndó vico quide meé-yu núú cuiá núú cuiá, ndíhi vico quidé-yu ndi tnahá yóó, ndíhi cuendá sá ñà túú cànehe íí-ndó ndùu ndetatú-yu. <sup>17</sup> Te nàcuáa quidé-yu ndi tnahá òré quidé-yu nchaa vico-á<sup>n</sup>, ndíhi nàcuáa quidé-yu ndi tnahá nchaa nduu cànehe íí-yu-á<sup>n</sup>, te cada iní-ó sá sá quidé-yu-á<sup>n</sup> dânehé núú ñáhâ-xí nàcuáa cada Xítoho Jesucristú núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi. <sup>18</sup> Te vâ quindáá iní-ndó ni ñ<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú cächí sá cuíta nihnu-ndo cuendá sá ñà túú tnúu-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu, chi cächí-yu sá ïo xini ñuhu-xi cada cahnu-o nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ni yùhu ni iní-ó cànehe-o sá yíñùhu núú-xi. Te ñáyiú-án cächí-yu sá ndáá càhá<sup>n</sup>-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-yu, te ïo quide cahnú-yu mée-yu cuendá nchaa sá sání iní mée-yu quidé-yu, te ñá túú vèdana nândíhi nchaa sá quidé-yu. <sup>19</sup> Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> xíquide-án ñà túú tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítoho Jesucristú. Te mee-gá cúú-gá Yáa cùnùu taxi tnuni ñáhâ-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo ndècu-o ichi-gá, te mee-gá quidé-gá cúú ñ<sup>n</sup>nuu-o ndecu-o, te ta quide-o nchaa nacuaá cuíni Yá Ndióxi cuahá<sup>n</sup>.

<sup>20</sup> Te nchóó cúú-ndó datná ñáyiú ní xíhi ndíhi Xítoho Jesucristú cuendá sá vâ cànchicú<sup>n</sup> nihnu-gá-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. Te núu duca<sup>n</sup> ña, ¿te ná cuendá tnúú-ní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú-án te quide-ni-ndo datná quidé-yu? <sup>21</sup> Chi ñáyiú-án cächí-yu sá ïo sá ni vâ cúú tèe ndaha-o, te dava ni vâ cúú càxi-o, te dava ni vâ cúú tnúu-o. <sup>22</sup> Te nchaa xíá<sup>n</sup>, núú néhé chiú<sup>n</sup>-ni-o ndíhi nihnu-xi. Te nchaa sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu-á<sup>n</sup> cúú-xí mée-ni sá ní cahu iní mée nchaa ñáyiú ñuyúú-a nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. <sup>23</sup> Te nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu-á<sup>n</sup> sánùu sá cúú-xí ñ<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> téé ïo váha sáá díquí-xi, chi cächí-yu sá cáda càhnu-o Yá Ndióxi nàcuáa véxi iní mée-ó, te cunduu ndáhú iní-ó dico ñá túú dânehé ñáhâ-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. Te cächí tucú-yu sá cáda úhú-ó mée-o, chi duca<sup>n</sup> cuíni Yá Ndióxi cada-o cächí-yu. Te nchaa xíá<sup>n</sup> ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-ndo cuendá sá vâ táxi tnúni ñáhâ ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá sání iní-ó.

## 3

<sup>1</sup> Te nchóó cada iní-ndó sá ní xíhi-ndó ndíhi Xítoho Jesucristú te ni ndoto-ndo ndíhi-gá, núu xíá<sup>n</sup> tàú-ndó càda-ndo nchaa sá vâha datná cuíni mée-gá chi mee-gá núcòo-gá xio cùha Dútú Ndióxi chi tnahá-gá ïo cùnuu-gá.

<sup>2</sup> Te ïo cuhu<sup>n</sup> iní-ndó nchaa sá vâha cächí Xítoho Jesucristú nduu táhú-ndó

cùndecu ndìhi-ndo, te vâ cùhú<sup>n</sup> ínì-ndó mèe-ni nchaa sá ìò ñuyú<sup>n</sup>-a. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáyiu ní xíhí ndìhi Xítóhó Jesucristú, chi ñá túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ìchi duha. Te Yá Ndiòxí nêhé cuendá ñáhã-gã xii-ndo chi tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú. <sup>4</sup> Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yá ndécú ndìhi ñaha xii-o vitna, te sáá nduu quèe túu ndìhi ñaha-gã xii-o àndiu, te tnàhá-ò ìo cunu-u-o ndìhi-gã.

*Duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> daña-o nchaa sá cuehé sá dúhá ñùhu ínì-ó te cada-o mèe-ni sá vâha*

<sup>5</sup> Te duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> daña-ndo nchaa sá cuehé sá dúhá ñùhu ínì-ndó. Te nchaa nchòhó cue tée vâ càhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo ñáyiu ìhi te núu ñá díú ñàdìhi-ndó cúú-yu, te duca<sup>n</sup>-ni nchaa nchòhó cue ñáyiu ìhi tucu vâ càhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo cue tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vâ cání-gã ínì-ndó càda-ndo ni ì<sup>n</sup> sá cuehé sá dúhá ndìhi tnaha ñáyiu-ndo. Te vâ cání cuehé cani duha-gã ínì-ndó sã cúú-xí-ndó ndìhi-yu, te vâ cání-gã ínì-ndó ni ì<sup>n</sup> sá cuehé sá dúhá, te ni vâ xíhó-ndó ì<sup>n</sup> sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiu-ndo, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo xihò-ndo sã ndécú ndìhi-yu te ì<sup>n</sup>-ni cùu-ndo ndìhi ñáyiu chìñuhu nchaa sã càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndàá sã ndiòxí cúú nchaa xíá<sup>n</sup>. <sup>6</sup> Te nchaa ñáyiu duca<sup>n</sup> xíquide ìo dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii-yu na sàá nduu tnúndòho tnúhu ndàhú, chi ñá túú sàndáá ínì ñáhã-yu xii-gã. <sup>7</sup> Te nchòhó cùtnàhá ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ìchi duha, te tnàhá-ndó ní xóo cada-ndo dàtná quidé nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te vitna duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> daña-ndo nchaa sá ná càchí tnúhu-í-a: Vâ cùdée<sup>n</sup>-gã-ndó, te ni vâ cùnduu líhli-gã ínì-ndó, te ni vâ cúú ùhú-gã ínì-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te ni vâ cùcuehé-gã-ndó-yu, te ni ì<sup>n</sup>-gã tnúhu cuehé vâ càhá<sup>n</sup>-ndó. <sup>9</sup> Te ni vâ dácuañdehnde-gã-ndó, chi nchòhó sa ní dàñá-ndó nchaa ìchi cuehé ìchi duha, te ñá túú-gã sání cuehé sání dùha ínì-ndó nã cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo. <sup>10</sup> Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñáyiu váha, te uu<sup>n</sup>-gã tá cùtnuní ínì-ndó nchaa nacuaá cuìni Yá Ndiòxí cada-ndo, te duca<sup>n</sup> ta ndècu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vâha dàtná quidé mèe-gã. <sup>11</sup> Te vitna ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te vâ cadá cuendá-gã-ndó núu cùu-ndo ñáyiu isràél àdi ñá túú cùu-ndo, te ni vâ cadá cuendá-ndó núu cùu-ndo ñáyiu ní ngúndecu seña ñi-xi àdi ñáhã, te ni vâ cadá cuendá-ndó núu cùu-ndo ñáyiu véxi ñuú xicá, te ni vâ cadá cuendá-ndó núu cùu-ndo ñáyiu cùu neñuú, te ni vâ cadá cuendá-ndó núu cùu-ndo ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núu chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi, te ni vâ cadá cuendá-ndó núu cùu-ndo ñáyiu dàñá queé núu chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi, chi Xítóhó Jesucristú cùnùu-gã ndécú ndìhi ñaha-gã xii-o nchaa-o.

<sup>12</sup> Te Yá Ndiòxí ní dáqueé ì<sup>n</sup> ñaha-gã xii-ndo cuendá cundecu-ndo ndìhi-gã, te vitna cùu-ndo ñáyiu quide ndáá ndécú ìchi-gã. Te mee-gã ìo cùu ínì ñáhã-gã xii-ndo núu xíá<sup>n</sup> tàú-ndó cùndahú ínì tnàhá-ndó, te ìo váha cuu ínì-ndó chindee tnaha-ndo, te cuu-ndo ñáyiu ndàhú ínì-xi, te ìo vii ìo váha cuu ínì-ndó cùndecu ndìhi tnaha-ndo, te ìo càhnu cunduu ínì-ndó cuendá nchaa sã quidé ñaha ñáyiu xii-ndo. <sup>13</sup> Te duca<sup>n</sup> cànehe-ndo tnúhu càhnu ínì núú ndì mèe-ndo nacuaá ndècu-ndo ìchi-gã, te cada càhnu tucu ínì-ndó núu ná cúú sã cùmání núú tnàhá-ndó. Te dàtná ní quide càhnu ínì Xítóhó Jesucristú nchaa sã ñá túú vâha ní xóo cada-ndo duca<sup>n</sup> càda-ndo cada cahnu ínì-ndó nchaa sã cùmání núú tnàhá-ndó ndècu-ndo. <sup>14</sup> Te xini ñuhu vihi-xi sá ìo cuu ínì tnàhá-ndó cùndecu-ndo, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gã sã càhá<sup>n</sup>-í, te ñá túú tnàhí-gã ná cùmání-ndó. <sup>15</sup> Te daña-ndo sã Yá Ndiòxí ná chindee ñaha-gã nacuaá ìo váha cuu ínì-ndó cùndecu-ndo, chi ìiu cuendá-á<sup>n</sup>

nĩ cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo cuëndá cuu ñ<sup>n</sup>nuu-ndo ndìhi nchaa dava-gá ñáyi ndècu ichi-gá, te duca<sup>n</sup>-ni ño ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó nũ-gá.

<sup>16</sup> Te io cuhu<sup>n</sup> iní-ndó tnúhu Xítoho Jesucristú, te io váha cuáha-ndo cuëndá nàcuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá te duca<sup>n</sup> dānehé tnáhá-ndó. Te io cáhá<sup>n</sup> dóho tnàha-ndo nacuáa cada-ndo càncicú<sup>n</sup> nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, te cata-ndo ndúdú ndéé nũ tütú Yá Ndiöxí, ndìhi nchaa dava-gá ndudú sá xíní méé-ndó xita-ndo te nchaa xiá<sup>n</sup> cata-ndo chĩñuhu-ndo Yá Ndiöxí. Te òré xítá-ndó te ni yùhu ni iní-ndó ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó nũ-gá.

<sup>17</sup> Te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó Xítoho Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ñ<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> àdi ná tnúhu cuíní-ndó cáhá<sup>n</sup>-ndó, te ñi-ndó cuhu<sup>n</sup> iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó nũ Yá Ndiöxí, te ñi-ndó Xítoho Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndo ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó nũ Tátá-ó Dütú Ndiöxí.

*Nàcuáa tàù ñáyi ndècu ichi Xítoho Jesucristú cada-yu sá cúu-xí ndí mee-yu*

<sup>18</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi dñí ñáyi ndècu yí-xi quindáá iní-ndó yí-ndo, chi duca<sup>n</sup> tàù-xi cada nchaa ñáyi dñí ndécú ichi Xítoho Jesucristú. <sup>19</sup> Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cuu iní-ndó ñadihí-ndó, te vá cūcuèhé-ndó-yu.

<sup>20</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi ndècu tátá-xi ndìhi náná-xi quindáá iní-ndó-yu, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ndũ vétú iní Yá Ndiöxí. <sup>21</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi cūu tátá ndìhi náná vá dásátú-ndó iní cue déhe-ndo, chi núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ni vā quixí-gá iní-gūexi cada-gūexi sá vāha.

<sup>22</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi xinu cuechi quindáá iní-ndó nchaa ñáyi cūu patróó<sup>n</sup>-ndó, te ni yùhu ni iní-ndó càda-ndo nchaa chiu<sup>n</sup> tahu-yu cuèi òré ndécū-yu àdi òré ñá túú-yu, te ñá ñíú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuëndá-ni sá cuíní-ndó cūñi-ndo nũ-yu, chi cada-ndo sã néhé-ndó sã yíñuhu núú Xítoho Jesucristú. <sup>23</sup> Te nchaa chiu<sup>n</sup> sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo ni yuhu ni iní-ndó, te sá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo-án<sup>n</sup> te cada-ndo cuëndá sá xínú cuèchi-ndo núú Xítoho Jesucristú te ñá ñíú nũ ñáyi ñuyú-a xinu cuechi-ndo.

<sup>24</sup> Te nchòhó sá ñàha-ndo sá Xítoho Jesucristú taxi-gá sá ndúú táhú-ndó te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, chi cūu-ndo ñáyi xinu cuechi núú-gá. <sup>25</sup> Te nchaa ñáyi quide nchaa sá cuèhé sá dúhá nàcháhu-yu núú Yá Ndiöxí cuëndá nchaa sá quidè-yu, te mee-gá vá cáda cuëndá-gá cuèi ná ñáyi cūu-yu, chi ncháa-yu nacháhu-yu nchaa sá ñá túú vāha quidè-yu núú-gá.

## 4

<sup>1</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi cūu patróó<sup>n</sup> cuu-ndo ñáyi váha, te cada-ndo nchaa nacuáa tàù-xi cunduu ndìhi nchaa ñáyi xinu cuechi núú-ndó, te cunaha-ndo sá àndiu ndècu Yaá cúu Xítoho-ndó taxi tñuní ñáhá-gá xii-ndo.

<sup>2</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi ndècu ichi Xítoho Jesucristú, vá ñáá ndéé-ndó cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo Yá Ndiöxí, te io cuhu<sup>n</sup> iní-ndó-gá òré cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo-gá, te òré-án<sup>n</sup> ño ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó nũ-gá. <sup>3</sup> Te cacá<sup>n</sup> táhú-ndó tnáhá cuëndá-ndí núú-gá cuëndá sá ñíú-gá ná cáda te ndacu-ndí cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá núú nchaa dava-gá ñáyi, te duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Xítoho Jesucristú sá ñá túú ní xindecu ndìhi nchaa ñáyi ní xindecu ndéé sanaha, te ñi cuëndá tnúhu-án<sup>n</sup> yíhí-í vecaá vitna.

<sup>4</sup> Te cáhá<sup>n</sup> ndìhi-ndo Yá Ndiöxí cuëndá cáhá<sup>n</sup>-í nàcuáa tàù-xi cunduu te tecú tñuní-yu.

<sup>5</sup> Te cada-ndo nchaa nacuáa tàù-xi cunduu sá cúu-xí nchaa ñáyi ñá túú ndècu ichi-gá, te duca<sup>n</sup>-ni ño nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa

tàu-xi cunduu. <sup>6</sup> Te cada cuèndá-ndó sã ïo vii ïo váha cunduu tnúhu cáhá<sup>n</sup> ndihi-ndó-yu, te cáhá<sup>n</sup>-ndó ï<sup>n</sup> tnúhu nãcuáa cuu váha iní-yu, te ïo váha cundehe-ndo nãcuáa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii ï<sup>n</sup> ï<sup>n</sup>-yu.

*Tnúhu ndée núu nĩ ndihi-ná*

<sup>7</sup> Te té Tiquicú téé ïo cùu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú, téé-á<sup>n</sup> cachí tnúhu-dé nchaa nãcuáa cùu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núu Xitohó Jesucristú te ïo váha quide ndáá-dé. <sup>8</sup> Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé nchaa nãcuáa cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo. <sup>9</sup> Te tnàhá tucu té Ònésimú téé ïo cùu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú quixi ndihi-dé, te ðiu-ni téé ñúu-ndó cùu-dé te tnàhá-dé ïo váha quide ndáá-dé. Te ndi ndùu-güedé cachí tnúhu-güedé nchaa nãcuáa cùu iha.

<sup>10</sup> Te té Arístarcú téé yíhi ndihi-í vecaá quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo ndihi té Măcú ñani primú té Bèe. Te sa nàha-ndo nchaa nãcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-í cada-ndo quèhe<sup>n</sup> cuendá-ndó té Măcú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te ïo váha cuu iní-ndó quèhe<sup>n</sup> cuendá-ndó-dé. <sup>11</sup> Te tnàhá téé nani Jesús, àdi Bustú chi úu ðiu-dé, quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo. Te cue téé-a cùu-güedé cue téé isràél ní chitnahá ñáhá-güedé xii-í càhá<sup>n</sup>-ndí núu ñáyiu nãcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te ni ï<sup>n</sup>-gá ñáyiu isràél ñá túu quide datná quidé-güedé. Te ïo váha tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í. <sup>12</sup> Te tnàhá téé ñúu-ndó té Ēpafrás quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé téé xínu cuechi núu Xitohó Jesucristú. Te duca<sup>n</sup>-ni nì yuhu ni iní-dé xicá<sup>n</sup> táhú-dé núu Yá Ndióxi cuendá-ndó cuèndá sá cãchícú<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ichi-gá, te duca<sup>n</sup> te ïo váha tecú tnúni-ndó nchaa nãcuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo, te ðiu-ni duca<sup>n</sup> cãchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo cada-ndo. <sup>13</sup> Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sũúni sãni iní-dé sã méé-ní sã váha cuu xii-ndo cundecu-ndo ndihi nchaa ñáyiu xĩndecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñúu Laodiceá, ndihi nchaa ñáyiu xĩndecu tucu ichi-gá ndécú ñúu Hiérápolis. <sup>14</sup> Te tnàhá té Lùcá téé xini nchaa núu yúcú sã quidé tãtna quide ndee iní ñáhá-dé xii-ndo téé ïo cùu iní-ó, te tnàhá tucu té Dêmás quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo.

<sup>15</sup> Te cúñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñáyiu ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñúu Laodiceá, ndihi tá Mĩnfás, ndihi nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá. <sup>16</sup> Te tutú cãdũha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te òré ná ndíhí dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáyiu xĩndecu ichi-gá ndécú ñúu Laodiceá cuèndá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te ðiu-ni duca<sup>n</sup> dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáyiu ñúu Laodiceá òré ná dãndixí-yu ndaha-ndo. <sup>17</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nãcuáa cúñaha-ndo xii té Àrquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndióxi ní taxi-gá chiun<sup>n</sup> quide-n, te ïo váha cada cuèndá-n càda-n nchaa nãcuáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

<sup>18</sup> Te yúhú té Pãblú ndihi ndaha mee-í téè-í ï<sup>n</sup> úú tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te cunaha-ndo sã yúhú yíhí-í vecaá. Te Yá Ndióxi ïo na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cunduu. Te ïo chí cãdá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TĒ PĀBLÚ QUIHĪ<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

*Té Pāblú ndihi cue té cündihi-dé cādūha-güedé tutú quíhĪ<sup>n</sup> ndaha ñáyiū xñdecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú cādūha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timúteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiū ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá, chí cùu ñnuu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndióxi, ndihi Xítohó Jesucristú. Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núú Dütú Ndióxi, ndihi núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chñdee chítú ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndí nduú-gá ná càda te ïo váha cuu iní-ndó cñdecu-ndo.

*Ñáyiū ñuú Tesàlónicá ïo váha sàndáá iní-yu Yá Ndióxi*

<sup>2</sup> Te ndí tnahá òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndí Yá Ndióxi ndácá<sup>n</sup> táhú-ndí núú-gá sá ïo quide váha-ndo ndècu-ndo, te duca<sup>n</sup> xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú-gá sá ná còto ñaha-gá xii-ndo. <sup>3</sup> Te ïo ndácá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Tátá-ó Dütú Ndióxi sá ñi yuhu ñi iní-ndó sàndáá iní-ndó-gá, te xinu cuechi-ndo núú-gá, te cùu iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá núu xiá<sup>n</sup> ïo xito tnah-ndo. Te cñnuní ndáá iní-ndó sá quixí tucu Xítohó Jesucristú núu xiá<sup>n</sup> ñá túú dàna ndeé-ndó ndètu-ndo-gá.

<sup>4</sup> Te nchòhó ñáyiū ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú sa naha-ndí sá Yá Ndióxi ïo cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te diu-gá ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ichi-gá. <sup>5</sup> Te cñtnáhá ní dānehé ñáhá-ndí xii-ndo tnūhu-gá, chí ñá díú sá cúú iní mée-ndí duca<sup>n</sup> ñi dānehé ñáhá-ndí xii-ndo, chí mee Espiritú Yá Ndióxi ní chñdee ñaha-xi ní càhá<sup>n</sup>-ndí ñi yuhu ñi iní-ndí tnūhu-gá núú-ndó. Te naha-ndo sá cñtnáhá ní xñdecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo ñi quide-ndí nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi cuendá sá cúú-xí sá váha sá cúú-xí-ndó.

<sup>6</sup> Te nchòhó nchícú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo vitna datná quidé-ndí, chí quide váha-ndo dàtná quidé mēe Xítohó Jesucristú, te díí iní ní tññ-ndo ìchi-gá cuēi ní ndoho ní tnahá-ndó, chí mee Espiritú-gá ní chñdee ñaha-xi xii-ndo. <sup>7</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide váha-ndo núu Yá Ndióxi, xiá<sup>n</sup> yñchícú<sup>n</sup> nihnu ñáyiū distritú Macèdoniá, ndihi ñáyiū distritú Acáyá xñquide váha-yu tñhá-yu, ñáyiū xñdecu ichi-gá. <sup>8</sup> Te diu-ndo ñi sanu ichi-ndo ñáyiū distritú Macèdoniá, ndihi ñáyiū distritú Acáyá, te ñá díú-ñi ñáyiū nchaa ñuú-án chí nchaa ñáyiū dava-gá ñuú ñihí-yu tnūhu sá ïo sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi. Te ñá túú-gá ná tnūhu càhá<sup>n</sup>-ndí cuendá-ndó, chí nchaa-yu sa ñihí-yu tnūhu sá ïo váha quide-ndo ndecu-ndo. <sup>9</sup> Te mēe-yu xicáhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-ndó sá ïo váha ní quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá-ndó xii-ndí cñtnáhá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dàñá-ndó nchaa sá càchí-ndó cùu ndiόxi-ndó chí ñá díú ndiόxi cúú-xí, te ní tññ-ndo ìchi Yá Ndióxi Yáa ndécú túu andiū chí diu-gá cúú-gá Ndióxi ndisa, te xinu cuechi-ndo núú-gá vitna, <sup>10</sup> te ndètu-ndo quixi tucu Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndióxi Yáa ndécú àndiū, chí diu-ñi-gá ní quixi-gá ñuyú-a ní xíhí-gá, te ní ndoto-gá ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te diu-ñi Xítohó Jesucristú dácacu nihnu ñaha-gá xii-o núu ùhú núu ndàhú, chí sàndáá iní-ó-gá.

## 2

*Nàcuáa ndüu chiu<sup>n</sup> ní quide té Páblú ñúú Tesalónicá*

1 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú nàha-ndo sá ñà díú àú<sup>n</sup> nã cuu ni quixi coto ñaha-ndí xii-ndo, chi ní sándáá iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi. 2 Te nàha-ndo sá cütñahá ní xindecu-ndí ñúú Filipú ío ní xúhu<sup>n</sup> tnúhu cuèhé tnúhu duha núú-ndí, te ní caniha-güedé xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñúú-ndó, te ñá túú ní yuhú-ndí ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó, chi mee-gã ní chindee ñaha-gã xii-ndí cuèi ío chitu ñáiyu ní cuu úhú iní ñáhá xii-ndí. 3 Te ñá túú ní dàndahú ñáhá-ndí xii-ndo chi mee-ni tnúhu ndáá ní cáhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó, te ní ñá túú ní ñ<sup>n</sup> tnúhu cuèhé ñúhú iní-ndí ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gã núú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndí. 4 Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gã sá cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gã, te cáhá<sup>n</sup>-ndí nàcuáa cùu iní meé-gã, chi sa nàha-gã nàcuáa càa iní-ndí, te ñá túú cáhá<sup>n</sup>-ndí nàcuáa cùu iní ñáiyu. 5 Te nàha-ndo sá ñà díú ñ<sup>n</sup> tnúhu cudíí iní-ndó cùndecu-ndo ichi ñuyú ní cáhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó cuendá taxi-ndo díhú<sup>n</sup>. Te Yá Ndióxi sa nàha-gã sá cáhá<sup>n</sup> ndáá-ndí. 6 Te ñá ñ<sup>n</sup> ndüu ni quide-ndí ñ<sup>n</sup> sá cádá-ndí cuendá-ni sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gã ñáiyu, te cuèi tàù ndisa-ndí sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chi chiu<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú quidé-ndí, te dicó-ni sá nchúhú ñá túú ní cuíní-ndí sá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo. 7 Te ío vii ío váha ní cáhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó, dàtná quidé ñ<sup>n</sup> ñaha cuu náná vii vii cáhá<sup>n</sup> ndihi cue déhe-a<sup>n</sup> dàcuehnu ñaha-a<sup>n</sup> xii-güexi. 8 Te duca<sup>n</sup> ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ní sã ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó, chi ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácótó ñaha-xi, te núu dicó ní cùu-xi sá cúu, cuendá sá ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo. 9 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú nàha-ndo sá ío ní quide chiu<sup>n</sup>-ndí cuendá ní níhí-ndí sá ní xexi-ndí. Te cuèi nduu cuèi niú ní quide chiu<sup>n</sup>-ndí ní níhí-ndí sá ní xexi-ndí ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó cuendá sá ñà túú ní cuíní-ndí chichiu<sup>n</sup> ñaha-ndí xii-ndo.

10 Te nchòhó ñáiyu sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi xini ndáá-ndó sã cúu-ndí cue téé váha te duca<sup>n</sup> sã naha Yá Ndióxi tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní cáhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gã núú-ndó te ñu-ni duca<sup>n</sup> quide-ndí vitna. Te vá yõ ñ<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí. 11 Te nàha tucu-ndo sá ní dácáhá<sup>n</sup> ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo nchàa-ndo, te dàtná quidé ñ<sup>n</sup> tátá ndihi cue déhe-dé ní quide-ndí. 12 Te ní cachí-ndí xii-ndo sã cádá ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàù-xi cada nchaa ñáiyu tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, chi mee-gã ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gã xii-ndo cuendá nduu táhú-ó cùndecu-ndo ndihi-gã núú ío váha càa ndecu-gã táxi tnúni-gã.

13 Te xiã<sup>n</sup> ío ndacá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Yá Ndióxi sá nchòhó òré ní tedóho-ndo tnúhu-gã ní cáhá<sup>n</sup>-ndí, te ní sándáá iní-ndó chi ní cutnùni iní-ndó sã díú tnúhu Yá Ndióxi cúu-xí, te ñá díú tnúhu ñáiyu ñuyú-a cùu-xi. Te ndáá sá cúu-xí ñ<sup>n</sup> sá ío váha sá cúu-xí nchòo cue ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gã. 14 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ío ní ndoho ní tnahá-ndó sã ní quide ñaha ñáiyu ñúú-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñáiyu tàcá dácùaha tnúhu Xítóhó Jesucristú ndécú dìstrítú Jùdeá, chi tnàhá-yu ío ní dándóhó ñaha ñáiyu ñúú-yu. 15 Te ñu-ni ñáiyu dìstrítú Jùdeá-á<sup>n</sup> ní sahní-yu cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te ñu-ni ñaní tnàhá-yu



cùu cue ñáyiú ní sahni ñaha xii Xítóhó Jesucristú, te sátá xiǎn te ní ngúíta-yu ní cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndí, núu xiǎn ñá túú tnàhá iní Yá Ndiòxí nchaa sá quidè-yu, te ndéé nchaa dava-gá ñani tnàhá-yu cùu úhú iní-yu. <sup>16</sup> Te ío chidácá nihnu ñahá-yu xii-ndí òré càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu Yá Ndiòxí núu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te duca<sup>n</sup> quide ñáyiú-á<sup>n</sup> cuendá cuiní-yu sá vǎ càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá, sá cadá cuendá naníhí tǎhú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél-á<sup>n</sup>, te sá dúcá<sup>n</sup> quidè-yu te ío ta cùu vai-gá cuéchi-yu cuáhá<sup>n</sup>. Te Yá Ndiòxí ío cùdèé<sup>n</sup>-gǎ núu-yu, te tendaha-gǎ ì<sup>n</sup> tnúndòho quixi sá cúu-xí-yu te ío ndohó-yu.

*Té Pǎblú cuiní-dé quíngoto-dé ñáyiú xǎndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónica*

<sup>17</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ní quee-ndí núu-ndo, te cuèi ní cuxica-ndí dico duca<sup>n</sup>-ni ñùhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío ñùhu iní-ndí sá quixí còto ñaha tucu-ndí xii-ndo. <sup>18</sup> Te yúhú té Pǎblú duca<sup>n</sup>-ni ñùhu iní-í sá cuèdicó mèe-í quixi-í, quixi coto ñaha-í xii-ndo, dico yucu ñávǎha chidácá nihnu ñaha-xi xii-í. <sup>19</sup> Te nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndètu-ni-gǎ-ó quèxio-gǎ candeca ñaha-gǎ xii-o ndàa andiú cundecu-o ndihi-gǎ. Te cùdǎí vǐhí iní-ndí sá cuendá-gǎ chi ní chindee ñaha-gǎ ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gǎ, te ío vǎi ñáyiú càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-ndí ná sǎá nduu quixi tucu-gǎ. <sup>20</sup> Te duca<sup>n</sup> ìo vǎi ñáyiú càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá-ndí cuendá sá ñí sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gǎ, te quide váha-ndo. Te xiǎn ío cùdǎí iní-ndí.

### 3

<sup>1-2</sup> Te sa ní cunduu ñá túú-gǎ càhá<sup>n</sup> ndihi tnàha-o, núu xiǎn ñá ní cùndee-gǎ iní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñuú Àtenás, chi tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núu Yá Ndiòxí, ndihi núu Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gǎ núu ñáyiú. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá sá ío quíndáá-ni iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te canchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ñí yuhu ñí iní-ndó ìchi-gǎ. <sup>3</sup> Te vǎ nátúhú iní-ndó cǎnchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ìchi-gǎ sá dúhá cùu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-o, te nchòhó sa ñaha-ndo sá dàcuítíí sǎ ndóhó vǐhi-o cuendá-gǎ. <sup>4</sup> Te ndéé cùtnàhá ndécú ndihi ñaha-gǎ-ndí xii-ndo ní cachí tnúhu ndáá-ndí sǎ ío ndoho-o, te duca<sup>n</sup> ndisa quide-xi. <sup>5</sup> Te xiǎn núu ñá ní cùu váha-gǎ iní-í chi cuendá ñá túú-gǎ ní ñíhí-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tnúhu-dé núu-ndó núu ndècu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi ní sani ì<sup>n</sup> ní sani úú iní-í sá cúu-xí-ndó, chi ná ndèé chidácá nihnu ñaha yùcu ñávǎha xii-ndo te cuíta chù<sup>n</sup> ní quide-ndí sá cúu-xí-ndó ñí càhá<sup>n</sup>-í.

<sup>6</sup> Te ñáhá, chi ní ndexio té Timùteú sá ñí quixi-dé ñuú-ndó, te ñaha-dé tnúhu ní nasáá sá ñí yuhu ñí iní-ni-ndo sǎndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te cùu iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo. Te càchí-dé sá ío ñùhu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ío cuiní-ndó càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-ndo, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> ío cuiní nchúhú càhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-ndí xii-ndo tucu. <sup>7</sup> Te ío ndòho-ndí chi ío cùu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-ndí, dico sá ñí ñíhí-ndí tnúhu sá nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sǎndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te xiǎn cúu-xí ì<sup>n</sup> tnúhu càhnu iní ní ñíhí-ndí chi ní naníhí ndéé-ndí. <sup>8</sup> Te ní nduu vétú iní-ndí sá ñí ñíhí-ndí tnúhu ndècu-ni-ndo ìchi-gǎ. <sup>9</sup> Te òré càhá<sup>n</sup> ndihi-ndí Yá Ndiòxí, te ío ndàcá<sup>n</sup> tǎhú-ndí núu-gǎ cuendá sá ñà túú dàña nihnu-ndo ìchi-gǎ, núu xiǎn ío cùdǎí iní-ndí. <sup>10</sup> Te

cuèi nduu cuèi niú xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Yá Ndióxi sá mée-gã ná càda te sáá ì<sup>n</sup> nduu nàníhí tnáhá-ó cuèndá danèhé ñáhá vâha-gá-ndí tnúhu-gá sá cúmání-gã xii-ndo.

<sup>11</sup> Te mee Tãtã-ó Dütú Ndióxi, ndihí Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo. <sup>12</sup> Te mee Xítóhó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu iní tnáhá-gá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ndihí nchaa dava-gá ñáyíu dàtna cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo. <sup>13</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú tùcu-ndí núú Tãtã-ó Dütú Ndióxi sá nì yuhu nì iní-ndó càncichícu<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ichi-gá, te duca<sup>n</sup> te cundáá-ndó núú-gã, te ñá túú-gã ná cumání-ndó òré ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ndihí nchaa ñáyíu sa ndècu ndihí-gá.

## 4

### *Nàcuáa cuini Yá Ndióxi cada-o*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sá cùndèdòho-ndo na càhá<sup>n</sup>-í nàcuáa nduu tnúhu càhá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú, chi mee-gã cuini-gá sá cadá-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuèndá cuu váha iní Yá Ndióxi núú-ndó, te duca<sup>n</sup>-ni càda-ndo ndéé núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi.

<sup>2</sup> Te nchòhó sa ñaha-ndo nàcuáa ní càhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó, chi ní càhá<sup>n</sup>-ndí nàcuáa ní táuchíú<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú te ní cachí-gá sá <sup>3</sup> Yá Ndióxi cuini-gá sá cadá ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vá càhá<sup>n</sup> ndihí-o ñáyíu òré te núú ñá díú ñàdihí-ó cúú-yu, te nì cuè ñáyíu òré vá càhá<sup>n</sup> ndihí-yu téé núú ñá díú yí-yu cùu-güedé. <sup>4</sup> Te núú xíá<sup>n</sup> nchaa nchòhó tnàha téé-í ndí díí<sup>n</sup> cùndecu ñàdihí-ndó, te òré-ndí duca<sup>n</sup> nchòhó cue ñáyíu òré tucu ndí díí<sup>n</sup> cùndecu yí-ndo, te mee-ni tnúhu yíñùhu càhá<sup>n</sup> ndihí tnàha-ndo. <sup>5</sup> Te vá cání cuèhé caní duha iní-ndó dàtná quidé cuè ñáyíu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi. <sup>6</sup> Te nì ì<sup>n</sup>-ndo vá cání iní-ndó dandahú-ndó tnàha téé-ndo càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo ñàdihí-güedé. Te duca<sup>n</sup>-ni nchòhó cue ñáyíu òré tucu vá cání iní-ndó dandahú-ndó tnàha òré-ndó càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo yí-yu. Chi núú duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te Yá Ndióxi ío dandòho ñaha-gá xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé díhna. <sup>7</sup> Chi Yá Ndióxi ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gã xii-o cuèndá sá cadá-ó mée-ni sá vâha, te ñá díú sá cuèhé sá dúhá. <sup>8</sup> Te nchaa ñáyíu na càda sáá iní-xi tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí, te quide sáá iní-yu núú Yá Ndióxi, chi ñá díú tnúhu téé ñuyíú-a cùu-xi, chi tnúhu Yá Ndióxi, Yaá ní taxi Espiritú-gá ndécu ndihí-o cuu-xi.

<sup>9</sup> Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, ñá túú-gã xini ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo sá cúú iní tnáhá-ndó, chi Yá Ndióxi sa ní dánèhé ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cuu iní tnáhá-ndó, ndihí nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gã tnàha ñáyíu-ndo. <sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> xíquide-ndo ndihí nchaa ñáyíu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú ndécu distritú Macèdoniá. Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núú-ndó sá cadá ndáá-gã-ndó, te cuita cuu iní-gã-ndó cuè tnàha ñáyíu-ndo quíhí<sup>n</sup>. <sup>11</sup> Te cada ndee iní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhu<sup>n</sup> iní-ndó chùu<sup>n</sup> mee-ndo, te xíá<sup>n</sup> cada-ndo dàtná ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. <sup>12</sup> Te duca<sup>n</sup> te tnáhá nchaa ñáyíu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi càhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá-ndó, te duca<sup>n</sup> te ñá túú tnàhí-gã ná cúmání xii-ndo.

### *Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítóhó Jesucristú*

13 Te vitna na cächí tnúhu-ndí xii nchòhò ñáyiú ndècu ndíhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuendá nchaa ñáyiú sa ní xíhí, ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Yá Ndiòxí cuendá sá vǎ ndíhú iní-ndó cuendá-yu dàtná xíquide nchaa ñáyiú ñá túú yíhi iní-xi sá quixí tùcu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. 14 Te nchoo sándáá iní-ó sá ní xíhí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-gá ní dándótó ñàha Yá Ndiòxí, te sándáá tucu iní-ó sá dàtná ní dándótó Yá Ndiòxí Xítohó Jesucristú, duca<sup>n</sup> dàndoto-gá nchaa ñáyiú ní xíhí ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá.

15 Te na cächí tnúhu tucu-ndí ingá tnúhu nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú, chi ní cachí-gá sá ná sáá nduu quixi tucu-gá te nchaa ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá ndécú vǐvú ñuyíú-a vǎ códó nuú-yu núú ñáyiú ní xíhí ndaa andíu, chi jündú candeca ñaha-gǎ xii-yu ndaa. 16 Chi Xítohó Jesucristú quee túu-gá andíu, te cana-gá nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá, te òré-á<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada-gá te òré-á<sup>n</sup>, cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> cútú te òré-ni-á<sup>n</sup> ndoto nchaa ñáyiú ní xíhí, ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá. 17 Te dàtnùni nchaa nchoo ñáyiú xíndecu vǐvú ñuyíú-a naníhí tnáhá-ó ndíhí-yu, te ndanchita-o ndíhu-o xítí vícò naníhí tnáhá-ó ndíhi Xítohó Jesucristú, te candeca ñaha-gǎ xii-o ndàa andíu cundecu ndíhi-o-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. 18 Núu xiǎ<sup>n</sup> chí cuǎha tnàha tnúhu ndee iní, te vǎ ndíhú iní-ndó chi naníhí tàhú-ndó núú-gǎ.

## 5

1 Te nchòhò ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi sá cächí tnúhu-í xii-ndo sá quixí tùcu-gá, te ní ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi sá cächí tnúhu-í xii-ndo nǎsa cada-xi òré quixi-gá. 2 Chi nchòhò sa nàha ndáá-ndó sǎ Xítohó Jesucristú quixi-gá nduu ñà túú yíhi iní-ó, chi dàtná quidé ì<sup>n</sup> ñadúhú cada-gá òré quixi-gá, chi nduu ñà túú nǎ yíhí iní-ó quixi tucu-gá. 3 Te sáá nduu te cachí nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñá túú-gǎ ná cùmání xii-o”, duha quesáhá-yu. Te ñáyiú-á<sup>n</sup> òré ñá túú nǎ yíhí iní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-yu. Chi cada-xi dàtná quidé-xí ì<sup>n</sup> ñáyiú díhí ní tnahá òré cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dàtnùhú ñáhá-xí te vǎ cǎcu-yu núú tnúndòhó-yu, te duca<sup>n</sup> sǎ tnáhá-xi yáha nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, chi na iní-yu quexio tnúndòho sá cúú-xí-yu te vǎ cǎcu-yu núú tnúndòho-á<sup>n</sup>. 4 Te nchòhò ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gǎ ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núu xiǎ<sup>n</sup> sa yíhi-ná iní-ndó ndùu quixi-gá te vǎ yáha-ndo dàtná yáha nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, chi ñáyiú-á<sup>n</sup> ñà túú nǎ yíhí iní-yu sá quixí-gǎ. Te na iní-yu quexio-gá dàtná quidé ñadúhú na iní-ó quíhu-güedé vehe-o dùhu-güedé duca<sup>n</sup> cada-gá òré quixi-gá. 5 Te nchoo ñà túú-gǎ ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te ichi-á<sup>n</sup> cúú-xí dàtná ì<sup>n</sup> ichi nee ndècu-o ní cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ichi váha, te duca<sup>n</sup> chi Yá Ndiòxí ní dándíxí túu-gá iní-ó cuendá cutnùni iní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá. 6 Te xíní ñùhu-xi dandíxi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te vǎ cadá-ó dàtná quidé nchàa ñáyiú ñá túú sándáá iní ñáhá xii-gá, chi ñáyiú-á<sup>n</sup> ñà túú-gǎ quidé cuendá-yu te núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndécú-yu. 7 Te nchaa ñáyiú quide cuehé quidé dùha cuú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiú xidí àdi xíní, chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cadá-yu ì<sup>n</sup> sá váha dàtná cuíní Yá Ndiòxí. 8 Te nchòhò ñáyiú sa ní cutnùni iní-xi nàcuáa ndùu ichi váha, dandíxi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quíndáá ndisa iní-ndó Yá Ndiòxí, te cuu iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo te duca<sup>n</sup> te vǎ táxi tnùni ñáhá ní ì<sup>n</sup> sá cuehé

sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó sá cùndècu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.  
 9 Chi Yá Ndióxi ní cachí-gá sá vǎ quíhí<sup>n</sup>-ó núú ùhú núú ndàhú, chi mee-gǎ nacuaca ñaha-gǎ xii-o cùndecu-o ndihi-gá, chi ní sándáá iní-ó Xítóhó Jesucristú.  
 10 Te mee Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o, te ní ndoto-gá cuèndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá andíu na sáá nduu cuèi sa ní xihí-ó, àdi vátá cùú-gá-ó. 11 Núu xǎ<sup>n</sup> chí cuǎha tnàha tnúhu ndee ìní, te chindee tnàha-ndo cundecu-ndo ichi-gá dàtná tá quide-ndo véxi.

*Té Pǎblú dáquíní sàhú-dé ñáyíu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú*

12 Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, càhá<sup>n</sup> ndàhú-ndí núú-ndó sá cǎnèhe-ndo sá yíñùhu núú cuè téè cùnno xinu cuechi núú Yá Ndióxi, cue téè dǎnehé ñáhá xii-ndo nacúáa cundecu-ndo ichi-gá. 13 Te càhá<sup>n</sup> váha-ndo ndihi-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi nàha-ndo sá chíú<sup>n</sup> Yá Ndióxi quidé-güedé. Te cundecu ndihi váha tnàha-ndo nchaa-ndo.

14 Te càhá<sup>n</sup> ndàhú tucu-ndí núú-ndó sá càhá<sup>n</sup>-ndó dǎho nchaa ñáyíu ñá túú cuíní cada chíu<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> cuǎñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii nchaa ñáyíu quíyuhu iní-xi canchicú<sup>n</sup> nihnu ichi-gá, te chindee tucu-ndo nchaa ñáyíu vátá ngúnu ichi váha-gá, te cunduu càhnu iní-ndó núú-yu ncháá-yu.

15 Te cada ndee ìní-ndó te núu ndècu tnaha ñáyíu-ndo cùu ùhú iní ñáhá-yu xii-ndo, te vǎ tnàhá-ni-ndo cùu ùhú iní-ndó-yu. Te mee-ni sá váha cada-ndo sá cùú-xí ncháa tnaha ñáyíu-ndo.

16 Te nchaa nduu ío cudíí ìní-ndó cùndecu-ndo. 17 Te ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu càhá<sup>n</sup> ndihi-ndo Yá Ndióxi. 18 Te ndacá<sup>n</sup> táhú-ndó núú-gǎ te núu nándí cùu sá yǎha-ndo ndècu-ndo, chi duca<sup>n</sup> cuíní-gá cada-o, te ñíu duca<sup>n</sup> nduu tnúhu càhá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú.

19 Te vǎ quèhndé nihnu-ndo chíu<sup>n</sup> quide Espíritú Yá Ndióxi iní-ndó. 20 Te vǎ cǎdá sǎá iní-ndó núú cuè téè càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gǎ xii-güedé. 21 Te cada cuèndá váha-ndo nàcuáa càhá<sup>n</sup>-güedé, te tníi-ndo ncháa tnúhu váha càhá<sup>n</sup>-güedé. 22 Te dañá-ndo ncháa ichi cuehé ichi duha.

23 Te mee Yá Ndióxi quidé-gǎ ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núú-gǎ sá ná càda íí ñáhá-gǎ xii-ndo, te na còto ñaha-gǎ xii-ndo ndihi iní-ndó cuèndá sá vǎ cǎdá-gǎ-ndó ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, te ñíu-ni duca<sup>n</sup> na càda-gǎ sá cùú-xí-ndó ndèé ná sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a. 24 Chi Yá Ndióxi Yaá ní càhá<sup>n</sup> ñáhá xii-o cada-gǎ nàcuáa ní càhá<sup>n</sup>-gǎ, te chindee ñaha-gǎ xii-ndo.

*Té Pǎblú quidé ndèe iní-dé ñáyíu xǎndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesalónica*

25 Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cǎcá<sup>n</sup> táhú-ndó núú Yá Ndióxi sá ná chindee ñaha-gǎ xii-ndí.

26 Te cúñaha-ndo xii nchaa ñáyíu ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú sá ñí yuhu ni iní-ndí quidé ndèe iní ñáhá-ndí xii-ndo ndihí-yu.

27 Te vitna mee Yá Ndióxi ndéhé-gǎ sá càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sá dǎcuàha-ndo tutú-a núú ncháa ñáyíu ndècu ndihi-o ichi-gá.

28 Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chítúu ñaha-gǎ xii-ndo núú cuàhá<sup>n</sup> núú véxi. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cǎdá ndèe iní-nǎ vitna.

## TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

*Té Pāblú ndihi cue tée cūndihi-dé cadúha-güedé tutú quíhi<sup>n</sup> ndaha ñáyiú xñdecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónica*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú cadúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timúteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónica, chi tnàhá tnúhu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiòxí, ndihi Xítoho Jesucristú. <sup>2</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Dütú Ndiòxí, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ná chindee chítúú ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndí nduú-gá ná cadá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

*Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu quíxi tucu Xítoho Jesucristú*

<sup>3</sup> Te nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú, cāchí tnúhu-í xii-ndo sá cúnàha-ndo sá ñà túú dàña ndee-ndí ndàcá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Yá Ndiòxí cuendá-ndó, chi dacuítí dūca<sup>n</sup> taú-xi cunduu chi ío-gá tá sàndáá iní-ndó-gá cuáhá<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ùu<sup>n</sup>-gá tá cūu iní tnáhá-ndó nācuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí.

<sup>4</sup> Núú xíá<sup>n</sup> nchúhú ío váha cāhá<sup>n</sup>-ndí cuendá-ndó núú nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí nchaa núú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu-gá, chí ío sàndáá iní-ndó-gá, te ñà túú dàña ndee-ndó nchìcú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi-gá, te quide cahnu-ní iní-ndó cuéi nándi sá yáha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. <sup>5</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide váha-ndo ndècu-ndo xíá<sup>n</sup> cūtnúni nācuáa cada ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo na sàá nduu, chi nduu táhú-ndó cūndecu-ndo núú táxí tnúni-gá, te duca<sup>n</sup> càda-gá chi cūu-gá Yá quide ndáá cuiti. Te vitna ndòho-ndo nācuáa ndíhu ndaha-gá dāva-gá ñáyiú.

<sup>6</sup> Te Yá Ndiòxí ío váha ndáá quidé-gá, chi mee-gá nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-ndo, <sup>7</sup> te nchoo ñáyiú ndòho cuendá Xítoho Jesucristú nucūndecu váha-o na sàá nduu núu túu-gá andiú, te tnàhá cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí cuu<sup>n</sup> ndihi-gá, te cue espíritú-á<sup>n</sup> quidé-xí nchaa núú chiú<sup>n</sup> tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andiú ndihi cue espíritú-á<sup>n</sup>, te ío dátasa<sup>n</sup>-xi andiú. <sup>8</sup> Te dandòho-gá nchaa ñáyiú ñà túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndiòxí, ñáyiú ñà túú sàndáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú tnúhu sá cāhá<sup>n</sup> nācuáa naníhí tǎhú-yu. <sup>9</sup> Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ío dandòho ñaha-gá xii-yu, chí ndohó-yu ní caa ní quíhi<sup>n</sup>, te vá cūndécú-yu núú ío váha càa ndecu-gá táxí tnúni-gá. <sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xii-yu na sàá nduu, te dāvá-á<sup>n</sup> ío cada cahnu ñaha nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhò ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu ní cāhá<sup>n</sup>-ndí duca<sup>n</sup> càda-ndo, te nchaa-o ío cuñúhu-o-gá dāvá-á<sup>n</sup>.

<sup>11</sup> Te cuendá xíá<sup>n</sup> núu ío xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Dütú Ndiòxí sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cūndecu váha-ndo ichi-gá dàtná cuini méé-gá cundecu nchaa ñáyiú ní cāhá<sup>n</sup>-gá cundecu ndihi-gá. Te xicá<sup>n</sup> táhú tūcu-ndí núú-gá sá ío na chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaa sá váha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiú<sup>n</sup> quide-ndo cuendá-gá, te duca<sup>n</sup> chí sàndáá iní-ndó-gá. <sup>12</sup> Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te cāhá<sup>n</sup> váha ñáyiú cuendá Xítoho Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhò

cáhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá-ndó, chi mee Yă Ndiôxí ndihi Xítóhó Jesucristú cúndàhú iní ñáhá-gă chîndèe ñaha-gă xii-ndo.

## 2

### *Tée quixi dandàhú ñáyiu*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa cada-xi nduu na quixi tucu-gă, chi quixi-gă nacuaca ñaha-gă xii-o, núu xiă<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-ndí dóho-ndo. <sup>2</sup> Te ñă díú sá ñ<sup>n</sup> tnúhu tecú dóho-ndo te nguíta-ndo càni ñ<sup>n</sup> caní úú iní-ndó, te ni vâ yùhú-ndó te núu véxi ñ<sup>n</sup> tée càchí-dé sá cáhá<sup>n</sup>-dé tnúhu Yă Ndiôxí, te càchí-dé sá sà véxi Xítóhó Jesucristú, te vâ quindáá iní-ndó tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé chi ñă ndáá, àdi véxi ñ<sup>n</sup> tée nèhe ñ<sup>n</sup> tutú núu-ndó te càchí-dé sá yùhú ní tendaha-í véxi, te núu tûtú-án cáhá<sup>n</sup>-xi sá sà véxi Xítóhó Jesucristú, te diu-ni vâ quindáá iní-ndó nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-xi, te ndèda-ni càa ñáyiu cáhá<sup>n</sup>-yu dāv-á<sup>n</sup> sá sà véxi-gă dico vâ quindáá tnàhí iní-ndó. <sup>3</sup> Núu xiă<sup>n</sup> dátúha ñaha-í xii-ndo cuèndá sá vâ dáñá tnàhí-ndo mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiu. Chi cùmání-gă sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú, te nguíta nchaa ñáyiu cuu úhú iní-yu Yă Ndiôxí, te dāv-á<sup>n</sup> quini-yu ñ<sup>n</sup> tée xidó quidé nchaa sá cuèhé sá dúhá, te té-á<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup>-dé núu úhú núu ndàhú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te diu-ni té-á<sup>n</sup> vâ ndèe iní-dé nchaa sá càchí ñáyiu cùu ndiôxí-yu ndihi nchaa dava-gă sá quidé càhnú-yu, te cachí-dé sá ío cùnuu-dé, te quíhu-dé ndéé xití veñúhu núu ndécú cuè ñáyiu chîñuhu ñaha xii Yă Ndiôxí coo-dé, te cùñaha-dè xii-yu sá cúú-dé Yă Ndiôxí.

<sup>5</sup> Te dandacu iní-ndó chi nchaa tnúhu-a sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ní xîndecu ndihi ñaha-í. <sup>6</sup> Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó ná cúú sá ngání ñaha xii té-á<sup>n</sup> núu ñă túú-dé vitna, dico na sáá nduu táu-xi quee-dé caca cuu-dé te dāv-á<sup>n</sup> quini ñáhá nchaa ñáyiu. <sup>7</sup> Te ío titní núú sá cuèhé sá dúhá quide yucu ñávâha dîcò-ni sá vátá quini-gă ñáyiu, dico ndècu ñ<sup>n</sup> sá ñă dáñá càda-xi nchaandi túhú nàcuáa càchí iní-xi, dico sáá nduu xòcuñí sá ñă dáñá-á<sup>n</sup> te dāv-á<sup>n</sup> càda-xi nchaa nàcuáa càchí iní-xi. <sup>8</sup> Te sáá nduu quini-yu tée quide nchaa sá cuèhé sá dúhá-á<sup>n</sup> ñuyúú-a. Te òré ná quixi túu Xítóhó Jesucristú, te mee-ni sá dátâsa<sup>n</sup>-xi, ndihi yócó yuhu-gă cuu té-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te sácuihná tendaha-xi té-á<sup>n</sup> quixi-dé, te cuáñaha-xi tnúhu ndee iní cada-dé nándi sá cáda-dé. Te cada-dé sá ñă túú tnàhí ndàcu ni ñ<sup>n</sup> ñáyiu ñuyúú-a càda-yu, dico mee-ni dandahú ñáhá-dè xii-yu caca cuu-dé. <sup>10</sup> Te nchaa núú sá cuèhé sá dúhá càda-dé dandàhú-dé nchaa ñáyiu sa ñùhu ichi cuáhá<sup>n</sup> núú úhú núu ndàhú, chi ñă túú ní cuini-yu quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiôxí cuèndá naníhí tàhú-yu. <sup>11</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñă túú ní cuini-yu quindáá iní-yu tnúhu ndáá, núu xiă<sup>n</sup> daña Yă Ndiôxí dacáhá<sup>n</sup> yucu ñávâha iní-yu quindáá iní-yu nchaa tnúhu ndehnde <sup>12</sup> cuèndá cuíta nihnú-yu, te duca<sup>n</sup> yâha-yu chi ñă túú sândáá iní-yu tnúhu ndáá cáhá<sup>n</sup> Yă Ndiôxí, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cúdí iní-yu quidé-yu, te cuíta nihnú-yu chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yă Ndiôxí cunduu.

### *Ñáyiu ní cachí Yă Ndiôxí naníhí tàhú*

<sup>13</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiu ío cùu iní-gă càchí tnúhu-ndí xii-ndo sá ñă túú dáñá ndee-ndí ndácá<sup>n</sup> tàhú-ndí núu Yă Ndiôxí cuèndá-ndó, chi duca<sup>n</sup> táu-xi cunduu, chi Yă Ndiôxí ní cachí-gă ndéé cùtnàhá vátá ngăva-gă ñuyúú sá naníhí tàhú-ndó, te diu Espiritú-gă dácáhá<sup>n</sup>-xi iní-ndó ndècu yiñuhu-ndo núú-gă, te sândáá iní-ndó tnúhu ndáá cáhá<sup>n</sup>-gă núu

xíã<sup>n</sup> ní naníhí tãhú-ndó. <sup>14</sup> Chi cuendá tñàhí-a ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yã Ndiõxí xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ní naníhí tãhú-ndó chi ní sándáá iní-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú ní cáhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó, te sáá nduu te cundecu-ndo tñàhá-ndó núú ïo váha càa ní nduu táhu Xítohó Jesucristú ndécú-gã.

<sup>15</sup> Núu xíã<sup>n</sup> nchòhó ñáyiú ndècu ndìhí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ïo càhá<sup>n</sup>-ndí dóho-ndo sã và dáñá ñìhnu-ndo ichi-gá, te ni và nácuànaa-ndo nchaa tñúhu ní cáhá<sup>n</sup>-ndí núú-ndó cùtnàhá ní xíndecu ndìhí ñaha-ndí xii-ndo, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-ndo nchaa tñúhu tëndaha-ndí véxi. <sup>16-17</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú-gã sã ná dàcáhá<sup>n</sup>-gá iní-ndó cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te duca<sup>n</sup> ïo na chìndee ñaha-gá xii-ndo càhá<sup>n</sup>-ndó mèe-ni tñúhu váha, te cada váha-ndo cùndecu-ndo nacuaá cuu váha iní-gá, chi mee Dùtú Ndiõxí ïo cùu iní ñáhá-gá xii-o, te ñiú-gá ní taxi-gá tñúhu ndee iní cundecu ndìhí-o ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, te ní cachí tñúhu tucu-gá ingá tñúhu váha sã cùndètu-o Xítohó Jesucristú.

### 3

#### *Cáhá<sup>n</sup> ndìhí-ndo Yã Ndiõxí cuendá-ndí*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ndéé núú ndíhí-nã càchí tñúhu-í xii-ndo sã cáhá<sup>n</sup> ndìhí-ndo Yã Ndiõxí cuendá-ndí cuendá sã ná chìndee ñaha-gá xii-ndí, te duca<sup>n</sup> ndìhí-ni cutènuu tñúhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi, te cudíí iní-yu tñúhu-gá dàtná quidé nchòhó. <sup>2</sup> Te cáhá<sup>n</sup> ndìhí tucu-ndo Yã Ndiõxí cuendá sã ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñã túú nã cada ñaha ñáyiú cuìhna iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndí, chi ñã ncháã-yu sàndáá iní-yu tñúhu-gá. <sup>3</sup> Dico Xítohó Jesucristú quidé-gã nchaa sã càhá<sup>n</sup>-gá, te ñiú-gá cada te nchòhó cundecu-ni-ndo ichi-gá, te coto ñaha-gá xii-ndo cuendá sã ñã túú nã cada ñaha yùcu ñávãha. <sup>4</sup> Te Xítohó Jesucristú quidé-gã cùtnùni iní-ndí sã nchòhó quidé-ndó nchàa nacuaá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te ñiú-ni duca<sup>n</sup> càda-ndo cundecu-ndo. <sup>5</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-ndí núú Yã Ndiõxí sã ná chìndee ñaha-gá xii-ndo cùu iní-ndó-gã, te ñiú-ni-gá ná chìndee ñaha-gá xii-ndo cùnduu cahnu iní-ndó, chi Xítohó Jesucristú duca<sup>n</sup> ïo càhnu iní-gá.

#### *Tãú-ó càda chiú<sup>n</sup>-o*

<sup>6</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhí-í ichi Xítohó Jesucristú, càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sã mèe-gã cuìni-gá sã và ñìhí tñáhá-gã-ndó ndìhí ndéda-ni càa ñáyiú càchí sã sàndáá iní tñúhu-gá, ñáyiú ñã túú cuìni cada chiú<sup>n</sup>, chi ñáyiú duca<sup>n</sup> xíquide ñã túú cuìni-yu tñi-yu tñúhu sã ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. <sup>7</sup> Te nchòhó sa xíni-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo canchicú<sup>n</sup> ñìhnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cùtnàhá ní xíndecu ndìhí ñaha-ndí xii-ndo chi ní ñiú nduu ñã túú ní tùhío-ndí. <sup>8</sup> Te ni ñã túú dìcò duca<sup>n</sup> ni quèhe<sup>n</sup>-ndí sã ndécú ndìhí ñáyiú caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuèi nduu cuèi niú ïo ní quide chiú<sup>n</sup>-ndí ní ñìhí-ndí díhú<sup>n</sup> ní saa<sup>n</sup>-ndí nchaa sã ní nàndìhí-ndí cuèndá sã ñã túú ní cuìni-ndí chichìu<sup>n</sup> ñaha-ndí xii-ndo. <sup>9</sup> Te cuèi tãú ndisa-ndí cachí tñúhu-ndí xii-ndo sã chìndee ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiú<sup>n</sup>-ndí cuendá ní cuìni-ndí danèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo. <sup>10</sup> Te cùtnàhá ní xíndecu ndìhí ñaha-ndí xii-ndo ní cachí-ndí sã ncháá ñáyiú ñã túú cuìni cada chiú<sup>n</sup> te và cuàha-ndò-yu sã cãxí-yu. <sup>11</sup> Te vitna ñìhí-ndí tñúhu sã ïo dava nchòhó ñã túú tñàhí quide chiú<sup>n</sup>-ndo, chi àu<sup>n</sup> nã cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dàva-gá tñàha ñáyiú-ndo. <sup>12</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú duca<sup>n</sup> ñã túú cuìni cada chiú<sup>n</sup> sã càdá chiú<sup>n</sup>-ndo cuendá



níhí-ndó nchàa sá cóhó sã cáxí-ndó, te duha càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo, chi duca<sup>n</sup> cuení Xítohó Jesucristú Yaa táxí tñuní ñáhá xii-o cada-ndo, te òré cada chiú<sup>n</sup>-ndo te vá ò cada dusa<sup>n</sup>-ndo.

<sup>13</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo mee-ni sá vãha. <sup>14</sup> Te núú ì<sup>n</sup> ñáyiú ndècu ndihí-ndo ñá túú cuení-yu tñí<sup>n</sup>-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí núú tütú-a, te cundehe-ni-ndo núu nděda càá-yu, te vá ñihí tñáhá-gã-ndó ndihí-yu cuëndá sá ná cùcaha<sup>n</sup> núú-yu, <sup>15</sup> dico vá cúú ũhú iní-ndõ-yu, chi cáhá<sup>n</sup>-ndó dôho-yu cada-ndo sã ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú ndihí-yu.

*Tnúhu ndéé núú ñí ndihí-ná*

<sup>16</sup> Te mee Xítohó Jesucristú ò váha cùu iní-gá ndécú-gã, te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú-gã sá mée-gã ná cádá te ò váha cuu iní-ndó tñáhá-ndó cùndecu-ndo cuéi nása-gá ná cùndecu-ndo. Te mee-gã ná cùndecu ndihí ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo.

<sup>17</sup> Te vitna yúhú té Pãblú tèé-í tñuhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te ñu-ni duha càa nchaa letrá-í nchaa núú tütú cádüha-í. <sup>18</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Xítohó Jesucristú sá ò na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ò chí cádá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHĪ<sup>n</sup> NDAHA TÉ TIMŪTEÚ

### *Té Pāblú cadūha-dé tutú quihĪ<sup>n</sup> ndaha té Timùteú*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Yá Ndiõxí cāhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú chí duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiõxí cunduu, te diu-gá cúú-gã Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te tnàhá Xítohó Jesucristú duca<sup>n</sup> ní cachí-gá sá cāhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-o sá cùndècu-o ndihĭ-gá ní caa ní quihĪ<sup>n</sup>. <sup>2</sup> Te yòhó té Timùteú cúú-n ĩ<sup>n</sup> téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucristú chí ío váha ní sándáá iní-n-gã. Te cadúha-í ĩ<sup>n</sup> tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicá<sup>n</sup> tãhù-í núú Tãtã-ó Dütú Ndiõxí ndihĭ núú Xítohó Jesucristú sá ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-n, te duca<sup>n</sup> ndi nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

### *Cuendá nchaa ñáyiú dāndahú tnàha ñáyiú-xi*

<sup>3</sup> Te nàha-n nacuaá ní cāhá<sup>n</sup>-í cùtnàhá ní quee-í ñuu Éfesú véxi-í distrítú Macèdoniá, chí ní cachí-í sá quèndõ-o-n ñuu-á<sup>n</sup> cāhá<sup>n</sup>-n dõho nchaa ñáyiú dāndahú ñáhá cachí sá cāhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáá sá cāhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá, te diu-ni duca<sup>n</sup> cāhá<sup>n</sup>-í vitna cada-n cùndecu-n. <sup>4</sup> Te cúñaha-n xii-yu sá vã cádá cuendá-yu nchaa cuèndú nihĭ-yu nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ní xĩndecu ndéé sanaha, te nchaa cuèndú-á<sup>n</sup> dicó chináá ñáhá-xí chí ñá túú vèdana nāndĩhĭ-xi, te ní ñá túú chĩndee ñaha-xi cada-o nacuaá cuiní Yá Ndiõxí, chí mee-ni sá quĩndáá iní-ó-gã quidè-xí quide-o nchaa nacuaá cuiní-gá.

<sup>5</sup> Te duha cāhá<sup>n</sup>-í cúñaha-n xii-yu cuendá sá ná cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu, te xini ñuhu-xi nduu ndoo nduu nine iní-yu, te cunduu váha iní-yu, te quĩndáá iní-yu Yá Ndiõxí, te vã cáni ĩ<sup>n</sup> caní úú iní-yu, te núu duca<sup>n</sup> na cádá-yu te cuu iní ndisá-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu. <sup>6</sup> Chí dava ñáyiú ñá túú-gã quidè-yu nchaa nàcuáa cāhá<sup>n</sup>-í-a, chí mee-nã nchaa cuèndá sá ñã túú vèdana nāndĩhĭ xicāhá<sup>n</sup>-yu. <sup>7</sup> Te cuiní-yu cāhá<sup>n</sup>-yu nchaa tnúhu ní cāhá<sup>n</sup> ndií Moisés dico ñá ndácú-yu, chí cuèi ní yùhu ní iní-yu cāhá<sup>n</sup>-yu dico ñá tècú tnùnĭ-yu nàcuáa ní cāhá<sup>n</sup> ndií, te ní tnúhu cāhá<sup>n</sup> mée-yu ñã cùtnùnĭ iní-yu nàcuáa ndùu-xi.

<sup>8</sup> Te sa nàha-o sá nchaa tnúhu ní cāhá<sup>n</sup> ndií Moisés váha, te núu na tècú tnùnĭ-ó ná cuèndá duca<sup>n</sup> ní ngũndecu nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te cùtnùnĭ iní-ó sã ñã díú sã cúú-xí nchaa ñáyiú quide váha ndècu ñuyíú-a ní ngũndecu nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>, chí ní ngũndecu-xi sã cúú-xí nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ío sàá iní-xi, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú quide cuehé quidè dùha, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ío ndècu cuèchi-xi, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú nèhe vèdana sá yĩñuhu núú Yá Ndiõxí, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú cāhá<sup>n</sup> váha cuèndá ichi Yá Ndiõxí, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú sãhni tátã-xi ndihĭ nãná-xi, ndihĭ cuèndá nchaa dava-gã ñáyiú sãhni tnaha, <sup>10</sup> ndihĭ cuèndá nchaa cue téé cāhá<sup>n</sup> ndihĭ ñáyiú dihĭ te ñã díú ñadhĭ-güedè cúú-yu, ndihĭ cuèndá tucu nchaa ñáyiú dihĭ cāhá<sup>n</sup> ndihĭ cue téé te ñã díú yĩ-yu cùu-güedé, ndihĭ cuèndá nchaa cue téé cāhá<sup>n</sup> ndihĭ tnàha ndi mee téé-xi, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú chiváha tnàha ñáyiú-xi cuèndá sã cuiní-yu nihĭ-yu dihún, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ndehnde, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú càcunehe ndéé Yá Ndiõxí cuèndá

cuiní-yu cutnùnì iní tnàha ñáyíu-yu sá càhá<sup>n</sup> ndáá-yu, te ñá ndàá sá càhá<sup>n</sup> ndáá-yu, ndihi cuendá nchaa ñáyíu quide nchaa dava-gá sá ñà túú tàuchi<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cadá-yu. Cuendá nchaa ñáyíu duca<sup>n</sup> xíquide ní ngúndecu nchaa tnúhu-án. <sup>11</sup> Te nchaa tnúhu-án ì<sup>n</sup>-ní cùu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ní cachí Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-í, te tnúhu-án cúu-xí tnúhu váha vihi, chi mee-gá ío váha iní-gá.

*Té Páblú ndàcá<sup>n</sup> táhú-dé núú Yá Ndiòxí sá ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-dé*

<sup>12</sup> Te Xítohó Jesucristú ní cutnùnì iní-gá sá cadá ndáá-í cada-í nchaa chi<sup>n</sup> tahu-gá. Te ndàcá<sup>n</sup> táhú-í núú-gá sá ní taxi-gá chi<sup>n</sup>-gá quidè-í, te ío chindee ñaha-gá xii-í. <sup>13</sup> Te ní taxi-gá chi<sup>n</sup>-gá quidè-í cuèi ní xóo càhá<sup>n</sup> cuèhé-í cuendá-gá, te cuèi ní xóo cúu cuèhé cúu duha-í nchaa ñáyíu ndècu ichi-gá, te cuèi nándi-gá sá ní xóo cada-í-yu dico ní cundàhú iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítohó Jesucristú cútñàhá duca<sup>n</sup> ní xóo cada-í, te ní ñá cútñùnì iní-í nchaa sá quidè-í ní cùu, te cuèi duca<sup>n</sup> ní xóo cada-í, <sup>14</sup> dico Yá Ndiòxí ío ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítohó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í sàndáá iní-í-gá, te cùu iní-í nchaa tnàha ñáyíu-í.

<sup>15</sup> Te nihí-ó tnúhu sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíu-a cuendá sá dácacu nihnu-gá nchaa ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha. Te tnúhu-án cúu-xí ì<sup>n</sup> tnúhu ndáá, te xini ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáyíu ndècu ñuyíu-a. Te yúhú cúu-í téé ío-gá ndécú cuèchi-xi núú Yá Ndiòxí ní cùu. <sup>16</sup> Te Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gá ní dácacu nihnu ñaha-gá xii yúhú téé xidó ndécú cuèchi-xi ní cùu, cuendá cutnùnì iní nchaa ñáyíu sá Xítohó Jesucristú ío càhnu iní-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide ñaha-gá xii-í, te xiá<sup>n</sup> cutnùnì iní-yu sá núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí, te canehe-o sá yíñùhu núú-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, chi mee-gá cúu-gá Yá táxí tnùnì nchaa nduu nchaa quíú. Te cùu-gá ì<sup>n</sup> Yáá ñá túú xini núú-ó, te ì<sup>n</sup> dií ní-gá ío ndècu ndihi-gá nchaa sá xini tnùnì-gá.

<sup>18</sup> Te yòhó té Timùteú téé cùu datná ì<sup>n</sup> déhe mee-í sa nàha-n nacúáa ní càhá<sup>n</sup> dava-gá cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí cuendá-n, te diu-ni duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-ú tucu, te cada-n nchaa nacúáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-án chí diu nchaa tnúhu-án canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n nchaa nacúáa cuiní Yá Ndiòxí. <sup>19</sup> Te ío quindáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacúáa cundecu váha iní-n, chí dava ñáyíu ñá túú-gá duca<sup>n</sup> quidè-yu núu xiá<sup>n</sup> ñá túú-gá sàndáá iní-yu nàcúáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>20</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> ní quide té Himèneú ndihi té Lijandrú ní dáhá ndéé-güedé ñá túú-gá sàndáá iní-güedé nàcúáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Xítohó Jesucristú, te ní xáha<sup>n</sup>-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé núu nása cada ñaha sàcúhna xii-güedé, te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-í cuendá sá vâ càhá<sup>n</sup> cuèhé-gá-güedé cuendá Yá Ndiòxí.

## 2

*Nàcúáa càhá<sup>n</sup> ndihi-o Yá Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-n nchaa nacúáa cada-n. Te díhna-gá càchí tnúhu-í sá càhá<sup>n</sup> ndihi-n Yá Ndiòxí cuendá nchaa ñáyíu te núu nása cùu xíndecú-yu, te cécá<sup>n</sup> táhú-n núu-gá cuendá-yu, te duca<sup>n</sup> ío ndacá<sup>n</sup> táhú-n núu-gá cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xii-yu. <sup>2</sup> Te duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndihi-n Yá Ndiòxí cuendá nchaa cue téé cùnuu ndihi cuendá nchaa dava-gá cue téé cùchiu<sup>n</sup> cuendá cada váha-güedé, te duca<sup>n</sup> nchòo ñá túú nâ cuu cundecu-o, te ñá túú tnàhí ná cani iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yíñùhu-o núú Yá Ndiòxí, te cada-o nchaa nacúáa

tàù-xi cunduu. <sup>3</sup> Te núu duca<sup>n</sup> na càda-o cáhá<sup>n</sup> ndihí-o Yá Ndiöxí cuëndá nchaa ñáyiú te quíde váha-o, te ndüu vétú iní Yá Ndiöxí Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. <sup>4</sup> Te mee-gã cuíní-gá sá ncháá ñáyiú tecú tnúni-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, chi cuíní-gá sá nánihí tàhú-yu. <sup>5</sup> Te ì<sup>n</sup>-ni Dútú Ndiöxí ndécú, te ì<sup>n</sup>-ni Xítohó Jesucristú, te medii-ni Xítohó Jesucristú quíde-gã tnáhá tnúhu-o ndihí Yá Ndiöxí. <sup>6</sup> Te Xítohó Jesucristú ní dǎhá-gá mée-gá ní sahni ñaha-güedé xii-gá cuëndá sá cuíní-gá sá cácu nihnu nchaa ñáyiú ndècu ñuyiú núú ùhú núú ndàhú. Te Yá Ndiöxí cuíní-gá sá ncháá ñáyiú ñuyiú ndécú vitna níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí Xítohó Jesucristú. <sup>7</sup> Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-á<sup>n</sup> ndèni ní cuu núú xíndecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél, te mee-ni tnúhu ndáá dánèhé-í-yu nàcuáa quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te yúhú càhá<sup>n</sup> ndáá-í sá Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá chi ndècu ndihí-í Xítohó Jesucristú, te ñá túú dándahú ñáhá-í xii-n.

<sup>8</sup> Te yúhú cuíní-í sá ncháá xíchi cáhá<sup>n</sup> ndihí cue téé Yá Ndiöxí, te na cùnduu ndoo cunduu nine iní-güedé òrè ndonehe-güedé ndaha-güedé cáhá<sup>n</sup> ndihí ñaha-güedé xii-gá, chi vá cúú cùdèé<sup>n</sup>-güedé cuëndá nchaa sá quíde ñaha ñáyiú xii-güedé, te ni vá cání iní-güedé cúcuèhé tnáhá-güedé ndihí-yu. <sup>9</sup> Te cachí tnúhu-í xii-n sǎ ncháá ñáyiú ñáhí ná cùnduu dío-yu nàcuáa tàù-xi cunduu, te vá cùndüu cuehé cunduu duha dàtná cáá dío nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndádá-yu díquí-yu nàcuáa tàù-xi cunduu, te vá ndádá cuehé ndada duhá-yu, te vá cání iní-yu cunduu víi-yu ndihí sá ìo ndèyáhu, te ni vá cání iní-yu cuíhnú-yu dóó sǎ ìo ndèyáhu. <sup>10</sup> Te mee-ni sǎ váha cadá-yu, chi duca<sup>n</sup> tàù-xi cada nchaa ñáyiú ñáhí ndécú ichi Yá Ndiöxí. <sup>11</sup> Te òrè tàcá-yu núú dácuahá-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te cue ñáyiú ñáhí-á<sup>n</sup> na nàhi dacuahá-yu tnúhu-gá, te cadá-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> cue téé dàcuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá. <sup>12</sup> Te yúhú càchí-í sǎ vá cúú dàcuaha ñáyiú ñáhí cue téé, te ni vá cúú tàxi tnúni ñáhá-yu xii-güedé chi cunduu tnáví-ni yuhú-yu cundedóho-yu. <sup>13</sup> Te duca<sup>n</sup> xini ñuhu-xi cadá-yu, chi Yá Ndiöxí ní cadúha-gá díhna-gá té Ádán te dàtnùní ní cadúha-gá tá Èvá. <sup>14</sup> Te ñá díú mée té Ádán ní dándahú ñáhá sàcuíhna xii-dé, chi tá Èvá ní dándahú-xi, te ñá túú ní quíde váha-xi núú Yá Ndiöxí sǎ dúcá<sup>n</sup> ní sándáá iní-xi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> sàcuíhna-á<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Dico ñáyiú ñáhí ní nduu táhú-yu sǎ cóó dèhe-yu, te naníhí tàhú-yu te núu vá dǎhá ndèé-yu canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu ichi Yá Ndiöxí, te cundecu yíñhú-yu núú-gǎ, te cuu iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu, te cadá-yu nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu cundecú-yu.

### 3

#### *Nàcuáa tàù cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí cada-güedé*

<sup>1</sup> Te ìo ì<sup>n</sup> tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú sǎ núu ì<sup>n</sup> téé cuíní quíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te ì<sup>n</sup> sǎ váha cuíní-dé cada-dé càchí-yu, te ndáá quée-xí tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu. <sup>2</sup> Te yúhú càchí-í sǎ cuè téé duca<sup>n</sup> na quíndaha ñaha xii ñáyiú te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quíde ndáá cuëndá sǎ vá càhá<sup>n</sup> ñáyiú cuëndá-güedé sǎ ñá túú quíde ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue téé ndèca ì<sup>n</sup> caa-ni ñàdihí, te na cùu-güedé cue téé ñá túú quíde cutexínu ndècu, te na cùu-güedé cue téé quíde nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te na cùu-güedé cue téé sǎñaha núu vehe ndetatú nchaa ñáyiú ñuhu ichi, te na cùu-güedé cue téé dānehé ñáhá váha xii ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí. <sup>3</sup> Te vá cúú-güedé cue téé quíhu, te ni vá cúú-güedé cue téé ndècu pletú, te ni vá cúú-güedé cue téé dicó-ni duca<sup>n</sup> nihí díhú<sup>n</sup>, te ni

vã cúu-güedë cue tée sàni iní nàá, te ni vã cúu-güedë cue tée ñuhu iní mee-ni dîhú<sup>n</sup>. Chi na cùu-güedé cue tée váha iní-xi te cunduu càhnu iní-güedé. <sup>4</sup> Te na cùu-güedé cue tée ío váha sànu ichi ñadihí-xi ndihi landú-xi, te na cùu-güedé cue tée quide nacuaá sàndáá iní ñáhá landú-xi cuèndá canehe-güexi sá yíñuhu núu-güedë. <sup>5</sup> Chi núu cùu-güedé cue tée ñá ndácú cànuichi ñadihí-xi ndihi landú-xi, te vá ndácú-güedë quindaha-güedë cue ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí. <sup>6</sup> Te vã cúu-güedë cue tée íchí ni sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, chi na cuáhá<sup>n</sup> te cada nínu-güedé mée-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtná ní xíta nihnu sácúihná. <sup>7</sup> Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée càhá<sup>n</sup> váha ñáyi cuèndá-xi, cuèí ñá díú ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí cuèndá sá vã cuátnúhu ñaha ñáyi xii-güedé, chi núu ñáhá te cudana te sácúihná quesaha-xi tàxi tnuní ñáhá-xí xii-güedé.

*Cue tée chindee ñaha xii cue tée yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí*

<sup>8</sup> Te tnàhá cue tée chindee ñaha xii cue tée yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée quide nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te vã cúu-güedé cue tée càchí sá càhá<sup>n</sup> ndáá te ñá ndàá, te ni vã cúu-güedé cue tée quihu, te ni vã cúu-güedé cue tée sàni iní-xi dicó-ni duca<sup>n</sup> níhí dîhú<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée ñá túú dàña ndeé sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí, te na cùu-güedé cue tée ío váha cùu iní-xi cuèndá nchaa sá váha quide-güedé. <sup>10</sup> Te xini ñuhu-xi coto ndeé ñáhá xii-güedé te núu cùu-güedé cue tée quide váha, te núu cùu-güedé cue tée quide váha ña te cuu chindee-güedé cue tée yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí. <sup>11</sup> Te tnàhá tucu nchaa ñáyi dîhí ná cadá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te vã cúndúu yiti yuhú-yu, te ni vã cúu-yu ñáyi quide cutexínu ndècu, te na cùu-yu ñáyi ío váha quide ndáá. <sup>12</sup> Te nchaa cue tée chindee ñaha xii cue tée yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí, xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée ndècu <sup>#</sup> caa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue tée sànu ichi váha ñadihí-xi ndihi landú-xi. <sup>13</sup> Te núu na càda ndáá-güedé chindee-güedé cue tée yíndaha ñaha xii ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí, te canehé-yu sá yíñuhu núu-güedé, te duca<sup>n</sup> te vã cúu càhá<sup>n</sup> núu-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé núu ñáyi tnúhu Xitohó Jesucristú sá sàndáá iní-güedé.

*Ío càhnu cuu tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí*

<sup>14</sup> Te cuiní-í ndihi-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico díhna-gá cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n <sup>15</sup> chi na cuáhá<sup>n</sup> cuyaa-í. Te xía<sup>n</sup> núu cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuèndá cutnúni iní-n nãsa cada-n cùndecu-n ndihi nchaa ñáyi ndècu ichi Yá Ndiòxí. Te ñáyi-á<sup>n</sup> cúu-yu dàtná <sup>#</sup> vehe cùu cuèndá Yá Ndiòxí Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, chi ndècu ndihi ñaha-gá xií-yu, te cùu-yu ñáyi càhá<sup>n</sup> váha cuèndá tnúhu-gá. <sup>16</sup> Te cùtnuní ndáá iní-ó sá ío càhnu cuu tnúhu càhá<sup>n</sup> Xitohó Jesucristú, tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa ndúu ichi ndecu-o, te duha càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>:

Te ní quixi Yá cúu Ndiòxí ñuyúú-a ní cuu-gá <sup>#</sup> ñáyi,  
te Espiritú Yá Ndiòxí ní càhá<sup>n</sup> ndáá-xi sá cúu-gá <sup>#</sup> Yáá ío váha quide ndáá,  
te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí ní xini ndáá-xi nchaa nàcuáa ní  
quide Yáá ní quixi ñuyúú-a.

Te ní xité nuu tnúhu-gá níhí ñuyúú-a,  
te ndëni ní cuu ní ngúita-yu sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá,  
te mee-gã cuánda-gã andú.  
Duha càchí tnúhu-á<sup>n</sup>.

## 4

*Nǎyiu daña nihnu vá quindáá-gá iní-yu Yá Ndiöxi*

1 Te Espiritú Yá Ndiöxi cǎhá<sup>n</sup> ndáá-xi sǎ sǎa nduu daña nihnu dava ñáyiú ndècu ichi-gá vá quindáá iní ñáhá-gǎ-yu xii-gá, te duca<sup>n</sup> chi cue espiritú cùndihí yucu ñávaha dandáhú ñáhá-xi xii-yu, te mee-nǎ nchaa tnúhu cǎhá<sup>n</sup> nchaa ñáyiú cùndihí nchaa espiritú-á<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup> iní-yu. 2 Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> cùndihí cue espiritú cùndihí yucu ñávaha-á<sup>n</sup> cúu-yu ñáyiú ío dandahú méé-xi chi cǎchí-yu sǎ cǎhá<sup>n</sup> ndáá-yu te ñá ndáá, te ñá túú tnáhí-gá ná quidé-xi iní-yu cuendá nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá quidé-yu. 3 Te ñáyiú-á<sup>n</sup> quesáhá-yu sǎ vá cúú cǎndeca tnaha ñáyiú, te ni vá cúú cǎxi-yu dava núú sǎ xini-yu cǎxi-yu, dico Yá Ndiöxi ní cadúha-gá nchaa sǎ nchító-ó cuendá cǎxi-o, te cuini-gá sǎ ncháá nchò ñáyiú sǎndáá iní tnúhu-gá ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú-gǎ órè cǎxi-o. 4 Te nchaa sǎ ní cadúha Yá Ndiöxi cúú-xi sǎ vǎha te vá dáquèe tíhú-ó, te xini ñuhú-xi ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú-gǎ cuendá nchaa xiá<sup>n</sup>. 5 Te Yá Ndiöxi cǎchí-gá sǎ méé-gǎ quidé-gǎ cúú-xi sǎ vǎha sǎ cúú-xi-ó te núu na ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú-gǎ.

*Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xítoho Jesucristú*

6 Te núu na dacuaha-n ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítoho Jesucristú nchaa nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup>-í-a ña, te cuu-n ñ<sup>n</sup> tée quide ndáá xínú cuèchi núú-gǎ, te nducu ndèe-ni-n dacuaha-n tnúhu Yá Ndiöxi sǎ sǎndáá iní-n, te canchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-n cǎda-n nchaa nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup>-gǎ, te núu duca<sup>n</sup> nǎ cada-n, te níhí ndéé-n cùndecu-n ichi-gǎ. 7 Te vá cǎdá cuendá-n nchǎa cuendú cuèhé cuendú duha cǎhá<sup>n</sup> ñáyiú, ndihí nchaa dava-gǎ cuendú sǎ ñá túú nǎndihí cuendá sǎ ñá túú nǎ cumáni-n cùndecu-n núú Yá Ndiöxi. 8 Te núu ñ<sup>n</sup> chiu<sup>n</sup> cada-o te nǎcǎa luha yiqui-o te nǎndihí-xi luha, dico ío-gǎ nǎndihí-xi te núu cada-o sǎ cùndecu yíñuhú-o núú Yá Ndiöxi. Te núu duca<sup>n</sup> na cǎda-o te cùu-xi ñ<sup>n</sup> sǎ vǎha sǎ cúú-xi-ó vitna, te ni caa ni quíhí<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cùu-xi ñ<sup>n</sup> sǎ vǎha sǎ cúú-xi-ó. 9 Te xini ñuhú-xi sǎ ncháá-ndó quindáá iní-ndó nchǎa tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá. 10 Te vitna ío ndùcu ndee-o quide-o chiu<sup>n</sup> Yá Ndiöxi Yáa ndécú nchǎa nduu nchaa quíú te quide ndee iní-ó cuendá nchaa sǎ quidé ñaha ñáyiú xii-o, chi sǎndáá iní-ó sǎ díú-gǎ chíndèe ñaha-gǎ xii-o. Te nchaa ñáyiú cùndahú iní ñáhá-gǎ te chíndee ñaha-gǎ xii-yu, dico ñáyiú sǎndáá iní ñáhá xii-gǎ ío-gǎ cùnúu-yu chíndee ñaha-gǎ xii-yu, chi dǎcǎcu nihnu ñaha-gǎ núú ùhú núú ndáhú.

11 Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> cùñaha-n xii-yu, te cǎhá<sup>n</sup>-n dõho-yu sǎ ná cǎdá-yu nchaa nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup>-xi. 12 Te ío cada vǎha-n cùndecu-n cuendá sǎ vá yõ daquèe tíhú ñáhá xii-n cuendá sǎ cúú-n tée cuechi, te ío vǎha cada-n nchǎa sǎ tǎu-n cǎda-n cuendá duca<sup>n</sup> cǎnchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxi, te vii vii cǎhá<sup>n</sup> ndihí-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quindáá iní-n Yá Ndiöxi, te mee-ni sǎ vǎha caní iní-n, te duca<sup>n</sup> cǎda-n cuendá canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu. 13 Te níni cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n cǎhá<sup>n</sup> ndodo-n tnúhu Yá Ndiöxi núú-yu, te dacuáhá-n-yu nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup> tnúhu-gǎ, te cǎhá<sup>n</sup>-n dõho-yu nǎcuáa cuu vii cuu vǎha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxi. 14 Te vá dáñá ndéé-n cǎda-n nǎcuáa nduu táhú ní taxi Yá Ndiöxi ní ngùndecu ndihí-n cùtnáhá ní sacá<sup>n</sup> ndodo cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxi ndaha-güedé díquí-n, te ní cǎchí tnúhu-güedé sǎ dúcǎ<sup>n</sup> ní cuini Yá Ndiöxi cunduu.

15 Te ni yùhu ni iní-n cǎda-n nchaa nǎcuáa cǎhá<sup>n</sup>-í-a cuendá sǎ ná quini ñáyiú sǎ ío-gǎ vǎha ta quide-n cuáhá<sup>n</sup>. 16 Te ío vǎha cundehe-n nchǎa nǎcuáa quide-n,

ndihi nchaa nàcuáa dànehé-n-yu, te vá dáñá ndèe-n dùca<sup>n</sup> cada-n. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-n te nduu táhú-n cùndecu váha-n núú Yá Ndiòxí ní caa ní quihí<sup>n</sup> ndihi nchaa ñáyiú na tédóho nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-n.

## 5

*Nàcuáa tàù-xi cada-o cùndecu-o ndihi ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te vá ténàa-n nchaa cue tée cùu sacuéhé chi vii vii cáhá<sup>n</sup>-n dóho-güedé, te cada iní-n sá dàtná tātá-n cùu-güedé, te ñu-ni duca<sup>n</sup> vii vii cáhá<sup>n</sup>-n dóho nchaa cue tée cuechi, te cada iní-n sá dàtná cue ñani-n cùu-güedé. <sup>2</sup> Te ñu-ni duca<sup>n</sup> vii vii cáhá<sup>n</sup> tucu-n dóho nchaa ñáyiú ñáyiú ñáyiú cùu sacuéhé, te cada iní-n sá dàtná náná-n cùu-yu, te ñu-ni duca<sup>n</sup> vii vii cáhá<sup>n</sup> tucu-n dóho nchaa ñáyiú ñáyiú ñáyiú cuechi, te cada iní-n sá dàtná cue cùha-n cùu-yu, te ío cuu váha iní-n òré duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-n dóho nchaa ñáyiú cuechi-á<sup>n</sup>.

<sup>3</sup> Te canehe-n sá yíñùhu núu ñáyiú ñáyiú ní quendóo quèé, te chindèe-n-yu núu ndàhú-yu. <sup>4</sup> Te núu ñáyiú ñáyiú quèé ndécú cué déhe-a<sup>n</sup> àdi cue déhe ñani-a<sup>n</sup>, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuéhé tàù-xi cunduu núu-a<sup>n</sup> chi duca<sup>n</sup> cuini Yá Ndiòxí cada-güexi. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-güexi te nàncocáva-güexi quide-güexi sá váha sá cùu-xi ñáyiú ní dácuéhnú ñáyiú xii-güexi. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-güexi te quide váha-güexi te ío nduu vétú iní Yá Ndiòxí. <sup>5</sup> Te ñáyiú quèé ñáyiú ndàhú ndécú ichi Yá Ndiòxí sàndáá iní-yu sá díú-gá chindèe ñaha-gá xii-yu, te cuéi nduu cuéi níú ñáyiú dáña ndeé-yu càhá<sup>n</sup> ndihi ñàhá-yu xii-gá. <sup>6</sup> Te nchaa ñáyiú quèé cùdú iní quidé nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná ñáyiú ní xihí cuéi ndècu vívú-yu. <sup>7</sup> Te cùñaha-n xii nchaa ñáyiú sá ná cadá-yu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a cuendá sá ñáyiú tó cumáni-yu cundécú-yu, te duca<sup>n</sup> vā yó cáhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá-yu. <sup>8</sup> Te ío xini ñuhu-xi chindee-yu cue tnàha ñáyiú-yu, dico ío-gá xini ñuhu-xi chindee-yu cue ñáyiú cùu ndi meé-yu ndècu ndihí-yu, te núu vá dúcá<sup>n</sup> cadá-yu te ñáyiú tó sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí. Te sá dúcá<sup>n</sup> ná cadá-yu te vihi-gá quidé-yu dácúxí ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha.

<sup>9</sup> Te chido tnúni-n mèe-ni ñáyiú quèé ñáyiú sa ndècu únidico cuía-xi àdi vihi-gá cuendá ñáyiú-á<sup>n</sup> cadá-yu nchaa nàcuáa cuini Yá Ndiòxí núu nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, te ñáyiú-á<sup>n</sup> xini ñuhu-xi cuú-yu mee-ni ñáyiú ní quide ndáá ní xindecu ndihi yí-xi. <sup>10</sup> Te na cùu-yu ñáyiú quèé quidé váha cùdú núu nchaa ñáyiú, te na cùu-yu ñáyiú quèé xini canu ichi váha cue landú-xi, te na cùu-yu ñáyiú sáñaha núu vehe ndetatu cue ñáyiú ñuhu ichi, te na cùu-yu ñáyiú ndècu túha quide nani chiu<sup>n</sup> cuendá cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te na cùu-yu ñáyiú chindee nchaa ñáyiú ndècu ndihi tnúndóho tnúhu ndàhú, te na cùu-yu ñáyiú ñáyiú dáña ndeé quidé nchaa núu sá váha.

<sup>11</sup> Te vá chidó tnúni-n ñáyiú quèé ñáyiú ñáyiú tó ndècu únidico cuía-xi cada chiu<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, chi núu cuechi-gá-yu ñáyiú, te vá cùndáá-yu cadá-yu chiu<sup>n</sup>-gá, chi quesáhá-yu natnándaha tucú-yu. <sup>12</sup> Te sá cuendá xíá<sup>n</sup> te nacháhu-yu núu Yá Ndiòxí, chi vá cadá-gá-yu nàcuáa ní cuu tnúhu cadá-yu ní cùu. <sup>13</sup> Te ngúita-yu cani iní-yu quihí<sup>n</sup>-yu ndi vehe ndi vehe caca nihi<sup>n</sup>-yu, te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> quide ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndèni ní cuu cuáhá<sup>n</sup>-yu chinee díqui<sup>n</sup>-yu vehe tnàha ñáyiú-yu ndèhé-yu núu nása ndécú-yu, te ñáyiú tó duca<sup>n</sup> cadá-yu, te càhá<sup>n</sup>-yu mee-ni tnúhu sá ñáyiú tó ndèni. <sup>14</sup> Núu xíá<sup>n</sup> cuini-í sá ncháá ñáyiú quèé ñáyiú cuechi na natnándaha tucú-yu



cuendá cuú-yu náná, te duca<sup>n</sup> càdá-yu nchaa sá xíní ññuhu-xi cadá-yu vehé-yu, te núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu, te nchaa ñáyíu cùu úhú iní ñháá xii-o vá nihí-gá-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi. <sup>15</sup> Te dava ñáyíu quèé ndécú ichi Yá Ndióxi ní cùu ní dǎñá-yu te ní tñí-yu tnúhu càhá<sup>n</sup> sácuíhǎ.

<sup>16</sup> Te núu dava ñáyíu ndècu ichi Yá Ndióxi ndécú ndíhí-yu ì<sup>n</sup> ñaha quèé cúu ndí meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñháá-yu xii-a<sup>n</sup> cuendá sá vǎ ìo chí chiú<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> nchaa ñáyíu ndècu ichi Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> te nchaa ñáyíu ndècu ichi-gá-á<sup>n</sup> ñíhí ndéé-gǎ-yu chindèe-yu dava-gá ñáyíu quèé ñá túú vèdana ndècu ndíhi.

<sup>17</sup> Te nchaa cue tée ìo vǎha quide yíndaha ñaha xii ñáyíu ndècu ichi Yá Ndióxi ìo xíní ññuhu-xi canehe sá yíhí ññuhu núú-güedé, te chindee ñaha xii-güedé. Te uu<sup>n</sup>-gá tàú ñáyíu duca<sup>n</sup> càdá-yu sá cúú-xí nchaa cue tée ní yùhu ní iní càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. <sup>18</sup> Te núu tùtú Yá Ndióxi càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ññunu yuhu ndicutu oré dǎnchíhí-dí triú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Ì<sup>n</sup> tée quide chiú<sup>n</sup> dacuití<sup>n</sup> tàú-xi sá cúhú<sup>n</sup> yǎhu-dé”, duha càchí-xi núu tùtú-gá.

<sup>19</sup> Te núu ìo ñáyíu véxi sàcá<sup>n</sup> cuèchi núú-n cuendá ì<sup>n</sup> tée yíndaha ñaha xii ñáyíu ndècu ichi Yá Ndióxi ñá, te cada cuendá-n tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu te núu véxi-yu ndíhi úú àdi úní ñáyíu càhá<sup>n</sup> ndáá nàcuáa ní cuu, á<sup>n</sup> núu ñháá te vá cadá cuendá-n tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu. <sup>20</sup> Te núu cue tée yíndaha ñaha xii ñáyíu-á<sup>n</sup> ndécú cuèchi-güedé, te càhá<sup>n</sup>-n dóho-güedé núu nchaa ñáyíu ndècu ichi-gá cuendá sá dává-gǎ-yu vá cúyí<sup>n</sup>-yu duca<sup>n</sup> càdá-yu. <sup>21</sup> Te Yá Ndióxi ndíhi Xítohó Jesucristú náhá-gǎ ndíhi cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ sá yǎhú càhá<sup>n</sup>-í dóho-n sǎ cadá-n nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í-a, te ì<sup>n</sup>-ní càhá<sup>n</sup> ndíhi-n cuè tée xíní tnáhá ndíhi-n, ndíhi cue tée ñá túú xíní tnáhá ndíhi-n. <sup>22</sup> Te vá ìo cundíhí iní-n tàxi ndecu-n ì<sup>n</sup> tée quíndaha ñaha xii ñáyíu, chí díhna-gá cada cuendá-n te núu cùu-dé ì<sup>n</sup> tée quide ndáá, chí núu cuendá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vá cadá ndáá-dé, te yòho ndaa díquí-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá càda-dé, te ìo coto-n mée-n vá cadá-n ní ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá.

<sup>23</sup> Te duca<sup>n</sup> ìo mee-ni cùhú xítí-n te vá cóhó-n mée-ni ndute, chí tnáhá luha vinú ndéhé yoho yàha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

<sup>24</sup> Te dava ñáyíu cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te cùtnuní tucu sá náchǎhu-yu na sǎá nduu, te dava tucú-yu chí ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico na sǎá nduu cùndáá cuèchi-yu te dává-á<sup>n</sup> cutnúní. <sup>25</sup> Te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu nchaa sá vǎha quide dává-yu chí cùtnuní, te cuèi ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuití<sup>n</sup> sǎ sǎá nduu cùtnuní.

## 6

<sup>1</sup> Te nchaa ñáyíu ndècu tnuú quidé chiú<sup>n</sup> ndíhi ì<sup>n</sup> patróo<sup>n</sup> xíní ññuhu-xi ìo canehe-yu sá yíññuhu núú-dé cuendá sá vǎ càhá<sup>n</sup> cuèhé ñáyíu cuendá Yá Ndióxi, te ní vá càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá tnúhu-gá. <sup>2</sup> Te núu patróo<sup>n</sup> cue ñáyíu xínu cuechi-á<sup>n</sup> sǎndáá iní-dé Yá Ndióxi, te ñá díú sá dúcá<sup>n</sup> sǎndáá iní-dé Yá Ndióxi te vá cànehé-yu sá yíññuhu núú-dé, chí uu<sup>n</sup>-gá tàú-yu cada vǎha-yu cunu cuèchí-yu núú-dé, te duca<sup>n</sup> na càdá-yu chí xínu cuechí-yu núú tée sǎndáá iní ndíhí-yu tnúhu Yá Ndióxi. Te vá dáñá ndèe-n dǎnehé-n-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í-a, te cùñaha-n xí-yu sá ná càdá-yu.

### *Nduu vétú iní-ó cùndecu-o*

<sup>3</sup> Te ìo cue tée ñá túú tñí-güedé nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Xítohó Jesucristú, te cue tée-á<sup>n</sup> càchí-güedé sá càhá<sup>n</sup> ndáá-güedé dico ñá ndáá, chí ñá túú càhá<sup>n</sup>-güedé

nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá. Te nchaa tnúhu Xítohó Jesucristú cúu-xí mèe-ni tnúhu ndáá, te chindee ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. <sup>4</sup> Te nchaa cue téé duca<sup>n</sup> xíquide quide cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú vèdana xini-güedé, te cue téé-á<sup>n</sup> ñá túú ndècu váha iní-güedé chi nándi tnúhu sá ñá túú nándihi cuini-güedé cúnàha-güedé. Te ngüita-güedé cúu cuèdú iní tnáhá-güedé, te nàá ndihi tnáhá-güedé, te xicuèhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gá cúu váha iní núú tnáhá-güedé. <sup>5</sup> Te cue téé-á<sup>n</sup> mee-ni nàá-güedé chi ñá túú sàni váha iní-güedé, te ni ñá túú xini-güedé nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te cächí-güedé sá io váha cundecu-güedé ichi-gá chi sàni iní-güedé sá io vèi díhú<sup>n</sup> nihí-güedé cundecu ndihi-güedé. Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho-n sá vè nihí tnáhá-n ndihi nchaa cue téé duca<sup>n</sup> xíquide. <sup>6</sup> Te ndáá sá ichi Yá Ndióxi cúu-xí ì<sup>n</sup> ichi sá io váha cundecu-o, dico xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó nàcuáa ndècu-o ñuyú-a. <sup>7</sup> Te nchoo cuè ñáyiu chi ñá túú vèdana nèhe-o ní quexio ñuyú-a, te diu-ni duca<sup>n</sup> ñá túú vèdana canehe-o quíhí<sup>n</sup> òré ná cúu-ó. <sup>8</sup> Te io xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó te núu ndècu-ni sá cúnchito-o ndihi dóo cuihnu-o. <sup>9</sup> Te io ñáyiu io cuini-yu cuu cuicá-yu, te ñáyiu-á<sup>n</sup> dácàhu iní ñáhá yucu ñávàha xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá càhu iní-yu quidè-yu, te nchaa sá quidè-yu-á<sup>n</sup> ñá túú vèdana nándihi-xi chi uu<sup>n</sup>-gá ndáá ndáhú ñáhá-xi xii-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. <sup>10</sup> Chi nchaa ñáyiu ñuhu iní mee-ni díhú<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> quidè-xí ngüita-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te io ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi te sá tnúhu duca<sup>n</sup> ñuhu iní mee-ni díhú<sup>n</sup> ní dáñá-yu ñá túú-gá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te vitna ñá túú tnáhí-gá ndécú váha iní-yu.

### *Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi chi sàndáá iní-ó-gá*

<sup>11</sup> Te yòhó téé quide chiú<sup>n</sup> Yá Ndióxi xini ñuhu-xi vá cadá-n dàtná quidè nchaa ñáyiu ní cächí-í sá ñá túú quide ndáá, te vè dáñá ndèe-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndióxi, te io quindáá iní-n-gá, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiu-n, te cada càhnu iní-n nchaa sá ná yàha-n cùndecu-n ichi-gá, te cunduu ndáhú iní-n. <sup>12</sup> Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuáa cuini Yá Ndióxi chi sàndáá iní-n-gá, te io cuhu<sup>n</sup> iní-n sá cùndècu-n ndihi Yá Ndióxi ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, chi diu cuendá tnáhí-á<sup>n</sup> ni cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-n, te ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-n núú vèi ñáyiu sá io váha sàndáá iní-n-gá. <sup>13</sup> Te Yá Ndióxi Yáá quidè nchito nchaandi túhú sá io ñuyú ñaha-gá sá càhá<sup>n</sup>-í dóho-n vitna, te diu-ni duca<sup>n</sup> ñaha tucu Xítohó Jesucristú Yáá ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu ndáá núú tè Pilatú <sup>14</sup> sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá cada-n nàcuáa vè dáquèe tìhú ñáhá ñáyiu xii-n, te duca<sup>n</sup>-ni càda-n ndèe ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. <sup>15</sup> Te quixi tucu-gá chi duca<sup>n</sup> ní cächí Yá Ndióxi cunduu, te mee Yá Ndióxi ñáhá-gá ná nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndióxi io váha cùu iní-gá te ì<sup>n</sup> dii díi-ni-gá io-gá cúnù-gá dàcúúxí cuè téé tàxi tñuní ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> nàció<sup>n</sup> ndihi nchaa daga-gá cue téé cùnuu, chi tàxi tñuní ñáhá-gá xii-güedé, te nchaa ñáyiu ndècu ñuyú-a tàxi tñuní-gá. <sup>16</sup> Te diu-gá cúu-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te io càhnu cuu-gá chi dàtná dáyéhé nchíanchii dàyéhé-xi núú ndécú-gá, te vè yòo ì<sup>n</sup> cùyi dayatni núú ndécú-gá, te ni ñá túú ni ì<sup>n</sup> ñáyiu xini ñáhá xii-gá te ni vè ndácú-yu quini ñáhá-yu xii-gá. Te io na cànehe nchaa ñáyiu sá yíñuhu núú-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> io na tàxi tñuní-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cunduu.

<sup>17</sup> Te cáhá<sup>n</sup>-n dõho nchaa ñáyiú cuica ndècu ndihì nchaa sá ìó ñuyíú-a cuendá sá vã cádá càhnú-yu mèé-yu, te duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> vá cùndéé iní-yu ni ì<sup>n</sup> sá ndécú ndihì-yu chi vá cùdĩ-xi, te cáhá<sup>n</sup>-n dõho-yu sá ná cùndéé iní-yu Yá Ndiõxí chi ðiu-gá cúú-gã Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te chitu núú ndáhá tàxi-gá nchaa sá xíní ñùhu-o, chi cuiní-gá sá ìo cuu váha iní-ó cùndecu-o. <sup>18</sup> Te cáhá<sup>n</sup> tucu-n dõho-yu sá ná càdá-yu mee-ni sã vãha, te cuendá nchaa sá vãha cadá-yu-á<sup>n</sup> te cuú-yu ì<sup>n</sup> ñáyiú cuica sã cúú-xí Yã Ndiõxí, te na cùndecu túha-yu chindéé-yu cue ñáyiú ndáhú cuãñàhá-yu sá xíní ñùhú-yu. <sup>19</sup> Te núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu te Yá Ndiõxí cuãñaha-gã sá ndúú tãhù-yu na sáá nduu, te ngùndecu váha-yu ndihì-gá ni caa ni quíhì<sup>n</sup>.

*Tnúhu ndéé núú ní ndihì-ná*

<sup>20</sup> Te yòhó té Timùteú cáhá<sup>n</sup>-í dóho-n sã ìo cada cuendá-n vã dãma tnúhu ní taxi Yá Ndiõxí danèhé-n ñáyiú, te vá cádá cuendá-n nchàa cuendú cuèhé cuendú duha ìó ñuyíú-a chi ñá túú nàndíhì-xi, te ni vã cádá cuendá-n nchàa tnúhu xĩtnàha ñáyiú càchí sá xícá nàha tnúhu cue tée túha chi ñá díú ì<sup>n</sup> tnúhu ndáá cúú-xí. <sup>21</sup> Te ìó ñáyiú ñá túú-gã sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiõxí, chi ní quide cuendá-yu nchaa tnúhu xìca naha ñáyiú-á<sup>n</sup>.

Te Yá Ndiõxí ná chĩndee chitúu ñaha-gã xii-n. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ìo cada ndee iní-nã vitna.

## TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA TÉ TIMÛTEÚ

### *Té Päblú cádúha-dé tutú quíhí<sup>n</sup> ndaha té Timùteú*

<sup>1</sup> Yúhú té Päblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú núú ñáyiú, chi duca<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiöxí cunduu. Te càhá<sup>n</sup>-í dàtná ní cachí Yá Ndiöxí sá ncháá nchòo ñáyiú ndècu ndihi Xítóhó Jesucrístú naníhí tãhú-ó. <sup>2</sup> Te yúhú té Päblú cádúha-í tutú-a daquixi-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te ñiu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítóhó Jesucrístú, te xicá<sup>n</sup> tãhú-í núú Dùtú Ndiöxí ndihi núú Xítóhó Jesucrístú sá ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-n, te cundáhú iní ñáhà-gã, te duca<sup>n</sup> ndi nduú-gã ná cádá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

### *Cáhá<sup>n</sup> váha-o cuèndá Xítóhó Jesucrístú*

<sup>3</sup> Te cuéi nduu cuéi niú duca<sup>n</sup>-ní càhá<sup>n</sup> ndihi-í Yá Ndiöxí cuèndá-n, te ndacá<sup>n</sup> tãhú-í núú-gã, te xínu cuechi-í núú-gã dàtná ní quide cue ñaní tnáhà-í ní xíndecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gã dàtná ní xóo cada-güedé. <sup>4</sup> Te ío sàni iní-í naníhí tnáhà-ó cuèndá ío cudíí ñni-í, chi ndacu iní-í sá ío ní ndáhyú-n sá ndihú iní-n cùtnàhà ní quide ndee iní-í tnáhà-ó. <sup>5</sup> Te ñaha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yá Ndiöxí dàtná ní ngúíta díhna-gã xitná-n tã Lòidá ndihi ñaná-n tã Eùnicé quidé-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhà-n ío váha sàndáá iní-n-gã.

<sup>6</sup> Te xíá<sup>n</sup> dándacu iní ñáhà-í xii-n cuèndá sá ío-gã nducu ndèe-n cada-n chiu<sup>n</sup> ní nduu tãhú-n núú Yá Ndiöxí cada-n, chi ní taxi-gã tnúhu ndee ñni ní ngúndecu ndihi-n cùtnàhà ní sacá<sup>n</sup> ndodo-í ndaha-í díquí-n sá díú chiu<sup>n</sup>-gã cada-n. <sup>7</sup> Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihí-o ñá túú cùu-xi ñ<sup>n</sup> Espiritú sá cádá nàcuáa yùhú-ó, chi cùu-xi ñ<sup>n</sup> Espiritú sá táxi tnúhu ndee ñni cada-o chiu<sup>n</sup>-gã, te ñiu-xi quide cuu iní tnáhà-ó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o, te ñiu-ni tucu-xi quide cùtnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùndecu-o. <sup>8</sup> Te xíá<sup>n</sup> núú vá cùcàha<sup>n</sup> núú-n càhá<sup>n</sup> váha-n cuèndá Xítóhó Jesucrístú, te ní vã cùcàha<sup>n</sup> núú-n sá dúhá yìhi-í vecaá sã cuèndá-gã, te xini ñuhu-xi sá tnáhà-n ndòho-n sá cuèndá tnúhu-gã, te cundee ñni-n ndòho-n, chi Yá Ndiöxí chindee ñaha-gã xii-n. <sup>9</sup> Te Yá Ndiöxí ní dácäcu ñihnu ñaha-gã xii-o núú úhú núú ndàhú, te ní cachí-gã sá cádá-ó nchàa nacuáa cùní méé-gã cunduu, te duca<sup>n</sup> ní quide-gã chi duca<sup>n</sup> ní sani iní méé-gã cunduu sá cádá váha ñaha-gã xii-o, te ñá díú sá ío váha quide-o ndecu-o duca<sup>n</sup> ní quide-gã. Te ndéé cùtnàhà vátá ngáva-gã ñuyúú ní cachí-gã sá cádá váha ñaha-gã xii nchaa nchoo ñáyiú ní ngúndecu ndihi Xítóhó Jesucrístú vitna. <sup>10</sup> Te vitna cùtnuní iní-ó sá ío váha quide ñaha-gã xii-o, chi ní quixi Xítóhó Jesucrístú ñuyúú-a ní dácäcu ñihnu ñaha-gã xii-o núú úhú núú ndàhú, te Yáá-á<sup>n</sup> ní quide-gã cuèndá sã vá cùú-gã-ó cùú dúcá<sup>n</sup>-ó, chi ní cachí-gã sá cùndecu-o ní caa ní quíhí<sup>n</sup> te núu na quèndáá iní-ó tnúhu-gã.

<sup>11</sup> Te ní cachí-gã sã càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gã núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél te dacuàha váha-í-yu tnúhu-gã, te cuéi ndèni ní cuu ndécú-yu te quíhí<sup>n</sup>-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gã núú-yu chi duca<sup>n</sup> ní cachí-gã cunduu. <sup>12</sup> Te cuèndá xíá<sup>n</sup> nándi sá ndòhò-í vitna cuèndá-gã, dico ñá túú cùcàha<sup>n</sup> núú-í chi cùtnuní váha iní-í

nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú Yáa sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í mèè-í núú ndáhá-gá, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñàha-gá xii-í ndéé ná sàá nduu nàcuaca ñàha-gá.

<sup>13</sup> Te vá dáñá ndéè-n càda-n nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu váha ní dánèhé ñàhá-í xii-n, te ío quindáá iní-n Yá Ndiòxí, te nchaa-o nàcuáa ndècu-o ndìhi Xítohó Jesucristú ío cuu iní tnáhá-ó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-o. <sup>14</sup> Te cada cuèndá váha-n sá vá dáma tnúhu Yá Ndiòxí sá ní taxi-gá ndécú ndìhi-n, te Espíritú-gá sá ní taxi-gá ndécú ndìhi-o chindee ñàha-xi xii-n.

<sup>15</sup> Te yòhó sa xìní-n sá nchàa ñáyiu ndècu distritú Àsiá, ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ní dáñá ñàhá-yu xii-í, te tnáhá té Fígeló ndìhi té Hèrmógenés ní dáñá ñàha-güedé xii-í. <sup>16</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná chindee-gá cue ñáyiu cùu ndi mee té Onésiforó, chi diu-dé ío vài xito ní quixi-dé ní quide cuèndá ñàhá-dé xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcaha<sup>n</sup> núú-dé sá yìhí-í vecaá. <sup>17</sup> Te cùtnáhá ní xíndecu-dé ñúú Rómá duca<sup>n</sup>-ní ní xóo nanducu ñàha-dé xii-í ndéè ndéé naníhí ñàhá-dé. <sup>18</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhú tùcu-í núú Xítohó Jesucristú sá ná cùndahú iní ñàhá-gá xii-dé nduu na sàá cundáá cuèchi nchaa ñáyiu. Te yòhó sa xìní ndáá-n sá ío ní chindee ñàha-dé xii-o cùtnáhá ní xíndecu-o ñúú Éfesú.

## 2

### *Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xítohó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te yòhó téè cùu datná ì<sup>n</sup> déhe mee-í ío nducu ndéè-n cada-n nacuáa níhí ndéé-gá-n cùndecu-n ichi Xítohó Jesucristú chi diu-gá chindee ñàha-gá xii-n.

<sup>2</sup> Te nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñàhá-í xii-n ndìhi nchaa dava-gá ñáyiu, xíã<sup>n</sup> danèhé-n dàva-gá cue téè quide ndáá cuèndá danèhé-güedé dava-gá ñáyiu.

<sup>3</sup> Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítohó Jesucristú dátaná cuíní-n ndòho ì<sup>n</sup> sandadú sàhni iní-dé xínú cuèchi-dé. <sup>4</sup> Chi ní ì<sup>n</sup> sandadú ñá túú nãgá sání iní-dé cada-dé òré xínú cuèchi-dé cuèndá cudíu-dé núú téè tàxi tnuní ñàhá. <sup>5</sup> Te diu-ni duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu tucu ì<sup>n</sup> téè dàdiqui, chi núu vá dàdiqui-dé nàcuáa tàù-xi cunduu te vá níhí-dé sá ndúú tãhú-dé. <sup>6</sup> Te núu ì<sup>n</sup> téè xínu cuechi ío ndùcu ndee-dé quidé chiù<sup>n</sup>-dé chíhí-dé tatá, te diu-dé tàù-dé díhna-gá-dé níhí-dé sá cùhú<sup>n</sup> yãhu-dé. <sup>7</sup> Te cani iní-n nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a, te Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-n te tecú tnùní-n nchaa.

<sup>8</sup> Te ndacu iní-n sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñaní tnáhá ndíi Dàvíí, te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te diu duca<sup>n</sup> ndùu tnúhu dànehé-í ñáyiu. <sup>9</sup> Te ío dàndoho ñàha ñáyiu xii-í cuèndá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te quide ñàhá-yu xii-í dátaná quidé-yu ì<sup>n</sup> téè ní quide ì<sup>n</sup> cuèchi càhnu, chi ní chíhí ñàhá-yu vecaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndiòxí chi vá ndácù-yu nganí-yu. <sup>10</sup> Te xíã<sup>n</sup> núu cuèi nándi cùu nchaa sá quidé ñàhá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuèndá sá nánihí tãhú tnáhá nchaa dava-gá ñáyiu cuíní Yá Ndiòxí cundecu ndìhi-gá, chi nchaa ñáyiu na tnáhá tnúhu ndìhi Xítohó Jesucristú nduu tãhù-yu cundecú-yu ndìhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá ní caa ná quíhí<sup>n</sup>.

<sup>11</sup> Te xéhé cùú-xí ì<sup>n</sup> tnúhu ndáá cuiti:

Nchoo cùu-o datná ñáyiu ní xíhí ndìhi Xítohó Jesucristú chi ñá túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha,

te xíã<sup>n</sup> núu cuèi na sàá nduu cùú-ó ñùyíú-a, dico diu-ni cundecu-o ndìhi-gá.

<sup>12</sup> Te núu na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sá ndóhó-ó sá cuèndá-gá, te sáá nduu te cunuu-o ndìhi-gá.

Te núu na càhá<sup>n</sup>-ó sã ñã túú xìní-ó-gã, te ñi-u-ni duca<sup>n</sup> cũñaha-gã xii-o sã ñã túú xìní ñãhá-gã ná sãá nduu càda ndáá-gã cuèchi nchaa ñáyiu.

<sup>13</sup> Te núu nchoo ñã túú quide ndáá-ó ndècu-o núú-gã ñã, dico mee-gã chi ío ndáá quidé-gã,

chi Yá Ndiõxí nchaa sá sání iní-gã quidé-gã.

*Tée quide nacuaa ndiùu vétú iní Yá Ndiõxí*

<sup>14</sup> Te dandacu iní-n nchaa ñáyiu ndècu ndihí-o ichi Xitohó Jesucristú nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a, te cúñaha-n xii-yu sá Xitohó Jesucristú cuíní-gã sã ñã túú-gã nándi tnúhu cútñahá-yu, chi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu-á<sup>n</sup> dácũta nihnu-xi ñáyiu ndédóho ñaha xii-yu, chi ñã túú vèdana nándihí nchaa tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te ío nducu ndèe-n cada ndáá-n cundecu-n núú Yá Ndiõxí, te cada-n chiù<sup>n</sup>-gã nacuaa nduu vétú iní-gã, te càhá<sup>n</sup> ndáá-n tnúhu-gã, cuendá sá vã cúcàha<sup>n</sup> núú-n nũú-gã. <sup>16</sup> Te vã cáda cuendá-n nchaa tnúhu sã ñã túú vèdana nándihí càhá<sup>n</sup> ñáyiu cuendá Yá Ndiõxí, chi nchaa ñáyiu càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup> ndihí nchaa ñáyiu sácúndedóho ñaha xii-yu uu<sup>n</sup>-gã quidé-yu nchaa sá cuèhé sã dúhá. <sup>17</sup> Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> cútènuu-xi dàtná quidé ñ<sup>n</sup> cuèhé sã ñãni ñaha xii ñáyiu xité nuu-xi nihí yiqui cũnú-yu. Te tnàhá té Himèneú ndihí té Filerú càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-á<sup>n</sup> quidé-güedé dàtná quidé ñáyiu-á<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te cue té-á<sup>n</sup> ñã túú-gã càhá<sup>n</sup> ndáá-güedé dàtná càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiõxí, chi càchí-güedé sá ncháá nchò ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiõxí cúú-ó dàtná cue ñáyiu sa ní ndoto, dico na cúú ndisa-o te vã ndótó-gã-ó càchí-güedé. Te dava ñáyiu ní dàñá-yu sã sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiõxí sã dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-güedé. <sup>19</sup> Te cuèi duca<sup>n</sup> quide davá-yu, dico Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gã cue ñáyiu ni yùhu ní iní ndécú ichi-gã, te cùtnuní sã ndécú ndihí ñaha-gã xii-yu, chi ñ<sup>n</sup> xichí núú tütú-gã càchí-xi sã mée-gã xìní-gã cue ñáyiu cùu cuendá-gã. Te ñngá tucu xichí núú tütú-gã càchí-xi sã ncháá ñáyiu sàndáá iní ñãhá xii Xitohó Jesucristú xìní ñùhu-xi sã vã cùndècu-gã-yu ichi cuèhé ichi duha.

<sup>20</sup> Te ñáyiu cuica chi ndècu ndihí-yu vehé-yu cóhó sã ñi cuáha mee-ni dñh<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, ndihí cóhó sã ñi cuáha mee-ni dñh<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, te nchaa cóhó-á<sup>n</sup> cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñã túú ñã cùmáñi núú Yá Ndiõxí. Te ndècu ndihí tucú-yu cóhó sã ñi cuáha mee-ni ñùhu, ndihí cóhó sã ñi cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa cóhó-á<sup>n</sup> cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñã túú quide ndáá núú Yá Ndiõxí. <sup>21</sup> Te nchaa ñáyiu ío ndècu yifñuhu núú Yá Ndiõxí cúú-yu ñáyiu ñã túú nihí tnàhá ndihí cue ñáyiu ñã túú quide ndáá núú-gã, te cue ñáyiu ndècu yifñuhu núú-gã-á<sup>n</sup> ñã túú tnàhí quée cáva-yu quidé-yu nchaa chiù<sup>n</sup> tahu-gã.

<sup>22</sup> Te ío cada cuendá-n vã cáda-n nacuaa quide cue tée cuechi ndècu ichi cuehé ichi duha, te cada-n nacuaa cundáá-n cundecu-n ichi Yá Ndiõxí, te quindáá iní-n-gã, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiu-n, te cundecu nahi-n, chi duca<sup>n</sup> tàù-xi cada-n ndihí nchaa dava-gã ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáyiu càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha xii Yá Ndiõxí. <sup>23</sup> Te vã cáda cuendá-n ñ<sup>n</sup> tnúhu xitñaha ñáyiu chi ñã túú vèdana nándihí-xi, chi núu na càda cuendá-ó te dicó dánáá ñãhá-xí. <sup>24</sup> Chi nchaa cue tée xinu cuechi núú Yá Ndiõxí xìní ñùhu-xi càhá<sup>n</sup> váha-güedé ndihí nchaa ñáyiu, te danèhé ñãhá váha-güedé tnúhu-gã, te cunduu cànu iní-güedé te vã ñãá-güedé. <sup>25</sup> Te vii vii càhá<sup>n</sup>-güedé dóho nchaa ñáyiu sãá iní-xi, ñáyiu ñã túú tnàhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí, te duca<sup>n</sup> te cudana Yá Ndiõxí cada-gã te ndixi túu iní-yu sã ñã túú quide váha-yu ndécú-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gã. <sup>26</sup> Te duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-yu

sá sàcùlhná cúnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xì-yu, chi dàcahu iní ñáhá-xí xì-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ní cùu.

### 3

#### *Nàcuáa cada ñáyiú òré sa ta cùyatni sáá nduu quíxi tucu Xítóhó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te càchí tnúhu-í xii-n cuendá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quíxi tucu Xítóhó Jesucristú, chi dàvá-án ïo cada úhú-xi. <sup>2</sup> Chi nguíta ñáyiú cuhu<sup>n</sup> iní-yu mee-ni sá cúú-xí meé-yu, te cuhu<sup>n</sup> iní-yu mee-ni ðihú<sup>n</sup>, te ïo cada càhnú-yu meé-yu, te cunduu yíchí iní-yu, te cáhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá Yá Ndiòxí, te vá quíndáá-gá iní-yu ní tātá-yu ní nǎǎ-yu, te ní vá ndácá<sup>n</sup> táhú núú tnáhá-yu cuendá nchaa sá váha cada tnáhá-yu, te cadá-yu mee-ni sá ñà túú tnáhá iní Yá Ndiòxí. <sup>3</sup> Te vá cúú iní tnáhá ndí meé-yu, te nǎá-yu te vá cuanáá-yu, te tee tnáhá-yu cuéchi neñúú, te vá cuanáá-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te ïo cunduu cuihna iní-yu, te vá tnáhá iní-yu nchaa sá váha. <sup>4</sup> Te dayuhu cuáha cuendá tnáhá-yu núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup>, te ïo cunduu yíi iní-yu cadá-yu nándi sá ñà túú váha, te ïo cada nínu-yu meé-yu, te mee-ni nchaa sá cúú iní-yu cadá-yu, te vá cúú iní-yu nanducu nihnú-yu Yá Ndiòxí. <sup>5</sup> Te quesáhá-yu sá tnáhá-yu ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí dico vá cadá-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gá.

Te yúhú càchí tnúhu-í xii-n sá vá ñihí tnáhá-n ndíhi nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> quíde. <sup>6</sup> Te dava ñáyiú-án quíhí<sup>n</sup>-yu dava vehe núú xíndecu ñáyiú, te nguíta-yu dandáhú-yu ñáyiú ðihí ñà túú xíní dana cuendá Yá Ndiòxí, te ñáyiú ðihí-án cúú-yu ñáyiú ndécú vihi cuéchi-xi, chi ïo cúú iní-yu quidé-yu nchaa nání sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. <sup>7</sup> Te cuéi ïo dàcuahá-yu, dico ñà túú cutnúni iní-yu nása cuáhá<sup>n</sup> tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>8</sup> Te ñáyiú duca<sup>n</sup> dandahú ñáhá xii cue ñáyiú ðihí-án ñà túú càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndiòxí, chi quidé-yu dàtná ní quíde ndíi Jánés ndíhi ndíi Jámbrés chi cue ndíi-án ñà túú ní cùu váha iní cue ndíi núú ndíi Moisés cuendá tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi. Te ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú sàni iní mee nìne-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuéi càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí dico ñà ndàá sá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. <sup>9</sup> Dico vá ndácú-gá-yu dandáhú-yu vai ñáyiú, chi nchaa ñáyiú cutnúni iní-yu sá ïo ñi ðiquí-yu, te ñà túú càhá<sup>n</sup> ndáá-yu dàtná ní quíde cue téé úú ñà túú ní tnáhá iní tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés.

#### *Té Páblú dásàhú-dé té Timùteú*

<sup>10</sup> Te yòhó quidé-n nchaa nacuáa ní dánèhé ñáhá-í xii-n, te ní xíní-n nchaa nacuáa quíde-í ndécú-í, te cutnúni iní-n nàcuáa sàni iní-í ndécú-í ñuyúú-a, te xíní-n sá ïo sàndáá iní-í Yá Ndiòxí, te ïo càhnu iní-í, te cùu iní-í nchaa ñáyiú, te xíní tucu-n sá ïo quíde cahnu iní-í cuéi nándi sá yáha-í ndécú-í dico ñà túú dàña ndeé-í ichi-gá. <sup>11</sup> Te ïo vai sá quíde ñàha ñáyiú xii-í dándòho ñáhá-yu sá ndécú-í ichi Xítóhó Jesucristú, te sa nàha tucu-n datná ní quíde ñàhá-yu xii-í cutnáhá ní xíndecu-í ñuú Antiòquia, ndíhi ñuú Ìconiú, ndíhi ñuú Lìstrá, chi ïo ní dándòhó ñàhá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xítóhó Jesucristú ïo ní xito ñàha-gá xii-í te ní chindee ñàha-gá cuéi nándi cùu sá ñi yáha-í. <sup>12</sup> Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá ïo vai sá ñà túú váha cada ñàha ñáyiú xii nchaa ñáyiú cuíní sá ñà túú nǎ cumání núú Yá Ndiòxí cuendá sá ndécú ndíhi-yu Xítóhó Jesucristú. <sup>13</sup> Dico dava ñáyiú càchí-yu sá càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Yá Ndiòxí te ñà ndáá sá càhá<sup>n</sup>-yu



tnúhu-gá, ñáyiu-án uu<sup>n</sup>-gá cuita cada-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup>-ni ïo dandàhú tnàhá-yu.

<sup>14</sup> Te yòhó chi ïo váha ní sándáá iní-n tnúhu Yá Ndióxi sá dácua<sup>n</sup>-n, te vitna càhá<sup>n</sup>-í dóho-n sã vã dáñá ndèe-n quindáá iní-n tnúhu-án, te yòhó sa nàha-n ná cúú ñáyiu ní dánèhé ñáhá xii-n tnúhu-gá. <sup>15</sup> Te yòhó chi ndéé cútnàhá cúú làndú-n ní ngüita-n dácua<sup>n</sup>-n tnúhu ndéé núú tùú Yá Ndióxi, te ñiu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñaha-xi xii-n te naníhí tãhú-n, chi sándáá iní-n Xítohó Jesucristú. <sup>16</sup> Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndióxi, chi ñiu-ni mee-gã ní dácáhú iní ñáhá-gã xii-güedé nàcuáa tee-güedé, te tnúhu-gá ïo váha dácua<sup>n</sup>-n nchaa dava-gá ñáyiu, te càhá<sup>n</sup>-xi dóho-o sã vã cündecu-gá-ó ichi cuehé ichi duha, te núú ñá túú quide ndáá-ó ndècu-o te nàcanu ichi ñaha-xi, te dànehé ñáhá-xi nàcuáa cada-o cündáá-ó núú Yá Ndióxi. <sup>17</sup> Te ñiu-ni tnúhu-gá dátüha ñaha váha-xi xii nchoo cuè ñáyiu ndècu ndihi-gá cuendá cada-o nchaa núú sã váha.

## 4

<sup>1</sup> Te Xítohó Jesucristú quixi-gá taxi tnúni-gá ñuyú<sup>n</sup>-a, te cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu sa ní xihí, ndihi cuéchi nchaa ñáyiu xíndecu vívú. Te mee-gã ndihi Yá Ndióxi náhá-gã sá ïo càhá<sup>n</sup>-í dóho-n vitna <sup>2</sup> sã ïo dácua<sup>n</sup>-n ñáyiu tnúhu-gá, te vá dáñá ndèe-n dácua<sup>n</sup>-n-yu ndèda-ni càa oré cuèi ñá túú cuini-yu cundedóho-yu, te nchaa ñáyiu ñá túú cuini cada ndáá cúñaha ndáá-n nchaa nacuáa quidé-yu. Te cúñaha tucu-n xii-yu sã vã dúcá<sup>n</sup>-gã cadá-yu, te càhá<sup>n</sup>-n dóho-yu cuendá cada ndáá-yu cundecu-gá. Te ïo cunduu càhnu iní-n òré càhá<sup>n</sup>-n dóho-yu, te ïo dácua<sup>n</sup>-n-yu tnúhu-gá. <sup>3</sup> Chi sáa nduu te vá càchí-gá-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha cundecu váha-o núú Yá Ndióxi, chi mee-nã nchaa sá cúdí<sup>n</sup> iní mée-yu cundedóho-yu, te ndúcú-yu cue téé danèhé ñáhá xii-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-án. <sup>4</sup> Te vá cadá cuendá tnàhí-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, chi mee-nã tnúhu sã ñá túú nandíhi cada cuendá-yu. <sup>5</sup> Dico yòhó ïo quíhi iní-n cündecu-n, te cahni iní-n cuèi nándi na ndòho-n, te dácua<sup>n</sup>-ni-n ñáyiu tnúhu Yá Ndióxi, ñáyiu vátá quindáá iní ñáhá-gã xii-gá, te cada-ni-n nchaa chiú<sup>n</sup> ní tãhú-gã cada-n.

<sup>6</sup> Te yúhu sa ñúhu ichi-ná-í quíhí<sup>n</sup>-í núú ndécú Yá Ndióxi cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuendá sá xínú cuèchi-í núú-gã. <sup>7</sup> Te ní quide-í nchaa chiú<sup>n</sup> ní tãhú Yá Ndióxi cada-í te vitna ní xínu cava nchaa chiú<sup>n</sup> ní tãhú-gã-án ní quide-í, te ñá túú ní dàña ndeé-í ní sándáá iní-í-gá, te duca<sup>n</sup>-ni sándáá iní-í-gá ndéé vitna. <sup>8</sup> Te vitna sa ndècu túha-ná sá ndúú tãhú-í cuendá sá quidé ndáá-í núú Yá Ndióxi, te Xítohó Jesucristú taxi-gá tãhú-án nduu tãhú-í ná sãá nduu, chi cùu-gá ñ<sup>n</sup> Yaá quidé ndáá cuiti, te ñá díú-ni yúhú taxi-gá tãhú-án cuu cuendá-í, chi tnàhá nchaa ñáyiu ndètu cahnu-ná sáá nduu quixi tucu-gá ñuyú<sup>n</sup>-a cuañaha-gã tãhú-án nduu tãhú-yu.

### *Chiú<sup>n</sup> tahu té Pãblú cada té Timùteú*

<sup>9</sup> Te cuini-í sã ïo ndihi quixi-n quixi coto ñaha-n xii-í. <sup>10</sup> Chi té Dëmás ñá túú-gá quidé cuendá ñáhá-dé xii-í, chi mee-nã nchaa sã ïo ñuyú<sup>n</sup>-a ïo cùdí<sup>n</sup> iní-dé. Te ní dándòo ñaha-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Tesalónica, te té Crèsenté cuáhá<sup>n</sup>-dé cundecu-dé distritú Gàlaciá, te té Titú cuáhá<sup>n</sup>-dé cundecu-dé distritú Dàlmaciá. <sup>11</sup> Te ñ<sup>n</sup>di-ná té Lùcá ndécú ndihi ñaha-dé xii-í, te cúñaha-n xii té Mãcú quixi-n ndihi-dé, chi téé-án ndacu-dé cada-dé ñ<sup>n</sup> chiú<sup>n</sup>-í. <sup>12</sup> Te té Tiquicú ní tendaha-í-dé cuáhá<sup>n</sup>-dé ñúú Éfesú. <sup>13</sup> Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té

Càrpú cáá ñúú Tròás canehe-n ñ<sup>n</sup> dóó t̄cachi ní dándõ-í vehe-dé quixi, ndihi nchaa librú-í, te tnàhá nchaa dava-gá tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quixi chí xíá<sup>n</sup> ío-gá xíní ñùhu-í. <sup>14</sup> Te té Lijandrú tée cùu rerú ío vài sá ñà túú vâha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yâ Ndiõxí nâhá-gã nása cada ñaha-gã xii-dé cuendá sá dúcá<sup>n</sup> quide-dé. <sup>15</sup> Te vâ nihí tnâhá-n ndihi-dé chí ío càhá<sup>n</sup> cuèhé-dé cuendá nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-ó.

<sup>16</sup> Te cùtnâhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sâhá<sup>n</sup> núu cuè tée cùchiu<sup>n</sup> xito díhna nuu, chí mee dìi ní sâhá<sup>n</sup> te ñà túú ní sâhá<sup>n</sup> ni ñ<sup>n</sup> cue tée cùndihí-í, chí nchaa-güedé ní dándõ ñaha-güedé xii-í, te yúhú xicá<sup>n</sup> tãhù-í núu Yâ Ndiõxí sá vâ cadá cuendá-gá sá dúcá<sup>n</sup> n̄i quide-güedé. <sup>17</sup> Dico Xítohó Jesucristú ní chindee ñaha-gá xii-í, chí ní taxi-gá tnúhu ndee ñni ní càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá nâcuáa tàú-xi cunduu núu cuè tée-án ndihi núu nchaa ñáyiu, dico ñà díú ñáyiu isrâel cúú-yu, te diu-gá ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-í ñà túú ní sâhni ñaha-güedé. <sup>18</sup> Te mee Xítohó Jesucristú coto ñaha-gã xii-í te ñà túú nã cuu cuèi nãndi sá ná cadá ñaha ñáyiu xii-í te diu-ni-gá coto ñaha-gã xii-í ndéé ná sàà nduu sãá-í andiu núu ndécú-gã táxi tnùni-gá. Te nchaa-o chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu-gá ní caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cunduu.

*Tnúhu ndéé núu n̄i ndihi-ná*

<sup>19</sup> Te ío cùñaha-n na càda ndee ñni tá Priscá, ndihi té Àquilú, ndihi cue ñáyiu cùu ndi mee té Onèsiforó. <sup>20</sup> Te té Èrastú ní quendõ-dé ñuú Còrintú, te té Trõfimú ní dándõ-í-dé ñuú Miletú chí cùhú-dé. <sup>21</sup> Te ío cundihí ñni-n quixi-n oré vátá sàá-gá yóo quidé v̄xi<sup>n</sup>-xi. Te ío cada ndee ñni-n càchí té Èúbulú, ndihi té Pudenté, ndihi té Línú, ndihi tá Claudiá, ndihi nchaa dava-gá ñáyiu sãndáá ñni tnúhu Xítohó Jesucristú.

<sup>22</sup> Te xicá<sup>n</sup> tãhù-í núu Xítohó Jesucristú sá ná cùndecu ndihi ñaha-gá xii-n ndihi nchaa dava-gá-yu. Te duca<sup>n</sup> ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchaa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cunduu. Te ío chí cadá ndèe ñni-nã vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍ<sup>n</sup> NDAHA TÉ TÌTÚ

### *Té Pāblú cādúha-dé tutú quíhí<sup>n</sup> ndaha té Títú*

<sup>1</sup> Yúhú té Pāblú xínú cuèchi-í núú Yá Ndiòxí, te ñu-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Xítohó Jesucrístú núú ñáyíu cuèndá quíndáá iní nchaa ñáyíu ní cachí Yá Ndiòxí naníhí tǎhú, ndíhi cuèndá sá tècú tnúni váha-yu tnúhu-gá, te ñáyíu na quíndáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá. <sup>2</sup> Te yúhú dácuaàha-í-yu tnúhu-gá cuèndá cundecu ndíhí-yu tnúhu ndee iní sá cundècu ndíhí-yu Yá Ndiòxí ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, chi ndéé cútñahá vátá ngáva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cundècu ndíhi ñaha-gá xíí-yu, te ñà túú dándahú ñáhá-gá, chi quíde-gá ñ<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>3</sup> Te ní sáá nduu ní cachí-gá sá ñíhí-yu tnúhu nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, te ñu-ni tnúhu-á<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxí Yáá dácácu ñíhu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú sá dácuaàha-í ñáyíu. <sup>4</sup> Te tutú-a cādúha-í cuèndá daquixi-í ndaha yòhó té Títú, téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucrístú, chí ñ<sup>n</sup>-ni tnúhu sàndáá iní-ó. Te xicá<sup>n</sup> tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dütú Ndiòxí sá ío na chindee chítúu ñaha-gǎ xii-n, te ñu-ni-gá ná càda te ío váha cuu iní-n cundecu-n. Te xicá<sup>n</sup> tǎhú tucu-í núú Xítohó Jesucrístú Yáá dácácu ñíhu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú sá díú-ní ñuca<sup>n</sup> na cada ñaha-gá xii-n.

### *Chíu<sup>n</sup> quíde té Títú ñístrítú Crétá*

<sup>5</sup> Te yúhú ní dándöo ñaha-í xii-n ñístrítú Crétá, chí cuíni-í cada-n nchàa chíu<sup>n</sup> cumání, te cuíni-í taxi ndecu-n cuè téé quíndaha ñàha xii cue ñáyíu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí xíndecu ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> ñúú yíndèhu ñístrítú-á<sup>n</sup>, te cada-n nàcuáa ní cachí-í cada-n. <sup>6</sup> Te cue téé cada chíu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xíní ñíhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ío váha quíde ndáá nàcuáa vá yò càhá<sup>n</sup> dóho-güedé, te na cùu-güedé cue téé ndècu ñ<sup>n</sup> ñí-ni ñadíhí-xi. Te ñuca<sup>n</sup> nchàa landú-güedé ná cùu-güexi landú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí cuèndá sá vǎ yò cuatnuñàha xii-güexi quesahá-yu sá ío sáá iní-güexi te quíde-güexi nándi sá ñà túú tǎu-güexi cada-güexi. <sup>7</sup> Chí xíní ñíhu-xi sá ncháá cuè téé quíndaha ñàha xii ñáyíu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí ío cundecu yíñúhu-güedé, chí ñuca<sup>n</sup> tǎu-xi cada nchaa cue téé quíde chíu<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te xíní ñíhu tucu-xi sá vǎ cùú-güedé cue téé ñíhí iní-xi, te ní vǎ cùú-güedé cue téé líhli iní-xi, te ní vǎ cùú-güedé cue téé quíhu, te ní vǎ cùú-güedé cue téé plètú, te ní vǎ cùú-güedé cue téé dícò-ni ñuca<sup>n</sup> ñíhí ñíhú<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te xíní ñíhu-xi cuu-güedé cue téé sǎñaha ñuu vehe ndetatú cue ñáyíu ñíhu ichi, cue téé quíde váha sá cùú-xi tñaha ñáyíu-xi, cue téé ío váha cùtnuní iní-xi nàcuáa cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quíde ndáá xíndecu, cue téé quíde nchaa nàcuáa ndúu vétú iní Yá Ndiòxí, cue téé xito mee-xi ñà túú quíde cutexínu. <sup>9</sup> Te na cùu-güedé cue téé ío váha sàndáá iní tnúhu váha tnúhu Yá Ndiòxí sá ní dǎnehé ñáhà-í xii-ndo cuèndá ñuca<sup>n</sup> te cue téé-á<sup>n</sup> ndacu-güedé càhá<sup>n</sup>-güedé dóho ñáyíu cuèndá càdǎ-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te ñíhí-güedé tnúhu càhá<sup>n</sup> váha-güedé núú nchàa ñáyíu dàquee tǎhú tnúhu Yá Ndiòxí, te mee-ni cuè téé ñuca<sup>n</sup> quíde váha taxi ndecu-n quíndaha-güedé ñáyíu sàndáá iní tnúhu-gá.

<sup>10</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-n sǎ váí ñáyíu sáá iní-xi ío, te càhá<sup>n</sup>-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nándíhi, te dándahú-yu tñahá ñáyíu-yu, te ñáyíu isráel ío-gá vǎi-yu

duca<sup>n</sup> xĩquide. <sup>11</sup> Te nchaa ñáiyu duca<sup>n</sup> xĩquide xĩni ñuhu-xi nducu-o tnúhu cúñaha-o xĩ-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu, chi dānehé-yu dava-gá ñáiyu ñ<sup>n</sup> sá ñā túú tàù-yu dacuàhá-yu, te duca<sup>n</sup> quidé-yu cuendá-ni sá ñihí-yu díhú<sup>n</sup>, te ío titní xichi ní cuu dāndahú-yu nchaa ñáiyu xĩndecu ñ<sup>n</sup>-ni vèhe.

<sup>12</sup> Te ní cachí ñ<sup>n</sup> téé ío váha sàá díquí-xi ndècu mei ñuu distritú Crétá sá ncháá ñáiyu ñuu-dé-á<sup>n</sup> ío ndèhdé-yu, te ío cuihna ñi-yu, te ío vāi xexí-yu, te cūhdú-yu. <sup>13</sup> Te ndáá ní cáhá<sup>n</sup>-dé chi duca<sup>n</sup> quidé-yu, te xiá<sup>n</sup> ío cáhá<sup>n</sup>-n dōho-yu cuendá sá ná quindáá váha ñi-yu tnúhu Yá Ndióxi. <sup>14</sup> Te cúñaha-n xĩ-yu sá vā cádá cuendá-yu nchaa tnúhu ndehnde cáhá<sup>n</sup> ñáiyu isràél, te ní vā cádá cuendá-yu nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup> ñáiyu ñā túú cuiñi quindáá ñi tnúhu Yá Ndióxi.

<sup>15</sup> Te nchaa sá ñi cadúha Yá Ndióxi ío ñuyú-a cū-xi mee nine-ni sá váha sá cúú-xi ncháa ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine ñi-xi ndècu ichi Yá Ndióxi. Dico nchaa sá ñi cadúha-gá ñā túú cū-xi sá váha sá cúú-xi ncháa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñā túú sàndáá ñi-yu tnúhu-gá, chi mee-ni sá cuehé sá dúhá ñuhu ñi-yu, te ñā túú quide cuendá-yu núu quide váha-yu àdi ñā túú quide váha-yu ndècú-yu. <sup>16</sup> Te cāchí-yu sá sàndáá ñi-yu Yá Ndióxi, dico nchaa sá quidè-yu-á<sup>n</sup> cāchí tnùní-xi sá ñā ndáá. Te Yá Ndióxi chi duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñā túú tnáhá ñi-gá nchaa nācuáa quidé-yu, chi ío sàá ñi-yu, te ñā túú quidé-yu ní ñ<sup>n</sup> sá váha.

## 2

### *Tnúhu váha tnúhu Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Te yòhó òré dānehé-n ñáiyu, te danèhé-n-yu mee-ni nācuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu váha tnúhu Yá Ndióxi. <sup>2</sup> Te nchaa cue téé cūu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vā cádá cūtexĩnu-güedé cundecu-güedé, te na cūndecu yĩñuhu-güedé, te na cuáha váha-güedé cuendá nācuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quindáá váha ñi-güedé Yá Ndióxi, te na cūu ñi-güedé tnáha ñáiyu-güedé, te na cūnduu cahnu ñi-güedé cuèi nāndi sá ná yāha-güedé. <sup>3</sup> Te vitna cáhá<sup>n</sup> tucu-í sá cúú-xi ncháa ñáiyu díhí ñáiyu cūu sacuéhé sá ná cūndecu yĩñuhú-yu, te vā cúú-yu ñáiyu yiti yùhu-xi, te ní vā cúú-yu ñáiyu quihu, te na dānehé-yu nchaa dava-gá ñáiyu cada váha-yu. <sup>4</sup> Te na dāsahú-yu nchaa ñáiyu díhí ñáiyu cuechi cuendá ná cūu ñi-yu yí-yu, ndihí cue landú-yu, <sup>5</sup> ndihí cuendá sá ná càni váha ñi-yu nācuáa cundecú-yu, ndihí cuendá sá vā càni ñi-yu cadá-yu ní ñ<sup>n</sup> sá cuehé sá dúhá, ndihí cuendá sá ná càdá-yu nchaa chiu<sup>n</sup> ñuhu vehé-yu, ndihí cuendá sá cádá váha-yu nchaa tnáha ñáiyú-yu, ndihí cuendá sá ná càdā-yu nchaa nācuáa cáhá<sup>n</sup> yí-yu, te duca<sup>n</sup> xĩni ñuhu-xi cadá-yu cuendá sá vā yōo cáhá<sup>n</sup> cuehé cuendá tnúhu Yá Ndióxi. Duha cúñaha-n xii cue ñáiyu díhí ñáiyu cūu sacuéhé cuendá duca<sup>n</sup> dāsahú-yu nchaa ñáiyu díhí ñáiyu cuechi.

<sup>6</sup> Te yòhó cáhá<sup>n</sup>-n dōho nchaa cue téé cuechi cuendá sá ná càni váha ñi-güedé nācuáa cundecu-güedé, <sup>7</sup> te cada-n mēe-ni sá váha cuendá duca<sup>n</sup> càchicú<sup>n</sup> ñihnu-güedé cada-güedé, <sup>7</sup> te òré danèhé-n-güedé te ío váha cuu ñi-n dānehé-n-güedé, te ndihí tnúhu yĩñuhu cáhá<sup>n</sup> ndihí-n-güedé. <sup>8</sup> Te cáhá<sup>n</sup>-n mēe-ni tnúhu váha, te duca<sup>n</sup> te vā yōo ñ<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> cuehé cuendá tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n, te nchaa ñáiyu cūu úhú ñi ñāhá xii-o cucaha<sup>n</sup> núu-yu, te vā ñihí-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup> cuehé-yu cuendá-ó.

<sup>9</sup> Te ío cáhá<sup>n</sup>-n dôho nchaa cue tée xínu cuechi sá ná quindáá iní-güedé cada-güedé nchaa chiú<sup>n</sup> tahu patróó<sup>n</sup>-güedé nàcuáa cudíu-güedé núú cue tée-á<sup>n</sup>, te vá càhá<sup>n</sup> sàá iní-güedé. <sup>10</sup> Te vá cání iní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñà túú nã caní iní ñáhá cué patróó<sup>n</sup>-güedé, te duca<sup>n</sup> te cutnúní iní ñáyiú sá tnúhu Yá Ndióxi ío váha dànehé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cundecu-o, te diu-gá cúú-gã Yá dáácã nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú.

<sup>11</sup> Te nchoo ní cutnúní iní-ó sã Yá Ndióxi ío cundahú iní-gá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá nãníhí tàhú nchaandi túhú ñáyiú te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gá. <sup>12</sup> Te ní cachí-gá sá dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha chi ñã tnàhá iní-gá cundecu-o ìchi-á<sup>n</sup>, te vá ío cuhu<sup>n</sup> iní-ó nchàa sá ío ñuyíú-a, te ní cachí tucu-gá sá ío caní iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a te cada ndáá-ó cundecu-o cuendá nduu vétú iní-gá. <sup>13</sup> Te cundetu-o sáá nduu càhnu vihi, nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú Yáá cúú Ndióxi-ó, te diu-gá ní dáácã nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te nduu-á<sup>n</sup> ío cudíí iní-ó. <sup>14</sup> Te mee-gã ní xihí-gá chi duca<sup>n</sup> ní cuiní-gá cunduu, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá nchoo vá cundecu-gá-ó ìchi cuehé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te duca<sup>n</sup> te cuu-o cué ñáyiú quindaha-gã, te ni yúhu ni iní-ó càda-o mee-ni sá vãha.

<sup>15</sup> Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> danèhé-n-yu te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cadá-yu, te cáhá<sup>n</sup>-n dôho-yu te núu ñã túú quide ndáá-yu. Te cada-n sã cúú-n ñ<sup>n</sup> tée xínu cuechi núú Yá Ndióxi, te vá dáñá-n mée-n daquee tíhú ñáhá ñáyiú xii-n.

### 3

#### *Nchaa sá tàú ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi cadá-yu*

<sup>1</sup> Te cúñaha-n xii-yu sá ná quindáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> nchaa cue tée cùchiu<sup>n</sup>, te tàú-yu chindee ñáhã-yu xii-güedé nchaa chiú<sup>n</sup> váha quide-güedé. <sup>2</sup> Te vá càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá ñáyiú, te vá cundúu pletú-yu, te na cúú-yu ñáyiú ndàhú iní-xi, te na cundahú iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu.

<sup>3</sup> Te tnàhá-ó ní xóo cada-o dàtná quidé ñáyiú-á<sup>n</sup> vitna, chi ío nã díquí-ó chi ñã tècú tnúní-ó nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ní cùu, te ío ní xínduu sàá iní-ó núú-gã, te ní xíndecu-o ñ<sup>n</sup> ichi sá ñà túú tàú-ó cundecu-o ni cuu, te nãndí sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ní xóo cudíí iní-ó ní xóo cada-o chi ní xóo taxi tnúní ñáhã-xí xii-o, te ní xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ni cùu, te ní xíndecu-o ìchi cuedú iní, te cuendá nchaa sá ní xóo cada-o-á<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup> ío ní xóo cuu ùhú iní ñáhã ñáyiú xii-o, te duca<sup>n</sup>-ni nchõo tucu ní xóo cuu ùhú iní-õ-yu. <sup>4</sup> Te Yá Ndióxi Yáá ní dáácã nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ní dándíxi tũu-gá iní-ó nàcuáa cutnúní iní-ó sã ío váha iní-gá, te cùu iní ñáhã-gã xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. <sup>5</sup> Te Yá Ndióxi ní dáácã nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, dico ñã díú cuendá ñ<sup>n</sup> sá vãha quide-o ndecu-o ñuyíú-a duca<sup>n</sup> ní quide-gá, chi mee-gã duca<sup>n</sup> tnàhí ní cundahú iní ñáhã-gã xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o dàtná ñ<sup>n</sup> ñáyiú saa, chi Espíritú Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-xi xii-o. <sup>6</sup> Te Espíritú-gá ní taxi-gá ní yúhu ni iní-gá ndécú ndíhi-o, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi ní sãndáá iní-ó Xitohó Jesucristú Yáá ní dáácã nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. <sup>7</sup> Te ío cundahú iní ñáhã-gã xii-o núu sa ní quide ndáá-gá cuéchi-o te ní cuu-o dèhe-gá, núu xiã<sup>n</sup> vitna ndètu-ná-ó sáá nduu nduu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíh<sup>n</sup>.

<sup>8</sup> Te tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-í-a cùu-xi tnúhu ndáá cuiti, te cuiní-í sá nì yuhu ni iní-n cáhá<sup>n</sup>-n tnúhu-gá núú-yu cuendá sá ncháá ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí nducu ndéé-yu cadá-yu mee-ni sá vâha, te tnúhu-á<sup>n</sup> cúú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ío váha sá cúú-xí-yu. <sup>9</sup> Te vá cadá cuendá-n ncháa tnúhu sá ñà túú nandíhi xitnáha ñáiyu, te vá cadá cuendá-n ñáiyu nándi cáhá<sup>n</sup> cuendá nchaa sá nì xóo cada cue ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha, te vá cadá cuendá-n ncháa tnúhu xitnáha ñáiyu xícuèhé tnáhá cuendá tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, chi nchaa tnúhu xitnáha-yu-á<sup>n</sup> ñà túú tnáhí nandíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

<sup>10</sup> Te núu ío ñáiyu ní ngúíta-yu nándi tnúhu cáhá<sup>n</sup>-yu cuendá sá vá cúú ñ<sup>n</sup>nuu cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te ñáiyu-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup> sàhú-n dôho-yu ñ<sup>n</sup> úú xito, te núu vá tní<sup>n</sup>-yu tnúhu cáhá<sup>n</sup>-n ñá, te vá nìhí tnáhá-gã-n ndíhí-yu. <sup>11</sup> Te duca<sup>n</sup> càda-n, chi ñáiyu-á<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ñá túú-gã cuiní-yu cadá-yu sá vâha, chi mee-ná sá cuèhé sá dúhá tnáhá iní-yu cadá-yu, te cùtnuni iní mèé-yu sá ñà túú quide ndáá-yu, te sáá nduu te nacháhu-yu nchaa sá quidé-yu.

### *Nàcuáa cada té Titú*

<sup>12</sup> Te cuiní-í tendaha-í té Àrtemás quixi-dé núú ndécú-n àdi té Tìquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ñ<sup>n</sup> cue téé-a núú ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quíhí<sup>n</sup>-n ñúú Nicópolis núú quíhí<sup>n</sup>-í cundecu-í, chi yàcá<sup>n</sup> cuiní-í quíhí<sup>n</sup>-í cundecu-í yóó quidé víxi<sup>n</sup>-xi. <sup>13</sup> Te ío cuáñaha-n ncháa sá xíní ñùhu té Zénás téé ío váha xíní nchaa nàcuáa cáhá<sup>n</sup> lèi, ndihi té Àpolós cuendá sá ñà túú nã cumání xii-güedé ichi. <sup>14</sup> Te cuiní-í sá ncháá ñáiyu ndècu ndihi-o ichi Yá Ndiöxí cada váha-yu, te cuáñáhá-yu ñ<sup>n</sup> sá xíní ñùhu ñáiyu, te ío váha chù<sup>n</sup> cadá-yu te núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu.

### *Tnúhu ndéé núú nì ndihi-ná*

<sup>15</sup> Te vitna ío cada ndee iní-n càhí nchaa ñáiyu ndècu ndihi-í iha, te cúñaha-n sã ío na càda ndee iní nchaa ñáiyu cùu iní ñáhá xii-o, ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ío na chìndee chitúu ñaha-gã xii-ndo ncháa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHI<sup>n</sup> NDAHA TÉ FILEMÓN

### *Té Päblú cadúha-dé tutú quihi<sup>n</sup> ndaha té Filemón*

<sup>1</sup> Te yúhú té Päblú téé yihi vecaá sá cuendá Xítohó Jesucristú cadúha-í <sup>1</sup> tutú ndihi té Timúteú cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Filemón, te ío cùu iní ñàhà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiú<sup>n</sup> Yá Ndiöxi. Te tutú-a tëndaha-í quixi ndaha-n <sup>2</sup> ndihi ndaha ñaha nani Apiá ñaha ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú, ndihi ndaha té Àrquipú, chi tnàhá-dé quidé-dé chiú<sup>n</sup> Yá Ndiöxi, ndihi ndaha nchaa ñáyiú tàcá vehe-n dàcuahá-yu tnáhu-gá. <sup>3</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxi ndihi núú Xítohó Jesucristú sá ío na chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ndì nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

### *Té Filemón ío sàndáá iní-dé Xítohó Jesucristú te cùu iní-dé tnàha ñáyiú-dé*

<sup>4</sup> Te ndi tnahá òré càhá<sup>n</sup> ndihi-í Yá Ndiöxi cuendá-n ndacá<sup>n</sup> táhù-í núú-gá. <sup>5</sup> Chi nihí-í tnáhu sá ío sàndáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cùu iní-n cué ñáyiú ndècu ichi-gá. <sup>6</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndiöxi sá dàtná-ni sàndáá iní-n-gá duca<sup>n</sup>-ní dānehé-n ñáyiú cuendá duca<sup>n</sup> ngūnu ichi-yu tnàhá-yu, te cutnūnī iní-yu nācuāa ndūu nchaa sá vāha tāxi Xítohó Jesucristú xii-o, te tnàhá-yu nduu táhū-yu nchaa sá vāha-án. <sup>7</sup> Te yòhó té Filemón cúu-n tēe ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú cāchí tnáhu-í xii-n sá ío cùdí iní-í cuendá sá ío váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchāa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxi, te uu<sup>n</sup>-gá nihí ndèe-í sá dúcá<sup>n</sup> quide-n, te diu-n ío sáhá-n-yu tnáhu ndee iní ndécú ndihí-yu.

### *Té Päblú chindèe tnáhu-dé té Ònésimú*

<sup>8</sup> Te yúhú té Päblú ní taxi Xítohó Jesucristú tnáhu ndee iní ndécú ndihi-í sá táxi tnūnī ñàhà-í xii-n te tahu-í chiú<sup>n</sup> cada-n, dico vá táxi tnūnī ñàhà-í xii-n, <sup>9</sup> chi váha-gá sá càhá<sup>n</sup> ndàhù-í núú-n sá cádá-n nchāa nacuāa càhá<sup>n</sup>-í chi ío cùu iní ñàhà-í xii-n. Chi yúhú sa ta yi-í cuahá<sup>n</sup>, te yihi-í vecaá cuendá sá càhá<sup>n</sup>-í tnáhu Xítohó Jesucristú. <sup>10</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhù-í núú-n sá ñā túú nā canī inī-n cuendá té Ònésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná <sup>11</sup> ñā déhe-í, chi ní sàndáá iní-dé tnáhu Yá Ndiöxi ní xáha<sup>n</sup>-í xii-dé vitna yihi-í vecaá.

<sup>11</sup> Te nàha-n sá cūtnāhá ní xīndecu ndihi-n-dē ñā túú ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndihi-í-dé, te diu-ni duca<sup>n</sup> càda-dé òré cundecu ndihi tucu-n-dé. <sup>12</sup> Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé cundecu tucu-n ndihi-dé, te òré quehe<sup>n</sup> cuendá-n-dé, te cada iní-n sá yúhú ní quehe<sup>n</sup> cuendá-n. <sup>13</sup> Te vitna yihi-í vecaá sá cuendá tnáhu Xítohó Jesucristú, te cuiní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dé núu-í cuendá cada-dé núu-n ní cùu. <sup>14</sup> Dico ñā túú ní ngāni-í-dé, chi vātā ndátnūhu ndihi ñaha-gá-í xii-n nūu nāsa cachí-n cūnduu. Te ñā cūndēe iní-í cada yica-í cada-n <sup>15</sup> ñā sá vāha sá cúu-xi-í, chi cuiní-í sá mēe-n canī inī-n nūu cuu àdi sá vā cúu. <sup>15</sup> Te ní cunduu ní quee té Ònésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndiöxi duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cunduu cuendá dacuāha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cundecu ndihi duca<sup>n</sup>-nā-n-dé. <sup>16</sup> Te vá cúu-gá-dé dàtná <sup>16</sup> ñā tēe xīnu cuechi chí ní cuu-dé dàtná <sup>16</sup> ñā ní-í chí ní sàndáá iní-dé Yá Ndiöxi, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uu<sup>n</sup>-gá cuu iní-n-dé, chi cùu-dé <sup>16</sup> ñā tnàha ñáyiú-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndiöxi.



17 Te ìí<sup>n</sup>-ní cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndiöxí nũu xíã<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-n sã quéhé<sup>n</sup> cuëndá-n-dě dàtná quéhé<sup>n</sup> cuëndá-n yũhú òré quéxio-í vehe-n. 18 Te núú íó ìí<sup>n</sup> sá ní cumání-dě núú-n ñà túú ní quide ndáá-dé cùtnàhá ní xíndecu-n ndìhi-dé, àdi íó ìí<sup>n</sup> sá tàù-dé te vá ndàcá<sup>n</sup> cuëndá-n núú-dě, chi yũhú ndacá<sup>n</sup> cuëndá-n nũù-í. 19 Te ndaha mee yũhú té Pãblú cádũha-í tutú-a càchí tnũhu-í xii-n sã ná chãhu-í nchaa sá ní quide-dé. Dico dandàcu saú iní-n sã yũhú ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítóhó Jesucristú. 20 Dico yòhó té ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cada ndee ìní-n càda-n tnũhu ndàhú càhá<sup>n</sup>-í núú-n chi ndècu-o ichi-gá. Te duca<sup>n</sup> càda-n nacuaa cuu-xi dàtná ìí<sup>n</sup> tnũhu ndee ìní sá cúú-xi-í, chi ndì ndũú-ó ndècu-o ichi-gá.

21 Te cùtnuní iní-í sá cádá-n nchàa nacuaa càhá<sup>n</sup>-í, te cùtnuní tucu iní-í sá ìo-gá vãi sã vãha cada-n dàcúúxí tnũhu ndàhú càhá<sup>n</sup>-í núú-n, núu xíã<sup>n</sup> tëndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. 22 Te vitna cuñí-í cada túha-n ìí<sup>n</sup> vehe cundecu-í, chi sàni iní-í sá quíxí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-ã<sup>n</sup> chi nchòhó xicá<sup>n</sup> táhú-ndó nũú Yá Ndiöxí cuëndá-í.

*Tnũhu ndéé núú ní ndìhi-ná*

23 Te ío cada ndee ìní-n càchí té Ěpafrás té yìhi ndìhi-í vecaá sá cuëndá tnũhu Xítóhó Jesucristú. 24 Te ío cada ndee ìní tucu-n càchí té Măcú, ndìhi té Arístarcú, ndìhi té Dêmás, ndìhi té Lùcá, chi tnàhá cue té-ã<sup>n</sup> quide-güedé chiú<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú.

25 Te Xítóhó Jesucristú ío na chìndee chítúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ QUIH<sup>n</sup> NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ

### *Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá Dêhe-gá cada núú-gă*

<sup>1</sup> Te ndéé sanaha, Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gă xii cue téé ní cachí iní mée-gă cada núú-gă cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gă núú ncháa ñani tnáhá-ó ní xindecu ndéé dává-á<sup>n</sup> te diu duca<sup>n</sup> ní quide-güedé. Te titní xito duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gă xii-güedé ní cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gă. Te ndi díí<sup>n</sup> ndi díí<sup>n</sup> ní xitnúhu ñaha-gă xii-güedé nâcuáa cáhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gă núú-yu. <sup>2</sup> Te sáta ní cuu vai nduu ta yáha cuáhá<sup>n</sup>, te ní sáá nduu ní cachí Yá Ndióxi sá Dêhe-gá cada núú-gă cáhá<sup>n</sup> tnúhu-gă núú-ó. Te diu ní mee-gă ní táuchíú<sup>n</sup> ní cadúha Dêhe-gă ñuyúú ndihi ncháa sá íó, te ní cachí-gá sá ncháá cùu-xi cuendá Dêhe-gă. <sup>3</sup> Te Dêhe Yá Ndióxi ío cãhnu cuu-gă dàtná cãhnu cuu mee-gă, te dàtná-ni sàni iní mée-gă diu-ni duca<sup>n</sup> sàni iní Dêhe-gă chi tnáhá-gă cúú-gă Ndióxi, te sá cuendá tnúhu cáhá<sup>n</sup> Dêhe-gă xiã<sup>n</sup> ndécú-ní ncháa sá íó ñuyúú, te duca<sup>n</sup> chi ío cãhnu cuu Dêhe-gă, te diu-ni Dêhe-gă ní quide nâcuáa vá cündecu-gă cuéchi-o. Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní ngóo-gă xio cùha Tátá-gă Dútú Ndióxi Yáá ío cùnunu ndecu andiu.

### *Dêhe Dútú Ndióxi ío-gă cúnúu-gă dàcúúxí cuè espíritu xínú cuèchi núú-gă*

<sup>4</sup> Te Dêhe Yá Ndióxi ío-gă cúnúu-gă dàcúúxí cuè espíritu xínú cuèchi núú-gă, te duca<sup>n</sup> chi ní nduu táhú-gă núú Tátá-gă Dútú Ndióxi sá ío-gă cunuú-gă dàcúúxí cuè espíritu-án. <sup>5</sup> Chi Yá Ndióxi ñá túú ní xáha<sup>n</sup>-gă xii ní ñi<sup>n</sup> cue espíritu xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáha<sup>n</sup>-gă xii Dêhe-gă, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gă:

Yòhó cúú-n Dêhe mee-í,

te duca<sup>n</sup>-ni cündecu-n núú ndécú-í.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndióxi:

Yúhú cúú-í Tátá Yáá-án,

te mee-gă cúú-gă Dêhe-í.

Duha ní cachí-gă. <sup>6</sup> Te cútñahá ní tendaha-gă Dêhe-gă Yáá ío cùnunu ní quixi-gă ñuyúú-a, te ní cachí-gă:

Táú-xi sá ncháá cuè espíritu xínú cuèchi núú-í chiñuhu-xi Dêhe-í.

Duha ní cachí-gă. <sup>7</sup> Te Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup>-gă cuendá cue espíritu xínú cuèchi núú-gă, te ní cachí-gă:

Yúhú quidè-í sá ncháá cuè espíritu xínú cuèchi núú-í cúú-xí dàtná táchi,

te diu-ni cue espíritu-án quidè-í sá cúú-xí dàtná itá ñuhú.

Duha cãchí-gă. <sup>8</sup> Dico Dêhe-gă chi ñá túú dùca<sup>n</sup> ni xáha<sup>n</sup>-gă, chi duha ní xáha<sup>n</sup>-gă:

Yòhó tnáhá-n cùu-n Ndióxi dàtná cúú yúhú Yáá cúú Tátá-n,

te duca<sup>n</sup>-ni tàxi tñuní-n ní caa ní quih<sup>n</sup>,

te ío váha ndáá quidè-n tàxi tñuní-n.

<sup>9</sup> Te dàquee tihú-n ncháa sá cuèhé sá dúhá, te cùu iní-n ncháa sá vãha,

núu xiã<sup>n</sup> yúhú Yáá cúú Tátá-n ní quide-í sá ío-gă vii ío-gă váha cuu iní-n,

dàcúúxí ncháa dava-gă ñáyiu ndécu ndihi-n.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gă xii Dêhe-gă. <sup>10</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> tucu Yá Ndióxi xii Dêhe-gă:

Yòhó cúú-n Yáá ío cùnunu, chi ndéé cútñahá ñá túú vèdana ná íó te ní cadúha-n ñuyúú ndihi andiu.

<sup>11</sup> Te andiu ndihi ñuyúú chi naa-xi, dico yòhó chi cundecu-ni-n ní caa ní quih<sup>n</sup>.

Te andiu ndihi ñuyú chi ndihi-xi dàtná ndíhí ñí dóó,

<sup>12</sup> te dàtná cuini-n quide ñáyi ndihi ñí dóó òré ndàcá<sup>n</sup> tnáhnü-yu tàxi ndecú-yu ñí xio, duca<sup>n</sup> càda-n ñuyú ndihi andiu,

te dàtná nádama dóó ñáyi duca<sup>n</sup> càda tucu-n ñuyú ndihi andiu.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna duca<sup>n</sup>-ni cùnduu-n cundecu-n ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, chi vá yíi tnàhí-n.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii Déhe-gá. <sup>13</sup> Te Yá Ndióxi ñá túú ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ni ñí cue espíritú xínú cuèchi núú-gá dàtná ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Déhe-gá, te duha ní xáha<sup>n</sup> tucu-gá:

Ngóo xio cùha-í taxi tnùní-n,

te yúhú cada-í te nchaá sá cúú úhú iní ñháá xi-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Déhe-gá. <sup>14</sup> Te nchaá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi mee-ni chiú<sup>n</sup>-gá quidé-xí, chi tëndaha-gá cue espíritú-án cuáhá<sup>n</sup>-xi nchaá núú ndecú cuè ñáyi ní nduu táhú cundecu ndihi-gá chindee ñáha-xi xií-yu.

## 2

### *Vá dáñá ndèé-ó tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ó*

<sup>1</sup> Te sá cuendá sá Ìo cùnuu Xítohó Jesucristú, núú xíá<sup>n</sup> Ìo xini ñuhu-xi cada cuendá-ó nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá sá sá ní xíndedóho-o cuendá sá vá dáñá ñihu-o. <sup>2</sup> Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní càhá<sup>n</sup>-xi tnúhu-gá ndéé sanaha, te tnúhu ní càhá<sup>n</sup> cue espíritú-án cúú-xí sá ndáá cuíti. Te nchaá ñáyi ñá túú ní cuini tñi nchaá tnúhu ní càhá<sup>n</sup> cue espíritú-án, te ni ñá túú ní cuini-yu cundedóho-yu, nchaá ñáyi-án ní nacháhu-yu nàcuáa nduu nchaá cuèchi ní quidé-yu ñí ñí-yu. <sup>3</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní yáha cue ñáyi-án, xíá<sup>n</sup> cútnùní ndáá iní-ó sá vá càcu ñihu-o te núu na dáña ñihu-o tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá Ìo cùnuu, chi nacháhu-o te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. Te díhna-gá Xítohó Jesucristú ní càhá<sup>n</sup>-gá tnúhu-án te nchaá ñáyi ní xíndedóho nchaá nàcuáa nduu tnúhu-án ní càhá<sup>n</sup> ndáá-yu tnúhu-án núú-ó. <sup>4</sup> Te tnàhá Yá Ndióxi cùndihi-gá nchaá ñáyi-án quidé-gá nàcuáa cutnùní iní-ó sá tnúhu-án cúú-xí tnúhu ndáá, chi quide-gá titní núú sá vá yòo tnàhí ndàcu cada te Ìo cùñúhu-o. Te Espíritú Yá Ndióxi quidé-xí nàcuáa nduu táhú-ó ndí dñí<sup>n</sup> núú chiú<sup>n</sup> cada-o nàcuáa cuini méé-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide Yá Ndióxi nchaá xíá<sup>n</sup>, xíá<sup>n</sup> cútnùní iní-ó sá tnàhá-gá càhá<sup>n</sup>-gá sá tnúhu-án cúú-xí tnúhu ndáá.

*Xítohó Jesucristú ní xínduu yiqui cùñú-gá dàtná cáá yiqui cuñú nchoo cuè ñáyi ñuyú-a*

<sup>5</sup> Te Yá Ndióxi vá táxi ndècu-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gá taxi tnùní-xi ñuyú sáá sá vátá quini-gá-ó, te ñi cuendá xíá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-í. <sup>6</sup> Te núú tütú Yá Ndióxi càhí-xi:

Yòhó Dútú Ndióxi ñá túú nã cúú cuè ñáyi ñuyú ñuu ndacu iní-n-yu, àdi chindeé-n-yu.

<sup>7</sup> Te yòhó ní càhí-n sã nchàa ñáyi ñuyú-a vá cùnùú-yu dàtná cùnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-n,

dico ní càhí-n sã sàá nduu te Ìo cùnùú-yu tnàhá-yu, te mee-n càhá<sup>n</sup>-n sã Ìo càhnu cuú-yu,

te ní càhí tucu-n sã táxi tnùní-yu nchaá sã ní cadúha-n.

<sup>8</sup> Te duca<sup>n</sup> nchàandi tühú sá Ìo quindàhá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cachí Yă Ndiôxí sá quíndàha ñáyiú ñuyíú nchaa sá íò, xiă<sup>n</sup> cútñùní sá ncháándì túhú sá íò taxi tñuní-yu, dico vátá sàà-gá nduu dùca<sup>n</sup> quini-ó càda-xi. <sup>9</sup> Te nchoo sa nàha-o sá tñáá-ní ní quide Yă Ndiôxí cuendá sá vâ cùnùu Xítohó Jesucristú dàtná cùnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-gá. Te duca<sup>n</sup> ní quide Yă Ndiôxí chi ní cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú ñuyíú-a, chi ní cachí-gá sá Déhe-gá cuú cuendá nchaa-yu, te Xítohó Jesucristú ío ní ndoho-gá òré ní xíhí-gá, núu xiă<sup>n</sup> ní nduu táhú-gá cùnùu vihi-gá vitna. Te mee Yă Ndiôxí càchí-gá sá íò càhnu cuu Déhe-gá.

<sup>10</sup> Te Yă Ndiôxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá íò nàcuáa ní cachí iní mée-gá, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-gá núu xiă<sup>n</sup> váha-ni sá ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú nándi ndoho-gá te cuú-gá cuendá duca<sup>n</sup> ñà túú tñáhí-gá ná cùmání-gá núú Yă Ndiôxí. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu núu xiă<sup>n</sup> ní níhí Yă Ndiôxí nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiú cùu déhe-gá quíhí<sup>n</sup> núú ío váha càa cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. Te Xítohó Jesucristú cúu-gá Yáa ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiú cundecú-yu ndihi Yă Ndiôxí. <sup>11</sup> Te Xítohó Jesucristú cúu-gá Yáa quidé ndècu yíñuhu ñáyiú núú Yă Ndiôxí ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, te Xítohó Jesucristú ndihi cue ñáyiú-án<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ni Yáa cúú Tătá-yu ndihi-gá, núu xiă<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú Yáa cúú Déhe Dútú Ndiôxí ñà túú cùcaha<sup>n</sup> núú-gá càhá<sup>n</sup>-gá sá ñàní-gá ndihi cùha-gá cúú nchàa ñáyiú-án<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te quèe ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yă Ndiôxí núú càchí-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú xii Tătá-gá Dútú Ndiôxí, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gá:

Cáhá<sup>n</sup> váha-í cuendá-n núú nchàa cue tée cùu datná ñàní-í ndihi núú nchàa cue ñáyiú ðíhí cúú dàtná cùha-í,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núú tàcá-yu.

Duha yòdo tñuní núú tütú-gá nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Déhe-gá xii-gá. <sup>13</sup> Te ingá tucu xichi núú tütú Yă Ndiôxí càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú cuendá-gá, te duha ní cachí-gá:

Yúhú nchaa-ni nduu quíndáá iní-í Tătá-í Dútú Ndiôxí.

Duha càchí-xi núú tütú Yă Ndiôxí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú. Te ingá tucu xichi núú tütú Yă Ndiôxí càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> tucu Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá:

Iha ndècu ndihi-í nchaa ñáyiú cùu déhe Tătá-í Dútú Ndiôxí, te ðiu-ni ñáyiú-án<sup>n</sup> ní taxi cuendá Tătá-í cuu cuendá-í.

Duha càchí-xi núú tütú-gá nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú.

<sup>14</sup> Te sá cuendá nchaa ñáyiú cùu déhe Yă Ndiôxí cúu-yu yiqui cùñú, núu xiă<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> tñáhá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá yiqui cùñú, te duca<sup>n</sup> ní cuu-gá yiqui cùñú cuendá cuú-gá, te sá dúcá<sup>n</sup> cúu-gá te ndacu-gá daquèe tíhú-gá sácúíhná, te ðiu sácúíhná-án<sup>n</sup> quidé-xí xíhí ñáyiú. <sup>15</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá sá cué ñáyiú ñuyíú-a vá yùhú-gá-yu sá cúu-yu, chi nchaa-ni nduu yùhú-yu sá cúu-yu.

<sup>16</sup> Te na càchí tñuhu ndáá-í sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá cuendá chindee-gá cue ñáyiú cùu ñàní tñáhá ndií Àbrahám, te ñà díú cuendá sá chindèe-gá cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí. <sup>17</sup> Te cuendá xiă<sup>n</sup> núu dai ní xini ñuhu-xi sá cúu-gá ñáyiú cuendá yáha-gá nándi sá yáha-gá dàtná yáha cue ñáyiú cùu ndi mee-gá cuendá duca<sup>n</sup> cùu-gá dútú ío cùnùu te cuu ndáá-gá núú Yă Ndiôxí, te cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú te cuú-gá cuendá sá vâ cùndècu-gá cuèchi-yu núú Yă Ndiôxí. <sup>18</sup> Te mei òré ndóhó Xítohó Jesucristú ní xito ndéé ñáhá sácúíhná xii-gá te núu ndisa sá vâ càdá-gá ní ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàu-gá cada-gá, te sá dúcá<sup>n</sup> ní ndoho-gá xiă<sup>n</sup> núu ndácú-gá chindèe-gá nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> yáha.

## 3

*Xítohó Jesucristú ío-gá cùnùu-gá dàcúúxí ndíi Moisés*

1 Te nchòhó cùu-ndó ñáyíu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú ñáyíu cùu cuendá Yá Ndiòxí, te tñhá-ndó cùu-ndo ñáyíu ní cáhá<sup>n</sup> ñhá-gá cuendá cundecu-ndo ndìhi-gá. Te yúhú càchí tñúhu-í xii-ndo sá ïo váha cada cuendá-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, chí diu-gá cùú-gá Yaá ní tendaha ñàha Dútú Ndiòxí ní quixi-gá ñuyú-a, te diu-gá cùú-gá Dútú ïo cùnùu chí quide-gá núú Yá Ndiòxí. Te diu-ni cuendá Xítohó Jesucristú cáhá<sup>n</sup> tñúhu sá ní sàndáá iní-ó. 2 Te mee Yá Ndiòxí ní sáha chiu<sup>n</sup>-gá Xítohó Jesucristú, te ïo ndáá quidé-gá chiu<sup>n</sup>-án sá cùú-xí Yá Ndiòxí, te diu-ni duca<sup>n</sup> ní quide ndíi Moisés ní quide ndíi chiu<sup>n</sup> ní táhú Yá Ndiòxí, te ïo ndáá ní quide ndíi chiu<sup>n</sup>-gá sá cùú-xí nchaa ñáyíu cùu cuendá-gá, te cue ñáyíu-án cùú-yu dàtná vehe mee-gá. 3 Te ï<sup>n</sup> téé dàcaa ï<sup>n</sup> vehe váha ïo càhnu-gá cùú-dé dàcúúxí vehe dacao-dé. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú chí ïo-gá càhnu cuu-gá dàcúúxí ndíi Moisés. 4 Te nchoo sá naha-o sá ncháá vehe dacuítí ndècu cue téé ní dácáá, dico sa naha tucu-o sá Yá Ndiòxí quidé-gá ndécú nchaa sá ïo ñuyú-a. 5 Te ndíi Moisés-án ïo ndáá ní quide ndíi chiu<sup>n</sup> ní táhú Yá Ndiòxí ní quide ndíi sá cùú-xí nchaa ñáyíu cùu cuendá-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide ndíi xíá<sup>n</sup> ní cuu ndíi ï<sup>n</sup> téé ní xinu cuechi núú Yá Ndiòxí. Te ní xáha<sup>n</sup> ndíi xii nchaa ñáyíu cùu cuendá-gá nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-gá ndéé cuèé-gá. 6 Dico Xítohó Jesucristú cùú-gá Déhe mee Yá Ndiòxí, te cùu-gá Yaá ïo quide ndáá yíndàha-gá nchaa ñáyíu cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te tñhá-ó cùu-ò ñáyíu cùu cuendá-gá, te diu-ni duca<sup>n</sup> cùu cuendá ñhá-gá xii-o te núu na càncicú<sup>n</sup> nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuendá-gá ndéé ná sáa nduu ngündecu-o ndìhi-gá.

*Cue ñáyíu cùu cuendá Yá Ndiòxí ío váha cùu iní-yu ndécú-yu ndìhi-gá*

7 Te núú tütú Yá Ndiòxí yódó tñuní nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Espíritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te núu nchòhó ndédòho-ndo nchaa tñúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí vitna,

8 te vá cùndùu sáá iní-ndó dàtná ní xínduu sáá iní ñáyíu ní dáquéé tñú tñúhu

Yá Ndiòxí, ñáyíu ní xíndecu xítí yucu,

chí ñáyíu-án ní xito ndéé-yu Yá Ndiòxí núu nása cada ñaha-gá xii-yu.

Duha ní cachí Espíritú-gá. 9 Te càchí tucu Espíritú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> mée-gá, te duha ní cachí-gá:

Xítí yucu ní xito ndéé ñáha cue ñani tñhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha xii-í, te duca<sup>n</sup> ní quide ñhá-yu cuéi ní xini-yu nchaa sá ní quide-í ndi ùdico cuíá ní

xíndecú-yu xítí yucu-án.

10 Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quidé-yu núu xíá<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup>-í núú-yu,

núu xíá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-í cuendá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáyíu-a quide-ni-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu te ni ñà túú cuíni-yu cadá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-í,

te ni ñà túú cuíni-yu cadá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í”,

duha ní cáhá<sup>n</sup>-í cuendá-yu.

11 Te xíá<sup>n</sup> núu ní cudéé<sup>n</sup>-í núú-yu te ní xáha<sup>n</sup> ndáá-í xii-yu sá vǎ ndúú tǎhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í.

Duha ní cachí Yá Ndiòxí càchí Espíritú-gá.

12 Te nchòhó ñáyíu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá ïo cada cuendá-ndó vǎ càni cuéhé iní-ndó te ngóo-ndo vǎ quíndáá-gá iní-ndó

Yá Ndiöxí te daña-ndo ìchi-gá, te ðiu-gá cúu-gã Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. <sup>13</sup> Te ìn nduu ìn nduu ío chí cuáha tnàha tnúhu ndee ìní cundecu-ndo ñini ndecu-ndo ñuyíú-a cuendá sá vã xínu iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te duca<sup>n</sup> te vã cúú sáá iní-ndó núú Yá Ndiöxí. <sup>14</sup> Te vã dáñá ndeé-ó càni ndáá iní-ó nàcuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii-o, te dàtná-ní ní sani iní-ó ndéé cùtnáhá ní tuha-o ìchi Yá Ndiöxí, te ðiu-ní duca<sup>n</sup> càni iní-ó ndeé ná sáá nduu vã cundecu-gá-ó ñuyíú-a, te núu duca<sup>n</sup> na càda-o te cùu ìn nuu-o ndíhi Xítoho Jesucristú.

<sup>15</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-xi ìn xichi núú tùtú Yá Ndiöxí:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí vitna, te vã cùndùu sáá iní-ndó dàtná ní xínduu sáá iní cue ñáyiú ní dáquée tíhú tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá. <sup>16</sup> Te cue ñáyiú duca<sup>n</sup> ní xínduu sáá iní-xi cùu-yu ñáyiú ní ndeñuhu ndí Moisés nació<sup>n</sup> Ègiptú, te ñáyiú-á<sup>n</sup> ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí te ní quide sáá iní-yu ní dáquée tíhú-yu tnúhu-gá. <sup>17</sup> Te ndi ùdico cuáá ní xúhu<sup>n</sup>-yu ìchi ío ní cùdéé<sup>n</sup> Yá Ndiöxí núu-yu cuendá sá ní quidé-yu nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñáyiú-á<sup>n</sup> ní xíhí-yu xití yucu. <sup>18</sup> Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ñà túú ní cuení-yu tñí-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí núu xíá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-gá sá vã ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ío váha càa ndecu-gá. <sup>19</sup> Te xíá<sup>n</sup> núu nchoo cùtnuní iní-ó sã nchàa ñáyiú-á<sup>n</sup> ñà túú ní ndùu tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-gã, chí ñà túú ní sãndáá iní-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gã.

## 4

<sup>1</sup> Te vitna ndècu ndíhi-gá-ó tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o sá cúú cundecu váha-o núú ndécú-gã, te tãu-xi quiyùhú iní-ó chí na cuáhá<sup>n</sup> te vã ndúú tãhú-ó cundecu váha-o núú ndécú-gã. <sup>2</sup> Te tnàhá nchoo ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó dàtná ní xíndecu ndíhi cue ñáyiú ndéé sanaha, dico ñáyiú-á<sup>n</sup> chí ñà túú vèdana ní nàndíhi-xi cuèí ní xíndedóho-yu tnúhu-á<sup>n</sup> chí ñà túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gá. <sup>3</sup> Dico nchoo cùu-o ñáyiú ní sãndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí, núu xíá<sup>n</sup> nduu tãhú-ó cundecu váha-o núú ndécú-gã, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càhá<sup>n</sup>-gã núú tùtú-gá núú càchí-xi:

Yúhú ní cudéè-í núu-yu, te ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-í sá vã ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í.

Duha ní cachí-gá. Te cuu nduu tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ní cùu, chí sa ní xínu cava nchaa chiú<sup>n</sup> ní quide-gá sá ní cadúha-gá ñuyíú. <sup>4</sup> Te núú tùtú Yá Ndiöxí càhá<sup>n</sup>-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha càchí-xi:

Yá Ndiöxí ní quide chiú<sup>n</sup>-gã íñú nduu ní quide-gá nchaa chiú<sup>n</sup>-gá te ní ndetátú-gá nduu úsá.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá. <sup>5</sup> Te càchí tucu-xi núú tùtú Yá Ndiöxí nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gã cuendá cue ñáyiú ndéé sanaha, te duha ní cachí-gá:

Cue ñáyiú-a vã ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í ndétátú-í.

Duha ní cachí-gá. <sup>6</sup> Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tãhú-ó ndéé sanaha, ñà túú ní ndùu tãhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ndétátú-gá, te duca<sup>n</sup> chí ñà túú ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-gá, dico ío-gá ñáyiú nduu tãhú cundecu váha núú ndécú-gã ndétátú-gá. <sup>7</sup> Te ní xica cuèhé nduu sá dúcá<sup>n</sup> ñà túú ní sãndáá iní ñáhá ñáyiú-á<sup>n</sup> xii-gá, te dàtnuní ní cáhá<sup>n</sup> ndí Daví

yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te ñu-ni nàcuáa sa yòdo tnuní ñu-ni duca<sup>n</sup> chido tnuní tucu-í nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ndíi yuhu-gá, te duha ní cachí-gá:

Te núu nchòó ñdédóho-ndo tnùhu càhá<sup>n</sup>-í te vá cádá sáá iní-ndó.

Duha ní cachí-gá. <sup>8</sup> Te ndíi Jòsue ní sanu ichi ndíi ñáiyu núu quíh<sup>n</sup>-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuendá xíá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, chi cuendá nàcuáa cada-gá vitna ní cáhá<sup>n</sup>-gá. <sup>9</sup> Núu xíá<sup>n</sup> sáá nduu ndùu táhú nchaa ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi ngúndecu váha-yu núu ndécú-gá ndétátú-gá. <sup>10</sup> Te nchaa ñáiyu duca<sup>n</sup> na ndùu táhú cundecu váha núu ndécú Yá Ndióxi ndétátú-gá, te tnàhá-yu ndetátú-yu cuendá nchaa sá váha ní quidé-yu dàtná ndétátú méé-gá. <sup>11</sup> Te xini ñuhu-xi sá nchóó ño nducu ndèe-o nducu-o nacuáa cada-o cuendá nduu táhú-ó ngúndecu váha-o núu ndécú Yá Ndióxi ndétátú-gá, chi na cuáhá<sup>n</sup> dava-ndo càda-ndo datná ní quide cue ñáiyu ñá túú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá, te vá ndúú táhú-ndó cùndecu váha-ndo núu ndécú-gá te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo.

<sup>12</sup> Te tnùhu Yá Ndióxi cúu-xí dàtná ñ<sup>n</sup> sá nchító-ó chi quide-xi nándi sá quidé-xí, te cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> sá dèé<sup>n</sup> víhí-gá dàcúúxí ñ<sup>n</sup> yuchí sá ndèé úú xio núu-xi. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu tnùhu-gá chi quée-xi iní-ó, te dàndixi túu-xi nchaandi túhú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndècu-o. <sup>13</sup> Te ni ñ<sup>n</sup> sá ní cadúha Yá Ndióxi vá cání iní-ó sá ndácú-xí nguiváha-xi núu-gá, chi nchaandi túhú sá sání iní-ó ndècu túu-xi núu-gá, te ñu núu Yáá-á<sup>n</sup> na càni cuendá-ó nchaa sá quidé-ó.

#### *Xítóhó Jesucristú cúu-gá Dútú ño cùnnu*

<sup>14</sup> Te Xítóhó Jesucristú cúu-gá Dútú ño cùnnu ndecu ndíhi-o, te ñu-gá cúu-gá Déhe Dútú Ndióxi, te Yáá-á<sup>n</sup> cuàndaa-gá andíu ní nucúndecu-gá núu Yá Ndióxi, núu xíá<sup>n</sup> tau-xi sá cáncícú<sup>n</sup> nihnu-ni-o quíndáá iní-ó-gá. <sup>15</sup> Te mee Yáá-á<sup>n</sup> ño cùnnu-gá cúu-gá dútú-ó ndècu ndíhi-o, te ño na cùndahú iní ñáhá-gá xii-o cuendá sá ñá nihí ndéé-ó cùndecu-o. Te duca<sup>n</sup> càda-gá chi ní yáha-gá dàtná yáha mee-o, chi nchaa sá ní yáha-gá-á<sup>n</sup> ní cuu-xi sá cádá-gá nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní cùu dico ni ñ<sup>n</sup> ñá túú ní quide-gá. <sup>16</sup> Núu xíá<sup>n</sup> tau-ó sá nchóó ní yuhu ní iní-ó cáhá<sup>n</sup> ndíhi-o Yá Ndióxi Yáá ño cùndahú iní ñáhá xii-o chindee ñaha-gá, te duca<sup>n</sup> càda-o te cundàhú iní ñáhá-gá chindee ñaha-gá xii-o ndèda-ni càa oré xini ñuhu-o-gá.

## 5

<sup>1</sup> Te nchaa cue dútú cùnnu núu ñáiyu isráel ñu-ni ñáiyu cùu-güedé, te duca<sup>n</sup> ní ngúndecu-güedé cuendá cada-güedé chùu<sup>n</sup> sá cúu-xí Yá Ndióxi cuendá-yu, chi ñu cue tée-á<sup>n</sup> ní xóo nacani cuendá-güedé núu-gá quiti ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhú-gá, te duca<sup>n</sup> ní xóo cada-güedé cuendá sá cádá càhu iní Yá Ndióxi cuéchi-yu, te duca<sup>n</sup> ní xóo nacani cuendá tucu-güedé núu-gá nchaa dava-gá sá ní xóo níhí-güedé ní xóo nduu táhú-gá. <sup>2</sup> Te nchaa cue dútú-á<sup>n</sup> ní xóo cundee ñni-güedé nchaa sá ní xóo cada nchaa ñáiyu ñá túú ní quide ndáá ñáiyu ñá túú cùtnuní iní-xi, te duca<sup>n</sup> ní xóo cada cue dútú-á<sup>n</sup> chi tnàhá-güedé ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé cundecu-güedé cuendá nchaa sá ní xóo yáha-güedé. <sup>3</sup> Te sá cuendá sá dúcá<sup>n</sup> ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé núu xíá<sup>n</sup> dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuáha-güedé Yá Ndióxi sá ndúú táhú-gá cuendá méé-güedé dàtná quidé-güedé cuendá ñáiyu.

<sup>4</sup> Te ni ñ<sup>n</sup> tée vá ndácú-dé cuu-dé dútú cùnnu cuendá-ni sá càchí iní méé-dé te núu ñá díú mee Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> cuíni-gá sá cúu-dé dútú cùnnu datná ní quide-gá ndíi Àron. <sup>5</sup> Te cuéi Xítóhó Jesucristú chi ñá díú mee-gá ní quide-gá



mée-gã ì<sup>n</sup> dútú cúnùu nacúáa cada nínu-gã mée-gã, chi mee Tãtã-gã Dútú Ndiõxí duca<sup>n</sup> ní cachí-gã sá cúú-gã Dútú cúnùu, te duca<sup>n</sup> chi Yá Ndiõxí ní xáha<sup>n</sup>-gã:

Yòhó cúú-n Dèhe-í,

te cuiní-í sá dúhá-ní cùndecu-n núú ndécù-í.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Xítohó Jesucristú. <sup>6</sup> Te núú tütú Yá Ndiõxí yódó tnùni nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gã xii Xítohó Jesucristú, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã:

Yòhó cúú-n dütú cundecu ni caa ni quíhí<sup>n</sup>,

te cùu-n datná ní cuu ndíi Melquisédéc.

Duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Xítohó Jesucristú. <sup>7</sup> Te cùtnàhá ní xíndecu Xítohó Jesucristú ñuyú-a te níhi ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndíhi-gã Yá Ndiõxí te ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndàhú-gã núú-gã, te ní xóo ndáhyú-gã óré duca<sup>n</sup> ní xóo cáhá<sup>n</sup> ndíhi-gã Yá Ndiõxí, te duca<sup>n</sup> ní quide-gã chi ñaha-gã sá Yá Ndiõxí cúú-gã Yáa ndacu dácacu ñihnu ñaha xii-gã cuendá sá vã cùú dúcá<sup>n</sup>-gã. Te Yá Ndiõxí ní xíndedóho-gã nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú cuendá sá ní quide-gã nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí cada-gã. <sup>8</sup> Te sá cuendá nchaa sá ní ndoho Xítohó Jesucristú xiá<sup>n</sup> ní cutnùni iní-gã cada-gã nchaa dava-gã sá vãha nàcuáa cuiní mée Yá Ndiõxí cada-gã. Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuéi cùu-gã Déhe Yá Ndiõxí. <sup>9</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-gã nchaa nàcuáa cuiní mée Yá Ndiõxí, xiá<sup>n</sup> núu vitna cùu-gã Yáa dácacu ñihnu nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gã núú ùhú núú ndàhú. <sup>10</sup> Te mee Yá Ndiõxí ní cachí-gã sá Xítohó Jesucristú cúú-gã dútú cúnùu datná ní cunuu ndíi Melquisédéc cùtnàhá ní cuu ndíi dútú ñuyú-a.

### *Cuendá ñáyiu cuiní daña ñihnu ichi Yá Ndiõxí*

<sup>11</sup> Te vai-gã tnúhu ndècu cáhá<sup>n</sup>-í nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, ndíhi ndíi Melquisédéc, te dicó-ni sá nchòhó ío cuéé tecú tnùni-ndó, te yúhú ío úhú níhí-í nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-í nàcuáa tecú tnùni-ndó.

<sup>12</sup> Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te tàú-ndó dànehé-ndó cué ñáyiu ndècu ichi-gã tnúhu-gã núu dicó sá cúú, dico xìni ñuhu-ni-xi sá cùndècu ñáyiu danèhé ñáhá tnúhu-gã xii-ndo, tnúhu sá ní dácúáhá-ndó ndéé díhna sá ñã túú ùhú tecú tnùni-ndó. Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo núu xiá<sup>n</sup> cúú-ndó datná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cúú-gã caxi dítá. <sup>13</sup> Chi nchaa ñáyiu cùu datná landú vitna sàdi, ñáyiu-á<sup>n</sup> cúú nèñúu-yu ñã túú cutnùni iní-yu nàcuáa cáhá<sup>n</sup> tnúhu sá cáhá<sup>n</sup> nàcuáa cada ndáa-yu cundecú-yu. <sup>14</sup> Te nchaa sá vátá cúú-gã caxi cue landú yíquí<sup>n</sup> xiá<sup>n</sup> cúú-xi cuendá cue ñáyiu sacuéhé, te xiá<sup>n</sup> cúú-xi datná tnúhu sá dácúàha ñáyiu sa ní níhí ndéé ndècu ichi-gã, ñáyiu sa ní cutnùni váha iní-xi nándi cùu nchaa sá cuéhé sá dúhá, ndíhi nándi cùu nchaa sá vãha.

## 6

<sup>1</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu vitna xìni ñuhu-xi dacuaha-o dava-gã tnúhu Yá Ndiõxí cuendá duca<sup>n</sup> te cuu-o ñáyiu tècú tnùni nchaa tnúhu-gã. Te xìni ñuhu-xi sá ncháá tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní dácúáhá-ó ndéé díhna vá dácúàha-gã-ó datná ní dácúáhá-ó chí sa tècú tnùni-ó. Te ñã túú-gã xíní ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dácúáhá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o ndìxi cuéchi iní-ó cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o, sá tá dácúíta ñihnu ñaha xii-o cuáhá<sup>n</sup> ní cùu. Te duca<sup>n</sup> vã dácúàha-gã tucu-o datná ní dácúáhá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o quindáá iní-ó Yá Ndiõxí, <sup>2</sup> ndíhi cuendá nàcuáa ní dácúáhá-ó nàcuáa cuandute-o, ndíhi cuendá nàcuáa cada-o càcá<sup>n</sup> ndodo-o ndàha-o díquí ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-gã. Te duca<sup>n</sup> ñã túú-gã xíní ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dácúáhá-ó

ndèé díhna cuèndá nàcuáa ndoto cue ñáyiú ní xíhí, ndihi cuèndá nàcuáa ní dácuahá-ó sã Yã Ndióxi daquihí<sup>n</sup>-gá ñáyiú núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.  
 3 Te núú Yã Ndióxi ná càchí-gá, te cuita dacuáha-gá-ó nchàa dava-gá tnúhu sá cúmáni quíhí<sup>n</sup>.

4 Te cue ñáyiú sa tècú tnùnì tnúhu Yã Ndióxi, ñáyiú sa xìnì nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá vãha quide ñaha Yã Ndióxi xii-o ndíhí-yu, ñáyiú sa chindee ñaha Espíritú Yã Ndióxi, 5 ñáyiú sa cùtnunì iní-xi sá ïo vãha tnúhu Yã Ndióxi, ñáyiú sa xìnì nàcuáa ta quide Yã Ndióxi véxi nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada, 6 te núú ñáyiú-án ná ngüita tucú-yu daquèe tíhú duú<sup>n</sup>-yu tnúhu Yã Ndióxi, te vã ndácú-gá-ó nà canu ichi-ó-yu nàcuáa ndixi cuéchi iní-yu te núú duca<sup>n</sup> na càdá-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> ná càdá-yu te tnàhá-yu cùú-yu dàtná cue téé ní sahnì ñaha xii Xitohó Jesucristú Déhe Yã Ndióxi núú cùrúxi. Te sá dúcá<sup>n</sup> ná càdá-yu te ngóo dava-gá ñáyiú càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá Xitohó Jesucristú. 7 Te nchaa ñáyiú cùú-yu dàtná ñuhu, chi ñuhu-án ndi tnahá òré cùú<sup>n</sup> dàú te xíhí-xi ndute, te dava ñuhu vãha cùú sá xítú ñáyiú, te sá cùú núú ñuhu-án ïo nàndíhí-xi, te mee Yã Ndióxi quidé-gã cùú sã vãha núú ñúhú-án. 8 Dico núú da ñu na ndàa núú ñuhu-án te ñá túú vèdana nàndíhí-xi te núú duca<sup>n</sup>, te Yã Ndióxi vã cùú vãha iní-gá cuèndá ñuhu-án sã dúcá<sup>n</sup> dà ñu ndaa núú-xi, te ñu-án ndihí-xi cáyú. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùú ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yã Ndióxi chi ñá túú cùú vãha iní-gá núú-yu.

#### *Níhí-ó sã ndétú-ó ndùu táhú-ó*

9 Te cuèi duha càhá<sup>n</sup>-í dico nchòhó cue ñáyiú ïo cùú iní-í, chi cùtnunì ndáá iní-í sá vã càdá-ndó dàtná xiquide dava-gá ñáyiú, te mee-ni sã vãha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyiú sa ní naníhí tàhú. 10 Te duca<sup>n</sup> chi Yã Ndióxi cùú-gã Yaá ïo vãha quide ndáá, te vã dáná ndòdo iní-gá nchaa sá vãha quide-ndo, te ni vã dáná ndòdo iní-gá nàcuáa quide-ndo cuu iní-ndó-gã, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo cuu iní-ndó-gã xiã<sup>n</sup> chindee-ndo cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xitohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup>-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna. 11 Te cuiní-í sá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo nducu ndee-ndo cada-ndo nàcuáa ndui Yã Ndióxi dàtná tá quide-ndo véxi, te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-ndo ndéé ná sãa nduu ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá núú ndécú-gã, te duca<sup>n</sup> te níhí-ndó nchàandi túhú sá ndétú-ndó ndùu táhú-ndó cùndecu ndihí-ndo ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. 12 Te yúhú cuiní-í sá nchòhó vã túhío-ndo càda-ndo nchaa nàcuáa cuiní Yã Ndióxi, te cada-ndo dàtná quidé ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiú càhnu iní-xi. Te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu xiã<sup>n</sup> níhí-yu nchaa sá ní cachí Yã Ndióxi nduu táhú-yu.

13 Te cùtnàhá ní xáha<sup>n</sup> Yã Ndióxi xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, te ní cacunehe-gá méé-gã nàcuáa cutnùnì iní ndíi sá ndàá cada-gá nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi, te vã yõ ñ<sup>n</sup> ni cacunehe-gá cuèndá sá quíndáá iní ndíi tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-gá. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chi ñ<sup>n</sup>ndíi díi-ni mee-gã ïo cùnuu-gá. 14 Te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã ïo chindee ñaha-í xii-n, te cáyá cuéhé víhí ñànì tnàhá-n”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi. 15 Te ndíi Àbrahám ïo ní quide ndee iní ndíi ní xíndetu ndíi, te duca<sup>n</sup> te Yã Ndióxi ní quide-gá nàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gã cada-gá sá cùú-xi ndíi. 16 Te núú ñ<sup>n</sup> ñáyiú càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tnúhu ndáá cuiti te càcu nehé-yu Yã Ndióxi cuèndá quíndáá iní tnàha ñáyiú-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu, te òré duca<sup>n</sup> na càhá<sup>n</sup>-yu te ñá túú-gã sá dácáá ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihí-yu cuèndú. 17 Te duca<sup>n</sup> ní quide Yã

Ndiòxi ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-gá sá cádá-gă nàcuáa ní cachí-gá, te duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuèndá nchaa ñáyiu ní cachí-gá nduu táhú sá cádá-gă nàcuáa cutnùnì iní-yu sá quidé-gă ì<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-gá, te ni ñà túú nàdàma-gá ì<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>18</sup> Te nchoo ní natuha-o Yă Ndiòxí cuèndá dàcácu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní níhí-ó tnùhu ndee iní ndécú ndìhi-o cuendá sá vă dǎña ndèè-ó cùndetu-o sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá. Te duca<sup>n</sup> ní níhí-ó tnùhu ndee iní chí Yă Ndiòxí ní cáhá<sup>n</sup> ndáá-gá sá cádá-gă nàcuáa ní cachí-gá, te ñà túú dándahú ñáhá-gă, te ni ñà túú nàdàma-gá ì<sup>n</sup> sá ní cachí-gá cada-gá. <sup>19</sup> Te tnùhu ndee iní ndécú ndìhi-o xǎ<sup>n</sup> quidé-xí cùtnunì ndáá iní-ó sá ndúú táhú-ó cùndecu-o ndìhi Yă Ndiòxí núú ndécú-gă, te duca<sup>n</sup> cùtnunì ndáá ndisa iní-ó sá cuèndá Xítohó Jesucristú Yáá ndécú núú Yă Ndiòxí. <sup>20</sup> Te duca<sup>n</sup> ní nucúndecu Xítohó Jesucristú núú Yă Ndiòxí cuèndá duca<sup>n</sup> cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o càda-o, te duca<sup>n</sup> ní nucúndecu-gá núú Yă Ndiòxí chí cùu-gá dútú cúnùu datná ní cuunu ndí Melquisèdèc ñuyíú-a, te duca<sup>n</sup>-ni cùu-gá dútú cúnùu ni caa ní quíhí<sup>n</sup>.

## 7

### *Xítohó Jesucristú cùu-gă dútú datná ní cuu ndí Melquisèdèc*

<sup>1</sup> Te ndí Melquisèdèc ní xíndaha ndí cue ñáyiu ñuú Sàlém, te ní cuu ndí dútú ní xinu cuechi ndí núú Dútú Ndiòxí Yáá ío cùnuu. Te ndí Melquisèdèc-á<sup>n</sup> ní xícá<sup>n</sup> táhú ndí núú Yă Ndiòxí cuèndá ndí Àbrahám cùtnàhá ní sáhá<sup>n</sup> ndí Àbrahám-á<sup>n</sup> ní nàá ndí ndìhi cue dava-gá cue téé yíndaha ñáyiu. Te cue téé-á<sup>n</sup> ñà túú ní ndàcu-güedé nàá-güedé ndìhi ndí Àbrahám-á<sup>n</sup> chí ní xíta-güedé. <sup>2</sup> Te nchaa sá ní níhí ndí Àbrahám-á<sup>n</sup> núú ní nàá ndí, te ní quide ndí úxí xichi te ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí-á<sup>n</sup> ní sǎñaha ndí xii ndí Melquisèdèc. Te dǐu ndí Melquisèdèc-á<sup>n</sup> quée-xí: Téé ío váha quide ndáá yíndaha ñaha xii ñáyiu, duha quèe-xí. Te ní xóo danàni ñahá-yu xii ndí Téé yíndaha ñuú Sàlém, duha ní xóo danàni ñahá-yu. Te tnùhu Sàlém-á<sup>n</sup> quée-xí: Ñuú ndécú nàhi, duha quèe-xí tnùhu-á<sup>n</sup>. Núu xǎ<sup>n</sup> quée tùcu-xí nacuáa nàni ndí Téé yíndaha ñuú ndécú nàhi, duha quèe tucu-xí dǐu ndí. <sup>3</sup> Te ñà túú tnùhu núu yoo cùu tátá ndí ndìhi náná ndí, te ni ñà túú tnùhu núu yoo cùu xíí ndí ndìhi xítná ndí, te ni ñà túú tnùhu núu nándi cùu ñáyiu ní cuu ñanì tnáhá ndí ní xíndecu ndéé sanaha-gă, te ni ñà túú tnùhu núu ná ama ní cacu ndí, te ni ñà túú tnùhu núu ná ama ní xíhí ndí. Te ndí-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup>-ni ní cuu ndí dútú ní xíndecu ndí, te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xí cùu Xítohó Jesucristú déhe Yă Ndiòxí chí cuu-gá dútú ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

<sup>4</sup> Te vitna chí cuàha váha cuèndá sá ndí Melquisèdèc ní cuu ndí ì<sup>n</sup> téé ío ní cuu càhnu ní xíndecu ñuyíú-a, chí ndí Àbrahám téé ní cuu ñanì tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní quide ndí úxí xichi nchaa sá ní níhí ndí núú ní nàá ndí. Te ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí-á<sup>n</sup> ní sǎñaha ndí xii ndí Melquisèdèc. <sup>5</sup> Te ndí Moisés ní chídó tnùnì ndí nàcuáa cada nchaa dútú, cue téé ní cuu ñanì tnáhá ndí Lèví sá cue téé-á<sup>n</sup> quehe<sup>n</sup>-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí xichi sá nihí cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñanì tnáhá-güedé cuu cuèndá-güedé. Te duca<sup>n</sup> quide-güedé cuéi ñanì tnáhá-güedé ndìhi-yu ní cuu ndí Àbrahám. <sup>6</sup> Te cuéi ñà díú ñanì tnáhá ndí Melquisèdèc cùu ndí Àbrahám dico ní quehe<sup>n</sup> ndí Melquisèdèc-á<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí xichi nchaa sá ní níhí ndí Àbrahám. Te ndí Melquisèdèc-á<sup>n</sup> ní xícá<sup>n</sup> táhú ndí núú Yă Ndiòxí cuèndá ndí Àbrahám. Te dǐu-ni ndí Àbrahám-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> Yă Ndiòxí xii ndí sá cádá váha ñaha-gă xii ndí. <sup>7</sup> Te sa cùtnunì iní-ó sá núu ì<sup>n</sup> téé na càcá<sup>n</sup> táhú-dé núú Yă Ndiòxí cuèndá ì<sup>n</sup> ñáyiu, te téé-á<sup>n</sup>

cúnù-gá-dé. <sup>8</sup> Te cue dútú ñàyiù isràèl quéhé<sup>n</sup>-güedé ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí-yu cùu cuendá-güedé, te cue téé-á<sup>n</sup> cuú-güedé. Te núú tútú Yá Ndióxi càchí-xi sá ndíi Melquisèdèc ndécú-ní ndíi, te duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi chi ñá túú tñùhu sá ñí xíhí ndíi. <sup>9-10</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí sáñaha ndíi Àbrahám sá ñí nduu táhú ndíi Melquisèdèc, te xiá<sup>n</sup> cada iní-ó sá sá ndecu ndíhi ndíi Àbrahám cue ñani tnáhá ndíi Lèví cue téé cùu dútú, cue téé quèhe<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí ñàyiù isràèl cuèi vátá cécú-gá-güedé. Te cada iní-ó sá tnáhá-güedé ní sáha-güedé ndíi Melquisèdèc ì<sup>n</sup> xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñí ñihí ndíi Àbrahám núú ñí nàá ndíi. Te duca<sup>n</sup> càda iní-ó chi cue téé-á<sup>n</sup> cuú-güedé ñani tnáhá ndíi Àbrahám cuèi vátá cécú-gá-güedé dàv-á<sup>n</sup>.

<sup>11</sup> Te sá cuendá cue dútú cue téé cùu ñani tnáhá ndíi Lèví ní ngúndecu ndíhi cue ñàyiù isràèl tñùhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ñani tnáhá ndíi Àrón cuú cue dútú-á<sup>n</sup>. Te núú dícó cue dútú-á<sup>n</sup> ní ndacu-güedé cada-güedé nàcuáa cudíu ñàyiù isràèl núú Yá Ndióxi, te ñá túú-gá xíní ñùhu-xi ngúndecu ingá dútú dàtná ndíi Melquisèdèc ní cùu. Te dútú-á<sup>n</sup> ñá túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñani tnáhá ndíi Àrón. <sup>12</sup> Te núú cue dútú cue téé cùu ñani tnáhá ndíi Lèví-á<sup>n</sup> ní ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí ngúndecu ingá dútú xiá<sup>n</sup> dacuítí ñí xini ñùhu-xi sá dàma nàcuáa ndùu tñùhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. <sup>13-14</sup> Te ñi-ni cuendá dútú-á<sup>n</sup> sa ñihí-ó tñùhu, te dútú-á<sup>n</sup> cuú Xitohó Jesucristú, te ñá díú ñani tnáhá ndíi Àrón cuú-gá chi ñani tnáhá ndíi Jùdá cuú-gá. Te nchaa-o tà xíní ndáá-ó sá ñani tnáhá ndíi Jùdá cuú-gá, te ndíi Moisés ñá túú tnáhí ná ní càchí ndíi cuendá cue ñani tnáhá ndíi Jùdá sá cuú-güedé dútú, chi ñí ì<sup>n</sup>-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cùu.

<sup>15</sup> Te vitna cùtnuní ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chi Xitohó Jesucristú cuú-gá ingá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdèc. <sup>16</sup> Te ñá díú cuendá tñùhu sá sánú ichi ñaha xii ñàyiù nàcuáa cadá-yu cundecú-yu duca<sup>n</sup> ni cùu-gá dútú, chi ní cuu-gá dútú cuendá sá cuú-gá Yaá cundecu ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup> chi vá ì<sup>n</sup> ndùu te ndíhi ñihnu-gá. <sup>17</sup> Te duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii-gá: Yohó cuú-n dütú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdèc, te cundecu-n nchàa nduu nchaa quíú.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndióxi xii-gá. <sup>18</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu nchaa tñùhu ndéé díhna, tñùhu sá ñí xíndecu ndíhi cue dútú ñá túú-gá cúnù-xi vitna chi ñá túú-gá xíní ñùhu-xi te ñí ñá túú nà chíndèe ñaha-xi. <sup>19</sup> Te ñi-ni tñùhu-á<sup>n</sup> cuú-xi tñùhu sá ñí chídó tñùni ndíi Moisés canu ichi ñaha xii ñàyiù nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te tñùhu-á<sup>n</sup> ñá túú vèdana ní quíde-xi nacuáa chíndee-xi ñàyiù cudíu-yu núú Yá Ndióxi. Dico vitna ní ngúndecu ndíhi-o tñùhu ndee ñni sá ño-gá váha dàcúúxi tñùhu ndéé díhna, chi ndéu ndíhi-o Xitohó Jesucristú Yaá cuú dütú-ó. Te Yaá-á<sup>n</sup> quíde-gá tnáhá tñùhu-o ndíhi Yá Ndióxi vitna.

<sup>20</sup> Te Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup> ndáá cuítí-gá sá Xitohó Jesucristú cuu-gá dútú. <sup>21</sup> Dico ñá túú dùca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá cue ñani tnáhá ndíi Lèví cue téé ní cuu dútú, cuèi mei òré ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dútú. Te cúnàhá ní chisaha Xitohó Jesucristú cuú-gá dútú, te Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup> ndáá cuítí-gá xii-gá, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gá:

Yúhú Dútú Ndióxi càhá<sup>n</sup> ndáá cuítí-í te vá dàmà-í tñùhu càhá<sup>n</sup>-í:

“Yohó cuú-n dütú dàtná ndíi Melquisèdèc,

te cundecu-n ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>.”

Duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí xii Xítohó Jesucristú. <sup>22</sup> Te Xítohó Jesucristú quidé-gá nàcuáa cutnùnì ndáá iní-ó sá Yá Ndiõxí cada-gá ingá núú sá vâha sá cúú-xí-ó dàtná ní cachí-gá, te xiã<sup>n</sup> cúú-xí sá ïo-gá váha dàcúúxí tnùhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ndéé díhna. <sup>23</sup> Te ïo cuéhé cue ñaní tnáhá ndíi Lèví ní cuu-güedé dútú, te duca<sup>n</sup> cuendá sá ñà túú ní cùdíi-güedé cundecu-güedé chi ní ndíhi-güedé ní xihí. <sup>24</sup> Dico Xítohó Jesucristú chi vâ cùú-gá, chi cundecu-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup> núú xiã<sup>n</sup> diu-ni-gá cuu-gá dútú, te vâ yõ ñ<sup>n</sup>-gá cuu dútú cada núú-gá. <sup>25</sup> Te núú xiã<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú dácácu nihnu ñaha-gã xii nchoo ñâyiu núú ùhú núú ndáhú, nchoo ñâyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá, te diu-ni nchoo cùu-o ñâyiu tnáhá tnùhu ndíhi Yá Ndiõxí, te vâ ñ<sup>n</sup> ndùu-gá te cuíta nihnu-o. Te duca<sup>n</sup> chi Xítohó Jesucristú ñà túú xòcuiñí-gá núú Yá Ndiõxí cáhá<sup>n</sup> ndáhú-gá cuendá-ó.

<sup>26</sup> Te Xítohó Jesucristú cúú-gá Yaá cúú dútú cúnùu xini ñuhu-o cundecu ndíhi-o, te diu-gá cúú-gá Yaá chindèe chitúu ñaha xii-o, te cùu-gá Yaá ïo quide ndáá núú Yá Ndiõxí, te cùu-gá Yaá cándòo canine chi ñà túú tnáhí cuéchi-gá. Te ñà túú tnáhí quide-gá dàtná quidé nchaa cue ñâyiu ndècu ichi cuéhé ichi duha, te cùu-gá Yaá ní nucúndecu andiu núú ndécú Yá Ndiõxí te yàcá<sup>n</sup> táxí tnùnì-gá. <sup>27</sup> Te ñà túú quide-gá dàtná ní quide cue dútú ní cunuu ní xíndecu, chi cue dútú-ã<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndiõxí, te díhna-gá cuendá nchaa cuéchi mee-güedé duca<sup>n</sup> ní xóo cada-güedé te dàtnùnì duca<sup>n</sup> ní xóo cada tucu-güedé cuendá nchaa cuéchi ñâyiu. Dico Xítohó Jesucristú chi ñ<sup>n</sup> xito-ni ní xihí-gá sá cúú-xí nchaa ñâyiu chi duca<sup>n</sup> ní sani iní-gá, te vâ ñ<sup>n</sup> ndùu-gá duca<sup>n</sup> cada tucu-gá. <sup>28</sup> Te sá cuendá nchaa tnùhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xiã<sup>n</sup> ní xíndecu cue téé ní cuu dútú cúnùu, te cue téé-ã<sup>n</sup> ní cuu-güedé cue téé yíca cuéchi-xi. Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní chídó tnùnì ndíi Moisés nàcuáa cada ñâyiu, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dàtnùnì ní cáhá<sup>n</sup> ndáá cuíti Yá Ndiõxí sá Dèhe-gá cuu-gá dútú cúnùu. Te Yaá cúú Dèhe-gá-ã<sup>n</sup> ní quide-gá nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te diu-ni duca<sup>n</sup> cada-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

## 8

### *Xítohó Jesucristú cúú-gá dútú cúnùu*

<sup>1</sup> Te Xítohó Jesucristú Yaá cúú dútú cúnùu ndecu ndíhi-o cuándaa-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiõxí Yaá ïo cúnùu, te tnáhá-gá cúnùu-gá. Te diu cuendá-a cùu-xi sá ïo-gá cúnùu ta cáhá<sup>n</sup>-ndí véxi. <sup>2</sup> Te núú ndécú Yá Ndiõxí cúú-xí núú ïí víhí. Te cada iní-ó sá cúú-xí ñ<sup>n</sup> vehe te xiã<sup>n</sup> ndécú Xítohó Jesucristú cúú-gá dútú, te vehe-ã<sup>n</sup> ní dácáá mèe Yá Ndiõxí te ñà díú cué téé ñuyíú-a. <sup>3</sup> Te sá cuendá nchaa tnùhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xiã<sup>n</sup> ní xíndecu cue dútú cúnùu cuendá sá cáhni-güedé quiti nduu táhú Yá Ndiõxí, te nacani cuendá-güedé núú-gá nchaa dava-gá sá ñihí-güedé nduu táhú-gá. Te xiã<sup>n</sup> núú dai ní xini ñuhu-xi sá tnáhá Xítohó Jesucristú cuãñaha-gã ñ<sup>n</sup> sá ndúú táhú Yá Ndiõxí, te táhú-ã<sup>n</sup> cúú-xí mèe-gá chi ní xihí-gá ní cuu-gá dàtná ñ<sup>n</sup> táhú sá cúú-xí Yá Ndiõxí. <sup>4</sup> Te núú ní xíndecu-ni Xítohó Jesucristú ñuyíú-a te vâ cúú-gá dútú ní cùu, chi sa ndècu cue dútú sãñaha nchaa sá ndúú táhú Yá Ndiõxí dàtná cáhá<sup>n</sup> nchaa tnùhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés. <sup>5</sup> Te nchaa sá quidé cue dútú ñâyiu isráel nùtnahá-xi luha nchaa sá quidé Xítohó Jesucristú Yaá cúú dútú cúnùu ndecu andiu. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiõxí xii ndíi Moisés cúnahá tá cùyatni ngúita ndíi dacàa ndíi vehe-gá, te duha ní xáha<sup>n</sup>-gã: “Ío váha cada cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dàtná cáá sá ñí dánèhé ñáhà-í xii-n xítí yucu”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíi. <sup>6</sup> Dico vitna chi Xítohó Jesucristú cúú-gá dútú

cúnunu, te io-gá càhnu nduu chiu<sup>n</sup> quide-gá dàcúxí cuè dútú cue ñáyiú isràél. Te ñu Xítoho Jesucristú cúu-gá Yaá quidé tñhá tñuhu-o ndiñi Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> chi Yá Ndióxi io-gá váha nduu tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá xito cúu uú dàcúxí tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá ndéé díhna, te duca<sup>n</sup> io váha nduu tñuhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá xito cúu uú chi ní cachí-gá sá ingá núú sá io-gá váha cada ñaha-gá xii-o vítna.

<sup>7</sup> Te núu nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-o ndéé díhna ni quide-xi nchaa nacuáa taú-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cundecu váha-o núu-gá ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi cáhá<sup>n</sup> tucu-gá sá cádá-gá ingá núú sá váha sá cúu-xí-ó vítna ni cuu. <sup>8</sup> Te Yá Ndióxi ñá túú ní cúu váha iní-gá núú ñáyiú isràél núu xíá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá-yu, te duha ní cachí-gá:

Yúhú cúu-í Dútú Ndióxi, te duha nduu tñuhu na cáhá<sup>n</sup>-í: Sáa nduu te cada-í ingá núú sá váha sá cúu-xí cuè ñani tñhá ñáyiú isràél, ndiñi cue ñani tñhá ndi Júdá ñu-ni ñáyiú isràél.

<sup>9</sup> Te tñuhu sá cáhá<sup>n</sup>-í-a ñá túú ñ<sup>n</sup>-ni cuu-xi ndiñi tñuhu sá ní xáha<sup>n</sup>-í xii cue ñáyiú ní cuu ñani tñhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha cada-í-yu,

te ñu-ni dàvá-á<sup>n</sup> ní quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nació<sup>n</sup> Ègíptú,

te ñá túú ní cuení-yu tñí-yu tñuhu ní xáha<sup>n</sup>-í xii-yu cuendá duca<sup>n</sup> cada váha-í-yu,

te xíá<sup>n</sup> núu ní dáñá ñihu-í-yu ñá túú-gá ní quide cuendá-í-yu.

<sup>10</sup> Te na sáa nduu te duha nduu tucu ingá núú sá váha cada-í cue ñáyiú isràél. Te yúhú cada-í nàcuáa cutnuni váha iní-yu nàcuáa cuení-í cada-yu,

te duca<sup>n</sup> ni yuhu ni iní-yu cada-yu.

Te yúhú Yá Ndióxi quindaha-í-yu,

te meé-yu cuú-yu ñáyiú cúu cuendá-í.

<sup>11</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> chi ni ñáyiú cúu ndi meé-yu,

te ni cuè dava-gá ñáyiú vá cutñuhu tñhá-yu sá nátùha ñahá-yu xii-í,

chi dàvá-á<sup>n</sup> nchaa ñáyiú cundecu ndiñi ñahá-yu xii-í,

cuéi ñáyiú cunu te cuéi ñáyiú ñá túú cunu.

<sup>12</sup> Te dàvá-á<sup>n</sup> cada càhnu iní-í nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu,

te vá ñ<sup>n</sup> nduu-gá ndacu iní-í nchaa sá quidé-yu.

Duha ní cachí Yá Ndióxi cuendá ñáyiú isràél. <sup>13</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi sá cádá-gá ingá núú sá váha sá cúu-xí ñáyiú xíá<sup>n</sup> cutnuni sá tñuhu sá ní cáhá<sup>n</sup>-gá díhna ñá túú-gá xini ñuhu-xi. Te cada iní-ó sá tñuhu-á<sup>n</sup> cúu-xí ñ<sup>n</sup> sá ní cunaha ndecu te ñá túú-gá nándiñi-xi te cuíta-ná-xi, duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cúu tñuhu sá ní cáhá<sup>n</sup>-gá ndéé díhna.

## 9

### *Cuendá vehe Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Te tñuhu sá ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ndéé díhna cúu-xi cuendá nàcuáa cada ñáyiú isràél chiñuhu ñahá-yu xii-gá, ndiñi cuendá vehe-gá caa ñuyú-a. <sup>2</sup> Te ñáyiú isràél ní dácá-yu vehe Yá Ndióxi, te vehe-á<sup>n</sup> ní cuu-xi vehe dóo te ní xúhu<sup>n</sup> nehu xití-xi. Te cuártú díhna ní xínani-xi cuártú ní cuu íí, te xíá<sup>n</sup> ní xíndecu ñ<sup>n</sup> sá ndéé dité-xi sá ní cándodó ñ<sup>n</sup> caa candíl núú dité-xi, te ní xínutñí ñ<sup>n</sup> mèsá ní xóo códo páa ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi. <sup>3</sup> Te cuártú cúu uú ní xínani-xi cuártú ní cuu íí víhí-gá. <sup>4</sup> Te xití cuártú-á<sup>n</sup> ní xínutñí ñ<sup>n</sup> sá ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> te núu xíá<sup>n</sup> ní xóo cahmi-güedé dúsa sá sáhá<sup>n</sup> tñámí. Te ñu-ni xíá<sup>n</sup> ní xíndecu tucu ñ<sup>n</sup> cájá ní cuu mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> te xití cájá-á<sup>n</sup> ní xúhu<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> lítu ní cuáha mee-ni

dihú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>, te xití lítu-á<sup>n</sup> nǐ xúhu<sup>n</sup> mànáá sá nǐ xóo caxí-yu dàvá-á<sup>n</sup>. Te diu-ni xití cajú-á<sup>n</sup> nǐ xúhu<sup>n</sup> tnudli ndíi Àrón sá nǐ saa itá-xi, ndihi yúú sǎ nǐ xíndeé tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi nácuáa cada ñáyiu. Te duha ní xínani cajú-á<sup>n</sup>: Cajú sá ñúhú tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi sá cúú-xí ñáyiu, duha ní xínani-xí. <sup>5</sup> Te núú cajú-á<sup>n</sup> nǐ cándodó úú tnàhá sá nǐ cadúha-yu, te xiá<sup>n</sup> cáá-xí dàtná cáá espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi. Te cuèndá úú xiá<sup>n</sup> ní cutnúni iní-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndióxi, te sá nǐ cadúha-yu-á<sup>n</sup> ndèé ndíxi<sup>n</sup>-xi, te ndíxi<sup>n</sup>-xi-á<sup>n</sup> dàhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yá Ndióxi nchaa yíca cuèchi ñáyiu, dico vá cúú-gǎ cáhá<sup>n</sup>-í cuèndá nchaa dava-gǎ xiá<sup>n</sup> vitna.

<sup>6</sup> Te nchaa xiá<sup>n</sup> ní xíndecu xití vehe Yá Ndióxi, te cue dútú nǐ xóo quíhu-güedé ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu xití cuártú dihna ní xóo cada-güedé nácuáa tàú-güedé cada-güedé sá cúú-xí Yá Ndióxi. <sup>7</sup> Te cuártú cúú ùú-á<sup>n</sup> chí mee-ni dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé ñ<sup>n</sup> xito-ni ndi tnahá cuía. Te ndi tnahá òré duca<sup>n</sup> nǐ xóo quíhu dútú cúnúu-á<sup>n</sup> te ní xóo canehe-dé níñí nǐ xóo quíhu ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi. Te duca<sup>n</sup> nǐ xóo cada dútú-á<sup>n</sup> cuèndá sá Yá Ndióxi cada càhnu iní-gǎ nchaa yíca cuèchi mee-dé, ndihi nchaa yíca cuèchi ñáyiu. <sup>8</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> mèe-ni dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé xití cuártú ní cuu íí-gǎ-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> Espíritú Yá Ndióxi quidé-xí cútñuni iní-ó sá ñini duca<sup>n</sup> ní xíndecu vehe-á<sup>n</sup> nǐ xóo cada-yu nácuáa ní xóo cúñaha Yá Ndióxi cadá-yu. Te xiá<sup>n</sup> cútñuni sá vátá sáá-gǎ nduu cáhá<sup>n</sup> ndihí-yu Yá Ndióxi nácuáa tàú-xi cunduu. <sup>9</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ xíndecu vehe-á<sup>n</sup>, ndihi sá dúcá<sup>n</sup> nǐ xóo cada nchaa cue dútú-á<sup>n</sup>, xiá<sup>n</sup> cútñuni iní-ó nácuáa quide Yá Ndióxi vitna, chí nchaa quiti ní xóo cahni cue dútú-á<sup>n</sup> nǐ xóo nduu táhú Yá Ndióxi, ndihi nchaa dava-gǎ sá nǐ xóo nduu táhú-gǎ ñá túú ní quide-xi nacúaa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiu nácuáa cutnúni iní-yu sá ñá túú-gǎ cuèchi-yu ndècu núú Yá Ndióxi. <sup>10</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ xóo cada nchaa dútú-á<sup>n</sup> nǐ níhi tnàhá-xí ndihi nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá xii ñáyiu ná cúú sá caxí-yu ndihi ná cúú sá cúú còhó-yu ndihi nácuáa ndàhá-yu. Te tnúhu-á<sup>n</sup> nǐ cuu-xi mee-ni sá nǐ sanu ichi ñaha xii-yu nácuáa cundecú-yu ñuyúú-a. Te tnúhu-á<sup>n</sup> nǐ nàndíhi-xi ndéé ní sáá nduu nǐ nadama Yá Ndióxi tnúhu-á<sup>n</sup> cuèndá sá vá dúcá<sup>n</sup>-gǎ cadá-yu cundecú-yu.

<sup>11</sup> Te Xítoho Jesucristú ní quixi-gǎ ñuyúú-a, te diu-gǎ cúú-gǎ Yáa cúú dútú cúnúu, te xiá<sup>n</sup> nǐ xóo quide-gǎ nchaa sá vaha sá cúú-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gǎ núú ïo vii ïo váha cáa, te núú ndécú-gǎ-á<sup>n</sup> ñá túú cùu-xi ñ<sup>n</sup> vehe sá nǐ dácaá cuè téé ñuyúú-a. <sup>12</sup> Te cada iní-ó sá Xítoho Jesucristú cuánguihu-gǎ xití cuártú núú ní cuu íí víhi dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xíndecu ndéé sanaha, chí ní nucúndecu-gǎ núú ndécú Yá Ndióxi. Dico ñá túú ní quide-gǎ dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xíndecu ndéé sanaha, chí dútú-á<sup>n</sup> òré ní xóo quíhu-dé xití cuártú ní cuu íí-gǎ-á<sup>n</sup>, te ní xóo canehe-dé níñí chivá ndihi níñí chèhlu ní xóo quíhu. Dico Xítoho Jesucristú chí níñí mée-gǎ ní sati ní xihí-gǎ núú cùrúxi, te xiá<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> cuáhá<sup>n</sup>-gǎ ní nucúndecu-gǎ núú ndécú Yá Ndióxi. Te sá dúcá<sup>n</sup> nǐ quide-gǎ xiá<sup>n</sup> ní naníhi tàhú-ó. <sup>13</sup> Te nchaa ñáyiu ní xóo cada nácuáa vá cúú-gǎ-yu ñáyiu ní cuu íí, ñáyiu-á<sup>n</sup> nǐ xóo códó ñáhá cuè dútú níñí ndicutu, ndihi níñí chivá, ndihi yáa cùñú chèhlu quiti sàhni-güedé cuèndá nduu íí tucú-yu. <sup>14</sup> ¡Dico níñí Xítoho Jesucristú chí ïo-gǎ nàndíhi-xi sá cúú-xí nchò ñáyiu xíndecu vitna! Te cuèndá níñí-gǎ-á<sup>n</sup>, chí Espíritú Yá Ndióxi sá ndécú nchaa nduu nchaa quíú ní cuu ñ<sup>n</sup>nuu-xi ndihi Xítoho Jesucristú sá cúú cùú-gǎ cuèndá cuu-gǎ dàtná ñ<sup>n</sup> táhú sá cúú-xí Yá Ndióxi cuèi cùu-gǎ Yáa



ñá túú ñàhí cuéchi-xi, te ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá. Te cuendá xíã<sup>n</sup> ní cutnùni iní-ó sã Yã Ndiòxí ní quide càhnu iní-gá nchaa sã ñà túú vãha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te duca<sup>n</sup> ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuendá sã ndácú-ó cùnu cuechi-o núú Yã Ndiòxí Yaa ndécú nchaa nduu nchaa quiú.

<sup>15</sup> Te Xítohó Jesucristú ní quide ndáá-gá núú Yã Ndiòxí cuendá cue ñáyiu ndècu ñuyúú-a. Te cuendá xíã<sup>n</sup> Yã Ndiòxí cada-gá ingá núú sã vãha sã cúú-xí-yu dàtná ní cachí-gá, te duca<sup>n</sup> càda-gá sã cuendá nchaa ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup>-gá cundecu ndihí-gá, chi ñáyiu-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu cundecu ndihí váha ñàhá-yu xii-gá ní caa ní quií<sup>n</sup> chi duca<sup>n</sup> ní cachí-gá, te duca<sup>n</sup> chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sã Yã Ndiòxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuéchi-yu, nchaa cuéchi sã ní quide-yu cùtnàhá ní cunuu tnúhu sã ní cáhá<sup>n</sup>-gá díhna. <sup>16</sup> Te nchoo xini-ó sã núu ì<sup>n</sup> téa na càdúha ì<sup>n</sup> tutú nàcuáa cada ñáyiu dàcãhñu-yu nchaa sã ndécú ndihí-dé, te tutú-á<sup>n</sup> xini ñùhu-xi ndéé ná yãha nduu cúú-dé. <sup>17</sup> Te ñá túú tàú-xi cada ñáyiu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-á<sup>n</sup> ñini ndècu téa ní cadúha, dico sátá ná yãha cuú-dé te cadá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi. <sup>18</sup> Te cuéi tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> Yã Ndiòxí ndéé díhna nàcuáa cada váha-gá ñáyiu, te ñu-ni ndihí níñí ní cundáá-xi chi ní sahani-güedé quiú te ní sati níñí-güedi. <sup>19</sup> Te ndíi Moisés ní cáhá<sup>n</sup> ndodo ndíi núú nchaa ñáyiu nàcuáa ní cachí Yã Ndiòxí cadá-yu, te nàcuáa-ni nduu tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tütú ndíi ní cáhá<sup>n</sup> ndíi, te ní dácá ndíi ndute níñí chëhlu ndihí níñí chivá líhli, te ní quehe<sup>n</sup> ndíi ì<sup>n</sup> dité yutnu nani hisópó ndihí luha idi tìcuéhé, te ní chindóyo ndíi níñí-ã<sup>n</sup>. Te ní sódo ndíi núú tütú ndéé tnúhu Yã Ndiòxí sã ní chídó tnùní ndíi-á<sup>n</sup>, te ñàhá cue ñáyiu xĩndecu-á<sup>n</sup> ní chúcú ndíi. <sup>20</sup> Te ní xáha<sup>n</sup> ndíi Moisés xii-yu: “Cuendá níñí-a ní cundáá sã Yã Ndiòxí cada ñaha-gã xii-ndo sã vãha chi duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cada-gá sã cúú-xí-ndó”, duha ní xáha<sup>n</sup> ndíi xii-yu. <sup>21</sup> Te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide tucu ndíi ní chúcú ndíi níñí vehe-gá ndihí nchaa sã nándíhi-güedé òré chíñùhu-güedé Yã Ndiòxí ndécú xití vehe-gá-á<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-xi sã méé-ní níñí chucu-güedé nchaa sã cànehe chiù<sup>n</sup>-güedé òré chíñùhu-güedé Yã Ndiòxí, te sacú-nã te ndihí ndoo nchaa xíã<sup>n</sup> chucu-güedé níñí ní cùu. Te dacuítí ní xini ñùhu-xi sã cáti níñí cuendá duca<sup>n</sup> càda cahnu iní Yã Ndiòxí nchaa yíca cuéchi ñáyiu.

### *Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sã vã cùndecu-gá cuéchi-o núú Yã Ndiòxí*

<sup>23</sup> Te sã cuendá sã ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xíã<sup>n</sup> ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yã Ndiòxí. Te cuendá nchaa sã ní xíhí xití vehe-gá sã ní dácáá ñáyiu isràél xíã<sup>n</sup> cùtnùni iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gã. Te dacuítí ní xini ñùhu-xi sã cáhni-güedé cue quiú ní cachí Yã Ndiòxí cuendá nduu íi nchaa sã ní xíhí xití vehe-gá-á<sup>n</sup>. Te cuéi duca<sup>n</sup> ní sahani-güedé cue quiú-á<sup>n</sup> dico ñá túú ní quide-xi nàcuáa ngúndecu váha-o núú Yã Ndiòxí. Dico Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá, te sã ní xíhí-gá xíã<sup>n</sup> ní quide-gã nàcuáa ngúndecu váha-o núú Yã Ndiòxí. <sup>24</sup> Te Xítohó Jesucristú cuánda-gá andíu núú ndécú Yã Ndiòxí càhá<sup>n</sup> ndàhú-gá cuendá-ó, te Xítohó Jesucristú chi ñá díú ì<sup>n</sup> vehe ní dácáá cué téa ñuyúú-a cuánguihu-gá. Te vehe Yã Ndiòxí sã ní dácáá cué ñáyiu isràél ñuyúú-a ndéé sanaha, ndihí nchaa nàcuáa ní xóo cada-güedé xití vehe-gá-á<sup>n</sup> xíã<sup>n</sup> cùtnùni iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gã. <sup>25</sup> Te dútú cùnùu núú ñáyiu

isràel ní xóo quihu-dé núu cuiá núu cuiá xití cuàrtú ní cuu íí víhí-gã-án, te ní xóo canehe-dé níñí ní xóo quihu xití cuàrtú-án dico ñá díú níñí méé-dě. Dico Xítohó Jesucristú chi ñá túú dùca<sup>n</sup> ní quide-gá chi ì<sup>n</sup> xito-ni ní sati níñí-gã te ní xihí-gá. <sup>26</sup> Chi núu ní xihí-gá nuu núu te ndéé cútñáhá ní ngáva ñuyúú duca<sup>n</sup> ngũíta-gá cada-gá ní cùu, te vitna ta ndihí nduu cuáhá<sup>n</sup> ní quixi-gá ñuyúú-a ní xihí-gá ì<sup>n</sup> xito-ni cuendá cuu-gá dàtná ì<sup>n</sup> táhú sá cúú-xí Yá Ndiòxi, te duca<sup>n</sup> ní quide-gá cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yá Ndiòxi. <sup>27</sup> Te nchoo cué ñáyiu ñuyúú-a chi ì<sup>n</sup> xito-ni cuú-ó te dàtnùní duca<sup>n</sup> te cada ndáá Yá Ndiòxi cuéchi-o. <sup>28</sup> Te duca<sup>n</sup> sàtnhá-xi cùu Xítohó Jesucristú chi ì<sup>n</sup> xito-ni ní xihí-gá cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yá Ndiòxi, te duca<sup>n</sup> ní cuu ní xihí-gá chi mee-gã duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyúú-a dico ñá díú-gã sá cadá-gã cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yá Ndiòxi, chi quixi-gá nacua-gá nchaa ñáyiu ndètu ñaha xii-gá cuendá cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quihí<sup>n</sup>.

## 10

<sup>1</sup> Te nchaa tnúhu ní xáha<sup>n</sup> ndíi Moisés xii ñáyiu isràel cadá-yu, nchaa tnúhu-án ní quide-xi ní cutnùní luha iní-yu nàcuáa cada Yá Ndiòxi cada váha ñaha-gã xii-o vitna. Dico ñá díú mèi nacuaá ní xáha<sup>n</sup> ndíi Moisés xii ñáyiu quide Yá Ndiòxi vitna chi dâma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndíi Moisés ñá túú ní ndacu-xi cada-xi nacuaá cundáá nchaa ñáyiu tûha ñaha xii Yá Ndiòxi cuéi ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gã núu cuiá núu cuiá. <sup>2</sup> Te núu dicó sá ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndiòxi ní quide-xi nacuaá nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiu, te vã cáhni-gã-güedé cue quiti-án nduu táhú-gã ní cùu, te duca<sup>n</sup> te cutnùní iní-yu sá ñá túú-gã cuéchi-yu ndècu núú Yá Ndiòxi ní cùu. <sup>3</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndiòxi núu cuiá núu cuiá, xiá<sup>n</sup> ní xóo ndacu iní cue ñáyiu nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cadá-yu. <sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> chi níñí ndicutu-án ndihí níñí chivá-án ñá túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nàcuáa vã cùndècu cuéchi-yu núú Yá Ndiòxi.

<sup>5</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu cútñáhá ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyúú-a ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Yá Ndiòxi:

Yòhó Tãtà-í, ñá túú ndùu vétú váha iní-n sã sàhni-güedé quiti ndùu táhú-n, te ni ñá túú ndùu vétú váha tucu iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n,

núu xiá<sup>n</sup> ní quide túha-n yiqui cuñú-í cuendá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xi-í.

<sup>6</sup> Te ni ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú-n te ni ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú-n.

<sup>7</sup> Núu xiá<sup>n</sup> yúhú ní cachí-í xii yòhó Tãtà-í Dútú Ndiòxi sá yúhú véxi-í ñuyúú-a cada-í nchaa sá cuini-n càda-í dàtná yódó tnùní cuendá-í núu tütú-n.

Duha ní xáha<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú xii Tãtà-gã Dútú Ndiòxi. <sup>8</sup> Te Xítohó Jesucristú díhna-gá ní xii-gá Yá Ndiòxi Yaá cúú Tãtà-gã: “Yòhó Tãtà-í ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú-n, ndihí cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú tucu-n cuendá sá vã cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú-n, ndihí cuendá nchaa dava-gá táhú sã táxi-güedé xii-n ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa xiá<sup>n</sup>”, duha ní xáha<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú xii Tãtà-gã Dútú Ndiòxi. Te duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã cuéi núu tütú ndíi Moisés yódó tnùní sá dúcá<sup>n</sup>

càda-güedé. <sup>9</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xáha<sup>n</sup> tùcu-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndiòxí: “Yòhó Tàtá-í Dútú Ndiòxí, mee-í véxi-í ñuyíú-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuíní-n”, duha ní xáha<sup>n</sup>-gá xii Tàtá-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú xiá<sup>n</sup> ní cutnùní sá ñà túú-gá xíní ñùhu-xi duca<sup>n</sup> cada-güedé cahni-güedé nchaa quiti-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> chi mee Xítohó Jesucristú ní xihí-gá ní cuu-gá dàtná ñ<sup>n</sup> táhú sá cúú-xí Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup> ní cuu chi duca<sup>n</sup> tñahí ní cachí Yá Ndiòxí cunduu. <sup>10</sup> Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní cuíní Yá Ndiòxí cada-gá, chi ní xihí-gá núú cùrúxí chi duca<sup>n</sup> ní cuíní meé-gá cunduu, te ñ<sup>n</sup> xito-ni ní xihí-gá sá cuendá nchaa ñáyíu, te cuendá xiá<sup>n</sup> núu ndècu yíñuhu-o núú-gá vitna.

<sup>11</sup> Te cue dútú ñáyíu isràél chi ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gá, te ñà túú ní dàma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá ní xóo cada-güedé-á<sup>n</sup> ñà túú ní quide-xi nacuaá vó cùndècu-gá cuéchi ñáyíu núú Yá Ndiòxí. <sup>12</sup> Dico Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá cúú cúú-gá, te ní xihí-gá núú cùrúxí cuendá nchaa yíca cuéchi nchaa nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a. Te sáta dúcá<sup>n</sup> te dàtnùní ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiòxí táxí tñùní-gá, te vá ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> quíú-gá te cuú-gá. <sup>13</sup> Te ñ<sup>n</sup> ni xiá<sup>n</sup> cundecu-gá cundetu-gá ndéé sáá nduu cànehe nchaa sá cúú ùhú iní ñàhá xii-gá sá yíñuhu núú-gá. <sup>14</sup> Te cuendá sá ní xihí Xítohó Jesucristú ñ<sup>n</sup> xito-ni xiá<sup>n</sup> ní cuu-gá dàtná ñ<sup>n</sup> táhú sá cúú-xí Yá Ndiòxí, xiá<sup>n</sup> ní quide-xi sá ncháá ñáyíu cùu cuendá-gá ñà túú-gá ná cumání-yu núú-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te mee Espíritú Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup> ndáá-xi nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá cuendá-ó, te duha ní cáhá<sup>n</sup>-gá:

<sup>16</sup> Sáá nduu te cada-í nchaa ñáyíu nàcuáa na càhá<sup>n</sup>-í-a, te cada-í nàcuáa cutnùní iní-yu tñúhu sá dánèhé-í-yu tñúhu sá cánùlchi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecu-yu, te cada tucu-í sá tñí-yu nchaa tñúhu-á<sup>n</sup>. Duha ní cachí-gá. <sup>17</sup> Te ní cachí tucu-gá:

Te vá ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> quíú-gá ndacu iní-í sá quidé sáá iní-yu tñúhu-í, te ní vá ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> quíú-gá te ndacu iní-í nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. Duha ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí càchí Espíritú-gá. <sup>18</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide cahnu iní Yá Ndiòxí nchaa cuéchi-o, núu xiá<sup>n</sup> ñà túú-gá xíní ñùhu-xi cuú quiti nduu táhú-gá cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o.

### *Tàú-ó sá tñahá tñúhu-o ndíhi Yá Ndiòxí*

<sup>19</sup> Te cue dútú ní xóo cunuu núú ñáyíu isràél cue téé-á<sup>n</sup> ní xóo quíhu-güedé xití cuàrtú ní cuu íí vñí-gá. Dico nchoo cué ñáyíu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna tàú-ó sá ní yuhu ní iní-ó tñahá tñúhu-o ndíhi Yá Ndiòxí. Te cuu tñahá tñúhu-o ndíhi-gá chi Xítohó Jesucristú ní sati níñí-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí. <sup>20</sup> Te cada iní-ó sá dōó sá ní xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xití cuàrtú ní cuu íí vñí-gá-á<sup>n</sup> ní xócuñí, te duca<sup>n</sup> càda iní-ó chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchoo níhí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sá cúú-xí-gá. <sup>21</sup> Te ñ<sup>n</sup>-gá cúú-gá Yáa cúú dütú-ó, te ñ<sup>n</sup>-gá cúú-gá Dútú cùnùu ndecu-gá núú ndécú Yá Ndiòxí. <sup>22</sup> Núu xiá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi sá ño tñahá tñúhu-o ndíhi Yá Ndiòxí, te vá cání ñ<sup>n</sup> caní úú iní-ó, te ño váha quindáá iní-ó-gá chi ñ<sup>n</sup>-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó cuendá nchoo cùtnuní iní-ó sá ñà túú-gá cuéchi-o ndècu núú-gá. Te ní sandute-o cuendá sá dúcá<sup>n</sup> ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. <sup>23</sup> Te nchoo càhá<sup>n</sup> ndáá-ó sá ndécú ndíhi-o tñúhu ndee iní sá ndúú táhú-ó cùndecu ndíhi-o Yá Ndiòxí, te xíní ñùhu-xi sá vá dàhá ndéé-ó càncicú<sup>n</sup> nihnu-o tñúhu ndee ñ<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> chi Yá Ndiòxí cada-gá nàcuáa ní cachí-gá

sá cúu-xí-ó. <sup>24</sup> Te xini ñuhu-xi cuhu<sup>n</sup> iní tnáhá-ó te chindee tnàha-o nacuaá duca<sup>n</sup> cùu iní tnáhá-gá-ó, te cada-o mèe-ni sá vâha. <sup>25</sup> Te nchoo vâ dañá ndeé-ó nàtacá-ó núú dâcuàha-o tnúhu Yá Ndióxi, te vâ cádá-ó dàtná xíquide davá-yu ñá túú-gá cuini-yu quixi-yu núú dâcuàha-o tnúhu-gá. Chi xini ñuhu-xi sá cuàha tnàha-o tnúhu ndee iní canchicú<sup>n</sup> nihnu-o ichi-gá, te uu<sup>n</sup>-gá duca<sup>n</sup> taú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyú-a.

<sup>26</sup> Te cue ñáyiú sa ní tecú tnùní nâcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi te núu na ngüita-yu ñucùu<sup>n</sup> cadá-yu nândi sá cuèhé sá dúhá, te àu<sup>n</sup> nâ cuu ní xihí Xitohó Jesucristú cuendá-yu, te ni vâ yôo ñ<sup>n</sup>-gá cuú cuendá sá vâ cùndecu-gá cuèchi-yu núú Yá Ndióxi. <sup>27</sup> Te núu duca<sup>n</sup> na cadá-yu nândi sá cuèhé sá dúhá, te ío quiyuhú iní-yu nâcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xií-yu. Chi nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xi-gá daquihí<sup>n</sup> ñáhá-gá xií-yu núú ñùhú núú càyú núú ío ndohó-yu. <sup>28</sup> Te nchaa ñáyiú ní xóo daquèe tihú tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndii Moisés, te núu ndecu úú àdi úní ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndáá sá dúcá<sup>n</sup> ní dáquée tihú-yu tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndii, te vâ yôo ní xóo cundáhú iní ñáhá xi nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ní xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedé. <sup>29</sup> Te núu duca<sup>n</sup> ní ndoho cue ñáyiú duca<sup>n</sup> ní dáquée tihú tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> ndii Moisés-án, te uu<sup>n</sup>-gá ndoho cue ñáyiú dàquee tihú ñáhá xii Xitohó Jesucristú Yáa cúu Dêhe Yá Ndióxi ñ<sup>n</sup>-ni ñáyiú càchí sá ñà túú nândihí níñí-gá. Te níñí-gá-án ní sati, te ní xihí-gá, te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá cada Yá Ndióxi ingá núú sá vâha sá cúu-xí nchòo ñáyiú ndecu ñuyúú-a dàtná ní cachí-gá cada-gá. Te ñ<sup>n</sup>-ni cuendá níñí-gá-án ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiú-án ní cùu, te ñ<sup>n</sup>-ni ñáyiú-án càhá<sup>n</sup> úhú-yu Espiritú Yá Ndióxi sá chindèe chitúu ñaha xii-o. <sup>30</sup> Te nchoo sà naha-o sá Yá Ndióxi càchí-gá ñ<sup>n</sup> xichi núú tütú-gá: “Yuhú cada-í te nacháhu ñáyiú nchaa sá quidè-yu”, duha càhá<sup>n</sup>-í chi nachinaa-í cuendá nchaa sá quidè-yu-án”, duha càchí-gá. Te sa nàha tucu-o nacuaá càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuendá nchaa sá quidè ñáyiú cùu cuendá-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá. <sup>31</sup> Te ío ndáhú ndoho cue ñáyiú na dândoho ñaha Yá Ndióxi, te ñ<sup>n</sup>-gá cúu-gá Yáa cúnúu nchaa nduu nchaa quíú!

<sup>32</sup> Te chí dândacu iní nâcuáa ní quide-ndo cùtnáhá vitna cuu saa ní tecú tnùní-ndó tnúhu Yá Ndióxi, chi dâvâ-án ní quide cahnu iní-ndó cuèi nândi sá ní yâha-ndo cuendá-gá. <sup>33</sup> Te dava-ndo ní quide úhú ñáhá ñáyiú xii-ndo núú chítú núú tàcá, te nândi tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xáhã<sup>n</sup>-yu xii-ndo. Te dava-ndo ní cuyi<sup>n</sup>-ni-ndo ní xindecu ndihí tnàha-ndo cuèi nândi ní ndoho dava-gá-ndó. <sup>34</sup> Te ní cundáhú iní-ndó cuè ñáyiú yihí vecaá, te cuèi ní quendeé ñáyiú sá ndécú ndihí-ndo dico ñá túú ní ndíhú iní-ndó chi ní cudí<sup>n</sup>-ni iní-ndó. Te duca<sup>n</sup> ní quide-ndo chi sa nàha-ndo sá ndúú tãhú-ndó sá ío-gá vâha, te xiã<sup>n</sup> cundecu ndihí-ndo ní caa ní quihí<sup>n</sup>. <sup>35</sup> Te xiã<sup>n</sup> vâ dañá ndeé-ndó quindáá iní-ndó nâcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gã xii-ndo, chi sáá nduu te ío vâha cada ñaha-gã xii-ndo. <sup>36</sup> Te nchòhó xini ñuhu-xi ío cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> te nduu tãhú-ndó sá ní cachí-gá nduu tãhú-ndó cundecu ndihí-ndo ní caa ní quihí<sup>n</sup>. <sup>37</sup> Te Yá Ndióxi càchí-gá núú tütú-gá:

Ta cuyatni víi-nã nduu quixi Yáa quixi ñuyúú-a, te vâ cùyàa-gá.

<sup>38</sup> Te nchaa ñáyiú cundáá núú-í ñá túú dañá ndeé-yu sàndáá iní ñáhã<sup>n</sup>-yu xii-í, te cuendá xiã<sup>n</sup> cundecu-ní-yu ichi-í, dico núu na dañá-yu ichi-í te vâ cúu vâha iní-í núu-yu.

Duha càchí Yá Ndiòxí núú tùtú-gá.

<sup>39</sup> Dico nchoo chi ñá túú cùu-o ñáyiú duca<sup>n</sup> xĩquide dàñá-ó ìchi Yá Ndiòxí, chi cùu-o ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu-ní sàndáá iní-ó-gã, te sá dúcá<sup>n</sup> te nduu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te ñá túú cùu-o ñáyiú dàña nihnu ichi-gá te xíta nihnú-yu.

## 11

### *Ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te núu sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndiòxí te duca<sup>n</sup> cùtnuní ndáá iní-ó sã ñihí-ó sã cuíní-ó núú-gã. Te núu sàndáá iní-ó-gã te duca<sup>n</sup> cùtnuní ndáá tucu iní-ó sã càhá<sup>n</sup> ndáá-gá cuendá nchaa sá ñà túú xini-ó. <sup>2</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha ío ní sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí te xíá<sup>n</sup> núu ío váha ní cuu iní ñáhá-gã xii-yu.

<sup>3</sup> Te núu nchoo sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndiòxí te cùtnuní ndáá iní-ó sã sã cuendá tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-gá ní cuáha andiú ndihí ñuyíú-a. Te cùtnuní iní-ó sã ñà díú sã cuendá ñ<sup>n</sup> sá tũu ndèhe-o ío ñuyíú-a ní cuáha andiú ndihí ñuyíú-a.

<sup>4</sup> Te ndíi Àbél ío ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí núu xíá<sup>n</sup> ío-gá ní cuu iní-gá sá ní sãñaha ndíi ní nduu táhú-gã dàcúxí sá ní sãñaha ndíi Cãin xii-gá ní nduu táhú-gã. Te ndíi Àbél-á<sup>n</sup> ní cutnùní iní ndíi sá ní cudíu ndíi núú Yá Ndiòxí cuendá sá ní quehe<sup>n</sup> cuendá-gá sá ní sãñaha ndíi ní nduu táhú-gã. Te cuéi ñá túú-gã ndíi ndècu ñuyíú-a dico yòdo tnuni sá ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí cuendá duca<sup>n</sup> càda-o canchicú<sup>n</sup> nihnu-o.

<sup>5</sup> Te té Ènóc téé ní xíndecu ndéé sanaha ñà túú ní xíhí-dé chi ní nacuaça ñaha túu Yá Ndiòxí xii-dé cuendá sá ní sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá. Te vá yòo ní nànihí ñáhá xii-dé chi mee-gá ní nacuaça ñaha-gá xii-dé. Te núú tùtú Yá Ndiòxí càchí-xi sá cùtnàhá vátá nàcuàca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní quide-dé mee-ni nàcuáa ní cuu váha iní ñáhá-gã xii-dé. <sup>6</sup> Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ñá ndácũ-yu cadá-yu nàcuáa cudíú-yu núú-gã, chi nchaa ñáyiú cuíní tuha ñaha xii-gá xini ñũhu-xi sá quíndáá iní-yu sá ndécú-gã, te quíndáá iní-yu sá núu na nànducu nihnu ñáhá-yu xii-gá te cuãñaha-gã xii-yu sá ndúú táhũ-yu.

<sup>7</sup> Te Yá Ndiòxí ní dátũha-gá ndíi Nóé nchaa nàcuáa cada-gá. Te ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada ndíi, te ní cadũha ndíi ñ<sup>n</sup> bàrcú cuendá xití bàrcú-á<sup>n</sup> quée ndíi ndihí nchaa ñáyiú vehe ndíi cuendá cácu nihnú-yu. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní sàndáá iní ndíi-á<sup>n</sup> Yá Ndiòxí xíá<sup>n</sup> ní cutnùní sá ncháá ñáyiú ío ndècu cuéchi-yu, chi ñá túú ní cãñchicú<sup>n</sup> nihnú-yu cadá-yu nàcuáa ní quide ndíi. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide ndíi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí xíá<sup>n</sup> ío ní cundáá ndíi núú-gã.

<sup>8</sup> Te Yá Ndiòxí ní xáha<sup>n</sup>-gã xii ndíi Àbrahám sá quée ndíi ñuu núú ndécú ndíi quíhí<sup>n</sup> ndíi ñngá xichi cundecu ndíi. Te ní quide ndíi nàcuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí chi ní quee ndíi cuáhá<sup>n</sup> ndíi núú cuãñaha Yá Ndiòxí cundecu ndíi. Te òré ní quee ndíi núú ndécú ndíi te ñá túú ní cùtnuní iní ndíi ndéé cúú núú cuáhá<sup>n</sup> ndíi cundecu ndíi. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí. <sup>9</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí núu xíá<sup>n</sup> ní xíndecu ndíi núú ní sãñaha-gã cundecu ndíi, te cuéi duca<sup>n</sup> dico ñá túú ní quide ñuu ndíi xíá<sup>n</sup>. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtèxínu vehe dóó. Te ñiú-ni duca<sup>n</sup> ní quide ndíi Isàac ndihí ndíi Jácób chi tnàhá cue ndíi-á<sup>n</sup> ní cachí Yá Ndiòxí sá ndúú táhú cue ndíi xíá<sup>n</sup> cundecu cue ndíi. <sup>10</sup> Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi Àbrahám chi ní xíndetu ndíi

ndéé ní sáá nduu ndùu táhú ndíi cundecu ndíi núú ndécú Yá Ndiöxí. Te núú ndécú-gá-án cúú-xí ñúú ní cadúha mee-gá, te ñúú-án cudíi-xi ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

11 Te ndíi Sără, sa ní xídó cuíá ndíi sá cóó dēhe ndíi chí sa ní sahnu vīhi ndíi, dico Yá Ndiöxí ní quide-gá te ní xóo ñ<sup>n</sup> dēhe ndíi. Te duca<sup>n</sup> chí ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá cádá-gá ñàcuáa ní xáha<sup>n</sup>-gá xii ndíi. 12 Te cuéi ío ní sahnu ndíi Ábrahám ndíhi ñadíhí ndíi, ndíi Sără dico dacuítíi ní nduu táhú-yu ní xóo ñ<sup>n</sup> dēhe-yu. Te xiá<sup>n</sup> núu ío cuéhé ndíquí<sup>n</sup> yáva ndíi Ábrahám ní cáyá dàtná cuéhé chòdíni ndéé andíu, ndíhi dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár, chí ní vā yōo ñ<sup>n</sup> ndacu cahu ñaha xii-yu sá cuéhě-yu.

13 Te cue ndíi-án duca<sup>n</sup>-ni ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí ndéé ní sáá nduu ní xíhí cue ndíi. Te cue ndíi-án ñà túú ní nduu táhú cue ndíi quini cue ndíi nchaa ñàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá, dico ní cutnùní ndáá iní cue ndíi-án ñàcuáa cada-gá núú cuahá<sup>n</sup> núú vëxi. Te ío ní cudíi iní cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá dicó-ni ichi yáha cue ndíi ñuyíú-a, chí ñà díú ñuyíú-a cundecu duca<sup>n</sup> cué ndíi. 14 Te sá dúcá<sup>n</sup> ndùu tñuhu ní cáhá<sup>n</sup> cue ndíi-án, xiá<sup>n</sup> ní cutnùní sá cuíni cue ndíi íngá xichi núú cùndècu cue ndíi. 15 Te ní ñà díú ñúú núú ní quee cue ndíi ní cuíni cue ndíi núhú cue ndíi. Chí núú duca<sup>n</sup> ní sàni iní cue ndíi te núhú cue ndíi ní cùu. 16 Dico ñáhá chí cuíni cue ndíi quíhí<sup>n</sup> cue ndíi ñ<sup>n</sup> xichi núú vāha-gá cáá cùndecu cue ndíi. Te núú dúcá<sup>n</sup> ío-gá vāha càa-án cúú-xí ñúú núú ndécú Yá Ndiöxí, te sá dúcá<sup>n</sup> ní sani iní cue ndíi xiá<sup>n</sup> núu ío vāha cùu iní Yá Ndiöxí cáchí-gá sá ñà túú cùcaha<sup>n</sup> núú-gá cúú-gá Ndiöxí cue ndíi-án, te cùtnuní iní-ó sá ndàá sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-gá chí ní quide túha-gá ñ<sup>n</sup> xichi núú cùndècu cue ndíi-án.

17 Te ndíi Ábrahám ní xíndecu ñ<sup>n</sup>ndíi-ni dēhe ndíi ndíhi ñadíhí ndíi, te cùtnàhá ní xito ndéé ñáhá Yá Ndiöxí xii ndíi ní xicá<sup>n</sup>-gá dēhe ndíi, ndíi Isàac cuèndá nduu táhú ñáhá-gá xii ndíi. Te ní xáha<sup>n</sup> ndíi sá cúú ndùu táhú-gá dēhe ndíi, te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chí ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sa ndècu túha ndíi sá cuáñaha ndíi dēhe ndíi xii-gá cuéi mee Yá Ndiöxí ní xáha<sup>n</sup> ndáá-gá xii ndíi 18 sá sá cuèndá ndíi Isàac te gùndecu cue ñani tñahá ndíi. 19 Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi Ábrahám, chí ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gá dándòto-gá cuéi ñáyiú sa ní xíhí. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup> ndíi xii Yá Ndiöxí sá cúú ndùu táhú-gá dēhe ndíi, te xiá<sup>n</sup> cada iní-ó sá sá ní xíhí ndíi Isàac te ní ndoto tucu ndíi ní nucùndecu ndíi ndíhi tātá ndíi, ndíi Ábrahám.

20 Te ndíi Isàac ní xicá<sup>n</sup> táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá sá cádá vāha-gá cue dēhe ndíi, ndíi Jácób ndíhi ndíi Esàú núú cuahá<sup>n</sup> núú vëxi. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chí ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. 21 Te sa ta cùyatni-ná nduu cùú ndíi Jácób, te ní xicá<sup>n</sup> táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá cue dēhe ñani ndíi dēhe ndíi Chéé. Te yituu-ná ndíi tatnu ndíi ní chíñuhu ndíi Yá Ndiöxí. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chí ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. 22 Te cùtnàhá sa ta cùyatni vii-ná nduu cùú ndíi Chéé, te ní cachí ndíi sá cue ñáyiú israél sáá nduu quèé-yu núú xíndecú-yu-án. Te ní cáhá<sup>n</sup> tucu ndíi ñàcuáa cadá-yu yiquí cùñú ndíi na sáá nduu quèé-yu núú ndécú-yu-án. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chí ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

23 Te cùtnàhá ní cacu ndíi Moisés te ní chívāha ñaha ñaná ndíi ndíhi tātá ndíi úní yóó. Te duca<sup>n</sup> ní quide cue ndíi-án chí ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide cuèndá cue ndíi-án sá ío vāha càa ndíi Moisés dēhe cue ndíi, te ñà túú ní yuhú cue ndíi ñàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> téé cùu Faraón sá cáhni-dè cue landú. 24 Te sáta ní sahnu ndíi Moisés te duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> ní cachí ndíi sá vā càhá<sup>n</sup> ñáyiú sá dēhe yoco téé cùu Faraón cúú ñaná ndíi. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chí ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. 25 Te duca<sup>n</sup> ní quide tucu ndíi chí ní tñahá-gá iní ndíi ndoho ndíi

ndihi nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí dàcúúxí sá cúdǎí iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. <sup>26</sup> Chi ní sani iní ndíi sá vâha-gá ndoho ndíi cúcuèhé ñáhá cuè ñáyiú xii ndíi sá cuendá Yaá quixi ñuyiú-a dàcúúxí sá cündècu ndíi ndíi nchaa sá ío Ègíptú. Te duca<sup>n</sup> ñ quide ndíi chi ní xúhu<sup>n</sup> iní ndíi sá Yá Ndiòxí cuañaha-gã sá ndúú tãhú ndíi. <sup>27</sup> Te ndíi Moisés ní quee ndíi nació<sup>n</sup> Ègíptú te ñá túú ní quide cuendá ndíi sá ío cùdèé<sup>n</sup> tée cùu Faraón núú ndíi. Te duca<sup>n</sup> ñ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiòxí. Te ní quide càhnu iní ndíi cuendá nchaa sá ní yáha ndíi, te ní quide iní ndíi sá Yá Ndiòxí ndécú ndíi ñaha túu-gá xii ndíi cuèí ñá túú ní xini núú ñáhá ndíi xii-gá. Te duca<sup>n</sup> ñ sani iní ndíi chi Yá Ndiòxí ndécú ndíi ñaha-gá xii ndíi.

<sup>28</sup> Te ndíi Moisés cúu ndíi tée ní tausaha ñ quide vico pàscuá ndíi cue ñáyiú isràél, te dàvá-á<sup>n</sup> ñ táuchíú<sup>n</sup> ndíi ní sahní-yu mbéé te nííí quiti-á<sup>n</sup> ñ dácánúú-yu yuyehé-yu. Te duca<sup>n</sup> ñ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiòxí. Te duca<sup>n</sup> ñ quide tucu ndíi cuendá sá espíritu sá ñi tendaha Yá Ndiòxí cahni-xi mee-ni dèhe tée déhe díhna cue ñáyiú Ègíptú, te vá càhni-xi ní ñi<sup>n</sup> déhe cue ñáyiú isràél. <sup>29</sup> Te ndute lámár sá nání Mâr Tícuèhé ní quee dava-xi ní natúu ñuhu yìchi ní níhí ñi yáha cue ñáyiú isràél. Te duca<sup>n</sup> ñ cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiòxí. Te cue tée Ègíptú tñahá-güedè nchicú<sup>n</sup>-güedè cuahá<sup>n</sup> dico ñá túú ní ndàcu-güedè yáha-güedè chi ní ndíi-güedè ní cáhá.

<sup>30</sup> Te cue ñáyiú isràél ní dúcú<sup>n</sup> ndèé-yu úsá nduu ñuú Jericó te ní ngoyo nchaa sá ñúdòco. Te duca<sup>n</sup> ñ cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiòxí. <sup>31</sup> Te ñi<sup>n</sup> ñaha ní xíndecu ichi díí iní ní xínani-a<sup>n</sup> Ràháb, ñaha-á<sup>n</sup> ñá túú ní xíhí-a<sup>n</sup> dàtná ní xíhí nchaa ñáyiú ío ní cuu sáá iní-xi núú Yá Ndiòxí, chi ní cuu váha iní-a<sup>n</sup> núú cuè tée ní tendaha cuè ñáyiú isràél ní sángoto dayuhu ñúú-a<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> ñ quide-a<sup>n</sup> chi ní sándáá iní-a<sup>n</sup> Yá Ndiòxí.

<sup>32</sup> Te núu dico sá cúu te cáhá<sup>n</sup>-í cuendá ndíi Gedèón, ndíi cuendá ndíi Bàràc, ndíi cuendá ndíi Sànsón, ndíi cuendá ndíi Jèfté, ndíi cuendá ndíi Dàvíi, ndíi cuendá ndíi Sàmuel, ndíi cuendá nchaa cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te nchaa cuendá cue tée-á<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-í te núu dico cùyáchí-í dico ñá túú cùyáchí-í. <sup>33</sup> Te nchaa cue ndíi-á<sup>n</sup> ñi sándáá iní cue ndíi Yá Ndiòxí núu xiá<sup>n</sup> ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo nàá cue ndíi ndíi nchaa ñáyiú dava-gá ñuú. Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ñá túú ní xóo ndacú-yu nàá-yu ndíi cue ndíi, te ní xóo cada cue ndíi nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndiòxí xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gá xii cue ndíi. Te cuèí nchaa cue quiti déé<sup>n</sup> ñá túú ní ndàcu-güedè ná cada ñaha-güedè xii cue ndíi. <sup>34</sup> Te ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo ndahvá cue ndíi ñuhú sá vâ yóo tñahí ndàcu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vá yóo ní ndàcu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-á<sup>n</sup> ñá túú níhí ndéé cuè ndíi ní cùu, dico ní níhí ndéé cuè ndíi chi Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-á<sup>n</sup> ío ní níhí ndéé cuè ndíi ní nàá cue ndíi ndíi nchaa ñáyiú ní cuu úhú iní ñáhá xii cue ndíi, te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ñ xóo nàá ndíi cue ndíi-á<sup>n</sup> ñá túú ní xóo ndacú-yu nàá ndíi ñáhá-yu xii cue ndíi chi ní xóo cunú-yu. Te duca<sup>n</sup> ñ cuu chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiòxí. <sup>35</sup> Te dava ñáyiú díhí ní nduu tãhú-yu ní ndoto cue ñáyiú ní xíndecu ndíi-yu ní nucúndecu ndíi ñaha túcú-yu.

Te dava ñáyiú ío ní dándóhó ñaha tñaha ñáyiú-yu te ní xíhí-yu, dico ñá túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núú tñaha ñáyiú-yu, te duca<sup>n</sup> chi ní cuini-yu sá ndótó-yu ndéé cuèé-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiòxí. <sup>36</sup> Te dava cue ndíi ío ní ndoho cue ndíi chi ío ní cudíquí ndéé



ñáhá ñǎyiu xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi, te dava cue ndíi ní dácútú ñáhá-yu, te ní chíhi ñáhá-yu xii cue ndíi vecaá. <sup>37</sup> Te dava cue ndíi ní sahni ñáhá-yu ndíhi yúú. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñáhá-yu ní xehndé ñáhá-yu ndíhi sièrrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñáhá-yu te núu ndisa sá sàndáá iní cue ndíi Yá Ndiòxí, te dava cue ndíi ní sahni ñáhá-yu ndíhi machití. Te mee-ni ñìi mbéé ndíhi ñìi chivá, ní xóo cuu dóo cue ndíi. Te mee-ni ñìi cue quiti-án ní xóo cuu dóo cue ndíi cuéi ndéni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cué téé ndàhú ní cuu cue ndíi. Te ío ní xóo dandihú-yu iní cue ndíi, te nándi sá ní xóo cada ñáhá-yu xii cue ndíi ní xóo dandòho ñáhá-yu. <sup>38</sup> Te cue ndíi-án ío-gá ní xinduu váha iní cue ndíi dácúúxí nchaa dava-gá ñáyiu. Te nchaa cue ndíi-án ní xica cuu cue ndíi cuéi nchaa núu ñà túú vǎ yóo tnàhi ndècu, te cuéi xití yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xóo cada vehe cue ndíi nchaa yáú cava. Te ndéni ní cuu nchii yáú ní xóo cundecu cue ndíi. <sup>39</sup> Te ío ní cudíu cue ndíi núu Yá Ndiòxí cuendá sá ní sàndáá iní ñáhá cué ndíi xii-gá. Te cuéi duca<sup>n</sup> ní quide cue ndíi dico ñà túú ní xini cue ndíi nchaa sá ní cachí Yá Ndiòxí cada-gá. <sup>40</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cuu chí ñìi sá ío-gá váha ní cachí Yá Ndiòxí cada-gá. Te sá dúcá<sup>n</sup> ío-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúu-xí cuendá nchoo ndíhi cuendá cue ndíi-án cuendá sá ñà díú mèe-ni cue ndíi-án cundáá cue ndíi núú-gǎ, chí tnàhǎ nchoo cundáá-ó núú-gǎ.

## 12

### *Ío cuhu<sup>n</sup> iní-ó Xítoho Jesucristú*

<sup>1</sup> Te cue ñáyiu ní xindecu ndéé sanaha ní quidé-yu nàcuáa ní cutnùní sá ní sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí. Te cada iní-ó sǎ ncháá ñáyiu-án xindéhé ñáhá-yu xii-o vitna. Núu xíá<sup>n</sup> xini ñuhu-xi sá vǎ cáda-ó ñìi ñìi sá cuéhé sá dúhá chí diu nchaa xíá<sup>n</sup> quidé-xi ñà túú cundáá-ó núú Yá Ndiòxí. Te vǎ cáda cuendá-ó nchaa sá quidé tneñu iní-ó nàcuáa ndacu-o cáda-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-gá. Te ío càhnu cunduu iní-ó càchicú<sup>n</sup> nihnu-o cáda-o nchaa nacuáa ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyúú-a. <sup>2</sup> Te ío cuhu<sup>n</sup> iní-ó Xítoho Jesucristú, chí diu-ni duca<sup>n</sup> quide-gá cuéi vitna te cuéi ndéé núu cuahá<sup>n</sup> núu vèxi diu-ni duca<sup>n</sup> cáda-gá sá quindáá iní-ó Yá Ndiòxí. Te Xítoho Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xihí-gá núu cùrúxí, te ñà túú ní quide cuendá-gá cuéi ñìi sácá<sup>n</sup> núu cúu-xí sá dúcá<sup>n</sup> ní ndoho-gá. Te duca<sup>n</sup> ní quide-gá chí sa nàha-gá sá ná yǎha sá dúcá<sup>n</sup> ndòho-gá te ío cudíi iní-gá. Te vitna núcóo-gá xio cùha núu núcóo Yá Ndiòxí te tàxi tnuní-gá.

<sup>3</sup> Te xini ñuhu-xi sá ío cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xítoho Jesucristú chí Yaa-án ío ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ní ndoho-gá ní quide ñaha nchaa ñáyiu ndècu ichi cuéhé ichi duha xii-gá. Te duca<sup>n</sup> cáda cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá vǎ túu dusa<sup>n</sup>-ndo, te ní vǎ nátúhú iní-ndó cáda-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>4</sup> Te nchòho dáquèe tihú-ndó nchaa sá cuéhé sá dúhá dico vátá cáhni ñàha-gá-yu xii-ndo sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>5</sup> Te ndacu iní-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup> Tàtá-ó Dùtú Ndiòxí dásahú ñáhá-gǎ xii nchoo cué ñáyiu cùu dèhe-gá. Te duha càchí-gá núu tütú-gǎ:

Nchòho cue dèhe mee-í, vǎ cáni iní-ndó sǎ àú<sup>n</sup> nǎ cuu dándoho ñaha-í xii-ndo, te ní vǎ nátúhú iní-ndó òrè càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo.

<sup>6</sup> Chí mee-í dándòho-í nchaa ñáyiu cùu iní-í cuendá sá cundáá-yu núu-í, te quide úhú-í-yu, te diu-ni-yu cùu-yu ñáyiu càchí-í cúu dèhe-í.

Duha càchí-gá núú tùtú-gá. <sup>7</sup> Te ío cada ndee ìní-ndó sǎ dúcá<sup>n</sup> dândoho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo, chi quide-gá sá cúú-gǎ Tǎtá-ó. Te ñá túú ñí ñí<sup>n</sup> téé cùu tǎtá te cachí-ó sǎ ñá túú sǎnu ichi-dé cue déhe-dé nàcuáa tàú-xi cunduu. <sup>8</sup> Te núu Yá Ndióxi ñá túú dândoho ñaha-gá xii-ndo dàtná dándoho-gá cue ñáiyu càchí-gá cúú dēhe-gá, te ñá díú dēhe mee-gǎ cúú-ndó te núu duca<sup>n</sup>, chi cùu-ndo datná cue ñáiyu ñá túú cùtnuní yoo cùu tǎtá-xi. <sup>9</sup> Te nchoo sá naha-o sá cùtnhá ní cuu landú-ó ñí sanu ichi ñaha tǎtá-ó nàcuáa tàú-xi cunduu, te duca<sup>n</sup> ñí xoo canehe-o sá yíñùhu núú-güedē te ñíu-ni duca<sup>n</sup> nēhe-o sá yíñùhu núú-güedē vitna. Te núu duca<sup>n</sup> ñí sándáá ìní-ó tǎtá-ó, te ío-gá xíní ñùhu-xi quíndáá ìní-ó Tǎtá-ó Dütú Ndióxi cuendá duca<sup>n</sup> ndùu tǎhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ñí caa ñí quíhí<sup>n</sup>, chi ñíu-gá cúú-gǎ Yaá ñí chihí ìní-ó. <sup>10</sup> Te cùtnhá ní cuu landú-ó, ñá túú títí nduu ñí càniha tǎtá-ó ñí sanu ichi ñaha-güedē xii-o nàcuáa ní cuu ìní mée-güedē. Te Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> dândoho ñaha-gá xii-o sǎnu ichi ñaha-gá cuendá cúú-xi sǎ vǎha sá cúú-xi-ó, te duca<sup>n</sup> quide-gá cuendá nchoo càda ndáá-ó dàtná quidé mèe-gá. <sup>11</sup> Te òrè véxi ñí<sup>n</sup> tnúndoho sá cúú-xi-ó te ñá túú cùdí ìní-ó chi dándihú ìní ñáhá-xi xii-o. Te nchaa ñáiyu ngúnu ichi sá cuendá nchaa tnúndoho-án te ngúíta-yu quide ndáá-yu, te ío vǎha cùu ìní-yu ndécú-yu.

### *Vá dáquèe tihú-ó tnúhu Yá Ndióxi*

<sup>12</sup> Te núu xíá<sup>n</sup> ío chí ndúú ndèe-gá canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ìchi Xítóhó Jesu-crístú, te vá dicó yica cùu ìní-ndó càncichicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi-gá. <sup>13</sup> Te cada váha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáiyu sǎni ñí<sup>n</sup> saní úú ìní-xi ñíhí ndé-yu cundecú-yu ichi-gá te vá ná tǎhú ìní-yu canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu.

<sup>14</sup> Te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu váha-ndo ndihi cue tnaha ñáiyu-ndo, te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo nàcuáa cundáá-ndó núú Yá Ndióxi chí núu vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo te vá ndúú tǎhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá. <sup>15</sup> Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, chí núu ñáhá te vá chindèe ñaha-gá Yá Ndióxi xii-ndo. Te ío váha cada cuendá tucu-ndo nàcuáa cundecú-ndo vá cání cuèhé ìní-ndó cuendá Yá Ndióxi, chí núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te dava-gá ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi-gá tnàhá-yu ngúíta-yu duca<sup>n</sup> càdá-yu, te vá cùndècu váha-gá-ndó ndihi-yu ichi-gá. <sup>16</sup> Te cada cuendá tucu-ndo sǎ vǎ cùndècu-ndo ichi díí ìní, te ñí vǎ dáquèe tihú-ndó ñí ñí<sup>n</sup> sá cúú cuendá Yá Ndióxi dàtná ní quide ndí Esáú, chí sá cuñaha tǎtá ndí-án nduu tǎhú ndí ñí cùu ñí dama ndí ñí<sup>n</sup> cóhó comidá. <sup>17</sup> Te nchòhó sa naha-ndo sá cùtnhá ní cùiní ndí Esáú cácá<sup>n</sup> tǎhú tǎtá ndí núu Yá Ndióxi cuendá nchaa sá ndúú tǎhú ndí ñí cùu, te ñá túú ní xicá<sup>n</sup> tǎhú tǎtá ndí núu Yá Ndióxi nàcuáa cùiní mée ndí ñí cùu. Te ñí ndáhyú víhí ndí, te cuèi duca<sup>n</sup> ñí quide ndí dico ñá túú ní ndàcu-gá ndí nàñhí ndí tǎhú sǎ ñí dama ndí comidá.

<sup>18</sup> Te cue ñáiyu isràel ní sǎtuhá-yu ñí<sup>n</sup> yucu núú càyú ñuhú, te nchòhó ñá túú ndèe duca<sup>n</sup> sàhá<sup>n</sup> tuha-ndo ñí<sup>n</sup> yucu núú càyú ñuhú dàtná ní quide cue ñáiyu-án. Te cùtnhá duca<sup>n</sup> ñí sǎtuhá-yu yucu-án te ñí cunee víhí ñíhí yucu-án, te ñí quene tǎchí ñíhí. <sup>19</sup> Te ñí tecú dóho-yu ní cáhá<sup>n</sup> ñí<sup>n</sup> cútú, te ñí tecú tucu dóho-yu ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha-gá xii-yu. Te nchaa ñáiyu ñí tecú dóho-xi ní cáhá<sup>n</sup>-gá te ñí cùiní-yu sá vǎ càhá<sup>n</sup>-gá. <sup>20</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí quidé-yu chí ñá túú ní cùndee ìní-yu nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te duha ní cachí-gá: “Te cuèi ñí<sup>n</sup> quiti nà yáha xití yucu-a, te cahni-ndo-ñí ndihi yúú àdi ndihi ñí<sup>n</sup> yutnu puyá”, duha ní cachí-gá. <sup>21</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-xi ní xini-yu xíá<sup>n</sup> ío ní dáyhúh ñáhá-xi

xii-yu. Te tnàhá té Moisés ní yùhú-dé, te ní cachí-dé: “Quìdi ñaha-xi xii-í sá yùhú-í”, duha ní cachí-dé.

<sup>22</sup> Te nchòhó, ñà túú quide-ndo datná ní quide cue ñáyiú-án nǐ sáhá<sup>n</sup> tuhá-yu yucu-án, dico cada iní-ndó sǎ sà ní tuha-ndo yùcu Sión sá ndécú núú ndécú Yá Ndióxí, ndìhi ñuú-gá ñuú Jerusàlén sá cáá àndiú te ñiú-gá cúú-gá Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te ñiú-ni xiá<sup>n</sup> xǐndecu cuéhé víhi cuè espíritú xínú cuèchi núú-gá <sup>23</sup> chíñùhu ñaha-xi xii-gá. Te nchòhó cúú-ndó cuè ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxí, te ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá, ñáyiú yòdo tnuní núú tùtú-gá ndécú àndiú, te ñiú-ni ñáyiú-án cuañaha-gá xii-yu sá ndúú táhù-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yá Ndióxí Yáá cada ndáá yícá cuèchi nchaa ñáyiú. Te cada iní-ndó sǎ ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi cue ñáyiú ní quide ndáá ní xǐndecu ichi Yá Ndióxí ñuyíú-a. Te ñáyiú-án ñà túú tnàhí-gá ná cùmǎñ-yu vitna ndécú-yu núú-gá. <sup>24</sup> Te ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yáá ní quide nàcuáa cada Yá Ndióxí ingá núú sǎ vǎha sá cúú-xí nchàa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, chi ní sati níñí-gá te ní xíhí-gá núú cùrúxí. Te níñí Xítóhó Jesucristú ñà túú ñiú-ni cuu-xi ndìhi níñí ndíi Àbél, chi ñiú cuendá níñí-gá-án ní quide càhnu iní Yá Ndióxí nchaa cuèchi-o.

<sup>25</sup> Núú xiá<sup>n</sup> ío cada cuendá-ndó vǎ dáquèe tihú-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxí, chi nchaa ñáyiú ní xǐndecu ndéé sanaha ñuca<sup>n</sup> ní quidé-yu ní dáquée tihù-yu tnúhu ní càhá<sup>n</sup>-gá ñuyíú-a sá cúú-xí-yu. Te ñà túú ní càcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní quidé-yu. Te uu<sup>n</sup>-gá tucu nchoo chi vǎ càcu-o te núú duca<sup>n</sup> na dàquee tihú-ó tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxí ndéé àndiú sǎ cúú-xí-ó. <sup>26</sup> Te cùtnàhá ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxí ndéé sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna càchí-gá: “Yúhú quidi tucu-í ingá xito ñuyíú, te ñà díú mèe-ni ñuyíú duca<sup>n</sup> quidi-í chi tnàhá àndiú quidi-í”, càchí-gá. <sup>27</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-gá sǎ ingá xito tucu duca<sup>n</sup> càda-gá xiá<sup>n</sup> cùtnùnì sǎ ncháàndì tihú sǎ tùu ndèhe-o danaa-gá. Te nchaa sǎ ñà túú ndéé tùu quini-ó ñuyíú-a xiá<sup>n</sup> vǎ quidi-xí te ni vǎ náa-xí. <sup>28</sup> Te núú ní cachí Yá Ndióxí nduu táhù-ó cùndecu-o chi mee-gá táxí tnùnì-gá xiá<sup>n</sup>, te ni vǎ quidi-xí te ni vǎ náa-xí. Te xiá<sup>n</sup> ío xini ñuhu-xi ndacá<sup>n</sup> táhù-ó núú-gá, te yíñùhu yíñuhu cuu cuèchi-o núú-gá nàcuáa cuu vǎha iní-gá, te duca<sup>n</sup> cùhu<sup>n</sup> iní-ó sǎ ío càhnu cuu-gá. <sup>29</sup> Te Tǎtá-ó Dǔtú Ndióxí cúú-gá dàtná ñiú<sup>n</sup> ñuhú chi danàa-gá nchaa sǎ ñà túú quide nacuáa cuu vǎha iní-gá.

## 13

### *Nàcuáa tàú-xi cada-o cuendá cuu vǎha iní Yá Ndióxí*

<sup>1</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vǎ dáñá ndéé-ndó cùu iní tnàhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. <sup>2</sup> Te cunaha-ndo sǎ núu ío ñáyiú ñùhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuañaha-ndo vehe ndetatu-yu, te cuañaha-ndo sǎ càxi-yu. Chi davá-yu ndéé espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxí ní sáhá<sup>n</sup> vehé-yu ní quehe<sup>n</sup> cuendá-yu te ñà túú ní cùtnunì iní-yu sǎ díú espíritú xínú cuèchi núú-gá cúú-xí.

<sup>3</sup> Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiú xìxíhi vecaá, te cada iní-ndó sǎ tnàhá-ndó yíhi-ndo vecaá ndìhí-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchàa ñáyiú ío ndòho, te cada iní-ndó sǎ tnàhá-ndó ndòho-ndo ndìhí-yu.

<sup>4</sup> Te nchaa ñáyiú na càchí-yu sǎ ñiú<sup>n</sup> sǎ vǎha cùu-xi sǎ ñiú<sup>n</sup> téé ndìhi ñiú<sup>n</sup> ñadìhí ná níhí tnàhá-yu candeca tnàhá-yu. Te nchòhó cue téé vǎ cánì iní-ndó càhá<sup>n</sup>

ndihi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùu-yu. Te duca<sup>n</sup>-ni nchòhó cue ñáyiú dñí tucu vá cání ñí-ndó cǎhá<sup>n</sup> ndihi-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, chí Yá Ndióxi dandòho-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi díí ñí.

<sup>5</sup> Te vá cùhú<sup>n</sup> ñí-ndó mèe-ni díhú<sup>n</sup>. Te núu nándi cùu nchaa sá ndécú ndihi-ndo te ñíu-ni nchaa xiá<sup>n</sup> sa nduu vétú ñí-ndó, chí Yá Ndióxi ní cachí-gá: “Ni ñ<sup>n</sup> nduu vá dáñá ñihnu ñaha-í xii-ndo, chí nchaa-ni nduu chindee ñaha-í”, duha ní cachí-gá. <sup>6</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu nchoo ñí yuhu ñí ñí-ó cǎhá<sup>n</sup>-ó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-o, te cachí-ó:

Yá Ndióxi cùú-gǎ Yáá chindèe ñaha xii-í,  
núu xiá<sup>n</sup> ñá túú yùhú-í cuèi nándi cǎhá<sup>n</sup> ñáyiú cada ñáhá-yu xii-í.  
Duha cachí-ó.

<sup>7</sup> Chí ndácú ñí cue tée ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítohó Jesucristú cue tée ní cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi núu-ndó, te ío váha chí nácuaa cuendá nácuaa ní quide nchaa cue tée-á<sup>n</sup> ní xindecu-güedé ndéé ní sáá nduu ní xihí-güedé. Te ío quindáá ñí-ndó Yá Ndióxi dátá ní xóo cada cue tée-á<sup>n</sup>.

<sup>8</sup> Te dátá-ni ní quide Xítohó Jesucristú ndéé sanaha ñíu-ni duca<sup>n</sup> quide-gá vitna, te ñíu-ni duca<sup>n</sup> càda-gá ndéé núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi. <sup>9</sup> Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú dacáhá<sup>n</sup> ñáhá xii-ndo natuha-ndo ingá ichi, ñáyiú dànehé tnàha ñáyiú-xi nándi sá ní cutúha-yu, te nchaa xiá<sup>n</sup> ñá túú ñ<sup>n</sup>-ni cǎhá<sup>n</sup>-xi ndihi tnúhu sá ndécú ndihi-ndo. Te Yá Ndióxi chindèe ñaha-gá xii-o nácuaa ñíhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, te duca<sup>n</sup> te cuu-xi sá váha sá cùú-xí-ó, te ñá díú cuendá ñ<sup>n</sup> sá xéxi-ó ñíhí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiú cachí-yu sá dáva núú comidá cuu caxi-o te dava ñáhá nácuaa ñíhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndàá sá sá dúcá<sup>n</sup> vá cǎxi-ó nchaa núú comidá ñíhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá.

<sup>10</sup> Chí Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó núú cùrúxi, te nchaa ñáyiú nchicú<sup>n</sup> ñihnu-ni quide nchaa nácuaa ní quide nchaa dútú ñí xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndéé sanaha, ñáyiú-á<sup>n</sup> vá cùú tnáhá tnúhu-yu ndihi Xítohó Jesucristú Yáá ní xihí núú cùrúxi sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu. <sup>11</sup> Chí dútú cùnùu-gá ní xindecu ndihi cue ñáyiú isràél, tée-á<sup>n</sup> ní xóo canehe-dé ñíhí nchaa quiti ní xóo cahni-dé ní xóo quíhu ndéé xití cuártú ní cuu íi-gǎ. Te duca<sup>n</sup> ní xóo cada dútú-á<sup>n</sup> cuendá cada càhnu ñí Yá Ndióxi nchaa yícá cuèchi ñáyiú, te cuñú nchaa quiti-á<sup>n</sup> ní xóo cahmi-güedé ñ<sup>n</sup> xio yuhu ñúú. <sup>12</sup> Te duca<sup>n</sup> ní yáha Xítohó Jesucristú chí ndéé ñ<sup>n</sup> xio yuhu ñúú ní sañi ñaha-güedé xii-gá. Te cuendá ñíhí-gǎ sá ní sati núú cùrúxi núú ní xihí-gá, ní nduu ndoo ní nduu nine ñí cue ñáyiú sàndáá ñí ñáhá xii-gá. <sup>13</sup> Te vitna chí ná túha-o Xítohó Jesucristú te cada ndee ñí-ó ndòho-o dátá ní ndòho-gá. <sup>14</sup> Te ñuyú-a ní ñ<sup>n</sup> xichi ñá túú ndéé cáá ñ<sup>n</sup> ñúú cudú ñí caa ñí quíhí<sup>n</sup> cuendá cundecu-o, dico duca<sup>n</sup>-ni ñíhu ñí-ó ñ<sup>n</sup> xichi núú ndúú táhú-ó cùndecu-o ní caa ñí quíhí<sup>n</sup>.

<sup>15</sup> Te núu xiá<sup>n</sup> xini ñíhu-xi sá vá dáñá ndéé-ó chíñuhu-o Dútú Ndióxi chí Xítohó Jesucristú ní quide-gá nácuaa ndacu-o tnáhá tnúhu-o ndihi Yá Ndióxi, te òré cǎhá<sup>n</sup> ndihi-o-gǎ te nuu núu ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú-gǎ. Te nchaa tnúhu cǎhá<sup>n</sup>-ó òré cǎhá<sup>n</sup> ndihi-o-gǎ cùú-xi dátá ñ<sup>n</sup> táhú sá cùú-xi-gǎ. <sup>16</sup> Te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá váha cundecu-ndo, te duca<sup>n</sup> chindee tnaha-ndo ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo ndihi sá ndécú ndihi-ndo. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te caní ñí-ndó sá cùú-xi dátá ñ<sup>n</sup> táhú sá ío váha cùu ñí Yá Ndióxi.

<sup>17</sup> Te quindáá ñí-ndó càda-ndo nchaa nácuaa cǎhá<sup>n</sup> cue tée yíndaha ñaha xii-ndo nácuaa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chí ñíu cue tée-á<sup>n</sup> quidé

cuèndá ñáhá-güedë xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo núu-gã. Te sáá nduu nàcani tnúhu-güedé núu-gã núu ní quide váha-güedé àdi ñá túú ní quide váha-güedé ní xíndecu ndihí ñaha-güedé xii-ndo. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo quindáá iní-ndó-güedé te cudíí iní-güedé cundecu ndihí ñaha-güedé xii-ndo, te vá ndihú iní-güedé. Te núu vá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo te vá cúu-xí sá váha xii-ndo nchàa sá quidé-güedé sá cúu-xí-ndó.

<sup>18</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-ndó sã càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Yã Ndiõxí cuèndá-ndí. Te nchúhú cútñuní ndáá iní-ndí sá ñà túú nã cúmãní-ndí núu Yã Ndiõxí, te duca<sup>n</sup> chi ndùcu-ndí nàcuáa quide-ndí cundáá-ndí núu-gã. <sup>19</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhú tucu-í núu-ndó sã ïo cáca<sup>n</sup> táhú-ndó núu Yã Ndiõxí cuèndá sá méé-gã ná cádá te ïo ndihí quixi coto ñaha tùcu-í xii-ndo.

*Tnúhu ndéé núu nĩ ndihí-ná*

<sup>20</sup> Te Yã Ndiõxí Yaá quidé cùu váha iní-ó ndècu-o, Yaá-á<sup>n</sup> nĩ dándótó-gã Xítohó Jesucristú. Te Xítohó Jesucristú-á<sup>n</sup> cúu-gã dàtná ïi<sup>n</sup> toli ïo-gã quéné cãva xito mbéé. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-gã cuèndá sá nĩ sati níñi-gã te ní xihí-gã, te duca<sup>n</sup> nĩ cuu cuèndá sá nĩ quide ndáá-gã ndihí Yã Ndiõxí sá cádá-gã ïngá núu sá váha sá cúu-xí nchòo cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te nàcuáa ní quide ndáá-gã ndihí Yã Ndiõxí te ñu-ni duca<sup>n</sup> càda-xi núu cuahá<sup>n</sup> núu vëxi. <sup>21</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núu Yã Ndiõxí sá méé-gã ná chìndee ñaha-gã xii-ndo cuèndá cada-ndo mèe-ni sá váha nàcuáa cuní méé-gã, te mee-gã ná cádá ñaha-gã xii-o nchàa sá váha sá sání iní-gã. Te ñu-ni duca<sup>n</sup> na tàuchiu<sup>n</sup>-gã cada Xítohó Jesucristú sá cúu-xí-ó, duha xicá<sup>n</sup> táhú-í núu-gã. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sã ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú nĩ caa nĩ quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

<sup>22</sup> Te càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá cádá càhnu iní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í dásàhú ñàhà-í xii-ndo, chí ñá túú vai tnúhu chido tnuní-í núu tùtú-a sá cúu-xí-ndó.

<sup>23</sup> Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã tẽ Timùteú téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ní cácu-dé ñá túu-gã yíhí-dé vecaá. Te núu na quèxio ndihí-dé núu ndécú-í te quixi-í ndihí-dé núu ndécú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

<sup>24</sup> Te cùñaha-ndo sã ïo na càda ndee iní nchaa cue téé yìndaha ñaha xii-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi Yã Ndiõxí. Te duca<sup>n</sup> cùñaha tùcu-ndo xii nchaa ñaha-gã ñáyiú cùu cuèndá-gã sã ïo na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiú nàció<sup>n</sup> Itàliá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi-gã càchí-yu sã ïo cada ndee iní-ndó. <sup>25</sup> Te Yã Ndiõxí ïo na chìndee chítúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ïo chí cádá ndèe iní-nã vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SÀNTIAÚ

*Té Sàntiaú cadúha-dé tutú quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáyiú isràél nchíté nuu ñihí ñuyíú*

1 Yúhú té Sàntiaú xinú cuèchi-í núú Yá Ndiòxi ndihi núú Xítohó Jesucristú, te tèe-í tñuhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhò ñáyiú isràél nchíté nuu ñihí ñuyíú-a.

*Yá Ndiòxi táxi-gã sá xiní tñuní-ó*

2 Te nchòhò ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo cuéi náí cùu sá ùhú véxi cuendá-ndó, <sup>3</sup> chi duca<sup>n</sup> te cutnùni iní-ndó sá sàndáá ndisa iní-ndó-gã, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi náí ná yáha-ndo. <sup>4</sup> Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te duca<sup>n</sup> te cuu-ndo ñáyiú váha, te cundáá-ndó núú Yá Ndiòxi, te duca<sup>n</sup> te ñá túú-gã ná cumání-ndó núú-gã.

<sup>5</sup> Te núu cùmání sá xiní tñuní-ó, te cacadá<sup>n</sup>-ó núú Yá Ndiòxi te mee-gã taxi-gã, chi ío váha iní-gã, te ñá túú cùnini iní-gã núú-ó. <sup>6</sup> Te ni yùhu ni iní-ó cacadá<sup>n</sup>-ó núú-gã, te quindáá ndisa iní-ó sá táxi-gã sá cùmání quini tñuní-ó, te vá cání ì<sup>n</sup> caní úú iní-ó. Chi nchaa ñáyiú sàni ì<sup>n</sup> sàni úú iní-xi cùu-yu dàtná ndute làmár cuáhá<sup>n</sup>-xi duha cuáhá<sup>n</sup>-xi dàcá<sup>n</sup> nàa-xi òré quéné tãchí. <sup>7</sup> Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> sàni iní-xi, te vá cání ì<sup>n</sup>-yu sá ñihí-yu sá xicá<sup>n</sup>-yu núú-gã. <sup>8</sup> Chi nchaa ñáyiú sàni ì<sup>n</sup> sàni úú iní-xi ñá cùnùni iní-yu ndédacàa sá sání ì<sup>n</sup>-yu cadá-yu.

<sup>9</sup> Te nchaa ñáyiú ndàhú ñáyiú ndècu ichi-gã, xiní ñuhu-xi ñá túú-gã ná caní iní-yu, mee-nã cudíí ì<sup>n</sup>-yu, chi Yá Ndiòxi chindèe ñaha-gã xii-yu. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú cuica xiní ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yá Ndiòxi cuéi náí ná yáha-yu. Chi ñáyiú-á<sup>n</sup> cùu-yu dàtná itá nchaa cùhú sá ñá túú cùdíí naha. <sup>11</sup> Chi òré ní cuu ñihí cahni nchícanchii, te ní dádíí-ni-xi nchaa cùhú cuíí-ã<sup>n</sup> te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gã cáá vìi. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñáyiú cuica chi núú chíú<sup>n</sup>-ní-yu xihí-yu.

*Nchaa ñáyiú quide cahnu iní-xi nchaa sá yáha-yu*

<sup>12</sup> Te váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándi sá yáha-yu ndècú-yu ichi Yá Ndiòxi, chi òré ná ndíhí nchàa xíã<sup>n</sup> yáha-yu, te cuáñaha Yá Ndiòxi ì<sup>n</sup> coróná váha vìhi cundecu ndihí-yu, te ndáá chi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxi sá táxi-gã xii nchaa nchoo ñáyiú ñuhu iní ñáhá xii-gã. <sup>13</sup> Te nchaa ñáyiú sàni iní-xi cada nándi sá cuèhé sá dúhá, te vá cání ì<sup>n</sup>-yu sá Yá Ndiòxi táuchiu<sup>n</sup>-gã duca<sup>n</sup> cadá-yu, chi Yá Ndiòxi ñá quíú te caní iní-gã cada-gã ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, te ni ñá túú tàuchiu<sup>n</sup>-gã sá dúcá<sup>n</sup> cadá-yu. <sup>14</sup> Te cuini<sup>n</sup>-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá chi duca<sup>n</sup> véxi iní-yu. <sup>15</sup> Te nchaa ñáyiú ío ñuhu iní nchaa sá cuèhé sá dúhá te quidé-yu, te núu na càda-ni-yu te cuíta niñnú-yu.

<sup>16</sup> Te nchòhò ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. <sup>17</sup> Chi nchaa sá váha véxi-xi núú Yá Ndiòxi Yaá ndécú àndiú, chi ðiú mee-gã ní cadúha-gã àndiú ndihi nchaa chódíní, ndihi yóó, ndihi nchícanchii. Te Yá Ndiòxi ñá túú ndí quehe<sup>n</sup> ndí quehe<sup>n</sup>-gã sá cání ì<sup>n</sup>-gã, te ni ñá túú cùu-gã dàtná ì<sup>n</sup> cuándáhú cuáhá<sup>n</sup>-xi duha cuáhá<sup>n</sup>-xi dàcá<sup>n</sup>, chi ì<sup>n</sup>-ni sá sání ì<sup>n</sup>-gã. <sup>18</sup> Te Yá Ndiòxi ní cuini<sup>n</sup>-gã sá cùu-ó dèhe-gã, te ndáá sá cùu-ó dèhe-gã chi sàndáá iní-ó tñuhu-gã. Te nchoo ñáyiú sàndáá iní-xi tñuhu-gã cùnùu-gã-ó chi ní nduu-o dèhe-gã.

*Ichi ndáá cuiti*

19 Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú, cundedóho-ndo ìñ tñúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Te cuini-í sá cùndecu túha-ndo cundedóho-ndo tñúhu Yá Ndiòxí, te caní váha iní-ndó nàcuáa càhá<sup>n</sup>-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdée<sup>n</sup>-ndó. 20 Chi núu na cùdée<sup>n</sup>-ó te ñá túú quide váha-o núú Yá Ndiòxí. 21 Te ña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá íó ñuyíú-a. Te quindáá iní-ndó tñúhu Yá Ndiòxí ndécú ndìhi-ndo, te vá cùnduu sáá iní-ndó, te duca<sup>n</sup> te naníhí tàhú-ndó.

22 Te quindáá iní-ndó tñúhu-gá te vá cuendá-ni cundedóho-ndo, chi núu na cundedóho-ndo te vá tñí-ndó ñá, te dicó-ni dándahú-ndó mée-ndo te vá naníhí tàhú-ndó. 23 Chi nchaa ñáiyu dicó-ni sàcúndedóho tñúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáiyu-á<sup>n</sup> cùú-yu dàtná ìñ ñáiyu sàcúndehé-ní núú-xi núú yùtátá. 24 Chi nini néhé-yu ní xini-yu núú-yu, te ní xócáni-yu te ní nacuaa-ni-yu nàcuáa càa núú-yu. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu ñáiyu sàcúndedóho tñúhu Yá Ndiòxí, te ñá túú tñí-yu. 25 Te nchaa ñáiyu dàcuaha ndisa tñúhu ní dándóo Yá Ndiòxí ñihnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú ìñ sá vée cùu-xi. Te ñáiyu-á<sup>n</sup> ñà túú dicó-ni sàcúndedóho-yu chi quide ndáá-yu núú-gá, te cùdí iní-yu xíndecú-yu.

26 Te nchaa ñáiyu càchí sá ndécú ichi ndáá te cùtèxínu-ni càhá<sup>n</sup>-yu, te xiá<sup>n</sup> dicó-ni dándahú-yu mée-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. 27 Te núu ndecu-o ichi ndáá cuiti ichi Dútú Ndiòxí, te chindee-o nchàa ñáiyu ní ndóo ndàhú, ndìhi ñáiyu quèé ndécú ndìhi tñúndòho tñúhu ndàhú, te vá cáda-ó ñandi sá cuèhé sá dúhá íó ñuyíú-a.

**2***Ìñ nuu-ni cùu iní-ó nchàa tnahá ñáiyu-o*

1 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú Yáá cúnù, ìñ nuu-ni càhá<sup>n</sup> ndìhi váha-ndo nchàa tnahá ñáiyu-ndo. 2 Te núu núú natàcá-ndó chíñuhu-ndo Yá Ndiòxí ní sáá ìñ téé ío váha càa dóo ñihnú-dé, te ní sáá tucu ìñ téé ñihnu dóo ndàhú, 3 te núu téé ñihnu dóo váha-ni-á<sup>n</sup> néhé-ndó sá yíñùhu núú-dé, te taxinucóo-ndo-dé ìñ núú xilé váha, te téé ndàhú-á<sup>n</sup> daxòcáo-ndo-dé ìñ xio àdi canucóo-ndo-dé núú ñùhú, 4 te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi ìñ-ni-dé cùú iní-ndó, te ìñ-dé ñá túú cùu iní-ndó.

5 Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú, chí cùndedóho tucu tñúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-gá vai ñáiyu ndàhú cuendá tnahá tñúhu ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúúxí ñáiyu cuica ñáiyu ñá túú sàndáá iní tñúhu-gá, chi ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu na cùu iní ñàhá xii-gá nduu táhù-yu cundecú-yu ndìhi-gá ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup>.

6 Te nchòhó, ñá túú nèhe-ndo sá yíñùhu núú ñáiyu ndàhú, chi núú ñáiyu cuica-ni nèhe-ndo sá yíñùhu. ¿Te náa ñá cùtnùni iní-ndó sá ñáiyu cuica dándohó ñàhá-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàhá<sup>n</sup> núú cuè téé cùchiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>? 7 Te ñiú-ní-yu ío càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucrístú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dèhe-gá.

8 Te ìñ ndudú cúnùu-gá ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ní ngódó tñùní núú tütú-gá càchí-xí sá cùú iní-ó tnahá ñáiyu-o dàtná cùú iní-ó mée-o. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-o te quide váha-o. 9 Dico núú ñá túú cùu iní ìñ nuu-o cuè tnahá ñáiyu-o, te cuu cuèchi xii-o chi ñá túú quide-o nacuaa càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí. 10 Te núu ìñ ñáiyu ndàunihu ìñ sá càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te dava-ni quide-yu ña, te ñáiyu-á<sup>n</sup> ñà



túu quidé-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> ndudú Yá Ndiòxí. <sup>11</sup> Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá tēe ndècu ñadihí-xi v́a càhá<sup>n</sup> ndihí-dé ingá ñadihí. Te ñu-ni-gá ní cachí-gá sá v́a càhni-ó tnàha ñáyiu-o. Te cuèi ñá túu càhá<sup>n</sup> ndihí-o ìngá ñadihí, te núu sàhni-o tnàha ñáyiu-o te ñá túu quide-o nacuáa càhá<sup>n</sup> ndudú Yá Ndiòxí. <sup>12</sup> Te nchoo xini ñuhu-xi càhá<sup>n</sup>-ó tnùhu váha te cada ndáá-ó, chi ñá díú ñi<sup>n</sup> sá v́e cùu-xi sá ní cachí Yá Ndiòxí cada-o. Te mee-gá ní cachí-gá sá cádá ndáá-gá cuèchi-o na sáa nduu. <sup>13</sup> Te nchaa ñáyiu ñá túu cundahú iní tnàha ñáyiu-xi, te v́a cundahú iní ñáhá-gá xii-yu na sáa nduu càda ndáá-gá cuèchi-yu. Te nchaa ñáyiu cundahú iní tnàha ñáyiu-xi te Yá Ndiòxí cundahú iní ñáhá-gá xii-yu na sáa nduu-ã<sup>n</sup>.

### *Quindáa iní-ó Yá Ndiòxí te cada váha-o*

<sup>14</sup> Te nchòhò ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu càchí-ó sá sàndáa iní-ó Yá Ndiòxí te ñá túu quide-o sá váha, te ñá túu ndèe nándihí-xi, chi v́a nánihí táhú-ó te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. <sup>15</sup> Te núu ndèhe-o ñi<sup>n</sup> tnàha ñáyiu-o ñá túu dǒo-yu àdi ñá túu sá cunchitò-yu, <sup>16</sup> te xáha<sup>n</sup>-o: “Núhú-n te nducu-n dǒo cuihnu-n te nducu-n sá cáxí-n”, xáha<sup>n</sup>-o, te ñá túu nã sãñaha-o, te sá dúcá<sup>n</sup> quide-o te ñá túu quide váha-o. <sup>17</sup> Te núu càchí-ó sá sàndáa iní-ó Yá Ndiòxí te ñá túu quide váha-o ndècu-o, te v́edana nàndihí-xi.

<sup>18</sup> Te ió ñáyiu càchí-yu sá sàndáa iní-yu Yá Ndiòxí, te ió ñáyiu càchí-yu sá mée-ní sá váha quidé-yu. Te yuhú càchí-í sá núu ñá túu quide-o sá váha, te ñá túu sàndáa iní-ó Yá Ndiòxí. Te nchoo quide-o sá váha núu xiã<sup>n</sup> cútñuní iní-ó sá sàndáa iní-ó-gá. <sup>19</sup> Te ió ñáyiu càchí sá ñi<sup>n</sup>dii-ni Yá Ndiòxí ndécú, te váha-ni càhá<sup>n</sup>-yu. Te tnàhá yucu ñáváha ndihí nchaa espíritú cundihí-xi xiní-xi sá ndécú ñi<sup>n</sup>dii-ni Yá Ndiòxí, te yuhú-xi dico ñá túu tñi<sup>n</sup>-xi tnùhu-gá. <sup>20</sup> Te ió ñi<sup>n</sup> dǐquí-ó te núu na càchí-ó sá sàndáa iní-ó Yá Ndiòxí, te v́a cádá-ó sá váha. <sup>21</sup> Te ñani tnáhá-ó ndíi Àbrahám tée ní xíndecu ndéé sanaha ñi ngúndecu váha ndíi núu Yá Ndiòxí, chi ní xito ndéé ñáhá-gá xii ndíi núu ndisa sá càhni ndíi déhe ndíi té Isàác nduu táhú-gá ní cùu, te ðává-á<sup>n</sup> ñi cutñuní iní-gá sá ió sàndáa iní ñáhá ndíi xii-gá, núu ñá ní ðaña-gá cahni ndíi déhe ndíi. <sup>22</sup> Te nàha-o sá ndíi Àbrahám ñá díú-ní sá mée-ní sá ñi sàndáa iní ñáhá ndíi xii-gá, chi ní tñi<sup>n</sup> ndíi tnùhu-gá. <sup>23</sup> Te duca<sup>n</sup> ñi quee ndáa-xi nacuáa càhá<sup>n</sup>-xi núu tutú Yá Ndiòxí núu càchí-xi: “Ndíi Àbrahám ñi sàndáa iní ndíi ní quide ndíi nchaa nacuáa ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te ní ngúndecu váha ndíi núu-gá, te ní cachí-gá sá cùu ndíi ñi<sup>n</sup> tée ió váha tnàhá tnùhu ndihí-gá”, duha càchí-xi núu tutú-gá.

<sup>24</sup> Te xiã<sup>n</sup> cútñuní iní-ó sá ñá díú mèe-ni sá quindáa iní-ó Yá Ndiòxí, chi núu na càda-o nacuáa cuu váha iní-gá te ngúndecu váha-o núu-gá <sup>25</sup> dàtná ní quide-gá tá Ràháb ñi<sup>n</sup> ñadihí ní xíndecu ndéé sanaha, chi xíchí-ã<sup>n</sup> ñi xíndecu-xi ichi díi iní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndiòxí te ní ngúndecu váha-xi núu-gá, chi ní chindee-xi cuè tée isràèl cue tée ní xica chi<sup>n</sup>-gá, te ní sanu ichi ñaha-xi xii-güedé ñi<sup>n</sup> ichi núu v́a nánihí ñáhá cuè tée cùu uhú iní ñáhá xii-güedé. <sup>26</sup> Te nchaa ñáyiu càchí sá sàndáa iní Yá Ndiòxí, te ñá túu quidé-yu nacuáa càhá<sup>n</sup>-gá ñáyiu-ã<sup>n</sup> cùu-yu dàtná ñi<sup>n</sup> ñáyiu ní xíhí. Chi ñá túu-gá ndíxí tũu iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ñá túu cuini tñi<sup>n</sup> tnùhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí.

## 3

1 Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñáiyu tnúhu Yá Ndiòxí chi íí cáá-xí. Chi na quítnahá nduu nàcuáha-o cuendá núu-gã, te núu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúú váha iní-gá núu-ó. 2 Te nchaa-o ío cuéhé sá ñá túú váha quide-o. Te nchaa ñáiyu ñá túú càhá<sup>n</sup> tnúhu cuéhé tnúhu duha cùú-yu ñáiyu ñá túú ná cúmání chi ío ndáá quidè-yu. Te xini-yu cotnii-yu mée-yu, te quide váha-yu núu Yá Ndiòxí. 3 Te dátaná cuini-ndó cùu ñ<sup>n</sup> quiti te núu na chihi-o frenú yuhu-di, te cotnii-o-di te ngúnu ichi-di, te duca<sup>n</sup> sátnahá-xí cùu ñáiyu sácótnii mee-xi, chi ñá túú càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu cuéhé tnúhu duha. 4 Te dátaná cuini-ndó cùu barcú cuéi nàhnu vihi-xi, dico òrè quéné ñihi táchí te tündaha-xí ñ<sup>n</sup> xio, dico téé dàcaca ndacu-dé dáquihí<sup>n</sup>-dé-xi ndihi ñ<sup>n</sup> yutnu sá dánani-güedé tímú ndaa núu càchí iní-dé quihí<sup>n</sup>-xi. 5 Te duca<sup>n</sup> cùu tucu yaa-o chi ío líhli-xi dico ío cuéhé tnúhu càhá<sup>n</sup>-ó ndihi-xi. Te duca<sup>n</sup>-ni sátnahá-xí cùu tucu sá lúhá ñúhú chi sàhmi-xi ñ<sup>n</sup> yucu. 6 Te ñiu-ni duca<sup>n</sup> sátnahá-xí cùu yaa-o chi ío cuéhé tnúhu cuéhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-ó ndihi-xi, te dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuéhé cuéchi quide-o ndihi-xi cuendá sá ñüyúú-a ñúhu tnahá ñúhú tnii yucu ñáváha dàtica nihnu ñaha-xi. 7 Te ndacu-o càda masú-ó ncháa núu quiti ío ñuyúú cuéi quiti déé<sup>n</sup> quiti xica núu ñúhú, te cuéi quiti ndava, te cuéi cóo, te cuéi quiti ñúhu xití ndute lámár, chi duca<sup>n</sup> quide dava cue téé ñuyúú-a. 8 Dico yaa-o chi vá yóo ñ<sup>n</sup> ndacu cada masú ñháá xii-xi nacuaá càhá<sup>n</sup>-ó mée-ni tnúhu váha ndihi-xi, chi mee-ni tnúhu cuéhé tnúhu duha cùnuu-gá càhá<sup>n</sup>-ó ndihi-xi. Te cùu-xi dátaná ñ<sup>n</sup> venènú chi dátuu-xi iní-ó. 9 Te ñiu-ni ndihi yaa-o quide cahnu-o Dútú Ndiòxí Yáá cúú Tátá-ó, te ñiu-ni ndihi yaa-o cahá<sup>n</sup> úhú-ó cué tnahá ñáiyu-o. Te xini ñuhu-xi vá dúcá<sup>n</sup> càda-o, chi mee-gã ní chihi-gá sá xini tnúni-ó ndihi iní-ó, dátaná cáá mée-gá ñúhú íni-gá. 10 Te ñiu-ni yuhu-o quèe tnúhu cuéhé tnúhu duha. Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú cunaha-ndo sá ñá túú ndúu váha-xi duca<sup>n</sup> càda-o. 11 Te ñá túú xini-ndó sá ñ<sup>n</sup> núu quée ñihni ndute, te quèe ndute váha te quèe ndute úá-ã. 12 Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú xini-ndó sá ñ<sup>n</sup> yutnu ngúxí, te cùu<sup>n</sup> aceitúná, àdi xini-ndó sá ñ<sup>n</sup> yoho yaha stilé te cùu<sup>n</sup> ngúxí. Te duca<sup>n</sup> cuéi ñ<sup>n</sup> núu quée ñihni ndute, vá cúú quèe ndute váha te quèe ndute úhá. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xí cùu yuhu-o chi vá cúú càhá<sup>n</sup>-ó tnúhu váha te càhá<sup>n</sup>-ó tnúhu cuéhé tnúhu duha.

### *Nchaa sá váha xini tnúni-ó tàxi Yá Ndiòxí*

13 Te núu ndècu ñáiyu túha tnuú-ndó ñáiyu cùtnuní iní-xi, te xini ñuhu-xi mee-ni sá váha cadá-yu, duca<sup>n</sup> te cutnuni iní-ó sá túha ndisá-yu, te vá cadá càhnú-yu mée-yu. 14 Te núu nchoo cuédú íni-ó te cuini-ó cùnuu-o núu tnàha ñáiyu-o, te vá càchí-ó sá túha-o, chi ñá túú quide ndáá-ó te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. 15 Chi ñá díú xíã<sup>n</sup> ní dànehé ñháá Yá Ndiòxí, chi ñuyúú iha ní cacu nihnu-xi cuendá sá yucu ñáváha dàcahu iní ñháá-xí. 16 Te núu ndécú ñáiyu cuédú íni ñáiyu cuini cunu, te yacá<sup>n</sup> mee-ni ndáhu nàá xíndecú-yu, te ñá túú quide váha-yu, chi mee-ni ncháa sá cuéhé sá dúhá quidè-yu. 17 Te núu ní taxi Yá Ndiòxí sá xini tnúni-ó, te cada váha-o, te càhá<sup>n</sup> ndihi váha-o ncháa tnahá ñáiyu-o, te tnii-o tnúhu váha càhá<sup>n</sup>-yu, te cundàhú iní-ó-güé-yu te chindee-ó-yu, te vá cáni ñ<sup>n</sup> caní úú iní-ó, te ío cunduu ndáá iní-ó. 18 Te núu cuini-ó ñá túú ná cuu cundecu-o ñuyúú-a, te cada váha-o sá cúú-xí tnàha

ñáyiu-o cuendá sá ñà túú nã cuu cundecu-o ndihí-yu. Te duca<sup>n</sup> te nguínchicú<sup>n</sup> dava-gá tnàha ñáyiu-o càda váha-yu.

## 4

### *Vá cúu cùndecu-o ichi Yá Ndióxi te cada-o nãndi sá cuèhé sá dúhá*

<sup>1</sup> ¿Te xini-ndó nã cuendá nã ñáyiu te xisahni tnàhá-yu-ã<sup>n</sup>? Te nãa-yu sá tnúhu cuédú íní, chi diu-ni xiã<sup>n</sup> ñúhú íní-yu, te ñá túú ndècu váha íní-yu. <sup>2</sup> Chi cuíní-yu cundecu ndihí-yu ì<sup>n</sup> sá ñà túú ndècu ndihí-yu, te ñá túú nihí-yu núu xiã<sup>n</sup> xicuu cuédú íní tnàhá-yu, te xicuehé tnàhá-yu, te càni tnahá-yu, te xisahni tnàhá-yu. Te ñá túú nihí-yu sá cuíní-yu chi ñá túú xicá<sup>n</sup>-yu núu Yá Ndióxi. <sup>3</sup> Te cuèi xicá<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> sá cuíní-yu núu-gã te ñá túú sãñaha-gã, chi ñá túú xicá<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> sá cúu xii-yu sá váha, chi ì<sup>n</sup> sá ná ndihí-yu núu cáda-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xicá<sup>n</sup>-yu, núu xiã<sup>n</sup> ñá nihí-yu. <sup>4</sup> Te nchaa ñáyiu duca<sup>n</sup> xíquide ío cùu sáá íní-yu núu Yá Ndióxi. Te naha-ndo sá ncháá ñáyiu cùdí<sup>n</sup> íní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú íní-yu Yá Ndióxi, chi vá cúu cùndecu-o ichi cuèhé ichi duha, te cundecu-o ichi-gã. <sup>5</sup> Te ñá túú dió duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-xi núu tùtú Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Yá Ndióxi ní taxi-gã Espiritú-gã ndécú ndihí-o. Te Espiritú-gã-á<sup>n</sup> cuíní-xi sá méé-ní-gã cuhu<sup>n</sup> íní-ó”, duha càchí-xi núu tùtú-gã. <sup>6</sup> Te Yá Ndióxi ío chindee ñaha-gã cuendá cada ndáá-ó núu-gã dàtná càchí tucu-xi núu tùtú-gã núu càchí-xi: “Yá Ndióxi ñá túú cùu váha íní-gã núu ncháa ñáyiu quide cahnu mee-xi, dico chindee-gã cue ñáyiu ndàhú íní-xi”, duha càhá<sup>n</sup>-xi núu tùtú-gã. <sup>7</sup> Te cada-ndo nãcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi. Te vá cáda-ndó nãcuáa cuíní yucu ñáváha, duca<sup>n</sup> te xóo cóo ndéé ñáhá-xí xii-ndo. <sup>8</sup> Te tñii-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi te cundecu ndihí ñaha-gã xii-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha dañà-ndo ichi-á<sup>n</sup> te cada váha-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiu sàni íní cunu cuechi núu Yá Ndióxi te quide-ni-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñá túú quide váha-ndo núu duca<sup>n</sup>, chi xini ñuhu-xi sá càcá<sup>n</sup>-ndó núu Yá Ndióxi sá ná ndádá ndòo ndada nine-gã íní-ndó. <sup>9</sup> Te ndixi cuèchi íní-ndó ncháa sá quidé-ndó ndéé ndáhyú ndisa-ndo sã ndihú íní-ndó, te ñá díú dà cudí<sup>n</sup> íní-ndó. <sup>10</sup> Te nãhmá-ndó núu Yá Ndióxi nchaa sá ní quide-ndo, te ngúndecu váha-ndo núu-gã.

### *Vá càhá<sup>n</sup>-ó ncháa sá quidé tnàha ñáyiu-o*

<sup>11</sup> Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, vá cuátnuhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáyiu sãtnuhu tnaha dicó-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi sá sánú ichi ñaha xii-yu nãcuáa cundecú-yu, chi dàquee tihú-yu tnúhu-á<sup>n</sup>. Te núu càchí-ndó sá ñá túú càhá<sup>n</sup> váha tnúhu Yá Ndióxi, te xiã<sup>n</sup> queé-xi sã ñá túú sãndáá íní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup>-gã, te cuíní-ndó cùnuu tnúhu-ndo núu tnúhu-gã. <sup>12</sup> Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gã nãcuáa cada-o, te diu-ni mee-gã càhá<sup>n</sup>-gã te núu ní quide váha-o, àdi ñá túú ní quide váha-o. Te diu-ni mee-gã dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o núu ùhú núu ndàhú, te diu-ni-gã daquihí<sup>n</sup> ñáhá-gã xii-o núu ùhú núu ndàhú-á<sup>n</sup> te núu vá cáda váha-o. Te nchoo ñá túú nã cúu-ó, te núu mee-ni ncháa sá quidé tnàha ñáyiu-o cùndehe-o.

### *Ñá túú cùtnuní íní-ó nãsa túndaá-ó ìngá nduu*

<sup>13</sup> Te dava nchòhó càchí-ndó sã vítná àdi tneé quihí<sup>n</sup>-ndó ì<sup>n</sup> ñuu, te yacá<sup>n</sup> cundecu-ndo ì<sup>n</sup> cuía cada-ndo ì<sup>n</sup> ndáhu te nihí-ndó díhú<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te ni ñá xini-ndó nã cúu sã yáha-ndo vítna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná ì<sup>n</sup> vícò núhú, chi

vícó-ã<sup>n</sup> tnàvíí ndéhé-ó te tna tnaa-gá sa ní ndóñhú-xí. Duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchoo chi ì<sup>n</sup> ùú nduu duha vëxi-o ñuyú-a te ndoñuhu-o. <sup>15</sup> Te núu sãndáá iní-ó Yã Ndiõxí te duha cáhá<sup>n</sup>-ó: “Te núu Ndiõxí ná càchí-gá sá cùndëcu tnaa-o ñuyú-a te cada chùu-o”, duha cachí-ó. <sup>16</sup> Dico mee-ndo chi ío ñíí iní-ndó cuíní-ndó cùnnu tnúhu-ndo núú Yã Ndiõxí, te ñã túú ndùu váha-xi sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo. <sup>17</sup> Te núu xiní-ó càda-o sá váha te ñã túú quide-o, te cùu-xi ì<sup>n</sup> cuéchi núú-gã.

## 5

*Tnúhu sá dátũha ñaha xii nchaa ñáyiu cuica ñã túú sãndáá iní tnúhu Yã Ndiõxí*

<sup>1</sup> Te nchòhò ñáyiu cuica ñáyiu cuihna iní-xi cundedóho-ndo tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Vitna ngúíta-ndo ndíhú iní-ndó, te ndáhyú víhí-ndó, chi quixi ì<sup>n</sup> tnúndòho cuendá-ndó te ndoho yíhi-ndo. <sup>2</sup> Te nchaa sá ndécú ndíhi-ndo ndíhi cuita tiu quíhí<sup>n</sup>, te quee tíquidi dóó-ndó, <sup>3</sup> te díhú<sup>n</sup>-ndó caxi cudi ñúhu. Te xíá<sup>n</sup> cuita naquiní ndeé-ndó tnúndòho sá ñã túú quide váha-ndo. Te ndíhi-ndo ndíhi díhú<sup>n</sup>-ndó sã ní taxúha-ndo, chi vitna sa ta cùyatni sáá nduu ndíhi ñuyú-a. <sup>4</sup> Te nchaa cue téé ní quide chùu<sup>n</sup> núú chíú<sup>n</sup>-ndó ní ndatnúhu-ndo ndíhi-güedé nãcuáa cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñã túú ní chãhu-ndo-güedé nãcuáa ní xáha<sup>n</sup>-ndo xii-güedé, núu xíá<sup>n</sup> ío ndëcuéchi-ndo. Te Yã Ndiõxí Yaá ndécú àndiu ní tecú dóho-gá nãcuáa càhá<sup>n</sup>-güedé sá ní dándàhú-ndó-güedé. <sup>5</sup> Te nchòhò ñáyiu cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cùndee iní-ndó, núu quide-ni-ndo nchaa sá vëxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ì<sup>n</sup> quiti nùcuíhnu mee-ni xëxi-di, te sáá nduu sãhni-güedé-di. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchohó chi ndëcu váha-ndo vitna, te sáá ì<sup>n</sup> nduu nãcháhu-ndo nchàa sá quidé-ndó núú Yã Ndiõxí te núu vá quindáá iní-ndó-gã. <sup>6</sup> Te quide úhú iní-ndó sãhni-ndo cue ñáyiu quide ndáá núú Yã Ndiõxí, te ñã túú nã quidé-yu.

*Cunduu càhnu iní-ó te cáhá<sup>n</sup> ndíhi-o Yã Ndiõxí*

<sup>7</sup> Te nchòhò ñáyiu ndëcu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndó cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñuyú-a, te cada-ndo dátná quidé nchàa ñáyiu chíhi tatá chi sácùndetu-yu ndéé cúú<sup>n</sup> dáú te chíhí-yu. Te cùndee-ni iní-yu sácùndetu-yu ndéé cúú<sup>n</sup>-gã dáú te cùu itú-yu, te ndúíí iní-yu. <sup>8</sup> Te duca<sup>n</sup> càda nchohó tucu cada ndee iní-ndó cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. <sup>9</sup> Te duha ndùu tnúhu càhá<sup>n</sup>-í núú nchòhò ñáyiu ndëcu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, vá ndàcá<sup>n</sup> cuéchi núú tnáhá-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi ñã cuéhé-gá nduu cùmání te quixi Cristú nacuaa ñaha-gã xii-o cùndecu-o núú Yã Ndiõxí, te mee-gã cada ndáá-gá cuéchi-o. <sup>10</sup> Te nchòhò ñáyiu ndëcu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ndacu iní-ndó nãcuáa ní quide nchaa cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha sá ío càhnu ní xínduu iní-güedé cuéi nándi ní ndoho-güedé. <sup>11</sup> Te cùtnuní iní-ó sã cúú-ó ñáyiu ío váha táhú-xi te núu na càda cahnu iní-ó nchàa sá ná yáha-o cuendá Yã Ndiõxí. Te náha-ndo sá ndíi Jòb duca<sup>n</sup> ní quide ndíi, chí nándi sá ní yáha ndíi te ní quide càhnu iní ndíi. Te sátá ní yáha ní ndoho ndíi, te ío cuéhé sã ní sãñaha Yã Ndiõxí xii ndíi. Chi ío váha iní-gã te ío cùndahú iní-gã nchaa ñáyiu ío càhnu iní-xi.

<sup>12</sup> Te nchòhò ñáyiu ndëcu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndédóho tucu tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a, chi ío xiní ñuhu-xi. Vá cácu nèhe-ndo Yã Ndiõxí òré cuíní-ndó sá cùtnuní iní ñáyiu sá ndáá cada-ndo ì<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-ndó. Te ní vá

cácú ñehe-ndo sá cächí-yu cùu ndiòxí cádũha cue téé ñuyíú-a. Te núu ì<sup>n</sup> sá xicá<sup>n</sup> tnàha ñáiyu-ndo núú-ndó te cúñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vǎ cúú. Te vǎ cácú ñehe-ndo Yá Ndiòxí, duca<sup>n</sup> te vǎ dándòho ñaha-gǎ xii-ndo.

<sup>13</sup> Te núu ndòho-ndo te cǎhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Yǎ Ndiòxí, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudí<sup>n</sup> ìní-ndó te chiñuhu-ndo-gǎ, <sup>14</sup> àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cuè téé yìndaha ñaha xii-ndo nacúaá ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí cuendá tee-güedé acití díquí-ndó, te cǎcá<sup>n</sup> táhú-güedé núú-gǎ cuendá-ndó dàtná ní cachí meé-gǎ cunduu. <sup>15</sup> Te núu quindáá ndisa ìní-ndó sǎ ndũha-ndo, te ndũha-ndo chi Yá Ndiòxí cada tátna ñaha-gǎ xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ì<sup>n</sup> sǎ ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gǎ te cada càhnu ìní-gǎ cuéchi-ndo. <sup>16</sup> Te xini ñuhu-xi cútnũhu tnàha-ndo oré ñǎ túú cùndáá-ndó núú Yǎ Ndiòxí cuendá chindee tnũhu tnàha-ndo cǎhá<sup>n</sup> ndihí-ndo-gǎ te xocàni-gǎ cuéhé-ndó, te cada càhnu ìní-gǎ nchaa sǎ ñà túú vǎha ní quide-ndo te núu cundecu váha ìní-ndó. Te nchaa ñáiyu ndècu váha ìní-xi núú Yǎ Ndiòxí na cǎcá<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> sǎ cuini-yu núú-gǎ te ñihí-yu, chi sǎá tnũhu-yu núú-gǎ. <sup>17</sup> Te té Èliás, téé ní xíndecu ndéé sanaha ní cǎa-dé dàtná cǎá nchòo. Te ní cǎhá<sup>n</sup> ndihí-dé Yǎ Ndiòxí ní yùhu ní ìní-dé ní xáha<sup>n</sup>-dē xii-gǎ sǎ vǎ dǎcùu<sup>n</sup>-gǎ dáú, te ní tni<sup>n</sup>-gǎ tnũhu ní cǎhá<sup>n</sup>-dé, te ñǎ ní dǎcuu<sup>n</sup>-gǎ dáú ùní cuíá dava. <sup>18</sup> Te dǎtnùní duca<sup>n</sup> te ní cǎhá<sup>n</sup> ndihí tucu té Èliás-á<sup>n</sup> Yǎ Ndiòxí sǎ dǎcùu<sup>n</sup>-gǎ dáú te ní cuu<sup>n</sup>, te ní cuu tucu nchaa sǎ ní xitu-güedé.

<sup>19</sup> Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, te núu dava-ndo sǎ ndecu-ndo ichi Yá Ndiòxí ní cùu te ní dáñá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxínu ìní tnáhá-ndó nùcùndecu tucu-ndo ichi-gǎ, <sup>20</sup> te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te dǎcácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú ndàhú, te mee Yǎ Ndiòxí cada càhnu ìní ñáhá-gǎ xii-ndo cuéi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

## TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PÈLÚ

*Té Pèlú cádúha-dé tutú sá cúu-xí cuè ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Yúhú té Pèlú ní tendaha ñaha Xítohó Jesucristú xicá cùu-í càhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gá, te cádúha-í tutú-a sá cúu-xí nchòhò ñáyiú xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihi distritú Gàlaciá, ndihi distritú Capadociá, ndihi distritú Àsiá, ndihi distritú Bitiniá. <sup>2</sup> Chi Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá ndéé cútñàhá vátá ngáva-gá ñuyúú, te Espiritú-gá ní quide-xi ndècu yíñuhu-ndo núu-gá vitna. Te ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá cuèndá tñi-ndo nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú, ndihi cuèndá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi ñiú cuèndá-á<sup>n</sup> ní xihí Xítohó Jesucristú. Te xicá<sup>n</sup> táhú-í núú Yá Ndióxi sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo cuèi vitna te cuèi núú cuàhá<sup>n</sup> núú vèxi, te ñiú-ni-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihi ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi*

<sup>3</sup> Te vitna chí ná cächí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yaá cúu Tátá Xítohó Jesucristú, chi ñiú-gá ío ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o núu xíá<sup>n</sup> ní quide-gá sá nchòó ní nduu-o dàtná ñi<sup>n</sup> ñáyiú saa vitna. Te duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-gá xii-o cuèndá sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá. Te cuèndá sá ní nduu-o dàtná ñi<sup>n</sup> ñáyiú saa, xíá<sup>n</sup> ní ngúndecu ndihi-o tnúhu ndee iní <sup>4</sup> sá cùndècu ndihi-o-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, chi duca<sup>n</sup> ní cachí-gá cunduu. Te yacá<sup>n</sup> vá quíni-gá-ó ní ñi<sup>n</sup> sá cuèhè sá dúhá, te ío cudíí iní-ó cùndecu-o ndihi-gá ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>5</sup> Te sá sàndáá iní-ó Yá Ndióxi, núu xíá<sup>n</sup> coto ñaha-gá xii-o ndèé ná sáá nduu nàquehe<sup>n</sup> cuèndá ñáhá-gá chi ío càhnu cuu-gá.

<sup>6</sup> Te xíá<sup>n</sup> ío cudíí iní-ndó ndècu-ndo, te cuèi nándi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ni nduu duca<sup>n</sup> ndòho-ndo. <sup>7</sup> Te òré ná cádá càhnu iní-ndó yáha-ndo nchàa sá ná càda ñaha ñáyiú xii-ndo, te duca<sup>n</sup> te cutnùni sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te sá dúcá<sup>n</sup> sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi ío-gá váha dàcúúxi dñhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup> chí xíá<sup>n</sup> ñá túú cùdii-xi. Te cuèi duca<sup>n</sup> dico xito ndeé náhi-ni-güedé núu ndisa cùu-xi dñhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchòhó cuèndá nchaa sá ndóhó-ndó, te na sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú te cùñaha-gá xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna ío càhnu cuu-ndo, te táu-ndó nùcùndecu váha-ndo”, duha cùñaha-gá xii-ndo.

<sup>8</sup> Te vitna ío cùu iní-ndó Xítohó Jesucristú cuèi vátá quíni-gá-ndó-gá, te duca<sup>n</sup> ío sàndáá iní-ndó-gá, te ío cudíí iní-ndó te súuni ní ñá cùtnùni iní-ndó ñasa cunduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó sá dúcá<sup>n</sup> ío cudíí iní-ndó <sup>9</sup> cuèndá sá ní naníhi táhú-ndó, chí ní sàndáá iní-ndó-gá.

<sup>10</sup> Te cue téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundàhú iní ñáhá-gá xii-o vitna. Te cue téé-á<sup>n</sup> ío váha ní dàcuáhá-güedé nàcuáa cada Yá Ndióxi dàcácu nihnu ñaha-gá xii-o vitna. <sup>11</sup> Te Espiritú Xítohó Jesucristú ní ngúndecu ndihi cue téé-á<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-xi xii-güedé nàcuáa ndoho-gá, te ní xáha<sup>n</sup> tucu-xi xii-güedé sá sáta ná yáha ndoho-gá te ío cunuu-gá ndihi Yá Ndióxi. Te ío ní sani iní-güedé núu ná nduu sáá duca<sup>n</sup> càda-xi, ndihi nchaa nándi-gá cúu sá cádá-xi. <sup>12</sup> Te Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gá xii-güedé sá ncháá tnúhu váha càhá<sup>n</sup>-güedé vá cúu-xí cuèndá mée-güedé, chí cuèndá nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyúú-a vitna cùu-xi. Te ñiú-ni tnúhu-á<sup>n</sup> cúu

tnúhu càhá<sup>n</sup> nchúhú cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó. Te Espíritú sá ní taxi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-o chindee ñaha-xi xii-ndí càhá<sup>n</sup>-ndí tnúhu-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ío cuíní-xi quini ndáá-xi nchaa nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>.

*Yá Ndiöxí càchí-gá sá cádá-ó mèe-ni sá vâha*

13 Te sá dúcá<sup>n</sup> ío váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo xiá<sup>n</sup> xíni ñúhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo te vá cání iní-ndó cáda-ndo ni ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, te ío quindáá iní-ndó sá Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gá nduu na quíxi tucu Xítohó Jesucristú. 14 Te ío tní-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí, te vá cúhú<sup>n</sup>-gá iní-ndó nãndi sá cuèhé sá dúhá sã ní xúhu<sup>n</sup> iní-ndó cútñahá vátá cundecu-gá-ndó ìchi-gá te ni vã cádá-ndó. 15 Te cada-ndo mèe-ni sá vâha cundecu-ndo dàtná quidé mèe Yá Ndiöxí Yáá ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá xii-o cundecu-o ndíhi-gá. 16 Te càchí-gá núú tütú-gá: “Cada-ndo mèe-ni sá vâha cundecu-ndo, chi duca<sup>n</sup> quide yúhú”, duha càchí-gá núú tütú-gá.

17 Te Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiú, te vá cádá cuendá-gá cuéi náí ñáyiú cùu-yu, te nchòhó càchí-ndó sã díú Tãtã-ndó cùu-gá te ndáá, núu xiá<sup>n</sup> xíni ñúhu-xi canehe-ndo sá yíñúhu núú-gá ndi nchaa nduu cundecu-ndo ñuyíú-a. 18 Te ñíu-gá ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-ndo ñ<sup>n</sup> ìchi sã ñà túú nãndíhi ní sanu ìchi ñaha cué ñani tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu, te nchòhó sa ñaha-ndo sá sã dúcá<sup>n</sup> ní quide ñaha Yá Ndiöxí ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-ndo ìchi-á<sup>n</sup> ñà túú ní chãhu-gá ni ñ<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te ni ñ<sup>n</sup> díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup> sã ndíhi nihnu ñuyíú-a cuendá-ndó. 19 Chi Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñí-gá, te ní xihí-gá núú cùrúxi cuendá sá nchóó nãníhi tãhú-ó, te cùu-gá dàtná ñ<sup>n</sup> mbéé quiti ío váha iní-xi, quiti càndoo canine. 20 Te duca<sup>n</sup> ní ndoho Xítohó Jesucristú, chi duca<sup>n</sup> tnàhí ndéé tnuni ndoho-gá ndéé cútñahá vátá ngáva-gá ñuyíú. Te duca<sup>n</sup> ní yáha-gá cútñahá ní quixi-gá òré vitna cùmáni sáá nduu nàa ñuyíú-a cuendá nchoo cùu-xi sá vâha xii-o vitna. 21 Te nchòhó sa ñihí-ndó tnúhu nàcuáa ní yáha Xítohó Jesucristú cútñahá ní quixi-gá ñuyíú-a, núu xiá<sup>n</sup> sãndáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú, te sátá ní dándótó ñaha-gá te ní cachí-gá sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu, xiá<sup>n</sup> ío sãndáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo sá sáá nduu cundecu-ndo ndíhi-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

22 Te Espíritú Yá Ndiöxí ní quide-xi te ní sãndáá iní-ndó tnúhu-gá, te xiá<sup>n</sup> ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nàcuáa ndècu-ndo ìchi Yá Ndiöxí, te xíni ñúhu ndisa-xi sã ío ni yúhu ni iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo. 23 Te nchòhó ní nduu-ndo dàtná ñ<sup>n</sup> ñáyiú saa sá cuendá tnúhu Yá Ndiöxí, te tnúhu-á<sup>n</sup> candeca-xi iní-ndó ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te vá ñ<sup>n</sup> nduu ndíhi nihnu-xi, te ñà díú cuendá ñáyiú ñuyíú-a ni nduu-ndo ñ<sup>n</sup> ñáyiú saa chi cuendá tnúhu-gá. 24 Chi núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi:

Nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú-a cùu-yu dàtná cúhú, chi cúhú-á<sup>n</sup> tnaa-ni cùdí-xi te xihí-xi, duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu-yu.

Te nchaa sá ndécú ndíhi-yu cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> itá cúhú-á<sup>n</sup>, chi itá-á<sup>n</sup> tnaa-ni tucu cùdí-xi te ndàhvã-xi, duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndíhi-yu.

25 Dico tnúhu Yá Ndiöxí chi vá náá tnàhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te ñíu-ni duha cundecu-xi ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ñíu tnúhu-á<sup>n</sup> ní dánèhé ñáhá nchúhú cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo.



## 2

<sup>1</sup> Te xíá<sup>n</sup> xíní ñuhu-xi dañá-ndo nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te dañá-ndo ichi tnúhu ndehnde, te dañá-ndo vǎ dándàhú-gá-ndó mèe-ndo sá quidé vǎha-ndo, te dañá-ndo ichi cuedú ínì, te dañá-ndo nchàa tnúhu yiti. <sup>2</sup> Te cada-ndo cuèndá sá cúu-ndó dàtná cue landú yíqí<sup>n</sup> vitna sadi camá, chi landú-á<sup>n</sup> mee-ni sàdi-güexi te sàhnu-güexi. Te cada iní-ndó sá dúcá<sup>n</sup> càda-ndo chi xínì ñuhu-xi sá ïo cuhu<sup>n</sup> iní-ndó dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi xíá<sup>n</sup> cúu-xí mèe-ni tnúhu váha, te duca<sup>n</sup> te cuita cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhí<sup>n</sup> ndéé ná sàá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gǎ. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> xínì ñuhu-xi cada-ndo, chi nchòhó sa ní cutnúnì ndisa iní-ndó sá Yá Ndiöxí ïo váha iní-gǎ.

*Xítohó Jesucristú cúu-gǎ dàtná ñ<sup>n</sup> yúú*

<sup>4</sup> Te ïo nanducu nihnu-ni-ndo Xítohó Jesucristú Yaá quidé nàcuáa naníhí tǎhú-ó. Te diu-gǎ ní cuu-gǎ dàtná ñ<sup>n</sup> yúú sǎ ñà túú nàndihì sá cúu-xí ñǎyiu ñuyúú-a, chi ní dáquéeé tǐhú ñǎhá-yu xii-gǎ. Dico Yá Ndiöxí ní cachí-gǎ sá Xítohó Jesucristú cúu-gǎ dàtná ñ<sup>n</sup> yúú sǎ ïo-gǎ váha, chi ïo cùnuu-gǎ. <sup>5</sup> Te nchòhó sa ní naníhí tǎhú-ndó, te ïo-gǎ chí nándücu nihnu Yá Ndiöxí cuèndá cuu ñ<sup>n</sup> nuu-ndo cùndecu-ndo ndihì Espíritú-gǎ. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú váha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ní xinu cuechi núú Yá Ndiöxí ndéé sanaha, nàcuáa ñà túú nǎ cumánì-ndó núú-gǎ, chi nchaa cue té-á<sup>n</sup> ní xóo cuáha ñaha-güedé sá ní xóo nduu tǎhú-gǎ. Te nchòhó vitna tǎu-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-gǎ, te nduu vétú iní-gǎ. Te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi ndècu-ndo ndihì Xítohó Jesucristú. <sup>6</sup> Te Yá Ndiöxí càchí-gǎ núú tütú-gǎ:

Yúhú taxi ndecu-í ñ<sup>n</sup> Yaá ñuu Sìón,

te cuu-gǎ dàtná ñ<sup>n</sup> yúú váha sá sánútnñ-güedé xíqí<sup>n</sup> cimièntú ñ<sup>n</sup> vehe, chi yúhú ní cachí-í sǎ Yá-á<sup>n</sup> ïo cunu-gǎ.

Te nchaa ñǎyiu quíndáá iní ñǎhá xii-gǎ vá ñ<sup>n</sup> nduu ndixi cuèchi iní-yu sá dúcá<sup>n</sup> sàndáá iní ñǎhá-yu xii-gǎ.

Duha càchí-gǎ núú tütú-gǎ. <sup>7</sup> Te nchòhó ñǎyiu sàndáá iní ñǎhá xii Xítohó Jesucristú ïo cùu iní-ndó-gǎ, te nchaa ñǎyiu ñà túú sàndáá iní ñǎhá xii-gǎ quidé-yu dàtná càhá<sup>n</sup>-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Yúú sǎ ní dáquéeé tǐhú cue téé dàcaa vehe, xíá<sup>n</sup> cúu-xí yúú sǎ ïo-gǎ nándihì vitna. Duha càchí-xi núú tütú-gǎ. Te yúú-ǎ<sup>n</sup> cada iní-ó sǎ cúu-xí Xítohó Jesucristú, chi ní dáquéeé tǐhú ñǎhá-güedé xii-gǎ. <sup>8</sup> Te càchí tucu-xi ingá xichi núú tütú Yá Ndiöxí:

Yúú-ǎ<sup>n</sup> nguñenu ñǎyiu te ndúá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gǎ. Te tnúhu-á<sup>n</sup> quée-xí sǎ ïo quide sáá iní ñǎyiu núú-gǎ, chi ñà túú cuínì-yu tní-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-gǎ, te duca<sup>n</sup> tnàhí ndèé tnunì sá ncháá ñǎyiu ñà túú cuínì tní tnúhu càhá<sup>n</sup>-gǎ, te ïo cùu sáá iní-yu núú-gǎ.

*Ñǎyiu ndècu ndihì Yá Ndiöxí*

<sup>9</sup> Te nchoo cùu-o ñǎyiu sa ní dáquéeé dñ<sup>n</sup> ñaha Yá Ndiöxí xii-o cuèndá cundecu-o ndihì-gǎ, te cùu-o dútú xínú cuèchi-o núú-gǎ, te mee-gǎ cúu-gǎ Yaá ïo cùnuu, te cùu-o ñǎyiu quide ndáá xíndecu ichi-gǎ te cùu tucu-o ñǎyiu yíndaha-gǎ. Te duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-gǎ xii-o cuèndá sá cñhaha-o xii nchaa ñǎyiu sá ïo càhnu cuu-gǎ, te ïo vǎi núú sǎ váha quide-gǎ, te diu-gǎ ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gǎ xii-o ñ<sup>n</sup> ichi váha, te vitna cùtnunì iní-ó sǎ ïo càhnu cuu-gǎ. <sup>10</sup> Te nchoo cùu-o

ñáiyu ñá túu ndècu ndihi Yá Ndiòxí ní cùu, dico vitna ní ngúndecu ndihi-o-gã, te dàvá-á<sup>n</sup> vǎtá sǎá-gǎ nduu càda váha ñaha-gǎ xii-o, dico vitna sa ní sǎá nduu quide váha ñaha-gǎ xii-o, chi ío cùndahú iní ñáhá-gǎ.

*Cada váha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núu Yá Ndiòxí*

<sup>11</sup> Te nchòhó ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchóó cùu-o datná cue ñáiyu ndècu tñaduha ì<sup>n</sup> ñuú, te duca<sup>n</sup> sǎtnahá-xi cùu-o chí tnaa-ni ndècu-o ñuyíú-a, te sǎá nduu ndúu tǎhú-ó cùndecu-o núu ndécú Yá Ndiòxí tǎxi tnùnì-gǎ, te xiǎ<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núu-ndó sǎ vǎ cǎdá-ndó nì ì<sup>n</sup> sǎ cuèhé sǎ dúhá sǎni iní-ndó, chi nchaa xiǎ<sup>n</sup> ñá túu cùu-xi sǎ váha sǎ cúu-xi-ndó.

<sup>12</sup> Te cada váha-ndo cùndecu-ndo núu nchàa ñáiyu ñá túu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te cuèi na càhá<sup>n</sup> ñáiyu sǎ nchòhó nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico quini-yu nchaa sǎ váha quide-ndo, dico na sǎá nduu dàndixi túu Yá Ndiòxí iní-yu sǎ ñá túu quide váha-yu ndécú-yu, te dàvá-á<sup>n</sup> cachí-yu sǎ quidé váha-ndo ndécú-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndiòxí.

<sup>13</sup> Te Xítóhó Jesucristú cuini-gǎ sǎ nchòhó ío quindáá iní-ndó nchàa cue téè cùchiu<sup>n</sup> taxi tnuní ñáhá xii-ndo, te duca<sup>n</sup>-ni quindáá iní-ndó cuèi mee téè cùnuu vihi-gǎ yíndàha ñaha xii ñáiyu. <sup>14</sup> Te duca<sup>n</sup>-ni quindáá iní-ndó nchàa dàva-gǎ cue téè cùnuu, chi Yá Ndiòxí duca<sup>n</sup> ñí cachí-gǎ cunduu sǎ cuè téè-á<sup>n</sup> cada ndáá-güedé nchaa cuèchi ñáiyu quide cuehé quidé dùha ndecu, te càhá<sup>n</sup> váha-güedé cuendá nchaa ñáiyu xiquide váha ndècu. <sup>15</sup> Te Yá Ndiòxí cuini-gǎ sǎ cǎdá váha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáiyu ío ñí ñíquí-xi càhá<sup>n</sup> cuèhé cuendá-ndó sǎ ndécú-ndó ichi Yá Ndiòxí vá ñihí-gǎ-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu.

<sup>16</sup> Te nchòhó, Yá Ndiòxí ní quide-gǎ sǎ cúu-ndó ñáiyu cuu cada nàcuáa véxi iní mée-xí, dico ñá díú sǎ dúcá<sup>n</sup> ñí quide ñaha-gǎ xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá, chi cada-ndo sǎ cúu-ndó ñáiyu xínu cuechi núu Yá Ndiòxí. <sup>17</sup> Te canehe-ndo sǎ yíñùhu núu nchàa ñáiyu, ndihi núu téè cùnuu vihi yíndaha ñaha xií-yu, te cuu iní tnáhá ndì mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí, te ío canehe-ndo sǎ yíñùhu núu-gǎ.

*Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú*

<sup>18</sup> Te nchaa nchòhó ñáiyu xínu cuechi canehe-ndo sǎ yíñùhu núu cuè patróo<sup>n</sup>-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiu<sup>n</sup> tahu-güedé. Te ì<sup>n</sup>-ni càda-ndo núu cuè téè váha iní-xi, ndihi núu cuè téè ío cuihna iní-xi. <sup>19</sup> Te núu nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sǎ ñá túu tǎu-ndó ndòho-ndo cuendá sǎ cuini-ndó cùndáá-ndó núu Yá Ndiòxí ñá, te ío nduu vétú iní-gǎ.

<sup>20</sup> Te núu nchòhó ní quide-ndo ì<sup>n</sup> cuèchi, te sǎhni iní-ndó dàndoho ñaha ñáiyu xii-ndo, ¿te ná sǎ váha cùu xiǎ<sup>n</sup>-i? Dico núu nchòhó ná cǎdá ndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa sǎ cǎdá ñaha ñáiyu xii-ndo sǎ cuendá sǎ quidé-ndó sǎ váha ña, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te cùu-xi ì<sup>n</sup> sǎ váha núu Yá Ndiòxí. <sup>21</sup> Te Yá Ndiòxí ní cachí-gǎ sǎ cǎdá ndèe iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o sǎ cuendá sǎ quidé-ó sǎ váha, chi ío ní ndoho Xítóhó Jesucristú cuendá-ó, te duca<sup>n</sup> tǎu-ó cànchicú<sup>n</sup> nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o, chi duca<sup>n</sup> ñí quide-gǎ. <sup>22</sup> Te mee-gǎ ñá túu quide-gǎ nì ì<sup>n</sup> sǎ cuèhé sǎ dúhá, te nì ì<sup>n</sup> tnúhu ndehnde ñá túu càhá<sup>n</sup>-gǎ. <sup>23</sup> Te òrè ní xóo cúcuèhé ñáhá-güedé xii-gǎ, te ñá túu ní xóo danhocáva-gǎ tnúhu cuehé, te òrè ní xóo dàndòho ñaha-güedé xii-gǎ, te ñá túu ní xǎha<sup>n</sup>-gǎ xii-güedé sǎ ío ná cada ñaha-gǎ, chi núu ndáhá Yá Ndiòxí ní xóo nachihi-gǎ mée-gǎ, ndihi nchaa sǎ sǎni iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gǎ. Te Yá Ndiòxí cúu-gǎ Yaá ío váha cada ndáá cuèchi nchaa ñáiyu na sǎá nduu. <sup>24</sup> Te

Xítohó Jesucristú cúu-gã Yaa ní xíhí núú cùrúxí cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáiyu ndècu ñuyúú-a. Te duca<sup>n</sup> ní xíhí-gá cuendá nchoo dùu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> dañá-o nchaa ichi cuehé ichi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te ní dánícuèhé ñáhá-güedé xii-gá, te sá dúcá<sup>n</sup> ní ndoho-gá xíá<sup>n</sup> ní ngúndecu váha nchoo vitna. <sup>25</sup> Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quití ní xíta ní cùu, dico vitna ní tuha-o Xítohó Jesucristú, te Yaa-á<sup>n</sup> cúu-gã dàtná ñ<sup>n</sup> toli xito ñaha-gá xii-o vitna cuendá sá vã cuíta nihnu-o.

### 3

#### *Nàcuáa tàú ñáiyu tnándaha cadá-yu cundecú-yu*

<sup>1</sup> Te nchaa nchòhó ñáiyu ñíhí ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yí-ndo cuendá sá núu ñá túú sándáá iní-güedé tnúhu Yá Ndióxi te quindáá iní-güedé cuendá sá ndéhe-güedé quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te ní ñá túú xini ñuhu-xi cáhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-gá núu-güedé. <sup>2</sup> Chi ndéhe mee-güedé sá nchòhó quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te nêhe-ndo sá yíñuhu núú Yá Ndióxi. <sup>3</sup> Te vã cání iní-ndó mèe-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo ñíquí-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu, te vã cání iní-ndó nãndi canehe-ndo, te ní vã cání iní-ndó cuñhu-ndo mee-ni dóó váha sá ío vii ndáa. <sup>4</sup> Chi iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núú Yá Ndióxi cuéi vitna te cuéi núú cuáhá<sup>n</sup> núú vëxi, te cuu-ndo ñáiyu ío càhnu iní-xi, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te ío cuu váha iní Yá Ndióxi. <sup>5</sup> Te duca<sup>n</sup> ío vii ío váha ní xínduu iní nchaa ñáiyu ñíhí ní xíndecu ndéé sanaha, te ñáiyu-á<sup>n</sup> ío ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi te ní cudiú-yu núu-gã, te ní tnií-yu nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> yí-yu. <sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> ní xóo cada ndí Sára ní xóo quindáá iní ndí yí ndí, ndí Àbrahám, te ní cánehe ndí ñíhí-á<sup>n</sup> sá yíñuhu núú yí ndí. Te núu nchòhó quidé váha-ndo ndècu-ndo te ñá túú yùhú-ndó nã cada ñaha tnàha ñáiyu-ndo xii-ndo, te núu duca<sup>n</sup> quide váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndí Sára.

<sup>7</sup> Te nchòhó cue téé ndècu ñadíhí-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu váha-ndo ndíhí-yu, te ío vii cáhá<sup>n</sup> ndíhí-ndó-yu, chi ñáiyu-á<sup>n</sup> íí-gá-yu dàcúúxí nchòo cue téé, te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi ndí ndúú-ndó ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo ndíhí Yá Ndióxi, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo te òré cáhá<sup>n</sup> ndíhí-ndo Yá Ndióxi te tedóho ñaha-gã xii-ndo.

#### *Ñáiyu quide sá váha ndòhó-yu*

<sup>8</sup> Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío cuu ñ<sup>n</sup>nuu-ndo cùndecu-ndo, te cundáhú iní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo, te cuu iní tnáhá tucu-ndo nacúáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi, te cuu-ndo ñáiyu ndàhú iní-xi. <sup>9</sup> Te núu ñ<sup>n</sup> sá ñá túú váha quide ñaha ñáiyu xii-ndo, te ñá díú-ní dùca<sup>n</sup> nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xícuèhé ñáhá-yu xii-ndo, te vã ná danchocáva-ndo ñíu-ni tnúhu cuèhé, chi cácá<sup>n</sup> táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sá ná cádá váha ñaha-gã xii-yu, te duca<sup>n</sup> càda-ndo chi Yá Ndióxi ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá-gã xii-ndo cuendá sá cádá váha ñaha-gã xii-ndo tnáhá-ndó. <sup>10</sup> Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi:

Nchaa ñáiyu cuñí cundecu váha ndí ncháa nduu nini cundecú-yu ñuyúú-a, xini ñuhu-xi sá vã càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu cùtexínu, te ní vã dàcuàndehndé-yu.

<sup>11</sup> Te xini ñuhu-xi duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> dañá-yu nchaa ichi cuehé ichi duha, te cadá-yu mee-ni sá váha, te ío ndúcú-yu nàcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndíhí tnàha ñáiyú-yu te ñíu-ni duca<sup>n</sup> càncicú<sup>n</sup> nihnú-yu cadá-yu.

<sup>12</sup> Te Yá Ndióxi xító-gã nchaa ñáiyu quide ndáá núu-gã

te tedóho-gá nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu,  
dico nchaa ñáyiú ñá túú cuíní cada ndáá, ñáyiú-án ñà túú cùu váha iní-gá  
núú-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

<sup>13</sup> Te vá yõ níhí ndéé càda ñaha xii-o ì<sup>n</sup> sá ñà túú váha te núu mee-ni sá váha na càda-o cundecu-o. <sup>14</sup> Àdi núu ná cúú sã ná cáda ñaha ñáyiú xii-o sã cuendá sá quidé váha-o ndècu-o ña, te sá dúcá<sup>n</sup> ná cáda ñahá-yu xii-o cùu-xi ì<sup>n</sup> sá váha sá cúú-xí-ó núú Yá Ndióxi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vá yùhù-ndò-yu, te ni vá cùndiyí-ndó cuendá nchaa sá ná càda ñahá-yu xii-ndo. <sup>15</sup> Te nèhe-ndo sá yíñùhu núú Xítóhó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dànehé-ndó ñáyiú véxi ndècu tnúhu núú-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó càhá<sup>n</sup> ndìhi-ndò-yu, te càhá<sup>n</sup>-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yíñùhu nacuáa cùu váha iní Yá Ndióxi. <sup>16</sup> Te ío cada váha-ndo cundecu-ndo cuendá sá vá cùndiyí-ndó, te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te nchaa ñáyiú xicuehé ñahá xii-ndo cuendá sá quidé váha-ndo ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú quendóo canúú-yu ndìhi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-yu, chi nchòhó quidé váha-ndo ndècu-ndo. <sup>17</sup> Te váha-gá sá ndóhó-ó cuendá sá quidé-ó sá váha te núu mee Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> cuíní-gá cunduu, te ñá díú sá ndóhó-ó cuendá sá ñà túú quide-o sá váha.

<sup>18</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a, te ì<sup>n</sup> xito-ni duca<sup>n</sup> ní xihí-gá te duca<sup>n</sup> te vá cùú tnàhí-gá, te mee-gá cúú-gá Yaa ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te duca<sup>n</sup> ní ndoho-gá cuendá nchaa cuéchi ñáyiú ndècu ñuyúú-a ñáyiú ñá túú cuíní cada ndáá núú Yá Ndióxi, te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá sá núcundecu váha-yu núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní ñahá-yu xii-gá. Te mee-gá ní xihí-gá dico Espiritú-gá chi ní xindecu-ni-xi, <sup>19</sup> te Espiritú-gá ní sáhá<sup>n</sup>-xi ní càhá<sup>n</sup>-xi tnúhu Yá Ndióxi núú nchaa espíritú ñáyiú ndècu núú ùhú núú ndàhú. <sup>20</sup> Te ñáyiú-án cúú ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha cùtnàhá ní xindecu ndíi Nóé, chi ñáyiú-án ío ní quide sàá iní-yu núú Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ío váha iní-gá, chi ní dácácá-gá nduu ní xindecuu ndíi Nóé ní cadúha ndíi bàrcú cuendá ndétú-gã ndixi cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu ni cùu. Te dàvá-án ní ndaa ndute ñuyúú te ní cácu úná duha ná tnàhá ñáyiú, chi ní quée-yu xití bàrcú-án, te ñá túú ní càhá-yu. <sup>21</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cácu ñáyiú úná-án ñà túú ní càhá-yu ndute ní ndaa ñuyúú dàvá-án. Te xiã<sup>n</sup> quée-xí sá cuándute ñáyiú vitna, te nanhíi tãhú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. Te ñá díú sá cuándute-o te nduu ndoo nduu nine yiqui cùñú-ó te nanhíi tãhú-ó, chi xini ñuhu-xi náhmá-ó núú Yá Ndióxi nchaa yicá cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te duca<sup>n</sup> te nanhíi tãhú-ó, chi Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó te ní ndoto-gá. <sup>22</sup> Te Yaa-án cuãndaa-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Yá Ndióxi, te tàxi tnuní-gá nchaa espíritú cùnu ndìhi nchaa dava-gá cue espíritú xínú cuéchi.

## 4

### *Cada-o nàcuáa cuíní mée Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Te Xítóhó Jesucristú ní ndoho-gá cùtnàhá ní xindecu-gá ñuyúú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuendá-gá, chi nchaa ñáyiú ndòho nándi sá ndóhó cuendá-gá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. <sup>2</sup> Te duca<sup>n</sup> ñà túú-gá ndécú-yu ichi cuéhé ichi duha, chi mee-nã nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi

quidě-yu ndécú-yu ñuyíú-a. <sup>3</sup> Te nchòhó sa nàha-ndo sá ïo cuéhé núú sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-o cùtnàhá vátá cùndècu-gá-ó ìchi Yá Ndiòxí, chi ní xóo cada-o nchàa sá cuéhé sá dúhá cùdíí ìní nchaa ñáyíu ñá túú sàndáá ìní tnúhu-gá, te dàv-á-án ní xóo cada-o nchàa núú sá cuéhé sá dúhá, te ní xóo caní cuéhé ní xóo caní duha ìní-ó, te ní cuu-o cuè ñáyíu quíhu, te ní xóo cundecu-o víco núú ní xóo cada-o nchàa sá ñá túú vâha, te ní xóo níhi tnáhá-ó ndíhi nchaa tnaha quíhu-o, te ní xóo chíñuhu-o nchàa sá cächí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú nchàa xíá<sup>n</sup>, te nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-o dàv-á-án. <sup>4</sup> Te ñáyíu-án cúñuhu-yu vitna sá ñá túú-gă níhi tnáhá-ó ndíhi-yu cada-o nchàa sá cuéhé sá dúhá quidě-yu, te xíá<sup>n</sup> cãhá<sup>n</sup> cuéhé-yu cuendá-ó vitna. <sup>5</sup> Dico sáá nduu te ñáyíu-án nãhmá-yu nchaa sá quidě-yu núú Xítohó Jesucristú, chi diu-gá sa ndècu túha-gá sá cáda ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyíu sa ní xíhí, ndíhi cuéchi nchaa ñáyíu xíndecu vívú. <sup>6</sup> Te cue ñáyíu sa ní xíhí ní xíndedòhó tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuèi ní xíhí-yu dàtná xíhí dava-gá ñáyíu, dico espíritú-yu chi ní nduu váha-xi ndècu váha-xi dàtná ndécú Yá Ndiòxí.

<sup>7</sup> Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndiòxí ñuyíú-a núú xíá<sup>n</sup> ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te cáhá<sup>n</sup> ndíhi-ndo-gă. <sup>8</sup> Te xíni ñuhu-xi sá ïo cuu ìní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo, chi núú duca<sup>n</sup> na cùu ìní tnáhá-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo, te vá cání-gă ìní-ndó càda cuendá-ndó nchàa sá ñá túú vâha quide ñaha ñáyíu xii-ndo, <sup>9</sup> te nchòhó ñáyíu xíndecu vehe-xi cuáha nùu-ndo vehe xii cue ñáyíu ñuhu ìchi na ndetatú-yu, te ío váha cuu ìní-ndó dùca<sup>n</sup> cada-ndo. <sup>10</sup> Te Yá Ndiòxí ní taxi-gá ndí díí<sup>n</sup> núú tãhú ndécú ndíhi-ndo ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo, te nàcuáa ndùu tãhú ní nduu tãhú-ndó ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ndo te duca<sup>n</sup> chíndee tnaha-ndo, te vá dáña ndéé-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa tàuchiu<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cada-ndo, te chíndee ñaha-gá xii-ndo. <sup>11</sup> Te dava nchòhó ñáyíu cãhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáyíu, xíni ñuhu-xi cáhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa ndùu tnúhu-gá núú-yu, te dava nchòhó ñáyíu quide nchaa núú chíu<sup>n</sup> chíndee tnaha ñáyíu-xi, xíni ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> càda-ndo nchaa núú sá vâha, chi Xítohó Jesucristú tnáhá-gá chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ío cuu càhnu Yá Ndiòxí. Te vitna tàú-ó cáhá<sup>n</sup>-ó sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, chi diu-gá cùnùu-gá nchaa nduu nchaa quíú, te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

### *Ndoho tnáhá-ó cùndecu-o ìchi Xítohó Jesucristú*

<sup>12</sup> Te nchòhó ñáyíu ío cùu ìní-í, vá cúñuhu-ndo sá ïo ndòho-ndo ndecu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú, chi sá dúcá<sup>n</sup> ndòho-ndo-án cùtnùní ndisa sá sàndáá ìní-ndó-gă, te vá cání ìní-ndó nã cuendá duca<sup>n</sup> ndòho-ndo. <sup>13</sup> Chi da cudíí ìní-ndó te núú ndòho-ndo datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te duca<sup>n</sup> sùúní cùdíí ìní-ndó òré ná quíxi tucu-gá ñuyíú-a te dàv-á-án quíni-ndó sá ïo càhnu cuu-gă. <sup>14</sup> Te núú xícuéhé ñáhá ñáyíu ndècu ìchi cuéhé ìchi duha xii-ndo cuendá sá ndécú-ndó ìchi Xítohó Jesucristú, te xíá<sup>n</sup> cúú-xí ñ<sup>n</sup> sá vâha sá cúú-xí-ndó núú-gă, te duca<sup>n</sup> chí Espíritú Yá Ndiòxí sá ïo cùnùu ndecu ndíhi ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáyíu ndècu ìchi cuéhé ìchi duha-án cãhá<sup>n</sup> cuéhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, dico nchòhó cächí-ndó sá ïo càhnu cuu-gă. <sup>15-16</sup> Te núú nchòhó dándòhó ñaha ñáyíu xii-ndo sá cuendá sá ndécú-ndó ìchi Xítohó Jesucristú ñá, te vá cúú cãhá<sup>n</sup> núú-ndó, chí ndacá<sup>n</sup> tãhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuendá sá ndécú-ndó ìchi-gă. Te cuèi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñá túú cùu-ndo ñáyíu sãhni ndíyí; te ní ñá túú cùu-ndo ñáyíu dùhu, te ní ñá túú cùu-ndo

ñáyiú quíde cuehé quidé dùha, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiú chindee tnúhu tnàha ñáyiú-xi ì<sup>n</sup> sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo.

<sup>17</sup> Te vitna sa quèsaha Yá Ndiòxí cada ndáá-gá nchaa sá quidé nchò ñáyiú ndècu ndihí-gá, te núu duca<sup>n</sup> te ndèe-gá cada-gá nchaa ñáyiú ñà túú sàndáá iní ñáhá xii-gá òré ná sáá nduu duca<sup>n</sup> cada ñaha-gá xii-yu. <sup>18</sup> Te nchòhó xini-ndó sá ñáyiú quíde váha ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndòho tnahá-yu ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá. Te núu duca<sup>n</sup> ndòho nchaa ñáyiú quíde váha ña, *¿te nása-gá yáha nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi-yu-i?* <sup>19</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú ndòho nacuaá cuini Yá Ndiòxí xini ñuhu-xi sá vâ dáñá ndèe-ndó càda váha-ndo cundecu-ndo, te ío quindáá iní-ndó sá xító ñaha-gá xii-ndo. Te ñu-gá cúu-gá Yaá ní cadúha ñaha xii-o, te quíde-gá ì<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-gá.

## 5

### *Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú*

<sup>1</sup> Te yúhú càhá<sup>n</sup>-í dóho nchaa nchòhó cue téé yíndaha nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, chi tnàhá yúhú yíndàha-í ñáyiú ndècu ichi-gá, te sàndáá iní-í tnúhu-gá, te ní xini-í nchaa nàcuáa ní ndòho-gá, te sáá nduu te tnàhá-í cunuu-í ndihí-gá. <sup>2</sup> Te ío canehe cuèndá-ndó nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí yíndàha-ndo te cada-ndo dàtná quidé cuè toli, chi cue téé-á<sup>n</sup> ío váha xito-güedé mbéé-güedé. Te canehe cuèndá-ndó-yu sá cúú iní méé-ndó te ñà ñúú sá ío ì<sup>n</sup> ñáyiú cada yica ñaha xii-ndo, te ni ñà ñúú sá cuini-ndó cùhu<sup>n</sup> yáhu-ndo, chi ni yúhu na iní-ndó còto-ndó-yu, chi duca<sup>n</sup> cuini Yá Ndiòxí cunduu. <sup>3</sup> Te vâ cáda-ndó sá ío cunuu-ndo núu-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá váha cuèndá duca<sup>n</sup> cànchicu<sup>n</sup> nihnú-yu cadá-yu tnàhá-yu. <sup>4</sup> Te òré ná quíxí tùcu Xítóhó Jesucristú Yaá néhé cuèndá ñáhá xii-o nchaa-o ñuyúú-a, te taxi-gá sá ío váha nduu táhú-ó, te cunuu-o ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

<sup>5</sup> Te nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo sá ío quindáá iní-ndó cuè téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndó quindáá iní tnàhá-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo, chi núú tùtú Yá Ndiòxí càhí-xi ì<sup>n</sup> xichí:

Nchaa ñáyiú quíde cahnu mee-xi ñà túú cùu váha iní Yá Ndiòxí núu-yu, dico nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi te chindee ñaha-gá xii-yu.

Duha càhí-xi núú tùtú-gá. <sup>6</sup> Te dañá-ndo mèe-ndo núú ndáhá Yá Ndiòxí, chi mee-gá ío cunuu-gá. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñaha-gá xii-ndo. <sup>7</sup> Te nchaa sá yáha-ndo ndècu-ndo te nachihi-ndo ndàha Yá Ndiòxí, chi mee-gá xító ñaha-gá xii-ndo.

<sup>8</sup> Te ío váha cuáha-ndo cuèndá cundecu-ndo, te quíhi iní-ndó chi sácuihná xicá cùu-xi cuini-xi dacuíta nihnu ñaha-xi xii-o, chi ío cùu úhú iní ñáhá-xí, te cùu-xi datná ì<sup>n</sup> quíti déé<sup>n</sup> xicá ndècu sá caxí-xí. <sup>9</sup> Te ío quindáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te vâ dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá sácuihná xii-ndo càda-ndo nacuaá cuini-xi, chi nàha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xíndecu nihí ñuyúú ndòhó-yu dàtná ndòhó nchòo ndecu-o ichi-gá.

<sup>10</sup> Dico sacú-ni nduu duha cundòho-o te dàtnúni ñà túú-gá ná cumáni-ó cundecu-o núú Yá Ndiòxí, te dàvâ-á<sup>n</sup> vâ cáni ì<sup>n</sup> cani úú iní-ó cundecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní cada-o nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> càda-o chi mee Yá Ndiòxí ío chindee ñaha-gá xii-o, te ñu-ni Yaá-á<sup>n</sup> ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, chi ní càhá<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-o cundecu-o núú ío váha càa

ndecu-gá cundecu-o nì caa ni quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> nĩ quide-gá chi ní sándáá iní-ó Xítohó Jesucristú. <sup>11</sup> Te ío ndacá<sup>n</sup> táhú-ó nũú Yá Ndiõxí chi ío càhnu cuu-gá, te cùnuu-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu.

*Tnúhu ndéé núú nĩ ndihí-ná*

<sup>12</sup> Te té Silvanú xini-í sá cúu-dě ì<sup>n</sup> tée quide ndáá ndécú ìchi Xítohó Jesucristú, te ñu-dé ní cáhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-dě ní tee-dě ì<sup>n</sup> úú tnúhu sá ní xáha<sup>n</sup>-í xii-dé núú tütú-a cuendá daquixi-í ndaha-ndo, te núú tütú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Yá Ndiõxí ío cùu iní ñáhá-gã, te chĩndee ñaha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ïo quĩndáá iní-ndó sá ndáá duca<sup>n</sup> quide ñaha-gá xii-ndo.

<sup>13</sup> Te cue ñáyiu ndècu ñuú Babiloniá, ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiõxí, ñu-ni ñáyiu ní cachí Yá Ndiõxí sá nánihí táhú dàtná cúú nchòhó, ío quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo, te tnàhá té Mácú tée cùu datná ì<sup>n</sup> déhe-í quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo. <sup>14</sup> Te ndihí tnúhu yĩñùhu cada ndee iní tnáhá-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo, te xicá<sup>n</sup> táhú-í núú Yá Ndiõxí sá ïo na cùndecu nahi nchaa nchohó ñáyiu ndècu ndihí Xítohó Jesucristú. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.



## TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

*Té Pèlú cadúha-dé tutú quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi*

<sup>1</sup> Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú ñú-í, xínú cuèchi núú Xítohó Jesucristú, chi mee-gã ní tendaha ñaha-gã xii-í xicá cùu-í cãhá<sup>n</sup>-í tnúhu-gã. Te cadúha-í tutú-a sã cúú-xí nchaa nchohó ñáyiu sàndáá iní ñháá xii-gã dàtná sàndáá iní-ndí-gã, te duca<sup>n</sup> chi Tãtã-ó Dùtú Ndióxi ní dácãhá<sup>n</sup>-gã iní-ó ní sàndáá iní-ó-gã, chi cùu-gã Yáá ío váha quide ndáá ndihi Xítohó Jesucristú Yáá dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. <sup>2</sup> Te xicã<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndióxi sã ùu<sup>n</sup>-gã uu<sup>n</sup>-gã ná cuita chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo quíhí<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te duca<sup>n</sup> càda-gã chi ta cùtnuní-gã iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá-gã, te duca<sup>n</sup> ta cùtnuní tucu iní-ndó nchaa nacuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú Yáá cúú Xítohó-ó.

*Nàcuáa quide ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú*

<sup>3</sup> Te Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gã chi chindee ñaha-gã xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuíni mée-gã, te duca<sup>n</sup> chi cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú Yáá ní cãhá<sup>n</sup> ñháá xii-o. Te òré ní cãhá<sup>n</sup> ñháá-gã xii-o te ní cutnùnì iní-ó sã ío càhnu cuu-gã te ío váha quide-gã. <sup>4</sup> Te duca<sup>n</sup> ní cutnùnì tucu iní-ó nàcuáa ní cãhá<sup>n</sup>-gã cada ñaha-gã xii-o, te tnúhu ní cãhá<sup>n</sup>-gã-án ío càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo ní sàndáá iní-ó tnúhu-án núu xíã<sup>n</sup> ñá túú-gã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha te ní ñá túú-gã sání iní-ó càda-o nándi sã cuèhé sã dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vitna. <sup>5</sup> Te sã dúcã<sup>n</sup> quide-gã te xíã<sup>n</sup> ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa cãhá<sup>n</sup>-í-a, te nchòhó sàndáá iní-ndó-gã dico ñá díú mèe-ni xíã<sup>n</sup> chi tnàhá xíni ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xini ñúhu-xi tecú tnùnì-ndó tnúhu-gã. <sup>6</sup> Te núu tecú tnùnì-ndó te cùu-ndo ñáyiu xíni cotnii mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyiu sácóo tni mee-xi te xini ñúhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuèi nándi sã ná yãha-ndo cùndecu-ndo, te núu càhnu iní-ndó te xini ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuíni mée Yá Ndióxi cada-ndo. <sup>7</sup> Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xini ñúhu-xi ío cuu iní tnàhá ndi mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gã, te núu cùu iní tnàhá ndi mee-ndo te xini ñúhu-xi cuu iní-ndó nchaa dava-gã tnàha ñáyiu-ndo.

<sup>8</sup> Te núu sa duca<sup>n</sup> quide-ndo ndècu-ndo te uu<sup>n</sup>-gã cuita duca<sup>n</sup> càda-ndo quíhí<sup>n</sup> núú cuahá<sup>n</sup> núú vèxi, te núu duca<sup>n</sup> quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyiu ñá túú dàna iní-xi xindecu, te cuita cutnùnì-gã iní-ndó nchaa nacuáa sàni iní Xítohó Jesucristú quíhí<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te nchaa ñáyiu ñá túú cuíni duca<sup>n</sup> càda cuú-yu ñáyiu ñá túú tnàhí ndixi túu iní-xi sã Yá Ndióxi sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gã iní-yu cuendá nchaa sã cuèhé sã dúhá ní xóo cadá-yu, te ñáyiu-án cúú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáyiu cuáá àdi datná ì<sup>n</sup> ñáyiu ñá túú cùtnuní váha núú-xi, te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùú-yu cuendá sã dúcã<sup>n</sup> quidé-yu. <sup>10</sup> Te xíã<sup>n</sup> núu yúhú cãhá<sup>n</sup>-í dóho nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùnì ndáá iní-ndó sã Yá Ndióxi ní cãhá<sup>n</sup> ñháá-gã xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ní quide-gã chi duca<sup>n</sup> ní cachí-gã cada-gã. Te vá ì<sup>n</sup> ndùu cani iní-ndó dàña-ndo ichi-gã, te núu vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa cãhá<sup>n</sup>-í-a. <sup>11</sup> Te núu duca<sup>n</sup> na càda-ndo cundecu-ndo, te ío vii

ío váha cada Yá Ndiǒxí quehe<sup>n</sup> cuendá ñáhá-gã xii-ndo òré ná sàá-ndó núú ndécú Xítohó Jesucristú táxi tnùnì-gá nchaa nduu nchaa quíú, te ñu-ni Yaá-án cúú Xítohó-ó te ní dácácu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndáhú.

12 Te duca<sup>n</sup>-ni quíhi-í dandàcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a cuéi sa xìnì-ndó tnúhu-án, te cuéi sàndáá váha iní-ndó nchàa tnúhu ndáá dácua<sup>n</sup>-ndo. 13 Te yúhú quidé cuendá-í sá ïo tàú-xi càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo ñini ndecu-í ñuyúú-a cuendá sá vã nàcuánaa-ndo nacuaáa cada-ndo cùndecu-ndo. 14 Chi Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá ñà túú-gã vai nduu cundecu-í ñuyúú-a te cuú-í. 15 Te ïo nducu ndèe-í nducu-í nàcuáa cada-í cuendá quendóo ndíhi-ndo nchàa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í-a, te cuéi na yáha cuú-í dico vá nàcuánaa-ndo cada-ndo nchaa nacuaáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo vitna.

### *Cue téé ní xini núú sã ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú*

16 Te sa ní dánèhé ñáhà-ndí xii-ndo sã ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndí nàcuáa cada-gã òré quixi tucu-gá, te tnúhu-án cúú-xi tnúhu ndáá cuiti te ñà díú tnúhu sá ní sani iní cue ñáyiu ñuyúú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xini núú-ndí nàcuáa ní quide-xi cùtnáhá ní cutnùnì iní-ndí sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú. 17 Chi dàvã-án ïo váha ní quide Tãtã-ó Dútú Ndiǒxí ní quide càhnu-gã Xítohó Jesucristú, te ñu-ni dàvã-án ní càhá<sup>n</sup> Dútú Ndiǒxí ndéé andíu ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Xítohó Jesucristú: “Yòhó cúú-n Dèhe-í téé ïo cùu iní-í, te ïo cùdí iní ñáhà-í xii-n”, duha ní xáha<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí xii Xítohó Jesucristú. 18 Te nchúhú ní tecú dóho-ndí ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiǒxí ndéé andíu cùtnáhá duca<sup>n</sup> ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Xítohó Jesucristú, chi tnáhà-ndí ndécú-ndí ndíhi-gã yucu núú dúcá<sup>n</sup> ní quide càhnu ñaha Yá Ndiǒxí xii-gã.

19 Te ndècu ndíhi-o nchaa tnúhu ní càhá<sup>n</sup> cue téé ní xóo càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha te nchaa tnúhu-án càhá<sup>n</sup>-xi nchaa nàcuáa cada-xi vitna, te cùtnunì iní-ó sã tnúhu ndáá cúú-xi, te xini ñuhu-xi cada cuendá váha-ndo nchàa nacuaáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-án, chi tnúhu-án cúú-xi dàtná ì<sup>n</sup> ñuhú dáyèhé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdíni cáhnu dàyèhé-di. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu tnúhu-án chi quide-xi nacuaáa cutnùnì iní-ó cuendá Xítohó Jesucristú. 20 Te xini ñuhu-xi sá ïo-gã cada cuendá-ndó sã ñà túú ñáyiu tecú tnùnì ní ñ<sup>n</sup> tnúhu sá ní chídó tnùnì cue téé ní càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, te núu Yá Ndiǒxí vá cáda-gã nàcuáa cutnùnì iní-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> nchaa tnúhu-án. 21 Te cue téé-án ïo ní xindecu yíñuhu-güedé núú Yá Ndiǒxí, te nchaa tnúhu sá ní càhá<sup>n</sup>-güedé-án ñà túú cùu-xi tnúhu sá ní cahu iní méé-güedé, chi Espiritú Yá Ndiǒxí ní dácáhú iní ñáhá-xi xii-güedé nàcuáa cunduu tnúhu càhá<sup>n</sup>-güedé.

## 2

### *Cue téé càchí sá càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiǒxí te ñà ndàá*

1 Te ndéé sanduu chi ní xindecu cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáyiu isràél càchí sá càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiǒxí te ñà ndàá sá càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gã, te ñu-ni duca<sup>n</sup> tucu cundecu cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo vitna, chi cachí-güedé sá càhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu Yá Ndiǒxí te ñà ndàá. Te cue téé-án ïo yidáhu càhá<sup>n</sup>-güedé, te nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-güedé-án dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo te núu na tédóho-ndo, chi cue téé-án vã ñunu-güedé sá Xítohó Jesucristú ní xíhi-gã cuendá-güedé. Te sá dúcá<sup>n</sup> càda-güedé ïo-gã ndíhi dacuíta nihnu-güedé méé-güedé. 2 Te vai ñáyiu xínu iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá cuendá sá dúcá<sup>n</sup> càda cue téé-án, te cuendá xíã<sup>n</sup> ngóo ñáyiu càhá<sup>n</sup> úhú-yu cuendá ichi Yá

Ndiöxí. <sup>3</sup> Te mee-ni tnũhu sá nĩ cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a danèhè ñáhá-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sá cúú-xí tnũhu ndáá te ñá ndáá cuendá-ni sá cuañaha-ndo dñhú<sup>n</sup> xii-güedé, chi ñiu-ni xiã<sup>n</sup> tnàhí cuhu<sup>n</sup> iní-güedé, dico Yá Ndiöxí sa ní cunaha ndècu túha-gá cuendá cada ndáá-gá cuéchi-güedé, te na sáá nduu te cuíta nihnu duu<sup>n</sup>-güedé, chi Yá Ndiöxí vâ nâcuànaa-gá ñ<sup>n</sup> sá nĩ cachí-gá cada-gá.

<sup>4</sup> Te Yá Ndiöxí ñá túú ní quide cahnu iní-gá sá nĩ quide cue espíritú ñá túú ní cuini cada ndáá xínú cuéchi núú-gá ní cùu, chi ní dáquih<sup>n</sup> ñáhá-gá xii-xi ñ<sup>n</sup> xichi núú Ìo ndòho-xi ndecu-xi, te xiã<sup>n</sup> cundedí nihnu-xi ndéé sáá nduu cuíta nihnu duu<sup>n</sup>-ná-xi. <sup>5</sup> Te Yá Ndiöxí ñá túú ní quide cahnu tucu iní-gá nchaa sá nĩ quide ñáyiu ñuyíú dñhna, chi dàvâ-á<sup>n</sup> ní dándáá-gã ndute ñuyíú nĩ cáhá nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha te ñ<sup>n</sup>di-ni té Nòé ndihí úsá-gá tucu cue ñáyiu cùu ndi mee-dé ní dácäcu nihnu-gá. Te té Nòé-ã<sup>n</sup> cúú-dé téé ní cáhá<sup>n</sup> dóho-yu nâcuáa cada váha-yu cundecú-yu ni cùu te ñá túú ní cuini-yu. <sup>6</sup> Te Yá Ndiöxí ní dângávâ-gã ñuhú ní dânáá-gã ñáyiu ñuú Sodomá ndihí ñáyiu ñuú Gòmorrá te mee-nâ yáá nĩ nduu ñuú-á<sup>n</sup>. Te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ cuu xiã<sup>n</sup> cùtnùni iní-ó nâcuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii nchaa ñáyiu ñá túú quide váha. <sup>7</sup> Dico té Löt téé ní quide ndáá ní xíndecu ñ<sup>n</sup> ñuú-á<sup>n</sup> dàvâ-á<sup>n</sup> chi ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-dé. Te nchaa ñáyiu ñuú núú ní xíndecu-dé-á<sup>n</sup> Ìo ní xínduu cuihna ñi-yu, te mee-ni ichi dñí iní ní xíndecú-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ xóo cadá-yu xiã<sup>n</sup> Ìo ní ndihú iní té Löt. <sup>8</sup> Te ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ní xóo cada ndàhú-xi iní té Löt-á<sup>n</sup> cuendá nchaa tnũhu cuèhé tnũhu duha ní xóo cáhá<sup>n</sup>-yu ní xóo cundedóho-dé, ndihí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá nĩ xóo cadá-yu ní xóo quini-dé, te mee-dé ní cuu-dé ñ<sup>n</sup> téé ní xínduu vii ní xínduu váha iní-xi núú Yá Ndiöxí. <sup>9</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ní yáha té Nòé ndihí té Löt, xiã<sup>n</sup> cùtnùni iní-ó sá Yá Ndiöxí Ìo chindee-gá cue ñáyiu quide ndáá ndécú ichi-gá cuendá sá vâ cadá-yu nândi sá cuèhé sá dúhá cuèi nândi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá ncháá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sa ndècu túha-yu sá quih<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú nduu nâ yáha cundáá cuéchi-yu.

<sup>10</sup> Te uu<sup>n</sup>-gá cada ñaha Yá Ndiöxí xii nchaa cue téé ndècu ichi dñí iní, te dàquee tíhú-güedé nchaa tnũhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cundecu-o, te cùu-güedé cue téé ñí iní-xi, te yí iní-güedé, te ñá túú yuhú-güedé cáhá<sup>n</sup> úhú-güedé cuendá nchaa espíritú cùnuu. <sup>11</sup> Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí Ìo cùnuu-xi dacúxí cuè téé-á<sup>n</sup>, dico ñá túú cùyi-xi cáhá<sup>n</sup>-xi dàtná cáhá<sup>n</sup> cue téé-á<sup>n</sup> òré ndácá<sup>n</sup> cuéchi-xi núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá quidé cue espíritú cùndihí yucu ñávãha.

<sup>12</sup> Te nchaa cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo-á<sup>n</sup> cúú-güedé dàtná cue quiti, chi cue quiti-á<sup>n</sup> ñá túú ndècu sá xini tnùni-güedi, chi cue quiti-á<sup>n</sup> nĩ cacu-güedi sá tní-ó-güedi te cahni-o-güedi. Te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cùu nchaa cue téé-á<sup>n</sup>, chi cáhá<sup>n</sup> cuèhé-güedé cuendá ndédani càa espíritú cuèi ñá túú xini-güedé ná espíritú cúú-xí, te ñiu-ni mee-güedé dácuíta nihnu-güedé méé-güedé sá dúcá<sup>n</sup> quide-güedé, <sup>13</sup> te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedé-á<sup>n</sup>, te cuèi nduu cuèi niú cùdñí iní-güedé quidé-güedé nchaa núú sá cuèhé sá dúhá sãni iní-güedé. Te òré nâcacá-ndó càda-ndo ñ<sup>n</sup> vico chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí te chitnahá ñáhá-güedé xii-ndo, te cada dusa<sup>n</sup>-güedé sá cùdñí iní-güedé sá dândàhú ñáhá-güedé xii-ndo, te dícó sácá<sup>n</sup>-núú cuãha ñaha-güedé xii-ndo dùca<sup>n</sup> na cada-güedé.

<sup>14</sup> Te nchaa cue tée-án òré xini-güedé ìḡ ñáiyu ðihí te ndíhi-ni sàni iní-güedé cáhá<sup>n</sup> ndíhi ñaha-güedé xii-yu, te ñá túú ndùu vétú iní-güedé cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé chi uu<sup>n</sup>-gá uu<sup>n</sup>-gá sání iní-güedé cada-güedé. Te cuáhá<sup>n</sup>-güedé dándàhú-güedé nchaa ñáiyu ñá túú ñihí ndéé càda ndáá cuendá canchicú<sup>n</sup> nihnú-yu nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-güedé. Te mee-ni ncháa sá ndécú ndíhi tnahá ñáiyu-güedé cúú iní-güedé, te cue tée-án cúú-güedé cue tée duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> sa ní xita nihnu núú Yá Ndiòxi. <sup>15</sup> Chi cùu-güedé cue tée vâ cáni-gá iní-xi cada ndáá, te nchicú<sup>n</sup> nihnu-ná-güedé quidé-güedé nàcuáa ní xóo cada ndí Balaám déhe ndí Bèór, chi ndí Balaám-án ní xóo tnahá iní ndí cada ndí chiù<sup>n</sup> cuehé nàcuáa ní xóo ñihí ndí ðihú<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te Yá Ndiòxi ní quide-gá ní cáhá<sup>n</sup> búrru ndí ní tenáá ñáhá-ðí xii ndí cuendá sá vâ cáda ndí ìḡ cuèchi sàni iní ndí cada ndí ní cùu. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu xiá<sup>n</sup> ní nguítuu ndí ñá túú ní quide ndí ìḡ sá ñá túú nándíhi sàni iní ndí ní cùu.

<sup>17</sup> Te nchaa cue tée duca<sup>n</sup> xiquide cùu-güedé dàtná ìḡ doco yìchí, te cùu tucu-güedé dàtná ìḡ vícó sá xidó tächí te ñá túú dàú nchidó-xí, te sa ndècu túha ìḡ xichi núú ïo nee quíhí<sup>n</sup>-güedé cundecu-güedé ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>18</sup> Te cue tée-án cáhá<sup>n</sup>-güedé dàtná cáhá<sup>n</sup> ìḡ tée ïo cùu cahnu dico ñá túú vèdana nándíhi nchaa tnúhu cáhá<sup>n</sup>-güedé, te cue tée-án dándàhú-güedé nchaa ñáiyu íchí ní dàñá ichi cuehé ichi duha, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-yu sá cúú-ní cáda-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáiyu ndècu ichi ðí iní, <sup>19</sup> te xáha<sup>n</sup> tucu-güedé sá cúú-ní cáda-yu nani véxi iní-yu cuèí sá vâha te cuèí sá cuèhé, dico mee-güedé chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùnno quide-güedé. Te nchaa ñáiyu ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná ìḡ ñáiyu xinu cuechi ñá túú tnahí dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> pàtróo<sup>n</sup>-xi. Te duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu-yu chi ñá ndácú-yu dàñá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quide-yu. <sup>20</sup> Te núu ñáiyu sa ní dàñá ncháa ichi cuehé ichi duha cuendá sá ní cutnúní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu Xitohó Jesucristú, Yáa ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú ná nanchocáva iní-yu cundecu tucú-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ná sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-yu, te núu duca<sup>n</sup> te vâ-gá tucu cadá-yu dàcúxí dàtná ní xóo cadá-yu cùtnahá vátá cùtnúní-gá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá. <sup>21</sup> Te vâha-gá sá vâ ngúnu ichí-yu ichi ndáá ní cùu te ñá ðúú sá sà ní ngúnu ichí-yu te ní dàñá-yu nchaa tnúhu-gá sá sá ní ñihí-yu ndècu ndíhi-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ní cùu. <sup>22</sup> Te ñáiyu duca<sup>n</sup> xiquide quèe ndáá-xi nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> ìḡ cuèndú sá càchí-xi: “Iná ní nacaxi-ðí sá ní ndusa<sup>n</sup>-ðí, te cùchí quiti íchí ní xichi ndute càndoo cuáhá<sup>n</sup>-ni tucu-ðí cuchi ñuhu-ðí núú ndèhyú”, duha cuáhá<sup>n</sup> cuèndú-án.

### 3

#### *Xitohó Jesucristú quixi tucu-gá*

<sup>1</sup> Te nchaa nchòhò ñáiyu ïo cùu iní-í cùtnuní iní-í sá ïo vâha sàni iní-ndó, te xéhe cúú-xí tütú cúú ùú cadúha-í sá cúú-xí-ndó, te ìḡ-ní cáhá<sup>n</sup>-í dándàcu iní ñáhá-í xii-ndo ncháa tnúhu sá sá ní xíndedóho-ndo. <sup>2</sup> Chi cùni-í sá vâ nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> nchaa cue tée ní xóo cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxi ndéé sanaha, te ní vâ nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cáhá<sup>n</sup> cue tée ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Xitohó Jesucristú Yáa ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú, chi ðiu nchaa tnúhu-án sánú ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o.

<sup>3</sup> Te ïo-gá xini ñuhu-xi cutnúní iní-ndó nàcuáa cada-xi òré vátá sáa-gá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyú-a, te càchí tnúhu-í xii-ndo sá cùndècu ñáiyu cuhu<sup>n</sup> iní mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xiá<sup>n</sup> cadá-yu, te cáhá<sup>n</sup>

cuèhé cáhá<sup>n</sup> duhá-yu cuèndá tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>4</sup> Te cachí-yu: “Ñá ndàá sá quíxi Xítoho Jesucristú ñuyú-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexio-gá ní cùu. Te dàtná-ní quide-xi vitna ñiu-ní duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú, te ñiu-ní duha quide-xi ndéé cùtnàhá ní xíndecu cue ñani tnáhá-ó ndéé sanaha, te ñiu-ní duha quide-xi ndéé ní sáá nduu ní xíhí-güedé, te ñiu-ní duha quide-xi ndéé vitna”, duha cáhá<sup>n</sup>-yu. <sup>5</sup> Te ñucùu<sup>n</sup> cadá-yu vá cadá cuèndá-yu sá Yá Ndiòxí ní cáhá<sup>n</sup>-gá te ní ngúndecu andiu ndíhi ñuyú-a, te ñiu-gá ní quide ní quene ñuhu yíhí xítí ndute ní ngúndecu-xi ñ<sup>n</sup> xio. <sup>6</sup> Te ñ<sup>n</sup> xito ní dándáá Yá Ndiòxí ndute ñuyú-a ní dánáá-gá nchaa sá ío. <sup>7</sup> Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cùndecu-ni ñuyú-a ndíhi andiu ndéé ná sáá nduu cada-gá nchaa nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-gá sá cúu-xí ncháa ñáyi ndecu ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-á<sup>n</sup> danáa-gá nchaa ñáyi-á<sup>n</sup> chi cáyú andiu ndíhi ñuyú-a.

<sup>8</sup> Te nchaa nchòhó ñáyi ío cùu iní-í, ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó tnúhu na cáhá<sup>n</sup>-í-a, chi Yá Ndiòxí ñá túu sání iní-gá dàtná sání iní mée-ó, te ñ<sup>n</sup> nduu cùu-xi datná úxí cièndú cuáa, te úxí cièndú cuáa-á<sup>n</sup> cúu-xí dàtná ñ<sup>n</sup> nduu sá cúu-xí-gá. <sup>9</sup> Te Yá Ndiòxí ñá túu dàna ndodo iní-gá vá cadá-gá ñ<sup>n</sup> sá cáhá<sup>n</sup>-gá dàtná cächí cue ñáyi sá dáná ndòdo iní-gá cada-gá ñ<sup>n</sup> sá cáhá<sup>n</sup>-gá, chi ñucùu<sup>n</sup> tnahí dàcaca-gá nduu cuèndá sá ío cùndahú iní ñáhá-gá xii-o, te cuíní-gá sá ncháá ñáyi ndíxi túu iní-yu sá ñà túu quide váha-yu ndècú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te duca<sup>n</sup> quide-gá chi cuíní-gá sá vá cuíta nihnu ní ñ<sup>n</sup>-yu.

<sup>10</sup> Te dàtná quidé cue ñadúhú quíhu-güedé ñ<sup>n</sup> vehe dùhu-güedé òré ñá túu yíhi iní xítoho vehe-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> cada Xítoho Jesucristú chi nduu ñà túu yíhi iní ñáyi ñuyú-a quixi tucu-gá, te dàvá-á<sup>n</sup> cada-xi andiu dàtná quidé-xí òré níhi víhi cahá<sup>n</sup> ñúhu, te ñiu-ní òré-á<sup>n</sup> ndoñuhu àndiu, te cáyú nchaa chódíní, te cáyú tucu tnàhá ñuyú-a ndíhi nchaa sá ío.

<sup>11</sup> Te vitna nchòhó sa xíní-ndó sá náá ñuyú-a te xíá<sup>n</sup> ío xíni ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuíní mée Yá Ndiòxí cunduu. <sup>12</sup> Te ío nducu ndèe-ndo duca<sup>n</sup> cada-ndo cuendá duca<sup>n</sup> ndíhi-ní sáá nduu cada-gá nchaa nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> nchòhó cundecu túha-ndo sáá nduu-á<sup>n</sup>. Te ñiu-ní nduu-á<sup>n</sup> ndoñuhu àndiu chi cáyú-xi, te ñiu-ní duca<sup>n</sup> ndoñuhu tucu nchaa chódíní chi ndíhi-dí cáyú. <sup>13</sup> Te nchoo ndètu-o sáá nduu cùndecu-o ñ<sup>n</sup> ñuyú sáá, te quíní-ó ñ<sup>n</sup> andiu saa datná ní cachí Yá Ndiòxí, te yàcá<sup>n</sup> chi mee-ná cue ñáyi quide váha cundecu.

<sup>14</sup> Te nchòhó ñáyi ío cùu iní-í, níni ndètu-ndo sáá nduu dùca<sup>n</sup> cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ní sá váha cundecu-ndo ichi Yá Ndiòxí, te cundecu nahí-ndo, te cada-ndo ncháa nàcuáa vá cùndecu cuèchi-ndo núu-gá. <sup>15</sup> Te ío cada cuèndá-ndó sá dàcaca-gá nduu dùca<sup>n</sup> cada-gá chi cuíní-gá sá ncháá ñáyi naníhi tàhú-yu. Te té Páblú téé ío cùu iní-ó ndecu ndíhi-o ichi Xítoho Jesucristú ñiu-ní nàcuáa cáhá<sup>n</sup>-í-a ñiu-ní duca<sup>n</sup> ní tee-dé ñ<sup>n</sup> núu tütú ní dáquixí-dé ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-dé. <sup>16</sup> Te ñiu-ní duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-dé nchaa dáva-gá núu tütú cadúha-dé, te dáva tnúhu cáhá<sup>n</sup>-dé ío úhú tecú tnùní-ó, núu xíá<sup>n</sup> ñáyi ñá túu cùtnuní váha iní-xi, ñáyi ío yáchí sàndáá iní-xi ñ<sup>n</sup> tnúhu, ñáyi-á<sup>n</sup> tècú tnùní dátñí-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní-dé, ndíhi nchaa dáva-gá tnúhu yòdo tnuní núu tütú Yá Ndiòxí, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te dacuíta nihnú-yu mée-yu.

<sup>17</sup> Te nchòhó ñáyi ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide dáva ñáyi, núu xíá<sup>n</sup> ío xíni ñuhu-xi quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá duca<sup>n</sup> cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ncháa cue téé

ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue téé-á<sup>n</sup> ñà túú sàni váha iní-güedé cuendá tnúhu Yá Ndiõxí. Te núu na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedé xii-ndo te vá cündècu váha-gá-ndó ichi-gá dàtná ndécú-ndó vitna. <sup>18</sup>Te nchòhó uu<sup>n</sup>-gá uu<sup>n</sup>-gá cuita cutnùní-gá iní-ndó quíhí<sup>n</sup> nchaa nàcuáa ta chindee ñaha Xítohó Jesucristú xii-ndo cuáhá<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> ïo-gá cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacuáa sàni iní-gá, te diu-gá cúú-gă Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te chí ná càchí-ó sã ïo càhnu cuu-gá cuéi vitna té cuéi ndéé núú cuáhá<sup>n</sup> núú vëxi. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

## TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÊ JUÁÁ

### *Tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tànhú-ó*

<sup>1</sup> Te yúhú té Juáá càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá Cristú Yaa càhá<sup>n</sup> nàcuáa cundecu ndíhi-o Yá Ndióxi. Te Cristú-á<sup>n</sup> sa ndècu-gá ndéé cútñahá ní ngáva ñuyú. Te yúhú ní xiní núu-í ndíhi cue tée ní xica cuu ndíhi-í nàcuáa càa nacuáa ndùu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñ<sup>n</sup> yiqui cuñú cúu-gá. <sup>2</sup> Te ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní xiní-ndí-gá, te xiá<sup>n</sup> càchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te càchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gá ndíhi Tátá-gá Dútú Ndióxi ní cùu, te ní quixi-gá ñuyú-a ní xíndecu-ndí ndíhi-gá. Te ní cachí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tànhú-ó cundecu ndíhi-o Yá Ndióxi ní caa ni quíhí<sup>n</sup> te núu na quíndáá iní-ó-gá. <sup>3</sup> Te xiá<sup>n</sup> dátúu-ndí núu-ndó nchaa sá ní xiní-ndí, ndíhi nchaa sá ní xíndedóho-ndí cuèndá cuu ñ<sup>n</sup>nuu-o nchaa-o datná nchúhú cúu ñ<sup>n</sup>nuu-ndí ndíhi Tátá-ó Dútú Ndióxi, ndíhi Déhe-gá Xítoho Jesucristú. <sup>4</sup> Te xiá<sup>n</sup> núu tée-í nchaa tnúhu-a cuèndá cudíí iní-ó nchaa-o.

### *Yá Ndióxi cúu-gá dàtná ñ<sup>n</sup> ñuhú*

<sup>5</sup> Te nchaa tnúhu ní dánèhé ñáhá Xítoho Jesucristú xii-ndí, xiá<sup>n</sup> dánèhé ñáhá-í xii-ndo. Te ní cachí-gá sá Yá Ndióxi cúu-gá dàtná ñ<sup>n</sup> ñuhú dáyèhé-gá iní-ó, te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu-gá chí ío váha quide-gá, te ñá túú quide-gá ní ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá. <sup>6</sup> Te núu càchí-ó sá ndécú-ó íchi Yá Ndióxi, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túú quide ndáá-ó núu-gá. <sup>7</sup> Te núu na càda váha-o dàtná quidé mèe-gá, te cuu ñ<sup>n</sup>nuu-o nchaa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chí cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chí diu cuèndá-á<sup>n</sup> ní xíhí Déhe-gá Xítoho Jesucristú núu cùrúxi.

<sup>8</sup> Te núu càchí-ó sá ñá túú quide-o ní ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, te dándahú-ó mèe-o, te ñá túú quide ndáá-ó núu Yá Ndióxi. <sup>9</sup> Te núu na nàhmá-ó nchaa yíca cuèchi-o núu-gá, te mee-gá cada càhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuèndá cada ndáá-ó cundecu-o íchi-gá, chí mee-gá ío váha quide-gá te ío ndáá quidé-gá, duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-gá te duca<sup>n</sup> quide-gá. <sup>10</sup> Te núu na càchí-ó sá ñá túú quide-o ní ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yá Ndióxi ñ<sup>n</sup> ñándéhdé, dico ñá túú ndéhdé-gá. Te ñá túú ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu duca<sup>n</sup> na càda-o.

## 2

### *Xítoho Jesucristú càhá<sup>n</sup> ndàhú-gá cuèndá-ó*

<sup>1</sup> Te nchòhò ñáyiu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuèndá sá vã cadá-ndó ní ñ<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñ<sup>n</sup>-ndo quide-ni-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñ<sup>n</sup> Yaa càhá<sup>n</sup> ndàhú cuèndá-ó núu Yá Ndióxi. Te Yaa-á<sup>n</sup> cúu-gá Xítoho Jesucristú Yaa quidé ndáá. <sup>2</sup> Te ní xíhí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o cuèndá ngúndecu váha-o núu-gá te núu na quíndáá iní-ó-gá. Te ñá díú-ní sá cuèndá yíca cuèchi nchoo ní xíhí-gá, chí tnàhá cuèndá nchaa yíca cuèchi ñáyiu ní càa xico ñuyú.

<sup>3</sup> Te núu cada-o nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te cutnùní iní-ó sá ndécú-ó íchi-gá. <sup>4</sup> Te núu càchí-ó sá ndécú-ó íchi-gá te ñá túú quide-o nacuáa càhá<sup>n</sup>-gá,



te dàcuandehnde-o, te ñá túú quide ndáá-ó núú-gã. <sup>5</sup> Te núú sàndáá ndisa iní-ó tnùhu-gá, te quide-o nchaa nacuaá càhá<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> te cùu iní ndisa-o-gã, te cùtnuní ndáá iní-ó sã ndécú-ó ichi-gã. <sup>6</sup> Te núú càchí-ó sã ndécú-ó ichi Yá Ndiöxí, te xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ñuyíú-a dàtná ní quide ndáá Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní xíndecu-gã ñuyíú-a.

### *Nduú sáá*

<sup>7</sup> Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú chido tñuní-í ñ<sup>n</sup> tnùhu saa sã cúú-xí-ndó, chi ñíu-ni tnùhu sã ní ngùndecu ndihí-ndo ndéé dífina, tnùhu ní xíndedóho-ndo ndéé cùtnàhá ní sándáá iní-ndó-gã, xíá<sup>n</sup> chidó tñuní-í. <sup>8</sup> Te tnùhu-a cùu-xi datná ñ<sup>n</sup> tnùhu saa tè-í dándàcu iní ñàhà-í xii-ndo nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gã ñuyíú-a ní quide vaha-gá, te tnàhá nchòhó ní tñii-ndo tnùhu-gá te quide vaha-ndo tnàhá-ndó. Te vitna ñ<sup>n</sup> nduu ñ<sup>n</sup> nduu ta cùu vai ñáyíu ta dàña nchaa sã cuèhé sã dúhá cuhá<sup>n</sup>, chi Xítohó Jesucristú tà dàndixi túu-gã iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

<sup>9</sup> Te núú càchí-ó sã quidé vaha-o, te cùu úhú iní-ó tnàha ñáyíu-o, te xíá<sup>n</sup> ñá túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha sã dúcá<sup>n</sup> quide-o. <sup>10</sup> Te núú na cùu iní-ó tnàha ñáyíu-o dàtná cúú iní ñàhá mèe Yá Ndiöxí xii-o ña, te quide ndáá-ó núú-gã, te vã cánúichi-o tnaha ñáyíu-o ñ<sup>n</sup> ichi cuèhé ichi duha. <sup>11</sup> Te núú cùu úhú iní-ó tnàha ñáyíu-o, te ñá túú quide vaha-o núú Yá Ndiöxí, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú cùtnuní iní-ó sã quidé-ó. Chi cùu-o datná ñ<sup>n</sup> téé ndècu núú nées chi ñá cùtnuní núú-dé ndéé ichi quíhí<sup>n</sup>-dé. Duca<sup>n</sup> sàtnahá-xi cùu nchoo chi ñá cùtnuní iní-ó ndéé ichi quíhí<sup>n</sup>-ó te núú duca<sup>n</sup> na càda-o cuu úhú iní-ó tnàha ñáyíu-o.

<sup>12</sup> Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, yúhú chidó tñuní-í tnùhu-a ñ<sup>n</sup> núú tütú càchí tnùhu-í xii-ndo sã ní quide càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuèchi-ndo, chi ñíu cuendá-á<sup>n</sup> ní xihí Xítohó Jesucristú. <sup>13</sup> Te nchòhó ñáyíu sacuéhé, yúhú tèe-í tnùhu-a sã cúú-xí-ndó chi càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Jèsús, te Yaa-á<sup>n</sup> sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyíu nchicú<sup>n</sup>-gá téé tucu-í tnùhu-a sã cúú-xí-ndó chi ñá túú sàndáá iní-ndó tnùhu càhá<sup>n</sup> yucu ñávàha.

Te nchaa nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, tèe tucu-í tnùhu-a sã cúú-xí-ndó, chi sa càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Tàtá-ó Dütú Ndiöxí. <sup>14</sup> Te nchòhó ñáyíu ni sàhnu, yúhú chidó tñuní-í tnùhu-a ñ<sup>n</sup> núú tütú chi càhá<sup>n</sup> ndihí-ndo Jèsús, te Yaa-á<sup>n</sup> sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyíu nchicú<sup>n</sup>-gá, yúhú chidó tñuní-í tnùhu-a chi ío nihí ndéé-ndó ndècu-ndo, chi tñii-ndo tnùhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí. Te ñá túú sàndáá iní-ndó tnùhu càhá<sup>n</sup> yucu ñávàha.

<sup>15</sup> Te vã cúhú<sup>n</sup> iní-ndó ni ñ<sup>n</sup> sã cuèhé sã dúhá ío ñuyíú-a, te ni vã cání iní-ndó càda-ndo. Chi núu na cùhu<sup>n</sup> iní-ó nchaa sã cuèhé sã dúhá ío ñuyíú-a ña, te ñá túú Tàtá-ó Dütú Ndiöxí ñúhú iní-ó te núu duca<sup>n</sup> na càni iní-ó. <sup>16</sup> Te nchaa ñáyíu ñuyíú-a quidé-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá, chi ñíu nchaa xíá<sup>n</sup> cúdí iní-yu cadá-yu. Te nchaa sã cuèhé sã dúhá sàni iní-yu, ndihí nchaa sã xini-yu quidé-yu. Te xíquide nínu-yu mèe-yu cuendá nchaa sã ndécú ndihí-yu. Te nchaa sã ñá túú vaha ní cacu nihnu-xi ñuyíú-a. <sup>17</sup> Te nchaa sã ñá túú vaha ío ñuyíú-a, ndihí nchaa sã sání cuèhé sání dùha iní-yu cuita ndihí nihnu-xi quíhí<sup>n</sup>. Te nchaa ñáyíu tñii tnùhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiöxí cundecú-yu ndihí-gã ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

*Tnúhu ndáá tnùhu Yá Ndiöxí ndihí tnùhu ndehnde*

18 Te nchòhò ñáyiú cùu datná déhe-í, sa ñihí-ndó tnũhu sá quixí ñ<sup>n</sup> tée cunuu-gã-dé cuu úhú iní-dé Crístú. Te sa xĩndecu-gá ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-gá, núu xĩá<sup>n</sup> cùtnũní iní-ó sá sã ta cuyatni nduu naa ñuyúú-a. 19 Te ñáyiú-á<sup>n</sup> ñĩ xĩndecu ndihi ñáhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuáhá<sup>n</sup>-yu chi ñã túú ní cùu ñ<sup>n</sup>nuu-o ndihí-yu. Chi núu ñicó ní cùu ñ<sup>n</sup>nuu-o ndihí-yu te cundecu ndihi ñáhá-yu xii-o ni cùu. Te duha ní cuu cuendá cutnũní ndáá iní-ó nchàa-o sã ñã túú cùu ñ<sup>n</sup>nuu-o ndihí-yu, chi ñã túú sãndáá iní-yu Yá Ndiõxí.

20 Te Xítohó Jesucristú ní taxi-gá Espíritú Yá Ndiõxí ndécú ndihi-o, núu xĩá<sup>n</sup> tècú tnũní-ó tnũhu-gá. 21 Te cuendá sã xini-ndó tnũhu ndáá tnũhu Yá Ndiõxí núu xĩá<sup>n</sup> tée-í tnũhu-a, te ñã díú ñ<sup>n</sup> sã ñã cùtnũní iní-ndó cùu-xi. Te sa nàha-ndo sã ñi ñ<sup>n</sup> tnũhu ndehnde ñã túú ñũtnahá-xi núú tnũhu Yá Ndiõxí, chi mee ñine-ñi tnũhu ndáá cùu-xi.

22 Te nchaa ñáyiú càchí sã ñã díú Jèsús cùú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí ní quixi ñuyúú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te ñiu-ní-yu càchí-yu sã ñã díú Déhe Yá Ndiõxí cùú Jèsús, te sã dúcá<sup>n</sup> quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiõxí ndihi Déhe-gá Jèsús. 23 Te nchaa ñáyiú ñã túú sãndáá iní sã Déhe Yá Ndiõxí cùú Jèsús, ñáyiú-á<sup>n</sup> ñã túú ndécú-yu ichi Tãtá-ó Dũtú Ndiõxí. Te nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> sã Déhe Yá Ndiõxí cùú Jèsús, ñáyiú-á<sup>n</sup> ndécú-yu ichi Tãtá-ó Dũtú Ndiõxí.

24 Te nchaa tnũhu Yá Ndiõxí ní tecú dóho-ndo ndèé díhna, tnũhu-á<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup> iní-ndó. Te núu nchaa tnũhu-á<sup>n</sup> ná cuhu<sup>n</sup>-ni iní-ndó, te cundecu ndihi-ndo Yá Ndiõxí ndihi Déhe-gá cuèi vá cùndècu túu-ndo ndihi-gá ñuyúú-a. 25 Te Jèsús ní cachí-gá sã ndúú tãhú-ó cùndecu ndihi-o-gá ñi caa ñi quíhí<sup>n</sup> andiú.

26 Te cuendá nchaa ñáyiú dàndahú ñáhá xii-ndo ní chídó tnũní-í tnũhu-a, 27 dico nchòhó chi ndècu ndihi-ndo Espíritú Yá Ndiõxí sã ñi taxi Xítohó Jesucristú. Núu xĩá<sup>n</sup> ñã túú xini ñuhu-ndo ñáyiú danèhé ñáhá xii-ndo, chi mee Espíritú-gá dánèhé ñáhá-xi nchàa sã vãha. Te nchaa sã dánèhé ñáhá-xi xii-ndo cuu-xi sã ndáá, te ñã díú ñ<sup>n</sup> tnũhu ndehnde. Te vitna chí cãncícú<sup>n</sup> nihnu-ni ichi Yá Ndiõxí dàtná ní sanu ichi ñaha mée Espíritú-gá xii-ndo.

28 Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, chí cãncícú<sup>n</sup> nihnu-ni ichi Xítohó Jesucristú, chi cuendá òré ná quixí tucu-gá ñuyúú-a te vá yùhú-ndó te ñi vá cùú càhá<sup>n</sup> núú-ndó núú-gã. 29 Te nchòhó sa nàha-ndo sã mée-gã quidé ndáá-gá, te sa xini-ndó sã ncháá ñáyiú quide ndáá cùu-yu déhe Yá Ndiõxí.

### 3

#### *Ñáyiú cùu déhe Yá Ndiõxí*

1 Te chí cuãha cuendá sã ño cùu iní ñáhá Tãtá-ó Dũtú Ndiõxí xii-o cuendá sã cùú-ó déhe-gá, chí duca<sup>n</sup> ñi cachí-gá, te déhe ndisa-gá cùú-ó. Te núu xĩá<sup>n</sup> ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñã cùú quini ñáhã-yu xii-o, chi ñã túú xini-yu nãcuáa ndùu cuendá Yá Ndiõxí. 2 Te nchòhó ñáyiú ño cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiõxí, te vátá cùtnũní váha-gá iní-ó ñãsa cunduu-o ndèé núú cuáhá<sup>n</sup> núú vëxi. Dico sa cùtnũní iní-ó sã òré ná quixi tucu Xítohó Jesucristú te nduu-o dàtná cáá mée-gá, chí quini-ó-gã nãcuáa-ni càa nãcuáa-ni ndùu-gá. 3 Te nchaa ñáyiú sa ndètu ñaha xii-gá sa ta ngũndecu túha-yu cuáhá<sup>n</sup>, chí ta ndùu ndoo nduu ñine iní-yu cuáhá<sup>n</sup> dàtná cáá ndòo caa ñine mee-gá.

4 Te nchaa ñáyiú quide nãndi sã cuèhé sã dúhá ñã túú quide váha-yu núú Yá Ndiõxí, chí ní cachí-gá sã vã dúcá<sup>n</sup> càda-o. 5 Te sa nàha-ndo sã ñi quixi túu Xítohó Jesucristú ñuyúú-a cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sã cuèhé sã

dúhá quide-o, chi mee-gã ñá túú quide-gá ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá. <sup>6</sup> Te nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí ñá túú ñùhú-yu ichi cuèhé ichi duha. Te nchaa ñáiyu ñùhu ichi cuèhé ichi duha ñá túú xìní-yu nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucrístú te ni ñá túú xìní-yu nása càa-gá. <sup>7</sup> Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-í, vá dáña-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha, chi cächí-yu sá cùú cùndecu-o ichi Yá Ndiòxí te cada-o nándi sá cuèhé sá dúhá dico ñá ndáá. Te nchaa ñáiyu quide váha quide ndáá-yu dàtná quidé mèe Jesús. <sup>8</sup> Te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha ndècu ndihí-yu yucu ñávãha, chi duca<sup>n</sup> quide mee-xi ndéé cùtnahá vátá ngãva-gá ñuyúú. Te xíã<sup>n</sup> ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiòxí ní dáquéeé tǎhú-gã nchaa sá quidé yùcu ñávãha.

<sup>9</sup> Te nchaa ñáiyu ní natuha ichi Yá Ndiòxí ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gã quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu. Núu xíã<sup>n</sup> ñá túú-gã quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, chi ní ngúndecu ndihí ñaha-gã xii-yu. <sup>10</sup> Te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáiyu cùu déhe Yá Ndiòxí, te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáiyu cùu déhe yucu ñávãha. Te nchaa ñáiyu ñá túú quide ndáá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáiyú-yu, te ñáiyu-á<sup>n</sup> ñá díú dèhe Yá Ndiòxí cùú-yu.

### *Cuu iní tnáhá-ó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-o*

<sup>11</sup> Te ndéé òré ní natuha-o ichi Yá Ndiòxí ní tecú dóho-o sã cùú iní-ó tnàha ñáiyu-o. <sup>12</sup> Te vá cùndùu úhú iní-ó dàtná ní quide ndí Cáin, chi ndí-á<sup>n</sup> ní xíndecu ndíi ndíhi yucu ñávãha núu xíã<sup>n</sup> ní sahni ndíi ñani ndíi. Te duca<sup>n</sup> ní quide ndíi chi ní xíndecu ndíi ichi cuèhé ichi duha, te ñani ndíi ní xíndecu-dé ichi váha.

<sup>13</sup> Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucrístú, vá cáda cuendá-ndó sã cùú úhú iní ñáhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndo. <sup>14</sup> Te cunaha-ndo na cächí tnúhu-í xii-ndo sã núu na cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o, te cùtnuní iní-ó sã sã ní dáñá-ó ichi sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáhá<sup>n</sup> ní cùu, te vitna ní tñi-o ichi váha. Te nchaa ñáiyu ñá túú cùu iní tnàha ñáiyu-xi ñùhu-ní-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-yu núú úhú núú ndàhú. <sup>15</sup> Te nchaa ñáiyu ñá cùú quini ndéé tnàha ñáiyu-xi cùú-yu dàtná ì<sup>n</sup> ñáiyu sàhni ndíyi. Te nchòhò sa nàha-ndo sã ñi ì<sup>n</sup> ñáiyu sàhni ndíyi ñá túú ndècu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá nánhí tãhú-yu. <sup>16</sup> Te Xítohó Jesucrístú ní xíhí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, núu xíã<sup>n</sup> cùtnuní iní-ó sã ìo cùu iní ñáhá-gã xii-o. Te xíã<sup>n</sup> cùtnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o, te cuèi na cùú-ó cuendá sá cùú-xí ì<sup>n</sup>-yu, cuendá-nã sá ná dàcácu nihnu-ò-yu núú tnúndòho ndecú-yu. <sup>17</sup> Te núu ndècu ndihí-o sá cóhó sã caxí-ó ndíhi nchaa sá nándihí-o, te ndècu ñáiyu ndahú ñá túú vèdana ná ndécú ndíhi, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu iní-ó Yá Ndiòxí te núu duca<sup>n</sup> na càda-o. <sup>18</sup> Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-í vá cuendá-ni cùnàha cáhá<sup>n</sup>-ndó sã cùú iní tnáhá-ndó, chi cuu iní tnáhá ndisa-ndo te coto tnàha-ndo.

### *Vá yùhú-ó núú Yá Ndiòxí*

<sup>19</sup> Te núu duca<sup>n</sup> na càda-o, te cutnùní iní-ó sã ndécú-ó ìchi ndáá ichi Yá Ndiòxí, te ñá túú-gã ná quihí iní-ó núú-gã. <sup>20</sup> Te núu ndíhú iní-ó cuendá ì<sup>n</sup> sá ní quide-o, te sa nàha Yá Ndiòxí te núu ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chi sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-ó. <sup>21</sup> Te nchòhò ñáiyu ìo cùu iní-í, na cächí tnúhu-í xii-ndo, te núu ñá túú nã sání iní-ó te ñá túú nã quidé-ó, te vá yùhú-ó núú Yá Ndiòxí. <sup>22</sup> Te nchaa sá vãha na càcá<sup>n</sup>-ó núú Yá Ndiòxí, te mee-gã taxi-gá chi tñi-o tnúhu cáhá<sup>n</sup>-gá, te quide-o nchaa nacuáa cùu iní-gá. <sup>23</sup> Te ní

cachí Yă Ndiöxí sá quindáá iní-ó Dêhe-gá Xítohó Jesucrístú, te cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná ní cachí-gá. <sup>24</sup> Te nchaa ñáyiu tñi tnúhu-gá ndécü-yu ichi-gá, te ndècu ndihi ñaha-gá xii-yu. Te cùtnuní iní-ó sá ndécü-ó ndihi-gá chi ní taxi-gá Espíritú-gá ndécü ndihi-o.

## 4

*Ñáyiu ndècu ndihi Espíritú Yă Ndiöxí ndihi ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii Xítohó Jesucrístú*

<sup>1</sup> Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, vá cùtèxínu quindáá iní-ndó tnúhu càhá<sup>n</sup> nchaa ñáyiu càchí sá ndécü ndihi Espíritú Yă Ndiöxí. Chi díhna-gá cada cuendá váha-ndo te núu càhá<sup>n</sup> ndáá-yu nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yă Ndiöxí, chi ío vâi ñáyiu ñuyíú-a cachí-yu sá càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu-gá dico ñá ndáá. <sup>2</sup> Te duha cutnùní iní-ó nândi cùu ñáyiu ndècu ndihi Espíritú Yă Ndiöxí. Nchaa ñáyiu càhá<sup>n</sup> ndáá sá Xítohó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyíú-a te ní cuu-gá ì<sup>n</sup> yiqú cùñú, ñáyiu-á<sup>n</sup> cùú-yu ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí. <sup>3</sup> Te nchaa ñáyiu ñá túú càhá<sup>n</sup> nàcuáa càa Jesús cùtnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a ñáyiu-á<sup>n</sup> dándahú ñáhá-yu, chi ñá túú cùú-yu ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí. Te ñu-ní-yu cùu úhú iní-yu Jèsús. Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùndècu ñáyiu cuu úhú iní ñáhá xii-gá, dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá sá ndecü-yu.

<sup>4</sup> Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, ndècu ndihi-ndo Yă Ndiöxí, te ñá dáñá-ndó dándahú ñáhá nchaa ñáyiu càchí sá càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá te ñá ndáá. Te ñá túú sàndáá iní-ndó chi Yă Ndiöxí Yaá ndécü ndihi-ndo taxi tñuní víhí-gá dàcúxí yùcu ñávàha ndècu ndihi nchaa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha. <sup>5</sup> Te nchaa ñáyiu dándahú ñáhá sá càhá<sup>n</sup> tnúhu Yă Ndiöxí ndécü-yu ichi cuehé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá lò ñuyíú-a càhá<sup>n</sup>-yu. Te tédòho ñaha nchaa dàva-gá ñáyiu ndècu ñu-ní ichi cuehé ichi duha. <sup>6</sup> Te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí. Te nchaa ñáyiu xíndecu ichi-gá tñi<sup>n</sup>-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ó, te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tñi<sup>n</sup>-yu tnúhu càhá<sup>n</sup>-ó. Te duha te cùtnuní iní-ó nândi cùu ñáyiu càhá<sup>n</sup> ndáá, te cùtnuní tucu iní-ó nândi cùu ñáyiu dándahú ñáhá.

*Cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná cùu iní ñáhá mèe Yă Ndiöxí xii-o*

<sup>7</sup> Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó dàtná cùu iní ñáhá mèe Yă Ndiöxí xii-o, chi mee-gá táxi-gá sá xini tñuní-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te nchaa ñáyiu cùu iní tnàha ñáyiu-xi cùu-yu déhe Yă Ndiöxí, te cùtnuní ndáá iní-yu sá ndécü ndihi ñaha-gá xii-yu. <sup>8</sup> Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní tnàha ñáyiu-xi ñá túú ndècu ndihi-yu Yă Ndiöxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ndihi Yă Ndiöxí, ñáyiu-á<sup>n</sup> sáñaha-gá sá xini tñuní-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáyiu-yu. <sup>9</sup> Te cùtnuní iní-ó sá cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-o nchaa-o, chi ní tendaha-gá ì<sup>n</sup> dîi ní Dêhe-gá Xítohó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyíú-a cuendá sá díú-gá cada te naníhí tãhú-ó, te núu na quindáá iní-ó tnúhu-gá. <sup>10</sup> Te ío cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-o nchaa-o. Te ñá díú sá mèe-ó cùu iní-ó-gá, chi díhna-gá mèe-gá sa cùu iní ñáhá tnàhí-gá xii-o, núu xí<sup>n</sup> ní tendaha-gá Dêhe-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o.

<sup>11</sup> Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yă Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o. <sup>12</sup> Te ní ì<sup>n</sup> nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a ñá túú xini-ó nàcuáa càa Yă Ndiöxí, dico nchoo ñáyiu ní tuha ichi-gá chí cùtnuní

iní-ó sã ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o. Núu xiã<sup>n</sup> cúú ínì tnáhá-ó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-o, te cùtnuní ínì-ó sã cúú ínì ndisa-o-gá. <sup>13</sup> Te cùtnuní ínì-ó sã ndécú-ó ìchi-gá, te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o. <sup>14</sup> Te yúhú ndìhi dava-gá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá càhá<sup>n</sup>-ndí sá ní xiní-ndí Jèsús Déhe Yá Ndiòxí ní quixi-gá ñuyíú-a, chi Tàtá-ó Dütú Ndiòxí ní tendaha ñaha xii-gá ní quixi-gá cuèndá dàcácu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a núú ùhú núú ndàhú. <sup>15</sup> Te nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> ní yúhu ní ínì-xi sá Déhe Yá Ndiòxí cúú Jèsús, ñáyiú-án ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-yu.

<sup>16</sup> Te sàndáá ínì-ó ní yuhu ní ínì-ó sã Yá Ndiòxí cúú ínì ñáhá-gá xii-o, chi duca<sup>n</sup> ínì-gá. Te nchaa ñáyiú cùu ínì ñáhá xii Yá Ndiòxí ndécú ndìhi ñaha-gá xii-yu. <sup>17</sup> Te núu ndisa cùu ínì-ó Yá Ndiòxí te vá yùhú-ó òré ná sáá nduu tàudì<sup>n</sup> ñaha-gá xii-o tnùú nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi quide ndáá-ó ndècu-o núú-gá ñuyíú-a dàtná ní quide mee Jèsús. <sup>18</sup> Chi nchaa ñáyiú cùu ínì ñáhá xii Yá Ndiòxí ñá túú-gá yùhú-yu, te núu cùu ínì ndisá-yu-gá. Te núu yùhú-yu te xiã<sup>n</sup> sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú, chi nchaa ñáyiú yùhú ñá túú cùu ínì ndisá-yu Yá Ndiòxí.

<sup>19</sup> Te cuu ínì-ó Yá Ndiòxí, chi mee-gá ndéé cùtnàhà vátá quèndáá-gá ínì-ó tnùhu-gá sa cùu ínì ñáhá-gá xii-o. <sup>20</sup> Te nchaa ñáyiú càchí sá cúú ínì-yu Yá Ndiòxí, te cùu úhú ínì-yu tnàha ñáyiú-yu, ñáyiú-án dácua<sup>n</sup>ndehndé-yu. Te núu ñá túú cùu ínì-yu tnàha ñáyiú-yu ndècu ñuyíú-a ña, te uu<sup>n</sup>-gá quidè-yu Yá Ndiòxí Yaá ñá túú xiní núú-yu. <sup>21</sup> Te càchí-gá núú tnùhu-gá sá ñáyiú na cùu ínì ñáhá xii Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup>-ni cùu ínì-yu tnàha ñáyiú-yu.

## 5

### *Nchaa ñáyiú ní ndacu ní dáñá ichi cuehé ichi duha*

<sup>1</sup> Te nchaa ñáyiú sàndáá ínì sá Jèsús cúú-gá Cristú Yaá ní quixi ñuyíú-a, ñáyiú-án cúú-yu déhe Yá Ndiòxí. Te cùu ínì-yu Tàtá-ó Dütú Ndiòxí, te cùu ínì-yu Déhe-gá. <sup>2</sup> Te núu cùu ínì-ó Yá Ndiòxí te quide-o nacuaá càhá<sup>n</sup>-gá, te cùtnuní ínì-ó sã cúú ínì tnáhá ndisa-o nacuaá ndècu-o ichi-gá. <sup>3</sup> Te núu cùu ínì-ó Yá Ndiòxí te tnè-o tnùhu càhá<sup>n</sup>-gá, chi cùtnuní ínì-ó sã ñá díú ì<sup>n</sup> sá úhú cúú-xí dàtná càchí ñáyiú. <sup>4</sup> Te nchaa nchoo ñáyiú cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ichi cuehé ichi duha, chi ní sàndáá ínì-ó Jèsús núu xiã<sup>n</sup> ní ndacu-o ní dáñá-ó ìchi-án. <sup>5</sup> Te nchaa ñáyiú sàndáá ínì sá Déhe Yá Ndiòxí cúú Jèsús ní ndacú-yu ní queé-yu ichi cuehé ichi duha.

### *Nacuáa ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí cuèndá Jèsús*

<sup>6</sup> Te Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xiã<sup>n</sup>, chi ní xihí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o. Te Espiritú Yá Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-xi mee-ni sã ndáá, chi càhá<sup>n</sup> Espiritú-gá-án sã Jèsús cúú-gá Cristú Yaá ní quixi ñuyíú-a. <sup>7</sup> Te únì testíú ndécú àndíu, Tàtá-ó Dütú Ndiòxí, ndìhi Déhe-gá Xitohó Jesucristú, ndìhi Espiritú-gá. Te ì<sup>n</sup>-ni tnùhu càhá<sup>n</sup> ndí nùnì testíú-án. <sup>8</sup> Te duca<sup>n</sup> cùu-xi ñuyíú-a tucu, chi càhá<sup>n</sup> Espiritú Yá Ndiòxí sá Jèsús cúú-gá Cristú. Te ní sandute-gá, te ní xihí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o. Te xiã<sup>n</sup> cùtnuní ndáá ínì-ó sá díú Jèsús cúú-gá Cristú. <sup>9</sup> Te núu tnè-o tnùhu váha càhá<sup>n</sup> ñáyiú, te váha-gá tnè-o tnùhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, chi càhá<sup>n</sup> ndáá-gá sá Déhe-gá cúú Jèsús. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú sàndáá ínì sá Jèsús cúú-gá Déhe Yá Ndiòxí, ñáyiú-án cùtnuní ínì-yu sá cúú-xí ì<sup>n</sup> sá ndáá. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá ínì tnùhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí quidè-yu-gá ì<sup>n</sup> ñándéhdé, dico ñá túú ndèhnde-gá, chi meé-yu ñá

túu sàndáá iní-yu sá Dêhe-gá cúu Jêsús dàtná càchí mée-gă. <sup>11</sup> Te Yá Ndiöxí càchí tnúhu ndáá-gá sá cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te duha càhá<sup>n</sup>-gá chi sàndáá iní-ó Dêhe-gá. <sup>12</sup> Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii Dêhe-gá cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te nchaa ñáyiú ñá túu sàndáá iní ñáhá xii Dêhe-gá vá cùndècu-yu ndihí-gá.

*Sáhú ndèé núú nǐ ndihí-ná*

<sup>13</sup> Te cuèndá sá sàndáá iní-ndó Dêhe Yá Ndiöxí nũu xíá<sup>n</sup> chídó tnùnǐ-í tnúhu-a cuèndá cutnùnǐ iní-ndó sá cùndècu ndihí-o-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

<sup>14</sup> Te ñá túu tnúhu yùhú cáhá<sup>n</sup> ndihí-o Yá Ndiöxí, chi tedóho ñaha-gă xii-o nũu ï<sup>n</sup>-ná sá ná càcá<sup>n</sup>-ó nũú-gă dàtná cuíní mée-gă. <sup>15</sup> Te cùtnunǐ iní-ó sá táxí-gă sá xicá<sup>n</sup>-ó nũú-gă, chi nàha-o sá tedóho ñaha-gă xii-o nũu na càcá<sup>n</sup>-ó nàcuáa cùu iní-gá.

<sup>16</sup> Te núu xìnǐ-ó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí te quidé-yu sá ñá túu vâha núú-gă, te ndèhe-o sá ñá túu ní xíta nihnu duú<sup>n</sup>-yu, te cáhá<sup>n</sup> ndihí-o Yá Ndiöxí cuèndá-yu, te dàcácu nihnu ñaha-gă xii-yu te núu na nùcúnu ichi váha-yu. Chi íó ñáyiú xídó quidé nãndǐ sá ñá túu vâha te xíta nihnu duú<sup>n</sup>-yu, te vá cáhá<sup>n</sup> ndihí-gá-ó Yá Ndiöxí cuèndá-yu. <sup>17</sup> Te nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-xi yíá cuèchi, dico ñá ncháá-xí cùu-xi sá dácuíta nihnu ñaha dùu<sup>n</sup>.

<sup>18</sup> Te nàha-o sá nchóó ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí ñá túu-gă sánǐ iní-ó càda-o nãndǐ sá cuèhé sá dúhá. Te duca<sup>n</sup> chi mee Jêsús déhe Yá Ndiöxí xító ñaha-gă xii-o, núu xíá<sup>n</sup> ñá ndácú-gă yucu ñávâha dàxínu iní ñáhá-xí xii-o cada-o sá ñá túu vâha.

<sup>19</sup> Te nchoo nàha-o sá ndécú ndihí-o Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha tàxi tnunǐ ñáhá-nă yucu ñávâha xii-yu.

<sup>20</sup> Te nàha tucu-o sá ñũyíú-a ní quixi Jêsús Déhe Yá Ndiöxí ní taxi-gá sá xìnǐ tnùnǐ-ó cuèndá cutnùnǐ iní-ó sá mée-gă cúu-gă Ndiöxí-ó. Te ndècu ndihí-o mee-gá ndihí Dêhe-gá Jêsús, te ï<sup>n</sup>dii ní mee-gă cúu-gă Yá Ndiöxí, te ndècu dava-gá sá nácuaa ñaha-gă xii-o cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>21</sup> Te nchóhó ñáyiú cùu datná déhe-í, vá quíndáá iní-ndó ncháa sá càchí-yu cùu ndiöxí, chi dícú ndaha cue téé ñũyíú-a ní cuáha nchaa xíá<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí cádá ndèé iní-nă vitna.

## TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

### *Tnúhu Yá Ndióxí ndihi nàcuáa cuu iní tnáhá-ó*

<sup>1</sup> Te yúhú té Juàá téé yìndaha ñaha xii ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús, tèe-í tnúhu-a ñí núú tùtú daquixi-í ndaha yòhó ñaha ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndióxí, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnáhá cuèndá cue déhe-n, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndióxí. Te ñá díú-ní mèe-í cúú iní ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá iní-ndí tnúhu-gá cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo. <sup>2</sup> Te cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo chi ndècu ndihi-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxí, te duca<sup>n</sup>-ni cùndecu-o ndihi tnúhu-á<sup>n</sup> ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndióxí, ndihi núú Déhe-gá Xítohó Jesucristú sá ná chindèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicá<sup>n</sup> táhù-í núú-gá chi ndècu ndihi-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxí, te cùu iní-ó-gá.

<sup>4</sup> Te ío cùdí<sup>n</sup> iní-í, chi ní naníhí-í ñí ùú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táuchíú<sup>n</sup> mèe Tátá-ó Dútú Ndióxí. <sup>5</sup> Te vitna yòhó ñaha ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndióxí, càchí tnúhu-í xii-n sá xíní ñùhu-xi cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o. Te ñá díú ñí tnúhu saa cùu-xi, chi ñíu-ni tnúhu sá ní ngúndecu ndihi-o ndéé cùtnàhá ní tuha-o ichi Yá Ndióxí. <sup>6</sup> Te núu cùu iní-ó Yá Ndióxí, te cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o dàtná ní cachí méé-gá, te tnèi-o nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá. Te ní cachí-gá sá cúú iní-ó-gá, te cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndéé cùtnàhá ní tuha-o ichi-gá.

### *Cue téé dándahú tnàha ñáiyu-xi*

<sup>7</sup> Te ío vai ñáiyu dándahú ñáhá xica cuú-yu ñuyú<sup>n</sup>-a, te càchí-yu sá ñá ndáá sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñí ñáiyu ndisa. Te nchaa ñáiyu duha càhá<sup>n</sup> dácuañdehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. <sup>8</sup> Te quíhí iní-ndó sá vā dándahú ñáhá ñáiyu-á<sup>n</sup> xii-ndo cuèndá sá vā cuíta chùu<sup>n</sup> Yá Ndióxí ní quidé-o. Te òré ná quíxí tùcu Jèsús ñuyú<sup>n</sup>-a te taxi-gá nchaa sá váha cùu iní méé-gá cundecu ndihi-o.

<sup>9</sup> Te nchaa ñáiyu dàña tnúhu Xítohó Jesucristú, te nàtní<sup>n</sup>-yu ingá ichi, ñáiyu-á<sup>n</sup> ñá túú ndècu ndihi-yu Yá Ndióxí. Te nchaa ñáiyu ñá túú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú ndècu ndihi-yu Yá Ndióxí ndihi Déhe-gá Xítohó Jesucristú. <sup>10</sup> Te núu véxi ñáiyu núú ndécú-ndó càchí-yu sá càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Yá Ndióxí te ñá ndáá, te vá cuáha-ndo tnúhu danèhè ñáhá-yu xii-ndo, te ní vā cuáha-ndó-yu tnúhu ndee iní cuèndá chùu<sup>n</sup> quidé-yu. <sup>11</sup> Chi núu na càhá<sup>n</sup> ndihi váha-ndó-yu, te dàtná tnúhu sá chindèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhè sá dúhá.

### *Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná*

<sup>12</sup> Te ío vai-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vá téé-gá-í chi cuíní-í quixi-í núú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuèndá cudí<sup>n</sup> víhí iní-ó nchàa-o.

<sup>13</sup> Te nchaa cue déhe cùhú-n, ñáiyu ní cáhá<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndióxí quidé ndèe iní ñáhá-yu xii-n.



## TUTÚ CÚÚ ÒNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

### *Càhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá té Gǎyú*

<sup>1</sup> Te yúhú té Juàá té yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuní-í tnúhu-a ì<sup>n</sup> núú tutú sá cúú-xí yòhó té Gǎyú téé ío cùu iní-í, chi ndècu ndihí-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

<sup>2</sup> Te yòhó téé ío cùu iní-í, xicá<sup>n</sup> tǎhù-í núú Yá Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú nǎ cumání xii-n, te vá cùhù-n, chi sa nàha-í sá ndécú váha-n núú Yá Ndiòxí.

<sup>3</sup> Te ío ní cudíí ìní-í òré ní sáá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá òu-ni tnúhu-gá te tñi-n nchaa nacúáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te ío cùdíí ìní-í ní ñìhì-í tnúhu sá ncháá-ní ñáyiú ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndécú-ni-yu ichi-gá, te quède-ni-yu nchaa nacúáa càhá<sup>n</sup>-gá.

<sup>5</sup> Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quède-n núú Yá Ndiòxí, chi chindee-n nchaa ñáyiú véxi dava-gá ñúú xicá, ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. <sup>6</sup> Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu núú tàcá ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihí Yá Ndiòxí iha sá ío cùu iní-n nchaa tnaha ñáyiú-n dàtná càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí. Te yúhú càhá<sup>n</sup> ndáhú-í núú-n sá cadá ndèe-ni iní-n chindee-n nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> nchaa sá xíní ñùhú-yu ichi. Te núu duca<sup>n</sup> na càda-n te quède-n nacúáa cùu iní Yá Ndiòxí, te xinu cuechi-n tnahá-n núú-gá. <sup>7</sup> Chi nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ní tñi<sup>n</sup>-yu ichi cuáhá<sup>n</sup>-yu càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Jèsús. Te ñá túú tñi<sup>n</sup>-yu ni ì<sup>n</sup> sá sǎñaha ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí. <sup>8</sup> Te núu xíá<sup>n</sup> nchoo xini ñuhu-xi chindee-o nchaa ñáyiú xinu cuechi núú-gá ñáyiú càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, te duca<sup>n</sup> te cutnùni iní-ó sá tnahá-ó xinu cuechi-o ndihí-yu núú-gá.

### *Ñá túú quède váha té Diótrefés*

<sup>9</sup> Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáhá<sup>n</sup> núú tàcá ñáyiú chihñuhú-yu Yá Ndiòxí, dico ì<sup>n</sup> téé ndècu-á<sup>n</sup> nání-dě Diótrefés, te ñá sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, chi cuini-dé cunuu-dé núú-yu. <sup>10</sup> Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá<sup>n</sup>-dé cuèndá-í. Te ñá díú-ní xíá<sup>n</sup> quidé-dě, chi nchaa ñáyiú véxi ingá ñúú càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ñá túú càhá<sup>n</sup> ñáhá-dě vehe-dě, te ní ñá dáñá-dě càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha dáva-gá ñáyiú xii-yu. Te nchaa ñáyiú cuini càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duu<sup>n</sup>-ni-dé ñá dáñá-gá-dé níhí tnahá-yu ndihí nchaa ñáyiú tàcá dàcuàha tnúhu Yá Ndiòxí.

<sup>11</sup> Te yòhó téé ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuèhé ichi duha dàtná quidé nchaa dava-gá ñáyiú, cada-n mèe-ni sá váha. Chi nchaa ñáyiú quède váha ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú quède nchaa sá cuèhé sá dúhá ñá túú ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí.

### *Nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá té Demètriú*

<sup>12</sup> Te nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> váha-yu cuèndá té Demètriú, chi quède ndáá-dé dàtná càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí. Te tnahá yúhú càhá<sup>n</sup>-í cuèndá-dé sá ío váha quède-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yùhú càhá<sup>n</sup> ndáá-í.

### *Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná*

<sup>13</sup> Te vai-gá tnúhu cuini-í cachí tnúhu-í xii-n ni cùu, dico ñá ní tèe-gá-í, <sup>14</sup> chi cuini-í quixi ndihí-í, te càhá<sup>n</sup>-ó núú núú-ó.

<sup>15</sup> Te ío cada ndee ìní, te xìcá<sup>n</sup> táhù-í núú Yă Ndiǒxí sá ná cùndecu váha-n ñà túú nă cuu cundecu-n. Te nchaa cue ñáyiú xìní tnáhá ndìhi-o ndecu iha guide ndee ìní ñáhă-yu xii-n. Te yòhó cúñaha-n nchàa ñáyiú xìní tnáhá ndìhi-í ndécú xíá<sup>n</sup> ná càda ndee ìní-yu. Te ío cada ndee ìní-nă vitna.

## TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

*Té Judás cadúha-dé tutú quíhí<sup>n</sup> ndaha ñáyiú ní cachí Yá Ndióxi nduu cuendá-gá*

<sup>1</sup> Yúhú té Judás ñani té Jacobó xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú, te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiú ní cachí Yá Ndióxi Yaá cúú Tátá-ó ndùu cuendá-gá, ñáyiú ío cùu iní-gá. Te dàtná-ni xito ñaha-gá xii-ndo vitna ñu-ndu duca<sup>n</sup> còto ñaha-gá xii-ndo ndèé ná sáá nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. <sup>2</sup> Te xicá<sup>n</sup> táhù-í núú Yá Ndióxi sá ño-gá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó sá ño cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te duca<sup>n</sup> ño váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Ñáyiú ñá túú càhá<sup>n</sup> tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi*

*(2 Pedro 2:1-17)*

<sup>3</sup> Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, duca<sup>n</sup>-ni ño sàni iní-í cadúha-í ñ<sup>n</sup> tutú sá cúú-xí ndó cuendá danèhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní naníhí tàhù-ó dico ñá túú cadúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xíní ñùhu-gá-xi càhá<sup>n</sup>-í núú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndó ndíhi ñáyiú, te càhá<sup>n</sup>-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sàndáá iní mée-ndó, chí ñu-ndu tnúhu-á<sup>n</sup> ní càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichí-gá. Te vitna ñá túú-gá ná tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá sá cúú-xí-yu, chí sa ní càhá<sup>n</sup> duu<sup>n</sup>-gá. <sup>4</sup> Te duha càhá<sup>n</sup>-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó, chí nihí-í tnúhu sá xicá cùu ñáyiú chítnahá ñáhá xii-ndo, te ní ñá túú xini-ndó ná ñáyiú cúú-yu, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú cùu ùhú iní ñáhá xii Yá Ndióxi. Te ñ<sup>n</sup> xichi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi sá ñáyiú-á<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñu-ndu ñáyiú-á<sup>n</sup> càchí-yu sá ño váha iní Yá Ndióxi ñuu xíá<sup>n</sup> cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tíhù-yu Yá Ndióxi Yaá ío cùnunu, ndíhi Xítohó Jesucristú.

<sup>5</sup> Te nchòhó sa xíní váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ndéé sanaha dico dandacu iní ñáhà-í xii-ndo, chí dàvá-á<sup>n</sup> ní queñuhu-gá ñáyiú isràél nació<sup>n</sup> Ègiptú, te dava ñáyiú-á<sup>n</sup> ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá te ní dánáá ñaha-gá xii-yu. <sup>6</sup> Te nchaa espíritú ñá túú ní cuini cada ndáa cunu cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi núú ndécú-xí, te mee-gá ní sadí nihnu ñaha-gá xii-xi ñ<sup>n</sup> xichi núú néé te vá càcu-xi, chí sáá nduu te nayáha-xi cundecu-xi núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te dandacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáyiú ñuu Sòdomá, ndíhi ñáyiú ñuu Gòmorrá, ndíhi nchaa ñáyiú ñuu ní caa yatni xíá<sup>n</sup>, chí tnàhá-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritú-á<sup>n</sup>. Chí cue téé ní xóo càhá<sup>n</sup> ndíhi tnàha ndi mee-güedé, te ñu-ndu duca<sup>n</sup> ní xóo cada cue ñáyiú ñíhí tucu. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-yu núu ní dágóyó Yá Ndióxi ñuhú ñuu-yu ní dánáá ñaha-gá xii-yu. Te xíá<sup>n</sup> cùtnuní iní-ó sá nchàa ñáyiú ñá túú cuini cada váha núú-gá quíhí<sup>n</sup>-yu núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhí<sup>n</sup>.

<sup>8</sup> Te ñu-ndu duca<sup>n</sup> quide ñáyiú chítnahá ñáhá xii-ndo cuini-yu dandàhú ñáhá-yu, chí càchí-yu sá dácòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, núu xíá<sup>n</sup> nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu sá cúú-xí yiqui cuñú-yu, te dàquee tíhù-yu nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi cada-o, te càhá<sup>n</sup> ùhú-yu cuendá nchaa espíritú cùnunu. <sup>9</sup> Te mee espíritú cùnunu-gá xínú cuèchi núú Yá Ndióxi nání Miguél

ní nàà-xi ndihi sácuihná cuèndá yiqui cuñú ndíi Moisés. Te espíritú-án ñà túú ní cùyii-xi cáhá<sup>n</sup> úhú-xi sácuihná-án, chi ní xáha<sup>n</sup>-ni-xi: “Mee Yá Ndióxi nánhá-gá te núu nása cada ñaha-gá xii-n”, duha ní xáha<sup>n</sup>-xi. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> dándahú ñáhá xii-ndo-án càhá<sup>n</sup> cuèhé-yu cuèndá nchaa sá vátá cútñuní-gá iní-yu nása ndùu, te quidé-yu dàtná quidé cuè quiti chi cue quiti-án quidé-güedi nani véxi iní-güedi, te ni ñà túú cútñuní iní-güedi nchaa sá quidé-güedi. Te duca<sup>n</sup> sà tnahá-xi cùu-yu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá vèxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcá<sup>n</sup> quidé-yu xiá<sup>n</sup> tá xíta nihnú-yu cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>11</sup> Te ndàhú ní cuú-yu chí ío ndohó-yu!, chi quidé-yu dàtná ní quide ndíi Càin. Te nándi sá quidé-yu cuèndá sá cuini-yu díhú<sup>n</sup> dàtná ní xóo cada ndíi Balaám. Te ío cùu sáa iní-yu núú Yá Ndióxi dàtná ní xóo cada ndíi Còre, núu xiá<sup>n</sup> tá xíta nihnú-yu cuáhá<sup>n</sup>. <sup>12</sup> Te dicó sácá<sup>n</sup>núú sáha ñáhá-xi xii-ndo òré nátácá-ndó quide-ndo vico chiñuhu-ndo Yá Ndióxi. Te òré xéxi ndíi ñáhá-yu xii-ndo te mee-ni sá cúu-xí mèe-yu quide cuendá-yu, te ñà túú nèhé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi. Te cùu-yu dàtná ñ<sup>n</sup> vícò sá cuáhá<sup>n</sup>-xi duha cuáhá<sup>n</sup>-xi dácá<sup>n</sup> te ñà túú dǎú nchídó-xí, duca<sup>n</sup> sà tnahá-xi cùu-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ñ<sup>n</sup> yutnu vídí sá ñà túú tñáhí cùu<sup>n</sup> sávidí-xi, te nchaa yutnu duca<sup>n</sup> ñà túú cùu<sup>n</sup> sávidí-xi te tñuhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duu<sup>n</sup>-xi. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu-yu, chi ñà túú quide váha-yu. <sup>13</sup> Te cùu tucú-yu dàtná ndute lámár, chi ndute-án òré càndá-xi te quecòo tíñú-xi ñ<sup>n</sup> xio. Te cùu tucú-yu dàtná ñ<sup>n</sup> chódíní cuáhá<sup>n</sup>-dí duha cuáhá<sup>n</sup>-dí dácá<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> sátnahá-xi cùu-yu, chi ñà túú cuini-yu cada váha-yu. Te ñáyiú-án daquihí<sup>n</sup> ñáhá Yá Ndióxi xií-yu ñ<sup>n</sup> xichi núú néé núú sá ndecu túha cundecú-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup>.

<sup>14</sup> Te ndíquín<sup>n</sup> yává ndíi Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dácáhú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-dé ní cáhá<sup>n</sup>-dé ñ<sup>n</sup> ni cuèndá nchaa ñáyiú-án. Te ní cachí-dé: “Na càchí tñuhu-í xii-ndo sá Yá Ndióxi quixi-gá ndíi cuèhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gá. <sup>15</sup> Te dàvá-án cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiú te daquihí<sup>n</sup>-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha núú úhú núú ndàhú, te duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te càhá<sup>n</sup> úhú ñáhá-yu xii-gá”, duha ní cachí te Ènóc. <sup>16</sup> Te ñáyiú-án ío yica iní-yu chí ñà túú ndùu vétú iní-yu nàcuáa ndècú-yu ñuyiú-a, te sátnuhú-yu tñaha ñáyiú-yu te mee-ni sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mèe-yu, te mee-ni càhá<sup>n</sup> váha-yu núú tñaha ñáyiú-yu cuèndá cuini-yu sá cáda váha ñaha ñáyiú-án xií-yu.

### *Té Judás càhá<sup>n</sup>-dé dóho ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi*

<sup>17</sup> Te nchòhò ñáyiú ío cùu iní-í, càhá<sup>n</sup> ndàhú-í núú-ndó sá ío cuhu<sup>n</sup> iní-ndó tñuhu sá sà ní dánèhé ñáhá cuè téé ní tendaha Xitohó Jesucristú càhá<sup>n</sup> tñuhu-gá núú ñáyiú. <sup>18</sup> Te sa nàha-ndo sá ñ<sup>n</sup> cachí-güedé sá cùmání-gá quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyiú-a, te coo ñáyiú cáhá<sup>n</sup> cuèhé cáhá<sup>n</sup> duha cuèndá tñuhu-gá. Te ñáyiú-án cadá-yu mee-ni sá cuèhé sá dúhá vèxi iní mèe-yu. <sup>19</sup> Te ñáyiú-án cúu-yu ñáyiú càhá<sup>n</sup> nándi tñuhu sá ñà túú nándíhi cuèndá sá vǎ cúú ñ<sup>n</sup>nuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-yu, te ñà túú ndècu ndíhi-yu Espíritú Yá Ndióxi.

<sup>20</sup> Te nchòhò ñáyiú ío cùu iní-í, ío dacuàha-ndo tñuhu Yá Ndióxi sá ñ<sup>n</sup> sándáa iní-ndó cuèndá duca<sup>n</sup> cuita cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quihí<sup>n</sup>, te cáhá<sup>n</sup> ndíi-ndo Yá Ndióxi nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espíritú-gá xii-ndo. <sup>21</sup> Te ío coto-ndo mèe-ndo cundecu-ndo cuèndá cuu váha iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo,

te cundetu-ndo sàá nduu quìxi Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gã xii-ndo cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, chi Yaá-á<sup>n</sup> ïo cundahú iní ñáhá-gã xii-o.

<sup>22</sup> Te ñáyiu sàni ì<sup>n</sup> sani úú iní-xi cúñaha-ndo xii-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu ichi Yá Ndióxi. <sup>23</sup> Te nchaa ñáyiu ta xíta nihnu ñùhu ichi cuáhá<sup>n</sup> núú ùhú núú ndàhú, ïo cundihí iní-ndó cññaha-ndo xii-yu tnúhu Yá Ndióxi cuendá sá ná cãcu nihnú-yu, te cundahú iní-ndó-yu, te quíhi iní-ndó vã cádá-ndó tnàhá-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tíhú-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu-á<sup>n</sup>.

*Nàcuáa ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndióxi*

<sup>24</sup> Te Yá Ndióxi chindee ñaha-gã xii-ndo cuendá sá vã cundecu-ndo ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine iní-ndó càndeca ñaha-gã xii-ndo quíhí<sup>n</sup> cundecu-ndo núú ïo váha càa ndecu-gá, te ïo cudíí iní-ndó. <sup>25</sup> Te Yá Ndióxi ïo ndècu ndihí-gá nchaa sá xini tnùní-gá te ñu-gá ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, te duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-gã xii-o chi ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú. Te ïo ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú Yá Ndióxi, chi ïo càhnu cuu-gá ndécú-gã táxi tnùní-gá, te súúni vâha iní-gá, te ndàcu-gá quidé-gã nchaa sá vâha, te duca<sup>n</sup>-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé cútnàhá vátá ngãva-gã ñuyíú, te duca<sup>n</sup>-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé vitna, te ñu-ni duca<sup>n</sup> ïo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, duha xini ñuhu-xi ndacá<sup>n</sup> táhú-ó núú-gã. Te duca<sup>n</sup> na cunduu. Te ïo chí cádá ndèe iní-nã vitna.

## NCHAA SÁ NĪ XINÍ TÉ JUÀÁ NDIHI NCHAA SÁ NĪ TECÚ DÓHO-DE

*Xítóhó Jesucristú xáha<sup>n</sup>-gã xii té Juàá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyú*

<sup>1</sup> Te Yá Ndióxi ní xáha<sup>n</sup>-gã xii Xítóhó Jesucristú nchaa sá tá cùyatni vií-nã cada-xi ñuyú-a cuèndá sá cùñaha-gã xii cue téé xínu cuechi núú-gã, te Xítóhó Jesucristú ní tendaha-gã ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gã ní quixi-xi ní cachí tnúhu-xi nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> xii yúhú té Juàá téé xínu cuechi núú-gã, te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ndéé núú tütú-a. <sup>2</sup> Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> Yá Ndióxi, te càhá<sup>n</sup> ndáá tucu-í cuèndá Xítóhó Jesucristú, ndihi cuèndá nchaa sá nĪ xiní-í.

<sup>3</sup> Te váha táhú ñáyiú dàcuaha nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñáyiú ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñáyiú tñi nacuáa càhá<sup>n</sup>-xi, chi sa ta cùyatni vií-nã nduu càda-xi nchaa nacuáa càhá<sup>n</sup>-xi.

*Té Juàá cáduha-dé tutú quíhí<sup>n</sup> ndaha ndi ùsá xichi cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi*

<sup>4</sup> Te yúhú té Juàá cáduha-í tutú daquixi-í ndi ùsá xichi núú ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ndécú dīstritú Àsiá. Te mee-gã ná chīndee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. Te cuèi ndéé sanaha ñi-ñi-gã ndécú, te ñi-ñi-gã ndécú cuèi vitna, te duca<sup>n</sup>-ni cūndecu-gã cuèi ndéé núú cuàhá<sup>n</sup> núú vèxi, te ñi-ñi duca<sup>n</sup> ío na chīndee chitúu ñaha ndi ùsá cue espíritú ndécú ñúú-gã xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. <sup>5</sup> Te ñi-ñi duca<sup>n</sup> na càda tucu Xítóhó Jesucristú, te ñi-ñi gá cúú-gã Yá cáhá<sup>n</sup> ndáá, te ñi-ñi-gã ní xihí-gã te ñi-ñi-gã ní ndoto, te dàtnūni ndéé cuè-gã te ndoto cue ñáyiú ní xihí, te ñi-ñi-gã táxi tñi-ñi-gã nchaa cue téé yīndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ñuyú-a. Te ío cūu iní ñáhá-gã xii-o, te mee-gã ní sati níñi-gã te ní xihí-gã núú cūrúxi sá cuèndá nchaa sá cuèhè sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada ñi-ñi-gã iní-ó, <sup>6</sup> te vitna ní quide ñaha-gã xii-o dàtná cue téé yīndaha ñáyiú, te ní quide ñaha tūcu-gã xii-o dàtná cue dútú xínú cuèchi-o núú Tátá-gã Dútú Ndióxi. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ío cūnuu-gã, te duca<sup>n</sup>-ni na cūnuu-gã ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> na cūnduu.

<sup>7</sup> ¡Te cundehe-ndo àndiú! Chi ichi xití vícò quixi Xítóhó Jesucristú, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyú-a quini ñáhá-yu xii-gã, te tñáhá nchaa ñáyiú ì<sup>n</sup>-ni cūu ndihi ñáyiú ní dāñicuehè ñáhá xii-gã quini ñáhá-yu, te nchaa ñáyiú xīndecu ñiñi ñuyú, ñáyiú ñá tūú cūu váha iní ñáhá xii-gã ndihú iní-yu òrè quini ñáhá-yu xii-gã, te ndáá sá dúcá<sup>n</sup> càda-xi.

<sup>8</sup> Te Yá Ndióxi càchí-gã: “Yúhú ío cūnuu-í chi ñi-ñi sa ndècu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyú, te ñi-ñi-í cūndecu ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá ío, chí yúhú cūndecu-í ni caa ni quíhí<sup>n</sup>”, duha càchí Yá Ndióxi Yá ndácú quide nchaandi tūhú sá váha. Chi ñi-ñi-gã sa ndècu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyú, te ñi-ñi-gã ndécú-gã vitna, te duca<sup>n</sup>-ni cūndecu-gã ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

*Té Juàá ní xiní-dé Xítóhó Jesucristú Yáá ío cūnuu*

<sup>9</sup> Te yúhú té Juáá téé ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, tnàhá-í ndóhò-í cuendá-gá dàtná ndóhó-ndó, te tnàhá-í nduu táhù-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùni-gá. Te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi yáha-o ndècu-o sá cuendá Xítóhó Jesucristú. Te yúhú ní ngava-í vecaá ì<sup>n</sup> ñúú nání Pátmós, te ñúú-á<sup>n</sup> cáá xítí ndute làmár. Te duca<sup>n</sup> ní cuu cuendá sá càhá<sup>n</sup>-í tnúhu Yá Ndióxi, te càhá<sup>n</sup> váha-í cuendá Xítóhó Jesucristú. <sup>10</sup> Te ì<sup>n</sup> nduu ndumìngú nduu nàtacá-ó chìñuhu-o Yá Ndióxi ní quide ñaha Espiritú-gá xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ní tecú dóho-í níhi ní càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ní càhá<sup>n</sup> ndàa sàtá-í te dàtná níhi càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> cútú duca<sup>n</sup> níhi ní càhá<sup>n</sup>-xi. <sup>11</sup> Te càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyúú, te ñiu-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá íó, te chido tnùni-n ì<sup>n</sup> núú tütú sá ná dànehé núú ñàhá-í xii-n, te daquìh<sup>n</sup>-n tütú-á<sup>n</sup> ndi úsá xichi núú xíndecu cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi xíndecu distritú Àsiá, ndaha ñáyiu ñúú Éfesú, ndaha ñáyiu ñúú Èsmirná, ndaha ñáyiu ñúú Pèrgamú, ndaha ñáyiu ñúú Tiàtirá, ndaha ñáyiu ñúú Sárdís, ndaha ñáyiu ñúú Filàdelfiá, ndaha ñáyiu ñúú Laodiceá, nchaa ñáyiu ñúú-á<sup>n</sup> daquìh<sup>n</sup>-n tütú-á<sup>n</sup> ndahá-yu —càchí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

<sup>12</sup> Te ní nchócuìhnu-í ndéhè-í núu ná cúú sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te ní xiní-í xínutnìí úsá tnàhá sá ní cuáha mee-ni ñíhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> sá ndéé ditè-xi, te núú ditè-xi-á<sup>n</sup> yíndòdo ì<sup>n</sup> caa candíl. <sup>13</sup> Te cuádava tnuú nchaa xíá<sup>n</sup> ní xiní-í nútñíí Yaa cáá dàtná cáá nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyúú-a, te ñihnu-gá ì<sup>n</sup> dóó cáni càa-xi ndéé núú sàhá-gá, te yidúcú<sup>n</sup>nuu ì<sup>n</sup> sínchú ní cuáha mee-ni ñíhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> pèchú-gá. <sup>14</sup> Te idi ñíquí-gá cuixí<sup>n</sup> quiyí dàtná cuixí<sup>n</sup> idi dava mbéé, àdi yúhá sá queé òré quidé vxi<sup>n</sup>-xi, te tinùu-gá quidé-xí dàtná quidé-xí òré sàá itá ñuhú. <sup>15</sup> Te sàhá-gá súúni dátása<sup>n</sup>-xi dàtná dátása<sup>n</sup> sá nání bròncé òré càyú-xi duca<sup>n</sup> dátása<sup>n</sup>-xi sàhá-gá, te dónaha tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá quidé-xí dàtná quidé-xí dònaha titní víhí yúte. <sup>16</sup> Te xio ndaha cùha-gá nùndàha-gá úsá tnàhá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ì<sup>n</sup> yuchí càhnú ndéé úo xio núú-xi, te núú-gá quidé-xí dàtná quidé-xí núú nchìcanchii òré súúni ngòyo cahni.

<sup>17</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> càa Yaa-á<sup>n</sup> ní xiní-í núu xíá<sup>n</sup> ní yùhú-í ní nduá-í núú-gá, te ní cuu-í dàtná ì<sup>n</sup> téé ní xíhí sá dúcá<sup>n</sup> ío ní yùhú-í, dico mee-gá ní sacá<sup>n</sup> ndodo-gá ndaha cùha-gá núú yiqui cùñú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhú-n, chi ñiu-ni yúhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyúú, te ñiu-ni yúhú cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá íó. <sup>18</sup> Te yúhú cùú-í Yaa ní xíhí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívù-í, te duca<sup>n</sup>-ni cundecu-í ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te yúhú cúnúu-í núú nchaa ñáyiu ní xíhí te ñiu-ni-í cúnúu-í núú ndécú-yu. <sup>19</sup> Te chido tnùni-n nchaa sá ní xiní-n-á<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> núú tütú, ndihi nchaa nàcuáa cùu vitna, ndihi nchaa sá cádá-xí ndéé núú cuàhá<sup>n</sup> núú vèxi-gá. <sup>20</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi ndi úsá chódíní ní xiní-n yòtní-í xio ndaha cùha-í, ndihi nàcuáa quèe-xi ndi úsá sá ní cuáha mee-ni ñíhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, sá ndéé ditè-xi te yíndodo ì<sup>n</sup> caa candíl núú ditè-xi-á<sup>n</sup>. Te ndi úsá chódíní-á<sup>n</sup>, xíá<sup>n</sup> cùú-xí sá cútñùni iní-ó sá ndécú úsá cue téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi, te ndi úsá cue téé-á<sup>n</sup> ndécú-güedé ndi úsá xichi núú ndécú ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi. Te cuendá ndi úsá sá ndéé ditè-xi-á<sup>n</sup>, xíá<sup>n</sup> cùú-xí sá cútñùni iní-ó sá ndécú úsá xichi ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi —duha càchí Yaa càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

## 2

*Tnúhu sá cúú-xí ñáyiu xíndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Éfesú*



<sup>1</sup> Te ní cachí tucu Yaá cãhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-í sá chídó tnùnì-í nchaa tnúhu sá vítna cãhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> núú tütú, te tendaha-í quíhí<sup>n</sup> ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiõxí ndécú ñúú Éfesú sá cúu-xí cuè ñáyiú xíndecu ichi-gá ndécú ñúú-á<sup>n</sup>, te duha ní cachí-gá: “Yúhú cúu-í Yaá nundàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núú ndécú ndé usá sá ñí cuáha mee-ni dǐhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>, sá ndéé dité-xi te yíndodo ì<sup>n</sup> caa candíl núú dité-xi. <sup>2</sup> Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Éfesú, te xini-í sá ïo ndúcu ndee-ndo quide chiu<sup>n</sup>-ndo cuendá-gá, te ïo quide cahnu iní-ndó ndécu-ndo quide-ndo chiu<sup>n</sup>-gá. Te xini-í sá ñá túú tnàhí tnàhá iní-ndó nàcuáa quide nchaa ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha. Te xini tucu-í sá xító ndéé-ndó cuè téé cãhí sá ñí tendaha-í véxi cãhá<sup>n</sup> tnúhu-í te ñá ndàá sá cãhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-í, te duca<sup>n</sup> te cùtnuní iní-ndó sá ñá ndàá sá cãhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-í. <sup>3</sup> Te xini tucu-í sá ïo ndòho-ndo quide-ndo chiu<sup>n</sup> cuendá-í, te duca<sup>n</sup> ïo quide cahnu iní-ndó cuèí nándi yáha-ndo, te ñá túú cùu dusa<sup>n</sup>-ndo quide-ndo chiu<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Dico ñá túú cùu váha iní-í chi nchòhó ñá túú-gá quidé-ndó datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu vii-ni ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, chi vitna ñá túú-gá cúú iní ñáhá vihi-ndo datná ní xóo cada-ndo dàvá-á<sup>n</sup>. <sup>5</sup> Te chí dándacu iní nàcuáa ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu saa ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, te ndixi cuéchi iní-ndó sá ñá túú-gá quidé váha-ndo ndécu-ndo vitna, te nucuíta saa tucu-ndo cada-ndo datná ní xóo cada-ndo ndéé dǐhna. Te nchòhó cada iní-ndó sá ndécú ndéhi-ndo ì<sup>n</sup> sá ñí cuáha mee-ni dǐhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>, sá ndéé dité-xi te yíndodo ì<sup>n</sup> caa candíl núú dité-xi. Te núu vá ndixi cuéchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te quixi-í xocàni-í xíã<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cada ñaha-í xii-ndo te núu vá ndixi cuéchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te duca<sup>n</sup> te vá yõ-gá nàtacã chiñuhu ñaha xii-í ñúú-ndó. <sup>6</sup> Dico quide váha-ndo ì<sup>n</sup> xichi chí dáquee tihú-ndó nchaa sá quidé cuè ñáyiú cùu nicolaitás, te yúhú tnàhá-í dáquèe tihú-í nchaa sá quidé ñáyiú-á<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãha<sup>n</sup>-í xii Espiritú Yá Ndiõxí xãha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyiú ndécu ichi-gá xíndecu nchaa xichi. Te duha ndúu tnúhu xãha<sup>n</sup>-í xii Espiritú-gá xãha<sup>n</sup>-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá núu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te yúhú cada-í te nduu táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiõxí, duha xãha<sup>n</sup>-í xii Espiritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha cãhí Yaá cãhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ní chídó tnùnì-í sá cúu-xí ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Éfesú.

### *Tnúhu sá cúu-xí ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná*

<sup>8</sup> Te ní cachí tucu Yaá cãhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-í sá chídó tnùnì-í nchaa tnúhu sá vítna cãhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> núú tütú, te tendaha-í quíhí<sup>n</sup> ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná sá cúu-xí cuè ñáyiú xíndecu ichi-gá ndécú ñúú-á<sup>n</sup>, te duha cãhí-gá: “Yúhú ndécú-í ndéé cùtnàhá ní ngava ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndéhi nchaa sá ïo, te diu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécú-í vitna. <sup>9</sup> Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú ndécu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Èsmirná. Te xini-í sá ïo ndòho-ndo ndecu-ndo sá cuendá-í, te xini tucu-í sá ïo ndàhú-ndó dico cùu-ndo ñáyiú xíndecu váha núú Yá Ndiõxí. Te xini tucu-í sá ïo cãhá<sup>n</sup> cuèhé ñáyiú isràél cuendá-ndó, dico ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu sá cúu-yu ñáyiú isràél, chí cúu-yu ñáyiú xínu cuechi mee-ni núú sàcúíhná. <sup>10</sup> Dico nchòhó vá yúhú-ndó cuèí nándi cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chí sàcúíhná cada-xi te ngava dava-ndo vècaá, te duca<sup>n</sup> càda-xi chí cuíní-xi coto ndéé ñáhá-xi xii-ndo núu ndisa sá vá ná tühú iní-ndó

sá nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ìchi Yá Ndiòxí. Te ndoho-ndo ùxí nduu dico vá dáñá ndèé-ndó cànchicú<sup>n</sup> nihnu-ni-ndo ìchi-gá cuèi na cùú-ndó sá cuendá-gá, te yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quíh<sup>ín</sup>. <sup>11</sup> Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xáha<sup>n</sup>-xí xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú-gá xáha<sup>n</sup>-xí xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá núu na cùndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í te vá cuíta nihnú-yu na sáa nduu cuíta nihnu nchaa dava-gá ñáyiú, duha xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha ní cachí Yaá càhá<sup>n</sup>-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùn-í sá cúu-xí ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Èsmirná.

*Tnúhu sá cúu-xí ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Pèrgamú*

<sup>12</sup> Te ní cachí tucu Yaá càhá<sup>n</sup>-án xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càhá<sup>n</sup>-gá ñ<sup>n</sup> núú tütú, te tendaha-í quíh<sup>ín</sup> ndaha tée xínu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñùú Pèrgamú sá cúu-xí cuè ñáyiú xíndecu ichi-gá ndécú ñùú-án, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yaá néhé ñ<sup>n</sup> yuchí cáni te ndèé úú xio núu-xi. <sup>13</sup> Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhó cue ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Pèrgamú, te xini tucu-í sá ndécú-ndó núú ño cùnuu yucu ñáváha, te ñá túú dáña ndèé-ndó nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo ìchi-í, te duca<sup>n</sup> ño sàndáá iní ñáhá-ní-ndó xii-í, te ñu-ni duca<sup>n</sup> ní quide-ndo cùtnàhá ní sahni-güedé té Àntipás núú ndécú-ndó ñu-ni núú dúcá<sup>n</sup> ño cùnuu yucu ñáváha. Te ndí-án ní quide ndáá ndí ní xíndecu ndí ichi-í chi ní càhá<sup>n</sup> váha ndí cuendá-í. <sup>14</sup> Dico ñá túú cùu váha iní-í cuendá ñ<sup>n</sup> úú sá quidé-ndó, chi ndècu ndihí-ndo ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu-ni nchaa nàcuáa ní càhá<sup>n</sup> ndí Balaám. Chi ndí-án ñá túú ní quide váha ndí chi ní dácáhu iní ndí ingá tée ní xínani Bálac nàcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyiú israél ingá ichi sá ñá túú váha, chi ní xáha<sup>n</sup> té Bálac-án xii-yu sá cáxi-yu nchaa sá ndúú táhú nchaa sá ní cadúha cue tée ñuyúú-a dānani ñáyiú ndiòxí te ñá ndàá sá ndiòxí cúu-xí, te ní dácáhu iní ñáhá-dé xii-yu sá cùndécú-yu ichi ñá iní. <sup>15</sup> Te ndècu ndihí tucu-ndo ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu sá dácúaha cue ñáyiú cùu nicolaitás. Te nchaa sá dácúaha ñáyiú-án dáquèe tìhú-í, <sup>16</sup> te nchòhó chí dándixi cuèchi iní sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo, chi núu ñáhá te quixi-í nàá-í ndihí cue ñáyiú-án ndihí yuchí cáni sá quéné yúhú-í. <sup>17</sup> Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xáha<sup>n</sup>-xí xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú-gá xáha<sup>n</sup>-xí xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá núu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te yúhú cuáñaha-í sá ndúú yúhu xii-yu caxi-yu ñ<sup>n</sup> sá vátá quini-gá-yu caxi-yu. Te xiá<sup>n</sup> cúu-xí mànáá sá ní xóo caxi cue ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te cuáñaha tucu-í ñ<sup>n</sup> caa yúú cuixí<sup>n</sup> xii-yu, te núú yúú-án cundee ñ<sup>n</sup> ñu saa. Te ñu-án vá yóo tnàhí xini chi ñ<sup>n</sup> ñu ní ñáyiú na quèhe<sup>n</sup> cuendá ñu-án quini-yu, duha xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú-gá cúu-xi ñáyiú”, duha càchí Yaá càhá<sup>n</sup>-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùn-í sá cúu-xí ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Pèrgamú.

*Tnúhu sá cúu-xí cuè ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Tiàtirá*

<sup>18</sup> Te ní cachí tucu Yaá càhá<sup>n</sup>-án xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná càhá<sup>n</sup>-gá ñ<sup>n</sup> núú tütú, te tendaha-í quíh<sup>ín</sup> ndaha tée xínu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñùú Tiàtirá sá cúu-xí cuè ñáyiú xíndecu ichi-gá ndécú ñùú-án, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Déhe Yá Ndiòxí, te càa tinnu-í dàtná cáá itá ñuhú, te sáhá-í cáá dàtná cáá sá nání bròncé òré ñuhú-xí núú ñuhú càyú-xi. <sup>19</sup> Te

yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Tiàtirá. Te xini tucu-í sá ïo cùu iní-ndó Yá Ndióxi te sàndáá iní-ndó-gá. Te xini tucu-í nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> quide-ndo sá cúú-xí-gá. Te xini tucu-í sá ïo quide cahnu iní-ndó cuèi nándi cùu sá yáha-ndo ndècu-ndo. Te xini tucu-í sá ïo-gá ndúcú ndèe-ndo quide váha-ndo vitna dacúúxi cùtnàhá vitna cùu saa ní sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi. <sup>20</sup> Dico ñá túú cùu váha iní-í cuèndá ì<sup>n</sup> sá quidé-ndó, chi ñá túú tnàhi ná sání iní-ndó ndècu ndihi-ni-ndo ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá ñàha nani Jezabél. Te ñaha-á<sup>n</sup> càchí-a<sup>n</sup> sá càhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndáá sá càhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> tnúhu-gá, te cuáhá<sup>n</sup>-a<sup>n</sup> dándahú-a<sup>n</sup> nchaa ñáyiú xĩnu cuechi núú-í ndihi nchaa sá dánèhé ñáhá-á<sup>n</sup> cuèndá cundecú-yu ichi díí iní, te caxí-yu nchaa sá ndúú tǎhú nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyúú-a dānani ñáyiú ndióxi te ñá ndáá sá ndióxi cúú nchàa xiá<sup>n</sup>. <sup>21</sup> Te ní cuu vài nduu ta dacaca-í ndécú-á<sup>n</sup> cuèndá ndixí cuèchi iní-a<sup>n</sup> sá ñá túú quide váha-a<sup>n</sup> ndècu-a<sup>n</sup>, te cuèi duca<sup>n</sup> quide-í dico ñá túú cuini-a<sup>n</sup> daña-a<sup>n</sup> ni ì<sup>n</sup> sá cuèhé sá dúhá quide-a<sup>n</sup>. <sup>22</sup> Te vitna yúhú ïo dandòho-í-a<sup>n</sup> chi tñi ñaha cuèhé xi-a<sup>n</sup>, te diu-ni duca<sup>n</sup> ïo dandòho-í nchaa ñáyiú quide datná quidé-á<sup>n</sup> te núu vá ndixí cuèchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. <sup>23</sup> Te nchaa ñáyiú cùndihi ñaha xii ñaha-á<sup>n</sup> cahni-í-yu, te duca<sup>n</sup> te nchòhó ndihi dava-gá nchaa ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú nchàa xichi cutnuni iní-ndó ndihi-yu sá yúhú cúú-í Yaá xini ndáá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú, ndihi nchaa nàcuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhó nàcuáa ndùu sá quidé-ndó ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ndo te duca<sup>n</sup> cùnduu sá táxi-í nduu tǎhú-ndó. <sup>24</sup> Te dava nchòhó ñáyiú ndècu ñùú Tiàtirá, ñáyiú ñá túú nchicú<sup>n</sup> nihnu nàcuáa dànehé ñáhá ñàha nani Jezabél-á<sup>n</sup> ñá túú xini-ndó nǎ cúú sá càchí ñáyiú ndùu yuhu dacahu iní ñáhá yùcu ñávàha. Te nchòhó, ñá túú nǎgá cachí tnúhu-í xii-ndo càda-ndo <sup>25</sup> diu-ná sá ïo nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacúaa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá ndécú ndihi-ndo, te duca<sup>n</sup>-ni càda-ndo ndéé òré quixí tucu-í. <sup>26</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuèndá-í, te núu na càda-ni-ndo nchaa nacúaa cuini-í cada-ndo ndéé nduu vǎ cùndècu-gá-ndó ñuyúú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo sǎ táxi tnúni-ndó nchàa ñáyiú ñuyúú <sup>27</sup> dátá ní quide mee Tǎtá-í Dútú Ndióxi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihi-í, te duca<sup>n</sup> càda ñaha-í xii-ndo tàxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo cuèndá ïo taxi tnúni-ndó, te cada iní-ndó sǎ cadá-ndó cuè ñáyiú dátá quidé-xi ì<sup>n</sup> quidi òré tǎhú-xi càchi duu<sup>n</sup>-xi, te duca<sup>n</sup> chi nchòhó cada-ndo sǎ nchǎá ñáyiú ñá túú quide váha cuíta nihnú-yu. <sup>28</sup> Te cada iní-ndó sǎ dátá dáyèhé chódini quití quène òré sa ta tũndaá-nǎ cuáhá<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> càda-xi òré ná sǎá nduu ngũita-xi cada váha-xi, te duca<sup>n</sup> chi yúhú cada-í nàcuáa nduu tǎhú-ndó cùndecu ndihi ñaha-ndo xii-í núú ïo váha càa ndecu-í. <sup>29</sup> Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xǎha<sup>n</sup>-í xii Espiritú Yá Ndióxi xǎha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ní chídó tnúni-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Tiàtirá.

### 3

#### *Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñùú Sǎrdís*

<sup>1</sup> Te ní cachí tucu Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-í sǎ chídó tnúni-í nchaa tnúhu sá vitná càhá<sup>n</sup>-gá ì<sup>n</sup> núú tütú, te tendaha-í quih<sup>n</sup> ndaha téé xĩnu cuechi núú Yá Ndióxi ndécú ñùú Sǎrdís sǎ cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñùú-á<sup>n</sup>

te duha càchì-gá: “Yúhú cùu-í Yaá ndécú ndìhi ndi usá espíritú cùu cuendá Yá Ndiòxí, te ñiu-ni-í cùu-í Yaá ndécú ndìhi ndi usá chódíní. Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Sárdís, te xìní-í sá cùu-ndó dàtná ñáyiú ní xihí cuèi càchì ñáyiú sá ñáhá. <sup>2</sup> Te chí cuáha cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ñn-gá nchaa sá vâha nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo vitna, chi sa ndetu vii-nâ daña-ndo nchâa-ndo túhú sá vâha quide-ndo ni cuu, te quide cuendá-í sá ñà túú quide-ndo nchaa nacuáa cuíní Yá Ndiòxí cada-ndo. <sup>3</sup> Te chí dándacu iní nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu sá ní xĩndedóho-ndo cùtnháá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiòxí, te canchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo càda-ndo nacuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>, te ndixi cuèchi iní-ndó sá ñà túú quide vâha-ndo ndècu-ndo, te núu vá nàcuáha-ndo cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í dàtná quidé ñadúhú, chi òrè ñà túú nâ yíhí ñn-ndó quèxio-í núú ndécú-ndó. <sup>4</sup> Dico ndècu ndìhi-ndo ñn úú ñáyiú càndoo caa nine iní-xi, chí ñáyiú-á<sup>n</sup> ní nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó cuixí<sup>n</sup> cuendá cundecu ndìhi-í-yu, te duca<sup>n</sup> chí cùdiú-yu núú-í. <sup>5</sup> Te nchaa ñáyiú na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te ñáyiú-á<sup>n</sup> nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó cuixí<sup>n</sup>, te vá náquète-í ñiú-yu núú tûtú núú yódó tnùní cue ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndìhi-í ní caa ní quíhí<sup>n</sup>, te cùñaha-í xii Tâtá-í Dútú Ndiòxí ndìhi cue espíritú xínú cuèchi núú-í sá ñáyiú-á<sup>n</sup> cùu-yu ñáyiú cùu cuendá-í. <sup>6</sup> Te nchaa nchòhó cada cuendá vâha-ndo nàcuáa xáha<sup>n</sup>-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xáha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchì Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> ní chídó tnùní-í sá cùu-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Sárdís.

### *Tnúhu sá cùu-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Filadelfía*

<sup>7</sup> Te ní cachí tucu Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vitná càhá<sup>n</sup>-gá ñn núú tûtú, te tendaha-í quíhí<sup>n</sup> ndaha téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñùú Filadelfía sá cùu-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñùú-á<sup>n</sup>, te duha càchì-gá: “Yúhú cùu-í Yaá ío vâha quide ndáá te ñà túú tñahí cuèchi-í. Te díhna-gá ndú Dávíi ní taxi tnùní ndú ñáyiú, te vitna yúhú táxi tnùní-í-yu, te yúhú càhá<sup>n</sup>-í te núu ndèndida càa ñáyiú ndíhu ndaha-í te ndèndida càa ñáyiú vá ndíhu ndaha-í. <sup>8</sup> Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñùú Filadelfía, te yúhú ní quide-í nàcuáa ní níhí-ndó ñn ichi cahnu quide-ndo chiu<sup>n</sup>-í, te vá yóo ñn cada nàcuáa vá níhí-gá-ndó nàcuáa cada-ndo chùu<sup>n</sup>-í. Te cuèi ñà túú ío níhí ndéé-ndó cundecu-ndo ichi Yá Ndiòxí dico tñn-ndo nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-í, te ní ñn xito ñà túú càhá<sup>n</sup>-ndó sá ñà túú ndècu ndìhi ñaha-ndo xii-í. <sup>9</sup> Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuáa cuíní yucu ñávâha, ñáyiú-á<sup>n</sup> cùu-yu ñáyiú isràél, te cuèi cùu-yu ñáyiú isràél dico ñà túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáyiú-á<sup>n</sup> canehé-yu sá yíñúhu núú-ndó, te cutnùní iní-yu sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. <sup>10</sup> Te ío quide ndee-ni iní-ndó nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo nchaa nacuáa ní càhá<sup>n</sup>-í, te xiá<sup>n</sup> coto ñaha-í xii-ndo ñà túú nâ tñahá-ndó ndúu na quixi nchaa tnúndòho tnúhu ndáhú ñuyúú-a. Te òrè quèxio nchaa tnúndòho-á<sup>n</sup> ñuyúú-a te dàvá-á<sup>n</sup> cutnùní nàcuáa ndúu sá quidé ñn ñáyiú. <sup>11</sup> Te ío ndíhi quixi tucu-í. Te vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa sá vâha nchicú<sup>n</sup> nihnu-ndo quide-ndo cuendá sá vâ cuíta sá ní cachí Yá Ndiòxí nduu táhú-ndó. <sup>12</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú cada-í sá nchòhó ío cuu càhmu-ndo cundecu-ndo núú ndécú Tâtá-í Dútú Ndiòxí, te vá ñn ndúu-gá

xocuiñí-ndó núu ndécú-gã. Te cada iní-ndó sã dàtná sá chídó tnùnì-í ðiù Tàtà-í Dútú Ndiòxí ñii-ndo chi duca<sup>n</sup>-ni cùndecu-ndo ndihì-gá, te cada tucu iní-ndó sã dàtná sá chídó tnùnì-í nàcuáa nàni ñuú-gá ñii-ndo, chi ðiù ñuú-gá-á<sup>n</sup> cundecu-ndo, te ñuú-á<sup>n</sup> nánì-xí Jèrusalén Sáá, duha nàni ñuú-gá. Te ñuú-á<sup>n</sup> quee-xi andiù núu ndécú Yã Ndiòxí Yaá cúú Tàtà-í quee-xi ñuyiú. Te cada tucu iní-ndó sã dàtná sá chídó tnùnì-í ðiù mee-í ñii-ndo, te xiã<sup>n</sup> cúú-xí ñii ðiù saa, te duca<sup>n</sup> càda iní-ndó chi cundecu ndihì ñaha-ndo xii-í. <sup>13</sup> Te nchaa nchòhò cada cuendá váha-ndo nàcuáa xãha<sup>n</sup>-í xii Espíritú Yã Ndiòxí xãha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyiu ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichí”, duha càchí Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> nì chídó tnùnì-í sá cúú-xí ñáyiu xĩndecu ichi Yã Ndiòxí ndécú ñiù Filadelfiá.

*Tnúhu sá cúú-xí ñáyiu xĩndecu ichi Yã Ndiòxí ndécú ñiù Laodiceá*

<sup>14</sup> Te càchí tucu Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-í sá chídó tnùnì-í nchaa tnúhu sá vítná càhá<sup>n</sup>-gá ñii núú tùtù, te tendaha-í quihí<sup>n</sup> ndaha téé xinu cuechi núú Yã Ndiòxí ndécú ñiù Laodiceá sá cúú-xí cue ñáyiu xĩndecu ichi-gá ndécú ñiù-á<sup>n</sup>, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá quidé núú Yã Ndiòxí, te cúú-í Yaá quidé ndáá chi càhá<sup>n</sup> ndáá cuiti-í nàcuáa càhá<sup>n</sup> Yã Ndiòxí. Te yúhú cúú-í Yaá ní quide ní ngũndecu nchaa sá nì cadúha Yã Ndiòxí. <sup>15</sup> Te yúhú xìnì-í nchaa nàcuáa quide nchòhò ñáyiu xĩndecu ichi Yã Ndiòxí ndécú ñiù Laodiceá, te xìnì-í sá ñã túú cuiní-ndó càncicú<sup>n</sup> ñihnu-ndo nchaa nacúaa càhá<sup>n</sup>-í, te nì ñã túú cuiní-ndó dàña duu<sup>n</sup>-ndo. Te váha-gá sá dúú<sup>n</sup> ðiù<sup>n</sup> cada-ndo nchaa nacúaa càhá<sup>n</sup>-í àdi núu ñáhá te duu<sup>n</sup> duu<sup>n</sup> dañã-ndo. <sup>16</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> quide-ndo ñã túú cuiní-ndó ðiù<sup>n</sup> duu<sup>n</sup>-ni cada-ndo nàcuáa càhá<sup>n</sup>-í, te nì ñã túú cuiní-ndó ðiù<sup>n</sup> duu<sup>n</sup>-ni dañã-ndo te sáá nduu<sup>n</sup> vã cùndèe-gá iní-í cuendá nchaa sá quidé-ndó-ã<sup>n</sup>, te daquèe tíhú ñáhà-í xii-ndo. <sup>17</sup> Te càchí-ndó sá cuicá-ndó, te ío váha ta yãha-ndo nchaa nduu<sup>n</sup> cuáhá, te ñã túú tnàhí ná cùmáni xii-ndo, te ñã túú cùtnunì iní-ndó sã cúú-ndó dàtná cue ñáyiu ío ndàhú yãha, te cúú-ndo datná ñáyiu ndàhú, ñáyiu ío cùndahú iní ñáhá tnàha ñáyiu-xí, te cúú-ndo datná cue ñáyiu cuáá, te cúú tucu-ndo datná cue ñáyiu ndàhú ñã túú tnàhí dóó-xi. <sup>18</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cadá-ndó dàtná xĩquide cue ñáyiu sàa<sup>n</sup> ñii sá nì cuáha mee-nì ðihú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> sá ío váha càa, te duca<sup>n</sup> quidé-yu te ío-gá cúú cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dàtná xĩquide cue ñáyiu sàa<sup>n</sup> dóó cuixí<sup>n</sup> sácuiñhu-yu cuendá sá vã cúú-yu dàtná ñáyiu ndàhú ñã túú dóó-xi, te cada tucu-ndo dàtná quidé cue ñáyiu sàa<sup>n</sup> yúcu quèe núú-xi nàcuáa cutnùnì váha núú-yu, te duha càhá<sup>n</sup>-í xãha<sup>n</sup>-í xii-ndo chi cuiní-í sá nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sã cúú-xí Yã Ndiòxí. <sup>19</sup> Te càhá<sup>n</sup>-í dóho nchaa ñáyiu cúú iní-í òré ñã túú quide ndáá-yu, te dàndoho-í-yu, núu xíã<sup>n</sup> cuiní-í sá nchòhò ndixi cuechi iní-ndó sã ñã túú quide váha-ndo ndècu-ndo. <sup>20</sup> Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã yúhú cúú-í dàtná ñii téé nùtníi yuyèhe ndaa quehé te càhá<sup>n</sup>-í ñáyiu yìhi xití vehe, te núu na càda cuendá-yu sá càhá<sup>n</sup>-í te nacaá<sup>n</sup>-yu yuyèhe te quíhu-í xití vehe cudìni-í ndihí-yu, te duha càhá<sup>n</sup>-í chi cuiní-í cundecu ndihì ñaha-í xii-ndo. <sup>21</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiu na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yãha sá cuendá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo ñii xichí núú ndécú-í cundecu-ndo te cunuu-ndo tnàhá-ndó dàtná cùnùu-í, chi yúhú duca<sup>n</sup> ní quide ndee iní-í ní yáha-í nándi sá ní yáha-í te vitna ní nduu<sup>n</sup> tãhú-í ndécú-í núú ndécú Tàtà-í Dútú Ndiòxí cùnùu-í. <sup>22</sup> Te nchaa nchòhò cada cuendá váha-ndo nàcuáa càhá<sup>n</sup> Espíritú Yã Ndiòxí xãha<sup>n</sup>-xi xii cue ñáyiu ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichí”, duha càchí Yaá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. Te nchaa tnúhu-á<sup>n</sup> nì chídó tnùnì-í sá cúú-xí ñáyiu xĩndecu ichi Yã Ndiòxí ndécú ñiù Laodiceá.

## 4

*Nàcuáa chiñuhu ñáyiú Yá Ndióxi andiu*

<sup>1</sup> Te sátá ní yáha duca<sup>n</sup> ní cuu te ní xiní-í nchií andiu, te ní cáhá<sup>n</sup> tucu Yaá ní cáhá<sup>n</sup> ndihi ñaha xii-í díhna, te Yaá-á<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup> níhi-gá dàtná cáhá<sup>n</sup> níhi ñ<sup>n</sup> cútú, te ní cachi-gá xii-í:

—Taquène iha te na dànehé ñáhà-í xii-n nchàa nacuáa cada-xi ndéé núu cuahá<sup>n</sup> núu vèxi —càchí-gá.

<sup>2</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní quide ñaha tucu Espiritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te diu-ni òré-á<sup>n</sup> ní xiní-í nútñi ñ<sup>n</sup> xilé váha andiu te càa datná cáá xilé sácõo nchihi cue ñáyiú io cùnuu, te núu xilé váha-á<sup>n</sup> núcõo Yaá táxi tñuni. <sup>3</sup> Te Yaá-á<sup>n</sup> cáá-gá dàtná cáá yúú chàhnhí yúú váha sá nání jãspé, te càa tucu-gá dàtná cáá yúú váha sá nání cõrnalíná, te ñuhu doco ñaha ñ<sup>n</sup> cóo yáhnchí xii-gá, te tãsa<sup>n</sup>-dí dàtná tãsa<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> yúú váha sá nání èsmeraldá. <sup>4</sup> Te ní xiní tucu-í nútñi ócõ cùmí xilé váha ní càndéé núu núcõo-gá, te núu xilé-á<sup>n</sup> xìnucõo ócõ cùmí cue téé cùu sacuéhé te xixíhnu-güedé mee-ni dõõ cuixí<sup>n</sup>, te ñ<sup>n</sup> caa coróná sá ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> xixúhu<sup>n</sup> díqui-güedé. <sup>5</sup> Te núu núcõo Yaá táxi tñuni-á<sup>n</sup> sàá ndúté, te cáhá<sup>n</sup> ñuhu te xica chihi-xi dõndaha, te càyú úsá iti núu núcõo-gá, te sá úsá iti-á<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup> cútñuni sá ndécú úsá espíritu cúu cuendá-gá. <sup>6</sup> Te ndècu ñ<sup>n</sup> sá ndécú ndàa núu-gá te xiã<sup>n</sup> cáá dàtná cáá làmár, te dàtná cáá vidriú cáá ñihí.

Te ní càndéé díñi Yaá núcõo-á<sup>n</sup> xñnutñi cùmí quiti te titní víhí tñuu-güedi ndéé ndàa sátá-güedi ndihi ndàa núu-güedi. <sup>7</sup> Te quiti díhna nuu càa-dí datná cáá ndicaha, te quiti cùu uú cáá-dí dàtná cáá ndicutu, te quiti cùu uní néhé-dí núú tée, te quiti cùu cumí cáá-dí dàtná cáá yàcolo oré cuahá<sup>n</sup>-dí núú tàchí. <sup>8</sup> Te ndi cùmí quiti-á<sup>n</sup> ndéé íñú ndixí<sup>n</sup>-güedi ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-güedi, te ñihí xití ndixí<sup>n</sup>-güedi ndihi ndàa sátá ndixí<sup>n</sup>-güedi ndéé tñuu-güedi, te nduu niú chiñuhu-güedi Yá Ndióxi, te xáha<sup>n</sup>-güedi xii-gá:

Yòhó Dútú Ndióxi duca<sup>n</sup>-ni ta quide ndáá-n vèxi, te duca<sup>n</sup>-ni quide ndáá-n cuéi vitna, te diu-ni duca<sup>n</sup> càda ndáá-n núú cuahá<sup>n</sup> núu vèxi, te cùu-n Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá váha, te diu-ni-n sá ndècu-n ndéé cútñàh ní cuáha ñuyíú, te diu-ni-n ndècu-n cuéi vitna, te diu-ni-n cùndècu-n cuéi ndéé núu cuahá<sup>n</sup> núu vèxi.

Duha xáha<sup>n</sup> cué quiti-á<sup>n</sup> xii Yaá núcõo núu xilé váha-á<sup>n</sup> chiñuhu ñaha-güedi.

<sup>9</sup> Te cue quiti-á<sup>n</sup> ño ndàcá<sup>n</sup> táhú-güedi núu Yáá núcõo núu xilé váha-á<sup>n</sup> cuendá nchaa sá quidé-gá. Te Yaá-á<sup>n</sup> cúu-gá Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te cue quiti-á<sup>n</sup> càchí-güedi sá ño càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sá yíñuhu núu-gá. Te ndi tnahá òré duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-güedi, <sup>10</sup> te ndi ócõ cùmí cue téé cùu sacuéhé xìnucõo-á<sup>n</sup> nguññi xití-güedé núu Yáá núcõo-á<sup>n</sup>, chi diu-gá cúu-gá Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú te chiñuhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñúhú díqui-güedé te tàxi ndècu-güedé núu-gá, te xáha<sup>n</sup>-güedé xii-gá:

<sup>11</sup> Yòhó cúu-n Dútú Ndióxi Yaá cúu cuendá ñáhá xii-ndí,

te ío càhnu cuu-n, te ío váha quide-n,

te nèhe-ndí sá yíñuhu núu-n, chi duca<sup>n</sup> tàù-xi cada-ndí,

chi yòhó cúu-n Yáá ní cadúha nchaandi túhú sá ío,

te duca<sup>n</sup> ní ngúndècu nchaa xiã<sup>n</sup> chi mee-n duca<sup>n</sup> ní sani iní-n càda-n.

## 5

*Cuèndá Yaa cáá dàtná cáá ìḡḡ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ndihi cuèndá ìḡḡ tutú*

<sup>1</sup> Te ní xiní tucu-í sá Yaa núcõo núú xilé váha-án nundàha-gá ìḡḡ tutú ní nacaúnuu xio ndaha cùha-gá, te ndèè lètrá ndàa sátá-xi ndihi ndàa xítí-xi, te úsá tnáhá tutú líhli ñùhu seyú ndèè sátá tutú-án cuèndá sá vǎ dáñá-xí nàcaá.

<sup>2</sup> Te ní xiní-í ìḡḡ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí, te ndee vǎhi-xi te níhi càháḡ-xi, te càchí-xi:

—¿Yoo tàú-xi xocàni nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndèè sátá tütú-a te nadacàá-xi? —càchí espíritú-án.

<sup>3</sup> Dico ni àndiu, te ni núú ñùyíú-a, te ni ndàa xítí ñùhu ñá túú ìḡḡ ñáyiu tàú-xi nadacàá tutú-án te cundèhé-yu. <sup>4</sup> Te yúhú ní ngüita-í ndàhyú víhí-í cuèndá sá ñá túú ni ìḡḡ ñáyiu tàú-xi nadacàá tutú-án cundèhé-yu. <sup>5</sup> Te ìḡḡ cue téè cùu sacuéhé xínucóo xíáḡ ní cachí-güedé xii-í:

—Vá ndàhyú-gá-n, te cada cuèndá-n chí Yaa ío cùnnuu cuu ndi mee cue ñáyiu cùu ñani tnáhá ndíi Jüdá, ñu-ni Yaa cúú ñani tnáhá ndíi Dávii, Yaa-án cúú-gǎ Yaa ní ndacu ní yáha nchaa nándi sá ní yáha, núú xíáḡ ñu-gá tàú-gá xocàni-gá nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndèè sátá tütú-án te nadacàá-gá —duha càchí téè cùu sacuéhé-án.

<sup>6</sup> Te tnuú ndi ócò cúmí cue téè cùu sacuéhé xínucóo-án, ndihi tnuú ndi cùmí quiti xínutnḡḡ-án, ndihi núú núcõo Yaa táxi tnùnì-án ní xiní-í nùtnḡḡ ìḡḡ Yaa cáá dàtná cáá ìḡḡ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé te ní xíhí-di ni cùu te ní ndoto-di, te ndèè úsá ndiqui-di, te ndèè úsá tinùu-di, te sá úsá tinùu-di-án cùtnùnì sá ndécú úsá espíritú cúú cuèndá Yá Ndiõxí, ducaḡ càa Yaa-án ní xiní-í. Te cue espíritú-án ní tendaha-gǎ xícá cùu-xi ni caa xico ñuyíú. <sup>7</sup> Te Yaa cáá dàtná cáá ìḡḡ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé-án ní sáháḡ-gá núú Yaa núcõo núú xilé váha-án. <sup>8</sup> Te òré ní queheḡ-gá tutú-án te ndi cùmí quiti xínutnḡḡ xíáḡ ní ngüíñí xítí-güedé núú-gǎ, te ducaḡ ní ngüíñí xítí tucu ndi ócò cúmí cue téè cùu sacuéhé xínucóo-án, te ndi dḡḡ núú-güedé xínehe-güedé yaa sá nání àrpá, te xínehe tucu-güedé ndi dḡḡ núú-güedé ìḡḡ caa tícùú ní cuáha mee-ni díhúḡ cuááḡ, te chítu dǔsa sá sáháḡ tnámí. Te ñúh má dǔsa sá sáháḡ tnámí-án cúú-xí dàtná nchaa tnúhu càháḡ nchaa ñáyiu ndècú ichi Yá Ndiõxí òré càháḡ ndihi ñàhá-yu xii-gá. <sup>9</sup> Te xíta-güedé ìḡḡ ndudú sáa ndihi cue quiti-án chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, te càchí-güedé ndihi cue quiti-án:

Yòhó tàú-n queheḡ-n tutú-a te xocàni-n nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndèè sátá-xi, chí yòhó ní sati níñí-n te ní xíhí-n,

te cuèndá xíáḡ ní nduu cuèndá Yá Ndiõxí cue ñáyiu ìḡḡ ìḡḡ nàcióḡ, ndihi ñáyiu xíndecu ìḡḡ ìḡḡ ñuú, ndihi ñáyiu càháḡ ndi dḡḡ ndi dḡḡ núú tnúhu, ndihi ñáyiu xíndecu ìḡḡ ìḡḡ xichi.

<sup>10</sup> Te ní quidé-n-yu dàtná cue téè yíndaha ñáyiu, te ní quide túcú-n-yu dàtná cue dútú sá cúú-xí Yá Ndiõxí.

Te sáa nduu te taxi tnùnì-yu ñuyíú-a.

Duha càháḡ cue téè-án ndihi cue quiti-án chíñùhu-güedé ndihi-güedé Yaa-án.

<sup>11</sup> Te sátá dúcáḡ te ní tecú dóho-í ní càháḡ cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi ni candéé núú núcõo Yaa táxi tnùnì-án, ndihi núú xínutnḡḡ ndi cùmí cue quiti-án, ndihi núú xínucóo cue téè cùu sacuéhé-án, te ní xiní-í sá sǔúnì cuéhé víhí espíritú-án xíndecu xíáḡ, <sup>12</sup> te níhi ní càháḡ cue espíritú-án, te càchí-xi:



Yòhó Yaa cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiiti ní dánìcuèhé-güedé te ní xihí ní cùu te ní ndoto,

te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu ndihi-n nchaandi túhú,

te ío ndècu ndihi-n sá xìní tnùní-n,

te ndàcu-n quide-n nchaa sá cuíní-n,

te nèhe-ndí sá yíñùhu núú-n, te ío váha quide-n,

te chíñuhu ñaha-ndí xii-n, chí duca<sup>n</sup> tàú-ndí cada-ndí chí ío càhnu cuu-n.

Duha càchí nchaa cue espíritú-á<sup>n</sup> xàha<sup>n</sup>-xi xii-gá chíñùhu ñaha-xi.

<sup>13</sup> Te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndióxi ndécú àndíu, ndihi nchaa sá ndécú ñùyíú, ndihi nchaa sá ndécú xití ñuhu, ndihi nchaa sá ñúhú xití ndute làmár, te xícachí-xi:

Yòhó Yaa núcòo núú xilé váha, ndihi yòhó Yaa cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiiti ní dánìcuèhé-güedé táxi tnùní-ndó, te nèhe-ndí sá yíñùhu núú-ndó,

te duca<sup>n</sup> ío ndàcá<sup>n</sup> táhú-ndí núú-ndó, chí ío váha quide-ndo te ío cùnuu-ndo,

te diu-ni duha cáhá<sup>n</sup> váha-ndí cuendá-ndó ní caa ní quihí<sup>n</sup>.

Duha càchí nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxi.

<sup>14</sup> Te ndí cùmí cue quiiti xínutnì-á<sup>n</sup> càchí-güedi:

—¡Duca<sup>n</sup> na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndí òcò cùmí cue téé cùu sacuéhé xíndecu-á<sup>n</sup> ní nguíñí xití-güedé chíñùhu-güedé Yaa ndécú nchaa nduu nchaa quiú.

## 6

### *Cuendá úsá tutú líhli ñùhu seyú*

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xiní-í sá Yaa cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiiti ní dánìcuèhé-güedé-á<sup>n</sup> ní xócání-gá ì<sup>n</sup> tutú líhli ñùhu seyú ndéé sátá tutú sá ní nadúcú<sup>n</sup> nuu-á<sup>n</sup>, te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> quiiti cùmí xínutnì-á<sup>n</sup>, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-di dàtná càhá<sup>n</sup> ñùhu, te càchí-di:

—¡Taqui xi cundehe-n! —cachí-di.

<sup>2</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xiní-í ì<sup>n</sup> cuàyú cuixí<sup>n</sup> yódó ñàha ì<sup>n</sup> sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-á<sup>n</sup> néhé-xí ì<sup>n</sup> arcú sá cúú tnùxií-xi, te ní nduu táhú-xi ì<sup>n</sup> coróná, te ní ndacu-xi ní cunuu-xi te duca<sup>n</sup>-ni ta cùnuu-xi cuáhá<sup>n</sup>.

<sup>3</sup> Te òré ní xócání-gá tutú líhli cùu uú ñúhú seyú ndéé sátá tutú sá ní nadúcú<sup>n</sup> nuu-á<sup>n</sup>, te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> tucu ingá quiiti cùu uú xínutnì-á<sup>n</sup>, te càchí-di:

—¡Taqui xi cundehe-n! —cachí-di.

<sup>4</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xiní tucu-í ì<sup>n</sup> cuàyú tícuèhé ní quee-di cuáhá<sup>n</sup>-di, te yòdo ñàha ì<sup>n</sup> sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-á<sup>n</sup> ní níhí-xi tnúhu ndee ìní sá dáticánuu-xi ñáyiú vá cùndècu ndihi tñaha váha-gá-yu, te nguíta ñáyiú cahni tñahá-yu, te ní nduu táhú-xi ì<sup>n</sup> yuchí cáhnú víhi.

<sup>5</sup> Te òré ní xócání tucu Yaa-á<sup>n</sup> ingá tutú líhli cùu uní ñúhú seyú ndéé sátá tutú sá ní nadúcú<sup>n</sup> nuu-á<sup>n</sup>, te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> quiiti cùu uní xínutnì xía<sup>n</sup>, te càchí-di:

—¡Taqui xi cundehe-n! —cachí-di.

Te òré-ni-á<sup>n</sup> ní xiní tucu-í ì<sup>n</sup> cuàyú tnúú te yòdo ñàha tucu ì<sup>n</sup> sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha-á<sup>n</sup> núndàha-xi úú yaxi<sup>n</sup> libré. <sup>6</sup> Te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ní cáhá<sup>n</sup> tnúú cue quiiti xínutnì-á<sup>n</sup>, te càchí-xi:

—H<sup>n</sup> cuartú-nă trîu níhí-ndó sǎ h<sup>n</sup> dîhú<sup>n</sup> denàriú, te úní cuartú-nă cebàdǎ níhí-ndó sǎ h<sup>n</sup> tucu dîhú<sup>n</sup> denàriú, dico acití ndîhi ndudí ndéhé yoho yàha stilé chi vá ndîhí ñîhnu —duha càchí sǎ càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te òré ní xócání tucu Yaá-á<sup>n</sup> tutú lìhli cùu cumí ñúhú sèyú ndéé sátá tùtú sǎ ñí nadúcú<sup>n</sup> nuu-á<sup>n</sup>, te ní tecú tucu dóho-í ní càhá<sup>n</sup> tucu íngǎ quítí cùu cumí xînutnîh-á<sup>n</sup>, te càchí-dí:

—jTaquîxi cundehe-n! —cachí-dí.

<sup>8</sup> Te òré-ni-á<sup>n</sup> ñí xiní tucu-í h<sup>n</sup> cuàyú yàhá, te yòdo ñaha tucu h<sup>n</sup> sǎ yódó ñaha xii-dí, te sǎ yódó ñaha xii-dí-á<sup>n</sup> nání-xí Sǎ xîhí, te xǎ<sup>n</sup> sáhní-xí ñǎyiu, te sátá xǎ<sup>n</sup> nhicú<sup>n</sup> sǎ ñéhé núú ndécú ñǎyiu ní xîhí. Te cúmí xichi cùu ñuyíú, te sǎ sáhní ñaha xii ñáyiu-á<sup>n</sup> ñí níhí-xi tnúhu ndee ñí danàa-xi ñáyiu h<sup>n</sup> xichi ñuyíú, te davá-yu cahni ñaha-xi ndîhi yuchí, te cada-xi sǎ cóo tnámá te cuú-yu, te cada tucu-xi sǎ cóo cuéhé cahni-xi ñáyiu, te diu-ni tucu-xi cada sǎ ncháá quítí déé<sup>n</sup> cahni-dí ñáyiu.

<sup>9</sup> Te òré ní xócání tucu Yaá-á<sup>n</sup> tutú lìhli cùu uhú<sup>n</sup> ñúhú sèyú ndéé sátá tùtú sǎ ñí nadúcú<sup>n</sup> nuu-á<sup>n</sup>, te òré-á<sup>n</sup> ñí xiní-í núnîh h<sup>n</sup> núú sácódó sǎ ndúú tǎhú Yá Ndióxi, te ndàa caha xǎ<sup>n</sup> ní xiní-í xîndecu nchaa àlmá ñáyiu ní sahní-güedé núú ñuyíú sǎ cuendǎ tnúhu Yá Ndióxi, ndîhi sǎ cuendǎ sǎ ñí càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendǎ-gǎ. <sup>10</sup> Te nchaa àlmá-á<sup>n</sup> ñîhi xícáhá<sup>n</sup>-xi, te xǎha<sup>n</sup>-xi xii Yá Ndióxi:

—Yòhó Dútú Ndióxi cúu-n Yáá ñǎ túú tnàhí cuéchi-xi, te ñǎ túú tnàhí quée cáva-n quide-n h<sup>n</sup> sǎ càhá<sup>n</sup>-n. ¿Te ná ndéé ama dandòho-n ñáyiu ndéu ñuyíú nachinaa-n cuendǎ sǎ ñí quide ñahá-yu xii-ndí-i? —càchí cue àlmá-á<sup>n</sup> xǎha<sup>n</sup>-xi xii-gǎ.

<sup>11</sup> Te sátá dúcǎ<sup>n</sup> te nchaa cue àlmá ñáyiu-á<sup>n</sup> ñí níhí-xi dóo cuixí<sup>n</sup> ní quée cuîhnu-xi, te ní xîtnúhu ñaha xii-xi sǎ ná ndètátú-xi te cundetú tnaa-xi ndéé ná xînu cava cuú ñáyiu nàcuáa ndéé tnuní dàtnǎ ní xîhí cue ñáyiu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyiu sa ní xîhí-á<sup>n</sup> h<sup>n</sup> ní cùu-yu ndîhi ñáyiu vitna cuú-á<sup>n</sup> chi mee-ni chiú<sup>n</sup> Xítohó Jesucristú quidé-yu, te diu-ni ichi-gǎ ndécú-yu.

<sup>12</sup> Te òré ní xócání tucu Yaá-á<sup>n</sup> tutú lìhli cùu ñúhú sèyú ndéé sátá tùtú sǎ ñí nadúcú<sup>n</sup> nuu-á<sup>n</sup>, te ní xiní-í súúní ñîhi ní quidí-xi ñuyíú, te ní cutnuu ñîhí núú nhîcanchii dàtnǎ h<sup>n</sup> dóo tnúú, te ní cuu ticuéhé ñîhí ñîhí núú yóó.

<sup>13</sup> Te ní xiní-í ní ngoyo chódíní ñuyíú-a dàtnǎ ngóyó ngüxí yîhí òré quéné tǎchí ñîhi. <sup>14</sup> Te ní xiní-í ní nadúcú<sup>n</sup> nuu andîu dàtnǎ nádúcú<sup>n</sup> nuu h<sup>n</sup> tutú te ní ndóñúhú-xí, te nchaa tîndúú ñí xica ndehe-xi núú ndécú-xí, te duca<sup>n</sup> ñí xica ndehe tucu nchaa tîndúú yichí ndécú xití ndute lámár. <sup>15</sup> Te nchaa cue téé yîndaha ñáyiu ní nguívǎha-güedé, ndîhi nchaa dava-gǎ cue téé ío tàxi tnuní, ndîhi nchaa ñáyiu cuica, ndîhi nchaa cue téé tàxi tnuní sandàú, ndîhi cue sandàú cue téé ío váha sǎá díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàá-güedé, ndîhi nchaa ñáyiu ñǎ túú tnàhí dàñǎ quée núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi, ndîhi nchaa ñáyiu dàñǎ quée núú chíú<sup>n</sup> patróó<sup>n</sup>-xi. Te dava ñáyiu-á<sup>n</sup> ñí nguívǎha-yu xití yaú, te davá-yu ní nguívǎha-yu nchaa tnuú cava. <sup>16</sup> Te xǎhá<sup>n</sup>-yu nchaa tîndúú ndîhi nchaa cava:

—Chí táccu<sup>n</sup> chiváha ñaha-ndo xii-ndí cuendǎ sǎ vá quíní ñahá Yáá ío tàxi tnuní mbéó núú xilé váha, ndîhi cuendǎ sǎ vá dándòho ñaha Yaá cáá dàtnǎ cáá h<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánîcuéhé-güedé, chí Yaá-á<sup>n</sup> ío cudéé<sup>n</sup>-gǎ núú-ndí —duha càchí nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> xǎhá<sup>n</sup>-yu xii nchaa tîndúú-á<sup>n</sup> ndîhi nchaa cava-á<sup>n</sup>.

<sup>17</sup> Te vitna ní sǎá nduu ío cùu cahnu nduu tnúndòho tnúhu ndáhú, te vá yóó h<sup>n</sup> cundee ñí-xi yáha nchaa tnúndòho-a.

## 7

*Ñáyiú isráèl ñáyiú naníhí tàhú*

1 Te sáta xǎa te ní xiní-í cùmí tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí xǐnutnǐ-xi ndí cùmí xio ñuyúú, te cue espíritú-á<sup>n</sup> nǐ ngani-xi táchí cuèndá sá vǎ cuícó-gǎ-xi ní lámár, te ní díquí yutnu, te ní ì<sup>n</sup> xichi ñuyúú vǎ cuícó-gǎ-xi.

2 Te cue espíritú-á<sup>n</sup> ndécú ndíhí-xi tnúhu ndee ínì danàa-xi sá ío lámár ndíhí sá ío ñuhu yǐchí, te ní xiní tucu-í ìngá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní quee nchita-xi ndàa nacuáa quène nchíanchii, te nùndaha-xi seyú Yǎ Ndiǒxí Yáa ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te níhí ní cáhá<sup>n</sup>-xi xǎha<sup>n</sup>-xi xii ndí cùmí cue espíritú-á<sup>n</sup>:

3—Vǎ dánàa-ndo sá ío lámár, te ní vǎ dánàa-ndo yutnu, te ní ì<sup>n</sup> sá ío ñuyúú vǎ dánàa-ndo, chí cundetú-ndo ndèé ná tàxi ndecu-ndí ì<sup>n</sup> sèñá tneé nchaa ñáyiú xínu cuechi núú Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup> xǎha<sup>n</sup>-xi xii ndí cùmí espíritú xǐnutnǐ ndí cùmí xichi ñuyúú.

4 Te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ní cáhá<sup>n</sup>, te ní cachí-xi sá núú ndí úxúú xichi cue ñáyiú isráèl te ní xínu ì<sup>n</sup> cièndú údico cùmí mǐl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu. 5 Te núú ì<sup>n</sup> cièndú údico cùmí mǐl ñáyiú-á<sup>n</sup>, te ní xínu úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Rùbén, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Gǎd, 6 te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Àsér, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Neftalí, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Manásés, 7 te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Míó, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Lèví, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Isàcár, 8 te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Zabulón, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Chèé, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Benjamín, nchaandi túhú ñáyiú-á<sup>n</sup> nǐ ngúndecu sèñá tneé-yu.

*Cuéhé víhí ñáyiú nìhnu dóó cuixí<sup>n</sup>*

9 Te sáta xǎa te ní xiní-í cuéhé víhí ñáyiú, ñáyiú ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> nàció<sup>n</sup>, ndíhí ñáyiú ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñuú, ndíhí ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndí dǐ<sup>n</sup> ndí dǐ<sup>n</sup> núú tnúhu, ndíhí ñáyiú ní xíndecu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> xichi, te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> xǐnutnǐ-yu ndàa núú Yáa táxí tnùnì núcóo núú xilé váha, ndíhí núú Yáa cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dǎncuèhé-güedé, te vǎ yǒ ì<sup>n</sup> ndàcu cahu ñaha xii-yu chí cuéhé víhí-yu, te nchaa-yu xǐxǐhnu-yu mee-ni dóó cuixí<sup>n</sup>, te nùndahá-yu nchaa-yu ì<sup>n</sup> caa ndàha yutnu ñúú. 10 Te nchaa-yu níhí xícáhá<sup>n</sup>-yu, te càchí-yu:

Yáa táxí tnùnì núcóo núú xilé váha cùu-gǎ Ndiǒxí-ó,

te diu-gǎ ndíhí Yáa cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dǎncuèhé-güedé ní dácacu nìhnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Duha càchí nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup>. 11 Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní nadúcú<sup>n</sup>ndèé-xi xǐnutnǐ-xi ní càndéé núú núcóo Yáa núcóo núú xilé váha, ndíhí núú xǐnucóo cue téé cùu sacuéhé, ndíhí cue ndí cùmí quiti xǐnutnǐ-á<sup>n</sup>, te nchaa-xi ní ngúñí xítí-xí te ní ngúnu ndeyi-xi núú Yáa núcóo núú xilé váha-á<sup>n</sup>, te nchaa-xi ní ngúita-xi chíñuhu ñaha-xi xii-gǎ, 12 te càchí-xi:

Na càhá<sup>n</sup> ndáá-ndí núú yòhó Tǎtá-ndí Dütú Ndiǒxí sá ío càhnu cuu-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá váha cuínì-n, te ío váha quide-n, te ndècu ndíhí-n nchaa sá xiní tnùnì-n,

te chíñuhu ñaha-ndí xii-n, te duca<sup>n</sup> ndácá<sup>n</sup> táhú-ndí núú-n cuèndá nchaa sá quidé-n, te nèhe-ndí sá yǐñuhu núú-n,

te tnúhu càhá<sup>n</sup>-ndí-a cùu-xi tnúhu ndáá, te diu-ni duha càhá<sup>n</sup>-ndí ndéé núu cuàhá<sup>n</sup> núu vèxi.

Duha càchí nchaa cue espíritú-á<sup>n</sup> xǎha<sup>n</sup>-xi xìi Yaá núcõo núu xilè váha-á<sup>n</sup>.

<sup>13</sup> Te ì<sup>n</sup> cue téé cùu sacuéhé xǎndecu-á<sup>n</sup> ní xícá<sup>n</sup> tnúhú-dè núu-í, te càchí-dé: —¿Yóndí cùu ñáyiú dàcá<sup>n</sup> xǎxǎhnu dóo cuixí<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>, te ndéé véxi-yu núu dàcá<sup>n</sup> xǎndáá-yu-í? —càchí-dé.

<sup>14</sup> Te yúhú ní xáha<sup>n</sup>-í:

—Tátá, ñá túú xìní-í, dico mee-n xìní-n —duha ní xáha<sup>n</sup>-í xii-dé.

Te dàtnùní ní cachí tnúhu-dé xii-í ná cúú ñáyiú-á<sup>n</sup>, te càchí-dé:

—Nchaa ñáyiú-a cúú-yu ñáyiú ní quee núú ió víhí tnúhu ndòho tnúhu ndáhú sá vǎ cùndèe iní-ó te véxi-yu iha, te cúú-yu ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi cuendá sá ní sati níñí Yàá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánicuehé-güedé, cuendá xiá<sup>n</sup> vitna ní ndihí-yu ní nduu cuixí<sup>n</sup> dóo xǎxǎhnu-yu.

<sup>15</sup> Te núu xiá<sup>n</sup> vitna ní nduu táhú-yu ndécú-yu núu ndécú Yǎ Ndiõxí Yaá táxi tnùní núcõo núu xilè váha, te cuéi nduu cuéi núu xínú cuèchí-yu núu-gǎ vitna, te diu-gǎ xító ñaha-gǎ xií-yu. <sup>16</sup> Te vitna ní sáá-yu núu-gǎ cundecú-yu te vǎ ndohó-gǎ-yu docó, te ní vǎ quíní-gǎ-yu ndohó-yu yíchí-yu ndute, te ní vǎ quíní-gǎ-yu ndohó-yu cahni nchíanchii, te ñá túú-gǎ ná cahni ndohó-yu.

<sup>17</sup> Te duca<sup>n</sup> chi Yaá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánicuehé-güedé ndécú-gǎ núu nútní xilè váha núcõo Yǎ Ndiõxí Yaá táxi tnùní, Yaá-á<sup>n</sup> coto ñaha-gǎ xií-yu dàtná quidè ì<sup>n</sup> toli oré xító-dè mbéé-dè, te candeca ñaha-gǎ xií-yu quíh<sup>n</sup> núu tõo ndute, te ndute-á<sup>n</sup> cúú-xí ndute candeca iní-yu, te Yǎ Ndiõxí cada-gǎ sá vǎ quíní-gǎ-yu tnúhu ndàhyú —duha ní cachí tnúhu téé cùu sacuéhé-á<sup>n</sup> xii-í.

## 8

### *Cuendá tícúú sá ní cuáha mee-ni dǎhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te Yaá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánicuehé-güedé ní xócání-gǎ tutú lihli cùu usá ñúhú sèyú ndéé sáta tutú sá ní nadúcú<sup>n</sup>nuu-á<sup>n</sup>, te òré-á<sup>n</sup> ní cunahí sùúní nàvii-ná ní cuu andíu dàtná cuádava òré. <sup>2</sup> Te ní xìní-í usá tnàhá espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiõxí xǎnutnǎ-xi núu núcõo-gǎ, te ní níhí-xi ì<sup>n</sup> caa cútú xǎnehe-xi. <sup>3</sup> Te dàtnùní ní xíní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núu-gǎ ní quexio-xi nehe-xi ì<sup>n</sup> tícúú ní cuáha mee-ni dǎhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>

te ñúhu vai dúsa sá sàhá<sup>n</sup> tnámí, te ní ngúnutnǎi espíritú-á<sup>n</sup> núu ndécú sǎ ní cuáha mee-ni dǎhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup> núu sácódó sǎ ndúú táhú Yǎ Ndiõxí, te xiá<sup>n</sup> nútnǎi-xi ndàa núu-gǎ, te dúsa sá sàhá<sup>n</sup> tnámí-á<sup>n</sup> cahmi espíritú-á<sup>n</sup> núu sácódó sǎ ndúú táhú-gǎ-á<sup>n</sup> cuendá ñúhmá dúsa-á<sup>n</sup> cundihi-xi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha xì-gǎ, nchaa ñáyiú cùu cuendá-gǎ. <sup>4</sup> Te nùndaha espíritú-á<sup>n</sup> tícúú ñúhú dúsa sá sàhá<sup>n</sup> tnámí càyú, te quène ñúhmá nútnǎi-xi núu Yǎ Ndiõxí, te ñúhmá-á<sup>n</sup> cùndihí-xi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha xì-gǎ, nchaa ñáyiú cùu cuendá-gǎ. <sup>5</sup> Te ní quehe<sup>n</sup> espíritú-á<sup>n</sup> tícúú te ní dáchitú-xi ñúhú yódó núu sácódó sǎ ndúú táhú Yǎ Ndiõxí, te ní xítenuu-xi ñuyú, te òré duca<sup>n</sup> ní quide-xi te ní càhá<sup>n</sup> víhí ñúhu, te ío dusa<sup>n</sup> ní quide-xi ñuyú, te ní sáá nduté, te níhí víhí ní tnáa.

### *Ndi usá espíritú ní tiú-xi ì<sup>n</sup> caa cútú xǎnehe-xi*

<sup>6</sup> Te ndi usá cue espíritú xǎnehe ì<sup>n</sup> caa cútú-á<sup>n</sup> ní ngúndecu túha-xi cuendá tiú-xi.

7 Te espíritú díhna nuu ní tiú-xi cútú néhé-xí, te ñuyúú-a ní ngoyo ñíñi dàcánuu-xi ndihi ñuhú ndihi níñí, te luha-ná te cuu dava ñuyúú ní cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ío ñuyúú ní cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cúhú ío ñuyúú ní cáyú.

8 Te espíritú cúú ùú ní tiú-xi cútú néhé-xí, te dàtná cáá ìñ tindúú cáá ìñ sá ní ngava xítí làmár te nchicúñ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute làmár-án ní nduu-xi níñí. 9 Te luha-ná te cuu dava nchaa quiti xixúhu xítí làmár-án ní xihí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bàrcú ní quée naa-xi xítí ndute.

10 Te espíritú cúú ùní ní tiú-xi cútú néhé-xí, te ní ngava ìñ chódíní cáhnú ndèe andiu ñuyúú te nchicúñ ñuhú-di, te ñuhú-án cáá dàtná cáá ñuhú iti. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódíní-án, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núú quèñhni ndute ní ngava di. 11 Te chódíní-án nání-dí: Yúcú Úá. Te ndute xica nchaa yúte-án ndihi nchaa ndute quèñhni-án ní cuu úá-xi dàtná yúcú úá, te ío cuéhé ñáyiú ní xihí sá dúcáñ ní cuu úá ndute-án.

12 Te espíritú cúú cùmí ní dácáháñ-xi cútú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchicanchii ñá túú ní dàyehé-xí, te ducañ lùha-ná tucu cuu dava yóó ñá túú ní dàyehé-di, te ducañ lùha-ná te cuu dava tucu nchaa chódíní ñá túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñá túú ní dàyehé nchicanchii, te ducañ lùha-ná te cuu dava ní ñá túú ní dàyehé yóó ndihi nchaa chódíní.

13 Te sáta dúcáñ te ní xiní-í xícó ìñ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi càháñ-xi, te càchí-xi:

—Ío ndàhú ndoho nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyúú òrè ná dàcáháñ ùní-gá cue espíritú cùmáñi cútú xĩnehe-xi, chi sa xĩndecu túha-ná-xi sá dácáháñ-xi!— duha càchí espíritú-án.

## 9

1 Te espíritú cúú ùhúñ ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òrè-án ní xiní-í ní quée ìñ espíritú andiu te càa-xi datná cáá ìñ chódíní, te ní ngava-xi ñuyúú, te ní níhí-xi ìñ ndacaá néhé-xí cuendá nacaáñ-xi yuyèhe yaú cùnú vihí. 2 Te ní nacaáñ-xi yaú-án te ní ngúíta-xi ní quene ñúhmá dàtná quéné ñúhmá ìñ xítnú cáhnú vñhi, te ní quene táchí ní xítènuu-xi ñúhmá-án te ní sadí-xi núú nchicanchii, te ní cunee ñuyúú. 3 Te xítí ñúhmá-án ní quene tíca làngóstá, te ní xítènuu-di ñuyúú, te dééñ-güedi dàtná dééñ nchacua. 4 Te ní ngúndecu ndihi-güedi tnúhu ndee ìní cuendá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyiú ñá túú ndèe sèñá Yá Ndiòxí tneé-xi, te ñá túú nã cada-di nchaa yutnu ndihi nchaa cúhú. 5 Te ñá túú tnúhu ndee ìní ndécú ndihi-güedi sá cáhní-güedi ñáyiú, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xii-yu úhúñ yóó. Te òrè ní ngúíta-güedi dándòho ñaha-güedi xii-yu te tàhú tnúhú núú dáquèe-güedi ìñu-güedi dàtná quidé-xí núú dáquèe nchacua ìñu-güedi. 6 Te ñáyiú-án xicáñ táhú-yu sá ndíhi cuú-yu cuendá sá ío ndòhó-yu dàquèe ñaha nchaa quiti-án ìñu-di xii-yu te ñá cuìní-xi cuú-yu, te ìñ nduu ìñ nduu sàni ìní-yu cuú-yu te ñá túú cuìní-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xihí sá cúú-xí-yu.

7 Te nchaa tíca làngóstá-án xĩndáa-güedi dàtná ndáa nchaa cuàyú cue tée cuáháñ nàá, te díquí-güedi ñúhu ìñ sá cáá dàtná cáá còroná ní cuáha mee-ni díhúñ cuàáñ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè tée. 8 Te idi díquí-güedi càa datná cáá ìdi díquí ñáyiú díhí, te núhu-güedi càa datná cáá núhu ndicaha.

9 Te yídúcúñnuu-güedi ìñ sá cáá dàtná cáá cáá, te ndíxíñ-güedi quide-xi

datná quidé-xí núú vëxi cuéhé víhí càrretá sá táñùhu cuayú cuáhá<sup>n</sup>-güedé ndìhi-güedi núú nàa-güedé. <sup>10</sup> Te ndèé iñu núú lùhmá-güedi dàtná ndèé iñu núú lùhmá nchacua, te iñu núú lùhmá-güedi-á<sup>n</sup> dáquëe-güedi ñáyiu dàndoho ñaha-güedi xií-yu, te duca<sup>n</sup>-ni càda-güedi dàndoho ñaha-güedi xií-yu ndéé xínu úhú<sup>n</sup> yóó. <sup>11</sup> Te nchaa tíca làngóstá-á<sup>n</sup> táxi tñuní ñáhá espíritú sá táxi tñuní yaú cùnú víhí, te espíritú-á<sup>n</sup> nání-xí Ábadón tñuhu hëbreú, te tñuhu griégú nání-xí Ápoliön, te ndi ndüü tñuhu-á<sup>n</sup> quée-xí: Sá dánàa ñáyiu.

<sup>12</sup> Te tñundòho-a cuu-xi tñundòho díhna nuu, te vitna cùmání úú-gá.

<sup>13</sup> Te espíritú cúú iñú ní tiú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yá Ndiöxi nútñi<sup>ñ</sup> iñ<sup>n</sup> sá ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> núú sácódó sá ndúú tãhú-gã, te ndi cümü xíquí-xi xĩndecu iñ<sup>n</sup> caa ndiqui, te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> iñ<sup>n</sup> sá ní cáhá<sup>n</sup> nihnu ndi cümü ndiqui-á<sup>n</sup>. <sup>14</sup> Te sá cáhá<sup>n</sup> nihnu ndiqui-á<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup>-xi xii espíritú cúú iñú sá ní tiú cútú-á<sup>n</sup>:

—Cuáhá<sup>n</sup> nandaxi-n ndi cümü espíritú ndútú ndëcu yúte càhnu nani Eúfraté —càhí sá càhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup>-xi xii espíritú-á<sup>n</sup>.

<sup>15</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní nandáxi ndi cümü cue espíritú-á<sup>n</sup> cuendá cahni-xi cuéhé víhí ñáyiu, te sa yatni dàtná cuádava ñáyiu xĩndecu ñuyú cahni-xi, te duca<sup>n</sup> chi sa ndëcu túha tñahí cue espíritú-á<sup>n</sup> ndétú-xí sáá òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuiá duca<sup>n</sup> càda-xi cahni-xi ñáyiu. <sup>16</sup> Te ní xiní-í nchaa cue sandádú cündìhi-xi xixódó-güedë cuayú, te ní nihí-í tñuhu sá xínu úú ciëndú millón-güedë.

<sup>17</sup> Te duha xĩndáa cue cuayú-á<sup>n</sup> ndìhi cue tée yòdo ñaha-á<sup>n</sup> ní xiní-í: Te cue tée-á<sup>n</sup> yídúcú<sup>n</sup> nuu iñ<sup>n</sup> sá yídúcú<sup>n</sup> nuu pèchú-güedé, te luha ticuèhé te luha cui datná cui andi, te luha cuáá<sup>n</sup>, te nchaa cuayú-á<sup>n</sup> cáá díquí-güedi dàtná cáá díquí ndicaha, te yuhu-güedi quène ñuhú ndìhi ñúhmá, ndìhi àzufré nchicú<sup>n</sup> ñuhú. <sup>18</sup> Te ío cuéhé ñáyiu ñuyú ní xihí chi luha-ná te cudavá-yu ní xihí sá cuendá ñuhú-á<sup>n</sup> ndìhi ñúhmá-á<sup>n</sup> ndìhi àzufré-á<sup>n</sup>. <sup>19</sup> Te ndìhi núú lùhmá-güedi ndìhi yuhu-güedi dàndoho-güedi ñáyiu, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díquí cõó, te diu-ni dàtná cáá cõó cáá nihí lùhmá-güedi.

<sup>20</sup> Te nchaa dava-gá ñáyiu ní cácu ñá túú ní xihí núú nchàa tñundòho-á<sup>n</sup> ñà túú ní cuiñi-yu dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha ndëcú-yu, chi quide cahnu-ni-yu nchaa espíritú cündìhi yucu ñávãha, ndìhi nchaa sá càhí-yu cùu ndiöxi ní cadúha cue tée ñuyú-a, te dava xiã<sup>n</sup> ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te dava ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, te dava ní cuáha sá nání brõncé, te dava ní cuáha mee-ni yúú, te dava ní cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa xiã<sup>n</sup> ñá túú cùtnuní núú-xi, te ni ñà túú tècú dóho-xi, te ni ñá ndácú-xí càca-xi. <sup>21</sup> Te ni sá sáhní tñahá-yu, te ni sá sáhní ndüü tñahá-yu, te ni sá ndécü-yu ichi díí ñni, te ni sá dúhú ndächiu<sup>n</sup> tñahá-yu ñá túú ní cuiñi-yu dàñá-yu.

## 10

*Iñ<sup>n</sup> espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndiöxi néhé-xí iñ<sup>n</sup> libré*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xiní tucu-í iñ<sup>n</sup> espíritú cùnunu xinu cuechi núú Yá Ndiöxi ní quee-xi andi, te yihi-xi xití vícõ cuãnguee-xi ñuyú te ndàa díquí-xi ndëcu iñ<sup>n</sup> cõó yãhnchí, te núú-xi súuní chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchicanchi, te ndi ndüü díhi<sup>n</sup>-xi càa datná cáá itá ñuhú. <sup>2</sup> Te nùndaha-xi iñ<sup>n</sup> libré lihli ní nandicá, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute làmár, te sáhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yichí. <sup>3</sup> Te espíritú-á<sup>n</sup> nihí vihi ní cáhá<sup>n</sup>-xi, te ní quide-xi dàtná quidé iñ<sup>n</sup> ndicaha

oré cánásàa-di, te òré duca<sup>n</sup> ñìhì vìhì ní cáhá<sup>n</sup>-xì te ùsá xito ní cáhá<sup>n</sup> ñùhu. <sup>4</sup> Te sátá ñí yáha ní cáhá<sup>n</sup> ñùhu-án ùsá xito, te chido tñùní-í ì<sup>n</sup> núú tütú nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup>-xì ní cùu, te mei òré-án ñí tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ñí cáhá<sup>n</sup> andiù te cächí-xì:

—Vá chídó tñùní-n nàcuáa ní cáhá<sup>n</sup> ñùhu-án, iní meé-ní-n ná cùhu<sup>n</sup> —duha cächí sá ñí cáhá<sup>n</sup>-án.

<sup>5</sup> Te espíritú sá nútñí ì<sup>n</sup> xio sáhá-xì núú ndute làmár-án ndìhì ìngá xio sáhá-xì núú ñuhu yìchí-án ñí xìní-í ní ndonehe-xì ndaha cùha-xì, <sup>6</sup> te cächí-xì:

—Yá Ndiòxí Yáa ndécú nchàa nduu nchaa quíú Yáa ní cadúha ñuyíú, ndìhì andiù, ndìhì làmár, ndìhì nchaa sá ió, Yáa-án náha ndáa-gá sá yùhú cáhá<sup>n</sup> ndáa-í, te vá cùyàa vìhì <sup>7</sup> te cada-xì nchaa nàcuáa ndùu tñùhu ndùu yuhu ní cáhá<sup>n</sup>-gá, tñùhu ní xáha<sup>n</sup>-gá xii cue téé ní xinu cuechi nùú-gá, cue téé ní xóo cáhá<sup>n</sup> tñùhu-gá ndéé sanaha, chí òré ná tìú espíritú cúú ùsá cútú néhé-xí, te òré-án cada-xì nchaa nàcuáa ndùu tñùhu ndùu yuhu sá ñí xáha<sup>n</sup>-gá xii nchaa cue téé-án —duha cächí espíritú-án.

<sup>8</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní tecú tucu dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> tucu sá ñí cáhá<sup>n</sup> andiù-án, te cächí-xì xii-í:

—Cuàhá<sup>n</sup> te quehe<sup>n</sup>-n libré líhli sá ñí nàndicá nùndàha espíritú-án, espíritú sá nútñí ì<sup>n</sup> xio sáhá-xì núú ndute làmár, te ì<sup>n</sup> xio sáhá-xì núú ñuhu yìchí —duha cächí sá ñí cáhá<sup>n</sup>-án.

<sup>9</sup> Te yùhú ní sáhá<sup>n</sup>-í núú ndécú espíritú-án xicá<sup>n</sup>-í libré líhli nèhe-xi-án, te ní cächí-xì:

—Iha te caxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cúvídí òré xíhì-n ndùdí ñùñú, dico xití-n chí cada úa-xì —cächí-xì.

<sup>10</sup> Te ní quehe<sup>n</sup>-í libré líhli nùndàha espíritú-án ñí xexi-í, te yuhu-í ní quide vídí-xì dàtná vídí ndudí ñùñú, dico sátá ñí ngava-xì xití-í te ní quide úa-xì.

<sup>11</sup> Te ní cächí tucu espíritú-án xii-í:

—Dacuítí cáhá<sup>n</sup> tucu-n nàcuáa cächí Yá Ndiòxí cuèndá ñáyíu titní víhí nàció<sup>n</sup>, ndìhì cuèndá ñáyíu titní víhí ñùú, ndìhì cuèndá ñáyíu càhá<sup>n</sup> ndí dì<sup>n</sup> ndí dì<sup>n</sup> núú tñùhu, ndìhì cuèndá cue téé yìndaha ñáyíu.

## 11

### *Cuèndá úú cue téé cáhá<sup>n</sup> nàcuáa cächí Yá Ndiòxí*

<sup>1</sup> Te ní ñíhì-í ì<sup>n</sup> tñuyoo nàcuáa chícùhá-í ì<sup>n</sup> sá chícùhá-í, te ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ñí cáhá<sup>n</sup>, te cächí-xì:

—Ndacuítí te chícùhá-n vèhe Yá Ndiòxí, te chícùhá tucu-n núú sácódó sá ndúú tãhú-gá, te cahu-n ná daha tñàhá ñáyíu chíñuhu ñaha xii-gá xíndecu.

<sup>2</sup> Dico vá chícùhá-n ndàa quehé vehe-gá, chí xíá<sup>n</sup> ñí nduu cuèndá cue ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, te ñáyíu-án nduu nuu-nã-yu núú ñí cuu ñuú-gá, te cadá-yu dàtná cächí iní meé-yu, te údico úú yóo duca<sup>n</sup> cadá-yu. <sup>3</sup> Te yùhú tendaha-í úú tñàhá cue téé cáhá<sup>n</sup> yuhu-í nàcuáa cächí Yá Ndiòxí, te úxúú cièndú únídico nduu duca<sup>n</sup> cáhá<sup>n</sup>-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tñúú sã sácúihnu cue ñáyíu ndìhú iní-xì —duha cächí sá cáhá<sup>n</sup>-án.

<sup>4</sup> Te ndí ndùú cue téé-án cúú-güedé dàtná úú yutnu olívú sá xínutñí núú Yá Ndiòxí, ndìhì dàtná úú sá ndèé dité-xì, sá yíndòdo ì<sup>n</sup> caa candíl núú dité-xì ndècu tucu núú-gá, te diu-gá cúú-gá Yáa yíndàha ñuyíú. <sup>5</sup> Te ñáyíu na càni iní-xì ná cada ñaha xii-güedé te yuhu-güedé queene ñuhú cahmí



ñaha-xi xii-yu, te duca<sup>n</sup> càda-güedé cahni-güedé nchaa ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-güedé. <sup>6</sup> Te ndi ndùu-güedé ndécú ndìhi-güedé tnúhu ndee iní cada-güedé sá vâ cùú<sup>n</sup> dǎú, te duca<sup>n</sup> càda-güedé nini cǎhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa càchí Yá Ndiòxí, te ndacu-güedé nadatiu-güedé ndute nduu-xi níñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiu titní núu tnúhu ndòho, te duca<sup>n</sup> càda-güedé ná daha xito càchí iní méé-güedé. <sup>7</sup> Te ná yáha sá cǎhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí, te dǎvá-á<sup>n</sup> quene ì<sup>n</sup> quiti déé<sup>n</sup> yàú cùnú víhí sǎ ìo nèhè cáá, te quiti-á<sup>n</sup> ngüíta-di nǎá-di ndìhi ndi ndùu cue téé-á<sup>n</sup> te cahni ñaha-di xii-güedé. <sup>8</sup> Te yiqui cùñú cue téé-á<sup>n</sup> cautùu-xi ì<sup>n</sup> tnuú ñuú cǎhnu núu ní sahní-güedé Xitohó Jesucristú núu cùrúxí, te ñiu Yaá-á<sup>n</sup> cùú Xitohó-ó ndìhi-güedé, te càchí ñáyiu sá ñuú-á<sup>n</sup> cùú-xi dàtná ñuú Sòdomá ndìhi nàció<sup>n</sup> Ègíptú. <sup>9</sup> Te úní nduu dava cautùu yiqui cùñú-güedé xíá<sup>n</sup>, te ñáyiu nchaa nàció<sup>n</sup>, ndìhi ñáyiu nchaa ñuú, ndìhi ñáyiu cǎhá<sup>n</sup> ndí dǎ<sup>n</sup> ndí dǎ<sup>n</sup> núu tnúhu, ndìhi ñáyiu xĩndecu nchaa xichi quini-yu yiqui cùñú-güedé, te vǎ dǎñǎ-yu nguíndüxi. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> nduu vétú iní-yu sá dúcá<sup>n</sup> cùú cue téé cǎhá<sup>n</sup> nàcuáa càchí Yá Ndiòxí-á<sup>n</sup>, te ìo cudǎ<sup>n</sup> iní-yu, te nǎndí sá cuǎha táhú tnáhǎ-yu sá cùdǎ<sup>n</sup> iní-yu sá dúcá<sup>n</sup> ní xihí-güedé, te duca<sup>n</sup> chi ñiu-güedé ní quide ìo ní ndohó-yu. <sup>11</sup> Te sǎtá ná yǎhá úní nduu dava sá dúcá<sup>n</sup> cùú-güedé te Yá Ndiòxí dandòto ñaha-gá xii-güedé, te ndacoo-güedé, te nchaa ñáyiu na quini sá ndótó-güedé te yùhú víhí-yu. <sup>12</sup> Te ndi ndùu cue téé-á<sup>n</sup> tecú dóho-güedé cǎhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá cǎhá<sup>n</sup> ndéé andiu, te cùñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquene iha —duha cùñaha sǎ cǎhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xii-güedé.

Te cue téé-á<sup>n</sup> quíhu-güedé ì<sup>n</sup> xití vícò caa-güedé andiu, te nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-güedé quini ñáhǎ-yu xii-güedé caa-güedé andiu. <sup>13</sup> Te òré-á<sup>n</sup> níhi víhi tnáa ñuyú, te úxí xichi cùu-xi ñuú núu cùndècu-güedé-á<sup>n</sup> te ì<sup>n</sup> xichi ñuú-á<sup>n</sup> naa, te cuú usá mǎ ñáyiu, te nchaa dava-gá ñáyiu cácu vǎ cùu yùhú víhí-yu, te cachí-yu sǎ ìo cǎhnu cuu Yá Ndiòxí Yaá ndécú andiu.

<sup>14</sup> Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úú yáha, te vitna sa ndètu vií-nǎ tucu sǎá tnúndòho cuu uní.

### *Espiritú cùú usá tiú-xi cùtú néhé-xí*

<sup>15</sup> Te espíritu cùú usá ní tiú-xi cùtú néhé-xí, te òré-á<sup>n</sup> ní tecú níhi ní cǎhá<sup>n</sup> titní sá ní cǎhá<sup>n</sup> andiu, te càchí-xi:

Nchaa sá cùú cuèndá nchaa ñáyiu ñuyú táxi tnùnì-yu ní cùu ní nduu cuèndá

Tǎtá-ó Dütú Ndiòxí táxi tnùnì-gá,

Te tnáhá Yaá ní tendaha-gǎ ní sǎhá<sup>n</sup> ñuyú táxi tnùnì-gá nchaa xǎ<sup>n</sup>,

te ñiu-gá taxi tnùnì-gá ní caa ní quíh<sup>n</sup>.

Duha ní cǎhá<sup>n</sup> nchaa sǎ ní cǎhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te ndi òcò cùmí cue téé sacuéhé xĩnuócò núu xilé váha ní ngüíñí xití-güedé núu Yá Ndiòxí, te ní nuu núu-güedé ndàa núu ñúhú te ní ngüíta-güedé chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, <sup>17</sup> te càchí-güedé:

Ìo ndàcǎ<sup>n</sup> táhú-ndí núu yòhó Dütú Ndiòxí,

Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá váha,

te ñiu-ni-n ndècu-n ndéé cùtnàhǎ ní ngáva ñuyú, te ñiu-ni-n ndècu-n vitna, te

ñiu-ni-n cùndecu-n ndéé núu cuáhá<sup>n</sup> núu vèxi,

te ìo cǎhnu cuu-n te ní ngüíta-n ìo-gá táxi tnùnì-n.

<sup>18</sup> Te nchaa ñáyiu xĩndecu ñuyú xĩcudé<sup>n</sup>-yu núu-n,

te vitna ní sǎá nduu dàndohó-n-yu chí ñǎ túú cùu váha iní-n núu-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáyiu sa ní xihí,

te ní sáá tucu nduu cuañaha-n sã ndúú tãhú nchaa ñáyiú ní xinu cuechi  
nũ-n ní cáhá<sup>a</sup>-yu tnúhu-n, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-n,  
chí ñáyiú-á<sup>n</sup> néhë-yu sá yĩñùhu núú-n,

te cuèí ñáyiú cùnuu ndihí ñáyiú ñá túú cùnuu cuañaha-n sã ndúú tãhũ-yu,  
te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa ñáyiú sàhni tnaha ñáyiú-xi.

Duha càchí ndi òcò cùmí cue tée sacuéhé-ã<sup>n</sup> xãha<sup>n</sup>-güedé xii Yá Ndiõxí.

<sup>19</sup> Te ní xiní-í ní nacaá<sup>n</sup> yuyèhe vehe Yá Ndiõxí andiú, te xití vehe-gá-á<sup>n</sup> ní  
xiní-í ndécú cãjá ñúhú sã yódó tnúni nãcuáa ní cundáa cada-gá sã cùú-xi ñáyiú,  
te òré-á<sup>n</sup> ní xiní-í ní sáá ndúté, te ní cáhá<sup>n</sup> ñúhu te ío dusa<sup>n</sup> ní quide-xi, te níhi  
vìhi ní tnáa, te súúni càhnu dáú ñĩñí ní cuu<sup>n</sup>.

## 12

### *Cuendá ì<sup>n</sup> ñadìhí ndihí cuendá ì<sup>n</sup> quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón*

<sup>1</sup> Te ío vìhi ní quide-xi ì<sup>n</sup> sá ní quide-xi andiú, te ní xiní-í ì<sup>n</sup> ñadìhí te dóó  
níhnú-á<sup>n</sup> quide-xi datná quidé-xí nũú nchĩcanchii, te ndàa núú sàhá-a<sup>n</sup> quide-xi  
datná quidé-xí nũú yóó, te ñúhu ì<sup>n</sup> coroná díquí-a<sup>n</sup> te ndèé ùxúú chódíní. <sup>2</sup> Te  
ñúhu déhe-a<sup>n</sup> te càna saa-a<sup>n</sup> sá quidé úhú ñáhá-xí xii-a<sup>n</sup> chí sa ndetu víi-nã  
cacu déhe-a<sup>n</sup>. <sup>3</sup> Te dàtnúni ní quide tucu-xi sá ní quide-xi andiú, te ní xiní-í

ì<sup>n</sup> quiti càhnu quiti ticuehé, quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón, te ndèé úsá díquí-di ndihí  
úxí ndiqui-di, te ì<sup>n</sup> caa coròná ñúhú ì<sup>n</sup> caa díquí-di-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te quiti-á<sup>n</sup> luha-ná te  
cúu dava nchaa chódíní dãngòyo-di ñuyiú ndihí lúhmá-di, te quiti-á<sup>n</sup> ní ngúnu

tní-di núú ñaha ndetu víi-nã cacu déhe-xi-á<sup>n</sup> cuendá caxi-di déhe-a<sup>n</sup> òré cacu  
ní cùu. <sup>5</sup> Te ñaha-á<sup>n</sup> ní cacu déhe-a<sup>n</sup> te tée cùu-dé, te té líhli-á<sup>n</sup> ío cunuu-dé  
taxi tnúni-dé nchaa ñáyiú ñuyiú, te mee Yá Ndiõxí ní nacuaa ñaha-gã xii  
té líhli-á<sup>n</sup> cuendá cundecu ndihí ñaha-dé xii-gá núú ndécú-gã táxí tnúni-gá.

<sup>6</sup> Te ñadìhí-á<sup>n</sup> ní xinu-a<sup>n</sup> cuáhá-a<sup>n</sup> xití yucu núú ní quide túha Yá Ndiõxí  
cundecu-a<sup>n</sup> cuendá xíá<sup>n</sup> níhí-a<sup>n</sup> caxi-a<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> níhí-a<sup>n</sup> sá cáxí-á<sup>n</sup> ùxúú ciendú  
únídico nduu chí duca<sup>n</sup> ndúu cundecu-a<sup>n</sup> xíá<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te andiú ní xiní-í espíritú cùnúu xinu cuechi núú Yá Ndiõxí  
nání Miguél, ndihí nchaa dava-gá espíritú cúndihí-xi, te nchaa espíritú-á<sup>n</sup>  
nàa-xi ndihí quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón ndihí nchaa espíritú cúndihí-di. <sup>8</sup> Te  
quiti-á<sup>n</sup> ñà túú ní ndàcu-di ndihí nchaa espíritú cúndihí-di, te ñá túú ní  
níhí-gã-di núú cúndècu-di andiú ndihí nchaa espíritú cúndihí-di-á<sup>n</sup>. <sup>9</sup> Te cue  
espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí-á<sup>n</sup> ní dãngává-xí quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón-á<sup>n</sup>  
ndihí nchaa espíritú cúndihí-di ñuyiú, te quiti-á<sup>n</sup> cùú-dí mèi sàculhá ãdi sá  
càchí-òcò yucu yucú ñávãha, te diu xíá<sup>n</sup> ní dándàhú-xi ñáyiú níhí ñuyiú, te diu-ní  
xíá<sup>n</sup> ní nduu-xi cóó ní dándàhú-xi ñáyiú ndéé sanaha.

<sup>10</sup> Te ní tecú dóho-í níhí ní cáhá<sup>n</sup> tucu ì<sup>n</sup> sá ní cáhá<sup>n</sup> andiú, te càchí-xi:  
—Vitna te Yá Ndiõxí ní quide-gá ní ngúndecu ñáyiú ndihí-gá, te ío càhnu  
cúu-gá, te ío tàxi tnúni-gá, te tnàhá Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí ní  
quixi ñuyiú-a ío tàxi tnúni-gá, te duca<sup>n</sup> chí sa ní xócuñí sàculhá sã súúni  
núnúu sacá<sup>n</sup> cuèchi núú Tãtá-ó Dütú Ndiõxí cuendá nchaa ñáyiú ndècu ndihí-o  
íchí-gá, te nduu núú duca<sup>n</sup> sàcá<sup>n</sup> cuèchi-xi núú-gá cuendá-yu ní cùu. <sup>11</sup> Dico  
ní ndacú-yu ní cunúú-yu núú sàculhá sã dúcá<sup>n</sup> sàcá<sup>n</sup> cuèchi cuendá-yu-á<sup>n</sup>  
ní cùu, te duca<sup>n</sup> ní cunúú-yu sá cuendá Yaá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti  
ní dancuèhé-güedé, chí Yaá-á<sup>n</sup> ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá sá cuendá-yu, te  
duca<sup>n</sup> ní cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá ínì ñáhã-yu xii Yaá-á<sup>n</sup>, te ñá túú

ní yùhú-yu cuú-yu sá cuèndá-gá. <sup>12</sup> Te vitna ío chí cúdǎí ìní nchaa nchòhó espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, ndihi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu andiú, dico ìndàhú ní cuu nchaa ñáyiú xíndecu ñihí ñuyú! Chí súúní cùdéé<sup>n</sup> sàcuíhná ní ngava-xi te nándi cada ñaha-xi xí-yu, te duca<sup>n</sup> chí cùtnuní ìní-xi sá sàcú duha-nà nduu cudií-xi cundecu-xi —duha càchí sá ñí càhá<sup>n</sup> andiú.

<sup>13</sup> Te sáta ní quee quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón-á<sup>n</sup> andiú ní ngava-di ñuyú quiti cùu mei sàcuíhná-á<sup>n</sup>, te quiti-á<sup>n</sup> ñí chinchícú<sup>n</sup>-di ñàdihí ñaha ní cacu déhe téé-xi-á<sup>n</sup>.

<sup>14</sup> Te ñàdihí-á<sup>n</sup> ñí nduu táhú-a<sup>n</sup> ní quene úú ndíxí-a<sup>n</sup>, te càa datná cáá ndíxí<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> yacòlo cahnu vihi cuendá ndava-a<sup>n</sup> núhú-a<sup>n</sup> yucu núú ñí cachí Yá Ndiòxí cundecu-a<sup>n</sup>, te yàcá<sup>n</sup> cundecu-a<sup>n</sup> úní cuía dava cuèndá sá vǎ ñihí ñáhá quiti déé<sup>n</sup> quiti nání dragón-á<sup>n</sup> te xía<sup>n</sup> ñihí-a<sup>n</sup> sá cáxí-á<sup>n</sup>, te quiti-á<sup>n</sup> cúú tucu-di datná ì<sup>n</sup> cóó dǎé<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te quiti-á<sup>n</sup> ñí quene cuéhé ndute yuhu-di, te ndute ní quene yuhu-di-á<sup>n</sup> ñí cuu-xi ì<sup>n</sup> yúte, te duca<sup>n</sup> ñí quide-di cuèndá ndute-á<sup>n</sup> cuido-xi ñàdihí-á<sup>n</sup> ní cùu. <sup>16</sup> Te ñuhu yìchí ní chindee-xi ñàdihí-á<sup>n</sup>, chí ní ndátá te ní quee naa-ni ndute ní quene yuhu quiti-á<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> ñí quide-xi xía<sup>n</sup> ní cudéé<sup>n</sup> víhí quiti-á<sup>n</sup> núú ñàdihí-á<sup>n</sup>, te ní xica-di cuáhá<sup>n</sup>-di núú xíndecu nchaa dava-gá cue déhe ñàdihí-á<sup>n</sup> cuèndá nàá ndihi ñaha-di, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú tñí<sup>n</sup> nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí, te nchícú<sup>n</sup> ñihnú-yu nchaa tnúhu sá càhá<sup>n</sup> váha cuèndá Xítohó Jesucristú.

## 13

### *Cuèndá úú quiti*

<sup>1</sup> Te yúhú ní ngúnu tñí-í yuhu làmár, te ní xiní-í ní quene ì<sup>n</sup> quiti te ndèé úsá díquí-di te úxí ndiqui-di, te núú ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ndiqui-di-á<sup>n</sup> ndécú ì<sup>n</sup> caa coroná. Te ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> díquí-di-á<sup>n</sup> ndèé tnúhu sá càhá<sup>n</sup> úhú-xi cuèndá Yá Ndiòxí. <sup>2</sup> Te quiti-á<sup>n</sup> cáá-dí dàtná cáá cuíñí, te sáhá-di càa datná cáá sáhá òso, te yuhu-di càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón ní sáñaha-di tnúhu ndee ìní xii quiti-á<sup>n</sup> cuèndá taxi tnúni víhí-dí, te dràgón-á<sup>n</sup> ñí sáñaha-di núú ndécú-dí taxi tnúni-di xii quiti ní quene xití làmár-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ñí quide-di cuèndá sá ñihí ndéé quiti-á<sup>n</sup> cunuu-di. <sup>3</sup> Te ì<sup>n</sup> díquí quiti ní quene xití làmár-á<sup>n</sup> càhú víhí càa ní nícuèhé, te sa ndètu víf-nǎ cuú-di sànuu dico ní ndúha-di, te ñihí ñuyú ñí ñihí ñáyiú tnúhu sá dúcá<sup>n</sup> ñí cuu, te ío ní cuíúhu-yu te ní tuhá-yu quiti-á<sup>n</sup>. <sup>4</sup> Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> ñí cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti déé<sup>n</sup> quiti nání dragón-á<sup>n</sup> cuèndá sá ñí sáñaha-di tnúhu ndee ìní sá táxí tnúni quiti ní quene xití làmár-á<sup>n</sup>, te ní ngúita-yu ní chíñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-á<sup>n</sup>, te càchí-yu:

—Vǎ yǎo ì<sup>n</sup> nùtnahá ñáhá xli quiti-a, te ní vǎ yǎo ì<sup>n</sup> ndacu nàá ndihi ñaha xii-di —cachí-yu.

<sup>5</sup> Te ní ñihí-di tnúhu ndee ìní sá càhá<sup>n</sup> úhú-di Yá Ndiòxí, te cada càhnu-di mee-di, te údico úú yóó duca<sup>n</sup> ñí ñihí-di tnúhu ndee ìní-á<sup>n</sup> cunuu-di. <sup>6</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí quide-di ní càhá<sup>n</sup> úhú-di Yá Ndiòxí ndihi cuèndá nchaa sá quidé-gǎ, te diu-ni duca<sup>n</sup> ñí càhá<sup>n</sup> úhú-di núú ndécú-gǎ, te ní càhá<sup>n</sup> úhú tucu-di nchaa ñáyiú ndècu ndihi-gá andiú. <sup>7</sup> Te duca<sup>n</sup> ñí ñihí-di tnúhu ndee ìní sá nàá-di ndihi nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí, te duca<sup>n</sup> nàá ndihi ñaha-di xii-yu ndéé òré vá ndácú-gǎ-yu nàá ndihi ñàhá-yu xii-di, te tnàhá ní ngúndecu ndihi-di tnúhu ndee ìní sá táxí tnúni-di ñáyiú nchaa nàció<sup>n</sup>, ndihi ñáyiú nchaa ñuú, ndihi nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> núú tnúhu, ndihi ñáyiú xíndecu nchaa

xichi. <sup>8</sup> Te cue ñáyiú nìhì ñuyúú nì cachí-yu sá ïo càhnu cuu quiti-án, te ñáyiú-án cúu-yu ñáyiú ñá túú yòdo tñuní núú tùtú Yaá cáá dàtná cáá ìn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé Yaá ní xihí ní cùu te ní ndoto. Te ndéé cùtnháá ní ngáva ñuyúú sa yòdo tñuní ñáyiú naníhí tàhú, dico ñáyiú càchí sá ïo càhnu cuu quiti-án ñá túú yòdo tñuní-yu núú tùtú-gá.

<sup>9</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiú xíndedóho chí cùndedóho váha nchaa nàcuáa cuáhá<sup>n</sup> tñuhu-án. <sup>10</sup> Te nchaa ñáyiú na chíhi tñaha ñáyiú-xi vecaá te sáá nduu te quihí<sup>n</sup>-yu tñahá-yu vecaá, te nchaa ñáyiú sàhni tñaha ñáyiú-xi ndihí yuchí te ñu-ni ndihí yuchí cuú-yu tñahá-yu, te xíá<sup>n</sup> núu ío xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxí cunduu càhnu iní-yu, te quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá.

<sup>11</sup> Te ní xini tucu-íngá quiti ní quene-di núú ñuhu yichí, te ndéé úú ndiqui-di te càa datná cáá ndiqui canerú, te càhá<sup>n</sup>-di dàtná càhá<sup>n</sup> quiti déé<sup>n</sup> naní drágón.

<sup>12</sup> Te dàtná ndécú ndihí quiti ní quene xití lámár-án tñuhu ndee ìní sá táxí tñuní-di duca<sup>n</sup> ndécú ndihí quiti ní quene ñuhu yichí-án tñuhu ndee ìní taxi tñuní-di cada-di núú quiti ní quene xití lámár-án, te quiti ní quene ñuhu yichí-án nì quide yica-di sá ncháá ñáyiú xíndecu nìhì ñuyúú chíñuhú-yu quiti ní quene xití lámár-án, quiti càhú víhí nì tñahá ní nícuèhé te ní ndúha-di. <sup>13</sup> Te quiti ní quene xití ñuhu yichí-án nì quide-di titní núú sá vā yō tñahí ndàcu cada, te nchaa ñáyiú ní xini-yu sá ndéé andiú nì dāngóyó-dí ñuhú ñuyúú.

<sup>14</sup> Te sá dúcá<sup>n</sup> nì ngúndecu ndihí-di tñuhu ndee ìní ní quide-di nchaa xíá<sup>n</sup> ní quide-di núú quiti ní quene xití lámár-án, te sá dúcá<sup>n</sup> nì quide-di te xíá<sup>n</sup> ní dándàhú-di nchaa ñáyiú xíndecu nìhì ñuyúú, te ní xáha<sup>n</sup>-di xii-yu sá ndúcú-yu ìn sá cadúha-yu nàcuáa-ni càa nacuáa-ni ndúu quiti ní quene xití lámár-án, quiti càhú víhí nì tñahá ní nícuèhé díquí-xi-án nì quée machití te ñá túú ní xihí-di chí ní xíndecu-ni-di. <sup>15</sup> Te quiti ní quene xití ñuhu yichí ní ngúndecu ndihí tucu-di tñuhu ndee ìní sá chíhí-dí ìní sá nì cadúha-yu-án, sá nì natavá-yu dàtná cáá quiti ní quene xití lámár-án, te duca<sup>n</sup> nì quide quiti-án cuendá càhá<sup>n</sup> sá nì cadúha-yu-án, te xíá<sup>n</sup> cada-xi cuú nchaa ñáyiú ñá túú ní cuini chíñuhu ñaha xii-di. <sup>16</sup> Te quiti ní quene xití ñuhu-án quidé-dí sá ncháá ñáyiú ngúndéé ìn tñuní ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te duca<sup>n</sup> nì quide-di cuèi ñáyiú cùnnu te cuèi ñáyiú ñá túú cùnnu, te cuèi ñáyiú cuica te cuèi ñáyiú ndàhú, te cuèi ñáyiú ñá túú dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi, te cuèi nchaa ñáyiú dàñá quée núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi ncháá-yu duca<sup>n</sup> nì ngúndéé tñuní ñii-yu. <sup>17</sup> Te ní quide-di sá ncháá ñáyiú ñá túú ndéé tñuní ñii-xi vā cúu cuáá<sup>n</sup>-yu sá càchí iní-yu te ní vā cúu dicó-yu ìn sá cuini-yu dicó-yu, te tñuní-án cúu-xi ñu quiti ní quene xití lámár-án àdi número-di. <sup>18</sup> Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú ío váha cùtnumí iní-xi ío váha cuáha-yu cuendá nàcuáa quèe-xi número quiti-án, te número-án cúu-xi ñiú cièndú únidico ñiú, te cùu-xi cuendá ìn ñáyiú ñuyúú.

## 14

### *Cuendá ìn cièndú údico cúmí mīl ñáyiú*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xini-í Yaá cáá dàtná cáá ìn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé nùtnii-gá ìn yucu ñuú naní Slón ndécú àndiú, te nutnii-gá ndihí ìn cièndú údico cúmí mīl ñáyiú, te tneé-yu ndéé ñu-gá ndihí ñu tátá-gá Dútú Ndióxí. <sup>2</sup> Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andiú dàtná quidé-xi núú xicá cuèhé víhí ndùte, te quide tucu-xi datná quidé-xi óré níhi víhi cahá<sup>n</sup> ñuhu, te

quide tucu-xi datná quidé-xí òré cuéhé víhí ñáyiú cànì-yu àrpá. <sup>3</sup> Te ní tecú dóho-í xixita yuhu sá xítá yùhu núú Yàá núcõo núú xilé váha, ndihì núú ndì cùmí cue quitì xínutnì-án, ndihì núú nchàa cue téé cùu sacuehé xínucõo-án, te xixita-xì ì<sup>n</sup> ndudú sáá. Te mee-nì cuè ñáyiú ì<sup>n</sup> cièndú údico cùmí mìl-án quèe díquì-yu ndudú-án, te ñáyiú-án cùú-yu ñáyiú ní dácäcu nihnu ñaha Yàá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quitì ní dánicuehé-güedé núú ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha xĩndecu ñuyíú, te vá yõ ì<sup>n</sup>-gá quèe díquì-xì ndudú sáá-án chi mee-nì ñáyiú ní cácu nihnu-án quèe díquì-yu. <sup>4</sup> Te ñáyiú ní cácu nihnu-án cùú-yu ñáyiú ñá túú ní xĩndecu ichi díí ìní, te cùú-yu ñáyiú càndoo canine iní-xì, te ndèni ní cuu cuáhá<sup>n</sup> Yàá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quitì ní nícuèhé-án, te duca<sup>n</sup>-ni ndèndaha ñàhá-yu xii-gá cuáhá<sup>n</sup>, te ñáyiú-án ñí cácu nihnú-yu núú nchàa ñáyiú ñuyíú, ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ñáyiú ní cácu nihnu-án cùú-yu ñáyiú díhna nuu ñí nduu táhú Yá Ndiõxí cuu cuèndá-gá ndihì Yàá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quitì ní dánicuehé-güedé. <sup>5</sup> Te cùú-yu ñáyiú ñá túú càhá<sup>n</sup> ní ì<sup>n</sup> tnúhu ndehnde, te càndoo canine iní-yu ndècú-yu núú núcõo Yá Ndiõxí táxí tnùnì-gá.

### *Cuèndá únì cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí*

<sup>6</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xini-í ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí xícó-xì cuådava andiú, te ndècu ndihì-xì tnúhu sá càhá<sup>n</sup> nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ñá túú tnàhí ndihì nihnu te tnúhu-án danèhé espíritú-a<sup>n</sup> nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú, ñáyiú nchaa naciõ<sup>n</sup>, ndihì ñáyiú nchaa ñuú, ndihì nchaa ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> núú tnúhu, ndihì ñáyiú xĩndecu nchaa xichì. <sup>7</sup> Te níhì ní càhá<sup>n</sup>-xì te càchì-xì:

—Nchaa nchòhò ñáyiú ndècu ñuyíú canehe-ndo sá yíñùhu núú Yá Ndiõxí, te cachí-ndó sá ìo càhnu cuu-gá chi sa ní sáá nduu càda ndáá-gá nchaa cuèchi-ndo, te chiñuhu-ndo-gá chi ñiú-gá ní cadúha-gá andiú, ndihì ñuhu yichì, ndihì làmár, ndihì nchaa ndòhyo —duha càchì espíritú-án.

<sup>8</sup> Te nchicú<sup>n</sup> tucu ìngá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí, te càchì-xì:

—Vitna ní naa ñuú Babiloniá ñuú ìo cùnuu, te duca<sup>n</sup> ñí naa chi cue ñáyiú ñuú-án ñí quidé-yu ní xítá nihnu nchaa ñáyiú nihì ñuyíú, chi ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchì espíritú-án.

<sup>9</sup> Te nchicú<sup>n</sup> tucu ìngá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí te níhì càhá<sup>n</sup>-xì, te càchì-xì:

—Nchaa ñáyiú chiñuhu ñaha xii quitì ní quene xití làmár, ndihì sá ñí natava ñàhá-yu nàcuáa càa-dì-án, ñáyiú ní dáñá mèe-xì ní ngúndéé tnuní ndahá-yu àdi tneé-yu, <sup>10</sup> ñáyiú-án sùúnì dándoho ñaha Yá Ndiõxí xii-yu chi ìo cùdèé<sup>n</sup>-gá, te duca<sup>n</sup> ìo dandòho ñaha-gá xii-yu chi daquìhì<sup>n</sup> ñàhá-gá xii-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xì, te núú cuè espíritú xínú cuèchi núú-gá duca<sup>n</sup> dándoho ñaha-gá xii-yu, ndihì núú Yàá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quitì ní dánicuehé-güedé.

<sup>11</sup> Te ní caa ní quíhì<sup>n</sup> quene ñùhmá núú dúcá<sup>n</sup> cùndecú-yu ndohó-yu-án, te cuèi nduu cuèi niú duca<sup>n</sup> ndòhó-yu. Te duca<sup>n</sup> ndòho nchaa ñáyiú chiñuhu ñaha xii quitì ní quene xití làmár, ndihì sá ñí natava ñàhá-yu nàcuáa càa-dì-án, te ñiú-nì ñáyiú-án cùú-yu ñáyiú ní ngúndéé tnuní ndaha-xì àdi tneé-xì —duha càchì espíritú-án.

12 Te xíá<sup>n</sup> xíní ñùhu-xi sá ncháá ñáyiù cùu cuendá Yá Ndiòxí cunduu càhnu iní-yu, chi diu-ní-yu cùu-yu ñáyiù tñh nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup>-gá, te ni yùhu ni iní-yu sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

13 Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ní cáhá<sup>n</sup> andiù, te càchí-xi:

—Chido tñuní-n ì<sup>n</sup> núú tütú nàcuáa na càhá<sup>n</sup>-í-a. “Není vitna ío váha táhú nchaa ñáyiù sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchí sá ní cáhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

Te Espíritú Yá Ndiòxí ní cáhá<sup>n</sup>-xi, te càchí-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ñá túú-gá nágá chùu<sup>n</sup> ndohó-yu cadá-yu, te Yá Ndiòxí sa náha-gá nchaa nàcuáa ndùu chiu<sup>n</sup> ní quidé-yu —duha càchí Espíritú-gá.

### *Nchaa sá cúu núú ñúhú*

14 Te sátá dúcá<sup>n</sup> te dàtnùní ní xíní-í ì<sup>n</sup> vícò cuixí<sup>n</sup>, te núú vícò-á<sup>n</sup> ní xíní-í núcò ì<sup>n</sup> Yaá, te cà-gá dàtná cáá ì<sup>n</sup> téé ñuyú, te díquí-gá ñúhú ì<sup>n</sup> coroná ní cuáha mee-ni dñhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te nùndaha-gá ì<sup>n</sup> yuchí ndíquí te súúní dēé<sup>n</sup>. 15 Te ní xíní-í ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní quee-xi xití vehe-gá, te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii Yaá núcò núú vícò-á<sup>n</sup>:

—Sa ní cuu nàquehndé-n ncháa sá ní cuu ñuyú ndihí yuchí ndíquí-n, chi sa ní cuu nucóo tñaha-xi —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii Yaá-á<sup>n</sup>.

16 Te Yaá núcòo núú vícò-á<sup>n</sup> ní dáyáha ndodo-gá yuchí ndíquí-gá núú ñuyú ní nataxi tñaha-gá nchaa sá ní cuu.

17 Te ní xíní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní quee-xi xití vehe-gá sá cáá àndiù, te nùndaha-xi tnahá-xi ì<sup>n</sup> yuchí ndíquí dēé<sup>n</sup>. 18 Te ní xíní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí núú nùtnñ núú sácódó sá ndúú táhú-gá, te ndècu ndihí-xi tnúhu ndee iní táxi tñuní-xi ñuhú, te espíritú-á<sup>n</sup> níhi ní cáhá<sup>n</sup>-xi xáha<sup>n</sup>-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí dēé<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>:

—Ngúta nàquehndé-n ndihí yuchí ndíquí-n ndéhé yoho yàha stilé sá ío ñuyú chi sa ní cuu nàtehndé —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup> xáha<sup>n</sup>-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí-á<sup>n</sup>.

19 Te espíritú néhé yùchí ndíquí-á<sup>n</sup> ní dáyáha ndodo-xi yuchí ndíquí-xi núú ñuyú ní nàquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yàha stilé, te ní chihí-xi ì<sup>n</sup> xichí núú ní chihí-xi cuendá xíá<sup>n</sup> quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-xi xíá<sup>n</sup> cútnùní iní-ó sá ío cùdēé<sup>n</sup> Yá Ndiòxí núú ñáyiù ñuyú. 20 Te ndéhé yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ní quihni-xi ì<sup>n</sup> xio yuhu ñúú, te ndudí ndéhé yoho yàha stilé-á<sup>n</sup> ní nduu-xi níñí te ní quee-xi núú quíhni ñihnu espíritú-á<sup>n</sup>. Te úní cièndú mñl mètrú ní xica níñí-á<sup>n</sup>, te dàtná ì<sup>n</sup> mètrú dava ní sáá cuehnu níñí-á<sup>n</sup> ní xica-xi.

## 15

### *Úsá tñúndòho*

1 Te ío vñhí ní quide-xi ì<sup>n</sup> sá ní quide-xi andiù te ní cuñúhu vñhí-í, te ní xíní-í úsá tñáhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> cue espíritú-á<sup>n</sup> ndécú ndihí-xi tnúhu ndee iní dandòho-xi ñáyiù ñuyú, te ná yáha nchaa tñúndòho-á<sup>n</sup>, te vá cùdēé<sup>n</sup>-gá Yá Ndiòxí núú-yu dándòho ñaha-gá xii-yu.

2 Te ní xíní-í ì<sup>n</sup> lámár te ndute lámár-á<sup>n</sup> cáá dàtná cáá vídriú, te dàcánuu-xi ndihí ñuhú, te yuhu lámár-á<sup>n</sup> xínutñí nchaa ñáyiù ní ndacu ní dáquéé tñhú ñáhá xii quiti ní quene xití lámár-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ní ndacú-yu ní dáquéé tñhú-yu sá

nĩ natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-án, te duca<sup>n</sup> nĩ ndacu tucú-yu ní dáquéé tĩhu tucú-yu númeru-di sá cúú dàtná ñiu-di, te nchaa ñáyi<sup>u</sup>-án nĩ nduu táhũ-yu núú Yá Ndióxi árpá xĩnehé-yu cuèndá caní-yu. <sup>3</sup> Te xĩxitá-yu ndudú sá nĩ xita ndii Moisés ndii ní xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndéé sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yá cáá dàtná cáá ñ<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánĩcuèhé-güedé, te càchi-yu:

Yòhó Dútú Ndióxi ío càhnu cuu-n, chi quide-n nchaa sá vã yõo tnàhĩ ndàcu cada,

te cùu-n Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá vãha,

te ío ndáá quidé-n te ío ndáá càhá<sup>n</sup>-n, te yĩndaha-n nchaa ñáyi<sup>u</sup> nihĩ ñuyíú.

<sup>4</sup> Te nchaa ñáyi<sup>u</sup> nèhé-yu sá yĩñũhu núú-n,

te nchaa-yu càchĩ-yu sá ío càhnu cuu-n,

chi ñ<sup>n</sup> dii díi-ni yòhó cúú-n Yáá ío vãha quide ndáá,

te nchaa ñáyi<sup>u</sup> nihĩ ñuyíú natacá-yu chiñũhu ñàhá-yu xii-n,

te duca<sup>n</sup> càdá-yu chi ndèhé-yu nchaa sá vãha quide-n.

Duha càchĩ ñáyi<sup>u</sup>-án xĩxitá-yu.

<sup>5</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní xiní-í ní nacaá<sup>n</sup> yuyèhe vehe Yá Ndióxi andiu, te xití vehe-gá-án ndécú sã ndéé tnũhu-gá. <sup>6</sup> Te xití vehe-gá-án nĩ quee úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú-gã, te ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-xi ndècu ndihĩ-xi tnũhu ndee ñni dandòho-xi ñáyi<sup>u</sup>, te xixĩhnu-xi mee-ni dõó vãha, te súúni vãha càndoo, te chàhnchĩ, te yidúcú<sup>n</sup>nuu cĩnchú ní cuáha mee-ni dĩhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> pèchú ndi úsá cue espíritú-án. <sup>7</sup> Te ñ<sup>n</sup> quiti cúmí xĩnutnĩ núú nútñĩ xilè vãha ní sãñaha-di ñ<sup>n</sup> caa sá nàhá tícúú ní cuáha mee-ni dĩhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> xii ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> espíritú-án, te xití nchaa tícúú-án ñũhú ñ<sup>n</sup> sá ñũhú te xíã<sup>n</sup> cútnúni sá Yá Ndióxi dandòho-gá ñáyi<sup>u</sup> ñuyíú, te ñiu-gá cúú-gã Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. <sup>8</sup> Te xití vehe-gá-án nĩ chítú ñũhmá, te duca<sup>n</sup> nĩ quide-gá cuèndá cutnúni ñni ñáyi<sup>u</sup> sá ío càhnu cuu-gá táxi tnúni-gá, te vã yõo ñ<sup>n</sup> cuu quĩhu xití vehe-gá-án ndéé ndihĩ ndi úsá tnúndòho cada ndi úsá cue espíritú-án ñuyíú.

## 16

### *Tnúndòho cada-xi ñuyíú*

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í níhi ní càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sá nĩ càhá<sup>n</sup> xití vehe Yá Ndióxi, te xãha<sup>n</sup>-xi xii ndi úsá cue espíritú-án:

—Chí cuáhá<sup>n</sup> coyo-ndo sã ñũhú xití nchaa tícúú nèhé-ndó-ã<sup>n</sup> núú ñuyíú, chi sá ñũhú-ã<sup>n</sup> cúú-xi tnúndòho tendaha Yá Ndióxi sá cúú-xi nchaa ñáyi<sup>u</sup> ñuyíú —duha càchĩ sá càhá<sup>n</sup>-án.

<sup>2</sup> Te espíritú dĩhna ní sáhá<sup>n</sup>-xi ní coyo-xi sá ñũhú xití tícúú nèhé-xi-ã<sup>n</sup> ñuyíú, te nchaa ñáyi<sup>u</sup> ñũhu tnuní quiti ní quene xití lámár ñáyi<sup>u</sup> ní chiñũhu sá nĩ natava ñàhá-yu xii-di, nchaa ñáyi<sup>u</sup>-án nĩ quené-yu ndĩhyi tẽhyú te súúni dandòho ñaha-xi xii-yu.

<sup>3</sup> Te espíritú cúú ùú ní coyo-xi sá ñũhú xití tícúú nèhé-xi núú lámár, te ndute lámár-án nĩ nduu-xi níñi te càa-xi datná cáá níñi ñáyi<sup>u</sup> sa ní xihĩ, te nchaa quiti ñũhu xití lámár-án nĩ xihĩ-güedi.

<sup>4</sup> Te espíritú cúú ùni ní coyo-xi sá ñũhú xití tícúú nèhé-xi nchaa yúte ndihĩ nchaa núú quenĩhni ndute, te ndute nchaa yúte-án ndihĩ nchaa ndute quenĩhni-án nĩ nduu-xi níñi. <sup>5</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í ní càhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, espíritú yĩndaha ndute, te xãha<sup>n</sup>-xi xii Yá Ndióxi:



—Yòhó Dútú Ndiòxí cúú-n Yàá quidé ndáá cuiti núu duha quide-n tendaha-n tnúndòho-a, te ñi-u-ni-n cùu-n Yaá ndécú ndèè cùtnàhá ní ngáva ñyíyú, te ñi-u-ni-n cùu-n Yaá ndécú vitna te ñá túú tnàhí cuéchi-n. <sup>6</sup> Chi cue ñáyiu ñyíyú ní dácá-cá-yu níñí nchaa ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu-n ndíhi nchaa dava-gá ñáyiu cùu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup>, te vitna ní dátíú-n ndüte ní nduu-xi níñí te duca<sup>n</sup>-ni càa ndute-á<sup>n</sup> xihí-yu, te duca<sup>n</sup> tàù-xi ndohó-yu cuendá sá ní sahní-yu cue ñáyiu cùu cuendá-n —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup> xàha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>7</sup> Te ní tecú tucu dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sá ní cáhá<sup>n</sup> núú nùtn<sup>n</sup> núú sácòdò sá ndúú tǎhú Yá Ndiòxí, te xàha<sup>n</sup>-xi xii-gá:

—Ndáá sá yòhó Dútú Ndiòxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vǎha dándòho-n ñáyiu nàcuáa tàù-xi cunduu —duha càchí sá cáhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup> xàha<sup>n</sup>-xi xii-gá.

<sup>8</sup> Te espíritú cúú cùmí ní coyo-xi sá ñúhú xití tícùú néhé-xi núú nchícanhii cuendá nchícanhii-á<sup>n</sup> cahmí-xi nchaa ñáyiu ñyíyú. <sup>9</sup> Te nchaá-yu ní ndoho vihi-yu ní cáyú-yu, te cuéi duca<sup>n</sup> ní ndohó-yu dico ñá túú ní cuini-yu ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñá túú vǎha quidé-yu, te ní ñá túú ní càchí-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiòxí chi da ní cáhá<sup>n</sup> úhú-yu cuendá-gá, te ñi-u-gá cúú-gǎ Yaá duca<sup>n</sup> ní tendaha tnúndòho-á<sup>n</sup> sá cúú-xi-yu.

<sup>10</sup> Te espíritú cúú ùhú<sup>n</sup> ní coyo-xi sá ñúhú xití tícùú néhé-xi núú ndécú quiti ní quene xití lámár-á<sup>n</sup> táxi tnúni-di, te nchaa núú táxi tnúni-di ní cuu nee, te nchaa ñáyiu ñyíyú ndéè yáa-ná-yu nàcaxi nihnú-yu sá ndòhó-yu. <sup>11</sup> Dico ní dùca<sup>n</sup> ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu ní ñ<sup>n</sup> sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, chi da ní cáhá<sup>n</sup> úhú-yu cuendá Yá Ndiòxí Yaá ndécú àndi-u sá cuendá sá dándòho ñaha ndíhi; tǎhyú ndèè-yu-á<sup>n</sup> ndíhi nchaa dava-gá sá yǎha-yu.

<sup>12</sup> Te espíritú cúú iñú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícùú néhé-xi xití yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-á<sup>n</sup> ní yíhí cuendá yǎha cue téé yìndaha ñáyiu xĩndecu ndáa xio nacuáa quène nchícanhii.

<sup>13</sup> Te ní xiní-í ní quee ñ<sup>n</sup> espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yuhu quiti déé<sup>n</sup> nání dràgón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ñgá espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yuhu quiti ní quene xití lámár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ñgá espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yuhu téé dándahú ñáyiu càchí sá cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndáá, te ndi nùní espíritú-á<sup>n</sup> xĩndáa-xi dàtná cáá làhvá. <sup>14</sup> Te ndi nùní espíritú-á<sup>n</sup> quidé-xi sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te xica datacá-xi nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu xĩndecu nihú ñyíyú cuendá nàà-güedé mei nduu cachí Yá Ndiòxí coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te ñi-u mee Yá Ndiòxí cúú-gǎ Yaá ño càhnu cuu. <sup>15</sup> Te Yaá cúú Xitohó-ó ní cachí-gá: “Cunaha-ndo chi nduu ñá túú yihí iní-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í dàtná quidé ñàdúhú. Te vǎha tǎhú nchaa nchòhó ñáyiu xĩndecu túha, chi cùu-ndo datná cue ñáyiu xĩndecu túha xixíhnu-ni dóó-xi cuendá sá vǎ cùcàha<sup>n</sup> núú-yu dàtná cùcàha<sup>n</sup> núú cué ñáyiu ñá túú nihnu dóó-xi, te duha cáhá<sup>n</sup>-í cuendá sá nchòhó cundecu túha-ndo òré quexio-í”, duha càchí-gá. <sup>16</sup> Te ndi nùní cue espíritú cùndíhi yucu ñávǎha-á<sup>n</sup> ní dátacá-xi nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, te ní taxi ndecu ñaha-xi ñ<sup>n</sup> xichi núú nání Àrmagedón, duha nani xiá<sup>n</sup> tnúhu hèbreú.

<sup>17</sup> Te espíritú cúú ùsá ní coyo-xi sá ñúhú xití tícùú néhé-xi núú tǎchí, te ní tecú dóho-í níñi ní cáhá<sup>n</sup> Yaá núcòo núú xilé vǎha xití vehe-gá, te càchí-gá:

—Xéhé-nă cúmăni te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha càchí-gá.

18 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní sáá ndúté te ní cáhá<sup>n</sup> ñúhu, te súúni dùsa<sup>n</sup> ní quide-xi, te níhi vihi ní tnáa ñuyú, te ndéé cútnàhá ní ngúndecu ñáyiu ñuyú te vátá ñ<sup>n</sup> xito-gá níhi tnáa dàtná ní quide-xi. 19 Te ñúú cáhnú ío cùnuu nani Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi úní xichi, te nchaa ñúú cáá ñihí ñuyú ní ngoyo nchaa vehe, chi Yá Ndióxi ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiu ñúú Babiloniá-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ní quide ñaha-gá xii-yu chi ío cùdéé<sup>n</sup>-gá núú-yu. 20 Te nchaa tindúú ní ndóñúhú-xí cuèi nchaa tindúú ñuhu yíchi ndécú xití làmár. 21 Te ní xiní-í ní cuu<sup>n</sup> ñiñi nàhnu vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyiu ñuyú, te nchaa ñiñi-á<sup>n</sup> vée-xi dàtná údico kílu, te cue ñáyiu ñuyú ní cáhá<sup>n</sup> úhú-yu cuèndá Yá Ndióxi sá dúcá<sup>n</sup> ní dácúú<sup>n</sup>-gá ñiñi nàhnu vihi-á<sup>n</sup>, chi ní cuu-xi ñ<sup>n</sup> tnúndòho cahnu vihi sá cúú-xí-yu.

## 17

### *Ñadìhí ndécú ichi díí ñí*

1 Te núú úsá espíritú néhé tícúú-á<sup>n</sup>, te ñ<sup>n</sup>-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te càchí-xi xii-í:

—Néhe ná quihí<sup>n</sup>-ó dànehé ñàhá-í xii-n nchaa tnúndòho sá ndóhó ñadìhí ñaha ndécú ichi díí ñí, te ñaha-á<sup>n</sup> cúnúu-a<sup>n</sup> nucóo-a<sup>n</sup> núú ñúhú vihi ndute. 2 Te ñaha-á<sup>n</sup> ndécú díí ñí-a<sup>n</sup> ndihi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu xíndecu ñihí ñuyú, te nchaa dava-gá ñáyiu ñuyú ío ñí-yu nchicú<sup>n</sup> nihnú-yu quidè-yu nchaa nàcuáa quide ñaha-á<sup>n</sup> —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup>.

3 Te òré duca<sup>n</sup> quide ñaha Espíritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ñ<sup>n</sup> espíritú xínu cuèchi núú-gá ndécá ñaha-xi xii-í cuáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> xití yucu, te xití yucu-á<sup>n</sup> ní xiní-í ñ<sup>n</sup> ñadìhí yódó-á<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> quiti tícuèhé, te ndéé úsá díquí-dí te úxí ndiqui-dí, te ñihí-dí ndéé tnuní-dí mee-ni tnúhu sá càhá<sup>n</sup> úhú cuèndá Yá Ndióxi. 4 Te ñadìhí-á<sup>n</sup> nihnú-á<sup>n</sup> dóó murádú ndihi dóó tícuèhé, te mee-ni sá ní cuáha díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, ndihi yúú vaha sá nání perlá, ndihi nchaa dava-gá núú yúú vaha, mee-ni nchaa xiá<sup>n</sup> ní cuáha sá yíhi lòho-a<sup>n</sup>, ndihi sá ñúhú dúcú-a<sup>n</sup>, ndihi sá ñúhú dúcú<sup>n</sup> ndáhá-á<sup>n</sup>, te nùndaha-a<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> tícúú ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup> te ñúhu mee-ni sá cuèhé sá dúhá, te xiá<sup>n</sup> cútnuní iní-ó sá cúú-á<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> ñadìhí ñaha ndécú ichi cuèhé ichi duha. 5 Te tneé-a<sup>n</sup> ndéé tnuní ñ<sup>n</sup> tnúhu, te càchí-xi: “Ñúú Babiloniá ñúú ío cùnuu, cada iní-ndó sá cúú-xí mèi ñadìhí-a, te díu ñadìhí-a cùu-a<sup>n</sup> ñaha sanu ichi ñaha xii nchaa ñáyiu díhí ñáyiu ndécú ichi díí ñí, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sanu ichi-a<sup>n</sup> nchaa ñáyiu cadá-yu”, duha càhá<sup>n</sup> tnúhu ndéé tnuní tneé ñadìhí-á<sup>n</sup>. Te vá yò tècú tnuní ná cuèndá duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup> tnúhu-á<sup>n</sup>. 6 Te ní cutnùní iní-í sá díú ñaha-á<sup>n</sup> ní dácáca-á<sup>n</sup> ní ñí ñáyiu cùu cuèndá Yá Ndióxi ní sahni ñaha-a<sup>n</sup> xii-yu, te ñáyiu ní xihí-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiu ní cáhá<sup>n</sup> vaha cuèndá Xitohó Jesucristú, te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide-a<sup>n</sup> te ní nduu-a<sup>n</sup> dàtná ñ<sup>n</sup> ñáyiu quihu. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcá<sup>n</sup> ní cuu ní xiní-í. 7 Te sáta dúcá<sup>n</sup> te espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndióxi-á<sup>n</sup> càchí tucu-xi xii-í:

—Vá ndéé dúcá<sup>n</sup> cùñúhu-n, chi vitna na càchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi cuèndá quiti ndéé úsá díquí-xi ndihi úxí ndiqui-xi-á<sup>n</sup>, ndihi nàcuáa quèe-xi cuèndá ñadìhí ñaha yòdo ñaha xii-í-á<sup>n</sup>. 8 Te quiti ní xiní-n-á<sup>n</sup> cúú-dí ñ<sup>n</sup> quiti sa ní xíndecu te vitna ñá túú-gá-dí ndécú, te sáá nduu te quene-dí yaú cúnú

víhí sá lo nèhé cáá, te dätñuní sáá nduu te quíhí<sup>n</sup>-di núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te cue ñáyiú xíndecu ñuyúú cuñúhu víhí-yu quiti-á<sup>n</sup> chi cùu-di ì<sup>n</sup> quiti sa ní xíndecu ni cùu te sáá nduu cùndecu tucu-di, te ñáyiú duca<sup>n</sup> cuñúhu ñaha xii-di-á<sup>n</sup> ñà túú yòdo tñuní-yu núú tütú núú yódó tñuní cue ñáyiú naníhí tàhú, chi ndéé cútñàhá vátá ngáva-gá ñuyúú duca<sup>n</sup> sa yòdo tñuní cue ñáyiú naníhí tàhú.

<sup>9</sup> Te nchaa ñáyiú tècú tñuní xini ñuhu-xi cani váha iní-yu cuèndá tñúhu-a. Te ndi ùsá díquí quiti-á<sup>n</sup> cada iní-ó sá cúú-xí ùsá tándúú núú núcõo ñadìhí-á<sup>n</sup>.

<sup>10</sup> Te ndi ùsá díquí quiti-á<sup>n</sup> cada iní-ó sá cúú-xí ùsá tñàhá cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú, te úhú<sup>n</sup> cue téé-á<sup>n</sup> ñà túú-gá cùnùu-güedé vitna, te ì<sup>n</sup> téé-á<sup>n</sup> cùnùu-dé vitna te ingá-dé vátá sàá-gá nduu cùnùu-dé, te na sàá nduu dùca<sup>n</sup> cunuu-dé te sacú-ní nduu cunuu-dé. <sup>11</sup> Te quiti ní xíndecu ni cùu te ñà túú-gá-di ndècu vitna, cùu-di datná téé cùu uná yíndàha ñaha xii ñáyiú, te ì<sup>n</sup>-ni cùu-di ndìhi cue téé úsá yíndàha ñáyiú-á<sup>n</sup>, te quiti-á<sup>n</sup> sáá nduu cuíta nihnu-di quíhí<sup>n</sup>-di núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>.

<sup>12</sup> Te ndi ùxí ndíquí quiti-á<sup>n</sup> cada iní-n sá cúú-xí ùxí tñàhá cue téé quíndaha ñaha xii ñáyiú, dico vátá sàá-gá nduu cùnùu-güedé quíndaha ñaha-güedé xii-yu. Te cue téé-á<sup>n</sup> nihí-güedé tñúhu ndee iní taxi tñuní-güedé ndìhi quiti-á<sup>n</sup>, dico tnaa-ni taxi tñuní-güedé ndìhi quiti-á<sup>n</sup>. <sup>13</sup> Te ndi ùxí cue téé-á<sup>n</sup> cuu ì<sup>n</sup>nuu-güedé taxi tñuní-güedé, te chindee-güedé quiti-á<sup>n</sup> cuèndá cuu ì<sup>n</sup>nuu-güedé ndìhi-di cuèndá taxi tñuní-gá-di. <sup>14</sup> Te cue téé-á<sup>n</sup> nàá-güedé ndìhi Yaá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánicuehé-güedé dico vá ndácú-güedé nàá-güedé ndìhi-gá chi cuíta-güedé. Te ñu-gá cúú-gá Yaá ío cùnùu taxi tñuní cuèi nchaa téé yíndaha ñaha xii ñáyiú, te duca<sup>n</sup>-ni tàxi tñuní-gá cuèi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá nándi cùu nchaa ñáyiú cundecu ndìhi Yaá cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánicuehé-güedé-á<sup>n</sup>, te ñu-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ní cáhá<sup>n</sup>-gá te cúú-yu ñáyiú quide ndáá ndécú ìchi-gá —duha càhí espíritú xínú cuèchi núú-gá.

<sup>15</sup> Te ní cachí tucu espíritú-á<sup>n</sup> xii-í:

—Ndute ñúhu núú núcõo ñadìhí ñaha ndècu ichi díí iní-á<sup>n</sup>, ndute-á<sup>n</sup> cada iní-n sá cúú-xí ñáyiú nchaa nàció<sup>n</sup>, ndìhi ñáyiú nchaa ñuú, ndìhi ñáyiú xíndecu nchaa xichi, ndìhi ñáyiú càhá<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> ndí díí<sup>n</sup> núú tñúhu. <sup>16</sup> Te dàtná ní cachí-í sá ndí ùxí ndíquí quiti ní xini-n-á<sup>n</sup> cúú-xí ùxí tñàhá cue téé quíndaha ñaha xii ñáyiú, te cue téé-á<sup>n</sup> cuu úhú iní-güedé ñadìhí ñaha ndècu ichi díí iní-á<sup>n</sup>, te ní vâ cádá cuèndá ñàhá-gá-güedé xii-a<sup>n</sup>, te ndada ndàhú ñàhá-güedé, te dacàchi ñaha-güedé xii-a<sup>n</sup>, te cahmi ñaha-güedé. <sup>17</sup> Te mee Yá Ndióxi duca<sup>n</sup> dàcàhá<sup>n</sup>-gá iní cue téé-á<sup>n</sup> cuèndá cada-güedé nàcuáa cuiní méé-gá, te xiá<sup>n</sup> núu cuu ì<sup>n</sup>nuu-güedé cuèndá cùñaha-güedé xii quiti-á<sup>n</sup> cada-di núú-güedé taxi tñuní-di, te duca<sup>n</sup>-ni càda-di núú-güedé taxi tñuní-di ndéé ná sàá nduu càda Yá Ndióxi nàcuáa ní cachí-gá. <sup>18</sup> Te ñadìhí ñaha ní xini-n-á<sup>n</sup> cada iní-n sá cúú-á<sup>n</sup> ñuú càhnú ñuú ío cùnùu, te ñuú-á<sup>n</sup> ndécú téé ío-gá cùnùu taxi tñuní nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú xíndecu ñuyúú —duha ní cachí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xii-í.

<sup>1</sup> Te duca<sup>n</sup> te dǎtnǎnǎ ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí, te ndéé andiu ní dǎtǎsa<sup>n</sup>-xi te ní dáyèhé-xi ñuyúyú, te espíritú-án<sup>n</sup> ío cùnnuu-xi. <sup>2</sup> Te níhi ní cáhá<sup>n</sup>-xi, te cǎchí-xi:

—Ní sǎá nduu nǎa ñúú cáhnú ñúú cúnúu nani Babiloniá, te xíá<sup>n</sup>-nǎ natacá nchaa núú espíritú cúndǎhi yucu ñávǎha cundecu-xi, te vá queé-gǎ-xi xíá<sup>n</sup>, te diu-ni xíá<sup>n</sup> natacá nchaa quiti ndǎva núú tǎchi nchaa quiti ndeche quide, quiti ñá túú tnǎhá iní ñáyiu te xíá<sup>n</sup>-nǎ cundecu-güedi. <sup>3</sup> Te duca<sup>n</sup> chi ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup> sánú íchí-yu nchaa ñáyiu níhi ñuyúyú ichi cuèhé ichi duha, te duca<sup>n</sup>-ni xǎnchícú<sup>n</sup> níhnu nchaa ñáyiu ñuyúyú xǎquidé-yu, te nchaa cue téé cùnnuu yǎndaha ñaha xii ñáyiu, cue téé-án<sup>n</sup> cúú ñ<sup>n</sup>nuu-güedé ndihi nchaa ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup> quidé-güedé ndihí-yu nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá. Te nchaa ñáyiu dico nándi sǎ díco quehe<sup>n</sup> ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup> ío cùu cuicá-yu, te duca<sup>n</sup> quehe<sup>n</sup> nchaa ñáyiu ñúú Babiloniá-án<sup>n</sup> nchaa sǎ díco ñáyiu-án<sup>n</sup> cuendá xíá<sup>n</sup> cǎnehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha cǎchí espíritú-án<sup>n</sup>.

<sup>4</sup> Te sǎtá dúcǎ<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> sǎ ní cáhá<sup>n</sup> andiu, te cǎchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyiu cùu cuendá-í quee-ndo ñúú Babiloniá cuendá sǎ vá cúndecu-ndo tnǎhá-ndó ichi cuèhé ichi duha dǎtnǎ ndécú ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> te vá quini-ndó tnúndòho tnúhu ndǎhú sǎ quixí cùu xii ñáyiu-án<sup>n</sup>. <sup>5</sup> Chi ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yǎ Ndiǒxí, te mee-gǎ náhá-gǎ nǎcuáa ndúu nchaa sǎ quidé-yu. <sup>6</sup> Te nchòhó ñáyiu cùu cuendá-í, chí nǎnchòcáva dandòho-ndo ñáyiu-án<sup>n</sup> dǎtnǎ quidé mée-yu dǎndòhó-yu cue ñáyiu, te úú xito nanchòcáva-ndo dǎndòho-ndó-yu, te duca<sup>n</sup> càda-ndo cuendá ío-gǎ ndohó-yu.

<sup>7</sup> Te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío cùdíí iní-yu quidé-yu nchaa núú sǎ cuèhé sǎ dúhá, te sǎ dúcǎ<sup>n</sup> xidó-yu quidé-yu nchaa sǎ cuèhé sǎ dúhá núú xíá<sup>n</sup> nchòhó ío dandòho-ndó-yu, te duca<sup>n</sup> chi ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup> sání iní-yu, te cǎchí-yu: “Nchúhú cúú-ndí dǎtnǎ ñ<sup>n</sup> ñǎdihí ñá túú queé, ñaha ío cùnnuu yǎndaha ñaha xii ñáyiu. Te duca<sup>n</sup> sǎtnǎhá-xi cùu-ndí chi nchaa-ni nduu ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te ní vá sǎá ñ<sup>n</sup> nduu te ndíhú iní-ndí”, duha cǎchí ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup>. <sup>8</sup> Te sǎ cuendá nchaa sǎ quidé-yu-án<sup>n</sup> núú xíá<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ni ndúu sǎá tnúndòho sǎ cúú-xí-yu, te ío ndohó-yu chi ñúú-yu coo tnamá, te coo cuèhé cahni ñaha-xi xii-yu, te ío ndíhú iní-yu, te cáyú ñúú-án<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> ndòhó-yu chi Dútú Ndiǒxí ío cùnnuu-gǎ, te diu-gǎ duca<sup>n</sup> dǎndòho ñaha-gǎ xii-yu —duha cǎchí sǎ ní cáhá<sup>n</sup> andiu-án<sup>n</sup>.

<sup>9</sup> Te nchaa cue téé cùnnuu yǎndaha ñaha xii ñáyiu ío ndáhyú-güedé sǎ ndíhú iní-güedé òré ná quini-güedé quene ñúhmá cáyú ñúú cue ñáyiu Babiloniá, chi diu cue téé-án<sup>n</sup> cúú-güedé cue téé cùu ñ<sup>n</sup>nuu ndihí-yu quide-güedé nchaa núú sǎ cuèhé sǎ dúhá ndihí-yu, te duca<sup>n</sup> chi ío tnǎhá iní-güedé cundecu-güedé ndihí-yu ichi díí iní. <sup>10</sup> Te cue téé-án<sup>n</sup> xica-nǎ cundecu-güedé cundehe-güedé nǎcuáa ndòho nchaa ñáyiu ñúú-án<sup>n</sup> sǎ yúhú-güedé nchaa tnúndòho-án<sup>n</sup>, te cachí-güedé:

—íNdǎhú nchòhó ñáyiu ñúú cáhnú ñúú cúnúu nani Babiloniá! Chi uu<sup>n</sup>ni ní sǎá nchaa tnúndòho tnúhu ndǎhú sǎ cúú-xí-ndó —duha cachí-güedé.

<sup>11</sup> Te nchaa ñáyiu dico nchaa sǎ nándihí ñáyiu ñúú Babiloniá tnǎhá-yu ío ndáhyú-yu sǎ ndíhú iní-yu chi vá yò-gǎ cuaa<sup>n</sup> nchaa sǎ díco-yu. <sup>12</sup> Te díco-yu nchaa sǎ ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, ndihí nchaa sǎ ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuixí<sup>n</sup>, te dico tucú-yu sǎ ní cuáha mee-ni yúú vǎha yúú nání pǎrlá, ndihí nchaa dava-gǎ sǎ ní cuáha dava-gǎ yúú vǎha, te díco-yu tnǎhá dóó sǎdá, ndihí ingá núú dóó vǎha sǎ nání línú, ndihí dóó murádú, ndihí dóó tícuèhé te mee-ni dóó

váha cùu-xi, te dïco tucú-yu tnàhá yutnu sá sàhá<sup>n</sup> tnámí, te dïco tucú-yu sá ní cuáha sá nání mārfil, te dïco tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yùtnu váha sá ïo ndèyáhu, te dïco tucú-yu sá ní cuáha mee-ni càà, ndìhi sá ní cuáha mee-ni sá nání bròncé, ndìhi sá ní cuáha mee-ni yúú váha yúú nání märmól. <sup>13</sup> Te dïco tucú-yu canelá, ndìhi yúcu sá sàhá<sup>n</sup> tnámí, ndìhi dúsa sá sàhá<sup>n</sup> tnámí, ndìhi yúcu sá nání mīrrá, te dïco tucú-yu ìngá núú dúsa sá sàhá<sup>n</sup> tnámí nàni olivánú, te dïco tucú-yu ndudí ndéhé yoho yàha stilé, ndìhi acití yutnu nàni olívú, ndìhi yuchi triú váha, te dïco tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te dïcò-yu tnàhá mbéé, ndìhi cuáyú, ndìhi nchaa dava-gá quití tatá, te dïco tucú-yu tnàhá carrètá, te dïco tucú-yu tnàhá ñáyiu xīnu cuechi, ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi. <sup>14</sup> Te nchaa ñáyiu dïcò-á<sup>n</sup> cūñàhá-yu xii ñáyiu ñuú Babiloniá:

—¡Nchaa sá ïo cūdí ìní-ndó cūndecu ndìhi-ndo ni cuu vá ndácú-gã-ndó ñhí-ndó vitna, te nchaa sá sání ìní-ndó sã ïo váha càa ndecu ndìhi-ndo ndìhi nchaa dava-gá sá ndécú ndìhi-ndo ní ndìhi nihnu-xi vitna, te ni ñ<sup>n</sup> nduu-gá vá ñhí-ndó ni ñ<sup>n</sup> xiã<sup>n</sup> cūndecu ndìhi-ndo! —duha cūñaha ñáyiu-á<sup>n</sup> xii-yu.

<sup>15</sup> Te nchaa ñáyiu ní cuu cuica ní xóo dïco nándi nchaa sá ní xóo dïco ní quehe<sup>n</sup> cue ñáyiu ñuú Babiloniá, nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> xica-nã cūndecú-yu cūndéhe-yu sá yùhú-yu cuendá nchaa tnúndòho sá yàha cue ñáyiu ñuú-á<sup>n</sup>, te ïo ndáhyú-yu sá ndìhú ìní-yu sá dúcá<sup>n</sup> ndòho ñáyiu-á<sup>n</sup>. <sup>16</sup> Te cūñaha tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhò ñáyiu xīndecu ñuú càhnú ñuú nání Babiloniá! Chi nchòhò cūú-ndó dàtná ñ<sup>n</sup> ñadìhí ñaha ñhnu dóó váha dóó murádú, ndìhi dóó tícuèhé, te mee-ni sá ní cuáha díhú<sup>n</sup> cuàá<sup>n</sup>, ndìhi mee-ni sá ní cuáha yúú váha yúú nání pèrlá, ndìhi sá ní cuáha dava-gá yúú váha sá ïo vii ndãa mee-ni nchaa xiã<sup>n</sup> ní cuáha sá yíhí lôho-a<sup>n</sup>, ndìhi sá ñúhú dúcú<sup>n</sup>-a<sup>n</sup>, ndìhi sá ñúhú dúcú<sup>n</sup> ndáhá-á<sup>n</sup>.

<sup>17</sup> ¡Te uu<sup>n</sup>ni ní ndìhi nihnu nchaandi túhú sá ndécú ndìhi ñadìhí-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cūu nchòhò ní cūu! —duha cūñàhá-yu xii cue ñáyiu ñuú Babiloniá.

Te nchaa cue tée dàcaca barcú ndìhi nchaa cue tée tàxi tnuní bàrcú-á<sup>n</sup>, ndìhi nchaa ñáyiu ñuú xití bàrcú-á<sup>n</sup>, ndìhi nchaa dava-gá cue tée nándi chiu<sup>n</sup> quide ndecu lamár, nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> xica cūndecú-yu <sup>18</sup> te quini-yu òré queene ñúhmá cãyú ñuú cue ñáyiu Babiloniá, te ñhí càhá<sup>n</sup>-yu, te cachí-yu:

—Ni ñ<sup>n</sup> ñuú ñá túú nùtnahá-xi ñuú Babiloniá —duha càhá<sup>n</sup>-yu.

<sup>19</sup> Te nchaa ñáyiu-á<sup>n</sup> chidò-yu ñuhu díquí-yu, te nguíta-yu ndáhí-yu sá ndìhú ìní-yu, te ñhí càhá<sup>n</sup>-yu, te cachí tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhò ñáyiu xīndecu ñuú càhnú ñuú nání Babiloniá! Chi ïo cuica-ndo ni cūu, te ñu-ndo ní quide ní cuu cuica nchaa ñáyiu ndècu ndìhi barcú, te vitna uu<sup>n</sup>ni ní naa-ndo ndìhi ñuú-ndó —duha cachí-yu.

<sup>20</sup> Te nchaa nchòhò ñáyiu ndècu andiú ïo chí cūdĩ ìní sá dúcá<sup>n</sup> dāndòho Yá Ndiòxi nchaa ñáyiu ñuú Babiloniá-á<sup>n</sup>, te ñu-ndi duca<sup>n</sup> chí cūdĩ ìní nchaa nchòhò cue tée ní cachí Xitòhò Jesucristú càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá, te ñu-ndi duca<sup>n</sup> chí cūdĩ ìní nchaa nchòhò cue tée càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxi nàcuáa dàcahu ìní ñàhá-gã xii-ndo, te ñu-ndi duca<sup>n</sup> chí cūdĩ ìní nchaa dava-gá nchòhò ñáyiu cūu cuendá-gá cuendá sá dúcá<sup>n</sup> dāndòho-gá nchaa ñáyiu ñuú-á<sup>n</sup>. Te duca<sup>n</sup> càda ñaha-gá xii cue ñáyiu-á<sup>n</sup> cuendá nchaa sá quidé ñàhá-yu xii-ndo.

<sup>21</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xiní-í ñ<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxi, te espíritú-á<sup>n</sup> ïo ndee-xi te ní quehe<sup>n</sup>-xi ñ<sup>n</sup> yúú càhnú dàtná càhnu yódó te ní dàquèe-xi xití ndute lamár, te cachí-xi:

—Dàtná ní quide-í ní dáquēe-í yúú xítí ndute duca<sup>n</sup> càda-xi ñúú cahnú ñúú Babiloniá, chi ñáyíu ñúú-án ïo ndìhi naá-yu ndìhi ñúú-yu, te vá ñí<sup>n</sup> ndùu ñí<sup>n</sup> quíú-gã quini ñhá ñáyíu xií-yu. <sup>22</sup> Te ni ñí<sup>n</sup>-gá ñáyíu càni arpá, te ni ñí<sup>n</sup>-gá ñáyíu tíú vílú, te ni ñí<sup>n</sup>-gá ñáyíu tíú cútú, te ni ñí<sup>n</sup>-gá yaá vá cóó ñúú-án, te ni ñí<sup>n</sup>-gá cue ñáyíu xini cada ñí<sup>n</sup> núú chù<sup>n</sup> vá cóó-gã, te ni vá yõ-gá canehé chù<sup>n</sup> yúú cúú yódó mulínú. <sup>23</sup> Te ni ñí<sup>n</sup>-gá ñuhú vá cùndècu ñúú-án, te ni ñí<sup>n</sup> nduu-gá vá cóó víco tnándaha, te ñáyíu ñúú-án ñáyíu quide ndáhú cúú-yu ñáyíu ío-gá cuicá-yu dàcúúxí ñáyíu quide ndáhú xíndecu ñíhí ñuyíú, dico nchaá-yu naá-yu chi quide ndúú-yu te ío dándahú-yu cue ñáyíu ñuyíú sã dúcá<sup>n</sup> quidé-yu.

<sup>24</sup> Te ñíu-ni ñúú-án ní dácá-cá-yu ñíhí cue téé ní cáhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi, te ñíu-ni duca<sup>n</sup> ní quidé-yu nchaá dava-gá cue ñáyíu cùu cuendá-gá, te ñíu-ní-yu quide xísahni tnáha ñáyíu ñuyíú —duha càchí espíritú-án.

## 19

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í ñíhi ní cáhá<sup>n</sup> cuéhé víhí ñáyíu andíu, te càchí-yu:

¡Ío cahnú cuu Yá Ndióxi!, chi ñíu-gá cúú-gã Yaá ní dácácu ñíhú ñaha xì-o núú ùhú núú ndáhú, te ío cùnuu-gá, te mee-ni sã vãha quide-gá,

<sup>2</sup> te mee-gã ío váha ndáá quidé-gã quidé ndáá-gá cuéchi nchaá ñáyíu, chi ñíu-gá ní dáquihí<sup>n</sup>-gá ñadìhí ñaha ndècu ichi díí ñí<sup>n</sup> núú ùhú núú ndàhú, chi ñíu-a<sup>n</sup> ní sanu ichi-a<sup>n</sup> ñáyíu ñuyíú ichi cuéhé ichi duha, te duca<sup>n</sup> ní dáquihí<sup>n</sup> ñhá-gã xii-a<sup>n</sup> núú ùhú núú ndáhú chi nàchinaa-gá sã ní sahani-a<sup>n</sup> cue ñáyíu ní xinu cuechi núú-gã.

Duha càchí-yu.

<sup>3</sup> Te càchí tucú-yu:

—¡Ío cahnú cuu Yá Ndióxi!, chi nchaá nduu nchaá quíú duca<sup>n</sup>-ni quène ñúhmá núú ñúhú ñaha-án càyú-a<sup>n</sup> —duha càchí-yu.

<sup>4</sup> Te ndí òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xíndecu-án ní ngúñí xítí-güedé núú Yá Ndióxi núú núcõo-gá táxi tnùní-gá, te tnáhá cue quiti cúmí xínutnì-án ní ngúñí xítí-güedé núú-gã, te cue téé-án càchí-güedé ndìhi cue quiti-án:

—Sá ndáá sã ío cahnú cuu Yá Ndióxi —duha càchí-güedé ndìhi cue quiti-án.

<sup>5</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> ñí<sup>n</sup> sã ní cáhá<sup>n</sup> mei núú nútñí xilé váha núcóo Yá Ndióxi, te càchí sã càhá<sup>n</sup>-án:

Nchaá nchòhó ñáyíu xinu cuechi núú Yá Ndióxi, ñíu-ni nchòhó ñáyíu nèhe sã yíñúhu núú-gã,

càhá<sup>n</sup>-ndó sã ío cahnú cuu-gá cuéi cùnuu-ndo àdi ñá túú cùnuu-ndo.

Duha càchí sã càhá<sup>n</sup>-án.

*Í<sup>n</sup> vico cùu datná vico tnándaha*

<sup>6</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní tecú dóho-í ní cáhá<sup>n</sup> cuéhé víhí ñáyíu andíu, te òré duca<sup>n</sup> ní cáhá<sup>n</sup>-yu te ní quide-xi dàtná quidé-xí núú xícá cuéhé víhí ndute, te ní quide tucu-xi dàtná quidé-xí òré càhá<sup>n</sup> ñíhi víhi ñúhu, te càchí-yu:

¡Ío cahnú cuu Dútú Ndióxi Yaá cúú Tátá-ó! Te ío cùnuu-gá táxi tnùní-gá, te quide-gá nchaandi túhú sã vãha.

<sup>7</sup> Te ío chí ná cùdíí ñí-ó, te chí ná càchí-ó sã ío cahnú cuu Yá Ndióxi, chi vitna ní sáá nduu càda Yaá cáá dàtná cáá ñí<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé ñí<sup>n</sup> vico, te cùu-xi datná vico tnándaha.

Te nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá sa ní ndihí-yu sa ndècu túha-yu cundecú-yu vico-án, te cada iní-ó sã ñáyiú-án cúu-yu dàtná ìn ñadìhì xíchí tnãndaha ndihí-gá,

8 te ñáyiú-án nĩ nduu táhũ-yu cuihnú-yu dóó vãha dóó chàhchí sá Ìo vãha càndoo.

Duha càchí-yu.

Te sá dúcá<sup>n</sup> nĩ nduu táhũ ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiòxí dóó vãha nihnú-yu, xiã<sup>n</sup> cùtnùnì iní-ó sã cúu-yu ñáyiú quide ndáá núú-gá.

9 Te ìn espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí ní cachí tnúhu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Chido tnùnì-n ìn núú tütú nàcuáa na càhá<sup>n</sup>-í-a: “Vãha táhũ nchaa ñáyiú ní càhá<sup>n</sup> ñáhá Yáa cáa dàtná cáa ìn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé cundecú-yu vico, te vico-án cúu-xí dàtná vico tnãndaha cada-gá”, te duha chido tnùnì-n chí tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiòxí —duha càchí espíritú-án.

10 Te ní ngúñí xití-í núú espíritú-án cuendá chíñuhu-í-xi ní cùu, te ní cachí-xi:

—Vã dúcá<sup>n</sup> càda-n, chí tnàhá-í dícó xínú cuèchi-í núú Yã Ndiòxí dàtná quidé-n xínu cuèchi-n núú-gã ndihí nchaa dava-gã ñáyiú ndècu ndihí-n ichi-gã, ñáyiú nchicú<sup>n</sup> nihnu quide ní yuhu ní iní nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú, te núu xiã<sup>n</sup> càchí-í sã vã dúcá<sup>n</sup> càda-n, chí mee Yã Ndiòxí chíñuhu-n —duha càchí espíritú-án.

Te nchaa cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu Yã Ndiòxí càhá<sup>n</sup>-güedé nàcuáa nduu tnúhu càhá<sup>n</sup> Xítóhó Jesucristú.

### *Cuendá Yáa yódó ìn cuayú cuixí<sup>n</sup>*

11 Te ní xini-í nchí andiu, te ní xini-í ní quee ìn Yáa yódó-gã ìn cuayú cuixí<sup>n</sup>. Te Yáa-án nání-gã Yáa quidé ndáá cuiti, duha nani-gã. Te quide-gã nchaa sã càhá<sup>n</sup>-gã, te Ìo vãha quide ndáá-gã cuèchi nchaa ñáyiú, te nchaa ñáyiú nàa ndihí ñaha xii-gã Ìo vãha xini-gã nàcuáa cada ñaha-gã xii-yu chí Ìo ndáá quidé-gã. 12 Te tinúu-gã dáyèhé-xi dàtná dáyèhé ñuhú, te titní coróná ñuhú díquí-gã, te nèhe-gã ìn sá ndéé diù-gã, te vá yõ ìn cùtnunì iní-xi nása cuáhá<sup>n</sup> tnúhu-án, chí ìndii díí-ni mee-gã náhá-gã nàcuáa càhá<sup>n</sup>-xi. 13 Te Yáa-án nihnú-gã ìn dóó ní cuu mee-ni ñíí, te Yáa-án càchí tnúhu-gã nchaa nàcuáa sàni iní Yã Ndiòxí, núu xiã<sup>n</sup> nání-gã Tnúhu Yã Ndiòxí. 14 Te sátá-gã nchicú<sup>n</sup> nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí, te cue espíritú-án cúu-xí dàtná sandadú, te xixíñu-xi dóó cuixí<sup>n</sup> dóó vãha sã càndoo, te xixódó-xi cuayú cuixí<sup>n</sup>. 15 Te yuhu Yáa yódónúu-án quéné ìn yuchí cáhnú, te ndihí yuchí-án dánícuèhé-gã nchaa ñáyiú xindecu ñuyú, te Ìo dandòho ñaha-gã xii-yu, te dàtná quidé téé quihni ndéhé yoho yàha stilé duca<sup>n</sup> sãtnahá-xi cada ñaha-gã xii-yu, chí Ìo dandòho ñaha-gã xii-yu cuendá sã Ìo cùdéé<sup>n</sup>-gã. Te mee-gã Ìo cùnno-gã táxi tnùnì-gã, te quide-gã nchaandi túhú sã vãha. 16 Te sátá dóó nihnú Yáa-án ndihí núú tícácá<sup>n</sup>-gã yódó tnùnì nàcuáa nani-gã, te duha càhá<sup>n</sup>-xi: “Téé Ìo cùnno taxi tnunì ñáhá xii nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndihí nchaa dava-gã ñáyiú”, duha ndèé tnunì sátá dóó-gã-án ndihí tícácá<sup>n</sup>-gã-án.

17 Te dàtnunì ní xini-í ìn espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí nùtní-xi núú nchíanchii, te níhi ní càhá<sup>n</sup>-xi, te xãhá<sup>n</sup>-xi xii nchaa quiti ndava núú tàchí:

—Nchaa nchòhó quiti ndava, chí táquixi chí caxi-ndo nchaa sã ní quide túha Yã Ndiòxí, 18 chí caxi-ndo cùñú nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú, ndihí cuñú nchaa cue téé tàxi tnunì ñáhá xii cue sandadú, ndihí cuñú nchaa



cue téé ío ñíí xĩndáa, ndihí cuñú nchaa cuàyú, ndihí cuñú nchaa cue téé ní xódó ñaha xii-güedi, ndihí cuñú nchaa dava-gá ñáyiú, ñáyiú ñá túú tnàhí ní dàñá quee núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiú ní dàñá ní quee núú chíú<sup>n</sup> pàtróó<sup>n</sup>-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiú cùnunu, ndihí cuñú nchaa ñáyiú ñá túú cùnunu, te nchaa cuñú-án caxi-ndo —càchí espíritú-án xãha<sup>n</sup>-xi xii nchaa quiti-án.

<sup>19</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xiní tucu-í quiti ní quene xití lámár, ndihí nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii ñáyiú, ndihí nchaa cue téé cùu sandadú-güedé ní nanihí tnáhá-güedé ndihí quiti-án cuendá cuu ì<sup>n</sup>nuu-güedé ndihí-di nàá-güedé ndihí Yaá yódó cuàyú-án, ndihí nchaa cue espíritú cúú sàndadú ndihí-gá. <sup>20</sup> Te cue espíritú cúú sàndadú ndihí Yaá-án ní tñi-xi quiti-án, ndihí téé ío dándahú ñáhá xii ñáyiú càchí sá càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáa sá càhá<sup>n</sup>-dé tnúhu-gá, te ñi-ni téé-án ní quide-dé titní núú sá vã yõ tnàhí ndàcu cada núú quiti-án. Te sá dúcá<sup>n</sup> ní quide téé-án xíá<sup>n</sup> ní dándahú-dé ñáyiú ní sàndáa iní-yu ní quéé-yu tñuní quiti-án, te ní chíñuhú-yu sá ní dándácú ñáhá-yu xii-di, te cue espíritú-án ní dáquée-xi quiti-án núú ñúhú núú ñúhú àzúfré càyú-xi, ndihí téé duca<sup>n</sup> dándahú ñáhá xii ñáyiú-án, te xíá<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup> téé-án ndihí quiti-án, te ío ndoho-dé ndihí-di. <sup>21</sup> Te ndihí yuchí càhnú sá quéné yùhu Yaá yódó cuàyú-án ní sahní-gá nchaa dava-gá cue téé cùndihí quiti-án, te nchaa cue quiti ndáva ní chíúú xití-güedi ní xexi-güedi cuñú nchaa cue téé-án.

## 20

### *Úxi cièndú cuía*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xiní-í ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi andũu, te nũndaha-xi ndacaá nacaá<sup>n</sup>-xi yèhe ì<sup>n</sup> yaú cùnú víhí núú cùndecu sácũhná, te nũndaha tucu-xi ì<sup>n</sup> cadená càhnú. <sup>2</sup> Te espíritú-án ní tñi-xi quiti déé<sup>n</sup> nání drágón, te ñi-ni quiti-án cúú-dí mèi yucu ñávãha sá nání sácũhná, te ñi-xíá<sup>n</sup> ní nduu-xi cóo ndéé sanaha. Te espíritú-án ní dácútú ñaha-xi xii-di, te duca<sup>n</sup>-ni cùndutu-di ndéé xínu úxi cièndú cuía. <sup>3</sup> Te sáta ní dácútú ñaha espíritú-án xii-di te ní dáquée ñaha-xi xii-di yaú-án chí ñi yaú-án taú-di quée-di cundecu-di. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-án, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-án cuendá sá vã quéné-gã-di dándahú-di cue ñáyiú ñuyúú, te xíá<sup>n</sup> cundedí nihnu-di ndéé xínu úxi cièndú cuía. Te sáta ná yãha úxi cièndú cuía-án te nandáxi-di te quene-di yaú núú ñúhú-dí-án caca cuu tnaa-di ì<sup>n</sup> ùú nduu.

<sup>4</sup> Te dàtnúni ní xiní-í xĩnutñi titní xilé váha, te xíá<sup>n</sup> xĩnucóo nchaa ñáyiú ní ngũndecu ndihí tnúhu ndee ìní cada ndáa cuéchi nchaa ñáyiú, te ní xiní-í xĩndecu tnàhá cue ñáyiú ní xehndé-güedé dúcú<sup>n</sup>-xi cuendá sá ní càhá<sup>n</sup>-yu tnúhu Yá Ndióxi, ndihí cuendá sá ní càhá<sup>n</sup> váha-yu cuendá Xitohó Jesucristú. Te ñi-ni ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú ñá túú ní chíñuhú-yu quiti ní quene xití lámár-án, te ní ñá túú ní chíñuhú-yu sá ní dándácú ñáyiú ní natava ñáhá-yu xii-di, te ní ñá túú ní dàñá-yu mèé-yu quée-yu tñuní quiti-án chí ní tnéé-yu te ní ndàhá-yu ñá túú ní dàñá-yu quée tñuní-di. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyiú-án cuendá tnàhá-yu cùnúú-yu taxi tñuní-yu ndihí Xitohó Jesucristú úxi cièndú cuía. <sup>5</sup> Te dava ñáyiú ní xihí ñá túú ní ndotó-yu, chí ndéé yáha úxi cièndú cuía te dàtnúni ndotó-yu. Te ñáyiú ní xiní-í ní ndoto-án cúú-yu ñáyiú ní ndoto díhna nuu. <sup>6</sup> Te ío váha ní tnàhá nchaa ñáyiú ní nduu táhú ní ndoto díhna nuu!, chí cue ñáyiú-án ío cùdiú-yu núú Yá Ndióxi, te nchaa ñáyiú-án vã quihí<sup>n</sup>-yu núú uhú

núú ndàhú, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu dútú ndécú-yu núú Yá Ndiòxí ndihí núú Xítohó Jesucristú, te ñáyiú-á<sup>n</sup> cúnúú-yu dàtná cúnúú Xítohó Jesucristú, te cunuu ndihí ñahá-yu xii-gá úxí cièndú cuáá.

<sup>7</sup> Te sáta ná yáha úxí cièndú cuáá-á<sup>n</sup> te sácúíhná quee-xi núú yíndèdì nihnu-xi-á<sup>n</sup>, <sup>8</sup> te ngúífta tucu-xi dandàhú-xi nchaa ñáyiú xíndecu nihí ñuyíú, te cuèí ñáyiú ñuú Góg, te cuèí ñáyiú ñuú Mágóg duca<sup>n</sup> quíhí<sup>n</sup>-xi dandàhú ñahá-xí xii-yu, te datácá-xi nchaa ñáyiú cuèndá nàá-yu, te cuéhé víhí-yu dàtná cuéhé ñuhu cúchí lámár. <sup>9</sup> Te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> tñí<sup>n</sup>-yu ichi quíhí<sup>n</sup>-yu ì<sup>n</sup> ichi sá cuahá<sup>n</sup> núú cáá ì<sup>n</sup> yodo cahnu vihi, te sáá-yu núú xíndecu ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí, te ñáyiú-á<sup>n</sup> chidòcò-yu cue ñáyiú cùu cuendá-gá-á<sup>n</sup> ndihí ñuú-yu, te ñuú-á<sup>n</sup> ío cùu iní-gá, dico mee Yá Ndiòxí dangòyo-gá ñuhú cahmí-gá nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> chidoco ñaha xii ñáyiú cùu cuendá-gá-á<sup>n</sup>, te nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> cuú. <sup>10</sup> Te sácúíhná sá dúcá<sup>n</sup> dàndahú ñahá xii ñáyiú chidoco ñaha xii ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí-á<sup>n</sup> dàquee ñaha-gá xii-xi núú ñuhú núú ñuhú àzúfré càyú-xi, te ñuú-ní xíá<sup>n</sup> sa ñuhu quiti ní quene xití lámár, ndihí téé ní dàndahú ñáyiú ní xáha<sup>n</sup>-dè xii-yu sá càhá<sup>n</sup>-dé tñúhu Yá Ndiòxí te ñá ndáá sá càhá<sup>n</sup>-dé tñúhu-gá, te xíá<sup>n</sup> cuhu<sup>n</sup>-xi ndoho-xi ní caa ní quíhí<sup>n</sup> ndihí quiti ní quene xití lámár, ndihí téé càchí sá càhá<sup>n</sup> tñúhu Yá Ndiòxí te ñá ndáá sá càhá<sup>n</sup>-dé tñúhu-gá.

### *Cùndáá cuéchi ñáyiú*

<sup>11</sup> Te ní xiní-í nútñí ì<sup>n</sup> xilé váha xilé cuéxí<sup>n</sup>, te núú xilé-á<sup>n</sup> núcò ì<sup>n</sup> Yaa. Te ndèhe Yaa-á<sup>n</sup> ní ndóñúhú àndiu ndihí ñuyíú-a, te duca<sup>n</sup> ní ndóñúhú-xí chí vā cùndècu-gá-xi. <sup>12</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xiní-í nchaa ñáyiú ní xihí ní cùu, ñáyiú cùnuu ndihí ñáyiú ñá túú cùnuu xínutñí-yu núú Yáá núcò núú xilé váha-á<sup>n</sup>, te Yaa-á<sup>n</sup> cúú-gá Yá Ndiòxí, te òré-á<sup>n</sup> ní nandicá nchaa tutú núú yódó tñuní nchaa nàcuáa ndùu sá ní quide ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñáyiú-á<sup>n</sup>, te ní nandicá tucu ingá tutú núú yódó tñuní nchaa ñáyiú ní naníhí tàhú, te nchaa ñáyiú ní xihí ní cùu xínutñí-yu núú Yá Ndiòxí cundáá cuéchi-yu, te nchaa nàcuáa ndùu nchaa cuéchi-yu yòdo tñuní núú nchaa tutú-á<sup>n</sup> duca<sup>n</sup> cùndáá. <sup>13</sup> Te nchaa ñáyiú ní xihí xití ndute lámár, ndihí nchaa ñáyiú ní xihí núú ñuhu yìchí nchaa ñáyiú-á<sup>n</sup> cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quide-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu. <sup>14</sup> Te vitna te vā cùú-gá ñáyiú chí ñá túú-gá tñúhu xihí, te nchaa ñáyiú ñuhu núú ñuhú núú càyú ñáyiú-á<sup>n</sup> cúú-yu ñáyiú ní xita nihnu ní caa ní quíhí<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te duca<sup>n</sup> chí nchaa ñáyiú ñá túú yòdo tñuní núú tütú núú yódó tñuní nchaa ñáyiú naníhí tàhú ní dàquee ñaha Yá Ndiòxí xii-yu núú ñuhú núú càyú.

## 21

### *Andiu sàa ndihí ñuyíú sáá*

<sup>1</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní xiní-í andiu sàa ndihí ñuyíú sáá, te andiu sá ndécú ñíhna ndihí ñuyíú sá ndécú ñíhna ní ndóñúhú-xí, te tñahá lámár ní ndóñúhú-xí. <sup>2</sup> Te yúhú té Juáá ní xiní-í ñuú Jerusalén sáá ní quee-xi núú ndécú Yá Ndiòxí, te ñuú-á<sup>n</sup> cúú-xí ñuú méé-gá, te ío víi càa chí càa datná cáá ì<sup>n</sup> ñadihí xíchí tñandaha. <sup>3</sup> Te ní tecú dóho-í nihí ní càhá<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> sá ní càhá<sup>n</sup> andiu, te càchí-xi:

—Chí cùndèdóho ì<sup>n</sup> tñúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a: Yá Ndiòxí ndécú ndihí-gá cue ñáyiú vitna, te duca<sup>n</sup>-ná cundecu ndihí ñaha-gá xii-yu, te ñuú-yu cùú-yu ñáyiú cùu cuendá-gá, te vā ì<sup>n</sup> ndùu ì<sup>n</sup> quíú-gá te ñaha ñaha-gá xii-yu. <sup>4</sup> Te mee Yá Ndiòxí cada-gá sá ñá túú tñahí-gá ná caní iní-yu cundecu-yu, te ní vā quíñí-gá-yu

tnúhu xihí, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu ndàhyú, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu ndihú iní-xi, te ni vǎ quíní-gá-yu tnúhu cùhú, chi nchaa sá nǐ xiní-yu ñuyúy díhna vǎ quíní-gá-yu vitna —duha càchí sá nǐ cǎhá<sup>n</sup>-á<sup>n</sup>.

<sup>5</sup> Te Yaá núcòo núú xilé váha-á<sup>n</sup> nǐ cachí tnúhu-gá xii-í, te càchí-gá:

—Yúhú quidè-í nàcuáa nduu saa nchàa sá cùndècu vitna. Te vitna chido tnùn-n ñ<sup>n</sup> núú tùtú nchaa tnúhu sá nǐ cǎhá<sup>n</sup>-í-a, chi nchaa tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá cuiti —duha càchí-gá.

<sup>6</sup> Te dàtnùnǐ ní cachí tnúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chùu<sup>n</sup> ní sani iní-í cada-í, te ñi-ni yúhú cùú-í Yaá sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúy, te ñi-ni-í cundecu-í ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. Te nchaa ñáyiu cuíní tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá dàtná ndute cùu-xi sá cuǎñaha tǎhú-í xii-yu candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>7</sup> Te nchaa ñáyiu na cùndee iní yáha nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te ñáyiu-á<sup>n</sup> nduu tǎhú-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndiòxí-yu, te duca<sup>n</sup> meé-yu cuú-yu déhe-í.

<sup>8</sup> Te nchaa ñáyiu na yúhú ndoho cuendá-í quíhí<sup>n</sup>-yu núú ñùhú núú càyú ndihí ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, ndihí ñáyiu quide nándi nchaa sá cuèhé sá dùhá, ndihí ñáyiu sàhni tnahá, ndihí ñáyiu ndècu ichi díí ñí, ndihí ñáyiu quide nduu, ndihí ñáyiu chĩñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí ní cadúha cue téé ñuyúy-a, ndihí ñáyiu dàcuandehnde, nchaa ñáyiu duca<sup>n</sup> xíquide-á<sup>n</sup> cuíta nihnú-yu chi quíhí<sup>n</sup>-yu núú ñùhú núú ñùhú àzúfré càyú-xi —duha ní cǎhá<sup>n</sup> Yá Ndiòxí ní cachí tnúhu-gá xii-í.

### *Ñúú Jerusàlén sáa*

<sup>9</sup> Te núú ùsá espíritú xñehe tícùú ñùhú tnúhu ndòho, te ñ<sup>n</sup>-xi ní quixi-xi te càchí-xi:

—Taquixi, te na dànehé ñáhá-í xii-n nchàa ñáyiu cùu cuendá Yaá cáá dàtná cáá ñ<sup>n</sup> mbéé quiti ní dǎñicuehé-güedé, ñáyiu-á<sup>n</sup> cada iní-n sǎ cùú-yu dàtná ñ<sup>n</sup> xíchí cuéché vitna tnándaha, te duca<sup>n</sup> càda iní-n sǎ cùú-yu chi cundecú-yu ndihí-gá —duha ní cachí tnúhu espíritú-á<sup>n</sup> xii-í.

<sup>10</sup> Te órè quidé ñaha espíritú Yá Ndiòxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te espíritú néhé tícùú-á<sup>n</sup> ndécá ñàha-xi xii-í cuásáá ñ<sup>n</sup> tndúú dùcú<sup>n</sup>, te xíá<sup>n</sup> ní dǎnehé núú ñáhá-xi xii-í ñúú Jerusàlén te ñúú-á<sup>n</sup> nǐ quee-xi núú ndécú Yá Ndiòxí, te ñúú-á<sup>n</sup> cùú-xi ñúú meé-gǎ. <sup>11</sup> Te ñúú-á<sup>n</sup> ño càhnu cuu-xi chi duca<sup>n</sup> ño càhnu cuu mee-gǎ, te dàtása<sup>n</sup>-xi dàtná dàtása<sup>n</sup> yúú váha sá nání jǎspé yúú cáá dàtná cáá vidriú sá tũu ingá xio ndàa sátá-xi. <sup>12</sup> Te ni càndéé yuhu ñúú-á<sup>n</sup> sũúni dùcú<sup>n</sup> nchaa sá ñùhú dòco, te nchií úxúú yuyèhe-xi, te ndi tnahá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> yuyèhe-á<sup>n</sup> xĩndecu ñ<sup>n</sup> caa espíritú xínú cuèhi núú Yá Ndiòxí. Te ndi tnahá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> yuyèhe-á<sup>n</sup> yódo tnúní ñi ñ<sup>n</sup> caa xichi cue ñáyiu isràél. <sup>13</sup> Te úní yuyèhe-xi nchií ndàa nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa nacuáa quèe nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio cuha nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio datni nacuáa quène tucu nchíanchii. <sup>14</sup> Te sá ñùhú dòco-á<sup>n</sup> chi úxúú tnahá yúú cùú cĩmientú-xi, te ndi tnahá ñ<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup> yúú-á<sup>n</sup> ndèé ñ<sup>n</sup> caa ñi cue téé ní cǎhá<sup>n</sup> tnúhu Yaá cáá dàtná cáá ñ<sup>n</sup> mbéé quiti ní dǎñicuehé-güedé, te ñi mee-gǎ ní táuchíú<sup>n</sup>-gǎ ní cǎhá<sup>n</sup>-güedé tnúhu-gá.

<sup>15</sup> Te espíritú sá càhá<sup>n</sup> ndihí ñaha xii-í-á<sup>n</sup> néhé-xi ñ<sup>n</sup> sá cání ní cuáha mee-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te ndihí xíá<sup>n</sup> chícùhá-xi ñúú-á<sup>n</sup>, ndihí sá ñùhú dòco ñúú-á<sup>n</sup>, ndihí nchaa yuyèhe-xi. <sup>16</sup> Te ñúú-á<sup>n</sup> ñ<sup>n</sup>-ni nèhe-xi cuendá quèhé<sup>n</sup>-xi ndihí cuendá càni-xi, te espíritú-á<sup>n</sup> ní chícùhá-xi ndihí sá néhé-xi-á<sup>n</sup> ñúú-á<sup>n</sup>, te nèhe-xi óco

úú ciendú mĩl mētrú sá cáni te diu-ni duca<sup>n</sup> nèhe-xi cuendá quèhé<sup>n</sup>-xi, te diu-ni duca<sup>n</sup> nèhe-xi sá dùcú<sup>n</sup> nchaa vehe càa ñuú-á<sup>n</sup>. <sup>17</sup> Te dàtnùní ní chicùhá-xi sá ñùhú dòco ñuú-á<sup>n</sup>, te xiá<sup>n</sup> nēhé-xi ùnidico cùmí mētrú sá dùcú<sup>n</sup>, te ní chicùhá-xi dàtná chicùhá cue ñáyiú ñuyíú-a.

<sup>18</sup> Te sá ñùhú dòco-á<sup>n</sup> ní cuáha mee-ni yúú vāha yúú sá nání jǎspé, te nihií ñuú-á<sup>n</sup> cúú-xí mèe-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te càa datná cáá vidriú sá lo vāha càndoo te túu ndàa ingá xio. <sup>19</sup> Te ndi ùxúú yúú cúú cìmientú sá ñùhú dòco-á<sup>n</sup> ndèè ndí díí<sup>n</sup> núú yúú vii càa sátá-xi, te yúú díhna ndèè mee-ni yúú vāha sá nání jǎspé sátá-xi, te yúú cúú ùú ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání zàfirú sátá-xi, te yúú cúú ùní ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání àgatá sátá-xi, te yúú cúú cùmí ndèè ingá núú yúú vāha sá nání èsmeraldá sátá-xi. <sup>20</sup> Te yúú cúú ùhú<sup>n</sup> ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání ònicé sátá-xi, te yúú cúú ìñú ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání còrnaliná sátá-xi, te yúú cúú ùsá ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání crìsolítu sátá-xi, te yúú cúú ùná ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání bèrilú sátá-xi, te yúú cúú ìí<sup>n</sup> ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání tòpacíú sátá-xi, te yúú cúú ùxí ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání crìsopásá sátá-xi, te yúú cúú ùxí ìí<sup>n</sup> ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání jàcintú sátá-xi, te yúú cúú ùxúú ndèè tucu ingá núú yúú vāha sá nání àmatístá sátá-xi. <sup>21</sup> Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñùhú dòco-á<sup>n</sup> cúú-xí mèe-ni yúú vāha sá nání pèrlá, te ndùu ñi yúú cúú ìí<sup>n</sup> ìí<sup>n</sup> yuyehe-á<sup>n</sup>. Te tnuú cáhnú ndècu xití ñuú-á<sup>n</sup> cúú-xí mèe-ni díhú<sup>n</sup> cuáá<sup>n</sup>, te càa-xi datná cáá vidriú sá túu ndàa ingá xio.

<sup>22</sup> Te ní xiní-í sá ñà túú vèhe núú chíñùhu ñáyiú Dútú Ndiòxí cáá ñuú-á<sup>n</sup>, chi mee-nǎ Dútú Ndiòxí Yáá quidé nchàa-ndi túhú sá vāha ndècu ñuú-á<sup>n</sup>, ndihí Yáá cáá dàtná cáá ìí<sup>n</sup> mbéé quití ní dánícuèhé-güedé. <sup>23</sup> Te ñuú-á<sup>n</sup> ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi nchíanchii dayèhé-xi, te ni yóó ñà túú-gǎ xíní ñùhu-xi, chi mee-nǎ Yá Ndiòxí dáyèhé-gǎ ñuú-á<sup>n</sup> ndihí Yáá cáá dàtná cáá ìí<sup>n</sup> mbéé quití ní dánícuèhé-güedé. <sup>24</sup> Te cue ñáyiú nchaa ñuú cáá ñùyíú, ñáyiú ní naníhí tàhú xĩndecu ñuú-á<sup>n</sup> dáyèhé-gǎ núú-yu, te nchaa cue tée yĩndaha ñaha xii-yu nèhe-güedé sá yĩñùhu sá cúú-xí ñuú-á<sup>n</sup>, te quide cahnu ñaha-güedé xii-gǎ. <sup>25</sup> Te yuyèhe ñuú-á<sup>n</sup> ñà túú tnàhí nàndedí, te ñuú-á<sup>n</sup> ñà túú tnàhí cùndiquí<sup>n</sup>. <sup>26</sup> Te nchaa ñáyiú nèhé-yu sá yĩñùhu sá cúú-xí ñuú-á<sup>n</sup> te quide cahnú-yu Yá Ndiòxí. <sup>27</sup> Te ñuú-á<sup>n</sup> vǎ cúú cùndecu ni ìí<sup>n</sup> ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni ìí<sup>n</sup> ñáyiú ndehnde, te ni ìí<sup>n</sup> ñáyiú quide sá ñà túú cùu vāha iní Yá Ndiòxí vǎ cúú cùndecú-yu ñuú-á<sup>n</sup>, chi mee-ni ñáyiú naníhí tàhú ñáyiú yòdo tnuú ní túú Yáá cáá dàtná cáá ìí<sup>n</sup> mbéé quití ní dánícuèhé-güedé, mee-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cùndecú-yu ñuú-á<sup>n</sup>.

## 22

<sup>1</sup> Te sátá dúcá<sup>n</sup> te diu-ni espíritú-á<sup>n</sup> ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í yúte núú ñùhú ndute candoo canine, te ndute-á<sup>n</sup> candeca-xi iní ñáyiú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te ndute-á<sup>n</sup> queé-xí mèi núú núcõo Yá Ndiòxí ndihí Yáá cáá dàtná cáá ìí<sup>n</sup> mbéé quití ní dánícuèhé-güedé. <sup>2</sup> Te cuádava tnuú cáhnú yāha xití ñuú-á<sup>n</sup> cáá yúte-á<sup>n</sup>, te xio xio yuhu yúte-á<sup>n</sup> níhnú yùtnu cuu<sup>n</sup> sǎvidí-xi, te sǎvidí nchaa yutnu-á<sup>n</sup> cúú tùcu-xi sá cǎndeca iní ñáyiú ni caa ni quíhí<sup>n</sup>, te nchaa yutnu-á<sup>n</sup> cúú sǎvidí-xi úxúú xito ìí<sup>n</sup> cuíá chi ndi tnahá yóó cúú<sup>n</sup> sǎvidí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi tátna sá cúú-xí nchàa ñáyiú. <sup>3</sup> Te vǎ yóo ìí<sup>n</sup>-gǎ cada ìí<sup>n</sup> sá ñà túú cùu vāha iní Yá Ndiòxí ñuú-á<sup>n</sup>. Chi ñuú-á<sup>n</sup> núcõo mee Yá Ndiòxí ndihí Yáá

cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé xítaxi tnùnì-gá, te nchaa ñáiyu xínu cuechi núú-gá cada càhnu ñahá-yu xii-gá. <sup>4</sup> Te nchaa ñáiyu-á<sup>n</sup> cundehe núú-yu Dútú Ndióxí, te tneé-yu cundee ñu-gá. <sup>5</sup> Te ñuú-á<sup>n</sup> vâ quini-gá-yu niú, te ni vâ cànèhe chiú<sup>n</sup>-gá-yu ñuhu cutnùnì núú-yu, te ni nchìcanchii ñá túú-gá xínì ñuhu-xi dayehé ñuú-á<sup>n</sup> chi mee Dútú Ndióxí dayèhé-gá, te ni caa ni quíhí<sup>n</sup> cunúú-yu cundecú-yu ñuú-á<sup>n</sup>.

*Sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú*

<sup>6</sup> Te sáta dúcá<sup>n</sup> te ní cachí tnúhu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxí-á<sup>n</sup> xii-í: —Nchaandi túhú tnúhu-a cùu-xi mee-ni tnúhu ndáá cuiti. Te Yá Ndióxí Yáá dácàhu iní nchaa cue téé càhá<sup>n</sup> tnúhu-gá nàcuáa càhá<sup>n</sup>-güedé ní tendaha-gá ì<sup>n</sup> espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáiyu xínu cuechi núú-gá nchaa nàcuáa cada-gá, te vâ cùyàa-gá duca<sup>n</sup> càda-gá —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup>.

<sup>7</sup> Te ní càhá<sup>n</sup> Xítoho Jesucristú, te càchí-gá:

—Ío ndíhi quixi tucu-í!

’Íte ío váha tnahá nchaa ñáiyu tñi nchaa tnúhu càhá<sup>n</sup> Yá Ndióxí yódó tnùnì núú tütú-a! —duha càchí-gá.

<sup>8</sup> Te yúhú té Juáá ní tecú dóho-í nchaa nàcuáa ní ngódó tnùnì núú tütú-a, te ní xínì núú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndéé cuèé-gá. Te sáta dúcá<sup>n</sup> ní cuu te ní ngúíhí xítí-í núú espíritú sá ní dánèhé núú ñahá nchaa xíá<sup>n</sup> cuendá chiñuhu-í-xi ní cùu. <sup>9</sup> Te ní cachí-xi:

—Vá dúcá<sup>n</sup> càda-n, chi yúhú dicó xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxí dàtná cúu yòhó ndíhi nchaa dava-gá ñáiyu ndècu ndíhi-n ichi-gá càhá<sup>n</sup>-ndó tnúhu-gá, ndíhi nchaa ñáiyu tñi nchaa tnúhu ndèé núú tütú-a, te xíá<sup>n</sup> càchí-í sá vâ dúcá<sup>n</sup> càda-n, chi mee Yá Ndióxí duca<sup>n</sup> chiñuhu-n-gá —càchí espíritú-á<sup>n</sup> xii-í.

<sup>10</sup> Te ní cachí tnúhu tucu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Vá chídàhu-n nì ì<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndióxí ndèé núú tütú-a, chi sa ní cuyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndèé tnunì. <sup>11</sup> Te dañá sá ncháá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-á<sup>n</sup>, te duca<sup>n</sup>-ni dañá-n nchaa ñáiyu quide nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ná càda nahi-ní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáiyu quide váha te duca<sup>n</sup>-ni na càda váha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáiyu quide nchaa nàcuáa cùu váha iní Yá Ndióxí te ñuú-ni duca<sup>n</sup> na càda-yu cundecú-yu —duha càchí espíritú-á<sup>n</sup>.

<sup>12</sup> Te ní cachí Xítoho Jesucristú:

—Cundedóho-n tnúhu na càhá<sup>n</sup>-í-a. Ío ndíhi quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú táhú ñáiyu quixi, te nàcuáa ndúu chiú<sup>n</sup> ní quidè-yu ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-yu te duca<sup>n</sup> cùnduu sá cuñaha-í nduu táhú-yu. <sup>13</sup> Te yúhú cúu-í Yáá sa ndècu ndéé cùtnàhà ní ngáva ñuyú, te ñuú-ni-í cundecu-í ní caa ni quíhí<sup>n</sup> —duha càchí-gá.

<sup>14</sup> Te váha táhú nchaa ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi ñáiyu-á<sup>n</sup> ní nduu táhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-á<sup>n</sup>, te caxí-yu sávidí yutnu nùtní-á<sup>n</sup> te xíá<sup>n</sup> candeca-xi iní-yu ní caa ni quíhí<sup>n</sup>. <sup>15</sup> Te ñuú-á<sup>n</sup> vâ cúu quíhu ni ì<sup>n</sup> ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, ní cuè ñáiyu quide nduu, te ni cuè ñáiyu ndècu ichi dí iní, te ni cuè ñáiyu sàhni tnahá ñáiyu-xi, te ni cuè ñáiyu chiñuhu nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyú-a càchí-yu cùu ndióxí, te ni cuè ñáiyu tnahá iní dacuàndehnde, te ni ì<sup>n</sup> ñáiyu duca<sup>n</sup> xíquide vâ ndúú táhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-á<sup>n</sup>.

<sup>16</sup> Te ní càhá<sup>n</sup> tucu Xítoho Jesucristú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítóhó Jesucristú ní tendaha-ĩ espíritú xínú cuèchi núù-í cuendá cachí tnúhu-xi xii-n nàcuáa ndùu tnúhu cúñaha-n xii nchaa ñáyiú ndècu ndihí-n ichi-í dácuaàhà tnúhu-í ì<sup>n</sup> ì<sup>n</sup> ñuú. Te yúhú cùù-í mei ñàní tnàhá ndí Dàvíí, te cada iní-n sá cùù-í dàtná ì<sup>n</sup> chódíní quiti quène datneé —duha càchí-gá.

<sup>17</sup> Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Xítóhó Jesucristú Yaa cáá dàtná cáá ì<sup>n</sup> mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, diu-ni ñáyiú-á<sup>n</sup> cùù-yu ñáyiú cada iní-ó sá cùù-yu ì<sup>n</sup> ñadìhí xichí tnàndaha ndihí ñaha xì-gá, te ñáyiú-á<sup>n</sup> ì<sup>n</sup>-ni càhá<sup>n</sup>-yu ndihí Espíritú Yá Ndiòxí, te xáhã<sup>n</sup>-yu ndihí Espíritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyiú:

—Chí táquixi —cachí-yu xáhã<sup>n</sup>-yu ndihí Espíritú Yá Ndiòxí.

Te nchaa ñáyiú duca<sup>n</sup> ndédóho tnúhu-á<sup>n</sup> vitna, te xini ñuhu-xi duca<sup>n</sup> càhá<sup>n</sup>-yu tnàhá-yu cúñahá-yu xii nchaa dava-gá ñáyiú-á<sup>n</sup>, te nchaa ñáyiú cùní tuha ichi-gá te na quixi-yu, te dicó duca<sup>n</sup> cùu tãhũ-yu sá cándèca iní-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup>.

<sup>18</sup> Te nchaa nchòhó ñáyiú ndédóho nchaa nàcuáa càhá<sup>n</sup> tnúhu Yá Ndiòxí ndèé núú tütú-a càhá<sup>n</sup>-í dóho-ndo. Te núu ì<sup>n</sup> ñáyiú na còdo-gá tnúhu chido tnùní-yu núú tütú-a, te Yá Ndiòxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu chí yáha-yu nchaa tnúndòho yodo tnuní núú tütú-a te núu duca<sup>n</sup> na càdá-yu. <sup>19</sup> Te núu ì<sup>n</sup> ñáyiú na chidáhu dava tnúhu Yá Ndiòxí ndèé núú tütú-a te ñáyiú-á<sup>n</sup> vã ndúú tãhũ-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ni vã ndúú tãhũ-yu sá cándèca iní-yu ni caa ni quihí<sup>n</sup> dàtná yódó tnùní núú tütú-a.

<sup>20</sup> Te Xítóhó Jesucristú Yaa càhá<sup>n</sup> sá ncháá tnũhu-a cùu-xi tnúhu ndáá ní càhá<sup>n</sup>-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sá ío ndíhí quixi tucu-í —duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáha<sup>n</sup>-í xii-gá:

—Duca<sup>n</sup> na cùnduu, taquixi yohó Xítóhó Jesucristú —duha ní xáha<sup>n</sup>-í xii-gá.

<sup>21</sup> Te Xítóhó Jesucristú ío na chìndee chítúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te duca<sup>n</sup> na cùnduu. Te ío chí càdá ndèe iní-nã vitna.